SC.17.Pl.6.

37
26 B
6

MAG 132

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CELEBERRIMÆ,

QUAM DE

POTESTATE ECCLESIASTICA,

SANXIT

CLERUS GALLICANUS

XIX. MARTII MDCLXXXII.

Ab Illuſtr. ac Reverend. JACOBO BENIGNO BOSSUET, Meldenſi Epiſcopo, ex ſpeciali juſſu LUDOVICI MAGNI Chriſtianiſſimi Regis ſcripta, & elaborata.

NUNC PRIMUM IN LUCEM EDITA,

SUMMOQUE STUDIO AD FIDEM AUTOGRAPHI CODICIS EXACTA.

TOMUS SECUNDUS.

LUXEMBURGI,

Sumptibus ANDREÆ CHEVALIER, Bibliopolæ.

MDCCXXX.

Digitized by Google

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER NONUS.

De *Concilio Conſtantienſi* & *Conciliorum Oecumenicorum Poteſtate*, ad Caput Secundum GALLICANÆ DECLARATIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Refertur DECLARATIONIS Caput II. *Concilium Conſtantienſe in hoc argumento non eſſe ſuſpectum.*

SIC autem ineſſe Apoſtolicæ Sedi ac Petri Succeſſoribus, Chriſti Vicariis Rerum Spiritualium plenam poteſtatem, ut ſimul valeant atque immota conſiſtant Sanctæ Oecumenicæ Synodi Conſtantienſis à Sede Apoſtolica comprobata, ipſoque Romanorum Pontificum ac totius Eccleſiæ uſu confirmata, atque ab Eccleſiâ Gallicanâ perpetuâ Religione cuſtodita Decreta de Autoritate Conciliorum Generalium, quæ Seſſione Quartâ & Quintâ continentur, nec probari à Gallicanâ

Digitized by Google

canâ Eccleſiâ, qui eorum Decretorum, quaſi dubiæ ſint autoritatis ac minùs approbata, robur infringant, aut ad ſolum ſchiſmatis tempus Concilii dicta detorqueant.

HOc Capitulum tria præſtat, primum efficaciſſimis æquè ac ſimpliciſſimis verbis agnoſcit, manantem à Chriſto, ad Petrum atque ad Petri ſucceſſores Romanos Pontifices, ſumma autoritate tranſmiſſam, vicariam poteſtatem, ejuſque plenitudinem: eam ſcilicet quæ ad omnia ſpiritualia Eccleſiæ Chriſti commiſſa pateat. Primum hoc. Tum ad eam certâ ratione explicandam: Conſilium illud adhibet, quòd ſit ad eam rem maximè idoneum Conſtantienſe ſcilicet; quippe quòd Papalem poteſtatem, infando Schiſmate penè collapſam in priſtinam amplitudinem revocârit: tertiò ac poſtremò, ne quis ſcrupulus ſupereſſe poſſit, idem articulus exponit, ac firmat Conſtantienſis decreti autoritatem, certam, neque ambiguam mentem.

Et quidem procul abigenda eſt illa quorundam animis per imperitiam ſuborta ſuſpicio, quâ ſcilicet, audito Synodi Conſtantienſis vel ipſo nomine, ſtatim neſcio quid inimicum Romanæ potentiæ cogitant. Illi verò Synodum, cùm res eò deveniſſet, ut abjectis omnibus qui de Papatu litigarent, verus, & indubitatus Pontifex crearetur, hæc admonentem audiant: (a) *Dent operam electores, cùm de creatione agitur vicarii Jeſu Chriſti, Succeſſoris beati Petri, univerſalis Eccleſiæ Rectoris, gregis Domini ductoris, ne quid aliud cogitent, quàm ut eorum miniſterio de utili, & idoneo univerſali Eccleſiæ paſtore provideatur.*

Quæ verba Eccleſiæ ſummum Pontificem jam veluti parientis, quàm ſincerè commendent ejus Apoſtolicam dignitatem, nemo non videt. Tum profectò tota hac tractatione eluceſcet, Pontificiam Sedem, atque illam Petri navem, fœda diuturnâque tempeſtate propemodum obrutam per Conſtantienſem Synodum ex his fluctibus emerſiſſe: tam ab ea Synodo magna vi, totâque autoritate adversùs Wicleſiſtas & Huſſitas, Romanæ ſedis aſſertam, quàm omnis Imperii hoſtes, ac perduelles, dementibus odiis exagitaverant ſupremam in Eccleſiâ poteſtatem, ut ad eam tutandam, ac reſtituendam Synodus Conſtantienſis divinitùs comparata eſſe videatur. Quarè à Romanis Pontificibus numquam ſine veneratione appellata, nedum ullâ Cenſoriâ notâ unquam affecta ſit: ſuoque Loco legitur in Conciliorum generalium editione Romanâ, quam pari diligentiâ, ac magnificentiâ, veneranda Camera Apoſtolica, Vaticanâ adornari juſſit. Abeſt certè Synodus Baſileenſis: Conſtantienſis tomo quarto prodit cùm cœteris, quæ optimæ notæ prorsùſque indubitatæ, Romæ quoque habeantur, quo cadat neceſſe eſt, illa Biniana editionis nota: *Concilium Conſtantienſe ex parte approbatum*: quippe quæ nullâ publicâ autoritate, nullo Concilio, nullo autore Pontifice, ex privati hominis ſenſu, atque auſu temerario irrepſerit. Nunc ut res procedat clariùs; ſeſſ. 4. & 5. Conſtantienſis, à Clero Gallicano laudata decreta referamus.

CAPUT II.

CONSTANTIENSIS *Concilii in Caput ſecundum* DECLARATIONIS *laudata decreta ex ſeſſ. 4. & 5. referuntur: Cenſores noſtros, atque etiam ipſum autorem tractatûs de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, nec Synodi verba attendiſſe, nedum intellexerint.* Seſſ. 4. hæc verba ſunt.

IN (a) *Nomine Sanctæ, atque individuæ Trinitatis. Hæc Sancta Synodus* *Conſ-*

(a) *Concil. Conſtan.* ſeſſ. 40. pag. 245.

(a) *Concil. Conſt.* ſeſſ. 4.

Digitized by Google

Conſtantienſis , Generale Concilium faciens , pro extirpatione præſentis Schiſmatis , & unione ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite , & membris habendâ , in Spiritu Sancto legitimè congregata.... ordinat , diſponit , ſtatuit , decernit & declarat quod ſequitur. Et primò quòd ipſa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè , Generale Concilium faciens , & Eccleſiam Catholicam repræſentans , poteſtatem à Chriſto immediatè habet , cui quilibet cujuſcumque ſtatûs vel conditionis , etiamſi Papalis exiſtat , obedire tenetur , in his quæ pertinent ad fidem , & extirpationem dicti Schiſmatis , & reformationem generalem Eccleſiæ Dei , in Capite & Membris; in hâc ſeſſione cum Romanorum Rege , *fuerunt ducenti Patres , ut in ipſo initio ſeſſ. adſcriptum eſt.*

Seſſio verò 5. ſic habet. *Hæc Sancta Synodus Conſtantienſis , Generale Concilium faciens , pro extirpatione ipſius Schiſmatis , & unione , ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & in membris ad laudem Dei Omnipotentis , in Spiritu ſancto legitimè congregata , ad conſequendum faciliùs , ſecuriùs , liberiùs , unionem & reformationem* Eccleſiæ Dei , ordinat , definit , decernit , & declarat ut ſequitur: *& primò quòd ipſa in Spiritu Sancto legitimè congregata , Concilium Univerſale faciens , & Eccleſiam Catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet , cui quilibet cujuſcumque ſtatûs vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat , obedire tenetur in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in capite & in membris.*

Idem declarat , quod quicumque , cujuſcumque conditionis , ſtatûs & dignitatis etiamſi Papalis, qui mandatis , ſtatutis ſeu ordinationibus & præceptis hujus Synodi ſacræ , & cujuſcumque alterius Concilii univerſalis legitimè congregati ſuper præmiſſis , ſeu ad ea pertinentibus factis , vel faciendis, obedire contumaciter contempſerit , niſi reſipuerit condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur , & debitè puniatur , etiam ad alia juris remedia, ſi opus fuerit, recurrendo.

Placet hîc perpendere tantiſper quàm parum cenſores noſtri ad verba decreti animum attenderint,& quidem autor doctrinæ Lovanienſium , ex Jacobo Latomo, & Chriſtiano Lupo hæc refert : (a) *Ecce manifeſtè patet quòd decretum illorum Patrum non loquitur univerſaliter , de quâlibet Synodo univerſali , ſed de illâ ſingulariter, hoc eſt de Conſtantienſi.*

Idem habet Dominus Nicolaüs Dubois in diſquiſitione: omnia , inquit, (b) *verba decretorum ſeſſ. 4. & 5. quatenus de autoritate agitur , concepta* ſunt verbis de ipſâ ſolâ agentibus , (Nempè adeò curſim legit Conſtantienſes Canones, *ut nec illud adverteret* :) *quicumque cujuſcunque conditionis,etiam* Papalis, *qui mandatis hujus Sacræ Synodi. & cujuſcunque alterius Concilii Generalis legitimè congregati obedire contempſerit.* En diligentem Lectorem qui GallicanosEpiſcopos eo nomine caſtigârit, quod, quæ laudaverint acta, non legerint.

Quin etiam ipſe autor tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, qui cæteris diligentior futurus videbatur, in eundem impegit *lapidem: Notanda,* inquit, (c) *ſunt illa verba , in his quæ ad fidem & extirpationem dicti ſchiſmatis , præceptis hujus Sacræ Synodi*; *ſuper præmiſſis , & ſive ad ea pertinentibus,quæ decreta illa circumſcribunt, ac ſine limitatione intelligere vetant. At omittit illa verba: cujuſcunque alterius Synodi Generalis , & ipſam fidei ac Schiſmatis additam reformationem. Ac ne quid deeſſe poſſit,disertè poſitum ſuper præmiſſis,* & ad ea pertinentibus,ipſâ etiam hîc reformatione concluſâ ; quæ profectò voces , ſi quid limitationis ſonant, haud equidem ſcio, quæ deinde generatim dicta intelliguntur.

Atque ipſa canonis ſeries poſtulabat , ut de omni Generali Concilio diceretur ; Concilii enim Conſtantienſis , hoc certo fundamento , conſtituta erat autoritas

(a) *Doctrina Lovaniens.* p. 68. & 69. (b) *Diſquis. Art.* V. *Num.* 65. (c) *Tract. de Libert. Eccleſ.Gall. lib.* 9. *cap.* 16. *Num.* 6.

Digitized by Google

quod ſit in Spiritu ſancto legitimè congregata: quòd poteſtatem à Chriſto immediatè habeat: quòd Eccleſiam Catholicam repræſentet. Hæc autem non ad ſolum Conſtantienſe Concilium, quod tunc habebatur, ſed ad omnia æquè concilia generalia ſpectant, quæque extiterant, quæque futura erant: ut nullus dubitationi locus ſupereſſe videatur.

Neque verò felicior illa reſponſio eſt, cùm aiunt, decreti verba ad ſolam ſchiſmatis cauſam apertè referri. Nec attendere volunt ad *hæc verba Concilii*, (a) *in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis & reformationem dictæ Eccleſiæ in capite & in membris.*

Hæc illa decreta ſunt Concilii Conſtantienſis, in ipſis Concilii Baſileenſis Actis, ſummo omnium conſenſu repetita: cùm procul omni dubio univerſalis eſſet: eique Eugenius IV. adhærebat, nullo tum ſuborto ſchiſmate. Adeò Eccleſia ſemper intellexit, Conſtantienſe decretum, non ad ſolum ſchiſmatis tempus, aut ad ſolum Conſtantienſe concilium, ſed ad fidei quoque, & reformationis univerſalis cauſas, & ad omnia quolibet tempore futura concilia pertinere.

Cæterùm diligens Lector facilè animadverterit ex duobus Canonibus Conſtantienſibus ex ſeſſione quintâ relatis. Primum, totidem verbis à ſanctâ Synodo ex ſeſſione quartâ fuiſſe repetitum. Quo factum eſt, ut plerique ſcriptores, atque ipſa Synodus Baſileenſis ſeſſione quintâ, decreta ſola retulerit: quippe quæ & quartæ canonem complecteretur integrum, & alium inſuper majoris elucidationis gratiâ canonem adjunxerit.

In fine ſeſſionis quintæ adſcriptum eſt, quibus conſtitutionibus lectis, *dictum concilium eos, & eas uniformiter approbavit, & concluſit: quo patet hæc non tantùm ſummâ autoritate, ſed etiam ſummâ conſenſione eſſe decreta.*

(a) *Doctrina Lovan. ibid. Diſquis.* Ibid.

CAPUT III.

Ordo diſputationis hujus. Cenſores noſtri tria objiciunt: primum quidem de textu, alterum de ſenſu, ac mente: poſtremum de autoritate DECRETORUM CONSTANTIENSIUM.

MUltùm laborandum fuit, iis qui decreta Conſtantienſia elevare, & obſcurare conati ſunt. Itaque primò textum ipſum ſollicitant. Res quidem intentata hactenus, canoneſque integros ubi eos retulimus, ex Romanâ editione deſcriptos, omnes admiſerunt. Sed anno demum 1683. quinquaginta ſcilicet & ducentis annis poſtquam Conſtantienſes canones conditi ſunt: *Emmanuel à Schelestrato* S. T. D. Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus, repente prodiit, qui cùm Conſtantienſis Concilii nova acta proferret, ſtatim in ipſo titulo ejuſdem Concilii primum decretum ſeſſionis quartæ à Baſileenſibus correptum eſſe teſtatur: ut uno ictu ſcilicet Baſileenſem Synodum, & Conſtantienſem confodiat.

10. Aiunt Concilii mentem nos non eſſe aſſecutos: trahi quippe ad alias Synodos atque cauſas, quæ de Conſtantienſi propriè ac de Schiſmatis causâ decreta ſint, & cùm urgemus generalia ſanctæ Synodi verba, reponunt *notum illud* (b) *intelligentia dictorum ex cauſis aſſumenda dicendi: & ſecundùm ſubjectam materiam intelligenda ſunt verba: atque adeò Sy-*

(b) *Diſquis. art.* 5. *n.* 30. *Doctr. Lovan. P.* 69. *& ſeq.*

Digitized by Google

Synodi ad tollendum ſchiſma inſtitutæ, ad ſolum ſchiſmatis tempus decreta referenda; non ad id trahenda tempus, quo indubitatus Pontifex in Petri cathedrâ ſedeat. Addunt ab ipſâ ſynodo Conſtantienſi adverſus Wiclefum, ſupremam Papæ agnitam autoritatem: non ergo abſolutè, ſed tantùm ſchiſmatis cauſâ eam concilio eſſe ſubjectam, quo referunt illam *regulam*: *Quod ubi eſt apparens aliqua contradictio, ſingulis legibus adaptanda eſt facti ſpecies, diſtinguendi ea jure, eaque capienda interpretatur, quæ tollat contradictionem. Denique urgent illud: ex contextu facienda interpretatur, nec attendenda tantùm nudè ſeſſ. 4. & 5. verba, ſed & ſequentia, quæ Pontificis abſolutæ poteſtati faveant.*

30. Autoritatem decretorum oppugnant; intellexerunt enim quàm difficile ſit ad unum ſchiſma revocare, quod univerſim à ſynodo dictum eſſet. Quare eò maximè machinas omnes intendunt, ut tantæ Synodi autoritatem evertant.

Hîc igitur illi Conſtantienſium Canonum textum, ſenſum, autoritatem, oppugnant. Nos verò noſtro more geſta referemus; quibus quidem geſtis, ipſaque celeberrimi ac maximi negotii ſerie adverſariorum objecta ſuo loco quæque collocabuntur.

CAPUT IV.

Novum Emmanuelis Schelestrati *de Textûs fucatione Commentum.*

Primum igitur perpendamus, novam quam Schelestratus de falſatione Synodi Conſtantienſis componit hiſtoriam, & ille quidem memorat anno 1442. ſeſſ. 4. decretum à nobis deſcriptum, additaque illa verba, quibus Papa Concilio ſubeſſe dicatur: *Non ſolùm in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem ſchiſmatis, ſed & in his quæ ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* De his poſtremis verbis Scheleſtratus litem movet. Cæterùm ea verba æquè cum reliquis ac reformationem generalem in capite & membris, cum fide & ſchiſmate, ſeſſionis quintæ decreto junctam recognovit, ſeſſionemque quintam nullius falſitatis accuſat; atque adeò ex Scheleſtrato conſtat, Patres Baſileenſes eam falſationem aggreſſos: non ut Papam haberent, etiam in generali reformatione ſubditum. Id enim in ſeſſione quintâ contineri liquet, & ipſe confitetur: ſed ut bis haberent quod ſemel profectò habuiſſe ſufficiat. Hîc tanti facinoris fructus Baſileenſibus fuit.

Quæ cùm ita ſint, nemo eſt, qui non in ipſo quæſtionis titulo Scheleſtratum rideat, tot ac tantos viros gratuiti ſceleris accuſantem. Sed tamen videamus quemadmodum ſuam texuerit fabulam. Igitur variis Concilii Conſtantienſis editionibus memoratis hæc ſubdit: *Ut autem manifeſtum fiat, ex quonam codice prædicta Conſtantienſis Synodi acta primùm edita ſint, & quanam illis fides adhiberi valeat, notandum eſt Concilium Baſileenſe, cùm videret autoritatem ſuam apud pleroſque vilipendi; cogitare cœpiſſe de publicandis actis Conſtantienſis Concilii; ideoque mandâſſe duobus Cardinalibus, duobus Epiſcopis, duobus Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabrienſi, ut ex actis Conſtantienſis Synodi decreta extraherent: tot ac tanti futuri erant meditati ſceleris adminiſtri.*

Quis non hîc ſtatim exclamaverit, contemnendam potiùs quàm confutandam eſſe Scheleſtrati fabulam? ſed tamen reliqua audiamus: Addit, hoc opus totumque exactis Synodi Conſ-

Digitized by Google

tantienſis extractum, anno 1442. fuiſſe abſolutum, pendentéque Bullâ plumbeâ bullatum: atque ex copiâ inde fideliter extractâ *Hagenovienſem* editionem, anno 1499. prodiiſſe; quam deinde ſecutæ ſint *Mediolanenſis* anni 1518. *Pariſienſis* JACOBI MERLINI Doctoris Pariſienſis anni 1524. *Colonienſis* anni 1530.

Has tres editiones Schelestratus memorat, in excudendo ſeſſionis quartæ decreto ab aliis diſcrepare: ſed eâ unâ in re, quod ab his abſit hoc vocabulum *ad fidem*: atque omnino primum omnium, qui fidei vocem decreto addiderit fuiſſe PETRUM CRABBIUM; qui nullâ factâ correctionis mentione, nulloque codice citato, anno 1538. ſuam editionem adornârit, quam reliquæ deinde ſecutæ ſint. Hæc quidem Schelestratus: quæ ad Baſileenſem Synodum ab eàque corruptam, ut is autor jactaverat, Concilii Conſtantienſis ſeſſionem quartam nihil omnino pertinent.

An ergo id agit, ut particulam, *ad fidem*, è ſeſſione quartâ Conſtantienſi eradamus, Petroque Crabbio eam inſerendi falſitatem imputemus? Ne id quidem; imò ipſe acta Conſtantienſia ea laudat pro antiquiſſimis atque autenticis, in quibus disertè in ſeſſione quartâ Conſtantienſi expreſſa legatur particula, *ad fidem*, quæ Hagenovienſi editioni deeſt: teſtaturque inſuper antiquiſſima manuſcripta Concilii Conſtantienſis, quæ quidem ipſe viderit particulam illam, *ad fidem*, habere. Ergo profectò hactenus, neque Baſileenſis Concilii, neque Petri Crabbii laborat fides: aliaſque editiones quæ ipſum anteceſſerint, mancas eſſe neceſſe eſt.

Ubi ergo tandem locus ille à Baſileenſibus corruptus? nempe hic eſt: *Oſtendimus*, inquit, *ſuprà ex compilatione deputatorum*, *Baſileenſis Concilii*, *editam fuiſſe Synodum Conſtantienſem in oppido Hagenovii, in quâ editione decretum ſeſſ.* 4. *habet adjuncta hæc verba: & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris: & hæc ſunt, quæ à decreto ſeſſ.* 4. *abeſſe debuerunt. Hic ergo eſt ille locus Baſileenſium autoritate corruptus.*

Id verò, ut demonſtret, hæc affert: *Tres*, inquit, *codices manuſcripti continentes acta Conſtantienſis Concilii à notariis ipſius conſcripta, ex quibus Baſileenſes decreta compilârunt, non habent illa verba in primo decreto ſeſſionis quartæ, & ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* Sic Baſileenſes accuſat, utque acta Conſtantienſia etiam ſibi viſa, malâ fide deſcripſerint: nulla probatione, neque enim ullum monumentum affert, quo tres illi codices Baſileenſibus viſi ac deſcripti doceantur. Addit Schelestratus ſex alios codices manuſcriptos antiquiſſimos, qui non habeant illa verba: de reformatione, unde concludit: „in ſeſſione quintâ ſolummodo „clauſulam illam de reformatione ſcilicet „adjungendam eſſe, ut, inquit, in„dubitatum ſit, prædicta verba, de „reformatione à Baſileenſibus erroneo „decreto ſeſſ. 4. adjuncta, & à collec„toribus conciliorum errore Baſile„enſium deceptis typis fuiſſe edita.

Hæc eſt illa hiſtoria, quam orbi Chriſtiano primùm à ſe proditam, Emmanuel Schelestratus toties gloriatur: Hæc illa falſitas, quam Patres Baſileenſes ſuſceperint: ut etiam in ſeſſione quartâ legeretur, quod in quintâ legi nemo, ac ne ipſe quidem Schelestratus negat.

CAPUT

CAPUT V.

Schelestrati, *de falſatâ ſeſſione quartâ Conſtantienſi, fabula confutatur: Probitas P. P.* Basileensium *omnium ſcriptorum conſenſu aſſeritur: Beati* Ludovici Alemandi *ejus Cœtus Principis eximia ſanctitas.*

Ac primum quidem nemo ſanus dixerit tantum cœtum in tantum facinus conſenſiſſe. Sit enim, quantum Schelestrato placuerit, Baſileenſis Synodus reprobata: tamen iis viris conſtabat, qui bonâ fide agerent, miróque reformandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio teneretur. Præerat tanto conventui *Beatus Ludovicus Alemandus* Cardinalis, Archiepiſcopus Arelatenſis, tantæ ſanctitatis, ut *Clemens VII.* anno 1527. edito diplomate ad Præpoſitum, & Canonicos Eccleſiæ Metropolitanæ Arelatenſis, & fratres Celeſtinos Avenionenſes eum cum *Petro De Luxemburgo* Cardinale, Beatis adſcripſerit: eoſque pro beatis coli, & venerari poſſe decreverit; *ut qui vitam cælibem, caſtamque & immaculatam egerint, clarique miraculis haberentur:* quin etiam legitur in vetuſto breviario Arelatenſi, officium ſemi duplex, ac miſſa de Beato Alemando cum hàc oratione: *Deus qui meritis, & interceſſionibus Beati Ludovici Alemandi confeſſoris tui, atque Pontificis dignaris mortuos ſuſcitare, cæcos illuminare, claudis greſſum, ſurdis auditum reſtituere:* ut profectò tali viro & quidem tantum facinus nulla ſatisfactione purganti, falſitatem imputare, non modò ſummæ temeritatis, ſed etiam manifeſtæ impietatis eſſe conſtet.

Aderant in eâdem Synodo Epiſcopi ac Doctores pietatis, ac doctrinæ nomine commendati, neque *Æneas Sylvius Pius II.* factus, quæ in geſtis Baſileenſibus præclara eorum facinora memoravit, eſt inficiatus unquam, & in retractatione ſuâ doctrinam quidem ejuravit, quam Baſileæ tenuiſſet, hiſtoriæ verò ſuæ non detraxit fidem, ut profectò tantos viros erràſſe bonâ fide, atque ulteriùs quàm oporteret ſtudio reformationis abreptos ſuſpicari liceat: falſi inſimulare, impium, abſurdúmque ſit.

Faciamus tamen eos vel facinoroſiſſimos fuiſſe: quo tandem artificio latere ſe poſſe confiderent? quid tanto numero tantum facinus conſciviſſent?

At illi profectò nihil occultè moliebantur, qui teſte Schelestrato, decreta Conſtantienſia extrahenda mandâſſent duobus Cardinalibus, duobus Epiſcopis, duobus Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabrienſi: Joanni ſcilicet illi Segovienſi, cujus pietatem ac doctrinam Æneas Sylvius tot laudibus cumulàrit.

Præterea ex præfatione Synodi Baſileenſis, editioni Hagenovienſi præfixa conſtat fuiſſe, inter illos deputatos *Thomam Corcelleum*: quem inter ſacrarum Litterarum Doctores, doctrinâ mirabilem, & modeſtâ quâdam verecundiâ amabilem, idem *Æneas Sylvius* commendavit; quos profectò tot ac tantos in ſcelus conſenſiſſe, neque ſibi mutuò erubuiſſe, ſeque & Synodum infamâſſe, ne ipſe quidem Schelestratus iteratò dixerit, ſi ſua dicta perpendere potiùs quàm præfractè tueri voluerit.

Quodnam deinde tantum operæ pretium fuerit, ut illud facinus molirentur? nempe ait Schelestratus: ut labaſcentem Concilii Baſileenſis autoritatem edito Concilio Conſtantienſi firmarent at peſſumdarent potiùs tam apertâ falſitate; ſéque orbi Chriſtiano irridendos propinarent: tantum ſcelus aggreſſi, ut ſeſ-

ſeſſione quartâ corruptâ, & adulteratâ, nihil tamen haberent quod non totidem verbis in ſeſſione quintâ integra & illibata haberetur. Quid quod, Scheleſtrato teſte, Baſileenſes Patres, ne id quidem curabant, ut duarum ſeſſionum decreta iiſdem verbis ederentur, cùm idem Scheleſtratus verba illa, *ad fidem*, quæ in ſeſſione quintâ haberentur in extractis Baſileenſium deeſſe teſtetur.

Patet ergo optimâ fide egiſſe eos, quæque in manibus habebant Conſtantienſia decreta ad verbum exſcripſiſſe, neque quidquam fraudis molitos fuiſſe.

Neque verò ea falſitas, ac Baſileenſium ſcelus, *Eugenium IV.* aut *Joannem à Turrecrematâ* latuiſſet, qui tot inter invectivas, nihil unquam tale Baſileenſi Synodo exprobrârant: neque Pius II. rerum Baſileenſium teſtis oculatus, ac ſcriptor egregius, tale quid in hiſtoriâ privatus, aut in retractatione Pontifex protulit, ut profectò temerè nimis Emmanuel Scheleſtratus, poſt duo fere ſæcula cœperit ſollicitare Baſileenſium fidem, quam eodem ævo infenſiſſimi Cardinales atque Pontifices minimè accuſarint.

Cur autem in eorum extractis ſeu potiùs in extractorum quibuſdam exemplaribus, ac deinde in quibuſdam quoque libris editis deſit illud: *Ad fidem* quod, teſte Scheleſtrato in antiquis veriſque codicibus habeatur? Quis non potiùs Librariorum aut Typographorum indiligentiâ, quàm Baſileenſium tot ac tantorum deputatorum errori nedum perfidiæ tribuat? Quem Librariorum errorem, cùm in his verbis, *ad fidem*; ipſe Scheleſtratus agnoverit, mirum cur non intellexerit, in Conſtantienſibus illis quos laudat manuſcriptis, circa reformationis mentionem, eundem lapſum contingere potuiſſe.

Latet profectò neminem perſæpe variare codices manuſcriptos, faciendum delectum, favendumque ei editioni quæ à doctioribus viris, atque ex melioris notæ codicibus recenſita, apud doctos invaluerit: qualis illa eſt *Petri Crabbii* religioſiſſimi, ac diligentiſſimi viri, quam Roma ipſa probavit, editio.

Neque quemquam movere debet, in quibuſdam Conciliorum vetuſtiorum editionibus deſiderari quædam: cùm item in recentioris Synodi Tridentinæ quibuſdam editionibus, atque in eâ ipſâ quæ, ſtante Concilio, facta eſt, conſtet abeſſe à decreto ſeſſionis quintæ de peccato originali, exceptionem eam quam Beatæ Virginis Deiparæ gratiâ, à ſanctâ Synodo adhibitam fuiſſe, nemo ſanus diffitetur. Cæterùm multi ſunt Synodi Conſtantienſis in celeberrimis Bibliothecis, Regiâ Collebertinâ, inclyti Victorini Cœnobii, & Regii Collegii Navarrici vetuſtiſſimi codices, quorum etiam quidam ab ipsâ urbe Conſtantiâ Concilii tempore tranſmiſſi, ex adſcriptis epiſtolis demonſtrantur in quibus decretum ſeſſionis quartæ eodem tenore legitur, quo eſt in vulgatis ut non immeritò Petrus Crabbius, vir diligentiſſimus ita ediderit: Romanaque editio eandem lectionem confirmaverit, quâ quidem in editione Romana ipſa præfatio teſtatur, Pontifici Romano nihil fuiſſe antiquius, quàm ut poſt divinarum Scripturarum editionem, Concilia univerſalia quàm maximè fieri poſſet emendata proferrentur. Neque omittendum eſt Odoricum Raynaldum Baronii continuatorem, & in edendâ Concilii Conſtantienſis hiſtoriâ, antiquiſſimis & ampliſſimis, ut ſæpe teſtatur, (a) codicibus, uſum ita retuliſſe ſeſſ. 4. decretum, ut eſt in editione Romanâ poſitum atque decretum illud idem Odoricus Raynaldus docet optimâ ratione & in ſeſſione 4. conditum, & in ſeſſ. 5. ad infringendas Joannis XXIII. impro-

(a) *Odor. Ray. t.* 17. *ann.* 1415. *n.* 7. 14.

improbas molitiones, inſtauratum fuiſſe: ut Profectò ſit certum Emmanuelem Scheleſtratum inani operâ laboraſſe qui in enucleandâ decretorum Conſtantienſium autoritate etiam Odoricum Raynaldum ſuperare voluiſſe videatur.

Quin ipſa ſeſſio quarta, ſi attentè conſideretur, vulgarem lectionem ſatis adſtruit; ſic enim ejus verba *Scheleſtratus* ipſe refert: (*a*) *Hæc ſancta Synodus pro extirpatione præſentis Schiſmatis, & unione ac reformatione Eccleſiæ Dei in capite & in membris habenda ad laudem Omnipotentis Dei, in Spiritu Sancto legitimè congregata, ad conſequendum faciliùs, ſecuriùs, uberiùs, ac liberiùs unionem ac reformationem* Eccleſiæ Dei, *ordinat, definit, ſtatuit, decernit, & declarat ut ſequitur*: quibus verbis ſignificat hoc decretum ad reformationem maximè pertinere. Quæ poſtquam præfata eſt ſancta Synodus, manca illa profectò, ſuique oblita videretur, ſi in ipſo decreto reformationem in præfatione præmiſſam omitteret.

Quibus omnibus liquet à Scheleſtrato aſſertum temerè ſeſſionem quartam à Baſileenſibus Patribus corruptam: Cùm tamen ſi id maximè probaviſſet, nihil adversùs nos concluderet, quibus in ſeſſione quintâ ſatis amplum firmumque præſidium ſupereſſet.

CAPUT VI.

Seſſionis Quintæ quâ potiſſimum utimur Lectionem neque in dubium revocari poſſe, neque unquam in dubium revocatam.

SEd quandoquidem apparuit in ſeſſionis 4. verbis, nonnihil variâſſe codices ſive manuſcriptos ſive etiam excuſos nequis ſuſpicetur, idem in ſeſſione quintâ, quâ potiſſimum utimur, evenire potuiſſe; notatum hîc volumus primùm ab omnibus, abſque ipſo Scheleſtrato, ejus lectionem, ut certam agnoſci: tum verò adeò eſſe firmam ut nunquam in dubium revocari poſſit.

Et quidem ea ſeſſio acta eſt die Sabbati die 6. menſis Aprilis anno 1415. ut ipſo initio Seſſionis inſcriptum eſt. At eodem anno 21. die menſis Julii; cùm Sigiſmundus (b) Imperator, pacis Eccleſiaſticæ gratiâ in Hiſpaniam profecturus eſſet, ac pro ejus itinere, ſacræ Synodi decreto Miſſæ ac Litaniæ ſolemnes haberentur, quibus omnes Prælati intereſſent: coram tanto cœtu *Joannes de Gerſone* (c) Univerſitatis Pariſienſis Cancellarius, & Caroli VII. Chriſtianiſſimi Regis Legatus, Sermonem habuit: quo quidem Sermone, & Seſſionem quintam memorat, & ejus decreta, quæ ſuprà retulimus, de verbo ad verbum refert, ne uno quidem apice immutato, ſubditque continuò: „ Conſcribenda prorſus eſſe mihi videretur in eminentibus locis, vel inſculpenda per omnes Eccleſias ſaluberrima hæc determinatio, lex, vel regula, tanquam directio fundamentalis, & velut infallibilis, adversùs monſtroſum horrendúmque offendiculum quod hactenus poſitum erat per multos de Eccleſiâ in itinere mandatorum, determinantes ex textibus gloſſæ, non ad regulam Evangelicam, & æternam acceptis, Papam non eſſe ſubjectum generali Concilio, neque judicari poſſe per ipſum „. En quæ quatuor menſibus poſt Seſſionem quintam, coram Patribus, Sacróque Concilio dixerit Chriſtianiſſimi Regis Legatus; en, inquam, quid dixerit de Seſſionis V. decretis, quibus

B Reg-

(a) Act. p. 4.

(b) Conc. Conſt. Seſſ. 17. (c) *Gerſon.* Serm. de Viag. Regis Rom. 1. part. p. 146.

Regnum Franciæ ejuſque legatos interceſſiſſe Scheleſtratus memorat; ut & hoc in anteceſſum de eâ interceſſione dicamus.

Idem *Joannes Gerſon* coram ſanctâ Synodo ſermonem habuit (*a*) anno Domini 1417. Dominicâ die 17. Januarii, quo in ſermone dixit. *Quamvis ultra multiplicare ſermones, quid opus eſt ſuper ea veritate, cujus deciſio clariſſima ſolidiſſimaque facta eſt per hoc ſacrum Concilium, cui non licet obniti, nec eam in argumenta deducere.* Ac paulò pôſt incipit referre decreta ſeſſionis 5. quemadmodum vulgata ſunt his verbis, ſubdit: Numquid non ideò ſacræ hujus Synodi Conſtantienſis impugnantur judicia, quæ ſic habent: *primò declarat,* & cætera quæ nihil hîc referre totidem verbis attinet, cùm diligenter exſcribat duo ſeſſionis quintæ decreta integra, iiſdémque verbis, quæ jam deſcripſimus, ne immutato quidem apice. At prætermitti non debent, quæ ſtatim ipſe ſubdit. *Huic veritati fundatæ ſuper petram ſacræ ſcripturæ quiſquis à propoſito detrahit, cadit in hæreſim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus maximè Pariſienſis, & ſanctus aſſeruit.* En quî decretis Conſtantienſibus ſeſſionis quintæ intereſſe memoratur.

Idem, (*b*) tractatu: An liceat in cauſis fidei à ſummo Pontifice appellare? eadem decreta ſeſſionis quintæ die ſextâ Aprilis anno 1415. habita de verbo ad verbum exſcribit; eorum quoque ſummam Petrus Cardinalis Alliacenſis (*c*) repræſentat tractatu quem anno 1417. vigente Concilio de Eccleſiæ autoritate Conſtantiæ edidit.

Jam anno 1431. cùm Baſileenſis Synodus haberetur ſeſſione 11. Patres hoc rerum gerendarum *fundamentum ponunt & ne de ejuſdem ſacrâ Baſileenſis Synodi autoritate, à quoquam dubitetur: ipſa eadem Synodus duas declarationes ex decretis Synodi Conſtantienſis in præſenti ſeſſione, aliis ſuis decretis editis vel edendis inſerendas ordinat, & decernit, quarum quidem declarationum tenor primæ ſequitur eſt talis.* Subdunt poſtea ſeſſionis quintæ Conſtantienſis decreta duo, quæ ſuprà deſcripſimus, ne immutatâ quidem virgulâ.

Cùm poſtea Eugenius IV. pravo malóque conſilio, ut eventus docuit, Synodum Baſileenſem diſſolvere niteretur, *Julianus* Cardinalis (*d*) ejuſdem in eâdem *Synodo Cardinalis ad Pontificem hæc ſcripſit: Aſſerunt etiam Patres Baſileenſes prædictam diſſolutionem fieri non potuiſſe, obſtante quidem decreto Conſtantienſis Concilii, quod cuicumque Concilio generali legitimè congregato in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem ſchiſmatis, & ad Eccleſiæ reformationem in capite & in membris quemlibet cujuſcumque conditionis etiam Papalis teneri obedire decernit.* En igitur integer decreti Conſtantienſis tenor, qualem nunc habemus, certi fundamenti loco conſtitutus. (*e*)

Subortis deinde gravibus diſſidiis innumerabiles loci ſunt in Baſileenſi Synodo, quibus decreta Conſtantienſia ſeſſionis quintæ repetuntur, innovantur, ac verbo ad verbum geſtis inferuntur, neque Eugenius IV. hæc decreta falsò relata querebatur: imò verò edidit in Florentinâ Synodo decretalem *Moyſes* quâ tres veritates Concilii Baſileenſis damnat, eâ etiam cauſâ quod Concilii Conſtantienſis ſenſui contrariæ eſſent: adeo

(a) GERSON Serm. in die Sti. Anton. I. part. p. 323. & 325. (b) *Gerſon.* ibid. pag. 43. (c) *Petrus Alliacenſis.* Tract. de Eccleſ. autoritate.

(d) Card. *Julian.* Epiſt. II. apud Orthuin. Gratium. (e) Concil. Baſil. T. 13. Concil. Seſſ. 16. 17. 18. pag. 508. 510. 28. 29. 30. 39. 680.

Digitized by Google

adeò in confeſſo erat eos canones vero tenore verborum à Baſileenſibus fuiſſe prolatos.

Quo etiam tempore coram eodem Pontifice, Joannes à Turrecremata cum legatis Concilii Baſileenſis publicè diſputavit: Canones Conſtantienſes paſſim citabantur, ac referebantur eo tenore verborum; quem ſæpe diximus, eos Turrecremata exponebat, elevabat, eludebat, ut poterat: genuinum legitimumque Conſtantienſis Concilii fuiſſe factum ubique fatebatur.

Atqui certiſſimum eſt Eugenium IV. & Turrecrematam adfuiſſe Conſtantienſi Concilio, ipſúmque Eugenium IV. jam fuiſſe Cardinalem; iiſque temporibus adfuiſſe, quibus Joannes Gerſon ea quæ memoravimus prædicârit. (*a*) Jam commemorare nihil attinet quoties hujus ævi ſcriptores *Thomas à Cercellis*, *Antonius de Roſellis*, *Dionyſius Carthuſianus*, aliique innumerabiles hujus ſeſſionis decreta exſcripſerint: ne quis fortè Schelestratus hîc unquam auſ falſitatem, aut variam lectionem ſuſpicari poſſit.

CAPUT VII.

Ad ſenſum CONSTANTIENSIUM CANONUM *conſtituendum præmittitur brevis hiſtoria ſchiſmatis, ex ipſo ſchiſmate fidei periculum, ſedis Apoſtolicæ contemptus, morum corruptela, ac neceſſaria reformatio.*

JAm Conſtantienſium decretorum textu conſtituto, certum ſenſum, ac mentem exponimus; verùm ante omnia brevis eſt præmittenda ſchiſmatis, & Conciliorum de ſchiſmate agentium hiſtoria; hinc enim Cauſæ ſtatus conſtituendus, & Conſtantienſium decretorum exponenda ratio quâ difficultates omnes facilè evaneſcant.

(*a*) Cap. I. art. 2. n. p. 47. 48.

Notum omnibus Gregorium XI. poſt tranſlatam ad Gallias, ibique ſeptuaginta ferè annorum ſpatio collocatam ſedem Apoſtolicam, tandem Romam Avenione rediiſſe, ibi non ita multò pòſt obiiſſe, anno ſcilicet 1378. populum Romanum magnâ vi egiſſe cum Cardinalibus, quorum pars maxima Galli erant, ne fieret Pontifex, qui regrederetur ad Gallias; atque ideò non tantùm inſanis clamoribus, ſed etiam certo necis intentato metu poſtulâſſe; ut civem Romanum in ſede Apoſtolicâ collocarent. Quibus maximè permotos ad id deveniſſe ut extra Cardinalium Collegium *Bartholomæum* Barenſem Archiepiſcopum *Urbanum VI.* eligerent, non quidem Romanum, ſed tamen Italum, quem in Italiâ ipſâ Patriæ charitas detineret, atque is declinatâ plebe in Pontificiâ cathedrâ conſtitutus & ab omnibus agnitus; neque eò ſeciùs poſt aliquot menſes *Robertus* Gebennenſis Clemens VII. diebus Anagniæ electus eſt, quod plerique Cardinales Urbanum vi electum contenderent: ſe quidem metu adactos, ac datâ copiâ, ſtatim ex urbe Roma tanquam ex cuſtodiâ effugiſſe *Urbanus* Romæ, Clemens à Gallis agnitus *Avenione* ſedit, *Urbano Bonifacius IX.* Innocentius VII. Hiſpanus ſuffectus eſt. Has inter turbas Chriſtiana Reſpublica infando ſchiſmate, quadraginta fere annorum ſpatio laborabat. Quærebatur primùm an is metus fuiſſet qui graves & conſtantes meritò permoveret, atque electionem irritam faceret. Tunc ſi electio per vim, & ſeditionem exorta ab ipſâ origine nulla eſſet, an ſecutâ conſenſione, atque agnitione Urbani VI. rata haberetur? An verò omnia per ſe etiam ipſa

agnitio, atque conſenſio, eodem ſcilicet metu præſtita, irrita caderet; & quidem ſatis conſtabat à Cardinalibus quanquam non per omnia plebi furenti obſecutis, quippe cùm non Romanum ſed Italum duntaxat Pontificem providiſſent, tamen electionem ipſam, non uti ſacri Canones poſtulabant, plenâ libertate fuiſſe celebratam, neque integram fuiſſe uſu, timore majorum, ex totâ Republicâ Chriſtianâ eligerent, qui toti præfuturus eſſet, utcumque eſt, neque enim juvat hîc tantam innovare litem; eſt certum, rem doctis etiam, ſanctiſque viris adeò obſcuram eſſe viſam, ut Nationes, Regna, Principes, Sacrorum antiſtites illique etiam ipſi, qui vitæ Sanctitate, atque miraculis celebres habebantur; in re hactenus inauditâ, juris & facti ambiguitate, in diverſa ſtudia traherentur.

Sæpe interim de pace actum, ſed inani operâ, neque perſuaderi potuit utriuſque partis Cardinalibus; ne ſede vacante, novo Pontifice conſtituto, ſchiſma propagarent, neque ipſi contendentes, ut vocabant, hoc eſt, *Angelus de Corario*, *Gregorius XII.* *ac Petrus de Luna*, *Benedictus XIII.* qui ſe pro Pontificibus gererent, ſæpe polliciti adduci potuere, ut re ipſa loco cederent, ac pacem honori ſuo anteponerent; adeò Imperii dulcedine capti vanis pollicitationibus ac pactis etiam Sacramento confirmatis nihil aliud quàm ſuam conſcientiam, ac publicam fidem tótúmque adeò orbem Chriſtianum ludere videbantur.

Sanè uterque profitebatur ſe à Pontificatu pacis Eccleſiaſticæ gratiâ diſceſſurum; ſed eâ conditione; ſi priùs æmulus loco cederet, páxque & unio, ut vocabant, ſtatim coalitura videretur, ſed cùm alter alterum expectaret, ſemper neuter inciperet, ac nihil interim fieret; totum id, quod inter ipſos miſſitatis ultrò citròque legatis agebatur, fœdæ ludificationi, quàm ſeriæ tractationi ſimilius habebatur.

Haud me fugit *Gregorium XII.* virum bonum ac ſimplicem meliore fide egiſſe viſum; *Benedictum XIII.* ſubdolum, pervicacem, atque obſtinatæ mentis, eò tantùm collimâſſe, ut in æmulum continuati ſchiſmatis invidiam declinaret; ſed nec ipſe Gregorius erat innocuus: quippe qui ad pacem & abdicationem per ſe ipſe pronus, tamen à dimittenda potentia nepotum quibus ingenti ſtudio addictus tenebatur, artibus, ac ludificationibus vetaretur, placet referre *Leonardi Aretini* (a) Gregorianarum partium elegantiſſimi, & candidiſſimi hiſtorici de ipſo Gregorio verba memoranda: „ Paulatim res labaſcere cœperunt, & „ cuncta in dies deteriora fieri; vo„ luntas enim illa Pontificis recta, ne„ quaquam ſatis habere firmitatis re„ perta eſt, ad Pontificatum deponen„ dum. Cujus rei culpam multi in „ propinquos ejus referebant. Ab his „ enim formidines inanes, & adum„ brata pericula quotidie fingi, ac inſ„ tillari ejus auribus, prædicabant „. Neque ab his abludit *Theodorus à Niem* earumdem partium hiſtoricus, neque quidquam viſum eſt gravius quàm cùm Gregorius abjectis veteribus Cardinalibus qui ſtuderent paci; eorum loco Cardinales fecit *Antonium Corarium* fratris filium, & *Gabrielem Condolmerium* poſtea Engenium IV. ac multa eum cognatorum turba circumdabat, qui ad retinendum Pontificatum adigerent, nec imbecillem ſenem puduit abdicationem pacifici eâ lege ut Faventinus & Forojulienſis principatus nepotibus traderentur.

(a) *Leonard. Aretin.* de Temp. Sui. hiſt. p. 27.

Digitized by Google

tur. Nihil ergo mirum, quòd tanta cohorta ſit Chriſtiani orbis indignatio, adversùs ambos Pontifices, qui ſeptuagenariis majores, fluxi honoris cupiditate, Rempublicam Chriſtianam certam in perniciem agerent.

Et quidem ab aliquot ſæculis fœda erat Eccleſiæ facies ſolutâ diſciplinâ & corruptis moribus, & ab ipſâ curiâ Romanâ, prima totâque fere mali labes, unde remedium expectari debuit: adeò omnia avaritia, ac libido pervaſerat, ac plerique Pontifices vix aliquid priſci moris cogitabant: ſatis ſuperque ſe Pontifices arbitrati, ſi diſpenſationibus, reſervationibus, indictionibus, decimationibus aliiſque mandatis extraordinariis cuncta ad ſe traherent, venalia omnia, totaque Eccleſia prædæ fuit. Hæc à ſancto quoque Bernardo ſedis Apoſtolicæ ſtudioſiſſimo memorata; nec referenda arbitrarer, niſi de reformationis ſummâ neceſſitate, vel maximè agendum incumberet. Et ſatis conſtabat poſt ſancti Bernardi tempora res in deterius quoque fluxiſſe. Verùm in tanto ſchiſmate magis magiſque omnia peſſum ire, in Italiâ tyranni invaleſcere, ingruere undique bella, & quiſque tutandi ſui Pontificis ſpecie, hoſtes inſectari, vicinos diripere, omnia miſcere, ſimonia in domo dei præſidere, eripi Eccleſiæ libertates. Hæc Univerſitas Pariſienſis datâ ad Carolum VI. epiſtolâ querebatur.

Ad hæc, profligatâ diſciplinâ, hæreſes gliſcere, *Wicleſi*, *Huſſii*, aliorumque ſcelere concuti Eccleſia, periclitari fides, ſedes Apoſtolica conciliatrix unitatis, veluti ſchiſmatum altrix, contemptui haberi. Teſtantur enim univerſitatis Pariſienſis ſanctiſſimæ & graviſſimæ litteræ ad *Clementem VII.* Avenione ſedentem: *Eò rem proceſſiſſe per ſchiſma ut pluries paſſim & publicè non vereantur dicere, nihil curandum ſintne duo vel tres aut decem, vel duodecim Papæ: imò & ſingulis Regnis nulla ſibi autoritate prælatos in detrimentum ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ, Eccleſiaſticæ, Politicæ, & Religionis Catholicæ.*

Sic ex ſchiſmate tam diuturno, tam fœdo, addita audacia ſedis Apoſtolicæ contemptoribus, unde emerſit illa, in Synodo Conſtantienſi relata Wicleſi propoſitio, (*a*) poſt Urbanum VI. non eſt aliquis recipiendus in Papam, ſed vivendum eſt more Græcorum. Eò Apoſtolicæ ſedis totiúſque Eccleſiæ Catholicæ res per ſchiſma devenerant.

Cæterùm apud pios bonóſque inconcuſſa manebat ſacratiſſimæ ſedis autoritas Eccleſiæ Catholicæ petra, fidei magiſtra, mater unitatis, atque inter pravos mores, & horrendi ſchiſmamatis mala ſubibat tot ſanctorum Pontificum recordatio, & ſatis conſtabat ſuper omnes Eccleſias Romanam Eccleſiam, ut dignitate, ita diciplinæ pietatiſque laude diutiſſimè præſtitiſſe, tum ejus autoritate vel maximè quocumque tempore proſtratas hæreſes, fidem Catholicam, Chriſtianámque pacem ubique viguiſſe; quæ labentibus ſæculis mala eveniſſent, iis non infringi Chriſti promiſſa; tentari nos à Domino an in his promiſſis firmâ fide maneremus, nec ſuæ Eccleſiæ defuturum. Ea ſpes animos ſuſtentabat: quòque vehementiùs concuſſa erat Apoſtolica ſedes, eò magis in eam priorum incenſa ſtudia. Sed labeſcebat infirmorum fides, atque omnino navicula, veluti dormiente Chriſto, mergi fluctibus videbatur.

(a) Concil. Conſt. Seſſ. VIII. *Wiclef.*

CAPUT VIII.

Tria ſchiſmati quæſita remedia. Concilium Oecumenicum neceſſarium: Eccleſia Gallicana ab Odorico Raynaldo, Wiclefismi *accuſata propter ſubtractam ſimul obedientiam, & Annatas.*

PRima Gallia tanto vulneri medicas adhibuit manus: Clerus Gallicanus Lutetiæ congregatus anno 1394. *Simone Cramando*, Patriarchâ Alexandrino titulari præſide electo. Quo duce hæc profeſſi Gallicani Antiſtites: „ Tendimus ad redintegrationem & con„ ſervationem ſtatûs & honoris ſummæ „ dignitatis Papatûs, & univerſalis Ec„ cleſiæ, ſicut in noſtris conſecrationi„ bus juramus „. Hic finis omnium, ut Papalis, & Univerſalis Eccleſiæ dignitas priſtino reponeretur loco. Simul Univerſitas Pariſienſis commoveri cœpit; Multi tractatus, multi Cœtus habiti, compertum denique eſt tria ſanando ſchiſmati accommodata eſſe remedia. Primum ut contendentes loco cederent. Secundum quoniam id ab invitis extorqueri non potuit, ut ſe ab eorum obedientiâ omnes ſubtraherent, ac neutrales eſſent. Tertium cùm periculoſi eſſet exempli, ut ſubjecti ab obedientiâ ſe ipſi ſubducerent: Concilii Generalis autoritas quærebatur; in eam poſtea ſententiam ibat frequens conſeſſus Eccleſiæ Gallicanæ eodem *Cramando* præſide anno 1406. Hinc tria illa remedia hoc ævo toties celebrata: Ceſſio obedientiæ, ſubtractio ſeu neutralitas, Concilii Generalis congregatio.

Hic Odoricus Raynaldus, Simonem Cramandum, alioſque Gallos, de Eccleſiâ optimè meritos arguit, ut qui odio Benedicti, hæc pernicioſiſſima dogmata invenerint: nempe neutri contendentium obſequendum eſſe; ſed provocandum eſſe ad generale Concilium Romano Pontifici præferendum: Sacerdotiorum conferendorum jus ad Epiſcopos, provocationes ad Archiepiſcopos revocandos, Leges Canonicas ab iis ſolvendas: neque extra Galliæ regnum evagandum ut ſedes Apoſtolica conſulatur: Gallorum Regem de hæreſi, & ſchiſmate poſſe cognoſcere: Gallos ſedi Apoſtolicæ conjungi poſſe; quamvis ſedenti in ſede Apoſtolicâ conjuncti non ſint; & negato Pontifici obſequio, non futuros acephalos; cùm Chriſtus ſit caput Eccleſiæ: quâ in re *Cramandum* ad Wicleſiſmum deflexiſſe. Tum illud graviſſimum, atque ex Wicleſiſtarum ſubdolis conſiliis edicto Regio vetitas pendi Annatas, quo fine deſinere ineptiſſimam accuſationem oportebat. Neque enim diſſimulare poſſumus Eccleſiæ Gallicanæ injuriam, quæ ſub *Cramandi* nomine Wicleſiſmi accuſetur: tanquam Wicleſiſtæ fuerint, & Acephali qui utrique Pontifici fœdum ſchiſma alenti obedientiam denegarent; ut unus idem indubitatus Pontifex Concilii Oecumenici autoritate proderetur. An verò putamus vacante ſede Apoſtolicâ interire cui Chriſtiani omnes interim congregantur; aut Eccleſiam eſſe tum corpus acephalum ac truncum; cùm interdum vacatio multorum annorum ſpatio extrahatur. Cæterùm ſubtractâ ſemel obedientiâ, quid aliud fieret, quàm ut Epiſcopali regimine tantiſper componeretur Eccleſia donec ſummus Pontifex crearetur? Neque verò quidquam eſt à regibus poſtulatum, quàm ut ad abolendum ſchiſma, ipſa hæreſi tetrius, præ-

præeuntibus Epiſcopis atque Theologis ſuam operam, atque autoritatem interponerent; quod præſidium ſi periclitanti Eccleſiæ denegarent, quis non videat, eos neceſſario officio defuturos?

Quod autem *Odoricus Raynaldus* premit Benedictum, Gregorium excuſat ejúſque vituperat Cardinales, qui ab eo diſceſſerint: cùm in ejus fide perſiſtere, ac Benedicti aſſeclas ad eum deſerendum urgere debuiſſent: fruſtra eſt, nempe ſi hæc tum Concilia valuiſſent, dum contendentes alter alterum accuſarent, cæteri expectarent, & tanquam pacatiſſimis Eccleſiæ rebus omnia ordine conſueto gererent; Eccleſia immedicabili vulnere ſcinderetur, & adhuc infandum ſchiſma duraret; quare hæ ludificationes ſemel incidendæ erant. Meritóque Cardinales toti orbi teſtabantur eo loco eſſe Eccleſiam ut omnia ruitura eſſent, niſi jam non in verbis ac pollicitationibus, ſed in ipſis rebus remedium quæreretur. Quî enim pertinebat inquirere diutiùs penes quem ſchiſmatis culpa reſideret, aut hujus medici inſcitiâ, vel ſcelere vulnerata, ac lacera periclitaretur Eccleſia? Quin utroſque in culpâ eſſe, qui mercenarii non veri Paſtores ſemetipſos, non gregem paſcerent, niſi ſeſe citiùs propter Eccleſiam conſervandam, vel in altum dejici paterentur. Ergo Cardinales ipſam antea quàm funditùs interiret Eccleſiam ex utriuſque manibus confeſtim eriperent, & Concilio Oecumenico ſanandam conjungendámque traderent.

CAPUT IX.

Nullum remedium niſi in Conciliorum Generalium ſuperiore poteſtate: an ea ſit agnita per ordinem & ſchiſma: an ideò tranſlata ad ſchiſmatis cauſam quod in aliis quoque cauſis prævalere ſoleret?

Conciliorum Generalium jam inde ab initio naſcentis Eccleſiæ ſumma autoritas habebatur, ac tum vel maximè è re Eccleſiæ erat, ut eam autoritatem omnes agnoſcerent. Quippe contendentes Pontificiam poteſtatem immodicè extollebant, & Gregorius quidem apertè dicebat: *Ego ſum Papa; Ego ſum ſupra jus;* Cùmque Cardinales ab eo dira omnia comminante ad Concilium Oecumenicum appellarent, ſic ipſe reſpondit: *Hæc appellatio eſt contra ſacros canones, hæc appellatio non defendit, ſed gravat: hæc appellatio implicat ignorantiam, vel malitiam vel falſitatem.*

Benedictus autem eò ſuperbior, etiam datis Bullis, excommunicaverat qui à ſe, aut à ſucceſſoribus Romanis Pontificibus appellarent. Quin etiam Francorum Regem *Carolum* VI. à ſe diſcedentem admonet: *Nullo caſu à Romano Pontifice appellare licitum.* Simul Regis ſubditos à juramento fidelitatis abſolvit, adeò tumidos vel in adverſâ fortunâ gerebat ſpiritus. At quotquot erant ſchiſmatis inimici, præcipuè verò Univerſitas Pariſienſis, quam pacis autorem & ſanæ doctrinæ fontem univerſa tum ſuſpiciebat Eccleſia; hæc apponebat Papa matri ſuæ, hoc eſt, ſanctæ Eccleſiæ, quam fidelium omnium matrem eſſe conſtabat;

tabat;

tabat: „ Si ipſe Catholicus eſt, mater„ no jure ſubditur, ut & Chriſtus ma„ tri: *tum illud:* cùm neuter nos au„ diat, nihil ſupereſt, niſi ut dicamus „ Eccleſiæ. *Addebat* utrumque Ponti„ ficem apertè hæreticum, quòd ſchiſ„ ma inveteratum ſit hæreſis: *denique* „ reformationem omnino neceſſariam, „ eam niſi Chriſtus provideat, in rui„ nam irreparabilem ventura ſint om„ nia, ac propterea Synodum univerſa„ lem congregandam, cui autoritatem „ conſenſus omnium Fidelium daret. Quam ſententiam *Benedicti* Cardinales datis ad eum litteris confirmabant.

Neque *Gregorii* Cardinales minore ſtudio Concilii Oecumenici autoritatem prædicabant, quippe qui & ad illud appellarent & appellationi hæc interſererent: (a) A vobis, *Pater ſancte*, Vicario, ad Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; qui judicaturus eſt vivos & mortuos & ſæculum per ignem: item ad Generale Concilium à quo & in quo ſolent geſta etiam ſummorum Pontificum quæcunque pertractari, decerni, & judicari: item ad Papam & Pontificem, futurum, cujus eſt geſta inordinata ſui prædeceſſoris in melius reformare.

Hinc patet quàm falſi ſint qui tum primùm occaſione ſchiſmatis ortam putant de Conciliorum ſuperiore poteſtate ſententiam.

Quid iidem memorant appellationes ad Generale Concilium, rem novam, quam hujus ſchiſmatis neceſſitas expreſſerit. Neque cogitant à Bonifacio VIII. Regem & Regnum Galliæ cum univerſis ordinibus appellaſſe ad futurum Concilium eàdem appellatione ſæculis anterioribus à Catholiciſſimâ Eccleſiâ Anglicanâ celebratâ. Sed ut hæc & alia vetuſtiora omittamus, in modò recenſitis actis vidimus, appellationem interpoſitam à Gregorio XII. ad generale Concilium, & à quo, & in quo ſolent geſta ſummorum Pontificum judicari. Ergo Concilii ſuperiorem poteſtatem, ut rem ſolitam, non ut cauſa ſchiſmatis recens excogitatum implorabant, neque à Papa, ut dubio, ſed generatim à Papa recurri ad Concilium fatebantur, duæque obedientiæ, hoc eſt tota Eccleſia Catholica agnoſcebant. Hanc Concilii ſuperiorem poteſtatem, in quâ unâ conſcientiæ acquieſcerent.

Nam quod quidam commemorant contendentium ceſſione ſeu abdicatione præſtantiſſimum, atque tutiſſimum remedium contineri, ex parte quidem verum eſt, ſed rem penitùs inſpicienti vanum. Quid enim revera tutius atque præſtantius in omni lite, quàm litigantes ultrò paciſci? ſed cùm id impetrari à pertinacibus ſit difficillimum; hinc fit ut neceſſaria ſit judiciaria autoritas, quæ cuncta conſtituat. Quare Concilium, quod litem diſceptaret, atque ambos contendentes in ordinem cogeret, omnes requirebant.

Huc accedit, quòd ambobus etiam loco cedentibus quæſtio ſupereſſet, ſponte an coacti Papatum abdicârint. Neque enim perſuaderi poterat autoritate pollentibus ut cederent. Ac ſi id deſerti fecerint, vis quædam illata videbatur, reſurgebantque vanæ ſpes tuendæ dignitatis, atque in priſtina mala relabebatur Eccleſia. Nullum ergo remedium niſi in ſupremâ Concilii Generalis autoritate atque judicio.

(a) Rain. T. 27. anno 1418. nu. 9.

CA-

Digitized by Google

CAPUT X.

Concilium Pisanum *ab utriuſque obedientiæ Cardinalibus convocatum, quo jure? Ejus Concilii acta.*

CUm ergò omnes faterentur generalis Concilii opem eſſe Eccleſiæ neceſſariam, quæſtio ſupererat, quis illud Concilium convocaret. Nam & priſcis Canonibus erat cautum, ne abſque Romano Pontifice Eccleſiæ convenirent, & id à contendentibus expectare, ut totam Eccleſiam in duas diſtractam obedientias convocarent, nihil aliud erat quàm operam ludere: neque enim quiſque eorum Concilium ullum convocaturus erat, niſi à quo pro vero certóque Pontifice haberentur. Id etiam experimento claruit: Ecce enim Gregorius Senas, Benedictus Perpinianum petiit; ibi diverſiſſimis mundi partibus conſtituti ſuam quiſque Synodum, Gregorius *Auſtriam* Aquileenſis Diœceſis vix notum in Utini viciniâ oppidulum, Benedictus Perpinianum Elnenſis Diœceſis, convocârint. Quo fine? nempè eo ut quemadmodum erat prædictum *à Cardinalibus unus ad Occidentem, alter ad Orientem, greſſibus directis, ad Schiſma perpetuandum, & unionis ſpem penitùs evacuandam pergerent, nihilque aliud afflictæ Eccleſiæ ſupereſſet:* quam illud Propheticum, quod iidem Cardinales meritò inculcabant: *Venite, & congregamini omnes beſtiæ terræ; parate vos ad decorandum: ecce derelictus eſt grex.*

Cùm igitur eo loco res eſſent, ipſa neceſſitas extorquebat, ut quocumque modo Eccleſia conveniret: quæ ubi ſemel coacta & adunata eſſet, ejus autoritatem ſummam, & inde tractabilem futuram pacis ſtudioſi conſentiebant omnes; quare Cardinales utriuſque partis, id ſibi uno ore decernunt licere, ut in tanto diſcrimine Concilium convocent, & diſertè Benedicti XIII. Cardinalis; ubi Concilium eſt convocandum, ſicut in caſu noſtro, & Papa unicus quantò majus dubius non vult, negligit aut non poteſt, vel eſt furioſus: non dubium quin Cardinales poſſint, nec neceſſe eſt ut convocans habeat autoritatem ſupra Concilium, cùm ab Archiepiſcopo convocante ad Concilium appelletur.

Id ipſum profeſſi Gregorii XII. Cardinales, & utrumque Collegium à ſuis Pontificibus diſceſſione factâ Concilium generale Piſas convocant; quâ verò autoritate in caſu tam extraordinario ſtaret illud Concilium, noſter *Gerſon* exponebat anno 1408. factâ propoſitione coram Anglicis ad Synodum Piſanam delegatis: in hæc verba Oſée: *congregabuntur filii Juda & filii Iſraël pariter, & ponent ſibimet caput unum.* Docebat autem hâc conſideratione quartâ, *congregatio filiorum Iſraël & Juda pariter ſumit ſuam efficaciam & virtutem, à divino ſemine, quod per Eccleſiaſticum corpus tanquam ſanguis vivificus diffuſus eſt & radicaliter, ſeu inſeparabiliter.* Ita Gerſon.

Tum commemoratis caſibus, quibus Eccleſia ſine Papa congregari poſſit; „ in „ talibus, inquit, caſibus, congre„ gatio Eccleſiaſtica ſumit autoritatem, „ & virtutem ſe ipſam uniendi ex divi„ no ſemine per univerſum corpus diſ„ fuſo.

Hâc igitur autoritate fulti Cardinales utriuſque partis Piſano Concilio,

C ipſi

ipſi primi omnium numero 23. adſunt; adcurrunt undique principes Eccleſiarum, fidei periculo & neceſſitate permoti, trecenti Epiſcopi cùm totidem ferè Abbatibus omnium penè religioſorum ordinum Superiores & Generales, Legati Regum, Principum, Regnorum, Provinciarum, ex celeberrimis Capitulis, & Academiis deputati, atque innumerabiles ſacræ Theologiæ & Canonici Juris Doctores. *Fit ſancta & univerſalis Synodus univerſalem Eccleſiam repræſentans Spiritûs Sancti gratiâ in majori Eccleſiâ Piſanâ congregata citantur contendentes, & contumacia declaratur;* ac demùm ſeſſione 15. *Utrique de Papatu damnabiliter contendentes ſeu potiùs colludentes, ut notorii Schiſmatici & antiqui Schiſmatis nutritores, notorii Hæretici, & à fide devii, notoriiſque criminibus, enormibus perjuriis, & violationis voti irretiti, & univerſalem Eccleſiam notoriè ſcandalizantes, atque adeò ipſo jure dejecti declarantur, deponuntur, ab Eccleſiâ præciduntur.* Seſſione 16. antequam eligatur Pontifex, *fit decretum Cardinalium ſacramento confirmatum, de continuando Concilio, quò ad rationabilis debita, ac ſufficiens reformatio univerſalis Eccleſiæ, & ſtatus ejus tam in capite quàm in membris facta ſit, & quod in ſede vacante continuetur Concilium, & ad reformationem procedatur.* His pactis atque decretis anno 1409. ſeſſione 17. *Petrus Philargus* Cretenſis, ex Minorum familiâ vir Sanctus, ac doctus à Cardinalibus eligitur, & aſſumpto Alexandri V. nomine in Petri cathedrâ collocatur. Denique cùm multi Antiſtites ac Legati diſceſſiſſent ſeſſione 21. ab Alexandro V. ſacro approbante Concilio dimittuntur PP. ac triennii tempus indicitur, quo elapſo tempore continuetur Concilium. Atque hæc, quæſo, lectores diligenter advertant, nec Schiſmatis tantùm, ſed etiam reformationis gratiâ Piſanam Synodum inſtitutam & continuatam eſſe recordentur. Ne miremur Conſtantienſem Synodum, Piſanæ continuationem de reformandi autoritate tanta dixiſſe.

CAPUT XI.

Confirmatur aſſertum illud: quòd proceſſus Eccleſiæ Catholicæ, & Piſanæ Concilii ſuperiore Conciliorum, etiam extra Schiſma, in ſummis quibuſque negotiis autoritate nitatur: quibus fundamentis Concilii PISANI *decreta nitantur.*

JAm ex actis facilè intelligitur, quo fundamento, & à contendentibus diſceſſum ſit, & illi loco dejecti, & novus Pontifex ſubſtitutus. Aiunt paſſim id duobus niti fundamentis: primum quod in Schiſmate, hoc eſt ſub dubio Pontifice Concilii autoritas procul-dubio potior habeatur. Tùm etiam quòd potior habeatur adversùs Schiſmatis altorem obſtinatum, atque adeò ſuo modo Hæreticum. Hæc quidem vera ſunt, ſed non pertingimus ad radicem ipſam: vanáque hæc duo erant niſi ab illo uno, ac primo dogmate pependiſſent. Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque Concilii Generalis autoritatem abſolutè atque etiam extra Schiſma in ſummis Eccleſiæ rebus prævalere. Nam de Papa dubio, & Schiſmatis caſu, ut inde ordiamur; falſum illud eſſe conſtat. Imò periculoſiſſimum, quod à Bellarmino aliiſque paſſim pro certo axiomate aſſeritur: *Papa dubius, Papa nullus*: Quærimus enim axioma illud quo canone ſit fixum, quo juris fonte manavit, quis denique ille ſit dubius Pontifex, qui jam Pontifex non ſit. An ille de quo reipſa dubitetur? Ergo pſeudo-Papas omnes

omnes Burdinum etiam, & alios toties anathemate percuſſos in Petri Sede reponamus. An fortè eos, de quibus ab electionis origine fuerit dubitatum? Abeant igitur laudatiſſimi Pontifices Innocentius II. Alexander III. alii Sancti verique Pontifices: redeant Anacleti victores, alii Antipapæ, aut cum veris Pontificibus æquo jure diſceptent. Atque hi quidem Antipapæ in factionem ſuam, Principes quoque & Imperatores, totáque adeò regna pertraxerant: ut ſi partem orbis etiam ingentem dubitâſſe ſufficiat; optimi quoque Pontifices inter dubios ac nullos habeantur. Periculoſiſſimi exempli eſt, ſi ſtatim factione ortâ, & pſeudo-Epiſcopo per ambitionem conſtituto verus Pontifex ſit dubius, atque adeò nullus. Ergo Bellarmini vaga nimis, & latiùs fuſa de dubio Pontifice ad certos limites coërcenda ſententia eſt. Valeat nempè in eo caſu in quem Bononienſis & Pariſienſis Academiæ, *illa Gregorio, hæc Benedicto favens, conſenſerunt, ubi dubium de Papatu ſit inextricabile propter dubium juris & facti, eo caſu Papa dubius ſit, profectò Papa nullus.* Nihil enim prodeſt nullo certo documento deprehenſa, haud probata veritas; ſed enim nec ſic erat expedita difficultas, aut ſublatæ Schiſmatis cauſæ, remanebat enim quæſtio: eſſetne in ſuo caſu *inextricabile juris & facti dubium*, nam uterque Pontifex, Benedictus æquè ac Gregorius, pro certo, & indubitato Pontifice ſe gerebat, & id certum eſſe Bullis promulgatis, Canonibus editis, Conciliis adhibitis ſub anathematis pœnâ decernebat, vel illud audiamus à Gregorio XII. in ſua Auſtrienſi Synodo pronuntiatum: *Chriſti nomine invocato, ſancta & univerſalis Synodus, univerſalem & Catholicam Eccleſiam repræſentans, ad quam cognitio & deciſio hujus cauſæ noſcitur pertinere: pronuntiat, decernit, & declarat Urbanum Papam VI. Bonifacium Papam IX. Innocentium VII. fuiſſe indubitatos ac veros Pontifices, & nunc Gregorium Papam fuiſſe verum, & indubitatum Papam, ac damnata memoria Roberto Gebennenſi, Petro de Luna, & Petro de Candia in titulo Papatûs nullum jus competiſſe, ipſóſque fuiſſe & eſſe notorios Schiſmaticos & pertinaces, ipſúmque Sanctiſſimum Dominum noſtrum Gregorium Papam modernum ad profeſſionem obedientiæ ſuæ per orbem univerſum reſtituendum eſſe.* En quid decerneret illa ſub Gregorio ferè jam ab omnibus deſtituto, mirabilis Synodus. Neque Benedictus inferiora cogitabat; quin uterque Pontifex ſe certum, notorium, & indubium Papam decernebat: æmulum verò ſuum notorium, & indubium, Schiſmaticum, nulláque vel probabili ratione nixum; adeòque dubium, illud non eſſe inextricabile, ſi ad fontem veniretur; nec utrique deerant ſui ſectatores, qui uſque adeò faverent ſuo Pontifici, ut nonniſi à contumacibus jus illius in dubium revocari poſſe crederent. Quare ex dubio nullum ſatis firmum perpetuæ diſceſſioni, ſive, ut vocabant, obedientiæ ſubtractioni præſidium, aut turbatis conſcientiis plena tranquillitas, aut Schiſmatis vulneri certum remedium; neque quidquam aliud præſtò erat, quo omnis ſcrupulus tolleretur, niſi invictâ autoritate figeretur illud. Pontificem etiam certum in Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque Concilii generalis poteſtate eſſe, de quo Eccleſia decerneret; id quod rei Eccleſiaſticæ neceſſarium videretur. Jam illud de Pontifice altore obſtinato Schiſmatis, ac propterea ſuo quodam modo Hæretico; haud minùs Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque Concilii autoritatem Papa quoque ipſo Superiorem

requirebat. Sanè afferebatur ex corpore juris Canon ille : (a) *Si Papa*, quo Papa diceretur ; nomine judicandus , niſi eſſet à fide devius. Quo Hæreſis caſu fatebantur omnes Papam etiam certum à Concilio judicandum , ſed conſtabat contendentes nullam hæreſim profeſſos eſſe , neque pro certo canone habebatur , id quod gloſſa dicebat : poſſe accuſari Papam , ſi notorium ſit *crimen ejus , & ſcandalizatur Eccleſia , & ſit incorrigibilis ; nam contumacia dicitur hæreſis.* Quare Pariſienſis & Bononienſis Academiæ , quibus poſtea Senenſis , totáque adeò acceſſit Eccleſia : *id quidem quoad poterant , ſtatuebant : quòd contendentes per Schiſma inveteratum in hæreſim inciderint.*

Sed quoniam ea res dubia haberetur , addebant : Si id quoque eſſet dubium , an propter Schiſma inveteratum in hæreſim inciderint , eóque nomine à Synodo deponi poſſent ? Id quoque ad Synodi cognitionem pertinere.

Verùm hæc ſi ad vivum perſecare aggredimur , comperiemus eò conſtare : quòd quivis Pontifex , quovis jure nixus pacem Eccleſiæ , ac ſalutem gregis honori ſuo anteponere ; atque adeò certis caſibus abdicare teneatur : quæ obligatio poſſit , ac debeat à Concilio Oecumenico declarari , undè quoquo modo quæſtio tractaretur , eò redibant omnia , quòd quivis Pontifex , & quovis jure præditus Concilio Oecumenico certis in caſibus , utque ad abdicandam poteſtatem parere debeat.

Et quidem ſatis conſtabat Gregorium & Benedictum de abdicando ſæpe juràſſe. Unde Cardinales , ac florentiſſimæ Academiæ concludebant eos eſſe Sacrilegos , impios , *Eccleſiæ hoſtes* , (b) *apertè Schiſmaticos , ac Schiſmatum autores & nutritores.* Ac rurſus : *quòd Schiſma inveteratum in hæreſim tranſeat : ad hac Papam Hæreticum , & à Schiſmaticorum , atque Hæreticorum incorrigibilium obedientiâ recedendum.* Denique & in dubio , an hoc incrementum Schiſmatis tranſeat in hæreſim , vel an tale fiat , ex quo proviſio ſpectat ad Concilium , id quoque ad Concilium pertinere. Quæ omnia à Concilii ſummâ in *quemcunque Papam quocunque jure præditum* , poteſtate pendebant.

Huc accedit , quòd Chriſtus nullam ſpecialem in Schiſmaticos aut Hæreticos Pontifices congregatis Epiſcopis , aut Synodo Oecumenicæ conceſſerit poteſtatem ; quare totum illud jus , quod omnes unanimi conſenſu in Schiſmatis atque hæreſis causâ Concilio Oecumenico tribuebant eo uno dogmate nitebatur , quòd Synodus Oecumenica totius Eccleſiæ , atque adeò Sancti Spiritûs amplexa poteſtatem univerſim ubi de ſummâ re Eccleſiaſticâ agitur , ſummâ & indeclinabili autoritate decernat.

Quo factum vidimus , ut uno eo axiomate utraque obedientia niteretur , & Gregorii quidem Cardinalis apertè provocabant ad Concilium Generale : ut *à quo , & in quo* , (c) ſoleant geſta etiam ſummorum Pontificum , quæcunque pertractari , decerni , & judicari. Benedicti verò aſſeclæ , atque in his , vel potiſſima Eccleſia Gallicana , Univerſitatis Pariſienſis dictum illud comprobabat : Papam matri

(a) *Decret.* diſtinct. 40.

(b) *Spicileg.* Tom. 6. pag. 200. 211. 221.
(c) *Rain.* T. 17. an. 1408. n. 9.

matri ſuæ, hoc eſt, Sanctæ Eccleſiæ materno jure eſſe ſubditum: quæ vel nihil concludunt, vel ad omnem Pontificem, etiam extra Schiſmatis caſum protenduntur.

Et quidem ab Odorico Raynaldo Simonem Cramandi, Patriarcham Alexandrinum ſuggillatum audivimus, quòd Eccleſiæ Gallicanæ Sacro conventui præſidens Concilium prætulerit Romano Pontifici, & *Petrus Plaoul* Pariſienſis Doctor idem aſſerit, Sacro conſenſu applaudente. Tantúmque abfuit, ut eos ad hanc tuendam ſententiam vehementiſſimè perorantes quiſquam incuſaverit, ut eorum maximè autoritate, atque Concilii tota Gallicana Eccleſia adversùs Schiſmaticos uteretur; quin ipſe Petrus Plaoul ab Univerſitate ſtudii Pariſienſis ad Concilium Piſanum *Ambaxiator miſſus*, in ejusdem Concilii Seſſione publicâ eâ de re celebrem orationem habuit. Sic enim in geſtis Sacri Concilii legimus, Seſſione 13. die mercurii 29. Maij, quidam valentiſſimus Doctor, vocatus Magiſter *Plaoul*, aſcendit pulpitum, & propoſuit verbum Dei, & deduxit pulchrè exaltando Eccleſiam, & aſſerendo eam eſſe ſupra Papam: quod deduxit pluribus rationibus, tam ex parte materiæ, ſcilicet animarum, quàm ex parte formæ, quæ eſt Spiritus Sanctus; quàm ex parte cauſæ efficientis, quæ eſt ipſe Chriſtus; quàm etiam ex parte finis, quæ eſt ipſe Deus in Eccleſiâ triumphante. Atque his quidem argumentis, hujus ævi more complexus eſt omnia; quibus ſummos Theologos in eandem ſententiam adductos eſſe conſtat ut certum omninò ſit quæ in Concilio Conſtantienſi, de Conciliorum ſupremâ autoritate; explicatiùs dicta ſunt. Ea in utrâque obedientiâ, hoc eſt, in Eccleſiâ Catholicâ, atque in Concilii Piſani dictis, atque geſtis præceſſiſſe.

CAPUT XII.

An ſine temeritate Concilii Pisani *autoritas rejici poſſit.*

Nempè objicit *Odoricus Raynaldus* ſine Papa ſecundùm Canones, legitimum haberi non poſſe Concilium peſſimorum ſcilicet Medicorum more, qui valetudine deſperatâ ægrum interire malunt, quàm à conſuetis remediis, quamvis fruſtrà tentatis, ad extraordinaria ſcilicet certa confugiant; nec deerant Alexandri V. tempore imbecilles animæ, quæ hâc ſuperſtitione tenerentur: quos *Gerſon* noſter ſermone coram Alexandro V. confutat, & irridet, *his verbis*: (a) *Cujus eſt iſta tua ſubſtitutio, Pater Beatiſſime? Niſi Chriſti. Unde convocatio Concilii Piſani ſcilicet tam mira? Unde priùs diſcordantium inaudita conſenſio? Unde tot Præſulum, ac præſapientium concurſus tam celer? Non cauſa certè diſſenſionis, ſed pacis: non vocârit Papa. Fuit conventiculum. O ridenda, ac rationalis nimiùm ratio! Neque verò quatuor illa Concilia quæ in actibus Apoſtolicis deſcribuntur Petrus vocâſſe memoratur, neque Synodus Nicæna juſſu Sylveſtri, ſed Conſtantini conveniſſe legitur; ad quintum univerſale*

 Conci-

(a) Gerſon, *ſermone coram Alexandro V.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Concilium Patrum , & in Theodorum Neſtorii diſcipulum nemine convocante ſeſe Patres exhortati ſunt. Fuêre ergò conventicula : cave dixeris. Coluntur ab Auguſtino tanquam Evangelia. Quid ſi Schiſma dubios reddit Chriſtianos , quem duorum pro Papa colant ? Quid ſi quod Summus Pontifex labatur in hæreſim , ut legimus Liberium Arianæ pravitati ſubſcripſiſſe , Marcellinum idolis ſacrificâſſe ? Quid ſi in tolerandis oneribus Chriſtianitatem gravaret ? An adversùs tantos morbos nullam relinquis medelam ? Relinquo , inquis , credo ſanè , nam imperfectam nimiùm Eccleſiaſticam politiam adſtrueres, nec à Deo , cujus perfecta ſunt opera ſalubriter inſtitutam ; ſi quis in eam morbus poſſet incurrere , cui nulla poſſet adhiberi medicina , ſed tamen nulla memoratis caſibus relinquitur ; ſi non aliquando ſine Papæ vocatione , convenire poſſit Eccleſia.

Ne hîc mihi Critici , faſtidioſum hominum genus , aliquos memoriæ , aut Hiſtoriæ lapſus , ſed ipſum argumentorum pondus attendant ; eorum vim invictam ſentient. Quare Alexandro V. Piſæ electo Pontifici multo maxima pars Chriſtiani orbis ſtatim adhæſit. Gallia , Anglia , Germania, Hungaria, Dalmatia, Croatia , Norvegia , Dania , Suecia , Polonia , Iralia ferè tota , Roma quoque ipſa.

Huc acceſſit poſteà tota poſteritas, teſte Bellarmino , & in Sede Petri poſt Alexandrum V. duos Alexandros ſexti & ſeptimi nomine venerati, ſumus. Cùm Clemens VII. Leonis X. ſucceſſor & Clemens VIII. eum Clementem ſpreverint , qui ſeptimi aſſumpto titulo, Avenione ſedit.

Neque valet Odorici Raynaldi reſponſio in Romanorum Pontificum ſerie , numeratos falſos Stephanos, falſóſque Joannes ; unde veri Pontifices , numerum ac titulum ſuum traxerint. Ita enim numeratos eſſe conſtat , obſcuris temporibus , & ab Hiſtoricis , non ab ipſis Romanis Pontificibus: cùm per ea tempora,nondum in decretis ſuis adhibere ſolerent nomini ſuo , ipſam numeri notam ; nunc autem cùm Romani Pontifices ſic paſſim edicant in Capite Diplomatum, *Alexander Papa VI. Alexander Papa VII.* numeratum ab iis eſſe falſum , & à falſâ aut ſuſpectâ Synodo creatum Pontificem , recente adhuc facti memoriâ , ac manifeſtis geſtis, abſonum abſurdúmque eſt.

Quare & illud certum Alexandrum V. & Joannem XXIII. Pontificum Hiſtoriis, Vitis , Catalogis, toto orbe terrarum , atque etiam in urbe editis, paſſim fuiſſe adſcriptos : totique Eccleſiæ Catholicæ , probro maximo ſit , tanto Epiſcoporum , aliorúmque Orthodoxorum numero , tanto Univerſitatum, Religioſorum ordinum, Provinciarum, Regnorúmque Catholicorum concurſu celebrâſſe falſam, & Canonibus repugnantem Synodum, quam etiam Alexander V. Romæ , totóque propemodum orbe jam agnitus , confirmârit. Extat confirmatio Bononiæ edita aliquot poſt menſibus quàm Piſana Synodus ſoluta eſt, ne id Patrum autoritati magis quàm ipſi veritati tribuiſſe videatur. Probat autem ejus geſta ut quæ Univerſalis Eccleſiæ autoritate & concordiâ facta ſunt.

Neque ita multò pòſt , Romæ pronâ omnium voluntate ſuſceptus ſummâ cum pietate obiit ; teſtatúſque eſt inter extrema ſuſpiria ſe quidquid Piſis egiſſet , ſummo divinæ gloriæ amore feciſſe.

Huc accedit quòd ejus æmuli, ac Piſani Concilii contemptores , Gregorius atque Benedictus, convocato licèt generali Concilio , vix paucos Epiſcopos congregare poſſent ; quin etiam Synodus Benedicti Perpiniani habita Piſanum Concilium venerata eſt , concluſúmque in eâ eſt , ut *Petrus* vocatus *Benedictus* , iret vel mitteret Procuratores irrevocabiles Piſas

ſas ubi aliud Concilium congregabatur pro unione Eccleſiæ : qui procuratores ejus nomine Papatui renuntiarent, Gregorio cedente, mortuo vel ejecto : id ex ſexdecim deputatis, quindecim concluſerunt, atque ita ex duobus fruſtulis, quæ Piſano Concilio repugnabant, unum jam fruſtulum, à quo Benedictus colebatur, votis atque ſuſpiriis Piſanæ Synodo cohærebat, eique ſe, ſuúmque Pontificem ſubmittebat.

At in aliâ particulâ Gregorius, cùm paucas Italiæ urbes eáſque ferè ignobiles vix in obſequio retineret, fruſtrà convocabat totius orbis Epiſcopos. Quâ de re ſic *Raynaldus* ſcribit : Spreta ſunt ab Epiſcopis ejus Imperia, cùm in magnam adduceretur invidiam Concilium ad Schiſmatis propugnationem molitum, miſitque Nicolaum Epiſcopum Ferentinum, & Dominicum deſignatum Epiſcopum Melitenſem, Venetias ; ut objectâ anathematis pœnâ illius Provinciæ Præſules ad Synodum cogerent : ſed Veneti Alexandro ex Doctorum ſententiâ ; quamvis Gregorius Venetus eſſet, adhæſerant ; adeò Auſtriæ exiguo oppidulo Concilium Oecumenicum celebrabat, atque in angulo Italiæ totam habebat Eccleſiam. Se notorium & indubitatum Papam Alexandrum V. quem tota ferè Eccleſia coleret, æquè ac Benedictum in altero mundi angulo præſidentem, notorium Schiſmaticum declarabat, quem Italia declarantem Odoricus Raynaldus pro vero Papa haberi vult ; in eóque fruſtulo totam Eccleſiæ Catholicæ poteſtatem collocat. Quis hæc ludibria & Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ dedecora ferat?

Illud paulò gravius, quòd aucto Pontificum numero, Piſani Patres non reſtinxiſſe Schiſma, ſed auxiſſe videantur. Id quidem Odoricus Raynaldus, & alii paſſim objiciunt. Sed profectò immanem belluam ille interimit ; qui percuſſo capite, & corpore obtrito ſeminecem atque ægra vix membra trahentem reliquit. Quo factum eſt ut lethali vulnere ictam, Conſtantienſis Synodus paulò pòſt ſuperveniens conficeret.

Cæterùm quiſquis Conſtantienſis Synodi ſalutarem Eccleſiæ ac Schiſmati peſtiferam agnovit autoritatem, Piſanam quoque Synodum ſuſcipiat oportet, cujus Conſtantienſis continuatio eſt.

CAPUT XIII.

Ad Conſtantienſe Concilium devenitur, ejus cauſæ atque initia referuntur : rerum ſeries uſque ad Seſſ. 5. Huic confectati, qui ad Schiſmatis tempus decreta reſtringunt.

JAm ergò ad Conſtantienſem Synodum devenimus, eam Joannes XXIII. Alexandro V. mortuo ſubſtitutus convocavit ; ut Piſana Synodus continuaretur.

Cauſæ continuati Concilii in Bullâ convocationis expreſſæ :

Ut Schiſma finiretur, ut hæreſes damnarentur, ut Eccleſiaſticæ diſciplinæ reformatio fieret :

Schiſma quidem vivebat adhuc, ac ſi Pontificum, atque obedientiarum numerum aſpiceres, non exciſum, ſed auctum eſſe videbatur, & Schiſmatici, pauci licèt comparatione reliquorum, Hiſpani præſertim, quo iniquius eò obſtinatiùs damnatos Pontifices tuebantur. Neque immeritò timebatur commotis adhuc animis ne ex ſcintillâ majus incendium reſurgeret. Jam Wicleſiana hæreſis totâ in Eccleſiâ graſſabatur : quòdque malorum omnium caput erat, jacebat Eccleſiaſtica diſciplina, tantæque morum corruptelæ inerant, ut ve eâ cauſâ Synodus neceſſaria haberetur :

retur : cùm eâ radice & Schiſmata, & hæreſes prodiiſſe conſtaret.

His de cauſis Conſtantienſis Synodus eſt convocata, ac Joanne III. Sigiſmundóque Imperatore præſentibus inchoata ; ac primùm omnium ſacra Synodus recipit Papæ ſponſionem : ſponte quidem oblatam, ſed poſteà juramento, Bullâque inſuper editâ confirmatam : quod ceſſurus eſſet Papatu, non tantùm *ſi Petrus de Luna* & *Angelus de Corario* cederent ; verùm etiam, ſi id è re Eccleſiæ eſſe Synodo videretur : eò nempè fundamento quòd verus quoque & certus Pontifex, quò magis, quò veriùs, quò deniqne certiùs pater paſtorque eſſet, eò magis honori ſuo Eccleſiæ pacem & gregis ſalutem anteponere teneatur.

Hâc ſponſione factâ, Bullâque promulgatâ Pontifex die 20. Martii, majore hebdomada imminente, clam aufugit Conſtantiâ, atque in vicinum oppidum Scaphuſenſe ſe contulit, ubi ſub tutela Friderici Ducis Auſtriæ morabatur. Multùm eâ fugâ commota eſt Synodus, nec deerant Papæ adulatores peſſimi, qui Synodum ſolvere molirentur. Sed habita eſt frequente conſeſſu die 25. Seſſio 3. poſt Papæ receſſum. Prima in quâ decernitur, quod Conſtantiæ in Spiritu Sancto Synodus generalis pro reformatione & unione Eccleſiæ, in capite & in membris fuit, & eſt ritè, & juſtè convocata, initiata, celebrata, quod per receſſum Papæ, aut aliorum quorumcunque hoc ſacrum Concilium non eſt diſſolutum : neque transferri debeat niſi aſſenſu Concilii, aut omninò diſſolvi uſque ad extirpationem præſentis Schiſmatis, & quouſque Eccleſia ſit reformata in fide & moribus, & capite & membris.

Quid ſit apud Synodum, & hujus ævi ſcriptores in Eccleſiâ reformari fidem omnes facilè intelligunt. Non hoc eſt, reſtitui collapſam, cùm nunquam Eccleſiæ collabatur fides, ſed eâ firmâ & integrâ damnari hæreſes, Hæreticos Eccleſiæ ejus, quo clariore luce fides eniteſcat. Cæterùm Eccleſiam in fidei veritate ſemper immaculatam permanere, & de hæreſibus ſemper triumphare, alibi dicet Synodus Wiclefum condemnans, atque hoc obiter dictum oportuit ; ne quis in ambiguâ reformatæ fidei voce falleretur.

Verùm id diligentiſſimè advertendum tres Concilii cauſas ab ipſo Concilio ſtatim ac diſertè expreſſas fidem, Schiſma, reformationem generalem in capite & in membris. His ut reliqua conſentanea eſſent, *Seſſ.* 4. ubi ad ipſos Pontifices devenitur, ad eaſdem tres cauſas, debitâ ab ipſis obedientiâ refertur, in his quæ ad fidem pertinent, quæque ad extirpationem hujus Schiſmatis, quæque ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris. Dum hæc agerentur, & Seſſio 4. fieret, renuntiatum eſt ſacro Concilio, Papæ nomine, ipſum non aliâ cauſâ, quàm propter *ſanitatem corporis Conſtantiâ receſſiſſe, atque omninò impleturum omnia quæ ſacræ Synodo promiſiſſet.* Hæc in acta relata ſunt ; quin ipſe Pontifex datâ Schedulâ propriâ manu, aliiſque multis teſtificationibus idem confirmavit.

Sacra tamen Synodus intellexit ex ejus receſſu, quocunque colore quæſito tegeretur, nonnihil turbarum eventurum multáque eum de diſturbandâ Synodo moliri : nec deeſſe adulatores qui peſſima ſuaderent

Digitized by Google

ſuaderent; ſex enim Cardinales palam pronuntiaverant ejus abſentiâ jam ſolutum eſſe Concilium, ac Raynaldus memorat, pleroſque Cardinales alios poſt alium, ad Papam confugiſſe, edictúmque Papæ valvis affixum repertum fuiſſe, quo Curia omnéſque Officiales, ut ad ipſum accurrerent, ſub excommunicationis ac privationis pœnâ citabantur: quæ omnia ad diſſolvendam Synodum pertinerent.

Scribunt & alii, Patres Cardinalibus indignatos id etiam cogitâſſe ut prohiberentur à ſeſſionibus Concilii, ubi de Papa ageretur, cui ſe turpes adulatores præſtitiſſent: *Petrum de Alliaco* Cardinalem, æquum omnibus, nec minùs Eccleſiæ Romanæ, quàm ipſius Concilii ſtudioſum, his obſtitiſſe & Cardinalium defendiſſe dignitatem, nec interim deerant, qui peſſimo adulandi ſtudio Pontificiam poteſtatem immodicè efferrent. Quæ cùm ita ſe haberent, neceſſarium erat Patribus, ut Conciliarem autoritatem magis magiſque inculcarent. Quare ſeſſione quintâ non modò ſeſſionis quartæ canonem iterant, ſed etiam hæc duo addiderunt: Primum ut explicatiùs diceretur cujuſcunque alterius Concilii generalis, decretis Papam ſubjici: alterum, ut ſi contumaciter obedire contempſerit, debitè puniatur; ne ſcilicet quod plerique jactabant, honeſtè potiùs quàm neceſſariò obſtringi obedientiâ videretur, adverſus contumacem Pontificem pœnas decernendas: diſertèque expreſſit hanc à Papa obedientiam deberi præceptis, non modò hujus ſacræ Synodi, ſed etiam cujuſcumque alterius Concilii generalis legitimè congregati: tantâque Patrum conſenſione finita eſt ſeſſio: ut actis hæc verba inſerantur: quibus conſtitutionibus lectis Concilium eas uniformiter approbavit & concluſit.

Hi ſunt illi duo canones relati ſuperiùs, de quorum ſenſu agitur. Sed ipſa, credo, rei ſeries perſuadet non alium eſſe poſſe præter eum quem tuemur: nempe ut in fidei, ſchiſmatis, reformationis cauſâ non tantùm Conſtantienſi, ſed etiam cuicumque quocunque tempore & quâcumque cauſâ congregato Concilio generali obedientiam, à Papa etiam præſtari oporteat.

CAPUT XIV.

Vana ſuffragia ex ipſo Concilii ſcopo, ac verbis confutantur.

CErtè cùm Conſtantienſe Concilium in his ſeſſionibus, duplicis generis decreta protulerit, quarum alia propriè ad Concilium Conſtantienſe pertineant, alia ad omne Concilium protendantur: utriuſque generis decretis certam notam adhibuit, & tertiæ quidem ſeſſionis decreta qui legerit, ſtatim animadvertet ita decerni: quòd iſtud Concilium non debet diſſolvi: quòd ipſum Concilium non poteſt transferri: quòd qui intereſſe debent huic Concilio non recedant. Tunc ſeſſione quartâ & quintâ multa in eundem ſenſum de hoc Concilio propriè decernuntur. Quam notam ſi haberent omnia Synodi decreta, libenter fatemur non poſſe protendi ad omne Concilium ea, quæ de iſto conſtituta fuerint. Nunc cùm Concilium in ſeſſione quintâ diſertè ſcripſerit, & huic Concilio & cuicunque alteri Concilio Generali, etiam à Papa deberi obedientiam; patet ſacram Synodum quaſi deditâ operâ occurriſſe

eorum effugiis, qui ad Concilia in ſchiſmate habita, aut ad ſolum ſchiſmatis tempus horum decretorum verba detorqueant.

Hoc certè ſuffugium poſt Baſileenſem contentionem, autore Turrecremata, pravum emerſit. Is enim cùm autoritate decretorum Conſtantienſium vehementiſſimè premeretur, primus omnium contendit, *quidquid verba Concilii in ſono litteræ prætendant*, tamen aliter quàm ſonant intelligenda eſſe, difficillimúmque eſſe obſervare Conſtantienſe decretum de obedientià ac Romano Pontifice debità, *niſi decretum illud, ad aliam trahatur intelligentiam quam verba in ſuperficie prætendant.* Itaque commentum illud excogitavit, decretum Conſtantienſe ad ſolam ſchiſmatis cauſam reſtringendam, ex quibus ſatis conſtat virum acutiſſimum repugnante litterà ad hunc ſenſum comminiſcendum, cauſæ neceſſitate fuiſſe abreptum.

Quare qui eum ſecuti ſint, nihil aliud quàm ludibria protulerunt, & quidem commemoravimus, quàm alieua non modò à ſenſu, verùm etiam à verbis horum decretorum dixerint; qui Conſtantienſe Concilium huic Concilio duntaxat, non autem aliis autoritatem eam tribuiſſe reſpondent. Cùm Patres Conſtantienſes disertè ſcripſerint: Papam hujus Concilii, & cujuslibet alterius Concilii generalis, præceptis teneri.

Nec minus abſurdè diſquiſitionis autor (a) confirmando Turrecrematæ ſuffragio, hoc argumentum propoſuit: *Concilium iſtud*, Conſtantienſe ſcilicet, *fuit continuatio Piſani Concilii ad Civitatem Conſtantienſem tranſlati : ex dictis : Piſanum verò pro ſublatione dicti ſchiſmatis congregatum fuerat.* Jam ex actis. Ergo ad ſchiſmatis cauſam illa Pontificibus præſcripta obedientia revocatur. Quæ jactata ad ſpeciem jam ex geſtorum ſerie evaneſcunt. Eſto enim urgentiſſima cauſa Piſani Concilii fuerit extirpandum ſchiſma; tamen ex actis docemur, acceſſiſſe aliam haud minùs neceſſariam, nempe *reformationem in capite & in membris* : tum continuatam in urbe Conſtantià Piſanam Synodum, tria ſuſcepiſſe fidem exponendam, extirpandum ſchiſma, reformandam Eccleſiam in capite & in membris, atque in his tribus ab ipſo Pontifice, non tantùm huic, ſed cuicunque Concilio generali, præſtari obedientiam oportere. Ergo peſſima fide, decreta concilii ſeſſionis quartæ & quintæ ejus geſtis, dictiſque apertè reclamantibus ad ſolam ſchiſmatis cauſam reſtringuntur.

Jam quod Bellarminus, quo uno vel maximè adverſariorum cauſà nititur, dixit ex decreto Conſtantienſi, ſubjectum fuiſſe conciliis Papam dubium, adeòque non jam Papam : manifeſtam abſurditatem præ ſe fert; quòd nempe concilium, cùm ſibi & cuicunque concilio aſſerit collatam immediatè Chriſto poteſtatem, etiam in Papam tanto conatu nihil agat quàm ut conciliis eum, qui non ſit Papa, ſubjiciat, quo nihil eſt abſurdius. Deinde obſervatum à nobis eſt Papam dubium qui jam pro Papa non ſit, intelligendum eſſe, non in quocunque ſchiſmate, ſed in eo ſchiſmate, ubi eſt inextricabile dubium Juris, & facti, quale erat illud ſchiſma poſt Urbanum ſextum; talis autem caſus eſt rariſſimus, quippe qui poſt Chriſtum natum, ſemel tantùm contigit : hinc argu-

(a) *Diſquiſ.* p. 27. n. 76.

argumentum. Conſtantienſe Concilium nunquam adhibuit illas voces, quibus generaliores, ac latiùs fuſæ nullæ eſſe poſſint ad exprimendum eum caſum, quo nullus eſt rarior, & infrequentior. Atqui his vocibus quas Conſtantienſis adhibuit Synodus: *quicunque*: *quacunque dignitate*: *cuicunque Concilio*, nullæ generaliores reperiri poſſunt: Ergo Conſtantienſe Concilium non eas adhibuit, ut ſe ad infrequentiſſimum, ac tot retrò ſæculis ſemel tantùm cognitum caſum adſtringeret. Cùm præſertim ſacra Synodus, alias futuras Synodos, non modò animo provideret, ſed ipſa etiam decretura eſſet. Neque enim quiſquam ignorat Canonem, *frequens*, trigeſimæ nonæ ſeſſionis; quo de decennio in decennium habenda Concilia generalia decernuntur. Atqui illa Concilia non omnia futura erant ſub dubio Pontifice: Ergo Concilium Conſtantienſe non ea tantùm Concilia providebat, quæ ſub dubio Pontifice futura eſſent. Atqui Conciliis quibuſcumque futuris ſubjiciebat Papam, ergo etiam ſubjiciebat iis quæ à Papa indubitato haberetur.

Præterea demonſtravimus totam Eccleſiam ſchiſma eliſuram, adeo abfuiſſe à reſtringendâ ad Papam dubium Concilii poteſtate, ut etiam intelligeret, ne in Papam quidem dubium valituram eam, niſi abſolutè valuiſſet; neque tolli potuiſſe dubium Papam qui in ſuâ obedientiâ certus haberetur; niſi & illud conſtitiſſet, certum etiam Papam in Concilii Generalis poteſtate eſſe: Hinc illa manârunt, cauſam ſchiſmatis ad Concilium generale devolutam, non quidem propter illum ſingularem caſum, ſed quòd ſingularis caſus ab eâ poteſtate definiendus eſſet, qua cæteri ſolerent. Quæ ſi univerſa Eccleſia ante Piſanam Synodum; multò magis poſt eam atque in Conſtantienſi Concilio declaravit.

Tum illud conſtat, Conſtantienſem Synodum non modò de extinguendo ſchiſmate, ſed etiam de exponendâ fide, ac reformatione diſciplinæ fuiſſe ſollicitam: id enim, & Eccleſiæ mala, & Bulla convocationis, & ipſa ſacræ Synodi jam inde ab initio profeſſio poſtulabant. Atqui expoſitio fidei, ac reformatio diſciplinæ non ad ſolum ſchiſmatis tempus, ſed ad omnia Eccleſiæ tempora protenditur. Ergo abſurdum eſt ad ſolum talis ſchiſmatis tempus reſtringere Concilii ſollicitudinem.

Poſtea ſacra Synodus non niſi certo Papa conſtituto reformationem aggreſſura erat. Ergo cùm docuit, in reformationis cauſâ Papam Concilio ſubeſſe oportere; non Papam dubium, ſed certum & ab ipſâ Synodo conſtitutum cogitabat: neque enim quis negaverit ſacram Synodum, cùm ſeſſionis quartæ & quintæ decreta conderet, quæ deinde actura erat animo providiſſe; imò potiùs in ipſis initiis certa fundamenta ponebat, quibus cæteræ Synodi actiones, & ordinationes ſuo tempore ſtruerentur. Id autem volebat maximè; ut Papæ conſtituto reformatio fieret; utque eam nullus hominum, ac ne quidem ipſe Papa prohibere poſſet. Id ergo agebat, ut Papam etiam certum, atque ab ipſâ Synodo conſtitutum, conciliaribus decretis obligaret.

Hìc verò omnem abſurditatem exſuperat illa reſponſio, quam autor doctrinæ Lovanienſium prodidit: nempe ut in Synodo Conſtantienſi reformatio nihil aliud ſonet, quàm ipſam extinctionem ſchiſmatis. Quo loco verba illa reformatione faciendâ in

in capite & in membris, intelliguntur: in capite ſeu capitibus ſchiſmaticis; quæ ſcilicet ſchiſmatica capita à Synodo in ordinem cogerentur: quo nihil excogitari poſſit abſurdius; ſed tamen ad hæc abſurda rediguntur qui perſpicuis Synodi verbis atque ſententiis commenta ſua aſſumunt.

Denique poſtulamus ut ex ipſis conſuetis Synodi Conſtantienſis Locutionibus, Synodum Conſtantienſem intelligant. Certè ſacra Synodus ſeſſione 15. ſic decernit: ne quis ullo modo prohibeat ad ſedem Apoſtolicam aut Romanam Curiam, hoc durante Concilio, vel ad ipſum, & quarumque alia generalia venientes in ſeſſione 15. eaſdem planè voces quas in quintâ legimus: Dicant boni expoſitores prohibitionem eam, non ad omnes Synodos; ſed ad ea quæ in ſchiſmate fiant pertinere. Item ſeſſione vigeſimâ ſextâ fit decretum cum hâc clauſulâ: *Salvis iis qui in hoc præſenti, & in aliis quibuſcunque Generalibus Conciliis fieri ſolerent.* Quæ cùm ad omnes Synodos protendi neceſſe ſit, quintæ ſeſſionis verba, non minùs generalia haud minùs patere conſtat.

CAPUT XV.

Ex ſeſſione octavâ CONCILII CONSTANTIENSIS *ſeſſionis quintæ ſenſus aſſeritur.*

ALiud argumentum exſurgit ex ſeſſione 8. pro vero & nativo Conſtantienſium canonum ſenſu, quem tuemur. Eâ ſeſſione referuntur; ac damnantur Wiclefi propoſitiones 45. Ex his Cajetanus, ac Nicolaüs Dubois quaſdam ſeligunt, quarum condemnatio nobis officiat 42. (a) *Si Papa ſit præſcitus, vel malus, ſi per conſequens membrum diaboli, non habet poteſtatem ſuper fideles ſibi ab aliquo datam; niſi fortè à Cæſare: tum* 41. *hanc: ſcilicet non eſt de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias.*

Ac ne quid omittamus, proferunt inter Joannis Huſſi *propoſitiones* 15. *damnatas, ſeptimam: Petrus non eſt nec fuit caput Eccleſiæ ſanctæ Catholicæ.* Inculcant etiam illud, quod *Martinus* quintus Bullâ, *inter cunctas*: quamlibet de hæreſi Wiclefi, aut Huſſi ſuſpectum ſacro approbante Concilio, ſic interrogari jubet; utrum credat quod beatus Petrus fuerit vicarius Chriſti habens poteſtatem ligandi & ſolvendi ſuper terram? utrum credat quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit ſucceſſor Beati Petri, habens ſupremam poteſtatem in Eccleſiâ Dei. Ex his igitur tale conficiunt argumentum: Si Eccleſia Romana ſuprema eſt; ſi Papa habet ſupremam autoritatem in Eccleſiâ Dei, ergo Concilium generale non eſt ſupra Papam, aut Eccleſiam Romanam: ergo ſeſſionis IV. & V. decreta non de Papa abſolutè, ſed de Papa dubio ac de ſchiſmatis tempore intelligenda ſunt.

Valeat planè illa conſecutio, niſi & à Synodo prævisâ difficultas, & ab ipſa quoque apertè ſoluta eſt. Sed quid Conſtantienſes Patres addiderunt, videamus; nempe poſt relatam Wiclefi propoſitionem illam: *non eſt de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias*, ſtatim ſubjiciunt: Error ſi per Romanam Eccleſiam intelligat univerſalem Eccleſiam, aut Concilium generale, aut

(a) *Diſquiſ. Art.* IV. *n.* 61. 62, 63. *Doctrin. Lovan. p.* 68. 70. 71.

Digitized by Google

aut pro quanto negaret primatum ſummi Pontificis, ſuper alias Eccleſias particulares. En quàm diligenter Conſtantienſes Patres & Martinus qnintus locuti ſunt. En ut Eccleſias particulares non totam ipſam Eccleſiam Catholicam uno ore aliquid decernentem Pontifici ſubmiſerint. Unde nimirum noſtri ſua illa ſumpſerunt, dandam eſſe ſupremam & plenam Pontifici poteſtatem, ſed in comparatione ad fideles ſingulos, & ad particulares Eccleſias. Ita *Gerſon* noſter in ipſâ Conſtantienſi Synodo prædicabat; ita in eodem Concilio docebat Gerſonis magiſter *Petrus de Alliaco* Cardinalis, quo maximè autore Wicleſiana hæreſis damnata eſt. Hæc profitebantur qui in Synodo docebant, qui Synodum docentem audiebant; hæc ipſa Martinus Quintus ſua facit cum decretali, *inter Cunctas:* Concilii verba inſerit & ipſa Synodo approbante confirmat.

Inſtat Cajetanus, nihil obeſſe ſibi hæc verba Concilii à Martino quinto approbata: (b) *cùm iſtud quod Primatus Papæ ſit ſuper Eccleſias particulares, ſit ſermo affirmativus de primatu ſuper particulares, & non negativus de primatu ſuper univerſalem Eccleſiam, ſic Scholaſticâ ſubtilitate ludunt;* Quaſi verò deceret Sanctiſſimam Synodum dum deditâ operâ id agit, ut contra Wicleſum explicet quid ſit *de neceſſitate ſalutis* in Eccleſiæ Romanæ primatu profitendo aliquid eorum omiſiſſe quæ de neceſſitate ſalutis credere oporteat: atqui nihil dicit de primatu Romani Pontificis ſuper Eccleſiam, ut eſt *univerſalis*: illud affert primatum eum cognoſcendum ſuper particulares Eccleſias. Ergo hoc, non illud, de neceſſitate ſalutis credendum eſſe definit: Státque inconcuſſum quod ſeſſione quartâ & quintâ de Concilii ſummâ & abſolutâ, etiam in ipſum Papam poteſtate, decreverat. Huic doctrinæ congruit illa Martini quinti interrogatio quam diximus; non enim quæri jubet: utrum credant quòd *Papa habet ſupremam autoritatem ſuper Eccleſiam Dei: ſed utrum habeat ſupremam in Eccleſiâ Dei, quod à nobis eſt ſupra luculentè explicatum.*

(b) Tract. de autorit. Pap. & Concil. cap. 9. fol. 6.

Jam verò ex his argumentum conficimus quod eſt ita poſitum à Concilio Conſtantienſi, ut ex illo tota Papatûs ratio exponatur; erroréſque contra Papalem poteſtatem ſuborti condemnentur. Id non ad tempus Schiſmatis, aut ad Papam dubium, ſed ad ipſum Papatum, qualis eſt à Chriſto inſtitutus; & ad omne tempus pertinet. Atqui id quod eſt ſeſſione quartâ & quintâ de Papa definitum, ita ſe habet ut exinde Papatûs ratio exponatur, & Papatui oppoſiti errores condemnentur, ut patet ex prædictis. Ergo quod eſt de Papa in ſeſſione quartâ & quintâ definitum, non ad Papam dubium, aut ad ſchiſmatis tempus; ſed ad omnia tempora, & ad ipſum Papatum qualis eſt à Chriſto inſtitutus pertinet, contra quod adverſarii interpretabantur.

CAPUT XVI.

Mens ſeſſionis quintæ ex Capite: frequens: ex capite: ſi verò ſeſſionis trigeſimæ nonæ demonſtratur.

Haud minùs valida argumenta deducuntur ex ſeſſionis trigeſimæ nonæ capitibus, quæ ſigillatim penſitanda erunt.

Pri-

Primum occurrit caput, *frequens.* Quo Capite Synodus Pontificibus legem figit, eámque multiplicem: primùm enim decernit ut ſummus Pontifex certis temporibus, & quocunque decennio Synodum Generalem habeat: deinde ut in fine cujuſque Concilii futuro Concilio locum aſſignare teneatur: tum ne id faciat, niſi conſentiente & approbante Concilio: poſtea ut ad defectum Pontificis ab ipſo Concilio is locus aſſignetur, valeátque convocatio etiam ſine Pontifice facta à Concilio: poſtremò ut Pontifex tempus Concilio præſtitum abbreviare quidem poſſit, non tamen prorogare. Sic præſcribit rem quandam eámque maximam, quam quocunque decennio facere teneatur, adeòque ligari putat decreto à ſe facto Papæ conſcientiam. Ergo manifeſtè dat legem ſummis Pontificibus; Quibus? dubiiſne, ac tempore Schiſmatis tantùm? Abſurdum, cùm hæc certis, determinatiſque temporibus poſt quinquennium ſcilicet, exinde per ſeptennium, ad deinceps poſt quodcumque decennium exequenda nullâ Schiſmatis attentione, edito perpetuo ſanciantur. Quare decretum iſtud Martinus quintus jam electus, jam agnitus, jam indubitatus Pontifex, eſt ipſe executus; nempe ſic decernit ſeſſione XI. XIV. Cupientes ac volentes decreto hujus Concilii Generalis ſatisfacere inter alia diſponenti quod omninò Generalia Concilia celebrentur in loco quem ſummus Pontifex per menſem ante finem hujus Concilii, conſentiente & approbante Concilio, deputare & deſignare teneatur, eodem conſentiente, & approbante Concilio, civitatem Papienſem tenore præſentium deputamus ex eodem decreto, ſub eodem Martino quinto Papienſe Concilium & inchoatum eſt, & Senas deinde tranſlatum probante Concilio: ex eodem decreto Baſileenſe Concilium ab eodem Martino quinto indictum, & ab Eugenio quarto celebratum fuit. Quæ & alia deprompta ex capite, *frequens*, Martinus quintus & Eugenius quartus non eſſent executi, ut huic decreto ſatisfacerent niſi intellexiſſent, non tantùm ad ſchiſmatis tempus, ſed ad omnia tempora; neque tantùm dubiis, ſed etiam indubitatis Pontificibus legem præſtitutam.

Cur autem ſeſſione trigeſimâ nonâ omnibus Pontificibus legem ponunt, & à futuris quibuſlibet Conciliis poni poſſe decernunt? Cur, quæſo, niſi quia ſeſſione quintâ quemlibet quâcunque dignitate, Papali etiam, etiam cuilibet Concilio Generali ſubditum decreverant? Ergo omnibus Pontificibus neque minùs certis quàm dubiis Conciliarem poteſtatem ipſa Synodus anteponit; Seſſionis trigeſimæ nonæ fundamento jam inde ab initiis ſeſſione quintâ ſolidè providentérque jactato.

Neque objiciant caput, *frequens*, de Conciliis quocunque quinquennio celebrandis nullius jam eſſe roboris. Neque enim hîc quærimus, quo Eccleſiæ uſu atque conſenſu, hi, qui diſciplinam ſpectant, canones aboleri poſſint. Id certè quærimus: at Synodus Conſtantienſis ita ſe geſſerit ut quæ exiſtimaret ſummos etiam Pontifices, in fidei, in ſchiſmatis, in reformationis causâ Conciliis Oecumenicis eſſe inferiores: certè caput, *frequens*, ad reformationem pertinebat, cùm Patres intelligerent tantam eſſe, támque inveteratam Eccleſiaſticæ diſciplinæ corruptelam; ut nonniſi per frequentia Concilia ſucceſſu temporis reformari poſſit.

Quo

Digitized by Google

Quo ex loco argumentum noſtrum ita poteſt confirmari: cùm Patres Conſtantienſes ſeſſione quintâ decernebant: cuicunque Concilio Generali à quocunque parendum: hoc certo decreto intelligebant comprehendi ea Concilia, quæ ipſi vel maximè imperaturi eſſent, ideò enim uſi ſunt generalibus vocibus: huic & quicunque alteri Concilio legitimè congregato. Atqui ea concilia imperaturi erant; quæ etiam ſub certis indubitatis Pontificibus haberentur. Ergò ea quoque Concilia Papæ anteponebant.

Huic argumento plurimum lucis accedit ex capite *ſi verò*, quod eſt in ſeſſione trigeſimâ nonâ, poſt caput *frequens*. Eo capite Conſtantienſes decernunt de habendis Synodis, ſi in futurum, ſchiſma oriri contingeret; quo loco præſcribunt, quid ipſi contendentes, quid verò Concilium, quid denique omnes præſtare debeant. Hinc exſurgit argumentum: cùm Conſtantienſes Patres decernere aggrediuntur, quid agendum in tempore ſchiſmatis; id non generalibus verbis; ſed expreſſo nominatim ſchiſmatis caſu decernunt, ut legenti patuit. Ergo certò conſtat ſingularem ſchiſmatis caſum ſingulari decreto conſideratum, ac proviſum quæ verbis generalibus de quocunque Concilio legitimè congregato ſeſſione quartâ & quintâ antea dicta eſſent ad omne Concilium, & ad omne tempus omninò pertinere.

CAPUT XVII.

Idem demonſtratur ex aliis capitibus ſeſſionis trigeſimæ nonæ. Scheleſtrati & aliorum ſuffugia præcluduntur.

Sequitur in ſeſſione trigeſimâ nonâ caput: *quanto Romanus Pontifex*: quo capite Synodus ſtatuit & ordinat quòd deinceps quilibet in Romanum Pontificem eligendus; antequam ſua electio publicetur, coram ſuis electoribus publicè confeſſionem & profeſſionem faciat infrà ſcriptam: Ergo manifeſtè omnibus futuris Pontificibus etiam indubitatis, & in fidei profeſſione faciendâ legem ponit.

Objicit Scheleſtratus, id ne quidem in Synodo Conſtantienſi, præſentibus ſanctis Patribus à Martino quinto fuiſſe obſervatum. Sed, inquit, is Pontifex, electione factâ, conſecratus fuit, ac poſtea fidei profeſſionem fecit, tantus ſcilicet ſacri Concilii facillimique decreti contemptus Martinum cœperat, ut aliis Synodi decretis tantâ diligentiâ ſatisfecit. At à Scheleſtrato quærimus, cur non ejus rei aliquod monumentum proferat? At fortè in his reconditis geſtis quæ toti orbi hactenùs ignorata à ſe primum edita jactat fidei profeſſionem in ipſâ conſecratione factam invenit. Atqui nihil vetabat quin fieret: ſemel quidem privatim, coram electoribus ex Synodi decreto, atque iterum in ipſâ conſecratione, ſive poſt conſecrationem: ſed nempe placebat Scheleſtrato oſtentare contemptam etiam ſine causâ tantam Synodum, tantusque faſtus ad Pontificiam dignitatem pertinere putat.

In eadem ſeſſione trigeſimâ nonâ duo extant canones, quibus canonibus in Epiſcopis transferendis, inque ſpoliis vacantium Eccleſiarum capiendis, aliiſque ejuſmodi rebus; quid Romano Pontifici faciendum ſacroſancta Synodus ſtatuit & ordinat.

Occurrit Scheleſtratus, & hæc quidem decreta eſſe confitetur quæ etiam Pontifices indubitatos tangunt: ſed, inquit, nullam pœnam injungunt: nullam mentionem coactionis faciunt: prout tamen faciunt in decreto de ſchiſ-

ſchiſmatis tempore ubi circa Pontifices tempore illo viventes pœnas etiam privationis Papatûs conſtituunt.

Hæc quidem Scheleſtratus objicit tanquam Concilia non niſi pœnâ adhibitâ juriſdictionem exerceant, jaceantque canones innumerabiles in corpore juris; ſacriſque Conciliis editi in quibus prohibitio, nullâ licèt coactionis mentione, conſtat. At profectò ſæpè ſufficit ſimplici interdicto ligari conſcientiam; Quod Synodus Conſtantienſis apertè ſibi tribuit in capite: *frequens*: decernendo ſcilicet ut Papa ante finitum quodcunque Concilium, probante Concilio, futuri Concilii tempus deſignare, nolit ab ipſo Concilio, vel invito Papa deſignari ſtatim. Cæterùm quis ignorat pœnas interdum judicio prudentiæ reſervari; neque minùs obligare ea quæ conſcientiæ relinquantur, ut miremur à Scheleſtrato haud indocto viro Lectorem talibus nugis deluſum fuiſſe?

CAPUT XVIII.

Idem demonſtratur ex ſeſſione decimâ L. & octodecim tum propoſitis reformationis articulis.

Atque his quidem ſeſſionis trigeſimæ nonæ canonibus, Synodus Conſtantienſis aliquam reformationem ex parte delibavit: cæterùm tantum opus ad vivum aggreſſura erat poſtquam unus Pontifex conſtitutus eſſet. Cùm ergo eò deveniſſet ut abjectis aliis unus ſummus Pontifex crearetur, tum verò ſeſſione XL. octodecim articuli reformationis, diu examinati, ac per nationes in reformatorio oblati proponuntur cum hoc decreto: quòd futurus Pontifex per Dei gratiam de proximo aſſumendus: poſt octo ſcilicet dies, cum hoc ſacro Concilio, & deputandis per nationes debeat reformare Eccleſiam in capite & in membris, & curiam Romanam antequam hoc Concilium diſſolvatur; ſuper articulis, qui ſequuntur, octodecim illis ſcilicet ſæpè memorandis: hinc multa argumenta conſurgunt. Primum quod jam tetigimus reformatio in capite & in membris, quò ſeſſionis quintæ decreta collimabant, exciſo penitùs ſchiſmate, & electo Pontifice præceſſura erat. Ergo in eo decreto præſcripta obedientia non ad ſchiſmatis tempus, ſed ad ipſum quoque omnium conſenſu conſtitutum Pontificem pertinebat.

Atque ut pateat ſanctam Synodum in ſeſſione quintâ nihil aliud animo deſignâſſe quàm id quod poſteà executura erat, ſtet iſtud argumentum: in ſeſſione XL. ſancta Synodus Pontifici ſtatim à ſe eligendo legem dixit: ut nempe cum ipſâ Synodo Eccleſiam & curiam in capite & in membris ſuper certis articulis à Synodo præſcriptis reformaret. Atqui Pontifex mox eligendus, futurus erat certus, & indubitatus Pontifex: ergo ſancta Synodus certo etiam ac indubitato Pontifici legem dixit.

Quid quòd articuli omnes, vel ferè omnes Eccleſiam Romanam ac ſedem Apoſtolicam ſpectabant, id vel tituli docent, de numero & qualitate Cardinalium, de reſervationibus, de annatis, de gratiis expectativis, de confirmationibus electionum, de cauſis in Romanâ Curiâ tractandis, de appellationibus ad Romanam Curiam, de officiis Cancellariæ & pœnitentiariæ, de diſpenſationibus, de proviſione Papæ & Cardinalium & ejuſmodi cæteris: quæ cùm abſurdum ſit ad ſchiſmatis tantùm tempora, & ad dubios tantùm Pontifices pertinere, omnia tempora & in

& indubitatum quoque Pontificem deſignabant. Sibique obeſt quod de his parùm in Synodo actum ſive curialis reformationem eluſerint ſeu Patres negotiorum mole obruti ſecuturo Concilio multa reſervârint. Neque enim hîc inquirimus quid geſtum ſit, ſed ſeſſione quartâ & quintâ quæ mens Synodi fuerit, certè conſtat tam fuiſſe mentem, ut vel maximè reformatio fieret. Ergo etiam conſtat eam fuiſſe meutem, ut indubitatus, & ab ipsâ Synodo conſtitutus Papa, quàm maximè Synodo obediret. Nec eluſa reformatio probat Synodi autoritatem infirmam, ſed hominum animos fuiſſe omninò perverſos.

Huic probationi magnum robur accedit ex articulo XIII. octodecim illorum qui Seſſione XL. propoſiti ſunt: Propter quæ & quomodo Papa corrigi poſſit. Atque equidem miror, quoſdam Lovanienſes; atque inter alios *Chriſtianum Lupum* eo loco abuſos ut ſeſſionem quintam everterent: quaſi Sancta Synodus Seſſione XL. omnibus jam obedientiis congregatis, in integro reliquerit: An Papa in Concilii poteſtate eſſet, neque advertunt ea, quæ Seſſione quintâ generatim deſignata eſſent, de Pontifice ſcilicet puniendo Seſſione XL. plenè atque integrè perficienda proponi, expoſitis ſpecialibus cauſis atque agendi modis, quæ adeò non pugnant cum iis quæ Seſſione quintâ geſta erant, ut alterum alteri neceſſariò conjunctum colligatumque ſit. Porrò certiſſimum eſt Seſſionis XL. decretum ita eſſe conditum, ut poſt extinctum Schiſma, & ſub indubitato Pontifice valeret. Ergo Seſſionis quintæ decreta ex mente Concilii, etiam extincto Schiſmate & ſub indubitato Pontifice, valitura erant.

CAPUT XIX.

Recapitulatio eorum quæ de mente Concilii dicta ſunt: ſolutio objectorum Cap. III.

PRofectò hæc Concilii mens, hic ſenſus: ac ſi malis urgentibus, ac prævalentibus tanti Concilii de reformatione ad unguem perficiendâ, vota fruſtrata ſunt, certa tamen fundamenta, quibus ea niteretur poſuiſſe juvabat. Denique ſi quis diligenter antedicta perpenderit, quove ſtatu res Eccleſiæ eſſent, quidve illa optaret, quidve metueret, & quo indigeret, tot malis undecunque prementibus, & infando Schiſmate ad cumulum ferè auctis facilè intelliget, quàm ad ſananda Eccleſiæ vulnera pertineret, ne ad ſolum Schiſmatis, aut dubii Pontificis tempus proviſa remedia: ipſaque adeò Concilii decreta traherentur; & ipſum quoque Schiſma aliud poſtulabat. Cùm cuique factioni addicti, ſuum Pontificem pro certo jactarent; ac Papalis nominis autoritate mali abuterentur, boni etiam plerique turbarentur; atque inter Schiſmatis mala, ac prodendæ Pontificiæ majeſtatis metum fluctuarent: quas inter anguſtias, tantaque præſentia & ingruentia mala: Si PP. Conſtantienſes ſibi aſſeruiſſent ſupremam poteſtatem in dubios tantùm Pontifices, næ illi Eccleſiæ morbis inane remedium attuliſſent:

tuliſſent : quare dubii Pontificis, nullâ vel tenui mentione factâ, altiore & communiore ratione ſubnixi decreverunt, quemcunque hominem quâcunque dignitate, Papali etiam, cuicunque Concilio ſubjici oportere; ut poſteà omnes Chriſtiani, quocunque tempore, & quocunque rerum ſtatu, ſive in Schiſmate, ſive extra Schiſma, ſeu dubium Pontificem, ſeu certum eſſe crederent, ſupremam Conciliorum agnoſcerent poteſtatem, in eâque acquieſcerent. Quod quidem ſancta Synodus eò luculentiùs & firmiùs declarare ac definîſſe teneretur, quia pars malorum maxima inde provenerat, quòd multi non ſatis Synodo credidiſſent. Jam verò his explicatis nihil eſt facilius quàm adverſariorum omnia argumenta, atque axiomata in eorum caput retorquere. Nempè his agebant regulis : intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi. Nos verò id firmiùs atque ex cauſis quibus collecta eſt Synodus, cùm illæ non ad Schiſmatis tantùm aut ad dubii Pontificis tempus, ſed ad omnia Eccleſiæ tempora referantur, ejus quoque decreta ad omnia tempora, patere docuimus; ex contextu facienda eſt interpretatio : nos verò geſta omnia ab ipſâ origine repetita voluimus, atque hinc doctrinam noſtram fixam invictámque eſſe monſtravimus, ubi eſt apparens aliqua contradictio, capienda interpretatio eſt, quæ tollat contradictionem; id verò meminerint, id enim ſemper agunt, ut Synodi inter ſe decreta committant : nec unum ex alio elucident, ſed evertant : itaque ut ea quæ in Wicleſum à Synodo Conſtantienſi inſerta ſunt Seſſione octavâ, ſic reformationem Seſſione XL. propoſitam in ipſâ Synodi Seſſione quartâ & quintâ decreta convertunt : nos ita conciliamus omnia, ut ſibi cohærere, & eodem ubique tenore proceſſiſſe conſtet. Jam cùm ex optimis regulis, quas ipſi adverſarii adducebant, Sacroſanctæ Synodi mentem in Seſſionis quartæ & quintæ decretis expoſuerimus, haud minùs luculenter earum Seſſionum invictam autoritatem adſtruemus.

CAPUT XX.

Seſſioni quartæ & quintæ æquè ac reliquis Concilii Oecumenici autoritas conſtat. An valeat Bellarmini reſponſio? Earum Seſſionum decreta, à Florentinâ & Lateranenſi Synodis antiquata.

AC primùm autoritas Seſſionis quartæ & quintæ haud alio fundamento nititur, quàm quo tota Synodus, ipſo nempè Concilii titulo. *Sancta Synodus Conſtantienſis in Spiritu Sancto legitimè congregata generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans.*

Hæc de ſe ſtatim Synodus prorsùs Synodorum generalium more. Quærimus à noſtris cenſoribus : an hunc titulum Seſſioni quartæ & quintæ detractum velint? Si velint, non Catholica, ſed mendax eſt Synodus, pro univerſali ſeſe venditans : ſi nolint, aut volentes licèt; ipſa ſanctæ Synodi reverentia, cohibet; fateamur neceſſe eſt Seſſionem quartam & quintam eâ

eâ autoritate niti, quâ nulla major eſſe poſſit.

Ait quidem Bellarminus, Conſtantienſe Concilium, quantum ad primas Seſſiones ubi definit Concilium eſſe ſupra Papam in Concilio Florentino & Lateranenſi ultimo reprobatum. Anne expreſſo nomine Concilii Conſtantienſis, ut ſanè oportebat, ſic enim & Ariminenſis & Epheſina illa nefaria Synodus expreſſè abrogatæ ac deteſtatæ ſunt; at igitur Florentina, aut Lateranenſis illa ultima Synodus Conſtantienſem Synodum notavit ullo modo nuſquam. Sed, aiunt, contraria decreta protulit. Ergò jam non Concilio abrogatur autoritas: ſed ipſa Concilia. quæ verâ autoritate conſtent, peſſimo exemplo inter ſe committuntur; nos autem Concilii Florentini atque Lateranenſis decreta Conſtantienſibus eſſe contraria, negamus & pernegamus; falſòque & temerè aſſertum, id eſſe prolatis geſtis ſuo loco demonſtramus. Hîc interim id querimur novo more, atque à Catholicis Theologis alieniſſimo, Concilia Oecumenica opponi Conciliis Oecumenicis, in eâ re quæ ad Eccleſiaſticum dogma pertinet, negamúſque unquam in Eccleſiâ factum, ut alicujus Concilii quod ſe pro Oecumenico geſſerit, quale illud falſum Epheſinum fuit, in alio Concilio Oecumenico, doctrina damnetur niſi priùs ipſa Synodus antiquetur; mendaci Oecumenicæ titulo inſignita. Jam ſi Concilia inter ſe non concilianda ſed committenda eſſent; quis Florentinum aut etiam Lateranenſe ultimum Concilium tam paucorum Epiſcoporum ac dum celebraretur, vix extra urbem notum Conſtantienſi anteponat ubi, teſte Bellarmino, Patres ferè mille; atque in his Epiſcopi ampliùs 300. adfuerunt? Tanta hominum copia, ut eos Conſtantia urbs non caperet: quemadmodum hujus temporis teſtantur Hiſtorici: quos inter eminebant tot ac tanti Cardinales Romanæ Sedis; atque potentiæ ſtudioſiſſimi. Quis, inquam, æquus Judex tam ſancto conventui, ubi exitiale Schiſma extinctum, & res Eccleſiæ in pace ſunt compoſitæ, ex ipſo ſtatim titulo non aſſerat autoritatem?

At enim non omnes: ſed primæ tantùm Seſſiones objiciuntur: quaſi verò nihil ſit ipſa tantæ Synodi fundamenta concutere, idque ex proprio ſenſu, nullâ Synodo, nullo autore Pontifice. Quid verò non liceat, ſi hæc licent? Verùm omittamus: certa licèt præjudicia, ac probationes, ſi quæ ſint admittamus.

CAPUT XXI.

An Seſſionis quartæ & quintæ dubia ſit autoritas, quod duæ obedientiæ defuerint, an Joannis XXIII. obedientiæ tertia pars Eccleſiæ fuerit? An Joannes XXIII. aut alii Seſſioni quartæ & quintæ contradixerint? Joannis Turrecrematæ & Joannis Gerſonis loci.

Aiunt idque imprimis poſt Joannem à Turrecremata inculcat Bellarminus: non erat tum generale Concilium, cùm tantùm adeſſet tertia pars Eccleſiæ; id eſt, ii tantùm Prælati, qui Joanni XXIII. obediebant. Ergo ne tertia pars tantùm, quæ tot nationes ſuprà memoratas

 com-

complecteretur; Germaniam, Angliam, Poloniam, Sueciam, Norvegiam, Daniam, Dalmatiam, Bohemiam, ipſamque Italiam, Apuliâ demptâ, ipſam quoque Romam, & cum Belgio Galliam, & cum Sigiſmundo Imperatore, ſuoque Rege totam Hungariam, miſſo quoque Legato pro toto hoc Regno Lamberto de Grolia: ut intelligant cenſores noſtri, majores quoque ſuos cum noſtris majoribus in unam ſententiam conveniſſe. Harum nationum Regnorumque Antiſtites ac Legatos in eo Catalogo legimus, quo deſcripta ſunt illorum nomina, qui fœdus Narbonenſe cum Aragonenſibus pactum approbarent. Quid memorem ibidem nominatas Univerſitates, Pariſienſem, Bononienſem, Viennenſem, Cracovienſem, Avenionenſem, Oſconionenſem, Pragenſem, quæ ſuos in Synodo haberent deputatos, atque item Sacros ordines Cluniacenſem, Carthuſienſem, Ciſtercienſem, Præmonſtratenſem; Prædicatorum, Minorum, qui per ſpeciales procuratores Synodo adhærescent cum innumeris Abbatibus Sanctorum Benedicti, ac Bernardi ordinum? Hi omnes ſacræ Synodo ab ipſis initiis adfuêre præter pauciſſimos, qui cum Gregorio XII. Seſſione decimâ quartâ ſacræ ſe Synodo conjunxerunt. Reliquine, tantula pars orbis Chriſtiani, eaque in duas particulas damnatorum Pontificum factione, & ambitione ſciſſâ, pro duabus Eccleſiæ partibus numerandi erant? Quis id æquo animo audire poteſt?

Ut ut ſit, inquiunt, duæ obedientiæ deerant certè, ſed omnes convocatæ, & quidem autoritate veri Pontificis, & ex decreto Piſani Concilii generalis, an verò propter Hiſpanos, & Scotos, aut etiam Apulos damnatis Pontificibus adhærentes, perditam Eccleſiam oportebat, nec licebat, tot tantiſque Eccleſiis vero Pontifici obedientibus, perſonam agere Eccleſiæ, reſque ejus componere, aut earum agendarum fundamenta collocare? Eſto, fuerint excuſabiles, aut tolerabiles: qui Petro Benedictóque adhærebant? an propterea reliquam Eccleſiam ipſâ nixam veritate autoritate ſpoliabant, ac prohibere poterant quominùs veris certiſque decretis, ſaluti animarum, atque extinguendo Schiſmati providerent?

Sed addit *Bellarminus*: *non aderat tum certus Papa* in Eccleſiâ; *ſine quo dubia de fide definiri non poſſunt*. Certus quem omnes omninò re ipſâ agnoſcerent; fateor: certus, qui meritò pro certo haberetur, & quem multò maxima pars Eccleſiæ re ipſâ pro certo haberet; cæteris tanta multitudinis comparatione perpaucis: nec ipſe Bellarminus inficias eat.

Inſtat: *In Concilio nullus erat Papa: Joannes enim XXIII. qui Concilium inchoaverat, jam inde receſſerat, cùm quarta Seſſio haberetur*: quaſi è Concilio turpiter aufugiſſe, hoc eſſet, Synodo abrogare poteſtatem; atqui ipſe Joannes poſtridie quàm abiit, *miſſis ad Imperatorem, & ad Synodum Legatis, datâque creditivâ litterâ* teſtabatur *ſe propter ſanitatem corporis receſſiſſe*: hanc turpi fugæ excuſationem obtendebat: cæterùm omnia impleturum, quæ Synodo promiſiſſet. Bellarminum ſecutus *Lupus Lovanienſis* hæc addit: *nec deſunt qui aſſerant, quod non omnes illius primæ congregationis, conſenſerint illi decreto Seſſionis quartæ & quintæ; nec ipſe Joannes XXIII. primum adhibuit conſenſum, vel autoritatem ſuam: dicitur enim.*

enim fuiſſe conqueſtus, poſt abſceſſum ſuum aliqua eſſe decreta erronea & falſa adversùs autoritatem Romani Pontificis. Hæc Lupus, à Joanne Turrecremata retulit. Quo loco multùm utuntur, qui noſtra impugnant, ac præſertim ille qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit autor Anonymus; atque ille quidem laudat Joannem à Turrecremata Cardinalem, ut *de rei veritate optimè inſtructum, ac geſtorum ex parte oculatum teſtem, ac pro ſuo merito fide dignum*. Id prætermiſit: ab eo Cardinale hæc fuiſſe ſcripta, poſt Baſileenſe diſſidium: quo tempore Turrecremata Eugenianarum partium antesignanus, cùm Conſtantienſis Concilii autoritate premeretur, nec ſibi ſatis elabi poſſe videretur, niſi quoad poterat Conſtantienſium Canonum & ſenſum obſcuraret, & autoritatem infringeret: itaque cùm acta publica deeſſent, ipſos etiam rumores aucupatus hæc ſcripſit, quæ Joannes XXIII. coram oratoribus Gallicanis iratus effudiſſe diceretur. Jam verò quis dicat admittenda quidem ea quæ ab uno viro, eóque addicto partibus memorantur: contemnenda verò quæ ſunt in actis publicis expreſſe notata? nempè hæc conſenſum & autoritatem publicam manifeſtè exprimunt, non item quod incertâ tantùm quorumdam relatione nititur. Nec verò aliud innuit Turrecremata dum nullo tantæ rei appellato teſte, ſolùm ait: *Dicitur enim fuiſſe conqueſtus poſt abſceſſum ſuum aliqua eſſe decreta erronea & falſa adversùs autoritatem Romani Pontificis.* Hæc Lupus repetit. At virum gravem non decet his moveri, quæ dicantur & in aëra jactentur. Dum interim ex actis ipſis Synodi, duo hæc conſtant; nempè Seſſioni quartæ ducentos Patres adfuiſſe, & in fine Seſſionis quintæ adſcriptum certis articulis, Concilium eos uniformiter approbâſſe & concluſiſſe. De Joanne verò XXIII. quid dicam? quem ex actis conſtet, etiam poſt fugam Synodo adhæſiſſe, ac poſteà iteratis vicibus ultrò confeſſum, *quòd turpiter à Concilio receſſerat, quòd vellet ſtare definitioni Concilii: quòd Conſtantienſe Piſani continuativum errare non poſſet: quòd Synodi ſententiam, etiamſi in ſe latam cum Birreti depoſitione acciperet, confirmaret, approbaret, quantùm in ſe eſſet.* (a) Quæ ergò Synodus intelligeret eo vel invito per ſeſe valitura, quis eo quoque aſſentiente valere negaverit?

Neque verò noſtrâ intereſt quid ipſe Joannes privatim, aut clanculum demurmuraverit, ſed quid ad Synodum apertè profeſſus ſit. Neque ergò diffiteor ei adfuiſſe, ut Principibus ſolent adulatores peſſimos, cùm ab Alliacenſi Cardinale notatum, (b) *videam quemdam qui inter fautores & adulatores ejus, velut anguis in herbâ latitaret; qui eum lacte erroris nutrientes ad exterminium deduxerunt.*

Neque etiam moror quid illi Pontificis inſuſurraverint auribus fœdi adulatores; ſed quid ipſa Synodus votis communibus, atque ſuffragiis definiverit. Quod unum inquirimus, autor Anonymus, aliique paſſim mirum in modum ſe efferunt, his *Joannis Gerſonis* verbis: (c) *Ante celebrationem Sa-*

E 3 cro-

(a) Seſſ. XI. XII. p. 90. 91. 93. (b) Petr. Alliac. *de Eccleſ. Autor. 3. ap. Cap. 3. pag.* 929. (c) Gerſon. *De poteſtat. Eccl. conſid.* XII.

croſanctæ hujus Conſtantienſis Synodi; *ſic occupaverat mentes plurimarum litterarum, magis quàm litteratorum iſta traditio ut oppoſitorum dogmatizator fuiſſet de hæretica pravitate ſuſpectus vel damnatus. Hujus rei ſignum accipe*; *quia poſt declarationem, & quod urgentius ſit, poſt determinationem, & prædicationem ejuſdem ſanctæ Synodi inveniantur qui talia paſſim aſſerere non paveant.* Quæ cur viri graves tanti faciant, non equidem hactenùs intelligere potui; quid enim novi quòd ante rem definitam in diverſam ſententiam multi abierint? Aut quis neſciat poſt res etiam definitas non defuiſſe Synodis etiam optimè geſtis obtrectatores ſuos? Sanè quod Gerſon memorat: qui Conſtantienſia dogmata tuerentur, ante ſacræ Synodi celebrationem de hæreticâ pravitate ſuſpectos vel notatos: ad Benedicti XIII. cui Galli parebant tempora peſſima referendum: is enim ſuperbiſſimus atque ambitioſiſſimus, qui contra ſe hiſcere auderent, ac Synodum implorarent, diris devovebat, quod jam ex actis conſtitit. Atque hunc peſſimum morem, & ab alto inhibitum adulationis virus *Gerſon* irridens, traditionem vocabat, ipſe cum cæteris veram, & Apoſtolicam traditionem tuebatur. Jam qui hæc objiciunt viderint an litigia judiciis, ipſiſque judicibus in Eccleſiæ Catholicæ cœtu ſedentibus obtrectatores anteponendos putent.

CAPUT XXII.

Quod inter Catholicos certum ſit Concilium Conſtantienſe jam inde ab initio, & ante adunatas obedientias fuiſſe Oecumenicum; *Bulla* inter cunctas: *à Martino V. ſacro approbante Concilio, edita Conſtantiæ.*

Denique ut uno verbo totum negotium tranſigamus, judicata res eſt: totáque illa de duabus obedientiis abſentibus deque Seſſionibus nullo Pontifice habitis: argumentatio ſponte jacet. Nemo enim negat decreta Seſſionis VIII. XIII. XIV. XV. circa Wiclefum & Huſſum, & circa communionem ſub unâ ſpecie, & circa *Joannis Parvi* propoſitionem de cædendis tyrannis, aliâque de fide plena Oecumenicæ Synodi autoritate eſſe facta. Atque illas Seſſiones æquè ac quartæ & quintæ conſtat eſſe celebratas, antequam omnes obedientiæ conveniſſent: ergò ante conjunctionem illam Concilii generalis apud Conſtantienſes valebat autoritas; ac Seſſionis quartæ & quintæ decreta pari cum cæteris poteſtate omninò conſtant.

Reſpondent, quæ adversùs Wiclefum, & Huſſum decreta fuerant, à Martino V. fuiſſe approbata, decretali: *inter cunctas*: nihil autem præterea ab eo Pontifice confirmatum.

Verùm enim verò attendere debuiſſent nihil hic novi decreviſſe Martinum: ſed quæ à Concilio Oecumenico, de Wiclefi atque Huſſi erroribus rectè jam & ordine geſta eſſent; Epiſcopis

copis & Inquiſitoribus exequenda mandâſſe, id ipſius Diplomatis probat ſeries. Hinc inde Martinus V. interrogata ſubdit, quibus tentari debeat. Cujus fides ſuſpecta ſit? Utrum credat, an *quodcunque Concilium etiam Conſtantienſe univerſalem Eccleſiam repræſentet? Item quod illud quod ſacrum Concilium Conſtantienſe Eccleſiam univerſalem repræſentans, approbavit & approbat in favorem fidei & ſalutem animarum quod hoc eſt ab univerſis Chriſti fidelibus approbandum, & quod condemnavit, & condemnat eſſe fidei vel bonis moribus contrarium.*

En quod ſancta Synodus approbavit & condemnavit, circa Wiclefi, Huſſique propoſitiones Seſſione octavâ & decimâ quintâ, nondùm licèt adunatis obedientiis, approbandum & condemnandum, præcisè, ut jam approbatum & condemnatum à Concilio Oecumenico, quod Eccleſiam Catholicam repræſentet. Pergit: utrum credat, quod dictæ condemnationes per ſacrum generale Concilium ritè & juſtè factæ ſunt: ritè quoad ordinem; juſtè quoad rem ipſam: quod iterum iterumque inculcat, & urget: & quod in Concilio generali decretum, & peractum erat, jam obſervandum omnibus, credendúmque relinquatur. Qui ergò Concilio Conſtantienſi ante adunatas obedientias Oecumenicam detrahit autoritatem, non modò toti Synodo, verùm etiam Martino V. & fidei Catholicæ contra dicit.

Neque verò his nocet quòd Martinus V. Seſſionis quartæ & quintæ nullam fecerit mentionem, neque enim aut memorat prolatam de Joannis Parvi hæreſi ſententiam: quæ haud minùs habeatur pro Oecumenici Concilii ſententiâ: neque aliud quidquam prætereà, quæ in Wicleſum Huſſumque geſta ſunt: quin etiam vidimus Bullâ *inter cunctas*: inſertam à Martino V. cenſuram Concilii in Wiclefi propoſitionem 41. quâ cenſurâ conſtet Eccleſiam Romanam ita ſupremam eſſe quatenùs eo nomine univerſalis Eccleſia, aut Concilium generale intelligitur: Papam verò ita ſupremum quatenùs primatum habet ſuper alias Eccleſias particulares. Hæc deſcribit Martinus V. hæc ad fidem Catholicam pertinere intelligit. Quæ nos à Seſſione quartâ & quintâ manâſſe, cum iis quæ apta, & connexa eſſe, luce clarius demonſtravimus; quo liquet Martinum V. iis Seſſionibus aſſenſiſſe, qui connexa, & conſentanea probaverit.

Neque mirum, ipſe enim Martinus, tùm Otho Cardinalis Columna, unus fuit eorum Cardinalium, qui à Gregorio XII. receſſerint. Subſcripſit cum aliis ei declarationi, quâ Papam Oecumenicæ Synodo ſubeſſe teſtabantur, ut ei à qua ſolerent Pontificum geſta judicari. Is eo fundamento nixus, & Piſano Concilio & Conſtantienſi, jam inde ab ipſius Concilii initiis adfuit, cumque aliis Patribus Sacro illi conventui, Concilii Oecumenici in Spiritu Sancto legitimè congregati, atque univerſalem Eccleſiam repræſentantis, titulum & autoritatem tribuit; is primarum Seſſionum, atque adeò Seſſionis quartæ

&

& quintæ pars fuit maxima, neque ab aliorum Patrum ſententiâ diſcrepavit; cùm Bulla *inter cunctas* primarum Seſſionum decreta, tanquam Oecumenicæ Synodi acta veneretur, idque tantùm Pontifex mandat exequendum, quod Prælatus & Cardinalis cum aliis jam fecerat & conſtituerat. Pari ratione ſolvitur ea objectio; quòd, abſente Papa, Synodi Oecumenicæ autoritas conſtare nequeant: cùm iis Seſſionibus, quas Martinus V. totâ Synodo approbante, pro Oecumenici Concilii veris Seſſionibus agnoſcit, haud minùs quàm Seſſionis quartæ & quintæ Romanum Pontificem defuiſſe conſtet.

Quamobrem ruit funditùs illa objectio. Is ergo Pontifex, relatis Wiclefi & Huſſi erroribus, eorum damnationem, ut rectè, & ordine, à Synodo univerſali jam factam Epiſcopis, & Inquiſitoribus exequendam committit, & mandat; nihil ut ſit iis firmius, magiſque ordine, & canonicè factum, quæ ſumma autoritate decreta obſervanda jam tantùm & exequenda veniant. His ſubjicit interrogata quibus tentari debeat ſuſpecti cujuſlibet fides: in his utrum credat *quodcunque Concilium generale, & etiam Conſtantienſe univerſalem Eccleſiam repræſentet; item quod illud; Sacrum Concilium Conſtantienſe univerſalem Eccleſiam repræſentat.* Quæ ex diverſis obedientiis petebatur; neque verò ſi id quoque à nobis exquiratur, ullum periculum noſtræ ſententiæ imminet ab aliis obedientiis, quæ primum unanimi conſenſu Bullam *inter cunctas* Martini V. approbârat. Tum declarationi ipſius Concilii Conſtantienſis primis ſeſſionibus ſuperſtructæ, in idem ædificium, atque omninò in idem corpus coaluerint: totámque Sacræ Synodi doctrinam imbiberint, cujus quidem doctrinæ, ſi quam partem ſuſpectam habuiſſent nonniſi ea expreſsè reprobatâ Synodo adhæſiſſent.

CAPUT XXIII.

An novæ Concilii convocationes, Gregorii & Benedicti obedientiis Conſtantiam advenientibus, pacis ſtudio facta, antecedentium Seſſionum autoritatem infringant, de ſuſcepto Gregorio Seſſione XIV.

Neque illa obſtat à Lupo aliiſque jactata adunatis demùm obedientiis nova Concilii convocatio: quæque ad eam mentem facta ſunt; hæc enim ſunt Synodi non de ſuâ autoritate dubitantis, ſed Apoſtolicâ charitate ſuſtentantis infirmos. Jam quidem fortiores animæ, amborum contendentium tanquam ſua quærentium jugum excuſſerant, ac maximam Eccleſiæ partem ad pacem adduxerant, ſed tamen infirmi ſupererant qui ad hæc fortia exſurgere, aut ex obortis dubiis, quæ ſaltem probabilia viderentur, extricare ſe non poterant. Quid igitur agendum? Multi ſuadebant bello adigendas ad obedientiam

obedientiam, atque ea erat, quam viam belli vocabant, & Petrus de Alliaco, & Academia Pariſienſis, & optimus quiſque & Sacroſancta Synodus cruenta remedia reſpuebat. An igitur in fœdo ſchiſmate relinquendi? alia omnia poſtulabat fraterna, ac materna charitas, & Apoſtolicum illud: *ut firmiores imbecillitates infirmorum ſuſtinerent.* Hinc novæ illæ convocationes admiſſæ ſunt, illæsâ Synodi authoritate, cum nihil profectò lædat, quæ omnia potiùs ſanat, charitas.

Quare Seſſione decima quarta cùm accederet ad Synodum jam Conſtantiæ congregatum Gregorii XII. obedientia; nova quidem facta eſt, ipſius Gregorii nomine, per ejus Procuratores convocatio, & confirmatio, ſed poſtquam ea omnia facta ſunt, Synodus ſic pronuntiat, *eam convocationem, authoritatem, approbationem, & confirmationem à Gregorio nunc factas, quantum ad ipſum ſpectare videtur, in omnibus & per omnia admitti: quia abundans ad certitudinem, pro bono cautela nemini nocet, omnibus prodeſt.* Hæc docent Synodum per ſe ſtantem, convocatam tamen à Gregorio, non quidem abſolutè, ſed quantùm ad ipſum ſpectare videbatur: neque ex neceſſitate, ſed ex abundanti. Eadem ratione Sacra Synodus Joannis XXIII. jam depoſiti conſenſionem, & quantum in ipſo eſſet, ſententiæ Synodalis confirmationem admiſit. Quas res Joannes Gerſon præſens, earumque pars maxima, *ad cautelam & humili quâdam condeſcenſione factas*, & ipſe credidit, & coram tota Synodo concione habita prædicavit. Neque convocatorium Gregorii Decretum in Provincias pro more miſſum eſt; ſed tantùm in Synodo lectum, ut ea convocatio ad œconomiam quandam atque indulgentiam, non ad ipſam rei, ut vocant, ſubſtantiam pertineat. Sic Synodus ſuæ conſcia Majeſtatis, & conſtantiæ retinens, infirmis quoque ac dubiis animis conſulebat, eodem pacis intuitu, in eadem Seſſione admiſſum eſt Gregorii de Papatûs abdicatione mandatum, cum hac profeſſione, quod cum hunc Papatûs titulum clarum certumque haberet, permiſſum etiam ei ſit, ut quibuſcunque verbis Papatum tueretur, quem reipſa abdicaret.

Quamobrem in eodem Diplomate Procuratoribus, ſeu Legatis ſuis facultatem dabat vice ſua convocandi, *& autorizandi Generale Concilium, remotâ tamen, inquit, omninò Balthazaris præſidentiâ & præſentiâ*, quæ quidem Sancta Synodus nullo ſuo detrimento concedebat; cum Joannes jam depoſitus ſententiæ acquieviſſet, cautumque eſſet, ne aut ipſe, aut Gregorius, aut Benedictus eligi poſſent.

CAPUT XXIV.

Exemplum ſingularis in ejuſdem Schiſmatis caſu indulgentiæ & condeſcenſûs.

Scilicet ut tuta præſtarent omnia, omnes in unum titulos congregabant, ne ex levi quoque ſcrupulo, tanquam ex tenui ſcintilla, tota exoſi Schiſmatis flamma reſurgeret. Quod tunc usque adeò hærebat animis, ut Martinus Quintus duodecimo Pontificatûs anno, cum per tot annorum ſpatium, ac tota jam Eccleſia egregius, ac Supremus Pontifex coleretur, fictilis Clementis Ceſſionem Petri Cardinalis *Fuxentis* operâ impetratam, magni beneficii loco duceret.

Hæc advertat lector diligens, Petrus de Luna in Conſtantienſi Concilio à tribus

tribus jam obedientiis anathemate damnatus, deſertusque à ſuis penè omnibus, & tamen in Papatu tuendo ad mortem usque obſtinatiſſimus, neſcio quem Ægidium Munionem, Canonicum Barcinonenſem Succeſſorem habuit, is anno 1422. Petro mortuo, à tribus Cardinalium larvis electus Clementis nomen accepit, tota illa Eccleſia erat Peniſcolenſis rupes, in Catalonia caſtellum exiguum, extremum Petri de Luna ſchiſmatisque perfugium; favebat occultè Rex Aragonum Alphonſus, Martino Quinto infenſus: tantoque Pontifici inane Pontificis ſpectrum opponebat; totâ Eccleſiâ partim irridente, partim etiam indignante, & tamen ut ea larva è medio tolleretur, pace jam cum Alphonſo Rege factâ, miſſi Regis Oratores, in his Alphonſus Borgia, poſtea Calixtus Pontifex Maximus, qui falſum Clementem ad abdicationem inducerent. Miſſus Petrus Cardinalis Fuxenſis, vir per eam ætatem, & genere, & rerum geſtarum gloriâ clarus, qui reliquias Schiſmatis extingueret; cujus acta ſic habent apud Odoricum Raynaldum, ad annum 1429. *Dominus Ægidius in Seſſione publica, indutus Papalibus inſigniis in Caſtro Peniſcolæ, primitùs & ante omnia pro ſerenitate conſcientiæ ſuæ & ſuorum ſequacium, ut dixit publicè & ſolemniter omnes proceſſus, ſententias, fulminationes & cenſuras, depoſitiones, inhabilitationes, per ſuum Prædeceſſorem Benedictum Papam XIII. in ſua obedientia nuncupatum, & ipſum in ſuo prætenſo Pontificatu, contra omnes & ſingulos, & non obedientes ſpecialiter contra Odonem de Columnis, quem ſecundùm eorum opinionem reputabant Antipapam & Schiſmaticum, & omnes ſibi adhærentes, factas, pronuntiatas, & fulminatas per ſuas litteras & prætenſas Bullas plumbeas expreſsè revocavit, & omnes illos, qui præfato Domino Odoni adhæſerant, & ſpecialiter ipſum Odonem de Columna ad omnes dignitates & honores, & ſpecialiter ad Papatum habilitavit, reſtituit, & redintegravit; deinde idem Ægidius propoſuit ſolemniter coram omnibus, qualiter electus ab ibidem præſentibus ſuis Fratribus, prætenſis Cardinalibus Papatum recepit, non ad alios fines, quam ad hoc principaliter, ut per ejus medium Dei Eccleſiæ vera & indubitata unio ſequeretur; etiam à primis diebus ſuæ novæ aſſumptionis ad Apoſtolatum veraciter in animo diſpoſuit, pro tanto bono unionis Eccleſiæ Dei ſpontè & liberaliter ſe velle renuntiare honori, & Officio Papali: quod revera præſtitit, confitens expreſsè, veram renuntiationis hujuſmodi eſſe viam planiorem, utiliorem, ſecuriorem, & breviorem ad conſequendam veram & indubitatam unionem Eccleſiæ Dei.*

Quin etiam umbraticus Pontifex Bullam plumbeam ſuper ceſſione ſua edidit, ſub hoc titulo: *Clemens Epiſcopus, Servus Servorum Dei*, cujus hæc verba referre placet: *Hinc eſt quod nos perpenſiùs attendentes, quòd quando validiora, certiora & firmiora ſunt in hujus Apoſtolatus Officio jura noſtra: tantò laudabilius ea ducimus pro pace, ac redintegratione Religionis Chriſtianæ relinquere*: quo fundamento poſito hæc ſubdit; *omni jure Papatûs oneri & honori, ejusque titulo & poſſeſſioni, quam habemus non vi, dolo, ſeu metu; ſed ſimpliciter, purè, liberè, & ſpontè, ac ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, aſſiſtentibus Venerabilibus Fratribus R. E Cardinalibus, nec non præſentibus Alphonſi, Regis Aragonum, Ambaſſatoribus, cedimus & renuntiamus, Papalia deponentes inſignia, ad efficaciam veræ ac deſideratiſſimæ Unionis Eccleſiæ Sanctæ Dei. Datum Peniſcolæ Diſtre-*

Digitized by Google

Diſtreſenſis Diœceſis 7. Kal. Auguſti, *Pontificatûs anno quinto.* Prorſus eo more rituque, atque etiam verborum majore magnificentiâ, quam Angelus de Coravio, ſeu Gregorius XII.

Neque eo contenti fuere, ſed poſt eam abdicationem falſi Clementis, ejus Cardinales, tanquam vacante Sede, ad novum Pontificem eligendum, locum Conclavis poſtularunt, quo pro more *concluſi, nemine diſcrepante, per viam Spiritus Sancti, Reverendiſſimum in Chriſto Patrem, & Dominum Odonem de Columna, in ſua obedientia nominatum Martinum Quintum, quem ipſe Dominus Clemens ante ſuam ceſſionem, tollendo ſententias & proceſſus contra ipſum ratione ſchiſmatis latos & factos, habilitarat de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, uſque ad Summum Pontificium incluſivè, in Romanum Pontificem, ac Beati Petri Succeſſorem concorditer elegerunt.* Atque hujus electionis publicum Inſtrumentum ab Alphonſi Regis Oratoribus Pontificio Legato ſtatim eſt traditum.

Quid igitur? niſi larva Pontificis Martinum Quintum *habilitâſſet* ad Pontificiam Dignitatem, niſi loco ceſſiſſet: niſi umbratici Cardinales eundem Martinum elegiſſent, non ei tota ſua conſtabat authoritas, ac Decreta Conſtantienſia fluctuabant? abſit. Sed tamen hæc omnia facta ſunt, quod Catholici ſpectarent, non ſolùm vera jura, titulorumque certam authoritatem, ſed etiam firmum & tutum partæ conſenſionis effectum.

Quæ quidem cum accepiſſet Martinus Pontifex ingenti *gaudio affectus eſt; datiſque litteris Legato Cardinali* plurimum gratulatus: Ægidium Munionem Baleari Epiſcopatu, Alphonſum verò Borgiam, quo ſuadente abdicaverat, Valentino Archiepiſcopatu donavit. Tanta mercede eos honeſtavit, tantâque operâ etiam profligato ſchiſmate, tamen ad muniendam pacem, inania etiam jura, inaneſque titulos conquirebant.

Non ergò mirum, ſi eodem adhuc vigente Schiſmate Conſtantienſes Patres Gregorio XII. tanta permiſerint; cùm pariter declararent, *hanc convocationem, & authorizationem* Gregorii admittendam eſſe; *quantum ad ipſum ſpectare videretur*: non quantum ad Synodum, neque ex neceſſitate, *ſed ex abundanti eſſe*, ut & Gregorii ejuſque ſequacium ſcrupulis caveretur, & ſua interim Sacroſanctæ Synodo conſtaret authoritas.

CAPUT XXV.

De Seſſione XXII. XXVI. quibus Aragones, Navarici, Caſtellani ſuſcepti ſunt.

EOdem animo actum cum Aragonenſibus, aliiſque Hiſpanis, qui rejecto Benedicto Sigiſmundi Imperatoris operâ, ex pacto Narbonenſi, Seſſione XXII. ac ſequentibus, Conſtantienſi ſe Synodo conjunxerunt, quæ compoſitio Narbonenſis Conſtantiæ in Seſſione XX. lecta & approbata eſt; ac poſtea præſentibus Legatis Ferdinandi Regis Arragonum Seſſio XXII. celebratur, & ſtatim quidem decretum editur conſueto ritu: *Scilicet Sacroſanctæ Generalis Synodi Conſtantienſis nomine*, mox uti fœdere Narbonenſi pactum erat,

erat, depoſito titulo datæ ſunt ad eundem Regem Aragonum, nomine Cardinalium, aliorumque Prælatorum *Conſtantiæ in Chriſti nomine congregatorum*, litteræ, quibus cum ejusque Prælatos Conſtantiam convocarent, quo facto Oratores Regis Aragonum, eos à quibus ipſi convocabantur, Prælatos & cæteros Dominos Conſtantiam convocabant: qui ſcilicet jam præſentes aderant, totoque Orbe conſcio, plus annum integrum Conciliari poteſtate agebant, reſponſumque eſt ſtatim à Patribus Conſtantienſibus; *nos dictam convocationem acceptamus*, continuò non dimiſſis in Aragoniam, aliasve Provincias novæ convocationis litteris, nedum expectato reſponſo, mutua facta conjunctio eſt; ac Sancta Synodus multa decrevit ſub *titulo conſueto Sacroſanctæ Generalis Synodi Conſtantienſis in Spiritu Sancto legitimè congregatæ*, ut una in Seſſione, ſi ſpectes titulos, Synodus ter ſortem mutaverit.

Ac ne Aragonenſes Antiſtites Generali Synodo deeſſe putarentur, ibidem promulgatum eſt Sacri Concilii Decretum: ut Regis Aragonum Oratores, non Provinciarum delegatione, ſed ipſius Synodi authoritate ſic agerent, atque in Synodo ſententiam ferrent, ac ſi omnes earum partium repræſentarent Eccleſias, quæ non ex Eccleſiaſtica diſciplina, aut rei veritate, ſed οἰκονομικῶς, ac pacis gratia, ſummaque indulgentia & condeſcenſione facta eſſe, res ipſa clamat; eodem ritu modoque Legati Navarræ Regis, Seſſione vigeſima ſexta, ac Joannis Regis Caſtellæ & Legionis, Seſſione trigeſima quinta ſuſcepti, utraque Seſſione nova fit convocatio: iterum Synodus œcumenicæ titulum deponit, ſtatimque reſumit, atque interim interjectæ Seſſiones œcumenicæ Synodi titulo celebrantur. Quæ res omnibus Seſſionibus, jam inde ab initio univerſalis Synodi nomen dignitatemque aſſerit: nam ad ipſam quidem, quæ ſe ab initio pro univerſali gereret, omnes occurrunt, ipſa immota ſtat: atque illa, ſuæ licèt conſcia dignitatis, id infirmis tribuit, ut venerandum nomen, terque, quaterque deponere videatur, ſed ut majore ſemper conſenſione recipiat. An igitur toties, atque etiam in una, ut vidimus, XXII. Seſſione, œcumenica eſſe deſinit, & incipit. Neutiquam, ſed οἰκονομικῶς pacis atque infirmorum gratiâ, & nomen deponit, & rem tuetur, & quemadmodum Sacra Synodus, licèt in gratiam Caſtellanorum ultimo adventantium Seſſione 35. nomen œcumenicæ tantiſper depoſuerit; tamen haud immeritò illud acceperat, & Seſſione 26. in qua Navarrici, & 22. in qua Aragones acceſſere. Ita tametſi eum titulum in Aragonenſium gratiam tantiſper dimiſerit, haud minore jure illum acceperat, & Seſſione XXIV. accedente Gregorio, & ante eam Seſſionem ab ipſo convocationis & celebrationis initio.

CAPUT XXVI.

Ex ipſa rerum ſerie antedicta confirmantur.

QUin ipſe rerum tenor eam œconomiam probat, quàm aſſertum imus. Neque enim aut Gregorius, ejusve, vel Benedicti aſſeclæ, cum ad Synodum accederent, id ſibi vindicarunt, ut ante geſta velut ad incudem revocarent, aut ab iis poſtulatum, ut ea, tanquam eſſent infirma, vel dubia, appro-

approbarent, rataque habere vellent, ſed ea omnia, non aliter quam ipſa rerum confirmatione firmantur, id ipſa in Benedictum geſta manifeſtant. Certè enim poſt ſuſceptos Seſſione 22. Arragonenſes adversùs Benedictum juridica informatio decernitur, idque ſub œcumenicæ Synodi titulo, non tamen ante geſta iterantur; Sed tenore ſuo cauſa procedit. Itaque Seſſione 24. Benedicti citatio promulgatur: Seſſione 29. & 33. declaratur contumacia. Seſſione 30. ſubtracta Benedicto obedientia approbatur, aliaque multa fiunt maximi ad cauſam ponderis. Quæ omnia, Caſtellanis adventatibus, Seſſione 35. novaque Concilii convocatione promulgata, adeò non infirmantur, ut ſtatim Seſſione 37. ultima & peremptoria adversùs Benedictum Sententia pronuntietur. Quæ tamen non valeret, niſi & informatio, & citatio, & contumaciæ declaratio, anteà valuiſſent. Certum igitur eſt, novis illis Synodi convocationibus pacis ſtudio ex indulgentiâ factis, nihil ipſius Synodi auctoritatem infringi; idque agnitum ab iis etiam, qui eas fieri poſtulaſſent.

Quod ſi reſpondetur, valuiſſe illa quidem, ſed tamen ex conſenſu tacito Navarricorum, aut etiam Caſtellanorum, qui ultimo loco advenerint, quanquam id abſurdum eſt, tamen ad rem noſtram ſufficit. Sic enim omninò conſtat quæcumque ab initio à Joannis 22. obedientia geſta, ea advenientibus reliquis obedientiis, ipſa conjunctione, ac rerum proſecutione valuiſſe, neque enim retractatum quidquam de rebus anteà, atque ab initio ipſo in Synodo geſtis: neque magis de Seſſione VIII. actum eſt, ubi damnatus Wiclefus ante ſuſceptum Gregorium, aut de XV. Seſſione ubi damnatus Huſſus, proſcriptaque propoſitio Joannis Parvi de cæde Tyrannorum ante Hiſpanos adunatos, quam de IV. & V. Seſſione, ubi Conciliorum ſupra Pontificem declarata eſt poteſtas, nihil retractatum fuit. ſed ipſa conjuratione membrorum Eccleſiæ, hæc atque illa decreta, atque firmata ſunt, quippe cum intelligerent, non poſſe vera Caritate conjungi, qui tantis in rebus doctrinâ ac Sententiâ diſcreparent.

Neque objicias ideò conſtitiſſe facta adversùs Wiclefum, Huſſumque Decreta, quod Bulla (*Inter cunctas*) quâ hæc Decreta firmantur, omnibus obedientiis adunatis, Sacro approbante Concilio, ſit edita, hoc enim ipſum eſt, quo vel maximè vicimus. Cùm demonſtratum fuerit, Wiclefi & Huſſi propoſitiones ita referri in Bulla *Inter Cunctas*: Non ut quæ tunc à Synodo Generali damnentur; ſed ut quæ jam antea à Synodo Generali, Conſtantienſi ſcilicet, quod univerſalem Eccleſiam repræſentet, damnatæ atque proſcriptæ ſint, quod cum approbarint Gregoriani, atque Hiſpani Præſules, nihil aliud egerunt, quàm ut Seſſiones, ipſis quoque abſentibus, celebratas, ut veri œcumenici Concilii Seſſiones & acta approbarent.

Non ergò ab illis requirendum fuit, ut Seſſionis IV. & V. Decreta expreſſè approbarent, cùm præſertim ea eſſent, quibus univerſa Synodi acta & ante adunatas, & poſt adunatas obedientias niterentur. Hoc fundamento nixi Hiſpani, cum reliqua Synodo Benedictum ſuum deponebant: quem usque adeò pro vero certoque habebant Pontifice, ut Synodo declararent, non poſſe ullum à ſe pro Pontifice agnoſci, niſi Benedicto mortuo, vel renunciante, vel depoſito Canonicè. Ergò cùm à Synodo deponi, ejus Sententias,

Digitized by Google

ejus anathemata ſolvi poſtulabant, atque ita ex Decretis Seſſionis IV. & V. ipſum Pontificem, à ſe verum habitum, Synodo ſubmittebant.

Neque alio ex fonte illa repetita toties de reformatione Decreta manarunt, neque enim eam in Capite & Membris fieri, una Joannis XXIII. obedientia, verùm id vehementiſſimè, & Gregoriani Seſſione 14. & Hiſpani Benedicti aſſeclæ Seſſione 20. & 22. poſtulabant. Denique quoties aliqua Eccleſiæ Pars Conſtantienſi ſe Synodo adjungeret, toties inculcatum, ut in Capite & Membris fieret reformatio; idque Sacræ Synodi auctoritate, quæ proinde Caput ſuum ſub ſua ditione, ſuisque Decretis comprehenſura eſſet.

Huc ſpectant ea Decreta, quæ omnibus obedientiis adunatis unanimi conſenſu ſunt promulgata, unanimi conſentu tres obedientiæ unitæ protulerant Caput illud, *Frequens*. Aliaque Capita, ubi futuris quoque certis Pontificibus legem dictam demonſtravimus, unanimi conſenſu à Papa eligendo una cum Concilio reformationem etiam in Capite faciendam decreverant, neque antequam fieret, Synodum diſſolvendam unanimi conſenſu compegerunt octodecim illos reformationis articulos, quibus Curiam Romanam, uti prædiximus, coercitam volebant, quæ omnia demonſtravimus, nonniſi ex iis decretis manare potuiſſe, quæ Concilio Pontificem ſubjicerent, nihil ut à tota Synodo magis ſtabilitum, inculcatumque fuerit, certumque omninò ſit, Patres Conſtantienſes, quotquot ſunt, qui diverſis temporibus Sacro ſe Conventui adjunxerant, omnes in omnibus, ut communione, ita ſententiâ & doctrinâ conveniſſe.

Et certe ſi à Concilio Conſtantienſi, Seſſione 4. & 5. prolata doctrina, ferè hæretica eſt, ut Bellarmino, ſi ſchiſmatica ſaltem, aut perículoſa, ut quidam alii haud minùs inconſideratè jactant, favebant hæreſi, favebant Schismati, quotquot ſupervenerunt, quotquot adhæſerunt, quotquot communicaverunt, longè magis quotquot conſentanea decreverunt, ac tali fundamento nixi ſunt, atque omnes obedientiæ totaque Eccleſia ea communione, & conſenſione commaculata, hanc labem eluere nulla ratione queat; Martinus quoque V. ipſe Schiſmaticorum non modò Communicator, ſed etiam Approbator, Romanam ea labe conſpurcavit Eccleſiam, quippe qui Schiſmaticos & ſuum, Petrique, ſi Cenſoribus noſtris creditur, Primatum evertentes, non modo conſortes habuerit, cùm eſſet Cardinalis, ſed etiam poſtea ad ipſam Petri Sedem capeſſendam auctores ſecutus, eosque jam Pontifex ſua caritate complexus inſuper editâ Bullâ *Inter Cunctas*, tribus jam obedientiis adunatis, tam perſpicuè ac toties Concilii œcumenici nomine celebravit.

CAPUT XXVII.

Antiqua Eccleſia exemplis Concilii Conſtantienſis œconomia aſſeritur.

JAm ad eam quam tuemur Concilii Conſtantienſis œconomiam, atque Indulgentiam aſſerendam ex ipſa antiquitate prodeant. Primùm Epiſcopi Africani, ductore potiſſimùm Auguſtino, maximo illo poſt Apoſtolos caritatis & auctoritatis Eccleſiaſticæ aſſertore. Hi ergò cum Donatiſtis Schiſmaticis

maticis toties victis, toties ab Eccleſia & Imperio condemnatis, quaſi æquo jure diſceptant, nec verentur de Catholicæ Eccleſiæ cauſa ſub Marcellino Comite iterum litigare, hâc quoque ultrò conditione oblatâ, (*a*) *Veritate conſiſi illo nos vinculo conditionis obſtringimus, ut ſi nobis ii cum quibus agimus, demonſtrare potuerint, ſubitò Eccleſiam Chriſti, neſcio quorum, quos iſti accuſant, peccatorum periiſſe contagio, & in ſolâ remanſiſſe parte Donati. Si hoc*, ut dictum eſt, *demonſtrare potuerint, nullos apud eos honores Epiſcopalis muneris requiremus, ſed eorum ſequemur pro ſola æterna ſalute conſilium, quibus tanti gratiam beneficii pro cognita veritate debebimus*, an cunctabundi, an dubii, an Catholicæ Eccleſiæ ejusque auctoritatis incerti? Abſit: qui eam tot tantisque documentis non modo certam, ſed etiam perſpicuam demonſtrabant. Verùm id agunt, *ut, ſi fieri poteſt, corda hominum vel infirma, vel dura, pia caritas aut ſanet aut edomet;* Advertatur illud, *vel infirma, vel dura*; ut nec ipſa pertinacia duros animos ab Eccleſiæ indulgentiſſima caritate poſſet excludere. Pergunt, *ſi victores ipſi fuerint pervicerintque adversùs* Donatiſtas, Eccleſiam non periiſſe. *Sic ejus*, inquiunt, *teneant unitatem, ut non ſolùm viam ſalutis inveniant, ſed ne honorem Epiſcopatus amittant.* Hinc illa conditio, ut in qualibet Civitate Catholicus ac Donatiſta Epiſcopus utrique pari jure ſervato Epiſcopatu *viciſſim ſedeant eminentiùs*, aut ſi populi Chriſtiani Epiſcopalis dignitatis ſtudio hoc refugiant, *utrinque*, inquiunt, *de medio ſecedamus, & in Eccleſiis in unitate pacifica conſtitutis ſinguli conſtituantur Epiſcopi.* Sic victi victoresque æquè loco cedebant, potioremque volebant eſſe Donatiſtarum conditionem, à quibus victoribus nihil ſibi honoris reſervari poſtulabant. An obliti Eccleſiæ Majeſtatem? Nullo modo, ſed charitate & humilitate victi reducendis Schiſmaticis contra Eccleſiaſticam diſciplinam talia indulgebant. Quid enim, inquiunt, *dubitamus Redemptori noſtro ſacrificium iſtius humilitatis offerre? an verò ille de cœlis in humana membra deſcendit, & nos, ne ejus membra crudeli diviſione lanientur, de Cathedris deſcendere formidamus?* Cùm ergò hanc œconomiam erga perditiſſimos Schiſmaticos pacis ſtudium ſuaſerit, an vererentur Conſtantienſes Patres de ſublimi veluti ſolio œcumenici Concilii tantiſper videri deſcendere, & cum fratribus æquo jure diſceptare, ut eos ab Schiſmate revocarent, in quo plerique non malo animo, ſed infirmæ conſcientiæ ſcrupulis permanere videbantur? Quid Cyrillus Alexandrinus? Nonne ille conſcripſerat adversùs Neſtorianam perfidiam duodecim illos anathematiſmos maximè Thtologicos, atque veridicos à Sede Apoſtolica, atque œcumenica Epheſina Synodo aliquatenùs comprobatos? nonne illos Theodoretus juſſu Joannis Antiocheni, & omnium Orientalis Diœceſeos Epiſcoporum omni execratione proſecutus erat? Nonne Orientalis Synodus eosdem anathematiſmos ut hæreticos proſcripſit, Cyrillum & Memnonem Sacræ Synodi duces Epiſcopatu dejecit, totam œcumenicam Epheſinam Synodum anathemate condemnavit? Quid poſtea? Facta pax eſt: quaſi æquo utrinque jure, rebusque integris, nulla anathematiſmorum Beati Cyrilli, nulla Orientalis adverſariæ Synodi, nulla etiam, ut parca omnia eſſe viderentur, Synodi Epheſinæ œcumenicæ mentione facta, idque tantum actum, ut iis omnibus prætermiſſis vera fides, & Eccleſiarum facta adunatio firmaretur, an igitur aut Orien-

(a) Ep. Synaff. ad Marcell. Coll. 10. die N. 15.

Orientalis Synodus ſtetit, aut anathematiſmi pro hæreticis habiti, vel Synodi Epheſinæ Catholica definitio concuſſa eſt? Imò hac indulgentia vel condeſcenſione firmata, retulitque id in illo diſſidio pars ſanior & potior, non ſolùm ut veritate, ſed etiam caritate vinceret.

Neque illud omittendum, quod à Magno Gregorio Papa per mirificam indulgentiam Reginæ Longobardorum Theodelindæ conceſſum eſt, nempe ei, cùm quintæ Synodi occaſione, ſe ab Eccleſia abrupiſſet, ita ei Gregorius ſatisfieri voluit, ut laudatis tantum quatuor primis Synodis, quibus ſumma fidei continetur, quinta Synodus ac trium Capitulorum damnatio, ut minùs neceſſaria taceretur, neque proptereà quintæ Synodi à ſe toties comprobatæ auctoritatem infregit.

Quo Sanctorum Patrum Spiritu acta Sacra Conſtantienſis Synodus, ſui tantiſper oblita, ſed recordata pacis, ſuam auctoritatem & omittit, & firmat, ſeque verè probat œcumenicam Synodum in Spiritu Sancto legitimè congregatam, dum Spiritu Caritatis animata nihil prætermittit, quo Hiſpanicos faſtus delinire, aut duritiem frangere, aut infirmas conſcientias tranquillare poſſit.

CAPUT XXVIII.

Objectio ex defectu confirmati petita diſſolvitur.

ENim, inquiunt, utcumque in unam eamdemque ſententiam omnes obedientiæ concurrerint, non tamen valent Synodi œcumenicæ nomine, niſi ea quæ Martinus V. prolato Decreto expreſsè approbavit, confirmavitque. At Seſſionem IV. & V. Martinus V. non expreſsè probavit prolato Decreto, neque enim in Bulla: *Inter Cunctas*, eas Seſſiones confirmavit, ſed tantum quæ adversùs Wiclefum Huſſumque geſta eſſent, & in ultima Seſſione Concilii declaravit, non à ſe omnia comprobari, ſed tantùm ea, quæ in materia fidei Conciliariter geſta eſſent, quo nomine Seſſionis 4. & 5. decreta comprehendi negant: denique non edidit generalem confirmationem Synodi, tametſi id ipſa Synodus poſtulaſſet. Hæc Turrecremata: Hæc Bellarminus; Hæc Lupus & alii jactant, in eoque vim maximam cauſæ reponunt. Nos probatis geſtis nullo negotio diſſolvimus.

Ac primum teſtamur, nihil à nobis refugi confirmationis Apoſtolicæ nomen ac vim, neque exiſtimamus, Romanos Pontifices, cùm Synodos œcumenicas legitimè habitas confirmant, ſuperiorem in eas exercere poteſtatem: neque enim Romani Pontifices Conciliorum tantùm, ſed etiam Anteceſſorum ſuorum paſſim decreta confirmant, neque tamen iis ſuperiores ſe præbent, atque ut à Pontificibus Concilia, ſic à Conciliis Pontificum Decreta confirmari in Actis Eccleſiaſticis ubique legeris, nec immeritò: confirmare enim Eccleſiaſtico ſtylo, conſentire eſt; & conſentiendo confirmare.

Quippe Eccleſiaſtica geſta atque Decreta ipſa unitas firmat, rerumque, confirmatio eſt ipſa teſtificatio unitatis, quæ nos ſuo loco diligentiùs, ut par eſt, exequemur.

Verum ad teſtificationem unitatis, atque conſenſionis, adeoque confirmationis non profectò neceſſe, ut expreſſa diplomata de confirmando prodeant. Martinum V. vidimus, cùm Otho Cardinalis eſſet, omnium quæque Piſis, quæque Conſtantiæ geſta eſſent, jam inde ab initio fuiſſe participem, & Pontificem factum, nihil eorum quæ

Digitized by Google

quæ in Synodo geſſerat retractâſſe, imò tota Synodo approbante, eaſdem ſeſſiones Concilii œcumenici nomine honeſtâſſe, neque neceſſe erat, ut poſt ſemel aſſertam primis quoque Seſſionibus Synodi generalis auctoritatem, Seſſionis IV. & V. Decreta expreſsè probaret, Satis approbabat, qui decernentibus præſens communicabat, eorumque Conventum pro œcumenico Concilio agnoſcebat: Satis approbabat, qui Joanni XXIII. ex his ſanè Decretis ritè depoſito ſuffici ſe patiebatur: Satis approbabat qui Caput *frequens:* ex earum Seſſionum autoritate valiturum exequendum putabat. Satis approbabat, qui in Bullâ *Inter cunctas,* & exſcripſerat & exequendas mandaverat adſcriptas à Sacrâ Synodo articulo quadrageſimo primo Wicleſiano cenſuras, quæ ad Seſſionis IV. & V. Decreta neceſſariò referrentur. Satis denique ante acta approbabat, qui eorum auctoritate omnibus præerat, quin ipſum intereſſe, ipſum communicare, probare eſt. Et niſi antiquitatem omnem, totamque vim Canonum penitùs ignoramus, Romani Pontificis, præſentis maximè, atque inſuper collaudantis ipſa communicatio, validiſſima autoritas atque approbatio eſt, quare nec verum eſt, quod Lupus, & alii aſſerunt, poſt electum Martinum Sacram Synodum ab eo petiiſſe confirmationem Decretorum ſuorum more conſueto. Hoc enim in geſtis nusquam apparet, neque Seſſionis 8. & 15. contra Wicleſum & Huſſum prolata decreta peculiari Pontificis Decretali eguiſſent, niſi decuiſſet, quæ adverſùs Wicleſianos & Huſſitas Canonicè conſtituta eſſent, ad Ordinarios exequenda tranſmitti, unde Damnatio propoſitionis, *Quilibet Tyrannus:* de cædendis Tyrannis decretali inſerta non eſt, eo quod non eodem ritu exequenda videretur, neque eo minùs tenet. Quod autem ipſe Martinus Seſſione ultimâ, (*a*) jamque dimiſſis Patribus declaravit in materiis fidei à ſe probari ea quæ Conciliariter concluſa eſſent, id neque petente Synodo, neque ad cujusquam inſtantiam, ſed occaſione Polonorum obiter atque aliud agendo dictum, geſta ipſa teſtantur; Supplicabant Poloni quemdam Librum, ut ferebant, ritè damnatum tanquam hæreticum, ut erat jam per deputatos fidei, ac etiam per Nationes Concilii, ac per Collegium Cardinalium concluſum in Seſſione publicâ, per Sacrum Concilium damnari, ſeu publicè damnatum pronuntiari. His Papa reſpondet, quòd omnia & ſingula concluſa & directa in materiis fidei per Sacrum Concilium, conciliariter, tenere & inviolabiliter obſervare volebat; ipſaque ſic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter. & alio modo; Quare confirmatio à nullo petita, neque quo loco res erant, neceſſaria videbatur, & cùm Martinus declaravit, *in materiis fidei* quid probaret, reſpondebat profectò ad Polonorum propoſitum, qui de fide quærentes reſponſum de fide retulerunt. Cæterùm ſatis conſtat, non hinc tantùm petendam eſſe Synodi approbationem: alioquin cùm hic Martinus ſignanter addiderit: de *materiis fidei* id à ſe eſſe dictum, reliqua improbata remanerent, ſuaque Joanni XXIII. Gregorio XII. Benedicto XIII. conſtaret autoritas; quin ipſe Martinus ſuam electionem infirmaret, cùm profectò quæ circa illa geſta ſunt ad fidem materias non pertinere conſtet. Stat ergò Concilii certa confirmatio ipſa executione, ipſa conſenſione, valerentque ea quæcumque Conciliariter geſta eſſent, tametſi Poloni nihil rogâſſent, ac Martinus non eam vocem addidiſſet.

G CAPUT

(*a*) Concil. Conſt. Seſſ. X. l. V. pag. 258.

Digitized by Google

CAPUT XXIX.

An Seſſionis quartæ & quintæ Decreta iis accenſeri debeant, quæ MARTINUS V. ut Conciliariter *facta confirmavit.*

NE quis tamen Scrupulus ſupereſſe poſſit, addimus Decreta ea Seſſionis 4. & 5. de quibus agimus, & ad fidem pertinere, & Conciliariter facta eſſe.

Ad fidem quidem pertinent, quæ pertinent ad interpretationem divini juris, & ad traditam immediatè à Chriſto Petri Succeſſoribus, atque Epiſcopis in Concilio generali ſedentibus poteſtatem, neque Bellarminus aut alii diffitentur.

Quòd autem Conciliariter facta ſint, conſtat quæ in publicâ Seſſione, imò in duabus publicis Seſſionibus, prolata eſſe vidimus; Ajunt quidem adverſarii, a Martino dici Conciliariter geſta quæ adunatis obedientiis geſta eſſent, eaque ſola à ſe probari; quaſi verò in Wicleſum & Huſſum, & in Joannem parvum geſta reprobentur, quæ ante adunatas obedientias geſta ſunt.

Sed profectò nos ludunt, omninò enim Martinus V. ad Polonorum reſpondet propoſitum, illi namque petebant quem Librum *à fidei deputatis, ac per omnes Nationes, ac per Cardinales condemnatum dicerent, cum in Seſſione publicâ per Sacrum Concilium condemnari, vel condemnatum pronuntiari*, tanquam confecta res, ſuâ tantum quâdam, ut ità dicam, formulâ veſtienda remaneret. Quæ Martinus refutabat, à ſe enim pro concluſis Decretis determinatiſque haberi quæ Conciliariter, & in Seſſione publicâ: non perindè ea, quæ per Congregationes, ſeu per Nationes, atque Deputatos vel etiam per Cardinales geſta eſſent: hæc enim tractata tantùm digeſta, expolita, & quodam modo præparata, non decreta, concluſa, determinataque eſſe.

CAPUT XXX.

Quo Senſu Bellarminus intellexerit vocem illam Conciliariter, *& an Seſſionis quartæ & quintæ Decreta ſine examine debito proceſſerint.*

PLacet commemorare leve illud etiam, ſed à magno tamen autore proditum. Sic nempè Bellarminus (a) ludit in verbo *Conciliariter.* Martinus V. diſertè dixit ſe confirmare ea tantum Decreta de fide, quæ facta erant Conciliariter, id eſt more aliorum Conciliorum, re diligenter examinatâ; Conſtat autem hoc decretum ſine ullo examine factum à Concilio Conſtantienſi. Hæc Bellarminus, cui ſuo more accinunt alii, exſcriptis Bellarmini verbis, atque Sententiis, & addunt, Patres Conſtantienſes non commiſiſſe rem illam priùs examinandam, ſicut commiſerunt alias materias & quæſtiones circa doctrinam Wiclefi & Huſſi, priuſquam ad determinationes procederent, atque hæc ſi DEO placet, Concilii Decreta, duabus continuis Seſſionibus repetita, tam deſtinatò facta, tam fundamenti loca poſita, tantaque omnium conſenſione munita, & inculcata, rebus annumerant quæ in Concilio obiter pertractatæ fuerant.

Duo reponimus, primum illud; Poſt rem à Synodo expreſſo Canone ac peculiari decreto definitam, periculoſiſſimo exemplo revocari in dubium, an de eâ rectè, & maturè ſit deliberatum, atque hinc aperiri viam ad omnes Canones

(a) BELLAR. *de Concil.* lib. 11. Cap. 19.

Digitized by Google

nones, Decretales omnes, omnia Concilia ſubvertenda.

Alterum; quòd in iſtâ quæſtione Polonorum nihil de examine agebatur: illi enim affirmabant omnia examina præceſſiſſe, ut Martinus ideò tantum approbationem negabat ſuam, quòd res Conciliariter, atque in publicâ Seſſione concluſa non eſſet.

Tertium, idque vel maximum: Cæteræ fidei quæſtiones, puta Wiclefi, & Huſſi, quæ à Concilio certis deputatis examinandæ ſunt comiſſæ, infinitæ erant. Offerebant enim ſe horum hæreticorum variæ, & perplexæ propoſitiones, & omnigenorum errorum monſtra, neque tantum Wiclefi libri, & doctrina exitiabilis, ſed etiam auctoris damnanda erat memoria, exhumandi cineres, ſcrutandi Sectatores longè latéque diffuſi, & occulti ulceris perſecandi ſinus, tum Huſſus ipſe præſens confutandus, convincendus, ejusque diſcipulus Hieronymus Pragenſis. Horum Artificum comprimendi lubrici lapſus dolique retegengendi. At in Seſſione quarta & quinta ſimpliciter juris quæſtio. Ardua illa quidem, ſed quæ ubique terrarum, in Galliâ præſertim, ad vivum reſecata, & innumeris libris, Decretis, Litteris, Conventibus Theologorum, Canoniſtarum, Univerſitatum, Antiſtitum eliquata, elucidata, certique fundamenti loco poſita erat, antequam Patres Conſtantiam convenirent, neque verò vacabat, poſt tot ac tantos ante Piſanum & in ipſo Piſano Concilio Tractatus habitos novis diſputationibus tempus terere, cum extrema omnia imminerent, ſed explorata, & jam in Piſanâ Synodo aperta remedia expedire oportebat. Nihil ergo leviter, nihil præcipitanter actum: tantum opportuna, imò verò neceſſaria, rebus in ſummum adductis adhibita celeritas.

Quin etiam Conſtantiæ Petrus de Alliaco, Cardinalis, Epiſcopus Cameracenſis, Sancti Conventûs lumen, & in Dogmatibus explicandis omnium facilè Princeps in eo libro, quem vigente Concilio, *de autoritate Eccleſiæ* (*a*) ſcripſit, memorat quæſtionem de ſtabilienda Concilii autoritate ſæpè tractatam ſpecialiter, in hujus Concilii initio, extantque eâ de re Joannis Gerſonis Sermones coram Synodo habiti, qui Seſſioni quartæ & quintæ præluxerunt, atque omninò iſta tractabant; ut in quibus non aliqua pars, ſed ipſa Summa Concilii collocata eſſet, neque neceſſe erat ad ea explicanda Deputatos nominari, ad quæ per ſeſe Patres omnes à toto decennio, maximè verò in ipſa Synodo, attenti arrectique eſſent, nihil ut unquam fuerit vel doctrinâ elimatius, vel autoritate firmius, quàm id quod hoc de negocio à Sacrâ Synodo conſtitutum fuit.

CAPUT XXXI.

An illa formula: Sacro approbante Concilio: Papam Concilio Superiorem probet.

PErmulti (*b*) adverſariorum magnam in eo vim faciunt, quòd poſtea quam electus eſt Martinus V. reformationis Decreta ſub ejus nomine ſunt edita. Nec jam Edictum, ut anteà Sacro-Sancta Synodus, ſed Martinus ſacro approbante Concilio. Non ergò jam in Concilio, ſed in Pontifice ſuprema poteſtas, neque Concilium cenſuit ſe eſſe ſupra Papam extra caſum Schiſmatis, quo plures ſe pro Pontifice gerunt: aliàs non erat ratio mutandi formam decretorum de Reformatione; Ex quo inferunt Papam

G 2 unum

(*a*) Petr. Alliac. de aut. Eccl. 3. p. C 2.
(*b*) Doct. Lov. 71. diſ. p. 30.

unum eſſe, qui ſtatuat vim decernendi in eo eſſe totam; Patres Conſiliariorum non Judicum loco eſſe.

At hæc omnia vana ſunt, primùm enim mutatæ formulæ ratio manifeſta eſt, quòd ab aliquot Seculis, Papâ quidem præſente, Conciliaria decreta ſub ejus nomine pronuntiari ſolerent: *Sacro approbante Concilio, & conſentiente Concilio*, quæ nihil officere ſuæ auctoritati Conſtantienſis Synodus intelligebat; Supra enim oſtendimus, quantum illa differrent, *Sacro præſente Concilio*. Quid autem ſit approbare, quantaque ſit in eo autoritas, ipſi Pontifices atteſtantur, cùm ipsâ approbandi voce confirmant decreta, vel ipſum Martinum V. audiamus de Concilii Conſtantienſis Decretis hæc edicentem, quòd omnia Conciliariter facta approbat, & ratificat, quæ profectò adverſarii ad veram autoritatem pertinere contendunt. Ita cùm dicitur; Martinus Sacro approbante Concilio, Martini Decreta verâ autoritate firmantur; ſeſeque mutuò firmant Pontifex auctor, & Synodus approbans, quod ex ea conjunctione Capitis, atque Membrorum, ut ſæpè dicemus, illud invictum Eccleſiæ Catholicæ robur exſurgat.

Fuit autem quæſitum in Conſtantienſi Synodo ante Papæ electionem, eo electo, quâ formulâ uterentur, an illa recentiore, quam diximus, an eâ quæ in antiquis paſſim Conciliis viſitur: *Sancta Synodus*; Alliacenſis Cardinalis ſcripto etiam edito docuit, ſeque & Theologos ita exiſtimare antiquiorem illam formulam: *Placuit Sacro-Concilio: Sancta Synodus ſtatuit, convenientiorem eſſe, & Theologiæ conſonam*: quippe quæ magis congruat formæ illi Apoſtolicæ: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis. Cæterum ſecundam formam Sacro approbante Concilio* convenientem quoque eſſe, cùm eâ ſufficienter exprimatur certiſſima ratio, quâ judicanti decernentique Pontifici Patres conjudicent atque condecernant.

Atque ita intellexiſſe Conſtantienſes Patres geſta declarant. Sic enim in 43. Seſſione Papâ jam electo, ac præſidente, legimus pro hujus Seſſionis introductione ...... *Reverendiſſimus Pater Dominus Cardinalis nonnulla Decreta ſive Statuta per D. N. Papam, & Synodum facta publicè perlegit ſub his verbis.* Subditque Decreta multa in hanc formam edita.

Martinus Epiſcopus, Servus Servorum Dei, Sacro approbante Concilio, quo liquidò demonſtrarur, Decreta in eam formam edita haud minùs communi Pontificis, atque Concilii autoritate eſſe facta. (*a*)

Neque illa poſterioris ævi efficiebat formula, ut Patrum Sententiæ minùs requirerentur: eadem enim Synodus Conſtantienſis Joanne XXIII. præſidente ſic incipit: *Sanctiſſimus D. N. Papa Sacro approbante*, ſtatuit Seſſionem tenendam die Veneris 16. hujus menſis, hinc ordo agendorum ſacro approbante Concilio deſignatur. Lectaque ſchedula cujus verbis ipſa Bulla convocationis deſcripta erat, aliisque Decretis nomine juſſuque Papæ editis. *D. Cardinalis Florentinus altâ & intelligibili voce interrogans ſciſcitatus eſt, utrum omnia & ſingula in ſupra dicta ſchedula contenta ipſi Synodo placerent: ad cujus interrogationem omnes & ſinguli Prælati reſponderant. Placet.* Quâ reſponſione factum ratumque intelligitur Conciliare Decretum.

In ipsâ etiam Concilii Ferrarienſis, (*b*) poſtea Florentini, inchoatione ſolemni, lectum Eugenii Papæ decretum: quo lecto geſta ſic habent: *Surrexit quidam ex parte Italorum & interrogavit Cardinales, & Ar-*

(*a*) Concil. Conſt. T. 12. Conc. p. 10.
(*b*) Conc. Ferra Tom. 13. Conc.

& Archiepiſcopos, & Epiſcopos & Clericos omnes, dicens, Recipitione hac quæ ſcripta & lecta ſunt hodie coram vobis: at illi reſponderunt, Recipimus, & approbamus: tunc interrogaverunt & Græci ſuos Præſules, ſimiliter, & reliquos omnes iisdem verbis, & illi reſponderunt, Recipimus & approbamus; & ſcripta fuit approbatio utriusque partis, & indictum Concilium & Seſſionum celebratio in urbe Ferrariâ. En quid ſit Concilii autoritate edita probatio: En ut Synodus non tantum Pontificis Decreto; ſed etiam Sanctæ Synodi approbatione formetur, & conſtet quæ ratio ad cætera quoque decernenda ſpectat.

Quantum autem ea formula cum Epiſcoporum autoritate conſtet, ex Synodis etiam Provincialibus diſcere eſt. Nam Sæculis poſtremis, initio ducto, ni fallor, ab anno 1314. in Senonenſi Concilio, Decreta Conciliaria perſæpè in eam formam eduntur. Nos talis Metropolitanus, Sacro approbante Concilio. Ergone ei Epiſcopi Metropolitano Conſiliarii tantum, non Judices, & aſſertores aſſiſtunt, non decernunt, non ſtatuunt? abſurdum & inauditum, ac profectò ſtare Patrum Sententiam, etiam Archiepiſcopo reclamante, nemo negat. Nihil ergò intereſt, Synodi ne an Pontificis nomine, approbante Concilio, ſententia proferatur, cùm in utraque formula unà cum Pontifice Patres quoque ſtatuant, decernant, judicent, ſtetque Sententia communibus ſuffragiis; Vel particulares Synodos audiamus, quæ, præſente Romano Pontifice, antiquis temporibus Romæ ſunt habitæ; ubique inveniemus Epiſcopos, Papa quidem autore, ſed tamen cum ipſo judicare, ſtatuere, decernere, definire, idque in Decretis poſitum, adeò Epiſcopi ubique ſunt Judices, etiam præſente, præſidente, præeunte Pontifice, ac ſi in Particularibus quoque Synodis, quanto magis in Generalibus, quibus ipſa Catholica omnium fidelium mater repræſentetur Eccleſia.

CAPUT XXXII.

Emanulis Scheleſtrati objecta à Codicibus Manuſcriptis petita ſolvuntur circa Seſſionem quartam.

EManuel Scheleſtratus cùm aliorum objecta repetit, tùm eo ſe maximè effert, quòd nova acta prodiderit, quæ orbis Catholicus ignoraret. Cæterùm unde ſint eruti Manuſcripti quos jactat Codicis, ubi delituerint, quas Temporum notas præferant, quid ſint denique, an ſimplex geſtorum ſeries an hiſtoriæ, quibus acta inſerantur; ac ſi hiſtoriæ, ut ea, quæ inde protulit, verba præ ſe ferant, quo autore conſcripta ſint, notone an ignoto: horum nulla mentio, omnia prætermiſſa, quæ autoribus aut Codicibus fidem vel aſſerant vel detrahant.

Et ille quidem integros Codices edere debuiſſet, ut lector eruditus probare vera, convincere falſa, manca ſupplere, dubia elucidare poſſet; Tot profectò extant Conſtantienſis Synodi nota monumenta, tot de ejus rebus virorum graviſſimorum teſtimonia, ut niſi cum illis congruant, quæ Scheleſtratus hactenùs ignota fuiſſe confitetur, falſa ea, & partium Studio conſcripta eſſe oporteat. Certè ex illis quoque fruſtulis, quæ ille, ut voluit, protulit, jam intelligimus acta ejus eſſe mendacia, primùm enim quæ de falſata Concilii Conſtantienſis quarta Seſſione protulit, ea ex melioribus geſtis

Digitized by Google

falſa eſſe conſtitit, quo uno Schele-ſtratianis Codicibus omnis detracta eſt fides. Huc accedit illud, quod idem Scheleſtratus narrat ex actis ſuis ineditis, quatuor videlicet Codicibus Manuſcriptis, quando Arragonenſes ad Concilium venere, Legatos Regis dixiſſe, quod quidem vellent ſe unire Concilio; non tamen reputare eſſe Generale Concilium, neque agi de rebus Concilii Generalis, donec venirent Legati Regis Caſtellæ, apertum mendacium, nam Arragonenſes quidem Legati 15. Octobris anni 1416. Legati verò Regis Caſtellæ Seſſione demum 15. 18. Junii anno 1417. Synodo ſe adjunxere, ut in ipſâ Seſſione 22. ſtatim atque Aragonenſes admiſſi ſunt, Generalis Synodi Conſtantienſis nomine eduntur Synodica Decreta quæ vidimus. Eâdemque formâ res maximæ geſtæ ſunt per alias tredecim Seſſiones; adeò falſa vel mutila acta Scheleſtratus protulit.

Jam circa Seſſionem 4. hæc refert, quæ ne ipſe quidem tueri velit rebus certè conſideratis, nempè Cardinalibus, tres Nationes, Germanicam, Gallicanam, Anglicanam vehementiſſimè repugnâſſe circa hanc quæſtionem, an Concilium Papâ eſſet ſuperius etiam in reformationis negotio, ac Regis Franciæ Oratores Cardinalium parti acceſſiſſe, quod eſt falſiſſimum, ut enim omittamus, Regiis Oratoribus nihil unquam cum ipſâ Gallicanâ Natione fuiſſe diſſidii, certum Regios Oratores inter fuiſſe Gerſonem, eumque omnium cæterorum, ut pietate ac doctrinâ, ita autoritate facilè principem; Extat ejus Sermo, quo jam inde ab initio Regis nomine Synodo propoſuerit, quæ agenda viderentur. Dubitâſſe verò Gerſonem, an Concilium Papæ in reformationis negotio anteponi oporteret, ne ipſe quidem Scheleſtratus dixerit; Quod ergò ille de Francis Oratoribus jactat, apertum mendacium eſt.

Et quidem poſt turpiſſimam Joannis XXII. fugam, alias fuiſſe multas diſſenſionis cauſas, ex ipſis etiam Scheleſtrati actis liquet, cùm Sigismundo bella in Joannem XXII. ejusque defenſorem Auſtriæ Ducem paranti, multi, atque imprimis Univerſitas Pariſienſis obſtiterit, cùm Joannis adulatores, ipſo elapſo, contenderent differri oportere Concilium; alii Seſſionem ultra protrahi nollent, neque fœdis ludificationibus in longum duci ſpem Eccleſiæ, ad extinguendum Schiſma properantis, quæ nihil ad quæſtionem attinent.

CAPUT XXXIII.

Quæ in Scheleſtrati Manuſcriptis Seſſionem quintam ſpectent.

Piget quidem luctari diutiùs cum ignotis, falſis, mutilisque Scheleſtrati Codicibus, & tamen quæ de Seſſione quinta retulerit, præterire non poſſum, hæc nempe ſunt, quòd Cardinales, & Oratores Regis Franciæ Seſſioni interfuerint, præmiſſa proteſtatione in Camera Parlamentorum ſecretè facta, quod propter ſcandalum evitandum ad Seſſionem ibant, non animo conſentiendi, quæ audiverant in ipsa ſtatui debere; maximè quod D. N. Papa, & alii in Concilio exiſtentes in plena ſecuritate fuerant, quorum plena Statuta non ſunt, ſed ad aliam Seſſionem reſervata, verba confuſa, nulliusque boni ſenſûs, quæ tamen ſatis oſtendunt, quæcumque illa fuerit difficultas, eam pertinere ad ſecuritatem Concilii, non ad aliud quidquam, utcumque eſt, neque enim Scheleſtrato placuit hæc integra apparere: celebrata Seſſio eſt, factaque ſunt omnia, eodem Scheleſtrato teſte, ut in vulgatis legimus.

At enim quædam geſtorum ſuorum verbula à toto avulſa textu, aſpergit ad marginem,

marginem, quibus iterum, ſi Deo placet; inducuntur Oratores Regis Francorum aſſiſtentes Cardinalibus, nec tantum à reliquo Concilio, ſed etiam à Gallicana natione diſſidentes: iterùm Gerſon inducitur, contra eam Doctrinam proteſtatus, cujus & in ipsa Synodo, & extra Synodum acerrimus defenſor extiterit, quæ abſurdiſſima, ſi in actis Scheleſtratianis haberentur, meliùs vir optimus ineptos hiſtoricos, atque acta mendacia contempta Romanis Conciliorum editoribus, contempta Rainaldo in ſordibus Bibliothecarum jacere fineret, ſed age; ſint vera, ſint autentica, ſint integra, quæ Scheleſtratus deſcripſerit, ſint recta quæ concluſerit, quid poſtea? nempè acta Conſtantienſia auctoritate carebant? quid ita? quia ne vociferati ſunt Patres? Quò ergò abibunt Calcedone acta, tot inter clamores, quos ipſi Judices compeſcere vix poterant? an ergò Scheleſtrarus, putat in Sacris Conciliis, obſtinatione ſemper, ac præcipitantia, tumultuariíſque motibus, non ipſo fidei ardore, clamores editos? At enim diſſenſerunt multi Cardinales, quid tum? an, ut Chalcedonenſia, aliáque vetera diſſidia omittamus, an, inquam, infirma erant tot Tridentina Decreta, in quibus diſcrepantes Patrum Sententias Palavicinus refert? At enim multis repugnatibus Patres voluerunt in craſtinum habere Seſſionem, at præcipitanter actum, imò diligenter, ut obviam iretur peſſimis adulatoribus diſſoluturis Synodum, omnemque ſpem pacis impiè præciſuris. At enim Cardinales faciebant difficultatem intereſſendi, quid ad nos? cùm ex actis etiam Scheleſtratianis pateat interfuiſſe omnes, nec ſi abfuiſſent, Synodi Decreta infringere potuiſſent; At inquies, interfuerunt, præmiſſa in Camera Parlamentorum, ſibi adjunctis Regis Franciæ Oratoribus ſecretâ proteſtatione: Tantumne ergò licere putabimus & Cardinalibus & Regum Oratoribus, ut earum proteſtatione, eâque ſecretâ, Conciliorum univerſalium Decreta in publica Seſſione recitata ſolvantur: Sitque ipſa Seſſio coram altaribus celebrata, Theatralis pompæ inſtar, dictæque à Patribus, talique in loco promulgatæ Sententiæ, prævaleat illud quod quidem occultè in Parlamentorum Camera ſuſurrârint, non puduiſſet Theologum hæc orbi Chriſtiano proferre ludibria, has Eccleſiæ dividendæ & Conciliarium Decretorum ſolvendorum vias?

Quin etiam ſi Scheleſtrato credimus, tanta Decreta concident, quòd ea Cardinalis Florentinus, qui ut Diaconorum ultimus legere debuiſſet, quia non probabat Poznanienſi electo legenda tradi. Tanquam idem electus non alia multa legerit, & Decreta Concilii caſſa ſint, niſi ultimo quoque Cardinalium Diaconorum placeant.

Quid quod Scheleſtratus ex geſtis etiam ſuis id protulerit, à Cardinale Florentino cum aliquibus Deputatis aliqualiter diſputatum fuiſſe. Profectò aliqualiter, non contumaciter, quacúmque de re diſputâſſe finxeris, quin ipſum poſteà adfuiſſe Concilio ex actis tum editis, diverſis à Scheleſtatianis, æquè conſtat, additúmque in geſtis: Conſtitutiones lectas à Concilio uniformiter approbatas & concluſas, ut profectò conſtet, quacumque de re in principiis Cardinalis Florentinus aliique nonnulli à reliquis diſſenſerint, in concluſione tamen omnes conſenſiſſe, ſed quandoquidem Scheleſtratus Cardinalis Florentini autoritatem tanti facit, ejus doctrinam audiat.

CAPUT

CAPUT XXXIV.

Franciſci ZABARELLÆ Cardinalis Florentini de comparatione Concilii & Papæ.

CUm ſub Innocentio VII. & Benedicto XIII. de Papatu contendentibus infando Schiſmati remedia quærerentur, ac Schiſmate flagraret Eccleſia. Franciſcus Zabarella tum Juris Pontificii celeberrimus Interpres, ac poſteà Cardinalis Florentinus tractatu de Schiſmate edito, hæc docuit: (a) *Si contendentes nolint congregare Concilium, tamen quocumque modo, ſive per Collegium, ſive per Imperatorem convocandum, quod ſi prohiberent, minimè parendum, quia Papæ non eſt obediendum, quando ex hoc vehementer præſumitur ſtatum Eccleſiæ perturbari. Subdit, Papam non poſſe impedire; quæ ad perpetuam utilitatem inſtituta ſunt: radicem omnium malorum, quæ paſſa eſt Eccleſia, ſurrexiſſe ab omiſſione Conciliorum, neque aliud remedium ad inſtans Schiſma tollendum aut ad Eccleſiæ reformationem.*

Tum illud proponit objici poſſe, *Papam eſſe ſupra Concilium, & Concilia per Eccleſiam Romanam robur accipere. Sed continuò reſpondet, hîc non agi de Eccleſia Romana, ſed de Papa; & quod aliud Papa, aliud Sedes Apoſtolica: & Sedem errare non poſſe, quod intelligendum videatur, accipiendo Sedem pro tota Eccleſia, id eſt, congregatione fidelium, hîc autem agi de fide, quæ periclitetur in hoc Schiſmate. Item Eccleſiam Romanam ſeu Sedem Apoſtolicam vocari, non Papam ſolum, ſed Papam cum Cardinalibus, quos inter & Papam ſi fuerit diſcordia, ut nunc evenit, cùm Cardinales à contendentibus ſe ſubtraxerunt, congregandam totam Eccleſiam, id eſt totam congregationem Catholicorum, & principales Miniſtros fidei, ſcilicet Prælatos, qui totam Congregationem repræſentent; & agendum Apoſtolico more, atque ut in Actis ſcribitur, Concilium convocandum; quo in Concilio licèt Petrus fuerit Princeps, tamen plenitudinem poteſtatis non fuiſſe in eo ſolo, nec reſponſionem datam ſub perſonâ Petri, ſed Congregationis, unde illud, Apoſtoli & Seniores, & infrà. Viſum eſt Spiritui Sancto & Nobis Notandum eſt* (b) *id quod hîc ſubjicit, hinc mos inter antiquos obtinuit, quod omnia difficilia per Concilium terminabantur & crebrò fiebant. Poſteà verò quidam Summi Pontifices, qui magis ad modum terrenorum Principum quàm Apoſtolorum Eccleſiam rexerunt, non curârunt facere Concilia, ex qua omiſſione prodierunt multa mala. & ex hoc apparet, quod id quod dicitur, quòd Papa habet plenitudinem poteſtatis, debet intelligi non Solus, ſed tanquam apud Univerſitatem. Ita quod ipſa poteſtas eſt in ipſa Univerſitate, tanquam in fundamento, & in Papa, tanquam in principali Miniſtro, per quem hæc poteſtas explicatur, ac poſteà ex his infertur, quod poteſtatis plenitudo eſt in Papa, ita tamen quod non erret, ſed cùm errat, habet qui eum corrigat, Concilium, apud quod, ut dixi, eſt poteſtatis plenitudo, tanquam in fundamento; quod ut probet, multa ex jure citat.* Quæ primum, inquit, ſunt notanda, quia malè conſiderata ſunt per multos aſſentatores, qui voluerunt placere Pontificibus per multa retrò tempora, & uſque ad . . . hodierna ſuaſerunt eis, quòd omnia poſſent, & ſic quod quidquid liberet, etiam illicita, & ſic plus quàm Deus. Ex hoc enim infiniti Seculi ſunt errores, quia Papa occupavit omnia jura inferiorum Eccleſiarum. Ità

(a) Franc. Zabarel. tract. de Schiſm. edit.

(b) Pag. 559.

Ita quod inferiores Prælati ſunt pro nihilo, & niſi Deus ſuccurrat ſtatui Eccleſiæ univerſalis, Eccleſia periclitatur, ſed, Deo favente, ſperatur de reformatione, ſi ut dicitur conſtitutum congregabitur in Eccleſia Concilium, in quâ congregatione oportebit non ſolùm ſe Schiſmati præſenti, ſed etiam futuris conſulere, & ita determinare Papæ poteſtatem, ut non ſubvertantur inferiores Poteſtates, & ut Papa deinceps poſſit non *quodlibet*, *ſed quod licebit*.

Sic igitur etiam in Reformationis negotio Papam non dubium, ſed certum, & indubitatum à Concilio ligari poſſe putat, determinarique oportere, quæ ipſi inſit, ut Miniſtro principali, plenitudinem poteſtatis, per eam poteſtatis plenitudinem, quæ eſt in Concilio, quod etiam firmat his verbis: *Univerſitas totius Eccleſiæ ſuperiorem non habet niſi Deum & Papam cùm adminiſtrat: & de hoc an benè vel malè, habet utique Univerſitas decernere: neque unquam ita potuit transferre ipſam poteſtatem in Papam, ut deſineret eſſe penes ipſam, quia hoc eſſet contra jus divinum & contra exempla Apoſtolorum.* Quo quid eſt clarius? neque neceſſe eſt, nos omnes hujus viri excutere rationes. Sufficiat demonſtraſſe, quid ille ſenſerit, qui unus omnium maximè Concilii Conſtantienſis Decretis pro Papa obſtitiſſe fingitur.

Sanè, teſte Scheleſtrato, in eam ſententiam conveniebant omnes, Papam non tantum in Schiſmatis negotio, ſed etiam in fidei cauſa, quod eſt vel maximum, Concilio eſſe ſubjectum: Tantum, inquit, de reformationis negotio diſceptaſſe & Papæ faviſſe Cardinalem Florentinum, atqui vides quid ea de re ſenſerit, quid ex antiquitate, quid ex Apoſtolicis Scripturis, & exemplis, quid ex jure divino depromſerit, ut Papam Concilio ſubderet, etiam in reformationis, etiam in regiminis Eccleſiaſtici negotio.

Videtur ille quidem initio in gratiam Joannis XXIII. à quo Cardinalis factus erat, aliquid cogitaſſe, & ſubdubitaſſe tantiſper, non quidem, an Concilium in reformatione quoque Papam antecederet, ſed an ad reformationem adhibitis pœnis Papam poſſet cogere, & id fuiſſe ſuſpicor, de quo Florentinus aliqualiter diſputarit, ſed poſtquam à Patribus communi conſenſu in alia omnia itum eſt, nullam turbam movit poſteà, ac Joannem XXIII. cum reliqua Synodo non hæreſis, ſed depravatæ vitæ causâ depoſuit, Joannem, inquam, XXIII. in ſe beneficentiſſimum & ſui Cardinalatus auctorem: ac proinde tàm ab ipſo Florentino habitum pro certo Papa, quàm ipſe Florentinus pro certo Cardinali ſe gereret; Hæc igitur ad Acta Scheleſtratiana, ea quæ ad quartam & quintam Seſſionem pertinent, dicenda habebamus: Pergamus porro ad ſequentia, ſi qua memoratu digna videbuntur.

CAPUT XXXV.

Alia SCHELESTRATI ex Manuſcriptis Codicibus objecta ſolvuntur, an aliquid contra Nos concludatur ex eo, quod reformatio ad id tempus dilata ſit, quo Papa electus eſſet.

CUm Patres Conſtantienſes jam in eo eſſent, ut Gregorio, Joanne, atque Benedicto, redactis in ordinem, Pontifex crearetur, tunc repente ſubortam contentionem novam Acta Scheleſtratiana produnt; & Sigiſmundum quidem cum Germanica natione, cui ſe Anglica primum adjunxerat, voluiſſe, ut reformatio fieret, antequam de Pontificis eligendi modo decerneretur quidquam,

quam, ab Italis, Gallis, Hiſpanis placuiſſe ante omnia extinguendum Schiſma, eligendumque Pontificem: denique à Germanis diſceſſiſſe Anglos, Germanos etiam cæteris aſſenſiſſe, communique conſenſu factum eſſe Decretum, quod eſt in Seſſione 4. ut futurus Pontifex de proximo aſſumendus, cum Sacro Concilio, ejusque deputatis reformationi provideret, antequam Concilium ſolveretur. Hæc ergo Schelestratus narrat ex quatuor Manuſcriptis Codicibus, quibus geſta Conſtantienſis Concilii contineri dicit: quæ geſta, ſi cauſæ ſuæ, quantum ipſe jactat, favere intellexit, cur non ea prodidit? at ille hæc tantum avulſa à reliquis, inter ipſa diſſidia proteſtationem factam à Collegio Cardinalium,& tribus Nationibus Italicâ, Hiſpanicâ, Gallicanâ, tum ex iisdem Codicibus narrationem eorum ſubnectit, quæ in hujus controverſiæ compoſitione geſta ſunt; qua quidem in re multa peccat imprimis, quod obſcuris occultisque ac nullius roboris geſtis Seſſionum publicarum geſta ſubrui poſſe putat. Hæc namque proteſtatio qualiscumque eſt, non eſt inſerta Conciliaribus geſtis, quæ dimiſſa quaquaverſus ſunt per omnes Eccleſias, totique orbi nota ſunt, neque Bulla Canonica auctoritate conſtat, ac deſignata potius quàm perfecta eſt, ſtatim diſſenſione compoſita; neque pluris eſt illa narratio privati cujusdam auctoris, cui & Anonymo & ignoto quanta fides adhiberi debeat, nequidem conjicere poſſumus. Denique tota illa qualiscumque contentio, certè mox compoſita, nullum in Actis Synodi, nullum in Hiſtoricis, nullum in Annalibus Eccleſiaſticis à Raynaldo continuatis locum habet. Hæc verò ſunt quibus Emanuel Schelestratus Seſſionis IV. & V. auctoritatem infringi à ſe poſſe putat.

Jam ſi vel maximè conſtet huic narrationi fides, quàm infirma, quàm nulla ſint ejus argumenta videamus.

Primum illud, Italica, Hiſpanica, Gallicana natio, imò tota Synodus Seſſione 4. Papam priùs eligi volunt, quàm de reformatione tractetur. Ergò confitentur Decretum Seſſionis V. quo Papa Concilio ſubeſſe dicitur: quoad reformationem attinet, non eſſe intelligendum de Concilio ſeorſim ſumpto, *ſed de Concilio, cui verus & indubitatus Pontifex adeſt, qui ſenſus nihil ad ſuperioritatem Concilii facit.*

Imò verò multùm facit, quod hunc indubitatum certumque Pontificem Synodo præſidentem, in Synodi poteſtate eſſe crederent, eique leges figerent, ut vidimus.

Dices: Ergò ſaltem intelligebant, non poſſe à ſe quidquam in Reformatione tentari niſi electo Pontifice; nullo modo: cùm enim de fide ante electum Pontificem tam multa decernerent, quidni & de Reformatione, tum etiam multa decreta eſſe oſtendimus, quæ ad Reformationem maximè pertinerent, imprimis Caput *Frequens*, aliaque Capita in Seſſione 29. adunatis omnibus obedientiis promulgata. Non ergò Reformationem ideò differebant, quòd fieri non poſſe, ſed quod non ita congruè fieri poſſe crederent. Neque Schiſma ulteriùs protrahi finerent.

2. Objectio Schelestrati: In ea proteſtatione eſt dictum, peſſimam deformationem, cui primum providendum ſit, eam eſſe, quòd Acephala ſit Eccleſia, Acephalum Concilium. Ergò ante electionem Papæ Concilium erat Acephalum, & mancum. Ergò Seſſionis IV. & V. Decreta de corpore Acephalo, mancoque orta ſunt.

Reſpondemus. Concilium non erat Acephalum & mancum ante conſtitutum Papam: cum damnaret Wiclefum, Huſſum, propoſitionem Parvi de cædendis

dendis Tyannis; non erat Acephalum, cùm excommunicaret eos qui dicerent, Communionem ſub utraque ſpecie eſſe neceſſariam, aut eam deinceps populo miniſtrarent: non erat Acephalum cùm ederet Caput *Frequens* aliaque Capita: denique non erat Acephalum, cùm tanta illa faceret, quæ conſtituendo Capiti eſſent neceſſaria; tum verò fuiſſet Acephalum & mancum, ſi cùm ad eligendum Pontificem omnia comparata eſſent, rem in longum extraheret, foveretque Schiſma, neque Eccleſiaſticæ Unitatis opus, propter quod maximè congregatum erat, perficiendum putaret.

3. Objectio: In proteſtatione legitur, quòd Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum ſolidè & clarè huic Sacro Concilio adhæſerunt, propter rumores diſcordiarum, & quaſi impreſſionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides eorum jam de Concilio dicitur vacillare: ſcriptumque & relatum à pluribus Magiſtratibus, in Italia plurimùm dubitari, ne in urbe Romana aliquis pro Summo Pontifice aſſumatur, cui forſan, præmiſſis attentis, tota Italia obediret.

Quid iſta ad propoſitum? nempè quod rumores de impreſſionibus ferentur: quod vacillarent quidam: quod Magiſtratus multi ſcriberent: quod dubitaretur, ne Romæ Pontifex fieret: quod illi forſitan Italia obediret: ideo tantæ Synodi auctoritas fluctuabit?

Quis autem non videat in illa proteſtatione ſuſpicionum, ac timoris cauſas undique amplificatas inflataſque eſſe, ideò ut Germani ad eligendum Pontificem eſſent promptiores? quale enim illud eſt dubitari ne Romæ Pontifex fieret? à quo? cum omnes Cardinales omnium partium eſſent Conſtantiæ.

4. Objectio. Scriptum in narratione eſt, inter Nationes de pace tractatum. Leguntur que hæc verba in Codicibus manuſcriptis; Natio Germaniæ petivit aſſecurationem & cautionem per Decretum irritans, quod poſt Papæ electionem fieret reformatio ante coronationem Papæ & adminiſtrationem aliquam: poſtea fuerunt factæ diverſæ formæ Decreti ad hoc: tandem fuit dictum, quòd Papa electus ligari non poterat. Certè eo modo quo Germani petebant, nempe ita ut à Papa electo reformatio fieret ante coronationem, & adminiſtrationem aliquam, quod erat revera abſurdiſſimum, ut Papa electus, tandiu ab Officii adminiſtratione ſuſpenſus haberetur, adeo Scheleſtratus ne ſua quidem Acta intellexit, tum illud quam abſurdum, quod vir bonus intellexit, Papam electum ligari non poſſe, hoc eſt, nullam electo imponi poſſe legem, tanquam ſi electo non poſſet, eligendo poſſet ac ſi id vel maximè dictum eſſet electo Pontifici legem figi non poſſe. Quæro à quo dictum? Ab ipſa Synodo? Ne id quidem, o Scheleſtrate, tua hæc geſta dicunt? pateque ex eo fruſtrato, quod tale protuliſti, hæc in privata quadam congregatione eſſe acta. Quin tu igitur explicato à quo illud dictum ſit? ab ignoto quopiam, atque uno hujus dicto, ſatis incerto, certa, cognita, omni robore firmata, Decreta tantæ Synodi collabaſcunt. Quantò melius has nugas orbis Catholicus adhuc ignoret!

CAPUT XXXVI.

Alia objectio Scheleſtrati circa Seſſionem XIV. Concilii Conſtantienſis.

Illud in ſpeciem probabilius, quod Emmanuel Scheleſtratus de Seſſione XIV. Decreto refert poſt Seſſionem 38. vigente adhuc illo de reformatione ante Papæ electionem facienda, diſſidio, Cardinales proteſtatos, quod Seſſionis XIV. Decretum, quia factum erat ſine prævia Collegii deliberatione haberent pro invalido,

lido, & nullo. Cui Cardinalium proteſtationi Natio Hiſpanica adjunxerit, ſe illo Decreto, licèt aliàs validum exiſteret, minimè teneri, quia Seſſione XIV. nondum adfuerat Concilio, ergò Concilium ante adunatas obedientias non ſatis erat firmum.

Hæc Schelestratus orbi Catholico penſanda proponit. Nobis ante omnia perpendendum, quodnam illud eſſet Seſſionis XIV. Decretum, nempe id, ne vacante Sede Romana ad electionem futuri Pontificis procedatur ſine deliberatione & conſenſu Concilii. Hic ergò Schelestratum rogatum velim: an illud Decretum XIV. Seſſionis fuerit antiquatum, atque omninò an Papa fuerit electus ſine conſenſu Concilii? nullo modo, imò communi conſenſu Cardinalium, & Nationum ex Decreto Concilii, electionis forma præſcripta, adjunctique Cardinalibus hac vice ad eligendum Papam Sex Prælati de qualibet Natione, quibus eadem Synodus auctoritatem tribuit eligendi Romanum Pontificem; hac Seſſione 4. decreta ſunt, quæ ad executionem XIV. Seſſionis apertè pertinebant. Quid ergò Cardinalium, aut etiam Hiſpanorum verba obſtant, cùm res ipſa valuerit.

Quid quod Schelestratus ſua Acta ipſe corrumpit, falſoque aſſerit, Cardinales proteſtatos eſſe, quòd Decretum illud Seſſionis XIV. haberent pro invalido: id enim nullo loco in ea, quam Schelestratus edidit proteſtatione legitur. Neque ullibi dicunt, ſe ad electionem Papæ ſine conſenſu Concilii proceſſuros, quod Seſſione XIV. erat vetitum, imò teſtabantur ad electionem minimè proceſſuros, ſi Germani æqua poſtulata reſpuerent, dilatamque electionem, atque inde ſecutura incommoda in Germanos refundebant, quod longè abeſt ab eo, ut electionem ſine Sacræ Synodi conſenſu celebrarent.

Jam ut ad Hiſpanos veniamus: primum quidem tanta non eſt eorum auctoritas, ut Conciliarem auctoritatem infringat, tum ne id quidem dixerunt, ſe nullis teneri Decretis ante adunationem factis; his enim verbis comprehenderent etiam fidei Decreta contra Wiclefum aliaſque edita, quod eſt falſiſſimum, ac profectò diſertè Seſſionis 14. Decretis: his, inquiunt, Nos Hiſpanica natio non ligamur, quæ profectò Decreta ad Diſciplinam pertinebant, neque proteſtationem ultra ipſa verba protendi, fas eſt, ac ſi Hiſpani negent ſe ligari iis quæ variabilis Diſciplinæ eſſent, ideò aſpernantur ea, quæ ad dogma Eccleſiaſticum pertinerent, cum immota ea, communiaque omnibus eſſe oporteat; quare Hiſpani cum hæc dicunt, haud magis Seſſionem 4. & 5. quam 8. &. 15. aliaſque cogitant, in quibus Eccleſiaſticum dogma firmatum eſt.

Quod autem Schelestratus aſſerit à reliquis Nationibus Hiſpanorum dicta laudari & approbari, quippè quæ proteſtationi ſub ſuo nomine factæ inſeri permiſerint, vanum eſt: aliud enim eſt tolerare, aliud laudare, & approbare: tolerant enim aliæ Nationes Hiſpanos à pacifica Synodo abhorrentes ac pertinaciſſimo, & apertè Schiſmatico Benedicto adhærentes, non profectò laudarent. Cætera quæ Hiſpanorum gratiâ οἰκονομικῶς, ea non laudando, & approbando, ſed tolerando, & indulgendo feciſſe firmavimus. Eadem indulgentiâ talia proteſtantes tolerant, patiunturque Germanos hoc quoque metu deterreri ab incœpto protrahendæ electionis, ne in ipſo Concilio inter Hiſpanos & reliquos novæ diſſidiorum cauſæ ſererentur. Neque tanti putant eſſe negaſſe Hiſpanos iis Decretis ſe ligari, dummodò orbis reliquus, quod Hiſpani fatebantur, his ligari ſe intelligeret, neque proteſtatio obſit, quominus Synodica definitio etiam in ea parte effectum conſequatur.

CAPUT

CAPUT XXXVII.

Poſtrema Objectio Schelestrati de ſublato tertio decimo Reformationis Articulo. Confirmatio Argumentorum pro Authoritate Conſtantienſis Concilii.

POſtremo loco Schelestratus objicit tertium decimum Reformationis Articulum, propter quæ & quomodo Papa poſſit corrigi, & deponi? vel à Nationibus non fuiſſe propoſitum poſt electionem Pontificis, vel à Martino V. ut novum aliquid & hucusque inauditum fuiſſe rejectum. Ita ne inauditum quo omnes Scholæ Theologorum, & Canoniſtarum à tot Sæculis perſtrepebant? Sed tamen attendamus, quid ex ſuis Manuſcriptis Schelestratus præferat; contendit quippe ad hunc tertium decimum Articulum, hoc adſcriptum eſſe non videtur, nec fuit viſum in pluribus Nationibus circa hoc aliquid novum ſtatui, vel decerni, quæ verba ſi intelligimus, non ipſe Pontifex hæc ut nova, & inaudita, ſua authoritate rejecit, ſed id pluribus Nationibus viſum fuit. Quid autem viſum fuit? hæc omitti penitùs? minimè, ſed circa hæc nihil novum ſtatui, vel decerni; quippe cum rem diligenter quærenti ſufficere intelligerent ea, quæ Sacra Synodus ex Seſſione IV. & V. in deponendo Joanne XXIII. ac Benedicto XIII. geſſerit, cum Joannem depoſuerit pro certo Pontifice ab ipſo Synodo habitum: Benedictum verò ad mentem Hiſpanorum, qui cum pro certo haberent, nemoque non videret, ea nunquam aliter conſcientias placatura fuiſſe, niſi ex Decreto Seſſionis IV. & V. Pontificem quemlibet atque adeò certum Concilii œcumenici judicio ſubditum eſſe, ritè pronunciaſſet. Jam ergò, Deo dante, expedita ſunt omnia, quæ adversùs Sacroſancti Concilii Conſtantienſis, Seſſionisque IV. & V. authoritatem congeſſerunt; Quod ſi objiciant, à Joanne Turrecremata, poſt annos ferè triginta illius Decreti rejectam authoritatem. Certè non deerant Martini etiam V. temporibus, qui Synodo Conſtantienſi, ut aliis Synodis contigerat, obtrectarent, ſed Martinus V. Apoſtolicâ eos authoritate compreſſit, qui ſcilicet vani Capitis ludibria totius Conſtantienſis Synodi œcumenicæ, Patrum ſapientiæ, ac probitati anteferrent, acuerentque linguas contra hujuſmodi Synodi Decreta. Hic rogo, quis Epiſcoporum, quis Pontificum Romanorum, quis Catholicorum unquam, ſine ullo diſcrimine Patrum Ariminenſium ſapientiam, probitatem, ac Decreta laudaret, ac non priora proba à poſterioribus impiis & nullis ſecernenda putârit? Itaque Bellarminus, Binius, alii recentiores, ac privati Theologi, qui Concilii Conſtantienſis poſteriora duntaxat Acta probant, illud Concilium partim approbatum, partim improbatum in ipſo ſtatim titulo profitentur. At non ita Summi Pontifices, non ita Martinus V. ſed Patres Conſtantienſes, eorumque Decreta laudat, nullo Seſſionum, temporumque diſcrimine, quippe qui omnia inter ſe apta, connexaque eſſe intelligeret, neque ignoret, priores, quibus interfuiſſet, æquè ac poſteriores, quibus electus eſſet, œcumenici Concilii nomine, honeſta eſſe, neque valere Concilii œcumenici auctoritate electionem ſuam, niſi quæ huic certam ac neceſſariam muniiſſent viam, pari auctoritate conſtarent, ac ne id ſemel feciſſe videatur, eodem anno 1422. decrevit, ut Joannes Comes Armeniaci determinationi Sacri Conſtantienſis Generalis Concilii adhærere, illamque ut obedientiæ filius inſequi cogeretur.

At Anno 1423. cum adeſſet tempus habendi ex Conſtantienſis Decreti Auctoritate Papienſis Concilii, ad Othonem Archiepiſcopum Trevirenſem hæc ſcripſit: *Si forte Civitas Papienſis* per Sacrum Conſtantienſe Concilium pro loco hujus futuri Concilii deputata aliquo caſu, quod Deus avertat, impediretur, non propterea à tam ſacro opere deſiſteremus, ſimul Academia Pariſienſis ſacerque in eo Theologorum cœtus, miſſis Oratoribus Martinum adhortatur, ut illud Concilium Ticini indictum celebraret. Hos ergo Conſtantienſis Synodi ſtudioſiſſimos, quibus maximè authoribus Seſſione IV. & V. Decreta prodierant, *de eximio in Romanam Eccleſiam ſtudio commendavit, atque hæc reſcripſit. Non eſt dubitandum, quin plurimùm ſaluti profutura ſit hæc Sacra Synodus, Deo auctore proximè celebranda, per Sanctam Superiorem Conſtantienſem Synodum inſtituta, ad ordinandam Reformationem Status Eccleſiaſtici.* Sic laudat abſolutè Conſtantienſem Sacram Synodum, nihil à prioribus poſteriora ſecernens. Sic probat Reformationem in Conſtantienſi Synodo commendatam, quæ Sacræ Synodo nunquam plena viſa eſt, niſi in Capite & Membris fieret.

Itaque Martinus, ut Conſtantienſi pareret Synodo, Ticinum Legatos miſit, qui ſuo nomine Sacro Generali Concilio præſiderent, at lue graſſante non id ſibi tribuit, ut Concilium ſolvat, aut transferat: ſed ipſa Synodus, Decreto edito, Papa deindè approbante Civitatem Papienſem mutat, & loco ipſius Civitatem Senarum pro continuatione ejuſdem Saeri Concilii eligit, atque deputat. Quod hic obiter notari velim, ad elucidandas controverſias Baſileæ poſtea ſuborturas.

Sanè diſſimulari non poteſt, quod ab omnibus Scriptoribus eſt proditum, Curiales ut Reformationem, ita etiam Synodos, quibus auctoribus fieret, exoſas habuiſſe, atque ob id apud pios gravi famâ laboraſſe. Quâ macula Martinus ipſe nonnihil aſperſus ſit: itaque ad Synodos non ſatis ſeriò congregatas cunctanter accedebant; Synodusque Senenſis ſtatim atque inchoata eſt, ſeſe ipſa diſſolvit, id tamen ex Conſtantienſi diſciplina, inſtitutoque geſſit, ut 19. Febr. 1424. Decretum ederet in Seſſione prima Baſileenſi recitatum: quo Decreto pro loco futuri Concilii juxta formam & tenorem Decreti Conſtantienſis Civitas Baſileenſis unanimi Patrum Sententia nominatur.

Sequitur eodem anno Martini V. Bulla, quæ diſſolutionem (a) Senenſis Synodi, ac Deſignationem Baſileenſis Civitatis pro futuro Concilio poſt ſeptennium celebrando, juxta determinationem Sacræ Conſtantienſis Synodi à Senenſibus Fratribus, ſeu majore eorum parte factas, Apoſtolica Auctoritate confirmat, nihil quidem promptius confirmabant, quàm quod ſe Synodi facilè diſſolverent, ſed interim ipſi gravi infamiâ, nimiis corruptelis Eccleſiæ Catholicæ diſciplina laborabat.

Expleto ſeptennio, tempus aderat, quo Baſileæ ex Decretis Conſtantienſibus & Senenſibus, Martino comprobante, Generalis Synodus haberetur. Eam ergò Synodum ex Capite *Frequens*: Conſtantienſis Concilii & ex Senenſis Decreti authoritate, Pontifex convocavit, deſignatusque eſt Julianus Cæſarinus Cardinalis, Vir hujus ævi pietate & doctrinâ maximus, qui Sacro Conventui præſideret.

His geſtis Martinus obiit, electusque eſt Gabriel Condulmerius, jam ſupra nominatus Gregorii XII. Sororis filius, atque Eugenii IV. aſſumpto nomine in Petri Cathedra collocatus.

(a) Rainald. 1424. num. 5.

Is

Is ſtatim atque creatus eſt Pontifex anno ſcilicet 1431. eundem Julianum ab Anteceſſore Legatum deſignatum, ejusque juſſu cum Bohemis agentem, ac magna tractantem, miſit ad Synodum. Pontificis Mandata notanda ſunt, ut expedito negotio Bohemorum, cujus finis expectatur in brevi, tuos greſſus dirigas in Baſileenſem Civitatem, & ibi juxta tibi injuncta, & ordinata in Concilio Conſtantienſi, optimè provideas. Adeò ſancta & inconcuſſa Synodi Conſtantienſis habebatur auctoritas, ex qua tum omnia gererentur.

Hanc Bullam accepit, Baſileam venit, atque Eugenii IV. repetitis Mandatis Synodum inchoavit die 19. Julii, anno eodem 1431. Concilii Conſtantienſis Eugenii nomine auctoritatem agnovit, Decreta executus eſt, ſed nos res Baſileæ geſtas alio ex principio ordiemur. Hîc quidem obſervabimus, Conſtantienſis Synodi intactam & florentem manere auctoritatem; ut ejus profectò Synodi quæ tetrum Schiſma extinxerit, autoritate, Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem Schiſmate déformatam in integrum reſtituerit, & contra hæreticos aſſeruerit; fœdas hæreſes profligârit: Reformationem Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & neceſſariam declarârit, & ex parte delibârit, & ut poſtea fieret, niſi mens hominum læva obſtitiſſet, certa fundamenta jecerit.

DEFEN-

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS.

De Baſilienſi, aliiſque ſæculi Synodis, quibus Conſtantientia Decreta confirmantur ad Caput II. Declarationis Gallicæ.

CAPUT PRIMUM.

Duo Diſſidia Baſilienſia diſtinguuntur, res in primo Diſſidio geſtæ.

NUnc Concilii Baſilienſis, & Eugenii IV. recenſenda geſta; duo quidem diſſidia extitere inter Eugenium, & Baſilienſe Concilium. Primo in diſſidio vicit Synodus, tenuere Patres, ut auctore Pontifice Decreta ſua valerent. Alterum immedicabile diſſidium fuit. Eugenius, fruſtra renitente Synodo, in Cathedra Petri manſit. Hic conſtituendum tantis in diſſidiis, tantoque animorum æſtu quid fixum, inviolatumque ſteterit; Conſtantienſia Decreta nos intacta & immota perſtitiſſe, imò expreſſiſſimè confirmata, eoque, quem dicimus, ſenſu intellecta fuiſſe, ex Actis docebimus.

Seſſione I. Baſileæ habita, Juliano Præſide, lecta ſunt ea Decreta, quibus Synodus iniretur. Imprimis Caput *Frequens* Concilii Conſtantienſis, Senenſis Concilii Decretum de Baſileenſi Concilio celebrando, Martini approbatio de eodem habita, Synodi evocatio, ac deſignatio Juliani Cardinalis Præſidis, ad eundem Eugenii IV. eadem de re datæ Litteræ. His lectis à Synodo tot tantisque firmata præſidiis decretum eſt, Sacrum Generale Concilium Baſileæ ſtabilitum Canonicè eſſe fundatum, quò Prælati omnes accedere tenentur.

Seſſione II. 15. Febr. anno 1432. decretum eſt: *Sacram Baſileenſem Synodum, Sacris Conſtantienſi, & Senenſi Conciliis Generalibus decernentibus, & auctoritate Apoſtolica interveniente, fuiſſe debitè, legitiméque ac ritè initiatam.* Conſtantienſis Concilii Seſſionis V. Decreta, repetita ea, quæ à Clero Gallicano laudata,

data, atque à nobis ſæpè relata ſunt, nempe quod omnes etiam ipſe Papa Concilio ſubſit in cauſis Fidei, Schiſmatis, ac reformationis; ea verò Decreta geſtis inſeruntur, cum nullum Schiſma eſſet, cum Pontifex indubius, miſſis Legatis, Synodo præſideret, quo fixum, non ad Schiſmatis, ſed ad omne tempus ea Decreta pertinere, eoque ſenſu ab omnibus fuiſſe intellecta.

Eodem anno 1432. 29. Aprilis, Seſſione III. hæc legimus perlatum ad Sacrum Concilium, Eugenium, ex ſiniſtra informatione motum, diſſolutionem ipſius Concilii attentaſſe, nempe ab Eugenio edita erat Bulla, quâ Synodum prorogabat, Baſileenſem diſſolvebat, novam Synodum Bononiam, elapſo anno integro cum dimidio, atque iterum poſt decennium ex ordinatione Conſtantienſis Concilii Avenionem convocabat. Hæc autem Decreta non ſtatim perlata ſunt ad Synodum, & qui temporum notas Pontificis Bullis & Conciliaribus Decretis adhibitas inter ſe contulerit, ſtatim animadvertet, Baſileenſem Synodum vix inchoatam, jam ab Eugenio fuiſſe diremptam: Juliani Cardinalis operâ factum, ut Decreti promulgatio aliquantulum differretur.

Allatæ eæ ſunt diſſolutionis cauſæ, quas, qui in ipſa Bulla revocationis Concilii legerit, vanas facile comperiet. Ita Patres, ita Legatus Julianus, ita Chriſtiani omnes, atque etiam, ut videbimus, ipſe Eugenius, judicavit; cæterùm è re noſtra eſt intelligere Eugenium IV. nihil omninò conqueſtum de Conſtantienſibus Seſſionis V. Decretis, Baſileæ Seſſione II. repetitis, quippe cum Conſtantienſia Decreta ab omnibus inviolata, ſanctaque haberentur.

Et hoc ad elucidationem rerum pertinet, hanc quoque diſſolvendæ Synodi cauſam fuiſſe allatam, quod Græci Eccleſiæ Romanæ conjungendi, Bononienſi Synodo adfuturi eſſen:, quaſi ſtatim Baſileæ non poſſet tot exoptata votis reformatio fieri, ac tum, ſi res poſceret, nova Synodus revocari Bononiam, ſed Eugenio Græcis quoquo modo opus erat, ut conſiliis ſuis aliquem colorem obtenderet. Grave viſum eſt Patribus reformationem eluſam toties, & in longum ire ſpem Orbis, Synodumque Baſileenſem duorum Generalium Conciliorum, duorum Pontificum, ipſiusque adeò Eugenii IV. auctoritate, tanta ſolemnitate, tanta Orbis Chriſtiani expectatione inchoatam, in ipſis initiis ab ipſo Eugenio repente diſſolvi: obtendi bella, obtendi pericula, quæ Baſileæ agentibus imminerent: hyemen, etiam morbos, alia incommoda exaggerari Romæ, que ipſi Baſileæ ne quidem cogitarent: tum novarum Synodorum incerta ſpes, cum interim jam convocata, jam felicibus auſpiciis inchoata ſolveretur, pro ludibrio erat. Editum ergò à Synodo Seſſione III. Caput *Conſiderans*. Quæ decernit præfatam diſſolutionem contra Decreta Conſtantienſis Concilii, magno Fidei periculo, magno populi Chriſtiani ſcandalo factam, nullatenùs fieri potuiſſe, quin imò ipſa minimè obſiſtente ad perſecutionem eorum, quæ laudabiliter ſunt incœpta, eſſe cum Sancti Spiritus gratia procedendum.

Illud diligenter annotandum, Baſileenſes Patres Concilii diſſolutionem irritam declaraſſe, Conſtantienſibus Decretis Seſſione V. nixos: iis enim niti ſe profitentur, eaque Decreta iterum repetunt, ſuoque Decreto inſerunt. Quod quàm ad rem noſtram ſpectet, lector per ſeſe intelligit, ſequentia demonſtrabunt.

Hoc Decreto edito de diſſolutione revocanda multa Pontificem, multa Cardinales monent, ad inchoata porrò pergunt.

Pridem ſuſpicabantur Martinum V. & Eugenium IV. abhorrere à Conciliis celebrandis, ac reformationis opus cunctanter,

Digitized by Google

ſtanter, & diſſimulanter aggreſſos, quare Patres ægrè ad Concilia veniebant, quæ Pontificibus inviſa, ac ſtatim re infectâ ſolvenda eſſe crederent, & ipſe Eugenius Juliano Cardinali ſuccenſebat, quòd res Concilii citiùs optato proceſſiſſent. Cùm verò ſolvendi Concilii miſſa eſt facultas, Julianus pro eo ac debuit, ad Pontificem ſcripſit; In Concilio Orbis Chriſtiani ſpem unicam, Fidei extrema imminere pericula, nec ſe facile potuiſſe adduci, ut crederet, tantam rem à Pontifice diſſimulanter, aut negligenter actam, ſibi quidem decretum, non exercere diſſimulatoris officium, cùm de correctione Cleri, præſertim in Germania, nulla ſpes ſupereſſet, futurum ut in nos irruant Laici more Huſſitarum, hoc eſt, more ferarum, ac prægnantes hominum animos in immune aliquod facinus erupturos, atque inſtar ſacrificii putaturos, ſi ſpoliarent Clericos, primævæ diſciplinæ, ac pietatis oblitos, aut etiam trucidarent, jam enim Chriſtianum Orbem dira fata agebant, & adverſus effrænas cupiditates divina ultio ac virga vigilabat, poſtremo vitiorum tanta colluvies, & graſſantes Wiclefi, Huſſi, Bohemorum hæreſes tetrum reformatorem protendebant, ac parturiebant Lutherum; De Græcis liberè reſpondebat Julianus, abſurdum videri, ut propter incertam reductionem Græcorum permitti debeat, quòd Germania nunc & ſemper labatur in hæreſim Bohemorum. Denique omnia egit, quaſi jam inſtaret, & ob oculus verſaretur infanda & horrenda illa diſceſſio, quàm poſtea vidimus. Alterâ Epiſtolâ urgebat vehementiùs, Patribus videri diſſolutionem ab Eugenio factam nullam & irritam fuiſſe, in Concilio enim Conſtantienſi Seſſione XXXIX. Capite *Frequens* ſignanter cautum, ut tempus Synodi abbreviari à Pontifice, non autem prorogari poſſet, ac multò minus diſſolvi incepta jam Synodus, tum illud definitum in Seſſione V. Cuilibet Concilio Generali etiam à Papa morem geri oportere; cujus Concilii, ſi Decreta vana eſſent & fruſtratoria, tum Ponteficum electiones, & cætera quoque Concilia totumque Eccleſiæ ſtatum vacillare.

Hæc de Concilio Conſtantienſi vir hujus ævi maximus, longéque doctiſſimus, atque ſanctiſſimus, & in Synodo Florentina cauſæ Catholicæ adverſus Græcos præcipuum firmamentum: Rainaldus multa in hunc ferè ſenſum maximi Cardinalis profert Epiſtolas, quas omnes referre nihil attinet, cùm ſummam teneamus.

Cæterùm ipſe in Concilio perſtitit, neque revocatus licèt ab officio Præſidis deſtitit; manſere in Concilio alii Cardinales, in his Dominicus Capranica vir maximus, Martino V. à ſecretis; irati omnes unà cum cæteris Patribus, geſta ab Eugenio ad Synodum dirimendam caſſa & irrita eſſe ſenſerunt.

Seſſione IV. Synodus Cardinales vocat, definit quod in eventum vacationis Sedis Apoſtolicæ hoc Sacro Generali durante Concilio, electio Pontificis in loco Concilii, non alibi, celebretur, in contrarium attentata, quavis authoritate, etiam Papali, nullius roboris ipſo jure eſſe decernit: id decretum pro rei gravitate Seſſione VII. repetendum cenſuit.

Exinde contra Eugenium proceditur Seſſione VIII. & IX. accuſatur, citatur, ac demum Seſſione XII. Capite quod incipit *Sancta Catholica*, niſi intra ſexaginta dies Bullâ editâ reſipiſcat, ab officio ſuſpenditur, ut Subverſor Conſtantienſium Decretorum Seſſionis V. & Capitis *Frequens*; quæ Decreta iterum,

iterum atque iterum repetuntur, inculcantur, geſtis inferuntur.

Ex his intelligitur, quo maxime fundamento Patres Baſileenſes Eugeniana Decreta ſolverent. Nempe quòd Eugenius Caput *Frequens* contempſiſſet, quod quidem ad reformationem pertineret, imò verò quo tota, prout tunc res erant, reformatio nitebatur. Quo Canone contempto ipſa Seſſionis V. fundamenta quatiebat. Hoc igitur Synodus Baſileenſis egit, & adverſus Decreta Baſileenſia edit Eugenius Bullam *Ineffabilis*, & Bullam *In arcano*. Atque hac ultima Bulla expreſsè reprobat Baſileenſe Decretum *Sancta Catholica*, Seſſionis XII. quo ipſe intra ſexaginta dies reſipiſcere jubebatur.

Interea ad Synodum Baſileenſem Sigiſmundus Imperator acceſſerat, qui in Conſtantienſi quoque Concilio tanta geſſiſſet. Is ubi primum intellexit Synodum ab Eugenio diſſolutam, nihil commotus iis, quæ ad ipſum Eugenius eâ de re ſcripſerat, palam Eugenio ſignificat, ſe nihil adverſus Bohemos armis profeciſſe, nec jam, inquit, aliqua ſperantur remedia, quam hoc Sacrum Baſileenſe Concilium, quod Deus Omnipotens hoc tempore tribulationis ab alto conceſſit, & in quo omnis virtus contra hanc peſtem hæreticam, omniſque ſalus & ſpes omnium conſiſtit. Itaque profitetur ſe hanc Synodum omni ope tuendam ſuſcepiſſe, in eamque Seſſione IX. 22. Januarii anno 1443. magna, ut par erat, Patrum gratulatione exceptus eſt, neque alia ſentiebant alii Orthodoxi Principes, præſertim Francorum Rex Sacroſanctæ Synodi defenſor eximius.

Seſſione XI. decernitur, ut *Baſileenſe Concilium per neminem, etiamſi Papalis fuerit Dignitatis, ſine conſenſu duarum partium Concilii diſſolvi, aut de loco ad locum mutari poſſit.* Sic Concilium ſuam in Pontificem poteſtatem non modo explicabat Decretis, ſed etiam reipſa exercebat.

Imperator ac Reges agebant cum Eugenio, ut diſſolutionem revocaret, cum ergò Seſſione XIII. Papæ contumacia accuſata eſſet, inſtaretque terminus præfixus à Synodo, atque Imperator triginta dierum dilationem impetrâſſet, quibus elapſis contra Eugenium jure ageretur, niſi Decretis Synodi ſatisfaceret; victus eſt Pontifex Synodi auctoritate, Principum precibus, Eccleſiæ periculo; gravique ſui nominis infamiâ, quare ex præſcripta per ipſam Synodum Seſſione XIII. adhæſionis formula Seſſione XV. Concilio ſe adjunxit.

Quæ autem Seſſione XIV. geſta ſint, cùm his maximè cauſa nitebatur, diligentiùs conſiderare oportet.

Prorogatur Eugenio terminus ea conditione, ut niſi ſatisfecerit, *pœnæ in Decretis monitorii, ac prorogationis contentæ, eo ipſo inflictæ ſint, & eſſe intelligantur.* Tum in ipſa Synodo confecta Bulla, quam Eugenius ederet, & ad Synodum mitteret, hujus initium: *Dudum Sacrum:* ſumma verò hæc eſt:

Primum Concilium à die inchoationis legitimè continuatum fuiſſe & eſſe.

2. Diſſolutionem ab Eugenio promulgatam, irritam & inanem.

3. Tres Bullas adverſus Concilium editas, nullas & irritas fuiſſe. 1. *Inſcrutabilis.* 2. *In arcano* ſupra memoratas. *Deus novit.*

4. Quæcumque à ſe contra Synodum ejuſ-

ejuſque membra, atque etiam in Cardinales Synodo adhærentes, edita eſſent, æquè nulla.

5. An ejus legitima citatio & defenſio fuerit, ſtare ſe ipſius Synodi judicio.

Hæc ſi Eugenius faceret, tum ſi quid culpæ commiſſum eſt attentando diſſolutionem, aut in confectione, & publicatione trium Bullarum, Sacrum Concilium penitùs abolet. Quæ omnia ſuperioris adverſus inferiorem eſſe omnes intelligunt.

Hæc tamen Decreta Seſſionis XIV. Baſileenſes expreſsè ab Eugenio approbata & confirmata eſſe, & apud omnes conſtat, & Rainaldus confitetur, & Acta ipſa demonſtrant. Nempe Seſſione XVI. allata Bulla Eugenii *Dudum Sacrum:* in ea verba, quæ Synodus præſcripſerat, quæ data 18. Kalend. Jan. 1433. Baſileæ in Seſſione XVI. legitur, publicatur, approbatur, geſtis inſeritur.

Sic tanto molimine ab Eugenio tentata, ac decreta Synodi diſſolutio ab eodem Eugenio revocatur, declaraturque, Sanctam Synodum non modo non contemnandam, ſed ipſo reclamante licèt, vere ac legitimè continuatam fuiſſe: habitæque pro nullis tanto ſtrepitu editæ, Bulla: *Ineffabilis*, ac Bulla pro *Arcano*, Bulla verò, *Deus novit*, tametſi ab Eugenio reſpuatur, ut falſa, neque unquam à ſe edita, ad cautelam tamen etiam ipſa revocatur.

Notatu digniſſima Eugenii verba, quibus eas Bullas revocat, declarat enim revocari à ſe eas, ut, inquit, *Mentis noſtræ integritas ac devotio, quam ad univerſalem Eccleſiam, & Sacrum Generale Concilium Baſileenſe gerimus, omnibus conſtet evidenter. Sic Baſileenſe Concilium, in eoque repreſentatam univerſalem Eccleſiam, non tantum honore, ſed etiam devotione proſequitur, ſibique anteponit.* Cujus quippe juſſu, ſua quoque Decreta totâ, quanta erat, auctoritate prolata antiquat & revocat.

His lectis Synodus hanc tulit ſententiam: Sacra Synodus decernit, Eugenium per has litteras ſatisfeciſſe plenariè monitioni, citationi, & requiſitioni Sacri Concilii, prout in Decreto in XIV. Seſſione promulgato, & in ſchedula in eodem Decreto inſerta continetur, patetque omninò ex Actis ſupremam Synodi œcumenicæ authoritatem, etiam in ipſum Papam, eamque indubitatam non modo à Synodo declaratam, ſed etiam à Synodo exercitam, atque ab eodem Papa fuiſſe agnitam; edito quoque, quo nihil ſolemnius eſſe poſſit, diplomate in OEcumenica Synodo promulgato, ac Patrum ſententiis roborato.

CAPUT II.

Ex antedictis Conſtantienſia dogmata confirmantur.

PRimùm Eugenius noverat è Seſſione II. III. XII. Baſileenſi, ante & poſt diſſolutionem, Conſtantienſia Decreta Seſſionis V. repetita, & conſtabilita eſſe, ut quæ vera certaque Concilii Oecumenici ubique approbati Decreta eſſent: atqui Concilio Baſileenſi ita prædicanti, ac decernenti adhæret, & legitimè continuatum eſſe confirmat. Ergò Conſtantienſia Decreta valere intellexit, valere voluit, nedum ſuſpecta, aut infirma, aut revocanda putaret.

Quod ſi cum Turrecremata negaveris nota Eugenio fuiſſe, quæ publica eſſent, ac publicè promulgata; ſic agimus: Decreta Conſtantienſia Seſſionis V. Decretis Baſilienſibus adverſus Eugenium editis, ac Decreto *Sancta Catholica*, Seſſionis XII. Baſilienſis inſerta erant ad verbum, atqui Decreta illa Baſilienſia Eugenio nota erant. Certè enim noverat, quæ judicatorio edicto damnaverat: damnaverat autem, ut vidimus, Bullâ, *Inſcruta-*

Inſcrutabilis, & Bulla *in Arcano*, quæcumque Baſileæ poſt diſſolutionem geſta eſſent, & quidem ſpeciatim ea, quæ ſtatuta de ſe & contra ſe eſſent, atque expresſiſſimè Decretum Baſileenſe *Sancta Catholica*, quo nullum erat ad inculcanda, repetenda, exequenda Decreta Conſtantienſia validius, igitur ea Baſileæ approbata eſſe noverat, eorumque approbationem ipſe ex certa ſententia approbabat. Confirmatur: Bulla *Inſcrutabilis*. Decreta Baſileenſia ita damnaverat, ut quæ non ad reformationem, ſed ad deformationem: non ad unitatem, ſed ad ſciſſuram Eccleſiæ: non ad hæreſes tollendas, ſed ad nutriendas ſpectare videatur: Ergo Eugenio benè nota Decreta, quibus tam perſpicuas notas inureret, ac proinde ſunt ſancta, ac cenſuris libera, cùm inuſtas à ſe notas ipſe abſterſerit.

Quod ſi ea quoque, quæ ex Conſtantienſibus Decretis contra ipſum geſta eſſent, ab omni Schiſmatis & Hæreſeos ſuſpicione liberavit, & valere judicavit, quantò magis Decreta Conſtantienſia, quæ fundamenti loco ab ipſis Baſileenſibus poſita, & Decretis inſerta eſſe vidimus.

SecundumArgumentum: quæcumque à ſe in ſolvendo Concilio contra ipſius Decreta Concilii geſta eſſent, ea Eugenius non modò revocavit, verùm etiam nulla fuiſſe declaravit, & Concilii Acta ſe quoque contradicente geſta valuiſſe ſanxit; præterea quæſtionem hanc, an adversùs Pontificem ab ipſa Synodo decreta citatio & Pontificis defenſio legitima fuerit, judicio Synodi permittit, ejusque Decreto ſe ſtare declarat. Ergo iterum atque iterum Conſtantienſia Decreta, & Conciliorum ſupremam poteſtatem, non modò approbando, ſed etiam exequendo, & obediendo firmat.

Tertium Argumentum: Decreta Conſtantienſia usque adeo ab omnibus firma habebantur, ut ne diſſidii tempore, aut ipſe Eugenius aut ejus nomine quisquam improbare ſit auſus.

Non ipſe, qui Bulla *Inſcrutabilis ea* tantum Baſileenſia irritaſſet, quæ poſt diſſolutionem facta eſſent: non ergò quæ ante diſſolutionem Seſſione II. ubi Conſtantienſia Decreta repetita fuere. Ergo ipſo quoque annuente valebant.

Non ejus Fautores vel obſequentiſſimi in Bulla, *Deus novit*, ubi hæc verba legimus: *Si Papa, vel Legatus ejusdem nollet diſponere, aliqua & contra Concilium affectaret, Papæ Sententia, vel ejus Legati perſonam Pontificis repræſentantis, non Concilii voluntas ſequenda foret, cùm ſuper omnia Concilia Papa habeat poteſtatem, niſi fortè quæ ſtatuenda forent, Catholicam fidem reſpicerent, vel ſi non fierent ſtatum univerſalis Eccleſiæ principaliter perturbarent, quia tunc Concilii Sententia eſſet potiùs attendenda.*

Igitur qui Pontifici impenſiſſimè favebant in Eccleſiæ Generalibus, ipſiusque adeo fidei negotiis, Concilii poteſtatem præſtare fatebantur. Ergo Conſtantienſia Decreta, quæ id ſtatuerunt, probata omnibus, neque in maximis etiam controverſiis controverſa unquam fuere.

Quartum: ex his quoque certum, Conſtantienſia Decreta, non ad Schiſmatis, aut ad dubii Pontificis tempus à quoquam relata, cum ſub Eugenio IV. indubitato Pontifice valere, & ipſi & Eugenius IV. voluerint & intellexerint.

Quintum & ultimum: Cùm Eugenius IV. Bullis quoque editis, & ſolemniſſimo ritu in Concilio ſcilicet Generali promulgatis, Baſileenſia inſertaque in eis, ac ſæpè innovata Decreta Conſtantienſia firmaret, ac ſupra ſe Concilii Generalis poteſtatem extolleret, vel vera, vel falſa promebat. Si vera, ſtant planè Conſtantienſia

tienſia Decreta; atque iis certa fides: Stant adverſus indubitatum Pontificem: Stat ſuprema Baſileæ agnitâ, & exercita in indubitatum Pontificem poteſtas. Si falſa prompſit Eugenius, jam Pontifex non tantum erraverit, verum etiam errorem firmaverit, eoque Decreto, quo nullum ritu ſolemniori promulgari poſſit, quippè quod fuerit in œcumenica Synodo promulgatum; ac Synodi ſententiâ roboratum. Sit quidquid dixeris, vicimus atque omninò res noſtræ utrinque in tuto ſunt.

CAPUT III.

Confirmantur Argumenta Capitis præcedentis: Inſigne EUGENII IV. ad univerſas fideles Diploma refertur.

ID ut pateat clariùs, placet conſiderare, quid ipſe Eugenius, diſſolutione, ut quidem exiſtimabat, vigente, quid poſteà dixerit, nempe diſſolutione nondum revocata hæc edixit, & id quidem *Univerſis Chriſti* fidelibus, ne Eugenii ut privati Doctoris ſcriptum eſſe reſpondeas, nempe Eugenio objicebatur à Baſileenſibus Caput, *Frequens*, à Martino Papa approbatum, id Caput diſſolutioni obſtare contendebant, negat Eugenius eo ſe teneri, neque enim Martinus, inquit, ſuis Succeſſoribus potuit præjudicium generare, pari poſt ipſum, quin imo eadem poteſtate functuris, & infertur (prout ut ſecundum omnia jura) in hac parte Concilium inferius ſummo Pontifice, Papamquæ ipſis priorem nequeunt ſolvere, vel ligare, ſed nos in his Concilio ſuperiores ipſum poſſemus pro libitu regulare; Pergit: *Nam hoc de jure notiſſimum eſt, quod poſſumus quæcumque ſtatuta, declarata, ſive ſancita per quoſcumque Prædeceſſores noſtros, vel per quæcumque Concilia, dummodo in ipſis fidei fundamenta non exiſtant, ſive ex hoc univerſalis Eccleſiæ bonum principaliter non turbetur, ut Vicarius Chriſti & irreprehenſibiliter pro noſtro amovere, & corrigere libitu voluntatis, & contra ſentire non eſſe procul ab hæreſi, velle ligare manus Vicarii JESU Chriſti, & in terris Dei Legati, ſive ipſius geſta judicare, vel improbare, quod Sacrilegii crimen habet.*

Infert deinde multa in acephalam Synodum, atque ita concludit: *Sacrilegum igitur à nobis poſtulant, & hæreticum, ut declarare velimus retroactis temporibus Baſileæ continuè fuiſſe Concilium, cùm poſt noſtram diſſolutionem ſine noſtris præcedentibus regulare non facerent Concilium, quia eorum dicta, geſta, & facta omnia contra divina jura pariter, & humana perperam ſunt confecta, quæ adeò ſunt minùs bene compoſita, ut etiamſi ab habentibus poteſtatem promulgata fuiſſent, eſſent irritatione, annullatione & revocatione digniſſima.*

At hæc, Eugenio teſte, annullatione, & revocatione digniſſima firmavit Eugenius, hæc ab hæreſi non longæva Eugenius ſanxit: hæc ſacrilega, & hæretica, nempe retroactis temporibus Baſileæ fuiſſe Concilium: Eugenius amplexus eſt, atque in œcumenica Synodo Bullâ editâ declaravit: Sic ille nos adjuvat, providitque Deus, ut qui Pontificiam poteſtatem ſupra omnem modum extollere nitebatur, omnia ſibi in Concilia quoque licere definiens pro ſuæ libitu voluntatis, is omnium maximè Conciliari poteſtati ſe ſubderet, eamque dictis & factis ſuperiorem agnoſceret.

CAPUT

CAPUT IV.

Turrecrematæ, & Raïnaldi ſuffugia.

ID Argumentum quanquam obvium neque Bellarminus, neque Lupus, neque Diſquiſitor, neque Auctor doctrinæ Lovanienſium, neque ille qui diligentiſſimus videri voluit, rerumque ſubtilium inveſtigator, & collector Anonymus, neque alii quique attigere, unus Turrecremata videre viſus eſt. Sed qui ejus dicta exſcribere ſolent, eos credo referre puduit, quæ huic argumento ille reſponderit.

Primum ergò Bullas, quibus Eugenius diſſolutionem ſuam nullam eſſe judicavit, vi extortas fuiſſe Turrecremata ſignificat, idque à pluribus magnæ gravitatis viris dictum eſſe in Curia; Eſto dictum ab aulicis, ſed nullis Actis probatum, nullo ſcriptore proditum, & ab ipſo Eugenio negatum, ut mox videbimus, neque ei Rationi Turrecremata inſiſtit, & nos contemnimus.

Sed enim Turrecremata Florentiæ hæc dicentem audivit ipſum Eugenium in Diſputatione publica. Nos quidem bene progreſſum Concilii approbavimus volentes, non tamen approbamus ejus Decreta. Tu ne ergò ejuſmodi colloquiis dictiſque, quorum penes te fides; evertenda aut etiam interpretanda putas, ea quæ Synodicè geſta, decreta, judicata, & approbata ſunt? audi tamen Pontificem *approbavimus* volentes; non ergò extortæ Bullæ, atque illi viri graves, qui id in Curia dicerent, nugabantur.

Quod autem addit, à Pontifice non approbata Decreta Baſileenſia, quæ numquam vidiſſet, neque examinaſſet, fallit aut fallitur; an ergò hæc decreta non ſatis divulgata erant, an Pontifex non viderat, neque examinaverat, quæ in ſe facta ipſe damnaverat, an verò valitura ea non intelligebat poſt ſententiam ſuam ab ipſo revocatam: denique an damnatis à ſe Baſileenſibus Decretis Conſtantienſia Decreta inſerta non legerat, vana hæc & ludicra à tractationibus Theologicis procul abſint.

Urget, ſed quod Eugenius decrevit Synodum Baſileenſem à ſe licèt diſſolutam tamen ritè & ordine continuatam fuiſſe dicit, id non eſt referendum ad defectum poteſtatis, quaſi Eugenius Synodum diſſolvere non potuerit, ſed quòd diſſoluta non veris rationibus niteretur. Contra aſſerit Synodus, nec potuiſſe diſſolvi, quod ea diſſolutione ſubverteretur Caput *Frequens*, quo reformatio nitebatur. At Eugenius hæc Decreta Synodica à ſe licèt condemnata valere voluit. Ergò & id probavit, Synodum à ſe nec diſſolvi potuiſſe. Sed eſto: Sint vera quæ tu dicis. Eſt ergo, te fatente, falſum illud jactatum ab Eugenio, potuiſſe à ſe diſſolvi Synodum pro ſuæ libitu voluntatis, nullis licèt veris Cauſis, denique vel ex te duo habemus. Primum diſſolvendi cauſas ad examen venire, atque illud examen pertinere ad Synodum, non ipſam à Pontifice diſſolutionem factam ſtatim ex ſe ipſa ſtare. Alterum utcumque ſit, vel renitente Pontifice certo, indubitato, nec hæretico valere, & ſtare ſemel inchoatam Synodum univerſalem.

At enim, inquit, aliud eſt progreſſum Concilii, aliud decreta probari, ſed qui Decreta Synodi ſciat, nec improbet, & editâ Bullâ Synodo adhæreat, quid aliud quàm approbat, aut Eccleſiam ludit, quantò mágis cùm ab ipſo expreſſè damnata Decreta Synodica ipſo quoque autore poſteà convaleſcunt, cùmque eas delet quas impreſſerat,

Digitized by Google

preſſerat, notas, ac cenſuras, uti jam diximus.

Aſſerit Turrecremata à Concilio petitam aliam approbationem, nec impetratam, gratis dicit, nullis Actis probat, cauſæ ſuæ favet, denique hæc addit, Non eſſet paſſura, inquit, Sedes Apoſtolica à Papa confirmari talia Decreta, quæ ab Evangelicâ veritate, & Sanctorum Patrum doctrinâ aliena videbantur; Reſpondemus, ergò Sedes Apoſtolica Pontifici obſtitiſſet: quantò magis Eccleſia Catholica adunata id facere potuit? Proſequitur: neque per illam revocationem voluit Dominus Eugenius ſe & ſua abnegare, quæ juxta Scripturas & Sanctorum Patrum Sententias Apoſtolicæ Sedi divinitus ſunt conceſſa, cùm hoc non poſſit facere, inter quæ eſt illud de dependentia Conciliorum à Papa, non è converſo. Quid audio? Papa non id facere potuit, & tamen factum eſt, & ipſe Pontifex judicio Synodi ſtare ſe declaravit, & id ex præſcripto Synodi egit, & quæ de Conciliorum poteſtate Conſtantiæ primùm, deinde Baſileæ toties definita erant, ſibi licèt nota, non modo immota reliquit, ſed etiam inuſtas à ſe revocavit notas, non ergò Scripturis, non Sanctis Patribus, non Sanctæ Sedi divinitus conceſſis privilegiis adverſari intellexit.

Poſtremò cogitent dictum illud Eugenii ſua decreta revocantis; Ut noſtræ mentis integritas & devotio, quam ad univerſalem Eccleſiam & Sacrum generale Concilium Baſileenſe gerimus, omnibus conſtet evidenter, quidquid per nos, aut noſtro nomine contra hujus Concilii auctoritatem factum, ſeu attentatum, & aſſertum eſt, caſſamus, irritamus. Quid illa devotio erga Baſileenſe Generale Concilium, niſi geſtorum in eo apertiſſima comprobatio eſt; Ergò comprobavit quæcumque Baſileæ pro ſuprema Conciliorum in Papam poteſtate geſta, decreta, & ex Conſtantienſi Synodo repetita erant: niſi fortè ſchiſmatica improbata, atque exoſa ipſe quoque honore, imò etiam devotione proſequitur.

Raïnaldus objicit, Eugenium, cùm hæc faceret, pacis ſtudio jure ſuo ceſſiſſe, idque ab ipſo ad Imperatorem eſſe perſcriptum; illud perſcriptum quidem Epiſtolâ privatâ, ſed hujuſmodi Epiſtolis negamus jura contineri. Tu mihi id reſpice, quid Synodicè geſtum ſit Seſſione 14. Concilii Baſileenſis, non id à Pontifice poſtulatum, ut jure ſuo ſpontè decederet, ſed ut perperam incœpta juſſu Synodi omitteret, atque revocaret, Seſſione 16. Eugenius à Synodo admiſſus eſt, ut qui Synodi monitioni, ac citationi ſatisfeciſſet, hoc eſt, procul dubio paruiſſet, totam ipſe cauſam in Synodi poteſtate eſſe profeſſus eſt. Sed juſſus, ut vidimus, ſed præſcriptâ formulâ, non ergò jure ſuo ſpontè deceſſit, qui ex lege in ipſum lata egit.

Sic quæſtio noſtra iterum, nec tantum Conſtantiæ, ſed etiam Baſileæ à Concilio œcumenico Papâ approbante judicata eſt, quippe de ſuperioritate Papæ, vel Concilii poteſtate agebatur, Synodum œcumenicam ritè inchoatam Papa diſſolvit. Decretum de diſſolvendo Concilio à Papa editum Synodus antiquavit, quæſitum, cujus ſuperior ſit poteſtas? At, Eugenio quoque judice, ſuperior eſt Synodus, quæ ab Eugenio diſſoluta, Eugenio renitente ac tandem obtemperante, ſtetit, & valuit, quia ex diſſolutione fidei periculum, Eccleſiæ ſcandalum, reformationis neceſſariæ mora, quantò ergò magis Synodus prævaleret, ſi quod maximè quærimus de fide, de Schiſmate, aut de reformatiqne directè ageretur.

Notent nunc, damnent, improbent quæ

quæ tantis in diſſidiis Sedes Apoſtolica comprobavit, avertant, quæ fundamenti loco magna conſenſione utrinque ſunt poſita, ſuo certè pondere firma erant; ad quæ quiſquis impegerit, ſe potiùs quàm illa confringet.

CAPUT V.

De ſecundo Baſileenſi diſſidio, quid ab initio reconciliatæ gratiæ usque ad ſecundi diſſidii initium à Synodo geſtum ſit per biennium.

JAm ex altero Baſileenſi diſſidio haud minùs valida argumenta procuremus, verùm ut intelligantur, rerum ſumma ab ipſo principio reconciliatæ cum Eugenio gratiæ ex Actis recenſenda eſt, qua in re mihi certum de ipſo diſſidio non referre ſententiam, id agam, ut reſeratis defenſionis cauſis, ipſaque quæſtione inter Eugenium & Patres ex geſtis conſtitutâ, Canones Conſtantienſes, quos tuemur, pro certis & immotis ab utraque parte habitos eſſe appareat. Quod unum ad Gallicanam declarationem pertinet.

Poſtquam igitur Eugenius Seſſione 16. Synodo ſatisfecit, ejus Legati, in his ille qui nunquam à Synodo, aut officio Præſidis receſſerat. Julianus Cardinalis, admittuntur, & Synodo incorporantur, dato priùs Sacramento nominibus propriis de defendendis Decretis Seſſione V. Conſtantienſis Concilii ſæpè memoratis, atque ea Decreta iterum geſtis inſeruntur die Sabbati 24. Apr. 1434.

Poſteà decernitur, ut Legati jurisdictione coactivâ careant, utque ea quæ à Sacra Synodo decreta fuerint, ipſi aut ipſis abſentibus, vel recuſantibus primus Prælatorum Synodi nomine concludat, atque pronuntiet, quo ſublato nulla Concilii libertas, imò nullum Concilium eſſe videretur, ſed omnis ejus actio in Legatorum poteſtate eſſet: Itaque hæc, præſente Imperatore, Legatis annuentibus, ſolemniſſimo ritu confecta ſunt Seſſione 17. Secuta Seſſione 18. Seſſionis V. Conſtantienſis Decreta innovantur, atque in his omnibus Auguſtinus Patricius hujus ævi Auctor diligens Eugeniarum partium nihil turbæ refert, cùm accuratè ſoleat hujuſmodi memorare.

Seſſione XIX. Multa de Græcis, & cum Græcis aguntur, Legatique Græci Imperatoris audiuntur, ejusque ac Patriarchæ leguntur ſcriptæ ad Synodum Litteræ, atque inita cum ipſis de ſuſcipiendo itinere atque habendi Concilii modo pacta firmantur, proponuntur à Græcis loca, quibus utriusque Eccleſiæ conventus habeatur, Patres Legationem decernunt, quâ Græci inducantur, ut in Civitatem Baſileenſem velint aſſentire: veriti ne translationis ſpecie aliquid ab Eugenio novaretur; hæc geſta 7. Sept. anno eodem 1434.

Seſſione XX. de Reformatione multa, eaque egregia decernuntur, continuatur reformatio Seſſione XXI. de Divino officio multa præclarè, ſed quò Romana Curia maxime movebatur, vetitæ ſunt Annatæ ſub pœnis adverſus Simoniacos inflictis cum hac clauſula; Et ſi, quod abſit, Romanus Pontifex, qui præ cæteris univerſalium Conciliorum exequi, & cuſtodire Canones debet, adverſus hanc ſanctionem aliquid faciendo Eccleſiam ſcandalizaret, Generali Concilio deferatur. 9. Junii 1435.

Memorat Auguſtinus Senenſis, Archiepiſcopum Tarentinum, & Epiſcopum Paduanum Legatos Apoſtolicos Pontificis nomine proteſtatos, Patres in ſen-

tentia perſtitiſſe, Decretum à Juliano Cardinali Præſide concluſum eſſe.

Anno 1436. 25. Martii, Seſſione 23. multa decernuntur de electione ac profeſſione ſummi Pontificis, de numero & electione Cardinalium, de Sacris electionibus celebrandis, de tollendis reſervationibus, de Clementinæ Litteris, quæ Sedem Apoſtolicam maximè concernebant. Hæc Auguſtinus Senenſis in publica Seſſione communi conſenſu ritè decreta eſſe confirmat.

Sequente Menſe Aprili die 5. Seſſione 24. multa item de Græcis & cum Græcis acta, Legati Græci Imperatoris, ac Patriarchæ, totius Orientalis Eccleſiæ deſiderium exponentes, Sacram Synodum excitant, ad tam ſancti operis proſecutionem, illud imprimis firmiter, conſtanterque aſſerentes, unionem ipſam, niſi in Synodo univerſali, in qua tam Eccleſia Occidentalis quàm Orientalis conveniat, fieri nullatenus poſſe.

Hinc ſalvus Conductus Græcorum Imperatori ac Patriarchæ totius Orientalis Eccleſiæ, Græciſque Sacri Concilii nomine eſt datus, conceſſaque à Synodo pleniſſima indulgentia, in favorem ſubſidii pro Græcis reducendis, eâ plenè formâ quâ ſimilis indulgentia in Senenſi Synodo Concilio ſuo Martini V. Legatis præſidentibus atque aſſiſtentibus, Martino nihil repugnante, data erat.

Eodem anno Nonis Maji decernitur de loco, quo in Græcorum gratiam Synodus cogeretur, & deſignata eſt certis conditionibus Avenionenſis civitas. Hinc nova cum Eugenio jurgia, & Concilii Ferrariam translatio ſequitur. Sic à Seſſione 16. quâ Eugenius primâ diſſolutione revocatâ Synodo conjunctus eſt, continuatæ per biennium publicæ Seſſiones tantiſque de rebus Decreta ſunt edita. Nunc quid Eugenius egerit ex geſtis recenſendum.

CAPUT VI.

Quid per idem tempus ab Eugenio quarto ſit geſtum.

DUm hæc Baſileæ agebantur, miſit Eugenius ad Synodum peculiares Legatos, qui de aliquot Decretis quererentur, imprimis de Annatis, quod graviſſimum videbatur, peterentque à Synodo fieri proviſionem Sedi Apoſtolicæ, hoc eſt, pecuniaria concedi ſubſidia. Cardinalis Julianus Apoſtolicæ Sedis Legatus & Concilii Præſes legitur Concilii nomine reſpondiſſe de Annatis, quòd à Synodo decretum fuerit nihil in diminutionem Sedis Apoſtolicæ factum: providiſſe Synodum juxta Apoſtoli ſententiam, ut ab omni ſpecie mali abſtinerent, *à Synodo faciendam eſſe proviſionem Apoſtolicæ Sedi competentem*, ſi Papa, qui omnium Caput eſſet, ut ab ipſa Synodo requiſitus erat, Canonum atque inchoatæ reformationis rationem habuerit, quòd autem petebatur ſuſpendi Decretum, nulla ratione decere, ut tam ſalubre Decretum, conformeque per omnia Legi Evangelicæ & SS. Patrum inſtitutis ſuſpendi aut irritari debeat.

Hæc igitur Synodi nomine reſponſa docent, requiſitum quidem ab Eugenio, ut eos Canones admitteret, non eo tamen animo, quod Patres putarint Synodica Decreta ab eo potuiſſe diſſolvi, quare alio quoque Synodali reſponſo declarant, vehementer mirari ſe, quòd Pontifex manſuetiſſimè requiſitus ad duo tantum Capita reſponderit, nempe de Electionibus, atque Annatis. Ac de Annatis quidem, *decuiſſe magis ſuam Sanctitatem*

tatem Decretum hoc libere obſervare, ac ſervari facere juxta ſanctorum Patrum inſtituta, ac Decretum Sacri Concilii Conſtantienſis, definiens omnem hominem etiam Papalis dignitatis Decretis & Mandatis Conciliorum generalium parere debere in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem ſcandalorum, reformationem Eccleſiæ in Capite & in Membris, quibus declarabant ſibi quidem ineſſe ſummam poteſtatem, cæterùm id agere, ut Eugenius non coactus, ſed requiſitus ſponte aſſentiretur.

Quare his atque aliis commotus Eugenius Legatos miſit toto orbe terrarum, ſuo ſacrique Collegii Cardinalium nomine de Synodo conqueſturos cum Commonitorio, ſive ſecretis mandatis, quæ Rainaldus expreſſit ad annum 1436. Eugenii 6. hæc occultè acta, quanquam procul abſint à Decreti publici auctoritate, eorum tamen ſumma capita decerpere eſt animus, quòd multum juvent ad intelligendas veras hujus diſſidii cauſas.

Primum ergo. Eugenius queritur de Seſſione 17. admiſſiſque Legatis ſine juriſdictione coactiva, atque ea conditione, ut iis recuſantibus nomine Synodi Prælati concluderent, quæ Eugenii querelæ eò pertinebant, ut tota Synodus ſub Legatorum poteſtate eſſet.

Hic Eugenius refert totam Synodum id auſam, ut conſtitueret ſibi Præſidentem, & Caput; *prima nempè diſſolutionis tempore: quod*, inquit, *non tam eſt erroneum, quàm periculoſum, & piarum aurium offenſivum, nec non ab omni obſervatione, & doctrinâ Sanctorum Patrum alienum.*

Atqui illud erroneum atque à doctrina Patrum alienum ipſe Eugenius confirmavit, dum Synodum à ſe diſſolutam malè, bene continuatam eſſe edito diplomate definivit.

Pergit innovaſſe *Patres duo Decreta Conſtantienſis Concilii ad alios caſus, quàm fuerat conſtituentium intentio: per hoc denegantes Concilia Generalia habere poteſtatem ac robur à Vicario Chriſti, & inferentes, quòd Romanus Pontifex obedire teneretur Decretis Concilii, quod eſt poteſtatem Chriſti Vicarii tollere, & in manibus multitudinis ponere; quod eſt non tam erroneum, quàm etiam ab omni doctrina Patrum totaliter alienum. Quo loco Concilii Conſtantienſis auctoritatem toto orbe conſtantem ſollicitare non auſus, ejus Decreta perperam à Baſileenſibus intellecta querebatur; utcumque eſt, illud erroneum, & à Patrum doctrina alienum* Patres Baſileenſes pridem amplexi erant, ab ipſis nempe ſuæ Congregationis initiis Seſſione 2. ut vidimus. Id etiam ſæpè diſſolutionis tempore innovarant, inculcarant, ſciente Eugenio, qui hæc nedum reprehenderet, ipſam quoque Synodum ritè inchoatam, ritè continuatam eſſe definiret, edito diplomate, ut profectò pateat, quæſitas nunc ab illo clam eas conquerendi cauſas, quas ipſe antea publicè, totaque Sedis Apoſtolicæ auctoritate reſpuiſſet.

Addit feciſſe Decretum de Annatis auferendis, quæ Annatæ invaluerint à tanto tempore, de cujus contrario non eſt memoria. Id vero quale ſit, docti ſciunt, ac nos facilè omittimus.

Queritur Eugenius vehementiſſimè de conceſſis à Synodo indulgentiis, & Julianum Cardinalem Legatum, honorificè tamen appellatum, graviter vituperat, quod ea in materia concluſerit; atqui jam diximus à Senenſi Synodo conceſſas indulgentias, nemine prohibente, nemine conquerente, neque omittit Eugenius *Bullam plumbeam* à Synodo factam, quæ profectò indicant ab Eugenio querelarum cauſas undecunque conquiſitas, atque exaggeratas fuiſſe.

Subdit Eugenius, Legatos Concilii Præſidentes adverſus Conciliaria Decreta,

aliquando publicè, aliquando ad partem à Concilio, aliquando extra Concilium in eorum domibus, coram honeſtis perſonis, prout meliùs & ſecuriùs potuerunt, ſæpiùs proteſtatos, ſingulariter in Decreto de Annatis, de quibus nihil comperio in geſtis aut in nullo publico monumento, imò Decretum de Annatis, à Juliano Cardinale Præſide concluſum, ac vehementiſſimè nomine Synodi aſſertum eſſe conſtitit; quod autem ſignificare videtur Eugenius, Legatos à Synodo vim aliquam metuiſſe, nullis eſt geſtis, nullis hiſtoriis, nullo auctore proditum, imò conſtat ex geſtis, Legatos honorificentiſſimè habitos.

Nec illud tacet Eugenius, Concilium jam annis ſex durare ſine fructu, quod ipſum Patres vehementiſſimè querebantur, ipſique Eugenio imputabant, qui Synodum ſine cauſa jam inde ab initio diſſolverit, qui toto fere triennio exagitaverit, qui nullam poſteà Curiæ reformationem pati poſſet.

Quantam autem Reformationis curam gereret Eugenius hæc Commonitorii verba oſtendunt, *Utile prætereà foret, ſi ii Nuntii Apoſtolici ſecum portarent ſub Bulla aliquam Curiæ reformationem, quam Regibus & Principibus præſentarent: Hoc enim baculo adverſarii noſtri ſemper nos invadunt, & percutiunt, quia dicunt, multa in Romana Curia fieri quæ egent magnâ reparatione, nec illa tamen corriguntur per hanc reformationem, etiamſi uſquequaque plena non foret, modò eſſet, aliqua eorum ora obſtruerentur, qui continuè lacerant, & carpunt Romanæ Curiæ famam, nec haberent quid ultra impingerent, redirentque tunc Reges & Principes meliùs ædificati, & proni magis ad condeſcendendum petitionibus Domini Noſtri Papæ, & Sacri Collegii, deterrerenturque qui auctoritatem Apoſtolicæ Sedis ſuo hoc prætextu perſequuntur.* En quam reformationem vellent. Itaque Eugenius translatâ Synodo Ferrariam, ac deinde Florentiam ne unum quidem reformationis Caput attigit, ut ſuo loco videbimus.

Hæc qui legent, ne adversùs Sacroſanctam poteſtatem trahant, neque hominum peccata Sedi imputent: ſed divina judicia contremiſcant, totque reformationes impias ſequente ſæculo ex inferis prodituras, neglectæ reformationis ultrices cogitent.

Neque prætermittendæ artes, quibus Sigiſmundum Imperatorem, Regem Francorum, aliosque Principes delinirent: multa ſpeciatim ad ſingulos Principes, hæc generatim ad omnes; non eſſet etiam malum, quòd Nuntii, qui habebunt ire, habeant aliquas particularitates etiam in foro conſcientiæ, ut poſſint gratificari Regibus, & Principibus.

His artibus id impetrare nitebantur, ut Papa ſupra omnia Concilia extolleretur, neque eorum ullis legibus teneretur, ſed leges omnes moderari, atque etiam tollere pro arbitrio poſſet, verùm hæc omnia orbem conciliatura cum palam edicere Eugenius vereretur, occultis tractationibus promovebat; nunc quid publice ſanxerit exponendum, poſtquam res in apertam erupit diſſenſionem.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT VII.

Diſſidii cauſa ex geſtis: Quæſtio proponitur, an Conſtantienſia Decreta revocata in publicum.

HActenus motus animorum varios; nunc ipſum controverſiæ Caput exponimus; de Græcis reducendis pridem, & cum Eugenio, & cum Synodo agebatur, & Eugenius quidem rem ſtrenuè promoverat, & quamquam ſubſidia hæc in Pontificis potiùs quàm in Concilii manu erant, Græci tamen profeſſi erant ad tantæ rei firmitudinem Concilii auctoritatem eſſe neceſſariam. Locus ergò idoneus quærebatur, quem in locum Græci commodè convenirent; Baſilea remotior, nec ſine translatione Concilii res confici poſſe videbatur. Hinc motus, nam & Patres Eugenium ex jam diſſolutione ſuſpectum novis experimentis permoti reformationi obſtare arbitrabantur, verebanturque, ne translationis ſpecie iterum Synodus ſolveretur, aut in eum deduceretur locum, quo minùs liberè reformatio proceſſura eſſet, & aliundè Græcis Italia commodior erat, & Pontifex habendo Conventui, cui ipſe quoque neceſſariò adfuturus eſſet, Ferrariam, ut ſibi Græciæque commodam deſtinabat; Patres in alia omnia ire, neque ſe Baſileâ commovere velle, ſed ſi Græci recuſarent, præter Baſileam, Avenionem quoque, aut aliquam in Sabaudia urbem habendæ Synodo deſignabant, ubi ex propinquo præſidium à Gallis, qui & Synodo faverent, & reformationem urgerent, neque Græci primum à Sabaudia abhorrebant, ſed interim per Eugenii Legatos de Italia viciniore pacti erant, reſque cum eorum Imperatore transacta. Cæterum Legati Apoſtolici Pontificis nomine, & Græcorum haberi rationem poſtulabant, & ſumptus translationi neceſſarios offerebant; quod autem Patres obtendebant Bohemos Baſileam vocatos, propediem adfuturos, iidem Legati, ut Bohemorum negotium Baſileæ tractaretur, utque ibi reformatio, quoad Græci advenirent, ritè procederet, aſſentiebantur; quæ cum multis Patribus æqua viderentur, Seſſione XXV. in duas itum eſt ſententias. Patrum pars maxima locum habendæ Synodi Avenionem deſignabant. Pauciores cum Legatis Decretum edidere Synodi nomine de ipſa Synodo Florentiam vel Utinam transferenda, ſive in alium locum tutum in anterioribus Decretis comprehenſum, Summo Pontifici, & Græcis accommodum: dummodo in manu Concilii ponerentur. Hoc Decretum incipit. Hæc Sacroſancta Synodus, ſtatimque ab Eugenio, ut rectè & ordine à ſaniore Concilii parte editum confirmatur; promulgata Bulla, quæ incipit Salvatoris, 29. Maji 1437.

Exinde Eugenius translatam Synodum intellexit, Patres obſtinatè niti, atque inficiari Decretum, ut illegitimè à paucioribus factum, atque in deſignanda Avenione perſiſtere, Græcis fruſtra clamantibus facinus indignum. Cùm ipſe Imperator, ac totus Oriens patriam ultrò relinquerent, Baſileenſes iis excipiendis, ne in vicinam quidem Italiam movere, ſe velle Avenionem anteferre, procul à Græcis diſſitam, cujus nulla mentio in pactis facta eſſet. Hæc Græcorum Legati querebantur, ac palàm Baſileæ ſolemni conteſtatione edita declarârunt, non adventuros Græcos, eorumque Imperatorem, atque Patriarcham niti, poſtquam in Italiam appuliſſent, ac loca vicina habendæ Synodo declararentur, totamque Schiſmatis culpam in Latinos, Latinamque Eccleſiam conferebant.

Hac igitur rerum neceſſitudine conſtrictus Eugenius de Concilio Ferrariam translato Decretum edidit, continuato tamen Baſileæ tantiſper Concilio ad peragendum

Bohemorum negotium, cætera, quæ Baſileæ agerentur, irrita declaravit. Hæc continentur Bullâ *Doctoris gentium*, 1. Octobris 1437. ac deinde Concilium ad diem octavam Januarii Ferrariam indicitur Bullâ *Pridem ex juſtis*, 1. Januarii ejusdem anni 1437. nam annorum initia pro more à Dominica conceptione numerabant.

Interea dum Baſileæ de loco Concilii certaretur, Græcus Imperator appulit Venetias. Hic Julianus Cardinalis hactenus Synodo addictiſſimus, Baſileenſes hortari, ut Græcis toties vocatis irent obviam, Legatos mitterent, ac perducerent, ſane Baſileam, ſi poſſent. Sin perſuadere non poſſent, de loco Concilii cum ipſis convenirent, pacem Eccleſiæ loco quocumque curarent. Nihil actum. Julianus abiit: Synodus ſine Legatis manſit. Ludovicus Alemandus Cardinalis, Arelatenſis Epiſcopus, Conventui præfuit.

Sæcula deinde illa omnibus nota, quæ nihil ad nos ſpectent, neque enim poſteriora illa Baſileenſia Clerus Gallicanus tutanda ſuſcepit, ſed Conſtantienſia Baſileenſibus prioribus geſtis, conſentiente Pontifice, toties repetita hæc immota ſtare, ex Ferrarienſi quoque, & Florentino Concilio, ex ipſius Eugenii & Succeſſorum Decretis, cum maximè damnarent Baſileenſia poſteriora Decreta, non conjecturis aut ratiocinatione dubia, ſed Actis comprobamus.

CAPUT VIII.

Ex aliis probatur, priora Baſileenſia, quibus Conſtantienſia confirmantur, integra auctoritate eſſe.

NE quem lateat, quid ex Actis, monumentiſque ordine recenſendis probatum velimus, hæc ſumma eſt; Poſtrema Baſileenſi contentione quæſitum id tantum: An Pontifex ea auctoritate fuiſſet, ut Synodum renitentem aliò transferre poſſet, cæterùm Conſtantienſia Decreta Seſſionis V. atque his connexa priora Baſileenſia valuiſſe, neque quidquam ab Eugenio, edicto ſanè publico, commotum in iis, quibus ſe Synodus ex Decretis Conſtantienſibus in fidei, ſchiſmatis, reformationiſque negotio Papæ anteponeret.

Primum ergò publicum monumentum illud ſit Decretalis: *Salvatoris*, ſupra memorata, quâ Eugenius IV. Decretum: *Hæc Sacroſancta Synodus*, Seſſionis Baſileenſis XXV. ut legitimi Concilii verum ac legitimum Decretum firmat, ac Florentinum, vel Utinum in Patria Forojulii ex eodem Decreto futuræ Synodo habendæ deſignat, ergo Baſileenſibus geſtis ad XXV. Seſſionem, innititur, nedum ex dicto improbarit.

2. Loco prodeat illud ipſum Eugenii de Concilio Baſileenſi Ferrariam transferendo Decretum, quod incipit *Doctoris gentium* 1437. quo quidem Decreto commemorat Decretum: *Hæc Sacroſancta*, Seſſione XXV. editum, quo ipſa translatio innitatur. Ad hoc de Baſileenſibus multa conqueſtus eſt, nihil verò de iis, quæ ad Conſtantienſia Decreta ſpectarent, non igitur ea ſollicitari voluit.

3. Sit Decretum Seſſionis I. habitæ Ferrariæ anno 1438. ante adventum Græcorum, quo Decreto ſtatuitur, Synodum Ferrarienſem Baſileenſis continuationem ac proſecutionem eſſe. Igitur adeò non improbat anteriora Baſileenſia Decreta, ut ei innitatur, & ea continuet.

4. In medium adducimus Eugenii præſentis in Synodo Ferrarienſi Decretum,

tum, Sacro approbante Concilio, editum, quo ſignanter declarat, geſta Concilii à die translationis nullius eſſe roboris. Ergò nec ipſe Pontifex anteriora geſta reſciſſa eſſe voluit.

Cur autem Baſileenſia hæc poſteriora rejiceret, hanc cauſam affert: nos igitur attendentes exceſſus eorum adeò notorios, ut non poſſint aliqua tergiverſatione celari, quòdque error, cui non reſiſtitur, approbari videtur, & latum pandit delinquentibus iter, is qui eorum conatibus non reſiſtit; atqui haud minùs notoria erant, quæ pro Conſtantienſibus Decretis Baſileenſes geſſerant, ante diſſolutionem quidem Seſſ. II. poſt inſtauratam verò Synodum Seſſione maximè XVI. & XVIII. Ergò ſi Eugenius improbanda ea eſſa cenſuiſſet, & tamen conticeſceret, veritatem prodidiſſet, conticuit autem. Non ergò improbanda cenſuit. Ex his omnibus liquet, Baſileenſibus geſtis detractam auctoritatem, eis quidem præciſè, quæ poſt translationem facta ſint, anterioribus verò minimè, atque ea non quidem jam Baſileæ, ſed Ferrariæ continuata eſſe. Quare anteriora Baſileenſia Decreta, quibus Conſtantienſia confirmantur, repugnante nemine, imò totâ Eccleſiâ iis Decretis nixâ, plena authoritate conſtant.

Quæres, an igitur adhuc valeant Baſileenſia Decreta Seſſionis XXI. & XXIII. quibus de Annatis, deque Electionibus, atque aliis Diſciplinam ſpectantibus, tot ac tanta ſtatuta ſunt.

Reſpondemus, Quæ ad Dogma Eccleſiaſticum pertinent, magno diſcrimine diſtinguenda ab iis, quæ ad diſciplinam.

Hæc à Conciliis quoque œcumenicis facta variis de cauſis, conſentiente Eccleſia, mutari poſſunt. Illa immota & perpetua eſſe conſtat; cùm ergò Decreta, quibus Baſileenſes Seſſionis V. Acta Conſtantienſia repetunt & inculcant, ad dogma pertineant, neque ea unquam Eugenius edicto edito reprehenderit, imò ut œcumenicæ veræ legitimæ Synodi Decreta agnoverit, non eſt cur de eorum authoritate dubitemus.

Quid quod in Synodo Florentina; authore Eugenio, Conſtantienſia Decreta expreſsè approbata ſunt, flagrantibus diſſidiis, id verò demonſtrabit ſequens monumentum.

CAPUT IX.

Decretalis Moyſes in Synodo Florentinâ edita priora Baſileenſia & Conſtantienſia Decreta firmat.

Poſteaquam Ferrariæ cum Græcis aliquot ſunt habitæ Seſſiones, Eugenius Concilium, ipſo Concilio approbante, Florentiam tranſtulit: ibi celeberrima Eugenii Decretalis; *Moyſes Vir Dei*, Sacro Florentino approbante Concilio, edita eſt; qua quidem Decretali Eugenius iiſdem inſiſtens veſtigiis Baſileenſia poſteriora convellit, ea ſcilicet, quæ pòſt translationem facta ſint, non autem antecedentia, tum etiam Baſileenſia illa poſteriora ſic improbat, ut firmet Conſtantienſia.

Præmittendum verò eſt à Concilio Baſileenſi Seſſione XXXIII. tria hæc eſſe decreta: *Ut veritas de Poteſtate Concilii Generalis ſupra Papam declarata per Conſtantienſe*, & hoc Baſileenſe, Generalia Concilia, ſit veritas Fidei Catholicæ, ut veritas hæc, quod Papa Concilium

cilium Generale ſine ejus conſenſu nullatenùs authoritativè poteſt diſſolvere, aut ad illud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre, ſit Fidei Catholicæ, ut veritatibus his duabus pertinaciter repugnans ſit cenſendus hæreticus.

Hæ tres veritates Boncilii Baſileenſis ferebantur. Hæ maximè nitebantur Conſtantienſibus Decretis Seſſionis V. toties Baſileæ repetitis, eaque Decreta prima illa veritate apertiſſimis verbis iterum repetita. Quod verò Eugenius Pontifex has propoſitiones negaret Seſſione XXXIV. hæreticus declaratur, & loco motus eſt anno 1439.

Adverſus Decreta illa Baſileenſia Seſſionis XXXIV. Eugenius in Synodo Florentina edidit Decretum, *Moyſes:* ubi bis terque repetitur Synodum Baſileenſem condemnandam, ejusque Decreta eſſe irrita; ſed ea, quæ à die translationis facta ſint, ſed poſt translationem: Ergò cætera Baſileæ etiam poſt reconciliatam gratiam per biennium acta, ut veræ, orthodoxæ, ac legitimè continuatæ Synodi Acta habebantur. Atqui eo tempore Conſtantienſia Decreta Seſſionis V. innovata, ergò Decretum de ea innovatione factum, nullâ eſt authoritate reſciſſum, manetque integrum, ipſaque adeò Conſtantienſia Decreta firma, & inconcuſſa ſtant.

Id verò clariùs apparebit, ſi notas & qualificationes quas vocant tribus veritatibus Baſileenſibus adhibitas conſideremus.

Igitur tres illæ Baſileenſes veritates ipſi Decretali inſertæ, atque his verbis damnatæ ſunt. Ipſas propoſitiones ſuperiùs deſcriptas, juxta pravam ipſorum Baſileenſium intellectum, quem facta demonſtrant, velut Sacroſanctæ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, & ipſius Conſtantienſis Concilii ſenſui contrarium, Sacro approbante Concilio, Florentino ſcilicet, damnamus, reprobamus, damnatas & reprobatas nuntiamus. Datum Florentiæ in Seſſione publica Synodali ſolemniter celebrata anno 1439. Pridie Nonas Septembris.

Ubi ſunt, qui nobis Concilium Florentinum objiciunt, audiant in Concilio Florentino propoſitiones Baſileenſium non abſolutè damnatas, ſed ad pravum eorum intellectum, quem autem intellectum? nempe eum, quem facta demonſtrant, nempe quod Synodum nullâ causâ etiam maximâ, & ad pacem Eccleſiæ maximè faciente transferri non poſſe; idque ad Fidem Catholicam pertinere dicerent; eo ergò tantum reſpectu Baſileenſes propoſitiones damnat Eugenius; quâ verò notâ afficit? nempe damnat, ut quæ eſſent contrariæ Concilii Conſtantienſis ſenſui; en qualificatio, qua ipſa Auctoritas Decreti conſtet ex iis rebus repetita, quæ ipſæ in Eccleſia ſummæ ſunt authoritatis, Scripturâ, Patribus, Concilii Conſtantienſis dogmatibus; qui enim Baſileenſia Decreta Conſtantienſibus adverſa damnat, is profectò Conſtantienſium inveſtigandum ſenſum, authoritatem verò certam & indubitatam eſſe definit: quid ergò certius, quàm id cui adverſari certa damnatio eſt, vel quod magis ad Concilii authoritatem facit, quàm ejus decreta Scripturis, & Patribus conjuncta proferri, ut certam Fidei normam.

Et quidem Pontifex de Baſileenſibus Synodum poſt translationem continuantibus hæc præmiſerat in hoc pernicioſiſſimo Conventu, dum ſuam malignitatem ſub veritatis Fidei fuco colorans, Conſtantienſe Concilium, in malum ac reprobum

Digitized by Google

bum ſenſum, & à ſana doctrina prorſus alienum pertrahunt, cæterum ſchiſmaticorum & hæreticorum falſam doctrinam ſequentes, qui confictos errores, & impia dogmata ex divinis Scripturis, & Sanctis Patribus perversè intellectis, ſemper ſibi adſtruere moliuntur. Sunt ergò Decreta Conſtantienſia, profectò ea non, de quibus Catholici dubitent, ſed quæ hæretici & ſchiſmatici pervertant, ut Sacram Scripturam, ut Sanctos Patres; Summo ergò honori ac venerationi habenda. Quæ porrò Decreta, niſi ea quibus Baſileenſes uſi erant, hoc eſt, Seſſionis V. Decreta ſunt, ergò ea Decreta certa & immota, de quorum auctoritate; tot jam Pontificiis Conciliaribus Decretis apertè approbantibus, non niſi, temerè ne quid dicam gravius, dubitari poſſit.

At enim objiciunt. Hic affirmat Eugenius Decreta Conſtantienſia, vigente Schiſmate, per unam ex tribus obedientiis, poſt receſſum Joannis XIII. factam eſſe, verum, & rem, ut geſta eſt, narrat Eugenius. An ergò propterea Conſtantienſibus Decretis detrahit auctoritatem, qui Baſileenſes eorum Decretorum auctoritate damnet; Eſto Conſtantienſia Decreta Seſſionis V. Eugenius Pontifex obliquè, ſi ita placet, perſtricta voluerit; næ tu iniquus ſis, qui quod narrando obliquè & obiter dictum ſit, ipſi Decreto anteponas, neque verò dicas, laudari Conſtantienſia Decreta, non ut certæ auctoritatis, ſed ut quæ à Baſileenſibus allegata ſint, disertè enim Pontifex pronuntiat ita perverſa fuiſſe à Baſileenſibus Decreta Conſtantienſia eâ audaciâ, eo ritu, quo ab hæreticis, & ſchiſmaticis ſcripta quoque, & Patres ſoleant. Planè eo ſenſu, quo Petrus doceat Pauli Epiſtolas, ut & cæteras ſcripturas à pravis hominibus fuiſſe perverſas, hoc eſt, eo modo quo ad condemnandam Conſtantienſium Decretorum auctoritatem nihil dici potuit firmius.

Jam quod ad eorum ſenſum attinet, aut minùs finita res ex Eugenii IV auctoritate & judicio, nempe adverſarii Conſtantienſium Decretorum, ſenſum eum eſſe volunt, ut adverſus dubios tantum Pontifices valeant, atqui Eugenius cùm ei in primo & in ſecundo diſſidio Conſtantienſia aſſiduè objectarentur, & inculcarentur, nunquam id reſpondit, imò verò reſponſum in primo diſſidio dictis, factiſque confutavit, cùm Baſileenſes Conſtantienſium Decretorum authoritate adverſus ipſum quoque indubitatum licèt Pontificem uſos edito diplomate agnovit Orthodoxos, iiſque inſuper ut Superioribus paruit, quare nec in ſecundo diſſidio rebus exaſperatis ab illo fundamento receſſit, etſi Baſileenſes multa in ſe graviſſima ex Decretis Conſtantienſibus molientes, definivit ab eorum Decretorum ſenſu deflectere, non tamen ideò, quod ea Decreta in Pontificem indubitatum verterent, ſed quod aſſererent nullam omninò eſſe cauſam, propter quàm Synodus à Papa transferri poſſit, idque ad Fidem Catholicam pertinere, neque ullo Decreto quidquam aliud in Baſileenſibus condemnavit, quàm quod tantâ licèt Græcorum reducendorum neceſſitate tranſlati continuâſſent Synodum, neque ulla Synodica Decreta irrita declaravit, niſi ea quæ poſt tranſlationem facta eſſent, quare ille eſt ſenſus, quem Conſtantienſibus Decretis malè affingi definivit. Manent cætera, Eugenio quoque judice, immota, nempe ut Conſtantiæ Decreta ſumma & indeclinabili auctoritate conſtent, utque extra Schiſmatis tempora ſub indubitato quoque Pontifice, ſuo nativoque ſenſu valeant, nempe in Fidei, in Schiſmatis, in Generalis Reformationis caſibus, quod

quod unum Patres Gallicani ſua Declaratione complexi ſunt, neque translationis à Baſileenſibus ſpretæ quæſtionem ullo modo attigerunt.

CAPUT X.

An Decretum Unionis Florentiæ editum Conſtantienſia Decreta antiquaret.

JAm perpendere nos oportet Decretum Unionis Florentiæ editum, illud ſcilicet, quo Latini, Græcique conjuncti ſunt: hoc enim Decreto Conſtantienſes Canones reprobatos Bellarminus aſſerit, cujus dicta alii paſſim exſcribunt, Decreti autem hæc verba ſunt: Definimus Sanctam Apoſtolicam Sedem in univerſum Orbem tenere Primatum, & ipſum Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe Beati Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, ac Doctorem exiſtere, & ipſi in Beato Petro paſcendi & regendi, ac gubernandi univerſalem Eccleſiam, à Domino noſtro Jeſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in geſtis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur, ac paulò poſt, ſalvis privilegiis Patriarcharum, & juribus eorum, Datum Florentiæ 1439. pridie Nonas, hoc eſt 6. Julii; Hæc ſunt, quibus Conſtantienſia Decreta abrogata eſſe voluit, quod eſt falſiſſimum.

1. Enim ſi Conſtantienſia diſplicebant, ſi ea ut erronea, vel ſchiſmatica rejici oportebat, apertè agendum, recitanda Decreta, quæ abrogarentur. Seſſio V. Conſtantienſis expreſsè revocanda, ne amplius œcumenici Concilii nomine falleremur, quid enim verebantur? an Conſtantienſis Concilii pro œcumenico habiti authoritatem? hanc autem veramne an falſam judicabant? Si veram, ergò indeclinabilem, neque ullo alio Decreto labefactandam, ſi falſam, eo rejiciendam apertiùs, quo tanto nomine ſimplices animæ, imò verò docti quoque in errorem inducerentur.

2. Si doctrinam Conſtantienſis Synodi damnatam voluiſſent, ſaltem iis verbis facerent, quæ plana & perſpicua eſſent, neque in ſenſum Conſtantienſi Decreto congruum facile flecterentur. Tali verò ſenſu Florentinum Decretum facile intelligi poſſe, & ipſum Duvallium, nobis licèt adverſum, confitentem audivimus. Ergò Florentini Patres Conſtantienſem doctrinam nullatenùs à ſe damnatam voluerunt.

3. Verba Decreti Florentini revera nil habent Conſtantienſi Decreto contrarium, nempe hæc verba objiciunt. Papæ in Beato Petro paſcendi, regendi, & gubernandi univerſalem Eccleſiam à Domino plenam poteſtatem fuiſſe traditam, atqui hæc non indicant, eam poteſtatem ita eſſe datam, ut adunatæ quoque Eccleſiæ conſenſum unus vinceret, quod Patres Conſtantienſes condemnabant. Ergò Florentini Patres Conſtantientibus non repugnant.

4. Nemo negat Archiepiſcopo ſubjici totam Provinciam, ab eoque regi, ſano quidem ſenſu, & certis legibus: nulla enim Provinciæ pars, quæ non ipſi ſubſit, quidni potiori jure ſummus Pontifex univerſam, quacumque patet, gubernet Eccleſiam, cum nulla pars Eccleſiæ

ſit,

ſit, quæ non ei obediat. Patet ergò verus Decreti Florentini ſenſus Conſtantienſi congruus, ea quippe mente Florentiæ dictum à Papa regi univerſalem Eccleſiam, quâ mente Conſtantiæ, Martino quoque Papâ approbante dictum, Eccleſiam Romanam ita eſſe ſupremam inter alias Eccleſias particulares, non certè ita ut earum conjunctam vim & conſenſionem vincat.

5. Ipſa Florentina Synodus diſertis verbis Conſtantienſia Decreta confirmavit approbata ſcilicet ritè & ſynodicè Decretali, *Moyſes*. Ergò in Decreto Unionis eadem improbata noluit, neque quidquam eſt ineptius, quàm ut præcisè & ſpeciatim dicta generatim dictis irritari poſſint.

6. Quæro, an à Græcis quiſquam poſtularit, ut omnibus Conciliis, in omnibus caſibus Pontificem Romanum Superiorem eſſe neceſſariò crederent, eâque conditione tantum Eccleſiæ Romanæ conjungerentur, malè profectò & iniquè cum ipſis comparatum eſſet, à quibus graviora & difficiliora de primatu Pontificis, quàm à Latinis quoque peterentur. Erant in omnium manibus Alliacenſis, Gerſonis, aliorumque libri, qui Papæ Synodum anteferrent. Nemo eos orthodoxos, pioſque eſſe negabat. Imò hanc ſententiam doctiſſimi quique & omnes paſſim Academiæ propugnabant. & à Græcis interim Florentini Patres graviora poſtularent? quid abſurdius, aut iniquius fingi poteſt, quis verò putet, Græcos id fuiſſe laturos?

7. Et ultimò revera longè alia mens eorum fuit: Decreti Unionis verba longè aliud præ ſe ferunt, nempe ſic ſcriptum eſt, Papæ in Petro datam plenam poteſtatem regendi & gubernandi univerſalem Eccleſiam, non ſanè ſimpliciter, ita ut Eccleſiam pro arbitrio regat, ſed quemadmodum etiam in Geſtis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continctur, ſive ut Græco habetur, ſecundùm quod in Geſtis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur, unde etiam addunt, ſalvis Patriarcharum Privilegiis & Juribus, quæ omnia Græci & Latini apponi voluere, ne Eccleſia voluntate magis quàm Canone regi videretur, neve plenæ poteſtatis ſpecie Miniſteria omnia miſcerentur, neque id lædebat Pontificiam poteſtatem, cùm ab ipſo Eccleſiæ naſcentis exordio Sacris Canonibus obligari, ſe vel ipſa profeſſa ſit; quod ſuo loco aſſeremus.

CAPUT XI.

De vero ſenſu eorum verborum Decreti Unionis; quemadmodum etiam in Geſtis œcumenicorum Conciliorum continetur.

NEque equidem ignoro magnas moveri lites de his interpretationibus. Prima, quæ ſic vertit. Quemadmodum etiam,& altera, quæ ſic, Secundum, quod & in geſtis &c. Neque minorem eſſe de ipſorum verborum ſenſu controverſiam, cùm illimitatæ poteſtatis defenſores aſſerant, poſtrema Decreti Florentini verba proferri non ad coërcendam juſtis legibus Pontificiam poteſtatem, ſed tantum ad demonſtrandum paſcendi ac regendi poteſtatem plenam, quæ anterioribus verbis definitur, à Conciliis quoque Generalibus, Sacriſque Canonibus fuiſſe agnitam, quem ſenſum firmari contendunt prima verſione, *Quemadmodum etiam*, hâc enim voce etiam hunc ſenſum maxime comprehendi; Nos verò hanc litem facile componemus, ſi

cum æquioribus diſceptatoribus agere liceat.

Primum enim certum, illud congruere Græco textui de verbo ad verbum poſtremam interpretationem, *Secundum quod & in Geſtis Conciliorum œcumenicorum, & in Sacris Canonibus continetur.*

Secundò & illud certum, Græca æquè ac Latina, Sacro approbante Concilio, Eugenii nomine eſſe edita, Latinaque ab Eugenio, & Latinis ſubſcripta hanc habere interpretationem, *Quemadmodum etiam;* Id verò ex antedictis Concilii Florentini conſtat, quod in nobili Bibliotheca Colbertina Eugenii, ac Michaëlis Imperatoris ſignis munitum aſſervatur.

Tertiò. Neque illud in dubium ab æquis judicibus revocari poteſt, quin Decreto Florentino, quo Græci Eccleſiæ conjungendi erant, Græcis maximè conſulatur, adeoque ſi interpretationes conciliari non poſſent, eam maximè probari oportere, quàm Græca verba præferant: Quid enim an Græcos dicamus fuiſſe deluſos? an ſubdola interpretatione avocatos eos ab eo ſenſu, quo Græca ipſa ferrent? Abſit hoc ab Eccleſiæ Latinæ candore ac Majeſtate, quare in eam potius iremus ſententiam, quàm Græca verba poſtularent.

Sed quoniam clarum erit rectè conſiderantibus, & Græca & Latina in eam facile convenire ſententiam, certam inimus viam, quâ liquidò demonſtremus, poſtrema Decreti verba & fuiſſe prolata, ut plena poteſtas, quam Florentini Patres Papæ aſſerebant, Sacrorum Conciliorum & Canonum auctoritate non tantum probaretur, ſed etiam antiquis ſuiſque coerceretur finibus. Id verò declaramus, non jam nudis verbis, ſed quod Theologum maximè deceat, ſupra verborum geſtorumque ſerie.

Primùm enim Græci nunquam intellexerunt, Papæ ineſſe eam authoritatem, quæ nullis legibus teneretur. Ecce enim Beſſarion Metropolites Nicænus unus Græcorum omnium antiquiſſimæ conjunctionisque mutuæ & ineundæ cupidiſſimus, & initæ tenaciſſimus, cum noſtri in additione vocis *Filioque* Eccleſiæ Romanæ authoritatem urgerent. *Scimus quidem*, inquit, *quæ ſunt Jura & Prærogativæ Romanæ Eccleſiæ, nihilominus ſcimus, prærogativæ ejus quos terminos habeant.* Hæc jam inde a Synodi initio Græci profitebantur Seſſione IX. ipſe etiam Eugenius Seſſione XXV. hæc ad Græcos loquebatur: *Conveniamus ſimul fiatque Synodus: conficiat Sacrum Sacerdos, Jusjurandum demus Latini, pariter & Græci, proferatur liberè veritas per Sacramentum, & quod pluribus videtur, hoc amplectamur, & nos & vos: jusjurandum enim apud Chriſtianos non fallitur.*

Non ergo ex ſua unius ſententia rem decidi volebat, neque ita paſcebat & docebat univerſalem Eccleſiam, ut adunatæ conſenſum vinci à ſe putaret, qui fidem quoque ſuam Patrum conſenſione firmari intelligebat.

Jam eadem de re, eadem Seſſione, quid Græci ſentirent Beſſarionem clarè exponentem audiamus. Habuit ille ad ſuos orationem dogmaticam, cujus hoc fundamentum, quoties neceſſitas ingruat, & hæreſis aliqua exorta ſit, debere Eccleſiam DEI in unum congregatam de rebus dubiis judicare, ex Canone uſum ſecundum præcepta Divinæ Legis, & Sanctorum Patrum communi omnium conſenſu ſententiam ferre. Tunc addit, communiter hæc agi, & quæ com-

communia ſunt communi conſenſu terminari oportere, ita enim egiſſe Synodos œcumenicas primam, ſecundam, tertiam, & aliàs omnes.

Cum verò inter ſe Græci deliberarent, Imperator ſic infert: *Ego præſentem hanc Synodum generalem nullâ ex parte inferiorem judico aliis omnibus antehac celebratis.* Ac poſteà, *Ego Imperator ſequi debeo ſententiam Synodi, majoriſque illius partis, nec non defendere, quod fuit ſancitum à pluribus; Propterea dico*, inquit, *me hujus Sacræ Synodi pluriumque ejus Patrum, ſequi ſententiam, tum quia Ego cenſeo Sanctam Eccleſiam in Sacris Dogmatibus nullo modo poſſe errare, communi ac Synodica conſideratione utentem*, unus verò, vel duo, vel tres, aut plures ex hominibus fieri poteſt ut errent, at univerſalem Dei Eccleſiam, de quâ Dominus ad Petrum, *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*, eam, inquam, Eccleſiam communiter errare omninò eſt *impoſſibile*. Alioquin & ſermo Salvatoris evanuit, & fides noſtra debili fundamento eſt nixa: hæc Græci audiunt, hæc probant. Non ergò ad Papam ſolum, ſed ad univerſam Eccleſiam provocabant, noſtriſque omninò conſentanea prædicabant. Jamne quid ſuperſit dubii operæ pretium erit diligenter excutere, quæ dixerint cùm de privilegiis Papæ ſpeciatim ageretur, ac poſtrema hæc, de quibus nunc agimus, Decreti verba expenderentur.

Græci igitur ſic loquuntur. Admiſimus privilegia Papæ, præterquam duo, ne convocet Synodum œcumenicam ſine Imperatore & Patriarchis, ſi conveniant, quod ſi advocentur nec veniant, ne impedimento ſint, quominus Synodus fiat. Alterum eſt, ut ſi quis putet ſe ab aliquo Patriarcharum pati injuriam, & veniat qui interpoſuit appellationem, ne Patriarchæ ipſi ſe ſiſtant judicandos, ſed Papa mittat Inquiſitores ad Provincias κατὰ χώραν, & ibi in partibus τοπικῶς judicetur.

Hic Papa reſpondit ſe velle *omnia Eccleſiæ ſuæ privilegia, ad ſe fieri appellationes, nec non regere & paſcere univerſam Eccleſiam, ut ovium Paſtorem, & celebrare Synodum œcumenicam cùm opus fuerit, & omnes Patriarchas parere ejus voluntati.*

Hæc poſtulata Papæ omnia ad abſoluta Imperia revocantes Græci reſpuére, Geſtaque Synodi ſic habent, Imperator, his auditis, deſperavit, nec aliud reſpondit niſi, Curare de noſtra profectione: adeò abhorrebant ab eo, ut Eccleſia non Canone ſed voluntate regeretur. Ergò conventum eſt, ut Papa regeret Dei Eccleſiam, ſalvis Patriarcharum Orientis Privilegiis & juribus; quod fixum, valere Canones, nec mero Imperio regi Eccleſiam, omnibuſque Eccleſiis ſua jura Canonico ordine fundata conſtare.

Cùm in eo jam eſſent, ut conſcriberetur Decretum unionis, de Papæ privilegiis ſic erat ſcriptum, ut Papa illa habeat juxta determinationem Sacræ Scripturæ & dicta Sanctorum, obſtitit his verbis Imperator: *An ſi quis*, inquit, *Sanctorum in Epiſtola honoret Papam, excipiet hoc pro privilegio?* ac Papæ ſignificavit, ut aut hoc corrigeret, aut de reditu ejus cogitaret, cogebatque apponi juxta tenorem Canonum & non ſecundum dicta ſanctorum.

Nunc nemo negaverit, quin tunc vel maximè quæreretur non de conſtituenda, ſed de regenda ſuiſque coërcenda finibus Pontificia poteſtate, cùm Græci vereren-

vererentur, ne ambiguâ formulâ Papæ privilegia in immenſum tenderent.

Quare hic omnis unionis ſpes rurſus penè concidit, patetque omninò intellexiſſe Græcos, regendam quidem à Papa univerſam Eccleſiam juxta Canones; non mero Imperio & abſoluta voluntate.

Quæ cùm diu multumque agitata fuiſſent, atque omninò Eugenius quidem vocem illam ſecundum dicta Patrum vehementer urgeret, Græci vocis ambiguitate deterriti haud minore vehementiâ repugnarent: Tandem conventum eſt, ut Papa habeat ſua privilegia juxta Canones & dicta Sanctorum, ſacramque Scripturam & Acta Synodorum, quæ collecta ſimul veram adminiſtrandæ Eccleſiæ formam exhibebant, patebatque, à Synodo Papalis poteſtatis non ſolum habendæ firmamentum ſed etiam exercendæ regulam fuiſſe præſcriptam.

Hic Eugenius dicta Sanctorum toties inculcata omiſit, ut quæ jam ipſi quoque ambigua viderentur, convenitque utraque Eccleſia in hanc formam, ut Papæ quidem ineſſet à Chriſto tradita regendæ ac paſcendæ Eccleſiæ poteſtas, ſed ſecundum eum modum, qui & geſtis œcumenicorum Conciliorum & Sacris Canonibus continetur; quæ quidem Gerſoni, Alliacenſi, noſtriſque concinunt, in Papa agnoſcendam plenitudinem poteſtatis, ſed *à Conciliis* Sacriſque Canonibus regulandam. Hinc autem videre eſt, cur jam Eugenius hanc vocem dicta *Sanctorum*, hic omitti ipſe vellet, quippè cum haud ſatis apta videretur regulandæ Pontificiæ poteſtati, quæ Canonibus quidem & Conciliis œcumenicis, non autem dictis Sanctorum generatim ſumptis parere ſoleat.

Hæc igitur è Florentini Concilii geſtis expreſſa demonſtrarunt, quantum abfuerint Græci ut agnoſcerent ſupremam illam infinitamque poteſtatem, quæ totam adunatam Eccleſiam ſupergrederetur, quantum abfuerint Latini: ut eam à Græcis agnoſci poſtularent, atque omninò conſentire Florentina cum Conſtantienſibus, nedum ea abrogarent. Sic decet à Catholicis quidem non inter ſe committi & collidi Concilia, ne quæ in Eccleſiâ Summa eſt nutet auctoritas.

Florentinum Decretum ab Eugenio factum eſt Sacrâ approbante Synodo, ſive ut Græca habent Συναινέντων ἐν τῇ συνόδῳ τῶν Σεβασμιῶν ἀδελφῶν. *Conſentientibus in Synodo Reverendiſſimis Fratribus*, hoc eſt, ipſa Synodo condecernente ſententiam cum ipſo ferente, ac Decretum ſuum ejus Decreto addente: neque aliter Græci intellexerant, quàm ut eos ſæpè profeſſos eſſe vidimus, decernendi vim ipſa membrorum omnium conſenſione atque unitate conſtare, tuncque Eccleſiam errare non poſſe communi ſcilicet & Synodica conſideratione utentem, ut ſuprà profeſſos legimus.

CAPUT XII.

An Conſtantienſibus Decretis & Conciliari poteſtati noceat, quòd Eccleſiæ pars maxima, ac præſertim Galli Eugenio Baſileæ damnato ac depoſito obedirent.

HIc quæſtio exoritur, ſi Conciliis tanta ineſt Auctoritas, cur ergo Baſileenſia poſtrema irrita fuere? atque Eugenius IV. à Synodo depoſitus, pro verò Pontifice, etiam à Gallis eſt habitus: In promptu reſponſio eſt, facta referimus, ſolutio ex factis.

Baſileenſes Patres multis videbantur duro nimis & obſtinato animo neglexiſſe Græcorum ſalutem, & æquas conditiones reſpuiſſe, ipſi etiam Græci Baſileæ magnis clamoribus querebantur de Synodo, quæ tantæ rei gratiâ commovere ſe nollet, in eaſque anguſtias Pontifex

tiſex conjici videbatur, ut omitteret Eccleſiæ conjunctionem; tantum opus, idque magno & æterno ſuo & Eccleſiæ Latinæ dedecore, niſi Synodum ipſe transferret, quod tamen ne ſolus contra Synodi auctoritatem attentaret, memoratum illud de Florentia & ultimo Decretum Synodi prætendebat. His cauſa Pontificis nitebatur, neque ut anteà vanæ ac fruſtratoriæ dirimendæ Synodi cauſæ ferebantur, ſed conjunctio Eccleſiarum jam præſentibus Græcis & Synodum cum Succeſſore Petri celebrantibus, cæterùm cùm eo loco res Eugenii eſſent, tamen tanta erat Synodi reverentia, ut Ferrariam pauci convenirent, non Patres, non Reges, non reliqui Principes orthodoxi, unus Burgundiæ Dux Seſſione demùm XIII. anno ferè integro, poſtquam Eugenius Ferrariæ cum Græcis agebat, miſſis Legatis Synodo ſe conjunxit, & Epiſcopi ex Italia convenere ferè ad 60. Abbates ad 40. quos inter ex Gallia Antiſtites quinque admodum vel ſex ex Provincia fuere, quæ nondum Gallicano Imperio parebat, & duo Hiſpani, ex Germania, ex Anglia totoque ſeptentrionali tractu nullus. Hæ Gentes cum Gallia & Hiſpania, omiſſis Florentinis, ipſoque Eugenio, Baſileenſibus adhærebant, interim paulatim Baſileæ dilabi Patres: poſtquam Reformationis ſtudium ac ſpes in jurgia abiiſſe viſa, cujus rei culpam multi in Patres, multi in Eugenium cónferebant, ergo pauci exercere Synodi autoritatem, atque plerumque non Epiſcopi, ſed Doctores Theologicarum, ac Juris Facultatum, Presbyteri tantum, immò interdum vix Clerici. Jamque viris maximis, neque Eugenianæ neque Baſileenſium partes planè probabantur: Cardinalis Sancti Petri viri Sancti & graviſſimi ſententia placebat, qui neque hos, neque illos laudare ſolebat. Hæc Æneas Sylvius.

In hunc locum redacti Baſileenſes, tamen in Eugerium cum Græcis & Armenis præclarè agentem, atque Orientales Eccleſias à tot ſæculis ſciſſas ad ovile revocantem, miris anathematibus œcumenicæ Synodi titulo detonabant, at cum eum etiam depoſituri viderentur, ſapientiſſimus quisque ab ea ſententia abhorrere, Legati Regum palam intercedere novi Schiſmatis metu, multi à Synodo diſcedere: inter eos etiam, qui Baſileæ remanerent, graves diſſenſiones oriri, prorſus tanto nomini neque Conſiliorum gravitas, neque ipſa cœtus dignitas reſpondebat; nihilo ſecius toties imminuta Synodus, neque ſibi ſatis conſentiens, Eugenium mirà confidentià depoſuit, elegit Felicem, olim Sabaudiæ Ducem, qui abdicato Imperio, quæſitoque ſeceſſu, quietam magis ac ſuavem quàm ſolitariam vitam agebat.

Deponendi Eugenii cauſæ: translata & contempta Synodus, negatæque eæ, quas Catholicas ferebant, Synodi veritates, tum Simoniacum, ac dilapidatorem bonorum Eccleſiæ arguebant, jactatum potiùs in ſpeciem, quàm probatum, immò nec quæſitum. Hic iterum in ſtudia ſcindi Chriſtiana Reſpublica, pars hunc, pars illum colere: pars neutrum, & expectare quid copioſior ac certior Synodus declararet. Hanc ſententiam Germani maximè ſequebantur, Galli Baſileenſem Synodum colerent, Florentinam reſpuerent, Conſtantienſia omnia confirmarent, ſimul Pontificem Eugenium agnoſcebant, depoſitionem non admittebant, quòd malorum Eccleſiæ recordati, Schiſma vererentur. Neque multis ſatis idonea cauſa viſa eſſet, cur Eugenio tam pauci, iique inter ſe diviſi, Legatis reclamantibus, Principum poteſtatem abrogaſſent, in cæteris Baſileenſia Decreta, atque iis nixam Pragmaticam Sanctionem ſtudioſiſſimè retinebant.

Id quidem Odericus Raynaldus confitetur, ac probat ex Nicolao Clemangio, Theologo Pariſienſi, hujus ævi celeberrimo, geſta publica referente, ſed nos ipſa geſta ipſamque Pragmaticam ſanctionem legere ac referre præſtat. Ea edita eſt, Rege præſente, & in Congregatione Eccleſiæ Gallicanæ apud Bituriges 7. Julii anno 1438. Atque à magnificâ Synodi Baſileenſis commendatione ducit initium.

Recipiuntur ergo ex eodem Baſileenſi Concilio, Concilii Conſtantienſis Conſtitutiones, inprimis Caput *Frequens*, tum ejuſdem Concilii Conſtantienſis Seſſionis V. Baſileæ toties repetita Decreta, adſcribiturque ſic. *Acceptavit & acceptat prout jacent jam dictorum Prælatorum cæterorumque virorum Eccleſiaſticorum ipſam Eccleſiam Gallicanam repræſentantium Congregatio ſæpè dicta.* Tum Baſileenſia Decreta memorantur & acceptantur, præſertim illud de Sacris Electionibus. Adhibitæ quidem Decretis Baſileenſibus aliquot modificationes, ſed quòd illud fieret, illæſa Concilii auctoritate, hæc verba demonſtrant, *Demum concluſit prædicta Congregatio, ut Decreta ipſa, de quibus viſum eſt, quod debeant ſimpliciter acceptari, ex nunc ſemper acceptentur & executionem ſortiantur, atque ex nunc effectui realiter mancipentur, & ſimiliter ea decreta circa quæ facta fuerunt prænotatæ modificationes, ex nunc cum ipſis modificationibus acceptantur, prout etiam acceptantur, ſub ſpe ſcilicet quod ipſæ modificationes per Sacrum Concilium admittentur, pro quo regii Oratores inſtabunt vice Regia, Eccleſiæ, Regni, & Delphinatus.*

Cùm hæc admitterent, tamen in agnoſcendo Felice Baſileenſibus non conſentiebant, ſed Eugenio obſequebantur: Id cur facerent, docet illa reſponſio Caroli VII. deprompta ex vetuſtiſſimo Codice Victorino, quo hujus ævi Acta referuntur. *Proteſtatus Rex, quòd more Prædeceſſorum ſuorum paratus eſt audire Eccleſiam ritè ac legitimè congregatam, verùm quod apud multos graves & probos non modica eſt dubitatio, an ſuſpenſio, privatio, & ſubſecuta Electio facta Baſileæ ſit legitima: Dubium etiam eſt, an illa Congregatio diebus, quibus prædicta agitata & facta ſunt, ſufficienter repræſentaret Univerſalem Eccleſiam; Ad tantos & tam arduos actus, Rex perſtat & manet in obedientiâ Domini Eugenii, in qua nunc ſtat, ubi verò Rex plenè & ſufficienter de prædictis informatus fuerit, ſive per œcumenicum, aut aliud generale Concilium, aut in congregatione Eccleſiæ ſuæ Gallicanæ extenſiùs congregandæ ſeu in conventione Principum Rex compertâ veritate ſtabit cum ea & ei adhærebit.*

Ergo Rex, Gallicanaque Eccleſia de poteſtate Concilii Generalis in deponendo Papa minimè, de hoc tantum Concilio, neque in omnibus ambigebant, quod licèt pro Generali haberetur in aliis quibus conſentiret Eccleſia, in deponendo Papâ, repugnantibus Regum Legatis, ac pleriſque per orbem terrarum Eccleſiis, non ſatis repræſentare videretur eam, quæ maxima ex parte hujuſmodi Conſiliis repugnaret, Eccleſiam; ea cauſa dubitandi fuit; quæ dubitatio Germanos adduxit, ut neutri faverent: noſtros, quòd erat æquius, ut in poſſidentis obedientia perſiſterent, neque ex dubia condemnatione, certa eum dejectione mulctarent, ſtatuentibus.

CAPUT

CAPUT XIII.

Nobiliſſimas Univerſitates propter Conſtantienſium Canonum Autoritatem Baſileenſi Synodo adhæſiſſe.

INterim Nobiliſſimæ Academiæ toto orbe terrarum inclinabant in Synodum.

Anno 1438. cùm Bituricenſis Conventus haberetur, Univerſitas Pariſienſis Legatos miſit, qui Conciliorum generalium ac præſertim Conſtantienſis ac Baſileenſis auctoritatem tuerentur.

Anno 1439. jam depoſito Eugenio, & electo Felice, in Codice Victorino optimo, hæ Univerſitates memorantur, Pariſienſis, Viennenſis, Erfordienſis, Colonienſis, & Cracovienſis, quæ Baſileenſibus adhæſerunt.

Edicta ergo eſt Doctoris Pariſienſis pro Synodo Baſileenſi contra ejus translationem ampla defenſio, quâ ſententia Sacræ Facultatis totiusque Academiæ argumentis firmaretur, juxta quam nullus eſt alius inobliquabilis niſi Eccleſia aut Concilium generale, habens ſpecialem Chriſti aſſiſtentiam ex promiſſione ejus; Ergo nulli alii neceſſe eſt infallibiliter credere, niſi Eccleſiæ aut Concilio generali. Concilium generale eſt regula inobliquabilis ratione aſſiſtentis Salvatoris, ſupremum Tribunal in terris, ad quod in dubiis ſalutem humanam concernentibus haberi debet recurſus, nec ad Chriſtum à generali Concilio legitimè congregato appellari poteſt, cùm Spiritus Sanctus eorum, quæ conciliariter aguntur, principalis Autor & definitor exiſtat.

Tum Univerſitas Colonienſis à Theodorico Colonienſi Archiepiſcopo requiſita edidit reſponſionem, quam ſupra retulimus, ab hac propoſitione incipit; Eccleſia ſynodaliter congregata habet ſupremam Juriſdictionem in terris, cui omne membrum Eccleſiæ, cujuſcumque dignitatis fuerit, etiam Papalis, obedire tenetur, quam nemo ſine ipſius Eccleſiæ Synodalis conventu diſſolvere vel transferre poteſt. Ex his cætera exiſtimari poſſunt: Univerſitas Erfordienſis Theodorico Archiepiſcopo Moguntinenſi ſimile reſponſum dedit, quo Baſileenſe Concilium aſſerit, *Neutralitatem* improbat, quod Concilium ſit ſupra Papam, ex Conſtantienſi Decreto.

Univerſitas Viennenſis Concilio Baſileenſi ac Felici favet, & neutralitatem impugnat, quod ſi duo aut plures contenderint *de Papatu, eſt juſtum & licitum, ſi de jure eorum dubitatur, eis usque ad futurum Concilium obedientiam ſubtrahere, at in his quæ fidei ſunt, aut quæ Schiſmatis extirpationem, aut morum reformationem in Capite & in Membris Eccleſiæ reſpiciunt, nunquam licet Chriſtiano à Sacro Concilio legitimè congregato appellare.*

Cracovienſis Univerſitas editis litteris ad Uladislaum Poloniæ & Hungariæ Regem Decreta Baſileenſia adverſus Eugenium & pro Felice firmat his maximè Concluſionibus. 1. *Quod unam Eccleſiam agnoſcere oporteat.* 2. *Quod ſicut unum eſt Caput principale Chriſtus, ita unum eſt Caput univerſale Papa.* 3. *Quod quodlibet Concilium generale in Spiritu Sancto legitimè congregatum repræſentat Univerſalem Eccleſiam, & habet poteſtatem immediatè à Chriſto, idque Conſtantienſi Concilio fixum, ac probatione non egere.* 4. *Poteſtas Eccleſiæ univerſalis, ac etiam cujuslibet Concilii generalis legitimè congregati ipſam repræſentantis, ſuperior eſt poteſtate Papæ & qua-*

& qualibet alia poteſtate in terris. Reliqua ex his facilè intelliguntur.

Ex his liquet, quòd etſi de aliqua parte Baſileenſium geſtorum fuerit dubitatum, non proinde Concilii Univerſalis, aut Conſtantienſium Decretorum autoritatem in dubium fuiſſe revocatam, ſed certam & inconcuſſam ſuoque immotam pondere conſtitiſſe, id etiam ſequentia geſta declarabunt.

CAPUT XIV.

Mors Eugenii IV. Nicolaus V. Succeſſor: Pax compoſita, immotis Decretis Conſtantienſibus: Concilii Baſileenſis Antiſignani nullâ retractatione pro Orthodoxis habiti.

DUm hæc agebantur, Græcis ad unitatem redactis, eruditis Armenis, Jacobitarum, atque Æthiopum accepta Legatione, Eugenius Florentiâ Romam Concilium, ipſo Concilio approbante, tranſtulit, ne deeſſet quod Baſileenſibus opponeret, una vel altera Seſſione vix quidquam, de reformatione certè nihil actum: Interim Baſileenſes extenuatis ac pœne nullis viribus cum Felice ſuo Lauſannam defluxere, vicinam Civitatem, utrinque paucis cum Epiſcopis Synodus Univerſalis agebatur, aut potius tanti Nominis majeſtas ludibrio habebatur. Eugenius obiit unione factâ nobilis, utinam ſtabili felix! cæterùm id egiſſe quod in ipſo eſſet, maximæ laudi fuit, optabant viri boni, ut pari ſtudio reformationi animum adjeciſſet. Aliis occupatus partem officii vel maximam prætermiſit; Succeſſit anno 1447. Nicolaus V. anteà Thomas, Sanctæ Sabinæ Cardinalis, vir optimus atque doctiſſimus, quodque inter omnes conſtabat, pacis amantiſſimus; Itaque anno ſequente 1448. poſtquam à tempore electi Felicis annos ferè novem inter Papam, & Synodum, dubiæ Eccleſiæ fluctuabant; facta pax Caroli VII. Francorum Regis præcipuâ operâ, his conditionibus, ut Felix Papatui renuntiaret, ut Concilium Baſileenſe ſive Lauſannenſe *ordinaret, maximè propter pacem Eccleſiæ, Nicolaum pro Pontifice habendum, ſtatuendo & ordinando quod faciat & adimpleat, quæ ſummus Pontifex facere tenetur, mandaretque omnibus, eidem Nicolao obediendum eſſe, ut Synodus deinde ſeipſa diſſolveret*, ut à Nicolao Synodus generalis, neque revocanda, neque proroganda, neque impedienda, in Gallia ſtatim indiceretur, ut utrinque factæ gratiæ ratæ: utrinque irrogatæ pœnæ irritæ haberentur.

Hæc igitur inter Oratores Nicolai Papæ & Caroli VII. Francorum Regis pacta atque conventa ſunt, obſecundantibus Angliæ & Siciliæ Regibus, ac Ludovico Delphino; Thomas Corcellæus, inſignis pietate ac doctrinâ Theologus, & Concilii tum Baſileenſis Lauſanenſiſque pars maxima, inter Oratores Caroli nominatur.

Electores & Principes Carolo ſe conformant, ſuaque Aviſamenta proponunt de irritandis utrinque pœnis, hanc cauſam afferebant, quòd Catholica univerſalis Eccleſia diffuſa per orbem & communitas fidelium utplurimùm hujuſmodi proceſſus, ſententias, cenſuras, privationes & pœnas hinc inde emanatas non recepit. Hæc docent, quo loco Decreta pœnalia non modo Baſileenſia, ſed etiam Eugeniana haberentur, cavebant etiam Synodi Conſtantienſis auctoritati his verbis: *Inſtabit Dominus Rex Francorum, quòd S. D. Nicolaus Papa V. Concilium Conſtantienſe, Decretum Frequens, & alia ejus Decreta, ſicut cætera Concilia Catholicam militantem Eccleſiam repræſentantia, ipſorum poteſtatem,*

Digitized by Google

tem, honorem, & eminentiam, ſicut & cæteri Anteceſſores ſui, ſuſcipiet, amplectetur & venerabitur; Sic ſancta habebatur omnium Conſtantienſium Decretorum autoritas.

Ut hæc executioni darentur, primus Felix ex pacto edidit Bullam,quæ incipit, *Quas ob cauſas*, à Raynaldo relatam: cujus hæc eſt ſumma 1. Se ab univerſali Synodo Baſileenſi ad Apoſtolicum Regimen evocatum obediiſſe, ut concuſſum tueretur generalium Conciliorum Autoritatem, memorem videlicet Conſtantienſis Concilii, & nulla unquam oblivione delendæ definitionis, quòd videlicet ſancta Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata &c. prout ex Conſtantienſi Concilio ſæpè recitata ſunt, quam etiam veritatem Baſileenſis Synodus confirmaſſet, tota Catholcia ſuſcepiſſet, ac practicaſſet Eccleſia. Exinde permotum gravi Schiſmatis malo poſt acerrimos continuosque labores, quos ſolius veritatis manifeſtandæ, autoritatisque Sacrorum generalium Conciliorum conſervandæ gratiâ amplecti voluerit: eò animum contuliſſe, ut pacem Eccleſiæ, quacumque fieri poſſet ratione, procuraret, ea cauſa in Sancta Synodo Lauſannenſi univerſalem Eccleſiam repræſentante ultrò ceſſiſſe Papatui, *ſperantes*, inquit, *quòd in futurum Reges & Principes, Prælati, & alii, autoritati Sacrorum Conciliorum aſſiſtent, eamque tuebuntur & defendent, quodque univerſalis Eccleſia, pro cujus dignitate, ſupereminentia, & autoritate totis viribus pugnavimus, nos apud Clementiam primi & æterni Paſtoris, noſtræ hujus pacificæ humilitatis contemplatu, ſuis devotis jugibusque orationibus commendabit.* Lauſannæ 7. Aprilis 1449.

His conditionibus, hac fide edita in Lauſannenſi Concilio Papatum depoſuit. Paucis poſt diebus Synodus his conſentaneum Decretum protulit, ab eodem Raynaldo relatum, cujus initium; *Multis ab annis:* ſic autem definit, *deſiderantes inquiunt de unico Paſtore uni Sanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ providere, compluribus ſuadentibus & urgentibus cauſis, præſertim dilectione dandæ unionis & pacis in perſonam dilectiſſimi Filii Eccleſiæ Thomæ, in ſua obedientia Nicolai V. nominati, noſtra vota contulimus, ſperantes eum omnia facturum, quæ Summus Pontifex facere tenetur, fida quoque relatione intelligentes, eundem credere & tenere veritatem pro conſervanda Sacrorum Autoritate Conciliorum in ſacroſancta Synodo Conſtantienſi definitam & declaratam, ac in Sacro Baſileenſi Concilio renovatam, nec non à Prælatis, Regibus, & Principibus & Univerſitatibus orbis ſuſceptam, prædicatam & dogmatizatam, videlicet quòd Generalis Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata;* & reliqua, prout in duobus Conſtantienſibus Decretis Seſſione V. habentur. His poſitis Nicolaum pro Pontifice habendum decernunt, ipſique obediri mandant.

Anteceſſerant Decreta de irritatis pœnis & confirmatis gratiis, prout pactum erat: Denique eadem Synodus Lauſannenſis alia duo Decreta ab eodem Raynaldo deſcripta edidit 25. Aprilis; Altero Felicem creat ac nominat Sabinenſem Epiſcopum ac per varias amplasque Provincias Sedis Apoſtolicæ Legatum Vicariumque perpetuum, primumque poſt Romanum Pontificem locum eidem attribuit, ſervatis aliquot Pontificiæ Dignitatis inſignibus; Altero, poſt pacem conſtitutam, Synodus ſeipſam diſſolvit ac diſſolutam eſſe decernit.

Hæc agentes pro Decretis Conſtantienſibus hanc fidem profeſſos Nicolaus V. tribus datis Diplomatis, quæ incipiunt: *Ut Nobis, &c, Tantò Nos, &c, A pacis autore:* non modò ut ab omni cenſura immunes, verùm etiam in ſuis ſuſcepit honoribus; Felicem verò ſive Amadæum, eandem fidem toto terrarum orbe teſtatum, pro Sabinenſi Epiſcopo ac primo Cardinali Legatoque perpetuo habet & agnoſcit, 21. Junii eodem anno 1443. Viderat autem Nicolaus, memorata Felicis & Synodi Lauſannenſis, de Ceſſione, & pace Diplomata, quorum reſpectu Bullam *Ut pacis* & Bullam *Tanto Nos*, à ſe editas eſſe teſtatur, nihil ut ſit clarius, quàm Felicem & Lauſannenſes Seſſionis V. Conſtantienſis Decreta laudantes, ac ſupereminentem Concilii poteſtatem his aſſerentes, à Nicolao V. fuiſſe ſuſceptos.

Quid hic mentis fuiſſe Nicolao putant, nullamve, an ſuſpectam immò Apoſtolicæ Sedi exoſam habuiſſe Seſſionis 5. Conſtantienſis autoritatem, qui Felicem ac Lauſannenſes eam ad Cœlum idque poſtremis etiam Decretis extollentes amplexus ſit, an fortè exiſtimabat, ab iis Conſtantienſes Canones ita laudari, ut quod jam adverſarii volunt, ad ſolum Schiſmatis tempus revocarent? atqui Baſileenſes iis Canonibus advèrsùs Eugenium indubitatum Pontificem uſos prædicabant, quid ergo Nicolaum indulgentiâ uſum adversùs eos, qui erroneam aut ſchiſmaticam doctrinam non modò profiterentur, ſed etiam univerſæ Eccleſiæ commendarent? apage inſana prorsùs deliria. Nihil ergo ſupereſt, niſi ut eos pro Orthodoxis habuerit, idque tribus Diplomatis uno die editis confirmavit. Sic autem inter Papæ Regisque Oratores pactum erat, ut hæc tria Diplomata de caſſatione proceſſuum, de Confirmatione geſtorum & de Reformatione privatorum ſecundùm minutas ab ipſis Oratoribus concordatas, à Nicolao ederenrur, & Felici traderentur, quæ Oratorum teſtificatione in Conciliorum voluminibus edita conſtant.

Refert quidem Raynaldus ex Jannozio Monotto, Amadæum perfidiæ ſuæ errorem recognoviſſe, quem confitentem ac pœnitentem Nicolaus ſpontè Cardinalem creaverit; at nos Hiſtoricis partium ſtudio quæ libuere ſcribentibus adversùs geſtorum fidem, ac Nicolai Diplomata, non credimus, cæterùm in geſtis ac Bullis nihil retractationis aut pœnitentiæ reperimus, immò ultima Felicis geſta ac Synodi Lauſannenſis omnia præclarè ab iis atque à Baſileenſibus geſta, nec niſi pacis ſtudio irritanda confirmant, utrinque ſolutæ pœnæ, utrinque confirmatæ gratiæ, de pœnis id notatu dignum, quæcumque à quocumque, etiam ab Eugenio in Felicem ac Baſileenſem ſive Lauſannenſem Synodum emanaſſent, eas à Nicolao nullas & irritas declaratas, atque etiam de Regiſtris Eugenii, Nicolaique ipſius & locis aliis abolitas atque deletas.

Omnes ergo utrinque pro Orthodoxis habiti, quique pro translatione, quique adverſus translationem egiſſent: retractationes fingunt, quas nec ipſi probant, & Acta reſpuunt. Joannes Segobienſis Hiſpanus, Thomas Corcellæus Gallus, alii innumerabiles, ſanctitate ac doctrinâ conſpicui Baſileenſi Synodo ad finem usque conjuncti, in pace Eccleſiæ obierunt, famâ integrâ ac virtutum omnium, imprimis verò modeſtiæ & contemptarum dignitatum laude floruerunt. Ludovicus verò Alamannus Cardinalis Arelatenſis Archiepiſcopus, quo duce ac Præſide

Præſide depoſitus Eugenius, Felix electus, continuata Synodus & ad extremum usque perducta eſt, ille, inquam, retractatione nulla, imò geſtis in Lauſannenſi Seſſione ultima confirmatis, priſtinæ dignitati reſtitutus in ſua Eccleſia vixit, obiit clarus miraculis, pro Sancto colitur, Clemente VII. Pontifice, ut jam memoravimus, approbante, nempe omnia bono animo adverſus translationem egiſſe conſtitit, dum reformationi ſtudent, ejusque promovendæ ſpem in Conciliorum invicta ſtabilitate repoſitam putant.

CAPUT XV.

Quæſtionem Baſileenſem de translatione indeciſam videri: de Conſtantienſibus Decretis nullum ſupereſſe dubium: Joannis de Paradiſo Carthuſiani locus de rebus Baſileenſibus.

QUin ipſa quæſtio de translatione rectè conſideranti pendere adhuc, & in medio relicta videbitur, ecce enim à Felice, à Lauſannenſibus nihil retractationis exigitur. Ipſe Eugenius translationi Decretum, ut vidimus, Baſileenſe prætendit, & quidem Ferrarienſem Synodum Florentiam, Florentinam Lateranum, ſed ubique, Concilio approbante, tranſtulit. De translato Ferrariâ Florentiam Concilio memorabile illud, quod legimus in Actis: Eâ translatione propoſita reſpondiſſe Græcos; *Nos vellemus Ferrariâ non excedere, quandoquidem in ea ſtatutum eſt, non alibi Synodum celebrari.* Dixiſſe Imperatorem Græcum, Lex eſt apud Latinos, Synodum œcumenicam, non ita ſimpliciter ac fortuitò, dimitti infecta re, ac ſine definitionibus ſynodicis, præter quam tribus hiſce de cauſis, ſi peſtis graſſetur; ſi fame laboretur: ſi fiat hoſtium incurſio, qua propter nos etiam juſta de cauſa Synodum transferemus. Eſt autem cauſa *peſtis*, quo audito omnes dixerunt, *juſtum eſt* translationem Synodi notam fieri. Placuit ergò convenire Generalem Synodum, atque ita *indicta eſt translatio.* Decretum translationis habetur in Conciliorum voluminibus, *Sacro approbante Concilio.* Quo quidem Decreta duo aſſeruntur à Græcis. Primùm nonniſi neceſſariis cauſis Concilium dimitti, antequam definita ſint, propter quæ eſt congregatum. Alterum ne id quidem fieri, niſi aſſentientibus Patribus.

Neque aliter geſtum in Tridentina Synodo, allatum Pauli tertii Decretum de Concilio Bononiam transferendo propter graſſantes morbos. Seſſione VIII. quæſitum à Patribus, num placeret eâ causâ *decernere ac declarare Concilium eſſe transferendum, & ex nunc transferri, donec Sanctiſſimo Domino noſtro, & Sacro approbante Concilio videbitur, ut ad hunc ſeu alium locum ipſum Concilium reduci poſſit ac debeat. Reſponderunt: Placet.*

Huic translationi cùm Carolus V. Auguſtus ejuſque Regnorum Epiſcopi intercederent, Galli quidem conſenſere, extatque Mandatum Henrici II. ut ſuo & Eccleſiæ Gallicanæ nomine translatio approbetur, ſed cum ea clauſula, quòd dictum Concilium Patrum ibidem agentium conſenſu atque authoritate Bononiam translatum ſit.

Mortuo Paulo III. & Julii III. Succeſſoris Bullâ Concilium Tridentinum reſumptum, ita decernente atque aſſentiente Conſilio Seſſione II. anno 1551. Calendas Maji.

Suſpenſa Synodus per biennium Seſſione XXII. 28. Aprilis 1552. at ipſa Synodo decernente reſumpta Synodus ſub Pio IV. Seſſione 17. ſed iterum ipſius Synodi accedente Decreto, denique diſ-

ſoluta eodem ordine Seſſione 25. Quæſitum à Patribus, placeatne, ut huic Sacræ œcumenicæ Synodo finis imponatur. Reſponderunt, Placet. Cæterùm hæc nihil ad nos, qui tantum Conſtantienſia Seſſionis 5. Decreta tutanda ſuſcepimus, ea verò per ſe ſumma authoritate conſtare, & à Martino V. iteratis vicibus approbata eſſe, & à Synodo Baſileenſi, dum legitimè canonicéque ageret, repetita: & ab Eugenio IV. ſæpiùs etiam in Synodo Florentina comprobata, & à Nicolao V. pro ſanctis atque intemeratis habita fuiſſe demonſtravimus. Dum Felicem ac Lauſannenſes ea Decreta laudantes, atque repetentes, & quidem quovis tempore & adverſus quemvis Pontificem valitura, audiit, ſuſcepit, amplexus eſt, edito etiam Diplomate.

Quin etiam idem Nicolaus Carolum VII. Pace Eccleſiaſtica confecta nobilem, miris in cœlum laudibus efferebat, cùm Carolus interim totaque Eccleſia Gallicana Pragmaticam Sanctionem omni ope tuerentur, in quâ, ut vidimus, Baſileæ repetitos Canones Conſtantienſis Seſſionis IV. & V. recipiebantur, laudabantur, & pro certo ac ſtabili rerum omnium fundamento conſtituebantur.

Calixti verò III. qui Nicolao proximus Sedit, tempore Cardinalis Avenionenſis anno 1456. Legatus à Latere ad eundem Carolum & Gallias miſſus, id etiam ſcripto confirmavit. Nihil ſe acturum, quod Pragmaticæ Sanctioni adverſaretur, cujus Autographum in Regiſtris Regiis haberetur, adeo Pragmatica in noſtrorum animis hærebat, nedum à Romana Curia vexabatur.

Ex his concludimus, motam quidem de translatione quæſtionem hactenus indeciſam certè, quod hîc agitur, & Clerus Gallicanus declaravit, Conſtantienſia Seſſionis V. toties repetita, toties approbata certâ & indeclinabili authoritate conſtare.

Hîc qui ſcire velit, translationes ac diſſolutiones Conciliorum, quo loco à viris bonis doctiſque haberentur, legat Jacobi de Paradiſo Carthuſiani Doctoris Erfordienſis collectum, de ſeptem Statibus Eccleſiæ in Apocalypſi, ibi leget, quàm neceſſaria reformatio, quàm neglecta, quàm exoſa tunc temporis, præſertim Italis & Curiæ: tum ſubdit mille artes, quibus Concilia diſſolvuntur: *quod*, inquit, *clarè probat tragœdia noſtris temporibus in Baſileenſi Concilio practicata, & ex hoc ortum eſt vulnus*, *neſcio quando curabile contra authoritatem Conciliorum generalium, ut abſentibus Papa, aut ſuis Præſidentibus à loco Concilii, vel differentiâ exortâ inter partes ejuſdem cenſeatur Concilium diſſolutum, reſideatque in perſona Papæ de plenitudine poteſtatis auctoritas diſſolvendi, & transferendi Concilia generalia, prout Eugenius olim Papa anno 1437. feciſſe comprobatur. Hoc venenum per eum diffuſum eſt in Eccleſias, per adverſarios Conciliorum. At quod refugium habebunt, ut ſubterfugere valeant? correctionem & reformationem, ita ut etiam modernis temporibus frontosè dogmatizare audeant, in quolibet Papa reſidere plenitudinem poteſtatis, non ſolùm ſuper quolibet membro ſingulari Eccleſiæ, ſed & ſuper totam Eccleſiam ſingulariter congregatam ad libitum ipſius diſponendi, decretandi, diſſolvendi, transferendi, corrigendi, auctorizandi, ut nullus & audeat dicere, cur ita fuit, & ſic totaliter nituntur ſuffocare authoritatem Conciliorum, contra decretationem ab omnibus acceptam in Conſtantienſi & Baſileenſi generalibus Conciliis publicè promulgatam, & contra Pragmaticam Sanctionem ſuper hoc editam, atque factam.* Decreta memorat in Seſſione V. Conſtantienſi edita, ac Baſileæ repetita, & ab omnibus accepta. Hoc igitur ad avaritiam ac peſſimam adulationem refert, conclduditque ita: *Quod*

Quòd Eccleſiâ univerſali conciliariter congregatâ Papam inferiorem eſſe non dubitemus, & quod Authoritas Eccleſiæ integrè ſervanda eſt ſuper omnem, quacumque præfulgeat dignitate, etiam Papali, in his quæ ad Fidem, & ad Schiſmatis extirpationem, & ad generalem Eccleſiæ reformationem, in Capite, & in Membris. Secundò Concilium punire poteſt, & debet quemlibet, etiam Papam, qui contumaciter ſtatutis ejus obedire contempſerit, ex præmiſſis infertur. Si univerſalis Eccleſia, tàm in Capite, quàm in Membris debet reformari, oportet hoc fieri per totam Eccleſiam conciliariter congregatam, à Capite incipiendo, neque enim ſpiritus mendax fuiſſe credendus eſt in ore omnium illorum virorum celeberrimorum in Conſtantienſi Synodo congregatorum, qui hoc ſanxerunt per Decretum Frequens, licèt quidam ex Italica Natione, de Collateralibus Papæ moleſtè illud tulerunt, poſtea tamen omnes conſenſerunt de Superioritate Concilii Generalis ſuper Papam, licèt inimicus homo iterum ſuperſeminavit zizania.

Hæc viri boni ac fortes adhuc ſubjecta oculis memorabant, de conciliari auctoritate in Conſtantienſi Concilio conſenſionem omnium, ac affirmabant ſuperſeminata paulò poſt zizania, atque iis reformationem impeditam deplorabant: ad eam incipiendam, atque promovendam ad Conſtantienſia Decreta tanquam ad arcem confugiebant. Hæc nos cum iis dolentes ingemiſcentesque referimus, Deumque precamur, ne fœdos iterum atque Eccleſiam vaſtaturos reformatores immittat, & Eccleſiæ vulnera aliquando ab alto reſpiciat.

CAPUT XVI.

Petri Meldenſis Epiſcopi ad Eugenium IV. Caroli VII. nomine geſta Legatio, an Oderico Raynaldo eam objicienti proſit?

DUm in rerum Baſileenſium ſeriem, ac ſummam intendimus, tantiſper diſtulimus eam, quam Odoricus Raynaldus refert, Petri Meldenſis Epiſcopi anno 1441. geſtam, ad Eugenium Quartum, cùm Florentiæ ageret, Caroli VII. nomine legationem.

Hujus Legationis cauſa erat, ut Eugenius in Synodo Baſileenſi condemnatus, Florentinâ verò abſque ulla Eccleſiæ reformatione facta, novam Synodum generalem, idque in Galliis indiceret, haud ita facilè diſſolvendum, atque hactenus factum, pii omnes ingemiſcebant; Quod ergo vir prudentiſſimus verba ſua ſenſusq; ad deliniendum Eugenii animum accommodat, ut eum omni arte perflectat ad Synodum, totum id Odoricus Raynaldus eò refert, ut Baſileenſes, ab eo damnati fuiſſe, Pontificia verò Monarchia ſuper omnem Conciliorum authoritatem provecta, & exaltata fuiſſe videatur. At ille ſua dicta ſic temperat, ut cum cæteris Theologis Gallicanis conciliaris poteſtatis defenſoribus ſummâ ipsâ conveniant, Monarchiam commendat Eccleſiaſticam, pacis, unitatisque conciliatricem, nihil mirum quippe quam Catholici omnes, præſertim Pariſienſes, laudent, Baſileenſes ſuggillat, qui eam nunc abolere & ſupprimere contendunt, & illud verbulum, *nunc*, à prudentiſſimo Oratore interjectum, ad poſteriora Baſileenſia adjicit animos: Priora, quæ conciliarem poteſtatem recto ordine aſſerebant, ſana eſſe ſignificat, quare oratione tota quidquid improbat in Baſileenſibus geſtis, ad Eugenii depoſiti, ac Felicis ſubſtituti tempora manifeſtè refert, quæ Gallia non probabat, multique viri præſtantes, Conciliaris etiam poteſtatis rectæ & ordinatæ ſtrenui defenſores, omnia Baſileæ tum ab incondita multitudine per ſeditionem ac tumultum fieri querebantur. Hæc ergo nunc geſta, quæ pacem unitatemque convellant, Orator memorat,

interim

interim cùm ſupremam in Romano Pontifice poteſtatem agnoſcat, uti omnes Catholicos, ac præſertim Pariſienſes, facere vidimus, & hoc addit: *Patres conſtituiſſe Decreta & Regulas pro ipſius uſu gubernando, & regulando, & quicumque, inquit, præter has regulas hâc poteſtate utitur, ſuperbit, & poteſtatem exercet, ſicut Principes gentium, quod prohibuit Chriſtus.*

Quo loco ſubdit duas extremitates jam in Eccleſia eſſe. Alteram quidem procuſam in Concilio olim Baſileenſi, quâ voce olim iterum oſtendit, & viguiſſe olim Concilium illud, & nunc Concilii loco non eſſe. Alteram item à multis in Florentino exacutam reputari: atque in Concilio quidem Baſileenſi unam extremitatem nimis exacui extincta poteſtate. Alteram à Florentino Concilio nimis exacui viſam, poteſtate quidem agnita, ſed nulla re addita *pro regulando uſu hujus poteſtatis*, quod quid eſt aliud quàm Theologorum Pariſienſium more ſupremam ac plenam in ſummo Pontifice poteſtatem, ſed eam per Canones, & Concilia regulandam, ut etiam in Gallicana Declaratione eſt poſitum, agnoſcere.

Addit noſter Orator, quod ad has extremitates evellendas non ſufficit authoritas Papæ, ſine generali Concilio; Et ſi, inquit, Eugeni, in favoribus Principum confidas, abſque generali Concilio, procul dubio arundineum baculum tenes. Quibus aliiſque patet, in ea Legatione rejectis Baſileenſibus, ſed tantum poſterioribus geſtis, pro vera Conciliorum auctoritate ſummâ quidem modeſtiâ, ne Eugenium exaſperarent, ſed tamen ſtrenuè eſſe certatum: Quàm autem Rex Chriſtianiſſimus Baſileenſium Patrum ad finem uſque honori conſulerit Acta eo authore, ſub Nicolao V. jam relata teſtantur, quare hic finem ea de Legatione dicendi faciemus.

CAPUT XVII.

Bulla retractationis Pii XI. ad Colonienſium Academiam Conſtantienſia Decreta firmat, Baſileenſia tantùm poſteriora damnat.

ÆNeam Sylvium ex gente inclyta Picolominea, Poëtam eximium, Concilio Baſileenſi etiam poſt tranſlationem adhæſiſſe, eique ſcripto, factoque faviſſe, pauci ſunt qui neſciant, & ipſe profitetur. Jam retractationem ejus producemus, ut omnes intelligant, in ipſa retractatione, quæ ille revocarit, quæ intacta reliquerit, quæ ultrò firmaverit.

Anno igitur 1463 ad Univerſitatem Colonienſem Bullam edidit: *In minoribus*, ex qua perſpicuum eſt. Baſileenſium geſta ab ipſo improbari, ſed quæ? ea ſcilicet quæ contigerunt, poſtquam *Eugenius Concilium in Italiam tranſtulit, & cum Græcis Ferrariæ convenit, & Legati Concilii ad Eugenium defecere:* Hæc ille ſemper inculcat, hæc non alia retractat, ac revocat.

Sed fortè anterioribus geſtis non interfuerat, nec neceſſe habuit ea quoque reprobare; atqui primo Concilii anno Chriſti 1431. ad Concilium veniſſe ſe narrat. Quid autem ageretur, referentem audiamus: *Aderant Legati Pariſienſis Scholæ, cujus eſt fama percelebris, adfuerunt aliquando & Veneti & aliorum Germanicæ Nationis Oratores, & uno ore Concilii Generalis authoritatem ad cœlum efferebant.* An ergò ea tum improbata fuit, imò, *acceſſit*, inquit, *& ipſius Eugenii conſenſus, cum diſſolutionem Concilii à ſe factam revocavit, & progreſſum ejus approbavit.* Quorum alterum ad anteriorum approbationem, alterum ad ſequentium curſum pertineret; Quis autem ille ſit Eugenii conſenſus à Pio II. memoratus, ipſa verba demonſtrant, nempe conſenſus cum iis, qui uno ore Concilii authoritatem ad cœlum

Cœlum efferrent. Cum his Eugenius, Pio teſte, conſenſit Concilii Baſileenſis diſſolutione revocatâ, atque adeò Conſtantienſia Decreta firmavit, quæ tum Baſileæ toties repetita, & inculcata ſunt.

Quin ipſe Pius apertiſſimis verbis hæc Conſtantiæ Decreta confirmat: poſteà quam enim ſummis laudibus ſupremam Apoſtolicæ Cathedræ poteſtatem commendavit, hæc addit, *Cum his, & generalis Concilii autoritatem complectimur, quemadmodum & avo noſtro Conſtantiæ, dum ibi fuit Synodus Univerſalis declaratum, definitumque eſt, veneramur enim Conſtantienſe Concilium, & cuncta quæ præceſſerunt à Romanis Pontificibus noſtris Prædeceſſoribus approbata;* Ergo Conſtantienſe inter approbata numerandum, neque audiendi illi, qui partim approbatum, partim improbatum memorant, cùm Pius ſimpliciter approbatum pronuntiaverit & reliquis ſimpliciter ex æquo approbatis accenſitum velit, neque verò quidquam eſt in Conſtantienſi Concilio quod non Pius approbet. *Concilii enim*, inquit, *autoritatem & poteſtatem complectimur, quemadmodum & avo noſtro Conſtantiæ, dum ibi fuit Synodus Univerſalis, declaratum definitumque eſt*. *En univerſum dictum, dum ibi fuit Synodus Univerſalis.* At ibi fuiſſe Univerſalem Synodum jam inde ab initio & in iis etiam Seſſionibus, quæ adunatas obedientias præceſſerunt, Martinus utique V. toto approbante Concilio definit. His ergo verbis Pius uſus eſt, ne fraude agere, aut aliquam Concilii Conſtantienſis partem ſuſpectam habuiſſe videretur: quid quod his Pii verbis Seſſionis 4. & 5. Conſtantienſis Decreta disertè probata ſunt. Repetamus enim Pontificis verba, *Concilii autoritatem & poteſtatem complectimur, quemadmodum avo noſtro Conſtantiæ declaratum definitumque eſt*. Quo verò loco declaratum definitumque eſt niſi Seſſione 4. & 5. aut ſi non ita ſunt quæ Pius amplectitur, ediſſere, quo alio loco aliquid de Concilii generalis autoritate Conſtantienſis Synodus definitum à ſe declaratumque voluerit, nihil invenies; atque adeò quæ tu loca improbata putas, ea ſane ſunt quæ hîc expreſſiſſimè & ſignificantiſſimè approbentur; At inquies, licèt approbaverit, ſaltem non eo modo intellexit quem nos ſecuti ſumus, cùm tantam Papæ ineſſe voluerit in Synodos etiam generales autoritatem, *ut eas & congregare & diſſolvere eidem datum ſit:* Eſto ergo, eò te fatente jam deducta res eſt, ut Pontifex Concilium congregare & diſſolvere, non ſane eò uſque, ut etiam congregati diſſolutique Concilii juſſa in fide, in Schiſmate, in reformatione detrectare poſſit, quod unum ex Conſtantienſi Concilio, eique conjuncta Declaratione Gallicana tuendum ſuſcepimus, cætera aliis tractanda relinquimus.

Interim quærimus, an etiam Pius putaverit à Papa diſſolvi poſſe Concilia, nullâ idoneâ causâ, nullâ neceſſitate, atque ut Eugenius, ejusque adulatores ferebant pro ſuæ libitu voluntatis. Abſurdum, cùm ipſe Eugenius nimia illa rejecerit, ac ſi quæcumque Diſſolutio, quo jure, qua injuriâ à Pontifice facta, Pio valere videretur, quò pertinebat ille à Pio memoratus Eugenii conſenſus, cum iis qui Synodum ab ipſo licèt diſſolutam ſtare ac valere ſentiebant.

At enim poſt illam Concilii Conſtantienſis tam apertam approbationem, hæc Pius ſubjecit. *Inter Concilia nullum invenimus unquam fuiſſe ratum, quod ſtante Romano indubitato Præſule abſque ipſius autoritate convenerit, quia non eſt corpus Eccleſiæ ſine Capite & omnis ex Capite defluit in membra poteſtas.* Sanè ut congregentur quod verborum tenor indicat, non autem usque adeò omnis, ut Patres ſemel

N congre-

congregati nullam à Chriſto habeant poteſtatem; Si enim nullam habent niſi à Papa poteſtatem, unde illud Conſtantienſe Pio quoque probatum, quod Synodus Generalis immediatam à Chriſto poteſtatem habeat. Concilianda certè Pii dicta, non collidenda ſunt, habeant ergo Epiſcopicam à Pontifice, Capite poſt Chriſtum ſecundo, poteſtatem, ut congregentur; congregatique maneant. Ordinariè certè, neque enim vel ipſe Pius aliud poſtulaverit, ut autem congregati doceant, decernant, ſtatuant, judicent, à Chriſto immediatè habent.

Næ illi falſi ſunt, rerumque Eccleſiaſticarum imperitiſſimi, qui quod Concilium ordinariè quidem nonniſi convocante Romano Pontifice verè & legitimè congregatum habeatur, ideò ad Pontificis nutum pendere omnia jactant, quaſi nulla ſit Synodi ad Pontificem accedentis autoritas, ſatis enim apparuit atque ex ſequentibus clariùs eluceſcet, ita eſſe Eccleſiam conſtitutam, ut poſtquam congregata eſt, ex Patrum ſententiâ omnia decernantur, atque tali cœtui in fidei rebus, aliisque à Synodo Conſtantienſi memoratis ipſe etiam Papa obedire debeat, atque utut is maximè diſſolvere poſſit Synodum, non tamen pro libito, non indictâ cauſâ, non levi quacumque objecta difficultate, ſed magna gravique, quâ tota Eccleſia meritò commoveri poſſit, cùm ipſe pudor prohibeat undique concurrentes Fratres re infectâ dimittere, aut Eccleſiæ Catholicæ in Spiritu Sancto legitimè congregatæ Majeſtatem aſpernari.

CAPUT XVIII.

An Lateranenſi Synodo ſub Leone X. Conſtantienſia Decreta abrogentur: quantis autoritatibus hæc firma ſint: Cur Patres Gallicani priora Baſilienſia geſta in Declaratione ſua exprimenda non putaverint.

Lateranenſem Synodum ſub Leone decimo in eaque editam Conſtitutionem: *Paſtor æternus*, de Pragmaticâ Sanctione abolenda Bellarminus & alii paſſim objiciunt, quâ Conſtantienſia toties approbata Decreta reſciſſa ſint; Sicut ſupra de Florentino, ita nunc de Lateranenſi Concilio quærimus, an Conſtantienſia Decreta explicitè, quod ſuprà ſtatim quærimus, reſciſſa ſint, ut olim Ariminenſia, ne id quidem dixerint, cùm Leo X. Conſtantienſem Synodum nullo Decreto violavit. Cur ergo reticuit Synodi Conſtantienſis Nomen, annon reverentiâ Synodi œcumenicæ? Ergo pro œcumenica habebat, cujus proinde Decreta, quæ ad Doctrinam ſpectant, ſi labefactaret, ſemetipſum potiùs quam Conſtantienſem Synodum ipſe convelleret. Itaque hoc illud eſt quod ſæpè querimur: Collidi & committi inter ſe veluti diſſidentes præliantesque Synodos, tanquam in Conciliorum Doctrina eſſet illud quod Apoſtolus vetat, *eſt & non*; quo non modo Conſtantienſis, ſed jam Conciliorum omnium nutet autoritas.

Jam nihil neceſſe eſt rem ipſam hîc à nobis tractari fuſiùs, de qua jam diximus; Summa eſt, ſi autoritas autoritati comparetur, Lateranenſi Synodo Conſtantienſem, ut rerum geſtarum gloriâ, atque Epiſcoporum magnorumque virorum numero, & claritudine, ſic etiam autoritate eſſe potiorem, cui deinde ſubjungimus Lateranenſibus Decretis firmari potiùs Conſtantienſia, quàm reſcindi.

Digitized by Google

Ac de Lateranenſis quidem Synodi autoritate jam commemoramus, quam pauci Epiſcopi, quàm ex paucis Provinciis convenerint, quàm juſtis de cauſis Galli ſe excuſârint, quàm difficilis tum ad urbem eſſet aditus, flagrante Italia atrocibus bellis. Itaque Gallicanæ Eccleſiæ tum Lateranenſis Concilii autoritas planè, ut Bellarmino etiam ipſi viſa eſt, non admodum ſtabilis, quippe qui in aſſerendis Pontificiis geſtis confidentior de Lateranenſi Synodo hæc trepidè ſcripſerit. Concilium Lateranenſe non fuiſſe Generale vix dici poteſt: & alibi de Concilio Lateranenſi nonnulli dubitant, an fuerit verè Generale, ideò uſque ad hanc diem quæſtio ſupereſt etiam inter Latinos. Hâc igitur Synodo ſi præſtare contendimus, numeroſiſſimam, ac patentem omnibus Conſtantienſem Synodum, tantâ rerum geſtarum gloriâ nobilem, ac denique à tot Synodis, totque Pontificibus approbatam, id jure noſtro agere videbimur.

Jam quod in Lateranenſi Synodo dicitur, Romanum Pontificem ſupra omnia Concilia poteſtatem habere. Primum quidem vidimus non definiendo ſed narrando eſſe poſitum, quòd Conſtantienſibus de ea re definitionibus prævalere non poſſit, tum ex tenore verborum eò referendum eſſe, ut Pontifex Concilia indicere, transferre ac diſſolvere valeat, quod nec ad quæſtionem noſtram nec ad ea quæ tuemur Decreta Conſtantienſia pertinere ſæpè oſtendimus.

Huc accedit, quod Leo Eugenii, Pii, aliorumque Anteceſſorum inſiſtens veſtigiis, Baſileenſia damnet, ſed ea quæ poſt translationem geſta ſunt, quo etiam refertur illud, quod de ſuperiori Papæ poteſtate dicit.

Quod autem Pragmatica antiquata ſit, nihil ad quæſtionem noſtram: Etenim Conſtantienſia iiſque conjuncta Baſileenſia anteriora de Conciliorum autoritate Decreta, etſi inſerta Pragmaticæ, non tamen ex Pragmatica vim obtinebant ſuam, ut proſtratâ Pragmaticâ jacere neceſſe ſit. denique Pragmatica abolita quidem eſt, non tamen ut hæreticum quid, aut erroneum, aut ſuſpectum in fide ſonans, ſed ut corruptela noxia diſciplinæ. Abierunt ergo quæ ad diſciplinam ſpectant, quando quidem Romana Curia ea ferre non poterat, nos ea non tuemur: Stant verò immota, quæ ante Pragmaticam extiterunt Sacrorum Conciliorum dogmata, quæ neque à Leone aut Lateranenſi Concilio tacta ſunt neque tangi ſine graviſſimo fidei periculo potuere.

Quare Eccleſia Gallicana in Tridentinâ Synodo antiquam de Conciliorum poteſtate profeſſa eſt ſententiam, qua de re quid Sancta Synodus, quid etiam Papa egerit, jam diximus; conſtititque omninò, neque Gallos à Conſtantienſis Concilii Decretis tuendis deſtitiſſe, neque Pontificem aut Synodum ut ab eis deſiſterent poſtulâſſe.

Diximus etiam, ab eâdem Synodo Baſileenſem controverſiam de translatione in medio eſſe relictam, cum Tridentini Bononiam indicta translatio ac poſteà Concilii ſuſpenſio, iterataque celebratio, ac tandem diſſolutio, non niſi Synodo approbante, & condecernente facta ſit.

Neque prætermittendum id quod Palavicinus refert, Hiſpanos ſæpè multumque queſtos, quod Seſſione 17. Decreto de celebrando Concilio inſertum illud eſſet, tractanda ea quæ *proponentibus Legatis ac Præſidentibus apta, & idonea ipſi Sanctæ Synodo videbantur.* Nempe verebantur, ne Conciliaris autoritas ac libertas eâ clauſulâ violaretur, totaque Synodus in Legatorum poſita poteſtate eſſet.

Noſtros ad Hiſpanorum Sententiam acceſſiſſe Acta teſtantur, tandem ipſa Synodus Seſſione 24. *Explicando declarat mentis ſuæ non fuiſſe, ut ex prædictis verbis ſolita ratio tractandi negotia in Generalibus Con-*

cilii ulla ex parte immutetur. Neque novi quidquam, præter id quod à Sacris Canonibus vel Generalium Conciliorum forma hactenùs ſtatutum eſt, unquam adderetur vel detraheretur: Ne ſcilicet aut Patrum imminuta Majeſtas aut Legis adolita autoritas putaretur. Sic ſapientiſſima Synodus omnia inter Catholicos controverſa integra eſſe voluit, ne dum Conſtantienſia ſemper immota ſubrueret. Omninò ergo conſtat valere Conſtantienſia Seſſionis 4. & 5. Decreta. Primum ex ſeſe, ſuâque & Spiritus Sancti authoritate nixa, tum conſequentibus in ipſa Synodo geſtis valere, poſteà Martino primo toties exequente, tum convocatione Conciliorum trium generalium Papienſis, Senenſis, ac Baſileenſis ex Conſtantienſibus Decretis inſtituta ad hæc Decretis Synodi Baſileenſis adhuc Eugenio adhærentis: nec minùs ex Eugenii Diplomatis in utroque diſſidio editis, quin etiam Ferrarienſis, ac Florentinæ Synodi expreſſâ autoritate, Nicolai etiam V. Decretis, atque ipſa Pii II. retractatione, denique Leonis decimi, & ſub ipſo habitæ Synodi Lateranenſis conſtituta, atque ipſa Synodi Tridentinæ Sententia, ut tantam nubem teſtium, tantam autoritatem tamque firma monumenta, nemo ſine graviſſimo ſuo ac rei Eccleſiaſticæ detrimento labefactare poſſit.

Ex his igitur patet, quàm verè ſanctèque Præſules Gallicani, in eâ, quam tuemur, declaratione affirmârint Seſſionis 4. & 5. Conſtantienſis Decreta à Sede Apoſtolicâ approbata, ipſoque Romanorum Pontificum ac totius Eccleſiæ uſu confirmata eſſe, quo loco, cur Baſileenſia priora exprimenda non putârint, nemo jam non videt, id cauſæ fuiſſe: quòd nihil aliud quàm Conſtantienſium firmamenta eſſent, atque id notari velim propter autorem Anonymum, cui Baſilienſis Synodi autoritatem valere Gallicanorum Præſulum *Silentium ſufficientiſſima* reſponſio eſt. Ingenioſiſſimum ſuffragium, quò nempe declinet tot ac tanta argumenta, quæ ex Baſileenſibus prioribus geſtis Eugenianiſque conſentientibus Decretis tanquam inviciſſimis munitiſſimiſque Caſtris prodeunt.

CAPUT XIX.

An Conſtantienſibus Decretis nixa Sententia ad fidem Catholicam pertineat.

Quæ res, cùm ea Doctrina, quam tuemur, à Conſtantienſi Concilio definita ſit, illudque Decretum à Sede Apoſtolicâ, totaque Eccleſia comprobatum, an igitur ad fidem Catholicam pertineat, contraria verò Sententia an hæretica judicari debeat? Noſtri atque imprimis Pius ille, doctuſque Gerſon apertè pronuntiavit hæreticam eſſe, quæ Synodi Conſtantienſis œcumenicæ definitioni adverſetur. Sic enim incipit Decretum Seſſionis 5. de quâ agimus; Hæc Sancta Synodus Conſtantienſis Generale Concilium faciens in Spiritu Sancto legitimè congregata ordinat, definit, decernit & declarat, ut ſequitur.

Porrò dubitari nequit, quin res, de quâ agitur, pertineat ad interpretationem divini Juris. Quæritur enim quam poteſtatem Petro ac Succeſſoribus: quam Eccleſiæ atque Conciliis Chriſtus dederit, Definit Synodus, eam Conciliis poteſtatem à Chriſto immediatè datam, cui etiam Petri Succeſſorem ſubeſſe oporteat; Ergo clarè agitur de Interpretatione Divini Juris, adeoque de Doctrina Catholica à Deo revelatâ: neque Bellarminus aut ejus aſſeclæ diffitentur, certè quod hæc verba, quicumque: cujuſcumque dignitatis, etiam

etiam Papalis, hujus & cujuſcumque Concilii generalis legitimè congregati ſtatutis obedire contempſerit, illi interpretantur, non de quocumque Concilio Generali, ſed de Concilio in Schiſmate habito, tanquam aut certus Papa non ſit, maximè Papa, aut Concilium in Pace habitum non ſit, vel maximè legitimè congregatum, id oſtendimus eſſe meram puramque tergiverſationem & cavillationem verbis Concilii apertiſſimè repugnantem; Quod autem de Concilii Conſtantienſis fluxa autoritate dicunt, non minùs clarè oſtendimus, id nonniſi conculcata Conciliorum Generalium, Romanorumque Pontificum autoritate dici poſſe, ut nihil obſtare videatur, quo minùs ea ſententia hæretica ſit, quæ Concilii OEcumenici definitioni tam perſpicuè adverſatur; Unum illud obeſt, quod eſt ab adverſariis non indiligenter notatum, his Decretis pro more Synodorum de fide agentium, atque hujus quoque Synodi, Wiclefum, Huſſum ac Joannem Parvum damnantis, non fuiſſe adhibitam anathematis pœnam, ac nequidem dictum, ita ſecundum fidem Catholicam eſſe tenendum.

Addimus Synodum Baſileenſem in anterioribus probatiſſimis geſtis Conſtantienſia Decreta repetentem iisdem duntaxat verbis uſum eſſe; quod autem très ſuas veritates ex Conſtantienſi Synodo repetitas *ad veritatem fidei Catholicæ* ita pertinere ſancit, ut qui his *pertinaciter repugnet, ſit cenſendus hæreticus*. Factum id poſt translatum Ferrariam Concilium, quæ poſteriora geſta anterioribus æquiparari non poſſe antedicta demonſtrare videntur.

Reſponderi poteſt, non propterea videri adverſarios omnis condemnationis immunes, neque enim Apoſtolos Hieroſolymitani Concilii Decreto adhibuiſſe Anathematis pœnam, ſed ita concluſiſſe: *A quibus cuſtodientes vos benè agetis:* Cæterum poſtquam edixerant, *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*, ſatis ſignificatum, non ſine pœnâ gravi futuros eſſe eos qui Sancti Spiritûs judicium contempſiſſent: ita æſtimandum de Conſtantienſi Synodo, poſtquam edixit, Hæc ſancta Synodus, generale Concilium faciens, in Spiritu Sancto legitimè congregata ordinat, decernit, definit, & declarat, ut ſequitur, pœnam enim minimè declaratam ex Decreti ac Sancti Spiritûs autoritate ſtatim in contumaces ſequi.

Huc accedit, quòd Synodi ab Anathematis pœna pronuntient atque definiant maximè adverſùs hæreticos, perduelles, ac ſuperbos; Synodus Conſtantienſis Seſſione quinta, inter Catholicos dijudicâſſe videatur, ſatis ergo viſum Chriſti fidelibus non contumacibus, ſed ad obedientiam pronis, nullo Anathematis metu ſuam mentem oſtendiſſe ac definitione edita confirmâſſe.

Huc etiam referri poteſt Clementis quinti in Concilio generali Viennenſi definitio, quæ incipit *Fidei Catholicæ* & referri Clementina unica *de ſummâ Trinitate*. Ubi duæ Theologorum *opiniones* referuntur, quorum quidam dicerent *Per virtutem Baptiſmi parvulis culpam remitti, ſed gratiam non conferri:* Alii autem aſſererent, *quod ei culpa remittitur & virtutes & informans gratia infunduntur quoad habitum, etſi non illo tempore quoad uſum*. Has inter opiniones Synodus ſic decernit. Nos opinionem ſecundam tanquam probabiliorem, & dictis Sanctorum ac Doctorum modernorum Theologiæ magis conſonam & conformem, ſacro approbante Concilio, duximus eligendam.

Huic ergo Decreto nullâ licèt adhibitâ aut hæreſeos notâ aut Anathematis pœnâ Catholici omnes ex autoritate Concilii paruere, Quanto ergo magis parere

Digitized by Google

debuerunt Conſtantienſi Concilio, non tantum declaranti, *probabiliorem opinionem* ſed abſolutè edicenti, *Hæc ſancta generalis Synodus in Spiritu Sancto congregata ordinat, definit, decernit & declarat, ut ſequitur.*

Atque illud quidem Conſtantienſe Decretum eſt ejuſmodi, ut ab eo cætera tanti Concilii Acta pendeant: Hinc Wicleſi de primatu Romanæ Eccleſiæ error condemnatus: Hinc deſtituti Pontificis, etiam ejus qui à Synodo totoque ferè Chriſtiano orbe colebatur: Hinc alter ſubſtitutus eique creando forma præſcripta. Hinc de Conciliis Generalibus convocandis Canon conditus, ordinata reformationis ſtructura, ac fundata ſpes Orbis, ut cum eo Decreto tota Conſtantienſis Synodus proſternatur.

An ergo adverſarii ex omiſſo Anathemate ab hæreſi ſatis purgatos ſe putent, ipſi viderint à gravi certe nota immunes eſſe non poſſe.

Ac ſi illi qui electam à Viennenſi Concilio probabiliorem ſeu probatiorem ſententiam contempſerunt, à Tridentinâ Synodo tandem Anathemate damnati ſunt, videant contemptores Decreti Conſtantienſis, quanta illis immineant, qui plenam & abſolutam tanti Concilii definitionem abjecerunt.

Cæterùm id cogitent, à Synodo Conſtantienſi nec prætermiſſam pœnam, ecce enim apertiſſimè decernit, ut ipſe etiam Papa, ſi obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur ac debitè puniatur, etiam ad alia juris remedia, ſi opus fuerit, recurrendo. Qualia verò ſint juris remedia, quàm fortia, quàm gravia, nemo neſcit, quæ remedia ſi expedit in eos, qui tali inobedientiæ contempto Synodi Decreto faveant ac ſerviant. At Clerus Gallicanus huic ſententiæ adverſantes, neque perduelles, neque contumaces reputat, priſcamque ſententiam retinere & declarare contentus ab omni non modo Anathemate, verùm etiam cenſura temperavit, tantamque rem Eccleſiæ Catholicæ judicio reſervavit.

CAPUT XX.

An ea, quam vocant, Pariſienſium ſententia occaſione Schiſmatis exorta ſit lata in Joannem de Monteſono Anno 1387.

PEtri Alliacenſis, Joanniſque Gerſonis atque aliorum Pariſienſium de potiore Conciliorum poteſtate ſententiam, quam poſteà Synodus Conſtantienſis amplexa ſit, multi eo nomine ſuſpectam putant, quod eam non ſpontè ac veritate duce exortam, ſed vi quadam extortam putant, nempè occaſione Schiſmatis, ſeu potiùs litigationis ejus, quæ inter Gregorium XII. ac Benedictum XIII. ſuborta, ad id expediendum remedium & Theologos paſſim & ipſam adegit Synodum; primum quidem remedia, quibus malis Eccleſiæ providetur ex ipsâ traditione, atque ex ipsa veritate eſſe deprompta, neque unquam Eccleſiæ opus eſt, ut novam doctrinam excogitet, maliſque occurrentibus id effici poteſt, non ut novitates pariat, ſed ut antiqua dogmata diligentiùs proponat atque explicet, quod non infirmandæ ſed potius aſſerendæ, confirmandæque doctrinæ ſit, quare ex actis potuit eos, qui occaſione litigationis hujus Conciliarem poteſtatem extollendam putârunt, illud remedium non propoſuiſſe ut novum, ſed ut conſuetum & in illa neceſſitate diligentiùs adhibendum. Multa quoque ſuo loco ſuppetent, quibus conſtet, eam ſententiam, quam tota nunc Eccleſia & Synodus Conſtantienſis amplexa ſit, ex antiqua & certa traditione manâſſe. Nunc ea commemoramus quæ Anno 1383. Facultas noſtra geſſit atque

Digitized by Google

atque decrevit, Schiſmatis quidem tempore, ſed antequam illa de utroque Pontifice in ordinem redigendo diſſidia orirentur, Facultas Pariſienſis Joannis de Monteſono Ordinis Prædicatorum aſſertiones condemnavit; De immaculatâ Deiparæ Virginis conceptione imprimis agebatur: Cenſura Facultatis Epiſcopali judicio confirmata, Joannes de Monteſono ad Clementem ſeptimum, Avenione agentem, quem Gallia venerabatur, appellavit, delecti qui cauſam Facultatis coram Clemente agerent. Petrus de Alliaco tum Collegii Navarrici Magiſter Legatorum Princeps in Conſiſtorio coram Pontifice omnium nomine peroravit, atque imprimis, *Proteſtamur*, inquit, *quod non noſtro proprio aut perſonali nomine in hujus cauſa proſecutione dicemus, ſed ſolùm ex parte, & aliorum nomine, qui nos mittunt*, in uno ergo Alliacenſi Facultatem univerſam audiemus.

Sic autem cauſam ipſam aggreditur; *Joannes*, inquit, *de Monteſono id ad ſua appellationis fundamentum principaliter aſſumit, quòd ſolius Sedis Apoſtolica eſt circa fidem declarare; damnare & reprobare, iterum quod eorum qua tangunt fidem ad ſolum ſummum Pontificem pertinet examinatio & deciſio.*

Ad illud fundamentum Joannis de Monteſono Petrus de Alliaco duo reſpondebat, primò: *Hoc dictum continet manifeſtam hareſim; 2. hoc poſtremum ſic probat, ſupponendo quod ſit Sedes Apoſtolica, nam ipſa, vel eſt univerſalis Eccleſia, vel aliquod generale Concilium, univerſalem Eccleſiam repræſentans, vel particularis Eccleſia Romana, in quâ ſcilicet Eccleſia ſedet, cui præſidet ſummus Pontifex, & ideò ipſe & Sedes Apoſtolica non ſunt jam Sedes, ſed ſedens, ex quibus clarè patet, ſi ad ſolam Sedem Apoſtolicam pertinet circa fidem declarare vel reprobare, quod ad ſolum ſummum Pontificem hoc non pertinet.* Et è contra, ſi ad ſolum ſummum Pontificem pertinet, *eorum qua ſunt fidei, examinatio, & deciſio, hoc ad ſolam Sedem Apoſtolicam non pertinet.* Et ſic apparet, quomodo *in illo dicto manifeſta eſt repugnantia.*

Jam quæ ſit illa hæreſis, quæ in Joannis de Monteſono dictis continetur, ſic exponit, *Quod ad ſolum ſummum Pontificem pertinet eorum, qua tangunt fidem, examinatio & deciſio, continet manifeſtam hareſim, immò multas hareſes. Tres autem commemorat; primam, quia per illam excluſionem excluditur univerſalis Eccleſia & generale Concilium eam repraſentans, quod eſt hareticum, quia in Cauſis fidei à Summo Pontifice appellari poteſt ad Concilium, ſicut patet* 19. *diſtinct. cap. Anaſtaſius, & manifeſtum eſt, quòd ad ipſum pertineat Concilium de Cauſis fidei definire, ſicut patet ex autoritate Gregorii diſtinct. XV. Cap. ſicut.* Secunda hæreſis: eo quod per illud excludatur *Sedes Apoſtolica, ut dictum eſt* (nempe quatenus ſedenti opponitur & manere cenſetur, obeunte Pontifice) *& eſt manifeſtè hareticum.*

Tertia hæreſis eſt, quod excluduntur Epiſcopi Catholici ab omnimodâ cognitione, examinatione & deciſione eorum quæ ſunt fidei, quod eſt contra jus divinum & humanum.

Unde concludit condemnandum Joannem de Monteſono, & propter prava aſſerta, *& propter frivolas appellationes, quia alioquin veriſimiliter formidandum erit, quod deinceps apud Judices ordinarios nemo compellatur erroneas ſuas aſſertiones revocare, dubitabunt enim per varias appellationes, per proceſſus longos, per graves impenſas vexari, vel per falſas accuſationes in fama, aut aliàs ladi, quod quàm magnum & apertum eſſet in fide, ac moribus periculum, ſatis notum eſt.*

Hæc nos ex Regiſtris vetuſtiſſimis deſcripſimus, hæc in Bibliothecis haben-

tur, noſtriſque omnibus nota; & confeſſa ſunt, ſic ſacra Facultas Sedis Apoſtolicæ & Epiſcoporum jura defendit, & quod in rem noſtram conducit *maximè in Cauſis fidei à Papâ ad Concilium appellari poſſe*, docet tum, Concilii eſſe officium de Cauſis fidei definire, ea definitione ſcilicet à qua appellare non liceat. Hæc uno ore docebant Theologi Pariſienſes; Hæc docentes Clemens ſeptimus ſuſcepit, cenſuram Facultatis confirmavit, atque hinc Joannis de Monteſono in Clementem odia ac ſcripta permulta Pontificibus qui Urbano VI. ſucceſſiſſent, quæ ſcripta Odoricus Raynaldus ſæpè laudat, quo fonte profecta ſint tacet; Neque objicias nullam eſſe autoritatem Clementis, utpote Antipapæ, pro vero enim Papa in Galliâ ac media Eccleſiæ parte colebatur, adeò probabili ratione, ut multi ſanctitate, ac miraculis clari ei adhærerent. Itaque ab eo ejuſque Succeſſore Benedicto cum æmulis æquo jure certatum fuiſſe vidimus, cùm ejus ſententia plenam executionem habuit, probante Galliâ, ac nemine per totam Eccleſiam reclamante, ne Urbano quidem VI. quique ipſi adhærerent.

Et illi quidem, quo erant in Clementem in Clementinoſque odio, haud probâſſent violatam Sedis Apoſtolicæ dignitatem, victuſque Monteſonus Urbanum VI. ac Bonifacium IX. quos omni ope tuebatur, acribus ſtimulis in adverſarios inſtigâſſet.

His ergo perſpicuè refelluntur ii, qui Pariſienſem de potiore Concilii poteſtate ſententiam Conſtantiæ demum emerſiſſe memorant, aut ad extremum Piſis inter ea certamina, quibus de æmulis Pontificibus tollendis litigabant, ecce enim triginta annis ante Conſtantienſe Concilium, cùm nec dum quidquam moveretur ad ambos contendentes in ordinem Conciliari autoritate cogendos, noſtri in cauſis fidei à Papâ appellari poſſe ad Concilium coram eo, quem colebant, Papa, ejuſque Conſiſtorio, nemine reclamante, aſſerebant.

Quod autem in Cauſis fidei Synodus anteponenda crederetur, hinc ſequi putabant abſolutam Concilii ſupra Papam autoritatem, quia *indeviabile* nempe Concilium *deviabili* nempe Papæ anteponi neceſſe ſit.

Quo argumento uſos in ipſo Conſtantienſi Concilio Petrum de Alliaco, ejuſque diſcipulum Joannem Gerſonem, noſtrorum anteceſſorum ac ſacræ Synodi Duces, ſuprà demonſtravimus, ut profectò conſtet ad Schiſma extinguendum, nihil novi à noſtris, ſed quæ priùs animo hæſerant adverſùs Eccleſiaſticæ pacis ac reformationis hoſtes fuiſſe deprompta.

CAPUT XXI.

Facultatis articuli adversùs Joannem Sarrazini Prædicatorem paulò poſt Conſtantienſe Concilium ac Martino V. ſedente.

JAm poſtquam de ambobus contendentibus in ordinem cogendis finita lis eſt, quid noſtra Univerſitas cum aliis Univerſitatibus, immò cum tota Eccleſia pro Conciliorum poteſtate egerit, decreverit, ſcripſerit, utque Piſanæ & Conſtantienſi Synodis præluxerint, ſuprà expoſuimus, ſed quandoquidem ea ad Schiſmatis tempus, non autem ad omnia Eccleſiæ tempora pertinere fingunt, operæ pretium erit, ſacræ Facultatis audire ſententiam, Conſtantienſi jam tranſacto Concilio compoſitis rebus ac Martino V. ſedente.

Anno igitur Chriſti 1429. Martini undecimo Facultas priſcis nixa dogmatibus articulos refellebat, quibus Joannes Sarrazini ex Prædicatorum ordine Licentiatus evertebat Conſtantiæ ſtabilitam de Conciliorum autoritate doctrinam.

Hi

Digitized by Google

Hi articuli ſæpè vulgati, jam in omnium ſunt manibus. Ex his aliquot ſeligamus. Primus Sarrazini articulus: Omnes poteſtates Jurisdictionis Eccleſiæ aliæ à Papali poteſtate, ſunt à Papa ipſo, quantùm ad Inſtitutionem & Collationem, ſic Turrecrmata poſtea, ſic deinde Cajetanus, ſic moderni Lovanienſes Conciliorum poteſtatem in ipſo fonte labefactant: dum omnem poteſtatem ac Jurisdictionem Eccleſiaſticam à Papa eſſe contendunt; At Sacra Facultas hæc reprobans jubebat à Sarazino hunc pronuntiari articulum, Omnes poteſtates Jurisdictionis Eccleſiæ aliæ à Papali ſunt ab ipſo Chriſto, quantum ad Inſtitutionem & Collationem primariam, à Papa autem, & ab Eccleſia, quantum ad limitationem & diſpenſationem miniſterialem.

Vigilanti verbo Inſtitutionem & Collationem primam Chriſto attribuebat, à quo nempe conſtabat, Apoſtolatum Verbi causâ, & eſſe inſtitutum & certis hominibus collatum. At limitationem ad certa quædam loca, certamque Diœceſim, quam à Chriſto immediatè non eſſe conſtabat, non Papæ quidem ſoli, ſed Papæ & Eccleſiæ tribuebat.

Joannis Sartazini ſecundus articulus; Hujusmodi poteſtates non ſunt de jure divino, nec immediatè inſtituta à Chriſto.

Tertius quidem articulus; Non invenitur, Chriſtum tales poteſtates ſcilicet alias à Papali expreſsè ordinâſſe, ſed tantum ſupremam, cui commiſit Eccleſiæ fundationem. At Sacra Facultas contrarios articulos à Sarrazino deffendi jubet; Ex his tribus articulis Sarrazinus inferebat quartum, nempe, Quod tota autoritas dans vigotem Statutis Conciliaribus in ſolo Summo Pontifice reſideret, at Facultas jubebat ab eo ſic pronunriari: *Quandocumque in aliquo Concilio aliqua inſtituuntur, tota autoritas, dans vigorem Statutis, non in ſolo Pontifice, ſed principaliter in Spiritu Sancto & Eccleſia Catholica reſidet.* Rectè enim neque Petrus ait, Viſum eſt Spiritui Sancto & mihi, ſed Eccleſia Catholica & Paſtores adunati: *Viſum eſt Spiritui Sancto & Nobis.*

Jam articulo 7. ex peſſimis dogmatibus Joannes Sarrazinus peſſimum corollarium iſtud inferebat. Sicut nullus flos, & nulla pullulatio, nec etiam omnes flores & pullulationes poſſunt aliquid in arborem, cùm pariter inſtituta & ab arbore derivata ſint: Sic omnes aliæ poteſtates nihil de jure poſſunt contra Summum Sacerdotium, quæ Sacra Facultas revocari jubebat his verbis; Aliqua poteſtas ſcilicet poteſtas Eccleſiæ de jure poteſt aliquid, & in certis Caſibus contra Summum Pontificem; Sic profectò docebat, Summo Pontifice præſtare Eccleſiam ipſa poteſtate, neque in uno Schiſmatis caſu, cùm nihil de Schiſmate ageretur; ſed certis in caſibus, iis ſcilicet quæ Conſtantiæ expoſita erant, in Fide, in Schiſmate, in Reformatione, hoc eſt, in conſtituendâ generali Diſciplinâ, hanc Papali poteſtate ſuperiorem Eccleſiæ poteſtatem à Chriſto immediatè eſſe aſſerit, vanaque effugia in anteceſſum præcludit.

CAPUT XXII.

Pergit Facultas Pariſienſis cohibere Mendicantes. Baſileenſe diſſidium: Pax: Facultas in priſca Sententia: Decreta vigente Pragmaticâ Sanctione.

UT erant Mendicantes in Pontificiæ poteſtatis adulationem proni, Nicolaus Quadrigarii ex Ordine Eremitarum Sancti Auguſtini Joannem Sarrazinum Prædicatorem imitatus, hæc aſſerebat:

O Quod

quod ſola Papæ poteſtas in tota Eccleſiâ eſt immediatè à Chriſto; Vigilantiſſima Facultas ſua decreta repetebat, quæcumque articulo primo Sarrazini oppoſuerat, ut ſuprà memorantur, iterari totidem verbis jubebat anno 1432.

Quid per ea tempora ac vigente Concilio Baſileenſi Sacra Facultas Pariſienſis, eique conjunctæ Colonienſis, aliæque Germanicæ Nationis Academiæ crederent, teſtatum voluit Pius II. cujus hæc ad Colonienſem Academiam verba protulimus: *Aderunt Legati Pariſienſis Scholæ, cujus eſt fama percelebris; adfuerunt aliquando ac veſtri & aliorum Germanicæ Nationis Oratores, & uno ore cuncti Concilii Generalis autoritatem ad Cœlum efferebant*, eam ſcilicet, quâ Eugenius ſua de diſſolvendo Baſileenſi Concilio diplomata reſcindere jubebatur.

Retulimus etiam, quid poſt tranſlationem Concilii Baſileenſis, Pariſienſis Facultas, eique conjunctæ Colonienſis, Erfordienſis & Cracovienſis egerint: nempè id aſſiduè repetebant, *Indeviabile Concilium* Deviabili Pontifici anteponi oportere.

Neque verò rebus ſub Nicolào quinto pacatis Sacra Facultas, atque Eccleſia Gallicana ab inſtituto deflexerunt, cùm relatis hujus fœderis actis demonſtraverimus, Conſtantienſem de Conciliorum poteſtate ſententiam his eſſe firmatam.

Quare anno Domini 1460. cùm Pius II. in Conventu Mantuano Regi, Regnoque gravia interminatus eſſet, Joannes Dauret Procurator Generalis ab iis appellavit, fultus Decretis Seſſionis 5. magni Concilii Conſtantienſis, eamque ſecutæ Baſileenſis Synodi, quæ eadem Decreta Conſtantienſia innovavit, præſidente Legato Sedis Apoſtolicæ; Hæc igitur Decreta à Romanis Pontificibus comprobata in Eccleſia Gallicana vel maximè vigere teſtatur Regis atque communi Ordinum Nomine, inficiante nemine, nemine conquerente, neque quiſquam in Gallia aliter cogitabat.

Soli Mendicantes Pontificiam poteſtatem ſolam immediatè à Chriſto, aliorum omnium poteſtatem à Petro eſſe dicebant. His Pontificem ſupra omnia Concilia extollebant; At Sacra Facultas Joannem Munerii, Theologiæ ex Prædicatorum Ordine Profeſſorem hæc docentem compeſcebat, atque ex priſcis Decretis ad palinodiam adigebat, anno 1470.

Ne Prædicatoribus ac Sancti Auguſtini Eremitis Minores deeſſent, Joannes Angeli hujus Ordinis Papam ſupra Canones evehebat his verbis: *Quod Papa poſſet totum jus Canonicum deſtruere & Novum conſtruere.* At Sacra Facultas à Venerabili Capitulo Tornacenſi conſulta reſpondebat: *Hæc propoſitio eſt ſcandaloſa, blaſphematoria, notoriè hæretica, & erronea.*

Idem Joannes de Angeli aſſerebat, *Quicumque contradicit voluntati Papæ, paganiſat & ſententiam excommunicationis incurrit, ipſo facto, & in nullo Papa reprehendi poteſt niſi in materiâ hæreſis;* Reſpondit Sacra Facultas. *Hæc propoſitio eſt falſa, ſcandaloſa & ſapiens hæreſim manifeſtam:* annno 1481.

Anno 1497. Januarii 11. ſub Alexandro VI. Facultas à Carolo VIII. Rege de habendo Concilio Generali conſulta, reſpondit, quod ſummus Pontifex & Pater Sanctiſſimus tenetur de decennio in decennium congregare Generale Concilium Univerſalem. Eccleſiam repræſentans, & maximè nunc, cùm tanta ſit deordinatio in Eccleſia, tàm in Capite quàm in Membris, quæ cunctis notoria eſt. Sic Papam ad Concilii Conſtantienſis Canones ſequendos adigebant, iiſque teneri eum affirmabant.

Anno 1505. Cùm idem Alexander VI. certam pecuniarum collectam imperâſſet; Decani & Capitulum Venerabile Pariſienſis Eccleſiæ hoc ſuæ appellationis, ac juſtæ

ac juſtæ defenſionis fundamentum ponunt. *Quod ſit omnibus per plura Sacro-Sancta Generalia-Concilia, præcipuè per ſaluberrimum & irrefragabile Concilium Conſtantienſe & ei immediatè ſubſequens Baſileenſe oraculum decretum, declaratumque fuiſſe ad dubia piarum mentium extirpanda, noxiaſque in contrarium, & adulantes ſummo Pontifici falſitates abolendas; omnes cujuſcumque ſint ſtatus, dignitatis, poteſtatu, etiamſi prima ſit & Papalis, Statutis & ordinationibus dictorum Sacrorum Conciliorum teneri, ligari & adſtringi, ita ut ſi in contrarium quiſquis facere audeat, & attentet, etiamſi Romanus Pontifex, nullum ſit, & inefficax, quod agit præter id quod etiam de perperam attentato, præſertim ſi Eccleſiam turbet & ſcandaliſet emendationi & correctioni Univerſalis Eccleſiæ, cùm primum haberi ſacrum Concilium poterit, deferri ac ſubjici poteſt.* His ſe fundamentis Gallicana libertas tuebatur, & Canones Conſtantienſes adversùs certum quoque & indubitatum Pontificem ex paternâ traditione & Scholæ Pariſienſis placitis exercebat.

Anno 1512. ſub Julio II. Cajetanus librum edidit de comparatione Papæ, & Concilii, quem librum Ludovicus XII. ad Facultatem miſit, ut eum examinaret, ac falſa refelleret datis litteris 19. Februarii anno 1512. Sacra ergo Facultas, qui librum confutarent, Jacobum Almainum ac Majorem elegit, quos teſtantes legimus; *Quod iſta ſit Concluſio, quam tenent omnes Doctores Pariſienſes, & Galli, quòd poteſtas Papæ ſubjecta eſt poteſtati Concilii; quòd iſta ſit reſolutio Scholæ Pariſienſis, & Eccleſiæ Gallicanæ*: Quòd in Univerſitate Pariſienſi contraria ſententia non probabilis habeatur, & qui tenuerit in campo revocare cogatur, quæ cùm ſub oculis Facultatis, immò ejus mandato ſcripſerint, Facultatem eorum ore loquentem audimus.

Hos libros Julius II. nullâ cenſurâ notavit, cùm infenſiſſimus Pontifex in Gallos totius orbis arma concitaret, ſed antiquam probatamque Doctrinam cenſuris proſcribere nemo cogitabat.

CAPUT XXIII.

Poſt abolitam Pragmaticam Sanctionem eadem Doctrina apud noſtros etiam in Tridentino Concilio.

Pragmaticâ Sanctione ſub Leone X. Regis conſenſu antiquatâ hujus Sanctionis ſublatam diſciplinam in Doctrina nihil eſſe immutatum vidimus.

Anno 1514. 13. Junii Frater Ludovicus Cambout præſentatus Fratrum Prædicatorum, hæc aſſerebat in Actu qui Aulica dicitur: *Epiſcopus qualis inter Apoſtolos ſolus Petrus à Chriſto immediatè fuit conſecratus, Curatus verò jure poſitivo inſtitutus, cùm nec Epiſcopus quiſquam, Petro dempto, immediatè eſt à Chriſto inſtitutus. Adſcriptum in Regiſtris Facultatis, quæ aſſertio Magiſtris noſtris præſentibus diſplicuit, quia falſa: juſſumque à Sacra Facultate eſt, ut Ludovicus Cambout in Sorbonica oppoſitam Concluſionem teneret, hoc adjecto, quod oppoſitum non eſt probabile.*

Quo ſenſu Facultas ut Epiſcopos ita etiam Curatos à Chriſto eſſe velit, alibi exponemus. Hîc quidem quæ ſunt hujus loci exequimur; Per ea tempora jam Lutherus exſurrexerat in Sedem Apoſtolicam, cujus cohibendus furor, ſacerque ille Primatus à Chriſto inſtitutus aſſerendus fuit, id Sacra Facultas ex priſca Doctrina & Conſtantienſibus placitis egregiè præſtitit. Itaque cùm à Franciſco I. Philippus Melanchton atque alii Germanici Theologi accirentur, qui de rebus Theologicis cum noſtris Theologis tractarent, Sacra Facultas hæc Regem commonuit, interrogandos eſſe eos primùm, an confiteri velint, Eccleſiam militantem divino jure fundatam, indeviabilem eſſe in fide, ac bonis moribus, cujus Eccleſiæ ſub

O 2 Chriſto

Digitized by Google

Chriſto Petrus Caput eſſet ejusque Succeſſores, item an velint eidem Eccleſiæ parere, ejusque Doctrinæ & determinationi aſſentiri, ut veri Eccleſiæ filii, eique ſubdiri, item utrum admittant determinationes & Decreta Conciliorum Generalium Eccleſiæ; Item an fidem adhibeant Canonibus ac Decretis Romanorum Pontificum ab Eccleſiâ receptis & approbatis. Sic Facultas diligentiſſimis verbis ex antiqua Scholæ, immò Eccleſiæ traditione depromptis & Papæ Primatum agnoſcebat, & ſupremam Eccleſiaſticæ poteſtatis arcem in ipſa Eccleſiâ Catholica ejusque Generalibus Conciliis collocabat anno 1535. Septembris 15.

His conſentanea protulit, cùm eodem anno conſcripſit illos adversùs Lutherum articulos, quos ſupra retulimus. His Eccleſiæ & Conciliorum Generalium poteſtatem pro Pontificia apertè commendabant: in horum Decreta & fidem nihil errati irrepere poſſe fatebantur: ad eos referebant determinationem eam, quâ nulla certior eſſe poſſit, Pontifici tantùm obedientiam deberi docebant, non tamen ut ei, qui errare non poſſet, ex quo conſequitur illa erga omnem legitimam poteſtatem ſolemnis exceptio, ut ei pareatur, ſi nihil divino juri adverſum imperet.

Hi articuli anno 1535. à Facultate conſcripti atque anno deinde 1543. toto Regno vulgari, ac recepti, quid omnis Gallicana teneret Eccleſia, ſatis docent, neque deſunt per idem tempus egregia teſtimonia, quibus mentem ſuam antiquæ doctrinæ adhærentem comprobavit.

Nempe habita eſt Lutetiæ anno 1528. ab Antonio Cardinale Pratenſi Archiepiſcopo Senonenſi celeberrima ac ſanctiſſima Synodus Provinciæ Senonenſis, quibus & Lutheri errores damnarentur & Sancta Eccleſiaſticæ diſciplinæ reformatio fieret.

Annotata ſunt Lutheri dogmata, in his illud, Primatus Summi Pontificis non eſt à Chriſto: Hæc ergo Synodus ad ea confuranda tribus nititur, quòd Eccleſia Univerſalis errare non poſſit, utpote quæ regatur Spiritu veritatis, ſecum manente in æternum, & cum qua Chriſtus maneat, idque ad conſummationem Sæculi.

Hoc primum omnium ac validiſſimum fundamentum, quod luculentiùs exponitur Decreto primo de Fide, his verbis: Una igitur Sancta & infallibilis Eccleſia, quæ nec à Charitate deficere poteſt, nec ab orthodoxa Fide deviare: cujus autoritatem qui in fide & moribus ſecutus non fuerit, quaſi Deum abnegaverit (cui Gloria in Eccleſia & Chriſto Jeſu in omnes generationes) infideli deterior habeatur.

Alterum ſecundo Decreto explicatur; quòd Eccleſia non ſit inviſibilis: Quisquis igitur, inquit, tergiverſandi ſtudio inviſibilem & incertis ſedibus errantem dixiſſet, omnium hæreſium puteum fodiſſe judicetur.

Tertium Decreto tertio de autoritate Sacrorum Conciliorum conſtituunt his verbis: *Proinde cùm certa ſit & infallibilis Eccleſiæ regula, nec aliquando inviſibilitatis prætextu excludi queat, ea profectò Sacris Generalibus Conciliis autoritas derogari non poſſit, quæ proximè Univerſalem repræſentant Eccleſiam.*

His igitur tribus fundamentis ponunt hæc conſentanea, ut librorum Canonicorum autoritas veraque Interpretatio ab Eccleſia repetatur, valeantque traditiones etiam non ſcriptæ, quæ à primis Eccleſiarum principiis ad nos propagatæ fuerint, ex quibus deinde peculiaria Lutheri Dogmata condemnentur. Sic ergo noſtri cum Eccleſiæ autoritatem exponerent, de Pontificia infallibilitate aut Superioritate nequidem cogitabant, de quâ conticeſcere in eo exponendæ Eccleſiaſticæ autoritatis articulo, nihil eſt aliud quàm eam à certis probatisque arcere dogmatibus.

Ita anno 1562. & 1563. ex ea Doctrinâ

ctrinâ in Concilio Tridentino ambiguam formulam reſpuebant, Conſtantienſia, iiſque conjuncta Baſileenſia Decreta laudabant, ex eorum autoritate Conciliarem poteſtatem unanimi conſenſu potiorem profitebantur: Id toto orbe teſtatum ad Summum Pontificem perferendum curabant, ſeque ei approbant, quæ omnia alibi relata, hîc memorata tantùm, non deſignata volumus.

CAPUT XXIV.

Acta Pariſiis apud Prædicatores Richerio Syndico anno 1611.

QUibus Curæ erat occultis machinationbus abſolutam poteſtatem tueri, ac Pontificiam autoritatem omnibus Conciliis totique adeò Eccleſiæ anteferre, Galliam obſtare ſuis Conciliis ſentiebant, idque Aulicis artibus agebant, ut apud nos quoque adulatoriæ ſententiæ irreperent; Cæſo igitur per infandum parricidium Henrico Magno, pupillo ſub Principe Regina Matre ac Tutrice, Itali atque Italis ſepta, oportunum tempus mutationibus nacti ſpargere libellos adulatoriâ doctrinâ pleniſſimos Doctoribus adblandiri, Sacram Facultatem quâcumque arte poterant in partes trahere, ſi poſſent, ſin minùs graves ciere motus & inteſtinis agitare diſſidiis.

Erat tunc Syndicus Sacræ Facultatis Edmundus Richerius, acer homo, & priſcorum Academiæ Pariſienſis Decretorum tenax: is igitur ultramontanis conatibus vehementiſſimè repugnabat.

Anno 1611. Capitulum Generale Prædicatorii Ordinis Lutetiæ Pariſiorum habebatur, quibus in Conventibus ſolent Theſes proponere ſolemniſſimo more, his inſeruerunt. *Romanum Pontificem in fide & moribus errare non poſſe: in nullo caſu Concilium eſſe ſupra Papam: ad Papam pertinere dubia decidenda in Concilio proponere, deciſa confirmare, vel infirmare, partibus ſilentium perpetuum imponere.* Multæ turbæ. Grave videbatur hæc publicè in Gallia agitari, ac Richerius Syndicus virum Clariſſimum Nicolaum Cœffeteau, Doctorem Pariſienſem., & Prædicatorem Priorem in ipſis pergulis, quo loco in publicis Diſputationibus conſidere Doctores ſolent, coram Doctoribus compellabat *rem indigniſſimam ac minimè ferendam*: tentari patientiam Gallorum, ſi prædicti articuli intacti maneant, ſtatim Gallos atque exteros ſibi perſuaſuros, Sorbonam iſto ſilentio à majorum ſuorum placitis deſciſcere, publicum errorem publicâ ſatisfactione eluendum. Hæc graviſſimè queſtus, jamque receſſurus hoc reſponſum à Priore tulit: Se quidem inſcio hæc facta, injunctum ſibi à Regiis cognitoribus, caveret diligenter, ne quis in eos articulos diſputaret. Patrem Generalem Præſidi ac Reſpondenti ſtrictiſſimè præcepiſſe, ne de illis partibus reſponderent: has ſi quis attingeret palam declararent, ſibi minimè eſſe licitum de illis agere; Gratum Richerio id publicè edi: ita enim conſtiturum, non probari, ut hæc in Gallia liberè propugnentur. Itaque ejus juſſu quidam Baccalaureus argumentari cæpit. Quod in Theſi legeretur: In nullo caſu Concilium eſſe ſupra Papam, *Concilio Oecumenico Conſtantienſi approbato Theſim eſſe contrariam; adeoque hæreticam;* Quo argumento facto Præſes ſemel & iterum pronuntiavit: Se has Concluſiones non poſuiſſe animo offendendæ Academiæ, aut Facultatis Pariſienſis, quam vel ut Academiarum omnium matrem agnoſceret, ſed tantùm veritatis diſquirendæ gratiâ, neque hanc partem velut de Fide, ſed velut problematicam poſuiſſe: ſiquidem conſtaret, multas Univerſitates hanc Concluſionem tueri contra ſententiam Academiæ Pariſienſis.

Aderant frequentiſſimo cœtu Viri Ordinum illuſtriſſimi, eminebant Cardinalis

 Perro-

Perronius ac Sedis Apoſtolicæ Nuncius. Aderant etiam Academiæ Rector, Nuncius Apoſtolicus jubebat Diſputationem procedere. Baccalaureus iterum atque iterum hæreſim eſſe inculcabat. Vocatus à Perronio Richerius, Synodi Conſtantienſis autoritatem aſſerebat, Theſim publicè confutari oportere. Tandem Perronius ſæpè profeſſus quæſtionem problematicam eſſe, Diſputationi finem impoſuit: alia tractari poſcit, conſtititque omninò coram tanto cœtu ac Nuntio Apoſtolico, etiam profeſſione Præſidis Theſes proponentis, quænam ſententia Facultatis eſſet, quamque hæc innoxiè tueretur. Rei geſtæ ſeriem Actu authentico Richerius edidit, quæ publici Juris facta in omnium eſt manibus. Subſcripſere Rector Academiæ, ipſe Richerius Syndicus, vocatique ab ipſo teſtes ac Bidellus ſeu Notarius Sacræ Facultatis.

CAPUT XXV.

Edmundi Richerii liber de Eccleſiaſticâ & Politicâ poteſtate: Aulicæ Artes: Acta Facultatis: Epiſcopales Cenſuræ: quo fundamento de priſcâ Sententiâ nihil motum.

PEr eam occaſionem non ita multò poſt eodem ſcilicet anno 1611. defenſurus Richerius antiquam Scholæ Pariſienſis de Conciliorum potiore poteſtate Sententiam, tacito nomine libellum edidit, de Eccleſiaſtica & Politicâ poteſtate, cui conjunctæ prodierunt Sacræ Facultatis pleræque cenſuræ, quas memoravimus.

Richerius undique magnis hoſtibus premebatur, magnæ illi, Facultatis ac totius Academiæ nomine, cum Jeſuitis ſimultates, magno hominum concurſu ac ſtudio lites agitabantur, perviceratque Richerius, ut Jeſuitæ Senatûs Conſulto hæc profiteri juberentur, ſe amplecti Scholæ Sorbonicæ Doctrinam, maximè in iis, quæ ad Salutem autoritatemque Regum, atque ab antiquo ſemper cuſtoditas & obſervatas Eccleſiæ Gallicanæ libertates tuendas pertineret, quarum libertatum validiſſimum firmamentum majores noſtri in Conciliorum priori ac ſuperiori poteſtate reponebant. Hæc 22. Decembris anno 1611. ab ampliſſimo Ordine juſſa 22. Februarii à Jeſuitis ſubſcripta in Curiæ autoritatibus continentur, ſuperſcripſere inter alios Viri ornatiſſimi atque omni laude cumulati Fronto Ducæus & Jacobus Sirmundus, quos honoris causâ appellatos volo.

Concitabatur interim adversùs Richerium Romana Curia: aula Regia, ipſa Facultas, ipſe Clerus, Cardinalis Perronius, Archiepiſcopus Senonenſis, vocarique Comprovinciales Epiſcopi ita decreverunt, *Libellum de Eccleſiaſtica & politicâ poteſtate cenſurâ & damnatione dignum judicavimus & declaravimus, ac reipſa cenſurâ notavimus & damnamus ob multas, quas continet, propoſitiones, expoſitiones, & allegationes falſas, erroneas, ſcandaloſas, & ut ſonant, hæreticas, juribus tamen tam Regis quàm Eccleſiæ Gallicanæ ejuſque immunitatibus, & libertatibus per nos non tacitis; Pariſiis in Congregatione Provinciali anno* 1612. *Martii* 13.

Similem Cenſuram ediderunt Paulus Huraldus Archiepiſcopus Aquenſis & Comprovinciales, niſi quod de Regis juribus & Eccleſiæ Gallicanæ Libertatibus tacuerunt eodem anno Maji 24. Nullæ notatæ ſunt propoſitiones, quòd Cenſuræ genus anceps multi querebantur: Sacræ Doctrinæ nihil afferre lucis, fraudibus locum dare: Cæterùm nemo dixerit, antiquam de Concilii potiore autoritate ſententiam à Perronio damnatam. Quam aliasque & conjunctas problematicas

ticas eſſe toties in egregiis ſcriptis, ac nuperrimè apud Prædicatores in ampliſſimo cœtu vivâ voce pronuntiaverit.

Propoſitiones in Richerii libello improbatas has ad Caſaubonum ſcripſit: *Quòd Presbyteri cum Epiſcopis Ariſtocratici regiminis more in partem Eccleſiaſticæ adminiſtrationis vocentur, quod Electiones jure divino nitantur, ex quo conſequatur à Regibus, qui Antiſtites deſignent, contra jus divinum peccari, quod regimen Ariſtocraticum omnium ſit optimum, & Naturæ convenientiſſimum, in quo directè Status Monarchicus oppugnetur, quòd omnis Principatus à ſubjecti populi conſenſu pendeat: quòd Deus influat in ſuppoſita analogicè, hoc eſt, in civitates ac regna, ipſamque communitatem priùs & propriùs ac principaliùs, quàm in partes, quæ non aliter agant, quàm ut inſtrumenta eorum ſuppoſitorum & communitatum, quo fiat, ut Principes ac Reges non* ipſi regerent, ſed Communitas per ipſos tanquam *adminiſtros*. His addebat Perronius habere ſe pro manibus ipſam Richerii Theſim anno 1591. in Sorbona propugnatam: *Quòd Ordines regni Regibus poteſtate antecellant quòd Henricus III. juſtè caſus ſit ut tyrannus, eique ſimiles armis & inſidiis inſectandos: Jacobum Clementem ad eum cadendum Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtudio & amore legum ac Patriæ libertatis incenſum.* Hæc igitur quæ nunc libello edito Richerius docuiſſet ex horrendis illis, & penitùs inhibitis erroribus prodiiſſe.

Ex his ſanè patet ſatis multa ſuppetiiſſe, quæ Aulam, quæ Clerum, quæ omnes Ordines in Richerium commoverent. Certè nemo dixit fuiſſe damnatum, quod antiquam Facultatis ſententiam tueretur, quique eâ causâ maximè inſectabantur eum, alia obtendebant.

Imò recordemur Duvallium, tùm adversùs Richerium infenſiſſimo animo ſcriberet, hæc diligentiſſimè docuiſſe juxta ſententiam Academiæ Pariſienſis, Concilii poteſtatem Papali anteferri, infallibilitatem ad Concilium Generale ſolùm referri: Utramque ſententiam ab omni Cenſuræ nota eſſe liberam: quæ ſupra deſcripta nunc tantùm à nobis commemorari oportet.

His igitur liquet, Sacram Facultatem nihil antiquæ doctrinæ derogâſſe, cum 1. Septembris anno 1612. edita Concluſione Richerium Regio juſſu Syndicatu expulit. *Cùm ei gratias agendas cenſuit ob res præclarè in Syndicatu geſtas: libro excepto de Eccleſiaſticâ & Politicâ poteſtate*, quâ exceptione nec librum cenſurâ notavit, quem nec examinaverat, & cætera, ac præſertim ea, quæ apud Dominicanos recentiſſimâ memoriâ geſſerat, approbavit.

Cæterum ex Regeſtis Parlamenti conſtat, Nuntii Apoſtolici Auditorem, clam conventis Doctoribus id egiſſe omni ope, ut liber cenſurâ notaretur, improbareturque antiquorum Facultatis editio Decretorum tanquam Richerius his editis arcana Facultatis ejus injuſſu, præter fas, evulgaverit, aut Sacra Facultas clam habere vellet quæ à 200. annis palam decreta & geſta in Acta retulerit.

Quid poſteà egerit Richerius? quid paſſus ſit Cardinalis Richerii tempore? quid retractavit? quid defenderit? quomodo retractationem explicavit? quid denique ſcripſerit? quid teſtamento facto Orbi Chriſtiano teſtatum voluerit? qualia ſint ejus ſcripta poſt mortem publicata? noſtra parvi refert, qui Sacræ Facultatis atque Eccleſiæ Gallicanæ non unius privati hominis cauſam agimus.

Hoc certè non diffitemur, cùm plerique Richerium peſſimè haberent, quòd antiqua Decreta coleret, multos eo exemplo fuiſſe deterritos, ne ea apertè tuerentur, ſedi

Digitized by Google

ſed nos aulicis artibus geſta nihil moramur, Sacræ Facultatis geſta referimus.

CAPUT XXVI.

Acta Facultatis adverſùs Marcum de Dominis & Theophilum Milleterium: item de Ludovico Cellotio ac Franciſco Guillonio.

ANno 1617. Facultas cenſurâ notavit quatuor priores libros de Republicâ Chriſtianâ Marci Antonii de Dominis; atque ille quidem de Eccleſia Romana ſic docebat: *Erat ergo & eſt Eccleſia præcipuâ Nobilitate, exiſtimatione, nomine & dignitatis autoritate, non Regiminis & Juriſdictionis Principatu*, qua de re Facultas ſic cenſuit: *Hæc propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica, quatenus apertè inſinuat Romanam Eccleſiam jure divino autoritatem in alias Eccleſias non habere.* Vigilantiſſimè omninò in alias Eccleſias, non in ipſam adunatam atque collectam Univerſalem Eccleſiam provida ac docta Facultas adverſùs novos hæreticos, Romanum Principatum ſic aſſerit, ut antiquæ Doctrinæ & Decretorum Conſtantienſium ubique recordetur.

Quod autem ille Autor diceret, à Pariſienſibus unum ſupponi Papam Univerſalem, qui toti præſit Eccleſiæ Univerſali, tanquam Epiſcopus Univerſalis, eadem Facultas ſuppoſitionem, quam Pariſienſibus tribuit, falſam judicavit, cujus falſitas in hæc verba (tanquam Epiſcopus Univerſalis) cadit, quaſi alii Epiſcopi ſint tantùm Papæ Vicarii. Sic fœdam & adulatoriam ac poſtremis temporibus ortam ſententiam, ex cujus Decretis Papam Conciliis anteponunt, priſcæ traditionis memor à ſe amolitur. Hujus verò Cenſuræ Duvallium, ejuſque aſſeclas autores extitiſſe conſtat, neque effecerunt, ut Sacra Facultas à priſcorum Decretorum autoritate ac Sententia recederet.

Anno 1641. Ludovicum Cellotium Conciliorum autoritati detrahere viſum, eoque nomine Cenſurâ notatum Sacra Facultas ſuſcepit affirmantem & profitentem illud; *Nempe Conciliorum Generalium convocationem quandoquo neceſſariam.*

Cùm Milleterius de uſu Pœnitentiæ quæſtione motâ librum edidiſſet ſub hoc titulo. *Le pacifique veritable*, quo libro *aſſereret, Sedis Apoſtolicæ Decreta de Fide, eo ſolum ſtatu eſſe infallibilia, ſi in Conciliis œcumenicis fierent, atque in ſolis Conciliis œcumenicis conſenſum unanimiter Eccleſiæ declarari*: Facultas ſic cenſuit. *Hæ propoſitiones in quantum infallibilitatem Eccleſiæ Univerſalis, in nullo alio ſtatu quàm in ſolo Concilio œcumenico congregatæ tribuunt, & ipſam aliquo tempore legitimæ uſus pœnitentiæ cognitione caruiſſe, ſupponunt, temerariæ ſunt, ipſi Eccleſiæ injurioſa & hæretica*: Sic cùm de Conciliis Generalibus ac Sede Apoſtolica ageretur, Sacra Facultas antiquis Decretis hærens, infallibilitatem non Sedi Apoſtolicæ ſoli, ſed Eccleſiæ Univerſali tribuit, eamque conſtare docuit non tantùm in Conciliis Generalibus, ſed etiam in Eccleſiâ toto orbe diffuſa; prorſus ex eâ fide, quam profeſſa erat adverſùs Sarrazinum. *Quod in Conciliis tota autoritas, dans vigorem Statutis, reſidet in Spiritu Sancto & Eccleſia Catholica.* Ut Spiritus Sanctus toti Catholicæ Unitati primitùs adhæreat, eaque ſit radix, unde certitudo & infallibilitas in Concilium quoque œcumenicum, hoc eſt, in ipſam Chriſtiani nominis repræſentationem influat, quæ mirum in modum cum quarto Gallicanæ Declarationis Articulo congruunt.

Franciſcus

Franciſcus Guillonius Baccalaureus pro minore ordinariâ reſponſurus, multa in Theſi proponebat, quibus autoritati Epiſcoporum à Chriſto inſtitutæ, eorumque in Conciliis aſſidentium judiciariæ poteſtati derogaret anno 1656. Facultas actum diſtulit, atque eodem anno 15. Januarii ſuſcepit Baccalaureum hæc ſcripto profeſſum: *Agnoſco & fateor Epiſcoporum Juriſdictionem eſſe Juris divini, & eſſe immediatè à Chriſto, eosque in Conciliis œcumenicis verè eſſe Judices, atque in iis ex eorum Judiciis Summum Pontificem pronuntiare.*

Hæc ſi intelligimus, confectam eſſe conſtabit quæſtionem noſtram; Profectò enim ſi quis eſt ex proviſione Chriſti infallibilis, is non ex aliorum, ſed ex ſuo Judicio pronuntiat: alioqui ſui dubius, neque ſatis conſcius aſſiſtentis Spiritûs, aliis ſe permittit, ac ſi media, ut vocant, humana requirere neceſſe ſit. Conſilia ſanè, non judicia, conſiliariosque qui doceant ac ſuadeant, non Judices qui ſecum aſſideant ac decernant, exquirere oporteat.

Ex his dogmatibus juſſu Facultatis emendata Theſis, atque in meliorem formam reducta eſt, quæ res in actis Facultatis ſic perſcripta eſt. Ex ultima appendice, in qua plus inerat involutæ difficultatis circa Apoſtolatum ipſum, & annexa Apoſtolatui gratiarum dona & poteſtates, nec non Jura Epiſcoporum in convocandis Synodis particularibus, & in ſanciendis cum Summo Pontifice Conciliorum Generalium definitionibus, quidquid detorqueri poterat contra veritatem, totum illud eraſum fuit.

Ergo diligens Lector ſequentes conſideret propoſitiones, quas Facultatis Acta commemorant in Theſi eraſas eſſe, intelligatque, quænam illa ſint quæ detorqueri poſſent contra veritatem; Prima propoſitio eraſa, Petrus in Primatu, Chriſti Conſors & Socius participatione factus eſt, quæ profectò ſi ſtarent, haud magis Pontifici quàm Chriſto Sacra Concilia anteferri poſſent.

Eraſum quoque illud, quod à Sancto Leone depromptum videretur, ſed procul ab ejus mente deflexum. *Si quid Chriſtus cum Petro cæteris voluit commune eſſe Apoſtolis, nunquam niſi per Petrum dedit, quidquid illis non negavit*, ne, quod eſt abſurdiſſimum, Apoſtoli proximè à Petto, non autem à Chriſto ad Apoſtolatum ordinati videantur; Nneque illud Facultas in Theſi reliquit, ſolus Petrus Succeſſores habet Apoſtolos, quo Guillonius Epiſcopos ab Apoſtolorum Succeſſione ac Jure contra omnem antiquitatis fidem penitùs movebat.

Deletum etiam illud. *Solus Pontifex Epiſcopos in Concilium, vel particulare, vel generale, non nunquam ad melius neceſſarium convocat.* Hoc nempe erat quod Facultatem dicentem audivimus, involvi à Guillonio *jura Epiſcoporum in convocandis Synodis particularibus*, nec placebat illud *ad melius neceſſarium* convocatas Synodos, quia illud melius infringebat illud neceſſarium, quod quandoque agnoſcendum ad convocandas Synodus etiam generales Facultas decreverat adversùs Cellotium.

Denique eraſum illud, In Conciliis Pontifex auditis Epiſcoporum ſententiis de Judiciis pro ſuâ autoritate certoque ac infallibili Chariſmate verbum Dei pronuntiat; Quod ſi admitteretur, jam Epiſcopi in Conciliis Conſiliarii tantùm, nec niſi nomine tenus Judices haberentur, atque in ſolo Pontifice autoritas reſideret, eaque evaneſceret, quam Facultas agnoverat à Chriſto profectam autoritatem Epiſcoporum *in ſanciendis cum ſummo Pontifice Conciliorum Generalium definitionibus.*

Itaque deletum illud, *Pontifex auditis Epiſcoporum ſententiis & judiciis pro ſuâ autoritate pronuntiat*, cujus loco repoſitum eſt *ex illorum ſententiis ac judiciis ipſe pronuntiat.*

P Sublato

Sublato etiam certo illo atque infallibili Pontificis chariſmate, quo quidem Epiſcopi Papali ſententiæ obnoxii, non etiam ipſi Judices, verique aſſeſſores eſſent, adeò nova hæc à Facultatis ſententia abhorrebant.

Neque prætermittendum iſtud, juſſu Facultatis in Theſi repoſitum, poſtea quam nempe ſcriptum eſt: Petrus totius Eccleſiæ fundamentalis Petra, & Paſtor Univerſalis, Apoſtolorum Princeps à Chriſto conſtitutus; Juſſu etiam Facultatis adſcriptum, jure etiam divino cæteri Epiſcopi ſingularium plebium Capita, cùm Baccalaureus tantùm optimates ſcripſiſſet, tanquam unus tantùm Romanus Epiſcopus, non autem cæteri Epiſcopi veri à Chriſto inſtituti Eccleſiarum Principes & Capita haberentur.

Erat tum Clerus Gallicanus frequentiſſimo cœtu Pariſiis congregatus; Scriptum ergo eſt, in Regiſtris Facultatis. *Domini Epiſcopi gratias egerunt Facultati ex parte totius Cleri Gallicani pro ſuâ in defenſione Jurium Hierarchici Ordinis cura & ſollicitudine, idque per Organum D. Petri de Berthier, Epiſcopi Montalbanenſis.* Quæ etiam in Cleri Actis habentur, ut Doctrinam Facultatis ab Epiſcopis & Clero Gallicano comprobatam eſſe conſtet.

Jam ergo arbitramur intellectum omnibus, Sacræ Facultatis totiusque adeò Eccleſiæ Gallicanæ Doctrinam, id primum Eccleſiæ Univerſali ejusque unitati tribuere, conjunctam vim Spiritûs radicemque infallibilitatis in ea unitate eſſe ſitam, quæ in Concilium Univerſalem Eccleſiam repræſentans transfundatur. Solum illud eſſe, quod à Fide deviare non poſſit; Ergo Pontificem qui deviare poſſit Eccleſiæ indeviabili meritò eſſe ſubditum, proinde Epiſcopos jure divino inſtitutos, Romanoque Pontifici, maximè in judicandis fidei quæſtionibus, non Conſiliarios, ſed Aſſeſſores, & Conjudices datos, ex quorum judiciis ipſe pronuntiet, adeoque interdum convocationem Conciliorum Generalium eſſe neceſſariam, quæ profectò vacant, ſi Romanus Pontifex, vel ſolus, non autem cum Eccleſia conjunctus, infallibilitate atque adeo ſuprema & indeclinabili poteſtate gaudeat.

Hinc Eccleſiæ ſtatus conſtitutus, atque in Theſibus prædicti Franciſci Guillonii juſſu Facultatis ſcriptum, *Eccleſia jure divino Monarchia eſt, tametſi Ariſtocratiâ temperata.* Monarchia quidem, quòd habeat Principem Petrum ejusque Succeſſorem pro tempore ſedentem, temperata Ariſtocratia, quòd Petri Succeſſori à Chriſto dati ſunt Epiſcopi, ut veri Principes ac Judices, ex quorum judicio pronuntiet.

Hinc damnatus de Dominis, ejusque propoſitio habita eſt ſchiſmatica & hæretica, quatenùs vult, Eccleſiam univerſalem ſecundùm ſe totam eſſe ariſtocraticam.

Id qui adverſari putant antiquæ ſententiæ, quæ Papam ſubdit Concilio, hos ego dejerârim nunquam in noſtrorum libris verſatos fuiſſe; Gerſon quidem aſſiduè Eccleſiæ ſtatum agnoſcit Monarchicum; Hunc alii ſequuntur atque omnia maximè conciliant, dum Romano Pontifici tribuunt, ut Eccleſiis quidem ſingulis, non autem totæ Eccleſiæ collectæ & adunatæ præſtet, & habeat quidem plenitudinem Apoſtolicæ [illegible]eſtatis, ſed Conciliorum & Canonum [illegible]ctoritate tanquam Ariſtocraticæ temperamento moderandam.

CAPUT XXVII.

Articuli Facultatis ad Ludovicum Magnum allati: Cenſura Veruantii & Guimenii: Alexandri Septimi Bulla: Strigonenſis ejusque Cenſura.

EX his ergo Decretis toties iteratis, ac perpetua traditione ſervatis Sacra Facultas

Facultas Ludovico XIV. Magno ſex illos articulos, toto poſtea Regno edicti Regii autoritate vulgatos attulit, quos ſuprà recenſitos hic prætermiſimus anno 1663.

Metuebat Rex maximns, metuebat Sacra Facultas, atque optimus quisque, ne gliſcens adulatio antiquorum Decretorum robur & innatam Galliæ libertatem infringeret.

Anno 1658. excuſus eſt Metis, quodam Carmelita Autore, ſub Jacobi Vernantii nomine liber, cum hoc ambitioſo titulo. *La deffenſe de l'autorité de nôtre Saint Pere le Pape, de Noſſeigneurs les Cardinaux, les Archevêques & Evêques &c.*

Quem librum Sacra Facultas à Pictavienſibus Parochis conſulta, multis habitis per duos ferè menſes publicis ac privatis Congregationibus, cenſurâ notavit, ac cenſuram confirmavit 26. Maji anno 1664.

Quod igitur Vernantius ſoli Summo Pontifici infallibilitatem activam, paſſivam Eccleſiæ, & Conciliis tribueret, Sacra Facultas ſic cenſuit: *Hæ propoſitiones quatenùs excludunt ab Eccleſia infallibilitatem activam ſeu autoritatem emergentia circa fidem dubia infallibilis veritatis oraculo tollendi & explicandi, falſæ ſunt, temerariæ, ſcandaloſæ & hæreticæ.*

Quod ſtatuebat Vernantius, Papam ſoli Deo ſubjici, nec niſi divinâ poteſtate Papalem poſſe reſtringi poteſtatem, eique nullis legibus modum poni, Facultas proſcribit his verbis: *Hæc propoſitio intellecta de uſu & exercitio poteſtatis Papalis falſa eſt, Eccleſiæ, & Conciliorum autoritati derogans,* diligentiſſimè omninò, atque ex Majorum non modò Decretis, ſed etiam verbis Papalem poteſtatem utpote divinitùs inſtitutam Deo ſoli quoad ſe, quoad uſum & exercitium Sacris Canonibus Conciliisque ſubjiciunt. Vernantius, niſi Papa infallibilis haberetur, aiebat mutandam profeſſionem eam, quâ credimus Sanctam Eccleſiam Catholicam & Romanam, quod prænominata Facultas ſic cenſuit; Hæc propoſitio eſt falſa, temeraria, ſcandaloſa & in Fide periculoſa, quippe quæ, ut jam diximus, Catholicam fidem pendere vellet à dubia, ne quid dicam gravius, de Pontificiâ infallibilitate ſententia.

Aſſerebat Vernantius, à ſolis hæreticis, ac ſchiſmaticis peti Concilia, ut perturbandæ Eccleſiæ locus eſſet. At Sacra Facultas *hæc propoſitio univerſim ſumpta eſt ſcandaloſa, Eccleſiæ Conciliis generalibus ac ſublimioribus poteſtatibus contumelioſa*, quippe quæ ſæpè œcumenicis Conciliis congregandis operam dederint, atque adeo etiam provocârint.

Cùm Vernantius Conciliaris poteſtatis, ac Jurisdictionis fontem in uno Pontifice collocaret: Facultas ſic ſtatuit, Hæ ſex propoſitiones, in quantum aſſerunt, Eccleſiam in *Concilio Generali congregatam non habere à Deo immediatè Jurisdictionem ac autoritatem, falſæ ſunt, verbo Dei & Concilii Conſtantienſis definitioni contrariæ, & olim à Sacra Facultate reprobata.*

Negabat Vernantius, unquam examinatum aut ulli appellationi fuiſſe ſubjectum id quod Romani Pontifices decreviſſent, Facultas è contra: *Hæ propoſitiones falſæ ſunt, quatenùs quædam aſſerunt, & aliæ innuunt, in nullo caſu à Summo Pontifice appellari poſſe, Sacræ Conciliorum autoritati detrahunt, ac germanis Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus ſunt contrariæ.* Gallicanam libertatem, contra quod Petrus de Marca non ſatis conſultò dixit, in ſupremâ Conciliorum poteſtate nixam profitentur.

Quod Vernantius diceret, Cujusdam Doctoris de Pontificiâ infallibilitate ſen-

tentiam à Facultate eſſe laudatam, id à ſe Facultas amolitur his verbis; *Hac propoſitio imponit Sacra Facultati, quæ mentem ſuam aperuit in articulis contra Lutherum & in declaratione factâ apud* Regem Chriſtianiſſimum anno 1663.

Vernantius dixerat, eandem, quam Chriſtus à Patre acceperat, poteſtatem totam in Romano Pontifice eſſe collocatam, quæ documento ſunt, quàm hujuſmodi homines cæco & interdum impio ferantur impetu; At quæ in eam ſententiam congeſſerat Facultas, ut ſcandaloſa, *piarum aurium offentiva, & ut verba præ ſe ferunt, blaſphema rejecit.*

De fidei regula quod Vernantius ſcripſerat Facultas condemnavit, his verbis: *Hæc propoſitio, quâ parte aſſerit Summum Pontificem eſſe veram regulam fidei, temeraria eſt, & in errorem inducens, quod nempè in errorem inducat, u qui pro regula fidei ponat Pontificem, quem infallibilem eſſe non conſtet.*

Quæ Vernantius de Juriſdictione Epiſcoporum à Romano Pontifice profecta dixerat, Facultas ſic rejicit. *Hæ propoſitiones, quarum duæ priores aſſerunt, Apoſtolos non fuiſſe conſtitutos Epiſcopos à Chriſto. Cætera verò, poteſtatem Juridictionis Epiſcoporum non eſſe immediatè à Chriſto, falſa ſunt, verbo Dei contraria, & olim à Sacra Facultate reprobata. Hactenus Vernantii cenſuram referre placuit.* Cætera ad alium locum pertinent.

Amadæus Guimenius omni recentium Caſuiſtarum fœce collectâ id etiam de Pontificia infallibilitate ſcripſerat, de Fide eam eſſe; atque ita inferebat, Eccleſia errare non poteſt, & conſequenter nec Caput ejus, quem Sacra Facultas damnatis opinionum portentis hac etiam in parte notandum cenſuit his verbis: *Doctrina his propoſitionibus contenta & illata falſa eſt, temeraria, ſcandaloſa, Gallicanæ Eccleſiæ libertatibus contraria, Univerſitatibus, Theologicis Facultatibus ac orthodoxis Doctoribus contumelioſa*, anno 1665. Sic duæ Cenſuræ adversùs Vernantium & Guimeniuum proceſſerunt, confutati acriter, quòd noſtra damnabant, quod autem contraria ſequerentur, coërciti tantùm; ſed pro innatâ Gallis, ac noſtræ Facultati modeſtiâ, nullâ hæreſeos aut etiam erroris notâ inuſti ſunt.

Has igitur Cenſuras noſtrâ memoriâ accuratiſſimas atque elaboratiſſimas ſummaque moderatione libratas eſſe conſtat, nec tamen defuere, qui Alexandrum VII. adversùs modeſtiſſimam Facultatem, antiqua & probata tuentem, inſtigarent.

Ille igitur ad Regem adversùs Sorbonicas Cenſuras gravem expoſitionem habuit, datis Litteris 6. Aprilis anno 1664. At Rex prudentiſſimus nihil ſe commovit, gnarus ſcilicet impoſitum fuiſſe Pontifici, ac Sorbonicos priſcæ ſententiæ inſtitiſſe.

Anno 1665. Bulla Romæ prodiit, in quâ Cenſuras adversùs Vernantium & Guimenium uti præſumptuoſas, temerarias, atque ſcandaloſas, caſſas & irritas declarabat, defendique & allegari ſub Excommunicationis pœnâ Apoſtolica auctoritate prohibebat. Ulterius judicium de prædictis Cenſuris, deque opinionibus in libris Jacobi Vernantii & Amadæi Guimenii ſibi Sedi Apoſtolicæ reſervabat. Gravis ea reſervatio videbatur, qua ferre cogeremur interim quæ adversùs Hierarchiam ac mores dudum invaleſcerent portenta opiniorum, ac Theologiæ Facultates ipſique adeo Epiſcopi tanto in Eccleſiæ diſcrimine elingues fierent.

Grave

Grave item illud, quod erat in Bullâ de Vernantii & Guimenii opinionibus dictum, præſertim quæ ad actionum moralium regulam pertinerent, nempe eas opiniones & graviſſimorum ſcriptorum autoritate & perpetuo Catholicorum uſu mixas, quod Eccleſiæ Catholicæ maximo de honeſtamento verteret.

Hoc Pontificum diploma, tametſi non erat ad nos ſolemni more miſſum, Româ tamen in privatarum Epiſtolarum faſciculis pervenit in Galliam.

Deputati à Facultate qui rem examinarent: conſtrit apud omnes, Diploma Pontificium Inquiſitionis eſſe opus: editum quippe non de Fratrum Conſilio in publico Conſiſtorio, ſed auditis ſuffragiis Cardinalium in totâ Republicâ Chriſtianâ Generalium Inquiſitorum motu proprio, qualia nemo unquam in Gallia admiſit, præſertim cum illa clauſula, motu proprio, quam novam & priſco jure incognitam Gallicana Eccleſia non admittit.

Conſtabat & illud, ut etiam optima formula conſtaret, ne quidem ad nos pertinere Bullam, quæ more ſolemni miſſa non eſſet, neque ipſi Pontifici eam mentem ineſſe ut Gallos obligaret, his ritibus prætermiſſis, qui antiquo Gallorum imò totius Eccleſiæ jure nitantur.

Itaque Facultas quieſcendum rata, Rector Academiæ admonitus Sacræ Facultatis ſpopondit ſuam et Univerſitatis operam minimè de futuram more majorum, ſi quid gravius contingeret, Senatus Bullam divulgari vetuit, neque ulteriùs proceſſit negotium. Itaque Cenſuræ ſuæ apud nos loco ſteterunt: Bulla annumerata iis, quæ ignota ac nulla, nihil ad nos pertinerent, qui hæc perpenderit, facilè intelliget Sacræ Facultati cum Clero Gallicano maximè convenire, Clerique declarationem anni 1687. ex intimâ ipſius Facultatis, imò Eccleſiæ totius Gallicanæ doctrinâ eſſe deprompt am, ac ſi quid difficultatis obortum eſt, id non ex ipſo dogmate provenire, ſed ex aliis rebus, quæ nihil ad rem noſtram pertinent.

Quare Sacra Facultas priſcis inſiſtens condemnavit juſſu Senatûs deductam ad Examen ſuum hanc cenſuræ Hungaricæ Propoſitionem, *ad ſolam Sedem Apoſtolicam divino & immutabili privilegio ſpectat de Controverſiis fidei judicare: quæ de re ſic cenſuit.*

Hæc propoſitio, quatenùs excludit ab Epiſcopis & Conciliis etiam Generalibus de fidei contraverſiis autoritatem, quam habent immediatè à Chriſto, falſa eſt, temeraria, erronea, praxi Eccleſiæ adverſa, verbo Dei contraria, Doctrinam renovans aliàs à Facultate reprobatam 18. Maji anno 1683.

Hic Doctrina Facultatis quàm neceſſariò cum Univerſâ Declarationis Gallicanæ Doctrinâ ſit conjuncta, ex relatis Sacræ Facultatis Decretis manifeſtum reor. Sed antequam ad alia me convertam, eximam oportet eum, qui quorumdam animis hæret ſcrupulus.

CAPUT XXVIII.

An ſententia de potiore Concilii poteſtate, Regum Juribus ac poteſtati noceat.

Thomæ Corcellæi reſponſum: Propoſitio Joannis Huſſi in Conſtantienſi Concilio condemnata.

Nempe objiciunt, Regnis ac Regibus periculoſam eſſe noſtram ſententiam: Si enim Spiritualis primus Pontifex Eccleſiæ & Concilio ſubſit ſubeſſe,

multò magis Regno ac generalibus Regnorum Conventibus temporales Reges.

Quo maximè argumento in antiquam ſententiam Reges incitârunt, ſed Thomas Corcellæus id ab Eugenii Legatis objectum reſponſo edito coram Regni Principibus, ipſoque Carolo ſeptimo Rege, ſic ſolvit; *Nec ullatenùs ſunt audiendi, qui ad alliciendum Reges & Principes in contrarium autoritatu Conciliorum dicunt, quòd ſi Concilia generalia poſſent corrigere & deponere ſummos Pontifices, pari ratione quòd populi haberent corrigere & deponere Principes ſæculares; qui enim talia dicunt manifeſtè autoritatem Conciliorum, & declarationem fidei ſuper hoc factam deſtruunt, non plus tribuentes autoritatis ipſi Congregationi Eccleſiæ, quàm uni communitati ſæculari. Clarè quoque negant, Concilium habere autoritatem à Chriſto immediatè, cùm ipſum ſic comparant communitati ſæculari, quæ non habet autoritatem à Chriſto corrigendi aut puniendi Principem ſuum; Sed bene conſpiciant definitionem Concilii Conſtantienſis, reperient in hoc magnam differentiam, nam ipſum Concilium Conſtantienſe reprobavit illum articulum decimum ſeptimum inter articulos Joannis Huſſi contentum, quòd Principes debeant puniri ad arbitrium populi; & tamen alterum probavit. Quod Concilium Generale habet poteſtatem immediatè à Chriſto &c. & hoc etiam apparet ex Sacris Scripturis, cùm Chriſtus ipſe, aſſignans differentiam inter hoc & illud, dicat; Reges Gentium dominantur eis, vos autem non ſic: & Beatus Petrus in Canonicâ* dicit de Paſtoribus, *non ut dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis.* Doctores quoque lucidè declarant, quomodo Papa non eſt Dominus rerum Eccleſiæ, ſed Miniſter: valdè quoque extraneum eſt & à veritate alienum dicere, quòd non plus Spiritualitatis reperiatur in Congregatione legitima Eccleſiæ quàm in una Communitate ſæculari, aut non ſpecialior aſſiſtentia Spiritûs Sancti, de quo Chriſtus ad ipſam dixit, *Mittam vobis Spiritum veritatis, ut maneat vobiſcum in æternum* Joannis 14.

Quin ipſe Richerius in ſuâ defenſione ſic ait, ut quid ergo imponere Richerio? quòd ſuſtineat Concilium Generale eſſe ſupra Papam, quia vel ſic Comitia Generalia Regni ſunt ſupra Regem, nunquam hoc venit in mentem Richerio. Adulatores Curiæ Romanæ, quorum etiam in Sorbonâ non exiguus eſt numerus, hoc effinxerunt, ut non ſolum Richerium, ſed fideliſſimos Regum ſervos & ſubditos odioſos redderent ipſiſmet Regibus, quamvis illorum jura contra Romanam Curiam tueantur.

Quod autem quidem etiam Pariſienſes aliud docuerunt, dum totus ferè Orbis in ſumma Juris publici ignoratione verſaretur. Nego omnes: Nego hoc fulcimento nixos tribuiſſe Conciliis potiorem poteſtatem; Nego Facultatem; Nego Conſtantienſe Concilium peſſimis argumentis uſum: Nego his detractis, ſententiæ veritati ac ſimilitudini detractum eſſe; Quid quam aliæ ſuppetebant, quæ Thomas Corcellanus optimè enarravit, imò ut idem Corcellanus demonſtravit. Sacrum illud Concicilium, quo maximè ſupra Pontificem Conciliorum evecta eſt autoritas, damnavit inſanam ſententiam, quæ Reges Regnis ſubjiceret, non Regna Regibus. Adeò conſtabat ratione diverſiſſimâ conſtitutas humanam ac divinam Civitatem: Itaque hæc, quæ creandæ invidiæ objiciuntur, omittamus. Eccleſiæ à Deo conſtitutæ & gubernatæ regimen non ex mundani Regni ratione, ſed ex Dei revelatione, atque ipſius Eccleſiæ Decretis ex Patrum traditione æſtimemus.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
LIBER UNDECIMUS.
DE
PONTIFICIÆ POTESTATIS USU PER CANONES MODERANDO, AD CAPUT TERTIUM GALLICANÆ DECLARATIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Refertur Caput III. *hujus DECLARATIONIS.* Hinc Apoſtolicæ poteſtatis uſum &c.

HINC Apoſtolicæ Poteſtatis uſum moderandum per Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos. Valere etiam regulas, mores & inſtituta à Regno & Eccleſia Gallicana recepta, Patrumque terminos manere inconcuſſos; Atque id pertinere ad amplitudinem Apoſtolicæ Sedis, ut Statuta & conſuetudines tantæ Sedis & Eccleſiarum conſenſione firmatæ propriam ſtabilitatem obtineant.

CAPUT II.

Exponitur tertium Caput Gallicanæ Declarationis: hujusque duæ partes: id probandum ſuſcipitur, Eccleſiaſticam Diſciplinam, ſive univerſam, ſive particulares, ſpectet Eccleſias, in Romano Pontifice regi, adhibitis Regulis, ſive univerſim ſive particulatim, receptis.

TErtium, quartumque Caput Declarationis Gallicanæ verſatur circa uſum Apoſtolicæ poteſtatis, tum quoad Eccleſiaſticam Diſciplinam, tum quoad ipſam Fidem, ac ſecundo Capiti Conſtantienſique Decreto annectenda erant.

Poſtquam enim erat poſitum ex ejus Decreti autoritate, Pontificiam poteſtatem Conciliari ſubeſſe, etiam quoad Fidem ac Reformationem, eam quâ Eccleſiaſtica Diſciplina continetur; exponendum reſtabat, quæ eſſet illius ſubjectionis ratio in utraque iſta re: quod tertio quartoque Capite Gallicani Patres exequuntur.

Et

Et Galli quidem Noſtri æquè ac cæteri agnoverunt ſemper in Petro & Succeſſoribus plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis, *quam nemo hominum præter Chriſtum, immò nec Eccleſia tota conferre potuit & auferre*, ſed ſimul docuerunt, hujus poteſtatis exercitium & uſum Canonibus moderandum, quod à Gerſone dictum, non modo Academia Pariſienſis, atque Eccleſia Gallicana, noſtrique omnes, ſed etiam per univerſum Orbem optimè quippe magno ſtudio celebrârunt.

Hanc ergo Doctrinam, quâ Eccleſiaſticæ Diſciplinæ ratio, Eccleſiæque Gallicanæ libertates conſtant, Patres Gallicani tertio Capite profitentur.

Dividitur autem Caput illud bifariam: Cùm enim Eccleſiaſtica Diſciplina vel univerſim ſpectetur vel particulatim, hoc eſt, vel univerſam Eccleſiam, vel particulares reſpiciat Eccleſias, puta Gallicanam, exponunt Gallicani Patres, utroque reſpectu Eccleſiam non ad arbitrium regi à Summo Pontifice, ſed Univerſam quidem per Canones ubique receptos, *ac totius mundi reverentiâ conſecratos*: Particulares verò Eccleſias, verbi causâ Gallicanam, per Regulas in hac Eccleſia receptas. Regularum verò nomine etiam Conſuetudines approbatas comprehendunt.

At ne qua ſit difficultas, exponunt, recepta ea, ſeu approbata haberi, quæ Sedis Apoſtolicæ atque Eccleſiarum conſenſione & & uſu obtinuerint, quæ uſque adeò ſana ſunt, ut de iis ferè ipſi etiam adverſarii conticeſcant.

CAPUT III.

Eccleſia Romana iisdem Canonibus regit Eccleſias, quibus ipſa regitur, probatur ex Romanis Pontificibus.

HÆc igitur ſigillatim exponere potiùs quàm probare nos oportet: exponimus autem maximè ex Sedis Apoſtolicæ Decretis, quæ obvia ac toties amplis voluminibus memorata, nunc compendioſè recenſere placet.

Id fundamenti loco ponimus, Eccleſiam Romanam eò maximè eminere cæteris, quòd Canones & ſequatur & aliis ſequendos ſuâ autoritate præſcribat.

Id Sanctus Gelaſius profitetur loco celebri, quo docet, *Uniuscujusque Synodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus, nullam magis exequi Sedem præ cæteris oportere quam primam: quæ unamquamque Synodum & ſuâ autoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit.*

En quæ Romana Sedes exequi, atque exequenda mandare velit, ea nempe, *quæ & ipſa firmavit, & univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus.*

Et ante eum Zozimus, *Indecens autem hoc, ab Epiſcopis ob certas cauſas Concilium agitantibus extorquere, quod contra Statuta Patrum & Sancti Trophimi reverentiam, qui primus Metropolitanus Arelatenſis Civitatis ex hâc Sede directus eſt, concedere vel mutare, ne hujus quidem Sedis poſſit autoritas.* Cujus rei cauſam egregiam ſubdit his verbis: *Apud nos enim in convulſis radicibus vivit antiquitas, cui Statuta Patrum ſanxere reverentiam.*

Hæc occaſione Arelatenſis Eccleſiæ dicta ſunt à Zozimo de Juribus peculiaribus. Eccleſia-

Eccleſiarum, quas ſecundo loco in hoc Tertio Capite Declarationis Gallicanæ contineri vidimus; & his quidem obligari ſe Sedes Apoſtolica profitetur: quantò magis iis quæ Univerſalis Eccleſiæ firmavit aſſenſus.

Hinc Leo ille Magnus: *Nimis improba ſunt, nimis prava, quæ Sanctiſſimis Canonibus probantur adverſa.*

Sanctus Gregorius Magnus: *Si Canones non cuſtoditis, & majorum vultis Statuta convellere, non agnoſco qui eſtis.*

Sanctus Martinus Doctiſſimus Pontifex & Martyr egregius, *Canones Eccleſiaſticos ſolvere non poſſumus qui defenſores & cuſtodes Canonum ſumus, non transgreſſores.*

Et Sanctus Leo tertius ad Caroli Magni Legatos: *Ego me illis Concilii Patribus abſit ut præferam, ſed etiam illud abſit, ut coæquare præſumam:* cùm ab eo peteretur ut in diſciplina canendi Symboli aliquid innovaret.

Sanctus Leo quartus: *Non potuimus præfixos Patrum terminos immutare.*

Nicolaus primus autoritatis Apoſtolicæ vindex acerrimus de Ignatio depoſito, ac Photio contra Canones ſubſtituto: *Talibus itaque qui juris noſtri, id eſt, Canonum gubernacula cuſtodimus, neceſſe eſt obviemus.* Ac poſteà: *Canonum paternorum vetus forma ſervetur.* Atque alia Epiſtola eadem de re: *Romana Eccleſia ſemper Sanctorum Patrum ſinceriſſimas autoritates in omnibus actibus ſuis ſequitur.* Verùm hæc tractatio in volumen excreſcet ſi omnia congerimus.

His ergo evincimus duo, Canones in Eccleſia Romana maximè obſervatos: Canonum obſervantiam ab Eccleſiâ Romanâ ut capite, in omnia Eccleſiæ membra, & exemplo & autoritate diffuſam, hoc enim eſt, quod aiebat Papa Zozimus: *Apud nos enim in convulſis radicibus vivit antiquitas*, hoc eſt, & hæret apud nos, & inde pullulat per omnes Eccleſias. Quò etiam ſpectant illa ſancti Innocentii ad Victricium Rothomagenſem: „ Rectè poſtulâſti ut in illis partibus iſtius modi, quam tenet Eccleſia Romana forma ſervetur, non quò nova præcepta aliqua imperentur, ſed ea quæ per deſidiam aliquorum neglecta ſunt ab omnibus obſervari cupimus, quæ tamen Apoſtolicâ & Patrum traditione ſunt conſtituta.

Sic Eccleſia Romana antiquas Regulas, quas ipſa omnium prima ſervaret, ſervandas mandabat cæteris. Hinc etiam Nicolaus I. Epiſtolâ ad Photium hæc docet: Quòd Eccleſia Romana ſit caput omnium Eccleſiarum: „ Illas ab eâ rectitudinem atque ordinem in cunctis Civitatibus & Eccleſiaſticis Inſtitutionibus quas ſecundùm Canonicas Sanctorumque Patrum ſanctiones inviolabiliter, atque irrefragabiliter retineret, exquirere & ſectari „: Ergo firmum illud Apoſtolicæ ſedis perpetuâ traditione, hinc ad omnes Eccleſias à Romanâ Eccleſia omnium principe ordinem propagatum quòd eas iiſdem Canonibus regeret, quibus ipſa prima omnium regeretur.

CAPUT IV.

Idem probatur ex geſtis ſub Bonifacio *ſecundo & ex Concilio Romano ſub* Joanne *nono de Tranſlationibus.*

Hinc fit ut vix ullos habeamus ordinandæ in Romanâ Eccleſiâ diſciplinæ peculiares Canones conſtitutos, ſed

ſed quæ per omnes Eccleſias jubebantur ea in Eccleſia Romana vel primitùs obtinebant, vel diligentiſſimè recipiebantur & cuſtodiebantur, ſic annexus ſacris ordinibus Cœlibatus; ſic ſacræ Electiones ordine celebratæ; ſic vetitæ translationes; ſic eadem omnia, quæ cæteris Eccleſiis, Eccleſia Romana ſibi vel maximè interdicta eſſe intellexit.

In vitis Pontificum legimus de Bonifacio II. „ Hic congregavit Synodum in „ Baſilicâ Beati Petri Apoſtoli, & fecit „ conſtitutum, ut ſibi ſucceſſorem ordi„ narent. Quo conſtituto cum Chi„ rographis Sacerdotum, & jurejuran„ do ante Confeſſionem Beati Petri „ Apoſtoli, Diaconum Vigilium conſ„ tituit, eodem tempore factâ iterum „ Synodo, hoc caſſaverunt Sacerdotes „ omnes propter reverentiam ſedis „ ſanctæ: & quia contra Canones fue„ rat factum, & quia culpa eum reſ„ piciebat, ut ſucceſſorem ſibi conſti„ tueret, ipſe Bonifacius Papa reum ſe „ confeſſus eſt majeſtatis, quòd Dia„ conum Vigilium ſui ſubſcriptione „ Chirographi & ante Confeſſionem „ Beati Apoſtoli Petri, ſucceſſorem „ conſtituiſſet, ac ipſum conſtitutum „ in præſentiâ omnium ſacerdotum & „ Cleri & Senatûs incendio conſump„ ſit „. Ad reverentiam ſanctæ ſedis pertinere intelligebant, ut quæ in ea contra Canones fierent, caſſarentur. Neque Bonifacius allegabat plenitudinem poteſtatis, qua ſupra Canones evectum ſe eſſe jactaret, ſed ipſe primus omnium Canonibus ſerviebat: ita rem gerebant optimis Eccleſiæ Romanæ temporibus.

De tranſlationibus memorabile illud, nullum in ſedem Apoſtolicam ab Epiſcopatu tranſlatum videri ante Marinum anno 882. aut Formoſum anno 891. ex Epiſcopo Portuenſi aſſumptum: ut totis ferè 900. annis, Eccleſia Romana nullam tranſlationem noverit: adeò Canonibus, quibus Eccleſiam regeret, ſerviebat. Et id quidem Marino à Baſilio Macedone exprobratum. Stephanus verò quintus à Marino tertius, ſic reſpondet: „ Quicumque dicunt Mari„ num fuiſſe anteà Epiſcopum, & proin„ de non potuiſſe ad aliam ſedem tranſ„ ferri; oſtendant illi id apertè. Scito, di„ lecte & omni honore digne Impera„ tor, quòd licèt illi impedimento fuiſ„ ſet, quod objicitur de Canone, cùm „ tamen id nunquam fuerit, multitudo „ tamen ſanctorum Patrum, & illorum „ autoritas & judicium potuit illum „ conſtituere in primo gradu „. Quo loco per multitudinem ſanctorum Patrum, ſignificat ſacrum Concilium Eccleſiæ ac Provinciæ Romanæ, vicinarumque Eccleſiarum, quæ Papæ Electionem facere vel firmare, conſueverant, quorum autoritate Marinus per diſpenſationem transferri potuerit.

Tum profert Gregorium Naſianſenum & alios, qui à ſuis ſedibus ad alienos tranſlati ſunt. Nec ille quidem dicit Romanam Eccleſiam aliis eminentem Canonibus non teneri; immo diſpenſationem ex ſacri Concilii autoritate in eâ, ut in aliis, locum habere potuiſſe.

Cætera quæ ſubdit, *tametſi peccatum fuiſſet in Eccleſiâ Romanâ, tamen primam ſedem à nemine judicari*, eò pertinent, non ut Eccleſia Romana Canonibus non obligetur, ſed ut ejus Pontifices etiamſi peccâſſe videantur, non tamen ſubſint particulari Concilio; quale adversùs Marinum Conſtantinopoli congregari potuiſſet, quod alterius loci eſt.

De Formoſo quidem omnes nôrunt ejus Cadaver à Stephano ſexto (ſeptimum paſſim vocant) refoſſum, objectumque illud mortuo: *Cùm Portuenſis Epiſcopus eſſes, cur ambitionis ſpiritu Romanam ſedem uſurpâſti?* Ac deinde tribus abſciſſis digitis, quibus Pontifices be-

benedicere ſolent, projectum in Tyberim.

Hæc quidem infanda acta à Joanne nono damnata ſunt in Concilio primo Ravennenſi ſeptuaginta quatuor Epiſcoporum, cujus ſynodi Capitulum tertium ſic habet: „ Quia neceſſitatis cauſa de Portuenſi Eccleſia Formoſus „ pro vitæ merito ad Apoſtolicam ſedem provectus eſt, ſtatuimus & „ omninò decernimus ut in id exemplum nullus aſſumat, præſertim cùm „ ſacri Canones hoc penitùs interdicant „ & præſumentes tanta feriant ultione „ ut etiam in fine laïcam eis prohibeant Communionem, quippe quod „ neceſſitate aliquoties indultum eſt, „ neceſſitate ceſſante, in autoritatem „ ſumi non eſt permiſſum.

Canon memorabilis quo Eccleſia Romana ut forma cæterarum adeò communi reliquæ Eccleſiæ Canone ſe teneri teſtata eſt, ut id etiam vereretur, ne laxata apud ſe diſciplina, aliis quoque laxata eſſe videretur: adeoque & ipſa laxati erga ſe Canonis cauſam ipſam, quæ cæteras quoque excuſaret Eccleſias, neceſſitatem affert. Tum cavet Canonibus ab exemplo Romanæ ſedis & eos innovat ac firmat. Fixum ergo illud atque perpetuum, ita à Domino Eccleſiam Romanam cæteris præſidere juſſam, ut quibus Eccleſiam regeret, iis Canonibus ipſa regeretur.

CAPUT V.

Aliud exemplum. Concilium Romanum ſub Joanne duodecimo.

Aliud exemplum videamus. Decimo exeunte ſæculo, anno Chriſti ſcilicet 963. Joannes duodecimus à ſynodo habita, autore Othone primo Imperatore, propter horrenda totoque orbe nota flagitia ac ſcelera, depoſitus eſt. Leo dictus octavus huic ſubſtitutus hanc ſynodum, ut omni autoritate Canonicâ, utque etiam ordine judiciario deſtitutam, Baronius rejicit inter pſeudo-Synodos. Romanam Synodum à qua, Joanne præſide, anno 964. illa damnata eſt Synodus, miris affert laudibus: Hujus ergo ſynodi acta audiamus actione 1.

„ Joannes piiſſimus ac ſanctiſſimus „ Romanæ Eccleſiæ Papa dixit: Scitis, „ dilectiſſimi fratres, me fuiſſe expulſum Imperiali vi per duos menſes à „ propriâ ſede; quapropter vos plurimùm rogo, ſi dici poteſt regulariter Synodus illa quæ habita eſt, me „ abſente, in Eccleſia meâ, ab Othone „ Imperatore ſuiſque Archiepiſcopis „ & Epiſcopis: ſanctum Concilium „ reſpondit: Proſtibulum favens adultero, hoc eſt, invaſori alienæ ſponſæ, nempe Leoni intruſo piiſſimus ac „ ſanctiſſimus Papa dixit. Ergo damnanda eſt à nobis. Sanctum Concilium reſpondit, autoritate ſanctorum „ Patrum damnanda „; hoc eſt, autoritate Canonum tum à Papa & Epiſcopis prolata ſententia eſt. Rursùs Papa ſic interrogat: „ Quid cenſetis de „ Sicone Epiſcopo à nobis dudum conſecrato, qui in Noſtro Patriarchio „ Leonem Curialem & Neophytum atque perjurum, Noſtrum jam oſtiarium, Lectorem, Acolythum, Subdiaconum, Diaconum, atque ſubitò „ Presbyterum ordinavit, eumque ſine „ aliqua probatione, (*hoc eſt, ſine conſueto examine*) contra omnia Patrum ſtatuta, in noſtrâ Apoſtolicâ „ ſede conſecrare non formidavit? Sanctum Concilium reſpondit, deponatur „ ipſe qui ordinavit, & qui ab eo eſt „ ordinatus „. Nempe ex ſanctorum Patrum ſtatutis quibus Curiales, quibus Neophyti atque aſſumpti ex Laïcis, Epiſcopatu arcebantur, quibus Epiſcopi ſine

ſine Canonico-examine fieri vetarentur. Papa iterum rogat: „Quid ergo de illo „ Curiali & Neophyto, perjuro, atque „ invaſore noſtræ ſedis cenſetis? Sanc„ tum Concilium reſpondit, omninò „ damnetur, ut nullus deinceps Curia„ lium aut Neophytorum, aut Judicum, „ aut publicè pœnitentium ad ſummum „ Eccleſiæ gradum aſpirare præſumat „. Tum Piiſſimus ac Sanctiſſimus Papa dixit: „Sit Leo Curialis ac Neophytus, „ ac perjurus noſter, Dei omnipotentis „ ac Beatorum Apoſtolorum Petri & „ Pauli, omnium ſimul Sanctorum & „ Conciliorum venerandorum autorita„ te necnon & Spiritûs ſancti per nos „ judicio omni Clericatu prorsùs exu„ tus „.

Hic Joannes tantâ ſede depulſus, non ſedis ſuæ privilegia, quæ eſſent maxima & notiſſima, prædicabat, nullos Canones de ſua ſede prolatos aut ipſe aut Epiſcopi proferebant: Patrum ſtatutis, Conciliorum univerſalium autoritate communi ſe Canone tuebatur; Quo damnatus Photius, quo ubique Curiales, Neophyti inexaminati Clero arcebantur; ſic igitur decimo ſæculo corruptiſſimo in Eccleſia Romana ipſa traditione vivebat antiquitas, & communium Canonum diſciplina: neque aliter, Joannes adversùs Othonis ſynodum, quàm communi ſe Canone defendebat.

CAPUT VI.

Nova & inaudita Gratiani interpretatio 25. *Q.* 2. ſi ergo.

NEque me fugit quem in ſenſum Gratianus hæc poſt aliquot ſæcula detorſerit; nempe is primus omnium mortalium, anno circiter 1150. de ſuo, neque ullum, ut aliàs ſolet, autorem allegans, hæc ſcripſit. Quemadmodum Chriſtus ſabbathi ac Legis Dominus, ſe ſabbatho ſubmiſit, *ſic*, inquit, *ſummæ ſedis Pontifices, Canonibus, ſive à ſe, ſive ab aliis ſua autoritate conditis reverentiam exhibent, & iis ſe humiliando, ipſos cuſtodiunt, ut aliis obſervandos exhibeant.* Durius eſt quod ſubjungit, neque anteà obſervatum à quoquam, quod iidem Pontifices, „nonnunquam „ ſeu jubendo, ſeu definiendo, ſeu „ aliter agendo, ſe Decretorum Domi„ nos & Conditores eſſe oſtendunt. Neque „ levius iſtud aliis imponitur neceſſitas „ obſequendi: ſummis verò Pontificibus „ oſtenditur ineſſe autoritas obſequen„ di ut à ſe tradita obſervando, aliis „ non contemnenda demonſtrent, Ex„ emplo Chriſti, qui ſacramenta, quæ „ Eccleſiæ ſervanda mandavit, primus „ in ſe ipſo ſuſcepit, ut ea in ſe ipſo „ ſanctificaret „. Quæ ſi quis ante hæc tempora à Romanis Pontificibus, vel à quopiam probatioris notæ Autore conſcripta legerit, nihil repugno, quominùs autoritatem obtineant; valere autem quæ contra totius anterioris ævi traditionem, duodecimo demùm ſæculo, Gratianus commentus eſt; Theologicæ diſciplinæ ratio non ſinit, ſed omiſſo Gratiano ad priſca & anteriora redeamus.

CAPUT VII.

Concilium Moſomenſe: Rodulphi GLABRI *locus: Concilium Anſanum: de eo Anonymi reſponſiones; de exemptionibus obiter: Petri venerabilis, ut ſancti Bernardi loci: An Monachis Cluniacenſibus profuerit, quòd Romanum Pontificem peculiarem Epiſcopum habere vellent.*

CÙm ergo Eccleſia Romana communi Canone & regeretur & regeret

geret ſancti Patres noſtri Gallicani Epiſcopi, referente Flodoardo ad annum 948. in Moſomenſi ſynodo, mirantur allatas litteras *ex nomine Agapiti Papæ per Clericum, qui eas Româ detulerat nihil Autoritatis Canonicæ continentes, hoc tantùm præcipientes ut Hugoni Rhemenſi redderetur Epiſcopium.*

Hoc noſtris novum & inſolens videbatur quippe à conſuetudine Romanæ Eccleſiæ alienum. Pergit Flodoardus: *Quibus lectis ineuntes Epiſcopi Concilium cum Abbatibus & cæteris ſapientibus, qui aderant reſponderunt, ut quod Regulariter cœptum fuerat, Canonicè pertractaretur.* Itaque recitato Capitulo decimo Nono Carthaginenſis Concilii ,, de accuſato & accuſatore judicatum ,, eſt ſecundùm definitionem ipſius Capituli ut Artaldo Præſule retinente ,, Communionem & Parochiam Rhemenſem, Hugo qui ad duas ſynodos ,, vocatus venire contempſerat, à Communione & Regimine Rhemenſis Eccleſiæ abſtineret donec ad Univerſalem Synodum ex Germanis & Gallis ,, Epiſcopis congregatam ſe purgaturus ,, occurreret ,,.

Suſpectas habent allatas Româ ex nomine Papæ Litteras quòd ſola juſſa nihil Canonicæ autoritatis continerent; ipſi ex Canonibus Roberto Trevirenſi Legato Apoſtolico autore inchoata exequentur. Sic Germani, ſic Galli Epiſcopi judicabant.

Notum illud, neque omittendum Rodulphi Glabri de Epiſcopis Gallicanis ægrè ferentibus Cardinalem à Joanne decimo ſeptimo delegatum ut Romani Pontificis autoritate, Baſilicam in agro Turonico à Fulcone Andegavenſi Comite conſtructam conſecraret: Quod Hugo Turonenſis Archiepiſcopus ex Cauſis Canonicis facere recuſâſſet, qua de re Glaber hæc ſcripſit.

Quod utique audientes Galliarum Præſules præſumptionem ſacrilegam cognoverunt ex cæca cupiditate proceſſiſſe, ac rurſùs: *Licèt Pontifex Romanæ Eccleſiæ ob dignitatem ſedis Apoſtolicæ, cæteris in orbe conſtitutis Epiſcopis reverentior habeatur, non tamen ei licet tranſgredi in aliquo Canonici moderaminis tenorem.* Denique *univerſi pariter deteſtantes quoniam nimiùm indecens videbatur, ut is qui Apoſtolicam regebat ſedem, Apoſtolicum penitùs ac Canonicum tranſgrediatur tenorem.* Itaque turbinem repentè coortum, quo concuſſa Baſilica ac diſturbata conſecratio eſt, divino judicio imputârunt anno 1004.

Sunt qui Rodulphum Glabrum falſi convictum putent, tabulis ab illuſtriſſimo Petro de Marca ſummatim relatis. Atqui vir doctiſſimus his tabulis Glabrum non confutatum, ſed illuſtratum voluit. Deinde has tabulas viſas lectaſque oportet integras antequam candidiſſimo hujus ævi hiſtorico detrahamus fidem. Denique utcumque eſt, ejus teſtimonio firmatum videmus de obſervando etiam à Romano Pontifice Canonico ordine, Communem Eccleſiæ Gallicanæ ſenſum.

Neque ita multò poſt Concilium Anſæ in pago Lugdunenſi congregatum eſt. Ibi Gaulenus De Viennâ Epiſcopus Matiſconenſis gravem expoſtulationem habuit de ordinatione Cluniacenſium Monachorum à Burchardo Viennenſi facta vi privilegii quod Cluniacenſes habebant à Romanâ Eccleſiâ.

Quâ de re ſancta Synodus ſic ſtatuit: *Relegentes Sancti Chalcedonenſis Concilii, & plurimorum autenticorum Conciliorum Sententias, quibus præcipitur, qualiter per unamquamque religionem Abbates & Monachi proprio ſubeſſe debeant Epiſcopo, & ne Epiſcopus in Parochiâ alterius audeat ordinationes*

Q 3 *vel*

vel Conſecrationes abſque licentiâ ipſius Epiſcopi facere, decreverunt chartam non eſſe ratam quæ Canonicis non ſolùm non concordaret, ſed etiam contradiceret Sententiis. Archiepiſcopus ratione convictus de Gauſleno veniam petiit. Eidem mulcta impoſita ſatisfecit anno 1025.

Neque propterea omnia privilegia caſſa habebantur, hoc tantùm cavebant ne pro arbitratu, ne neceſſitate nulla, ne inconſultis iis quorum intererat, conceſſa viderentur. Itaque ea privilegia, quæ hactenùs invaluerant, concedi ſolebant autoribus Epiſcopis, vel Synodis certè conſentientibus: & ad certum modum, magnoque reſpectu ad Canonicum ordinem. Quod etiam vir doctiſſimus Ludovicus Thomaſſinus luculentiſſimè demonſtravit.

Anſanæ Synodi autoritatem elevare nititur autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus ſcripſit, ac primùm quidem ex ea Synodo nihil memorat præter fragmentum à Marcâ relatum, Capite 8. num. 1. At diſſimulat narrationem integram optimæ Notæ, in editione Labæanâ Conciliorum inſertam Tom. XI. Ait poſteà Narrationis hujus non adeò *indubitatam eſſe veritatem.* Sed id pronuntiâſſe non ſufficit; docere oportebat, addit *Monachos Cluniacenſes privilegiis Apoſtolicis non fuiſſe donatos, quamvis renitentibus, ſed tamen cedere coactis Epiſcopis.* Quis enim hæc neſcit & gliſcente licentiâ prævaluiſſe in multis contra canones abſolutam illam & arbitrariam poteſtatem? Id ex Anſano concilio notum eſſe volumus majores noſtros ſæculo quoque undecimo, Canonum ac priſcæ diſciplinæ memores extraordinariis illis Imperiis, quoad fieri ſalva pace potuit, obſtitiſſe.

Quare nihil ad nos illud quod idem Anonymus memorat, *Joannem decimum nonum & Monachos privilegia jam conceſſa defendiſſe*, neque magis ad rem Joannis decimi noni Epiſtola ab Anonymo memorata quâ Burchardo Lugdunenſi Anſani Concilii præſidi, *gratum animum teſtetur, quòd Cluniacenſi Monaſterio faveret contra Gauſlenum.* Quâ Epiſtolâ Anonymus ad infringendam Anſani Concilii autoritatem fruſtrà utitur. Potuit enim Burchardo Lugdunenſi, licèt Præſide refragante adversùs Cluniacenſe privilegium Patrum viciſſe ſententia. Potuit idem Burchardus ab eâ Sententiâ receſſiſſe quam in Anſano Concilio protuliſſet. Quibus modis à Joanne decimo nono grati animi ſignificationem retulerit, illæſâ Anſani Concilii veritate, illud interim conſtiterit, & privilegium contra Canones Chalcedonenſes datum Gallicanis Epiſcopis uſque adeò nullum fuiſſe viſum, ut Burchardus Viennenſis, quòd eo uſus eſſet Gauſleno Matiſconenſi ſatisfecerit.

Neque hîc an & quibus caſibus Papa potuerit abſolutâ illâ poteſtate hujuſmodi privilegia concedere repugnantibus licèt Epiſcopis; quam quæſtionem Anonymus invidiosè movet, ſed tantùm volumus, quòd Gallicana declaratio docet, illam plenitudinem Apoſtolicæ poteſtatis per Canones moderandam; idque à Patribus noſtris, lapſis etiam Eccleſiæ rebus, atque undecimo ſæculo pro virili parte propugnatum fuiſſe.

Hic laudat Anonymus Petrum Cluniacenſem duodecimo ſæculo hæc ſcribentem: „ His additis & multa in„ vectione extollitis, quod proprium „ Epiſcopum habere refugimus; nos verò „ reſpondemus iſtud veritati contrarium „ oppoſitâ fronte exiſtere, quoniam „ patet nos proprium Epiſcopum habe„ re. Quis rectior, quis dignior, Romano

„ Epiſ-

„ Epiſcopô Epiſcopus poteſt inveniri „? Hæc quidem ſcripſit Petrus ille venerabilis ad Beatum Bernardum, ſeu potiùs, modeſtè licèt, adverſus ipſum & Ciſtercienſes. Nunc lector viderit Petrine Cluniacenſis an Bernardi Claravallenſis potior ſit autoritas? Paucos equidem eſſe exiſtimo qui Petro non anteponant Bernardum accuſantem eos qui hâc ſpecie ab Epiſcoporum autoritate receſſerant. Nempe conqueritur is, iſtis emancipationibus *Monachos, diſſolutiores fieri uno & pauperiores, peccare licentiùs vagum ac malè liberum vulgus, noxiæ Libertatis germanam ſobolem eſſe paupertatem & ſæcularitatem, ſanctitatis nomine in Monaſteria introductam.* Cætera omnibus nota commemorare nihil attinet. Cæterùm eventus docuit, haud fruſtrà hæc conqueſtum eſſe Bernardum, quod enim Monachi paſſim magnum quidem & omnibus præſidentem, ſed tamen longè poſitum & omnium Eccleſiarum ſollicitudine occupatum habere voluerint peculiarem Epiſcopum; hinc maximè provenisse vidimus, ut tot Monaſteria prope jam immedicabili vulnere proſtrata jaceant. Sed nos hæc aliis tractanda & deploranda relinquimus, quæ à nobis ſunt inchoata proſequimur.

CAPUT VIII.

Concilium Lemovicenſe ſecundum. Gregorius VII. *Romanorum Pontificum & Epiſcoporum concors profeſſio de regendo & obediendo ſecundùm Canones.*

ANno Chriſti 1031. paulò poſt Anſanam ſynodum habitum eſt Lemovicenſe ſecundum Concilium in quo hæc legimus: *Epiſcopus Petracorienſis de quodam Canonico ſuo tantùm Clerico qui uxorem duxerat, inquirendo propoſuit dicens, ut judicarent quid de eo ageretur. Ad hoc verbum in Concilio reſponſum eſt: Canones judicent: quomodo enim poſſumus noſtro arbitrio judicare quidquam?* Quâ regulâ etiam à Romanis Pontificibus geſta æſtimabunt, *inconſulto*, inquiunt, *Epiſcopo ſuo ab Apoſtolico pœnitentiam & abſolutionem accipere nemini liceat.* Ac ſubdunt neque Petrum ipſum aliter facturum fuiſſe: *Certè Beatus Petrus ſi ſciret illum* (quem abſolvit) *eſſe à Beato Martiale excommunicatione obligatum, potiùs eum damnaret quàm abſolveret. Sic Apoſtolici Romani Epiſcoporum omnium ſententiam confirmare, non diſſolvere debent, quia ſicut membra caput ſuum ſequi, ita & caput membra ſua neceſſe eſt non contriſtare.*

Neque aliter Romani Epiſcopi ſentiebant: In eodem enim Concilio refertur Pontium Comitem Auvernenſem à ſuo Epiſcopo excommunicatum, à Papa abſolutionem accepiſſe, conqueſtumque Epiſcopum, hoc reſponſum à Papa tuliſſe: „ Debueras certè mihi antequam illa mortua ovis Romam veniret, „ ejus cauſam tuis innoteſcere apicibus, „ & ego eam omni modo objicerem „ tuamque firmando autoritatem eam anathematis ictu repercuterem. Profiteor „ quippe omnibus Conſacerdotibus meis „ ubique terrarum adjutorem me & conſolatorem potiùs eſſe quàm contradictorem: abſit enim ſchiſma à me & „ Cœpiſcopis meis. Itaque illam pœnitentiam & abſolutionem, quam tuo „ excommunicato ignoranter dederam, „ & ille fraudulenter accepit, irritam „ facio & caſſam; ut de illa nihil aliud „ ſperet quàm maledictionem quoad „ ſatisfactum tu juſtè abſolvas.

Aliud exemplum afferunt Papæ, Epiſcopum *rogantis ut pœnitentiam, quam impoſuerat, affirmaret*, Epiſcopi verò

re-

renuentis his verbis: *Non credere poſſum hoc mandatum ab eo exortum quod Canonibus repugnaret.* Quibus commemoratis *dixerint Episcopi hoc ab ipſis* Apoſtolicis Romanis & cæteris Patribus cautum tenemus quod contra Canones elicita robore careant, ac præter Sententiam Apoſtolicæ ſedis expreſſa videantur.

Neque eò minùs Pontificiam autoritatem reverebantur ſancti & humiles Epiſcopi, qui Papam caput ſuum ubique prædicant, aſſeruntque illud: *judicium enim totius Eccleſiæ maximè in Apoſtolicâ Romanâ ſede conſtat*, ſed illud Judicium Canonico ordine proferri volebant, non mandatis extraordinariis præter Canonum Sententiam.

Hàc diſciplinâ Gregorius VII. vixit: *Solet*, inquit, *Sancta & Apoſtolica Sedes pleraque conſideratâ ratione tolerare, ſed nunquam in ſuis decretis à Concordia Canonica, hoc eſt, à Canonum conſenſione diſcedere.* Alibi commendat, *ſtatuta Romanæ Eccleſiæ*, quæ à tramite ſanctorum Patrum non recedit, reprehenditque Epiſcopos, *quoniam Sanctorum Patrum decreta, & Eccleſiaſticæ religionis ſtatum, non eâ, quâ oportet, diligentiâ cuſtodirent*, ſic Canonum obſervantiâ ipſum Religionis ſtatum fulciri putabant.

Itaque Epiſcopi in ipſâ Conſecratione Romano Pontifici profitebantur *Canonicam obedientiam & ſecundùm Canones & ſervato ordine ſuo, quæ profeſſio etiam nunc in Episcopali conſecratione viget*: Romani verò Pontifices ritè appellatis octo univerſalibus Conciliis dato jurejurando profitebantur; *Se quæ prædicaverunt & ſtatuerunt, omni modo ſequi & prædicare: omnia decreta prædeceſſorum Apoſtolicorum Pontificum quæcumque ipſi Synodaliter habuerunt & probata ſunt, confirmare & indiminuta ſervare, & ſunt ab iis ſtatuta, ſunt in ſui vigoris ſtabilitate cuſtodire.* Sic totius diſciplinæ ratio antiquis conſtitutis nititur. Profitenturque & Epiſcopi ut ſecundùm Canones pareant & Romani Pontifices ut ſecundùm Canones regantur, ac regant.

Hæc Papæ profeſſio diurno Romanorum Pontificum continetur. Hæc poſt octo prima Concilia, poſt octingentos annos vi ſua ſtabat. Hæc Ivonis Carnotenſis, immò & Gratiani tempore. viguit, quippe quam memorârunt & in Canones tranſtulerunt.

Quàm autem viguerit illa, quam Epiſcopi Romano Pontifici profitebantur ſecundùm Canones obedientiam, teſtatur Hincmari Rhemenſis in Trecaſſinâ Synodo, Joanne octavo Præſide, ipſi ac Sedi Apoſtolicæ factâ profeſſione in hæc verba: *Quod in omnibus ſecundùm ſcripturarum tramitem Sacrorumque Canonum decreta, Sedes Romana tenet per omnia & in omnibus pro ſcire & poſſe meo perpetuum proſequor & teneo. Quam profeſſionem aptiore poſthac loco integram referemus ne hæc omnia præpoſterè congerantur.*

CAPUT IX.

Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica Sanctio Sancti Ludovici an ab Anonymo idoneis probationibus falſi arguatur.

At poſtquam labente diſciplinâ, ambitione atque adulatione gliſcente ab eâ regulâ deflexum eſt, ac Romani Pontificis mandatis extraordinariis, reſervationibus ac decimis, gravia onera, etiam pecuniaria imponere & trahere ad ſe paulatim Epiſcoporum Clerique jura cœperunt: Sanctus Ludovicus Pragmaticam edidit, quâ novos auſus cohiberet; primi Capitis hæc verba ſunt: „ Statuimus & ordina-

„ mus,

Digitized by Google

mus, ut Eccleſiarum Regni noſtri Prælati, Patroni & Beneficiorum Collatores ordinarii jus ſuum plenarium habeant & unicuique ſua Juriſdictio ſervetur: Caput ſecundum, *item Eccleſiæ Cathedrales, & aliæ Regni noſtri liberas Electiones habeant, & earum effectum integraliter proſequantur.* Quartum, *item promotiones, Collationes, proviſiones, & diſpoſitiones prælaturarum, dignitatum & aliorum quorumcumque Beneficiorum & officiorum Eccleſiaſticorum Regni noſtri, ſecundùm diſpoſitionem, ordinationem & determinationem juris communis, ſacrorum Conciliorum Eccleſiæ Dei, atque inſtitutorum antiquorum ſanctorum Patrum fieri volumus & ordinamus.* Anno 1268.

Hæ ſunt illæ, quas vocamus, Gallicanæ Eccleſiæ libertates: regi jure communi, Conciliorum autoritate ac Patrum inſtitutis hanc Pragmaticam vetuſtiſſimis actis & Regeſtis inſcriptam, à multis jam ſæculis laudatam, memoratam, commendatam, idque ab Eccleſiaſticis, à Magiſtratibus, à Legatis, ab univerſi regni ordinibus congregatis, ac per tot ſæcula nulli ſuſpectam. Quidam etiam Galli noſtris temporibus aut partem ejus aliquam, in dubium revocant, nullo documento, poſtquam nempe audemus inſimulare falſi quidquid guſtui non ſapit.

Quid autem habet novi ut falſa habeatur? nempe illa jus commune, Conciliorum autoritatem, ac Patrum inſtituta prædicat, his adverſantia valere non ſinit. Quid autem aliud ſonant tot Patrum, maximè Gallicanorum, geſta, quæ legimus? Cur ergo falſa ſit quæ uſque adeò Gallorum ingenium ſapiat? Quid quod ſi falſa eſſet, tamen haud aſpernanda videretur, quæ noſtris moribus traditionibuſque congruat tam pronis animis accepta ſit! ſed tamen videamus quid Autor Anonymus, qui de Libertatibus nuperrimè ſcripſit, ſuper hâc falſitate dixerit, ut vel ex eo pateat quàm futilibus argumentis agant.

Primum argumentum: *Pragmatica illa à nemine allegata fuit per ducentos annos*. Facilis reſponſio, non enim cauſa adfuit; ac ſi illa probatio admittitur quot bona legitimaque acta conciderint!

Secundum argumentum: *Nec etiam tunc in lucem edita fuit, ſed tantùm anno* 1515. Quid autem eſt *in lucem edita*? an fortè vulgatam typis oportuit, cùm nec dum typi eſſent? an verò negabant more ſolemni promulgatum, quæ in vetuſtiſſimis Parlamenti Regeſtis extet? an etiam neceſſe eſt poſt tot ſæcula acta promulgationis afferri? Quis tam iniquas conditiones imponere poſſit?

Tertiò pluries typis excuſa eſt ſine 5. Capite *quo exactiones & onera graviſſima per curiam Romanam impoſita prohibentur*. At quid hoc ad primum, ſecundum & quartum Caput, quæ nunc laudamus? De quinto verò fatemur à Margarino de la Bigne, quem alii ſecuti ſint, in Editione Bibliothecæ Patrum fuiſſe prætermiſſum; ſed mancum ut ſit exemplar nactus eſt. Ex integrioribus jam ſupplendum exemplaribus. Seu viro bono religioni fuit ſancti Ludovici nomine quidquam edi, quo Curia Romana reprehendi videretur, ſeu Typographi metuerunt, infixis cenſuræ notis, creari ſibi incommoda. Cæterùm & ille 5. articulus longè antea laudatus ac memoratus fuit.

Quartum argumentum non eſſe veriſimile ſanctum Regem, *tanta erga Sedem Apoſtolicam reverentia edicto ſolemni Romanæ Curiæ officiales comprimere voluiſſe*, tum illud; *nec dum fuiſſe morem inductum autoritatem regiam ſanctæ ſedis ordinationibus opponendi*; tamquam exactiones illæ ad pietatem, aut ad ſedis Apoſtolicæ dignitatem pertineant.

Digitized by Google

Quintum & ſextum argumentum anno 1268. ſanctus Rex *ad ſecundam in terram ſanctam expeditionem cum ſummi Pontificis conſilio ſe accingebat*, monitiſque potiùs cum amiciſſimo Pontifice, quàm edictis egiſſet. Neque is erat Clemens quartus, qui his coërcendus videretur innocentiſſimus,atque abſtinentiſſimus Pontifex. *Ac ſi quod tum fuiſſet exactum ſubſidium, nonniſi adjuvandum in expeditione bellica Regem impendendum fuiſſet.* Quæ omnia ſponte concidunt; ſi dicamus Ludovicum non præſentibus malis, ſed quâ erat providentiâ futuris ac pridem expertis occurrere voluiſſe:Clementem verò IV. quò erat abſtinentior, eò æquiore animo tuliſſe prohiberi ea à quibus ipſe abhorreret.

An verò probatione nulla tam futilibus conjecturis celebratiſſima acta falſi inſimulare liceat, prudens lector judicet. Certè autor Anonymus, quò cauſam tuetur ſuam, nihil affert verius quàm iſtud, virum egregium Ludovicum Thomaſſinum Gallum in eadem eſſe ſententia; hujus ergo conjecturas colligit quas modò refutavimus. Nos verò eum virum ut doctrinâ clarum, ita pacis ſtudio multa ac ferè dixerim nimia cogitantem, ac ne quemquam lædat ubique metuentem; nec lædere ipſi volumus: atque hîc de Pragmaticâ ſancti Ludovici Sanctione dicendi finem facimus.

CAPUT X.

Edictum CAROLI VI. *Decretum Florentinum*: nulla *ſunt quæ contra Canones*: *Romanus Pontifex contra Canones agere nolle præſumitur, ne ipſe adverſetur ſibi*: *Locus inſignis Concilii Baſileenſis.*

EX eodem fonte manavit Caroli VI. Conſtitutio *Clero agente ac plaudente*, edita anno 1406. qua ſublatis reſervationibus *ſive expectantibus* (hoc eſt, expectativis gratiis) *perſonas Eccleſiaſticas regni ac Delphinatûs ad ſuas franchiſias & libertates in perpetuum reducit, ſecundùm antiqua jura Communia & Concilia generalia*, quæ ex S. Ludovici ſanctione deprompta ſunt.

Hæc verò omnia Concilii etiam Florentini autoritate ſancita invenimus. Decretum retulimus, quò utriuſque Eccleſiæ, Græcæ ſcilicet ac Latinæ conſenſione firmatur à Petri ſucceſſoribus paſci ac regi univerſalem Eccleſiam, ſed ad eum modum, qui Conciliorum geſtis ac ſacris Canonibus continetur.

Quid ſi adverſùs Canones ſtatuunt? An continuò ad Generale Concilium appellandi? nequaquam, niſi omnem ſolverent diſciplinam in minoribus ac particularibus cauſis id ſufficit: Decretum contra Canones editum eſſe nullum. Sic enim ſanctus Zozimus (a) jam relatus, *contra ſtatuta Patrum concedere vel mutare, ne hujus quidem ſedis poteſt autoritate*: & ſanctus Leo magnus (b) *ut omni penitùs autoritate ſit vacuum quidquid ab illorum Canonum*, videlicet Nicænorum, *fuerit Conſtitutione diverſum*: Atque iterùm (c) *infirmum atque irritum erit, quidquid à prædictorum Patrum Canonibus diſcrepârit*. Et ſanctus Martinus: (d) *Canones Eccleſiaſticos ſolvere non poſſumus, qui Cuſtodes Canonum ſumus.*

Id Majores noſtri Epiſtolâ ad Adrianum ſecundum, hac etiam ratione firmant: (e) *Quòd Apoſtolica ſedes non poteſt eſſe ſibi contraria.* Eſſet autem ſi Canonum ex officio cuſtos, Canones ſolveret. Quo fundamento ſi quid à Papa prodit minùs Canonicum, ſic eſt interpretandum ut voluntas potiùs quàm facultas deſit.

Neque verò Eccleſia Romana Canonum eſt Cuſtos tanquam alieni boni, ſed pro-

(a) Zoz. Ep. 7. (b) Leo Ep. ad Anat. (c) Ep. ad S. Syn. Chalced. (d) Martin. Pap. Ep. 11. (e) Hincm. Ep. 43. Carol. Cal. ad Adria. II. T. 11. pag. 708.

Digitized by Google

profectò tanquam ſui: Canones enim ſunt Eccleſiarum omnium, maximè verò Romanæ omnium matris, cujus etiam autoritate firmantur.

Scitum enim apud Socratem (a) *Canone Eccleſiaſtico juberi ne abſque Romano Pontifice Canoniſentur*, hoc eſt, regulentur, gubernentur, ſuoque ordine componantur, & conſtituantur Eccleſiæ. Hoc eſt enim κανονίζειν τὰς ἐκκλησίας. Quod ipſum Sozomenus (b) clarioribus verbis expreſſit: *Lege Pontificia pro irritis haberi quæ præter ſententiam Epiſcopi Romani fuerint geſta*, atteſtantur alia Eccleſiaſtica monumenta.

Itaque ſedes Apoſtolica canonibus adjicit vim τὸ κῦρος, ſibique adverſaretur ſi eos ſolveret quos ipſa formâſſet, firmâſſet aut etiam condidiſſet.

Id præclarè explicat Baſileenſe (c) Concilium, de Papa agens: *Quidquid enim ſtatuitur in ſacris Conciliis, ſuâ etiam* (Pontificis ſcilicet) *autoritate ſtatuitur, quæ ſemper ibi refulget, ut prima & præcipua præ omnibus, caput & directrix, & cùm, aut perſonaliter aut autoritativè ſemper in Synodis univerſalibus interſit, ipſeque Eccleſiæ Rector ſit & Paſtor, decreta Conciliorum etiam ſua & ſedis Apoſtolicæ non immeritò dici poſſunt: Nos enim unum Eccleſiæ corpus ſumus, & ipſe hujus corporis caput ſub capite Chriſto. Quidquid igitur ſit ab hoc corpore Eccleſiaſtico, etiamſi omnia membra in idem concurrant, ſicut in corpore naturali, accedit magis tamen ac propriè oratio quævis Capiti appropriatur & adſcribitur, ab ipſoque magis quàm ab alio corporis membro, procedere cenſetur. Itaque non ſecùs Synodalia decreta pro ſuo debito & honore exequi debet, ac per alios ſervari facere, quàm ſi ab ore proprio dictata & promulgata eſſent: dum enim ipſe per ſemet ineſt, ipſe concludit, ipſe ſtatuit, & ſub nomine ſuo ac perſona ejus omnia decreta decernuntur: dum abeſt, ſui præſidentes qui vice ejus funguntur, locumque Apoſtolicum tenent, & perſonam Pontificis repræſentant per ſacrum Concilium deliberata concludunt.*

Hæc pro Pontificia autoritate magnifica & ſublimia à Juliano Cardinale, Concilii Baſileenſis præſide pronuntiata, atque ab ipſo Concilio diplomate edito promulgata ſunt. Quæ profectò efficiunt, ut Eccleſia Romana ſibi adverſetur diſſolvens Canones ſuâ primitùs autoritate firmatos. Quod eò minùs præſumi poteſt, quò ſæpiùs & clariùs nulla & irrita pronuntiat, imò ſua inficiatur eſſe, quæ ſacris Canonibus adverſa, ſuo etiam nomine proponantur. Hinc Hilarius, quem cæteri longo ordine conſequuntur: *Nihil adverſùm venerandos Canones, nihil contra ſanctæ memoriæ deceſſoris mei judicium valeat, quidquid abreptum eſſe nobis conſtiterit.*

(a) Socr. hiſt. Eccl. Lib. II. Cap. XVII. (b) Sozom. hiſt. Eccl. Cap. X. (c) Inter Epi. Syn. Tom. XII. Conc. p. 706.

CAPUT XI.

De Decretalibus Epiſtolis, deque Conſuetudine recepta, & Canonum Origine.

Canonibus annumeramus decretales Romanorum Pontificum Epiſtolas, quanquam illæ ſerò Dionyſii Exigui operâ, Eccleſiæ Codici & Canonum corpori adjunctæ ſint: idque in Occidente tantùm atque initio ducto à Siricii Epiſtolis, quarto ſæculo per provincias miſſis. Namque anteriores interciderant aut remanſerant penes Eccleſias ſedem Apoſtolicam conſulentes, neque in unum corpus collectæ erant, quæ innumerabiles hinc indè dimiſſæ certis caſibus providebant.

Cur autem poſteà in unum collectæ corpus ad Eccleſiæ Canones acceſſerint in promptu erit juris Eccleſiaſtici Origines repetenti: namque Eccleſiæ primitùs traditione regebantur. Hinc ex traditionibus Apoſtolicarum Eccleſiarum conſcripti Canones Apoſtolorum, quia Latinis ſerò, neque ſimul omnes in autoritatem adſciti.

Conditi verò poſteà ſunt Canones per provincias, aut in Univerſalibus Synodis, cùm ne labente tempore à priſcis inſtitutis deflecteretur, vel aliquid novæ difficultatis occurreret, ſibi Eccleſiæ id honoris mutuò exhibebant, ut ſtatuta ab aliis, alii plerumque ut ſua ducerent, à communi ſcilicet profecta ſpiritu: Utebantur ſingulæ Eccleſiæ Canonibus vel univerſalium Conciliorum, vel ſuis vel adoptatis & conſenſu receptis. Hæc Origo Canonum. Horum executionem prima & Apoſtolica ſedes ubique terrarum urgebat. Hinc ortæ Epiſtolæ decretales de quibus Hincmarus (a) hæc: *Sunt Leges & Canones ac decreta ſedis Apoſtolicæ ex iiſdem Canonibus promulgata.* Ac paulò pòſt, *in decretis ſuis* (ſcilicet Romanorum *Pontificum*) *ex ſacris Canonibus promulgatis.* Quæ quidem totidem in verbis in Pontigonenſi Synodo (b) repetuntur, ut non unius Hincmari, ſed omnium Epiſcoporum Gallicanorum eſſe conſtet.

Manant hæc ex anterioribus ſedis Apoſtolicæ decretis, quale eſt illud quod Sanctus Xiſtus Tertius (c) ſcribit ad Illyricanos Epiſcopos *à Canonum præceptis veſtrûm nemo diſcedat, nec ab his deviet quæ juxta regularum ordinem frequens ad vos directa Sedis Apoſtolicæ decrevit autoritas.* Sic ea quæ ſcribebant, ac per univerſas mittebant Eccleſias & è Canonibus prompta erant & Canonum executioni ſerviebant.

Cæterùm ratio poſtulabat ut qui Canones firmarent & exequerentur, iidem cùm opus eſſet interpretarentur, & dubia jura reſecarent, & pro tempore ſancirent, quæ Canonibus congrua viderentur. Itaque meritò in autoritatem admiſſæ decretales, quæ denique probatæ & uſu receptæ eſſent. Quò pertinet illud in profeſſione Romanorum Pontificum ſuprà memoratâ: *Ut Cuſtodirent decreta Canonica prædeceſſorum Apoſtolicorum Pontificum.* Ea, *quæcumque ipſi Synodaliter ſtatuerunt & probata ſunt*: hoc eſt, communi uſu & conſenſu recepta. In conſtituenda enim Eccleſiaſtica diſciplina univerſalem aſſenſum ab antiquis Pontificibus poſtulatum ſupradicta ſatis probant, & qui ampliora velint noſtros conſulant. Nobis in re trita ſumma quæque capita proferre eſt animus.

Conſuetudines ac mores univerſalis Eccleſiæ uſu receptos vim Canonum obtinere conſtat: quandoquidem plerique Canones, ſi rerum originem attendamus, primùm Conſuetudines fuerunt uſu receptæ & probatæ. Nicæna Synodus (d) ſedium jura ſanciens Canone ſexto, *antiqua conſuetudo ſervetur.* Et Canone ſeptimo: *Obtinuit conſuetudo & antiqua traditio, ut Æliæ*, (hoc eſt, Hieroſolymorum) *Epiſcopus honoretur.* Sanctus Baſilius (e) ille Canonum vindex Canonica Epiſtola ad Chorepiſcopos, *Canonibus accenſet conſuetudinem quæ in Eccleſiis verſabatur.* Epiſtola etiam ad Dioſcorum, conſuetudinem, quæ in Eccleſiis Cæſarienſis tractûs obtinebat, vim Legis habere decernit, *propterea*, inquit, *quòd hæc ſtatuta à ſanctis viris ſunt nobis tradita.*

Jam in citatis locis conſuetudines Canonibus æquiparatas paſſim audimus, laudantque omnes Beatum (f) Auguſtinum, cui *mores populi Dei & inſtituta majorum* pro lege ſunt. Undè ad intolerandiſſimam inſaniam refert contemptum eorum quæ ſunt Univerſalis Eccleſiæ conſuetudine roborata. Epiſtola ad Januarium, & alibi ſæpius; ac paſſim in Decretalibus & in Conciliis, conjuncta hæc duo tanquam æqualis ponderis de jure vel conſuetudine. Atque hæc de Univerſalis Eccleſiæ regulis. CA-

(a) *Hincm.* Ep. 41. ad Adria. II. T. II. p. 692. (b) *Conc. Pontig.* ſeſſ. I. T. 3. *Conc. Gal.* an. 876. (c) *Xiſt.* III. Ep. ad. Illy. Epiſc. in Syn. Rom. Cap. 17. Collect. p. I.

(d) *Conc. Nicæ.* Can. 6. & 7. (e) *S. Baſi.* Ep. 181. & 197. (f) *Auguſt.* Ep. 86. ad Caſul.

CAPUT XII.

Jura, Canones, Conſuetudines particularium Eccleſiarum retinenda, in iiſque pars libertatis Eccleſiaſticæ. Cæterarum gentium eâ in re cum Gallis concors ſententia.

At Eccleſiaſticam diſciplinam, libertatemque noſtram, non ſolùm tuemur, univerſalibus Canonibus ac moribus, ſed etiam iis qui per ſingulas Eccleſias valeant, quod ſecundo loco in Declaratione Gallicana eſt poſitum. Hoc equidem ex antedictis jam confectum putamus. Laudata eſt Baſilii Epiſtola de conſuetudine particularium etiam Eccleſiarum, *quæ vim legis obtinebat* (a) *eò quòd hæc ſtatuta etiam particularia à ſanctis viris ſint tradita.* Laudatus eſt Zozimi locus de ſervandis Patrum conſtitutis. Quem locum ad particularia jura Eccleſiarum pertinere vidimus. Laudata eſt Nicæna Synodus, primis ſedibus ex ipſa conſuetudine ſua jura ſervans, Canone ſexto & ſeptimo.

Accedit Epheſina Canone octavo à Cypryis & aliis quibuſcumque Eccleſiis potentiores Epiſcopos, qui eas invaderent, prohibens, *ne Patrum canones proferantur: ne ſub Sacerdotii prætextu mundanæ poteſtatis faſtus irrepat, ne clam paulatim libertas amittatur, quam nobis donârit ſanguine Dominus Jeſus Chriſtus omnium hominum Liberator. Alludit ad illud Pauli,* (b) *pretio empti eſtis, nolite fieri ſervi hominum:* Hæc ergo pars comparatæ Chriſti ſanguine libertatis ut non hominibus ſed Canonibus ſerviatur.

Sic igitur & jura peculiaria Eccleſiarum ſervanda, & id pertinere ad Eccleſiarum libertatem, Synodus Oecumenica definivit: referuntur ad univerſalis Eccleſiæ jus, etiam particularia jura, quippè quæ à Synodis univerſalibus confirmentur.

(a) *Baſil.* Ep. 197. (b) I. ad Cor. VII. 23.

Eodem ferè ſenſu Calcedonenſis (c) Synodus primo id capite decernit: Regulas à ſanctis Patribus in unaquaque Synodo uſque nunc prolatas teneri ſtatuimus; quibus regulis non tantùm communia, ſed etiam propria cujuſque Eccleſiæ jura aſſeruntur.

Stus. Gregorius (d) Magnus, ad Dominicum Carthaginenſem: *Sicut*, inquit, *noſtra defendimus, ita ſingulis quibuſcumque Eccleſiis jura ſervamus.* Atque alio loco, *abſit* (e) *hoc à me, ut ſtatuta majorum Conſacerdotibus meis in qualibet Eccleſia infringam: quia mihi injuriam facio, ſi fratrum meorum jura perturbo.*

Neque tantùm majores noſtri laudaverunt univerſales Canones Conciliorum generalium autoritate conditos, ſed etiam Gallicanos. (f) *Quoniam venerandi & ſancti viri eos ediderunt, quorum vitam & ſanctitatem crebra miracula commendârunt.*

Valere autem ut Canones, ita etiam Conſuetudines non modò Eccleſiæ univerſalis, ſed etiam particularium Eccleſiarum antedictæ firmant. Huic accedit Ratramnus (g) Corbeienſis libro juſſu Regis & Epiſcoporum Gallicanorum contra Græcos edito, quo particulares conſuetudines laudat, de quibus etiam hæc ſcribit: *Inſtituta Majorum ſuis quibuſcumque locis edita, ſicut non omnibus, eadem ſic unitatem fidei nullatenùs diviſère.*

De his conſuetudinibus retinendis Jordâni Lemovicenſis Epiſcopi, in Concilio (h) Lemovicenſi præclara ſententia eſt: *Non enim una eademque lex omnibus Eccleſiis ſive populis, ſive Civitatibus, ſive gentibus ſemper poteſt congruere, ſed quadam pro qualitate locorum, & gentis animorum, quamvis diverſo tamen congruenti ordine in con-*

(c) Conc. Calced. act. XV. cap. 1. (d) *Greg.* lib. II. p. 1. ep. 39 ad Dom. Carth. (e) Lib. II. ep. 37. ad nat. Salo. (f) *Agobard.* Ep. ad Ludovic. Imper. (g) *Ratram.* cont. Græc. lib. I. cap. II. lib. IV. cap. II. Spicileg. tom. II. (h) Conc. Lem. ſeſſ. II. tom. IX. Con. pag. 895.

ſuetudinem deducuntur. Cujus rei multa exempla commonſtrat.

In eamdem ſententiam Fulbertus (a) Carnotenſis: *Nec nos offendit obſervantiæ diverſitas, ubi fidei non ſcinditur unitas.* Quod ſumptum ex ſancto Gregorio, Numidarum peculiares conſuetudines firmante, his verbis: (b) *Conſuetudinem, quæ tamen contra fidem Catholicam nihil uſurpare dignoſcitur, immotam permanere concedimus.*

Notum omnibus Beati Ambroſii dictum à Beato Auguſtino tanta cum laude memoratum de conſuetudinibus regionum; at Clerus Gallicanus ne conſuetudinis nomine eas comprobare videatur, quæ in jure vocentur *corruptelæ, ac vetuſtas erroris*, conſuetudines eas ad Eccleſiæ Gallicanæ diſciplinam, libertateſque pertinere voluit. (c) *Quæ ſedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum consuetudine firmentur.* Sic noſtræ Libertates vel maximè Sedis Apoſtolicæ auctoritate conſtant. Quippè quæ canonum executrix cuſtoſque ſit, unde noſter Gerſon (d) docet omnem ſtatum Eccleſiaſtici ordinis *ſubeſſe rationabili voluntati Papæ, quæ rationabilitas regulanda eſt per determinationes Conciliorum generalium, præſertim jam factas de conſenſu & autoritate ſummorum Pontificum.* Adeò noſtri æquo jure omnia metiuntur, totoque ſtudio ſedis Apoſtolicæ autoritati conſulunt, ſumma doctrinæ eſt Eccleſiam ubique conſenſione regi.

Cæterùm ne nobis quiſquam eâ cauſâ ſuccenſeat, habent non modò Galli, ſed etiam Hiſpani, Belgæ, Germani, alii omnes ſuas conſuetudines, ſua jura vel uſu firmata, vel pactis. Hæc ſedes Apoſtolica ſervat in Eccleſiis quibuſque gubernandis; quæ pars eſt vel maxima Eccleſiaſtici regiminis, dicente Apoſtolo: (e) *Omnibus omnia factus ſum, ut omnes faciam ſalvos.* Habent eædem gentes ſuos ritus aliena, nova, noxia reſpuendi, ſi fortè obtrudantur. Id ſibi præ aliis Eccleſia Gallicana vindicat ut jure communi regatur, hoc eſt, quoad fieri liceat jure antiquo à quo dimoveri invita non poſſit. Quale jus reliquæ gentes vindicare ſibi velint, nihil profectò prohibemus.

(a) *Fulb. Carn.* ep. II. ad Finard. (b) *Greg.* lib I. ep. 75. ad ep. Num. (c) Decl. Cleri Gal. C. II. (d) Gerſon de ſtatu Eccl. Conſid. IV. (e) 1. ad *Corinth.* IX. 22.

CAPUT XIII.

Jura novella, neceſſaria ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum ea de re in Concilio Tridentino ſenſus: Ipſum Tridentinum Concilium eodem animo fuit.

CUm autem vetuſta laudamus, atque in iis arcem noſtræ diſciplinæ libertatiſque collocamus, non propterea contendimus immutabilem eſſe Eccleſiæ diſciplinam: Agnoſcimus enim à Patribus noſtris in Concilio ſecundo (f) Vaſcenſi commendatos non tantùm *antiquos*, ſed etiam *novellos Canones*. Hos meritò laudat Agobardus, (b) factos videlicet pro cauſis neceſſariis, quarum definitiones in illis generalibus Conciliis non habentur.

Et tamen ad antiqua ſemper niti nos oportet, præcipuumque id fuit (h) Gallorum ſtudium in Concilio Tridentino. Itaque oratores Regis id præ aliis omnibus, mandatum acceperant in Eccleſia reformanda *primum* (i) *id videri, ut ad Eccleſiæ initia redeatur, ut Eccleſiæ ſtatus ad originis ſuæ puritatem quàm maximè accedat.*

Id verò Tridentini Patres, quoad iniquitas temporum tulit, egregiè præſtiterunt. Unde hæc habent paſſim: *Sancta* (k) *Synodus antiquorum Canonum veſtigiis inhærendo ſtatuit.* Ac rurſus: *Sancta*

(f) Conc. Vaſcenſ. II. præf. T. 1. Conc. Gal. an. 1529. (g) Agob. lib. adverſ. leges Gondor. (h) Hiſt. des Amb. 1562. (i) Memoire pour le Conc. pag. 173. (k) Conc. Trid. ſeſſ. 23. de Refor. Cap. VII.

Digitized by Google

ta (a) *Synodus veſtigiis ſexti Canonis Concilii Calcedonenſis inhærendo ſtatuit. Denique id agit ſemper* , eoque collimat (b) ut antiqui Canones, *qui temporum atque hominum injuriâ penè in deſuetudinem abierunt, innoventur* , univerſamque diſciplinam Cleri reſtituit ex iis (c) *quæ aliàs à ſummis Pontificibus ac ſacris Conciliis ſancita fuerunt.* Tum præcipit ordinariis *ſi qua ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quàm primum in uſum revocari ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice pœnas perſolvant.*

Si ergo ſanctiſſimæ, atque omni veneratione digna Synodus veterem diſciplinam non omninò reſtituit, id factum vel maximè quod temporum ratio non ſineret. Qua in re memorabilis eſt Caroli Cardinalis à Lotharingia, Archiepiſcopi Rhemenſis unà cum Epiſcopis Gallicanis de Tridentina Reformatione declaratio & proteſtatio an. 1563. (d) *Cùm nudius tertius meam de reformationis articulis dicerem ſententiam, præfatus ſum etiam me valdè cupere, ut priſca illa Eccleſiaſtica reſtitueretur diſciplina: ſed cùm his corruptiſſimis temporibus & moribus, intelligam non poſſe ea quibus maximè opus eſt protinus adhiberi remedia, interim aſſentiri & probare ea quæ nunc ſunt decreta: non quòd ea judicem ſatis eſſe ad integram ægrotantis Reipublicæ Chriſtianæ curationem, ſed quòd ſperem his priùs lenioribus fomentis adhibitis, cùm graviora medicamenta pati potuerit Eccleſia, Pontifices maximos, & maximè ſanctiſſimum Dominum noſtrum Pium pro ſua inſigni pietate & prudentia diligenter curaturum, ut ea quæ deſunt implens & efficaciora inveniens remedia, in uſum veteribus jam diu abolitis, revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum illorum Conciliorum, quæ quantùm fieri poterit obſervanda cenſes, vel ſi expedire videbitur frequentiori Conciliorum Oecumenicorum celebratione, morbum ab Eccleſia propulſans, eam ſuæ priſtinæ reſtituat ſanitati. Hanc autem meam mentem & ſententiam, tum meo, tum omnium Galliæ Epiſcoporum nomine in acta referri volo, & ut id fiat, à Notariis peto & poſtulo.*

Eſt ejuſdem generis & ſpiritûs proteſtatio circa ejuſdem Concilii caput : *cauſæ criminales*: & caput, *cauſæ omnes*: quibus Epiſcopi Gallicani, Chriſtianiſſimi regni privilegia, jura, ſacraſque conſtitutiones tuentur.

(a) Ibid. Can. 16. (b) Seſſ. VI. de ref. Can. 1. ſeſſ. 2. de ref. Can. 11. &c. (c) Seſſ. XXII. de ref. Can. 1. (d) Mémoire pour le Conc. de Trente p. 571.

CAPUT XIV.

Eccleſia Gallicana antiquam & ſanctam ſub Aurelio & Auguſtino Africanam Eccleſiam ſequitur: Chriſtiani Lupi hallucinationes: ſumma doctrina noſtra de Libertatibus.

QUa in re Eccleſia Gallicana eodem ſpiritu agitur, quo nobilis illa quondam Eccleſia Africana. Notum quid ab ea ſanctus Zozimus Papa miſsâ legatione poſtularet. Quid Patres Africani reſponderint? Duo tantùm obſervamus: Primum illud, Papam Zozimum, cùm appellationes Eccleſiæ Africanæ ſuæ ſedi vindicaret protuliſſe Canones, eoſque Nicænos, in Africa quidem, ut toto orbe terrarum receptos. Alterum Africanos Patres apertè profeſſos ſe ita probaturos appellationes eas, ſi Canonibus Nicænis juberentur.

Ergò neque Zozimus abſolutâ voluntate agebat, neque Africani Patres ea ſe gubernari ſinebant; ſed in receptis Canonibus pars utraque vim omnem reponebat.

In-

Interim Africani (a) Præſules ſedi Apoſtolicæ de Nicænis Canonibus adhibent fidem, donec diſquiſitio fieret, poſteà quam conſtitit Canones à Zozimo (b) quidem bonâ fide laudatos, non eſſe Nicænos. Collectâ Synodo ſcribunt nobilem (c) illam, ad Sanctum Cæleſtinum, poſt Bonifacium Zozimi ſucceſſorem, Epiſtolam: qua nova, neque receptis Canonibus probata repudiant, atque ſic in antiquo jure perſtant.

Hæc egit Eccleſia Africana eo tempore, quo tot orbis Chriſtiani Lumina ſuo ſinu alebat, Aurelium, Alypium, alios, & qui unus omnium inſtar eſſet, Auguſtinum.

At Lupus (d) tantæ Eccleſiæ, tantæ Synodi Epiſtolam *infeliciſſimam, & ſcatentem erroribus*, Synodum ipſam, *erraticam, deviam ac prævaricatoriam* appellare non veretur; cujus cauſâ factum ſit ne Aurelius Vir maximus (e) *non appareat in Romanis ſanctorum tabulis,: nempè*, inquit Lupus, *propter hunc finalem lapſum.* Qui ſi reviviſceret, profectò videret à Doctiſſimo, ac Religioſiſſimo viro (f) Joanne Mabillone nuper editum Eccleſiæ Africanæ antiquiſſimum Martyrologium, quo ſanctos inter Epiſcopos, Gratum, Auguſtinum, quod vult Deum, Capreolum, & alios, ſanctus quoque Aurelius, ille, ſi Lupo credimus, finaliter lapſus, adſcribitur ſub finem menſis Julii, his verbis 13. *Calendas Auguſtas: Depoſitio ſancti Aurelii Epiſcopi.*

Quod autem Lupus notat, (g) *Auguſtinum, Alypium, Poſſidium, ac alios meliores Epiſcopos retraxiſſe manus & infeliciſſimis Litteris ſubſcribere noluiſſe; ac ſolos Juvenes Aurelio adhæſiſſe*: viri docti me miſeret, tot ac tantas ineptias congerentis: Primùm enim conſtat quæ in ea Synodo geſta ſunt, conſentire cum iis quæ in anteriore Synodo ſanctus Auguſtinus tunc, ut in actis legitur, Legatus provinciæ Numidiæ, dixit (h): *Et hoc nos ſervaturos profitemur ſalva diligentiore inquiſitione Concilii Nicæni.* Ex qua ſequebatur ne ſervaretur ampliùs poſtquam à Nicæno Concilio abeſſe compertum eſt, quod Synodus Aurelii ſanxit. Quid autem requiramus in ejus Synodi Epiſtola ſancti Auguſtini & aliorum manum? Nempe illi aberant: neque enim provincia Numidiæ, aliaque eoſdem ſemper legatos mittebant. At ſi improbâſſent, utique adverſus *erraticam & deviam* (i) *Synodum* reclamandum erat: quod contrà factum eſt: ea enim in alia Synodo Africana, unà cum aliis Synodis ſub Aurelio actis *recitata*, repetita & comprobata eſt. Neque prætermiſſa eſt illa Epiſtola, quam optimus Lupus *ſcatentem erroribus* reputat. Neque Auguſtinus unquam ab Aurelio ſeceſſiſſe, uti Lupus memorat. Quin potiùs Aurelium, & vivum & mortuum, ni fallor, miris ubique laudibus commendavit. Hujus etiam memoriam, hujus Epiſtolas Africanorum Conciliorum dictatas nomine, ſequens ætas celebravit. Teſtis vir egregius Ferrandus Diaconus in Vita (k) Sancti Fulgentii: *Sanctæ*, inquit, *memoriæ Aurelius Carthaginenſis Eccleſiæ Antiſtes, inter ſua privilegia meruit, ut litteras ex Africano Concilio dandas ipſe ſolus ſcriberet.* Quod item ſancto Fulgentio contigiſſe memorat: tam ſanctum habebatur illud officium!

Fingit bonus Lupus juvenes tantùm Epiſcopos adhæſiſſe Aurelio. Neque illud ſaltem cogitat poſt ipſum Aurelium ſtatim in Epiſtolæ fronte apparere Valenti-

(a) Concil. Carth. IV. ſeſſ. 7. & ſequentibus. (b) Concil. Afric. Can. 101. & ſeq T. II. Conciliorum. (c) Ep. Conc. Afric. Can. ad Cæl. Concil. Afric. Can. 105. ibid. (d) Chriſt. Lupus de Gal. Eccl. Rom. appel. C. 12. p. 116. (e) De Afric. appel. Can. 30. pag. 704. 708. (f) Annal. T. 3. p. 399. (g) De appel. Afric. Can. 30. p. 603. 708.

(h) Concil. Carth. VI. Can. 7. (i) Concil. Afric. ſub Cæleſt. ibid. (k) Vit. S. Fulgentii ante ejus opera. Cap. 20.

Digitized by Google

tinum Numidiæ ſcilicet Primatem.(a) Quem Primatum ætati datum eſſe nemo neſcit. At ille etiam retroceſſit, unà cum Auguſtino, aliiſque Numidis, ſi Lupo credimus; nempè fefellit eum (b) S. Auguſtini Epiſtola ad Sanctum Cæleſtinum de Antonio Tuſſalenſi. Quam ſi attentè legiſſet, profectò inveniſſet ſub ipſa initia Cæleſtini ſcriptam, antequam ab Oriente de Nicænis Canonibus reſponſa veniſſent; quo tempore ab Afris permiſſas appellationes, *ſalva diligentiore* (c) *Concilii Nicæni inquiſitione.* Prout Sanctus Auguſtinus interlocutus erat in Concilio ſexto Carthaginenſi vidimus. Hæc verò nos de Lupo monenda eſſe duximus, ut viris bonis appareat, quàm inepta, ne dicam impia, adversùs Sanctos viros, imò adversùs ſanctiſſimam Africanam Eccleſiam ſuaſerit falſa & præpoſtera pietas: quid poſteà in Africa, labentibus rebus, geſtum ſit, nihil noſtrà: hoc enim abundè eſt nobis eſſe communem, cum tam claro Sancto tantiſque viris, receptorum Canonum, atque in eo poſitæ Eccleſiaſticæ libertatis defenſionem.

Summa ergò ſit noſtræ libertatis, ſic novella jura, pia aut neceſſaria inſtitutione ſtabilita ſervare ut antiquiora reſpicere, iiſque ſuſtentare labentem diſciplinam: *Certè jus commune*, atque in eo venerandas juris antiqui reliquias omni ope ſervare, juſque arbitrium & mandata extraordinaria repudiare ſtudeamus. In eàque partem maximam noſtræ erga Eccleſiam Catholicam ac Sedem Apoſtolicam reverentiæ reponamus: quippè qui intelligamus, quò quiſque eſt ſtudioſior antiquæ diſciplinæ, eò magis cordi habere Eccleſiæ Catholicæ ac Sedis Apoſtolicæ majeſtatem.

(a) De appel. Afric. C. IV. p. 609. ibid. &c. (b) *Aug.* Epiſt. 209. in nova Edit. olim 261. n. 1. (c) Concil. Carth. VI. Can. 7.

CAPUT XV.

Libertates quo ſenſu privilegia dicantur, nempè ut jura antiqua, libertatum radix: An Petrus de Marca *audiendus, qui Conciliorum ſuperiorem poteſtatem à libertatibus ſeparat.*

Omittimus notum illud, libertates noſtras non privilegia, ſed libertates dici, ut quæ non venia & indulgentia, ſed ipſo antiquo jure nitantur, quamquam jura Eccleſiarum apud antiquos paſſim privilegia etiam appellantur vulgatúmque illud, τὰ πρεσβεῖα, hoc eſt, antiqua & vetuſta, quæ noſtri privilegia vocant, ipſa antiquitatis commendatione fulta, ſua vi ſtare oportere.

Radix autem libertatis Eccleſiaſticæ eò maximè conſtat quòd in ipſa Catholica Eccleſia vigeat ſuprema illa vis & indeclinabilis, quâ ipſa Catholica Eccleſia gubernetur: Valeat illud Beati (d) Hieronymi, quod eſt à majoribus noſtris toties celebratum: *Si autoritas quæritur, orbis major eſt urbe.*

Haud me fugit virum illuſtriſſimum atque doctiſſimum Petrum de Marca, dum Romanis auribus parcit, aliam ac novam de libertatibus Gallicanis protuliſſe ſententiam. Is enim (e) profitetur confutari à ſe communem opinionem, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc eſſe ut Concilium Oecumenicum, ſuperiùs Romano Pontifice dicatur. Quamvis tamen hæc ſit Scholæ Gallicanæ ſententia, non eſſe unam ex libertatibus Gallicanis, niti eam eo fundamento, quod ſit exponendum, an nova conſtitutio vel novum reſcriptum

S rebus

(d) *Hier.* Epiſt. ad Evagr. (e) *De Marca* Tom. I. Lib. 3. Cap. VII.

rebus Gallicanis conſulat aut noceat. Ac fruatur licèt Summus Pontifex, aut æquo jure cum Conciliis generalibus, aut ſuperiore, nihil hoc ad libertatem, cùm & ea perindè utamur erga Conciliorum atque erga Pontificum nova decreta: quod certum fieri ex modificationibus, ut aiunt, Baſileenſi Concilio, ac deindè Tridentino adhibitis, atque omninò ſufficere illud, ut Romani Pontifices Canonibus derogare velle non cenſeantur, etſi fortaſſe formulis reſcripti ex ſtylo Curiæ, aliter cautum ſit.

Hæc docet vir ſummâ doctrinâ, ſummóque ingenio; at quod nemo neget, verſatili & in utramque partem æquè compoſito; profectò ut verum ſit id quod exponit, nihil tamen vetabat libertatem Gallicanam duplici fundamento niti: nec à Gallo Juriſconſulto ac Præſuli circa libertatem, antiqua & vulgata rejici oportebat, dum ei muniendæ nova fulcimenta quærit.

Nam neque conſultum id erat ad Scholam referre tantùm, noſtram de Conciliorum potiori libertate ſententiam, quæ Conſtantienſibus Canonibus innitatur. Cùmque noſtra libertas Conciliorum, maximè Oecumenicorum, Canonibus contineatur, non erat inficiandum ejus partem vel maximam in Canonibus Conſtantienſibus eſſe repoſitam, quos Eccleſia Gallicana non modò ſummâ pietate receperit, verùm etiam ut conderentur, omni ſtudio procurârit. Tum illud libertati erat congruum, ut adversùs extraordinaria mandata certâ præſcriptione uterentur, quod eſſet in Canonibus firmum aliquid & invictum, conſtitutum ab ipſa Eccleſiæ poteſtate; quæ Pontificiam poteſtatem, ſi quando extra limites efferebatur coërcere, quin etiam interdùm in gravibus ſcandalis caſtigare poſſet. Quo enim alio firmiore telo uſa eſt Eccleſia Gallicana ad tuendam libertatem quàm appellatione? At illa nulla eſt niſi Concilium ſtatuas potiore poteſtate eſſe. Quin Eccleſia Gallicana clarè & apertè legitimæ defenſionis fundamentum in Conſtantienſium Canonum autoritate repoſuit. Id docent ea verba appellationis (a) Capituli Pariſienſis, & Joannis Dauvet Procuratoris Regii, quæ ſuprà memoravimus, placétque hæc addere haud minori emolumento futura. Capitulum quippe Pariſienſe repetitis, ut ſuprà deſcripſimus, Conſtantienſibus Seſſ. quintæ & aliarum Canonibus; hæc ſubdit, multa à Synodo Conſtantienſi eſſe decreta: (b) *ut Romanis Pontificibus congregandi Concilii univerſalis occaſio, neceſſitáſque ineſſet, ſpontæque Chriſti Univerſali Eccleſiæ ſic congregatæ, id honoris ſingularíſque præeminentiæ locum deferre conſueſcerent. Ut ſi quid fortè tam arduum contingeret, quod omnes tangat, univerſorúmque ſtatum, commodum aut incommodum ſpectare videatur: ipſius univerſali Concilio atque veritate teſtante, ſupremo infallibilique judicio deliberandum determinandúmque committerent: eoque pacto non ſe jam rerum Dominos & omnipotentes, & quibus à nemine dici poſſit, cur ita facis? Sed Domini ſui Chriſti ſponſæ famulos ſe, veróſque Dei ſervos non verbo & linguâ, ſed opere & veritate faterentur*: Hoc ergò fundamento, nempè invictâ autoritate Conſtantienſium Canonum de ſuprema & abſoluta Concilii Oecumenici poteſtate, ipſa libertatis adversùs imperatam pecuniam defenſio nitebatur. Quantò magis uteremur illa defenſione, ſi nobis præriperentur ea jura, quæ omni auro contrà æſtimamus.

Neque Patres noſtri unquam ab ea ſententia diſceſſerunt. Audivimus enim Cardinalis Lotharingii è Concilio Tridentino

(a) Vide ſupra. (b) *Preuves des libertez, Tom. II. Canon. 22, pag. 890.*

dentino ſcriptam Epiſtolam, qua Papæ quoque ipſi teſtatum eſſe voluit Gallos ad necem uſque in ea ſententia perſtituros, quæ Conſtantiæ atque Baſileæ de Conciliorum poteſtate (a) firmata eſt „ quippè „ quà omnia Regni privilegia innitantur.

Idem profeſſus erat Henricus II. cùm in ipſis Concilii Tridentini initiis, hæc ſuis Oratoribus declarat ac mandat, tamquam rerum ſuo nomine agendarum certiſſimum fundamentum. (b) „ Nos pro „ noſtro munere ac titulo quem à Majo- „ ribus accepimus, cupientes Eccleſiaſticam „ libertatem ſartam tectam manere & ſa- „ crorum generalium & Oecumenicorum „ Conciliorum, & Sedis Apoſtolicæ auto- „ ritatem illæſam conſervari, ſimul & Gal- „ licanæ Eccleſiæ Regni ac Dominiorum „ noſtrorum jura ac libertates ſalvas eſſe „ & incolumes „. Eccleſiæ igitur univerſæ ac privatim Eccleſiæ Gallicanæ libertates cum Apoſtolicæ quidem Sedis, ſed primùm cum Oecumenicorum Conciliorum autoritate conjungit. Quæ à viris eâ tempeſtate maximis limata, atque ex intimo totius Eccleſiæ Gallicanæ ſenſu deprompta eſſe conſtant.

Ergò Gallis non placent à Gallo homine & Præſule Gallicanæ expoſitæ libertates diverſiſſimo modo, quàm ante fuerat à Gallis ſummâ conſenſione factum: perſtititque Facultas ut omittam cæteros in priſtina ſententia, quam expoſuimus, (c) cum Vernantii & Guimeni cenſuris ageremus.

Atque haud ſcio an probari debeat univerſim ea, quam vir illuſtriſſimus ſtatuit, libertas, ut in novis morum decretis ab Oecumenicorum etiam decretorum autoritate liberè recedatur. Factum id quidem ſemel in recipiendo Concilio Tridentino, non ſolùm à Francis noſtris, ſed etiam à Belgis(d) ditioni Hiſpanicæ ſubditis. Cujus rei multæ cauſæ ſunt, & quædam à noſtris tactæ in ipſo Tridentino Concilio, peculiares illæ quidem nec trahendæ univerſim ad generalia Concilia. Neque ſatis cautum aut honeſtum videtur, paſſim in eo reponere libertatem, ut ab Univerſalis Eccleſiæ decretis recedere liceat. Atque id quidem monere interim, at excutere penitùs alieno loco non libet. Quod ſanè aiunt ab Eccleſia Gallicana certis conditionibus ac modificationibus receptum eſſe Baſileenſe Concilium (e) ſuprà retulimus eas ita eſſe adhibitas, ſub ſpe ſcilicet quod per ſacrum Concilium admittentur.

(a) *Memoires du Clergé*, *p.* 556. (b) *Mem. pour le Concile de Trente*, *pag.* 20. (c) Vide ſupra. (d) *Memoire pour le Concile Proteſt.* pag. 531.

(e) In fine Pragm. Vide ſuprà.

CAPUT XVI.

Hæc doctrina non obeſt diſpenſationibus Apoſtolicæ Sedis: Concilii Baſileenſis locus: Gersonis *doctrina à Sancto* Bernardo *ducta.*

Neque verò putent à nobis conſtituta Canonum autoritate diſpenſationes omnes eſſe ſublatas: abſit: has enim nemo Catholicus, nemo veri Regiminis ſciens, aut rerum Eccleſiaſticarum gnarus abſtulerit. Has toto animo complectitur ea, quam Pontificiæ poteſtati maximè adverſari putant, Baſileenſis Synodus: ſic enim loquitur: (f) „ Per Concilium autem ſtatuta, „ in nullo derogant ſuæ poteſtati, quin „ pro tempore, loco, cauſiſque & perſo- „ nis utilitate vel neceſſitate ſuadente, mo- „ derari diſpenſaréque poſſit, atque ut „ Summi Pontificis ἐξουσία quæ ab eo „ auferri nequit anno 1435. „

Itaque in decretis (g) Synodalibus Papæ autoritatem exceptam intelligunt niſi aliter caveatur. Quam exceptionem Gerſon (h) egregiè explicat, atque ita vult dari locum Pontificiæ diſpenſationi, *non ut ſit*

(f) Concil. Baſil. Epiſt. Synod. reſp. quæ incipit hodie n. 5. T. XII. Conc. p. 704 (g) Reſponſ. cogit. inter Epiſt. Synod. n. 9 T. XII Conc. pag 691.
(h) Gerſon. Tract. de Eccl. poteſt. Conſid. 10

effrana libertas, ſed ſi neceſſitas, vel evidens utilitas poſtularet, nec recurſus pateret ad generale Concilium, alioquin non eſſet uti plenitudine poteſtatis, ſed abuti planiſſimè.

Qua ſententia vir (a) doctiſſimus juxta ac modeſtiſſimus mediam tenebat viam: *ne talis eſſet reſtrictio Papalis poteſtatis, ut ſemper ad Concilium recurrendum eſſet propter raritatem: nec talis laxatio, quæ Conciliorum robur enervet.*

Grave illud ac memorabile quod idem Chriſtianiſſimus Doctor coram Alexandro V. Apoſtolica libertate prædicabat: (b)*Leges rectè latas quantalibet importunitate potentium fatigeris, nunquam diſpenſabis, niſi aut neceſſitas urgeat aut communis provocet utilitas. Alioqui fuerit potiùs crudelis diſſipatio, quàm juſta diſpenſatio. Cavebis diſpenſationem ipſam lege communiorem facere, ne turpe ſit, ſi regulam ſua vincat exceptio.* Quo ferè loco res eſſe, boni omnes lugent.

Cæterùm eruditus Lector in oratione Gerſonis Beati (c) Bernardi verba recognoſcit. Notum id melliflui Doctoris: *Ubi neceſſitas urget, excuſabilis diſpenſatio eſt: ubi utilitas provocat, laudabilis diſpenſatio eſt*: (d) *utilitas dico communis, non propria: nam cùm nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.*

His igitur cauſis multa in jure permiſſa ſublimioribus, ac litteratis perſonis, multa Epiſcopis, ut Epiſcopatus non tam dignitatem, quàm onera ſuſtinere poſſint; multa Principibus, quorum rationes publicis atque etiam Eccleſiaſticis rationibus proſint. Cujus generis eſt illud (e) Tridentini Concilii, *in ſecundo gradu nunquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam.*

Nec deſunt quæ indulgere privatis, publica etiam utilitas poſtulat, ne pereant, (f) *ne abundantiori triſtitiâ abſorbeantur*: ne Eccleſia infirmis materna viſcera claudere videatur, excidátque ab Eccleſiaſtico regimine Apoſtolicum illud, (g) *infirmum autem in fide aſſumite*, ſed nobis non vacat proſequi ſingula, ſumma attigiſſe ſufficiat.

Illud prætermittere non poſſumus, aliud eſſe quod Eccleſia jubeat; aliud quod indulgeat; aliud quod toleret: id jubet ut quàm maximè obſerventur Canones: id indulget ut cauſis neceſſariis interdum relaxentur: id tolerat quod ſine gravi perturbatione punire non poteſt. Quæ quidem tolerantia pars quædam eſt Eccleſiaſticæ diſciplinæ: ſed ea quæ peccantes non excuſet, imò etiam gravet; quippè qui divinæ ultioni reſerventur.

Bernardo & Gerſoni adjungere longo ordine poteramus ſcriptores antiquiores. Verùm poſterioris ævi Doctores, hoc loco vel maximæ autoritatis eſſe omnes fatebuntur: quippè ex his affirmare liceat quid primis ſæculis Eccleſia ſenſerit, cùm priſcus Canonum obtineret vigor: oportétque omninò immota eſſe ea quæ corruptiſſimis quoque temporibus, ac profligata diſciplina, ſuo tamen pondere ſteterint.

CAPUT XVII.

Diſpenſationes ſine cauſa; Canon Lugdunenſis, in earum gratiam à Petro de MARCA *citatus, an id efficiat.*

QUàm autem ex Bernardi Gerſoniſque temporibus projecta, ac prolapſa ſint omnia, vel ex eo patet quòd diſpenſationes

(a) Id. ſermo pro Viag. Regii Rom. 1. paſt. (b) Id. ſerm. coram Alex. V. ibid. (c) Bern. de conſid. Lib. 3. Cap. IV. (d) Liber de Præcept. & diſpenſ. Cap. XLI. (e) *Concile de Trente Seſſ.* 24. *de reform.* Can, 5.

(f) 2. ad Corinth. II. 7. (g) Ad Rom. Cap. XIV. 1.

tiones etiam *ſine cauſa valere* tam multi ſentiant, quorum autoritas apud cordatiores nulla eſt.

Omninò enim quæ ratione conſtituta ſunt, quæ publica utilitate, non debent ſine ratione, ſine publica utilitate laxari; tales autem ſunt leges: non ergò ſine ratione, ſine publica utilitate laxari poſſunt.

Ligant ergò potiùs quàm ſolvunt, illæ nunc à multis tanto ſtudio celebratæ diſpenſationes ſine cauſa. Ligant, inquam, non modò impetrantem, ſed etiam dantem: & cùm Dominus incipiet rationem ponere cum ſervis ſuis, & egredietur illud ab alta Chriſti Sede: (a) *Redde rationem villicationis tuæ*, non credo valebit illud poſtremis demùm temporibus natum, *pro arbitrio feci*. Meminiſſe enim oportebat Sancti Cæleſtini (b) dicentis, *dominentur nobis regulæ, non regulis dominemur*.

Præpoſitis Eccleſiæ dominantur regulæ: Primùm enim eas exequuntur; deinde cum certa ratione ſolvunt. At profectò regulis dominantur, cùm pro arbitrio ſolvi à ſe poſſe confidunt.

Vir illuſtriſſimus Petrus de Marca ſatis ſibi diſciplinæ caviſſe videtur, ſi diſpenſationem ſine cauſa diceret, *in his quæ vel jura tertii, vel ſtatum publicum lædunt, nec licitam eſſe, nec validam, alioquin abſque crimine ſuſcipi & concedi*: tanquam *ſtatus publicus* non ſtatim lædatur, aut verò ullo modo poſſit conſiſtere, ſolutis etiam ſine cauſa legibus.

Profert ille quidem (c) Lugdunenſe Concilium ſub Gregorio X. quod, inquit, ad Romani Pontificis arbitrium retulit *æſtimare quem modum beneficii ſui eſſe velit*. Ex quo infert licere Summo Pontifici *ſine cauſæ cognitione aliquem è Canonibus ſolvere, dummodo ſtatus publicus non lædatur*. Quo etiam refert nomen *beneficii*, eoque ſignificari vult *gratiam ex mera Principis liberalitate collatam*. Sed profectò hanc gratiam & liberalitatem meram in exequendis Canonibus, Eccleſiæ traditionem non agnoſcit.

Ego verò diligentiùs expenſum vellem illud *æſtimare* quid ſit? Non enim quod infert *ſine cauſæ cognitione aliquem Canonibus ſolvere*, ſed conſiderare, ponderare quæ ſit mens Canonum, & quatenùs boni publici interſit eos temperari certis & extraordinariis caſibus, penſata ea quam Ivo (d) noſter celebrat, *honeſta vel utili compenſatione*, unde exiſtat illa quam ipſe Ivo memorat *provida diſpenſatio*, aut, ut idem definit, *autoritate præſidentiam diligenter deliberata diſpenſatio*; quæ Synodus Lugdunenſis *æſtimandi* voce complexa eſt.

Cæterùm ille Canon Lugdunenſis agit de iis qui plures dignitates & Eccleſias ex diſpenſatione obtinent, quod unum vel maximè certa atque optima cauſa fieri oportere, & omnia jura clamant, nec ipſe Marca inficietur.

CAPUT XVIII.

De diſpenſationibus ſine cauſa: Sententia Cardinalium ſub Paulo III. *Concilii Tridentini decreta memoranda.*

De diſpenſationibus ſine cauſa ac mera Papæ voluntate factis, optimum legi, altèque animis infigi ea (f) quæ egregii Cardinales *Nicolaus* Contarenus, *Joannes Petrus* Theatinus, poſteà Paulus IV. *Jacobus* Sadoletus, *Reginaldus* Paulus unà cum Epiſcopis ac Theologis ſuo ævo maximis ad

 Pau-

(a) Luc. XVI. 2. (b) Cæleſt. Epiſt. I. ad Illyriæ Epiſcop. (c) Conc. Lugd. II. *Can* 18. T. II. Conc. p. 985.

(e) Ivo Carnot. Præf. decret. (f) *Concil. de lect. Card.* &c. *de emend. Eccl.* Paulo III. *exhibita an* 1538.

Paulum III. edidêre anno 1538. cùm ejus Pontificis juſſu de emendanda Eccleſia tractarent. Primum illud *principium malorum indè fuiſſe, quòd nonnulli Pontifices prurientes auribus, ut inquit Apoſtolus Paulus, coacervaverunt ſibi Magiſtros ad deſideria ſua, non ut ab iis diſcerent, quid facere deberent, ſed ut eorum ſtudio & calliditate ratio inveniretur, qua liceret id quod* Adulatio. *liberet. Tum illud principatum omnem ſequitur adulatio ſicut umbra corpus, difficillimuſque ſemper fuit aditus veritatis ad aures Principum: qua Doctorum adulantium fallacia contigerit, ut voluntas Pontificis qualiſcumque ea fuerit, ſit regula, qua ejus operationes & actiones dirigantur: Ex quo procul-dubio effici ut quidquid libeat, idem etiam liceat: Subdunt, ex eo fonte, Sancte Pater, tamquam ex equo Trojano irrupêre in Eccleſiam Dei tot abuſus, & tam graviſſimi morbi, quibus nunc conſpicimus eam ad deſperationem ferè ſalutis laborâſſe & manâſſe harum rerum famam ad infideles. Uſque denique illud; nec putemus nobis licere diſpenſare in legibus niſi urgenti de cauſa & neceſſaria. Nulla namque pernicioſior conſuetudo in quavis Republica induci poteſt quàm hæc legum inobſervantia, quas ſanctas majores noſtri eſſe voluerunt, eorumque poteſtatem venerandam & divinam appellaverunt.*

Non vacat commemorare quæ de diſpenſationum atque indulgentiarum abuſu viri graviſſimi protulerunt, quorum ſumma eſt diſpenſationes nulla neceſſitate factas ſolvendis legibus ac diſſipandæ Eccleſiæ eſſe comparatas.

Hinc illud graviſſimum atque ſanctiſſimum de diſpenſationibus moderandis Concilii Tridentini (a) decretum, *ſicut publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut pleniùs evenientibus caſibus, & neceſſitatibus pro communi utilitate ſatisfiat: ſic frequentiùs legem ſolvere, exemploque potiùs quàm certo perſonarum, rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud eſt quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quod ſi urgens juſtaque ratio & major quandoque utilitas poſtulaverint; cum aliquibus diſpenſandum eſſe. Id cauſâ cognitâ ac ſummâ maturitate atque gratis à quibuſcumque ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum, aliterque facta diſpenſatio ſubreptitia cenſeatur.*

(a) Concil. de Trent. Eccl. 25. Can. 18.

Hac lege confitemur ex eodem Concilio (a) in omnibus morum decretis *Sedis Apoſtolicæ autoritatem ſalvam & eſſe & intelligi*, quòd avos noſtros ita commovebat, ut vel eâ cauſâ Synodum Tridentinum admittere recuſarent. Cùm negarent à Papa relaxari poſſe Synodorum univerſalium decreta niſi ipſi Synodi permiſiſſent.

At rectè æſtimanti ſufficere poteſt: *quòd niſi juſtâ & urgente ratione cauſaque cognitâ ac ſummâ maturitate & gratis facta ſit diſpenſatio ſubreptitia, adeoque irrita & nulla habeatur.*

Hæc pœna decernitur non adversùs diſpenſantes, ſed adversùs impetrantes: quo fit ut in ejusmodi diſpenſationibus irritandis non ſemper recurri debeat ad diſpenſationis autorem. At debet impetrans conſcientiam primum adhibere judicem, atque illud apud ſe reputare retractanda, imò etiam perſæpe punienda, divino judicio quæ humano judicio intacta fuerint.

(a) Ibid. Can. 21.

CAPUT

CAPUT XIX.

Natura ipſa diſpenſationis ex Sancto Symmacho *& Sancto* Gelasio, *Romanis Pontificibus. Hinc diſpenſationes ſine cauſa evertuntur.*

HUjus verò doctrinæ de diſpenſationibus fons, radixque eſt relaxare & ſolvere; quòd jam animo conceptum habent, ſed diſtribuere & regere, adminiſtrare, pro locorum, temporumque ac rerum rationibus; ex quo interdum juris relaxatio conſequatur, undè quòd Græci *οἰκονομίαν* noſtri diſpenſationem vocant.

Eſt ipſa diſpenſationis natura & vox: *non enim diſpenſare eſt.* Atque hæc quidem vox diſpenſationis, res autem eſt ipſa ex juris mente profecta juris interpretatio, in cauſis extraordinariis & neceſſariis, quas ipſa lex exceptura fuiſſe præſumitur, ſi animo prævidiſſet.

Qua de re extat brevis illa quidem, ſed aurea, quàm Dacherius Lucas, Vir Doctiſſimus ac Religioſiſſimus edidit, Sancti Papæ Symmachi (a) Epiſtola ad Avitum: *Licèt*, inquit, *confuſionem Provinciæ à Prædeceſſore noſtro ſanctæ memoriæ Anaſtaſio Epiſcopo, præter Eccleſiæ conſuetudinem, & antiqua Prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta, factam eſſe dixerimus, & non eſſe tolerandam. Attamen ſi ea quæ fecit, rationabiliter feciſſe fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil eſſe ab eo contra Canones attentatum: quia quod fit præter regulam, modò ſit ex juſta cauſa, non infringit regulam, quam ſola pervicacia & autoritatis contemptus lædit: nam quamvis à Patribus ſtatuta diligenti obſervatione & obſervanti diligentiâ ſunt cuſtodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur. Quod & ipſa lex caviſſet, ſi prævidiſſet & ſæpè crudele eſſet inſiſtere legi, cùm obſervantia ejus eſſe præjudiciabilis Eccleſiæ videtur, quoniam leges ea intentione latæ ſunt ut proficiant, non ut noceant.* Qua una Epiſtola diligens Lector omnia noſtra firmata comperiet.

Præluxerat Sancti Gelaſii autoritas, *quæ in diſpenſationibus neceſſariis, adhibitâ conſideratione diligenti decreta metiri, librare, temperare jubet.* Atque hæc illa eſt *ἐπιεικείας*, ratio, unde ortæ diſpenſationes. Librando, metiendo, conſiderando, æſtimando. Quam proindè *ἐπιεικείαν* qui liberalitate mera ac pro libitu ſine certa gravique ratione adminiſtrare poſſe credat, cùm ſit ipſa ſumma ratio, profectò deſipiat, ex quo ſequitur in diſpenſationibus quæ ſine cauſa eſſe dicantur, ipſam diſpenſationis rationem ac nomen everti. Hæc verò uſque adeò certa eſſe credimus, ut qui ſemel animo perceperit, nullo modo ea negare poſſit.

CAPUT XX.

An Autor Anonymus tractatûs de Libertatibus ad tertiam propoſitionem Declarationis Gallicanæ rectum aliquid, aut ad rem dixerit.

NUnc erit facillimum ex dictis aperire quæ de Libertatibus Gallicanis, Autor Anonymus, vel perperam vel extra rem, & inani opera, toto volumine diſſeruit, & præſertim ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis.

Quo loco ſtatim illud occurrit: (b) *Poteſtatis uſum non poteſtatem ipſam ſummi Pontificis moderandam cenſent illuſtriſſimi Antiſtites.* Ac paulò pòſt, *ſed videtur, quem-*

(a) *Symmach.* Ep. 12. ad Avit. T. 4. Conc. T. 5. Spicilegii, p. 583.

(b) *Anonym.* Trait. des Liber. Liv. 6. n. 1.

quemadmodum poteſtatem, ita poteſtatis uſum ſolus qui conceſſit poſſe moderari, niſi eam facultatem alteri permiſerit: denique, *ſcimus equidem ineſſe Apoſtolicæ Sedi rerum ſpiritualium plenam poteſtatem, ut habet ſecunda propoſitio; ſed à quo poſſit illius poteſtatis uſus impediri ac ligari, à quo habemus?* Diſſimulat ſcripturæ locos, quibus ſupremam *ipſam* atque omninò indeclinabilem autoritatem *in ipſa* Eccleſiæ conſenſione eſſe poſitam, noſtri oſtendunt. Diſſimulat conſtantiſſimam Eccleſiæ Catholicæ, ſediſque Apoſtolicæ ea de re traditionem; Diſſimulat locos innumerabiles quibus ipſi Romani Pontifices adversùs Canones ſe nihil poſſe prædicant. Hæc ergo expendere non una interrogatiuncula ſolvere, ac velut diſſecare oportebat.

Quòd declaratio Gallicana non ipſam Pontificiam poteſtatem, ſed illius uſum moderandum eſſe docet à Majoribus ſumptum, quorum locos toto hoc opere ſæpè referimus: Concedimus enim in jure quidem Eccleſiaſtico, Papam nihil non poſſe, cùm neceſſitas id poſtulârit. Quis ſit autem in his modus præſcribunt Canones totius mundi reverentiâ conſecrati, quòd jam non ad poteſtatem illam in ſe, ſed ad uſum pertinet. Id ſi expendiſſet Autor, Gallicanos Patres ut diligentiſſimè & accuratiſſimè ex majorum ſententia locutos laudâſſet: non inanibus vexâſſet cavillationibus & quæſtionibus.

Diſpenſationes neceſſarias eſſe docet (a) Anonymus: Quis enim id neſcit, aut quis negat? Quæ ſit illarum ratio aut modus quod ad rem pertinebat leviſſimè tranſilit, nempè illud unum volebat notare Gallos, ut qui aſſiduè diſpenſationes implorarent tamquam in reliquo orbe Chriſtiano plus Canones obtinerent.

Litem movet Anonymus (b) Epiſcopis Gallis quòd inſtituta commendent *à Regno & Eccleſia Gallicana recepta*. Quaſi fraus aliqua in illis verbis lateat, *niſi fortè*, inquit, *Regnum & Eccleſia copulativè ſumantur, quod magis crediderim*, quaſi verò aliter ſumi poſſit.

Metuere ſe fingit Anonymus ne probari videantur *abuſus contra jura Eccleſiæ à Magiſtratibus inducti*: At Patres Gallicani ſtudioſiſſimè monent ſtatuta, & conſuetudines, quæ pro legibus obtinere debeant, eas eſſe, (c) *quæ Apoſtolicæ Sedis & Eccleſiarum conſenſione firmentur*. Quo nihil eſt clarius. Quare Anonymus nihil hîc habuit, quod objiceret niſi iſtud, *opera autem pretium eſſet ſtatuta ejuſmodi & conſuetudines percenſere, alioquin nequaquam tollitur ſuſpicio, ne ſub honeſtorum verborum ſpecie occultetur animus Sanctæ Sedis decreta propriis rationibus accommodandi*: Quid igitur? Gallicanos Antiſtites non generales regulas exponere, quod in animo habebant: ſed omnia ſtatuta, conſuetudines omnes, percenſere oportebat; ac niſi ſtatim Canones omnes compilârint, omnes probatas conſuetudines recenſerent, ſuſpicari licebit eos decreta Sanctæ Sedis ad ſuas voluntates accommodare velle. Quidnam ineptius aut malevolentius fingi potuit?

At illud etiam gravius quod alibi ſcribit (d) Anonymus: *Poteſt etiam fortaſſe aliquis ſuſpicari Illuſtriſſimos Antiſtites Gallicanos, has quoque libertates, ſeu potiùs ſervitutes probâſſe verbis illis tertiæ propoſitionis.* Valere etiam regulas, mores & inſtituta à Regno, & Eccleſia Gallicana recepta. Quaſi metuendum ſit, ne Antiſtites Gallicani omnia Fevreti, Puteani omnia ab Anteceſſoribus rejecta toties

(a) Ibid. n. 2. 3. (b) Ibid. n. 5.

(c) N. 6 7. (d) Præf. Lib. 10.

Digitized by Google

toties probâſſe videantur, eò quòd non Eccleſiam tantùm, ſed etiam regnum nominârint.

Has poſtquam graviſſimas in tot ac tantos Antiſtites ſuſpiciones injecit, excuſare voluit dum ſubdit (a) id non præſumendum. Anne id tantum? At Illuſtriſſimi Præſules non præſumptionibus, ſed apertiſſimis verbis has ſuſpiciones propulſârunt, diſertèque expreſſerunt, commendari à ſe *ſtatuta ſanctæ ſedis & Eccleſiarum conſenſione firmata.*

Cur ergo regnum pariter & Eccleſiam appellârunt? Quærant imperiti; non quærent qui ſciunt Eccleſiam in regno eſſe, regni pace conſiſtere, regni tutela ac defenſione uti.

Jam ſecundo Capite quærit Anonymus (b) de autoritate ſummi Pontificis in Eccleſiam Gallicanam: quis enim hanc negat? Aut quid neceſſe erat operam in his perdere autorem declarationis Gallicanæ amplam diſcuſſionem pollicitum? An non ſatis clarè Gallicani Antiſtites eam autoritatem agnoverant? Quæ deindè non pertractat Anonymus, tanquam enim ea eſſet Gallicana declaratio, quæ omnia commoveret, (c) incipit agere de immediata juriſdictione Papæ in foro externo, interno de cauſis Romæ judicandis, de ordine judiciario, deque citationibus, & probationibus, de exigendis ſubſidiis, de jure ſummi Pontificis circa beneficia, & quid non? Quà in tractatione quis commemoret, quot vera falſis, quot certa dubiis miſcuerit? Quàm nihil à Novellis antiqua diſcreverit? Quàm parum advertcrit vera quoque & certa, quem habeant modum? Sed hæc ad diſcuſſionem Gallicanæ declarationis minimè profutura, ſi pertractare aggredimur; nempè huic omnia jura tranſcribi oportebat. Unum eſt quod Autorem volo eſſe monitum, ſiquidem id ſperat ſe ſuaſurum Gallis ut arbitraria jura & omnia Curiæ ſcita pro lege habeant; ne agat ratiociniis è cerebro ſumptis, ut facere amat, ſed autoritatibus & Canonibus: ne confecta omnia putet, ſi Scholaſticos tantùm Canoniſtaſve nominet, ſi denique Gallos aliquos, qua in re victoriam plerumque collocat; pro ſe afferat & laudet: Neque enim nos fugit multos etiam Gallos in poſterioris ævi adulationem abreptos, Scholaſticos, Canoniſtaſve in honore habemus; ſuo quidem loco: ſed nemo graviter feret, ſi Patres anteponimus: ſi ad Eccleſiaſticas origines convertimus oculos, quas poſterio is ævi ſcriptores, multis Litterarum præſidiis, ut omittam reliqua, deſtitutos non ſatis explorâſſe conſtat.

Abſurdiſſimum illud eſt, quod (d) ad illimitatum Pontificiæ poteſtatis uſum, referre videatur inſignem de exemptionibus ſancti Bernardi (e) locum: *Sic factitando*, inquit Bernardus, *probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed juſtitiæ fortè non ita. Facitis hoc quia poteſtis, ſed utrum hæc debeatis quæſtio eſt.* Subdit Anonymus, *adeò certum habebat ſanctus ille Abbas Pontificem in Chriſtianos omnes etiam Laïcos juriſdictionem immediatam habere*: quod *quidem nemo negat*, ſed ſummæ poteſtati adhibendum eum quem dicimus modum ſanctus Bernardus docet. Dum in his plenitudinem deeſſe juſtitiæ quò modeſtiùs, eò efficaciùs oſtendit; dum etiam illud ſubdit: *Vides quàm verus ſit ſermo ille;* omnia mihi licent, ſed non omnia mihi expediunt, (f) *quid ſi fortè non licet! Ignoſce mihi, non facilè adducor licitum conſentire, quod tot illicita parturit.* Hæc Bernardus docet, cujus autoritatem venerandam Gallis prædicat Anonymus. Sic extraordinaria & arbitraria inter illicita reputat. Hanc Eugenio tertio proponit regulam.

(a) Lib. 6. Cap. 1. N. 7. (b) Ibid. Cap. 11. (c) Ibid. Cap. 3.

(d) Anony. Lib. 6. Cap. 3. N. 6. 7. (e) Bern. de Conſid. Lib. 3. Cap. 4. (f) Bern. Ibid.

CAPUT XXI.

Autor Anonymus Libro Primo nihil agit; à ſcopo Quæſtionis aberrare ſe docet.

NUnc percurrimus ab ipſo initio ingens opus, ac paucis oſtendimus Autorem Anonymum in diſcutienda declaratione Gallicana, nihil ferè aliud quàm vana & extra rem atque aliena ſectatum. Et Libro quidem primo multa ludit de definitione Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ. Quo Loco de Juſtelli, Leſchaſſerii, Marcæ, Puteanorum, aliorumque definitionibus quærit: atque hæc ad Gallicanæ declarationis diſcuſſionem pertinebant. Habebat in manibus declarationem ipſam, qua profectò quid vellent Gallicani Præſules ſatis perſpicuè demonſtrabant.

Et Ille quidem ait (a) propoſitionem primam de Regum poteſtate nihil ad Libertatem Eccleſiæ pertinere; quod confutavimus.

Ut ſecundam oppoſitionem (b) quæ de Conciliorum poteſtate agit à Libertatibus ſeparet, illuſtriſſimum Petrum de Marca laudat; cui (c) Loco ſatiſfecimus, & Conciliorum ſupremam poteſtatem Libertatis Eccleſiaſticæ fundamentum diximus.

Propoſitionem quartam diſcuſſurus (d) quæ ad fidei quæſtiones definiendas pertinet, hunc librum ſic aggreditur: *Putaveram hactenus libertates Eccleſiæ Gallicanæ nullatenus ad fidem pertinere*: quaſi nihil omninò pertineat ad Eccleſiaſticam Libertatem, quo pacto doceatur fides, quidve ibi vel maximè Eccleſiæ conſenſio valeat.

Quod ſi ad ſtrictiorem ſenſum Eccleſiaſticam Libertatem placebat accipi, adverteret Autor id quod ab ipſo ſcriptum eſt: (e) *Frequentiùs apud Gallos Libertatis ſignificatio ea eſſe dicitur, quæ juxta Concilium Epheſinum Canone ultimo, in obſervandis Canonibus & conſervanda cuique Eccleſiæ ſua Juriſdictione conſtitit.*

Hæc ergo ſi quærebat quæ frequentiora apud Gallos conſitetur ac Libertatem Gallicanam ad illa jura revocabat: habebat in manibus, & in ipſa declaratione, quam diſcutiendam ſuſceperat, claram eorum jurium definitionem. Nempè Gallicani Patres ea obtinere volunt, *quæ totius mundi reverentiâ conſecrantur, quæ in Regno & Eccleſia Gallicana recepta ſunt, quæ ſedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmata.* Quin illud aggrederis? Quid Marcam, Launoium, Chopinum, Puteanos ſollicitas? Quin Clerum Gallicanum quem diſcutiendum polliceris ipſum per ſeſe loquentem oppugnas? Nempè hæc Cleri doctrina invicta erat; nihil metuebat argumentationes, aut ſi verum amamus dicere, cavillationes tuas. Hinc ad aliena digrederis & extra lineam ludis.

Atque is qui veram & claram à Clero Gallicano prolatam Libertatum definitionem prætermittit, alia declarationis verba aucupatur: (f) *Conventus Pariſienſis*, inquit, (g) *Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ fundamenta ſacris Canonibus & Patrum traditione niti, jam in ipſo limine declarat, ut tamquam certum ſupponere liceat, Eccleſiam Gallicanam ſuas Libertates in antiqui juris obſervatione conſtituere.* Ac deindè nos oppugnat, tamquam novella jura inter nos recepta à Libertatum notione arceamus: neque ſaltem cogitat quid ſit illud

(a) Anonym. lib. 4. Cap. I. Vide Suprà. lib. 8. (b) Anony. lib. 5. cap. 1. (c) Vide Sup. cap. 15. (d) Anony. lib. 7. cap. 1. num. 1.

(e) Anony. Tract. de Lib. Eccl. Gall. lib. I. cap. II. n. 12. (f) Anony. l. 1. cap. III. n. 13. (g) Præf. decl.

illud *niti*, vel ipſa declarationis verba perpendat: *Eccleſiæ Gallicanæ decreta & Libertates à majoribus noſtris tanto ſtudio propugnatas, earumque fundamenta ſacris Canonibus & Patrum traditione nixa.* En, Vir Optime, fundamenta Libertatum dicimus: quo collimandum ſit docemus: non proindè novella jura apud nos recepta ſpernimus: id tantum volumus, ne extraordinariis atque arbitrariis imperiis Eccleſiæ gubernentur, in eoque reponimus Eccleſiaſticam Libertatem.

Quare quæ Autor de antiqui juris inſufficientia ad conſtituendas Libertates Gallicanas toto ferè Libro primo ſtudioſè quærit, ſupervacanea ſunt; neque propius rem eſt, quod de Origine Gallicanarum Libertatum cum Marca diſceptat. Non enim Petrum Marcam, atque, ut uno ictu omnia incidamus, non Joannem Launoium, non Edmundum Richerium, non Carolum Fevretum, non tractatum de juribus & Libertatibus Gallicanis: non ejus probationes, non alios in quibus confutandis toto ferè opere deſudat Anonymus, (a) Clerus Gallicanus tuendos ſuſceperat: ſi quid ad rem pertinens de ſancti Ludovici Pragmatica Sanctione dixit, ſuo loco expendimus.

At poſtquam autores, de quibus non agitur, ſatis à ſe confutatos putat, ipſe quæſtionem aggredi velle ſe ſimulat Capite decimo ſexto, ſub hoc titulo: (b) *Vera Origo & progreſſus Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ.* Quis non hîc exiſtimet rem ſeriò agendam? At Autor nihil aliud quàm ludit. Summa eſt (c) in lugendo ſchiſmate, poſt Gregorium Undecimum exortas eſſe Libertates Gallicanas; quippè cùm utrique Pontifices *Beneficiariis graviſſima onera imponerent, beneficiorum collationem ſibi reſervarent, multaque contra diſciplinam antiquam committerent.* Tum à Clero Regiam opem imploratam, *adductamque in medio Libertatem Eccleſiæ contra Pontificum exactiones ac Beneficiorum reſervationes, tamquam antiquis moribus, & Canonibus contrarias. Ac ſenſim contra cætera omnia quæ nimis gravia videbantur. Hinc invaſiſſe animos ſtudium quoddam librandæ Pontificiæ autoritatis ne ultrà poſitos ſibi à Chriſto limites in præjudicium Cleri aut Regni perduceretur.* Hanc ille narrat fabulam quaſi nuſquam anteà adversùs extraordinaria aut arbitraria mandata etiam Pontificia, recepti Canones allegati eſſent: atque id fieri cœpiſſet in lugendo ſchiſmate ſub Carolo ſexto ætate ac mente debili, ut Autor commemorat. Cæterùm probationes nullæ Autor Anonymus de Tripode pronuntiat.

Exindè memorat (d) Pragmaticam Sanctionem 1438. ſub Carolo ſeptimo olim à Gallis habitam ut arcem Libertatis, abrogatam deindè illam, & factum Concordatum ſub Leone decimo, & Franciſco primo Gallicanam Eccleſiam adversùs Pontificia mandata ſeculari tutela uſam, in miſeriorem ſervitutem incidiſſe. (e) *Pragmaticam Sanctionem judicibus ſecularibus ad opprimendam & ferè extinguendam juriſdictionem Eccleſiaſticam viam ſtraviſſe*; quod etiam acta Cleri anno 1673. edita doceant.

Et quidem acta ab eo laudata docent (f) Regios Magiſtratus poſt Pragmaticam Sanctionem jura Eccleſiaſtica acriùs invaſiſſe, inductis etiam illis appellationibus quæ ab abuſu vocentur: non quòd Pragmatica Sanctio quidquam tale dixerit, ſed quòd Magiſtratus Regis pragmaticæ ſanctionis tute-

(a) Ibid. cap. XV. (b) Ibid. XVI. (c) Ibid. n. 2.

(d) N. 3. & Seq. (e) N. 9. (f) Traité de la juriſdiction Eccl. des tit. du Clergé 1673. tom. I 1. partie tit. 2. chap. IX. p. 761.

tutelam ſibi commiſſam ad omnia Eccleſiaſtica extenderent. Quæ ut vera ſint, nonniſi invidioſiſſimè ac malevolentiſſimo animo adversùs declarationem Gallicanam adducuntur tamquam illa declaratio ſecularis poteſtatis invaſiones probet. Interim de tuendis Canonibus receptis *ſediſque Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmatis*, in quo ea declaratio veram Libertatem collocat, altum ubique ſilentium. Sic ab Anonymo promittitur declarationis ampla diſcuſſio. Summa ipſa rei omittitur; Vana & aliena copioſiſſimè pertractantur.

CAPUT XXII.

Anonymi Liber ſecundus: primùm multa agit extra rem. Tum in eumdem Senſum nobiſcum congruit.

POſteàquam ex Anonymi libro primo conſtitit ab univerſo quæſtionis Statu aberrâſſe eum, cætera expediemus promptiùs.

Libro ergò ſecundo hic impoſitus eſt titulus: *De Juſtitia libertatum Eccleſiæ Gallicanæ.* At ſub egregio Titulo quid ad rem dixerit, videamus.

Statim quidem profitetur duplicem à ſe tractandam (a) quæſtionem: Alteram *de facultate retinendæ antiquæ diſciplinæ Canonicæ;* Alteram *an jus ſit examinandi novas Leges, eaſque repudiandi, ſi cum utilitate conjunctæ non ſint.* Ac (b) primo loco demonſtrat interdum, neceſſe antiquis Legibus interdum derogari: quod nemo negaverat. Poſteà adversùs Marcam diſceptat an vis Legum ab acceptatione pendeat. Quæ utcumque ſe habent nihil ad quæſtionem. Non enim neceſſe eſt de omni Lege quærere generatim, ſed an Eccleſia ita ſit à Chriſto conſtituta, ut ſuprema ejus, & indeclinabilis autoritas in ipſa conſenſione ſit poſita, quod ita ſe habere toto hoc opere firmavimus, ac generalem illam de acceptationis vi quæſtionem omittimus.

Quæ deinde pertractat Autor, nihilo magis ad declarationem Gallicanam pertinere, ipſi Capitum tituli indicabunt. Niſi quod Capite duodecimo, & ultimo id quærit (c) *quæ ſunt vera juſtitiæ Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ fundamenta*? Quo loco hæc ſcribit: „ Nihil differre Gallicanam nationem à „ cæteris in acceptandis vel recuſan„ dis Legibus Eccleſiaſticis: ſiquidem „ nulli non licet Legum executioni „ ſuperſedere, ſi vel annuat Eccleſia, „ vel penſatis rerum, locorum ac per„ ſonarum conditionibus, injuſtum „ ſit ejus mandatis ad litteram ſer„ vire. *Ac deindè clarius* (d) ſi ſine „ cauſa repudiatæ ſint à Gallis, Conſ„ titutiones (Pontificiæ, de quibus hîc „ agit) ab aliis receptæ, nonniſi ob „ tacitum Eccleſiæ conſenſum ab ino„ bedientiæ peccato immunes ſunt. Si „ autem is erat in Gallia rerum ſtatus, „ ut ei, ſicut cæteris provinciis, orbis „ Chriſtiani Leges illæ non convenirent, „ jure naturali & ipſa Legiſlatoris „ intentione ab earum executione liberi „ extiterunt: nec enim nocet diſciplinæ „ diverſitas, dum eam exigit morum „ diſſimilitudo „. Quo conceſſo, quid erat quod cum Petro de Marca tantopere litigaret? Neque enim Vir illuſtriſſimus contendebat, ùt à Gallis novellæ Leges ſine cauſa repudiantur; ſed ideò certè ſi non convenirent. Cæterùm ſi Anonymus nihil hîc agit aliud quàm

(a) Anony. præf. lib II. p. 531. (b) Cap. III. & Seq. uſq. ad cap. IX.

(c) Cap. XII. n. 4. (d) n. 5.

quàm ut Gallicana Libertas naturali etiam Lege aſſeratur, ac cæteræ Chriſtianæ gentes communi nobiſcum libertate gaudeant, *non invidemus.* In repudiandis noxiis Eccleſiamvè aut Rempublicam turbaturis Legibus ſui quique ritus moreſque; quos ſi probat Anonymus, næ ille iniquè agit qui ſolos Gallos ut Apoſtolicæ ſedi ſuſpectos inſectatur.

CAPUT XXIII.

De reliquis Libris à Tertio uſque ad duodecimum & ultimum uno verbo tranſigitur: oſtenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem ſpectet.

JAm de reliquis Anonymi libris rem uno verbo conficimus, ac de Libro quidem tertio perſpicua res eſt: Primùm (a) enim quod in Libertatibus explicandis, Canonibus potiùs quàm exemplis probatis duntaxat agendum, nihil erat neceſſe, ut nos ſingulari Capite Autor commoneret. Quæ deindè toto libro de Gregorio Turonenſi & Hincmaro narrat, ad curioſa quæ de Petro Marca, de Joanne Launoio, de Edmundo Richerio, de Puteano tractat, ad aliena quæ adversùs Epiſcopos Gallicanos anno 1681. Pariſiis congregatos impotenter agit; ad facta particularia referimus. Declarationis Gallicanæ doctrinam, quam unam hîc tuemur, his minimè tangi res ipſa clamat. Pauca quæ de Joanne Gerſonio, atque aliis Pariſienſibus Theologis rem propiùs ſpectent, ſuo loco pertractavimus.

Librum Anonymi quartum, quintum, ſextum, ſeptimum ad rem pertinere fatemur; toto tamen Libro quinto, ubi eſt comparatio ſummi Pontificis cum Concilio generali ab ipſo quæſtionis ſtatu aberratur: cùm Autor profiteatur loqui ſe de Concilio, à quo abſit Pontifex, falſòque ſupponat declaratione Gallicana nil aliud agi, quod eſt falſiſſimum; rem ſuo loco (b) oſtendemus. Hîc tantùm admonemus Librum ſanè ſextum quo cœtûs Gallicani propoſitio Tertia expenditur; jam ſuprà (c) oſtendimus, unum habere atque illud falſiſſimum quod ad declarationem faciat.

Jam Librum octavum de origine Juriſdictionis Eccleſiaſticæ, (d) quo Epiſcopalem à Papa non à Chriſto deducit; Libro noſtro decimo tertio expendemus, atque ibidem docebimus, quàm pauca hîc dicat Anonymus quæ ad rem conducant. Quatuor poſtremos Libros; nonum quo Richerius; decimum quo Puteanus de Libertatibus Gallicanis, ac probationum volumina duo; Undecimum quo Petrus de Marca ac Baluſius; duodecimum quo appellationes ab abuſu, Marca quoque ac Carolus Fevretus iis patrocinantes oppugnantur; ad declarationem Cleri Gallicani nihil pertinere conſtat, præter pauciſſima quæ ſuis notamus locis. Reliqua partim contemnimus, partim ab inſtituto noſtro aliena aliis tractanda relinquimus. Ac ſi qua ſint quæ vera Gallicana jura lædant, ſperamus è Gallis vindicem non defuturum, nec deſunt in ingenti opere, quæ etiam probemus, ac tantùm validiora ac moderatiora eſſe cupimus. Sanè conſtat illum tanto hiatu promiſſam declarationis diſcuſſionem ejuſmodi eſſe, ut vix tertia pars ad eam confutandam ſaltem collimârit.

Hæc igitur ſunt quæ univerſum hunc tractatum, non ſatis ſolidum aut Theo-

T 3 lo-

(a) Id. lib III. c. 1.

(b) Vide. infrà lib. XIV. (c) Vide ſuprà cap. XX. (d) Vide infrà lib. XIII.

logicum probent: illud neque Theologicum, neque Chriſtianum, quod Autor modeſtiam profeſſus ſævire, non docere; ac de Gallis ubique falſa comminiſci. Si qua etiam ut in rebus humanis vera mala ſunt, ea non medica aut leni manu tractare, ſed animo hoſtili inſectari & exprobrare videatur. Quæ nos partim contemninus, partim ubi ad rem noſtram pertinere videbuntur, ſuo loco confutabimus.

CAPUT XXIV.

An Autor Anonymus Gallicanas Libertates odioſas meritò eſſe dixerit?

Libertatis nomen quo perduelles & peſſimus quiſque abutuntur ſuſpectum evaſiſſe legitimis poteſtatibus, etiam Eccleſiaſticis docet Anonymus. In eoque (a) initio totius operis fundamentum jacit; addit hujus nominis auctam invidiam, *quòd aut nunquam, aut ferè nunquam allegatur Eccleſiæ Gallicanæ Libertas, niſi adversùs ſummum Pontificem, quaſi ſupremus Eccleſiæ Paſtor & Pater amantiſſimus, Tyranni loco à Chriſtianiſſima gente haberetur.* Quod eſt non jam in Gallos, ſed in ipſos Romanos Pontifices, invidioſiſſimè & inſidioſiſſimè dictum: Cùm enim tot ac tanta contigiſſe conſtat, quibus Romanos etiam Pontifices non modò à Gallis, ſed etiam ab aliis ſumma cum reverentia, abſit verbo invidia, cohiberi oportuerit: an illi omnes ex Anonymi ſententia pro Tyrannis habebuntur? An verò ignorat, adhibitis Legibus coërceri oportuiſſe etiam patriam poteſtatem? Neque illud verum eſt quod eſt ab eodem Anonymo dictum de iis qui Pragmatica Sanctione ſancti Ludovici utantur: (b) *Odioſum poni principium: quòd Romani Pontifices ab antiqua diſciplina primùm receſſiſſe ſupponantur, ut beneficiorum collationem uſurparent, tantuſque in eo fuiſſe abuſus. ut ſanctiſſimus Rex eum ſuis Edictis cohibere coactus. ſit.* Hæc à Viro Erudito dici potuiſſe miramur, cùm è contra certiſſimum ſit, ut ſuprà (c) oſtendimus, Romanos Pontificet diutiſſimè omnium Canones ſervâſſe atque in Eccleſiaſtica diſciplina perſtitiſſe. Cui etiam ſarciendæ tam firma jacerunt fundamenta, ut cùm poſtremis ſæculis extra lineas proſilirent, non aliundè ipſis fuerit adhibendus modus, quàm ex propriis ſuiſque Canonibus; neque id piis Chriſtianiſque Regibus indecorum, ut eos modeſtiſſimè ad ſua & antiqua revocarent, id quidem Galli docent, qui de Libertatibus accuratè ſcribunt. Quo quidem liquidò conſtat Romanos Pontifices Eccleſiaſticæ Libertatis, hoc eſt, Canonicæ diſciplinæ, autores potiùs ac primos defenſores quàm primos oppugnatores atque, ut ita dixerim, violatores extitiſſe, peſſimoque animo actum ab Anonymo, qui contrariam ſententiam nobis exprobrâtit.

Quid illud quod objicit, (d) *ſi quis conſideret, quæ hodie geruntur in Gallia Libertates Gallicanas non ineptè definierit oppreſſionem juriſdictionis Eccleſiaſticæ à Laïca, & depreſſionem autoritatis Romani Pontificis à Clero Gallicano.* Quàm infenſo, quàm amarulento animo dictum; quàm ad declarationem noſtram parùm attinet! An quia Clerus Gallicanus vetera retinet ac renovat, ideò Pontificiam opprimit Poteſtatem? cùm potiùs ea doceat, quibus maximè conſtat,

(a) Anony. lib. I. cap. I. n. 1. 2.

(b) Lib. I. cap. V. n. 2. (c) Vide ſuprà cap. III. & Seq. (d) Lib. I. cap. XIII. n. 6.

tat, ſitque inviɫiſſima de Laïcis quod Anonymus queritur. Pridem intelligimus quàm hoſtili animo pridem iſta tractentur à multis, qui Regni Gallicani ſplendorem ac pacem moleſta ferant. Nos autem queri juvat, cùm decet & prodeſt: remedia enim, non diſſidia, quærimus. Id quidem confidentiſſimè profitemur, nuſquam veriùs ac ſanctiùs Libertates veras ac germanas fuiſſe tractatas. Nuſquam luculentiùs falſas ac ſpurias fuiſſe rejectas, quàm in declaratione noſtra, ubi diſciplinæ ratio in iis collocatur, quæ ſedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmata ſint.

Quis ergo jam ferat Autoris Anonymi haud invidioſam minùs quàm ludicram definitionem Libertatum? *Vocantur*, inquit, (a) *non incongruè Libertates Eccleſiæ Gallicanæ. Arbitrium ex Antiquis Eccleſiæ decretis & ex novis, admittendi ea quæ videntur utilia.* Quem impugnat aut quem irridet Vir lepidiſſimus? An ſoli Galli ſunt qui ex antiquis, novelliſque ea retinent, quæ uſu probata publicæ utilitati, pacique congruant? Quin (b) ipſe docuit ea in re omnium gentium æquam eſſe Libertatem, ſed quoquo modo Gallos deriſos atque (c) invidioſiſſimè traductos oportuit.

(a) Ibid. n. 7. (b) Anony. lib. II. cap. I. II. XII. (c) Vide ſuprà cap. XXII.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DUODECIMUS.

De quæſtionibus fidei, præſertim per Concilia generalia definitis. Ipſorum Conciliorum generalium Traditio explicatur, ad Caput Quartum DECLARATIONIS GALLICANÆ.

CAPUT PRIMUM.

Infallibilitas quibus verbis ab antiquis explicetur: Ubi ſit ſita quæritur.

IN fidei quoque quæſtionibus præcipuas Summi Pontificis eſſe partes, ejuſque decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere, nec tamen irreformabile eſſe judicium, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.

QUoſdam Antiquitatis ignaros movit illa vox *Irreformabilis*; hanc ſciant ab antiquitate depromptam. Notum illud Tertulliani: *Regula fidei immobilis, & irreformabilis.* Ergo Judicium illud irreformabile dicimus, quod immobile, irretractabile, irrefragabile ab antiquis; poſtremò denique ævô, re antiqua, novo vocabulo, infallibile appellatum eſt. Quærimus igitur ubi ſit collocatum illud irreformabile judicium.

CAPUT II.

Sententia Pariſienſium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Conſtantienſi.

AC noſtri quidem Cenſores Pariſienſium Sententiam, & inter Schiſmata eſſe ortam & variis diſſidiis ultrò citroque eſſe jactatam Conſtantienſis quoque Synodi temporibus fluctuâſſe; nos verò procul à Schiſmatibus, ab ipſa Chriſtianitatis origine repetendam oſtendemus; priùs præſtruimus res inter judicatas pridem ex dictis de Conſtantienſi Concilio eſſe repoſitam. Certè Conſtantienſe Concilium dum eas memorat cau-

ſas,

ſas, quibus Papa Concilio ſubſit, primam ponit fidem. Ergo Papa Concilio ſubeſt, vel maximè fide. At infallibilem, qua quidem in re talis eſt, cuiquam ſubeſſe nefas. Imò infallibili, haud magis quàm ipſi veritati totam Eccleſiam ſubeſſe oportet. Non ergo ullus hominum, ſtante quidem Conſtantienſi Concilio, eſt in fide infallibilis. Atqui demonſtravimus Conſtantienſe Concilium, nullo unquam Eccleſiæ decreto labefactatum, imò tanta Sedis Apoſtolicæ, tanta Eccleſiæ univerſæ veneratione ſuſceptum, invicta auctoritate ſtare oportere. Ergò certa & invicta autoritate conſtat, unius Eccleſiæ ſive collectæ ſive diſperſæ, ſed tamen conſentientis ſententiam eſſe infallibilem.

Dices conſecutionem iſtam quidem eſſe à nobis deductam, non autem rem ipſam à ſacro Concilio definitam reponimus; imò verò non conſecutionem, ſed rem ipſam; neque enim aliud eſt alteram poteſtatem alteri eſſe ſubjectam, quàm eam quæ ſubjecta ſit à recto veroque deflectere & ab altera emendari ac reformari poſſe.

Quare quotquot hactenùs pro Pontificia poteſtate ſcripſerunt, Conſtantienſi decreto nihil opponunt aliud præter quàm illud toties à nobis confutatum, de Papa dubio, & fluxa Concilii Conſtantienſis autoritate reſponſum. Cui immorari ac dicta repetere ſupervacaneum eſt.

Non tamen omittemus quæ noſtro ævo multi comminiſcuntur ex ipſis Concilii Conſtantienſis confutanda verbis.

Primum illud toties decantatum, ex eo Concilio Papam quidem in fidei negotiis ſubeſſe Concilio, ſed ut privatum hominem, non ut Papam. Vanum ludibrium, cùm Conſtantienſe Concilium expreſſa etiam Pontificia poteſtate, eam in fidei negotiis Conciliari poteſtati ſubeſſe decernat.

CAPUT III.

Alia Modernorum quorumdam cavillatio confutatur, oſtenditurque ex ipſis Concilii Conſtantienſis verbis ac geſtis Papam non modò teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, ſed etiam in quærendo, & tractando in Concilii poteſtate eſſe.

His ergo Concilii Conſtantienſis verbis ſtatim ruit illud quod quidam intelligunt: nempè ut Papa quidem in formando circa fidem Conciliari decreto ſuperior habeatur. Cæterùm ubi res ſemel à Concilio definita eſt, non mirum eſſe quod prolatæ ſententiæ ſubeſſe teneatur. Cùm illa ſententia non tam à Concilio, quàm à Papa Concilii Capite prolata ſit: ut Papa non tam Concilio ſubeſſe, quàm ſibi ipſi conſentire videatur.

Ruit, inquam, illud: neque enim Conſtantienſe Concilium Papam conſentire ipſum ſibi, ſed planè Concilio ſubeſſe decernit, & quidem ſubjungit, debitè puniendum ſi obedientiam denegârit. Non autem intelligit Papam à ſe ipſo puniendum, ſed à Concilio ſupremam & indeclinabilem exercente poteſtatem; Ergo etiam intelligit Papam non ipſum ſibi ipſi, ſed omninò Concilio eſſe ſubditum.

Jam verba illa perpendant Conſtantienſium Patrum, Papam in fidei, in ſchiſmatis, in reformationis negotiis, *omnibuſque ad ea pertinentibus factis vel faciendis*, Conciliari poteſtati ſubjici. Ergo non tantùm in factis de fide decretis, ſed etiam in faciendis atque formandis, inque ipſa re quærenda ac tractanda Concilio ſubeſſe intelligebant.

Nempè ſancta Synodus in ipſis principiis profeſſa eſt ſe quidem congregatam, non modò ut de ſchiſmate ac reformatione, ſed etiam ut de fide quæreret adverſùs Wicleſi & Huſſi graſſantes hæreſes. Cujus rei gratiâ vel maximè à Joanne vigeſimo tertio convocatam eſſe conſtabat. Quare omninò tractatura erat adverſùs illos hæreticos varias ac maximas fidei quæſtiones, ac ſpeciatim adverſùs Wicleſum, expoſitura erat ipſum Papalem primatum, quem ille impugnaverat, ut ſæpe vidimus. Ergo intellexit, atque decrevit Papam in his quæſtionibus Synodo pariturum.

Quid quod jam indè ab initio decrevit (a) Synodus ipſam Synodum talia tractaturam, nec Papæ diſceſſu diſſolutum iri, *ſed remanere in ſua poteſtate & integritate*, ea ſcilicet poteſtate, cui Papa ſubjicitur. Ergo intellexit atque decrevit Synodum, etiam recedente Papâ, de fide tractaturam, ea poteſtate eſſe, ut decreta conderet, cui Papa ipſe obedire teneretur nedum in tractando, & quærendo ſuperiorem eum agnoſceret.

Id verò demonſtant, uti prædiximus, non modò ipſius Synodi decreta, verùm etiam geſta: Revera enim tractata ſunt ſeſſione octava poſt receſſum Papæ adverſùs Wicleſum & Huſſum ea quæ memoravimus, expoſitaque eſt circa Primatum Romanum Eccleſiæ fides. Quin etiam Papa ipſo ſeſſione duodecima ritè depoſito tractatæ ſunt multæ adverſùs Joannem Huſſum, Hieronymum de Praga, & Joannem depoſitum, fidei quæſtiones, nempe ſeſſione 13. & 14. & deinde cæteris. Ergo Synodus non modò decrevit à ſe poſſe fieri, ſed etiam fecit, idque abſente Papa, imò etiam depoſito, decreta de fide, quibus ipſe Papa parere teneretur.

Nempè intelligebat Papam abſentem corpore, virtute tamen fuiſſe præſentem, Synodoque conjunctum, qui Synodum congregâſſet, qui poſt receſſum quoque toties declarâſſet, (a) ſe, recedentem licèt, in Synodi poteſtate futurum; qui ſanctam Synodum errare non poſſe profiteretur.

Quin Synodus ſuæ conſcia poteſtatis, intelligebat ſe ipſam, quippe quæ Eccleſiam univerſalem repræſentaret, etiam Papatum ipſum virtute complexam ſummo & indeclinabili judicio nullaque adhibita mora definire poſſe ea quæ Eccleſiæ neceſſitas evidens poſtularet.

(a) Concil. Conſt. ſeſſ. 3.

(b) Seſſ. 4. 11. 12.

CAPUT IV.

Aliæ Cavillationes: Papam ſubjici quidem Concilio in fidei quæſtionibus, ſed tantùm poſtquam ſe illi ſponte ſubmiſit: tum eſſe quidem illum per ſeſe infallibilem ſi non adſit Concilium, ſed præſente Concilio jam illi ſubeſſe.

HUnc nodum alii ſic evolvunt, Pontificem quidem per ſeſe infallibilem in edendis fidei decretis, neque eò ſeciùs etiam in quærendo de fide ſubjectum eſſe Concilio, poſtquam rem Patribus congregatis quærendam, decernendamque permiſit.

At hæc à Conſtantienſibus diſertè reputata ſunt, cùm docent poteſtatem eam, cui Papa fidei quoque negotiis ſubditur, Concilio generali immediatè à Christo, non à Papa eſſe.

Sunt qui ſic ſentiunt, ineſſe utrique, ſcilicet & Synodo & Papæ infallibilitatem à ſancto Spiritu; ità quidem ut Papa in decernendis fidei quæſtionibus Concilio ſemel congregato ſubſit, ac nihilo ſeciùs ſi deſit Synodus, ſeorſim ac per ſeſe ſit infallibilis & ſemel ab eo dicta ſententia, Synodi quoque norma ſit nec

nec dum Synodi examini ac judicio ſubſit.

Hæc opinio neque cum Conſtantienſi decreto, neque cum Papalis autoritatis ratione, neque ſecum ipſa convenit.

Non quidem illa opinio convenit cum Conſtantienſi decreto; ſupponit enim illa diverſo reſpectu, in fidei quæſtionibus, ut Concilio Papam, ita Papæ Concilium ſubjici oportere: At non ita Conſtantienſe decretum, imò abſolutè, Papam Concilio in fidei quæſtionibus, non viciſſim Concilium Papæ ſubjicit, nullaque exceptione omnem Pontificiæ poteſtatis uſum Conciliari poteſtati, ut ſupremæ, ſolique ineluctabili ſubdit.

Neque etiam adverſarii hac opinione conſulunt ſatis Papali dignitati, quam in Synodo exuunt, innata ipſi, ut quidam fingunt, dote. Nempe ut infallibiliter de fide vel ſola decernat. Atqui hoc abſurdiſſimum; cùm profectò Concilium nihil aliud ſit quàm ipſa Catholicæ Eccleſiæ repræſentatio integris omnibus, quæ cuique à Chriſto ſunt dotibus non profectò ſublatis: ne non repræſentatio, ſed extinctio Eccleſiaſticæ unitatis eſſe videatur.

Denique hæc opinio nec ſecum ipſa convenit, cùm infallibilitatem à Chriſto datam, vel perpetuam oporteat eſſe vel nullam.

Ex his intelligitur id quod (a) Gerſon, & alii noſtri docuêre, eò vel maximè Papalem Poteſtatem Conciliari ſubeſſe, quod fallibilem, atque ut vocant deviabilem, indeviabili & infallibili ſubeſſe oporteat: id, inquam, non ex ipſorum peculiari ſententia, ſed ex intimo totius Concilii Conſtantienſis ſenſu eſſe depromptum.

Neque minùs liquet (b) vanos eſſe eos quos commemoravimus non eodem loco habere noſtram de ſuperioritate, ac noſtram de Infallibilitate ſententiam, cùm profectò conſtet utraſque ſententias uno fundamento nixas, una ratione connexas, unoque decreto Concilii Conſtantienſis eſſe deciſas.

(a) Vide ſuprà. (b) Vide ſuprà.

Neque immeritò ſacroſancta Synodus inter eas cauſas, quibus Papa Concilio ſubſit primam ponit fidem, cùm certo dogmate Pelagii ſecundi ex ſancti Leonis autoritate deprompto habendorum Conciliorum, (c) *ſpecialis Cauſa ſit fides*, valereque oporteat Conciliorum poteſtatem in ea maximè cauſa, quæ propria ipſis ſpecialiſque ſit.

Noſtra ergo ſententia Conſtantienſibus Canonibus ſtabilitur iis, quos tanta ſequentis ævi conſenſione firmavimus. Verùm ut Veritas clariùs eluceſcat, lubet recurrere ad fontes, & Conſtantienſem doctrinam ex anteactis ſæculis affirmare.

CAPUT V.

An Concilii Conſtantienſis Judicium antiqua traditione nitatur. Præmittimus quædam ex Vincentio Lirinensi *de Eccleſiæ Catholicæ toto orbe diffuſæ autoritate: hinc valere Concilia Oecumenica: Duplex ratio agnoſcendæ Eccleſiaſticæ conſenſionis, ac finiendarum fidei quæſtionum; altera per Concilia Oecumenica; altera ſine Conciliis Oecumenicis. Utraque ſuo ordine tractanda ſuſcipitur: A prima ordimur, atque octo primorum Conciliorum generalium traditionem, ac praxim explicare incipimus.*

PRæſtruimus illud immotum quod eſt ab omnibus Catholicis, (d) Vincentio Lirinenſi exponente, ſuſceptum: Valere omninò *id quod ubique, quod ſemper, quod ab omnibus creditum eſt.* Cujus rei radix eſt Apoſtolicum illud,

V 2 (b) ſi-

(c) T. 5. Conc. poſt Conc. 5 pag. 637. (d) Vincen. Lirin.

Digitized by Google

CAPUT VI.

Concilium Apoſtolicum Hieroſolymis habitum de Legalibus, ut omnium Conciliorum forma proponitur: Perpenditur illud; Visum est Spiritui Sancto et nobis: *Vis Spiritûs in ipſa Conſenſione poſita: in eam rem egregiæ Concilii quinti ac ſancti Cæleſtini Papæ in Concilio tertio autoritates.*

Sacris Eccleſiæ Catholicæ Oecumenicis, ſive generalibus Conciliis, Concilii Apoſtolici Hieroſolymis habiti de Legalibus prælucet autoritas, Act. XV. Prima ea quæſtio turbavit Eccleſiam. Ergo ibi quàm maximè futuris quæſtionibus dicendis, formam dari oportebat. Quæcumque igitur ad futura Concilia pertinerent, jam ibi perſpicuè perſtruuntur, quæ nos ordine recenſemus.

Primùm ac ſtatim occurrit habendi Concilii cauſa, magna videlicet diſſenſio; ut habemus ex Actibus Apoſtolorum, (a) *facta autem ſeditione non minima*. Levior contentio non tantum remedium poſtulâſſet. Atque id in ſecuta Concilia manaturum diligentiſſimè notari volumus. Exorta ergò hàc contentione tam gravi, ſubdit (b) Lucas in Actis: *ſtatuerunt ut aſcenderent Paulus & Barnabas ad Apoſtolos & Preſbyteros in Jeruſalem ſuper hac quæſtione*, nempe ut communi ſententiâ finiretur.

2. Erat tum in Jeruſalem Eccleſia principalis, in qua ſedebat Petrus Apoſtolorum Princeps. Hinc proditum in ſequentia ſæcula, ne ſine Petro & ſucceſſoribus, atque Eccleſia principali, in quâ ipſe ſederet, Concilia regulariter haberentur.

(a) Act. XV. 2. (b) Ibid.

3. Facta eſt quanta fieri potuit, illis quidem temporibus, cùm adhuc Eccleſiæ formarentur Apoſtolorum & Paſtorum Eccleſiæ congregatio ac perfectiſſima pro ſtatu Eccleſiæ nominis Chriſtiani repræſentatio.

4. Fit conventus omnium in unum locum: (c) *Conveneruntque Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc.*

5. In ipſo conventu tria hæc habentur: Tractatus primùm ſive conquiſitio; deinde deliberatio, ſive uniuſcujuſque prolata ſententia; poſtremò ex communi ſententia, Concilii deciſio; atque ea omnia in ſequentia Concilia deindè manârunt.

6. Et quidem Tractatus his verbis Actuum deſignatur; *Cùm magna conquiſitio fieret.*

7. Deliberatio (d) à Petro inchoatur, qui mos deindè invaluit; ut ſacri cœtûs Principes primi ſententiam dicerent; iiſque autoribus decretum ſanciretur. Petrus ergo ubique rectæ prædicationis & rerum agendarum autor, primus ſententiam dixit: Dei arcana pandit, quæ ſibi primo de vocandis gentibus revelata eſſent fundamenti loco (e) ponit. Ex his quæſtionem ſolvit: *Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum*: & cætera quæ ad Cornelii ejuſque familiæ vocationem pertinerent.

8. Quæ deinde ex illa Vocatione ſecuta ſint, quantaque poſt Cornelium gentium multitudo confluxerit Paulus & Barnabas ediſſerunt: quæ firmandæ (f) Petri ſententiæ eſſent. Tum Jacobus (g) dicturus ſententiam expreſsè à Petri dictis incipit: *Viri fratres, Simon narravit, &c.* Quo ritu in ſecutis Conciliis, dicente cœtûs Principe, cæteri deindè placere demonſtrant.

V. 3. 9. Nec-

(c) Ibid. (d) Ibid. 7. 8. (e) Ibid. (f) Ibid. 1. 12. (g) Ibid. 14.

9°. Nec tamen ſic agunt quaſi uſquequaque primæ ſententiæ autoritate conſtricti, ſed ipſi judicant, & Jacobus: (a) *Ego*, inquit, *judico*; tum ad ipſam quæſtionem principalem quæ addenda viderentur proponit; & de iis quoque judicat, nempè ut fratres è gentibus converſi (b) *abſtineant à contaminationibus ſimulachrorum, & fornicatione, & ſuffocatis & ſanguine.*

10°. Decretum deindè conditum communi nomine, ac Spiritûs ſancti autoritate adſcita: *Placuit* (c) *nobis collectis in unum, & viſum eſt ſpiritui ſancto & nobis*: ibi ergo vis: *ſpiritui ſancto & nobis*: non quod Petro præcisè, ſed quod nobis: & à ſpiritu acti, non unus Petrus, ſed ipſa ſacri cœtus unitas. Unde & Chriſtus de ſpiritu, quem erat miſſurus, id dixit: (d) *Cùm autem venerit ille ſpiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*: vos, inquit, ſcilicet Eccleſiarum Paſtores, ac cœterorum Magiſtros. Hinc ſemper additus Eccleſiæ, ſacræque congregationi ſpiritûs. *Credo in ſpiritum ſanctum, ſanctam Eccleſiam, Eccleſiam Catholicam*, & meritò proindè diligenterque à noſtris Doctoribus quondam dictum id quod memoravimus: *Vim* Conciliorum, *non in ſolo Pontifice Romano*, (e) *ſed maximè in ſpiritu ſancto, & in Eccleſia Catholica eſſe poſitam.*

11°. Re judicata per commune judicium, nihil poſteà retractatum, aut nova cuique relicta diſſenſio eſt: ſed perlatum decretum ad Eccleſias, docenturque plebes (f) *cuſtodire dogmata, quæ erant decreta*; Græcè, *judicata*: *ab Apoſtolis & ſenioribus qui erant Hieroſolymis.*

Hæc nos Catholici urgemus communi conſenſu adverſùs hæreticos Conciliorum juſſa & autoritatem detrectantès: quæ ſanè nihil valeant, niſi cum auctoritate, etiam formam probamus; vimque ipſam decreti, non in Petro ſolo, ſed in Unitate, & in Apoſtolorum ac Paſtorum Eccleſiæ conſenſione ponimus.

Ait quidem (g) Bellarminus, id nulla neceſſitate factum, cùm non modò Petrus, verùm etiam Apoſtoli, ex ſeſe ac ſingulares quoque quæſtionem determinare potuiſſent, quod quidem aliis è Bellarmini ſiccitate, imprimis Joanni Bagotio non probatur: nec placet (h) ſic *luſiſſe Apoſtolos, aut ſimulatè ab iis inſtitutam quæſtionem de re quam exploratiſſimam habebant*: utcumque eſt, in eo vis erit maxima: ſi nullo Concilio ac deliberatione indigentes, tamen ut formam darent ſæculis ſecuturis, hanc inierunt viam: & communi ſententia rem definierunt, ut idem (i) Bellarminus confitetur.

Et quidem omnia quæ in hac Apoſtolica Synodo acta ſunt, in ſequentes manâſſe geſta prodent. Ergò id vel maximè manare oportet, quod maximè agebatur, & in quo Apoſtoli robur eſſe poſitum voluerunt: nempè ut *ſpiritûs ſancti* efficacia & vis conjungeretur cum illo, *nobis*, inque ipſa unitate ſe exerceret.

Neque hanc interpretationem à nobiſmet ipſis promimus, ſed à ſanctis Patribus, totoque adeò univerſali Concilio quinto à Pontificibus Romanis toties comprobato.

Nempè Vigilius Papa Conſtantinopoli agens, ubi Concilium habebatur, ſacro cœtui certis de cauſis ſuam præſentiam denegabat; pollicitus per ſe ipſum ſe daturum ſententiam. At Patres, iiſque autoribus & probantibus, Juſtinianus Imperator ſic (k) hortatur: *Inter nos placuit, tam ipſum* (Vigilium ſcilicet Papam, *quàm nos communiter convenire, & quod ſacerdotes decet, communibus quæſ-*

(a) Ibid. 19. (b) Ibid. 20. (c) Ibid. 25. 28. (d) Joan. XVI. 13. (e) Vide ſuprà Lib. 1. (f) Act. XVI. 4.

(g) Lib. 4. de Rep. c. 7. (h) Apol. fid. l. 4. diſp. 3. c. 2. ſect. 2. (i) Lib. 2. de Conc. auct. c. 8. (k) Conc. V. T. V. Conc. coll. 8.

Digitized by Google

quæſtionibus finem communem imponere... Et paulò pòſt: *pro hîs ad memoriam ejus* (Vigilii) *produximus magna illa Apoſtolorum exempla & Patrum traditiones. Licèt enim ſancti ſpiritûs gratia & circa ſingulos Apoſtolos abundaret, ut non indigerent alieno conſilio ad ea quæ agenda erant, non tamen aliter voluerunt, de eo quod movebatur, ſi oporteret gentes circumcidi, definire priuſquam communiter congregati divinarum ſcripturarum teſtimoniis unuſquiſque ſua dicta confirmaverunt. Undè* communiter de eo ſententiam protulerunt: *viſum eſt ſpiritui ſancto & nobis.*

Ut autem pateat eam formam futuris ſæculis præluxiſſe, addunt: *Sed & ſancti Patres, qui per tempora in ſanctis quatuor Conciliis convenerunt antiquis exemplis utentes, communiter de exortis hæreſibus & quæſtionibus diſpoſuerunt.* Rationem hujus rei afferunt duplicem: Alteram, quòd ex diſſenſione & collatione veritas emicaret; Alteram eamque vel maximam, quòd communiter *ſententia proferenda*, ſcilicet ſancti Spiritûs nomine: quibus ſanè duobus, Concilia generalia maximè valent: veritatis elucidatione per collationem ac Spiritûs ſancti judicio per communem ſententiam.

Idem antea in tertio generali (a) Concilio Epheſino, ſcilicet ſanctus Cæleſtinus Papa profeſſus erat cùm ſuam ad Synodum Epiſtolam his verbis incipit: *Spiritûs ſancti teſtatur præſentiam congregatio Sacerdotum*: Et paulò pòſt: *Sanctum igitur eſt pro debita ſibi veneratione Concilium, in quo utique nunc, frequentiſſimæ illius, quam legimus* (Actorum decimo quinto ſcilicet) *Apoſtolorum congregationis aſpicienda reverentia eſt.*

(a) Conc. Epheſ. T. 3. Conc. Epiſt. Cæleſt. ad Epheſ. Syn.

Ex his confutantur quæ quidam, ac imprimis noviſſimus Autor Anonymus,(b) objiciunt: Eam quæ Synodo Hieroſolymitanæ adfuit ſpiritûs ſancti aſſiſtentiam, *Apoſtolorum gratiæ, non Concilii generalitati tribuendam, cùm Concilium illud generale non fuerit.* Quos miramur detracta velle Catholicis ea præſidia, quibus maximè pro Conciliis œcumenicis adverſùs hæreticos, certant, tum verò parvi pendere, ſancti Cæleſtini, tertiæque & quintæ Synodorum autoritatem: Nos verò eam ſecuti rectè à nobis putamus intelligi, Synodorum generaralium autoritatem & formam, ſi primam illam in reliquis veneremur & ad ejus normam omnia exigimus. Jam hoc fundamento Apoſtolico poſito, quid ſecutæ Synodi geſſerint audiamus.

CAPUT VII.

Concilii Nicæni primi decreta adverſùs Arianos; *ipſa Patrum Conſenſione valuerunt; nullo ante geſtam, nullo poſt geſtam Synodum ſedis Apoſtolicæ ſpeciali decreto: in eo Concilio ipſius conſenſionis autoritate Tres præcipuæ finitæ quæſtiones: ad ſedem Apoſtolicam communis decreti executio pertinet.*

De primis duobus Conciliis univerſalibus Nicæno I. & Conſtantinopolitano I. pauca dicemus.

Atque in Nicæno quidem Concilio definitionem *communiter* factam, & ſancta quinta Synodus mox expoſuit nobis, & ipſa Nicænæ Synodi decreta clamant,

(b) Tract. de Lib. L. 5. C. 10. N. 4.

mant, (a) *qui dicunt, erat, quando non erat, &c. Hos tales anathematizat Catholica & Apoſtolica Eccleſia.* En in Catholicæ & Apoſtoliæ Eccleſiæ conſenſione robur.

Aderant ſanè ſacro conventui Presbyteri Romanæ Eccleſiæ, dignioris præ cæteris Patriarchis, quo decebat loco, & Oſium Cordubenſem Sylveſtri nomine adfuiſſe, Gelaſio Cyziceno autori Græco ita ex actis referenti, facilè aſſentimur, cùm & nemo contrà dicat, & ſecutis Conciliis congruat, & ſexta Synodus in Nicæna Synodo Sylveſtrum Principem Conſtantino adjungat, ut Cæleſtinum Theodoſio, Marciano Leonem. Cæterùm neque ante, neque poſt Concilium Nicænum adversùs Arianos quidquam decretum eſſe legimus à Sylveſtro Papa quod Synodi ſententiam vel præcederet, vel firmaret; conſtatque falſa eſſe, quæ de Nicæno Concilio confirmato acta referuntur, ut ſuo dicemus loco: atque omninò in ipſa conſenſione vim omnem fuiſſe repoſitam, hiſtoriæ clamant. Notum illud (b) Rufini: *Defertur ad Conſtantinum Sacerdotalis Concilii ſententia: ille tamquam à Deo prolatam veneratur, cui ſi quis tentâſſet obniti, veluti contra divina ſtatuta venientem, in exilium ſe proteſtatur acturum.* Atteſtatur (c) Euſebius: congruunt ipſius Conſtantini verba hæc ad Alexandrinam Eccleſiam (d) ſcripta, ſtatim abſoluta Synodo: *Quod trecentis Epiſcopis viſum eſt, non eſt aliud putandum quàm Dei ſententia: quapropter nemo noſtrûm hæſitet, nemo moram interponat.* En in quo reponerent divinam illam vim, & indeclinabilem noſter (e) Sulpitius paucis & perſpicuè, uti ſolet: „Synodus apud Nicæam toto orbe „contrahitur. Trecentis & duodeviginti Epiſcopis congregatis, fides „plena conſcribitur: Hæreſis Ariana „damnatur: Imperator decretum Epiſcopale complectitur: Ariani nihil „contra ſanam fidem retractare auſi, „ſe quoque tanquam acquieſcentes, nec „aliud ſentientes, Eccleſiis miſcuerunt„. Ita decreti robur in Epiſcopalis Collegii conſenſione eſt poſitum. Sequens adſtipulatur ætas. Et ſanctus (f) Leo ubique Nicænorum Canonum decreta collaudat; *quæ ſint à totius mundi Sacerdotibus conſtituta.* Eo nomine tantam autoritatem obtinuiſſe certum eſt.

In Primo illo Concilio tres maximè quæſtiones, quæ Eccleſiam conturbarent communi decreto terminatæ. 1. Arianorum de Conſubſtantiali Filio. 2. Paſchatis. 3. Rebaptizationis: quæ duæ poſtremæ jam à Romanis Pontificibus, Victore & Stephano, judicatæ, non tamen obtinebant plenam autoritatem donec in Nicæna Synodo penitùs finirentur. Et quidem in exequendis adverſùs Arianos Nicænæ decretis Synodi, Sedis Apoſtolicæ præcelſa & ſingularis autoritas enituit. Id Athanaſius aliique fidei defenſores à ſancto Julio Papa reſtituti, & Ariminenſis Synodi à ſancto Damaſo ſoluta decreta, & Epiſcoporum orthodoxorum, maximè Orientalium ad Eccleſiam Romanam ſcripta clamant. Atque hæc in exequendo valuerunt: in decernendo verò conſenſio Eccleſiarum obtinuit: factoque Patrum decreto à Deo res tranſacta putabatur, ut nulla mora interpoſita, nullo expectato ſedis Apoſtolicæ ſpeciali decreto, omnes ubique terrarum Epiſcopi, Chriſtiani omnes atque ipſe Imperator, ipſi etiam Ariani, tan-

(a) Concil. Nicæn. Symb. I. II Conc. (b) Rufi. hiſt. Eccl. L. 10. C. 5. (c) Lib. 3. de Vita Conſt. (d) Conſt. Ep. ad Alex. T. 2. Conc. (e) Sev. Sulp. hiſt. Lib. 2.

(f) Leon. Ep.

Digitized by Google

tanquam divino judicio ceſſerunt. Ex quibus duo hæc habemus: & fidei decreta communiter fieri, & ad exequendum commune decretum, Sedis Apoſtolicæ ſufficere autoritatem: atque hæc de prima generali Synodo. Jam ad ſecundam ordine veniamus.

CAPUT VIII.

Conſtantinopolitana prima Synodus, ſecunda generalis in medium adducitur: Ex ea demonſtratur quæſtiones fidei ſola Eccleſiarum conſenſione finitas.

Certum quidem eſt apud omnes ad Conſtantinopolitanam primam Synodum, quæ ſecunda generalis eſt pro Spiritûs Sancti tuenda divinitate, centum quinquaginta Patres ex Orientalibus tantùm Provinciis confluxiſſe. Certum item eſt, Orientalem Synodum, nonniſi conſenſu Occidentis & maximè Apoſtolicæ Sedis pro Oecumenica haberi potuiſſe. Jam quæ ex ea Synodo in rem noſtram conducant, hæc ſunt: Primùm apertè falſum, quod nonnulli, illi quidem aſſentatores immodici, jactant: haberi Synodum ad Pontificis animum Concilio tantùm & rei elucidatione adjuvandum. Cùm Orientalis Synodus nec ipſi præſtò fuerit, & Conſtantinopoli in altera orbis parte ſederit. Quare omninò conſtat Patres eò maximè in Synodum Oecumenicam congregari quòd in conſenſione & unitate robur autoritatis invictum ſit poſitum.

II. Id confirmant Conſtantinopolitani Patres in ea Epiſtola, quam Theodoretus refert ac Bellarminus (a) laudat: cùm relatis iis quæque circa fidem de Spiritu Sancto, quæque circa diſciplinam à ſe decreta eſſent, id tantùm poſtulant, ut Damaſus & qui cum ipſo erant Epiſcopi (b) *ſecum collætentur, intercedente ſpirituali charitate*; atque ita futurum aiunt, *ut cùm verbum Dei communi ſenſu ſtabilitum, & Chriſtiana inter nos charitas confirmata fuerit, dicere deſinamus. Ego quidem ſum Apollo, ego autem Cephæ.* Videt eruditus Lector, *ut in communi conſenſu* verbi interpretationem ac fidei ſtabilitatem collocent. Neque tamen arbitremur omnia ex æquo Sedem inter Apoſtolicam atque Orientales Epiſcopos eſſe comparata: nam cùm primùm exorta illa eſt *de Spiritûs Sancti divinitate contentio*, vexati Macedoniani ad Liberium Papam ut Catholicæ communionis Principem, tres ex ſuo cœtu Epiſcopos deſtinàrunt, ac rectam de Spiritu Sancto profeſſi ſunt fidem: Quo facto à Liberio cum litteris communicatoriis dimiſſi à Synodo Tyanenſi ſtatim ſuſcepti ſunt Valente Imperatore, refert (c) Sozomenus atque Baſilius: hæc tantùm (d) *Sed poſteà mota de Spiritu Sancto quæſtione, an ejuſdem cum filio ſubſtantiæ eſſet, & creſcente contentione, Epiſcopus urbis Romæ* (Liberius) *ſcripſit re comperta ad Orientis Epiſcopos, ut Trinitatem conſubſtantialem, & coæqualis gloriæ unà cum Occidentalibus confiterentur: quo facto, utpotè controverſia judicio Romanæ Eccleſiæ terminata, quievêre, & quæſtio finem accepiſſe videbatur*: Videbatur illud quidem, verùm ubi quies illa non fuit ſtabilis, eoque res decernere, ut Synodi generalis autoritate, orbiſque adunati conſenſione opus eſſet. In ea conſenſione finis quæſtionis ponitur à Conſtantinopolitanis Patribus, uti mox vidimus, atque ab omnibus Eccleſiis.

(a) *Bel* L. I. de Conc. Cap. V.

(b) Ep. Conc. Conſtantinop. Theodoret. Hiſt. Lib. 5. C. IX. (c) *Sozom.* L. 6. C. 10. 11. *Baſil.* Ep. 7. 4. 82. &c. (d) *Sozom.* Ibid. & ex eod. Lib. Cap. XXI.

Digitized by Google

CAPUT IX.

Ad Epheſinam Synodum devenimus. Referuntur ea quæ Synodum præceſſerunt, demonſtraturque à Sancto Cœleſtino Papa tota Sedis Apoſtolicæ autoritate in NESTORII *hæreſim ac perſonam pronunciatum fuiſſe : an tale judicium pro irreformabili ſit habitum : quæſtio ex actis poſteà diſſolvenda.*

IN Epheſina generali tertia ac ſecutis Synodis omnia clariùs eluceſcent : cùm geſta ſint præ manibus, extentque plurima circa fidem Romanorum Pontificum, tota Cathedræ autoritate prolata judicia, in Synodis poſteà generalibus retractata, nec niſi facto examine comprobata, quo nihil eſt ab infallibilitatis opinione magis alienum.

Ac de Epheſina quidem Synodo manifeſta res eſt. Notum quid Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus innovârit, ut qui denegata Mariæ Virgini, *Dei-paræ* appellatione, Chriſti perſonam unam diviſerit in duas. Sanctus Cœleſtinus Papa pro ſuo officio Eccleſiæ rebus intentus, Beato Cyrillo Alexandrino Epiſcopo præceperat, ut de Neſtorii jam malè audientis doctrinâ, certa nuntiaret. Cyrillus teſtatur Epiſtola ad Neſtorium : itaque (a) ad Cœleſtinum omnia ſcribit Neſtorii dogmata, ſuáque exponit ; binas à ſe ad Neſtorium datas litteras mittit : Neſtorius quoque datis litteris, & miſſis expoſitionibus ſuis Cœleſtinum in partes trahere conabatur. Sic Sanctus Pontifex acceptis utriuſque partis litteris pleniſſimè inſtructus à Cyrillo interrogatur (b) in hanc formam : *Non priùs ab illius* (Neſtorii) *communicatione confidenter abſtinuimus quàm hæc tibi indicaremus. Dignare proinde aperire, quid ſentias, quò liquidò nobis conſtet, an communicare cum illo oporteat, qui ejuſmodi erroneam doctrinam fovet.* Additque ejus ſententiam ad alios quoque Epiſcopos perſcribendam; *ut omnes*, inquit, *uno animo, in eadem ſententia perſiſtant.* En clarè à tanto viro, ſecundæ vel certè tertiæ Sedis Patriarchalis Antiſtite, conſulta Apoſtolica Sedes, ejuſque judicium expectatum : nihilque ſupererat niſi ut Cœleſtinus ritè conſultus Apoſtolicum exequeretur officium : id verò ut præſtiterit, acta ipſa eloquentur.

Ac primum quidem Cyrilli litteras & doctrinam probat : ſic enim (c) ad eum ſcribit : *omnia quæ ſentimus ac tenemus, te itidem ſentire ac tenere perſpicimus* : Et ad Neſtorium; (d) *Alexandrinæ Eccleſiæ Antiſtitis fidem & probavimus & probamus.* Et extrema intentat omnia; *niſi ea*, inquit, *prædices quæ Cyrillus prædicat.* Quo nihil ſignificantius dici potuit.

Neque tantùm Cyrilli doctrinam probat, ſed etiam Neſtorii dogma perverſum improbat : (e) *Vidimus*, inquit, *tuas litteras apertam blaſphemiam continentes.* Et quidem diſtinctè, quod Beatam Virginem *Deiparam* dici nollet, decernitque eum Epiſcopatûs & communionis exſortem, niſi intra decem dies à die denunciatæ ſententiæ numerandos apertè rejiciat hanc perfidam novitatem; quæ hoc quod ſcriptura conjungit, nititur ſeparare ; perſonam Chriſti ſcilicet. En Neſtorii dogma præciſè improbatum, & clarè omninò Romani Pontificis, ſub depoſitionis & excommunicationis

(a) Concil. Epheſ. 1. part. C. V. VIII. T. III. Conc. (b) Ibid. C. XIV.

(c) Ibid. C. XV. (d) Ibid. C. XVIII. (e) Ibid.

Digitized by Google

municationis interminatione de fide prounuciata ſententia, tum ne quid deſit, Sanctus Papa Cyrillo *vices committit ſuas*, ut eam ſententiam exequatur: *Noſtræ*, inquit, *Sedis autoritate adſcita noſtraque vice & loco cum poteſtate uſus:* Id ad Cyrillum; id ad ipſum Neſtorium; id ad Clerum Conſtantinopolitanum; id ad Joannem Antiochenum, tertiæ ſeu quartæ tum Patriarchalis Sedis Epiſcopum; id ad Juvenalem Sanctæ civitatis Epiſcopum, quem præcipuè honorari Synodus Nicæna præceperat; id ad alios quoque Epiſcopos ſcribit, ut data ſententia ritè & ordine omnibus innoteſcat.

Jam ſuas partes Cyrillus exequitur, atque omnia, uti juſſa erant, (a) peragit. Cæleſtini decreta promulgat, exequitur, Neſtorio denunciat; poſt decem illos dies à Cæleſtino *præſcriptos, definitoſque nullam ei cum Sacerdotibus ſortem, nullum ſermonem, nullum locum futurum.* Nihil planè deeſt quo Apoſtolica autoritas pleniſſimè exeratur. At verò ſententia, tanta autoritate prolata, poſtquam ingens diſſenſio exorta eſt ac Synodi Oecumenicæ injecta mentio, pro irreformabili ſit habita, geſta ſequentia demonſtrabunt.

CAPUT X.

Dicta à Cælestino *Papa de fide, tota Sedis Apoſtolicæ autoritate ſententia Concilii univerſalis mentione & convocatione ſuſpenditur. Id canonicè & ordine factum omnes Epiſcopi & Papa ipſe confitetur.*

SÆpè diximus, ſæpè dicemus ita eſſe Eccleſiam conſtitutam, ut ad Oecumenicam Synodum neceſſariò, nonniſi extraordinariis caſibus ac diſſenſionibus recurratur. Cæterùm conſueto ordine ita finiri ſubortas etiam graviſſimas de fide quæſtiones ſi Romano Pontifici decernenti Eccleſiæ conſenſus acceſſerit. Id ex Neſtorii cauſa manifeſtè liquet.

Planè confitemur Cæleſtini ſententiam ita ut Cyrillus ſperaverat valituram fuiſſe ad novam hæreſim comprimendam, niſi graves ſuborti motus, réſque ea viſa eſſet, quæ ad univerſalem Synodum deferretur.

Verùm Neſtorius Regiæ civitatis Epiſcopus eâ autoritate pollebat, ea ſpecie pietatis hominum animis illuſerat, eos ſibi conciliaverat Epiſcopos, ea denique gratia àpud Theodoſium juniorem Imperatorem & Proceres erat, ut facilè omnia commoveret; itaque opus erat Oecumenica Synodo quod de re maximâ ac de perſona in maximam dignitatem evecta ageretur. Quod multi Epiſcopi in his Orientales ferè omnes, hoc eſt, Antiocheni tractatûs, atque ipſe Patriarcha Joannes à Cyrillo abhorrebant, & Neſtorio favere videbantur: quod ſciſſa hominum ſtudia, totum Orientis Imperium, (b) Cyrillum inter atque Neſtorium fluctuare videbantur. Hæc univerſalem Synodum poſtulabant.

Accedebant piorum atque Orthodoxorum preces: ecce enim religioſiſſimi Monachi pro fide Orthodoxa ac Deiparæ voce à Neſtorio multa perpeſſi Imperatori ſupplicabant: *ut ſacra & Oecumenica Synodus coeat, qua præſente ſanctiſſimam Eccleſiam uniat, populum in unum reducat, ac Sacerdotes ſinceræ fidei prædicatores, priuſquam impia illa doctrina* (Neſtorii) *latiùs ſerpat, loco ſuo reſtituat:* Et iterùm, *nos enim vos de Oecumenica Synodo cogenda rogavimus, quæ aptiſſimè poſſet conſtabilire & erigere*

X 2

(a) *Cyril.* Epiſt. ad *Neſt.* ibid. Cap. XXVI.

(b) T. III. Conc. Eph. p. 1. C. 30. n. 4.&

Digitized by Google

gere titubantiar ſive etiam facta. En poſt Romani Pontificis judicium expetita à piis per univerſalem Synodum, rerum titubantium invicta & ultima firmitudo.

His aliiſque motus Imperator, (a) hæc ad Cyrillum ſcripſit: „ Pietatis doc„ trinam in ſacra Synodo diſcuti & exa„ minari volumus, & ratum eſſe, quod „ rectæ fidei conſonum videbitur: ſive „ illi qui victi eſſent veniam impetra„ turi eſſent à Patribus, ſive non.

Hîc tria videmus: primum illud, poſt Sancti Cæleſtini judicium, aliud adhuc requiri, Synodale ſcilicet: Alterum, hæc duo in Patrum poteſtate futura, ut de doctrina, deque perſonis judicent: Tertium ratum id futurum, neque ampliùs retractandum quod Synodus judicavit.

Addit (b) „ judices hujus rei eſſe opor„ tere eos qui Sacerdotiis ubique præ„ ſunt, & per quos ipſi in veritatis ſen„ tentia ſumus & erimus: quorum ſi„ de nitimur. „ En in quorum judicio ultima & indeclinabilis ſit autoritas.

Id ſecundùm *Eccleſiaſticos Canones* fieri & (c) Imperator affirmabat, & Epiſcopi fatebantur. Itaque omnes & ipſe Cæleſtinus ad Synodum ſe accingunt. Nihil ultrà Cyrillus agit, Pontificii licèt decreti executor à Cæleſtino dictus. Neſtorius priſtino loco manſit; univerſalis Synodi ſententia expectatur, & diſertè reſcripſerat (d) Imperator: „ ut ante ſanctiſſimam „ coactam Synodum communémque „ ſententiam, nihil quidquam à quo„ quam, in ulla prorsùs re, priva„ tim innovetur „. Rectè & ordine: id enim univerſalis Synodi majeſtas poſtulabat. Quare & Cyrillus paruit, & Epiſcopi quievêre. Fixúmque id dicta licèt ac promulgata Romani Pontificis ſententia de fide ac perſonis violatæ fidei cauſâ judicatis, omnia in ſuſpenſo eſſe, poſtquam univerſalis Synodi expectatur autoritas. Id ab Imperatore actum. Id Epiſcopis, ac Papæ ipſi placitum vidimus. Id jam in ipſa Synodo Oecumenica comprobatum geſta ſequentia declarabunt.

(a) *Theod.* Imper. Epiſt. I. ad *Cyril.* ibid. Cap. XXXI. (b) Ibid. (c) *Theod.* Epiſt. 2. ad *Cyril.* Ibid. Cap. XXXII. (d) Ibid.

CAPUT XI.

Acta Synodi Epheſinæ recenſentur: Ejus actio I. *Probat Synodus omnia quæ à* Cælestino *decreta eſſent in ſuſpenſo manere uſque ad Synodi ſententiam: Quæ de fide geſta ſunt referuntur, oſtenditurque prolatum à Papa judicium ad examen legitimum fuiſſe revocatum.*

Lectis iis quæ Synodum præceſſêre, ipſius Synodi geſta recenſemus, atque incipimus ab actione prima.

Poſteaquam ergò Epiſcopi, atque ipſe Neſtorius Epheſum convenêre, inchoata eſt Synodus univerſalis, Cyrillo præſide, ac Cæleſtini vices gerente; quippè qui Pontificiæ ſententiæ ab ipſo Pontifice inſtitutus executor eſſet. In prima actione hæc geſta ſunt.

Primùm lectæ Imperatoris litteræ eæ, quas memoravimus, (e) nempè ut Oecumenica Synodus haberetur, utque omnia interim in ſuſpenſo eſſent: lectæ, inquam, hæ litteræ, atque in geſta relatæ, probatúmque à Patribus, omnia circa Neſtorium à Cæleſtino decreta, ſuſpenſa fuiſſe, donec ſacra Synodus ferret ſententiam.

Quæres an Synodus tantùm Imperatori licere voluerit, ut Sedis Apoſtolicæ ſententiam ad effectum deduci interim prohiberet. Non ita ex geſtis: ſed potiùs

(e) Conc. Eph. Act. 1. Ibid.

potiùs interpoſita Synodi generalis autoritate, cujus quidem convocatio pro eorum temporum diſciplina, Imperatori permitteretur: ipſa Synodus intellexit, omnia ipſo jure in ſuſpenſo eſſe, atque à Synodi pendere ſententia. Quare Pontificio decreto promulgato ac denunciato, decemque illis diebus jam diu evolutis, Neſtorius (a) ab ipſa Synodo pro Epiſcopo eſt habitus, & religioſiſſimi Epiſcopi nomine appellatus: & eo quoque nomine ter vocatus & citatus ut in ſacra Synodo (b) cum aliis Epiſcopis conſederet: id enim diſertè ſcriptum *συνεδρεῦσαι*, additum ut ad objecta reſponderet. Omninò enim volebant, ut quocumque modo agnoſceret univerſalem Synodum in ejus poſteà procul-dubio poteſtate futurus; ſed venire renuit, & ne ipſe adiri poſſet, fores ſuas armato milite obſideri voluit.

II. Hinc de fide quæſitum (c) quod & id Imperator juſſiſſet, & Canones poſtularent: lectâque Nicæna fides, ad quam omnia exigerentur, ac poſteà de Epiſtolis Cyrilli ac Neſtorii ordine inquiſitum.

III. Epiſtola Cyrilli prima deducta eſt ad Synodi judicium. (c) Illa, inquam, de fide ad Neſtorium Epiſtola, à Papa Cæleſtino tam expreſſè probata, de qua id edixerat ad Cyrillum; *omnia quæcumque ſentimus ac tenemus, te itidem ſentire ac tenere perſpicimus*, (d) quam decreto in Neſtorium per omnes Eccleſias promulgato, comprobaverat, atque adversùs Neſtorium *Canonicæ monitionis* inſtar haberi voluerit: de illa, inquam, Epiſtola, quæſitum, Cyrillo autore ac præeunte in hæc verba: ,, (e) Perſuaſum habeo, nihil ,, me ab Orthodoxa fide aut Symbolo ,, Nicæno diſceſſiſſe, quare veſtram ſanc- ,, titatem rogo, ut coram exponat, rec- ,, tè ne, & inculpatè, Sanctóque illi ,, Concilio convenienter hæc ſcripſerim, ,, an ſecùs. ,,

Et erunt qui dicant quæſtiones de fide ſemel à Romano Pontifice autoritate Apoſtolicâ judicatas, in Synodis generalibus examinari ad dictorum intelligentiam, non ad rei, quaſi adhuc in quæſtione poſitæ, definitionem. Audiant Cyrillum Synodi Principem: quid Synodo quærendum proponat attendant; & quidem nullius errati ſibi conſcius, ne tamen ſibi crederet, Synodi ſententiam rogabat, in hæc verba: *Rectè & inculpatè, an ſecùs ſcripſerit*. Hæc Cyrillus Synodi Princeps proponit in medium.

Quis vel fando audiit, poſt ultimum & irreformabile Eccleſiæ de fide judicium, ita unquam quæſitum interrogatúmque eſſe? Numquam factum: id enim eſſet de ipſa fide declarata & explorata dubitare. At id poſt Papæ Cæleſtini judicium factum eſt: neque Cyrillus aut quiſquam aliud cogitabant: non ergò illud erat ultimum, atque irreformabile judicium.

Ex ea interrogandi forma (f) Patres ordine cenſent *Nicænum Symbolum, & Epiſtolam Cyrilli per omnia conſentanea & conſentientia eſſe*. En quæſtio & examen; en deinde judicium. Geſta ſatis loquuntur: nos hîc ne verbum quidem.

IV. Producta deinde eſt Neſtorii Epiſtola illa, quam Cæleſtinus blaſphemam atque impiam pronunciaverat. Ea verò legitur: tum de ea quæritur, autore Cyrillo: (g) *Numquid hæc ipſa quoque fidei à Sancta Nicænorum Patrum Synodo expoſitæ conſentanea eſſe videretur*, ,, *an non*? Eadem planè forma qua de Epiſtola

X 3 Cyrilli

(a) Ibid. (b) Ibid. (c) Conc. Eph. I. p. C. XV. (d) Ibid. (e) Conc. Eph. Act. I.

(f) Ibid. (g) Ibid.

Cyrilli quæſitum erat : Patres ordine cenſent : *à Symbolo Nicæno diſſentaneam, atque eo improbatam.* Quo ritu, qua regula, probata Cyrilli eſt, eo ritu, ea regula Neſtorii Epiſtola improbatur. En bis in eadem Epheſinæ Synodi actione Romani Pontificis dictum, ac promulgatum de Catholica fide judicium retractatur. Quæ approbaverat, quæque improbaverat, æquè in examen revocantur, nec niſi quæſtione habita confirmantur.

CAPUT XII.

Continuatio actionis primæ Concilii Epheſini ; quæ circa Nestorii *perſonam à* Cælestino *Papa decreta eſſent, ad Synodale examen & ipſa revocantur, nec niſi quæſtione habita comprobantur.*

HÆc quidem de fide geſta ſunt actione I. Synodi Epheſinæ : jam quæ ad Neſtorii perſonam eadem in actione pertineant recenſemus.

Primùm Cæleſtini ad Cyrillum Epiſtola legitur, & in acta refertur : ea ſcilicet qua de Neſtorio ferebat ſententiam : de qua ſanè ſententia cùm, poſteà perpenſis omnibus, Patres judicaturi eſſent, interim tantùm in Acta referri oportebat. In Cæleſtini Epiſtola nihil erat peculiaris doctrinæ : tantùm in eo verſabatur, ut Cyrilli probaret doctrinam & Epiſtolam ; Neſtorii improbaret : de quibus Cyrilli, ac Neſtorii Epiſtolis jam prolatum erat Sanctæ Synodi judicium, ut aliquid iis addere ſupervacaneum eſſet.

II. Eàdem verò cauſâ cùm alia Cyrilli Epiſtola lecta eſſet, ea, ſcilicet, qua Cæleſtini exequebatur ſententiam, de ea Epiſtola, nihil ſpeciatim actum, ſed juſſum duntaxat, ut in acta referretur.

III. His poſitis de Neſtorii (a) perſona pronuntiandum fuit, quæſitum ecquid ea quæ Cæleſtinus ad Neſtorium ſcripſerat, quæque exequendo Cyrillus egerat ad Neſtorium prolata eſſent, prolata eſſe compertum eſt & eum uſque adhuc in ſententia perſtitiſſe ; ac pridem effluxiſſe dies à Sancto Cæleſtino primùm, tum poſteà ab Imperatore Synodum convocante præfixos. Hinc ad probationis cumulum, Patrum teſtimonia cum Neſtorii exegeſibus componuntur : immanis diſcrepantia prodit Neſtorium novatorem atque Hæreticum : fit decretum in hæc verba : Sancta Synodus dixit : „ (b) Cùm impiiſſimus „ Neſtorius, neque noſtræ actioni pa„ rere ; neque Epiſcopos à nobis deſti„ natos admittere voluerit ; neceſſariò „ venimus ad examinationem eorum „ quæ impiè docuiſſet, deprehenden„ tes itaque partim ex Litteris ipſius, „ partim è ſermonibus, illum impiè „ ſentire & prædicare : coacti per Sa„ cros Canones, & Litteras Sanctiſſimi „ Patres noſtri Comminiſtri Cæleſtini „ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi ad hanc „ ſententiam venimus, Dominus noſter „ Jeſus-Chriſtus, per hanc Sanctiſſimam „ Synodum Neſtorium dignitate privatum eſſe definit. „ Vides Canones conjunctos cum Cæleſtini Litteris ; magnificè ſanè & ad commendandam Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem. Vides Synodum executam, quæ Cæleſtinus decreviſſet, atque his coactam, ad triſtem ſententiam deveniſſe ; Sed nova & ſua definitione edita in Chriſti nomine : Sed poſtquàm legitima cognitione conſtitit omnia rectè & ordine geſta eſſe.

IV. Denique ſententia Synodi pronuntiata ad impiiſſimum Neſtorium ſcribitur :

(a) Ibid. (b) Ibid.

Digitized by Google

bitur : *Sancta Synodus Neſtorio novo Judæ: Scias te à Sancta Synodo eſſe depoſitum.* Sic qui antè Sacræ Synodi diſquiſitionem, *Religioſiſſimus Epiſcopus vocabatur*, ea diſpoſitione facta jam *impiiſſimus*, jam *novus Judas*, & ab Epiſcopali Sede depoſitus irrevocabili ſententia promulgatur.

Sic maxima res maxima conſenſione perfecta eſt, quà nempè omnia in Eccleſiâ ſtare diximus: & ordo judicii ex ſe perſpicuus: nempè à Cæleſtino ſententia profertur: Concilii generalis convocatione ſuſpenditur: cognitione examinatur; novo & irrevocabili judicio roboratur, totius Eccleſiæ autoritate conjuncta.

Id Patres profitentur relatione ad Imperatorem, (a) Neſtorium à Cathedra ſubmovimus, & Canonicè exautoravimus; Cæleſtinum magnæ Romæ Epiſcopum præconiis extollentes, qui ante noſtram ſententiam, Neſtorii Hæretica dogmata condemnaverat, noſque in ferenda contra eum ſententia anteverterat. Hæc illa unitas: hæc illa conſenſio quæ invictum jam & ineluctabile robur Eccleſiaſticis judiciis præſtat.

Ita congruunt omnia, ac noſtra ſententia ſtabilitur: dum enim Sedis Apoſtolicæ de fide, deque perſona judicium Sancta Synodus comprobat & exequitur, ejuſdem ſanè Sedis legitimam poteſtatem, & primatum agnoſcit. Dum autem illius judicium non probat, niſi per legitimam cognitionem & iteratum examen, Romanum Pontificem omnibus quidem Epiſcopis ſuperiorem: uno tamen Concilio generali, etiam in causâ fidei, inferiorem eſſe docet. Quòd erat demonſtrandum.

(a) Ibid.

CAPUT XIII.

Geſta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: Quod ſit confirmare decreta, ſtilo Eccleſiaſtico ex geſtis demonſtratur. In Synodi examine, atque judicio quæſtionis finem non modò Sacra Synodus, ſed etiam Legati Apoſtolici, atque ipſe etiam Papa Cæleſtinus, agnoſcunt.

Dum hæc agebantur, (b) Arcadius & Prejectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter delecti à Cæleſtino erant, qui ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ, totiuſque Occidentalis Synodi, Epheſinæ Synodo intereſſent. Hi ergo Epheſum ab urbe adveniunt, ac Sacro conventui adſunt, atque hîc actio II. inchoatur.

Lupus Lovanienſis (c) inter alia antiquitatis, monumenta Cæleſtini ad Legatos Commonitorium, inſtructioneſque ut ipſe Cæleſtinus vocat, protulit. His præcipiebatur, *ut Sedis Apoſtolicæ tuerentur dignitatem ne ſe Epiſcoporum diſſidiis immiſcerent*, *quorum quippè judices*, cum Synodo utique *eſſe deberent cum Cyrillo*, utpotè fido, agenda conferrent. Jam quid his mandatis nixi præſtiterint, ordine recenſemus: atque his noſtra firmari facilè oſtendimus.

Primùm quidem proferunt Sancti Cæleſtini Epiſtolam ad Synodum, qua Legatis injunctum officium explicatur his verbis. (d) *Direximus Sanctos fratres noſtros, qui iis quæ agantur interſint, & quæ à nobis ſtatuta ſunt exequantur.* His conſtat Synodi Epheſinæ actionem in Apoſtolici judicii executione

(b) Ibid. act. 2. (c) Lup. Lov. 55. Ep. C. 226. (d) Conc. Eph. act. 2. Ibid.

ne verſari. Cujuſmodi autem ſit illa executio, an mera, ut aiunt, obedientia, an verò ipſius Synodi cognitione legitima, certòque jam & indeclinabili judicio ſequentia demonſtrabunt.

II. Lectis Cæleſtini Litteris, Legati conſequenter ad Epiſcopos; *ut quæ Cæleſtinus anteà definire & nunc in memoriam revocare dignatus eſt juxtà communis fidei regulam, ad finem numeris omnibus abſolutam deduci jubeatis*, εἰς πέρας πληρέϛατον, *ad finem pleniſſimum.* Qui Concilii fructus eſt, poſt cujus ſententiam nulla nova diſcuſſio novumque judicium, ſed mera executio. Atque id Legati poſtulant juberi à Synodo, in qua ſummam illam autoritatem recognoſcant.

III. Firmus Epiſcopus (a) Cæſareæ Cappadociæ, pro Synodo reſpondet: *Apoſtolica & Sancta Sedes Cæleſtini Epiſcopi, præſenti negotio ſententiam regulamque præſcripſit.* Græca habent, ſententiam priùs protulit ac regulam, ſeu τύπον, quam vocem paulò poſt *formam* vertit interpres. Nos de vocibus non litigamus: Quid ipſa res ſit audiamus eumdem Firmum accuratè explicantem: *Nos*, (b) inquit, *de Neſtorio hanc formam executioni mandavimus, Canonicum Apoſtolicúmque judicium in illum proferentes* actione prima ſcilicet, qua, facto examine, & quæſtione habita, Cæleſtini decretum firmatum vidimus. Sic exequitur Synodus generalis primæ Sedis ſententiam, legitima cognitione & inquiſitione nec ſimplicis mandatarii vice, *ſed Canonico & Apoſtolico dato judicio.* Papale ſanè decretum pro tantæ Sedis autoritate ſit forma, ſit regula; ſed quæ, Synodo convocata, nonniſi ex communi judicio plenam autoritatem obtineat.

(a) Ibid. (b) Ibid.

IV. Legatos quoque (c) ad Synodum mandato ſpeciali miſſos, quæ adversùs Neſtorium geſta eſſent, an ſatis ex Canonum præſcripto & Sedis Apoſtolicæ reverentia intelligere oportebat. Id ſæpè jam diximus, quare meritò petunt acta communicari; *ut nos quoque*, inquiunt, *confirmemus.* Illud *confirmare* quid ſit ipſa geſta eloquentur.

V. Poſtquam, Legatis petentibus, data ſunt, quæ in Neſtorium acta eſſent de iis actione III. ſic referunt: *Intelleximus omnia Canonicè & ex Eccleſiaſtica diſciplina judicata eſſe.* Ergò Canonicè & ex Eccleſiaſtica diſciplina, Sedis Apoſtolicæ judicia in Synodo generali, quæſtione habita, retractantur, ac de iis judicatur.

VI. Cùm Legati probâſſent acta in Neſtorium ſibi communicata, jam relegi petunt in publico conceſſu cætera, quæcumque Epheſi ab initio lecta geſtaque eſſent, (d) nempè, inquiunt, *ut obtemperantes formulæ Sanctiſſimi Papæ Cæleſtini, qui hanc curam nobis commiſit, veſtræ etiam ſanctitatis judicia confirmare poſſumus.*

Poſteàquam ergo relecta ſunt omnia, ac Legati aſſenſêre, proponit Cyrillus Sacræ Synodo, *ut Legati obſignatione, ut moris eſt, planam ac manifeſtam faciant, Canonicam cum Synodo aſſenſionem ſuam*; ad eam Cyrilli interrogationem, Synodus ſic reſpondet, decernitque *ut Legati ſubſcribendo acta confirment*: Quo loco perſpicuè ipſum *confirmare* à Synodo dictum nihil aliud eſt, *quàm planam & manifeſtam ſuam aſſenſionem facere*, ut à Cyrillo erat propoſitum.

Hunc verum, genuinúmque confirmationis ſenſum ſæpè protulimus: ſæpè proferemus, & nunc à Sancta Epheſina

(c) Ibid. (d) Ibid.

ſina Synodo tam clarè proponi nobis gratulamur.

VII. Jam verò quanti eſſet, (a) *autoritate Legationis Apoſtolicæ ſedis*, ut ait Projectus, Legatorum unus, decreta Epheſina confirmari, hinc intelligitur; quod etſi Cyrillus Papalis ſententiæ executor dictus eam in Synodo executus eſſet; non tamen ad Synodum expreſsè delegatus, de qua Synodo Cæleſtinus nondum cogitabat cùm Cyrillo vices committeret ſuas. At Arcadius, Projectus, & Philippus, expreſsè à Cæleſtino ad Synodum miſſi, mandati ſpecialis autoritate, Synodalia geſta firmabant, Eccleſiarumque omnium cum Eccleſia principali, Romana ſcilicet, claram omnibus modis ac teſtimoniis conſenſionem manifeſtabant.

VIII. Huc accedit quod Legati ad Synodum Epheſinam ſpeciali mandato miſſi non modo Apoſtolicæ ſedis, ſed etiam totius Occidentis ferebant ſententiam, undè Philippus Presbyter, unus Legatorum, poſteaquam relecta omnia & communi conſenſu probata ſunt, ſic concludit; *firmum ergo eſt, juxta omnium Eccleſiarum decretum; nam* (Orientalis & Occidentalis) *Eccleſiæ Sacerdotes*, vel per ſe, vel per Legatos, Sacerdotali huic conſenſui interſunt, quod in Neſtorium eſt pronuntiatum.

IX. Hinc elucet ut ſeſe mutuò ipſa Eccleſiarum decreta confirment: ea enim omnia vim habent confirmandi, quæ Eccleſiarum omnium conſenſionem unitatemque declarant; cùm ipſa, unitate & conſenſione mutua, decretorum Eccleſiaſticorum firmitudo conſtet. Quare in edenda fidei expoſitione, Oriens & Occidens, ſedeſque Apoſtolica & Synodici conventus ſe mutuò firmant, unde & illud legimus in Epheſina Synodo Cæleſtino acclamatum: (b) *Cæleſtino Cuſtodi fidei*, Cæleſtino cum Synodo concordi: *Unus Cæleſtinus, Unus Cyrillus, Una fides Synodi*, Una fides orbis terrarum.

His ergo auditis Catholicæ unitatis acclamationibus Philippus Legatus ſic reſpondet: Gratias agimus Sanctæ venerandæque Synodo, quod Sancta membra, ſanctis veſtris vocibus, Sancto Capiti vos adjunxeritis: non enim ignorat veſtra beatitudo totius fidei, vel etiam Apoſtolorum Caput eſſe beatum Petrum. Hæc ergo ſumma autoritas, ſumma vis: quod membra inter ſe, & Romano Pontifici, ut Capiti conjungantur. Quod ex conſenſione invictum Eccleſiaſtici judicii robur.

X. Poſtremò Cæleſtinus ipſe, re tota peracta ad ſanctam Epheſinam Synodum mittit Epiſtolam, quam ſic auſpicatur, (c) *tandem malorum fine gaudendum eſt*, ubi *finem* agnoſcat Lector eruditus intelligit: Poſt damnatum ſcilicet Oecumenici Concilii, hoc eſt, totius Eccleſiæ Catholicæ indeclinabili autoritate Neſtorium: Pergit. *Hujus rei tam fideliter peractæ Vos executores videmus nobiſcum fuiſſe.* Omnes decernunt, omnes exequuntur: dato ſcilicet communi judicio. Undè addit Cæleſtinus, *dejectionem juſtam, & exaltationem didicimus juſtiorem.* Dejectionem Neſtorii à Romana quidem ſede inchoatam, ſed Synodi ſententià ad finem uſque perductam, εἰς πέρας πληρέστατον, ut ſuprà vidimus: exaltationem Maximiani, in Neſtorii locum poſt Epheſina decreta continuò ſubſtituti: Hic quæſtionis finis: Hunc finem non in ſuo, ſed in Synodi Univerſalis examine atque judicio, ipſe etiam Cæleſtinus agnoſcit.

Atque id geſtum in illa Synodo, in qua poſt Chriſtum natum ſedis Apoſtolicæ autoritatem luculentiſſimè commen-

(a) Ibid. (b) Act. II.

(b) Conc. Eph. p. 3. C. 20.

mendatam eſſe conſtat, neque tantùm verbis, ſed etiam factis. Certè ſancta Synodus Philippum audit hæc vera & magnifica prædicantem (a) *de ſedis Apoſtolicæ dignitate, deque Petro Capite & fidei Columnâ, & Eccleſiæ Catholicæ fundamento, & Chriſti autoritate Clavium adminiſtro, qui ad hoc uſque tempus ſemper in ſuis ſucceſſoribus vivat & judicium exerceat.* Hæc dicit, viſis ipſius Concilii actis omnibus, quæ memoravimus, ut profectò intelligamus hæc omnia Petri ſediſque Apoſtolicæ privilegia cum Synodi decretis & iterato judicio, & habita de fide poſt ſedem Apoſtolicam quæſtione, egregiè conſentire.

CAPUT XIV.

Epheſinæ Synodi praxis qua doctrina nitatur. Epiſcoporum autoritas in Apoſtolis inſtituta: iis omnibus fidei depoſitum in commune traditum, & communi cura cuſtodiendum: Apoſtolici in Hieroſolymis Concilii autoritas in ſecutis Conciliis: Hæc eſt Cæleſtini Epiſtola Epheſi lecta: confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papa in Epiſcopos manare contendunt.

POſt Geſta relata, noſtramque ſententiam ex illis affirmatam, juvat etiam exponere ſancti Cæleſtini Papæ doctrinam egregiam, undè iſta manârint, nempè ea Epiſtola, quam ad ſacram Synodum Legati attulerunt: hæc ante omnia proferebat: „Spiritûs ſancti teſtatur præſentiam congregatio „Sacerdotum. *Ac paulò poſt*: Sanctum namque eſt pro debita ſibi Veneratione; Concilium in quo ubique „nunc Apoſtolorum frequentiſſimæ illius „quam legimus congregationis aſpicienda reverentia eſt, numquam defuit „his Magiſter, quem receperant prædicandum; adfuit his ſemper Dominus & Magiſter; ſed nec docentes „à ſuo Doctore deſerti ſunt unquam. „Docebat ille qui miſerat; docebat „qui dixerat quid docerent; docebat „qui in Apoſtolis ſuis ſe confirmabat „audiri„. Hæc de Apoſtolis, ac primo illo Apoſtolico Concilio dicta mox ad omnes Epiſcopos, atque ad ſecutas Synodos conferuntur. *Hæc*, inquit, „ad omnes in commune *Domini Sacerdotes* mandatæ prædicationis cura „pervenit: hæreditario in hanc ſollicitudinem jure conſtringimur, quicumque per diverſa terrarum eorum „vice nomen Domini prædicamus, „dum nobis dicitur; *ite docete omnes gentes*: advertere debet veſtra „fraternitas, quia accepimus generale „mandatum: omnes etiam nos id agere voluit, qui illis ſic omnibus commune mandavit officium: neceſſe „eſt ut competenter noſtros ſequamur autores; ſubeamus omnes eorum labores, quibus omnes ſucceſſimus in honore. *Hæc denique ſic concludit*: agendum eſt labore communi ut credita & per Apoſtolorum „traditionem detenta ſervemus„.

Ex hac ſancti Cæleſtini doctrina multa deducimus: primum illud: Epiſcopos in Apoſtolis Doctores conſtitutos ab ipſo Chriſto, non utique à Petro, aut Petri ſucceſſoribus. Nec indignum putat tanto loco poſitus Pontifex admiſcere ſe reliquis Epiſcopis: *Omnes*, inquit, *Apoſtolorum vice nomen Domini prædicamus: omnes illis ſucceſſimus in honore.* Quo magis conſtet docendi autoritatem, tam in ipſum Cæleſtinum quàm in cæteros Epiſcopos à Chriſto eſſe transfuſam. Hinc omnibus traditum ſacræ doctrinæ depoſitum,

(a) Conc. Eph. Act. III.

Digitized by Google

tum cujus cuſtodia penes omnes ſit, communique adeò cura & conſenſione conſtituendam fidem: neque defuturum Eccleſiarum Magiſtris Chriſti veri Magiſtri præſidium. Hæc Cæleſtinus in commune ſtatuit de ſe & omnibus Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus: tum illud conſentaneum, ut quæſtione de Legalibus collecti Apoſtoli ſimul protulerint eandem Spiritûs Sancti, ſuamque ſententiam, ita porrò futurum in aliis ſummis controverſiis, Apoſtolorumque Concilium in Epiſcoporum Conciliis revicturum. Quæ profectò docent non in Petri ſolius aut ſucceſſorum Petri ſententia, ſed in omnium conſenſione vim & quæſtionis finem eſſe repoſitam.

Neque propterea Cæleſtinus infringit ſuum privilegium dum ſe annumerat reliquis Apoſtolorum ſucceſſoribus: ut enim reliqui Epiſcopi reliquis Apoſtolis, ita ipſe Petro principi ſucceſſor à Chriſto datus ubique omnes præit Petri autoritate, ut in eadem Synodo prædicatum geſtumque legimus.

Sic in ſancta Synodo generali 3. ac primis illis ſæculis: & contrà hæreticos evincimus ubique præeuntem, atque omnium ducem Sedis Apoſtolicæ poteſtatem, quodque eſt maximum, Petri nomine, atque adeò à Chriſto inſtitutam; nec minùs Catholicis oſtendimus in eo collocatam ultimam, & irrefragabilem Eccleſiaſtici judicii vim, cùm ad Petri, id eſt, ad Papæ autoritatem Epiſcoporum quoque toto orbe terrarum Apoſtolorum vice, accedit autoritas atque conſenſio, quod unum Eccleſia Gallicana poſtulat.

CAPUT XV.

Chalcedonenſis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ anteceſſerint: ex his demonſtratur etiam in fidei cauſis poſt Romani Pontificis judicium, à tota Eccleſia ipſoque Romano Pontifice plenius ac majus, jamque irrefragabile judicium expectari.

JAm acta Concilii Chalcedonenſis generalis pervolvantur: hæc anteceſſère: duas in Chriſto naturas confundebat Eutyches, Archimandrita Conſtantinopolitanus ac Monachorum Pater, haud minùs pervicax, quàm delirus ſenex. Is ergo damnatus à ſancto Flaviano ſuo & Conſtantinopolitanæ ſedis Antiſtite, Patriarchas quidem omnes, ſed Romanum maximè Pontificem, appellavit. (a) Leo ſcribit ad Flavianum, *ac jubet* (b) *ad ſe cuncta deferri.* Flavianus reſpondet, atque à Leone, (c) petit, *ut nempè propriam faciens communem cauſam, & Sanctarum Eccleſiarum diſciplinam ſimul decerneret damnationem adversùs eum* (d) (Eutichem) *regulariter factam eſſe, & per propria dicta confortaret Imperatoris fidem.* Addebat (e) *Cauſa enim eget tantùm veſtro ſolatio, atque definitione, quam debeatis conſenſu proprio ad pacem perducere.* Hoc eſt, aperta & plana eſt; pauci adhuc ſectatores, iique obſcuri, nec magni nominis, concludebat. *Sic enim hæreſis quæ ſurrexit facillimè deſtruetur, Deo cooperante per veſtras Litteras, removebitur autem Concilium quod fieri divulgatur quatenùs nequaquam Sanctæ turbentur Eccleſiæ*

(a) Conc. Chalced. 1. p. c. 3. T. 4. (b) Ibid. c. 12. (c) Leon. Ep. 6. (d) T. 4. Conc. ibid. c. 4. (e) Ep. *Flavi.* inter Ep. *Leon.* poſt Ep. 7.

& id ex diſciplina, ut ſtatim hæreſes comprimantur, Epiſcopali primùm, tum deinde ſedis Apoſtolicæ providentiâ: neque ſtatim neceſſe ſit, Synodo univerſali convocata, ſollicitari omnium Eccleſiarum pacem.

Ubi ad Leonem acta (a) perlata ſunt, ad Flavianum ſcribit: Sacramentum Dominicæ Incarnationis exponit *pleniſſimè, lucidiſſimè*, ut & ipſe dicit, & omnes Eccleſiæ atteſtantur; Flaviani fidem & acta laudat; Eutychem ità damnat, ut ei indulgeri poſſit, ſi ſatisfecerit.

Hæc illa eſt nobilis ac planè cæleſtis Epiſtola, quæ per totam Eccleſiam tanto poſtea ſtudio celebratur; quam nos ideò intellectam volumus quoties ſimpliciter Leonis Epiſtolam appellare contigerit.

His quidem quæſtio finiri potuit niſi ea incidiſſent, quæ ad Synodum Epheſi convocandam Imperatorem Theodoſium juniorem impulerunt; cùm qui Epheſi jam primam illam ſub Cæleſtino & Cyrillo indixerat.

De hac Synodo ſanctus Leo ad Theodoſium (b) hæc ſcribit: primum quidem; *tam evidentem cauſam eſſe ut rationabilibus cauſis ab indicenda Synodo fuiſſet abſtinendum.* Quod etiam Flavianus caviſſe videbatur.

Cæterum cùm Imperator bono animo Synodum convocâſſet, Leo aſſentitur, atque eas ad Synodum dat litteras, quibus Imperatorem laudat, (c) quod habere voluerit Epiſcopale Concilium, *ut pleniore judicio omnis error poſſet aboleri.* Memorat Legatos à ſe dirigi: *qui vice*, inquit, *meâ ſancto conventui veſtræ fraternitatis interſint, & communi vobiſcum ſententia quæ Domino ſunt placitura conſtituant.*

Ex his tria habemus: Primum quidem in fidei quæſtionibus, non ſemper neceſſe eſſe Synodum œcumenicam convocari. Tum illud poſt rem à ſe judicatam non refugi à Leone tanto Pontifice judicium, ſi cauſa idonea ſit; Denique ſi Synodus habeatur, *pleniore judicio* errorem aboleri, & quæſtionem à Sede Apoſtolica, *communi* cum Epiſcopis *ſententia* finiri oportere. Quo quidem plenum illud à nobis ſæpè memoratum conſenſionis robur agnoſcit.

At poſtquam Dioſcorus Alexandrinus Epiſcopus, Eutychetis fautor, omnia per vim & nefas egit, factumque eſt Epheſi, non Concilium, ſed apertum latrocinium; jam ſciſſo Epiſcopali collegio, totaque Eccleſia perturbata, Synodi ſecundæ œcumenicæ Epheſinæ nomine, ipſe Leo agnoſcit, novam Synodum generalem haberi oportere; quæ omnes offenſiones, ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultrà ſit vel in fide dubium, vel in charitate diviſum. Ergò intelligebat Schiſmata, & tantam de ipſa fide fluctuationem animorum, non ſatis tolli poſſe per ſuum judicium; & plenius, firmius, autoritate majus Synodi generalis judicium, quo ſcilicet judicio omne jam dubium tolleretur, haud minùs ſapiens ac bonus, quàm fortis Pontifex poſtulabat.

Cæterum Theodoſius Imperator, quamdiu exiſtimavit Epheſi res ordine fuiſſe tractatas, de nova Synodo habenda nihil audire voluit. (d) *Rem enim tranſactam Epheſi depoſitione eorum qui mererentur, & nihil ulterius poſt hæc definiri poſſibile eſt, cùm iſta jam ſemel deciſa ſint.* Ex his clarè liquet quo diſcrimine eſſent Romani Pontificis ac Synodorum generalium judicia: cùm judicium quidem Romani Pontificis in Syno-

(a) *Leo* Ep. 47. ad Syn. Chalce. Ep. *Leon.* ad *Flavi.* 10. & Conc. Chalc. act. II. (b) Ep. 17. ad Imp. *Theod.* (c) Conc. Calced. Act. IV. T. 4. Conc. Eph. XV. *Leon.* ad Syn. Epheſ.

(d) Ep. Theod. ad Valent. & ad Gall. Placid. Conc. Calced. 1. part. c. 29. 30. 31.

Synodo retractetur : poſt Synodum verò , quamdiu ea legitima habeatur, nihil retractari , nihil audiri liceat.

Verum Theodoſio paulò poſt mortuo , Marcianus Imperator, ubi intellexit Epheſino Conventui propter vim & alia contra Canones geſta, Synodi Oecumenicæ nomen atque autoritatem à pleriſque Epiſcopis, maximè verò à Romano Pontifice denegari, novæ Synodi convocationem petenti Leoni negare non potuit. Factum eſt igitur Chalcedonenſe Concilium, atque apud omnes conſtitit quaſdam eſſe circa fidem diſſenſiones ita graves, quæ nonniſi Concilii œcumenici autoritate definiri poſſint.

CAPUT XVI.

In Chalcedonenſi Concilio duo ad rem faciunt ; alterum Dioſcori Patriarchæ Alexandrini ; alterum examen Epiſtolæ Leonis : hic de Dioſcoro : demonſtratur in cauſis quæ Univerſalem Eccleſiam ſpectant in ipſa conſenſione vim ſummam & indeclinabilem eſſe repoſitam.

NOtum eſt omnibus Chalcedonem ſexcentos atque ampliùs Epiſcopos conveniſſe. Paſchaſinus & Lucentius Epiſcopi Leonis vice ſanctæ Synodo præſidebant : dati ab Imperatore judices qui actionem regerent , turbas compeſcerent , quæſtionem de fide & Eccleſiaſtica omnia , in Synodi poteſtate ac judicio relinquerent.

In ea verò Synodo , quæ ad rem noſtram faciant , duo ſunt ; Primum Dioſcori depoſitio : Alterum ſententia Synodi de Leonis Epiſtolâ comprobandâ.

De Dioſcoro cùm vocatus Judicio ſe non ſiſteret, ejuſque ſcelera omnibus innoteſcerent , ſic tranſactum. Paſchaſinus ſedis Apoſtolicæ Legatus Patres rogat : (a) „ quid placet veſtræ ſanctitati volumus diſcere : Sancta Synodus dixit : quod placet Canonibus : „ Lucianus Epiſcopus dixit : à Beatiſſimo „ Patre noſtro Cyrillo in ſancta Epheſina Synodo quædam acta ſunt : „ ipſam inſpicientes formam quæ placuerit date ; Paſchaſinus Epiſcopus „ dixit : Jubet pietas veſtra , ut ultione „ Eccleſiaſtica utamur ? conſentitis? ſancta Synodus dixit : Omnes conſentimus. „ Paſchaſinus Epiſcopus dixit : iterum dico , quid placet beatitudini Veſtræ? „ Maximus Epiſcopus magnæ Antiochenæ Civitatis dixit : quod videtur ſanctitati Veſtræ & nos conformes efficimur „. Ita primam ſententiam à Sede Apoſtolica & formam quam vocabant dari oportebat ; Itaque Legati , Dioſcori ſceleribus enarratis , ita pronuntiaverunt : *Undè Sanctus Leo per nos , & præſentem Synodum , unà cum Beatiſſimo Petro Apoſtolo, qui eſt petra & crepido Eccleſiæ , & rectæ fidei fundamentum ab omni Sacerdotali poteſtate alienum declarârit.* Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus : *ſicut Beatiſſimus Archiepiſcopus & Pater noſter Leo & Anatolius.* Cæteri eodem ſenſu : *conſentio , concors efficior* : *Conſentio damnationi à Synodo factæ : Hac eadem definio, decerno*, & ſubſcriptum: *Paſchaſinus definiens ſubſcripſi : Anatolius definiens ſubſcripſi* : Cæteri idem.

Sic à Petro Capite, atque Unitatis fonte orta ſententia, in ſummam vim porrò deducitur, conſenſione communi: Epiſcoporum velut Apoſtolorum prima illa Synodus ubique repræſentatur.

Ex his intelliguntur ea quæ ad Theodoſium Auguſtum Valentinianus Au-

(a) Conc. Chalced. Act. III. T. 4. Conc.

guſtus ſcripſit: (b) *Debemus cum omni devotione defendere & dignitatem propriæ Venerationis beato Apoſtolo Petro intemeratam & noſtris temporibus conſervare: quatenùs Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus locum habeat de fide & Epiſcopis judicare.* Neque tamen ſolus, ſed ea conditione quam idem Imperator addit: *ut prædictus Epiſcopus* in his certè cauſis, quæ fidem & univerſalem Eccleſiæ ſtatum tangunt, *congregatis ex omni orbe Sacerdotibus ſententiam ferat.* Communi quidem decreto, ut & ipſe Leo poſtulaverat, & in ipſa Synodo factum fuiſſe vidimus.

Eodem animo Pulcheria Auguſta ad (c) Leonem ſic ſcribit: de Epiſcopis convocandis, qui, inquit, *facto Concilio de Catholica confeſſione & de Epiſcopis, te Autore, decernant.*

Idem quoque ſcribunt Valentinianus & Marcianus Auguſti ad eundem Leonem; (d) *ut per celebrandam Synodum*, omnia, eo autore, fierent: hoc præſtructo fundamento; quod ipſe *principatum in Epiſcopatu fidei poſſideret.*

Hinc liquidò conſtat, conſueto ordine & Papam autorem eſſe debere, & Epiſcopos aſſidentes cum ipſo eſſe Judices; & ipſum irrevocabilis decreti robur in conſenſione eſſe poſitum, quod ipſum Pulcheria Auguſta teſtatur, (e) data Epiſtola ad Strategum Conſularem, qui omnem à Synodo vim prohibere jubebatur: *Ut cum omni diſciplina conſedente ſancta Synodo, ſine aliqua commotione atque conſenſione, quæ à Domino Chriſto revelata fuerint, communiter ab omnibus confirmentur.*

Interim ſic Pontificem autorem eſſe liquet ut decreti vis non ſola Pontificis autoritate, quod tum nemo cogitabat, ſed ipſa Concilii conſenſione & approbatione conſtet, Patreſque ac Synodus condecernant, conjudicent, Synodique ſententia Papæ ſententia ſit; quæ Eccleſiarum accedente conſenſu jam irreformabilis, irretractabiliſque habeatur, quod unum poſtulamus.

(b) Conc. Chalced. 1. part. c. 25. (c) Ibid. c. 35. (d) Ibid. c. 33. (e) Ibid. c. 39.

CAPUT XVII.

Alterum Caput in Synodo Chalcedonenſi tractatum, de expoſita fide: Sancti Leonis Epiſtola, nonniſi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum, ante Chalcedonenſe Conſilium de recipienda Leonis Epiſtola, Litteræ ejuſdem ſpiritûs referuntur. Decretum Apoſtolicæ ſedis, nonniſi conſenſione Eccleſiarum, irretractabile fieri, Chriſtiani omnes & ipſe Leo confitentur.

Alterum Caput in Chalcedonenſi Synodo tractatum, nempè firmata fides & probata Leonis Epiſtola; ſic habet: Jam eam Epiſtolam, ante geſtam Synodum, totus ferè Occidens & Orientales plerique & ipſe Anatolius Conſtantinopolitanæ ſedis Epiſcopus etiam ſubſcriptione firmaverant, & in ipſa Synodo Patres ſæpè clamaverant; (f) *ſicut Leo, ita credimus*; *Petrus per Leonem locutus eſt*; *Epiſtolæ omnes ſubſcripſimus*; *ſufficiunt ad fidem quæ expoſita ſunt: alteram expoſitionem non licet fieri.* Eòque res proceſſerat ut definitionem à Synodo fieri ægrè paterentur. Sed in tantis Eccleſiæ turbis, ad animos tranquillandos, neque privatim ante Synodum factæ ſubſcriptiones, neque tanti in Synodo Patrum clamores ſufficere viſi; ne clamoribus magis tanta res, quàm æqua & legitima diſceptatione tranſacta videretur. Et Cle-

(f) Act. II. T. 4. Conc. p. 337. 344. 368. 369.

Clerici Conſtantinopolitani dicebant (a) *Pauci clamant, non tota dicit Synodus.* Placuit ergò Leonis Epiſtolam ad legitimum Concilii examen revocare, & ab ipſa Synodo de fide conſcribi definitionem. Itaque lectis antecedentium Synodorum geſtis de Leonis Epiſtola judices ita propoſuerunt: (b) *Quoniam Evangelia poſita ſunt, ſinguli Reverendiſſimi Epiſcopi doceant, ſi expoſitio* 318. *Patrum & poſt hæc* 150. *Patrum conſonat Epiſtolæ ſancti Leonis.*

Poſtquam de examinanda Leonis Epiſtolâ interrogatio in eam formam facta eſt, operæ pretium erit Patrum ſententias, &, ut aiunt, vota penſare ut intelligamus ab ipſa origine, cur Epiſtola placuerit; Cur poſteà tanto ſtudio defenderetur: cur denique tam exacto Synodi examine probaretur: Primus Anatolius ſic dicit ſententiam: *Epiſtola ſanctiſſimi Leonis conſonat Symbolo* 318. *Patrum &* 150. *Patrum: ſed & his quæ in Epheſo ſub Cæleſtino & Cyrillo, quapropter conſenſi, & libenter ſubſcripſi;* id erat apertè deliberantis, non autem cæco, ut aiunt, impetu, ex mera obedientia ſubſcribentis. Cæteri in eumdem ſenſum: *Concordat & ſubſcripſi.* Multi disertè & expreſsè: *Concordat & ideo ſubſcripſi.* Additum à quibusdam: *Concordat & ſubſcripſi cùm rectè habeat.* Alii: *Concordare certò ſcio.* Alii: *Cùm eſſet conſona & eumdem haberet ſcopum, amplexi ſumus & ſubſcripſimus.* Alii: *Hanc jam olim tenuimus fidem: hanc tenemus, in hac baptiſati ſumus; in hac baptiſamus.* Alii & magna pars: *Cùm viderem, cùm ſentirem, cùm deprehenderem, cùm invenirem conſentire, ſubſcripſi:* Alii: *perſuaſus, inſtructus, certior factus, quòd omnia conſentirent, ſubſcripſi.* Multi exponunt difficultates ſuas, pleraſque ex lingua peregrina ortas: alias ex rebus ipſis: & audìſſe quidem Epiſtolam, *& in plurimis rectè habentem comperiſſe: aliqua verba obſtitiſſe, quæ partitionem aliquam in Chriſti perſona demonſtrare viderentur.* Addunt à Paſchaſino & Legatis doctos eſſe, *quod nulla partitio eſſet, ſed unus Chriſtus:* ideò, inquiunt, *conſenſimus, & ſubſcripſimus.* Alii, enarratis iis quæ Paſchaſius & Lucentius dixerant, ſic concludunt: *Per hoc nobis ſatisfactum eſt, & per omnia conſonare æſtimantes ſanctis Patribus conſenſimus & ſubſcripſimus.* Quo loco (c) Illyriciani Epiſcopi & alii, qui ante illud examen Epiſtolæ acclamaverant, iterum clamant; *eadem omnes dicimus, & his conſentimus;* ut profectò & in ipſa Synodo & ante Synodum, ita conſenſiſſe conſtet; quod re conſideratâ, convenire omnia cum Patribus æſtimarent, judicarent, perſuaſi eſſent & communem omnium ac ſingulorum fidem à Leone expoſitam eſſe intelligerent.

Hæc quidem Chalcedone geſta ſunt, ſed & ante Chalcedonenſem Synodum, (d) Galli noſtri, habita in Galliis Synodo, de recipienda Leonis Epiſtola ſic ad ipſum Leonem ſcripſerunt: „Multi in ea Leonis ad Flavianum (*Epiſtola „ſcilicet*) gaudentes pariter & exul„tantes, recognoverunt fidei ſuæ ſen„ſum, & ita ſe ſemper ex paterna tradi„tione tenuiſſe, ut Veſter Apoſtolatus „expoſuit, jure lætantur: nonnulli ſol„licitiores facti, Beatitudinis Veſtræ „admonitione percepta modis omni„bus ſe gratulantur inſtructos, datam„que ſibi occaſionem gaudent, qua li„berè & fiducialiter, ſuffragante etiam „Apoſtolicæ ſedis autoritate, eloquan„tur, & afferat unusquiſque quod „credit.

Congruunt Itali, autore (e) Euſebio, Me-

(a) Act. II. p. 369. (b) Act. IV. p. 471.

(c) Ibid. (d) Ep. Gall. ad *Leon.* T. 1. Conc. Gall. T. 4. Conc. Gen. (e) Ep. *Euſeb.* Mediol. & Ital. ad Leon. T. 4. Conc. gener.

Digitized by Google

Mediolanenſi Epiſcopo: „Claruit eam, „(Leonis ad Flavianum Epiſtolam) plena fidei ſimplicitate vigere Prophetarum etiam aſſertionibus, Evangelicis autoritatibus & Apoſtolicæ doctrinæ teſtimoniis radiare, omnibuſque ſenſibus convenire quos Sanctus Ambroſius de Incarnationis Dominicæ myſterio, ſuis Libris, Spiritu Sancto excitatus, inſeruit, & quia omnia majorum fidei nobis antiquitùs traditæ conveniunt, placuit omnibus, qui impiè de Incarnationis Dominicæ ſacramento ſentiant, ſuo etiam conſenſu, autoritatis veſtræ ſententiâ, damnatione congruâ perſequendos„. En autoritatis ſententia in Romano Pontifice; En Epiſcoporum cum Romano Pontifice autore conſenſus, iſque exploratâ veritate præſtitus. Sic probabant; ſic ſubſcribebant; ſic Epiſtolam communis fidei ſenſibus congruentem, talemque à ſe repertam atque judicatam, ubique valere conjunctis cum Apoſtolicâ Sede ſententiis decernebant. Quæ mirificè conſentiunt iis, quæ modò in Patrum Chalcedonenſium ſententiis legimus.

Hoc eſt illud examen Epiſtolæ Leonis Chalcedone Synodicè factum, & in geſta relatum; de quo examine ipſe Leo ad Theodoretum (a) hæc ſcribit: „Quæ Deus noſtro priùs miniſterio definierat, univerſæ fraternitatis irretractabili firmavit aſſenſu, ut verè à ſe prodiiſſe oſtenderet, quòd priùs à prima omnium ſede formatum, totius Chriſtiani orbis judicium recepiſſet.

Pergit: „Nam ne aliarum ſedium ad eam, quam cæteris omnibus Dominus ſtatuit præſidere, conſenſus aſſentatio videretur; aut alia quælibet ſubrepere poſſet adverſa ſuſpicio; inventi priùs ſunt qui de judiciis noſtris ambigerent: Tum ipſa quoque veritas clariùs renitefcit, & fortiùs retinetur, dum quæ fides priùs docuerat hæc poſteà examinatio confirmat„. En disertè examinatio, eaque liberrima. *Multum enim*, inquit, *Sacerdotalis officii meritum ſplendeſcit, ubi ſic in ſummis ſervatur autoritas, ut in nullo Inferiorum putetur imminuta libertas, & ad majorem Dei gloriam proficit finis examinis.* Quando ad hoc ſe exerendi accipit fiduciam ut vincatur adverſitas; ne quod per ſe probatur, reprobum ſilentii præjudicio videatur oppreſſum: Denique *Apoſtolicæ ſedis Epiſtola univerſæ Sanctæ Synodi aſſenſu firmata*; ut certiſſima ac perfectiſſima, nec ampliùs retractanda fidei regula proponitur. En quod irretractabile, ſeu, mavis, irreformabile Leo cenſuit; quod quidem cum orbe & cum Chalcedonenſibus Patribus cenſuiſſe nemini fraudi eſſe poteſt: ab Apoſtolicâ Sede forma profertur, ſed quæ judicio eoque libero recipi debeat: & Epiſcopi ſinguli, ita ſummo Inferiores, ut de ejus quoque decreto univerſi judicent.

Neque aliter intelligebant dubitationem omnem tolli potuiſſe: ecce enim Imperator, peractâ demum Synodo, ſic edicit: *Ceſſet igitur jam profana contentio: nam vere Impius atque Sacrilegus eſt, qui poſt tot Sacerdotum ſententiam, opinioni ſuæ aliquid tractandum reliquit.*

Exinde omnem de Religione prohibet diſputationem. *Nam*, inquit, *injuriam facit Judicio religioſiſſimæ Synodi, ſi quis ſemel judicata ac rectè diſpoſita revolvere & publicè diſputare contendit.*

En in Eutychetis condemnatione, ordo Eccleſiaſticorum judiciorum circa fidei quæſtiones. Nempe is à proprio Epiſcopo Flaviano judicatur, à ſancto Leone Papa cauſa recognoſcitur, retractatur; ſedis Apoſtolicæ definitione de-

(a) Id. Epiſt. 63. ad Theod.

docidìtur, poſt eam definitionem Patrum ſeu Epiſcoporum in Concilio Generali examen, Inquiſitio, judicium ſequitur: poſt approbatam Patrum judicio definitionem jam nullus dubitationi, aut diſputationi locus.

Neque aliter Leo: „ (a) Nullum jam „ excuſationis refugium, de ignorantiâ, „ vel de intelligentiæ difficultate conce„ ditur; cùm ſexcentorum ferè fratrum, „ Coëpiſcoporumque noſtrorum Syno„ dus congregata, nullam artem ratio„ cinandi, nullum eloquium differen„ di contra fundamentum fidei inſpira„ tæ permiſerit; quoniam adnitentibus „ per auxilium Dei fratribus vicariis „ noſtris, non ſolùm Sacerdotibus „ Chriſti, ſed etiam Principibus & po„ teſtatibus Chriſtianis, cunctiſque Cle„ ricis, plebibus, ordinibus, plenè at„ que evidenter apparuit, hanc eſſe ve„ rè Apoſtolicam fidem, quam ſinceram „ ab omni fæce totius erroris alienam, „ ſicut accepimus, prædicamus, & uni„ verſo jam mundo conſentiente defen„ dimus. „

Sic ſummum jam & indeclinabile Decreto Apoſtolico robur accedit, poſteà quam univerſali Inquiſitione, examinatione, diſcuſſione, atque exinde conſenſu ac teſtimonio roboratur.

CAPUT XVIII.

Adverſariorum effugia: Bellarminus *&* Baronius *diverſa ſectantur: aliorum cavillationes: de Theodoreto in Sedem reſtituto agitur, ex eoque facto noſtra ſententia confirmatur.*

Jam quidem pernoſcimus (b) Bellarminum hàc Decreti Pontificii examinatione permotum, ſic reſpondiſſe: *Leo Epiſtolam ſuam miſerat ad Concilium, non ut continentem ultimam & definitivam ſententiam, ſed ut inſtructionem, quâ adjuti Epiſcopi meliùs judicarent:* Nempè hoc unum effugium ſupereſt. Ad hæc miſera & inepta viri, quamvis egregii, rediguntur. Nempè niſi omnia quæ, huc uſque lecta ſunt, aut contemnimus, aut obliviſcimur, hanc Epiſtolam Leo, non ad Synodum inſtruendam miſit, de quâ cùm ſcriberet nemo cogitabat; non ergò inſtruit Synodum, ſed delatam ad ſe quæſtionem ſuæ Sedis autoritate judicat. Hanc exponit fidem; hanc ad omnes Eccleſias mittit; his damnat Eutychen; probat Flavianum, quæ niſi plenâ Sedis Apoſtolicæ autoritate fiunt, jam neſcio, quomodo & ubi ea ſeſe autoritas exeruerit unquam. Quid autem cauſæ eſſet, cur ultimam ſententiam non proferret Leo, appellante Eutyche, rogante Flaviano, ut de ſe actiſque ſuis tantus Pontifex pro poteſtate decerneret? Scilicet homo imbecillis atque cunctabundus, nec ſatis agnoſcens ſibi à Deo creditam poteſtatem Eutychem cum aliquot Monachis metuebat: Hæc enim initia erant: Hoc temporum articulo ſcripſit Epiſtolam. An expectabat ut ſuborta Hæreſis gliſceret, totumque orbem flamma corriperet? Aut fortè quæſtionis obſcuritate turbatus hærebat, expectabat Concilii œcumenici ſententiam: qui omnia à ſe pleniſſimè & lucidiſſimè enucleata eſſe profitetur. Quid quod ad Imperatorem ſcribit: *tam evidentem cauſam eſſe* (c) *ut ab indicendâ Synodo fuiſſet abſtinendum?* Hæc ſcribens tantus Pontifex, tamen ſi (d) Bellarmino, credimus, non de judicandâ quæſtione, ſed

(a) Epiſt. 52. ad Epiſc. Gall. (b) *Bell.* Lib. 11. de R. P. c. 19. diſt. penult. n. 61.

(c) 1. p. Conc. Chal. c. 40. (d) ib. c. 17. Ep. Leon. 7. ad Theod.

ſed de inſtruendâ Synodo cogitabat. Miſerum verò eſt tam abſurda ſectari, atque inſuper adverſarios pernicioſi contra fidem erroris arguere. At hîc videre eſt Bellarminum ac Baronium, dum nihil ſolidi ſuccurrit æſtuantes, atque in diverſa pertractos. Nempè Baronius Epiſtolam videns tota Sedis Apoſtolicæ autoritate ſcriptam, contendit à Leone ſcriptam, *ut fidei regulam:* Bellarminus (a) videns à Synodo examinatam, non eam. *ut fidei regulam*, ſed tantùm ut Synodi inſtructionem agnoſcit. Quo conflictu, ac rerum perſpicuâ ſerie eò deducimur, ut eam & pro Cathedræ Apoſtolicæ autoritate perſcriptam, & tamen ab Eccleſiâ Catholicâ, ac Synodo univerſali adhuc examinandam ex Patrum traditione agnoſcamus: quæ Pariſienſium & Eccleſiæ Gallicanæ ipſiſſima ſententia eſt.

Novi qui Bellarmini reſponſa erubeſcant, hæc verò haud meliora proferant. (b) Certa res, inquiunt, Leoni erat; *pleniſſimè, lucidiſſimè* à ſe expoſita omnia noverat, & ad Synodum Chalcedonenſem (c) ſcripſerat. Neque in dubium revocari ſinebat à Legatis: fidem, inquit, *non patiamini in dubium revocari.* Examen igitur illud, non ex dubitatione, (d) ſed ad ampliorem jam notæ & creditæ veritatis elucidationem pertinebat. Hæc illi: at ſi res ita eſt, quid vetabat examinari Conciliaria quoque decreta? Quid ipſas etiam ſcripturas? Non autem id factum unquam. Ergò cùm Chalcedone examinaretur Leonis Epiſtola, aliud agebatur, quàm id quod iſti fingunt. Neque verò Chalcedonenſes luculentiorem ipſo Leone, qui omnia *lucidiſſimè explanaverat*, ſed autoritate firmiorem protulêre ſententiam. Neque audiendum illud: Sancto Pontifici explorata erant omnia: ergò in tantâ certitudine, nullum quæſtioni, nullum examini, quale nos dicimus, permittebat locum. Nempè id qui objiciunt, ne mihi quidem intellexiſſe videntur, quid ſit examen in negotio fidei; cùm præſertim de Summis, ac præcipuis Chriſtianæ Religionis dogmatibus agitur: Neque enim aut Patres Nicæni, cùm de Arianis quærerent, de Filii divinitate ambigebant: ſed quàm ab eâ fide Ariani abeſſent, quibuſque ſententiis, ac verbis inſanus error confutandus eſſet. Neque Epheſini, cùm de Neſtorii & Cyrilli, atque adeò de Cæleſtini fide inquiſitio fieret, ipſi de fide dubitabant; ſed rectène, an ſecùs, illi fidem expoſuiſſent: Neque item Chalcedonenſes ullo modo dubitabant, quis eſſet Chriſtus, Deuſne ac homo verus; an confuſis naturis quid tertium, ſive aliud portentum Eutychiani cogitarent: non id ſanè quærebant; ſed verène & ex communi Patrum & Eccleſiæ ſententiâ, tantum Sacramentum Leo exponeret. Ac certum Leoni erat, à ſe *pleniſſimè* expoſitam fidem rectè. An & id omnibus æquè certum exploratúmque eſſet quærebatur. Epiſcopi ergò ad quos perlata erat Leonis Epiſtola, ejus ſenſum quiſque cum eâ fide componebat, quam ipſi à Patribus accepiſſent. Neque cœca, ut aiunt, obedientiâ, ſed ex certâ & expreſſa inquiſitione parebant.

Certè multos vidimus optimâ fide dubitâſſe, neque ſubſcripſiſſe, niſi poſtquam ipſis ſatisfactum fuit: ergò verè & propriè rem examinabunt, ut nondum exploratam; ac Leoni quidem Petri loco ſedenti id certum fuiſſe viſum, præjudicii cujuſdam inſtar, magnæque ac validæ præſumptionis loco erat, ſed poſtquam idem quoque omnibus viſum eſt, non tantùm præſumptio

(a) T. VI. ad ann. 449. (b) *Leo* Epiſt. 47. (c) Ibid. (d) 2. *Duvall.* 848. C. II.

ſumptio, ſed omnibus modis fixa ſententia & irretractabile judicium.

At enim, inquiunt, plerique ex Patribus jam ipſam Epiſtolam ſubſcriptione firmaverant, & omnes clamabant hanc eſſe ſuam fidem: ſanè, ſed jam ordine & legitimè declarandum reſtabat, unde is ſibi ſenſus: nempè quod rectè examinantibus conſtitiſſet Leonis ſententiam, cum antiquâ fide, quam hauſerant, conſentire; id ergo ſimul in Synodo faciunt, quod ſingulatim ante Synodum quique fecerant, & prolata communi judicio, quæ ſenſerant, firmant.

Ergòne ſingulis quoque Epiſcopis examen relinquimus? Certè non examen juridicum, quo ſinguli Decretum ſuperioris judicis, ſolvere & irritare poſſint; ſed examen hujus generis, quo cuique conſtet, nihil ſibi imperatum, atque propoſitum, quod divinæ Legi, ac veritati traditæ repugnaret: præmiſimus enim ex (a) Innocentio IV. quoque non tantùm egregio Pontifice, ſed etiam optimo Pontificii juris interprete, Epiſcopos inferiores Capiti ſuo Romano Pontifici dicto audientes eſſe debere, ſub hàc tamen exceptione, (b) *Niſi mandatum hæreſim contineret, vel niſi ex præcepto injuſto vehementer præſumeretur, ſtatum Eccleſiæ turbari, vel etiam fortè alia mala ventura.* Hæc Innocentius (c) cujus doctrinam amplectuntur omnes: quo ex fonte illud prodiit, (d) alio loco memoratum, quod ad Paſchalem II. à Sanctiſſimis Epiſcopis, ex Concilio Provinciali Viennenſi perſcriptum eſt, ipſo etiam Paſchali probante; *Si noſtræ parvitatis aſſertiones prædictas roborare nolueritis: Propitius ſit nobis Deus, quia nos à veſtra ſubjectione & obedientiâ repelletis.* Ex quibus aliiſque conſtat, hoc Epiſcopis docturis utique gregem ex autoritate, non autem ſimpliciter credituris, examen competere hoc ab illis fieri, ſive in Synodo, ſive extra Synodum, Chalcedonenſia & alia à nobis recenſita geſta declarant.

Aut verò dicant velim, quâ ratione non jam de Romanorum Pontificum Decretis, ſed de aliorum ſcriptorum Litteris & tractatibus judicatum putent? Vero certè examine, tanquam de re dubiâ. Ita enim Cyrilli; ita Neſtorii expoſitiones in Epheſinâ Synodo; ita aliorum in aliis Synodis ſcripta explorata ſunt, & ad certam exacta regulam, fidem Patrum ſcilicet; atqui de Leonis Epiſtola non aliud geſtum quod cùm conceſſerint, atque ex actis viderint, fateantur neceſſe eſt quâ ratione, quo jure atque ordine, de ſcriptis aliorum in Synodis œcumenicis inquiri ſit ſolitum, eadem ratione, atque ordine ac jure, in Chalcedonenſi quoque Oecumenicâ Synodo, de magni Leonis Epiſtola inquiſitum eſſe; quod & per ſe clarum, & à Synodo V. expreſsè declaratum, ut ejus Synodi acta ſequenti capite recenſenda demonſtrant.

Sic duo illa expedivimus quæ ab initio ſunt commemorata; nempè Dioſcori condemnationem, & approbationem Epiſtolæ ad Flavianum. Tertium (e) addimus, quod ad rem noſtram pertineat, de Theodoreto in ſuam Sedem reſtituto. Is igitur cùm jubentibus Epiſcopis, Neſtorium apertè anathematizâſſet, *Glorioſiſſimi Judices dixerunt: omnis jam dubitatio de Theodoreto eſt ſoluta; quippè & Neſtorium coram vobis anathematizavit; & à Sanctiſſimo Archiepiſcopo Senioris Romæ Leone ſuſceptus eſt, & definitionem fidei à religioſitate veſtrâ prolatam libenter ſuſcepit: & inſuper* Z 2 *Epiſtolæ*

(a) Diſt. pen. n. 78. 79. *Inn.* IV. in cap. *quanto* de conſuet. in Prim. Decret. Tit. 55. fol 33. (b) In cap. Inquiſit. de ſent. excom. Lib. 5. Tit. 39. fol. 595. (c) Diſt. par. 79. (d) Conc. Vien. pro, ſub. Paſch. II. Tit. 10. Conc. *Labb.*

(e) Act. VIII.

Epiſtolæ memorati ſanctiſſimi Archiepiſcopi Leonis ſubſcripſit. Decet igitur ut ſententia proferatur adeò amabili ſanctitate veſtra, ut Eccleſiam ſuam recipiat, ſicut & ſanctiſſimus Leo Archiepiſcopus judicavit, omnes Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: Theodoretus dignus eſt Sede; poſt Deum Leo judicavit. Nihil ergò Theodoreto profuturum erat prolatum à Leone de eo in Sedem reſtituendo judicium, niſi poſtquam ad Synodum perlata res eſt & fidem ſuam Synodo approbâſſet, & ab eàdem Synodo Leonis judicium firmaretur. Hæc geſta ſunt Legatis Sedis Apoſtolicæ præſentibus, ac poſteà pronuntiantibus eam de firmando Leonis judicio ſententiam, quam tota Synodus comprobavit.

CAPUT XIX.

Concilium quintum generale, ſeu Conſtantinopolitanum ſecundum in medium adducitur: in eo referuntur 3. & 4. Synodi acta jam à nobis recenſita, & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum ſcripta, nonniſi inquiſitione factâ à Synodis comprobari: undè trium ſimul Synodorum Oecumenicorum autoritas noſtram ſententiam firmat.

Acta Conſtantinopolitanæ ſecundæ Synodi, quæ quinta eſt generalis ſub Vigilio Papâ, ac Juſtiniano Principe demonſtrabunt, ita ut 3. & 4. Synodi decreta intelleximus, ita à quintâ Synodo fuiſſe intellecta: quæ eam traditionem ex proximo ſumpſerit, ac nobis reliquerit.

De tribus Capitulis agebatur; hoc eſt, de Theodoro Mopſueſteno; de Theodoreti ſcriptis adversùs Cyrillum, deque Ibæ Edeſſeni Epiſtola ad Marim Perſam. Quærebatur eane Epiſtola probata eſſet in Chalcedonenſi Synodo; atque eam quidem Epiſtolam Chalcedone lectam eſſe conſtabat, ac ſuſceptum Ibam à Sancta Synodo, cùm Neſtorium anathematizâſſet. Quidam perſonæ veniam datam tantùm; Alii Epiſtolam quoque probatam contendebant. Quæſitum ergò in Synodo quinta quo ritu probari ſcripta de fide conſueſſent in Synodis anterioribus: 3. & 4. Synodi geſta explicantur; ea quæ ſuprà memoravimus, de Epiſtolâ Sanctorum Cyrilli & Leonis. (a) „ Tum Sancta Synodus dixit: Ex „ his quæ recitata ſunt, manifeſtum eſt, „ quomodò Sanctæ Synodi ea, quæ „ apud eas proferuntur, probare ſolent. „ Cùm enim illi Sancti viri, qui recita„ tas Epiſtolas ſcripſerunt, ſic ſplendue„ rint. Tamen Epiſtolarum earum com„ probationem non ſimpliciter, nec ſine „ inquiſitione fecerunt, niſi per omnia „ cognoviſſent conſonare eas expoſitio„ ni & doctrinæ Sanctorum Patrum, ad „ quam collatio facta eſt „. De Ibæ autem Epiſtolâ non eſſe ita geſtum conſtabat ex actis. Eam ergò Epiſtolam non eſſe probatam optimè concludebant. Sic igitur certum ex tertia & quarta Synodis, ita definiente & intelligente V. Epiſtolas à Sede Apoſtolicâ comprobatas, qualis Cyrilli fuit, aut etiam ab eâ profectas, qualis Leonis fuit, non ſimpliciter, nec ſine inquiſitione à Sanctis Conciliis receptas fuiſſe.

Rursùs in eàdem quintâ Synodo contra Neſtorii Epiſtolam acta leguntur, quibus Ephesini Patres disertè pronuntiant: *Nullo modo conſonam eſſe Neſtorii Epiſtolam fidei, quæ Nicææ expoſita fuit.* Sic & illa Epiſtola non ſimpliciter quoque, ſed factâ, ut par erat, inquiſitione rejecta eſt; damnatúſque Ibas, (b) *qui diceret Neſtorium ab Epheſinâ Synodo ſine examinatione & quæſtione eſſe rejectum.*

Pergunt

(a) Conc. V. coll. 6. T. V. Conc. pag. 541.
(b) Collat. 8. C. XIV.

Pergunt Sancti Patres, & quod Chalcedonenſes Epiſcopi futuri fuiſſent, ſi Epiſtolam Ibæ examinandam ſuſcepiſſent, id ipſi faciunt. Epiſtolam conferunt cum geſtis Epheſinis & Chalcedonenſibus. Quo facto, „ Sancta Synodus dixit : oſtendit „ (a) manifeſtè facta collatio, quod contraria per omnia eſt Epiſtola, quam Ibas „ ſcripſiſſe dicitur, definitioni, quam pro „ rectâ fide Chalcedonenſis Synodus pronuntiavit ; omnes Epiſcopi conclamaverunt : hæc omnes dicimus ; Epiſtola „ hæretica eſt „. Sic ergò ex quintâ Synodo Sancti Patres noſtri in Synodis Oecumenicis, quas legunt Epiſtolas, ſive Catholicorum, ſive Hæreticorum, ſive etiam Romanorum Pontificum, eodem ritu Orthodoxas, vel Hæreticas pronuntiant. Legitimâ cognitione, veritate inquiſitâ, ac deinde perſpectâ, tum ex his dato judicio.

Nullone, inquies, diſcrimine atque animis æquè in utroſque propenſis ? Sanè diximus, & ſæpè dicemus, præſumptum fuiſſe pro Pontificum Orthodoxorum decretis : cæterùm in Synodis Oecumenicis, ubi judicandum in materiâ fidei, non jam præſumptionibus agi oportere, ſed omninò ad liquidum veritate perſpectâ.

Hæc quinta Synodus fecit : hæc ex tertia & quarta Synodo didicit & probavit, unâque hoc argumento Oecumenicorum Conciliorum, Epheſini, Chalcedonenſis, Conſtantinopolitani ſecundi, pro noſtrâ ſententiâ decreta retulimus.

(a) Ibid. collat. 6.

CAPUT XX.

Synodus quinta, invitato ac repugnante Vigilio Papa, habetur: ejuſdem Vigilii conſtitutum ſolvit : Ibæ Epiſtolam ipſius ſententia ab hæreſi abſolutam impiam, & Hæreticam judicat : à Romanis Pontificibus comprobatur.

In eadem quinta Synodo hæc geſta ſunt, quæ ad cauſam noſtram facere videantur.

De tribus Capitulis ſuprà memoratis Juſtinianus Imperator quæſtionem in Eccleſiâ haberi petiit : ejus rei gratiâ Vigilium Papam Conſtantinopolim accivit: ibidem non ita multò pòſt Synodum congregavit ipſe, & Orientales adversùs Neſtorianos ſub eorum Capitulorum defenſione reſurgentes, magni momenti eſſe putabant, ut ea damnarentur; Vigilius cum Occidentalibus metuebat, ne per eam occaſionem Chalcedonenſis Synodus ſolveretur, quod in eâ Synodo Theodoretum & Ibam ſuiſſe ſuſceptos, Theodorum verò nominatum ſine ullâ cenſuræ notâ dimiſſum eſſe conſtaret.

Quamquam ergò pars utraque de ſummâ fidei facilè conſentiebant, tamen omninò ad fidei cauſam quæſtio pertinebat, cùm ab his timeretur ne Neſtoriani ab illis, ne Eutychiani Synodi Chalcedonenſis inimici vincerent.

Ex eâ contentione multæ in Vigilium criminationes extiterunt, quæ nihil ad nos attinent. Mihi perſuaſum eſt, omnia à Vigilio optimo Conſilio eſſe geſta, cùm Occidentales Capitula condemnari non ferrent, reſque ad Schiſma vergeret. Utcumque eſt, hoc liquet, Vigilium (b) etiam invitatum Synodo adeſſe noluiſſe : abſque eo Synodum (c) nihilo ſeciùs celebratum : editum ab eo conſtitutum quo

(b) Conc. V. collat. 1. & 2. T. V. Conc. (c) Ibid. poſt Vigil. Epiſt.

Digitized by Google

quo improbaret ea, quæ Theodorus, Theodoretus & Ibas adverſùs fidem ſcripſiſſe dicerentur; eorum nomini parcendum eſſe decerneret; quòd vel à Synodo IV. ſuſcepti, vel in Eccleſiæ communione mortui, Deique judicio reſervati haberentur; De Ibæ Epiſtolâ hæc edebat: *ipſam rectiſſimo ac piiſſimo ſenſu intellectam*, irreprehenſam manere: ac de tribus Capitulis univerſim *jubebat poſt præſentem definitionem* Eccleſiaſticos nullam deinceps movere quæſtionem.

Hæc quidem Vigilius pro poteſtate decrevit; ac Synodus poſt ejus conſtitutum & quæſtionem habuit de tribus Capitulis; & judicavit meritò quæſtionem (a) haberi de mortuis, & Ibæ Epiſtolam manifeſtè Hæreticam & Neſtorianam, fideique Chalcedonenſi per omnia (b) contrariam, atque omninò anathema eſſe, quique Impium Theodorum Mopſueſtenum; quique Theodoreti adversùs Cyrillum ſcripta; quique Ibæ impiam & Neſtoriana dogmata tuentem Epiſtolam defenderent; neque anathematizarent eam, ſed rectam eſſe dicerent.

His igitur, nec Vigilio parcere videbantur, preſſo quamvis nomine; quorum Decretum à Pelagio ſecundo Gregorio Magno, aliiſque Romanis Pontificibus confirmatum eſſe conſtat; atque etiam à Vigilio, ſiquidem vera eſt ea, quam Petrus de Marca, vir Illuſtriſſimus, ex M. S. C. Codice Bibliothecæ Regiæ edidit Epiſtolam.

Hæc docent in re maxima, quæ totam conturbet Eccleſiam, atque ad cauſam fidei pertinere videatur; Pontificiis Decretis Sacrorum Conciliorum Decreta prævalere, Romanique Pontificis judicio defenſam Ibæ Epiſtolam, haud minùs pro Hæreticâ proſcribi potuiſſe.

Nempè & hoc in eâ legebatur, Cyrillum *lubricâſſe*, atque ad Apollinarii dogma deflexiſſe, quia ſcripſerat ſimiliter illi, *quod Deus verbum factus eſt homo.* Hæc igitur Vigilius non ſatis cautè toleravit; Synodus verò quinta non tulit, ac Neſtorii hæreſim, ſub novâ formâ reviviſcentem extinxit. Quodque vel maximè Synodorum eſt, ab omni errore diligentiſſimè fidem Catholicam eliquavit.

(a) Ibid. collat. 6. p. 545. 548. (b) Ibid. collat. 8. can. 12. 13. 14.

CAPUT XXI.

In Synodo ſexta generali, quæ Conſtantinopolitana eſt tertia, cauſa HONORII *Papæ per Synodum condemnati: tria effugia proponuntur: Quæſtiones aliquot ex actis ſuo ordine reſolvendæ: brevis Monothelitarum hiſtoria præmittitur.*

UT tertia, quarta & quinta Synodi de Romanorum Pontificum judiciis judicârunt, eaque nonniſi quæſtione habitâ comprobârunt; ita à ſextâ Synodo factum eſſe conſtat, communeque illud eſt omnibus Synodis. ſed quoniam Honorius Papa cum ſuis Epiſtolis in eâ Synodo condemnatus, noſtræ cauſæ peculiare præſidium præbet. Bellarminus, ac Baronius nullum non movent lapidem, ut acta ſextæ Synodi falſata à Græcis librorum corruptoribus videantur. Falſatæ quoque, ſeu potiùs confictæ, Leonis ſecundi Epiſtolæ duæ, quibus Synodus confirmetur; Honorius condemnetur; tum ut ipſe Honorius de Eccleſiâ benè meritiſſimus habeatur. Addunt, ſi vel maximè Honorius erraverit, ut privatum hominem, non ut Papam & Eccleſiæ magiſtrum erràſſe. Hæc illi, quorum conjecturæ, non noſtris ratiociniis, ſed actorum lectione concident.

Hæc igitur erunt, quæ ex actis eluceſcent. Primùm, quas Epiſtolas Honorius, qui-

quibusve de cauſis, & an eas pro privato Doctore ſcripſerit: Alterum cur neceſſe habuerit ſexta Synodus eas condemnare Epiſtolas, quas Romani Pontifices Honorii ſucceſſores excuſaſſe videantur. Tertium an acta ſextæ Synodi, aut Leonis ſecundi Epiſtolæ, aliquâ ſaltem veriſimili conjecturâ, falſi argui poſſint. Hæc ita pandentur actis, ut nulla dubitatio ſupereſſe poſſit, ſed res ab origine repetenda.

Meminerimus Monothelitas Hæreticos, in duabus licèt Chriſti naturis, unam voluntatem, unam operationem, non duas admiſiſſe. Cùm Eccleſiam hæc novitas commoveret, Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum errori quæſiſſe latibula, & ab utroque vocabulo, ſive unius, ſive duarum operationum, abſtineri voluiſſe: eorum planè Eutychianorum more, qui cùm Chriſtum Deum perfectum, hominemque perfectum faterentur, (a) tamen unam æquè ac duas naturas vehementiſſimè refutabant; ſimili ferè modo inſaniſſe Sergium tam ab eo compoſitam Ecthesim, ſeu expoſitionem Heraclii Imperatoris fautoris ſui nomine, eſſe editam, quæ utraque vocabula æquè ſuppprimeret: Pyrrhum Conſtantinopolitanum hæc ſectatum fuiſſe: mortuo Heraclio, in eundem ſenſum fuiſſe promulgatum à Conſtante Heraclii filio edictum, qui (b) Typus diceretur à Paulo Conſtantinopolitano Patriarcha Pyrrhi ſucceſſore compoſitum: Honorium Papam, jam inde à Sergii tempore, in eam diſſimulationem fraude pertractum. Poſtremum hoc, cùm in eâ re verſetur difficultas, paulò enucleatiùs enarrare oportet.

(a) Ecthesſ. Conc. Later. Sect. 3. T. (b) Typ. ibid. Sect. 4.

CAPUT XXII.

Honorius Cyri *Alexandrini*, *&* Pyrrhi *Conſtantinopolitani ſcripta dogmatica, in ſextâ Synodo condemnata, directè probat.* Sophronii *Hieroſolymitani ab eadem ſextâ Synodo, atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: conſultus à tribus Patriarchis prava reſcribit: ejus Litteræ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: An hæc pro privato Doctore ſcripſerit? Eæ Epiſtolæ dogmaticæ habentur, hoc eſt, Decretales. Dogmatis nomen explicatur: confutantur effugia.*

Anno igitur 633. primus omnium Cyrus Patriarcha Alexandrinus, edito Decreto, *unam in Chriſto* (c) *operationem Dei virilem* prædicavit. Sic ſub ipſo habita Synodus Alexandrina anathematiſmo 7. hæc Cyrus edidit ſpecie pacis, tanquam eo dogmate Eutychianos Eccleſiæ conciliaturus eſſet. Hanc doctrinam Sergius Conſtantinopolitanus Patriarcha ſtatim ſuſcipit: nec mirum, quippe qui occultus inſtigator eſſet. At Sophronius vir ſanctiſſimus ac doctiſſimus tum Monachus, ſed paulò poſt ad Sedem Hieroſolymitanam evectus, hæc ut nova & impia deteſtatur. Neque Sergium Cyro opitulantem audit, aut ullam in fidei negotio compoſitionem admittit, petitque planè à Sergio unius operationis vocem in Synodi Alexandrinæ decretis aboleri. Tum Hieroſolymitanus Patriarcha factus edita Synodicâ Epiſtolâ hanc vocem eò pertinere docet, ut duæ Chriſti naturæ

(c) Act. 3. Conc. III. Conſtant. gen. 6. T. Conc.

naturæ confundantur, cùm unicuique naturæ operationem adeſſe neceſſe ſit.

At Sergius cùm intellexiſſet atrectos Catholicos, neque pacis licèt nomine obſtruſam unam operationem admiſſuros, ad fraudem Hæreticorum more ſe contulit; & ad Cyrum ſcripſit: ut neque unam, neque duas operationes dici permitteret; cùm una operatio aliquos conturbaret; duæ à Patrum ſententiis abhorrerent. Hæc igitur omnia cum Sophronio & Cyro à ſe geſta præſcribit ad Honorium, extatque Epiſtola actione 12. Synodi VI.

Ea Sergii Epiſtola, (a) ut Hæretica à Sancta Synodo ſexta condemnatur, neque quiſquam excuſat. Videamus ergo, an ejus Epiſtolæ vehementiſſimus approbator excuſari poſſit Honorius.

Eâdem actione 12. refertur (b) Honorii prima ad Sergium Epiſtola, qua Sergio reſpondet, hoc initio: *Scripta Fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, per quæ contentiones quaſdam, & novas vocum quæſtiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam adversùs fratrem noſtrum Cyrum Alexandriæ Antiſtitem, unam operationem Domini Noſtri Jeſu-Chriſti converſis ex hæreſi prædicantem, ibi commemorat à ſe viſas, quas Sergius ad Sophronium, ſatis providè circumſpectèque* ſcripſiſſet Epiſtolas (*ſatis*, hoc eſt, *valdè*) ſtylo eâ ætate, ac ſuperioribus quoque ſæculis noto, collaudatque Sergium ea refutantem, *novas voces, quæ ſcandalum noſcuntur Eccleſiis generare*. Scriptum eſt in fine, *hæc nobiſcum veſtra Fraternitas prædicet, ſicut & nos ea vobiſcum unanimiter prædicamus*. Hæc prædicatio quid ſit, adverſarii edicant: nos ex totius antiquitatis more, ipſum dogma, fidem ipſam totâ firmitate conſtantem contineri eâ voce coutendimus. Honorium verò eâdem cum Sergio Hæretico, atque hæreſiarchâ *unanimiter* prædicare, ipſe jactat Honorius; ut vel abſolvi Sergii, vel condemnari Honorii Epiſtolam omninò neceſſe ſit.

Alteram Honorii ad Sergium Epiſtolam inſertam habemus actis ſextæ Synodi, actione 14. primùm (c) ſe teſtatur ſcripſiſſe, *ad Cyrum Alexandrinæ Civitatis Præſulem, quatenùs novæ adinventionis, unius, vel duarum operationum vocabulum, refutaret*, & iterùm: *ut unius, vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione fidei eximatur*. Et infrà: *unius autem operationis, vel duarum, eſſe vel fuiſſe Dominum Mediatorem, ſentire vel promere, ſatis ineptum eſt*, hoc eſt, valdè ineptum, ut ſuprà monuimus.

Pergit Honorius: „ Quantùm ad dogma Eccleſiaſticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus, propter ſimplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæſtionum ambages, ſicut ſuprà diximus: non unam vel duas operationes, ſed utraſque naturas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & divinam quidem, quæ Dei ſunt operantem, & humanam, quæ carnis ſunt exequentem. *Et infrà*: duas naturas, inconfusè, indiviſè & inconvertibiliter propriè operantes. „ Quæ ut ut orthodoxa eſſe maximè videantur, haud tamen facile eſt ea ſecernere à Monothelitarum ſimillimis dictis, tantæ ambages, tantus in verbis pernicioſiſſimæ hæreſeos dolus fuit. Paria enim Honorio proferebat Sergius in Epiſtolâ ad Cyrum, & in Ecthesi Heraclius, & in typo Conſtans, & alii Monothelitæ paſſim; verùm

(a) Ibid. act. 13. (b) Ibid. act. 12.

(c) Ibid. act. 14.

Digitized by Google

verùm hæc ad faſtidium uſque diſputantur in ſcholis: nos quæ certa ſint figere laboramus.

Ac primùm; illud certum eſt Honorium, à tribus Patriarchis conſultum, hoc reſcriptum edidiſſe. Quo enim ſenſu ad Sergium Conſtantinopolitanum, eodem ad Cyrum Alexandrinum ſe ſcripſiſſe teſtatur. His duobus Patriarchis addamus tertium Sophronium Hieroſolymitanum, rectè de duobus operationibus ſentientem, & ideò à ſexta Oecumenicâ Synodo comprobatum, de quo hæc Honorius Epiſtola 2. ad Sergium: *Hos quos prædictus frater & Coëpiſcopus noſter Sophronius miſit, inſtruximus ne duarum operationum vocabulum, deinceps prædicare nitatur: quod inſtantiſſimè promiſerunt prædictum virum eſſe facturum, ſi etiam Cyrus frater noſter ab unius operationis vocabulo diſceſſerit.*

Hæc quidem Legati Sophronii promittebant: At Sophronium in rectâ ſententiâ perſeveràſſe, ejuſque tantùm Legatos ab Honorio, quem ritè conſulturi venerant, peſſimè inſtructos prava ac fidei adverſa promiſiſſe conſtat.

Jam adverſarii viderint, an illud Honorius pro privato Doctore reſpondiſſe videatur, quod à tribus Patriarchis de fide conſultus reſponderit.

Objiciunt in Honorii Epiſtolis, nullam Synodi à ſe habitæ fieri mentionem; nullum Anathematiſmum fuiſſe interpoſitum.

At Synodi quidem habitæ nulla mentio; ſicut neque in Cæleſtini ad Cyrillum; neque in Leonis ad Flavianum, neque in Innocentii ad Synodos Africanas reſpondentis, Epiſtolis, neque in aliis multis, quas nihilo ſeciùs pro veris Apoſtolicæ ſedis Decretis habeamus.

Nullus certè Anathematiſmus: quid tum? Nullus in Apoſtolico Hieroſolymitano decreto, Act. XV. Nullus in Sophronii Epiſtolâ, quam tamen ipſe Synodicam vocat: Nullus in permultis ſedis Apoſtolicæ Decretalibus, etiam de fide editis: neque enim in Gregorii ſecundi primis Epiſtolis ad Leonem Iſaurum, aut in aliis bene multis, ſtatim ſtringuntur Anathemata. Doctrina præcedit ſimplici veritate nixa: Anathematiſmi ſequuntur adverſùs contumaces. Neque tantùm erratur, cùm damnantur vera, ſed cùm falſa comprobantur: quod feciſſe Honorium, cùm Sergium ac Cyrum, eorumque perverſas ſuſcepit Epiſtolas, procul omni dubio eſt. Atque omninò certum hæc reſcripſiſſe Honorium de fide conſultum: & à tribus Patriarchis, Sergio, Cyro & Sophronio, atque ad hoc Legatos mittente, ut inſtrueretur: nec minùs certum, hæc Honorii dogmata perlata ad Eccleſias, totoque Oriente vulgata. Hinc editas Ecthèſes, hinc Typos, quæ unam, vel duas operationes ex æquo prohiberent: Hine Macarium Patriarcham Antiochenum Monothelitarum obſtinatiſſimum in ſexta Synodo in hæc verba (a) conceſſum: Conſentimus tam quinque Synodis, quam Honorio adeò erudito, Sergio, Paulo atque Petro; atque iterùm: *Rejicio & Maximum & Impium diviſionis ejus dogma: quod & olim noſtri Patres reſpuerunt, id eſt, Honorius, Sergius, Cyrus, & reliqui Eccleſiarum Antiſtites*, præmiſſo ſemper Honorii nomine.

Quid autem illud eſt Honorii (b) ad Sergium: *Hæc prædicet nobiſcum veſtra Fraternitas;* niſi declaratio fidei per Sergium populis prædicandæ?

A a Quid

(a) Conc VI. act. 8. (b) Epiſt 1. ad Serg. Conc. VI. Act. 12.

Digitized by Google

Quid illud ejuſdem Honorii ſuſcipientis Cyrum; (a) *unam operationem Domini Noſtri Jeſu Chriſti converſis ab hæreſi prædicantem*? Quid, inquam, illud eſt niſi hæreſeos quam Cyrus prædicabat, hæreticæque profeſſionis, quam tradebat, comprobatio? Sic Cyrum confirmat, non quidem in fide, quemadmodum jubebatur, ſed in ipſâ hæreſi, quam Cyrus animis inſtillabat.

Hæc verò (b) ſcripta Sergii, Honorii, Sophronii, quæ memoravimus in ſextâ Synodo dogmatica, ſeu Synodica appellantur; eoque nomine à ſanctaSynodo, prævio examine collaudantur, vel condemnantur. Quid ſint autem hîc dogmatica ſcripta facilè intelligit, qui adverterit, id quod nos decretum dicimus, à Græcis appellari dogma. Hinc paſſim apud Autores Eccleſiaſticos, decreta fidei Eccleſiaſtica autoritate edita vocantur dogmata. Quæ locutio ab ipſis (c) Apoſtolorum Actis deprompta videatur; ubi ea, quæ in Apoſtoli Concilii Litteris ſtatuuntur, vocantur dogmata; quæ ab Apoſtolis judicata eſſent *δόγματα τὰ κεκριμένα*. Certè ipſa Nicæna fides, ſeu Symbolum Nicænum, plerumque apud (d) Sozomenum, & alios vocatur dogma Nicænum. Ac ne ab hoc negotio recedamus, Sancti Agathonis autenticæ Litteræ, Apoſtolicæ ſedis, ac totius Synodi Occidentalis conſcriptæ Nomine, à tota ſextâ Synodo, dogma, & à Leone (e) ſecundo hujus Synodi acta ad Hiſpanos probanda mittente, *tomus dogmaticus* appellatur. Eodem nomine appellat Theophanes miſſam à Gregorio ſecundo ad Leonem Iſaurum de fide decretalem, ſeu dogmaticam Epiſtolam: ut has Honorii à Patriarchis conſulti Epiſtolas pro reſponſo Apoſtolicæ ſedis fuiſſe habitas, dubitari non poſſit.

CAPUT XXIII.

Bellarmini ac Baronii effugium; quod hæc Honorius diſpenſatoriè pacis gratiâ ſcripſerit, quoad rem exactiùs definiret: id ipſius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis à Romanis Pontificibus, ac præſertim à ſancto Martino, preſſo licèt Nomine condemnatum.

Hæc cùm intelligerent Bellarminus atque Baronius in excuſando Honorio, ejuſque Epiſtolis defendendis, præcipuam operam collocârunt: contenduntque ab Honorio conſultiſſimè factum, quod utramque & unius & duarum operationum vocem pacis gratiâ ex æquo ſuſtulerit ac deindè multis agunt, ut Honorius à Monothelitarum hæreſi alieniſſimus fuiſſe videatur.

Quod quidem haud eſt impoſſibile; neque propterea minùs intolerabile illud, quod malè Patriarchas conſulentes *inſtruxerit*; redemeritque, pacem pacto ſilentio de Orthodoxâ fide.

At enim, inquiunt, ita egit, quoad rem diligentiùs definiret; Quo ritu multi Pontifices, & noſtris temporibus Clemens octavus, Urbanus octavus in quæſtione de auxiliis, quoad rem definierint utrique parti ſilentium indixêre. Id enim exemplum, ut maximè ad rem multi proferunt. Sed ego nihil ſimile video apud Honorium: ac ſi recta ſentiens, veritatem diſpenſatoriè, & ad tempus premi juberet, primum non tam abſolutè pronuntiâſſet. Significâſſet alicubi rem obſcuram, atque aliàs exactiùs explicandam: non rec-

(a) Ibidem. (b) Act. 12. p. 935. 13. p. 942. 946. (c) Act. XVI. 4. (d) Sozom. (e) Serm. Proſph. ad Imp. Conc. 6. Act. 18. T. Conc. p. 1053.

Digitized by Google

rectam ipſam fidem, æquè ac hæreticum dogma communi, *Novæ adinventionis ac novi introducti vocabuli*, nomine involviſſet. Falſum enim erat duarum operationum, *novam adinventionem, novum eſſe vocabulum*, quod ex antiquâ Patrum traditione profectum tota Eccleſia recognovit. Ablegari autem voces, rectam ſpirantes fidem, ad eas novitates vocum, quæ, teſte Apoſtolo, nonniſi prophanæ eſſe poſſint, quis æquo animo ferat? Jam verò quale eſt utrumque *ineptum, & valdè ineptum dicere & unam operationem*, quod ſit hæreticum; & duas quod ad fidem Catholicam pertinere conſtat? Quid quod Honorius docet, non tantùm ineptum duas operationes dicere, verùm etiam *ſentire*: quo non tantùm illa vox, ſed etiam res ipſa, ſenſus ipſe proſcribitur? Quid quod utramque ſententiam, velut novitatem *æquè à prædicatione fidei eximendam putat*? Quis unquam Catholicus Pontifex ita paci, ita veritati, ante exprompτam definitionem conſuluit, ut utramque ſententiam ineptam eſſe decerneret? Quod eſt ἀσύςατον, ſibique ipſi repugnans; ut non immeritò poſt ſextam Synodum & Imperatorio Decreto dicatur Honorius, non modò hæreſis (a) *confirmator*, ſed etiam ſui ipſius oppugnator. Profectò nimis favemus Honorii nomini, ſi hæc defendimus, quæ nonniſi peſſimo exemplo defendi poſſint. Denique ubi illa quæ definitioni ſuperſedere cogat obſcuritas quæſtionis, duæne, an una in duabus Chriſti naturis ſit operatio? Pari jure Leo Magnus duæne an una in Chriſto natura eſſet, diſſimulare aut utrumque ineptum pronuntiare potuiſſet; ac tam fœdâ pactione pacem cum Eutyche & Dioſcoro fovere. Pari jure Leo decimus conſubſtantiationem, ac tranſubſtantionem perinde haberet, ac Lutherum eo fœdere, cum Eccleſia conjungeret. Hæc verò procul aberant à Patrum ſententiâ. Quare Romani (b) Pontifices, Honorii proximi ſucceſſores, Severinus, Joannes quartus, Theodorus, ſanctus Martinus, & alii, ac ſanctus Agatho, pari ſententiâ proſcripſerunt, quique unam operationem dicerent, quique duas æquè ac unam tacendam eſſe indicerent.

Et Martinus quidem Martyr fortiſſimus, habitâ Lateranenſi Synodo, inſulſæ hæreſeos Arcana revelavit. Quemadmodum Monothelitæ primùm unam voluntatem, unamque operationem prædicâſſent: mox ut damnationem effugerent, unius æquè ac duarum vocabulum ſuppreſſiſſent, his expoſitis ipſe, ac ſancta Synodus Ecthesim Heraclii & Conſtantis typum damnant: duas voluntates, duaſque operationes diſertè aſſerunt, percuſſique uno anathemate quique falſa dicerent, quique vera ſupprimerent.

Ipſam Synodum audiamus. Sancta Synodus dixit: „Typus omninò eſt inconveniens Catholicæ Regulæ, in quâ utique adverſa fidei tantùm jubentur ſilentio ſepeliri; non verò orthodoxa cum contrariis denegari, aut admitti: peſſimumque cum rectâ fide impietatem ſuſcipere, neque diſcernere recta à malis„. Quod peccatum omninò peccavit Honorius, qui unius duarumque operationum voces æquè novas, æquè ineptas, æquè à rectâ prædicatione alienas eſſe aſſerit.

Hæc in ſecretario quartæ Synodi Lateranenſis à ſancto Martino Papa habitæ, in 5. ſecretario Canone decimo octavo Sergius, Pyrrhus, Paulus Conſtantinopolitani Patriarchæ, Cyrus

A a 2 Ale-

(a) Conc. 6. Act. 18.

(b) Conc. Lat. Secret. 4. & 5. T. 6. Conc.

Digitized by Google

Alexandrinus & Theodorus Pharan eo nomine damnati ſunt, quòd vel unam operationem dicerent, vel duas æquè ac unam prohiberent: Quo Canone quis non videat; Honorium preſſo ſcilicet nomine condemnatum? Sed jam ad Synodi ſextæ acta veniamus.

CAPUT XXIV.

De Synodo ſexta Generali: ea poſt Romanorum Pontificum, atque imprimis ſancti Martini exquiſitiſſimas definitiones eſt habita in ea de ſancti AGATHONIS, *totiuſque Occidentalis Synodi Litteris, ritè deliberatur: Quo ſenſu Synodus ſuſcipiat, quæ à ſancto Agathone de Sede Apoſtolicâ prædicantur.*

SAncti Martini Lateranenſe Concilium celeberrimum fuit legatione Africanorum, multarumque Orientalium Eccleſiarum, in eamdem fidem conſentientium: acceſſerunt ducentorum ferè Epiſcoporum, unà cum ipſo judicantium ſubſcriptiones: Denique miſſa ſancta Synodi ad omnes Chriſti fideles toto orbe terrarum Encyclica Epiſtola: tum illud maximum à ſancto Pontifice pro eà definitione multa perpeſſo, fidem orthodoxam etiam martyrio conſignatam.

Poſt eam tamen definitionem toto Oriente commoto per Imperatores, atque Patriarchis Conſtantinopolitanis hæreſim prædicantibus, Macario quoque Antiocheno Patriarchâ in partes tranſeunte; neceſſe viſum eſt, ſub ſancto Dono Papa, eoque mortuo ſub ſancto Agathone, Synodum œcumenicam ſextam haberi Conſtantinopoli à Conſtantino Pogonato Imperatore convocatam.

Hîc primùm occurrunt ſcriptæ ad Imperatorem duæ Agathonis Papæ Litteræ, quæ in Synodo Generali legerentur. Altera (a) ipſius Agathonis ſediſque Apoſtolicæ; Altera Occidentalis Synodi, quam Agatho Romam vocaverat nomine. Lectæ igitur ſunt in ipſis Synodi principiis Act. 4. hîc videre eſt firmam & ubique conſtantem in deliberandi ordine ac ritu ſanctarum Synodorum traditionem. Quo enim ritu atque ordine ſancti Cyrilli & ſancti Leonis Epiſtolæ (b) in tertiâ & quartâ Synodis: eodem ordine rituque ſancti Agathonis in Synodo ſextâ probantur Epiſtolæ. „ Paulus Magnificus à Secretio dixit: dicat Georgius Archiepiſcopus hujus Regiæ Urbis, & qui cum eo, &c. „ Si convenit ſenſui ſuggeſtionum directarum ab Agathone ſanctiſſimo „ Papâ, & ſua Synodo. Georgius dixit; inſpiciens omnem virtutem, (*id „ eſt*, ſignificationem ac vim) „ earum „ Litterarum, & ſcrutans Libros ſanctorum probabilium Patrum, cuncta „ quæ continent, inveni conſonantia „ eis, & ſic profiteor & credo. „ *Alii*: „ „ inveni in nullo eas à ſanctis Patribus „ diſcrepare & conſentio „. In eum ſenſum omnes ſigillatim dicunt, nec niſi eo examine, probatæ Epiſtolæ ſancti Agathonis & Synodi totius Occidentalis.

Et quidem Agatho (c) & Occidentales ita ſua dogmata proferebant, ut qui vellent de iis, non tanquam de incertis contendere; ſed ut certa, atque immutabilia compendioſâ definitione proferre. Profecto ergo, quantum in ipſis erat, rem definiebant. Quærebatur an reliquæ per orbem terrarum Eccleſiæ conſentirent, nec niſi Epiſcopali examine res tanta conſtitit.

Quæ verò de ſede ſua ſanctus Agatho præclarè ac magnificè & verè ſcripſerat.

(a) Conc. Conſt. III. Act. 4. T. 6. Conc. (b) Ibid. Act. 4. & 8. (c) Ibid. Act. 4.

Digitized by Google

ſerat, quod nempè Domini pollicitatione ſubnixa nunquam à via veritatis deflexerit, quodque ejus Pontifices Agathonis anteceſſores in Petro juſſi confirmare fratres ſuos, id ſemper præſtiterint. Hæc Concilii Patres audiunt atque ſuſcipiunt. Neque eò ſeciùs rem omnem examinant. De Romanorum Pontificum decretis quæſtionem habent; quæſtione habitâ Agathonis dogmata probant; Honorii damnant: certo documento, non ita intellexiſſe ea, quæ Agatho ſcripſerat, tanquam ſingula Romanorum Pontificum decreta etiam de fide indiſcuſſa ſuſcipi neceſſe ſit, cùm ea Concilii Generalis ſupremo atque ultimo examini ſubderentur. Sed ita ut univerſim ſumpta, ſumma ipſa in totâ & integrâ Petri ſucceſſione valeant, ut ſæpè diximus & ſuo loco dicemus uberiùs.

CAPUT XXV.

Sextæ Synodi in Honorium *dicta ſententia: ejus ſententiæ frequens repetitio: Cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excuſare videantur.*

JAm an ſexta Synodus tantâ ſeveritate damnavit Honorium, acta ipſa eloquentur.

Et quidem Romanos Pontifices (a) Honorii ſucceſſores, hujus nomini pepercisſe conſtat. Quin etiam Joannes quartus poſt Honorium tertius eum excuſavit, ut potuit (b) edita ad Conſtantinum Imperatorem Apologia, quam laudat Maximus hujus ævi adversùs Monothelitas confeſſor egregius.

(a) Apol. *Joan.* IV. in Collect. *Anaſt.* Bibl. T. 12. Biblioth. max. (b) Collat. max. cum Pyrrh. T. Conc.

Excuſabat autem Joannes Honorium, quòd is unam voluntatem bono ſenſu dixiſſe videretur: quòd autem unam & duas æquè rejecerit, ne attingit quidem.

Agatho verò hoc quoque emollire nititur; ſic enim loquitur in Epiſtolâ, quam in ſacra Synodo legendam Imperatori miſit. (c) *Ex quo novitates in Chriſti Eccleſiam Conſtantinopolitani Præſules introducere conati ſunt, mei prædeceſſores nunquam neglexerunt eos hortari, ut à pravis dogmatibus, ſaltem tuendo deſiſterent ne ex hoc exordium diſſidii, in unitatem Eccleſiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum aſſerentes in uno Domino noſtro Jeſu Chriſto.* Indictum ab Honorio ſilentium extenuat, ut poteſt; neque tamen aut Honorium apertè defendit, aut approbare Synodo audet, duarum voluntatum æquè ac unius, ſuppreſſam ab eo vocem.

Cur autem Honorii ſucceſſores ante ſextam Synodum, viri memoriæ pepercerint, hæ cauſæ extitère: Primùm, quòd in aliis præclarè Pontificatum geſſiſſet, & in Eccleſiæ pace obiiſſet ac nihil malo animo egiſſe, neque contumax futurus fuiſſe videbatur; tum Honorium excuſantes, Catholicæ fidei favere ſe putabant, dum hæreticis tale patrocinium denegarent. Denique nihil cogere videbatur, ut Honorii Epiſtolas in Occidente damnarent, quod eæ ad Orientales ſcriptæ, inter Occidentales vix quidem aut certè tenui admodum famâ pervulgatæ eſſent, ubi Monothelitæ tum vel pauci vel nulli erant.

At Orientales & ſexta Synodus, poſtquam iis conſtitit Honorii Epiſtolas & in Oriente longè lateque fuiſſe diffuſas, & à Monothelitis miro ſtudio jactatas, ac multos ſeductos Majeſtate Pontificii nominis, audituſque Macarius Antioche-

A a 3 nus.

(c) Conc. VI. Act. 4. T. 6. Conc.

nus, qui in (a) actione 8. Honorium à Deo eruditum, anteſignanum, ac ducem ubique nominaret, de Honorio ejuſque Epiſtolis minimè tacendum eſſe decreverunt: itaque (b) actione 12. ac 13. Epiſtolæ lectæ ſunt, itumque eſt in eam ſententiam actione 13. ut Epiſtolæ Honorii, æquè ac Sergii, Pyrrhique & aliorum declarentur *alienæ ab Apoſtolicis dogmatibus, & à definitionibus ſanctorum Conciliorum & cunctorum probabilium Patrum; ſequi verò falſas doctrinas hæreticorum.* Itaque Honorius cum cæteris Anathemati ſubjicitur; eò quòd compertus ſit, *per omnia mentem Sergii ſecutus, & impia dogmata confirmârit.* Quæ omnia geſta ſunt, nihil contradicentibus ſedis Apoſtolicæ Legatis, immò conſentientibus ac ſubſcribentibus.

Neque attenderunt Patres, ſi qua Honorius recta dixiſſet; cùm plena & tota in dogmaticis ſcriptis requiratur fides: neque reconditos, ſed obvios ſenſus ſanos eſſe oporteat; neque ſubtiliter, ſed populariter intelligi debeant, quæ communi fidei exponendæ à Pontificibus conſcribantur.

Dictâ ſententiâ, Patres, pro more Synodorum, quid geſtum ſit ad Agathonem referunt, *atque ex ejus Litteris Sergium, Pyrrhum, cæteros, Honorium quoque damnatum profitentur.* Atqui, inquies, Agatho nihil de Honorio ſcripſerat: immò defenſare velle utcumque videbatur. Certè; (c) ſed cùm alios exemplo Martini anteceſſoris ſui condemnâſſet, ac diſertè proſcripſiſſet non tantùm qui unam voluntatem dicerent, ſed qui nec unam, nec duas: horum aſſectatorem Honorium, ac fautorem, in parem ſententiam incurriſſe, Patres intelligebant; datumque honori Agathonis, ut quæ ipſi ſuppleviſſent, eo quoque auctore facta eſſe viderentur.

Honorius item in (d) Proſphonetico ad Imperatorem cum aliis hæreticis memoratur.

Idem in Imperatoris edicto Honorius notatur his verbis: (e) *hæreſeos fautor, concurſor, confirmator, qui etiam ſui extitit oppugnator.* Quippe qui, ut vidimus, pugnantia dixerit. En quoties in acta relatum ſit damnati Honorii nomen.

CAPUT XXVI.

Actio falſi intentata Synodalibus geſtis, ac duabus Leonis Secundi Epiſtolis, temeraria & abſurda: repugnantibus omnibus ſcriptoribus, actiſque publicis.

Tot acta adulterari & corrumpi à Græcis potuiſſe, Bellarminus & Baronius, aliique jactant: neque tantùm hæc, ſed alia multa, quæ ex his ſecuta ſunt.

Hâc enim Synodi œcumenicæ ſemel prolatâ ſententiâ Romani Pontifices, non jam licere ſibi putârunt, Honorio parcere; ſed Synodi autoritatem ſecutus Leo Secundus ſucceſſor Agathonis, ad quem, anteceſſore mortuo, (f) acta ſextæ Synodi firmanda tranſmiſſa ſunt; damnat Monothelitas, & inter eos Honorium, *qui hanc*, inquit, *Apoſtolicam ſedem, non Apoſtolicæ traditionis doctrinâ illuſtravit; ſed prophanâ traditione immaculatam fidem, ſubvertere conatus eſt.* Quam ſanè Epiſtolam bene Latinam habemus, & ita Nativis ſcriptam ſententiis, ut vel ipſo guſtu, Græcis intactam ſentias.

Hinc Anaſtaſius Bibliothecarius, qui ex ſcriniis Apoſtolicæ ſedis Romano-

rum

(a) Act. 8. p. 741. 749. (b) Act. 12. 13. (c) Epiſt. Agath. Act. 4.

(d) Act. 18. (e) Ibid. (f) Epiſt. Leo. II. t. 6. Conc. p. 1117.

rum Pontificum ſcripſit Hiſtoriam, in Leone Secundo hæc habet: *Hic ſuſcepit ſanctam ſextam Synodum, quæ per Dei providentiam nuper in Regiâ Urbe celebrata eſt, in quâ condemnati ſunt, Cyrus, Sergius, Honorius ac Pyrrhus.* Hæc ille, ab his temporibus haud multùm remotus, ex ſcriniis ſcripſit: quæ ſi omnia falſa & adultera ſunt, nihil eſt in omni antiquitate, quod integrum eſſe conſtet.

Neque ita multò pòſt idem Leo Secundus datâ Epiſtolâ (a) *dilectiſſimis fratribus univerſis, Eccleſiarum Chriſti Præſulibus per Hiſpaniam conſtitutis;* acta ſextæ Synodi recipienda tranſmittit ad Hiſpanos, qui Occidentali ſub Agathone Synodo non adfuerant; de geſtis autem ſextæ Synodi ſic habet: *Quâ in Synodo*, inquit, *æternâ damnatione mulctati ſunt Theodorus, Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Conſtantinopolitani cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit, Apoſtolicâ autoritate incipientem extinxit, ſed negligendo confovit.* Quæ nec nota Græcis, nedum falſata fuerint.

Quare ſequens ætas & ſeptima Synodus & octava, & Synodi deinde omnes, & omnes Pontifices acta ſextæ Synodi & condemnationem Honorii ſuſcepêre. Hanc iterat Taraſius Patriarcha Conſtantinopolitanus Synodi ſeptimæ tempore, ad Adrianum Papam primùm ſcribens hanc ſeptima & octava Synodus, dum anteriorum Synododum pro more, anathemata repetunt; idque Romanis Pontificibus nihil repugnantibus; immò ultrò accinentibus: num ipſe Adrianus ſecundus (b) nonnihil ab Honorii exemplo metuens ſedis ſuæ autoritati, damnatum quidem eum confitetur, à ſexta Synodo, *ſed poſt mortem;* ſed propter hæreſim: ſed conſentiente Romano Pontifice: hæc multis & ſollicitè exequitur; cæterùm de falſitate nulla ſuſpicio. Anaſtaſius verò Bibliothecarius, non modò in Leonis Secundi vita ſcripſit, quæ ſtatim memorata ſunt; ſed etiam Libris pro Honorio editis, cùm eum (c) vel maximè tuendum ſuſciperet, immeritò quidem, ſed à ſexta Synodo verè damnatum fatebatur; ideò nihil de fraude ſuboluit. Quin etiam extat in diurno Libro Romanorum Pontificum ea, quam electi edere conſueverunt, fidei profeſſio: ea in profeſſione inter cæteros anathemate condemnatos, Honorius recenſetur. Quem diurnum Librum doctis viris viſum pridem & agnitum, Petrus Garnerius vir doctiſſimus atque optimus è ſocietate Jeſu Theologiæ Profeſſor ex optimis manuſcriptis vulgavit: idem etiam in vetuſtis Romanis Breviariis, uſque ad noſtrum ſæculum, in ſancti Leonis ſecundi vitâ legebatur. At enim diurnum, ut poſſunt, premunt; in Breviario Romano hæc evaſerunt. An idcò occultarunt? Undique erumpit veritas; tantòque hæc magis comparent, quantò ſtudioſiùs evaduntur.

Quid ergo; tot Romani pontifices; tot Synodi adulteratis codicibus in errorem abrepti ſunt? adeòne pronum fuit tanta in re, toti Eccleſiæ, ipſiſque adeò Romanis Pontificibus illudere?

Atqui in eam rem vel maximè intentos fuiſſe conſtat: nam & Joannes quartus Pontifex Honorium, quoad poterat, excuſabat & Martinum & Agathonem anteceſſori ſuo, occultiùs licèt, patrocinatos eſſe, etiam adverſarii volunt. Nullus interim falſitatem ſuſpicatur. Ac poſt mille annos

(a) Leon. II. Epiſt. 2. ad Hiſp. T. 6. Conc.
(b) Conc. 8. Act. 6. T. Conc.

(c) Collat. Anaſt. ad Joan. Diac. T. 12. max. Bibli. PP.

Digitized by Google

mille annos primus Bellarminus flagitium detegit ; hunc ſequitur Baronius. Quâ tam dignâ ratione ? nullâ , niſi quod ad tuendam eam, quam Romanis Pontificibus tribuunt infallibilitatem , illis falſata VI. Synodo ,quoquo modo opus erat.

Quod enim objiciunt hæc acta (a) falſa eſſe ideò , quia alioquin Patres iniquè inconſultò ac præcipitanter de Honorio ſtatuiſſent ; quis non videat ad falſi actionem , quàm lata ſit janua , ſi hæc admittantur?

Quid autem iniqui eſt in Decreto Synodali ? Nempè , inquiunt , Honorius non erat Monothelita. Quid tùm poſteà ? quaſi hæretici tantùm , ac non etiam hæreticorum fautores defenſoreſque damnentur.

At Patres Honorium (b) excuſare potuiſſent : debuiſſent quærere bonone animo , an malo ſcripſerit : Denique an non hæc qualiacumque recantârit.

Quid autem ? An ut illi parcerent, ejus Epiſtolas intactas relinquerent , quarum autoritate novas ſubinde fraudes hæretici molirentur ! Nempe Patres ſextæ Synodi tenebant Epiſtolas toto Oriente vulgatas , quibus ſe hæretici maximè tuerentur : videbant rectam fidem , una cum errore proſcriptam ; de Palinodiâ autem quid cogitarent ; de quâ nihil audierant ; nihil ad Provincias commeaverat : nihil Romani etiam memorabant ; & erat quod adhuc de Honorio quæreretur.

Nempè ſexti Concilii Patres, Bellarmini , ac Baronii more , in Honorii Epiſtolis reconditos ſenſus quærerent : faventem Sergio , ac veritati per Sophronium prædicatæ obſtrepentem , exquiſitis diſtinctiunculis excuſarent , ſi infallibilem cogitâſſent.

Jam ut ſtrictiùs de falſitate agamus. Græcos hujus autores eſſe volunt ; ſcilicet , ut tot inter à Synodo damnatos Patriarchas ſuos , vel unum Papam cernerent , id fuiſſe ſolatio ; atque hujus rei gratiâ , non tantùm eos , qui in Oriente erant , ſed omnes quotquot per orbem vulgati , libros corrupêre , atque Honorii infarſêre nomen. Hæc quidem, probari non autem jactari oportebat. Sed eſto ; admittamus fabulam. Leonis ſecundi duas Epiſtolas Latinè conſcriptas , totoque Occidente vulgatas , quis confinxit Græcus ? Quis Honorii nomen inſeruit ? Quis ad hoc flagitium perpetrandum , Italiam atque Hiſpaniam ex ultima Græciâ penetravit ? An Latini quoque ad eam falſitatem cum Græcis conſenſêre ? Ludibria quidem , non reſponſa iſta ſunt : prorſuſque conclamata cauſa eſt, quam talibus figmentis defenſam oporteat.

An fortè Leo ſecundus ipſe deceptus eſt, falſaque ad eum Synodi ſextæ acta perlata ſunt ; neque à Legatis didicit ; quid rerum in tanta Synodo ſuper Honorii nomine geſtum eſſet ? Quis inſulſa commenta ac malè cohærentem fabulam ferre poſſit ?

Jam rogo falſane omnia in ſextâ Synodo , quæ de Honorio memorantur ; neque Macarius Antiochenus Monothelitarum Princeps patrocinantem ſibi jactavit. Honorium actione 8. neque Honorii lectæ ſunt Epiſtolæ actione 12. & 13. neque de iis quæſitum aut judicatum quidquam , actione 13. & 18. cui autem falſatio adverſùs Oecumenicam Synodum in totius orbis conſpectu , tanta licuere ? Si autem Honorii Epiſtolæ , verè ab hæreticis laudatæ , in ſanctâ Synodo verè lectæ, verè examinatæ ſunt, & in geſta relatæ, quid egiſſe finges Synodum? tacuiſſe, neque quidquam decreviſſe poſt tantos apparatus? abſurdum, probaviſſe abſurdius. Quis enim id unquam ſomni-

(a) Baron T. 8. an. 681. (b) Ibidem.

niavit? Condemnavit ergo eas Synodus, neque ullum effugium eſt.

Vide autem adultera manus, quid potuiſſe viſa ſit Baronio. Nempè ſi ei credimus, Theodorus ille Conſtantinopolitanus in ſexta Synodo eſt condemnatus; cùm hujus in actis Synodi nulla ſit mentio: damnatione Honorii oppleta omnis pagina eſt: at Baronius eum condemnatum negat: Theodorus ille & contra ſe geſta evaſit, & contra Honorium geſta inſeruit: quidquid libuit, ſuſtulit; quidquid libuit, infarſit: Leonis quoque ſecundi corrupit Epiſtolas: omnia ſucceſſère; fraudis veſtigium nullum; & quidem Baronius (a) tanquam ſcelere deprehenſo, annum falſationis aſſignat, eum, qui poſt Synodum conſequatur: pertractum in ſceleris conſortium Imperatorem ipſum, Catholicum licèt, ut Synodum ſe auctore ac defenſore geſtam ipſe corruperit. Idem Baronius (mirum) de falſanda Synodo ad Imperatorem habitam artificis orationem refert integram, quæ duas implicat paginas: quaſi Theodorus res in tantæ Synodi luce geſtas, recente memoriâ, poſt annum vix expletum, obſtupefactis Patribus & legatis, atque emortuo orbe, æterno ſilentio ſepelire ſe poſſe confideret? Hæc Baronius: quo teſte? quo judice? nullo: niſi quòd non aliis ſuffulta machinis, concepta ſententia ſtare poſſit.

Grave quidem nobis eſt, hæc de Baronio, viro maximo, memorare, ſed potior veritas: atque Annales Eccleſiaſticos, tantum opus ab ipſo auctore, dum partium ſtudiis abripitur, his figmentis dehoneſtatos eſſe, nemo non doleat: neque nos hæc primi memoramus: alii viri doctiſſimi præiverant, ac (b) nuperrimè Chriſtianus Lupus, totum falſi ſuſpicionem tot argumentis eliſit, ut nullus dubitationi ſuperſit locus. Verùm alibi memorata hîc prætermittimus.

At enim ex ſextâ Synodo (c) conſtat corruptam fuiſſe à Monothelitis Synodum quintam, & acta Vigilii & Patrum Libros. Factum: at conſtat etiam falſitatem ſtatim fuiſſe convictam, Patreſque Orthodoxos adversùs impoſtores omninò vigilâſſe. At poſt tantam falſitatem, quantam comminiſceris, novem ſæcula dormierunt.

Quid autem Bellarmino prodeſt, Leonis Magni Epiſtolas & alia multa à Græcis quibuſdam fuiſſe corrupta; cùm ea acta ad nos haud minùs integra pervenerint? Aliud enim eſt à Græcis quibuſdam, codices aliquot; aliud omnes Codices, quotquot per orbem terrarum erant, communi conſenſu fuiſſe corruptos. At enim, inquit ille, teſte Gregorio, Latinorum Codices veraciores ſunt, quàm Græcorum: quoniam Romani ſicut non acumina, ita nec impoſturas habent. Eſto: quod tandem reſpondebunt cùm ad Latinos Codices provocabimus: nempe in Latinis Codicibus, Latinas Leonis ſecundi Epiſtolas legimus, quæ Græcis quoque Codicibus fidem præſtent. Tantine igitur eſt, non erràſſe Honorium, ut eâ gratiâ Latinorum æquè ac Græcorum etiam fidem ſuſpectam habeamus?

Cæterum vir doctiſſimus ac religioſiſſimus Franciſcus (d) Combefis è Prædicatorum ordine, ſacræ Theologiæ Profeſſor, cùm omnia Baronii argumenta invictis argumentis confutavit, tum verò ea geſta protulit, quæ ſi Baronio videre contigiſſet, haud equidem puto hanc falſi actionem tantâ confidentiâ ſuſcepturum fuiſſe.

Is igitur edidit Agathonis Diaconi ora-

(a) T. 8. ann. 682. (b) Diſt. pen. n. 56.

(c) Act. VIII. 12. t. 6. Conc. p. 753. 918.
(d) Hiſt. Monoth. auct. Bibl. Pat. t. 2.

orationem ſcriptam 30. ferè annis poſt ſextam Synodum, Philippici Bardanis Tyranni temporibus: cujus actionis hoc initium eſt: „ Peccator ego & omnium „ minimus Agatho, indignus Diaconus, „ ac ſanctiſſimæ hujus magnæ Eccleſiæ Scriniorum cuſtos, venerabiliſque „ Patriarchalis ſecreti Protonotarius & „ ſecundus Cancellarius, ante 32. plus „ minùs annos, juvenili adhuc ætate „ Lectorum ordini accerſitus, ac inutilis „ notarius agens; ſanctæ huic & univerſali ſextæ Synodo operam commodavi, univerſa in eâ mota, quæſitaque affectatus omnes porrò tomos „ actorum præfatæ Synodi mundo codice propria ipſe manu, Eccleſiaſticis „ Litteris conſignari, qui & ſub ſignaculis, unà cum fidei definitione, „ quam ſancta eadem Synodus palam ediſſet, Patrum ſubſcriptione munita, in „ Imperatoris palatio fuerunt repoſiti, „ ac tutò ſervati: quin & quinque Patriarchalibus ſedibus tradita, definitionis ejuſdem, eâdem Patrum ſubſcriptione munita exemplaria, eodem conſcripſi modo, jubente piæ recordationis Imperatore Conſtantino, ac ſic „ fieri præcipiente; quo fidei orthodoxæ „ ſinceritas, atque veritas nullis pateret inſidiis „.

Cùm poſteà memoraſſet, quid Philippicus Bardanes Tyrannus pro Monothelitis molitus eſſet, addit: nec voluiſſe eum ingredi regiam, quoad ſextæ Synodi imago inde dejecta eſt; ſubditque: *Id*, inquit, *ſua autoritate decernens, ut Sergii, Honoriique ac cæterorum pariter ab eâdem ſanctâ œcumenicâ Synodo ejectorum, ac Anathemati ſubjectorum nomina in ſacra ſanctiſſimarum Eccleſiarum dyptica, præconio publico rurſus referentur, eorumque per loca Imagines reſtituerentur.*

En pro Honorio quid hæretici faciant, quid Catholici atteſtentur: En qui acta conſcripſerit teſtis adducitur: Quid plura deſideramus? At adhuc Græcos omnes, etiam pios & orthodoxos, & ſextæ Synodi ſtudioſiſſimos, ſextæ Synodi falſatæ argui placet. Nimiùm profectò hæc prava ſunt, ſed tamen audiamus, in quo Bellarminus & Baronius vim faciant.

CAPUT XXVII.

Potiſſimum argumentum falſitatis ex Agathonis *Epiſtolâ ductum: quàm vanum illud ſit: Agatho &* Leo II. *inter ſe componuntur: Etſi* Honorius *de fide pravâ docuerit, haud minùs Eccleſiæ Romanæ permanere inconcuſſam fidem.*

Nempè ex Agathonis ad Conſtantinum Pogonatum Epiſtolâ, hæc proferunt (a) quæ palmaria eſſe putant: „ Apoſtolica Petri Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt: Nec hæreticis „ novitatibus depravata ſuccubuit, ſed „ ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum „ Chriſti Principibus illibata fine tenùs „ permanet, ſecundùm ipſius Domini „ Salvatoris pollicitationem Petro: Petre, inquiens. Ecce Sathanas, &c. „ Conſideret itaque veſtra tranquilla „ Clementia, quoniam Dominus & „ Salvator omnium, cujus fides eſt, „ qui ſedem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum ſuos fratres „ admonuit: quod Apoſtolicos Pontifices meæ exiguitatis prædeceſſores „ confidenter feciſſe ſemper cunctis eſt „ cognitum „.

Hæc verò Epiſtola, ut ait (b) Bellarminus,

(a) Conc. VI. Act. IV. t. 6. Conc. (b) *Bellarm.* unde ſupra.

minus, à toto Concilio probata eſt actione 8. & 18. ubi dicunt Patres, non tam Agathonem quàm Petrum per Agathonem locutum. Ergo ex eâ Epiſtolâ Honorius quoque confirmavit fratres in verâ fide. Non ergo hæreticus, neque ei Anathema dictum à Sanctâ Synodo, quæ Agathonis Epiſtolam recepiſſet; atque omninò Synodum falſatam eſſe oportet.

Tantam vim ineſſe putat in iſtis verbis, quibus Apoſtolici, ſemper fratres ſuos confirmâſſe memorantur, omnes ne ad unum? atque ut hîc alios omittamus, etiamne Liberius, quo tempore Nicænam infirmabat fidem; Athanaſium fidei pugilem communione repellebat; Arianos omnes habebat pro Orthodoxis & cum Conſtantio perſequebatur Eccleſiam? prorsùs nec illa tempora excipienda ſunt, ſi ſemper illud ſtrictè valeat. Sed ut in Honorio jam figamus gradum, rogo tantiſper ſextam Synodum omittamus, rem ipſam attendamus: falſata ſanè ſit Synodus, quàm maximè eâ parte, qua Litteras Honorii damnat. Certè ipſæ Litteræ verè ab Honorio ſcriptæ quas ut ab eo ſcriptas & Joannes quartus (a) Honorii ſucceſſor, & ſanctus Maximus, & ſancto Maximo teſte, ipſe Honorii ſecretarius defenſabant. Neque Baronius aut Bellarminus negant, immò ex earum fide maximè tuentur Honorium. Damnatæ ergo non fuerint, neque earum auctor; non eo profectò meliores, ſi judicium effugiſſent. At ſi id ad extremos apices verum eſt, quod Agatho prædicat, à ſuis *prædeceſſoribus*, etiam ab Honorio, ut vis, *fratres Epiſcopos in verâ fide ſemper* (b) *fuiſſe confirmatos*; Ergo Honorius fratres in vera fide confirmabat, tum cùm duas voluntates & operationes à prædicatione fidei eximebat. Confirmabat in fide Sergium Patriarcham, tum cùm ſcriberet, *& unius vel duarum operationum novæ adinventionis vocabulum refutaret*, atque unâ cùm hæreſi orthodoxæ quoque fidei Confeſſionem novitatibus accenſeret. Confirmabat in fide tum, cùm *unam vel duas voluntates ſentire vel promere ineptum* pronuntiabat. Quaſi vel utrumque adverſari, vel ſaltem de utroque dubitare vera ratio cogeret. Confirmabat in fide Sophronium Hieroſolymitanum tum cùm duas operationes ex Patrum Regulâ vel maximè aſſerentem, ita deterrebat, ut ab eâ voce diſceſſurum, cùm illius quoque Legati *inſtantiſſimè* pollicerentur: Adeò rem urgebat Honorius; *pacis cauſâ*, inquies; falſæ quidem pacis, & meritò à Patribus deteſtatæ, ut ſuprà docuimus. An verò pax id quoque cogebat, *ut ineptum*, & novum diceret, quod ſapientiſſimum, quod antiquiſſimum, quod ſemper in Eccleſia prædicatum eſſe conſtaret? Sed alio ſenſu, inquies, & ipſâ quæſtione nondum intellectâ; & tamen interrogatus à tribus Patriarchis & utraque audita parte. Nam & Sergium ac Cyrum hæreticos, & Sophronium maximè orthodoxum audiebat; quos tamen interrogantes adeò non confirmabat in verâ fide, ut & à veræ fidei, quæ utique certa neque ambigua eſt, profeſſione averteret. At nullo dato anathemate; quaſi in damnando ſolùm, non etiam in probando, Eccleſiaſtica vigeat autoritas. Quid autem juvat nullum anathema pronuntiatum ab eo eſſe, qui vel hinc maximè in culpâ erat, & officio deerat; quod eo in diſcrimine poſitus, Anathema ſuſpendiſſet: remque certam ac firmam in dubio reliquiſſet? At ut privatus homo; verùm utcumque eſt, quam-

(a) Collat. cum Pyrrh. (b) Vid. ſup. c. 22. 23.

cumque Honorius perſonam induerit; certè interrogatus à tribus Patriarchis, atque Doctoribus, in eo articulo verſabatur, ut vel eos in fide confirmaret, vel officio deeſſe cogeretur: non autem confirmavit, quos in ruinam impulit, vel certè fluctuare fecit: Ergo officio defuit.

At enim Agatho, cujus Epiſtolam ſuſcepit ſacra Synodus, eum defenſare voluiſſe videbatur, obliquè certè, ut vidimus, non clarè & apertè. Suſcepit autem ſacra Synodus fidem Agathonis, non quæcumque de Honorio obliquè & occultè ingerebat. Ac ne quid Agathoni Patres derogâſſe viderentur, id etiam ſcripſere ex ejus ſententiâ damnatum Honorium, quem in Sergio ac ſimilibus proſcripſiſſet.

At qui tantùm Agathoni deferri velit, Honorium obſcurè & obliquè excuſanti; audiat Leonem ſecundum clarè & apertè ex ſacræ Synodi præſcripto condemnantem: *Anathematiſamus*, inquit, *etiam Honorium, qui hanc Apoſtolicam ſedem, non Apoſtolicæ traditionis doctrinâ illuſtravit, ſed prophanâ traditione immaculatam fidem ſubvertere conatus eſt.* Et ad Hiſpanos quidem mitiùs, ſed tamen tremendâ voce: *Æternâ damnatione multati ſunt, Sergius, Pyrrhus &c. cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit, Apoſtolicâ Autoritate incipientem extinxit, ſed negligendo confovit.*

Nempe his Epiſtolis victus Baronius, optat falſas, non probat. Nunc Agatho & Leo ſtent ſimul: ille ante Synodum habitam, Honorium utcumque purgare conatus: hic poſt Synodi ſententiam, non modò abſtinendum ratus ab excuſando eo, verùm etiam arbitratus debito anathemate percellendum. Ac ſi tantos Pontifices etiam ſuper Honorii nomine conciliare nos oportet, Agathonem, quo præſide Synodus inchoata eſt, & Leonem, quo probante firmata, tu ſanè, quiſquis es, qui Bellarminum ſequeris, conciliare non potes Agathonem dicentem, ut quidem interpretaris, ab Honorio quoque prædicatam eſſe & confirmatam fidem cum Leone dicente ab eodem Honorio non fuiſſe *illuſtratam*, ſed fuiſſe proditam: nos facilè componimus omnia. Petro enim imperatum; ut confirmaret fratres; & Agatho dicit, & Leo fatebitur: Id ergo ad Pontificium munus pertinere, uterque prædicabit; & nos ſanè cum iis prædicamus. An verò certum ſit eo ſemper officio functos, Agatho quidem id aſſeruiſſe videtur; Leo verò Honorium vehementiſſimè officio defuiſſe. At illius generale, cum hujus peculiari dicto, facilè cohærebit. Dictum enim Agathonis non ad ſtrictos apices exigendum, ſed civiliter intelligendum eſſe dicimus: *& ſemper* ideò dictum, quod plerumque id factum ſit; quod unius culpa Pontificis, aliorum ſtatim opera ſarciatur, nihilque detrimenti patiatur fides. Solemus enim homines magna & illuſtria & conſueta ſectari; quod rarum fuerit & ſtatim mutatum, nullâ rerum converſione memorabili, nec factum cogitamus. Ita quidquid ab Honorio peccatum eſt, id ſanctus Severinus Honorio proximus, id ſanctus Joannes quartus, ſanctuſque Theodorus, Martinus, Eugenius, Vitalianus, Adeodatus, Donus, Agatho, Honorii ſucceſſores cumulatiſſimè reparârunt; ut officio defuiſſe Honorium Eccleſia Romana vix ſenſerit. Hinc *Eccleſiam Romanam non fuiſſe depravatam, neque errori ſuccubuiſſe, ſed in fide manſiſſe* Agatho prædicavit, & nos confitemur, neque in Petri ſede viſos eſſe Sergios, Pyrrhos, Paulos, Petros, Theodoros ſibi mutuò erro-

errorem quaſi hæreditarium cum ſede tradentes, neque Romanos Pontifices ſibi invicem ſuccedentes, à fidei unitate abruptos fuiſſe. Quod ſi Honorius vel pejora auſus eſſet, non Romana propterea ſuccubuiſſet fides, ſed eum ut mortuum Eccleſia projeciſſet, & ex Eccleſiâ Romanâ Pontifex Catholicus ſurrexiſſet: quæ ſi conſideremus, & Agathonem cum Leone componamus, tum demùm intelligemus, quid ſit illud immotum, quod in ſede Petri omnes Catholici veneremur. Quare ut hanc diſputationem aliquando concludamus hæc certa comperimus.

Honorium de fide à tribus Patriarchis interrogatum peſſima reſpondiſſe.

A ſextâ Synodo anathemate condemnatum.

A Romanis Pontificibus ante ſupremam Synodi ſententiam excuſatum; poſt eam ſententiam eodem Anathemate eſſe damnatum.

Bellarminum ac Baronium converſos ad fabulas, quod Honorium defenſuris nihil aliud auxilii ſuppetebat.

CAPUT XXVIII.

Quæſtio de Honorio *concluditur, atque utcumque illius res ſe habent, invictum manet ex his petitum argumentum.*

Addimus & id fruſtrà eſſe, quod Bellarminus ac Baronius tanto molimine adſtruere pergunt. Eſto enim, falſata ſint omnia; tamen, te fatente, à ſecutis Pontificibus, à ſeptimâ denique & octavâ Synodo, vera ſunt credita. Credita ergo à Pontificibus; credita à Conciliis; credita ab omnibus; credita, inquam, de Pontifice, quæ tanto molimine ne credantur caves.

Sagaciſſimus Bellarminus id vidit, nec negavit: creditum, inquit, de Pontifice, ut homine privato, quin tu igitur eo gradu conſiſtebas? quid actorum fidem tam inani operâ ſollicitatam oportebat? nempè Reſponſio de Papâ ut homine privato non ſatiſfaciebat animo, cùm certum illud maneret, à Synodo ſextâ generali fuiſſe interrogatum, Apoſtolico officio defuiſſe; neque confirmâſſe, ſed impuliſſe fratres, ſeſeque cum eis in præcipitium conjeciſſe. Hæc mente complexi Synodos ac Pontifices Bellarmino ac Baronio, ſummis licèt viris, facilè anteponemus. Quod verò Anaſtaſius Bibliothecarius ſextæ Synodi Decreta improbat, eaque pro Honorio audet, quæ nec Romani Pontifices auſi erant; contemnemus quidem, ſed interim intelligemus, nullam aliam viam tuendo Honorio patuiſſe. Neque enim cogitabat illud, aut Romanum Pontificem pro privato egiſſe, qui tot Patriarchis de fide quærentibus reſponderet; aut ejus Epiſtolas non fuiſſe dogmaticas, qui ſciret pleraſque alias, non alio ritu modoque eſſe ſcriptas: neque levia illa aut minuta proferebat, in quæ nunc ſe conjiciunt; ſed perfricta fronte Honorium tuebatur: quem ſi quis auctorem ſequi malit, nec ſic effugiet: manetque ſemper illud fuiſſe creditum Romanum Pontificem, ritè de fide interrogatum, docendo Patriarchas, reſpondendo Eccleſiis, peſſima ac meritò damnanda reſpondiſſe, eamque ſententiam ab œcumenicâ Synodo promulgatam: ſecutos Pontifices, ſecuta Concilia æquè œcumenica conſenſiſſe.

Jam ſi Anaſtaſius, (a) ac poſt eum Bellarminus, ne quid intentatum relinque-

(a) *Anaſt.* Epiſt. ad Joan. Bibliot. Max. t.

querent de Litteris Honorii ſubdubitare voluiſſe viſi ſunt; quid noſtrà? cùm eas à Joanne quarto defenſas, atque in ſextâ Synodo Græcè & Latinè lectas, & cum autenticâ (b) diligenter collatas, ac pro veris agnitas, ac damnatas eſſe conſtet, idque præſentibus & nihil contradicentibus, immò conſentientibus, ac ſubſcribentibus Sedis Apoſtolicæ legatis, & ii quidem cùm Vigilio Papæ falſa decreta imputarentur, falſum arguerunt, Calumniam propulſârunt; pro Honorio nihil hiſcunt. Quin ipſe Anaſtaſius, ipſe Bellarminus, non modò admittunt Epiſtolas, verùm etiam aſſerunt, vendicant; ex iis maximè tuentur Honorium; quod item Baronius factitavit. Nec mirum varios fuiſſe, ac trepidos, qui tot undique coarctati argumentis, quo loco pedem figerent, non haberent. Sed eorum commenta dudum nos plus æquo diſtinent.

CAPUT XXIX.

Patres Toletani *Concilii decimi quarti Synodum 6. pro œcumenicâ non habent, eò quòd Hiſpani ad eam vocati non eſſent, neque eam probant niſi facto examine, tametſi à Leone ſecundo probatam conſtitiſſet.*

UNum jam ſupereſt de ſextâ Synodo (c) memorandum, imò memoratum & jam perſtringendum paucis. Hiſpani, Occidentali Concilio ab Agathone collecto, nulli interfuerunt, neque Synodum ſextam noverant, neque etiam ad eam vocati erant. Itaque (d) Leo ſecundus ad eos ſcribit Epiſtolam eam, quam ſæpe memoravimus; ſimul definitionem ſanctæ Synodi & acclamationes mittit, acta quoque totius Concilii directurus, ſi ipſis delectarentur. Quæ cùm omnia recepiſſent, ſub Benedicto ſecundo Leonis ſucceſſore & Ervigio Rege, placuit Toleti congregari totius Hiſpaniæ *generale Concilium*, ut ea geſta ab omnibus regni Conciliis & provinciis probarentur. Decretum fit in hæc verba: (e) „ Geſta Synodalia & cum geſtis „ quoque Leonis antiquæ Romæ Pontificis invitatoriæ Epiſtolaris gratiæ „ conſulta ſuſcepimus, per quæ omnis „ ordo Geſtorumque decreta dilucidè „ patuerunt. Quâ Epiſtolâ Præſules „ Hiſpaniæ invitati erant, ut prædicta „ Synodalia inſtituta, noſtri vigoris „ manerent autoritate ſuffulta „. En perſpicuis verbis Hiſpanienſium Præſulum requiſita autoritas poſteà: „ Placuit proinde ſatisfacientes Romani „ Pontifici, ea ipſa geſta firmare. *Et* „ *paulò pòſt*. Ut utraque operum geſta, & Synodico dirigantur examine, „ & diſcreta Conciliorum fulciantur autoritate. Idque fieri volunt, poſtquam, ut aiunt, Synodicâ iterum examinatione decreta, vel communi Conciliorum omnium judicio fuerint comprobata. *Denique*, dicta geſta cum „ antiquis Conciliis conferentes, ea „ ipſa geſta probavimus..... & ideò „ ſupradicti acta Concilii in tantum à „ nobis veneranda ſunt, & recipienda „ conſtabunt, in quantum à prædictis „ Conciliis (*Nicæno & aliis*) non diſcedunt „. En deliberatio; en examen exactum ad certam regulam, ad Patrum ſcilicet & antiquorum Conciliorum fidem, & poſt illud examen, neque aliter geſta *firmata*. Quid amplius? Ni-

(b) Conc. 6. Act. III. (c) Diſt. pen. n. 57. 58. (d) Leo. II. Epiſt. 2. t. 6. Conc.

(e) Conc. Tolet. 14. T. 6. Conc. n. 2. 3. 4. 5. 6.

Nimis probas, inquiunt; neque enim Pontificis tantùm, ſed Synodorum univerſalium Decreta, particularibus Synodis examinanda ſubjicis. Facilis ſolutio. Univerſalium Conciliorum, quæ ut talia ſint agnita, doctrinam, ac fidem, nemo unquam examini aut retractationi ſubmiſit. Hiſpani autem Patres minimè agnoſcebant ut univerſalem hanc Synodum, quam nec audierant, ad quam nec vocati erant. Undè nunquam vocant univerſalem Synodum, ſed aiunt: *ad ſe perlata* (a) *geſta Synodalia, quibus Conſtantinopoli Conſtantino pio Principe mediante, magna & ſublimis copia aggregata Pontificum* & conſideranti, tota geſtorum ſeries indicabit, graviter tuliſſe Hiſpanos, quòd vocati non eſſent; Quin etiam toties iteratâ examinis mentione, caviſſe videntur, ne quis exiſtimaret Concilii talis, quaſi univerſalis teneri Hiſpaniam, tantam Eccleſiæ partem, etiam non vocatam. Cùm autem Synodum ut œcumenicam nollent agnoſcere, tamen de Sedis Apoſtolicæ ſententia nulli dubitabant, quam & Agathonis & Leonis Epiſtolis expreſſam legerent. Difertè enim Leo Concilium VI. uti alia quinque, univerſale vocabat, & lata in Synodo ſexta anathemata iterabat, ut ſuprà vidimus. Quare agnitum quoque Pontificis Romani de fide Decretum examini ſubdunt, & legitima cognitione comprobant; nec verentur dicere, à ſe quoque firmari: tantùm autoritatis ipſi unitati, & communi conſenſioni ineſſe intelligebant.

Eadem ratione Franci Noſtri, & Carolus Magnus ac Ludovicus verè Chriſtianiſſimi Imperatores, ſeptimam Synodum de ſacris Imaginibus, recipere ut œcumenicam diutiſſimè recuſârunt; quòd ad eam nullo modo vocati eſſent. Sed jam operæ pretium eſt, ut ejus Synodi acta referamus.

CAPUT XXX.

Synodus Nicæna ſecunda ſeu generalis ſeptima more antecedentium Synodorum, de Adriani primi Litteris quæſtionem habet: Locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione eſſe poſitam.

Cum Adrianus primus veram de colendis *κατὰ σχέσιν*, ſeu relativò cultu Chriſti & Sanctorum Imaginibus doctrinam; ſeptimæ Synodo per litteras, more priorum Pontificum expoſuiſſet; Patres quoque more majorum eas Litteras Synodicè examinârunt. Lectis enim Epiſtolis duabus, ſancti Pontificis altera ad Imperatorem, altera ad Synodum; quæſitum ita eſt per Legatos Apoſtolicæ ſedis: (b) *Dicat nobis Sanctiſſimus Patriarcha Taraſius Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus, ſi conſentiat Litteris Sanctiſſimi Papæ ſenioris Romæ?* Rogatus in eam formam Taraſius, conſentire ſe profitetur: *Nam & ipſi nos*, inquit, *ſcrutando Scripturas & Syllogiſticè approbando rimati ſumus: ſic quod confeſſi ſumus, confitemur; & confitebimur; conſonamus, & vim lectarum litterarum confirmamus.* Supplendum ex Græco poſt illud; *Scripturas rimati*, hoc quoque, *& patriis doctrinis docti:* quod etiam vulgata & antiqua verſio retinebat.

Patet ergo à Taraſio ita approbatas Adriani Epiſtolas, quòd rem ipſe perpendens,

(a) Ibid. n. 2.

(b) Conc. Nic. 2. Act. II. T. 7. Conc.

pendens, eas ſcripturis, traditioni, eique quam ipſe ab antiquo hauſerat, fidei conformes eſſe ſenſerit, factaque inquiſitione intellexerit: poſt quæ Taraſii verba, *ſancta Synodus dixit: tota Sacratiſſima Synodus ita credit, ita ſapit, ita dogmatiſat.* Quibus verbis tota Synodus ſe Adriano auctori, ac Taraſio ex intellecta ac perpenſâ ratione approbanti, conſentire declarat, atque ut res conſtaret clariùs, à Legatis Apoſtolicis Synodus interrogata eſt, in hanc formam; *dicat nobis ſancta Synodus, ſi admittat Litteras ſanctiſſimi Papæ ſenioris Romæ, an non?* quod de re explorata, deque irreformabili judicio quæri, neque recta ratio, neque fides ſinit. Ad eam rogationem ſancta Synodus dixit: *ſequimur & ſuſcipimus, & admittimus.*

Unde rebus ſummâ attentione perpenſis, fit definitio (a) Synodalis, non unius Romani Pontificis, ſed totius Eccleſiæ Catholicæ conſenſu, & autoritate nixa: cujus quippè definitionis hoc initium, hoc fundamentum, hæc ſumma eſt: *Chriſtus, deſponſata ſibi ſua ſancta Catholica Eccleſia, non habente maculam ſeu rugam, hanc ſe conſervaturum promiſit, ſanctiſque diſcipulis ſuis aſſeverabat dicens; vobiſcum ſum omnibus diebus. Hanc autem repromiſſionem, non ſolùm illis donavit, ſed nobis, qui per eos credidimus in nomine ipſius.* Hoc igitur pro certo fundamento habent; non Romani Pontificis definitionem, de quâ ipſi deliberant, ſed Chriſti promiſſionem eam, quam toti Eccleſiæ Catholicæ datam intelligebant: ſubdunt: *Propterea Dominus Noſter, nos Sacerdotii Principes beneficio ſuo undique convocavit, quatenus deifica Catholicæ Eccleſiæ traditio communi decreto recipiat firmitatem.* Quæ verba clarè docent, in quo ſit vis Eccleſiaſtici judicii, ut nihil innovetur; ut quæ communi traditione perlata ſint ad nos, communi conſenſione ac decreto firmentur: undè adduut: *nihil adimimus; nihil addimus:* communi & univerſali traditioni ſcilicet: *ſed omnia quæ Catholicæ ſunt Eccleſiæ immutilata ſervamus.* Quibus poſitis ſic concludunt; *quæ cùm ita ſint, regiæ viæ ſemitis inhærentes, ſequenteſque divinitùs inſpiratorum ſanctorum Patrum noſtrorum magiſterium, & Eccleſiæ Catholicæ traditionem, quippe quam eſſe noverimus Spiritûs Sancti, qui ipſam inhabitat; definimus in omni certitudine ac diligentia &c.* ut profectò appareat ſummam illam & ineluctabilem certitudinem in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione, immò in Spiritûs Sancti univerſam Eccleſiam docentis magiſterio eſſe poſitam: quod habemus demonſtrandum. Igitur Sanctæ ſeptimæ Synodi poſt Romani Pontificis lectam definitionem, Inquiſitio, confirmatio, Judicium ſic ſe habet.

(a) Defin. Syn. 7. Act. VII.

CAPUT XXXI.

Galli Synodum ſeptimam ſeu Nicænam II. Adriano præſide habitam pro œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipſi, nec alii Occidentales vocati eſſent: Egregius eâ de re Jacobi Sirmundi locus: Romanorum Pontificum de Gallis ſententia.

CUr autem Patres noſtri Eccleſiæ Gallicanæ Præſules ejus Synodi Decretis repugnarent, cauſa erat, non quòd

quod de Synodi œcumenicæ autoritate dubitarent; ſed quòd Nicænam II. ad quam vocati non eſſent, pro œcumenicà non agnoſcebant: immò in Francofordienſi (a) Synodo, ex Galliæ ac Germaniæ Eccleſiis congregatà, præſentibus etiam Romanæ Eccleſiæ Legatis, reſpuebant: quod quia maximè ad rem noſtram ſpectat, diligentiſſimè conſiderare nos oportet.

Sanè quod ad rem ipſam ſpectat, hoc eſt, Imaginum cultum, non eſt animus majorum noſtrorum ſententiam tueri; quippè quos intelligamus, cum ipſis Nicænis Patribus, facilè convenire potuiſſe: ſi quod poſteà factum eſt, ſua ipſorum dogmata ſatis attendiſſent. De Synodi autem Nicænæ autoritate, quod hujus loci eſt, placet adſcribere verba egregii viri Jacobi Sirmundi, in admonitione ad Canonem II. Concilii Francofordienſis. *Quod*, inquit, *ad Synodi nomen attinet in promptu habent Galli, quo invidiam depellant. Conſtat enim ſic in hâc quæſtione verſatos eſſe, tum Synodi Francofordienſis, tum Carolini voluminis auctores, ut ſibi, non cum œcumenico Concilio, ſed cum peculiari Græcorum Synodo, rem eſſe contenderent. Ita enim paſſim in Libris illis profitentur, queruntarque propterea, illam ſibi aut univerſalis, aut ſeptimæ Synodi nomen arrogare, cùm œcumenicam dici poſſe negarent, ad quam ſoli Græci conveniſſent, reliquarumque Provinciarum Eccleſiæ convocatæ, aut ſententiam per Epiſtolas, more Eccleſiaſtico rogatæ non fuiſſent. Et quidem ſi rem ſuis momentis expendamus, ſatis omninò cauſæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc provinciarum, ac totius penè Occidentis ſuffragia deeſſent, pro œcumenicâ non haberent. Nec Adrianus ipſe aliter ſe ſentire oſtendebat, qui allatam è Græcis Synodum (ut Hincmarus eodem loco docet) in Galliam miſit; Conciliumque ejus cauſâ convocari à Carolo juſſit, & Libris Carolinis, quibus oppugnata eſt, ita reſpondit ut œcumenicæ Synodi nomen illis autoritatemque nuſquam objiciat.* Hæc Sirmundus vir maximus pro Gallis noſtris, de Synodi Nicænæ II. autoritate reſpondet.

Neque tantùm Concilii Francofordienſis tempore, Nicænam ſecundam Synodum reſpuebant, cùm ejus acta ignorarent ferè, ſed etiam toto Caroli Magni regno, ac diutiſſimè poſtea.

Conſtabat interim Romanos Pontifices in eandem cum Nicænâ ſecundâ Synodo iviſſe ſententiam, atque ab Adriano editam eâ de re ac miſſam ad Synodum Epiſtolam decretalem, cui Synodus conſenſiſſet.

Agitata poſteà res eſt, miſſis ultrò citróque ſcriptis; editique Libri adverſùs Nicænam Synodum, qui ex Caroli nomine Carolini appellantur. His reſponſum eſt ab ipſo Adriano pro Nicænis dogmatibus: neque eò ſeciùs noſtri cum Carolo Magno in ſententia perſtitere.

Neque intereà pro hæreticis aut ſchiſmaticis habebantur, qui de re maximâ, nempè de interpretandis primæ tabulæ præceptis diſſentirent, quia bono animo rem quærere, non pertinaci ſtudio contendere videbantur. Et Carolus Magnus cum Adriano primo, non tantùm religionis obſequio, ſed etiam ſingulari, atque intimo amicitiæ vinculo conjunctiſſimus vixit: & interim à Leone tertio ſæpè ad auxilium invocatus, & Imperiali Coronâ fuit inſignitus: adeò quæ ad fidem ſpectare viderentur, non in unius Romani Pontificis autoritate, ſed in Eccleſiæ univerſæ conſenſione poſita eſſe conſtabat.

Quin etiam imbibita noſtrorum animis ſub Carolo Magno Rege ſententia, ſub Ludovico Pio hæſit.

(a) Conc. Francofor. Can. II. T. VII. Conc. Gener. II. Conc. Gall.

Nempè ſub eo Principe de Imaginibus conventus habitus eſt Pariſiis; cujus conventûs hiſtoriam ex Geſtis, vir diligentiſſimus Sirmundus ſic exponit: veniſſe (a) ad Ludovicum Pium, Michaëlis ac Theophili Græcorum Imperatorum Legatos, atque inter cætera diſſidium expoſuiſſe, quod in Eccleſiâ Orientali propter Imagines verſabatur; quas alii adorandas, alii non adorandas eſſe contenderent; eoſdem Imperatorum Legatos ſignificâſſe, ſe hâc de cauſâ Romam etiam ad Pontificem ituros: Ludovicum pacis componendæ ſtudio à Pontifice popoſciſſe, ut ejus rei gratiâ Pariſiis Epiſcopi convenirent.

Ex hujus conventûs ſententia, Ludovicus Pius ſcripſit Epiſtolam ad Eugenium ſecundum, & Commonitorium ad Hieremiam Senonenſem, ac Jonam Aurelianenſem ſuos ad Eugenium Legatos, ex quibus hæc habemus.

Primò ab Epiſcopis *Collectiones* factas *de Libris ſanctorum Patrum*, (b) eaſque ad Ludovicum perlatas: ſic enim ſcriptum eſt in ipſo Commonitorii initio.

Secundò petitam fuiſſe licentiam ab Eugenio hujus nominis II. ut Epiſcopi eas collectiones facerent, quæ Papæ ad Græcorum conſulta reſponſuro adjumento futuræ viderentur. Quâ de re ſcribit Ludovicus ad Eugenium ſecundum: ***A veſtrâ ſanctitate petivimus, ut ſacerdotibus noſtris liceret, de Libris ſanctorum Patrum ſententias quærere, atque colligere quæ ad eamdem rem, pro quâ iidem Legati*** (Græci ſcilicet) ***vos conſulturi erant, veraciter definiendam convenire potuiſſent.***

Tertiò res igitur ita tractabatur, etiam Eugenii II. conſenſu, ut quæ nondum ultimo atque irretractabili judicio definita eſſet.

Quartò hæc quidem ad Papam ſcripta ſunt. At in Commonitorio Epiſcopi jubebantur, ut rem quàm minimâ Pontificii animi offenſione tractarent. Verba Commonitorii (c) ſic habent: *Ut ſummoperè caveatis ne nimis reſiſtendo Domnum Apoſtolicum in aliquam irrevocabilem pertinaciam incidere compellatis: ſed obſequendo magis quàm apertè reſiſtendo, ad menſuram deducere valeatis.* Sic & Sedis Apoſtolicæ dignitatem colebant, & eum Pontifice reverenter tractabant, & ab eo interim in quæſtione fidei, *irrevocabilem pertinaciam* metuebant.

Atque hæc acta ſunt anno 824. poſt triginta annos quàm ſecunda Nicæna ſynodus habita eſſet. Ac poſteà Franci diutiſſimè ſuam ſententiam tuebantur. Interim cùm à tot Romanorum Pontificum Decretis recederent, haud minùs ſe in Eccleſiæ Romanæ Communione ac fide permanere gloriabantur. Adeò dubia, nec dum recepta communi conſenſu dogmata, à certis exploratiſque ſecernebant. Neque Romanam Eccleſiam, ſuis licèt Pontificibus cohærentem, erràſſe jactabant; quòd abeſſe putarent eam, quam ad extremum ab Eugenio metuebant, *irrevocabilem pertinaciam.* Nec illis palam diſſentientibus, Concilii Nicæni ſecundi, aut Romanorum Pontificum, qui idem decreviſſent, aut etiam Concilium Nicænum comprobâſſent, tanquam indeclinabilis objecta eſt autoritas. Quod ſatis conſtaret, nec vocatos eos, & pro lege eſſet illud, à Nicænâ quoque Synodo poſitum fundamentum communem fidem, communi conſenſu ſtabiliendam. Quare Concilii ſeptimi apud Orientales, re penitùs inquiſitâ, inter ſe conſentientes, ſtatim autoritas valuit: apud noſtros, rebus paulatim patefactis, & conſentientibus Eccleſiis obtinuit: adeò & noſtrorum animis inhærebat, & ipſi Romani Pontifices

(a) T. II. Conc. Gall. ad ann. 824. (b) Commonit. ibidem.

(c) Ibid.

ces fatebantur, illud à majoribus acceptum: fidei definitiones Eccleſiæ Catholicæ conſenſu valere.

CAPUT XXXII.

Octava Synodus Generalis Conſtantinopolitana quarta æquè ac cæteræ, de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam ſibi à Chriſto, ut & Romanæ Eccleſiæ ligandi ac ſolvendi poteſtatem agnoſcit & exercet: poſt Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia ſpes eſt.

Non eſt hîc prætermittenda generalis octava Synodus, Conſtantinopolitana quarta ſub Adriano ſecundo ſummo Pontifice, & Orientis Imperatore Baſilio. Etſi enim non de fide propriè, tamen agit de re maximâ, quæ fidem proximè attineat; de initio ſcilicet Photiani ſchiſmatis, totam conturbantis Eccleſiam & in ingens incendium erupturi.

Quis Photius fuerit, quâ violentiâ Ignatium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, virum ſanctiſſimum oppreſſerit, & ejus locum invaſerit, ut deindè à Romanis Pontificibus compreſſus, condemnatus, anathematizatus fuerit; quâ audaciâ adversùs Eccleſiam Romanam caput erexerit, omnes ſciunt: de eo ejuſque ſectatoribus penitùs amovendis, quæſtio habebatur; totaque adeò Synodus in commendandâ Sedis Apoſtolicæ autoritate verſatur.

Actione III. legitur Adriani II. Epiſtola ad Synodum: poſt eam lectionem Sanctiſſimi Vicarii ſenioris Romæ dixerunt: eſt canonicè & Synodicè acta Epiſtola hæc. Sancta & univerſalis Synodus dixit; Canonica & ordinata, & plena juſtitiæ eſt Epiſtola quæ lecta eſt. Solemnis formula & anteriorum Synodorum uſu ac traditione repetita, atque ab Apoſtolicis legatis frequentata.

Actione 4. & 5. leguntur Nicolai Papæ, Adriani Anteceſſoris, Epiſtolæ duæ, & Legati meritò contendebant, rem *ex multo tempore eſſe judicatam; neque à Patrum traditionibus poſſe diſcedi.* Cæterùm ad tollendam dubitationem omnem, lectis Epiſtolis, Synodum (a) rogant: *Placetne vobis ſenſus iſte, an non? & ſi quidem vobis placet, talia ſunt noſtra & noſtræ ſedis: quod ſi apud vos non fuerint acceptabilia, nos tamen ſuper montem excelſum Synodi aſcendemus, & exaltabimus in fortitudine vocem noſtram, Evangelizantes vobis, & conſequentiam quæ facta eſt*, (id eſt, rei geſtæ ſeriem, proceſſumque juridicum) *& ore promulgata eſt ſanctorum Patrum noſtrorum à gratiâ Spiritûs Sancti: Ad hæc quid dicit ſancta Synodus? Sancta & univerſalis Synodus exclamavit; recipimus omnia; valdè quippè ſunt diſcreta & congrua, & conſona Eccleſiaſticis Regulis.* Ita ſanctæ Synodi accipiunt, & ſanctæ ſedis decreta, & monita Legatorum, facto examine ratione perfectâ.

Actione 6. Epiſcopi, (b) qui Photio ſe obligatos putabant, ab his vinculis per hæc verba Synodi liberantur: *Sanctiſſimi vicarii ſenioris Romæ, & nos, qui reliquarum ſedium vicarii ſumus, hæc omnia diſſolvimus; gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui dedit nobis ſummi ſacerdotii poteſtatem juſtè & congruè ligandi atque ſolvendi.* Addunt: *Spiritus enim Sanctus, qui locutus eſt in ſanctâ Romanâ Eccleſiâ, credimus quod & in Eccleſiis noſtris locutus extiterit.* En Epiſcopalis cœtûs à Chriſto profectam, & unà cum Romana ſede exercitam ſupremam Eccleſiæ poteſtatem!

Aderat ſacro cœtui Baſilius Imperator,

(a) Ibid. act. V. (b) Ibid. Act. VI.

tor, ad quem Romani vicarii, memoratis Nicolaï primi & Adriani ſecundi judiciis Canonicis, hæc loquuntur: *Sanctiſſimus Adrianus nos famulos ſuos direxit in hanc urbem ad manifeſtationem veri & juſti judicii, in conſpectu Imperii veſtri, & ſanctæ univerſalis Synodi: ita ut non habeant vocem repedationis vel appellationis; ſed quemadmodum jam judicati ſunt, & addicti in ſæculum maneant.*

En tantùm per Synodum univerſalem appellationis ſublata ſpes omnis; neque à decreto reſilire datur, ſed fixa & æterna manet ſententia. Quid ampliùs? Sic ſe habet Eccleſiaſticorum Judiciorum ratio, non tantùm in fidei quæſtionibus, ſed etiam in iis, quæ ſtatum & pacem omnium Eccleſiarum ſpectant.

CAPUT XXXIII.

Concluditur argumentum ab octo primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adverſarii nec conſideràſſe videntur. Sancti Gelaſii & ſancti Gregorii locus de irretractabili Eccleſiaſticorum judiciorum autoritate.

Eam traditionem deductam ab Apoſtolis ad octo prima generalia Concilia manàſſe vidimus. Quæ quidem octo Generalia Concilia totius Chriſtianæ doctrinæ ac diſciplinæ fundamenta ſunt; quorum prima quatuor, haud ſecùs ac quatuor Evangelia, poſt ſanctum Gregorium (a) Eccleſia venerata eſt. Neque minor cæteris cultus, cùm eodem ſpiritu acta, parem autoritatem obtineant. Quæ octo Concilia magno unanimique conſenſu definiendi vim irrefragabilem, non aliâ re, quàm in Patrum conſenſione poſuerunt. Inter quæ ſex ultima, Romani Pontificis prolatam etiam de fide ſententiam, ad examen legitimum, ſede Apoſtolicâ probante, revocàrunt; Quæſtione conſtituta in hanc formulam eane decreta rectè habeant, nec ne? ut in actis legimus.

Conticeſcant igitur Stapletonus & Autores doctrinæ Lovanienſium relati, atque eos ſecutus Auctor Anonymus de Libertatibus Gallicanis, qui hæc pronuntiant (b) contra *geſtorum fidem*: *in iſtis Conciliis omnibus, præjudicatam Romani Pontificis ſententiam, pro normâ & regulâ fidei habitam*: quodque idem eſt; *Apoſtolicæ ſedis dogmaticam ad Synodum Epiſtolam locum habuiſſe plenæ atque irretractabilis definitionis.* Quo uno teſtantur Synodalia geſta nunquam à ſe attento animo, ſanove judicio eſſe perlecta: quippe quæ dogmaticarum Epiſtolarum legitimam retractationem examenque contineant.

Non ita unquam Synodi generalis judicium retractatum vidimus, ſed omnes ſtatim in obedientiam pronos: neque unquam cuiquam, poſt illud examen, inquiſitionem novam fuiſſe conceſſam, ſed intentatam pœnam. Sic Conſtantinus; ſic Marcianus; ſic Cæleſtinus; ſic Leo; ſic alii omnes, quod in geſtis vidimus. Hæc certa & inconcuſſa orbis Chriſtianus agnovit.

Huc accedit illud ſancti Gelaſii (c) egregii Pontificis: *Bona Synodus verèque Chriſtiana ſemel acta, nullâ nec poteſt, nec debet novæ Synodi iteratione convelli.* Atque iterum: *Bona Synodus, nulla cauſa eſt, cur alia debeat Synodo retractari, ne ipſa retractatio ejus conſtitutis detrahat firmitatem.* Sic ſtant

(a) Greg. lib. 1. Epiſt. 24.

(b) Tract. de lib. Eccleſ. Gall. lib. 7. C. 4. 15. (c) Epiſt. 13. ad. Epiſc. Dard. t. Conc.

ſtant irretractabilia, quæ ultimo & certo Eccleſiæ judicio conſtant. Convellitur enim illud Spiritûs Sancti judicium, quoties iterato judicio retractatur. Tale autem eſt judicium à Romano Pontifice prolatum, ut novo judicio retractatum fuerit. Non ergo eſt illud ultimum & certum Eccleſiæ judicium.

Neque verò obſcurior eſt illa ſententia Gregorii Magni quatuor Synodos Generales Evangeliis quatuor (a) comparantis: additaque ratio: *Quia cùm univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſtruit quiſquis præſumit, aut ſolvere quos ligant, aut religare quos ſolvunt.*

Jam igitur noſtra quæſtio antiquorum Conciliorum ac Patrum traditione finita eſt. Placere debet omnibus Romani Pontificis ſecundum Concilii Florentini Decretum explicata poteſtas, ex Conciliorum Generalium praxi. Patet (b) diſcrimen ingens inter Conciliare & Pontificium judicium, cùm poſt Conciliare nulla quæſtio, ſed ſola ſuperſit captivati intellectûs obedientia; Pontificium verò ita comprobetur facto examine, ut ſi detur locus improbari poſſit, quod erat demonſtrandum.

CAPUT XXXIV.

Alia Concilia generalia memorantur; in iis perſtitit antiqua traditio, ut ſummæ quæſtiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, niſi ſacro approbante Concilio: referuntur quatuor Lateranenſia Oecumenica Concilia ſub Cæleſtino ſecundo, ſub Innocentio ſecundo, Alexandro tertio, Innocentio tertio: & Lugdunenſe primum ſub Innocentio quarto.

POſt primas octo Synodos generales ſummâ diligentiâ pervolutas, in promptu eſt judicare de aliis ex earum ſententiâ, quas & actis luculentioribus notas eſſe, & Apoſtolorum ævo propiores, facem cæteris prætuliſſe conſtat. Et tamen ex ipſis poſterioris ævi ſecutis Conciliis demonſtramus perſtitiſſe in Eccleſiâ Catholicâ antiquam traditionem, ut ſummæ quæſtiones ſummiſque animorum diſſenſionibus agitatæ ad Concilia generalia referrentur.

Id ſingulare habent pleræque ex his poſterioribus Synodis, ut eas Romanus Pontifex præſens habuerit, ejuſque nomine dicta ſententia ſit, non aliter tamen, quàm *ſacro approbante Concilio.* Quâ formulâ declaratur, definitiones editas & Canones conditos, nonniſi conſentiente & approbante Concilio pro pleno Eccleſiæ Catholicæ judicio valituras.

Jam ergo illas Synodos ordine recenſemus, enarramuſque geſta, quantum quæſtioni noſtræ erit neceſſarium, quod erit facillimum cùm pauca habeamus.

Quæſtio de inveſtituris ingens toto orbe incendium concitaverat, multiſque ad fidem pertinere videbatur, quod aliquatenùs verum eſt. De pace ſæpè actum inter Caliſtum II. & Henricum quintum Imperatorem, eamque ſummus Pontifex in Concilio (c) Rhemenſi, plus trecentis Epiſcopis congregatis, eorum *judicio atque ſententia confirmare voluerat;* ut ipſe in eâdem Synodo profitetur. Verba notanda ſunt, *ex eorum ſententiâ atque judicio*, prorſus ex antiquæ diſciplinæ ratione, ſed quod Rhemis inchoatum, in (d) Lateranenſi I. generali Concilio conſummavit anno 1122.

Sub Innocentio ſecundo non ſolùm infando Petri Leonis ſchiſmate Eccleſia laborabat, ſed etiam auctore Petro de Brueis hæreſes ubique pullulabant eæ, quæ

(a) Lib. 1. Ep. 24. (b) Decret. univ. Eugen. IV. in Conc. Floren..

(c) Conc. Rhem. ſub Caliſt. II. t. 10. Conc.
(d) Conc. Later. 1. gen. t. 10. Concil.

poſtea per Albigenſes in majus incendium eruperunt. Arnaldus Brixienſis in ipſâ urbe, non ſolùm ſeditiones agitabat, ſed etiam hæreſes ſeminabat. Igitur ad ſchiſmatis reliquias extinguendas totque hæreſium naſcentium dira initia comprimenda, atque inſtaurandam tot turbis collapſam diſciplinam, ſummus Pontifex Concilium (a) Generale Lateranenſe II. habuit anno 1135.

Alexander tertius cùm hæreſes & ſchiſmata ſuccreſcere cerneret, ipſe Octaviani Apoſtatici Pontificis ſchiſmate, diu agitatus, eam quæ ſchiſmatibus occurreret deinceps Romani Pontificis eligendi formam, Concilii generalis approbatione ſancivit; damnavit hæreſes quæ ab Albigenſi tractu inauditis fraudibus diffundere ſe cœperant, ac labentem magis magiſque diſciplinam munire voluit. Harum rerum gratiâ, Concilium Generale (b) Lateran. III. convocavit anno 1180.

In convocationis Litteris hæc habentur: in Eccleſia pullulare germina vitiorum, Zizania creſcere, quæ germen bonum ſuffocare nituntur, horum evellendorum curam Epiſcopis quidem omnibus, *multò tamen fortiùs imminere Romanæ urbis Antiſtiti, quia Domino Jeſu Chriſto, ut Caput eſſet Eccleſiæ in Beato Petro accepit, & de paſcendis Dominicis ovibus, & fratribus confirmandis expreſſum & ſpeciale noſcitur habuiſſe mandatum.* Undè ipſe de diverſis partibus perſonas Eccleſiaſticas evocavit, quarum præſentia & Concilio quæ fuerint ſalubria ſtatuantur, & quod bonum ſecundum conſuetudinem antiquorum Patrum provideatur & firmetur à multis: quod ſi particulariter fieret, non facilè poſſet plenum robur habere. Sic ad officium confirmandi fratres id pertinere intelligit, ut Concilio generali habito Decreta firmentur à multis, ac facilè plenum robur habeant, cùm ſtatim eluceſcat illa conſenſio, in quâ firmitudinem Chriſtus collocavit.

(a) Conc. Lat. II. gen. t. Conc. (b) Conc. Lat. III. gen. t. Conc.

In Concilio generali (c) Lateranenſi IV. ſub Innocentio III. primùm explicatur Catholica fides de unitate ſanctiſſimæ Trinitatis adverſùs Joachimum Abbatem: Almarici etiam Doctrina condemnatur, non tam hæretica quàm inſana. Euchariſtiæ myſterium ac mira illa ab omni ævo credita panis vinique converſio ſignificantiſſimo tranſubſtantiationis vocabulo explicatur: Conduntur Canones quibus Eccleſiaſtica diſciplina reformetur. Chriſtiani denique omnes ad ſacrum bellum & ad Hieroſolymam recuperandam incenduntur: quas duas poſtremas Concilii convocandi cauſas Innocentius commemorat, nullique Canones labentibus ſæculis magis invaluere, quàm ii quos tanta Synodus conſtituit anno 1215.

Innocentius IV. ad Fridericum Imperatorem deponendum Concilium generale Lugdunenſe I. convocavit, quo in negotio quàm nullam perſonam Epiſcopi egerint, ſuo loco referimus. Cætera verò quæ verè & liquidò Eccleſiaſtica aſſerit, Synodo approbante facta, anno 1245.

CAPUT XXXV.

Concilium Lugdunenſe II. ſub Gregorio X. de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur.

ANno 1274. Gregorius X. cùm Græcos in Eccleſiæ Romanæ unitatem reducturus eſſet Concilium Generale Lugdunenſe II. convocavit. Huc accedebat terræ ſanctæ vaſtitas, ac morum ſubverſio in Clero & in populo tanta,

(c) Conc. Lat. IV. gener. T. Conc. c. 1.

Digitized by Google

ta, ut non cerni ſed palpari videretur. His convocationis cauſis expoſitis hæc addit: (a) *Et quia ſalubre in his adhiberi remedium intereſt generaliter omnium, nos cum fratribus noſtris tractatu præhabito, prout tantæ neceſſitatis inſtantia exigebat generale Concilium, ſicut imitatione digna ſanctorum Patrum conſuetudo laudabilis, longaque obſervationis exemplum nos inſtruit, opportuno tempore decrevimus congregandum ut in eo tam circa præmiſſa, quàm circa cætera quæ ſalutem reſpiciunt animarum, illa, Deo auſpice, communi conſilio inveniatur proviſio, & ejuſdem Concilii approbatione roboretur*: Et hoc ex antiquâ diſciplinâ, ut quod intereſt omnium, id eſt, cauſæ generales, omnium conſilio procuretur, autoritate & approbatione roboretur, *tantaque* interdum *neceſſitas*, ut non alio remedio ſuccurratur.

Jam quod erat maximum, quid in reconciliandis Græcis actum ſit, compendio memoramus. Ac primùm allatæ (b) ſunt Litteræ Michaëlis Palæologi Imperatoris totius Eccleſiæ Orientalis ſcriptæ nomine. His repetitur Symbolum, cum additione *Filioque*, cætera Latinos inter & Græcos controverſa eo modo finiuntur, *quo docet & prædicat ſacroſancta Romana Eccleſia.*

Rogat deinde Imperator, ut Orientalis Eccleſia dicat Symbolum eo more, quo ante ſchiſma dicebat; non additâ ſcilicet particula *Filioque*, permaneatque in ritibus, *quibus* ante ſchiſma uteretur, *qui non ſunt contra fidem.*

Hac fide Græci recipiuntur: fit Canon, quo *ſacro approbante Concilio reprobantur, qui Spiritum Sanctum à Patre Filioque tanquam ex uno principio procedere negaverint.*

Hæc igitur erant quæ Concilii generalis autoritatem requirebant; fides nondum hactenùs ab Eccleſiâ declarata de Spiritu Sancto, *qui à Patre Filioque procederet*; *tanquam ab uno principio*: utque nihilominùs Græci Symbolum recitarent quo more ſolebant, atque in ſuis ritibus permanerent: quæ Græcis ſine Concilii generalis aſſenſu & autoritate ſatis firma eſſe non crederent.

(a) Ep. *Greg.* X. ad Patr. Epiſc. t. Conc.
(b) Ibid.

CAPUT XXXVI.

Decretum Concilii Lugdunenſis II. de Papæ autoritate producitur: oſtenditur nihil favere adverſariis.

PAulò diutius immorandum in eo loco quo Græci Romani Pontificis primatum confitentur: quo loco adverſarii noſtram ſententiam confutari vehementiſſimè aſſerunt. Quare locum integrum producimus.

De hoc ergo primatu hæc Imperator; hæc Epiſcopi Græci per ſpeciales nuntios profitentur: *Ipſa quoque ſancta Romana Eccleſia ſummum & plenum primatum & principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet, quem ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum principe, ſive vertice, cujus Romanus Pontifex eſt ſucceſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter & humiliter recognoſcit, & ſicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & de fide, ſi quæ ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.* Addunt de appellationibus in quibuſcumque cauſis atque negotiis. Subdunt: ad hanc autem Romanam ſcilicet Eccleſiam, ſic poteſtatis plenitudo conſiſtit, quod Eccleſias cæteras ad ſollicitudinis partem admittit: quarum multas & Patriarchales præcipuè diverſis privilegiis honoravit. Suâ tamen obſervatâ prærogativâ, tum in generalibus Conciliis, tum in aliquibus aliis ſemper ſalvâ. His Prælati Græci, datâ ſpeciali Epiſtolâ conſentiunt.

Hæc

Hæc fuſè retulimus, quibus adverſarii maximè gloriantur : quàm immeritò vidimus cum de Florentino Concilio ageremus, in quo eadem, quod ad rerum ſummam attinet, repetuntur.

Sanè docebimus à noſtris in ſummo Pontifice agnoſci plenitudinem poteſtatis, neque id prohibere quominùs ea poteſtas ab univerſali Concilio dirigatur & ſecundùm Canones exerceatur, quod etiam ex Concilio Florentino ſæpè probavimus.

Quàm vero aptóque ſenſu Romanus Pontifex ſuper (a) univerſam Eccleſiam primatum ac principatum obtineat ex Concilii Conſtantienſis certo atque à Martino V. expreſſè approbato dogmate, & ex Concilii Florentini doctrina, & ex adverſariorum conſenſu oſtendimus.

Quod autem ad Pontificiam infallibilitatem trahant illud : *Subortæ quæſtiones ſuo debent judicio definiri*; nec id quidem advertunt, quod anteceſſerit, nempè, id *ſicut præ cæteris tenetur veritatem defendere, ſic etſi quæ de fide ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.* Ergo ut non ſolus, ſed *præ cæteris*, tenetur defendere fidei veritates : ſic profectò non ſolus, ſed *præ cæteris* quæſtiones definire debet : ſic ſcilicet ut præcipua illius autoritas ſit, ut habita Synodo ipſe præeat, communemque ſententiam, ſuo quoque nomine edat, pronuntiet, exequatur : quod Clerus Gallicanus cum omnibus Catholicis confitetur.

Sed fortè vim facient in illo verbo *definire* quod eſt in Concilio Lugdunenſi poſitum: cùm profectò definire nihil aliud ſit, quàm definitivam, ut aiunt, ferre ſententiam : quod non modò ſupremo atque ultimo judici, ſed etiam aliis competit, ſuperioris autoritate ſalvà. Certè definire ac determinare pro eodem habentur. Quis autem Theologus non audiit determinationes ſacræ Facultatis, aut quis eas propterea infallibiles cogitavit, definit, determinat, qui tota ſua qualiſcumque eſt autoritate judicat. Quantum ea definitio ac determinatio valeat, non ex iis præciſè verbis, ſed ex aliis rebus, quas ſæpè memoravimus, repetendum.

Quem ergo ex his Concilii Lugdunenſis verbis ſenſum affingunt, ut Pontifex *ſolus* ut *infallibili judicio* definiat primum id de ſuo addunt : tum ab ipſo Gregorio, Lugdunenſi Concilio, ipſaque Græcorum ſententia refelluntur.

Et Gregorius quidem non id ſibi tribuit, ut ſolus definiat fidei quæſtiones, qui ad eas definiendas Concilium generale congregavit, fidemque nonniſi *ſacro approbante Concilio* expoſuit, ſtatimque profeſſus eſt, in ipſâ convocatione Concilii, quæ eſſent decernenda, etiam circa fidem & ſchiſma Græcorum, ejuſmodi fore, ut *approbatione Concilii* roborentur. Cur verò tantus in ciendis Patribus toto orbe labor ſi unius Pontificis autoritate hæc robur obtineant? Id ergo voluit à ſe quidem *præ cæteris*, ſed etiam *approbante Concilio*, quæſtiones definiri.

Tum nec Græci tuliſſent, ut pro certo fidei articulo figeretur, Papam vel ſolum eſſe infallibilem, quod hactenùs nullo in Symbolo, nulla in definitione fidei ſcriptum haberetur.

Et quidem mens Græcorum fuit, ut ea omnia Papæ tribuerent, quæ ante ſchiſma tribuiſſent; diſertè enim ſcriptum legimus in (b) Epiſtolâ Epiſcoporum ad Gregorium X. *Nihil denegamus eorum quæ ante ſchiſma præſtabant Patres noſtri.* Neque quidem aliud Latini, aut ipſe Pontifex poſtulabat, neque profectò promoverent, ſed diſturbarent concordiam, ſi Græcis concordiæ maximè obluctantibus cùm articulum proponerent, qui & an-

(a) Sup. l. 5. c.

(b) Epiſt. Græc. ad Greg. X. Conç. Lugd. II. t. conç.

Digitized by Google

& ante ſchiſma inauditus fuiſſet, & graviſſimus omnium videretur.

Habemus apud Pachymerum (a) graves ſub Michaële Palæologo Patriarchæ & Antiſtitum Græcorum contentiones de pacis conditionibus; habemus ſub Andronico graviores pacis jam factæ criminationes Patriarchæ, qui paci obſiſterent, ſub Michaële depoſiti: depoſitus ſub Andronico Patriarcha Joannes Vecchus, qui pacem approbâſſet. Sub Michaële non ferebant Papæ nomen inter ſacra recitandum: graviſſimi flagitii loco objectabant fuiſſe recitatum, quòd hæreſis auctor Papa videretur; quantò graviùs vociferarentur in pacis conciliatores, & Michaëlis aſſeclas, ſi quod inauditum erat, Papam infallibilem prædicâſſent? Non id autem queruntur, non id in Palæologo, non id in Andronico Pachymerus harum rerum ſcriptor diligentiſſimus attigit: non id habent tam multa per eam ætatem pro pace & contra pacem divulgata ſcripta, ab eodem Pachymero aliiſque recitata: non ergo id quiſquam in animum induxerat.

CAPUT XXXVII.

Idem ex Græcorum in Baſileenſi & Florentinâ Synodis doctrinâ, Eugeniique Papæ ac Latinorum conſenſu oſtenditur.

Libet hîc reminiſci ea, quæ de Græcorum ſententiâ ex actis (b) Baſileenſibus & Florentinis (c) oſtendimus: „Non poſſe unionem fieri „ niſi in Synodo univerſali; in quâ „ Occidentalis Orientaliſque Eccleſia „ conveniant Eccleſiam in unum congregatam (d) de rebus dubiis judi„care: communi conſenſu ſententiam „ ferre: communiter hæc agi & quæ „ communia ſunt, communi conſenſu „ terminari oportere, plurimorum ſen„tentiam prævalere, ſanctam Eccleſiam „ in ſacris dogmatibus nullo modo „ poſſe errare, communi quidem ac „ Synodica conſideratione utentem „. Hæc Græci profitentur, quæ uſque adeò ipſi Eugenio IV. probata erant, ut hæc ad Græcos loqueretur: (e) *Proferatur liberè veritas per Sacramentum, & quod pluribus videbitur, hoc amplectamur & nos & vos.* Quæ neque Græci, neque Eugenius dicerent, ſi Papam vel ſolum infallibili judicio quæſtiones definire, jam inde à Lugdunenſis Concilii tempore conſtitiſſet.

Quid hîc adverſarii reſpondebunt? an Græcos fidem Lugduni profeſſos, tribuiſſe Papæ, vel ſoli, infallibile judicium? Florentiæ congregatos ab eâ ſententiâ receſſiſſe? aut ab eis plura Lugduni quàm Florentiæ fuiſſe poſtulata? quo quid abſurdius?

Quid quod Conſtantienſia (f) decreta, quæ tuemur, in Concilio Florentino confirmata fuiſſe oſtendimus. Revolvantur ea quæ de decretali; *Moyſes*, in eo Concilio comprobata, deque decreto unionis ibidem condito, ſuo loco dicta ſunt, & quandoquidem Florentini Concilii mentio ſemel incidit attexamus ea quæ ad illud ſpectant. Etſi enim nondum hùc nos temporum ſeries, rerum tamen ratio nexuſque deducit. In ea ergo Synodo Gregorius Scholarius vir doctiſſimus, atque unus Græcorum omnium ad pacem propenſiſſimus, ad eam affectandam, ſuos ita adhortatur: „Si effeceretis ut verè œcu„menica Synodus habeatur, ex quo „ etiam

(a) *Greg. Pachym.* in vita *Palæol.* l. 5. c. 11. & ſeq. (b) Conc. Baſil. Seſſ. 24. Aug. Patr. hiſt. c. (c) Conc. Flor. Seſſ. 25. T. 12. Conc.

(d) Sup. L. X. C. (e) Conc. Flor. Seſſ. 25. Sup. L. 10. ibid. (f) Sup. lib.

Digitized by Google

„ etiam fiat, ut firma ſint quæ à vo„ bis fuerint decreta: Nemo quidquam „ de rebus definitis in dubium vo„ cans, fieri unquam auctor ſchiſmatis vo„ luerit & Eccleſiam ſciens id animadver„ ſuram & pœnas ab œcumenicâ Syno„ do conſtitutas reformidans, toto ter„ rarum orbe idem ſentiente „. Et aliâ oratione ad eoſdem habitâ, dum adhuc de pace ageretur, ait, peractâ œcumenica Synodo, fore omninò ut qui ſapiant hæc dicant diffidentibus: (a) *Omnis Chriſtianorum Eccleſia de rebus anteà controverſis conſentit, & præter vos, hujus œcumenicæ Synodi decreta omnes honorant, exiſtimantes impoſſibile illam erraſſe.* Ac paulò pòſt: *univerſam verò ſimul errare Eccleſiam & veritatis lumine defici impoſſibile eſt.* En in quo verum robur: & invictam firmitudinem collocarent, in Eccleſiâ nempè Catholicâ & ejus Concilio œcumenico; non profectò in ſolo Romano Pontifice quos talia ſentientes Eugenius IV. & Latini ſuſcipiunt.

At enim objiciunt duos viros præſtantiſſimos in eâdem Synodo diſſerentes, Rhodium Archiepiſcopum & Julianum Cardinalem; & Rhodius quidem pro additamento, *Filioque*, certans ait; Latinorum Patres id multa cum reverentia ſuſcepiſſe, *quod explanavit Romana Eccleſia: Sedem Petri ſolam eſſe in qua poteſtas ſit explicandi fidem: ab hâc ipſâ Eccleſiâ cujus eſt explicare omnes fidei veritates, ſuſceptam eſſe hanc de Spiritûs Sancti proceſſione veritatem.* Quæ omnia eò pertinent, ut ſedi Apoſtolicæ id incumbat officii, neque ſine ejus autoritate fidei veritates definiri poſſint. Quod tamen officium, ſi ſola præſtare poſſet, ſecluſa Eccleſiæ Catholicæ conſenſione & autoritate, non erat cur Eugenius Florentinam Synodum convocaret, in eaque teſtaretur valituram eam fidem, ipſo etiam præſente, quæ frequentis Synodi ſententia ac teſtimonio vinceret.

Quod autem etiam Julianum Cardinalem objiciunt, hinc factum, quod Binianæ Editionis interpretationem ſecuti peſſimam, Græca non conſuluerint. At ſi ſequamur eam, quam in editione Romana (b) ex Græcis expreſſam habemus interpretationem, quid erit quod objiciant? nempè hæc Juliani verba ſunt: *Subortâ fidei quæſtione, Romanum Pontificem debere ac teneri eam declarare.* Quis enim hoc neſciat? *Si error emerſerit, Papæ neceſſitatem in eum benedicendi populos.. Catholicam veritatem.* Quis non amplectatur? *illo docente omnes Synodos & Eccleſiam univerſam debere hujuſmodi veritatem ſequi.* Veritatem certè quam in ejus definitionibus recognoſcant, ut in Leonis Magni Epiſtolâ factum vidimus. Quo quid eſt certius? ſumma ergo doctrinæ, quam Julianus tradidit, hæc eſt; officium eſſe Romani Pontificis docere veritatem; Conciliorum officium, eo maximè præeunte, veritatem ſequi, eumque in Eccleſiâ conſuetum eſſe ordinem docendæ veritatis: Quod & Pariſienſes ubique & Eccleſia Gallicana maximè prædicant.

Nihil agit, inquies, ſi id tantum velit. Imò verò id agit, ut conſtet Latinos nihil novi molitos, qui Romanum Pontificem ritè officio functum, ac de Spiritûs Sancti proceſſione vera & antiquitùs tradita prædicantem, pro Eccleſiaſtico more, autorem ſecuti ſint. Quid ſi officio non fungatur, nec veritatem doceat? etiamne aberrantem ſequi tenerentur? Id fieri nequit, inquies; Jam id tu quidem dicis, non ipſe Julianus.

At enim Julianus, inquis, ſancti Agatho-

(a) Idem. Orat. II. ad eoſd. ibid.

(b) T. 4. Conc. Editi. Rom, Seſſ. 7.

thonis verba refert aſſerentis, *omnes Synodos Romanorum Pontificum doctrinam ſecutas:* Indiſcuſſamne, an examinatam, & factâ demùm diſcuſſione firmatam. Examinatum certè, ut vidimus; atque hinc in ipſâ ſexta Synodo, ſuſceptum Agathonem, damnatum Honorium. Quæ ſi à Juliano contempta aut ignorata fingis, id ſanè efficis, ut ne audiendus quidem eſſe videatur.

Meminerimus ſanè Julianum Cardinalem eum eſſe, quo Præſide, Conſtantienſes Canones, Baſileæ toties innoventur. Qui eorum autoritate Eugenium perpulerit ad revocandam Baſileenſis Synodi diſſolutionem; qui proinde crederet ac vehementiſſimè aſſereret, Papam etiam in fidei cauſis ſubeſſe Concilio: non ergo per ſe infallibilem. Atque à poſterioribus quidem Baſileenſibus geſtis poſt tranſlationem, ab anterioribus verò, ipſo auctore, geſtis receſſiſſe unquam, non ipſe, non ullus alius teſtis memoravit.

Atque ut jam mittamus doctiſſimum quidem, ſed tamen unum hominem Julianum; non aliter ſenſit Græcorum ac Latinorum Patrum multitudo, à quibus quippe vidimus, definiendæ Catholicæ veritatis autoritatem & vim, in communi deliberatione & conſenſione collocatam.

Et Marcus quidem Epheſius, aliique in Synodo Florentinâ ineundæ initæque pacis inimici, de Papa quidem multa, illud verò nunquam objecerunt; quòd eum infallibilem Conciliiſque omnibus ſuperiorem feciſſent; aut in ipſo ſolo vim omnem reponerent, adeò hæc nemo cogitabat.

Ergo fixum illud, Græcorum Latinorumque ſimulque Lugdunenſis atque Florentini Concilii collatis ſententiis, à Papa veritatem defendi, & quæſtiones definiri oportere; *præ cæteris* quidem, ut eſt in Lugdunenſi Concilio poſitum: ita ut ipſe præeat, etiam in Conciliis œcumenicis: cæterùm ſtare omnia invicto robore, ſi Patrum condecernentium & conjudicantium conſenſus acceſſerit. Quò & Gallicana Eccleſia & omnis noſtra diſputatio collimavit.

CAPUT XXXVIII.

Viennenſe Concilium ſub Clemente V. *Ejus ævi ſcriptor nobilis Guillelmus Mimatenſis Epiſcopus, Speculator dictus, à Papis juſſus de habendo Concilio ſcribere, quid ſenſerit.*

ANno 1311. à Clemente V. Viennenſe generale Concilium celebratum eſt: anno verò 1307. in tanti operis apparatu Guillelmus Durandus, Epiſcopus Mimatenſis, juris Pontificii interpres nobilis, ab eodem Pontifice juſſus, tractatum edidit alio loco memoratum de celebrando Concilio, cujus hæc ſumma eſt: (a) *In Concilio œcumenico tractandum imprimis, de reformandâ & corrigendâ Eccleſiâ, tàm in Capite quàm in membris. Quòd Epiſcopi poteſtatem receperunt à Deo, à quo Epiſcopi, loco Apoſtolorum conſtituti ſunt, in ſingulis Civitatibus: quòd regenda ſit Eccleſia ſecundum generalem ordinationem univerſalis Eccleſiæ à Deo procedentem & ab ejus Apoſtolis, ſanctis Patribus, generalibus & ſpecialibus Conciliis & Romanis Pontificibus approbatam: ut Eccleſia Romana nulla jura Generalia deinceps conderet, niſi vocato Concilio generali*; quod de decennio in decennium vocaretur; cùm illud quod omnes tangat, ab ómnibus approbari debeat, itaque vocandum eſſe; quandocumque aliquid ordinandum eſſet

(a) Diſt. penult. n. 50.

eſſet de tangentibus communem ſtatum Eccleſiæ vel jus novum condendum: ſic fore ut Eccleſia Romana floreat, vigeatque ſi omnia ſibi vindicet, omnia perdituram, quæ fuſiùs alibi recenſita, nunc in pauca concludimus, ut fixum maneat, in iis quæ univerſam Eccleſiam ſpectant, quorum numero prima eſt fides, ſummam autoritatem ipſa conſenſione conſtare, neque aliter per ea tempora fuiſſe creditum.

Ex his patet ſenſus Clementinæ unicæ, in Concilio Viennenſi editæ, *de ſummâ Trinitate ac fide Catholica*, quæ incipit: (a) *fidei Catholicæ*: ubi Pontifex de Chriſti latere poſt mortem percuſſo quæſtionem tractans, ſic docet: *Nos igitur ad tam præclarum teſtimonium, ac ſanctorum Patrum & Doctorum communem ſententiam, Apoſtolicæ conſiderationis, ad quam duntaxat hæc declarare pertinet, aciem convertentes, ſacro approbante Concilio declaramus &c.*

Hanc igitur autoritatem nobis objiciunt, cùm clarum ſit illud, *duntaxat*, intelligi, hæc ſine ſede Apoſtolica tractari non poſſe: alioquin excluderetur etiam Concilium, quo approbante iſta definiuntur atque roborantur. Nec valerent ea quæ ſemper, atque illo præſertim tempore valebant, ut quæ univerſalem Eccleſiam tangerent, ab univerſali Eccleſia communi conſenſu decernerentur; quibus vel maximè contineri fidem conſentiunt omnes. Nam & in hujus Concilii, ut etiam in Lugdunenſis Convocatione ſcriptum erat, *circa ea quæ tangerent ſtatum fidei catholicæ, faciendam proviſionem, quæ approbatione Concilii roboretur.* Horum ergo declaratio ad Concilium pertinet, cujus eſt eam roborare & approbare; adeoque in omnibus ſacri Concilii autoritas, cum autoritate Pontificia conjungitur, atque in eâdem convocatione, a Clemente V. decernitur; *omnia quæ correctionis & reformationis limam expoſcunt, ad ejus notitiam deferenda, ut in examen deducta, Concilii correctionem & directionem recipiant opportunam.* Et alio diplomate prorogat Concilium, quia quæ in eo tractanda ſint, non ſunt præparata ſatis, *quòd in examen Concilii valeant introduci.* Certum igitur etiam ea quæ ad fidem pertinent, eoque nomine Sedis Apoſtolicæ conſiderationem poſcerent, Romano Pontifice auctore, vel Concilii quoque non tantùm in conſiderationem, verùm etiam examen hîc deduci oportere.

(a) Clem. lib. 1. T. 1.

CAPUT XXXIX.

Lateranenſis Synodus ſub Julio II. *ex eâ Conciliorum neceſſitas & autoritas.*

SEquuntur Concilia quatuor, Piſanum, Conſtantienſe, Baſileenſe, Florentinum, in quibus eam quam tuemur ſententiam, non modò ex antiquâ traditione ſuſceptam, ſed etiam expreſsè judicatam fuiſſe ſatis oſtendimus, ut jam ne verbum quidem hîc addere libeat.

De Concilio Lateranenſi ſub Julio ſecundo & Leone decimo, multa jam diximus, quibus hoc etiam addi placet.

Primùm quidem ad reformandam Eccleſiaſticam diſciplinam, adeò viſam eſſe neceſſariam Concilii generalis autoritatem, ut Cardinales Julium ſecundum ad illud, poſt biennium à creatione ſuâ, celebrandum juramento adigerent.

Et ille quidem quominùs id faceret, legitimo impedimento teneri, ſe cauſabatur.

Digitized by Google

batur. At Maximilianus Imperator, & Ludovicus XII. Francorum Rex, qui cum eo Bellum gererent, quoſdam Cardinales inſtigârunt, qui quidem fœdis ludificationibus irrideri Chriſtianum orbem queſti, Concilium indixerunt. Piſis inchoârunt, pauciſſimis cum Epiſcopis pulſi, fatigatique omnibus locis, ac Maximiliano ad Pontificias partes tranſeunte, laceram ac miſerabilem Synodum Lugdunum tranſtulerunt, atque improſpero eventu agitârunt; quo tempore Julius II. Concilium Lateranenſe convocavit, ad Eccleſiæ exaltationem, unitatem & reformationem; ſchiſmatum verò & hæreſium totalem extirpationem; invitavitque omnes, ut *ad tam laudabile ac neceſſarium opus accederent.* Itaque Concilio convocato, viri tota Italia celeberrimi coram ipſo Julio orationes habuere, quibus Conciliorum Generalium utilitatem ac neceſſitatem mirificè commendarent.

Ægidius Viterbienſis (a) Auguſtiniani ordinis Generalis, in ipſis Concilii initiis dicturum ſe profitetur de Synodo, *& quàm Eccleſiæ commoda ſemper ſit & quàm noſtris temporibus neceſſaria* tum mira eloquentia prædicat: *Sancti Spiritûs lucem Synodis omiſſis extingui, habitis accendi & recuperari.* Mox: *abſque fide Deo placere non poſſumus, atque ſine Synodis ſtare non poteſt, abſque Synodis igitur ſalvi eſſe non poſſumus.* Falſum & nimium, ſi abſque Synodis & conſenſione Eccleſiæ fides valeat. Addit exempla, cum tribus maximis coortis hæreſibus, *quæ tres rerum credendarum radices evellere* conarentur; *nulla*, inquit, *effugiendi, nulla evadendi inventa eſt via, niſi Nicæna Synodus.* Deinde: *Jam de fide dixi, quæ utique nulla eſſet, ſi Synodi Inſtitutio non fuiſſet.* Tum illud: *Per Synodos*, inquit, *redit ad mortales Deus. Nam ſi dixerat, ubi duo vel tres meo nomine convenerint, ad eos venio interque eos ſum: quanto huc lubentiùs ſe conferet, quò non duo tantùm vel tres, ſed tot Eccleſiæ capita proficiſcuntur!* Denique moribus in deterrima quæque prolapſis tot infauſtos eventus, ipſamque Ravennatem cladem voces eſſe, *monentis Dei ac præcipientis, ut*, inquit, ad Pontificem ſermone converſo, *Synodum habeas, ut Eccleſiam emendes &c. ut denique poſt tot mala, tot incommoda, totque calamitates, principem Chriſtum audias, Patro poſteriſque Synodum oſtendentem, ut unicam omnium malorum medicinam ſingularem periclitantis naviculæ portum, ſolam Reipublicæ confirmandæ rationem.*

Cæteri qui in eâdem Synodo perorârunt, diſpari eloquentiâ, eodem fere ſenſu, Concilia neceſſaria demonſtrârunt. Alexius Epiſcopus Melphitanus: (b) *De rebus ponderoſis & dubiis ſummum caput*, Romanus ſcilicet Pontifex, *ut communis omnium Magiſter & doctor conſulebatur: quo fiebat, ut ſi quando hæreſis vel alia res gravis & pernicioſi exempli alicubi oriretur, præſertimque religionem & publicè leges offenderet, ad illam veſtigio reprimendam Patres undiquè, præcipuè tamen probatiſſimi, eruditiſſimi, ac integerrimi quique accerſebantur, & ad locum tempuſque aptum à Capite delectum, & ab ipſis approbatum conveniebant*: adeò etiam in loco deſignando Patrum approbationem requirebat. In quo autem vis eſſet exponit his verbis, *omnia ſimul proſpicientes, & ſingula ſedulò ſcrutantes, & ponderantes, ut quæ ad omnes pertinerent, ab omnibus reciperentur, vel eliminarentur.* Hâc igitur ratione, hac conſenſionis Eccleſiæ autoritate extinctas hæreſes, Canones conditos, *quibus non*

(a) Ibid.

(b) Seſſ. III.

minor fides & autoritas quàm ipſis Evangeliis attributa eſt; & quorum ſi quæ à nobis ratio curave haberetur, ad has ſordes fœditatemque morum, ad quas per eorum contemptum, & Conciliorum intermiſſionem devenimus, non utique deventum fuiſſet.

Unus Cajetanus ita peroravit ut nihil de Conciliorum neceſſitate diceret; quippè qui unus, ut videtur, in una Romani Pontificis poteſtate & fidem & mores & omnia collocaret.

CAPUT XL.

Poſt Lutheranam peſtem, Concilii generalis habendi neceſſitas ab omnibus, atque adeò à Romanis Pontificibus agnoſcitur: Eâ re Concilium Tridentinum convocatur.

CÆterùm poſtquam Lateranenſis Synodus reformationem tam diu expetitam vix attigit; exorta eſt illa per Lutheranam peſtem miſera neceſſitas, quæ ab invitis quoque Synodum extorqueret.

Inclamabant omnes ubique nationes, ad tot errores exſcindendos, atque ad reformandos, errorum omnium fontem, errores peſſimos, Concilii opem eſſe neceſſariam.

Quid Gallia, quid Germania egerint, quàmque profeſſæ ſint uno Concilii generalis remedio, tot Eccleſiæ vulnera curari poſſe, neminem latet? Sed quoniam eandem in rem concors cum cæteris Hungarici Regni ſententia haud æquè omnibus nota eſt, placet referre acta (a) Poſonii 1548. art. 13.„ Supplicant ordines & ſtatus re„ giæ Majeſtati, Domino eorum Cle„ mentiſſimo; ut tam ſuæ, quàm „ ſacræ Majeſtatis Cæſareæ autoritate „ agat apud ſanctiſſimum Dominum „ Noſtrum, quo ſanctitas ſua genera„ le Concilium pro complanandis omni„ bus differentiis, variiſque opinionibus „ de religione ſine diuturniori mora „ celebrare dignetur. Quod ſi ſancti„ tas ſua id differret, Majeſtas Cæſarea „ dignetur modum adhibere, ne cele„ bratio Concilii diutius protrahatur.

Perſtant in eàdem ſententiâ anno 1550. quo hæc (b) ordinant: *Si quid deliberatione egere aut in diſputationem vocari poſſe, ipſis vel eorum alicui fortè videretur, relinquant id totum generali Concilio dirimendum.*

Viderint jam Hungari, viderit orbis univerſus, poſtremus Strigonienſis Archiepiſcopus quantum ab anteceſſorum ſuorum ſententia deflexerit, qui nova hæc cuderit: *ad ſolam ſedem Apoſtolicam divino immutabili privilegio, ſpectat de controverſiis fidei judicare.*

Neque tantùm omnes Eccleſiæ, Concilii generalis adversùs errores invaleſcentes remedium, tanquam neceſſarium votis omnibus flagitabant; ſed ipſi etiam Romani Pontifices fatebantur, undè Clemens VII. ad Franciſcum primum hæc ſcribit: (c) „ Superiore biennio ſi„ cut tua Majeſtas recordari poteſt, „ cùm ſereniſſimum Cæſarem, quamquam pro ſua inclyta pietate omnia „ conatum, in Conventu Auguſtano „ nihil remedii ad hæreſim Luthernaam „ in Germaniâ tollendam, præ illorum „ obſtinatione, afferre potuiſſe audire„ mus, ſolumque Concilii generalis „ remedium à noſtris prædeceſſoribus, „ in caſu ſimili uſitatum, & ab ipſis Lu„ theranis poſtulatum ſupereſſe videre„ tur.

(a) Ex decreto Ferd. Imper. Poſon. an. 1548. art. 13.

(b) Ex decreto Edic. Poſon. an. 1550. art. 16. (c) Mem. pour le Conc. de Trente p. 3.

„ tur. Habitâ ſuper hoc cum venerabi„ libus fratribus noſtris, ſacræ Roma„ næ Eccleſiæ Cardinalibus, maturâ de„ liberatione, ad ipſius Concilii gene„ ralis indictionem in Italiâ & loco ad „ hoc commodiore celebrandi devenire „ intendentes, id tuæ Majeſtati, ſicut „ Cæſari, & cæteris Principibus ſigni„ ficandum eſſe duximus, eamque noſ„ tris litteris fecimus hortati; ut tam „ ſancto & neceſſario operi favere vel„ les „. Adeò poſt Lutherum quoque à Leone X. anteceſſore damnatum, Synodus neceſſaria videbatur, ut majore luce ac certiore autoritate firmaretur fides. Conſonat Paulus III. in ipſâ convocatione Tridentini Concilii, anno 1544. Pontificatûs 11. ubi hæ tres Concilii habendi cauſæ memorantur: *ad tollenda in religione diſſidia, ad reformandos mores, ad ſuſcipiendam contra infideles expeditionem. Quorum*, inquit, *trium Capitum cauſa, Concilium maximè eſſe neceſſarium ſemper duximus.* His deventum eſt ad ſanctam Tridentinam Synodum, qua ſine non putamus unquam futurum fuiſſe, ut doctrinæ Catholicæ tot ac tanti articuli copioſa expoſitione explicari intricatiſſimæ quæſtiones tantiſque hæreticorum fraudibus involutæ, diſſolvi & expediri; vera certaque Patrum fides, atque traditio tot inter ſcholaſticorum inter ſe diſſidentium ſententias internoſci, totque anathematiſmis fœdorum errorum vulnera ad vivum perſecari; occultumque virus tanta rerum luce, tanto delectu verborum, tantâ autoritate, tamque temperato firmoque decreto, retegi ac propulſari poſſet. Hæc perpendant, qui Concilia nec neceſſaria aſſerunt omnemque Eccleſiæ vim in decretis Pontificiis collocant.

Finis Libri duodecimi.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

Solvuntur objectiones quædam, ac præſertim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur : ad idem Caput quartum GALLICANÆ PROPOSITIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur ; *diſſolvendæ hujus ratio atque ordo explicatur.*

JAM verò revolutis omnium Conciliorum generalium geſtis, certaque ex his traditione conſtitutâ, quæ inde repetuntur objecta ſolvenda ſunt : atque illud imprimis de confirmatione generalium Synodorum, primis etiam illis ſæculis uſitata.

Et quidem adverſarii illud longè validiſſimum pro Romani Pontificis potiore poteſtate eſſe conſtituunt, quod non tantùm poſteriores Synodi, ſed etiam primæ illæ, quas memoravimus, confirmationem à Papa & peterent & acciperent, tanta quidem autoritate Apoſtolicæ Sedis, ut eæ tantùm Synodi univerſales legitimæ habeantur, quas illa comprobârit atque confirmârit. Hinc Ariminenſem Synodum ; hinc Epheſinam ſecundam ſub Dioſcoro fuiſſe reprobatas, quòd eas Sedes Apoſtolica irritas pronuntiâſſet. Neque tantùm repudiatas illegitimas Synodos, ſed etiam legitimas tantum autoritatis habuiſſe, quantum Sedes Apoſtolica judicârit, quo factum ſit ut Chalcedonenſes Canones, maximè ille vigeſimus octavus de Conſtantinopolitani Præſulis augenda dignitate unanimi Patrum conſenſu factus, ſola Sedis Apoſtolicæ & Leonis Papæ repugnantiâ atque ſententiâ irritus habeatur. Ex quibus conſtare volunt Romanum Pontificem vel maximè infallibilem eſſe, cùm ejus autoritate generalium Conciliorum decreta etiam de fide conſtent, & omnibus Synodis etiam generalibus ſuperiorem eſſe,

Digitized by Google

eſſe, qui & de illis judicet & ipſis tribuat firmitatem. Nec mirum, cùm omnis Epiſcoporum adeòque etiam Conciliorum autoritas à Petro ac Petri ſucceſſoribus, tanquam à fonte profluat: quo fit ut Epiſcopi quantumvis adunati, non modò adversùs autoritatis ſuæ radicem ac fontem nihil poſſint, verùm etiam ut tantum habeant roboris quantum ab ipſa radice mutuentur. Atque id demonſtratum putant multis S. Leonis, multis S. Gelaſii, aliorumque Sanctorum Pontificum decretis, atque ſententiis, ſumma omnium Eccleſiarum veneratione ſuſceptis.

Hæc ut ordine diſſolvamus: primum omnium exponimus, ex Eccleſiaſtico ſtylo, ipſam confirmandi vocem, tum verò referimus, peractis Conciliis, quid geſtum ſit, circa confirmationem Conciliarium decretorum: Quæ cùm perfecerimus, omnium conſenſu facilè evincemus, ut ea confirmatio nihil omninò ad Pontificiam infallibilitatem aut ſuperioritatem pertineat, eoque reſponſo, illud ab ipſa Epiſcopalis autoritatis origine petitum argumentum ultrò corruat.

CAPUT II.

Quid ſit confirmare Eccleſiaſtico ſtylo & quid autoritatis invehat: confirmari decreta non modò ab æqualibus; ſed etiam ab inferioribus paſſim. Tum ſpeciatim explicatum, non modò à Rom. Pontificibus Conciliaria decreta, ſed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta confirmari.

MIror autem imprimis in confirmandi voce tantam reponi vim, cùm à Romanis Pontificibus, non modò Conciliorum, ſed etiam Anteceſſorum decreta confirmentur. Qua confirmatione Romanorum Pontificum ſummæ autoritati detractum eſſe quidquam, nec ipſi adverſarii dicent.

Quid quod paſſim legimus ea decreta, quæ omnium conſenſu valeant confirmari tamen; idque interdum etiam ab inferioribus. Sic non apud (a) Socratem, ſic in actis Chalcedonenſibus; ſic in aliis innumerabilibus Eccleſiaſticis monumentis legimus à Sicilienſi & Tarſenſi, à Sardicenſi, ab Hieroſolymitana, à Conſtantinopolitana, ab (b) Epheſina, ab ipſa (c) Chalcedonenſi Synodis Nicænam fidem, Nicæna (d) decreta confirmata fuiſſe; hoc eſt, procul-dubio inculcata, aſſerta, defenſa, pro firmis, (e) ſuaque autoritate conſtantibus habita, atque adversùs Hæreticos magis magiſque vindicata, (f) non tanquam à ſuperiore dijudicata & expenſa, quò firmitudinem obtinerent; ut profectò nihil ſit vanius quàm confirmationis vocem ad argumentum ſuperioris poteſtatis trahere voluiſſe.

Hæc quidem ſufficerent, niſi nobis conſtitutum eſſet operæ non parcere, ut tanta res in maniſeſtiſſimam lucem veniat. Placet ergo referre non modò Synodorum decreta per Sedem Apoſtolicam, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ decreta confirmata per Synodos. Cujus rei exempla vel nunc nova proferimus, vel ſuprà jam aliis cauſis annotata paucis recolimus.

Medio ferè quarto ſæculo Meletius Antiochenus aliique CXLVI. Orientales Epiſcopi, factâ Antiochiæ Synodo, in fidem à S. Damaſo Papâ, eique conjuncta Romana Synodo expoſitam, conſenſerunt: eam conſenſionem ex vetere Romanæ Eccleſiæ archivo autentico Lucas Holſtenius (g) depromit atque hæc adſcripta refert, omnes ita conſentientes eidem ſuperexpoſitæ fidei, à Sancto Damaſo

(a) *Soc.* Lib. II. cap. 21. 24 4. 12. (b) Epiſt. *Theod.* ad Syn. Epheſ. II. (c) Concil. Chalced. act. 1 & 4. (d) *Epiſt.* Egypt. ad Leon. Aug. (e) Conc. Chalced. p. 3. Can 22. (f) *Epiſt.* Epiſc. Evr. ad Leon. Imp. ibid. C. 27. 32. 35. &c. (g) Coll. *Holſt.* I. P. pag. 176.

& Synodo Romana miſſæ, ſinguli ſua ſubſcriptione confirmant.

In Conciliorum Africanorum collectione ſub Cæleſtino (a) facta, refertur illud anno (b) Chriſti 401. decretum ab Africanis: *Recitatæ ſunt Litteræ Innocentii Papæ ut Epiſcopi ad tranſmarina pergere non debeant; quod hoc ipſum Epiſcoporum ſententiis confirmatur*, id eſt, recipitur, ipſa conſenſione roboratur.

Actione quinta (c) Chalcedonenſi, poſtquam lecta eſt conſonans Sancti Leonis Epiſtolæ fidei definitio à Synodo facta: *Epiſcopi clamaverunt, Epiſtolam definitio firmavit: Archiepiſcopus Leo, ut credimus, ſic credit.* Unde illud Sancti Leonis ſuprà memoratum: (d) *Quæ noſtro priùs miniſterio definierat, irretractabili totius fraternitatis firmavit aſſenſu. Et poſtea quæ fides priùs docuerat, hæc poſtea examinatio confirmavit.*

Legimus in Encyclicarum Epiſtolarum volumine, poſt Chalcedonenſem Synodum Theotimi Scythiæ Regionis Epiſcopi, ejuſque Synodi; hoc de confirmanda Chalcedonenſi (e) Synodo reſponſum: *Ego & Eccleſia Dei ſic ſapimus, & in conſenſu noſtro Sanctorum Patrum definitiones fide & devota confeſſione firmamus.*

Sub Sancto Hilario Leonis Papæ diſcipulo & Succeſſore anno 467. habita eſt Romana (f) Synodus, in qua præeunte Papâ ac decreta recitante, *ab univerſis Epiſcopis & Presbyteris acclamatum eſt: Hæc & confirmamus, hæc & docemus.*

In Concilio (g) Romano tertio ſub Gregorio Magno, eidem præloquenti univerſi Epiſcopi reſponderunt: *Libertati Monachorum congaudemus & quæ nunc ſtatuit beatitudo veſtra firmamus.*

Sub eodem Papa aliud Concilium (h) Romanum habitum eſt, quo poſt decreta ſcriptum; *confirmârunt Epiſcopi & Presbyteri, n. 58.*

Habemus Martini Papæ poſt Monothelitas in Concilio Lateranenſi condemnatos, (i) Epiſtolam ad Amandum Epiſcopum Trajectenſem, ut Epiſcopi Gallicani ſcripta ad ſe deſtinent; *confirmantes*, inquit, *atque conſentientes eis, quæ pro fide Orthodoxa & deſtructione Hæreticorum veſaniæ ſuper exortæ, ſtatuta ſunt.*

An igitur non tantùm Synodi univerſales, ſed etiam particulares ea autoritate pollent, ut Sedis Apoſtolicæ Synodica Decreta confirment? Certè cùm Eccleſiarum etiam particularium aſſenſio pars ſit illius conſenſûs univerſalis, quo ſummam & invictam firmitudinem conſtare diximus.

Eodem ſenſu vidimus Hiſpanos Epiſcopos qui ſextam Synodum ſine ſe actam, atque à ſe ignoratam, à Leone licèt ſecundo probatam, iterato examine (k) *firmant, comprobant, ſua auctoritate ſuffulciunt*, adeò innatus erat omnibus Chriſti Eccleſiis is ſenſus, quo firmari conſtabat Eccleſiaſtica judicia, addito eo conſenſu qui deſideraretur.

In Synodo ſeptima audimus (l) Taraſium, qui Adriano Papæ concordaret & *vim Litterarum ejus confirmaret.* Quo etiam ritu cœteri Epiſcopi ac tota Synodus à Sede Apoſtolica prolatam ſententiam comprobavit.

Hæc ad poſteriorem ætatem traditio permanavit, in actis (m) Tricaſſinæ Synodi ſub Joanne octavo Papâ, actione quartâ: *poſt hæc lecta ſunt capitula ſtatuta à Domino Joanne Pontifice Romano, quæ Sancta Synodus amplectenda recepit & confirmavit.*

Anno 904. in Concilio Ravennate præloquen-

(a) Conc. Afric. ſub *Cæl.* Conc. Tom. 1. (b) *Baron.* Tom. 5. an. 401. (c) Conc. Chalced. act. 5. Tom. 4. Concil. (d) Epiſt. 63. ad Theod. (e) Concil. Chalced. p. 3. Cap. 31. (f) Concil. Rom. ſub Hilario C. 4. (g) Conc. Rom. III. ſub Greg. 1. T.

(h) Conc. Rom. ſub Greg. T. 5. Conc. (i) Epiſt. ad Amand. T. 6. Conc. Tom. 1. Concil. Galli. p. 488. (k) Sup. Lib. 12. C. 29. Conc. Tolet. 14. T. 6. Conc. (l) Sup. Lib. 12. C. 30. Conc. Nic. II. act. 11. Tom. 7. Conc. (m) Conc. Tric. 2. an. 878. To. 9. Conc. gen. T. 3. Conc. Gall.

loquente Pontifice Joanne nono ac petente ut *quæ capitulatim annotata ſunt, ſi omnibus placent, in conſpectu omnium legantur, examinentur & examinata manibus omnium pro futura memoria roborentur*. eadem deinde capitula, *autoritate Sanctæ Sedis Apoſtolicæ & Sanctione Sanctæ* (a) *Synodi comprobantur*.

Ipſe Papa Calixtus II. ad Synodum Rhemenſem hæc ait : *Sicut conventionem pacis ſi fiat nobiſcum & per vos confirmare optamus, ſic in commentorem fraudis ſi infidelis evaſerit, judicio Spiritûs Sancti & veſtro, gladium Petri vibrare tentabimus*, ſic gladius Petri, licèt Apoſtolicæ Sedi à Chriſto traditus, vibratur tamen non ſolius Summi Pontificis, ſed etiam Concilii judicio quod Spiritûs Sancti ſit judicium.

Petrus Damiani Synodalis (b) Decreti pagina, quam cum Concilii totius aſſenſu beatus Papa conſtituit, cui propriæ manus articulum indidit, quam tot Epiſcoporum venerandus, celebriſque conventus ſubſcriptione firmavit.

Bertholdus (c) ad annum 1096. de Urbano II. hæc habet: *Suorum ſtatuta Conciliorum generalis Synodi aſſenſione roboravit.* Generalem Synodum vocat Claromontanam ex magna Epiſcoporum copia congregatam, non verò Oecumenicam, qualem Urbanus II. nullam habuit.

Alia innumerabilia legenti paſſim occurrent, nihil ut ſit vulgatius, quàm confirmationem Pontificiorum etiam decretorum, ipſa Epiſcoporum & Eccleſiarum conſenſione conſtare.

Unum addimus ex Lateranenſi poſtrema Synodo repetitum : Sanè Julius II. poſtquam adverſùs Summos Pontifices per Simoniam in Petri Sedem intruſos multa (d) decrevit, noviſque ac meritis pœnis tam Sanctæ dignitatis emptores & venditores obſtrinxit, ut diploma tam neceſſarium, omni qua poterat autoritate muniret, in Synodo Lateranenſi confirmari voluit.

Et quidem intelligebat ac profitebatur Apoſtolicas Litteras, quæ tantam peſtem exſcinderent, *ad ſui ſubſiſtentiam & validitatem alia probatione non indigere*; quod facilè confitemur; eſt enim illud inſitum Apoſtolicæ Sedi ut ſibi ipſi conſulat, ſibique à Simoniâ caveat, quam Canones toties condemnârunt; ſed tamen quid de Synodo dixerit audiamus: *Decens & ſalutare reputamus ut quæ per nos ſtatuta & ordinata fuerunt, pro rei magnitudine & gravitate per Sacrum generale Concilium approbentur & innoventur, & approbata & innovata communiantur, uti eò firmiùs perdurent & defendantur, quò fuerint dictâ auctoritate circumfulta.* Hinc repetito diplomate, ſic concludit, *ut Litteræ prædictæ eò magis obſerventur. quò clariùs conſtiterit eas matura & ſalubri deliberatione dicti Concilii approbatas & innovatas.* Ac paulò pòſt, *ad abundantiorem cautelam & ad tollendam omnem doli & malitiæ cauſam, ut eò tenaciùs obſerventur & difficiliùs tollantur, quò tantorum Patrum fuerint approbatione munita, Litteras prædictas & &c. ſacro approbante Concilio &c.* Ecce in ea Synodo qua nulla exiſtimetur Sedis Apoſtolicæ poteſtati magis conſulere voluiſſe, diploma Pontificium tota poteſtatis plenitudine ſtabilitum, autoritate Synodi approbatum, innovatum, communitum, circumfultum; quò firmius, quò tenaciùs maneat, quod eſt validiſſimè roboratum atque confirmatum. Ergo eſt in Papâ unà cum Concilio aliquid autoritate firmius, quàm in Papâ ſolo; dicant ut voluerint; ſuum illud intenſivè extenſivè ingeminent. Certè utcumque eſt vicimus, vel enim Concilium eſt ſuperius Papâ; quo conceſſo vicimus; vel

(a) Conc. Rav. Præl. Pontifice T. 9. Conc. ibid. C. 1. (b) Petr. Dam. diſp. cum adv. reg. (c) Bertho. apud..... 375. (d) Conc. Lat. ſub Julio. II. Seſſ. V. Tom. Conc.

non eſt ſuperius; & adhuc vicimus, reportamusque id quod hîc quærebamus: nempe ex approbatione, confirmatione, corroboratione etiam validiſſimâ, quantâque verbis exprimi poteſt inferri, non poſſe ſuperiorem poteſtatem, ut adverſarii contendebant.

CAPUT III.

Quid in confirmandis Conciliis geſtum ſit; Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina Synodis, nibil in his de illa, quam quærimus, confirmatione actum; de Ariminenſi Synodo; de Epiſtolis Eutherii & Helladii ad Sixtum tertium adversùs Epheſina decreta: Chriſtiani Lupi vanæ notæ.

JAm ne quis exiſtimet Concilia Oecumenica à Romanis Pontificibus alio ſenſu confirmari, aggredimur id quod ſecundo loco tractandum recipimus, nempè ut exponamus quid circa Concilia à Romanis Pontificibus firmata vel rejecta factum ſit.

Incipimus à Nicæna Synodo ut omnium prima, non tantùm tempore, verùm etiam autoritate, in quâ quidem de Romani Pontificis confirmatione nihil actum eſſe conſtat.

Sanè adverſarii poſt recentiores quoſdam Lovanienſes, in doctrina Lovanienſium relatos, jactant illi quidem eas, quæ Sacræ Synodi ac Sancti Sylveſtri nomine circumferuntur de confirmando Concilio Litteras: verùm has non modò Sanctorum omnium altum ea de re ubique ſilentium, quin etiam & ſtylus & notæ, & alia multa falſas eſſe demonſtrant perſpicuitate tanta, nulla ut ea de re inter doctos quæſtio ſupereſſe poſſit. Quâ de re vide (a) Labbæum, brevi ac marginali ſed elegantiſſimâ & exquiſitiſſimâ notâ.

Sanè memoravimus Eccleſiaſticæ hiſtoriæ certa monumenta, quibus conſtat prolatam à Patribus ſententiam, nullo alio expectato decreto, ſtatim apud omnes, cæleſtis inſtar oraculi valuiſſe. Sic finitæ tres maximæ quæſtiones Conſubſtantialitatis, Paſchatis, Rebaptizationis, patuitque in Concilio primo generali, eas Synodos, quibus Sedis Apoſtolicæ Legatio (b) intereſſet, nullius ſpecialis confirmationis indigere ut robur obtineant.

Objiciunt Ariminenſem Synodum, optimis initiis, fœdo exitu, ac propterea (c) à Sede Apoſtolica reprobatam ac reſciſſam. Factum id quidem, ſed omninò nihil ad rem. Primùm enim non fuit Oecumenica, ex ſolo ſcilicet Occidente convocata, cui præterea Occidentis, totiuſque Eccleſiæ caput, Romanus Pontifex, aliique permulti magni nominis Occidentales Epiſcopi Arianorum fraude defuerint, deinde malum factum & ipſo jure nullum. Quod rem Oecumenico Concilio, Nicæno ſcilicet, tota conſentiente Eccleſia definitam iterum in quæſtionem vocabant, quo ſpectat illud (d) Athanaſii, *quæ nova hæreſis? Cur nova Synodus?* Quin ipſa Synodus Ariminenſis, quandiu liberè & canonicè egit, id profeſſa eſt, editaque ſententia declaravit, poſt Nicænam Synodum, (e) fidei jam expoſitæ nihil addi, nihil demi oportere, denique his omnibus circa ultimas actiones addita vis ac fraus. Quo factum, Liberio in Synodo Romanâ teſte, *ut omnes* (f) *Ariminenſis Concilii blaſphemiæ ab*

(a) Labb. nota ad marg. T. 2. Conc. p. 58.

(b) Sup. Lib. 7. C. 7. (c) Soz. Lib. 6. c. 23. Theod. Lib. 11. Eccle. Hiſt. c. 22. Conc. Rom. ſub Damaſo. Collat. Holſt. 1. part. (d) Athan. de Syn. Ariminenſi (e) Epiſ. Conc. Arim. ad Conſt. ibid. & apud Socr. Lib. 11. Cap. 37. (f) Ibid. & apud Socr. Soz. Theod.

ab iis ipſis (a) *qui tunc decepti per fraudem fuiſſe videntur, anathemate damnatæ ſint*. Idem habet Romana (b) Synodus ſub Damaſo. Cùm ergo Ariani Hæreticorum more, ſua quamvis inania, magnis clamoribus venditarent, facile fuit Liberio ac deinde Damaſo, poſtremam Synodi partem, per ſe nullam, nulloque ordine Canonico fultam, poſtulante (c) Baſilio, omnibuſque Orthodoxis Orientalibus, conſentiente Occidente, ipſis Ariminenſis etiam Concilii Epiſcopis ultrò petentibus, nullam & irritam declarare.

In ſecunda Synodo Generali, Conſtantinopolitanâ ſcilicet, certum eſt nullum eſſe locum ei, de quà quærimus, confirmationi, poſt Synodum geſtam; cùm Sanctus Damaſus Papa ipſe adfuerit Occidentalium Romæ habitæ Synodo, cujus conſenſu Conſtantinopolitana Oecumenica facta eſt.

Epheſina verò Synodus III. Generalis, de fide, deque Neſtorio Cæleſtini Papæ ſententiam executa erat, ut ea decreta à nova, poſt abſolutam Synodum, confirmatione pendere, ne ipſi quidem adverſarii dicturi ſint. Acceſſerat (d) expreſſa per Sedis Apoſtolicæ Legatos, actionis primæ confirmatio, quam vidimus ex ipſius (e) Synodi geſtis ac verbis, nihil aliud fuiſſe quàm conſenſionem.

Itaque Epheſini Patres rei geſtæ mittunt relationem ad Cæleſtinum, nulla (f) unquam confirmationis petitæ mentione. Ita verò reſpondet Cæleſtinus, ut à ſe nihil amplius de eo negotio deſiderari ſignificet, cùm id tantùm agat ut de plena rei executione Patribus gratuletur.

De Cariſio Presbytero ac Meſſalianis condemnatis nulla mentio in Sacræ (g) Synodi, ac Cæleſtini mutuis Epiſtolis, eorum hæreſes, nulla confirmatione ſpeciali pro damnatis ſunt habitæ, nihilque omninò occurrit, quo Synodalibus decretis, poſtquam ſunt condita, aliquid roboris defuiſſe videretur: atque ita in tribus primis generalibus Synodis, nihil habent quod objiciant de ea confirmatione quam quærimus.

Chriſtianus quidem Lupus nuper edidit Epiſtolam *Eutherii Thyanenſis & Helladii Tharſenſis ſcriptam ad magni nominis Romæ* (h) *Epiſcopum Sixtum*: in qua petunt ab eo *qui à Deo productus eſt gubernator*, retractari ac reſcindi Epheſinæ Synodi acta adversùs Neſtorium; *ac terrarum orbem* Synodo adhærentem, & cum Synodo errantem adjuvari, *quod eſt*, inquit Lupus, (i) *autenticum inſtrumentum appellationis, non ad generalem, ſed adversùs generalem Synodum interpoſitæ apud Sixtum tertium Pontificem.* Quo deinde concludit, quod Orientalis Eccleſia crediderit, *Papam eſſe ſuperiorem generali Synodo.* Addere debuiſſet, *generali Synodo*, autore ac præſidente per Legatos Pontifice, geſtâ, quam *cum toto orbe terrarum* Sedes etiam Apoſtolica recepiſſet: hujus decreta, hujus etiam fidem à Romano Pontifice retractari, etiam & reſcindi poſſe. Sic agit vir doctus, ſed ubique nimius antiquitatis indagator ſtrenuus, parum exactus judex. Nos in egregio antiquitatis monumento gaudemus tantam viſam eſſe Hæreticis quoque Romani Pontificis majeſtatem ut qui Eccleſiam perturbatam

(a) Epiſt. L. Soc. L. 6. C. 12. (b) Conc. Rom. ſub Dam. Collect. Holſt. 1. parte (c) Baſilius. (d) Sup. Lib. 12. C. 13. (e) Concil. Epheſ. act. 11. T. Conc. (f) Sup. Lib. 7. C. 13.

(g) Conc. Epheſ. act. 6. & 7. (h) Var. PP. Epiſt. C. 117. (i) Not. ad 117.

batam vellent, ab eo per fraudem nimia etiam & inconceſſa, neque tantum refutanda, ſed etiam irridenda peterent. *

CAPUT

* Illuſtriſſimus Autor, dum Eutherium Tyanorum, & Helladium Tarſi Epiſcopos, de quibus hìc agitur, manifeſtis Hæreticis accenſet, videtur inſtitiſſe Baronii veſtigiis, qui ad annum 431. referens Epiſtolam Neſtorii ad Theodoſium Auguſtum datam Epheſi, quæ incipit *Pietatis tuæ decreto*, commemorat novem qui cum eo erant Epiſcopos ad majorem illi fidem conciliandam; huic ultrò ſubſcripſiſſe, atque inter hos recenſet, Helladium Tarſi, & Eutherium Tyanorum, quos *faces Neſtorianas* vocat. Et conſtat quidem Eutherium dum præfracto animo pacem, Cyrillum inter & Joannem Antiochenum compoſitam, ad finem uſque repudiat, ab Eccleſia ſua ejectum, & Scythopolim Palæſtinæ relegatum, tandem etiam inde fugatum in Tyro mortem obiiſſe, nec poſt integrum quidem ſæculum apud Catholicos trium Capitulorum defenſores bene audiiſſe. Autor enim Synodici ex quo Chriſtianus Lupus tot variorum hujus temporis Patrum Epiſtolas exprompſit, de Irenæo, quem nôrunt omnes pertinaciſſimum Neſtorii defenſorem fuiſſe ad Epiſtolam ducenteſimam interloquens, ſcribit hunc (a) *teſtimonia quædam ex Libro Eutherii cohæretici ſui attexuiſſe operi cui Tragœdiæ nomen fecerat, ut probaret Joannem Antiochenum Patriarcham & Coepiſcopos ejus, eadem quæ Neſtorius ſentientes ſub hypocriſi ejus dejectioni conſenſiſſe.* Unde patet jam à Juſtiniani tempore quo ſcriptor hic vixit Eutherium hæreſis infamiâ laboraſſe. Helladium verò qui eadem cum illo ſcribit hìc, & ſentit facilè ac pronum fuit eodem crimine involvere, maximè cùm de utroque Cyrillus ex æquo repugnârit, ne pacis beneficio volentes etiam gaudere ſinerentur, quia nimirum à Synodo Maximiani Conſtantinopolitani Patriarchæ exautorati erant, quòd Neſtorii non tantùm perſonæ ut cæteri, ſed doctrinæ & ſententiæ propugnatores eſſe viderentur. Quod ſi ita eſt, ſtat per ſe, nec alio firmamento indiget illuſtriſſimi Præſulis ad objecta Chriſtiani Lupi ex prædicta Epiſtola reſponſio, quæ totum illud, quod nimium & aliàs inconceſſum, Romano Pontifici tribuere videtur, ablegat ad inſanientes Hæreticos, nec à Catholicis Epiſcopis prolatum unquam aut propugnatum ulteriori conſideratione dignum eſſe pronuntiat. Nec enim quid dixerint aut ſtatuerint homines à doctrina Eccleſiæ alieni magnoperè in Eccleſia curandum eſt.

Verùm his argumentis haud moventur, tùm plerique alii, tùm ipſe Chriſtianus Lupus quocum manus hìc conſerimus, nec ſanè ita certum eſt hos Epiſcopos compertis & manifeſtis Hæreticis annumerandos: Talia enim non ſunt Baronii aut Synodici eam in rem allata teſtimonia, ut aſſenſum neceſſariò extorqueant, & contrariis facilè refelluntur. Nam Theodoretus ſcribens ad Alexandrum Hierapolitanum Proclo jam in Sede Conſtantinopolitana collocato famam invaleſcere quod orthodoxè doceret, ait ſe potiſſimum id didiciſſe (b) *per Litteras ſanctiſſimi Epiſcopi Helladii, quarum reſcripta ad ipſum tranſmitteres.* Præterea verò *allatum ſibi exemplar Epiſtolæ Domini Deo amiciſſimi Eutherii eandem virtutem continens.* Id eſt, in eo cum litteris Helladii conſentiens quod Orthodoxam Procli doctrinam agnoſceret. Unde perſpicuum fit illos ab ea fide, quam prædicabat Proclus, & Eccleſia ſemper pro Catholica habuit, minimè receſſiſſe. Quamobrem (c) Lupus Eutherio quidem pertinax in perſonam & Capitula Sancti Cyrilli odium tanquam culpam non levem improperat, ſoli tamen perſonæ Neſtorii quòd innocentem crederet, non item errori ulla ex parte additum oſtendi putat, tùm ex multis aliis, tùm ex eo in primis quòd ad Joannem Antiochenum ſcribens, profitetur ultrò à ſe ſuſceptum iri latam in Neſtorium ſententiam, ſi modo objectorum veritas conſtitiſſet. (d) *Nullus enim*, inquit, *ſic odit animam ſuam, ut non anathematizet ea, quæ manifeſtè fuerint prava, cum ipſo qui ea dixit, ſive ille vel Angelus de Cœlo fuerit qui dicere præſumpſerit incongrua.* Et ibidem disertè abjudicat Neſtorio, *quæcumque ex ejus adſcripta nomine à veritate diſſonantia videbantur; & falſariorum audacia confiEta queritur.* Unde cauſa ejus prorsùs eadem videtur eſſe quæ cæterorum Orientis Epiſcoporum, nec prægravatur, niſi perſeveranti repulſa cujuſque pacis, eo præſertim tempore quò fide utrinque in tuto poſitâ Eccleſia jam nihil præter concordiam Epiſcoporum, & finem quæſtionum perſonalium requirebat. Alioquin ipſa, quæ nunc ejus ſuperſunt, opuſcula, & exquiſita methodus qua Cyrilli Capitula impugnat, oſtendunt virum licèt præjudicio nimis indulgentem, haud mediocriter tamen in doctrina Eccleſiæ verſatum & eruditum. Helladii verò qui cum Eutherio in hac ſcribenda Epiſtola operam adjunxit ſuam, tàm fides quàm agendi

(a) Varior. Patr. Epiſt. Tom. 1. p. 403.

(b) Undè ſupra Epiſt. 141. p. 301. (c) Lupus *in Scholiis* ad variorum Patr. Epiſt. Tom. II. p. 372. (d) Ibid. Tom. I. Epiſt. 73. pag. 164.

Digitized by Google

CAPUT IV.

De Epheſino Latrocinio. Quid Leo egerit, ut ultimam ſententiam futuræ univerſali Synodo reſervavit.

MAjore poſteà veriſimilitudine objiciunt Epheſinam Synodum pro Oecumenica à Theodoſio Auguſto S. Leonis conſenſu convocatam, quam tamen idem Leo irritam declaravit.

Sed eam Synodum (a) licèt legitimè congregatam, ab ipſis initiis legitimæ Synodi titulo caruiſſe, duo præſertim demonſtrant: Alterum quòd Dioſcorus Alexandrinus, Præſes ab Imperatore præter morem dictus, omnia per vim egit; Epiſcopos quos voluit expulit, quos voluit admiſit; quo nihil eſt ab Oecumenica Synodo magis alienum: admiſſos in pura charta ſubſcribere coëgit, facta, infecta, in acta referri juſſit; nulla ut jam legitimi cœtûs, nedum Oecumenicæ Synodi ſpecies ſupereſſet. Alterum quod idem Dioſcorus Leonis Epiſtolam oblatam licèt

(a) *Epheſ.* acta. Conc. Chalced. Act. 1..

agendi ratio, longè favorabiliùs defenduntur. Siquidem is primùm Sancti Theodoſii apud Antiochiam Archimandritæ diſcipulus, & hinc Theodoreto teſte (a) *poſt annos ſexaginta divinitùs factus Antiſtes, vir admirandus vita, & Philoſophia*, ſic à Joanne Antiocheno inter has turbas verſatus fuiſſe dicitur, (b) *ut faciliùs univerſa deponeret, quàm piæ fidei profeſſionem.* Unde ab eodem nulla ratione habitâ lati à Maximiano judicii vel interceſſionis Cyrilli, volente Imperatore, ad pacem invitatus, & admiſſus eſt, ac tandem piè obdormivit in Domino apud ſuam Eccleſiam, & pro Sancto coli promeruit, ſiquidem verum eſt quod opinantur Raderus & (c) Bollandus hunc ipſum eſſe quem Græci venerantur in Menæis IX. Novembris.

Hæc quæ non à Lupo tantùm, ſed à doctioribus pleriſque noſtri temporis Floreio præſertìm & Tillemontio uberiùs exponuntur & probantur; ſi fortè ante mortem recenſuiſſet Autor illuſtriſſimus, credo datum vellet duntaxat, non conceſſum, hæc quæ nimia & inconceſſa meritò vocat, ab his Epiſcopis Romano Pontifici attributa eſſe. Nec deſumpto ex Epiſtola argumento, objecta Autoribus cum exprobratione nimis incertæ hæreſis, haud ſanè veriſimili doctrinæ Eccleſiaſticæ ignorantia expeditum ſe ſatis aut omninò abſolutum putâſſet. Alia certè reſponſio, ſi non omnibus, iis ſaltem neceſſaria eſt qui memoriam horum Antiſtitum maximè ab his criminationibus vindicatam volunt. Hæc autem nullo negotio ex Epiſtola ipſa eruitur ſi paulò diligentiùs expendatur. Nec enim habet illa, quod ait Lupus, tùm ab his Epiſcopis, totum qua patet orbem, ſupponi adhærentem, Concilio, tùm eos ad Sixtum ſolum tanquam Oecumenica Synodo potiorem & ſuperiorem provocaſſe.

Et quod ad primum quidem attinet, abſque ulla ambiguitate ſignificant ultrò advolaturos ad Sixtum non ex una Provincia, *ſed* (d) *è diverſis* planè *regionibus, id eſt, Euphrateſia & utraque Cilicia, Cappadocia, Bithynia, Theſſalia & Mæſia Domini Sacerdotes, qui nunc propter Eccleſiarum ſuarum periculum vice ſua Clericos dirigerent & Monachos.* Unde Lupus ipſe deducit, (e) hanc appellationem & profeſſionem non fuiſſe ſolius Eutherii & Helladii, ſed omnium iſtarum Provinciarum, quæ proinde omnes Synodum Epheſinam nondum admiſerant. Et ideò *in* (f) *orbe terrarum*, quem petunt *adjuvari* diſtingui volunt partem quidem unam, quam ipſi *errantem* putabant, & alteram quam *Tyrannidem pati* queruntur, & *impugnari quòd aſſenſum non præbeat.* Quæ verba ſatis indicant non eam planè ſibi videri Synodum Epheſinam, quæ univerſitatem Chriſtiani nominis, aut repræſentaret ſatis, aut hactenùs conſentientem haberet, tot ac tantis Provinciis reclamantibus, adeòque minimè, quod Lupus ait, adversùs generalem Synodum, aut quam ipſi talem putarent, ſed adverſùs cœtum quem tali omninò autoritate carere cenſebant imploratum Sixti Pontificis auxilium. Quin & ipſi paci Cyrillum inter & Joannem Antiochenum ad confirmationem ipſius Concilii recèns initæ, cùm ejus acta necdum ad Sixtum perlata eſſent, eumdem unanimitatis defectum objiciunt maximè quòd Joannes injectum Cyrillo vinculum per plenam & adunatam Synodum, ſolus ipſe ſolviſſet. Unde rem adhuc pendere, & locum admonendo Pontifici ſupereſſe facilè exiſtimabant, (g) *prinſ-*

(a) Theodoret. *Vit.* PP. c. 10. (b) *Var. Patr. Epiſt.* Tom. I. epiſt. 48. p. 179. (c) Bollandus ad 21. Januar. Tom. I. pag. 679.

(d) Varior. Patr. epiſt. Tom. I. epiſt. 117. pag. 245. (e) Tomo II. in notis & Scholiis in ... pi. 452. (f) Tom. I. pag. 242. (g) *Ibid. Epiſt.* 116. pa. 240.

licèt à Legatis Apoſtolicæ Sedis, legi non (a) eſt paſſus, ac nemo ibi ſuſcepit nomen Leonis, ut acta teſtantur: quo ſine nomine nulla eſt legitima Synodus. Quem fontem nullitatis in Chalcedonenſi (b)

(a) Ibid. (b) Conc. Chalced. act. 1.

Synodo Lucentius Sedis Apoſtolicæ Legatus expoſuit. Quod nempè Dioſcorus; cùm *perſonam judicandi non haberet præſumpſit & Synodum facere auſus eſt*, (c) *ſine autoritate Sedis Apoſ-*

(c) Ibid. Epiſt. ad Valen. & Marc.

priuſquam, ut aiunt, *aliorum litteris de facta unitione præveniretur*, aut eam ipſe cum Occidente toto pro Canonica compoſitione admitteret. Nam quod poſt plenam aut veram omnium conſenſionem nihil ſpei ſibi reliquum fore ſcirent, manifeſtè innuunt dum addunt: „ *Timor eſt enim ne prævenientibus litteris aliorum* „ *quaſi unitio facta ſit & rebus incongruis conſen-* „ *tientibus univerſis, ſegniores appareant ad ea* „ *quæ malè acta ſunt corrigendum* „. Quo nihil magis abhorret ab adverſariorum commentationibus.

Sed nec alterum illud quod Lupus addit ſolius Sixti judicio permiſſam ab his Epiſcopis cauſam fuiſſe, in qua de Concilii generalis autoritate quæreretur, operoſiùs falſi convincitur. Hæc enim Epiſtola perſcripta eſt ex conſilio quod intimatur Alexandro Hierapolitano Epiſcopo & cæteris Antiſtitibus Provinciæ Euphratenſis in Epiſtola, quam idem Lupus ante hanc immediatè edidit, cujus ipſiſſima verba ſunt: (a) *Dirigendos aliquos cum communi formulâ & litteris accommodis ad Occidentis Patres, & excitandos ad hoc pro fide certamen eos, qui illic ſunt habentes inſitum fidei zelum*: quibus utique omnibus non minùs quàm Romano Pontifici, hæ litteræ deſtinatæ ſunt, licèt ad hunc unum directus ſermo videatur. Et tamen ubi diſtinctè petitionem ſuam enuntiârit, rogant, (b) *Ut horum omnium inquiſitionem jubeas fieri, & his illicitis cæleſtem ſuperduci correctionem*, non ut ipſe, *per ſe inquiſitionem* habeat aut correctionem ſolus inducat. Et ſanè id dictum vult fuiſſe (c) Lupus ad mentem quorumdam Canonum, quos ipſe Sardicenſes putat, nos potiori jure Nicænos credimus in Oriente notiores, & à Leone Magno paulò pòſt in cauſa Flaviani Conſtantinopolitani allegatos, ex quibus conſequi ait, *ut* (d) *poſt Libellum appellationis*, vel ſibi, vel Legatis ſuis *præſtitum*, *neceſſariò* ſibi urgenda eſſet apud Imperatores *Synodus generalis intra Occidentem*, in qua integra cauſa denuò recenſeretur, *convenientibus utique Orientalium Provinciarum Epiſcopis*, nec aliò collimant ipſi Canones Sardicenſes, quibus Lupus inſiſtit ut ab illuſtriſſimo Petro de Marca & aliis noſtratibus rectiſſimè explicantur. De-

(a) Ibidem. (b) Ibid. p. 245. (c) Tom. II. in notis & Schol. pag. 452. (d) *Leo Magnus* edit. Paris in 4. 1675. T. I. epiſt. 40. pag. 109.]

monſtrant enim ex ipſo textu Canonum, jus per eoſdem quæſitum Romano Pontifici, omninò diverſum eſſe ab appellationis judicio, nec aliud ei conceptis verbis concedi, quàm ut decernere poſſit cauſæ retractationem, utique ut à Leone dicitur per novam Synodum. Et hoc eſt planè quod illi Epiſcopi, quos Lupus tunc à prima Synodo Epheſina, ut poſteà Flavianum à ſecunda provocâſſe contendit, fieri poſtulabant à Sixto, dum rogant *inquiſitionem ipſo jubente fieri*: Si modò preces ſuas æquas eſſe decerneret, aut aliter reſtitui pax Eccleſiis non poſſet: quod ipſi tunc putabant, & porrò putare perrexit Eutherius. Sed anno vix dum elapſo, Helladius alter Epiſtolæ nec minùs vehemens Autor, (e) agente in primis Theodoreto, nec non omni Clero & Epiſcopis Provinciæ ſuæ ſuadentibus & inſtantibus pacem Cyrillum inter & Joannem Antiochenum compoſitam, amplexus eſt, ejuſque exemplum Cilices omnes & Iſauri ſecuti ſunt, ac demum cæteræ Provinciæ, quæ in illo diſſidio fuerant, demptis quindecim Epiſcopis, iiſque non multò poſt mortuis; & ſic breviore via pax Eccleſiæ reſtituta eſt, & confirmata Epheſina Synodus, horum qui priùs tantoperè diſſenſerant aſſenſu, non novo Sixti judicio qui ſtatim quidem ab inito Pontificatu referente Cyrillo (f) *conſona ſanctæ Synodo ſcripſit*, & eo nomine, ſi ita placet, *geſta illius omnia confirmavit*, & cum cæteris qui jam ſub deceſſore ſuo conſenſerant, pro ratis habuit. Idem tamen ſemper putavit, tam Joannem Antiochenum quàm cæteros Orientis Epiſcopos, *qui ſententiam ſuam ſuſpenderant*, ne Helladio quidem noſtro & ſociis exceptis, quos Synodus Maximiani dejecerat (g) *ſuſtinendos*, nec aures unquam commodare voluit inſtantibus, ut pro contemptu Synodi exerceret in illos autoritatis Apoſtolicæ ſeveritatem. Imò poſt pacem teſtatus eſt, nihil tunc à ſe niſi *Præcoquum* & præceps in ipſos *agi* vel decerni potuiſſe, quia nimirum quidquid aliàs perperam egiſſent contra Synodum aut Cyrillum ejus præſidem, & vices, ut ipſe gloriatur, Romani Pontificis tenentem, nihil tamen contra jus aut leges Eccleſiæ peccâſſent, hoc circa rei caput, id eſt, cauſam

(e) Epiſt. Var. P. Tom. I. epiſt. 164. pag. 129. item epiſt. 168. p. 318. (f) Epiſt. *Cyrill. ad Arat. Meltin.* Conc. Tom. III. p. 1130. (g) Epiſt. *Sixti* Papæ ad Cyril. ibidem, id eſt, Tom. III. Concil. pag. 1175. & 1176.

Digitized by Google

Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt; quam (a) nullitatis cauſam Patres omnes dictis ſententiis comprobârunt, & ad Imperatores præſcripſerunt.

His cauſis omnes agnoſcunt Epheſinam ſecundam Synodum non modò iniquam, verùm etiam per ſe nullam & irritam fuiſſe, neque tantùm propter vim, ſed etiam vel maximè ex defectu poteſtatis, quo defectu nullus eſt major. Itaque violentam, pióque Flaviani ſanguine commaculatam Synodum omnes Catholici horruerunt: atque ipſe Flavianus, ſtatim non à Synodo, quæ jam nulla eſſet, ſed à Dioſcoro, (b) neque ut à Synodi præſide, ſed ut à nefarii Latrocinii duce appellavit. *Appello,*

(a) Epiſt. ad Pulcher.

(b) In Act. Eph. Conc. Chalced. Act. 1.

ſam Neſtorii *ſtatuentes quod à ducibus fidei ſua deberet perfidia judicari.* Unde nec dicere dubitat *Chriſtum Deum*, tunc demùm, *quàm verè ſit ſua cauſa monſtrâſſe*, quando jam conſummata pace, *ita res viſus eſſet gubernare, ut tantæ rei & ſalutis judicium ſervaret ſuorum conventui Sacerdotum.* Ergò quantacumque autoritate per ſe polleret Epheſina Synodus, inquiſitâ & patefactâ apud tam multos inter ſe, & cum Romano Pontifice conſentientes, veritate non tamen adhuc abſolutiſſimè liquebat; ſuſpenſo Joannis & aliorum Orientalium ſuffragio, *quàm verè in ea cauſa Chriſti acta eſſet.* Et hi quidem in Sixti ſinu querelas ſuas deponere poterant, uti feciſſe videntur hac Epiſtola Eutherius & Helladius, *ſed tantæ rei & ſalutis* ſummum & ineluctabile *judicium*, non ideò ſervabatur Sixto ſoli, ſed teſte Sixto *tali Sacerdotum conventui*; in quo vel *cuncti Duces fidei*, ut volebat Joannes Antiochenus, vel ut loquitur ipſe Sixtus, *Apoſtolici*, id eſt, Sedium Apoſtolicarum rectores omnes, cum ſuis Coepiſcopis unirentur. Quod dudum edoctus in Eccleſia Theodoſius Imperator, primùm quidem cum Synodo Epheſinæ, ſub Cæleſtino Sixti Deceſſore, adhæſit, & Cyrillum ac Memnonem ſuis Eccleſiis reddidit, nunquam tamen adduci potuit, ut in Joannem & alios Orientales Epiſcopos gravius quidquam decerneret; è contrario verò ipſis Synodi Epiſcopis, edicto palam propoſito ſignificavit, (a) *quod quandiù victurus eſſet*, eodem ſtatu rerum manente, *Orientales Epiſcopos non condemnaret, in nullo coram ſe convictos* & paratos ubivis congredi, & tractare cum aliis, *nemine volente cum his diſceptare.* Poſteà verò quum de pace tractari cœptum eſt, dejectiones omnes, ſive privationes, aut interdictiones, medio tempore attentatas, irritas eſſe voluit, quas Sixtus item *præcoquas* judicabat, & immaturas quòd ea nondum haberetur conſenſio, cui repugnare pœnale eſſet aut Univerſalis Eccleſiæ autoritati contumelioſum, quæ nihil tota decernere cenſetur quandiù non eſt ex communi examinatione, unanimis, adeòque nec tunc inſuperabilem inducit parendi neceſſitatem. Hæc verò ipſa eſt illuſtriſſimi Autoris doctrina ſparſim per Librum præcedentem fuſa & demonſtrata, quæ cùm ex ea Sixti & Theodoſii poſt Synodum agendi ratione maximè eniteſcat, adduxit næ ut eam hìc paulò accuratiùs tractaremus occaſione Epiſtolæ Eutherii & Helladii ad Sixtum ſcriptæ. Unde ſibi Trophæa de noſtra ſententia Lupus conſtituit, quæ quàm inania ſint nemo non videt. Jam enim patet tot huic reſponſiones proviſas eſſe, quot ſunt hominum de ea, vel de Autoribus ejus diverſa celebrata judicia. Nam vel contendunt in hac prorsùs omnia contineri, quæ nos tanquam nimia & immodica reſpuimus, & ſimul tueri volunt conjectam quoquo modo in Autores erroris ac hæreſis ſuſpicionem, & tunc ſi quid revera inuſitatum habet, & à communi doctrina peregrinum & alienum hac ipſa ſuſpicione, ut ab illuſtriſſimo Autore validè demonſtratum eſt, elevatur & deſtruitur, vel hanc ſuſpicionem ut falſam & temerariam cum ipſo Lupo amoliendam eſſe cenſent. Et nos quidem ipſis minimè fidem Orthodoxam invidemus, aut ereptam volumus, ſed demonſtramus ſimul ex ipſo textu Epiſtolæ, & tota rerum ſerie, hæc quæ nimia & inconceſſa putamus inprimis de appellatione à generali verè Synodo ad ſolum Pontificem, nec ab ipſis, nec à Sixto quidem cogitata fuiſſe, nedum dicta & in luce totius Eccleſiæ propugnata, & ſic ſub alterutra conditione ruit funditùs objectio.

(a) Sacra Theodoſii Imp. apud Cotelér. Tom. I. monument. eccleſiæ Græcæ pag. 41.

pello, inquit, *à te, ut habetur in geſtis.*

Jam verò nemo negat ad Papæ officium pertinere, ut his provideat, détque operam, ne fideles Concilii Oecumenici nomine in fraudem inducantur: quo quidem officio (a) Leo continuò functus eſt, verùm ita ſententiam temperavit ſuam, ut judicium daret non peremptorium, ſed proviſorium. Itaque Epheſinam Synodum ratam eſſe non eſt paſſus. Flavianum in communione habuit, omniaque interim in ſuſpenſo eſſe voluit, quoad Oecumenica Synodus haberetur. Synodo congregandæ ultimam ſententiam reſervavit.

Id Leo ubique teſtatur, præſertim Epiſtolâ ad (b) Juvenalem: *Chriſtus deteſtandum illud Epheſinæ Synodi judicium, S. Chalcedonenſis Concilii autoritate deſtruxit.* Idem repetit in Epiſtola ad (c) Leonem Imperatorem, neque quidquam potuiſſe fieri convenientiùs docet, quàm ut Dioſcori in Epheſina Synodo, *facinus, Sancta Synodus Chalcedonenſis aboleret.* His congruit Beati Gelaſii Papæ de Epheſino Latrocinio dictum, *malè geſtam Synodum & injuſtam juſtâ, & bene geſtâ Synodo ſubmovendam.* Tale remedium, talem autoritatem Oecumenicæ Synodi. ritè convocatæ nomen poſtulare viſum.

Quid ergò hîc conſequuntur ſuperioritatis Pontificiæ defenſores? Nempè ut Pontifex Synodum per ſe ab ipſis initiis nullam & irritam, non admittat ille quidem; ultimum tamen judicium futuræ Synodi relinquat arbitrio. Quodnam hîc ejus, quam quærunt ſuperioritatis indicium eſt?

(a) Conc. Chalced. Par. I. Cap. 19. 20. 21. 22. 23. (b) Leo. Epiſt. 72. (c) Ejuſdem Epiſt. 75.

CAPUT V.

A Chalcedonenſi Synodo nullam in fidei negotiis confirmationem petitam, cujus modi ſit ea, quam Sanctus Leo ultrò dederit.

At in Chalcedonenſi legitimo, Sanctoque (d) Concilio Oecumenico plus habere ſe putant, cùm ipſa Synodus rerum à ſe geſtarum confirmationem à Leone petat, ut in relatione (e) Synodi ad ipſum Leonem eſt poſitum. Tum illud vel maximum quod Canonem 28. de Conſtantinopolitani Præſulis aucta dignitate, unanimi licèt Patrum decreto factum. Idem B. Leo Apoſtolica autoritate reſcidit.

Nunc quidem de fide agimus, de Canonibus poſteà videbimus; & quidem quod ad fidem fideique cauſâ depoſitum Dioſcorum attinet, Patres Chalcedonenſes (f) in relatione ad Leonem, nullam confirmationem petunt, ſatis eſſe rati, quod Leonis Epiſtolam prælucentem, ipſum ſibi, *ut membris caput præſidentem ac ſpiritu præſentem*, ac penè in Legatis viſum habuiſſent.

Itaque quoad hæc, nihil ampliùs deſiderabatur: ac revera Imperatores, abſoluto Concilio, ſtatim ut re exploratâ (g) atque confectâ conſenſionem omnem de fide prohibent. Clerus ac plebs in ea fide, ac Dioſcori condemnatione ubique acquieſcit.

Et res quidem Synodi circa fidei negotium

(d) Relat. ad Leon. Conc. Chalced. pag. 3. Can. 3. (e) Leo Epiſt. 53. 55. 62. &c. (f) Relat. ad Leon. Ibid. pag. 3. Can. 2. (g) Ibid. Cap. XXXIV.

Digitized by Google

gotium ſic ſe habent ut de ſuis decretis à Leone confirmandis, ne quidem cogitâſſe conſtet, & tamen S. Leo etiam non petitam confirmationem miſit. Quâ occaſione ipſe idoneus teſtis exponet.

Quippè cùm occaſione improbati à Leone 28. Canonis maligni homines in vulgus ſparſiſſent, Chalcedonenſem Synodum ab ipſo improbatam, ad Epiſcopos, qui in ea congregati fuerant, hæc ſcribit: *Ne ergò per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum, quæ in Synodo Chalcedonenſi per unanimitatem veſtram de fide ſtatuta ſunt, approbem. Hæc ad omnes fratres, & Coëpiſcopos noſtros qui prædicto Concilio interfuerunt, verba direxi, ut omnium fidelium corda cognoſcant; me non ſolùm per fratres, qui vicem meam executi ſunt, ſed etiam per approbationem geſtorum Synodalium propriam vobiſcum iniiſſe ſententiam; in ſola videlicet fidei cauſâ adversùs malignos interpretes.* Quod factum fatebuntur omnes, non eò ſpectare, ut incerta firmentur, ſed ut certa, ſummâque & indeclinabili autoritate facta magis, magiſque aſſerantur & inculcentur.

Cujus generis eſt quod in Encyclicarum Epiſtolarum Tomo poſt Synodum Chalcedonenſem edito legimus. *Penè omnes* (a) *Occidentalium partium Epiſcopi conſentientes ſibimet, & pariter decernente ſanctiſſimo atque Beatiſſimo Romanæ urbis Archiepiſcopo, Litteris propriis & oris ſui confeſſione, ea quæ ab ipſis Sanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata ſunt, confirmaverunt & conſignaverunt.* En quid ſit confirmatio, nempè conſenſus ipſe. En ut non modò Leo, ſed etiam cæteri Occidentales Epiſcopi condecernentes Chalcedonenſem Synodum confirmârunt.

(a) Part. 3. Chalced. Synodi Cap. XLV.

CAPUT VI.

Quintum, ſextum, ſeptimum, octavum Concilium.

Ex octo primis generalibus Synodis, ſuperſunt adhuc quatuor, de quibus uno verbo decernamus.

Quintam Synodum Conſtantinopolitanam ſecundam à ſolis Orientalibus, nulla cum Occidentalibus communicatione, nulla Sedis Apoſtolicæ legatione tranſactam, non legatione niſi conſenſione Occidentalis Eccleſiæ, ac Sedis Apoſtolicæ approbatione pro Synodo Oecumenica valuiſſe conſtat.

Sexta Synodus de fide tantùm fideique condemnandis inimicis egit.

Statim atque fidei definitionem (b) edidit; eam ab Epiſcopis & Imperatore ſubſcriptam ad quinque Patriarchales Eccleſias dimitti voluit ut quæ certiſſima autoritate conſtaret actione 18.

Eadem actione Patres ad Agathonem (c) Papam relationem mittunt: *quâ ſe Spiritu Sancto illuſtratos & Agathonis doctrina inſtitutos, infeſta dogmata depuliſſe teſtantur.* Tum ſubdunt; *& corde nos & linguâ & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem vivifici Spiritûs ope edidimus.* Quo perſpicuè demonſtrant, nihil expectari à ſe ut certam Spiritûs Sancti præſentiam, ſibi ac Sanctæ Synodo vindicent, cùm præſertim ſe ab ipſo Agathone, lectis ejus Apoſtolicis Litteris doctos eſſe fateantur.

(b) Conc. 6. Act. 18. Tom. VI. Conc. (c) Relat. ad Agath. Pap. Ibid.

teantur. Neque eò ſeciùs ab eodem Agathone petunt ut Orthodoxam fidem, quam cum ipſo prædicârint iterum per ſua reſcripta confirmet. Satis ergò exiſtimabant illuſtratam, roboratam, confirmatam fidem, quam ipſi tradidiſſent, & ad inculcationem majorem pertinere eam, quam poſtulabant, confirmationem novam.

Quare nec expectato Sedis(a) Apoſtolicæ reſponſo Pius Imperator Synodi decreta edictis exequitur. Interim Agathone mortuo ad Imperatorem Leonis II. pervenit Epiſtola, quâ decreta Synodi Apoſtolica autoritate confirmat, *eiſque conſentit ſicut ſupra ſolidam petram, qui Chriſtus eſt, ab ipſo Domino adeptis firmitatem*; adeò certum eſt eam confirmationem nihil aliud eſſe quàm conſenſionem eam quam diximus, ac recognitionem autenticam jam à Domino præſtitæ invictiſſimæ firmitatis.

Sanè omittendum non eſt Macarium Antiochenum Epiſcopum hæreſeos defenſorem à Synodo depoſitum; ad Sedem Apoſtolicam miſſum, non quemadmodum neſcio qui cavillantur, ut ejus cauſam tanquam ſuperior retractaret, ſed ut errantem inſtrueret, pœnitenti ſi fortè indulgeret, quod adeò (b) clarum eſt ex Imperatoris & Leonis Litteris ut his immorari pudeat. Alia proſequamur.

Septima Synodus Nicæna II. nullam ab Adriano, rebus geſtis, ſpecialem confirmationem petiiſſe, nullam accepiſſe legitur; neque eò infirmior viſa eſt aut Græcis aut aliis. Neque Noſtri cùm eam non ſuſciperent, confirmationem defuiſſe cauſati ſunt. Adeò iſta ex abundanti eſſe conſtat.

Octava Synodus, Conſtantinopolitana quarta, Nicolai I. & Adriani II. judicium executa adversùs Photium, ut firmitatem obtineret, nulla procul-dubio Sedis Apoſtolicæ nova confirmatione indigebat, & tamen petiit his verbis: (c) *Itaque ſanctitate veſtra omnium noſtrûm & univerſalis Synodi conſenſum recipiente prædicet eam magis ac veluti propriam, ac ſollicitiùs confirma Evangelicis præceptionibus veſtris ut per ſapientiſſimum Magiſterium veſtrum, etiam aliis univerſis Eccleſiis perſonet & ſuſcipiatur veritatis verbum & juſtitiæ decretum.* Quæ verba ſatis demonſtrant confirmationis nomine expectari ab Apoſtolica Sede, Conciliarium decretorum promulgationem atque executionem; quod ultrò amplectimur.

Atque his profectò claret, quàm nihil faciat ad vindicandam Papæ ſuperiorem poteſtatem ea confirmatio, quam in actis primorum Conciliorum generalium invenimus. Certè ſic ſcribit (d) ad Adrianum II. VIII. Synodus: *Sicut Beatiſſimus Papa Nicolaus definivit & promulgavit, necnon & ſumma paternitis tua firmavit & Synodicè roboravit, ita & ipſi* (Legati ſcilicet Apoſtolicæ Sedis) *annunciaverunt & egerunt*, ut ſi neceſſe ſit ſuperiorem eſſe, qui confirmet & roboret Adrianum Nicolao anteceſſore ſuo ſuperiorem fuiſſe, inficiari nemo poſſit.

Eſto igitur fixum id quod probandum ſuſcepimus; primorum Conciliorum generalium confirmationes à Romanis Pontificibus, poſt geſta ea Concilia editas, non ejus fuiſſe roboris, ut decretis de fide latis robur, quod deeſſet, adderent, ſed ut quod ineſſet uberiùs declararent.

(a) Leo II. ad Imp. Epiſt. poſt act. 6. Synodi T. 6. Conc. (b) Epiſt. Imp. & Leon. poſt act. Synod. 6. ibid.

(c) Epiſt. Conc. 8. ad Adri. II. act. 10.
(d) Ibid.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT VII.

Reliqua Synodi uſque ad Tridentinam.

EX primorum Synodorum confirmationibus, de reliquis judicare in promptu eſt. Poſt octo illas primas, quatuor omninò ſunt quibus Romanus Pontifex non ipſe adfuerit. Piſana, Conſtantienſis, Baſileenſis, Tridentina. Cæteras per ſe ipſe geſſit.

Piſanam per ſeſe valuiſſe ante Alexandri Quinti confirmationem editam, vel ex eo demonſtravimus, quòd nec Alexandri confirmatio valuiſſet, niſi prius (a) Piſani Concilii cujus ex decretis Alexander electus eſt, valeret autoritas.

Conſtantienſis Concilii Judicium de Joanne XXIII. quod ab eo ſummâ Religione ſuſceptum eſt, (b) erat profectò, vel eo repugnante, valiturum ut ſuo loco diximus.

Ejuſdem Synodi decretum adversùs Joannem Huſſum & Hieronymum de Pragâ ſtatim atque prolatum eſt; plenam executionem habuiſſe nemo negat. Illis etiam brachio ſæculari traditis & extremo ſupplicio addictis, nec dum erecto Pontifice, nedum ejus confirmatione expectata.

Cætera decreta, quæ adversùs Wiclefum, Huſſumque facta ſunt, ſatis demonſtravimus Martinum V. non ut incerta ac nutantia confirmâſſe; ſed ut certa & valida autoritate Concilii, totam repræſentantis Eccleſiam executum eſſe.

Quod autem idem Pontifex in fine (c) Concilii declaravit, confirmari à ſe omnia circa fidem, quæ Conciliariter geſta eſſent, uſque adeò ex abundanti erat, ut illud non ſcripto decreto, ut cætera, neque à Synodo requiſitus, ſed dimiſſis Patribus, Polonicæ controverſiæ occaſione dixerit.

Baſileenſia priora (d) geſta, quæ ſola tuenda ſuſcepimus, adeò ſuam per ſeſe, ſine expreſſa confirmatione, autoritatem & executionem habuere, ut iis victus Eugenius quartus priſtina ſua de diſſoluto Concilio decreta revocaret.

Tridentina Synodus, quæ ultimo decreto ſuo Romani Pontificis confirmationem peti jubet eorum, *quæ à ſe decreta & definita eſſent*, eò uſque intellexit eas definitiones, vel tum valuiſſe ut ſtatim poſt eam confirmationem petitam acclamârit Cardinalis à *Lotharingiâ; Sacro Sancta Oecumenica Tridentina Synodus, ejus fidem confiteamur; ejus decreta ſervemus....* Resp. *ſemper confiteamur, ſemper ſervemus.* Cardinales *omnes ita credimus, omnes idipſum ſentimus; omnes conſentientes & amplectentes ſubſcribimus. Hæc eſt fides beati Petri & Apoſtolorum; Hæc eſt fides Orthodoxorum;* Resp. *ita credimus, ita ſentientes ſubſcribimus.* Cardinales. *His decretis inhærentes digni reddamur &c.* Resp. *fiat, fiat, amen, amen.* Cardinales *anathema cunctis Hæreticis.* Resp. *anathema, anathema.* Talia ſentientes dum confirmationem petunt, quid aliud quàm certa & valida magis magiſque firmari & inculcari petant?

Quare confirmatio ſtatim atque ab Alexandro Cardinale Farneſio Legato ac Præſide petita eſt, ſtatim à Pio IV. in eodem Conſiſtorio eſt data die Mercurii 26. Januarii anno 1563. ut ſubjuncta (e) Tridentina Synodo acta teſtantur.

(a) Sup. L. 5. (b) Ibid. (c) Conc. Conſt. Seſſ. ult. ib.

(d) Lib. 6. (e) Act. poſt Conc. Trid.

Digitized by Google

Et quidem in iiſdem actis legimus audita vota Cardinalium, confirmatáque *omnia & ſingula* quæcumque in Synodo acta eſſent, (a) *maturâ cum illis Deliberatione præhabitâ*: Quæ matura Deliberatio, ſi in rem ipſam caderet ac de ipſis Concilii tot ac tantis decretis eſſet inquiſitum, profectò tanta res tam brevi tempore tranſacta non eſſet.

CAPUT VIII.

De Canonibus Conciliorum generalium à Sede Apoſtolica confirmatis vel infirmatis Conſtantinopolitani Canones, præſertim III. Chalcedonenſes Canones, ac præſertim XXVIII.

DE fide egimus, cauſiſque cum fide conjunctis; nunc de Canonibus paucis rem tranſigemus. Et quidem Nicænos Canones, ſtatim atque à Nicænis Patribus per Provincias delati ſunt, toto orbe terrarum obtinuiſſe conſtat. De Epheſinis in actis Synodalibus disertè legimus; ſtatim atque ſunt editi, unà cum Epiſtolà Synodi eâ de re ſcriptâ, dimiſſos fuiſſe (b) per Eccleſias continuò exequendos, ut quæ pleno & ſuo pollerent robore: itaque in Eccleſiæ Catholicæ codicem ſtatim inſerti ſunt, tenuitque (c) Epiſcopis in Cypro, & Europa Provincia conceſſa libertas, nulla unquam confirmatione ſpeciali de 7. & 8. Synodorum Canonibus, nihil quod ſciam objicitur, quod ad hunc pertineat locum; conſtatque legi nuſquam ab ulla Synodo generali petitam Canonum confirmationem, præter quàm à Chalcedonenſibus 28. illius quo & Conſtantinopolitanus III. confirmabatur, & Conſtantinopolitanus Epiſcopus, non modò dignitate, ſed etiam juriſdictione ac ditione auctus eſt. In his igitur tota eſt difficultas.

Ac de Canonibus quidem Conſtantinopolitanis ſic objiciunt, quod eos, (d) teſte Gregorio, Romana Eccleſia *non habet nec accipit*. Leo (e) verò Magnus Canonem III. caducum, ſponte collapſum & Sedi Apoſtolicæ ignoratum ſibi quoque diſplicere ſignificat.

Interim id conſtat in codicem Canonum cum aliis Conſtantinopolitanis inſertum, toto ſtatim Oriente valuiſſe. Quin etiam in Chalcedonenſi Synodo Legati Apoſtolicæ Sedis, Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum II. habuerunt. Quâ de re uſque adeò non queſti ſunt, ut è contrà quererentur in quintum Gradum à Dioſcoro Flavianum relegatum. Quo loco laudantur à Diogene Cyzicenſi *quòd regulas ſcirent*, quas nempè Dioſcorus contempſiſſet. Ergò intelligebant omnes Epiſcopi, (f) ipſique adeò Legati Leonis, deberi Epiſcopo Conſtantinopolitano primum poſt ſe locum: non alio Canone quàm Conſtantinopolitano illo quem Romana Eccleſia ignorare ac minimè probare voluiſſe videbatur, viſumque eſt ſatis, quod nondum apertè improbâſſet.

De Canonibus Chalcedonenſibus gravior difficultas ac præſertim de 28. Is actione (g) XV. Legatis abſentibus conditus, (h) act. XVI. iiſdem quærentibus relegitur. Legati contradicunt, Leonis mandata proferunt, Nicænos Canones legunt, quibus hæc nova adverſentur, Conſtantinopolitanos rejiciunt, coactos Epiſcopos conqueruntur.

Hic Epiſcopi conclamaverunt, (i) *nemo*

(a) Ibid. (b) Conc. Epheſ. Act. 7. Tom. III. Conc. (c) Ibid. Act. 7. & 8.

(d) Greg. Lib. VI. Epiſt. 63. (e) Leo epiſt. 53.55. 2. Synodi. (f) Conc. Chalced. Act. 1.7. (g) Ibid. act. 15. (h) Ibid. act. 16. (i) Ibid.

Digitized by Google

nemo coactus eſt, dictiſque ſententiis Canon confirmatur. Hîc Legati poſtulant, *ut ſua contradictio geſtis inhæreat*; conteſtanturque ſe ad Papam relaturos.

De hoc ergò Canone uno qui controverſus eſſet Patres (a) ad Leonem referunt, ſubmiſſo animo petunt ut probare dignetur, & quemadmodum Patres *in bonis capiti conſonarent, ita Pontificialis apex, id quod decens erat filiis indulgeret*: placiturum id Principibus, & Legatos quidem contradixiſſe, ſed ut res ipſi Papæ reſervata videretur.

Hâc rerum ſummâ patet nihil Patres ambigere, præter quàm de iis quæ nova, quæ contra Nicænos Canones, quæ repugnantibus Legatis decreviſſent, cætera vi ſua atque integro robore firma reputâſſe.

Quid hîc Leo ſanxerit nemo ignorat; nempè ſic, (b) *conſenſiones Epiſcoporum Sanctorum Canonum apud Nicænam conditorum regulis repugnantes, in irritum mittimus, & per autoritatem beati Petri generali prorsùs definitione caſſamus.* Alibi decernebat (c) *Canones Nicænos nulla in parte eſſe ſolubiles; infirmum atque irritum quidquid à prædictorum Patrum Canonibus diſcrepârit.* Denique Anatolium, (d) ſic Canonem urgeat, *univerſalis Eccleſiæ pace privandum.*

Hæc de Canone 28. Sanctus Pontifex, cujus (e) autoritate victus ipſe Anatolius (ſi Lucæ Holſtenio (f) colligenti & edenti credimus, ut profectò meâ quidem ſententiâ, credi par eſt) data Epiſtola Leoni præcipienti, ut à Canone tuendo abſtineret, *reſpondit ſe illa obediendo complere, quæ ejus perfectiſſimis ſenſibus placita videbantur; nam penitus*, inquit, *abſit, ut eis ego quæcumque mihi fuiſſent mandata per Litteras, adverſarer.* Acquievit Imperator, eodem teſte Anatolio in eadem Epiſtola, atque ex numero Canonum Chalcedonenſium, Canon ille 28. expunctus eſt.

Hîc ergo objiciunt Romanum Pontificem Conciliis Oecumenicis longè ſuperiorem, quorum Canones abſque ejus approbatione non valeant, imò ab eo ex beati Petri autoritate caſſentur, ipſis Orientalibus, ipſis Conſtantinopolitanis Epiſcopis, ipſis Imperatoribus conſentientibus.

At hæc qui objiciunt, primò ne ſtatum quidem quæſtionis intelligunt. Defendimus enim Conſtantienſe Concilium, quo nempe Concilii potior autoritas cognoſcatur, in fide, in Schiſmate, in reformatione generali promovenda. At Orientales Epiſcopi iſto Canone, Epiſcopo Conſtantinopolitano conſulebant, Imperatori gratificabantur, non fidei, non Schiſmati, non reformationi generali providebant. Imò verò rectum ordinem ac primarum Sedium honorem ab antiquo inſtitutum evertebant, qui rei univerſæ Eccleſiaſticæ conducere videretur. Non ergo adversùs effrænem aut extraordinariam poteſtatem, Canones ac jura, libertatemque Eccleſiaſticam tuebantur, quod Patres Conſtantienſes volebant; ſed Papæ, Canones rectumque ac probum & Canonicum ordinem defendenti repugnabant; ac proinde ad noſtram quæſtionem non pertinet quidquid hîc actum ab illis fuit.

II. Orientales Patres, hoc Canone conſtituto, id ſibi tribuebant ut Patrum limites,

(a) Relat. ad Leon. (b) Leo Epiſt. 55. ad Pulch Conc. Chalced. p. 3. C. 7. (c) *Epiſt.* 55. ad Anat. Concil. Chalced. p. 3. C. 5. (d) *Epiſt.* 16. ad Syn. ad Chal. Ibid. C. 16. (e) *Epiſt.* 55. ad Anath. Conc. Chalc. p. 3. C. 6. 5. (f) Coll. Holſt. 1. p. C. 22.

Digitized by Google

limites, & Canones Nicænos ab univerſa Eccleſia conditos & receptos, inconſulto. Imò verò repugnante toto Occidente, convellerent. Quod non illis licebat.

III. In eo Canone ſtatuendo, nequaquam Concilii generalis autoritate gaudebant, à quorum decretis in ea actione cum Sede Apoſtolica, univerſus Occidens recedebat.

IV. Hinc etiam factum eſt, ut Chalcedonenſes Patres à Leonis arbitrio id pendere vellent, quod relationis quidem verba demonſtrant, ut vidimus: ſed apertè convincit illud Anatolii in Epiſtola (a) ad Leonem: *Cùm & ſic geſtorum vis omnis & confirmatio autoritati veſtræ beatitudinis fuerit reſervata.* Undè nec mirum, de iis Leonem ſtatuiſſe, quæ in ipſius poteſtate, ipſa Synodus reliquiſſet.

Cæterùm Bellarminus (b) Canones Chalcedonenſes omnes à Leone rejectos eſſe putat, propter quoſdam Leonis aliorumque Pontificum locos: quem vir illuſtriſſimus Petrus de Marcâ (c) egregiè confutavit. Nunc neminem eſſe jam puto, qui neget Chalcedonenſes Canones 27. antiquiſſimis Canonum inſertos collectionibus, ſtatim in autoritatem admiſſos, quos ſi quis obſtinatè contenderit à Leone improbatos; nempe Pariſienſes noſtri non alio firmiore argumento probaverint, Conciliorum Generalium ſupremam poteſtatem, quàm quod tot Canones, etiam improbante Romano Pontifice, valuiſſe ipſi adverſarii fateantur.

(a) Coll. Holſt. 1. p. C. 22. (b) Bellarm. (c) P. de Marca.

CAPUT IX.

Recapitulatio eorum, quæ de confirmatione ex Conciliorum actis dicta ſunt: hinc confutantur allati à quibuſdam recentioribus Pontificiæ confirmationis effectus: Eccleſiæ conſenſus, quatenùs ultima Synodi bene geſta teſtificatio: Sancti Gelaſii locus.

EX his facilè confutantur ea quæ recentiores quidam Theologi de Pontificia confirmatione dixerunt.

Et primùm quidem pauci ſunt qui ad hæc extrema decurrant, vim omnem Eccleſiæ ac Synodorum in ſolo Pontifice eſſe poſitam, decreta quæ non ipſe firmaverit, præſidentibus licèt, imò conſentientibus ejus Legatis edita, incerta pendere, quoad approbaverit, neque aliam Synodis generalibus conſtare infallibilitatem quàm ab ipſo promptam.

Hæc igitur confutantur, univerſim quidem (d) ex actis Conciliaribus, quibus vidimus decreta Conciliaria, ſtatim atque ſunt edita, Cæleſtis Oraculi vice ſunt habita, executionique mandata. Speciatim verò (e) ex iis locis, quibus ipſa Concilia, ante omnem confirmationem aſſerunt, *ſe omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici ſpiritûs ope, edidiſſe.* Quod ſexta Synodus ad Agathonem Papam ſcribit.

Eodem pertinet illud quod (f) eſt à Nicæna ſecunda Synodo pronuntiatum. Vim qua fidei definitionem certam edidiſſent, in eo eſſe poſitam, quod divino numine congregati, ea repromiſſione

(d) Sup. C. 3. & ſeq. (e) Relat. ad Agat. Conc. 6. act. 18. Sup. 6. (f) Defin. Nic. II. Syn. act. 7. Sup. L. 7.

ſione gauderent, qua Chriſtus cum Apoſtolis uſque ad finem ſæculi futurum ſe eſſe promittit.

Neque minùs illuſtre eſt illud (a) Cœleſtini ad Epheſinam Synodum: *Spiritûs Sancti teſtatur præſentiam Congregatio Sacerdotum.* Quo loco Sanctus Pontifex in Epheſina Synodo, Synodum illam Apoſtolicam Hieroſolymis congregatam aſpiciendam eſſe teſtatur.

Huc accedit Leonis II. ſextæ Synodi (b) defenſionem confirmantis verba, quibus declarat iis ſe conſentire, *ſicut ſupra ſolidam Petram qui Chriſtus ab ipſo Domino adeptis firmitatem*: ut confirmatio Synodi univerſalis nihil ſit aliud quàm teſtificatio jam à Domino traditæ firmitatis.

His igitur victi (c) qui ſunt paulò cordatiores, ab his inſulſis & nimiis abhorrere ſolent, ſed multùm deſudant in vero explicando confirmationis effectu. Ac Joannes quidem Bagotius ſic exponit, *confirmationem Pontificis omnibus fidelibus ſolummodo fidem facere, Synodum œcumenicam & legitimam fuiſſe; & cùm leges ſervaverit in Spiritu Sancto definiiſſe quod definiverit: quæ ultima certificatio credendi neceſſitatem imponat fidelibus, cùm antea nemo propriè teneatur Synodi definitiones accipere.*

Poſtremum, hoc æquè concidit actis Conciliaribus, quibus demonſtravimus Conciliorum Generalium definitiones, ſtatim atque prolatæ ſunt, nullo alio decreto edito valuiſſe.

Illud haud abſurdum, confirmatione declarari, Synodum & legitimè fuiſſe convocatam & legitimo ordine proceſſiſſe, neque quidquam interveniſſe quo nulla ſit, qualia multa in Ariminenſi atque Epheſina II. Synodo eveniſſe legimus: quæ cauſa fuiſſe videtur, cur Leo (d) Synodi Chalcedonenſis definitionem ipſo etiam autore ac per Legatos præſidente factam ſpeciali epiſtola confirmandam duxerit, *propter malignos Interpretes*, ut vidimus.

Sanctus Gelaſius approbationi Leonis univerſalis Eccleſiæ conſenſionem adjungit, eòque internoſci docet, *malè geſtam Synodum à bene geſta Synodo*: quod *malè geſtam Synodum*, puta (e) Epheſinam ſecundam, *tota meritò Eccleſia non recipit & præcipuè Sedes Apoſtolica non probavit: At bene geſtam Synodum cuncta recepit Eccleſia ac maximè Sedes Apoſtolica comprobavit*, ut profectò inter cæteras Eccleſias eminere oporteat Eccleſiæ Principalis aſſenſum. At illud interim requiratur, ut Eccleſiæ totius conſenſus accedat.

Hæc ergo eſt ultima *adversùs malignos Interpretes* Synodi bene geſtæ teſtificatio: Sedis Apoſtolicæ conjunctus cum totius Eccleſiæ approbatione conſenſus, quam confirmationem dicimus.

Ea verò univerſalis ac plena conſenſio, non tantùm adversùs *malignos interpretes*, ſed etiam interdum bonis ac probis viris eſt neceſſaria; etſi enim boni viri non dubitant, quin œcumenica Synodus ſit infallibilis, quandoque haud immeritò (f) ac bona fide dubitatur utrum aliqua Synodus ſit verè œcumenica. Quale dubium contigiſſe vidimus Hiſpanicæ & Gallicæ Eccleſiæ circa Synodum ſextam & ſeptimam ad quas vocati non eſſent. Quare haud imme-

(a) Epiſt. Cœleſ. ad Syn. Eph. act. II. Sup. l. 7. c. 14. (b) *Leo* 2. Epiſt. ad Imp. poſt Syn. 6. ib. c. 14. (c) Apol. Trid. juſtis. Theol. diſp. 5. c. 4. Sect. 2.

(d) *Leo* Epiſt. ad Juven. Sup. c. 5. (e) Epiſt. 13. ad Ep. Dard. (f) Sup. lib. 7. c. 29. 31.

meritò affirmamus ultimum quo Synodi œcumenicæ aſſerantur, eſſe Eccleſiæ univerſalis conſenſum cum Apoſtolicæ ſedis confirmatione conjunctum.

CAPUT X.

Andreæ Duvallii de confirmatione ſententia confutatur, nempe quod ante eam Conciliorum anathemata valeant tantùm ſub ſpe rati Concilii VIII. Locus egregius.

Andreas (a) Duvallius Concilia quidem Generalia, quibus Pontifex per legatos præeſt, ea infallibilitate gaudere contendit quam ipſa Spiritûs Sancti præſentia tribuat. Horum ergo decretis quoad fidem teneri Pontificem, neque poſſe negare confirmationem, ſi legitimo ordine proceſſerint, vim porrò confirmationis in eo collocat, ut anathemata prolata à Conciliis, abſque Pontificia confirmatione non valeant. Nempe Concilia illuſtrant, non feriunt; tanquam Eccleſiæ Doctores non habeant ſimul conceſſam divinitùs & Cathedram docendi & caſtigandi virgam.

Hæc Duvallii ſententia omnium, quaſcumque viderim, longè abſurdiſſima videtur eſſe: Primùm enim proculdubio valet ſtatim prolatum ab uno Epiſcopo anathema, ac licèt ſolvi poſſit legitimo ordine, ac ſuperioris judicio; non tamen ſuperioris confirmationem expectat ut ratum habeatur: non valebit verò ab œcumenicis Synodis prolata ſententia, omnem Eccleſiæ complexa poteſtatem; videtis ad quàm vana & abſurda cogantur qui ab avita traditione degeneres Eccleſiaſticæ poteſtatis formam, certis ratiociniis ad arbitrium fingunt. Deinde etiam ſi id placeat quod eſt falſiſſimum quæ juriſdictionis ſint ad Papam omnia redigenda eſſe: annon ille intelligitur mandare Legatis ut exponendæ doctrinæ, ita exercendæ Eccleſiaſticæ ultionis officium: cùm ſexcenta Concilia provincialia, ſive regionaria habeamus, in quibus Legati Apoſtolici unà cum Synodis anathemata pronuntient & exequantur? quam autoritatem Conciliis œcumenicis denegari, longè abſurdiſſimum eſt. 3°. Libenter quærerem, ludantne nos Synodi cùm abſolutè ac decretoriè pronuntiant: *ſi quis non ita ſenſerit, anathema ſit.* Ac nimis profectò ineptiunt, (b) qui hæc anathemata intentari reſpondent à Synodis ſub ratihabitione & confirmatione futura ipſius Pontificis; at ſaltem audiant has formulas ab omnibus Synodis frequentatas, quæ effectum ipſum denotant: *ab Eccleſiâ projecimus, privavimus, nudavimus omni dignitate.* Ac rurſus alio modo, *nudatus eſt, privatus eſt, projectus eſt.* Tanquam perfectâ re, quam ipſi pendere volunt. Poſtremò ſi adhuc hæſitant, eſto illud ab VIII. Synodo decretum, peremptorium haud minùs adverſùs eorum ſententiam, quàm adverſùs Photium: *Nos eum inobedientem, & reſiſtentem Sanctæ huic & univerſali Synodo repulimus & anathematizavimus atque à tota & Apoſtolica Eccleſia fecimus alienum, per datam nobis poteſtatem in Spiritu ſancto à primo & magno Pontifice noſtro liberatore & ſalvatore cunctorum*: quid enim expectant qui ſic

(a) Duval. l. V. de Sup. Pont. poſt. p. 4. q. 6. ſupra L. 3. c. 7.

(c) Duval. ibid.

ſic pronuntiant? ſed nos in tam claris plus æquo immoramur.

Atque hæc de objectione, quæ à Synodorum confirmatione petitur, dicenda habebamus. Sanè & Imperatores Synodos confirmârunt diverſiſſimâ ratione, ut vim legis ac civilis executionis obtinerent. Confirmatio autem Eccleſiaſtica quid ſit pleniſſimè explicatum eſſe credimus; nempè ſic, vel ut inſit ex communi conſenſione firmitas, vel ut innata jam, ac certa magis magiſque inculcetur.

CAPUT XI.

Ex antedictis reſolvitur illud, duodecim ſæculis inauditum, quòd Epiſcopi jurisdictionem omnem à Papâ mutuentur, quodque Papæ aſſiſtant ut Conſiliarii tantùm, non ut Judices.

JAm illud ſupereſt explicandum quod objiciunt, Epiſcopos à Romano Pontifice poteſtatem ſuam ac jurisdictionem mutuari, adeoque conjunctos quamlibet in Synodum œcumenicam, nihil poſſe adversùs autoritatis ſuæ radicem ac fontem, ſed tantùm adeſſe ut Conſiliarios, ac decreti robur tam in rebus fidei, quàm in aliis in Romani Pontificis poteſtate eſſe poſitum.

Quod commentum, ſpontè vel ex eo concidit, quod priſcis ſæculis inauditum 13. ſæculo invehi cœpit in Theologiam, poſtquam ſcilicet Philoſophicis ratiocinationibus, iiſque peſſimis, agere, quàm Patres conſulere plerumque maluerunt.

Huic verò novitati repugnat (a) imprimis id, quod eſt ex Actis Apoſtolorum relatum de illâ Synodo Apoſtolicâ quam cæteris velut iterari & repræſentari Conciliis, Sancti Cœleſtini ad Synodum Epheſinam Epiſtola & Concilii V. œcumenici interlocutio demonſtravit, qua in Synodo, ſi quis Apoſtolos non veros judices à Chriſto conſtitutos, ſed Petri conſiliarios dixerit, nimis ineptus eſt.

Repugnant item ea (b) quibus conſtitit Romanorum Pontificum decreta atque judicia de fide œcumenici Concilii convocatione ſuſpenſa, autoritate retractata, nec niſi examine facto, ac dato judicio comprobata & confirmata fuiſſe: quæ profectò probant, eos non Papæ Conſiliarios, ſed Papalium decretorum ſedere judices.

Et eos quidem legitimè convocari oportet, ne tumultu coëant: cæterùm convocati, *autoritate Spiritûs Sancti, non Papæ, judicant*; *pronuntiant anathemata*, non Papæ autoritate, *ſed Chriſti*; totieſque in actis id inculcatum vidimus, ut repetere jam pigeat.

Huc accedat illud Concilii primi (c) Arelatenſis ad S. *Sylveſtrum: te pariter nobiſcum judicante, cœtus noſter majore lætitiâ exultâſſet*: atque in ipſo Concilii capite ad eundem Sylveſtrum: *quid decrevimus communi conſilio charitati tuæ ſignificamus.* Hac igitur (d) Sacerdotii ſui autoritate freti, de ſummis rebus, de obſervatione ſcilicet Paſchæ Dominici, ut uno die per omnem orbem obſervetur; de baptiſmo non iterando; deque Eccleſiarum diſciplina judicant. Cujus (e) generis exempla ubique occurrunt. Quin etiam à Synodis, etiam particularibus, quibus Papa præſedit, ejus etiam præſentis (f) decreta examinari & firmari conſenſione; Patres pariter judicare, decernere, definire conſtitit, ac millies in actis adſcriptum vidimus.

Gg 2 CA-

(a) Sup. L. 7. cap. 6. 14.

(b) Ibid. Can. 9. & ſeq. (c) Epiſ. ad Sylv. T. I. Conc. Gall. (d) Can. 1. (e) Can. 8. (f) Lib. Sup. Can. 2.

CAPUT XII.

Quo ſenſu dictum ſit ab antiquis à Petro & per Petrum eſſe Epiſcopatum: S. Auguſtini locus.

CÆterùm in re tam clara unum illud ex antiquitate depromptum objiciunt, à S. Innocentio (a) dictum; *Petrum Epiſcopalis nominis & honoris autorem*. Et iterum, *unde* (b) *ipſe Epiſcopatus & omnis autoritas nominis ejus emerſit*: & à Sancto (c) Leone; *Si quid, cum eo*, Petro ſcilicet, *commune cæteris voluit eſſe Principibus*, ſcilicet Apoſtolis, *numquam niſi per Petrum dedit, quidquid cæteris non negavit*. Atque alibi item Chriſtum ita conceſſiſſe cæteris Apoſtolis prædicandi miniſterium, ut in eos à Petro, (d) *tanquam à quodam capite, dona ſua, velut in corpus omne, diffunderet*. Unde etiam manavit illud Optati (e) Milevitani: *bono unitatis beatus Petrus præferri. Apoſtolis omnibus meruit & claves Regni cælorum communicandas cæteris, ſolus accepit*: & illud (f) Gregorii Nyſſeni, *per Petrum Epiſcopis dedit claves cæleſtium honorum*. Et illud ſancti (g) Cæſarii Arelatenſis ad Symmachum Papam: *Sicut à perſona beati Petri Apoſtoli, Epiſcopatus ſumit initium, ita neceſſe eſt, ut diſci linis competentibus ſanctitas veſtra ſingulis Eccleſiis quid obſervare debeant, evidenter oſtendat.*

Hæc & alia ejusmodi ad extremum ſi urgeant, nempe aſſerent à Petro non à Chriſto, aut à Chriſto per Petrum, non autem immediatè & proximè Apoſtolos conſtitutos tanquam alius quàm Chriſtus Apoſtolos vocaverit, miſerit, atque infuſo Spiritu cœleſti poteſtate donaverit; ac Petrus non Chriſtus dixerit: *Ite, docete, prædicate, baptizate, accipite; & ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos.*

Neque me fugit Joannem de Turrecremata, aliosque paucos dum à ſe non putant, Sancti Leonis & aliorum jam allata dicta ſatis defendi poſſe, niſi Apoſtoli quoque à Petro ſuam juriſdictionem acceperint, in hoc etiam deliramentum abreptos contra manifeſtiſſimam Evangelii veritatem: quod quidem commentum ipſe Bellarminus confutavit.

Id verò cùm ſit omnium abſurdiſſimum, nempe conſtabit adductis Patrum ſententiis hæc doceri.

Primum, autoritatem Epiſcopalem ac Juriſdictionem clavibus ac ligandi ſolvendique poteſtate contineri, quod per ſe eſt perſpicuum.

Alterum, Petrum fuiſſe primum, in quo ea poteſtas oſtenderetur & conſtitueretur, patet ex Evangelica hiſtoria. Etſi enim Chriſtus omnibus Apoſtolis dixit, *accipite Spiritum Sanctum*, Joan. XX. 22. *& quæcumque ligaveritis; & quæcumque ſolveritis*, Matt. XVIII. 18. tamen præceſſerat illud Petro dictum: *tibi dabo claves, & quodcumque ligaveris, & quodcumque ſolveris*, Matt. XVI. 19.

Tertium utrumque, id eſt, & quod eſt Petro & quod eſt Apoſtolis dictum æquè à Chriſto manare; qui enim dixit Petro: *tibi dabo; & quæcumque ligaveris*, idem Apoſtolis dixit, *accipite & quæcumque alligaveritis.*

Quartò, verum igitur eſſe quod ait Optatus de Petro: *Bono unitatis claves Regni cælorum, communicandas cæteris ſolus accepit.* Revera enim quæ Petro datæ ſunt, Matt. XVI. communicandæ erant

(a) Innoc. ad Milev. Con. (b) Innoc. ad Conc. Cart. ibid. (c) Leo. Ser. 3. in anniverſ. aſſump. (d) Id. Epiſt. 89. ad Epiſc. Prov. Vienn. (e) Optat. L. 7. contra Parmen. (f) Greg. Nyſſ. t. 11. tract. in eos qui ægrè ferunt caſtigari. (g) Cæſar. Arel. Epiſc. ad Sym. T. [illegible] Conc. Galli.

erant poſtea Apoſtolis, Matt. XVIII. & Joan. XX. communicandæ autem, non à Petro, ſed à Chriſto, ut patet.

Quintò, verum etiam id eſſe quod ait Cæſarius: *à Petro Epiſcopatus ſumit initium.* Cùm Petrus primus fuerit in quo per ligandi ac ſolvendi miniſterium oſtenſa, inchoata, commendata fuerit Epiſcopalis poteſtas.

Sextò, hinc etiam verum quod ait Innocentius: *à Petro Epiſcopatum & omnem autoritatem ejus nominis emerſiſſe*, quòd ille primus omnium ſit Epiſcopus conſtitutus ſive deſignatus.

Septimò, eâ cauſâ vocari Petrum ab eodem Innocentio Epiſcopatûs autorem; non quòd ejus inſtitutor fuerit; non quòd ab eo Apoſtoli ligandi ac ſolvendi poteſtatem acceperint. Reclamant enim ubique ſcripturæ; ſed quòd ab eo factum ſit ejus poteſtatis inter homines collocandæ & conſtituendi ſive deſignandi Epiſcopatûs initium.

Octavò, hæc ut clariùs eluceſcant, ac facilè intelligatur, quid ſit illud *per Petrum*, quod apud Leonem legimus, recolenda eſt antiquæ Eccleſiæ ab ipſis ſcripturis ducta traditio.

Conſtat ergo Domino interrogante Apoſtolos; *quem dicunt homines eſſe filium hominis*: Petrum omnium Principem, omnium indutа perſona reſpondiſſe: *Tu es Chriſtus*: ac poſtea Chriſtum Petro talem gerenti perſonam dixiſſe: *tibi dabo*; *Quòdcumque ligaveris.* Quò patet, his verbis, non modò Petrum, ſed in Petro ſuo Principe ac pro omnibus reſpondente, omnes Apoſtolos eorumque ſucceſſores, Epiſcopali poteſtate ac juriſdictione eſſe donatos.

Quæ omnia complexus Auguſtinus hæc ſcribit: *Cùm omnes eſſent interrogati, ſolus Petrus reſpondit*: Tu es Chriſtus; *Et ei dicitur*, tibi dabo, &c. *tanquam ligandi ac ſolvendi ſolus acceperit poteſtatem: cùm & illud unus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam perſonam gerens unitatis, acceperit.* Quo nihil eſt clarius.

CAPUT XIII.

Patres ante Auguſtinum. Alii Auguſtini loci. Traditio ſequentis ætatis.

Auguſtino præluxit Cyprianus paſſim: brevis ac præclara ad lapſos Epiſtola ſic incipit: *Dominus noſter, cujus* (a) *præcepta metuere & obſervare debemus, Epiſcopi honorem & Eccleſiæ ſuæ rationem diſponens, in Evangelio loquitur, & dicit Petro*: Ego tibi dico &c. *&*: tibi dabo claves &c. *&*: quæ ligaveris &c. *inde per temporum & ſucceſſionum vices Epiſcoporum ordinatio & Eccleſiæ ratio decurrit, ut Eccleſia ſuper Epiſcopos conſtituatur, & omnis actus Eccleſiæ per eoſdem præpoſitos gubernetur.*

In uno igitur Petro omnes Epiſcopos inſtitutos Cyprianus agnoſcit, neque immeritò; Epiſcopatus, eodem Cypriano (b) paſſim atteſtante, unus toto orbe terrarum, in uno eſt inſtitutus. Idque factum eſt ad ſtabiliendam *unitatis originem ab uno incipientem*, ut idem Cyprianus docet.

Conſentit (c) Optatus, *qui claves communicandas cæteris* Apoſtolis, utique à Chriſto, ut rerum ſeries demonſtravit, *ſoli Petro* primùm agnoſcit traditas, ut unitatis negotium formaretur.

Sed omnium maximè communem traditionem exponit & inculcat (d) Auguſtinus. Neque enim ſemel id dixiſſe contentus loco ſuprà memorato, in ejus

Gg 3 doc-

(a) Cyp. Ep. 26. (b) Tract. de unit. Eccl. (c) Opt. L. 7. (d) *Aug.* tract. 50. in Joan.

doctrinæ exponendæ ratione totus eſt. Hinc illud, *in Petro eſſe Eccleſiæ ſacramentum*; ergo ea, de quibus agimus, Chriſti verba dicta eſſe Petro *Eccleſiæ formam* (a) *gerenti, quædam dici de Petro quæ non habent illuſtrem intellectum niſi cùm referuntur ad Eccleſiam, cujus ille agnoſcitur geſſiſſe perſonam, propter primatum, quem in diſcipulis habuit.*

Hinc autem ſequi (b) docet omnes Apoſtolos & Epiſcopos à Chriſto poteſtatem in Petro accepiſſe. *Petro enim figuram Eccleſiæ ſuſtinenti datas claves atque hinc Eccleſiæ datas.* (c) *Petrum, Paulum, Joannem, cæteros Apoſtolos claves accepiſſe, eaſque adhuc in Eccleſiâ eſſe, ſed omnes in Petro accepiſſe ut Eccleſiæ figurâ.* Quod inculcat his verbis, (d) *beatus Petrus primus Apoſtolorum; in illo uno omnes claves acceperunt.*

Id verò factum commendandæ unitatis gratiâ poſt Cyprianum & Optatum docet, (e) *Quando enim Chriſtus ad unum*, Petrum ſcilicet, *loquitur, unitas commendatur.* Unde paſſim in libris contra Donatiſtas ait, *Claves unitati datas.*

Summa ergo hæc eſt. Cùm Apoſtoli & Paſtores Eccleſiarum & unum ſint & multi; unum Eccleſiaſtica communione, qui unum paſcant gregem: multi per orbem terrarum diſtributi, ac ſuam quique unici gregis ſortiti partem, ideò poteſtatem ipſis duplici Chriſti conſenſione datam; primùm ut unum ſunt, in Petro Principe, unitatis figuram ac perſonam gerente, quo pertineat illa vox ſingulari prolata numero, *tibi dabo*: & *quodcumque ligaveris &c*: ſecundò ut multi ſunt, plurali numero; quo pertineat illud; *accipite & quodcumque ligaveritis*: utrumque autem proximè & immediatè à Chriſto, cùm ille qui dixit: *tibi dabo*: ut uni; dixerit idem; *accipite* ut multis: præceſſiſſe tamen eam vocem, qua datur poteſtas omnibus: ut ſunt unum; quia Chriſtus unitatem in Eccleſia ſuâ maximè commendatam eſſe voluerit.

Hinc omnia eluceſcunt. Neque tantùm Epiſcopi, ſed etiam Apoſtoli à Chriſto claves poteſtatemque acceperunt in Petro ac ſuo modo per Petrum, qui eam pro omnibus ut omnium figuram ac perſonam gerens, communi nomine acceperit.

Manavit traditio ad poſteros; hanc univerſam paucis complexus eſt (f) Chriſtianus Drutmarus noni Sæculi ſcriptor nobilis, expoſitione in Matt. ad hunc quippe locum; *quodcumque ligaveris* &c. *hoc tam Petro quàm omnibus Apoſtolis & ſucceſſoribus eorum, qui in Eccleſia eundem locum tenent rectè credimus conceſſum.* Id poſtquam Evangelicis dictis comprobavit, infert *quod autem quaſi ſoli Petro, hæc ligatio dici videtur, ideò fit, quia ipſe locutus eſt pro omnibus, & in ipſo omnibus reſponſum eſt.*

Hanc traditionem ſecuti, labente eodem Sæculo, anno videlicet 875. (g) Patres Cabillonenſes, privilegium Monaſterii Tornutienſis, ſic ſtatuunt: (h) *Auctoritate, quam à Chriſto Jeſu Domino noſtro ſummo Sacerdote, in Petro accepimus.* Quod totidem verbis repetitum legimus anno 878. in ejuſdem privilegii confirmatione ſubſcribentibus Hincmaro Rhemenſi & aliis.

Idem legimus in Caroli Magni Capitularibus ab Anſegiſo collectis: (i) *Præcipimus, ne forte, quod abſit, aliquis* contra Epiſcopos *leviter*, hoc eſt, irreverenter; *aut graviter*, hoc eſt, contume-

(a) Epiſt. 165. ad Gener. Enarr. in Pſalm. 108. (b) De Agon. Chriſti c. 30. (c) Serm. 26. de Div. c. 6. (d) Serm. 108. de Div. c. 2. (e) Serm. 108. de Div. c, 2.

(f) Chriſt. Drut. expoſitione in Matt. T. 15. Bibl. Max. (g) Conc. Cabill T. 9. Conc. (h) Vide. ibid Conc. Rhem. an. 900. ibid. (i) Lib. 5. c. 163.

Digitized by Google

melioſè, *agat: quod ad periculum totius Imperii noſtri pertinet; & ut omnes cognoſcant nomen, poteſtatem, vigorem & dignitatem Sacerdotalem; quod ex verbis Domini facilè intelligi poteſt. Quibus B. Petro, cujus vicem Epiſcopi gerunt, ait quodcumque ligaveris &c.* vicem Petri dicuntur] Epiſcopi gerere quòd accepta in Petro poteſtate, vice ac loco Petri habeantur. Quemadmodum & ipſi Romani Pontifices, vice ac loco Petri ſe gerunt, ac Petri vicarios ſe paſſim appellant: majore poteſtate quàm alii, ſed profectò non magis à Chriſto deducta.

Unde Epiſcopi (a) qui ſe vice Petri eſſe dicunt: iidem ſe Chriſti vicarios paſſim nominant, non pari amplitudine, quo Romani Pontifices, ſed autoritate pariter à Chriſto derivata.

Hinc excommunicant, *virtute Spiritûs Sancti & ex autoritate beati Petri Apoſtoli*; (b) quippe qui intelligant, ad ſe quoque dicta quæ Petro dicta ſint.

Piget commemorare ejuſmodi innumerabilia, quæ paſſim legentibus occurrent, ex quibus profectò conſtet Epiſcopos omnes in Petro omnium perſonam gerente accepiſſe à Chriſto quam habent poteſtatem.

Neque propterea dixeris, nihil præ cæteris accepiſſe Petrum, qui tantùm cœteros figuraret: meminiſſe enim oportet, quid Auguſtinus (c) dixerit; *Petrum Eccleſiæ geſſiſſe perſonam, propter primatum quem in diſcipulis habuit.* Et alibi (d) *Petrus Eccleſiæ figuram portans, Apoſtolatûs Principatum tenens*: quod aſſiduè inculcat, & cœteri Patres uno ore prædicant. Hoc enim habuit præ cæteris, ut cùm eſſet omnium Princeps illud poteſtatis à Chriſto proximè & immediatè manantis commune depoſitum, principali jure, & ipſe acciperet & ad ſucceſſores tranſmitteret; ut cœteros Epiſcopos meminiſſe oporteat, ſe primum in Petro ut unitatis capite deſignatos, formatos, conſtitutos in Petri ſucceſſore colendo & obſervando unitatem & pacem ſervare debere.

(a) Conc. Meld. præf. T. 3. Conc. Gall. T. 6. Conc. gen. (b) Conc. Vienn. T. 9. Conc. (c) *Aug.* in Pſ. 108. (d) De verb. Dom. Serm. 13. c. 2.

CAPUT XIV.

Cleri Gallicani ab antiqua traditione ducta ſententia: Conventûs generalis anni 1655. adversùs Joannem Bagotium acta memorantur.

HAnc ſanctam & Apoſtolicam Epiſcopalis Juriſdictionis ac poteſtatis à Chriſto immediatè profectæ & inſtitutæ doctrinam, Eccleſia Gallicana ſtudioſiſſimè retinuit: nec paſſa unquam eſt ab eâ traditione deflecti.

Ut alia omittamus, noſtra memoria, anno videlicet 1655. Joannes Bagotius degenerem ſententiam, quâ vileſcat Epiſcopatus, propugnâſſe viſus erat. Id cùm Clerus Gallicanus maximô ac frequentiſſimô conſenſu Pariſiis congregatus moleſtiſſimè tuliſſet, purgavit ſe coram ampliſſimo cœtu Bagotius, profeſſuſque eſt diſertis verbis: *Epiſcopos immediatè à Chriſto accipere juriſdictionem, atque in ſuis Eccleſiis gubernandis eadem autoritate pollere, quâ Apoſtoli.*

Idem Bagotius docere viſus; „ Ita „ ſe habere Papam reſpectu cujuſcumque Epiſcopi & cujuſcumque diœceſeos, ut ſe habet Epiſcopus reſpectu „ cujuſcumque curati, & cujuſcumque „ parœciæ diœceſeos *id à ſe dictum negavit*, atque inter utrumque ingens „ diſcrimen eſſe profeſſus eſt, etiam „ jure divino.

Sacer verò cœtus fideles omnes edocere

cere voluit, *conſtitutam à Chriſto Papæ autoritatem in totâ Eccleſiâ, Epiſcoporum verò in ſuis diœceſibus; quæ doctrina eſſet Conciliorum Lateranenſis, ſub Innocentio* III. *Tridentini & Florentini*.

Eam doctrinam Gallicani Patres luculentiùs exponunt. Datis pro more Litteris, ad omnes Coëpiſcopos, quarum hæc ſumma eſt: „Neminem orthodoxum dubitare, quin Papa ſit „Caput, Paſtor & Primas univerſalis „Eccleſiæ, uti loquitur Concilium „Florentinum, cujus poteſtatis jure „poſſe eum in caſibus ac forma in jure præſcriptis providere regimini omnium Eccleſiarum, omnique paſtorali functioni. Verùm ea doctrina non „deſtruit jus Epiſcopale, neque propterea admitti delegatos ſine cauſa, „qui ſine Epiſcoporum licentia omnia „eorum munia obire poſſint: hierarchiam nihil eſſe aliud quàm ſubordinationem quamdam membrorum ad „caput; eò eſſe comparatam ut membra conſervet ſub capitis regimine; „ac licèt utrique & caput & membra „poteſtatem ac vitam ducant ab eodem „Chriſto, non tamen eadem vi neque pari autoritate: Apoſtolos haud „minùs Petro fuiſſe ſubjectos, quamquam æquè ac Petrus, à Chriſto miſſionem habuiſſent, ita Epiſcopos qui „Apoſtolis ſucceſſerint, haud minùs à „Chriſto habere poteſtatem, licèt eam „exercere ſub Papa Petri ſucceſſore „debeant: Cæterùm violari Epiſcopatum, qui ſecundùm Cyprianum unus „eſt niſi Epiſcopus agnoſcatur à Spiritu „Sancto præpoſitus gregi, qui ſe ab „ejus autoritate ſegregaverit, ab eo id „pati Eccleſiam, quod ſol erepto radio, obſtructo rivo fons, detracto uno „ramo, arbor tota pateretur. Ac nemine Eccleſiæ verè eſſe conjunctum, „qui non agnoſcat & ſuperiorem in „totius corporis capite poteſtatem, & „quæ in ſubjectis particularium Eccleſiarum capitibus vigeat & Papam quidem inſtar petræ eſſe, in qua fundetur Eccleſia; Epiſcopos verò Columnarum inſtar quâ portetur atque omninò ad ſuſtentandam tanti ædificii „ſtructuram, & Petram & Columnas „æquè conſervari oportere.„

Hanc celeberrimi conventûs acceptam à Majoribus & tradendam poſteris ſententiam, aulicis artibus aliquanto tempore interceptam, conventus Eccleſiæ Gallicanæ anno 1682. innovavit ac promulgavit.

Hoc ſacrum depoſitum ab omni Patrum memoria (a) Sorbona cuſtodit. Neque unquam innoxios habuit, qui aliud ſentirent, ut à nobis prolata monumenta teſtantur.

Nimia illa quidem, inquies, quæ poteſtatem juriſdictionis Parochorum æquè ac Epiſcoporum & Papæ à Chriſto eſſe docet, ut ex eiſdem monumentis atque ex noviſſima Vernantii cenſura patet.

Qui hæc objiciunt, doctrinam ſacræ facultatis non intelligunt: *diſertè* enim explicat hîc agi de Parochis, non quantum *ad limitationem*, ſed quantum *ad inſtitutionem primariam*; ſubditque in cenſura Vernantii, *ſalvâ ſemper immediatâ Epiſcoporum in Prælatos minores, ſeu Curatos & plebem ſubditam autoritate*.

Mens ergo Facultatis de ſecundi ordinis Sacerdotibus, non ea eſt inſtitutum à Chriſto, ut ſint eo ritu, quem nunc Eccleſia ſervat in Parœcias diſtributi; id enim pertinet ad eam limitationem quam à Papâ quidem & ab Eccleſia eſſe ipſa Facultas docuit; ſed omninò à Chriſto eſſe id, quod ad primariam hujus ordinis inſtitutionem pertinet; nempe ut ille ordo ſit in Eccleſia neceſſarius, & ſecundo loco ſub Epiſ.

(a) Sup. ℓ. X. c. 23.

Digitized by Google

Epiſcopis Eccleſiaſticam Juriſdictionem exerceat, quam cùm exercet, non ab alio quàm à Chriſto, ſecundum Canones & Epiſcoporum juxta præſcripta, exercendam accipiat : ita ut Epiſcopis, à quibus conſecrantur & inſtituuntur, tanquam immediatis Paſtoribus, vicariam operam præſtent, quod eſt veriſſimum.

At Epiſcopos, licèt Papæ divino Jure ſubjectos, ejuſdem eſſe Ordinis, ejuſdem Caracteris, ſive ut loquitur (a) Hieronymus, *Ejuſdem meriti*, *ejuſdem Sacerdotii*; Collegaſque & Coëpiſcopos appellari conſtat. Scitumque illud (b) Bernardi ad Eugenium Papam, *Non es Dominus Epiſcoporum*, *ſed unus ex ipſis*.

Quod ergò nuperrimè inventum eſt, Epiſcopos à Papa juriſdictionem habere, ejuſque quoſdam eſſe Vicarios; ut duodecim ſæculis inauditum, à Scholis Chriſtianis amandari oportet.

(a) *Hieron.* Epiſt. 88. ad Evag. (b) *Bern.* Lib. de Conſid.

CAPUT XV.

Authoris Anonymi de Juriſdictione Epiſcopali à Summo Pontifice profecta, vanæ commentationes : S. Gregorii loci : Bellarmini *objectio :* S. Felicis tertii *locus.*

Quam firma & antiqua ſit noſtra ſententia, aliorum vani conatus docent. Ac præſertim Anonymi, qui de Libertatibus ſcripſit, is enim ut nihil intactum relinqueret, quo vileſceret Epiſcopatus Dignitas, totum (a) 8. Librum in hac quæſtione conſumpſit, conquiſitis undique Authoribus, qui degenerem ſententiam ſequerentur, & quidem Scholaſticos ac poſtremæ ætatis Authores, (b) facilè invenit, multoſque laudavit. Ex antiquitate nihil omninò protulit, præter illa, quæ de Petro dicta retulimus; quæ quàm abs re ſint, omnes eruditi vident.

Sane & Joannem Ravennatem retulit, qui ad S. Gregorium de Romana Eccleſia hæc ſcribat : (c) *Quæ univerſali Eccleſiæ jura ſua tranſmittit.* Sed hæc nihil aliud ſonant, quàm omnium Eccleſiatum Jura, etiam Eccleſiæ Romanæ auctoritate muniri, eòque recurrere omnes, quorum jura violentur. Quod eſt certiſſimum. Si quis autem illa verba eò pertinere putet, ut à Papa, non à Chriſto Epiſcopatûs jura profluant, næ ille arbitretur à Joanne Ravennate plus tribui Gregorio, quàm ipſe ſibi Gregorius tribuat : is enim nihil aliud Petro authori ſuo tribuit, quàm (d) ut ei à Chriſto *Cura totius Eccleſiæ & Principatus commiſſus ſit.* Hoc eſt, ut univerſam qualis à Chriſto inſtituta eſt, regat Eccleſiam : non profectò, ut omnia Eccleſiæ Jura à ſe, non à Chriſto tranſmiſſa eſſe putet; Idem Gregorius de ſe cæteriſque Fratribus Eccleſiarum Epiſcopis hæc ſcribit : (e) *Quid ergò nos Epiſcopi dicimus, qui honoris locum ex Domini noſtri humilitate ſuſcepimus, & tamen ſuperbiam hoſtis ipſius imitamur.* Nempe ſe accenſet cæteris, qui *honoris locum* à Chriſto æquè ſuſcipiunt; Non eum ſe eſſe vult, qui omnia jura cæteris tribuat. Quo etiam loco id ſcribit : *Certè Petrus Apoſtolus primum membrum Sanctæ & Univerſalis Eccleſiæ eſt, Paulus, Andreas, Joannes quid aliud, quàm ſingularum plebium ſunt Capita ?* à Chriſto utique, non à Petro conſtituta; unde ſubdit : *Et tamen ſub uno Capite omnes membra*

(a) Anonym. L. 8. C. 10. & 11.

(b) Ibid. c. 10. (c) Ibid. int. *Greg.* Epiſt. Lib. 2. ind. 11. Ep. 55. (d) L. 6. Ep. 32. ad *Maur. Aug.* (e) Ibid. Ep. 38. ad *Joan. Conſtant.*

Digitized by Google

membra ſunt Eccleſiæ. A quo quidem Capite, Chriſto ſcilicet, vim omnem ſuam ducunt, non à Petro, qui licèt ſuo modo Caput omnium, reſpectu tamen unà cum ipſis membrum eſt, omnibusque pariter virtus & authoritas à Chriſto tribuitur, ac licèt non æqua omnibus, tamen omnibus æquè.

Non ergò à ſe putent Romanum Pontificem honoratum, dum volunt Epiſcopos, illi potiùs quàm Chriſto, referre acceptam eam, quam exercent, cœleſtem jurisdictionem. Gregorium recordentur; (a) *Non honorem*, inquit, *eſſe deputo, in quo Fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco. Meus namque honor eſt, honor univerſalis Eccleſiæ; Tunc ergò verè honoratus ſum, cùm ſingulis quibusque honor debitus non negatur.*

Nihil autem ad rem, quæ ſcribit (b) Anonymus de Alexandrino & Antiocheno Patriarchatu, per Petrum Apoſtolum conſtituto, longè verò minùs ad rem, quod etiam de phantaſtico Galliæ Patriarcha, ſingulari capite agit, ac pudere debuit virum gravem, in his etiam ſomniis confutandis tantum operæ collocaſſe, ſed certum erat nihil prætermittere, quod aliquam Gallis invidiam apud imperitos collocare poſſet.

Metropolitanas Eccleſias, (c) præſertim in Gallia ſuam à Summo Pontifice authoritatem traxiſſe narrat, quo cauſæ ſuæ emolumento? Nempe & Paulus (d) Titum in Creta Metropolitam inſtituit, juſſitque, ut per Eccleſias Epiſcopos conſtitueret, an hic etiam neceſſe fuit intervenire Petrum? an Petrus Epheſinam, Cæſarienſem, Heracleenſem, aliasque in Oriente primarias Sedes inſtituit, quæ non modo Epiſcopos, ſed etiam Metropolitas plurimos ſub ſe haberent?

Quod verò Epiſcopatum toto Orbe terrarum ab uno Petro & Succeſſoribus propagatum, nulla probatione dicit: tanquam alii Apoſtoli nihil egerint: quod nonniſi authoritate Petri diſtributas Diœceſes, & cuique Paſtori ſuum aſſignatum gregem aſſerit: Quod, quidquid cæteri Apoſtoli, Paulus etiam apud Cretenſes, egerint & juſſerint, Petri & Succeſſorum expreſſo vel tacito conſenſu valuiſſe reſpondet. Hæc contemnenda (e) potiùs, quàm confutanda duximus, & in tanta Litterarum luce ab homine gravi dici potuiſſe miramur.

Jam quod his & ratiociniis delectatur? Epiſcopi Papæ ſubjecti ſunt, Epiſcopi à Papa reponi poſſunt (ſervatis quidem Canonibus) Epiſcopalis Jurisdictio ab ipſo ordine ſive charactere ſeparari poteſt, ergò à Papa eſt; Epiſcopi inæqualem nec eandem cum Papa jurisdictionem accipiunt. Ergò non à Chriſto: quaſi Chriſto non licuerit, honorem ac poteſtatem à ſe immediatè diffuſum diverſâ menſurâ, modóque & certo ordine temperare ac diſtribuere, nec memoratu quidem dignum eſt.

Nec melioris notæ illud (f) *In regimine Monarchico Supremus Princeps officia aliis etiam Principibus diſtribuit, ac jurisdictionem confert.* Demonſtrandum enim erat, Eccleſiaſticam Monarchiam, ſub Chriſto præcipuo Monarcha conſtitutam, ad formam Monarchiæ ſæcularis penitùs inſtitutam eſſe. Quod eſt falſiſſimum: id, inquam, ſcripturis & traditione demonſtrandum, non ex proprio cerebro, vaniſque ratiocinationibus Chriſtianæ Reipublicæ forma effingenda erat.

Illud verò longè eſt abſurdiſſimum, quod ſtatim ſignificat (g) *Jurisdictionem ab eo eſſe, qui confert Titulum*: Item ab Apoſtolis (h) eorumque Succeſſoribus eſſe, qui Diœceſes ſeu Parochias diſtribuerint,

(a) L. 7. jud. 1. Epiſ. 30. ad Cyril. Alex. (b) Anony. ibid. c. 3. (c) Can. 5. & ſeq. (d) ad Tit. C. I. 5.

(e) Ibid. C. 12. p. 2. (f) ibid. Conc. 12. n. 1. (g) C. 1. n. 9. (h) C. 8. n. 5.

Digitized by Google

buerint, (a) fundarint Eccleſias, Paſtores conſtituerint, plebem aſſignarint. Cui enim non ſit obvium, ab Apoſtolis, Apoſtolicisque Viris ſeparata loca, perſonas deſignatas. A Chriſto tamen ipſo jurisdictionem eſſe collatam? Quod ſi verbis ludimus, contendimusque à Chriſto immediatè non eſſe, quod ſit per homines, jam ergò nec Papalis Jurisdictio à Chriſto ſit. Romanus enim Pontifex æquè ac cæteri ab hominibus eligitur, ab hominibus ordinatur, quis autem ei Romanam Diœceſim aſſignavit? Cujus eſt peculiaris Epiſcopus? à quo Epiſcopalem hanc Jurisdictionem accepit? An à Petro & Anteceſſoribus jam pridem in cœlum aſſumptis? an fortè à ſe ipſo ut Papa, non autem à Chriſto? Apage deliria! vana ratiocinia evaneſcant.

Memorat (b) Bellarminus, Bullas Pontificias Epiſcoporum inſtituendorum causâ datas, neque quidquam aliud profert, neque recordatur, quàm hæc novitia ac poſtremæ ætatis ſint. Et quam nec ad Græcos, nec ad alios Orientales pertineant, quos non ea conditione, ut Bullas deinceps accipiant, Eccleſia Catholica toties ſuſceperit, imò in antiquo uſu reliquerit.

Neque tamen refugimus id quod eſt à (c) Felice III. dictum, *Perquam* Apoſtolicam ſcilicet Sedem, *largiente Chriſto omnium ſolidatur Dignitas Sacerdotum.* Non quod eos inſtitueret omnes Epiſcopos, quod eſt falſiſſimum, ſed quod malè & præter Canonicum ordinem inſtitutos, à ſua communione, ſuo quodam jure depelleret, eosque communi vinculo ſolidaret.

De Tribus Patriarchis, qui cæteros deinde Epiſcopos confirmarent, à Sede Apoſtolica confirmandis, quod objiciunt: Etiamſi eſſet certiſſimum, & vetuſtiſſimum, atque ab ipſa Chriſtianitatis origine repetitum, quid ad nos pertinet, cùm certum ſit, Carthaginenſem Eccleſiam, & antequam Conſtantinopolitanæ ſubderentur, Epheſinam, Heracleenſem, Cæſarienſem in Cappadocia, aliasque abſolutæ ordinationis jure gaviſas. Quo etiam potitas eſſe Gallicanas & Hiſpanienſes Eccleſias, ex antiquis primævæ Eccleſiæ Canonibus erui conſtabit, dicant tamen an valuerint, an non.

Sæpe etiam vidimus Romanorum Pontificum Electionem, atque Inſtitutionem, ſi quid dubii fortè intervenit, Conciliorum atque Eccleſiarum conſenſione, authoritate, decreto agnitam & firmatam, multosque ipſo fatente (d) Baronio intruſos Simoniacos, nullosque Pontifices, ſumma tamen authoritate valuiſſe, quod Eccleſia Catholica, tacito ſaltem conſenſu, eorum inſtitutionem ac geſta comprobaret, rataque habret. An ergò propterea Romani Pontifices jurisdictionem ab Eccleſia eſſe dicemus? Sed nos in perſpicua re plus æquo immoramur; Satis enim ſcimus, neminem diſſenſurum, qui quidem antiquitatem vel primoribus labiis deguſtârit. Neque futuros etiam fuiſſe, qui jurisdictionem omnem Eccleſiaſticam ab ipſo Papa repetendam docerent, niſi & fuiſſent, qui cùm omnia extraordinariè habere & gerere affectarent, omninò imminutâ Epiſcoporum poteſtate ſibi opus eſſe crederent.

(a) C. 12. n. 6. (b) *Bellarm.* (c) Pont. Rom. Epiſ. in append. eod. theo. per Serm. Epis. 5. ad *Flavia.* C. P. Epiſc. (d) *Baron.* T. 10.

iniquè dixerit; Ac ſi id Chryſoſtomus diceret, commoda interpretatione in aliam ſententiam emolliendus eſſet, quod hujus loci non eſt.

3. Obſervat hæc verba Chryſoſtomi: *Pater illi quod loqueretur ſuggeſſit.* Unde concludit Anonymus. *Petrum divinæ ſententiæ* (a) *ſibi à Patre ſuggeſtæ promulgatorem, non humanæ opinionis relatorem extitiſſe.* Quo loco multa peccat: Primùm, quòd nemo cogitet Petrum, cùm ſuam & aliorum expoſuit fidem, *humanæ tantum opinionis relatorem extitiſſe.* Non enim humana opinio eſt, in quam de Chriſto Deo Apoſtolicus Ordo conſentiat, tum ſtant illa duo ſimul, & Petrum communis fidei eſſe interpretem, & eum nihilominùs à Patre acceptam eſſe.

4. & 5. Quod quarto & quinto loco (b) Anonymus memorat, ad Petrum verè ac propriè factam eſſe promiſſionem de ædificanda ſuper ipſum Eccleſia; & cùm à Chryſoſtomo dicitur Eccleſia ſuper ipſam fidem niti, id intelligi debere per ſingularem quendam reſpectum ad Petrum, ejusque Succeſſores in Fide Apoſtolica, eximios Fidei Profeſſores ac Prædicatores, tum Petrum Paſtorem univerſi gregis eſſe conſtitutum, omnes quidem ac præcipuè Pariſienſes noſtri & Gallicani Patres confitentur, neque in communi fide ſtabilienda laborandum fuit.

6. Neque etiam negant id, quod ab Anonymo ſexto loco eſt poſitum (c) *Ut Petro verè, propriè, ac excellentiore modo revelata fuerat Chriſti Divinitas, ita ipſi verè & propriè & immediatè dari claves regni cælorum:* Hæc enim poſtrema ſunt certiſſima, additis ſanè iis, quæ ex Auguſtino ac Patrum traditione hauſimus. At ſupereſt quæſtio, qua conditione, qua lege adminiſtrandæ claves, idque ex univerſali traditione explicandum: non ex uno ambiguo & utrique ſententiæ apto Chryſoſtomi loco.

7. Quod autem hìc & ſeptimo loco notatum ab (d) Anonymo eſt, Petrum ad altiorem Divinitatis Chriſti cognitionem erectum, quàm cæteri Apoſtoli, quis aſſerere audeat? Certè ad excellentius ejus præconium adductum fuiſſe conſtat, quod ſufficit.

8. Quod eſt octavò in Chryſoſtomo obſervatum, Jeremiam quidem uni genti, Petrum verò univerſo terrarum Orbi eſſe præpoſitum, quis negat? ut eloquentiſſimè, ita ſuo modo veriſſimè à Chryſoſtomo eſſe dictum, cum Præfectura Petri, non modò amplitudine, ſed etiam ordinaria poteſtate præſtet.

9. Quod denique (e) Anonymus Chryſoſtomum ſic concluſiſſe memorat: *Tu verò mecum, ex eis omnibus intellige, quanta ſit poteſtas ejus*, ad hæreticos certè vertenda ſunt, non ad Pariſienſes, aut ad Patres Gallicanos, qui hanc poteſtatem eſſe maximam, ac planè cœleſtem confitentur.

Quod autem ex alio (f) Chryſoſtomi loco, hæc infert Anonymus: (g) *Si Petrus ſplendor totius mundi, ſi Apoſtolorum Doctor, ab ipſo alii, non ab aliis ipſe inſtrui atque doceri indiguit*, quorſum ſpectat? Niſi fortè ut Paulus Petrum temerè, non modo docuiſſe, ſed etiam reprehendiſſe videatur.

Hh 3 CAPUT

(a) N. 4. (b) N. 5. (c) Sub C. 12. & ſeq.

(d) N. 7. & 9. (e) N. 10. (f) N. 11. (g) Serm. in *Petr.* & *Paul.*

Digitized by Google

CAPUT XVII.

Alius Chryſoſtomi *locus in Acta Apoſtolorum.*

NOſter (a) Anonymus ultimo loco memorat Beati Chryſoſtomi Homiliam 3. in Acta Apoſtolorum, in eaque vim facit maximam. Ibi Sanctus Doctor exponit Sermonem Petri de uno ex diſcipulis in Collegium Apoſtolicum cooptando. Quo loco Chryſoſtomus id notat: Petrum ubique loqui primum; Græca autem ſic habent: (b) *Et ut fervidus & ut is cui à Chriſto Grex eſſet creditus, & ut cœtûs Princeps, ſemper primus incipit loqui*, hoc autem omnes confitentur; Chryſoſtomus paulò poſt: *Conſidera quàm Petrus agit omnia ex communi diſciplorum ſententia, nihil authoritate, nihil imperio.* Quæ nobis quidem proſint, potiùs quàm noceant; poſt multa interjecta ſubdit: *Multitudini permittit judicium, & eos qui eligerent reddens reverendos, & ſeipſum ab invidia liberans*; ac poſtea: *An non licebat ipſi eligere? Licebat & quidem maximè; Verùm id non facit, ne cui videretur gratificari.* Quo loco noſter Anonymus ſomniat voluiſſe Chryſoſtomum, ut Petrus jure ſuo potuerit totum negotium peragere, etiam inconſultis fratribus, quod procul eſt à Chryſoſtomi mente, & ab illis temporibus. Id voluit Chryſoſtomus, Petro Sacri Cœtus Principi licuiſſe, ut ſicut de electione primus verba fecerat, ita ſimul aliquem deſignaret, atque deligeret, in quem alii deinde facilè conſentirent. Quod quidem eſt eligere, non ſolum ſed primum. Hoc autem non fecit Petrus. Indefinitè dixit: (c) *Oportet teſtem Reſurrectionis Chriſti nobiſcum fieri unum ex iſtis.* Notat ergò Chryſoſtomus Petri modeſtiam, qui aliorum noluerit præoccupare judicia. At ſi, quod Chryſoſtomus ne cogitat quidem, id volunt, ut Petro vel ſoli licuerit totam rem pro poteſtate conficere: quid poſtea conſequetur? Certè ut Petri Succeſſor, ſeorſim ab Eccleſia etiam congregata, aliquid poſſit, puta deligere aliquem Epiſcopum; non proinde ſumma hæc definire poſſit, quæ ad Fidem, quæ ad Schiſma, quæ ad univerſalem Reformationem pertinent, quâ in re quæſtio eſt poſita. Quamobrem Chryſoſtomus, utcumque intelligendus eſt, ipſe certè Anonymus extra quæſtionem ludit.

Quæ deinde ſequuntur ab Anonymo relata verba Chryſoſtomi, variè leguntur in Græcis Codicibus, & vulgatus quidem Interpres, quem ſequitur Anonymus, ſic habet: *Quamquam autem habebat* (Petrus) *conſtituendi jus par omnibus, tamen hæc congruenter fiebant ob virtutem viri; & ob hoc quod tunc temporis Præfectura non honos erat, ſed cura ſubditorum.* Unde illa (d) Anonymi vana, *Petrum habuiſſe jus par omnibus non ſolum ſeorſim, ſed etiam ſimul ſumptis.* An Chryſoſtomus hoc dicit? Non has argutias in populari ſermone tantus Orator ſectabatur. Nihilque aliud hæc indicant, quàm ut Petrus æquè ac cæteri potuerit aliquem diligere, ac deſignare primus, id tamen aliorum arbitrio reliquerit.

Hæc dicimus ad Chryſoſtomi locum prout legit Interpres, at alia lectio eſt, quam vulgati Codices retinuerunt. Sic autem

(a) N. 12. *Act. I.* 16. 22. (b) hom. 3.

(c) *Act.* I. 22. Anonym. ibid.

autem habet ad verbum, *quamquam nec æqualem omnibus conſtitutionem habebat, &c.* affirmationis loco negatione repoſita, quam Lectionem excutere non eſt animus: Ac duntaxat monemus Anonymum, recurrendum fuiſſe ad fontes, neque incerta lectione certam concluſionem elici debuiſſe.

At illud palmarium putat, quod ſubdit Chryſoſtomus: *Meritò primus omnium autoritatem uſurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: Ad hunc enim Chriſtus dixit,* CONFIRMA FRATRES TUOS. Quo loco Anonymus ſubtile illud ſuum inculcare non ceſſat: *Omnes habet in manu*, ergò *omnes ſimul ſumptos:* Quæ tamen nec ſufficerent, & quandoquidem rem ad extremos apices urget, addere debuiſſet, Petrum etiam ſolum omnia potuiſſe quocumque in negotio: Nec tantùm in deſignando Matthia, ſed etiam in exponenda fide; in extinguendo ſchiſmate, in conſtituenda univerſali diſciplina, idque abſolutè ei ad nutum, nec ullâ Coapoſtolis deliberatione permiſsâ, qualia nec Petrus nec ipſe Chryſoſtomus, nec quiſquam homo ſanus ſomniavit.

Nos quidem confitemur, Petrum omnium primum, ut ait Chryſoſtomus, non tamen ſolum in Eccleſiæ negotiis meritò *uſurpare*, ſibique vindicare *autoritatem*; & confirmare Fratres juſſum, & quod ſuo loco diligentiùs expendemus, ejus in re obvia, neque multum controverſa, prono omnium aſſenſu obtinuiſſe ſententiam. Cæterum ubi gravis orta eſt diſſenſio, qualis illa de Legalibus, Actorum XV. variabantque ſententiæ, ſigillatim dixiſſe & judicaſſe omnes, remque eſſe deciſam omnium autoritate conjuncta; Unde illud extiterit, *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*, miſſumque ad Eccleſias, non unius Petri, ſed omnium Apoſtolorum quotquot adeſſe poterant, ut ipſe Chryſoſtomus (*a*) loquitur, *commune decretum.*

CAPUT XVIII.

* *S. AUGUSTINI locus ab eodem Anonymo objectus, contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem.*

IDem (*b*) Anonymus Autor Libro 7. hunc objicit S. Auguſtini locum ex Libro 2. adversùs Donatiſtas, quo loco Sanctus Doctor reſpondet Donatiſtis, qui autoritatem Conciliumque Cypriani aſſiduè objectabant, de Conciliis autem hæc habet: (*c*) *Et ipſa Concilia, quæ per ſingulas regiones vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum autoritati, quæ fiunt ex univerſo orbe Chriſtiano, ſine ullis ambagibus cedere, ipſaque plenaria ſæpè priora poſterioribus emendari, cum aliquo rerum experimento aperitur, quod clauſum erat, vel cognoſcitur, quod latebat.* Huc uſque Anonymus; addemus & illud ejuſdem Auguſtini ex eodem Libro: *Nam & Concilia poſteriora prioribus apud poſteros præponuntur, & univerſum partibus jure optimo præponitur.*

Probat (*d*) Anonymus, hic agi de Conciliis ſtricto ſenſu plenariis, eo quòd Auguſtinus loquatur de Conciliis, *quæ fiunt ex univerſo orbe Chriſtiano*, proba agi *de fidei quæſtionibus*, quod *hæc* de Conci-

(a) Hom. 33. in Act. (b) Anonym. L. 7. C. 9. n 4. (c) Aug. L. 2. de bapt. adv. Don. C. 1. & 3. (d) Anonym. Ibid.

Conciliis *dicta ſint*, *occaſione hæreſis ſcilicet Donatiſtarum Baptiſmum iterantium.* Queis fretus hæc ait: *Reſpondeam huic Auguſtini loco, qui judicium Concilii judicio Papæ in fidei quæſtionibus præponit.* Melius diceremus; Reſpondeat Anonymus hæreticis, qui unum hunc præ cæteris jactant locum, ut in fidei quæſtionibus, Concilia œcumenica errare poſſe probent. An forte reſpondebit, id quod perſæpe profitetur, agere ſe de Conciliis, à quibus Summus Pontifex ejusque Legati abſint? Sanè non Pariſienſes ſed tota Theologorum & Canoniſtarum Schola profitetur certos eſſe caſus, eosque extraordinarios, in quibus Concilia generalia ſine Romano Pontifice celebrari poſſint; Neque ea Concilia quisquam Theologorum, ac ne ipſe quidem negat (*a*) Anonymus, cùm nempe in eos caſus incidimus, *qui non alia remedia patiuntur;* At illi caſus nondum inciderant, ut eos ab Auguſtino prævideri neceſſe fuerit. Illud certè Concilium ex orbe Chriſtiano collectum, quod objiciebat Donatiſtis, non ſine Romano Pontifice celebratum eſſe, aut Auguſtinus idem ſignificat, aut quispiam hominum cogitavit, imò illud Concilium, quo Donatiſtas premebat, conſueto more erat actum: Idem Concilium irrefragabilis autoritatis fuiſſe, Auguſtinus docet, id enim ubique agit, ut de rebaptiſatione, de qua agebatur, nullus jam ſuperſit dubitandi locus, poſteaquam ea quæſtio *ad Concilii plenarii autoritatem roburque perducta eſt.* Cui Concilio ſi Anonymus derogat autoritatem, aut ab Auguſtino derogatam putat, palam ad hæreticorum caſtra tranſit, qui veris legitimisque Conciliis œcumenicis adverſantur, quare aut hæreticis ſe adjungat oportet, aut hunc, quem nexuit, nodum nobis ipſe exſolvat; Atque hi ſunt qui invidioſiſſimè jactant favere nos hæreticis, quod Catholicam innoxiamque ſententiam tueamur, ipſi interim ab hæreticis arma mutuantur, quibus Conciliorum fidem autoritatemque proterant.

Nos facilè cum (*b*) Bellarmino, aliisque Catholicis reſpondemus, agi quidem hîc de Conciliis verè œcumenicis, eaque indubiè emendari poſſe à poſterioribus Conciliis in rebus facti aut diſciplinæ variabilis: quem Caſum tantum Auguſtinus apertè indicat his verbis, *plenaria Concilia* ſæpè priora poſterioribus emendari, cum aliquo rerum *experimento aperitur quod clauſum erat, & cognoſcitur quod latebat.* Ergo Auguſtinus ſpectat non ipſam incommutabilem veritatem, quam ſola apprehendat fides, ſed eas profectò res, quæ *in rerum experimento* ſunt poſitæ, quibus verbis ab Auguſtino deſignatas fidei veritates, neque & ratio ſinit, neque quisquam in ejus libris unquam repererit.

Jam quod Anonymus objicit, id à S. Auguſtino dictum, occaſione fidei ab hæreticis læſæ: quid agat ignoramus, an ut Concilia œcumenica in fide errare poſſint? Impium, hæreticum, omnibus Catholicis deteſtandum. An ut Auguſtinus cum hæreticis ſenſerit, Conciliisque Univerſalibus legitimis detraxerit autoritatem? Abſurdum, erroneum, ipſi Auguſtino contrarium: Cum non alia magis ratione Donatiſtas de rebaptiſatione deterreat.

(a) Anonym. L. 5. n. 4. 11. n. 3.

(b) Bell. Lib. de Conc.

terreat, quàm quod ab Univerſalis Concilii autoritate receſſerint. Prorſus Anonymi nos piget, qui Conciliaris autoritatis odio ad hæc miſera & infanda proſiliat. Nos autem cum Catholicis facile reſpondemus. Verba quidem Auguſtini, quæ cum hæreticis Anonymus urget, occaſione quidem fidei eſſe prolata: Nihil tamen prohibere, quominus occaſione capta de Conciliorum decretis univerſim tractet, atque ab uno caſu tranſeat ad alios, quibus priora Concilia etiam plenaria, à poſterioribus emendari poſſint. Agebat enim adverſus Donatiſtas Univerſalis Eccleſiæ contemptores, qui proinde Conciliorum autoritatem, non ex illa à Chriſto Eccleſiæ Univerſali factâ promiſſione, ſed humano more æſtimabant, quâ quidem intentione ſufficit, ut probet Donatiſtis, anterius habitum Cypriani Concilium objicientibus, poſteriora Concilia anterioribus meritò anteponi; iis certè caſibus, in quibus eſſe poſſit emendationi locus. Cæterum cùm eos caſus ad rerum experimenta reſtringit, id diligentiſſimè cavet, ne ad ipſam fidem invariabilem protendantur. Atque hæc ad hæreticam Anonymi objectionem dicta ſint, fuſiùs fortaſſe quàm par erat, niſi ad Conciliorum adversùs hæreticos tuendam majeſtatem forent neceſſaria.

CAPUT XIX.

Alii loci AUGUSTINI ab eodem objecti, an Papa Eccleſiam Catholicam repræſentet.

HÆc habuit Anonymus, quæ Conciliis œcumenicis totam Eccleſiam repræſentantibus objiceret; Nunc ea proferimus, quibus docet, Eccleſiam Univerſalem per Papam repræſentari.

Et quidem in Eccleſiaſticis geſtis invenimus, à Summis Pontificibus & Conciliis dictam Eccleſiam Catholicam repræſentari Synodis œcumenicis, ejus virtutem omnem poteſtatemque complexis, quod ipſa repræſentandi voce deſignare ſolemus. Id autem de Romano Pontifice, neque ab ipſis Pontificibus, neque à Conciliis œcumenicis, neque uſpiam in geſtis Eccleſiaſticis legimus, ut profectò novam vocem omiſſam ab (*a*) Anonymo oporteret probare; Sed eam probare nititur adductis Beati Auguſtini locis, quibus Petrus dicitur Eccleſiam figuraſſe; Qui loci à propoſito longè diſtant; Aliud enim eſt in Petro univerſam Eccleſiæ vim atque autoritatem fuiſſe præſentem, quo ipſa repræſentandi ratio conſtat: Aliud in Petro tanquam in Sacramento, in typo, in figura, & quadam, ut ita dicam, perſona myſtica ſignificatam, quo ritu in Martha, in Maria Sorore, in eodem Petro, in Joanne Apoſtolo vitam activam & contemplativam ſignificari, Auguſtinus paſſim docet.

Quærit (b) Anonymus, quo ſenſu Petrus Eccleſiam figuravit, an ut nudum Signum, an ut pars quædam Eccleſiæ, an ut Superior; Facile reſpondemus; Placuiſſe Chriſto Eccleſiam in Petro figurari ut in Principe; Cæterùm eo ſenſu repræſentaſſe Eccle-

ſiam,

(a) Anonym. L. 5. C. 11. (b) Ibid. n. 4. 5.

ſum, quo ejus vim omnem, poteſtatemque ut inſitam ſibi præſentemque concludat, quod Concilio Univerſali proprium, non ipſe Auguſtinus, non quiſpiam alius è Sanctis Patribus cogitabat.

Jam ergo Anonymi argumentum ruit: *Ei per quem repræſentatur Eccleſia Univerſalis conveniunt, quæcumque in Scripturis Sacris conveniunt Eccleſiæ ipſi; Atqui per Petrum repræſentatur Eccleſia Univerſalis: Ergo Petro conveniunt quæcumque in Scripturis Sacris tribuuntur ipſi Eccleſiæ, verbi gratiâ, quòd ſit columna & firmamentum veritatis, quòd qui eam non audierit, ſit habendus tanquam Ethnicus & publicanus.* Quæ omnia frigido nituntur æquivoco, ſumpta figurandi voce, pro ipſa repræſentatione, quæ totam Eccleſiæ vim atque in unum collectam præſentemque ſiſtat potentiam.

CAPUT XX.

Repetuntur & urgentur quæ pro Pariſienſium ſententia, ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta ſunt: confutantur vana ſuffugia: ***BELLARMINI*** *etiam reſponſionibus antedicta firmantur.*

JAm ergò quod polliciti ſumus, ſententia Pariſienſium Conciliorum generalium traditione firmata eſt: Etenim vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis œcumenicis judicia retractata, de his quæſtionem habitam, quæſtione habita, Cœleſtini, Leonis, aliorumque probata judicia, Vigilii, atque Honorii reſcripta improbata fuiſſe, neque quidquam à Sancta etiam Sede profectum, aut à Patribus aut à Romanis etiam Pontificibus, pro irrefragabili eſſe habitum, niſi poſtquam Eccleſiæ conſenſus acceſſit. Quin etiam ſententiam hanc ipsâ Conciliorum generalium convocatione firmatam, totamque quæſtionem finitam eſſe arbitramur.

Omninò enim id certum eſt, ac immota lege, id omnium ſæculorum traditione fixum, quòd in ipſis initiis hujus tractationis eſt poſitum: Synodos generales propter multiplices quidem cauſas, ſed propter fidem maximè convocari oportere. Hinc illud (*a*) Pelagii ſecundi axioma à Magno Leone deſumptum: *Specialis quippe Synodalium Conciliorum cauſa eſt fides.* Præluxerat Pelagio (*b*) Gelaſius ubique inculcans, in magnis fidei quæſtionibus ſuam cuique Synodum deſtinatam. Gelaſio præluxerat (*c*) Athanaſius de Synodo Ariminenſi ſic dicens: *Cur nova Synodus? quæ nova hæreſis?* His omnibus præluxerant Apoſtoli, ſuborta quæſtione de legalibus, quæ Eccleſiam maximè conturbaret, rem ad Synodum deferentes, ſuumque illud proferentes. *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis;* Quod ad omnia deinde Sæcula permaneret. At ſi per ſeſe valet ante Eccleſiæ conſenſum, Romani Pontificis indeclinabilis autoritas, nempe omnia iſta tam clara tam certa concidunt. Quorſum enim attinebat ab ultimis Orbis partibus cieri Epiſcopos tantis laboribus, tantisque ſumptibus, & Eccleſias Paſtoribus viduari, ſi totum erat in Romano Pontifice poſitum? Si quod ille crederet, quodve doceret, ſtatim pro ſumma & irrevocabili lege eſſet? Cur non ipſe pronuntiat? Aut ſi pronuntiavit, cur jam convocantur fatiganturque Epiſcopi,

(a) *Pelag.* II. Epiſt. 3. ad Ep. T. 5. Conc. poſt. C. 5. (b) *Gel.* Epiſt. 7. & id. (c) *Athan.* Lib. *de Syn.*

Epiſcopi, qui nempe actum agant, & de ſummo Eccleſiæ judicio judicent. Non id autem fruſtra foret? Sed Chriſtianis omnibus cum ipſa fide eſt inſitum, in ſummis diſſenſionibus totam Eccleſiam convocari, audirique oportere. Ergo omnes intelligunt, certam & exploratam & plenam veritatis declarationem, non in Papa ſolo, ſed in Eccleſia ubique diffuſa collocatam.

Ad id Argumentum reſpondet (*a*) Bellarminus ea quibus noſtra invictiſſimè firmentur. Cùm enim objeciſſet ſibi: *Quòd Concilia generalia neceſſaria non eſſent, ſi Papa poſſet definire infallibiliter in fidei dogmatibus;* Hæc quidem reponit; *Primum, quod non debet Pontifex contemnere media humana; Medium autem humanum eſt Concilium, majus aut minus, pro gravitate rei; quòd patet ex Apoſtolis, qui cùm ſoli poſſent quamlibet controverſiam infallibiliter definire, Concilium convocarunt, denique definitiones de fide pendent præcipuè ex traditione Apoſtolica & conſenſu Eccleſiarum; Ut autem cognoſcatur, quæ ſit totius Eccleſiæ ſententia & quam traditionem ſervent Eccleſiæ Chriſti, non eſt alia melior ratio, quàm ut conveniant Epiſcopi ex omnibus Provinciis & quiſque referat Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem. Præteteà ſunt utiliſſima & ſæpe neceſſaria, non tantùm ut finis imponatur controverſiæ, ſed ut ſerventur Decreta. Siquidem multi ignorantiam decreti prætexunt; Alii conqueruntur, ſe non fuiſſe vocatos; Alii apertè dicunt, Summum Pontificem potuiſſe errare.* Hæc ſunt propter quæ Bellarminus Concilia neceſſaria eſſe judicet. Nos verò hæc non tam ſolvimus, quàm ex iis noſtra ſtabilimus.

(a) L. 4. de R. P. C. 7.

Ac primum de mediis humanis, etiam à Pontifice adhibendis: Siquidem Pontifex petit tantùm Conſilium, quod quidem pro animi ſui ſententia, vel admittat vel reſpuat; Non profectò Epiſcopi, ſed doctiſſimi quique vocandi ſunt. Cùm ergò Epiſcopi ad Concilia vocentur, certiſſimo argumento eſt, non Conſilium ſed autoritatem ac poteſtatem quæri, quæ Pontificis autoritati & poteſtati conjuncta, tota ſit atque integra Eccleſiæ in docendo & coërcendo poteſtas & autoritas, adeoque ſumma jam & indeclinabilis.

Deinde huc redeunt omnia, quæ ſunt hactenus validiſſimè conſtituta. Primum enim in Synodis generalibus, ſi Conſilium tantum Pontifici definituro quæritur, non erant adhibendi qui conjudicarent, qui condecernerent, qui anathemata ſimul intorquerent, ac pronuntiarent: ſed qui datis conſiliis prælucerent, & rem Pontificio judicio poteſtatique relinquerent. At profectò adhibiti ſunt in Conciliis Epiſcopi, non Conſiliarii ſed Judices: Non qui duntaxat doceant Pontificem judicaturum, ſed qui ejus ſententiam, ejus decreta, ejus anathema ſua conſenſione atque autoritate firment. Non ergò Conſilium in Synodis, ſed ſumma autoritas poteſtaſque quæritur.

Tum & illud certum eſt; Cùm Synodi Generales ſunt habitæ, Romani Pontificis plerumque præceſſiſſe ſententiam. Omninò enim Cœleſtinus, Leo, Agatho, Gregorius II. Adrianus I. ſententiam dixerant, cùm tertia, quarta, ſexta, ſeptima Synodus haberentur: Non ergò Conſilium judicaturo Pontifici, ſed cùm judicaſſet, certæ & ineluctabilis autoritatis robur quærebatur.

Denique in Macedonii quæſtione de Spiritu Sancto non dabant conſilia S. Papæ Damaſo in Occidente verſanti, qui ſeorſim Conſtantinopoli quæſtionem habebant Orientales Patres: Neque hi per litteras conſultationem mittunt; ſed Decretum, ſed Symbolum; ſed anathemata adversùs hæreticos, quod in aliis etiam quæſtionibus factum (*a*) ſuo loco indicavimus. Quorſum hæc, niſi quòd omnes intelligant, non ideò requiri Epiſcoporum ſententiam, ut Papa monitus meliùs judicet, ſed ut ex communi Papæ Epiſcoporumque ſententiâ ineluctabilis ſententiæ robur exiſtat.

At fortè id ita factum eſt, quòd Papa judicium Patribus relinqueret, quemadmodum Imperatores ac Reges, ſummâ licèt poteſtate præditos, & feciſſe legimus, & facere intuemur. Non ita eſt; Non enim Epiſcopi ſe putabant eſſe à Papa ſelectos Judices, ſed à Chriſto datos, neque ipſe Pontifex Synodos exquirebat, quæ ſibi judicaturo eſſent neceſſariæ; Sed orbis Chriſtianus meritò repoſcebat, ut quod certa fide crederet, certa jam & invicta autoritate doceretur. Neque Romani Pontifices aliud cogitarunt, cùm Concilia generalia, vel ipſi convocarent, vel ab Imperatoribus convocari ſinerent, quàm ut ex conſenſu certa jam autoritas fidei adderetur.

Ajunt (*b*) Pontificis quidem Decretis, ut ſolitariis, plenam & ultimam autoritatem contineri: per Concilia generalia ex tractatione & examinatione addi ſummæ autoritati plenam lucem ad convincendos pertinaces; Eo enim decurrunt recentiores paſſim, ac maximè ille noviſſimus Anonymus, qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit. Sed quid hoc rei eſt? Si lux quærebatur tantùm, cur congregatæ Synodi Romanorum Pontificum dogmata, non editis tractatibus, ſed Decretis conditis muniebant? An verò tertia, quarta, ſexta, ſeptima Synodi, Myſterium fidei luculentiùs explanarunt, quàm Cyrillus à Cœleſtino laudatus, quàm Leo, quàm Martinus, quàm Agatho, quàm Gregorius II. quàm Adrianus I. Neutiquam; Certè cùm Romanorum Pontificum Decreta toti Eccleſiæ præluxiſſent, Synodi poſtea congregatæ luci lucem addiderunt, ſed ideò ampliorem, quòd jam certiorem, totiusque Eccleſiæ conſenſione conſtantem: Qua in certitudine, jam non dubiæ lucis, ſummam & indeclinabilem autoritatem collocamus.

Apoſtolici Concilii exemplum profert (*a*) Bellarminus, ſed eo noſtram ſententiam firmari jam vidimus; quòd nempe Apoſtoli, tanta Spiritus plenitudine, tantaque divinitùs autoritate muniti Hieroſolymis congregati ſint, ac futuris diſſenſionibus terminandis eam formam dederint, quæ totius Apoſtolici ordinis conjungat autoritatem, in eaque reponatur illud; *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.*

Quo etiam ex loco illud Bellarmini confutatur, Concilia non eſſe medium divinum confirmandæ fidei, *ſed medium humanum*, monendo & inſtruendo Pontifici; Id, inquam, ex Apoſtolico illo Concilio perſpicuè refellitur, neque enim quiſquam dixerit,

(a) Inf. l. c. (b) De *Lib. Eccl. Gall.* L. 7. C. 9. n. 9. C. 14. n. 2. & alibi paſſim.

(a) Sup. Lib. 7. C. 6. 14;

dixerit, conveniſſe Apoſtolos ut monerent Petrum, ſed ut ipſi cum Petro, conjuncta authoritate eam veritatem promerent, cujus cuſtodes ac teſtes à Chriſto in commune eſſent conſtituti, atque ibi eluceſcit, ut aperiendæ, ita etiam muniendæ veritatis, non *humanum medium*, ſed planè *divinum*, cùm illi congregantur, qui Eccleſiarum Magiſtri conſtituti ſunt immediatè & proximè à Chriſto dicente: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Et iterum: *Ite, docete omnes gentes, & ecce ego vobiſcum ſum.* Ut Eccleſia quæ ſit Schola Chriſti, & cœtus diſcipulorum ejus, id verè certóque à Chriſto didiciſſe intelligatur, quod uno ore Eccleſiarum Magiſtri doceant.

Quin & ipſe (a) Bellarminus aſſentire cogitur. Cùm enim fateatur, *Definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apoſtolica, & conſenſu Eccleſiarum;* Hinc profectò fit, ut illa conſenſio ad plenam veritatis fidem neceſſariò requiratur. Quæ ſi Pontifici pronuntianti deſit, nempe deerit illud, quod eſt *præcipuum*, & unde *præcipuè*, teſte Bellarmino, definitio pendeat. Quare fateatur neceſſe eſt, cùm ab Epiſcopis in Concilium adunatis requiritur illa conſenſio cum Papa, non profectò requiri ad Papæ informationem, ſed ad invictum communis teſtimonii ac decreti robur.

Neque magis audiendi ſunt, qui Concilia Generalia media quædam humana eſſe voluerunt, ad convincendos, confutandosque pertinaces; Scripſit (a) ille toties citatus Author Anonymus, Conciliorum neceſſitatem non eſſe à Majoribus inculcatam, *quia unius, quantæcumque ſit dignitatis judicium eſſe infallibile, ſupra humanam rationem eſt, nec niſi fide ac traditione ſciri poteſt. Quod autem ſententia Senatorum toto Orbe congregatorum, nec minùs merito, quàm numero inſignium, veritatem attingat, etiamſi fides non doceret, ratio ſuaderet humana. Ideo Concilium Generale pertinaciſſimis hominibus erat proponendum; quod ſi recuſarent, rei à nemine non haberentur.* Sic (c) ergo Conciliis novo auſu humanam tribuunt authoritatem, at non invenimus in Sacris Conciliis, in eo repoſitam eſſe vim illam, quæ os omne obſtrueret, ſed in repromiſſione Chriſti dicentis: *Vobiſcum ſum omnibus diebus ſæculi*: ſed in (d) certiſſima inhabitatione Divini Spiritûs, cujus præſentiam Sacerdotum toto Orbe præſidentium congregatio teſtaretur: ſed in invicto robore traditionis ejus, quam communis conſenſio declararet. Quæ ſi præſidia defuiſſent, quivis cœtus humanus eò poſſet eſſe perturbatior, quò copioſior, quare firmioribus ſubſidiis nixi communem traditionem communi decreto aſſerendam putabant.

Idem Anonymus docet, convocari Concilia, *quò frequenter non de dogmate ipſo, ſed de perſonis ferendum eſt judicium.* (e) *Cui rei congruant multorum ſuffragia, & Senatorum numerus, & Senatûs Dignitas.* Scilicet, *ne qua ſuperſit injuſtitiæ, vel obreptionis ſuſpicio, addit circa dogma ipſum*, quantumvis certum ſit aliqua interdum

 uten-

(a) Loco ſupr. cit. (b) Tract. de Lib. L. 7. C. 9. n. 9.

(c) Def. Syn. 8. Act. 7. Tom. 7. Conc. ſup. Lib. 12. Cap. 3. (d) Cœleſt. Epiſt. ad Conc. Epheſ. Act 2. T. 3. Conc. Sup. Lib. 12. Cap. 14. (e) Tract. de libert. l. 7. C. 14. n. 7. & 8.

utendum eſſe œconomiâ, ut libentiùs reciperentur. Quæ quatenùs adhibenda ſit in plurimorum cœtu faciliùs agnoſcitur. Quorſum iſta? Certè non agebatur de perſonis judicandis, neque de ea œconomia, quâ Papæ Decreta libentiùs reciperentur, ac ſuaviùs in animos influerent; Non hæc, inquam, agebantur, (a) cùm de ipſis Pontificis Decretis quæreretur: An Patrum Doctrinæ congruerent; an non; ut in Conciliis ubique factum legimus.

Quod autem Bellarminus ait, Congregationem Sacerdotum Chriſti eò eſſe comparatam, ut Papam dicturum audiant, neque quis *ignorantiam decreti prætexat*. Primum quidem inutile eſt; Cùm aliis modis ita ſententiæ promulgentur. *Ut nemo ignorantiam prætexere poſſit*, tum verò Patribus contumelioſum eſt, ut toto Orbe convocati, tanto quidem labore, at nullo interim neceſſario officio, Eccleſias ſuas deſerant.

Neque ſi Pontifex eſt infallibilis, meritò Epiſcopi *conquerantur*, ut ait Bellarminus, *ſe non eſſe vocatos*, nam poſt infallibile judicium, inventa veritate, nullus jam querelæ, ſed gratulationi locus. Quis enim conqueratur expeditiore via quæſitam veritatem? neque fatigari Orbem Chriſtianum, ad id inveſtigandum, quod ab unius ſententia pendeat.

Jam quod ultimo loco ait Bellarminus, *alios apertè dicturos, Pontificem errare potuiſſe*, rem quidem omnem conficit, rogo enim verè ne illud dicturi ſint? noſtra ſententia ergò vicit. An falsò & quidem teſte Bellarmino, ea falſitate, quæ ſit hæreſi proxima? cohibendi ergò, non audiendi, qui hæc apertè jactarent: Ac ſi *propterea* tot Synodi convocandæ erant, quòd multi *apertè* dicant, Pontificem *errare potuiſſe*; Cùm à primis temporibus Synodi convocatæ ſint; Erant profectò tum qui id apertè dicerent; quis verò eos coërcuit? Quis docenres reprehendit? Quis vel ſuſpectos habuit, aut Schiſmaticos, aut malè de fide ſentientes? Quis verò unquam dixerit, hæreſi eſſe proximum, quod *apertè* toties & à tot ſæculis in Eccleſia prædicatum, & à nullo reprehenſum ad nos devenerit.

Certè Cyprianum Stephano reluctatum, vel eo nomine (b) Bellarminus excuſatum voluit, *quòd nec modo cenſentur manifeſtè hæretici, qui dicunt, Pontificem poſſe errare*. Alias rationes purgandi Cypriani ab Auguſtino accepimus, ſuoque loco proferemus. Valeat interim hæc quoque à Bellarmino prolata excuſatio; Cyprianum in Pariſienſium fuiſſe ſententia. Cur ergò Cypriano, Schiſmaticam, erroneam, hæreſi proximam (ſiquidem Bellarmino credimus) ſectanti Sententiam, Romani Pontifices pepercerunt? An viri dignitatem reveriti, cùm ejus de rebaptiſatione doctrinam tam apertè damnarent? Cur verò hanc multò pejorem, ſi tamen adverſariis fidem adhibeamus, immunem relinquebant? futuriſque Schiſmatibus aperiebant viam? An illa de Pontifice errante ſententia tunc libera erat, proſcripta eſt autem poſtea? Quo Canone? Qua Synodo? Florentina ſcilicet aut Lateranenſi ultimâ, aut certè Lugdunenſi? Negamus, pernegamus,

(a) Sup. Lib. 7. C. 11. & ſeq. 17. 21. 24. & ſeq. 30. & ſeq.

(a) Bellarm. L. 4. de R. P. ibid. C. 7. inf. Lib. 14.

negamus, temerè id aſſeri ex actis demonſtramus. Cur autem anteactis temporibus Eccleſia tacuiſſet? Cur non Cypriano, totique Synodo Africanæ? Cur non Firmiliano, ejusque Collegis cum Cypriano conjunctis, palam denuntiabant, haud licuiſſe illis ab infallibili Papæ judicio diſcedere? Cur non idem ſignificabant ſibi conjunctiſſimo Auguſtino illos excuſanti eo tantum nomine, quod res nondum erat Concilii Generalis authoritate eliquata? Malè profectò veritati, malè publicæ ſaluti, malè unitati conſultum eſt. Si errorem periculoſiſſimum, de Papa infallibili, quo totum Eccleſiæ ſtatum convelli putant, Viri quidem Sanctiſſimi, primis ſæculis docuiſſent, cùm verò Eccleſia vix poſtremis ſæculis coërceret.

Finis Libri Decimi Tertii.

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI,
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS QUARTUS.

De Quæſtionibus præſertim Fidei, extra Concilia Generalia, per conſenſum Eccleſiæ definitis.

CAPUT PRIMUM.

Conſenſionis univerſalis vis & authoritas ante omne Judicium Eccleſiaſticum: multò major, cum Romani Pontificis Decreta, nullo reclamante, obtinent.

QUid geſtum ſit in Synodis œcumenicis, maximè ad dijudicandas Fidei quæſtiones, Synodica hactenus Acta docuerunt. Nunc quomodo ſine Synodis œcumenicis ſubortæ quæſtiones terminari potuerint, eâdem quam ſecuti ſumus traditione Patrum facilè expediemus.

Et quidem noſtri Cenſores eò maximè ſe efferunt, quòd hæreſes, ſine Concilii univerſalis examine, ſola Romani Pontificis authoritate damnatæ ſummam ejus & ineluctabilem authoritatem probent, qui nec illud advertunt, ut ſine Conciliis œcumenicis, ita ſine ſpeciali Romani Pontificis definitione damnatas, atque extinctas fuiſſe. Locus Auguſtini in eam rem clarus, ac notus: (a) *Nunquid Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur; quaſi nulla hæreſis aliquando, niſi Synodi Congregatione damnata ſit. Cùm potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas, neceſſi-*

(a) Lib. 4. ad Bonif. C. 12.

Digitized by Google

neceſſitas talis extiterit, multòque ſint incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt. Atque inde per cæteras terras devitandæ innoteſcere potuerunt. Perpendant illud; *Ubi extiterunt, illic &c.* atque illud, *inde devitandæ &c.* nullâ gravioris à Romana Sede cenſuræ mentione. Neque enim Eccleſiæ talem ſententiam expectârunt, ut Manichæos, Ophitas, Collyridianos, Tertullianiſtas, aliasve ſive manifeſtè impias, ſive obſcuras leveſque ſectas, per loca excitatas, aut horrerent, aut contemnerent. Neque dignæ ſunt habitæ, propter quas Romani ſe Pontifices commoverent. Ergone ſingulares Eccleſiæ, à quibus ſtatim rejectæ, aut etiam oppreſſæ ſunt, ineluctabili authoritate gaudebant? Minimè: Sed profectò ſic habet: Semel conſtituto hoc certo dogmate vim illam ultimam & ineluctabilem unitate & conſenſione conſtare; id quoque valere quocunque modo ſe illa conſenſio declaraverit, ſive Concilia congregentur, ſive non congregentur.

Scilicet divino Numine conſtitutus Petri Succeſſor Romanus Pontifex, Epiſcopalis Collegii, totiuſque Catholicæ communionis Princeps, ubi res tanta eſt, atque ipſi videtur, ejuſdem Eccleſiæ tuba factus, Fratrum omnium Coepiſcoporum ſenſum, in eoque communem omnium Eccleſiarum traditionem ab Apoſtolica Sede annuntiat illis, qui longè ſunt, & illis qui ſunt prope; quo planè ritu Petrus, (a) rogante Domino Apoſtolos: *Quem vos me eſſe dicitis?* unus pro omnibus reſpondit: *Tu es Chriſtus, Filius Dei vivi.*

(a) *Matth. XVI. 15. 16.*

Cum ergò Petri Succeſſor ita ex communi traditione pronuntiat, ut in ejus ſententia: *recognoſcant omnes Fidei ſuæ ſenſum.* Ut in Leonis (b) Epiſtola quondam Gallicani Patres: Tum ſit illa conſenſio, quæ Judiciis Pontificiis firmum & indeclinabile robur conciliet.

Quod autem Nicolaus Dubois, aliique hujus conſenſûs publica inſtrumenta quærunt, nuntioſque ac litteras ad eum explorandum ubique dimiſſas, atque immenſos labores ſumptuſque cogitant; næ illi vani ſunt, quis enim neſciat, id quod jam à nobis dictum eſt, ut in omnibus Regnis, ita in Regno Chriſti, id valere vel maximè, quod nullo inſtrumento conſignatum, populorum omnium uſu ſenſuque conſtet? Sic in Succeſſione omnium per orbem Principum ſuæ Leges; apud nos Salica; aliæ apud alios; ipſa populorum conſenſione obtinent, irritique eſſent, qui earum Legum peculiaria inſtrumenta repoſcerent. Sic ipſum Jus Gentium, ſic illa de bello ac pace deque Legatis ſacroſanctis Jura, aliaque id genus, nullo alio inſtrumento, quàm publica generis humani voce vigent.

Neque verò Eccleſia ſub Rege Chriſto pejore loco erit, quàm Regna terrarum, Reſque publicæ omnes, ubi tot tantiſque in rebus eminet vigetque nullo inſtrumento teſtata conſenſio: Quæ profectò in Eccleſia eò magis viget, quò eſt ejus per Spiritum Magiſtrum Veritatis firmiùs atque arctiùs nexa Compages. Et quidem cùm Auguſtinus, cùm Vincentius Lirinenſis, cùm alii omnes Patres, hæreticis

(b) Ep. Gall. ad Leon. T. I. Con. Gall.

ticis ac Schiſmaticis communem univerſalis Eccleſiæ Fidem, cùm conſuetudines, cùm dogmata toto Catholico Orbe vigentia toties objecerunt, quis ab eis popoſcit, quos miſiſſent Nuntios, quas accepiſſent litteras, aut quæ conſenſionis ejus, quam legis inſtar haberi volebant, inſtrumenta proferrent? nempe hæc noſtro ævo deliria ſervabantur.

Sunt enim profectò quædam tam aperta, ut ea pernegare ne contumaces quidem audeant. En quædam Eccleſiæ Catholicæ vox, quæ quocumque locorum diffunditur: Quam etiam ante omnem dictam ſententiam Catholici audiunt, novatores contremiſcunt; quantò magis, cùm prolatum judicium ab altiſſima Petri Sede ad omnes perlabitur Eccleſias.

Deſinant igitur ſibique & nobis illudere, agnoſcantque conſenſum illum, quem Galli cum tota Eccleſia prædicant, cum prolata à Romanis Pontificibus dogmata, reclamante nullo, ipſâ traditionis vi, ipsâ ut ille (a) dicebat, *Conſanguinitate Doctrinæ*, in Corpus Eccleſiæ coaleſcunt.

(a) Tert. de præſc. C. 32.

CAPUT II.

Locus Auguſtini *de* Pelagianis *cauſa finita eſt: quanam illæ cauſæ ſint: quæ ſine Synodis finitæ intelligantur: Duo Actorum loci comparantur: Cauſæ Pelagianæ ſtatus ex Auguſtino: Sufficiens judicium eidem Auguſtino, quid ſit Capreoli Carthaginenſis locus: Concilii Epheſini de Pelagianis decretum.*

HAnc verò communem & pervulgatam eſſe controverſiarum finiendarum viam, qui non intelligit, eum pacis inimicum, & omnis Eccleſiaſticæ rei imperitum eſſe profiteor. Quare meritò S. Auguſtinus de cauſa Pelagiana loquens hæc prædicat: (a) *Jam enim de hac cauſa duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam: inde etiam reſcripta venerunt; cauſa finita eſt.* Rectè atque omninò ex Eccleſiaſtica Diſciplina; neque enim quavis ſuborta quæſtione ſollicitandus Orbis terrarum, aut generalia Concilia ſtatim convocanda ſunt. Sed tantum ex certa cauſa, ſi graves per orbem diſſenſiones oriantur, ſi aliter non videtur coalitura pax. Sic enim ab Apoſtolicis usque temporibus factitatum eſſe probavimus. Enim verò primum illud Apoſtolicum Concilium in Apoſtolorum Actis non ex eo præcisè collectum vidimus, quòd ſuborta eſſet quæſtio, ſed poſt ipſam quæſtionem, (b) *Facta ſeditione non minima.* Hinc ad ſedandas turbas collecta Synodus, & expreſsè omnium quæſita ſententia eſt, extititque illud ex communi conſenſione decretum, cui jam omnes pii acquieſcerent; At ubi nulla erat contentio ſimilis, exſurgens Petrus in medio Fratrum dixit: *Viri Fratres oportet impleri Scripturam:* de Juda traditore ſcilicet, & in ejus locum alio eligendo, quæ cum omnibus manifeſta viſa eſſent, & locus Scripturæ luce ipſa clarior, nullius poſtea exquiſita ſententia eſt, ſed in Petri ſententiam, vel ipſo ſilentio, omnes abiere, atque uti dixerat, ita ſunt executi: quæ deinde ad nos, & ad ſecutam ætatem manaſſe vidimus. Nempe ut ſuborta quæſtione, Petrus omnium Princeps eloquatur: Petrus, inquam, ille, Petrive Suc-

(a) Serm. de verb. Apoſt. C. 10. (b) *Act.* XV.

Succeſſor, cui totus grex creditus; quo cum communicant omnes Eccleſiæ, quive adeo conſcius communis traditionis, communi eam nomine ab alto depromit, ac pro poteſtate læſam veritatem vindicat. Hanc ſi omnes recognoſcant, tum in Petri decreto communem omnium, totiusque Eccleſiæ ſententiam venerantur, Sin autem oriantur *graves ſeditiones*, fratresque inter ſe, maximè verò Epiſcopi atque Eccleſiæ collidantur, tum verò recurratur ad commune Concilium, & communis fides, communi & expreſsâ Apoſtolorum ſententiâ, *Spiritu Sancto* authore declaretur. Quo certè in cætu, pro officii ſui amplitudine, ſit Princeps ipſe Petrus; Cæterum communi ſententia judicium proferatur.

Quæ non eò dixerim, ut in omni quæſtione ſtatim, ac primo loco Petri Succeſſor, longè licèt poſitus, ab extremo Orbe ſit interpellandus; Interim alii Epiſcopi, quorum in Eccleſiis ſuborta ſit quæſtio, conticeſcant; Non ita Sancti Patres, quorum Acta perlegimus. Habent enim Epiſcopi omnes à Chriſto, ut docendi cathedram, ita virgam coërcendi & ligandi authoritatem. Sed cùm judicàrint, ad Petrum referant, vel ſi omittant officium, aut tanta perſona ſit, quæ facilè coërceri non poſſet, aut alia ejuſmodi cauſa ſubſit, ultrò Petrus inſurgat, ſuoque ac nativo curſu ab eminentiſſima Sede, per pacatam Eccleſiam feratur veritas: *Cauſa finita eſt*, teſte Auguſtino, nihilque addendum ultrà, niſi quod ipſe ſubdit: *Utinam aliquando finiatur error.*

Neque enim aut Petri Sede Sedes ulla eſt altior, quò quæſtio deferatur; Aut verò Petro major ullus Apoſtolus, aut ullum erectum eſt Tribunal auguſtius, quod quidem ordinariè conſiſtat in Eccleſia: Nam Synodus œcumenica non aſſiduè ſedet, nec niſi ex cauſa, eaque rariſſimâ; Neque ulla lex jubet, ullave conſuetudo, ut ad eam referantur quæcumque quæſtiones, de magna quamvis re, ſed de re obſcura, ancipitique, ac magnis altercationum nebulis involuta, uti Auguſtinum ipſum exponentem audivimus, ac ſæpè audiemus. Nempe ſi talis nulla cauſa adſit, (a) *cauſa finita eſt;* Hæc nativa, hæc communis, hæc provulgata via eſt. Cæterum ex *certa cauſa*, ſubortis diſſenſionibus, alia extra ordinem, legitima tamen atque ſolemnia quærenda ſunt, Concilii ſcilicet generalis authoritas.

Id nos Eccleſiaſtica geſta docuerunt. Sic enim profectò adverſus Neſtorium, executore Cyrillo, Cæleſtini ſententia ſecundum Canones valitura erat, niſi graves poſtea motus extitiſſent: Ubi commotus eſt Oriens, ſciſſæque ſint Eccleſiæ, convocatur Synodus; Nihil repugnante Celeſtino, imò etiam comprobante, atque ejus ſententia, eo quo vidimus, ordine, retractatur.

Sic paulò poſt in ipſis Eutychianæ hæreſeos initiis, Sanctus Flavianus ad Sanctum Leonem ſcribebat, nil Concilio opus, ſed ſolâ Sancti Pontificis Sententiâ, ipſe etiam Leo (b) ad Imperatorem: *Cauſam tam evidentem eſſe, ut meritò à Concilio fuiſſet abſtinendum.* Non enim magnam cauſam negabat eſſe: Jam verò maximam agnoſcebat de duabus ſcilicet in Chriſto naturis, ſed tamen *evidentem*, nullisque adhuc, ut Auguſtini verbis utar, *altercationum nebulis involutam*, quare abſque Concilio facilè tranſigendam, atque omninò Leonis Decreto finiendam, ſi omnes Eccleſiæ conſenſiſſent.

Hinc Sancti Auguſtini verbis de cauſa Pelegiana indubia fides: *Ad Sedem Apoſtolicam duo Concilia miſſa ſunt, reſcripta vene-*

(a) Lib. pœn. n. 71. & ſeq. (b) Leo Epiſ.

venerunt, cauſa finita eſt. Ipſo ſcilicet Epiſcopalis Ordinis, totiusque Eccleſiæ, cum Apoſtolica Sede, conſenſu manifeſto: Neque enim, ut idem Auguſtinus (a) ait: *Congregatione Synodi*, univerſalis utique, *opus erat*, *ut aperta pernicies* damnaretur. Vide quàm diligenter dictum: *aperta pernicies*: id namque eſt quod poſtea à Leone dicebatur, *tam evidentem cauſam eſſe, ut meritò à Synodo abſtiuendum eſſe videretur*: Sic ubique conſenſit Eccleſia. Pergit porrò Auguſtinus: *Quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi Congregatione damnanda ſit; cùm potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit*, Cur autem Pelagiani non eam Eccleſiæ neceſſitatem inferrent, eorum paucitas faciebat, *quorum* ſcilicet, eodem Auguſtino (b) teſte, *profanas novitates, Catholicæ aures, quæ ubi ſunt, horruerunt*. Auguſtinus eos propter paucitatem, Maximianiſtis, exiguo ac vili Donatiſtarum fruſtulo comparabat. Quin ipſe Julianus, conſcius paucitatis, hæc jactabat paſſim: *Multitudinem nihil prodeſſe cæcorum, honorandam paucitatem, quam ratio, eruditio, libertasque ſublimat.* Sed elegantem licèt vaniloquentiam Orthodoxi aſpernabantur, nempe toto Orbe prædicabatur vera fides; In angulo Orbis, quatuor vel quinque Epiſcopi ſuſurrabant, ſive allatrabant. *At propter eos, Orbem Catholicum commoveri, quamquam eam captabant gloriam* (c) Auguſtinus non ferebat, & Sanctus Flavianus eodem ſpiritu Eutychianorum initiis Synodum univerſalem (d) denegabat, ne Sanctæ Eccleſiæ turbarentur.

Hinc illud (e) B. Auguſtini ad Pelagianos, *Quamvis dederit vobis Eccleſia Catholica judicium*, QUALE DEBUIT, *ubi cauſa veſtra finita eſt.* Audin? judicium *quale debuit*, tantæ ſcilicet paucitati, *& in aperta pernicie*, ut ſupra vidimus. Quò etiam ſpectat illud ab eodem Auguſtino proditum; Non jam audiendos eos, *poſt factum illis competens ſufficiensque judicium.* Quid ſit autem illud *ſufficiens judicium* ex rerum motibus pendet; nempe Cœleſtinus, Cyrillus, Flavianus, Leo adverſus Neſtorium & Eutychen, in ipſis initiis *ſufficiens* putabant Sedis Apoſtolicæ judicium; ſed quod ex ſe ſufficiens videbatur, id gliſcentibus odiis, & in grave Schiſma erupturis, jam non eſt ſufficiens, collectaque univerſali Synodo opus fuit; Non ita res ſe habebant adverſus Pelagianos, ſed datum à Synodis Africanis, Sede Apoſtolica comprobante, judicium *ſufficiens* fuit, quia totius Orbis conſenſus acceſſit. Sic conveniunt omnia, & Eccleſiaſtici Regiminis forma, magis magisque illuceſcit.

Hinc etiam patet, quam bene conveniat Gallis cum Beato Auguſtino, atque Africanis Patribus, nempe Africani Patres agnoſcebant in condemnandis (f) Pelagianis eminere debuiſſe Sedis Apoſtolicæ authoritatem, à Sanctarum Scripturarum *authoritate manantem.* Hunc ſenſum Epiſcopi Gallicani ſua declaratione complexi profitentur. *Primatum Petri, ejusq. Succeſſorum à Chriſto inſtitutum*, quo jure *in definiendis fidei quæſtionibus primus eſſe Romani Pontificis partes, ejusque decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere docent.* Jam illud quod ſubdunt, illud *irreformabilis judicii robur*, in Eccleſiæ Catholicæ *conſenſu* eſſe repoſitum, haud minùs ab Africanis Patribus accepere. Nempe Auguſtinus ideo à Pelagianis fruſtra peti

(a) ad *Bonif.* IV. 12. (b) Ibid. L. 3. C. 1. (c) Ibid. (d) Conc. Chalc. (e) Lib. 3. contra Jul. C. 1.

(f) Ep. Conc. Carth. ad Inn. T. 2. Conc.

Digitized by Google

peti contendit Univerſale Concilium, quod (a) *in hoc fortiſſimo & antiquiſſimo fundamento, ipſa toto orbe diffuſa, à ſe non diſcrepat multitudo.* Conſonat Capreolus (b) Carthaginenſis Epiſcopus & Africæ Primas, in ea Epiſtola, quàm Epheſina Synodus collaudavit; *Hos,* Pelagianos ſcilicet, *pridem expugnavit Eccleſia, hiſque temporibus repullulantes, Apoſtolicæ Sedis autoritas, Sacerdotumque in unum conſonans ſententia oppreſſit.* En in quo ineluctabilis judicii robur collocet; Nempe in conſenſu orbis, & quidem in eó conſenſu apparere vel maximè oportebat earum Eccleſiarum conſenſum, ad quas lues Pelagiana pervenerat. Unde Auguſtinus paſſim memorat, Pelagianam hæreſim, à Romanæ Sedis Præſulibus, Innocentio, Zozimo, Cœleſtino, *cooperantibus Synodis Africanis toto orbe damnatam.* Quo facto nulla ampliùs, etiam œcumenicæ Synodi inquiſitio ſupereſſet.

Id verò Capreolus (c) Carthaginenſis profitetur, in ea Epiſtola, quæ modò memorata ineſt; *Si quid,* inquit, *fortè novarum controverſiarum inciderit, id diſcuſſioni ſubjiciatur oportet. At verò ſi quis ea quæ jam olim dijudicata ſunt, denuò ad diſputationem vocari ſinat, is ſanè nihil aliud facere cenſebitur, quàm de fide quæ hactenùs viguit dubitare.* Dogma Pelagianum jam ubique damnatum ad examen Synodi revocari vetat. At cur Neſtorianum à Cœleſtino damnatum, & examini ſubjicit? Nempè quod nondum Neſtorianos oppreſſerat; Ea, quam Capreolus adversùs Pelagianos commendaverat, *Apoſtolicæ Sedis autoritas, & Sacerdotum omnium conſonans ſententia.*

(a) Lib. I. contra Jul. Cap. 7. (b) Epiſt. Capr. ad Conc. Epheſ. Act. T. 3. Conc. (c) Ep. Cap. ibid.

Quòd autem poſteà in Epheſina Synodo generali Pelagianorum cauſa tractata eſt, nil omninò pertinet ad fidei quæſtionem. Sic enim eâ de re (a) Epheſini Patres, abſoluta Synodo, ad Cœleſtinum ſcribunt: *Perlectis in Sancta Synodo commentariorum Actis, in depoſitione impiorum Pelagianorum & Cœleſtianorum, quæ à pietate tua de ipſis conſtituta ſunt judicavimus, & nos ſolida firmaque permanere debere, & omnes idem tecum ſtatuimus, eos pro depoſitis habentes.* De depoſitione agitur, quàm (b) per calumniam factam Julianus & alii jactitabant; Perlectique ſunt commentarii, ſive ad geſtorum fidem, ſive ad qualemcumque inquiſitionem, ne deinceps importuni homines Eccleſiam fatigarent. Hinc editi Epheſini Canones, 1. & 4. quibus Cœleſtiani pro depoſitis haberentur. Ita quibus nulla Synodus data eſſet, horum cauſa per Synodum alia occaſione factam, ad qualecumque examen revocatur: Sed ut obſtinatis tolleretur etiam extremum illud, *quòd ſpem de Synodo huc uſque geſſerunt.* Verba ſunt Cœleſtini (c) Epheſinam Synodum collaudantis; Sic poſt Epheſinum Concilium, præfractæ confidentiæ homines ſpem omnem recuperandæ Sedis amiſere, Tanta Synodi autoritas eſt; Cæterum de fide jam aſſerta quæſitum fuiſſe, neque geſta indicant, neque ea de re quiſquam cogitavit; Et quæſtio Pelagiana quòd ad fidem attinet, ſine ullo œcumenicæ Synodi judicio, omnium Eccleſiarum conſenſione finita eſt.

CAPUT III.

Quæ cauſæ ſine Synodo finiri poſſint, quæ finiri non poſſint; Ex Sancto AUGUSTI-

(a) Epiſt. Eph. Syn. ad Cœleſ. p. 2. T. 3. (b) Conc. Epheſ. act. 7. C. 1. 4. T. 3. Conc. (c) Epiſ. Cœleſ. ad Syn. Eph. Conc. Eph. p. 3. C. 20. ſub fin. ibid.

Digitized by Google

GUSTINO & quæſtione rebaptizationis oſtenditur.

ALia verò cauſa eſt, quam Auguſtinus tractat, unde dictis noſtris magna lux, certòque comperimus, quid ſit illud Auguſtini; *Cauſa finita eſt.* Cauſam illam nobilem de rebaptiſatione inter Sanctiſſimum Stephanum Papam, ſanctumque Cyprianum Carthaginenſem Epiſcopum, veroſque Martyres, intellige: De qua controverſia ſic ſcribit (*a*) Euſebius. *Primus omnium Cyprianus non niſi per baptiſmum ab errore priùs mundatos admittendos cenſuit: Verùm Stephanus nihil adversùs traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, graviſſimè id tulit.*

Conſtat Sancti Stephani decretum his verbis (*b*) editum; *Nihil innovetur, niſi quòd traditum eſt.* Hoc eſt præter id quòd traditum eſt; *Vel niſi quòd traditum eſt*, eſſe innovandum, nempe ut *reverſis ab hæreſi, manus imponatur ad pœnitentiam:* Illam enim manus impoſitionem, non ſanè baptiſmum ipſum innovari atque iterari poſſe, antiqua traditio docebat.

Conſtat Cyprianum decreto obſtitiſſe, quamvis Stephanus non tantum ſuaſiſſet, ſed etiam pro poteſtate egiſſet, Neque ſolùm (*c*) *Cypriano, ad iſta non conſenſiſſe, verùm etiam contra ſcripſiſſe atque præcepiſſe.* Verba Auguſtini ſunt, autoritatem Cathedræ demonſtrantis; quanta autem autoritate Stephanus egerit, ſatis oſtendunt illa (*d*) Cypriani. *Stephanus qui loci ſui honore gloriatur, & Cathedram Petri tenere ſe dicit, ſuper quèm Eccleſia ædificata eſt.* Huc accedunt illa in Concilio Carthaginenſi ab ipſo prolata verba, ne Stephani autoritas aliquam Patribus neceſſitatem injeciſſe videretur: *Nemo enim inter nos Epiſcopum ſe Epiſcoporum contendit, aut tyrannico terrore cæteros adigit ad obſequium.* Quibus verbis Cyprianus non negat Stephani Primatum à Petro profectum, quem ubique aſſerit, ſed poteſtare abuſum, in errorem deflexiſſe contendit, eoque nomine vehementiſſimè reluctatur. Inde argumentum Pariſienſium pro ſententiâ alibi jam tractatum; Sed hoc neceſſariò repetendum, quòd Sanctus (*a*) Cyprianus hæreticos rebaptizavit, omnes poſteà erroris arguerunt; quòd Stephanum Papam docentem Epiſcopos ac de fide præcipientem, errare potuiſſe crediderit, nemo ſuccenſuit. Ergò quàm illa de rebaptizatione ſententia culpabilis, tam hæc de Romano Pontifice culpâ vacat. Quid quòd Auguſtinus (*b*) apertè excuſandum putavit Cyprianum, qui erraſſet, antequam obſcura quæſtio *tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii autoritatem, roburque perducta eſt.* Ergò exiſtimabat ad captivandum intellectum, Stephani Papæ decretum atque autoritatem non ſuffeciſſe ſolùm; Quin ipſe Auguſtinus verè de hæreticorum baptiſmo doctrinæ aſſertor egregius, quòd ad autoritatem Pontificii decreti attinet, Cypriani ſententiam apertè ſequitur: *Neque nos*, inquit, *tale aliquid auderemus aſſerere, quale Stephanus juſſit, niſi Eccleſiæ Catholicæ concordiſſimâ autoritate firmati: Cui & ipſe* Cyprianus, *ſine dubio cederet, ſi jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium ſolidaretur.* Cui autoritati Cyprianus ex certiſſima fide ceſſurus

(a) Hiſt. Eccl. L. 7. Edit. Valeſ. 3. (b) Epiſc. Cyp. (c) Lib. 5. contra Don. Cap. 23. (d) Cyp. Epiſc.

(a) Lib. pœn. n. (b) Lib. 2. de bap. C. 4. 9. &c.

rus fuiſſet: Cui Auguſtinus ipſe in re obſcura cederet, verba demonſtrant. *Nempe Eccleſiæ Catholicæ concordiſſimæ autoritati*, *Concilio plenario*, ex orbe Chriſtiano, ut ſemper inculcat: Vel ut idem loquitur, *Sancto Concilio cunctarum gentium*, ad id provocat poſt ipſum Pontificale decretum, in eoque acquieſcit.

En ergò quod ſit illud, *cauſa finita eſt;* Finita quidem eſt, ubi aperta quæſtio eſt, & ubique conſenſus ut in Pelagiana cauſa vidimus: Finita verò non eſt, magnis altercationum nebulis involuta.

CAPUT V.

Sancti STEPHANI Papæ contra rebaptizationem decretum, tota Sedis Apoſtolicæ autoritate factum & tamen Concilii generalis ſententiam meritò expectatam, Sancti Auguſtini loci.

Hic Cenſores noſtri oppidò conturbati, in partes ſe ſcindunt: Reſpondet (*a*) Bellarminus, excuſatum Cyprianum, quia *Pontifex noluit rem de fide facere*, *ſine generali Concilio*, an hæc quoque credere nos oportet, & potuiſſe ſi vellet, ſed tantum noluiſſe, & tamen pro cathedræ autoritate præcepit & decretum condidit, & ad omnes miſit Eccleſias, eaque res erat, ut aliud ſentientes abſtinendos putaret diſertè (*b*) Auguſtinus; *Putaverat abſtinendos*, *qui de ſuſcipiendis hæreticis priſcam conſuetudinem convellere conarentur.* Ac ſi poſteà ſe repreſſit, non ideò intelligitur mutaſſe ſententiam, ſed executionem prudentiâ temperaſſe, aut in aliud tempus diſtuliſſe Hoc quidem non privati Doctoris officium eſt.

(a) Lib. 4. de R. P. C. 7. (b) L. 5. contra Don. C. 25.

Cæterùm de abſtinendo exiiſſe decretum, illa Firmiliani (*a*) indicant ad Stephanum: *Excidiſti teipſum*, *noli te fallere*, *dum enim putas omnes à te abſtineri poſſe*, *unum te ab omnibus abſtinuiſti.* Et Cypriani Legatos Romæ à Sancto Papa Stephano, non modò hoſpitio Fratrum, ſed etiam omni Eccleſiæ tecto ſubmotos, (*b*) Firmilianus teſtatur. Lupus ipſe ſic ſcribit: (*c*) *Sanctum*, inquit, *Firmilianum Cæſareenſem in Capadocia Archiepiſcopum Ponticæ Diœceſeos Primatem*, *Sanctus Stephanus Pontifex communione ſuſpendit.* Idem Lupus Sancti Stephani reſcriptum, *Summa & irrefragabili Sedis Apoſtolicæ autoritate.* editum eſſe contendit.

Sed age ut vis; quavis diſtinctiunculâ cauſam iſtam quaſi in Scholaſtico pulvere tueare. Noluerit Stephanus rem tota Sedis ſuæ autoritate tractare; Certè Firmilianus voluiſſe credidit: *Dum enim putas*, inquit, *omnes à te abſtinere poſſe*, *unum te ab omnibus abſtinuiſti.* Firmiliano conſenſit Cyprianus, ejusque Epiſtolam comprobavit ac Latinam fecit & edidit. Certè Auguſtinus, non id quòd tu profers, Cypriano excuſationi oſtendebat: Non ad aliud majus, aut luculentius Papæ judicium provocabat; Concilii generalis, totiusque Eccleſiæ Catholicæ appellabat fidem: In ea autoritate fidei certitudinem reponebat. Hîc hæreant neceſſe eſt, vel alia excogitent.

CAPUT V.

Noviſſimi Autoris Anonymi effugia: Non tantum pertinaces, ſed Sancti poſt Papale decretum, aliud quid deſiderant.

Reſpon-

(a) Ep. Firmil. apud Cypr. p. 203. col. 1. (b) Ibid. (c) Doct. Lov. p. 50.

RÉſpondet noviſſimus Autor Anonymus, à Sancto Auguſtino Concilii Univerſalis urgeri autoritatem, quòd eſſet neceſſaria, non quidem in ſe, ſed adversùs pertinaciſſimos Donatiſtas. Illudit verò ſibi ipſa ſua ſubtilitate vir acutus & alioquin diligens. Nempe Auguſtinus Concilii Univerſalis autoritatem urget, non tantùm ad frangendam Donatiſtarum pertinaciam, ſed ad excuſandum Cypriani ante Concilium generale rebaptizantis errorem; atqui Cyprianus amantiſſimus Chriſtianæ pacis ac Martyr Sanctiſſimus, cùm poſt Stephani Decretum aliud quid deſiderabat, non erat pertinax. Ipſe Auguſtinus, qui nec Cyprianum nec ſeipſum ceſſurum fuiſſe docet, niſi Eccleſiæ Catholicæ *concordiſſimâ autoritate* victum. Ergò (*a*) non tantùm pertinaces, ſed etiam pii ſanctique poſt Romani Pontificis judicium, aliud quid, hoc eſt, ipſum conſenſum ipſumque decretum totius Catholicæ veritatis, atque Univerſitatis expectant.

Et quidem Auguſtinus, atque, Auguſtino interprete, Cyprianus ab Univerſali Concilio, non elucidationem obſcuræ quæſtionis expectabant tantum, quamquam & illam quoque, ſed autoritatem ac robur: Unde illud. *Res ad plenarii Concilii autoritatem roburque perducta eſt.* Et illud (*b*) *potentior veritas de unitate veniens;* Et illud *Cypriani* (*c*) *ſententiam Catholicus orbis terrarum robuſtiſſima firmitate conſenſionis excluſit.* En quam autoritatem poſt Papæ decretum, non hæretici & pertinaces, ſed ſancti Sacerdotes Cyprianus & Auguſtinus expectent.

Quid autem prodeſt Anonymo noſtro illud, quod Auguſtinus in Cypriano agnoſcit, *veniale peccatum?* Nempe inquit (*a*) Anonymus: *Quæ potuit alia eſſe Cypriani culpa, quàm inobedientia* in Decretum Pontificium? Ergò Pontifici decernenti infallibilitatem detraxiſſe, jam Anonymo teſte, veniale peccatum eſt; Non exitioſus error, qui Sedis Apoſtolicæ dignitatem evertat. Tunc alias culpas fuiſſe Cypriani conſtat; Imprimis verò illam, quòd commotior ſcripſit, quòd autem poſt Stephani decretum aliquid deſiderant, adeò non eſt illud ab Auguſtino reprehenſum veniale peccatum, ut etiam illud peccatum ſe quoque peccare & ipſe fateatur.

Illud verò tolerari omninò non poteſt, quòd idem Anonymus Cypriano tribuit. Nempe ut quoniam Sanctus Martyr dixit, ſe non ab altero, ſed tantum à Chriſto judicari poſſe, ideò exiſtimavit ſe ab omni non modò Romani Pontificis, ſed etiam Concilii œcumenici correptione immunem, quòd ſi Cyprianus ſenſiſſet, inexcuſabilis proterviæ reus eſſet. Hæc ergò ad certos caſus extraordinarios redigenda, neque cùm *ab alio* ſe judicari poſſe negat, exiſtimandum eſt, eâ voce, *alius* Eccleſiæ Catholicæ aut etiam Concilii generalis excludi autoritatem. Certè Auguſtinus ei autoritati ceſſurum Cyprianum docet; Atque in hac quæſtione, non alteri autoritati cedentem, non modò ipſe probat, ſed etiam imitatur.

CAPUT VI.

Quæſtionem rebaptizationis à Cypriano & aſſeclis inter adiaphora non fuiſſe repoſitam.

AUtor Libelli de doctrinâ Lovanienſium (*b*) aliter expedire ſe conatur; Nempe ait, Cyprianum, Firmilianum, *alioſque ſequaces Epiſcopos, perſuaſos fuiſſe*

(a) Lib. 2. de bapt. cha. Don. C. 4. (b) L. 2. cha. Don. C. 2. (c) L. 3. C. 2. ibid.

(a) Ibid. N. 1. (b) Doc. Lov. p. 56.

Digitized by Google

fuiſſe quod Stephani reſcriptum non fuerat judicium definitivum, *eò quod rem illam haberent pro adiaphora. Atque iterum, ſic voluerunt Cyprianus, Firmilianus & alii, Helenus, Dionyſius, Auguſtinus, qui affirmant, Stephanum non de dogmate, ſed de aliarum gentium moribus & factis judicâſſe: potuiſſe illic labi, ideoque ejus usque ad Synodum Nicænam judicio impunè atque innoxiè non fuiſſe obeditum.*

Hæccine à doctis viris proferri potuiſſent? Habebant hæc Cyprianus, Firmilianus & eorum ſequaces pro adiaphoris atque indifferentibus. Nempe cum facto Concilio 87. Epiſcoporum pro ſententia hæc ederent. Epiſcopus quidam Ordine tertius; *Qui hæreticorum baptiſma probant, noſtrum evacuant.* Can. 18. *Secundo baptiſmate*, (in Eccleſia dato ſcilicet) *qui non fuerit baptizatus, regno cælorum fiet alienus.* 20. *Qui hæreticorum baptiſma probat, quid aliud quam hæreticis communicat?* 21. *Quot ſint baptiſmi, videri nt aut præſumptores aut fautores hæreticorum, nos unum baptiſma, quod non niſi in Eccleſia datum novimus, Eccleſiæ vindicamus.* 23. *Si non obtemperat error veritati, multò magis veritas non conſentit errori.* 47. *Me non movet, ſi aliquis Eccleſiæ fidem & veritatem non vindicat, quando Apoſtolus dicat;* *Quid enim ſi exciderunt à fide quidam illorum?* 58. *Non ſibi blandiantur qui hæreticis patrocinantur, qui pro hæreticis Eccleſiaſtico baptiſmo intercedit, illos Chriſtianos & nos hæreticos facit.* 61. *Qui hæreticis Eccleſiæ baptiſma concedit, & prodit, quid aliud Sponſæ Chriſti quàm Judas exiſtit?* Sic eam quæſtionem inter indifferentia reponebant.

Huc accedit, quòd ſuam ſententiam non humanis ratiociniis, ſed divinis teſtimoniis muniebant. Legant Cyprianum quicumque dubitaverint; audiant Epiſcopos in Concilio Carthaginenſi ita decernentes. Tertiúm, *Baptiſma, quod dant hæretici & ſchiſmatici, non eſſe verum, ubique in Scripturis ſanctis declaratum eſt; & ſecundum Scripturarum ſanctarum autoritatem decerno, hæreticos omnes baptizandos.* Octavùm, *Lectis litteris Cypriani dilectiſſimi noſtri, quæ tantùm in ſe ſanctorum teſtimoniorum deſcendentium ex ſcripturis deificis continent, ut meritò omnes per Dei gratiam adunati conſentire debeamus; Cenſeo omnes hæreticos & ſchiſmaticos, qui ad Eccleſiam Catholicam venire voluerint, non ante ingredi niſi exorciſati & baptiſati fuerint.* Quare cùm errorem damnant, cùm veritatem inculcant, non niſi veritatem in ſcripturis revelatam, nec niſi errorem in ſcripturis damnatum intelligi volunt, qui hæc pro adiaphoris habere dicuntur.

CAPUT VII.

An AUGUSTINUS aliique Patres, eam quæſtionem pro adiaphora habuerint.

QUod autem idem Autor etiam Auguſtinum recenſet inter eos qui hæc pro adiaphoris habuerint, quis crederet ab homine in Auguſtini lectione verſato dici potuiſſe? Nempe Auguſtinus hæc ubique profitetur: Cyprianum quidem in errore fuiſſe, ſed ideo excuſatum, quod res nondum fuiſſet Concilii Generalis totiúsque Eccleſiæ Catholicæ autoritate firmata. Non ille ad hæc levia & falſa confugit: Stephanum noluiſſe rem de Fide facere, aut in diſciplinæ factique quæſtione labi potuiſſe: Sed erràſſe Cyprianum, atque id

vel poſtea correxiſſe, (*a*) *in regulâ Veritatis, quod ſuppreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimium delectati ſunt, vel hunc nævum candidiſſimi pectoris cooperuiſſe ubere, vel caritatis, ac paſſionis falce purgâſſe.* Et nunc aliud quàm hìc ſenſerat, *Videre in æterna illa luce veritatis ubi certiſſimè cernit, quod hìc pacatiſſimè requirebat;* (*b*) Quæ planè demonſtrant, non adiaphoram ac variabilem diſciplinam, ſed à Deo revelatam certiſſimam & inconcuſſam veritatem.

Nempe hanc veritatem Auguſtinus tuebatur: Verba Chriſti, quibus Baptiſmus conſecratur, tantæ eſſe virtutis, ut etiam inter hæreticos valeant: Signum militum Chriſti etiam in deſertoribus recognoſcendum eſſe: Sacramenta Chriſti etiam inter hæreticos non ipſorum, ſed Chriſti & Eccleſiæ eſſe: remedium vulneri non ſanitati adhibendum, adeoque corrigendum in hæreticis, id quod pervertiſſent; Nempe fidem; non id quod ab Eccleſia integrum abſtuliſſent, nempe Baptiſmum, hoc eſt, Fidei Sacramentum. Hæc qui negarent recurrere jubebat (*c*) *ad Stateram Dominicam, ubi non ex humana ſenſu, ſed ex divina autoritate rerum momenta penſantur.*

Et quidem permulta cauſæ munimenta promebat ex Scripturis: quod autem de Baptiſmo hæreticorum nihil peculiariter ſcriptum eſſet, allegabat cum Stephano Eccleſiæ conſuetudinem, Univerſalem illam quidem, quæ per totam Eccleſiam ab ipſa origine propagata, (*d*) *non niſi ab Apoſtolis tradita, meritò crederetur.*

Neque verò aliud Stephanus prædicabat; & quidem urgebat conſuetudinem, ſed univerſalem, ſed ab Apoſtolis conſtantiſſimo tenore ad nos usque deductam; quam liber anonymus apud Rigaltium Stephani tempore adversùs Cyprianum Cyprianique aſſeclas conſcriptus appellat (*e*) *vetuſtiſſimam conſuetudinem ac traditionem Eccleſiæ.* Et addit; *Sit unusquiſque noſtrum contentus venerabili Eccleſiarum omnium autoritate & neceſſariâ humilitate. Tum damnari utique debet quod contra priſcam & memorabilem cunctorum emeritorum Sanctorum & Fidelium ſolemniſſimam obſervationem judicatur*, ſugillatque eos, *qui errores & vitia univerſarum Eccleſiarum correxiſſe ſe* putent: ac *monſtri ſimile, Epiſcopos talia cogitare.*

Nec alio Spiritu ſcribit Euſebius, qui antiquam traditionem à Cypriano primo mutatam agnoſcit. Atteſtatur Hieronymus celebri illo loco; *Illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptiſandos* (*f*) *hæreticos ſtatuerunt, ad antiquam conſuetudinem revoluti, novum emiſere Decretum: quid facimus? ita & nobis majores noſtri, & illis ſui tradidere majores.* Quin ipſa etiam flagrante diſcordiâ, Cyprianus ejusque Collegæ Africani conſuetudinem ſibi adverſari ultrò fatebantur, id ſæpe Auguſtinus notat, & ipſe Auguſtinus eam conſuetudinem, *univerſalem & robuſtam* vocat, quam Stephanus tueretur, & quidem, uti memoravimus, ab Apoſtolica traditione venientem: hac etiam datâ regulâ, (g) *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Concilius*

(*a*) L. de Unit. bapt. C. 2. & De bapt. contra Don. paſſim *Ep.* 48.
(*b*) L. 5. de bapt. cont. Don. C. 17.
(*c*) L. 2. de bap. 14.
(*d*) L. 4 de bap. C. 24. &c.

(*e*) Anony. inter Rigal. not. ad Cyp.
(*f*) Dialog contra Lucif.
(*g*) De Bapt. L. 4. C. 24.

Digitized by Google

cilii inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi ab Apoſtolis traditum rectiſſimè creditur, quod aſſiduè Sanctus Doctor inculcat.

Hæc Auguſtini dicta, qui, Catholici licèt, ad variabilis & adiaphoræ diſciplinæ detorquent negotia, hi profectò improvidi. Eccleſiæ matri firmiſſimas autoritates de dogmatis Fidei etiam traditione tutandas extorquere conantur. Sed fruſtrà ſunt. Inſtat enim Auguſtinus, errorem eſſe id quod Cyprianus tuebatur, nondum quidem ab Eccleſia declaratum ſatis, ſed interim errorem (*a*) in *æternitatis manifeſtâ luce purgatum.* Quin etiam de Donatiſtis hæc habet: *Audent etiam rebaptiſare Catholicos: ubi ſe ampliùs* (a) *hæreticos eſſe firmârunt.* Jam ergo hæretici, ideo quod hæreticos; Sed ampliùs hæretici, ideo quod etiam Catholicos rebaptiſabant; Notum illud Vincentii Lirinenſis, (c) *Autores ejuſdem opinionis Catholici, confutatores verò hæretici judicantur.* Poſtea quam ſcilicet pronuntiavit Eccleſia, & antea quidem, teſte Lirinenſi, res ad veram Eccleſiæ doctrinam pertinebat, ſed nondum Eccleſiæ univerſalis judicio declaratam. Auguſtinus (*d*) pariter libro adversùs Creſconium ad Donatiſtas ait: *Hæretici quidem eſtis, quòd non tantùm diviſi, verùm & in rebaptiſando diverſum ſequimini.* Idem docet (*e*) adversùs Petilianum & alibi. Semper Vincentius quidem Lirinenſis ſcribit de Agrippino, quem autorem Cyprianus ſequebatur. *Primus omnium mortalium contra divinum Canonem, contra Univerſalis Eccleſiæ regulam, contra ſenſum omnium conſacerdotum, contra morem atque inſtituta majorum, rebaptiſandum cenſebat.* De Stephano vero; *Intelligebat* vir Sanctus & prudens, *nihil aliud rationem pietatis admittere, niſi ut omnia, quâ Fide à Patribus ſuſcepta forent, eadem Fide filiis conſignarentur:* Reliqua videant qui his victi non fuerint.

(*a*) L. 5. de bap. Cap. 17.
(*b*) De hæreſ. hær. 79. quæ eſt Donat.
(*c*) Commonit.
(*d*) L. 2. contra Creſc, C. 7.
(*e*) L. de unico bapt, C. 11.

CAPUT VIII.

Quid objiciant, qui hac referunt inter adiaphora: Firmiliani & Baſilii locus.

Qui totam hanc quæſtionem ad variantem per loca Diſciplinam revocari volunt, hæc objiciunt; Primum Firmilianum (*f*) ita de rebaptiſatione ſcribentem: *Nec meminimus hoc apud nos aliquando cœpiſſe:* Deinde Baſilium Firmiliani Succeſſorem de rebaptiſatione adhuc hæſitantem, poſt Nicænam quoque Synodum, à qua quæſtionem terminatam fuiſſe plerique velint. Quin ergo an Firmilianum cauſæ faventem ſuæ, Stephano, Euſebio, Hieronymo, Auguſtino, Vincentio Lirinenſi, totique Eccleſiæ anteponunt. Quid verò Baſilius? eſto, quæſtionem ad Diſciplinam fortè variantem revocaverit. Nos quidem hîc Cypriani & Auguſtini mentem quærimus.

Neque tamen Firmilianum mentitum dixerint, cùm ait, rebaptiſationem in ſua ac vicinis regionibus viguiſſe ſemper:

(*f*) Ep. Firm. apud Cyp.

per : facile enim demonſtraverint , eâ quidem tempeſtate , iiſque regionibus hæreticos ferè omnes , varia ac portentoſa baptiſmata confinxiſſe : nam quique ſuam hæreſim , quò magis baptiſatorum animis inhæreſceret , in baptiſmum intrudebant. Atque hinc Firmiliano & aliis erroris occaſio , cùm exiſtimarent profanum baptiſmum , ac per ſe nullum, eo ſolo nomine , quod ab hæreticis adminiſtraretur , repudiatum eſſe. Neque Baſilium hactenùs ſatis intellectum eſſe credimus : hæc enim fuiſſe putamus, de quibus hæſitaret , non quidem , an valeret baptiſmus verbis Evangelicis conſecratus ; Sed quinam hæretici eo ritu baptiſarent : quinam perverſo ritu , & *proprio* , (*a*) quod ait , *baptiſmate* , qui ſanè propterea rebaptiſandi eſſent. Hæc etiam ſuſpenſum habebant Baſilium. Ecquid credibile eſſet rectè baptiſare eos, qui de Deo errarent , cùm errores ſuos plerique , uti modo diximus , in ipſum baptiſmum ingererent ? quærebat anxiè, quæ & quanta haberetur fides iis , qui dicerent ſe in Trinitatem baptiſatos eſſe : nam aut obliviſci , aut certè hæſitare, aut etiam mentiri potuiſſent. Hinc illa verba Baſilii Synodum optantis , uti decidatur ; *An qui reſponderit , in reſponſione Fide dignus habeatur* ; quam ad quæſtionem ſpectat (*b*) Canon Arelatenſis, quo legimus *interrogatos* , qui ab hæreticis venirent , *an in Patre , & Filio , & Spiritu Sancto baptiſati eſſent*. Additumque , *& qui interrogatus reſponderit , in hanc Trinitatem , baptiſetur*.

Hæc nos ad cumulum de Firmiliano & Baſilio inveſtiganda doctis , & confirmanda, vel etiam ſi placuerit , oppugnanda proponimus, utcumque eſt , ſtat illud immotum , Cyprianum , Auguſtinum , cæteros in ea quæſtione , quam Fidei putarent , poſt judicium quoque Romani Pontificis diſſidentibus Eccleſiis, ad habendam certitudinem , Eccleſiæ Univerſalis ſententiam expectâſſe.

(*a*) Ep. Can. ad Amphil.
(*b*) Conc. Arel. C. 8.

CAPUT IX.

Quæ ſit illa Synodus Univerſalis , quam in hac quæſtione Auguſtinus memoret. Nicanam eam eſſe , ſed utcunque ſit , noſtra immota eſſe.

ANxiè à doctis quæritur , quæ ſit illa Univerſalis Synodus , quâ iſtam quæſtionem fuiſſe terminatam Auguſtinus memorat. Qui Arelatenſem I. eſſe volunt , Romani Pontificis Sententiam , iniquius ut videtur , pendere decernunt ab ejus Decreto , quæ nonniſi abuſivè Univerſalis vocetur.

Nos eam quæſtionem in (*c*) Synodo Nicæna fuiſſe deciſam cum Sancto Hieronymo profitemur , *Quod Epiſcopo Novatianorum , ſi converſus fuerit , non tantùm baptiſmum , ſed quod majus eſt , etiam Presbyteri gradum ſervet* , Can 8. (*d*) *& quod omnes hæreticos ſuſceperit , exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis* : Can. 19. cujus rei cauſam cum B. Auguſtino eſſe credimus , quod Paulianiſtæ *Regulam baptiſmatis non tenerent*. Nec facilè adduci poſſum ut credam, Arel. I. Synodum, numeroſam quamvis , & ex toto ferè Occi-

(*c*) Dialog. contra Lucif.
(*d*) L de hær. 44. quæ eſt Paulian.

Occidente collectam, Synodum cunctarum gentium, & totius Chriſtiani orbis, & totius Eccleſiæ ubique diffuſæ ab (*a*) Auguſtino vocari: quippe quam vix Oriens noverit, nedum frequentârit. Quin Synodum Nicænam apud Auguſtinum Concilii Univerſalis nomine intelligendam eſſe, non alio magis argumento probaverim, quàm quod eam nequidem nominârint: eam enim toto terrarum orbe celebratam, ipſo *plenarii* Concilii nomine ſtatim ab omnibus intellectam putabant. Et quemadmodum nos Concilii nomine Concilium Tridentinum intelligimus, quemadmodum Generalis Concilii nomine Lateranenſis illa Synodus ſub Innocentio III. plerumque accipitur, ita Auguſtini tempore, apud Eccleſias Africanas, Synodi Univerſalis nomine Nicænam, proprio licèt nomine minimè appellatam, intellectam fuiſſe conſtat. Lego enim apud Poſſidium, in vita (*b*) Auguſtini, ordinatum eum fuiſſe vivo ſuo Epiſcopo, *contra Synodi Univerſalis vetitum, quod jam ordinatus didicit.* Non hic Nicænam nominat, ſed Nicænam fuiſſe ex ipſo Auguſtino accipimus, ſic Univerſalis Synodi nomine Nicænam intelligi ſolere arbitramur, utut ſit, qui tantùm Arelatenſi tribuunt, in eam autoritatem conſenſione deveniſſe dicent, Gallicanamque ſententiam de conſenſionis ſumma & ineluctabili autoritate confirmabunt.

(*a*) Cont. Creſc. 2. 33.
(*b*) Vita Aug. per Poſſidium C. 8.

CAPUT X.

Non tantùm Fidei cauſa, ſed etiam aliæ, quæ Univerſalem ſpectarent Eccleſiam, ab Univerſali Concilio retractandæ, nec niſi conſenſione orbis finitæ eſſe creduntur: Cauſa Cæciliani: Sancti Auguſtini locus.

PArtem controverſiæ cum Donatiſtis maximam, quæ in rebaptiſatione poſita erat, non niſi Sedis Apoſtolicæ & totius Eccleſiæ conjunctâ ſententiâ finitam eſſe, beato Auguſtino teſte, vidimus. Jam quod erat caput Schiſmatis, in cauſa Cæciliani idem eveniſſe, eundem Auguſtinum adducimus teſtem.

Ergo Cæciliani cauſa cùm tractata eſſet à Melchiade Papa, ejusque Judicio Donatiſtæ victi eſſent, tamen hæc ait (*c*) Auguſtinus: *Ecce putemus, omnes Epiſcopos, qui Romæ judicârunt, non bonos judices fuiſſe; reſtabat adhuc plenarium Univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicâſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur, quod utrum fecerint, Donatiſtæ probent; nos enim non factum eſſe facilè probamus, ex eo quod totus Orbis non eis communicat.*

Ex his duo concludimus, alterum poſt prolatum, habita Synodo, Papæ Judicium, *reſtare adhuc plenarium Eccleſiæ Univerſæ Concilium*, quâ Pontificis judicium Synodi ſententiâ ſolveretur; alterum, quamvis nulla fuerit œcumenica Synodus, quæ Melchiadis judicium retractaret, haud minore autoritate deci-

(*c*) Aug. Ep. 162.

ſam fuiſſe cauſam : eo quod Orbis terrarum non communicaret Donatiſtis, imò ut ibidem Auguſtinus ait , *experti ſunt cum Cæciliano permanere conſenſionem Orbis terrarum.* Quibus verbis conſtat, Melchiadis judicium, quod alioqui Canonico ordine retractari potuiſſet, ipſa Eccleſiæ conſenſione in ſummam autoritatem evectum.

Facti quæſtio, inquiunt; Certè, ſed ejus facti, in quâ tota Donatiſtarum cauſa verteretur, ex quo illud efficitur, non tantùm in Fidei quæſtionibus, ſed etiam in omnibus, quæ totam Eccleſiam ſpectarent, robur ſummum in conſenſione eſſe poſitum : Ut profectò mirum non ſit, ſub Eugenio IV. cùm de Concilii poteſtate acerrimè decertarent, illud ab omnibus pro certo eſſe poſitum, nempe altercantibus, ſi fortè, Concilio & Papa, Concilii ſententiam potiùs attendendam, in Fide quidem maximè, ſed etiam in aliis omnibus, quæ Statum Eccleſiæ prinpaliter interturbarent, (*a*) ut ſupra memoravimus.

CAPUT XI.

Cauſa Sancti JOANNIS CHRYSOSTOMI.

HUjus occaſione quæſtionis proponimus aliam ejuſdem ferè generis, facti quidem quæſtionem, ſed quæ univerſam Eccleſiam conturbaret. B. Joannem Chryſoſtomum Conſtantinopolitanum Antiſtitem Theophilus Alexandrinus, nullo Canonum ordine, ſed ſolâ ſæculari poteſtate fretus, aulico potiùs, quàm Eccleſiaſtico judicio, loco moveat, quæ cauſa cùm totum Orbem commoviſſet, ad Univerſale Concilium devolvitur, & quidem S. Innocentius Papa ab eodem Chryſoſtomo invocatur, (*b*) *qui ſcriberet hæc nullius eſſe roboris.* Is Joannem æquè ac Theophilum in ſua communione retinuit, (*c*) Theophili judicium caſſum & irritum habuit : ultimam tamen Sententiam Concilio œcumenico reſervavit, ut diſertè aſſerit inculcatque Palladius Chryſoſtomi Comes, ac rerum omnium teſtis oculatus. Locum Univerſalis Concilii Occidentales Theſſalonicam deſignabant. Memorabilis verò eſt hæc (*c*) Palladii ſententia. *Scopus Romanæ Eccleſiæ iſte eſt, non communicare Orientalibus Epiſcopis, præſertim Theophilo, donec Dominus dederit locum Univerſali Synodo, quæ profectò morbis eorum qui hæc patraverunt medeatur.*

Sic Romanus Pontifex, quæ pro loci amplitudine ſolus inchoavit, nonniſi totius orbis ſententiâ finiturus erat, verùm cùm Synodus œcumenica ab Arcadio Imperatore impetrari non poſſet, totius Occidentis cum Apoſtolica Sede conjuncta ſententia profecit, ut Joannis Chryſoſtomi nomen Conſtantinopoli quoque in Sacras tabulas referretur; ac ſine novo judicio, conſenſione totius Eccleſiæ, Theophili Synodus ſolveretur.

CAPUT XII.

Decreta adversùs Origeniſtas : Theophilus Alexandrinus Sanctum Anaſtaſium Papam præit, ac Romam ipſam liberat : in conſenſione vis poſita : Sancti Hieronymi loci.

PAulò ante ea tempora, Chriſti an. ſcil. 398. Sancto Siricio mortuo, ſub ipſa Sancti Anaſtaſii Papæ initia, Origenis errores cum Rufini libris Romam invectos, atque inter hos turbines Romanam Eccleſiam

(*a*) Sup. L. 6. Cap.
(*b*) Ep. Joan. ad Innoc.
(*c*) Ep. Innocentii ad Theophilum.
(*d*) Vita Joan. Chryſ. per Pallad.

Digitized by Google

Eccleſiam fluctuâſſe (*a*) Baronius narrat. Adversùs eam peſtem Anaſtaſius vigilabat. Sed dum cunctabatur, ut Eccleſiæ Romanæ conſideratiſſimum & accuratiſſimum judicium ederet, Theophilus Alexandrinus collectâ Synodo, ad omnes Catholicos ſuper nomine Origenis, ejuſque dogmatum condemnatione, edidit (*b*) Epiſtolam, datis etiam ut videtur, peculiaribus ad ſanctum Anaſtaſium Litteris. De hac Theophili Epiſtola (*c*) Hieronymus ad ipſum Theophilum hæc ſcribit: *Vox Beatitudinis tuæ toto orbe pertonuit, & cunctis Chriſti Eccleſiis lætantibus, diaboli venena ſilucre.* Et paulò poſt, *Vicentius presbyter ante biduum, quàm hanc Epiſtolam darem, de Urbe venit, & ſuppliciter te ſalutat, crebróque ſermone concelebrat: Romam & totam Italiam tuo poſt Chriſtum epiſtolis liberatam.* Quò etiam illud pertinet: (*d*) *Hæreſim oppreſſam ejus autoritate & eloquentiâ.*

Hæc ita dicimus ut nihil imputemus Anaſtaſio, *viro*, ut ait (*e*) Hieronymus, *ditiſſimæ paupertatis & Apoſtolicæ ſollicitudinis*; Sed ut oſtendamus fidei robur tota Eccleſia fuſum, atque interdum extremo ex orbe prodire decreta, quibus etiam Romana illa Apoſtolico ore laudata excitetur & confirmetur fides.

Neque ita multò poſt prodiit Anaſtaſii judicium: quo tempore Hieronymus alteram Theophili epiſtolam Latinam à ſe factam ad Romanos mittebat, cùm primam præterito anno accepiſſent; Scribebatque Hieronymus velùti concepto voto; *Prædicationem Cathedræ Marci Evangeliſtæ Cathedra Petri Apoſtoli ſuâ autoritate confirmet. Quamquam celebri ſermone vulgatum ſit, Beatum quoque Papam Anaſtaſium, eodem fervore, quia eodem Spiritu eſt, latitantes in foveis ſuis hæreticos perſecutum; ejuſque Litteræ doceant damnatum in Occidente, quod in Oriente damnatum eſt.* Qua ex conſenſione illa jam firmitudo fidei conſtat, quam ſæpè diximus., eam conſenſionem commendat Hieronymus, (*f*) *Quod beati Epiſcopi Anaſtaſius, & Theophilus, & Venerius, & Chromatius, & omnis tam Orientis quàm Occidentis Catholicorum Synodus pari ſententia, quia pari & Spiritu Origenem hæreticum denuntiant populis.* En igitur in conſenſione ſumma vis, ac Spiritûs Sancti teſtimonium.

(*a*) Tom. 5. Annal. an. 398.
(*b*) Ep. *Epiphanii* ad Hier. inter Hier. ep. 73.
(*c*) Hier. ep. 71. ad Theoph.
(*d*) Ep. 77. Pamm. & Marc.
(*e*) Ep. 7. ad Demetriad.
(*f*) Apol. adv. Ruf. L. II. C. 6.

CAPUT XIII.

Turbæ poſt Chalcedonenſem Synodum: de iis ſeorſim per Eucyclicas epiſtolas Eccleſiæ conſuluntur: reſponſa mittuntur: communi conſenſione quæſtiones finiuntur.

ANno 457. poſt ſex ferè annos, quam Chalcedonenſis Synodus acta erat, ejus incipiens, præſertim in Ægypto, fluctuabat autoritas. Itaque Marciano Auguſto Synodi autore & defenſore mortuo, infanda illa Alexandriæ extiterunt: Cæſus Proterius Orthodoxus & Sanctus Alexandrinus Epiſcopus: Timotheus Ælurus interfector à furente plebè ejus loco ſubſtitutus, Chalcedonenſis Synodus condemnata: Leo Marciano Succeſſor datus, ac novo principatu ab his ſeditionibus multa religioni,

ligioni, multa imperio infauſta veritus, de nova Synodo conſilia agitare videbatur. At Epiſcopi moleſtè ferebant retractari decreta Chalcedonenſia, ſeque abſtrahi à ſedibus, ac ſollicitari toties Eccleſiarum pacem. Quid ergo geſtum ſit, (*a*) Liberatus hujus ævi hiſtoricus paucis complexus eſt. *Imperator ſcripſit ſingularum civitatum Epiſcopis, de utroque negotio conſulens, quid fieri oporteret vel de ordinatione Timothei, vel de terminis,* (ſeu definitione) *Synodi Chalcedonenſis: & direxit per totum Orientem Magiſtrianos. Mittit & Anatolius Epiſcopus Aſclepiadem Diaconum ſuum, per quem omnes illi Epiſcopi, qui Chalcedone fuerant congregati, quid Alexandriæ geſtum ſit agnoſcerent. Qui reſcribunt, Chalcedonenſem Synodum uſque ad ſanguinem vindicandam, eò quòd non aliam fidem teneret quàm Synodus Nicæna conſtituit: Timotheum verò non ſolùm inter Epiſcopos non haberi, ſed etiam Chriſtianâ appellatione privari, quo pacto ſcripſit Imperator Leo Duci Alexandrino Scilæ, ut pelleret quidem ab Epiſcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium, decreto populi, qui Synodum vindicaret.*

Extat Imperatoris encyclica (*a*) epiſtola eodem exemplo ad ſanctum Leonem Papam, atque ad alios Epiſcopos, cum ambarum partium ſupplicationibus miſſa. Extat ſancti Leonis & maximorum orbis Orientalis Epiſcoporum reſponſa, quibus Timotheum abjiciunt; fidei quæſtionem ab œcumenico Concilio definita reiterari vetant: omnes eodem ſenſu, eadem formâ agunt; *Decernimus, ſtatuimus, pronuntiamus, dicimus, judicamus*; ex his epiſtolis, partum eſt volumen illud, quod apud antiquos encyclicarum ſive circularium epiſtolarum nómine celebratur. Dicant nunc Epiſcopos Romani Pontificis conſultores, atque Imperator ab Epiſcopis non conſilia, quæ ad Leonem Papam mitteret, ſed decreta & judicia, quæ ſtatim exequeretur, exquirebat, atque id ad omnes æquè ſcripſerat: *ut ex omnibus veſtris litteris hæc integrè cognoſcentes formam congruam dare poſſimus.* Cæterùm Orthodoxus Imperator de Synodo Chalcedonenſi, cujus fidem profeſſus erat, non ipſe ambigebat. Sed cùm apud Ægyptios hæc quæſtio verſaretur, hoc quoque Epiſcoporum cum Sede Apoſtolica conſenſione decidi voluit, poſt Synodum œcumenicam iteratæ quæſtioni nullum eſſe locum. Sic in ſummis diſſenſionibus atque periculis, Eccleſiæ Catholicæ toto orbe diffuſæ, ſed uno ſemper Spiritu actæ, etiam ſine Concilio generali, ſeſe exerit autoritas.

(*a*) Liberat. breviar. C. 15.
(*b*) Conc. Chalc. p. 3.

CAPUT XIV.

Sancti SIMPLICII Papæ locus de decretis Apoſtolicis irrefragabilibus, Eccleſiæ univerſalis aſſenſu.

HInc Romani Pontifices ipſa ſemper conſenſione nituntur. Sanctus Simplicius Papa poſt ſanctum Leonem tertius, Apoſtolicorum Pontificum anteceſſorum ſuorum irrefragabilem commendat autoritatem; ſed eam quæ cum totius Eccleſiæ conſenſione conjuncta ſit, unde illud: (*c*) *Quod Apoſtolicis manibus cum Eccleſiæ univerſalis aſſenſu, acie meruit Evangelicæ falcis abſcindi, vigorem ſumere non poteſt renaſcendi.* Qua mente in Epiſtola ad

(*c*) Simplic. Epiſ. 4. ad Zen. Imp. t. 4. Conc.

Digitized by Google

ad Acacium (*a*) Conſtantinopolitanum Epiſcopum rejicit à Sede Alexandrina Timotheum Ælurum, qui ſit hæreticus *atque ab Univerſitate damnatus.* Ac poſtea, *quem conventus novos per ſe didicimus comminari, reſolvi exiſtimantem quod de ſe Univerſalis decrevit autoritas.* Illud denique: *Catholicis* Epiſcopis toto orbe terrarum præſidentibus ſubdit: *Sancta memoria prædeceſſorum noſtrorum extante doctrina, contra quam nefas eſt diſputare, quiſquis rectè ſapere videretur, novis aſſertionibus non indiget edoceri, ſed plena ac perfecta ſunt omnia.* Quo loco poſt Synodum Chalcedonenſem finita omnia docet, nec novæ Synodo locum eſſe: quæ, inquit, *non aliàs ſemper indicta eſt, cùm aliquid in pravis ſenſibus novum, aut in aſſertionibus emerſit ambiguum, ut in commune tractantibus, ſi qua eſſet obſcuritas, ſacerdotalis deliberationis illuminaret autoritas.* Inde ergo ex communi autoritate lux certa eſt, quæ poſtquam Eccleſiæ exorta, *abominabile* eſt innovari judicia, *contra ſententias totius orbis Domini Sacerdotum.* En igitur in quo vim illam Eccleſiæ irrefragabilem collocaret, cujus generis teſtimonia ſi congerere incipimus, modum omnem excedimus voluminis.

CAPUT XV.

Sancti GELASII locus, in Epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ.

NEque obſtant magnifica hæc & vera, quæ Sanctus (*b*) Gelaſius egregius Pontifex, de Acacio adversùs Chalcedonenſem Synodum rebellante reſpondet. Cùm multi quererentur eum à Sede Apoſtolica ſola, non indictâ novâ Synodo, condemnatum.

(*a*) Ad Acac. C. p. Epiſc. Ep 5. ibid.
(*b*) Gel. Ep. 13. ad Epiſc. Dar. 1. 4. Conc.

Summa doctrinæ Gelaſianæ eſt, poſtquam hæreſeon autores ſemel ab Eccleſia univerſa damnati ſunt, non eſſe neceſſarias adversùs Sectatores eorum novas *ac ſpeciales Synodos*, ne in infinitum eatur, & Eccleſiaſtica jaceat autoritas: Sed eſſe à Deo conſtitutam Sedis Apoſtolicæ poteſtatem, quæ in ipſo Apoſtolico Principatu communis ſententiæ executrix, hæreticos jam ſola proſternat: quæ nos veriſſima confitemur.

Per hanc occaſionem Sanctus Pontifex commemorat, quæ Sedes Apoſtolica etiam ſola, ac ſine præcedente Synodo, poſſit in abſolvendis damnandisve, quas oporteat perſonis: quæ quidem nos pari veneratione ſuſcipimus; abſit enim, ut velimus Sedem Apoſtolicam in omnibus cauſis Concilio œcumenico eſſe ſubjectam, cùm multa ſint, quæ vel ſola diſſentiendo prohibeat atque diſturbet, cujus conſenſionem atque ſententiam in maximis rebus maximè exquirendam perpetua traditio docet. Hinc illa exempla, quæ nobis Zoſimus Pontifex pari magniloquentiâ ac veritate ſubjungit, Athanaſii, Joannis Chryſoſtomi, Flaviani, quos *Sedes Apoſtolica etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit.* Quæ quidem vera ſunt; ſed aliunde ſupplenda ea, quæ cùm ad rem facerent, Beatus Gelaſius prætermiſit. Nos quæ ad hanc cauſam conferant, ſubnectamus.

Et de beato quidem Joanne Chryſoſtomo docuimus, à Sancto Innocentio prolatum fuiſſe judicium, ſed proviſorium; integram cognitionem œcumenicæ Synodo reſervatam.

Ejuſdem ſunt generis quæ à Sancto Gelaſio deinde referuntur: *Flavianum in Epheſino latrocinio Pontificum congregatione damnatum, quoniam ſola Sedes Apoſtolica*

Digitized by Google

non conſenſit, abſolvit: Ac paulò poſt, *impiam Synodum*, Epheſinam illam, *non conſentiendo* ſubmovit. Rectè ſi de proviſorio judicio intelligas, quoad congregaretur, quam ipſe Leo petebat, adversùs Synodum malè geſtam, alia generalis Synodus; Interim, ut (*a*) ipſe addit; *Querelis & præjudiciis partis utriusque ſuſpenſis, quò diligentiùs univerſa, quæ offenſionem generaverant, retractarentur.* Sic quæ ſine gravi ſcandalo differri non poſſint, ipſe proviſorio judicio ſtatim ordinat: Summam ipſam œcumenico Concilio relinquit.

Cætera quæ Gelaſius commemorat, vel per ſe clara ſunt, vel ex ante dictis facilè elucescunt, ac Dioſcorum quidem *Sedes Apoſtolica ſua autoritate damnavit*; quod autor fuerit ejus ſententiæ, quam facto deinde examine, Chalcedonenſis Synodus confirmaret, ut vidimus; de Epiſcopis verò, qui Dioſcoro conſenſerunt, hæc ſcribit; Sedes Apoſtolica, *hos in ſua perfidia permanentes ſua autoritate proſtravit: quam congregatio, quæ illic (Chalcedone ſcilicet,) collecta fuerat, eſt ſecuta: Quoniam ſicut id quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit; Sic quod illa cenſuit judicandum, Eccleſia tota ſuſcepit.* Quæ ad Sedis Apoſtolicæ autoritatem ideo referuntur, quod eam præeuntem Chalcedonenſis Synodus ſit ſecuta: ut profectò conſtet, in eo eſſe vim maximam & ineluctabilem, quod Sedis Apoſtolicæ judicia, *Eccleſia tota ſuſcepit*, habitâ quidem quæſtione, & nova diſcuſſione, ut ex geſtis conſtitit.

Ita vel in iis, quæ à ſolis Romanis Pontificibus facta Gelaſius memorat, Eccleſiæ Univerſalis potior autoritas elucescit; cujus illi, in iis quidem rebus quæ univerſam Eccleſiam conturbarent, vel judicia exequuntur; vel ſanè, cùm præeunt ab ejuſdem Eccleſiæ ſententia ultimum ac perfectum robur accipiunt.

(*a*) Leo Ep 26. ad Pulch.

CAPUT XVI.

Propoſitio, unus Trinitatis crucifixus, à Scythis Monachis Conſtantinopoli agitatur: Monachi Hormiſdam conſulturi pergunt: Profeſſio Juſtiniani eadem de re Romanum Pontificem conſulentis pro ejus infallibilitate objicitur.

Anno 519. ſub Sancto Hormiſda ſummo Pontifice, quæſtio ſuborta eſt ingens, quam diligenter evolvere oportet, quoniam inde ab utraque parte argumenta repetuntur.

Agebatur de propoſitione hac, *unus Trinitatis, ſeu unus ex Trinitate crucifixus eſt*: Hanc beatus Proclus Conſtantinopolitanus in Epiſtola ad Armenos, paulò poſt Sanctam Synodum Epheſinam, novis Neſtorianis objecerat; cùm excommunicato Neſtorio ſub antiquiore Theodori Mopſueſtani nomine patrocinarentur. Hi ergo Theodori publici laudatores, Neſtorii verò occulti defenſores unum Filium in duos dividebant; Mariæ Filium à Dei Filio ſegregabant: pro Trinitate quaternitatem invehebant, quos B. Proclus aptiſſimè redargui arbitrabatur, ſi Mariæ Filium non aliquem extra Trinitatem ſed unum Trinitatis eſſe faterentur.

Procli (*b*) Epiſtola ab Orientali Synodo approbata, & ab ipſa Synodo Chalcedonen-

(*a*) Apol. Sac. L. 1. p 5. Conc. Chalc. p. 3. Juſtin. C. de Sum. Trin. Apol. ſac. L. 11. p. 59. Liberat. Breviar. C.10.

Digitized by Google

cedonenſi laudata, toto etiam Occidente nobilis habebatur, poſtquam eam Dionyſius exiguus in Latinum ſermonem vertit, ac Procli induſtriam commendavit, quòd Chriſtum *unum ex Trinitate aſſerens*, Neſtorianas fraudes aptiſſimè confutaret.

Hanc ergo propoſitionem Joannes (*a*) Maxentius, aliique Scythiæ provinciæ Monachi adversùs Neſtorianos aſſerebant, & qui eam reſpuerent, Neſtorianiſmi arguebant. Ar Dioſcorus Diaconus Sancti Hormidæ ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, Conſtantinopoli agens, ad Hormidam perſcribit; (*b*) Monachorum Scytharum propoſitionem, ut novam, ad hæc, ut hæreticam, & ab Eutychianis maximè aſſertam reſpuendam videri.

Certum quidem eſt, Petrum Gnaphœum ſeu Fullonem Eutychianum hæreticum, eo nomine à Felice III. ac Synodo Romana fuiſſe reprehenſum; *Quòd unum increata atque individua Trinitatis paſſionem ſubjiſſe ac mortuum eſſe diceret.*

Sed id Petrus Fullo ita intelligebat, (*c*) *ut unus de Trinitate paſſionem pro nobis pertuliſſe* diceretur *in Subſtantia Deitatis*; ut ipſe Felix III. refert, à quo ſcelere Monachi Scythæ adeo abhorrebant, ut (*d*) ſemper hoc adderent, quod & beatus Proclus accuratiſſimè dixerat: *Unum Trinitatis crucifixum carne*: Ne naturas confundere, & cum Eutychianis ſapere viderentur. Qua in re (*e*) multùm diſtabant à Petro Fullone & ab ejus aſſeclâ Anaſtaſio Auguſto, & à Theodora Auguſta, cujus ſententia proſcriberetur, *unum de Trinitate paſſum non aſſerens, ſecundum quid, ſed abſolutè*, Scythæ autem paſſum (*f*) aſſerebanr *non abſolutè* (quo hæretici ſignificarum volebanr etiam divinitate paſſum;) ſed tantùm *ſecundum quid*, hoc eſt ſecundum carnem.

Quæſtione mota Scythæ Monachi Romam profecti ſunt, Sedem Apoſtolicam Ordine conſulturi: eadem de re ſcribunt Juſtinus Auguſtus ac Juſtinianus tunc Comes domeſticorum: atque hic Monachos ut inquietos ac turbulentos ſtatim repelli petit, à Dioſcono perſuaſus. Mox ipſâ re, ut videtur, graviùs conſideratâ, per alias Literas (*g*) Hormiſdam ſic interrogat; *Quidam aſſerunt Chriſtum pro noſtra Salute crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari.* Quærit. (*h*) *quid ſequi, quidve ſuper hoc vitare debeamus: quoniam verba videntur facere diſſenſionem; nam Senſus inter Catholicos omnes unus eſſe probatur.* (i) Subdit: *Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum.* Quæ profecto ne ſtarim ad Pontificiam infallibilitarem pertinere videatur, rei geſtæ narrationem ad finem usque expectandam monemus: Interim bona fide notamus, quid nobis objiciant.

CAPUT XVII.

Viri boni Sanctique conſulendos docent per Orbem terrarum Epiſcopos: quæſtionis finem ab Eccleſia univerſalis autoritate expectandum.

QUis eſſet interim Catholicorum ea de re ſenſus, exponere (*k*) juvat, ac primum Scythæ Monachi fidem ſuam diligenter expoſiram Sancto Fulgentio ejusque Collegis ſanctis Chriſti confeſſoribus,

(*a*) Joan. Max. præf. L. 9. Bibl. Max. p. 534. Dion. Exig. præf. ad Fel. ante Ep. Proc.
(*b*) Suggeſt. Genn. & poſt. ep. Horm. C. 5. L. 4. Conc.
(*c*) Fel. 3. Ep. 5. ad Zen. Imp. To. 4. Conc.
(*d*) Pet. Diac. L. ad Ful. inter opera Fulg.
(*e*) Joan. Max. præf. ad Fel. & Dionii. F. 9. Bibliot. M. p. 534.

(*f*) Vict. Turon. Chron.
(*g*) Ep. Horm. ib.
(*h*) Ep. Juſt. Imp. poſt. C. 67. Horm.
(*i*) Ep. ad Horm. ibi.
(*k*) Petr. Diac. L. ad Fulg. inter Fulgentii opera.

ribus, ac Ferrando Diacono, viris eo ævo ſanctiſſimis ac doctiſſimis approbârunt.

Id tantùm in Fulgentio (*a*) notaveris, malle eum dicere, *unam ex Trinitate perſonam*, quàm *unum Trinitatis*, vel *unum ex Trinitate*. Quæ diverſitas tam eſt levis, ut qui eâ re tantùm differant, eos unanimes & ubique conſentaneos meritò pronuntiaveris. Unde nec illi Monachi, à tantis Epiſcopis ritè interrogati, reprehenſionis quidquam, ſed fraternæ Charitatis teſtimonia retulerunt.

Ac revera unus ille Trinitatis indefinitè dictus, qui eſt alius quàm una perſona Trinitatis, ut etiam Joannes (*b*) Maxentius & Ferrandus (*c*) Diaconus, ac poſtea Facundus (*d*) Epiſcopus Africanus ejus ævi nobilis Scriptor, luculentiſſimè declarârunt.

Sane Ferrandus Diaconus pravos ſenſus tres memorat, quibus dici poſſet; *Unus de Trinitate*, verum eos ſenſus Monachi apertiſſimè reſpuebant. Quare Ferrandus (*e*) Diaconus offenſioni quorumdam tribuit, *ut una de Trinitate perſona dicatur* potiùs, quàm *unus de Trinitate*. Cùm utrumque indifferenter aptéque & innoxiè dici poſſit.

Sed cùm Neſtoriani perſonæ nomine abuterentur, Chriſtumque ut Legatum, Verbi perſonam exhibuiſſe dicerent, ideo Neſtorianarum fraudum gnari, *unum Trinitatis* malebant dici, anteponebantque eam locutionem, in qua *Neſtorianorum dolus* minus *abſcondi* poſſe videretur. Hæc (*f*) Maxentius, hæc (*g*) Facundus; notantque omnes hujus ævi Scriptores, ipſam Trinitatem ita eſſe locutam. *Ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt*: non

(*a*) Lib. de Nic. Conc. X. Lib. de Fide ad Pet.
(*b*) Joan. Max. Reſp. ad Epiſc. ad poſſed. Bibl. Max. p 542.
(*c*) Ferr. Ep. ad Annal. Num. 14. 15.
(*d*) Fac. L. 1. C 3.
(*e*) Ep. ad Anat. Num 16. ad Sen. Num. 10.
(*f*) Max. in Reſp. ad ep. Horm.
(*g*) Facundus ibid.

dixit, quaſi una ex nobis perſona, ſed quaſi *unus ex nobis*, cùm tamen, ut ait idem Facundus, nullus de Trinitate meliùs loqui poſſit, quàm ipſa de ſe locuta eſt Trinitas.

Addebat Joannes (*h*) Maxentius B. Auguſtini (*i*) locum, quo Chriſtum appellabat, *Unum trium*, quod quidem, quid eſt aliud quàm *unum Trinitatis*?

Neque, quod objiciebat Dioſcorus Diaconus, Monachi Scythæ inſerere fidei Chalcedonenſi nitebantur eam locutionem: aut quod illa deeſſet, imperfectam Synodum arguebant, ſed profectò aſſerebant, quod res eſt, licere ad hæreticorum fraudes refellendas multa extra Synodos uſurpare; præſertim verò ea, quæ Patrum uſu probata eſſe viderentur.

Cæterum Chalcedonenſem (*k*) Synodum, ac B. Leonis epiſtolam ubique celebrabant, neque tantùm Eutychen, ſed etiam Alexandrinum Dioſcorum ejusque ſequaces condemnabant: & Chriſtum non tantùm ex *duabus* Eutychianorum more, ſed etiam *in duabus naturis* ſubſiſtere: unumque Trinitatis paſſum quidem, ſed carne tantum, non autem divinitate, omnibus paginis teſtabantur.

Hæc igitur quæſtio cùm magna animorum contentione inter Eccleſiaſticos tractaretur, Ferrandus Diaconus à Severo Scholaſtico Conſtantinopolitano rogatus (*l*) quid ſentiret, jubet interrogari non ſe quidem, verum eos quibus honorSacerdotii docendi autoritatem tribuit. *Interroga*, (*m*) *inquit*, *principaliter Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem*, *cujus ſana doctrina conſtat judicio veritatis & fulcitur munimine autoritatis. Interroga plurimos per diverſa terrarum loca Pontifices*, *quibus ſcientia cæleſtium præceptorum divinitùs inſpirata*

(*h*) Joan. Max. de Chriſto præf. ibi. p. 535.
(*i*) Aug. Enchir. C. 38.
(*k*) Joa. Max. Ep. ad Germ. & Dio. L. 2.
(*l*) Ep. ad Sever. Schol. Num. 1.
(*m*) Ibid. p. 509.

rata famam grandem ſui veneratione collegit. Hos quidem omnes interrogandos monet, ſed *principaliter* Romanum Pontificem. Cæterum poſt quæſtionem diligentiſſimè pertractatam, quo tandem loco certiſſimè figat pedem, his verbis explicat, *Unde deſiſtendum à Conſtitutionibus reor: expectandum potiùs perſuadens, patienterque hanc dubitationem ferendam, donec Univerſalis Eccleſiæ autoritate, vel pronuncietur ſuſcipienda, vel prodatur abjicenda. En* rebus in dubiis, animiſque *vehementi contentione* ſuſpenſis, quò refugere conſueviſſent. En unde certiſſimam atque irretractabilem expectarent ſententiam, ſed quomodo poſtea finita ſit quæſtio, paucis enarremus.

CAPUT XVIII.

Sancti HORMISDÆ epiſtola ad Poſſeſſorem, quâ Scythæ Monachi condemnantur: illi Eccleſiæ Catholicæ ſententiam expectant: eorum propoſitio vincit: non niſi Eccleſiæ Univerſalis conſenſione quæſtioni finis imponitur.

POſtquam quatuordecim jam menſibus cauſa pependerat, Monachique per annum ferè integrum Romæ commorati: Hormiſdas (*a*) edidit epiſtolam ad Poſſeſſorem Epiſcopum Afrum, qui tum Conſtantinopoli agens, Sedem Apoſtolicam de Fauſti Regienſis libris conſulebat.

Eâ epiſtolâ Pontifex, quid de Scythis Monachis ſentiret, Conſtantinopoli ac toto orbe terrarum innoteſcere voluit. *Turbulentos, pertinaces, contentionum ſtudiis aſſuetos, contemptores autoritatum veterum, novarum cupidos quæſtionum; non eos monitis, non manſuetudine, non autoritate compreſſos:* Ac plebem etiam commoturos, *per diabolicæ ſemina nefanda Zizaniæ, niſi fidelis populi conſtantia reſtitiſſet: Hos ergo eſſe vitandos:* Hæc Hormiſdas, nulla interim anathematis aut depoſitionis mentione. Huc uſque ſententiam temperavit ſuam, de quæſtione nihil, ſed omnes facilè crediderunt, Monachorum proſcriptam eſſe propoſitionem, cùm cætera innoxii, & importuni pertinaceſque haberentur, quòd ab ea nullis monitis diſcedere voluiſſent.

Interim Hormiſdæ tanti Pontificis Epiſtola haud prohibuit, quominus Catholici ubique terrarum, ac præſertim in Oriente adversùs Neſtorianos, propoſitionem inculcarent. Ipſe Maxentius adversùs eam epiſtolam commotiſſimo animo ſcripſit. Ejus autorem quiſquis eſſet (neque enim fateri volebat Hormiſdæ eam eſſe, quæ ipſi tam impia videretur,) Hæreticum appellabat, atque hæc inſuper *audeo dicere confidenter,* (*b*) ſubdit, *non quod ſi per epiſtolam, ſed ſi vivâ voce hic in præſenti poſitus idem Romanus prohiberet Epiſcopus, Chriſtum Filium Dei, unum confiteri ex ſanctâ atque individuâ Trinitate; nunquam eidem Dei Eccleſia acquieſceret; nunquam ut Epiſcopum Catholicum veneraretur, ſed omninò ut hæreticum penitùs execraretur: quia quiſquis hoc non confitetur, non eſt dubium, quin Neſtorianæ perfidia tenebris excæcatus ſit:*

(*a*) Horm. Ep. 70. ad Poſſ. E. 4. Conc.

(*b*) Joa. Max. reſp. ad ep. Horm.

Quartum & extraneum à ſanctâ & infallibili Trinitate, eum qui pro nobis crucem ſuſtinuit, prædicare contendat; ſed abſit, ut ex qualibet parte Catholicæ profeſſioni Romanus Epiſcopus contradicat.

Hæc poſtrema qui ad Pontificiam infallibilitatem trahunt, non ſatis advertunt quæ anteceſſerint; Quàmque Maxentius adversùs fidem erráſſe Romanum Pontificem, abominandum quidem execrandúmque, non autem impoſſibile judicaret; imò verò fieri poſſe ſupponeret, dum eo caſu quid eventurum eſſet exponit, nempè ut hæreſim aſſerenti, univerſalis repugnaret Eccleſia.

Nec placet interim, quòd Joannes Maxentius clamoſior atque commotior Hormiſdæ epiſtolam hæreticam, potiùs quàm aſperam appellavit: quæ Scythas Monachos inſectata tantùm, ne verbum quidem de quæſtione diceret.

Illud ex vero Maxentius protulit, Eccleſiam omninò errare non poſſe: ac ſi Romanus Pontifex verum, quod Scythæ aſſerebant, dogma proſcriberet, non eam aſſenſuram. Id eventus docuit; uſque adeò enim Monachorum propoſitio toto Oriente invaluit, atque adversùs novos Neſtorianos neceſſaria viſa eſt; ut eam edicto edito Juſtinianus approbare cogeretur; autoribus, ut fieri ſolebat, Epiſcopis, ac præcipuè Epiphanio Patriarchâ Conſtantinopolitano: quod edictum eſt (*a*) editum anno 533. duodecim annis poſt datas Hormiſdæ ad Poſſeſſorem litteras.

Jam Imperator Legatione ad Joannem II. miſſâ, edictum approbari petit, & impetravit, deditque (*b*) litteras ad Papam, quibus ſignificabat: *Paucos infideles Judaicè atque apoſtaticè contradixiſſe omnibus ſacerdotibus; denegantes unigenitum Dei Filium hominem factum atque crucifixum, unum eſſe Sanctæ Conſubſtantialis Trinitatis, in quo videntur Neſtorii malam ſequi doctrinam.* Quod ipſum Scythæ Monachi à quindecim annis, atque ab ipſo hujus contentionis initio propugnabant.

Neque Imperator jam conſulit quid credendum, ut olim ſub Hormiſda fecerat, ſed rem ut certam & exploratam, atque ab omnibus prædicatam refert, cui nemo niſi *Judaicè & apoſtaticè* contradicat.

Sic autem concludit: *Petimus ergo veſtrum paternum affectum, ut noſtris ad nos deſtinatis litteris, manifeſtum nobis faciatis, quòd omnes qui prædicta ritè confitentur, ſuſcipit veſtra Sanctitas, & eorum qui Judaicè auſi ſunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam.* Addit hæc obſervatu digna; *Plus enim ita & circa vos omnium amor & veſtræ Sedis creſcet autoritas, & quæ ad nos eſt unitas Sanctarum Eccleſiarum inturbata ſervabitur; quando per vos didicerim, omnes beatiſſimi Epiſcopi, eorum quæ ad vos relata ſunt, ſinceram Sanctitatis veſtræ doctrinam.* Quo ſignificabat inſincerum viſum iri, ſi Romanus Pontifex tam certum dogma improbâſſet: ac ſic Epiſcopi Orientales Romani Pontificis ſinceram doctrinam, non ex ejus infallibilitate, certò præjudicatam, ſed ex ejus reſponſis exploratam volebant.

His victus Joannes, Concilio habito, datiſque litteris (*a*) ad ipſum Juſtinianum, ac deinde ad Senatores, confirmavit Juſtiniani fidem; *& unum de Trinitate crucifixum*, iiſdem aſſeruit ſcriptu-

(*a*) L. 2. C. de Summ. Trinit.
(*b*) Ep. Iuſt. ad Joan. II. Cod. ibid. To. 4. Conc.

(*a*) Joa. II. Ep. 1. 3. T. 4. Conc.

ſcripturarum ac Patrum locis, quibus Scythæ Monachi uſi erant.

Diſertè autem notat hæc à ſe probari ſecundum Patres omnes ac *Romanos Præſules*, quos in omnibus ſequeretur: quod etiam Juſtinianus (*a*) dixerat Epiſtolâ ad Joannem; Tametſi enim *unum de Trinitate* nondum affirmâſſent, id tamen ex aliis eorum dictis atque ſententiis perſpicuè ſequebatur.

In his igitur omnibus maximè eluceſcit fidei exponendæ & quæſtionum finiendarum ratio quam tuemur.

Gravem quæſtionem & cum ipſo Legato Apoſtolicæ Sedis Conſtantinopoli excitatam ad ipſam Apoſtolicam Sedem ſtatim deferri oportebat.

Hormisdas interrogatus ſic reſpondet, ut proſtrata quodammodo veritas videatur, ejus deffenſoribus certa reſponſa quærentibus pro omni reſponſo ploratus indicitur: tacente, cunctante, obſiſtente potiùs Romano Pontifice, non ipſa tacet veritas: pervicit ac perrupit dubitationem omnem Eccleſiæ Catholicæ vox atque conſenſio, nec jam conſulitur ut de re ambigua Romanus Pontifex, ſed rei, ut indubitatæ & certæ, approbatio petitur & dicitur. Quis hìc non videat, valuiſſe ut in omni ancipiti re, eam quam Ferrandus Diaconus & cum eo optimus quisque expectabat, Eccleſiæ Catholicæ conſenſionem.

CAPUT XIX.

Formula conſulendi R. Pontificis, rei geſtæ ſerie, ac Patrum traditione explicat.

JAm, credo, ipſa rei geſtæ ſeries, & Catholicorum in hac quæſtione communis ſententia, ſatis oſtendit, quæ vis ſit profeſſionis ejus, quæ à Juſtiniano Hormisdam interrogante edita eſt: (*b*) *Id credimus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum.* Rectè & ordine atque ex conſueta formula erga Romanum Pontificem de fide rogandum: cùm meritò præſumatur, non eum veritati, non officio defuturum.

Certè de Epiſcopis ſanctus Damaſus Papa, ac Synodus Romana ſic ſcribunt: (*c*) *Gallorum atque Venetenſium fratrum relatione comperimus, nonnullos non hæreſis ſtudio, neque enim hìc tantùm mali cadere in Dei Antiſtites poteſt.* Si ergo tantum mali in ſingulos Epiſcopos cadere non poſſe meritò præſumitur, quanto magis in eum qui tanto loco præſit.

Quisquis ergo præpoſitos ac præſertim omnium Doctorem ac Principem Romanum Pontificem de fide interrogat, is confidat in Domino veridicum reſponſum omninò ſecuturum, at eam *πληροφορίαν* quam commendat Apoſtolus, hoc eſt, *eam fidei plenitudinem*, quæ penitùs captivet intellectum omni dubitatione ſublatâ, in ipſa Eccleſiæ conventione ſtare credat.

Id in hac contentione ipſe eventus docuit, & Catholicorum omnium ſenſus. Unde etiam illud contigit, ut & de Romano Pontifice optima tantoque officio congrua præſumerentur, & interim dubitaretur. Ecce enim Joannes Maxentius ab Oriente Romam petiit, ſecundum Hormisdam de fide rogaturus. Quid tamen dixerit, audivimus, nempè ſi Romanus Pontifex præſens unum Trinitatis Chriſtum dici prohiberet, totam Eccleſiam reſtituram, eumque ut hæreticum execraturam fore; vides quàm bona præſumeret, quàm mala evenire poſſe crederet. Neque verò eâ causâ ſuſpectus cuiquam eſſe debet. Neque aliter in aliis controverſiis, viri boni Catholicique

(*a*) Epiſt. ad Juſt. ibid.

(*b*) Inſt. Ep. ad Horm. T. 4. Conc.
(*c*) Ep. Rom. Syn. ad, Or: Coll. Holſt. part. p. 166.

licíque ſenſerunt. Ecce enim ſequente ſæculo, ad annum videlicet Chriſti 642. Sanctus Martinus Papa de Monothelitarum hæreſi, collectâ Lateranenſi Synodo, judicaturus ſedebat, ad eum ejúſque Synodum Eccleſiæ recurrebant undequaque terrarum, an omni penitùs dubitatione ſubmotâ, hæc Sanctorum Abbatum ſupplicatio docet. *Certiſſimè ſcientibus vobis Sanctiſſimis, quod ſi aliter, quàm à nobis piè poſtulata ſunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à veſtra terminetur,* (hoc eſt, definiatur) *beatitudine quod abſit, abſuturúmque ſit: hoc enim omninò incredulum* (id eſt, incredibile) *nobis eſt: liberi ſine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet exiſtimus,* id ergo infenſiſſimum, difficillimum, rariſſimum, atque adeò incredibile, non autem impoſſibile judicabant, quale enim erat, ut tam gravi obteſtatione à ſe amolirentur ac deprecarentur culpam, quam omninò impoſſibilem judicâſſent; undè addunt ſe Martino judicaturo, ſuam confeſſionem in cognitione offerre, in his quæ orthodoxè definit, ſecundum Sanctorum Patrum & Synodorum doctrinam & traditionem. Hâc conditione ſpondent Conſenſionem, ſi ſecùs fieret, culpam à ſe deprecarentur, atque hoc coram Sancto Martino profitentur, cùm ipſe ſederet in Synodo de fide judicaturus, eamque profeſſionem Martinus eique aſſidentes Epiſcopi ſuſceperunt.

Multa ejuſmodi ſuis poſtea locis occurrent, quibus firmatur id quod contendimus: nempè in cæteris Eccleſiaſticis de fide judiciis, ipſo etiam Romano Pontifice conſidente, ineſſe fidelibus animis piam fiduciam, πληροφορίαν, illam ac plenam certitudinem in unius Eccleſiæ Catholicæ judicio & conſenſione eſſe poſitam.

CAPUT XX.

Quæſtio Elipandi de Chriſto adoptivo Dei filio, Romani Pontificis & Eccleſiarum conſenſione finitur: particula Filioque per eadem ferè tempora Symbolo addita.

HÆſit Latinorum ac maximè Gallorum animis à Majorum traditione repetita de conſenſionis neceſſitate, atque autoritate ſententia: cujus rei illuſtre exemplum habemus octavo ſæculo ſub Carolo Magno in Francofordienſi Synodo; Ea Synodus maximi nominis, ſummæque autoritatis fuit; habebatque præſentes Theophylactum ac Stephanum Epiſcopos, Sedis Apoſtolicæ Legatos: ac totam ferè Occidentalem, ſive per præſentiam, ſive per Litteras, complectebatur Eccleſiam.

De Chriſto DEI filio quærebatur, quem Elipandus Toletanus Epiſcopus, aliique Hiſpani pro adoptivo habebant, quatenùs quidem homo eſt, dividebatur Dei filius, Neſtoriana peſtis reviviſcere videbatur, Carolus Magnus nondum quidem Imperator, ſed Francorum atque Italiæ Rex, ac Romanorum Patricius id maximè pro ſuâ religione curabat, uti quæſtioni finis imponeretur. Quid (*a*) autem geſſerit ipſe declarat, datis quippe Litteris diligentiſſimè exquiſivit, (*b*) primum quid Dominus Apoſtolicus cum Sancta Romana Eccleſia & Epiſcopis illarum partium

(*a*) Conc. Gall. T. 2.
(*b*) Epi. Car. Mag. ad Elip. & Hiſp.

Digitized by Google

partium. 2°. *quid etiam Mediolanenſis Epiſcopus & alii in Italia Doctores & Sacerdotes Eccleſiarum Chriſti.* 3°. *quid Germani, Galli, & Aquitani crederent.*

Primùm ergo accepit Adriani Papæ Epiſtolam, (a) quâ quæſtionem tota ſedis ſuæ autoritate judicabat; atque Elipandum & ſequaces, niſi reſipiſcerent, *ex autoritate prorſùs ſedis Apoſtolicæ ac B. Petri Apoſtolorum principis & per eam, quam illi Magiſter & Dominus ligandi ac ſolvendi tradidit poteſtatem, perpetuò anathemate religavit.*

Neque tamen in tantæ ſedis tam expreſſa ſententia finem poſuit; ſed accepta Mediolanenſis Epiſcopi, atque ita eorum concordi ſententiâ Concilium ex Germanis, Gallis, Aquitaniſque Epiſcopis Francofordiam convocavit. Patres rectam fidem, edita (b) Synodica Epiſtola & Canone firmârunt: Elipandi nefariam hæreſim condemnârunt. Jam Carolus Magnus, ſedis Apoſtolicæ, totque Epiſcoporum autoritate fretus, hæreticos adhortatur ut decretis pareant: *quæ pia unanimitas, & pacifica perſcrutatio protuliſſet;* ſe enim *cum his ſanctis decretis & Catholicis ſtatutis conſenſum ſuum ſubnexuiſſe*, & corde amplexum, *plurimorum teſtimonio roboratam fidem*; neque pro Catholico habiturum qui ei decreto repugnâſſet, in quo conjunctæ eſſent, *ſedis Apoſtolicæ autoritas & Epiſcopalis unanimitas*: eos enim eſſe quibus à Domino dictum eſſet, *ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi.* Quare hortabatur ut *ad multitudinem populi Chriſtiani & ad ſacerdotalis Concilii unanimitatem reverterentur.*

Hic exiſtant illi, qui non tantùm præcipuam, ſed totam in Apoſtolica ſede autoritatem ponunt, Carolo movebunt litem. Quid tu, inquient, Epiſcopos per totum Occidentem ea inquiſitione fatigatos velis? Unus Papa conſulendus, audiendus unus, ex quo omnium deinde ſententia pendeat. At non ita Carolus: quæſtionem in Occidente ortam Occidentalium Eccleſiarum cum Apoſtolicâ ſede communi ſententiâ finiri placuit. Neque verò huc Epiſcopi diverſarum partium adducuntur, ut Papæ conſultores, quod nunc comminiſcuntur: quippe qui ſeorſim per Nationes appellati, ſententiam ſuam eodem ſpiritu ducti, eodem ferè tempore, nullâque communicandi conſilii facultate, exprompturi eſſent. Neque ſola ſedes Apoſtolica appellatur, quod Cenſores noſtri volunt, ſed ita omnia firma eſſe intelliguntur, ſi ad *ſedis Apoſtolicæ autoritatem, unanimitas* quoque *Epiſcopalis* accedat.

Hic ergo Carolus hæreticos univerſalis Eccleſiæ autoritate premit: (c) *Vos igitur*, inquit, *quia pauci eſtis, unde putatis vos aliquid verius invenire potuiſſe, quàm quod ſancta univerſalis toto orbe diffuſa tenet Eccleſia?* Sic demum omnia in autoritatem univerſalis Eccleſiæ reſolvuntur, quæ & earum partium, ubi exorta quæſtio, eſt expreſſa declaratione & cœterorum toto terrarum orbe communicantium, certa licèt tacita conſenſione conſtet. Hæc Galli ſub Carolo Magno; hæc ſub Ludovico Magno profitentur, neque Patrum traditionem avelli ſibi ſinunt.

Per eandem ætatem facta illa eſt Symbolo quæ tot turbas excitavit additio par-

(a) Ep. Adrian. ibid. (b) Can. 1. Ep. Syn. ad Hiſp. T. 2. Conc. Gall.

(c) Ibid.

Digitized by Google

particulæ *Filioque* : (a) Cui additioni in Hiſpaniis inchoatæ, quantum Romani Pontifices abſtiterint, Leonis III. ſub Carolo Magno geſta teſtantur : pervicit tamen omnem difficultatem totius Occidentalis Eccleſiæ conſenſus, in quem deindè Romani Pontifices tot Eccleſiarum autoritate pertracti ſunt ; neque poſtea Græcorum clamores audierunt. Neque tamen ſuccenſemus Leoni III. talia prohibenti ; ſed reliquam Eccleſiam haud minùs in propoſito perſiſtentem, divino numine actam id egiſſe, certâ fide credimus.

CAPUT XXI.

Tricaſſina Synodus ſub Joanne VIII. *Profeſſio obedientiæ Romano Pontifici facta ſecundùm Canones ab Hincmaro Rhemenſi : Epiſcopi conjuncta autoritate cum Papa judicant : ex conſenſione robur.*

QUid Epiſcoporum (b) cum ſede Apoſtolica conſenſio præſtet, non tantùm in fidei quæſtionibus, ſed etiam in exercendâ quibuſcumque aliis cauſis Eccleſiaſticâ ultione, Nono ſeculo in Tricaſſina Synodo, Joanne VIII. Papâ præſide, apparuit. Is innumerabiles tum rerum Romanæ Eccleſiæ pervaſores, communi ſedis Apoſtolicæ & Coëpiſcoporum ſententiâ excommunicari poſtulabat actione I. actione II. Epiſcopis inducias petentibus, quoad cæteri confratres advenirent, *delata à Pontifice Romano ſententia eſt excommunicationis & damnationis*, quæ per omnes Metropolitanas Eccleſias, conjunctis ſuffraganeis legeretur. At ut ex fratrum conſenſu robur accederet, actione III. „ univerſi Epiſcopi Sanctæ Synodi, libellum concordiæ ac devotionis unanimitatiſque confectum ſuum Pontifici porrexerunt : quem idem Præſul beniguè propriis manibus ſuſcepit, & ſuum ſub brevitate ſancitum, ſuper auctoritate Canonicâ, & concordiâ Coëpiſcoporum, conjunctæ Synodo dedit „.

Ex hâc ſedis Apoſtolicæ & Epiſcoporum conjunctâ ſententiâ plenum auctoritatis robur exſurgere demonſtratur his verbis act. IV. *Lecta eſt lectio conſenſûs totius Synodi &* SENTENTIA ROBORATIONIS EJUS *data in pervaſores Eccleſiarum, & trangreſſores præceptorum Dei, & ſtatutum eſt ut ſcriptiones manibus ſingulorum roborarentur* ; ſic in conſenſu Synodi *ſententia roborationis agnoſcitur*.

Extat Joannis VIII. allocutio (c) ad Epiſcopos in hanc formam : *mecum viriliter ſtate, quærentes ſimul & judicantes tantæ patratores iniquitatis, tantæque temeritatis præſumptores.* Tum ſubdit : *& vos fratres chariſſimi, ut decernimus, noſtris communionis alienos tenete & anathematizatos fautores eorum, mecum facientes conſternite.*

Hæc à fratribus poſtulabat, non cæcâ, ut aiunt, obedientiâ fieri, ſed quæſtione ſimul habita, ſimul prolato judicio : *quærentes ſimul & judicantes.* Quamobrem Epiſcopi reſpondent his verbis, quæ ſimul & obedientiam & auctoritatem præferant : „ Domine ſanctiſſime ac reverendiſſime Pater Patrum Joannes, Catholicæ atque Apoſtolicæ primæ ſedis Papa, nos famuli ac diſcipuli veſtræ auctoritatis, Galliarum & Belgicarum

(a) T. 3. Conc. Gall. (b) Conc. Tricaſſ. II. an. 878. t. IX. Conc. G. T. 3. Conc. Gall.

(c) Ibid. alloc. Joan. VIII. ad Synod.

Digitized by Google

„ tum Epiſcopi, dolori veſtro conſentes, condolemus; atque judicium veſtræ auctoritatis, quod privilegio B. Petri & ſedis Apoſtolicæ, in eos & complices eorum, juxta ſacros Canones ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos, & dominorum ejuſdem Romanæ ſedis Pontificum decreta protuliſtis, voto, voce, atque unanimitate noſtrâ, ATQUE AUTORITATE SPIRITÛS SANCTI, cujus gratiâ in Epiſcopali ordine ſumus conſecrati, gladio Spiritûs Sancti, quod eſt verbum Dei, eos interimentes perſequimur: ſcilicet, quos excommunicatis excommunicatos habemus, quos abjeciſtis, abjecimus, quos anathematizâſtis, anathematizatos eſſe judicamus & quos regulariter ſatisfacientes, veſtra autoritas & Apoſtolica ſedes receperit, recipiemus „.

Sic Epiſcopi cùm decreta ſedis Apoſtolicæ recipiunt, ipſi quæſtione habitâ, ſententiam ſententiæ, judicium judicio autoritatem ſuam à Deo profectam, ſummæ à Deo profectæ, Romani Pontificis autoritati, conjungunt, *gladium ſpiritûs* ſimul exerunt: ſedis Apoſtolicæ ſtatuta, *voto*, *voce*, ipſâ ſuâ *unanimitate*, & autoritate proſequuntur: non quòd judicium ſuum & autoritatem, ſedis Apoſtolicæ judicio & autoritati coæquent, ſed quòd intelligant, ex ipſa conſenſione atque *unanimitate* plenum robur exiſtere.

Interim Romano Pontifici autori ac præeunti ſe obedire profitentur; ſed pronuntianti, *privilegio beati Petri ac ſedis Apoſtolicæ*, quod ſic poſteà interpretantur; *juxta ſacros Canones ſpiritu Dei conditos, ac totius mundi reverentiâ conſecratos, &c.*

Hinc illâ ejuſdem Synodi Tricaſſinæ (a) Actione II. Hincmari Rhemenſis profeſſio: „ Secundùm Sacros Canones ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, quos Apoſtolica ſedes per B. & Dominum noſtrum Papam & S. R. E. omnium Eccleſiarum mater, privilegio ſancti Petri damnat, damno: quos anathematizat, &c & quod in omnibus ſecundùm ſcripturarum tramitem, Sacrorumque Canonum decreta, ſedes Romana tenet; per omnia & in omnibus, pro ſcire & poſſe meo, perpetuum proſequor & teneo „. Quæ tam clara ſunt, ut ea legi tantùm oporteat, ac ne verbum quidem addere.

(a) Ibid. Act. 2.

CAPUT XXII.

Objecta ſolvuntur: Turonenſis II. *Concilii Canon: Statuta Nicolaï Papæ: Canones Pontigonenſis Synodi: quæ Petri privilegio facta habeantur: S. Leonis inſignis locus.*

HIs objicere ſolent, ſummorum Pontificum decretales ab omnibus Eccleſiis, præſertim à Gallicanis, ſummâ cum veneratione fuiſſe ſuſceptas, ac Legis inſtar habitas, quæ quidem certa ſunt; ſed quæſtio eſt, an Eccleſiæ eas decretales indiſcuſſas reciperent, receptas certè, & totius mundi reverentiâ conſecratas, inviolabiles fuiſſe nemo negat. Nihil ergo ad rem, quod profert noviſſimus ſcriptor (b) Anonymus, Concilii II. Turonenſis (c) anno 567. Canone vigeſimo ita eſſe decretum: *Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à ſede Apoſtolicâ proceſſerunt, agere præſumat?* Dictum de ſancti Innocentii Epiſtolâ decretali ad Victricium Rothomagenſem Capite XII. quæ Epiſtola pridem totâ Eccleſiâ obtinuerat. Pergunt Turonenſes Patres; *& quorum autorum valere poſſit præ-*

(b) Anonym. de Libert. L. 5. C. 5. n. 10.
(c) Conc Turo. II. Conc. Gener. T. 5.

Digitized by Google

prajudicatio, *niſi quos ſedes Apoſtolica ſemper aut intromiſit*, *aut apocryphos fecerit: & Patres noſtri hoc ſemper cuſtodierunt*, *quod eorum præcepit autoritas.* Eorum ſanè autorum, quos ſedes Apoſtolica bonos, probabiléſque non apocryphos ac ſuſpectos duxerit. Alluſum ſcilicet ad Gelaſianum decretum, de Apocryphis ubique receptum; jam verò quærimus, an aliter recepta iſta ſint, quàm illa ſancti Leonis ad Flavianum epiſtola. Atque eam non indiſcuſſam receptam fuiſſe, nec niſi facto examine, toto orbe terrarum invaluiſſe conſtitit. Quo exemplo de cœteris judicandum, neque opplendæ paginæ præclaris veriſque ſententiis, quæ nihil ad rem faciant.

Nos autem ne quid diſſimulare videamur, ultrò adducimus ea, quæ longè firmiora ſint: Nempè inter ſtatuta Nicolai I. Papæ in Concilio (a) Romano III. hæc leguntur: ,,Si quis dogmata,mandata,interdicta,ſanctiones pro Catholicà fide, pro ,,Eccleſiarum diſciplinâ,pro correctione ,,fidelium,pro emendatione ſceleratorum, ,,vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à ſedis Apoſtolicæ ,,præſide ſalubriter promulgata contempſerit, anathema ſit,,. Quæ tam abſolutè, tamque univerſim dicta ſunt, ut nihil aliud omnibus fidelibus, adeoque ipſis Epiſcopis, quàm cœcam, ut aiunt, obedientiam, relinquere videantur.

Neque ab iis abludunt, quæ à Patribus noſtris, Epiſcopis ſcilicet Gallicanis, in Pontigonenſi (b) Synodo, anno 876. ſub Joanne VIII. Canone I. ,,ut ſancta Romana Eccleſia, ſicut eſt Caput omnium ,,Eccleſiarum, ita ab omnibus honoretur ,,& veneretur; neque quiſquam contra jus ,,& poteſtatem ipſius,aliquid injuſtè agere ,,præſumat; ſed liceat ei debitum tenere ,,vigorem, & pro univerſali Eccleſià paſtoralem exhibere curam,,. *Canone II.* ,,ut honor Domino & ſpirituali Patri noſtro Joanni ſummo Pontifici, & venerabili univerſali Papæ,ab omnibus conſervetur: & quæ ſecundùm ſacrum miniſterium ſuum autoritate Apoſtolica decreverit, cum ſumma veneratione ab ,,omnibus ſuſcipiantur, & debita illi ,,obedientia in omnibus conſervetur,,.

Sed hæc ex antedictis eluceſcunt: inhæret enim ex perpetuâ Patrum traditione, ejuſmodi decretis, interpretatio & exceptio inſeparabilis, ut Romani Pontifices, ſi quid *contra Canones*, nedum contra Legem Dei, & *ſcripturarum tramitem*, decernerent, non id *privilegio Petri* ac ſedis Apoſtolicæ decernere viderentur.

Hinc illa, quam (c) legimus, profeſſio obedientiæ, *ſecundùm ſcripturas, ſecundùm Canones.* Favebat & illud ſancti (d) Leonis, toties per ea quoque tempora celebratum: *Manet ergo Petri privilegium, ubicumque* (e) *ex ipſius fertur æquitate judicium.*

Neque tamen ea, ſive interpretatio, ſive exceptio, ubique ac neceſſariò addebatur; fiebantque Canones abſolutâ autoritate, de præſtandâ obedientiâ: eo planè more rituque quo paſſim ab Apoſtolis dictum: *obedite præpoſitis* quòd præpoſiti contraria legibus & Canonibus decreturi haud facilè præſumantur.

Hac igitur lege Romanorum Pontificum decreta recipiebant: non quòd ſibi Judicium adverſùs judicem arrogarent; ſed quòd Canonibus apertè adverſa, non ipſi, ſed Canones reſpuere putarentur.

Hujus rei ne longiùs argumenta repetamus, exemplum habemus præ manibus, in eâ ipſâ, quam nobis objiciunt, Pontigonenſi (f) Synodo.

Nempè Joannes VIII. qui tam perſpicuis validiſque ſententiis debitam obedientiam ſpopondiſſent; is Anſegiſum Archiepiſcopum Senonenſem per legationem per-

(a) Conc. Rom. 3 ſub. Nicol. I. Can. V. T. 8. Conc. (b) Conc. Pontig. T. 3. Conc. Gall. T. 9. Conc. Gen.

(c) *Vide Suprà.* (d) Serm. III. in anniv. aſſum. (e) Ep. Carol. Cal. ad Adria. II. inter Hincm. Ep. (f) Act. Conc. Pontig. an. 876. T. 9. Conc. Gen. T. 3. *Conc. Gall.*

perpetuam Apoſtolicæ ſedis poteſtate extraordinaria evehebat; quod cœteri Metropolitani, aſſentientibus Coëpiſcopis, præter Canones exiſtimabant factum. Anſegiſo Carolus Calvus Imperator impensè favebat. Quærenti ab Archiepiſcopis, quid de juſſis Apoſtolicis reſponderent, data eſt reſponſio: „ut (a) ſervato ſingulis Metro„ politanis jure privilegii, ſecundùm ſacros „ Canones, & juxta decreta ſedis Roma„ næ Pontificum, ex iiſdem ſacris Canoni„ bus promulgata, Domini Joannis Papæ „ juſſionibus obedirent: & cùm Impera„ tor & Legati Apoſtolici ſatagerent, ut „ abſolutè Archiepiſcopi reſponderent ſe „ obedituros de primatu Anſegiſi, ſicut „ Apoſtolicus ſcripſit, aliud niſi quod præ„ dictum eſt, ab eis extorquere non po„ tuerunt„.

Rex multa comminatus, vicéſque Apoſtolicas ſibi commiſſas præferens, ſuâ ac Papæ autoritate præcepit, *ut Anſegiſus ſupergrederetur omnes ante ſe ordinatos. Rhemorum Archiepiſcopo reclamante, audientibus omnibus, hoc factum ſacris regulis obviare.*

Interrogati rurſùs Archiepiſcopi à Joanne legato Apoſtolicæ ſedis, de Joannis Papæ juſſione, ſinguli reſponderunt, *quod veluti ſui anteceſſores, illius anteceſſoribus regulariter obedierunt, ita ejus decretis vellent obedire.* Subdunt acta: *tunc facilius eſt illorum admiſſa reſponſio, quàm fuerat in Imperatoris præſentiâ.* Sic legatus Apoſtolicus Epiſcoporum ſecundùm Canones lata reſponſa, æquo animo audiebat.

Aliâ ſeſſione legit *Odo Belgivacorum*, id eſt, „Bellovacorum Epiſcopus, quædam „ Capitula à Legatis Apoſtolicis & ab An„ ſegiſo & eodem Odone ſine conſcientiâ „ Synodi dictata, inter ſe diſſona, & „ nullam utilitatem habentia; verùm „ ratione & autoritate carentia„. Quid autem addit de iis, quæ nullâ ratione, nullâ Canonum autoritate fulta eſſent? Nempe id: *& ideò hîc non habentur ſubjuncta*: quippe quæ Synodo irrita viſa fuerint.

Sic Majores noſtri Romani Pontificis decreta, reverenter quidem, non tamen indiſcuſſa ſemper ſuſcipere conſueverant: ipſi Canones exequenti, aut ſecundùm Canones præeunti, reluctari nefas putabant.

Qui hoc obtentu omnia legitima Imperia ſolvi poſſe nugantur, hos remitto ad Theologos qui iſta pertractant. Nobis ſufficit ex certo & perſpicuo dogmate, objecta diluiſſe.

CAPUT XXIII.

Aggredimur demonſtrare viros bonos ſanctóſque Romanorum Pontificum decreta etiam de fide, ſuſpenſo animo manſiſſe, quoad univerſalis conſenſus accederet: Sancti Victoris Papæ decretum de paſchate proponitur. Sancti Stephani de rebaptiſatione paucis repetitur.

Hinc factum eſt ut viris ſanctis, boniſque fraudi non fuerit, quòd Romani Pontificis, recta etiam ſentientis, pronuntiato non ſtatim adhæſerint; antequam ſcilicet Catholicæ Eccleſiæ autoritas acceſſiſſet.

Hujus rei multa exempla memorantur. Primum illud II. ſæculo de S. Victore Papâ poſt Petrum XIII. nota res eſt. De Paſchali Die cum Aſianis agebatur. Hi cum (b) Judæis XIV. Luna celebrabant, *antiquâ traditione nixi*, quam à Joanne Apoſtolo repetebant, inquit Euſebiùs. Reliquæ omnes Eccleſiæ, ex Apoſtolorum traditione, in proximam Dominicam quæ Chriſti reſurrec-

N n 3 tione

(a) Conc. Pontig. N. 1.

(b) Euſeb. L. 5. Hiſt. Eccleſ. C. 23. 24.

Digitized by Google

tione ſacra eſſet, conferebant, atque hanc quidem ſententiam Victor ſequendam ab omnibus in Concilio Romano definivit; cujus, aliorumque Conciliorum definitionem Euſebius memorat.

Hàc tamen definitione ad Aſianos perlatà, Polycrates Epheſius cum Collegis ſuis Aſianis Epiſcopis, ad ipſum Victorem hæc ſcribit: *Non moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur; qui enim Majores me ſunt, dixerunt:* OBEDIRE OPORTET DEO MAGIS QUA'M HOMINIBUS.

Nihil moror quæſtionem an eum & ſocios Victor ejus rei gratiâ excommunicaverit; an id tantùm conatus ſit. Certè Euſebius (a) ſcribit; à *Communione abſcindere* conatum. Subdit tamen continuò; *datiſque Litteris, univerſos qui illic erant, fratres proſcribit, & ab unitate Eccleſiæ prorſus alienos eſſe pronuntiat.* Euſebium ſecutus (b) Socrates: *Victor Quartodecimanis qui in Aſia erant, excommunicationis libellum miſit.* Quare id quod Euſebius de *conatu* dixit, eò referendum videtur, quòd (c) res effectu caruerit. Utcumque eſt, Euſebius refert, non id placuiſſe omnibus Epiſcopis; non Irenæo, Galliſque noſtris: *increpitumque Victorem, quòd parum paci conſuleret*, etiam ab iis qui cætera cum ipſo ſentiebant. Neque minùs certum eſt Polycratem, & Aſianos in ſententiâ perſiſtentes, pro Sanctis piiſque habitos neque Quartodecimanos hæreticis accenſitos, niſi poſt oecumenicæ Nicænæ Synodi ſententiam.

Neque dicant rem levem fuiſſe, quæque ad fidem pertinere non videretur; omninò enim Victor excommunicabat Aſianos, (d) vicinaſque Eccleſias, *heterodoxa*, hoc eſt, ut eruditè Valeſius vertit, *contraria rectæ fidei ſentientes*; ὡς ἑτεροδοξούσας Neque aliter Polycrates ſentiebat: is enim in illà ad Victorem Epiſtolà, ſic ſcribit: *Hi omnes diem Paſchæ XIV. die juxta Evangelium obſervârunt, nihil omninò variantes, ſed regulam fidei conſtanter ſequentes.*

Neque verò res orthodoxis exigui momenti videbatur; quippè qui intelligerent, Aſianorum ſententiam ad Judaiſmum pertinere. Tertullianus (e) recenſens hæreticos graviter? *eſt præterea his omnibus etiam Blaſtus accedens, qui latenter Judaiſmum vult introducere: Paſcha enim dicit, non aliter cuſtodiendum eſſe niſi ſecundùm legem* Moyſi XIV. menſis. Talia ſentientes ac traditioni Apoſtolicæ adverſos, à Victore inſuper Papâ condemnatos, inter pios habuere, uſque ad œcumenicæ *Synodi Judicium*: quo edito τεσσαρεσκαιδεκατῖται hoc eſt, Quartodecimani hæretici ab Epiphanio aliiſque memorantur, receptique in (f) Epheſinâ Synodo, ut qui ab hæreſi reſipiſcerent.

Pari ratione vidimus, poſt Stephani Papæ decretum Cypriano, Firmiliano, innumeriſque Collegis certam excuſationem partam, non modò, teſte Auguſtino, ſed etiam totâ probante Eccleſia, quæ horum memoriam conſecravit. Jam alia videamus.

CAPUT XXIV.

Pelagii I. piis & orthodoxis ſuſpecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, ſed ut Papa ſuſpectus, expoſitâ fide, non allegatâ infallibilitate ſe purgat.

EOdem loco memorare poſſumus, Pelagii I. tempore, Francorum Regem Childebertum, & Gallicanos Epiſcopos, alioſque viros bonos, qui de hujus Pontificis fide dubitârunt.

Cauſa dubitandi fuit V. Synodus ab ipſo ſuſcepta; quæ Synodus multis Occidentalibus videbatur Concilii Chalcedonen-

(a) Ibid. C. 24. (b) Socrat. l. 5. C. 22. (c) Ibid. (d) Ibid.

(e) De præſcrip. c. 53. (f) Conc. Epheſ. act. VI. T. 3. Conc.

nenſis, ac Sancti Leonis fidem infregiſſe.

Id ſi eſſet, non erat dubium, quin Romani Pontifices, atque ipſe Pelagius decreviſſent contra fidem, qui erroneam Synodum in autoritatem recepiſſent.

Hic Pelagius non inclamat, ſeque & Romanos Pontifices errare non poſſe, ſchiſmaticoſque eos eſſe, qui in eorum decretis errorem ſuſpicarentur: ſed modeſtè ſe purgat, edita ſuæ fidei clarâ profeſſione; primùm ad Childebertum Regem quâ anathematizari à ſe declarat, quòd Sancti Leonis & Concilii Chalcedonenſis fidei adverſetur: (a) *atque hoc*, inquit, *breviter ad ſanandum animum veſtrum, vel omnium fratrum & Coëpiſcorum noſtrorum in Galliæ regionibus conſiſtentium, faciendum eſſe perſpeximus.*

Eodem ferè modo Epiſcopis Tuſciæ ſatisfacit: (b) „Hoc, *inquit*, dilectionem „ veſtram certiſſimè nôſſe deſidero, me „ illam, donante Domino, cuſtodire fi„ dem, quam ſacra Apoſtolorum doc„ trina conſtituit, quam Nicenæ fidei „ firmavit autoritas; quam Conſtanti„ nopolitanæ, & Epheſinæ primæ, & „ Chalcedonenſis Sanctarum Synodo„ rum explicavêre ſententiæ; nec quid„ quam de præfatarum Synodorum de„ finitionibus vel imminuiſſe aliquid, „ auxiſſe, aut in aliquo permutâſſe. Ac paulò pòſt: „ Hâc igitur dilectio veſtra „ fidei noſtræ profeſſione munita, igno„ rantiam hominum edocere feſtinet „. Denique id ſubdit: ſi quibus ſuperſit ſcrupulus, ad ſe veniant, *ut rationabili ſatisfactione perceptâ, univerſali reformetur Eccleſia. Nos enim ſecundùm Apoſtolicam ſententiam, parati ſumus* AD SATISFACTIONEM OMNI POSCENTI NOS RATIONEM DE EA, QUÆ IN NOBIS EST FIDE, *quia in nullo nos à ſanctis Patribus deviâſſe cognovimus.*

Eandem ſatisfactionem edidit Epiſtolâ editâ ad univerſum populum Dei: *Id autem eſt*, inquit, *ut fidem meam, annexâ ſubter profeſſione definiam, in quâ, Deo propitio, & rectæ me Apoſtolorum doctrinæ, & Patrum inhærere veſtigiis, evidenter appareat.*

Cùm nec ſic animi penitùs quieviſſent, tandem ad Childebertum Regem integram fidei ſuæ profeſſionem dedit, cum hâc præfatione: (a) „ Veniens Rufinus „ vir magnificus, legatus excellentiæ veſ„ træ, confidenter à nobis, ut decuit, „ poſtulavit, quatenùs nobis, aut beatæ „ recordationis Papæ Leonis Tomum, „ à nobis per omnia conſervari, ſignifi„ care debuiſſemus, aut propriis mani„ bus noſtræ confeſſionem fidei deſtina„ re: & primam quidem petitionis ejus „ partem, quia facilior fuit, mox, ut „ dixit, implevimus „: de Tomo, Leonis ſcilicet, quod epiſtola duodecima ſuprà memorata fecerat, *ut autem deinceps, nullius, quod abſit, ſuſpicionis reſideret, occaſio, etiam aliam partem facere maturavi, ſcilicet propriis verbis confeſſionem fidei, quam tenemus, exponens.*

Cùm ergo id faciat *pro auferendo ſuſpicionis ſcandalo*, atque ut modò legimus, ne ulla *ſuſpicionis reſideret occaſio*; apparet fidem ejus & Regi & Epiſcopis Gallicanis aliiſque orthodoxis licèt ac piis fuiſſe ſuſpectam: quibus ſatis fecit fidem profitendo; non ſe infallibilem prædicando.

Reſpondebunt id feciſſe humili condeſcenſu. Imò (d) profitetur id feciſſe juſſu Petri præcipientis *reddendam omni poſcenti fidei rationem: unde*, inquit, *fidem meam præſenti ad excellentiam veſtram colloquio intimandam neceſſariò judicavi*; jubente ſcilicet Apoſtolo, non humili ac voluntario condeſcenſu.

Denique reſpondebunt, fuiſſe ſuſpectum ut Doctorem privatum, non autem ut Papam; imò verò ut Papam; quo nomine. V. Synodum, unde ſuſpicio orta eſſet, ſuſcepiſſet.

(a) Pelag. 1. Ep. 12. ad Child. Reg. T. 5. Conc. (b) Ep. 13. ad Epiſc. Tuſc. ibid.

(c) Ep. 15. ad Child. (d) Ep. 13. 4. 16.

CAPUT

CAPUT XXV.

Bonifacius. III. ſeu IV. eâdem cauſâ ſancto Columbano Preſbytero ſuſpectus.

EAdem ſuſpicio etiam diutiſſimè hæſit animis, quanquàm Synodus V. à Vigilio Papâ, à duobus Pelagiis, atque etiam à Gregorio Magno comprobata erat: quâ de re extat ſancti Columbani, ſeu Columbi, aut Palumbi, Presbyteri omni ſanctitate conſpicui, gravis epiſtola. Repetendum autem animo eſt ejus Synodi gratiâ multas in Africâ & Italiâ Eccleſias à Romanâ ſede defeciſſe. Non ita Columbanus, qui in ultima Scotia, Romanæ tunc ſedi addictiſſima, natus & educatus. Cùm tamen in Italiam poſt mortem Gregorii Magni veniſſet, ibique propter quintam Synodum à Romanis Pontificibus approbatam, tam populorum quàm Præſulum ſcindi ſtudia intellexiſſet, hæc ex Monaſterio ſuo Bobienſi inſtinctu Agilulfi Longobardorum Regis & Theodelindæ Reginæ ſcribit ad Bonifacium III. ſeu IV. nondum enim id mihi conſtitit. Sic autem incipit Epiſtola: *Totius Europæ Eccleſiæ capiti, paſtorum paſtori, Bonifacio Patri, Palumbus.* Tum ſubdit: *Doleo de infamia Cathedræ ſancti Petri.* Tum illud: *Ut honore Apoſtolico non careas, conſerva fidem Apoſtolicam, confirma teſtimonio, robora ſcripto, muni Synodo.* In eo enim vim reponebant, unde ſequentia: *Vigila, Papa, vigila; quia fortè non bene vigilavit Vigilius, quem caput ſcandali iſti clamant.* Poſtea: *Cauſa ſchiſmatis incidatur cultello quodammodo ſancti Petri, id eſt, verâ in Synodo fidei confeſſione.* Ac mox: *Dolendum enim ac deflendum, ſi in ſede Apoſtolicâ fides Catholica non tenetur.* Tunc rogat Pontificem, *quare vel infamare auderet fidei orthodoxæ ſedem principalem.* Magnificè ac præclarè de ſedis Apoſtolicæ majeſtate dictum. Ac ſtatim: *Ut caligo ſuſpicionis tollatur de Cathedra ſancti Petri.* Tum: *Jam veſtra culpa eſt, ſi vos deviâſtis de veſtrâ fiduciâ, & primam fidem irritam feciſtis. Meritò veſtri Juniores vobis reſiſtunt, & meritò vobiſcum non communicant, donec memoria perditorum deleatur. Veſtri erunt judices, qui ſemper orthodoxam fidem ſervaverunt, licèt Juniores veſtri ſint.* Juniores illius ſæculi ſtilo inferiores vocat, cùm Prælati ac præpoſiti paſſim Seniores dicerentur.

Ergone, inquies, vir tantus dicere potuit ad Romanum Pontificem, *meritò ei non communicari?* Certè ſi pergeret, uti Columbanus putabat, hæreſim profiteri, nec ſe admonitus corrigeret; cæterùm nihilò ſeciùs ipſe in ſedis Apoſtolicæ communione perſiſtit: *Nos enim,* inquit, *devincti ſumus Cathedræ ſancti Petri: licèt enim Roma magna eſt & vulgata; per iſtam Cathedram tantùm apud nos magna eſt & clara;* dignitate ſcilicet, ducta à Petro & Paulo Apoſtolis. Neque enim aliter Scoti, qualem ſe profitetur Columbanus, Romam noverant, Romanis armis prorſùs intacti; Soláque fides eis Romam commendabat. Unde hæc: *Roma orbis terrarum caput eſt Eccleſiæ.* Quæ quidem, Roma ſcilicet, ideò præcellere videbatur, quòd propter Cathedram Petri ſit *fidei orthodoxæ ſedes principalis.* Hinc addit Columbanus: *Sicut magnus honor veſter eſt pro dignitate Cathedræ, ita magna cura neceſſaria, ut non perdatis veſtram dignitatem per aliquam perverſitatem. Tandiu enim poteſtas apud vos erit, quandiu recta ratio permanſerit.* Tum illud præclarum: *Unitas fidei in toto orbe unitatem fecit poteſtatis.*

Hinc de Concilio Quinto, ab eoque ſublata Perſonæ unitate & dualitate naturæ dicit: tum ad ipſum Pontificem, qui eam Synodum comprobâſſe diceretur: *Multi dubitant de fidei veſtræ puritate.* Mox: *tollatis hunc nævum de ſanctæ Cathedræ claritate: non enim decet Romanæ Eccleſiæ gravitatem hâc inſtantis levita-*

vitatis forma moveri à ſoliditate veræ fidei.

An ergo exiſtimabat veram fidem extinctam eſſe Romæ, cùm Clerus univerſus totaque Eccleſia Romana ſuis Pontificibus adhæreret? imò verò dicebat; *Ego enim credo ſemper columnam Eccleſiæ firmam eſſe in Roma.* Quòd nempè putabat, id non pertinaci animo factum, atque admonitos facilè redituros; neque unquam futurum ut Cathedra Petri à vera fide, veràque Eccleſià pertinacibus ſtudiis abrumperetur.

Eodem animo Gallos fuiſſe vidimus (a) ſub Carolo Magno, ſub Ludovico Pio, Carolo Calvo, religioſiſſimis Regibus, poſt Nicænam ſecundam Synodum, quam à Papâ licèt approbatam pro œcumenicâ non habebant, neque ullo modo admittebant; neque minùs pii Catholicique habebantur, neque hîc neceſſe eſt afferre cum Polycrate Aſianos, cum Cypriano Afros, cum Columbano Scotos, Gallos, Italos ſeu Longobardos, alios, cùm in promptu ſit memorare Epheſini Concilii ducentos, Chalcedonenſis ſexcentos, aliorumque Conciliorum innumerabiles Epiſcopos, iiſque cohærentem Catholicam Eccleſiam, à quibus Romanorum Pontificum decreta pro irrefragabilibus non ſunt habita, quoad Eccleſiæ univerſæ conſenſione probarentur.

CAPUT XXVI.

Romani Pontifices profeſſi ſe Apoſtolico officio fungentes eſſe errori obnoxios, in autoritate univerſalis Eccleſiæ acquieſcunt: locus Innocentii III.

Quin ipſi etiam Romani Pontifices nonniſi in univerſalis Eccleſiæ autoritate acquieſcunt. Neque jam antiquos allegamus ſæpe memoratos. En poſtremis temporibus Innocentius III. celebri Epiſtola ad Philippum Auguſtum Regem; rogatus enim à Rege

(a) Vid. Sup. L. 12. c. 31.

Tom. II.

ut ejus conjugium ſolveret, ſic (b) reſpondit: ,, Sed in carnali commercio
,, inter te ac Reginam conjugem tuam
,, adeò proceſſum eſt, quod ſi etiam illi
,, tantùm confeſſioni vellemus inſiſtere,
,, quam nuper eadem Regina feciſſe
,, proponitur, non auderemus ſuper
,, hujuſmodi caſu de noſtro ſenſu pro
,, te aliquid definire, propter illam Sen-
,, tentiam Evangelicam, quam ipſe Chriſ-
,, tus expreſſit; ut Quod Deus
,, conjunxit, homo non ſe-
,, paret, cùm abſque dubio nec ſanc-
,, torum exempla, nec Patrum decreta,
,, intentioni tuæ in hoc articulo ſuffra-
,, gentur. Verùm ſi ſuper hoc abſque ge-
,, neralis determinatione Concilii deter-
,, minare aliquid tentaremus, præter di-
,, vinam offenſam, & mundanam in-
,, famiam, quam ex eo poſſemus in-
,, currere, forſan ordinis & officii no-
,, bis periculum immineret; cùm con-
,, tra præmiſſam veritatis ſententiam,
,, noſtra non poſſet autoritas diſpenſa-
,, re ,,. En unde autoritatem quærat in rebus maximis. En unde etiam pœnam metuat, ſi inconcuſſa tentârit.

An dicent hîc inducere perſonam privati Doctoris, qui à tanto Rege interrogatus, ut ſpecialiſſimo ſedis Apoſtolicæ officio, ſupremâ ſcilicet diſpenſatione fungeretur, hoc reſponſum ediderit; quique profeſſus ſit, à ſe tractari rem deliberatione Concilii dignam. Ergo in tanta re infirmitatis humanæ ſibi conſcius, agnoſcebat aberrare ſe poſſe ab Evangelica veritate ex Apoſtolico officio reſpondentem. Hîc ne ullum quidem dicit verbulum noviſſimus Autor Anonymus, qui ad hunc explicandum nodum tanta congeſſit. Unum hoc non perpendit, in quo eſt difficultas: à Papa agnitum id fieri poſſe, ut ipſe quæſtionem fidei inconſultò definiret, ac propterea loco caderet.

Oo At

(b) Innoc. III. L. 3. Ep. 104. Serm. Inn. III.

Digitized by Google

An fortè ad Pighianas redeunt ineptias; & illud Innocentii, *ſi hac tentaremus*, ita interpretantur; *ſi per impoſſibile*: ut quoniam Paulus ſemel (a) dixit; *licèt Angelus de Cœlo quid novi annuntiaverit, anathema ſit*, jam non liceat de Pontifice aberraturo loqui, niſi per impoſſibile: quamque vehementiam ac magniloquentiam adhibuit Apoſtolus, ad adſtruendam immobilem Evangelii ſtabilitatem, eam ad unum hominem infirmum & imbecillem transferre neceſſe ſit, aut verò oportuerit in eo laborare Innocentium tertium: ut explicaret, quid factura eſſet Synodus Generalis; ſi ipſe aliquid impoſſibile perfeciſſet.

CAPUT XXVII.

Joannis XXII. fidei profeſſio; omnia quæ in Apoſtolico officio geſſerit, etiam circa fidem, iterum examinari poſſe demonſtrat.

Nota eſt etiam illa profeſſio, quam Joannes XXII. jamjam moriturus protulit. Is quippè de viſione beatificâ ad extremum uſque judicium dilatâ, cùm multa (b) dixiſſet quibus in hæreſis ſuſpicionem veniſſe ſe ſentiebat, moriens eâ de re mentem ſuam ſic explicat, ſubditque: „Inſuper ſi quæ „alia ſermocinando, conferendo, dog„matizando, docendo, ſeu aliter quo„vis modo diximus, prædicavimus, vel „ſcripſimus circa præmiſſa, vel alia, „quæ fidem concernant Catholicam, „Sacram ſcripturam, vel bonos mores, „ea in quantum conſona ſunt fidei Ca„tholicæ, determinationi Eccleſiæ, ſa„cræ Scripturæ, ac bonis moribus ap„probamus: aliter autem illa habemus „& haberi volumus pro non dictis, „prædicatis & ſcriptis, & ea revoca„mus expreſsè; ac ea quæ de prædictâ „viſione, & omnia alia dicta, prædi„cata & ſcripta noſtra de quâcumque ma„teriâ, ubicumque & in quocumque „loco, ac in quocumque ſtatu, quem „habemus, vel habuerimus, hactenùs „ſummittimus determinationi Eccleſiæ „& ſucceſſorum noſtrorum „.

(a) Galat. I. 8. (b) Joa. XXII. Odoric. Rayn. T. XV. ad ann. 1334. n. 17.

Quid ſe infallibiliter dixiſſe, prædicâſſe, docuiſſe, dogmatizâſſe, ſcripſiſſe credidit, qui hæc moriens, judicioque divino proximus profitetur? An non clarè & liquidò ſtatûs quoque Pontificii dicta ſcriptaque Eccleſiæ determinationi ſubjicit? Eccleſiæ verò ſuos ſucceſſores addit pro dignitate ſuâ ſpecialiter appellandos. Huic igitur poteſtati ſua omnia examinanda & judicanda ſubjicit. Quid autem eſt ſubjicere, niſi retractanda atque examinanda omnia rursùs, ſi Eccleſiæ ita viſum ſit, recognoſcere? Diceret ſaltem ſubjicere ſe determinationi Eccleſiæ, quæ ut privatus Doctor docuerit: Saltem decretales eas, quas de fide conſcripſit, exciperet. An verò eas exceptas voluit, qui diſertè exprimit, *quæcumque quovis modo, quovis tempore, quovis loco, ſtatuque* poſitas, de quâcumque materiâ, nec tantùm de viſione beatificâ, ſed etiam de quâcumque aliâ re, quæ fidem concernat Catholicam, quæ Scripturam, quæ bonos mores, quantâ potuit diligentiâ, explicavit? An fortè quæ decretalibus definivit, non ſunt eorum numero quæ ſcripſit, dogmatizavit, atque prædicavit, cùm ea vel maximè omnium prædicârit? Ea ergo etiam determinationi Eccleſiæ ſubjicit, & quidem hæc profeſſus eſt nullius errati ſibi conſcius; ſed id tamen volens, ut ſi quid erràſſet, Eccleſia corrigeret. Neque verò hæc omnia tanquam per impoſſibile dixit. Abſurdum enim eſſet fidei profeſſionem de impoſſibilibus rebus edere: ſed ſibi conſcius infirmitatis humanæ, ac Divina judicia rebus etiam, quas op-

optimo animo geſſerat, reformidans totum ſe reſolvit in Eccleſiæ fidem.

CAPUT XXVIII.

Ejuſdem Joannis XXII. de Animarum ſtatu ſpeciatim publico diplomate declarata fides: à Benedicto XI. ſucceſſore ad examen revocatur.

ILle verò Pontifex non modò generatim ſua omnia, quæque publicè, quæque privatim egerat, determinationi ſubjicit Eccleſiæ, ſed etiam ea quæ ſpeciatim & expreſsè de fide exponendà cenſuiſſet. Certè in eà, quam nunc commemoramus, fidei confeſſione, de Animarum ſtatu hæc ſpeciatim (a) edidit: „Ecce quod noſtram intentionem, „ quam cum ſanctà Eccleſià Catholicà „ circa hæc habemus, vel habuimus, „ ſerie præſentium, ut ſequitur declaramus. Fatemur ſiquidem, & credimus, quòd animæ purgatæ ſeparatæ à corporibus ſunt in cœlo, & vident Deum ac divinam eſſentiam facie ad faciem clarè, in quantum „ ſtatus ac conditio patitur animæ ſeparatæ „. Quæ cùm expreſſiſſimè declaràſſet, ut ſuam & Eccleſiæ Catholicæ fidem, nihilo ſecius declarationem eam, Eccleſiæ & ſucceſſorum determinationi ſubjicit.

Hìc rogare libet eos, qui à Romano Pontifice editam fidem, non aliam eſſe putant, quàm ipſiſſimam Eccleſiæ Catholicæ fidem, quâ ratione putent Eccleſiæ Catholicæ fidem à Joanne XXII. Pontificio diplomate declaratam, ipſius Eccleſiæ ac ſucceſſorum ſuorum determinationi ſubjici potuiſſe iterum examinandam.

An reſpondebunt à Joanne declarari fidem eam, quam privatus profiteretur, non verò quam Pontifex? Atqui fidem eam conſignari voluit publico diplomate, præfixóque ut in aliis conſueto Titulo.

An verò cauſabuntur has Pontificias Litteras *groſſatas* quidem fuiſſe, non tamen Bullatas, ſuperveniente obitu Joannis XXII. ut Benedictus duodecimus ſucceſſor atteſtaretur? Ad has ergo ineptias talis quæſtio devolvetur? Atqui quod per tempus Joanni non licuit, Benedictus ſupplevit, Bullatamque Epiſtolam ad omnes dimiſit Eccleſias Pontificatûs ſui anno primo, Chriſti 1334.

Neque eò ſecius fidem Anteceſſoris, quam ſuam quoque eſſe edito diplomate confirmaverat, revocavit ad incudem, quæſtionemque de clarâ viſione per duos annos tractavit de integro; ac demum definivit anno Pontificatûs III. Chriſti 1336. Ergo exiſtimavit Romanorum Pontificum autentico diplomate declaratam fidem, adhuc in quæſtionem revocari poſſe (Rayn. ann. 1336 n. 1.)

Nondum enim, inquies, rem dixerant, adhibitis omnibus ſolemnitatibus, nondum ab omnibus tenendam ſub Anathemate, aut contrariam ſententiam eſſe hæreticam: tanquam Romanam fidem, non niſi ſub anathemate declarari oporteret; cùm profectò anathemata, non niſi ſubortâ hæreſi decerni ſoleant: vera autem fides, ut ante omnem hæreſim atque omnia anathemata conſtitit, ita abſque anathemate declarari poteſt.

CAPUT XXIX.

Gregorii XI. ac Pii IV. profeſſio.

QUo animo Joannes XXII. moriens eodem animo Gregorius XI.

(a) Joa. XXII. ibid.

Digitized by Google

Apoſtolicâ ſede in urbem reſtitutâ nobis in iiſdem appetentis lethi anguſtiis conſtitutus hæc edidit ,, : (a) Volumus, ,, dicimus & proteſtamur, ex noſtra ,, certâ ſcientiâ, quòd ſi in Conſiſ- ,, torio, aut in Concilio, vel in Sermonibus, vel in collationibus publi- ,, cis, vel privatis, ex lapſu linguæ, ,, aut alias ex aliquâ turbatione, vel ,, etiam lætitiâ inordinatâ, aut præſen- ,, tia Magnatum ad eorum forſitan com- ,, placentiam, ſive ex aliquâ diſtempe- ,, rantiâ, vel inadvertentia, aut ſuper- ,, fluitate, aliqua dixerimus erronea ,, contra fidem Catholicam, quam coram Deo & hominibus, ut tenemur ,, præ cæteris profitemur, colimus & ,, colere cupimus: ſeu forſitan adhæ- ,, rendo opinionibus contrariis fidei Ca- ,, tholicæ ſcienter, quod non credi- ,, mus, vel etiam ignoranter; aut dan- ,, do favorem aliquibus contra Catho- ,, licam religionem obloquentibus; illa ,, expreſsè & ſpecialiter revocamus & ,, haberi volumus pro non dictis. ,, Quibus verbis æquè complectitur ea quæ in Conſiſtorio, inque Conciliis, ac ea quæ in colloquiis; omniaque in ſe recognoſcit, quorum cauſâ quicumque mortalis ſcienter, vel ignoranter, privatim ac publicè errare potuit.

Extat in eandem ſententiam Pii IV. in Conſiſtorio habita oratio, cùm de Franciſci Montmorancii Annæ filii matrimonio ageretur, eâ cauſâ Romam miſſus De la Haye Doctor Theologus, hanc rei geſtæ narrationem miſit, quam Caſtelnavius (b) diligens & candidus ſcriptor commentariis ſuis integram inſeruit. Is ergo Pontificem in Cardinalium cœtu, in hæc ferè verba peroràſſe memorat: ,, Ego vos congregatos volui, ut à ,, vobis audiam rem haud mediocris ,, momenti; utrum, ſcilicet conjugium ,, contractum per verba de præſenti ,, noſtrâ poteſtate ſolvi poſſit. Dili- ,, genter advertite quæ dicam: non ,, verba de futuro aut ſimplicem promiſ- ,, ſionem dicimus: quærimus an con- ,, jugium per verba de præſenti initum, ,, quod verum conjugium, verumque ,, eſt Sacramentum ſecundùm ſaniorem ,, Theologorum ſententiam, à nobis ſolvi ,, poſſit: ne, quæſumus, tempus terite in ,, colligendis anteceſſorum noſtrorum ,, exemplis & factis, quæ nos profitemur ,, ita ſequi velle, ſi cum Scripturæ autori- ,, tate & Theologicâ ratione conſentiant. ,, Neque enim ſum dubius, quin ego & ,, anteceſſores mei aliquando falli potue- ,, rimus non ſolùm in hoc facto, ſed ,, etiam in aliis ,,. En quid Pontifices rite interogati, ut pro Pontificio officio reſpondeant, decernant, diſpenſent, de ſe ipſis ſentiant. Hæc retulerunt ii qui nihil de Theologicis quæſtionibus cogitarent; ſed rem, uti geſta, uti nota, uti divulgata erat, ita enarrârunt. Neque quidquam novi Pius IV. loquebatur: ab anteceſſoribus conſentanea audivimus. Quin in exequendo Apoſtolico officio contra veram à Scripturis traditam fidem, errare ſe potuiſſe ſenſerunt. Hunc igitur ſenſum illis ipſâ fidei veritate inſitum credimus. Quâ etiam veritate, eſt inſitum Chriſtianis omnibus, ut ſe quotidiè peccare multa ſentiant: atque utroſque credimus, non modò humiliter, ſed etiam veraciter confiteri, ipſámque humilitatem non verbis, aut falſâ ſententiâ, ſed veritate niti, ut Patres Carthaginenſes & Sanctus Auguſtinus docent.

(a) Greg. XI. (b) Mem. de Caſteln. p. 417.

CA-

CAPUT XXX.

Eccleſia Catholicæ auctoritas multis caſibus Eccleſiæ Romanæ laborantis auctoritatem ſupplet: Primum exemplum, ſæculi X. invaſores.

OPeræ pretium erit conſiderare, ut Eccleſiæ Catholicæ auctoritas laborantem ac periclitantem adjuvârit Romanam Eccleſiam: ſimúlque, ſeipſam omni Romanorum Pontificum auxilio deſtitutam ſancti Spiritûs fulta præſidio ſuſtentârit. Primùm igitur tantiſper redire in memoriam volumus Sæculi X. infamiam, quo ſæculo per ſeptuaginta ferè annos flagitioſiſſimi invaſores Petri Cathedram occupârunt; poſtquam ſcilicet Imperatoria concidit auctoritas, Romæque omnia per vim ac libidinem gerebantur.

Ac Baronius (a) quidem de his invaſoribus ſic agit, ut Sedes Apoſtolica vacâſſe videatur: eos enim appellat non modò *abortivos*, *monſtra*, *ſediſque Apoſtolicæ inquinatores*; verùm etiam quod apertè ad nullitatem pertineat, *invaſores*, *intruſos*, *illegitimos*, *nullo pacto legitimos*, *ac nomine tenus Pontifices*, *Pontificis nomen uſurpantes*, *pſeudo-Pontifices*, *qui non ſint niſi ad conſignanda tempora in Catalogo Romanorum Pontificum ſcripti*. Neque tantùm *per vim ac metum* in Petri Cathedram *violenter* immiſſos; ſed etiam aliis cauſis caſſos nullóſque Joannem XI. ac XII. vix puberes: illum etiam ſpurium ac Sergii jam tum Papæ filium, ac poſteà ſucceſſorem; quo nihil magis Canones abominantur, (b). *cui non ætas, non natalitia, non legitima ſuffragaretur electio; qui nonniſi nomen Pontificis malis uſurpatum artibus retineret.* Tales interim Pontifices ad multos annos ſacrilegum Pontificatum prorogabant, Joannes certè X. quo nullius fuit flagitioſior electio atque adminiſtratio terrior, ad octodecim ferè annos. Quorum temporibus non Presbyteri, non Diaconi, ſed fœdiſſima ſcorta ſacroſanctam poteſtatem adminiſtrabant; qui denique haud ſcio, an non majore flagitio pellerentur, quàm intruderentur.

Hos ergò adeò nullos Baronius exiſtimare videtur, ut eò referat illud Actorum, quod ægros *umbra Petri* ab infirmitatibus liberaret, ut profectò habeantur, non pro veris Petri ſucceſſoribus, qui ejus dignitatem; ſed pro invaſoribus, qui ejus umbram tantùm ac ſpeciem gererent.

Hinc idem Baronius (c) ſedem Petri ſolis inſtar ac lunæ perfectam, tamen confitetur *Eclipſes* eſſe paſſam: neque debere nos, *nimis rigidè in Apoſtolicâ ſede majora requirere, quàm quæ in Symbolicis ſignis fuerint divinitùs demonſtrata.*

Hæc igitur vacâſſe ſedem demonſtrare videntur ſub his propudioſiſſimis invaſoribus. Addit tamen Baronius *accedente conſenſu Cleri* toleratos, ne Eccleſia ſchiſmate ſcinderetur; quoſdam novis Comitiis electos, atque hinc pro legitimis Pontificibus cultos, quod non ita contigiſſet, *niſi de factâ*, inquit, *poſteà legitimâ electione conſtitiſſet*.

Nos nulla ejuſmodi nova Comitia legimus; nullas electiones novas, neque conſenſus Cleri Romani quidquam hìc juvat; cùm ipſe Clerus nihil ſani aut

(a) To. X.

(b) Bar. ibid. (c) Ibid. ad ann. 897.

aut corruptus cogitaret, aut oppreſſus agere poſſet. Id quidem certum eſt, qui ſedem Petri tenere viderentur, eos per totam Eccleſiam agnitos atque obſervatos fuiſſe, nempè quod Eccleſia Catholica præſtabilius judicaret, pravum Caput habere quàm nullum.

Hinc igitur illis Pontificibus certior affulget auctoritas ex conſenſu Catholicæ Eccleſiæ eos agnoſcentis, quæ Sancti Spiritûs auctoritas eſt. Hæc auctoritas Eccleſiæ Romanæ Eccleſiarum matri ſuccurrebat;cùm nihil opis afferre poſſet ipſa ſibi. Hâc Eccleſiæ Catholicæ autoritate ſuppleta ſunt, quæ talium Pontificum electioni & adminiſtrationi deerant. Hujus auctoritatis plenitudine factum eſt, ne quæcumque fierent, hoc defectu caſſa conciderent. Eſt ergo Eccleſiæ Catholicæ pleniſſima ac ſuprema & univerſalis auctoritas, quâ quæcumque deficiant etiam in Eccleſiâ Romanâ ſuppleantur.

CAPUT XXXI.

Alia exempla turbæ ſub Sergio III. ordinationum Formoſi Papæ gratiâ: Auxilii Presbyteri locus: Alia turbæ ſub Joanne XII. Turbæ graviores atque incertior ſtatus in diuturno ſchiſmate inter Urbanum VI. & Clementem VII.

MAjore perturbatione res erant Stephani VII. & Sergii III. temporibus anno Chriſti 897. & 898. Hi enim præter quam quod per vim intruſi ſunt, ad malorum cumulum multa inſuper addiderunt. Hinc illa in Formoſum Papam atrox ſententia, quòd à Portuenſi Epiſcopatu in ſedem Apoſtolicam tranſlatus eſſet. Tunc ejus cadaver projectum in Tiberim à Stephano VI. & quanquam Stephani acta Joannes IX. reſciderat, Sergius tamen Scotius Epiſcopos omnes à Formoſo ordinatos item presbyteros, ſive ab illis Epiſcopis, ſive ab ipſo Formoſo ordinatos, aut abjiciebat, aut de novo ordinabat. Quo tempore ordinationes, *exordinationes ac ſuperordinationes* contigerunt eæ, quas (a) Auxilius eorum temporum egregius Preſbyter deploravit.

Is igitur propter Formoſi cauſam, cùm à Sergio III. exordinatus eſſet, in miniſterio ſtetit; aliiſque eâdem cauſâ dejectis, ut ſtarent, autor fuit, eâ vel maximè cauſâ, (b) quod ſi omnis ordinatio à Formoſo profecta caſſa eſſet, Italiæ regiones longè lateque *jam circiter viginti annos abſque Chriſtianâ Religione, abſque Sacerdotio*, abſque ſacramentis vixerint.

His aliiſque de cauſis juſſus à Sergio ſub excommunicationis pœnâ, Sacerdotali miniſterio abſtinere, edito libro, *de ſacris ordinationibus*, ac poſteà (c) Dialogo, qui inſcribitur: *Infenſor & Defenſor*; reſpondit quòd Paſtoribus injuſta jubentibus obediendum non eſſet; quòd excommunicatio ejus rei cauſâ lata nulla haberetur; quòd aliud ſunt *Pontificales ſedes, aliud præſidentes*; (d) *quòd honor & dignitas uniuſcujuſque ſedis regulariter obſervanda ſunt*: (e) *præſidentes autem ſi deviaverint, per devia ſequendi non ſunt, hoc eſt, ſi contra fidem, vel Catholicam Religionem jubere cæperunt.* En quod Romano Pontifici exprobraret: addebat non obſervandam excommunicationem eam, quæ ad committendum facinus pertineret: uſque adeò fieri poteſt, ut quis ad facinus à Romano Pontifice etiam ſub excommunicationis pœnâ adigatur. Concludebat verò ſic, ſuo & Sociorum ſuorum nomine: (f) *Ideoque in ſacro ordine*,

(a) *Aux.* de Sac. L. 1. c. 28. Bibl. Max. T. 17. (b) Ep. ad Leo. Nol. Epiſc. ibid. (c) Dial. infens. & defens. de ſacr. ord. c. 34. Dial. c. 14. (d) Lib. de Sacr. ordin. c. 34. (e) Ibid. c. 35. Dial. c. 14. 15. 16. 17. 18. (f) L. de Sac. ord. c. 40. Dial. c. 29. 30.

Digitized by Google

dine, quo conſecrati ſumus permanentes, præſtolamur univerſalis Concilii æquiſſimum examen. Quin etiam illud Concilium non à Pontifice, qui omnia conturbaret, ſed ab Imperatore expectabat: adeò in Eccleſiâ Romanâ inteſtinis diſcordiis laborante, nihil erat opis: ac dum Synodus, conſentientibus Epiſcopis, cogeretur, ipſe à Sergio habitus Communionis expers, Eccleſiæ Catholicæ eique connexæ Romanæ Eccleſiæ ac Sedis Apoſtolicæ communione gaudebat.

Auxilium Presbyterum (a) Sigebertus primùm, atque ipſe Baronius (b) honorificè memoravit: & Baronius quidem ait, hæc quæ Auxilius deploravit, *perpetrata ab invaſoribus & intruſis in Apoſtolicam Sedem, Pontificis nomen uſurpantibus.* Verùm Auxilius non ita ſe tuetur; neque reſpondet Sergium illegitimum Pontificem à ſe impunè contemni; ſed recurrit ad ea quæ veris Pontificibus prava jubentibus obtemperare vetarent. Quo certum omninò eſt, adversùs Pontificem pro vero ac legitimo habitum, ſed poteſtate in Eccleſiæ perniciem uſum, univerſalis Synodi opem imploratam, cùm nullum aliud præſidium ſupereſſet.

At enim, inquies, extraordinaria hæc, neque in exemplum trahenda; quæ nos ultrò confitemur. Illud autem volumus, graviſſimos divino judicio multos incidiſſe caſus, quibus Eccleſiæ Romanæ oppreſſæ ac laboranti, nihil præſidii, niſi in Eccleſiæ Catholicæ toto orbe diffuſæ, auctoritate ſupereſſet.

Ac fateamur neceſſe eſt talia contigiſſe, (c) cùm Joannes XII. flagitioſiſſimus Pontifex ab Othone Imperatore, Concilio congregato, depoſitus eſt, & Leo VIII. ſubſtitutus. Baronio facilè concedimus illegitimum illud fuiſſe judicium. Interim pars orbis maxima, Joannem ejuſque ſucceſſores averſabatur; Leoni ejuſque ſucceſſoribus adhærebat. Bonâ profectò fide ac ſub incerto, imò nullo Pontifice, haud minùs Chriſto ejuſque Eccleſiæ conjuncti vivebant.

Quæ mala Eccleſiæ incubuere graviùs in longo illo ſchiſmate inter Urbanum VI. & Clementem VII. eorumque ſucceſſores. Quo in ſchiſmate, ubi locorum eſſet Sedes Apoſtolica per quadraginta annos multi viri boni ſanctique neſciebant, nullúſque ſedebat Romanus Pontifex; ſiquidem illud Bellarmini valet: *Pontifex dubius, Pontifex nullus.* Quibus turbis Sedes Apoſtolica nonniſi auctoritate Eccleſiæ Catholicæ, ultrò in Piſanam Synodum confluentis, emergere potuit. Atque interim Chriſtus hæc duo demonſtravit: primùm Eccleſiam Romanam occulto judicio in ea incommoda turbaſque labi poſſe, unde ſe ipſa extricare non poſſit, & ab Eccleſiæ Catholicæ auctoritate pendeat: tum illud ſub dubio ac fluctuante, imò ſub nullo ac falſo Pontifice, certam remanere, longo etiam tempore Eccleſiæ Catholicæ non modò unitatem, ſed etiam auctoritatem, quâ rebus neceſſariis conſulatur.

CAPUT XXXII.

Ex his oſtenditur, etſi quis Romanus Pontifex falſa definiat, Catholicam tamen Eccleſiam ſedemque Apoſtolicam manere ſuo pondere conſtitutam.

His convincuntur ii qui Eccleſiam Catholicam ſtatim interituram putant,

(a) Sigeb. L. de ſcript. c. 112. (b) Baron. T. X. (c) Baron. T. X. ad an. 853 & ſeq.

tant, ſi quis Romanus Pontifex falſa definiat tanquam una ea res ſit quam Eccleſiæ Catholicæ auctoritas ſupplere non poſſit. Atqui alia quæ memoravimus, cogitanda erant. Nempe certum eſt Romanum Pontificem à Deo eſſe poſitum qui Catholicæ ſocietatis communioniſque eſſet vinculum. Stat ſemper invictum illud (a) Optati de Romano Pontifice: *cum quo nobis totus orbis unitatis in ſocietate concordat*; Et illud (b) Hieronymi ad Damaſum: *qui tecum non colligit, ſpargit*; Et illud Cypriani, illud Ambroſii, illud omnium, ut cum Epiſcopo Romano, id eſt, cum Eccleſiâ Catholicâ communicemus. Atque hinc etiam valet illud; abſque Romano Pontifice non colligi Synodos. Quippe quo duce Eccleſiæ uniri, conjungique debeant: hæc à Chriſto inſtituta, hæc in ævum duratura ſunt. Neque eò ſeciùs, Deo permittente, ea interdum eveniunt, quibus viri boni Sanctique Pontificiæ communionis exſortes manere debeant; ut Auxilio Presbytero contigiſſe vidimus, ne fateri cogeretur, ceſſaſſe in Italiâ per viginti annos legitimum Sacerdotium legitimàmque ſacrorum adminiſtrationem. Quid in illo ſchiſmate, cùm inter duos, treſve Pontifices, viri boni, ipſáque Eccleſia fluctuaret; & à duobus deluſa, ab utriuſque ſe obedientiâ ſubtraheret? An abrupta erat illa teſſera Chriſtianæ fraternitatis, in Romani Pontificis communione à Chriſto conſtituta? Abſit. Ad eam enim in integrum reſarciendam votis omnibus anhelabant; Romano Pontifici, ſi non actu ac re ipſâ, tamen animo, affectu, voluntate conjungebantur. Interim Eccleſiæ Catholicæ, quod ſæpe dicendum eſt, eique connexæ ſedis Apoſtolicæ communione gaudebant. Et cùm omnino Synodo opus eſſet, Romani Pontificis ad eam colligendam officium. Eccleſiæ Catholicæ, hoc eſt, Spiritûs Sancti, ſupplevit autoritas. An ergo officium confirmandi in fide fratres, ſi caſus occurrat, eadem Eccleſia ſupplere non poſſit? Abſit. Certè infandi illius ac diuturniſſimi ſchiſmatis tempore fœdæ hæreſes, Wiclefi, Huſſique totâ Eccleſiâ vulgabantur; quibus interim certa Eccleſiæ Catholicæ auctoritas reſiſtebat; adversùſque eos multa ſunt edita ejuſdem Eccleſiæ decreta graviſſima, quibus Catholici firmabantur, hæretici profligabantur. Quin ipſi hæretici nihilo ſeciùs in ſedis Apoſtolicæ Eccleſiæque Romanæ verba fidemque adacti ſunt, & ad illam petram æquè alliſi, ac ſi Romana ſedes ſuo præſide frueretur. Nec mirum; neque enim Romana ſedes aut fides in vacatione interit, neque interitura eſt, etiamſi graviora ac diuturniora impedimenta contigerint. Cur ergo eò magis aut ſedes Apoſtolica, aut Catholica Eccleſia collabatur, ſi quis Romanus Pontifex falſa definiat: nempe in uno hoc caſu deficiet Eccleſiam ille à Chriſto datus, ut in ea maneret Spiritus. Nulla erit, ſuper quæ ſuccurrat, aut Synodum colligat, auctoritas. Quid ſi Romanus Pontifex hæreſim non jam definitione ſanciat, ſed tamen prædicet? Quid ſi ſit apertè jam obſtinatèque hæreticus? Quid ſi ſimoniacus? Quid ſi ſchiſmaticus? Quid ſi contumaciæ nomine meritò deponendus? Quid ſi bonos viros à ſua communione depellat? Quid ſi mente captus? Quid ſi detentus? Quid ſi ea tam multa contingant, propter quæ ei neceſſariò obſiſtatur? Hæc enim partim eveniſſe, partim evenire potuiſſe omnes confitentur. Quid dicam de Marcellino, quem thurificâſſe multi crediderunt. Quid de illâ,

(a) Optat. (b) Hier.

illà, quam adversùs eum collectam memorant, Sinueſſanâ Synodo trecentorum Epiſcoporum? Falſane, an vera ſit, nihil hîc noſtrâ refert, veram certè eſſe ipsâ rei ſummâ defendit (a) Baronius. Veram eam eſſe plerique Canoniſtæ per trecentos annos exiſtimârunt; eoque exemplo pro certo habuerunt, quibuſdam in cauſis Synodum ultrò convenire poſſe, non quidem ad judicandum, ſed ad convincendum atque increpandum Romanum Pontificem, ut ſaltem pudore victus abdicare cogatur. At enim, inquiunt, cauſæ eæ ſunt neceſſariæ cur Synodus fiat, etiam invito Romano Pontifice, tanquam ulla cauſa magis neceſſaria ſit, quàm læſæ fidei; aut adversùs Romanum Pontificem valeat Eccleſia, ſi hæreſim prædicârit, inermis verò atque omni præſidio deſtituta jaceat, ſi certas formulas aut ſolemnitates adhibeat; quo quid abſurdius? Et tamen quandoquidem in eo cauſa ſtat, jam exempla afferenda ſunt, atque infirmiores animi ipsâ experientiâ confirmandi, ne quid fidei metuant, ſi quis Romanus Pontifex, quod abſit, officio deſit.

CAPUT XXXIII.

Lapſus Romanorum Pontificum nihil Eccleſiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apoſtolicæ nocuerunt: Liberius ordine temporum primus recenſetur.

Hic neceſſariò repetendi ſunt Romanorum Pontificum in cauſis fidei pertractandis, non modò cunctationes periculoſæ interdum, ſed etiam lapſus. Etſi enim animus refugit commemorare ea, quibus imbecilles anim commoveri ſolent; tamen hæc me ſpes ſuſtentat, fidei omnia profectura, cùm evidens futurum ſit, Romanis quoque Pontificibus, in injuncto officio confirmandi fratres deficientibus, tamen illud officium haud minùs poſtea viguiſſe, haud minùs immotam perſtitiſſe Eccleſiam Catholicam, eique conjunctam Sedem Apoſtolicam, ac Romanam fidem.

Hîc primo loco occurrit Liberius: Neque verò animus eſt tractare quæſtionem de Sirmienſibus formulis: quâ in controverſiâ doctiſſimi quique dubitare ſe potiùs quàm certi aliquid tenere ſe fateantur. Nos in eam ſententiam propendemus, ut Liberius ei formulæ ſubſcripſerit, quæ eſſet omnium maximè innocua. Hæc interim certa (b) ſunt; peſſimè feciſſe Liberium, qui cùm Arianorum artes fraudéſque noſſet, ei fidei ſubſcriberet, quâ Chriſtus conſubſtantialis ejusdémque cum Patre ſubſtantiæ taceretur. Illud enim erat initæ cum Hæreticis conſenſionis indicium ac teſſera: atque adeò per Liberii ſubſcriptionem Ariani id obtinebant, quo Nicænam infringerent & infirmarent fidem. Quare Liberius nec ipſe dubitavit, datis fœdiſſimis ac miſerabilibus Litteris, cum omnibus Arianis communicare, atque à ſua & Eccleſiæ Romanæ communione ſegregare Athanaſium, cum quo communicâſſe pars Eccleſiaſticæ atque Catholicæ communionis habebatur. Hæc à Liberio perpetrata ſatis amplam cauſam dederunt, cur ei hæc agenti Anathema ab (c) Hilario diceretur; cur ille ab (d) Hieronymo & aliis in hæreſim ſubſcripſiſſe memora-

(a) Baronius.

(b) *Baron.* T. 3. ad ann. 357. n. 30. & ſeq.
(c) Hilar. (d) *Hieron.* in Chron. idem de ſcript. Eccleſ. in Fortunatiano.

Digitized by Google

moraretur. Quo etiam factum eſt, ut à Romanis haud aliter reciperetur, quàm ut qui fidem prodidiſſet, ac ſe Arianâ communione maculâſſet, Hæreticiſque per omnia communicâſſet, exceptâ rebaptiſationis infamiâ, ut in vitis (a) Romanorum Pontificum diſertè ſcriptum legimus.

Neque omittendum illud quod eſt graviſſimum, Liberium, poſtquam Arianorum communione pollutus Romam rediit, à maximâ Cleri & Populi Romani parte rejectum, Sanctum Damaſum graviſſimum eâ tempeſtate Eccleſiæ Romanæ Presbyterum, ac poſteà Liberii ſucceſſorem, præ cæteris ab ejus communione abhorruiſſe, ac Felici in ejus exulantis locum ſubſtituto adhæſiſſe; quod hìc vice verſâ Catholicam Eccleſiam contra Conſtantium tueretur. (b) Hinc *ab eo die*, quo ſcilicet, Liberius in urbem ingreſſus eſt, *fuiſſe perſecutionem maximam in Clero; ita ut intra Eccleſiam Presbyteri & Clerici complures necarentur, & martyrio coronarentur*; ipſe etiam (c) Felix pro confeſſione fidei moreretur, ac Martyrum numero haberetur. Hæc in vitis Romanorum Pontificum ſcripta recipit (d) Baronius; quibus profectò rebus Liberius non confirmabat, quam potiùs omni ope infringebat fidem.

CAPUT XXXIV.

Euſebii Romani Preſbyteri ac Martyris acta referuntur.

TUnc Euſebius Romanus Presbyter martyrium paſſus eſt, cujus memoriam XIV. Auguſti cum Eccleſiâ Romanâ agimus, quo die in Martyrologio Romano celebratur.

Hujus acta (c) Baronius in Annalibus paucis refert. In notis ad Martyrologii diem 14. Auguſti remittit ad Boninum Mombritium Mediolanenſem, ex quo ejusdem Euſebii uberiora acta promamus.

Sed quandoquidem Mombritius in paucorum eſt manibus, non pigebit antiqua Sancti Euſebii acta memorare, prout ea ex illuſtriſſimi Archiepiſcopi Rhemenſis excuſo codice diligenter exſcripſimus. Is igitur ſic habet tomo primo paginâ 515.

Tempore quo Liberius de exilio revocatus fuerat à Conſtantio Auguſto Hæretico, in eodem tamen dogmate, ut non baptizaret populum, ſed una commumunione contaminaret plebem. Euſebius verò Presbyter urbis Romæ cœpit declarare Liberium Hæreticum & amicum Conſtantii. Profectò cùm multi in ſancta confeſſione & Catholica vitarent communionem Liberii, per Euſebii Presbyteri doctrinam occupantur Eccleſiæ à Liberio; ejicitur Felix de Epiſcopatu; ſubrogatur Liberius; tenetur Euſebius Presbyter, quia in domo ſuâ, quam ipſe conſtruxerat, populum congregaret, & quia plebem ſanctam exhortabatur; tunc Conſtantius Imperator aggreditur cum Liberio Euſebium Presbyterum, dicens: tu ſolus Chriſtianus es in urbe Roma. Euſebius Presbyter reſpondit: Sic confidimus in Domino, quia fideles nos inveniet Chriſtus, ſicut & baptizati ſumus, & per benedictionem quam à beato Julio ſuſcepimus. Liberius dixit: nos cujus fungimur vice; nonne Juliia nteceſſoris noſtri? Euſebius Presbyter dixit: Sic perſeveráſſes in fide, quam in perſecutione primò tenere viſus fueras. Liberius dixit, præſente Auguſto: tam contumacem me exiſtimas? Euſebius dixit; Res ipſa te docet & declarat. Impe-

(a) Vit. Ro. Pont. in Liber. (b) Vitæ Rom. Pont. in Liberio (c) Ibid. (d) Bar. T. III. ad ann. 357. n. 45.

(c) To. 3. ibid.

Digitized by Google

Imperator Conſtantius dixit : & quid eſt inter Fdem & Fiidem ? Euſebius Preſbyter reſpondit ; quantùm ad nos peccatores , integrè tenentes fuimus ? Quantùm ad vos , inſania Diaboli & invidia ſuperſtitionis veſtræ , ut Felicem Epiſcopum quem vos timuiſtis. * *Catholicum & Dominum Jeſum-Chriſtum invocantem , purum Sacerdotem ab omnibus declaratum , in damnationis cauſam exilio direxiſtis ; qui tamen in prædiolo ſuo orationibus vacat ; & quidem juſſu tuo Chriſtianis occiſionem & necem præcepiſti inferri , maximè Clericis , Preſbyteris & Diaconis. Tunc iratus Conſtantius ſub rogatu Liberii includit Euſebium Presbyterum in quodam cubiculo domûs ſuæ , quod humile erat , in latitudine pedes quatuor : & ibi multis diebus in oratione conſtanter perſeverans , incluſus tamen poſt menſes ſeptem dormitionem accepit* , 19. *Calendas Septembris* : „ Cujus corpus collegerunt Gregorius „ & Oroſius Presbyteri , & parentes „ ejus , & ſepelierunt in cryptâ juxta „ corpus beati Xiſti Martyris & Epiſco- „ pi in viâ Appiâ , in Cœmeterio Callix- „ ti ; ubi & titulum ipſius ſcribentes , „ poſuerunt pro commemoratione ejus : „ *Euſebio homini Dei.* In eodem tem- „ pore auditum eſt à Conſtantio Impe- „ ratore , quòd Gregorius & Oroſius „ Presbyteri collegiſſent corpus Euſebii „ Presbyteri , & in eâdem cryptâ vivum „ præcepit includi Gregorium. Tunc „ Oroſius Presbyter, collegit ſemivivum „ beatum Gregorium nocte occultè prop- „ ter Conſtantium Auguſtum , & emiſ- „ ſo ſpiritu ſepelivit eum juxta corpus „ Sancti Euſebii Presbyteri ; qui etiam „ Oroſius hæc geſta ſcripſit. Ab eo- „ dem die intra Eccleſias juſſu Conſtan- „ tii Imperatoris , quiſquis inventus fuiſ- „ ſet non ſic confiteri & participare , „ ſicut Liberius , indiſcuſſus gladio pu- „ niretur ; in plateis , & vicis , & „ in Eccleſiis , ſive in Balneis gladio „ trucidabantur , perſequente Conſtan- „ tio Chriſtianos unà cum Liberio. „ Mortuo autem Liberio , levatur Da- „ maſus qui voce publicâ damnavit Li- „ berium , facta Synodo cum Epiſco- „ pis viginti octo , & Presbyteris viginti „ quinque & ceſſavit perſecutio ; non „ tamen multum tempus , donante Do- „ mino Jeſu - Chriſto , qui vivit & reg- „ nat in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

* In Edit. Baluz. quem vos non tacuiſtis.

Huc uſque acta ; ubi innatâ ſimplicitate ipſa ſe prodit antiquitas ; & quibus ejus generis actorum aliquis ineſt guſtus , hoc ſapiunt. Tum Uſuardus Monachus , & Ado Viennenſis hæc acta viderunt , ex quorum quippè verbis , brevem illam , quam ſuis Martyrologiis inſerant , Sancti Euſebii contexunt hiſtoriam. Cæterùm id quod hîc de Damaſo in fine actorum ſcriptum eſt , quòd voce publicâ damnavit Liberium , facta Synodo , ad Damaſi Pontificatum referendum non eſt : pridem enim Liberius reſipuerat ; ſed hæc fecit Damaſus tum Presbyter , ac deficiente Liberio Synodum fieri proeuravit ; innuuntque obiter acta , eum qui hæc fecerit , meritò Liberio ſubrogatum fuiſſe.

Quod autem in his actis , ut & in vitâ Liberii ſcriptum eſt , de rebaptizatione ab Arianis factâ , non debet movere doctos ; qui apud (a) Ambroſium de Auxentio legerint : *Cur igitur rebaptizandos Auxentius fideles populos putat , baptizatos in nomine Trinitatis , cùm Apoſtolus dicat ; una fides , unum baptiſma.* Hoc igitur Liberius reſervavit , ne Romani rebaptizari cogerentur. Quid autem egerit ;

Pp 2 quàm

(a) Liv. V. Ep. 32.

Digitized by Google

quàm à rectæ fidei defenſione defecerit, quam perſecutionem moverit adverſùs fratres, quos confirmare in fide jubebatur, ſatis patet ex actis; nunc quid ad hoc reſpondeant audiamus. *

CAPUT.

* Singularem operam poſuiſſe videtur Autor illuſtriſſimus, in hac elucidanda vita Euſebii Presbyteri Romani, quam totam ferè ex Bonino Mombritio deſcripſit. Recudit hanc ad quatuor vetuſtiſſimos codices manuſcriptos recenſitam & emendatam, vir de Litteris, dum viveret, optimè meritus Stephanus Baluzius Miſcellaneorum Tomo II. pag. 141. aitque (a) in notis continere res ſcitu digniſſimas, quarum nulla eſt mentio in Annalibus Eccleſiaſticis quibus utique illuſtrandis non minùs quàm Præſul noſter illuſtriſſimus utilem fore credidit. Summa narrationis hauſta eſt, ut fine legitur, ex Commentariis Oroſii Presbyteri, ipſius Euſebii ſodalis & conſanguinei. Is enim poſtquam tam ipſi quàm Gregorio perſecutionis ſocio juſta reddidit (b) *hæc geſta conſcripſiſſe* dicitur. Quæ circa Juſtiniani Imperium, eam in formam redacta ſunt, qua hic habentur ab alio Autore & fortè eo qui geſta Pontificalia eodem ferè tempore compilavit, adeò ſimilis apparet in utroque opere ſtyli ſermoniſque facies. Hinc Præſul illuſtriſſimus, hæc ipſa quæ edit acta potiſſimum ab antiquitate, quæ ſua ſe ſimplicitate prodit, nec minùs à domeſtica traditione ipſius Eccleſiæ Romanæ, in qua res tota geſta eſt, & ſic deſcripta, commendat, quamplurium jam ſæculorum intercapedine firmatam & comprobatam nono demum ſæculo per totum orbem in Martyrologiis ſuis promulgârunt Uſuardus Monachus, & Ado Viennenſis. Cùm tamen hæc, qualia nunc habemus acta, non ſint ipſum opus primigenium Oroſii, vexata ſunt his ultimis temporibus & ab anno præſertim 1704. (c) multis criticorum tricis, quarum unam, aut alteram prævidit Autor illuſtriſſimus & expeditè ſolvit, ubi explicat ea quæ vel de rebaptizatione ab Arianis propoſita, vel de Synodo, quæ publica voce damnavit Liberium, in his actis habentur.

Duo nihilominùs vel fortè etiam tria, quæ objecta ante mortem videre vix potuit, intacta reliquit, quibus nunc potiſſimum adverſùs hanc vitam inſurgunt, eamque vim habere volunt ut omnem illi autoritatem adimant, hîc utique ad plenam confirmationem hujus & ſequentis capitis diſcutienda & reſolvenda, ne ſilentii præjudicio oppreſſa magis, quàm pro merito ſuo contempta & reprobata adverſariis videantur.

Id verò tanquam palmare & præcipuum cæteris præponere ſolent quod in hac vita legatur, Euſebium, in urbe Roma, adſtante Liberio, poſt ſuum ab exilio reditum, congreſſum eſſe præſentem, cum præſente Conſtantio: aiunt enim id apertè pugnare (d) cum hiſtoria publica, ex qua ſatis conſtat egreſſum Roma Conſtantium anno 357. quarto kalendas Junias, dum adhuc in Thracia Liberius exularet, nunquam poſteà pedem in urbem retuliſſe revocato Liberio, ſed quidquid in ea re difficultatis ineſt, ipſi ſolvere ſolent qui objiciunt, ubi de narratione Theodoreti circa res geſtas (e) in ordinatione Ambroſii Epiſcopi Mediolanenſis agitur. Apertè enim huic interponit contra ſcriptorum cæterorum fidem præſentiam Valentiniani ſenioris Auguſti. multáque mandaſſe refert & cum Epiſcopis interlocutum eſſe quaſi Mediolani degentem quem ex Ammiano (f) conſtat apud Treviros aut certè alicubi in Rheni vicinia tunc hyemem egiſſe. Nectamen ideò (g) critici noſtri volunt Theodoretum ſtatim omni autoritate ſpoliandum eſſe, imò nec totam hanc ejus narrationem rejiciunt, quàm verè profecta, ab Imperatore mandata, & reſponſa verè ab Epiſcopis edita, continere non dubitant, ſed cùm harum rerum minimè teſtis oculatus; aut etiam Autor primigenius fuerit Theodoretus, haud alienum à vero exiſtimant, ſubjectos illi Commentarios fuiſſe, in quibus, hæc tam mandata quàm reſponſa, verbis, ut non rarò fit, quibuſdam ancipitis ambiguæque poteſtatis expreſſa eſſent, quorum diverſo ſenſu deceptus, reſcripta incautiùs immutárit in ſermones & perlata per veredarios mandata, quaſi præſentis imperia ſit interpretatus; maximè cùm ſciret Imperatores in Occidente degentes, ipſumque etiam Valentinianum ſæpiùs Mediolani egiſſe. Ita ſanè hîc explicanda veniunt, quæ de Conſtantio in his Euſebii noſtri geſtis habentur, & ab Oroſio primigenio ſcriptore aliter expreſſa non dubitamus, quanquam verbis haud ita perſpicuis, ut non facilè potuerint poſt duo plus minùſve ſæcula, ab Autore minùs cauto aut in antiqua hiſtoria non ſatis verſato, in eum ſenſum abripi qui nunc criticos noſtros moratur, abſque ullo tamen autoritatis aut ſinceritatis detrimento quoad cætera, quæ nec ita facilè ſimili obnoxia errori nec ſimiliter quoque aliorum teſtimonio redargui videmus.

Quod

(a) BALUZ. *Miſcel.* Tom. II. in notis pag. 497. (b) Ibidem *in corpore Operis*, pag. 142. (c) Vide *Tillemontii Commentarios in Hiſt. Eccl.* Tom. VI. *de Hæreſi Ariana*, Cap. 75. pag. 418. & in not. pag. 676.

(d) *Ammian. Marc.* Lib. XVI. p. 72. (e) THEOD. *Hiſt. Eccl.* Lib. IV. Cap. VI. Edit. *Sirm.* Tom. III. pag. 646. (f) *Ammian.* Lib. XXX. p. 418. (g) Vide *Tillemont.* Tom. X. *in vitam Ambroſ.* not. 4. pag. 739.

Digitized by Google

CAPUT XXXV.

Adverſariorum effugia precluduntur : noſtra argumenta firmantur.

PRimùm quidem aiunt, ad hæc miſera & infanda, vi adactum Liberium, tædio ſcilicèt victum exilii, ut ſcribit Hieronymus. Id ipſius Liberii, quæ ſuperſunt miſerabiles teſtantur Litteræ : ſatis enim conſtat, etſi diſtrictos gladios non legimus, tamen intentatos necis metus. Sed nihil magis infregit Liberium, quàm prava cupido tantæ recuperandæ Sedis, quod etiam (a) Baronius confitetur, verèque memoravit eam fuiſſe Dalilam, quæ hunc Samſonem corrupèrit. Utcumque eſt, ſi verba Chriſti, dicentis : *Rogavi pro te*, omninò eò pertinent,

(a) *Bar.* Tom. III. ad ann. 347. N. 23.

Quod enim opponunt ſecundo loco apud alios non legi quòd Liberius Catholicam fidem negaverit, aut inſectatus ſit, multò minùs quòd perſecutio extincta cum ejus Autore Conſtantio, modico tantùm tempore ceſſaverit, quæ nonniſi poſt annos, ut minimum, viginti quatuor ſub Juſtina Valentiniani Regis pueri matre recruduit, quoad omnes & ſingulas partes falſum eſſe evidenter apparet. Et de negatione quidem Liberii teſtis vel unus, operis hiſtorici fragmento Sexto ſufficiet Hilarius. Illic enim pluribus diverſiſque modis ingeminat (a) Perfidiam apud Sirmium deſcriptam & Liberio Papæ Beroeæ à Demophilo expoſitam, ab ipſomet Liberio tandem dictam eſſe Catholicam, & ſimul eumdem propter hanc ipſam prævaricationem apoſtatam appellare non dubitat, his ferventiſſimis verbis erumpente zelo quem tanta fidei Catholicæ illata à Pontifice injuria accenderat. *Hæc eſt perfidia Ariana, hoc ego notavi, non Apoſtata.* Cæteri verò ſcriptores modò cum (b) Athanaſio Liberii *prius in hæreſim odium* commemorant; quod poſteriùs evanuiſſet modo cum (c) Hieronymo & Auxilio, *ad ſubſcriptionem Hæreſeos* deveniſſe, vel tandem apertè (d) *hæreſi Arianæ ſubſcripſiſſe* quantumvis præmiſſa (ſi quid in illo ſolatii ineſt) lamentabili deploratione ſignificàrit. Quæ ſanè innuunt fidem Catholicam à Liberio ſaltem exteriùs deſertam & abnegatam fuiſſe. Apoſtata enim, quod Græcum nomen eſt, Latinè defectorem ſignificat, nec tribui ſolet niſi iis qui à fide deſciviſſe, eamque publicè deſeruiſſe videntur. Hæreticus verò eodem jure cenſetur, qui alicujus temporalis commodi, & maximè gloriæ principatûſque ſui gratia, falſas ac novas opiniones vel gignit, vel ſequitur, vel certè videri vult ſequi externa & publica profeſſione, cum eis qui genuerunt aut ſequuntur. Quod ipſum negationem externam planè conjunctam habet. Unde & hoc nomen in Liberium ipſum verè propriéque cadere toto ferè capite ſequenti invictè demonſtrat Autor illuſtriſſimus. Quod ſpectat verò ad perſecutionem; præter quam quod huic aperta teſtimonia perhibentur in geſtis Pontificalibus Felicis & Liberii (e) Sozomenus quoque refert *Liberio ſuos, uſque adeò addictos fuiſſe, ut ejus cauſâ graviſſimam ſeditionem excitaverint, & ad cædes uſque proruperint*, ſed clariſſimè omnium Hieronymus (f) in Chronico, ideò cum Felice ejectus Clericos memorat, *quòd Liberius tædio victus exilii & in hæreticam pravitatem ſubſcribens Romam quaſi victor intraverat.* Quibus in verbis apparet verúmque pariter junctum, id eſt, eam fidei negationem quam neceſſariò importat : *Hæretica pravitatis ſubſcriptio & victoriam*, utique non ſine vi & pugna aliqua cum æmulis qui per illam victoriam, *ejecti* dicuntur. Et hæc eſt perſecutio peculiaris urbi Romæ quam deſcribunt acta Euſebii, non illa generalis quæ toto ferè tempore Conſtantii diverſis variata temperamentis, Eccleſiis omnibus aliquando ſæviùs, aliquando etiam remiſſiùs incubuit. Et illam quidem localem, urbique Romæ & propriam acta noſtra ceſſaſſe volunt, ſive poſt Euſebii mortem, ſive quod magis ſeries demonſtrat, poſt Synodum, Autore Damaſo, qui poſteà Pontifex fuit, in Liberium congregatam, etſi *non ad multum tempus*, id eſt, ad exitum uſque Concilii Ariminenſis. Nec enim mirum eſt Liberium cui tanta conſtantia omnes reſiſterent intellexiſſe tandem viam à ſe inſiſti, quæ res ſuas in odium, invidiámque maximam deduceret. Tum aliæ ſubinde cauſæ interveniſſe videntur. Jam enim omiſſis prima & altera Formula Sirmienſi, quarum alterutri Liberius ſubſcripſerat, & hactenùs ſubſcribi ab omnibus voluerat, tertia in nova Synodo Sirmienſi parabatur & propter acti diſputationem de majoribus Conciliis Arimini in Occidente & Seleuciæ in Oriente celebrandis agitabantur conſilia, quorum expectatio ſuſpenſos omnium detinebat animos. Unde per illud intervallum incerto

(a) *Hilar.* Edit. Bened. p. 1139. & 1340. (b) Athan. *in Epiſt. ad ſolit.* p. 817. (c) Hieron. *vir illuſtr.* C. XCVII. (d) Auxilius *de Sacris ordinat.* C.

(f) *Sozom.* Lib. IV. C. XV. (g) Hier. *in Chron.*

Digitized by Google

tinent, ut Petri ſucceſſor nunquam fidei deſit, nuſquam officio confirmandi fratres, Liberium haud minùs ab

incerto futurorum Liberio facilè Eccleſia reſpirare potuit. Poſt Ariminenſe verò Concilium, ſi Socrati Sozomenóque credimus: (a) *Conſtantius Urſatio ac Valenti, eorúmque aſſeclis quidvis contra Eccleſias agendi liberam poteſtatem dedit, & expoſitionem fidei quæ lecta fuerat Arimini ad Eccleſias Italiæ mitti juſſit; mandans, ut quicumque ſubſcribere ei nollent, pellerentur Eccleſiis, & in eorum locum alii conſtituerentur.* Et ſic renovata eſt perſecutio, quæ vix integro anno quieverat, adeóque non minùs in hoc tertio, quàm in duobus aliis acta noſtra cum cæteris ſcriptoribus conſentiunt. nec veritatem exaggerant dum Liberii ſive hæreſim, ſive perſecutionem deſcribunt; ſiquidem ſtant intra id quod poſcit argumenti neceſſitas, nec perſecutionis hujus amplificandæ ſtudio terminos ejus ultra modum fidémque geſtorum publicam protendunt, ne quis jam hæc conficta ad ſuggillationem Romanorum Pontificum, ut & ad Hiſtoriæ ludibrium ulteriùs effutiat.

Quod ſi qui tandem alii ſunt, ut planè inter adverſarios eſſe nonnulli dicuntur qui illud ultimum urgeant, quidquid de veritate aut diuturnitate hujus perſecutionis ſtatuatur, eâ ſaltem Martyres aut Confeſſores, Euſebium & ſocios fieri non potuiſſe, qui, ut hæc ipſa vita teſtatur, ſequerentur partes Felicis Pſeudo-Pontificis quem cum ſuis omnibus, tam Marcellinus Presbyter, in præfatione precum ad Theodoſium, quàm Hieronymus in Chronico, & magnus Athanaſius, in Epiſtola ad ſolitarios perjurii, non minùs quàm Schiſmatis crimine inſamatum reliquerunt, pari facilitate reponimus in quamcumque partem ſuper hac diſputatione concedamus, non ideò purgatum iri Liberium à crimine, quo propter impiam ſubſcriptionem Hæreticus & amicitia Conſtantii pollutus jactabatur ab Euſebio, quo fit ut ad rem ipſam quam unicè per hæc acta comprobatam volumus, tota hæc objectio minimè pertineat. 2. Neque hoc Schiſma, ſi ſatis conſtet, fraudi jam eſſe poſſe Euſebio, aut ſanctitatis ac confeſſionis ejus famam obſcurare quæ jam à tot ſæculis conſtanti Univerſalis Eccleſiæ traditione nititur, nec alioquin abſimili multùm exemplo in ipſâ Eccleſiâ Romanâ fulcitur. Colit hæc enim pridie kalendas Junii Paſchaſium Diaconum, de quo refert in Dialogis Sanctus Gregorius Magnus, b) *quod in contentione ſimili* quæ ſub finem quinti ſæculi Symmachum inter & Laurentium, *inardeſcen-*

(a) *Socr.* Lib. II. C. XXXVII. *Sozom.* Lib. IV. Cap. XIX. (b) Greg. *Magn. Dial.* Lib. IV. Cap. II. Tom. II. *Edit. Bened.* pag. 444.

ipſo metu tactum eſſe oportebat, quàm à cæteris pravis cupiditatibus. Quis enim non videat, id promiſiſſe Petro Chriſtum,

te zelo fidelium commota eſt, in parte Laurentii, omnium licèt unanimitate ſuperatus, ad mortem uſque permanſit, & tamen ſtatim à morte miraculis claruit, Dæmoniacúmque ſanavit, interim quidem ad tempus aliquod detentus in pœnâ: quia ignorantiæ errore peccaverat, ſed ab eo peccato ob eleemoſynarum largitatem brevi purgatus & liberatus, ut tandem revelatum fuiſſe Germano, Capuano Antiſtiti, narrat Gregorius. Sanè & in Euſebio noſtro, poſito Felicis Schiſmate, quemcumque nævum tandem ex eo contraxerit, cùm non ex malo animo ortum haberet, zelo fidei Catholicæ coopertum; & vel in hac vita, paſſionis falce, vel in altera quavis aliâ brevi pœnâ purgatum fuiſſe, Eccleſia ex ejus miraculis, aut aliis ſanctitatis indiciis facilè edoceri potuit. 3. Etſi Martyres & Confeſſores in vero & propriè dicto Schiſmate minimè reperiri poſſe fateamur, de hoc tamen Felicis Schiſmate non ita conſtare, ex novis veteribuſque Eccleſiæ monumentis facilè probare poſſumus.

Et quidem Antonius Pagius ex ordine Minorum Autor ingentis eximiique operis quod (c) critica in Annales Baronii dicitur ad annum 355. re maturè perpenſâ, utramque opinionem ſuos Patronos habere ait, ſuáſque rationes, vixque certum aliquid de hac controverſiâ dici poſſe, & inter Felicis adverſarios celebris præ cæteris Chriſtianus Lupus (d) qui hinc potiſſimum cauſam ipſius abjectam à ſe cauſatur quòd Liberius nec à Deo, nec ab homine degradatus fuerit. nihilominùs nodoſam quæſtionem ait in qua ſtent pro Felice, jam à multis ſæculis omnes penè Romanæ Eccleſiæ libri; qui eum Pontificem ac Martyrem exprimunt & noviſſimè inventa ſub Gregorii XIII. Pontificatu Sarcophagi inſcriptio, quæ hæc firmanda & cuſtodienda in Romano Martyrologio perſuaſit. Quæ utique liberum unicuique de eâ re judicium permittunt, ſatiſque ſignificant nemini pro utraque parte teſtimonia aut argumenta eſſe defutura. Et manifeſtè res ita ſe habet. Marcellini enim Presbyteri, qui maximè contra Felicem producitur in recitandis factis externis, quæ ſuo tempore contigerant & Roma cum ipſo ſuis oculis viderat nullatenùs autoritatem rejici poſſe facilè confitemur, judicium tamen ob ſectam Luciferianam, cui nomen dederat, ubi præſertim de crimine, aut accuſatione aliquâ in adverſarios ejus ſectæ

(c) Pagi. *Crit.* Tom. I. pag. 422. (d) Lup. Decret. & *Can.* Tom. IV. pag. 795.

Digitized by Google

Chriſtum, ne ullâ animi infirmitate vinceretur? Quo loco ſi metum excipimus, nimium ſtultè in re tantâ ludimus. Atque hoc animi robur ad Petri ſucceſſores manâſſe oporteat, ſiquidem

ſectæ agitur, ſuſpectum ſæpiùs habere cogimur, & audaciorem ſin minùs in pervertenda ſactorum ſubſtantia, in addendis nihilominùs, aut detrahendis, vel certè diſſimulandis pro anticipata opinione circumſtantiis, non raró deprehendimus; imò Lupus ipſe diſertis verbis multa mentiri, ubi res ſua poſtulat, non diffitetur. Athanaſium & Hieronymum fide digniores non dubitamus, nec tamen mirum ſi in tanta confuſione rerum tunc Romæ geſtarum, in qua quiſque ut partem, ſic narrationem haberet ſuam, nonniſi perturbata factorum notitia in Ægyptum pervenerit ad Athanaſium, aut ipſe quo erat animo in Liberium eam antetulerit cæteris, quæ amici quondam ſui honori, aut conſuleret magis, aut certè minùs detraheret. Nam Hieronymus vix quidquam habet à Marcellino diverſum, & ſi quid habet, pleriſque non videtur melioris notæ, quàm quæ de Meletio & Cyrillo, ex ſparſis ut plurimum inter adverſarios rumoribus Chronico ſuo inſeruit. Diverſas certè narrationes de Felicis electione & ordinatione ab ipſis initiis percrebruiſſe & ad ſe perveniſſe Socrates, Sozomenúſque teſtantur, & omninò diverſa eſt quæ ex ipſis Archivis Eccleſiæ Romanæ ſi ſexto ſaltem ſæculo propagata eſt ab ea quæ Marcellini autoritate ſtatuitur. Quare jam multi ſcriptores graviſſimi, conjectam in Felicem & Sectatores Schiſmatis & perjurii criminationem, cujus aliæ probationes non ſuppetunt, aut magni ponderis eſſe ſtatuunt, & quæ in contrarium extant monumenta facilè præponenda judicant. Nec tamen litem movent Marcellino de juramento quod ait, (a) *eò die quò Liberius ad exilium profectus eſt, à Presbyteris & Archidiacono Felice, necnon Damaſo Diacono, cunctiſque Eccleſiæ ordinibus, præſente pariter populo Romano, ſolemniter eſſe præſtitum, quo nimirum ipſi fidem facerent, ſe, quandiù viveret, Pontificem alterum nullatenùs habituros.* Sed hac in re ſtructam aiunt mala fide, tàm in Felicem quàm Clerum ejus Schiſmatis & perjurii calumniam, diſſimulatà gravi circumſtantiâ; ſcilicet hoc juramentum mox ſolutum eſſe à Liberio, & conſenſum ab eo Felicis ordinationi accommodatum, quum Imperator, quem ſpes fuerat hoc juramento deterritum iri ab attentanda nova electione firmus in propoſito perſiſteret, & extrema quæque Clero minitaretur niſi reſcriptis ad hoc miſſis ſtatim obtemperaret. Rem enim ſic contigiſſe facilè ſe probare putant. 1. Quia ſic diſertè ſcribitur in geſtis Pontificalibus, quibus antiqua Eccleſiæ Romanæ traditio conſignatur: (b) *Congregatos Sacerdotes, & cum conſilio eorum Liberium*, ſive ut Baronius legit, *procurante Liberio, Felicem in ejus locum ordinaſſe.* 2. Quia eodem modo loquitur (c) Theodoretus, nec enim uſpiam Felicem contra Liberium, ut Gregorium contra Athanaſium λαῶν ἀντὶ ποιμένος impoſitum eſſe dicit, *ſed ordinatum eum poſt magnum Liberium* μετὰ τὸν μέγαν Λιβέριον, *non* ἀντὶ; unde Chriſtophorſonus meritò vertit, *A Felice ſucceſſum eſſe Liberio* quæ vox legitimam poſſeſſionem ſignificat, tum in hoc ipſo ſucceſſionis actu tantùm abeſt ut eum perfidiæ inſimulet, ut contra fidem ejus erga Liberium potiſſimum commendet, dum addit eum *ordinatum eſſe ex fidelibus ejus Diaconis* τῶν Διακόνων τῶν πιστῶν ἐκείνου quod ſanè non ita abſolutè diceret ſi in Sedem ejus, nonniſi temerata fide & Sacramenti Religione proculcata conſcendiſſet. 3. Ex ipſo Marcellino conſtat, (d) *Damaſum, ſub Felice Archidiacono, Liberii Diaconum, & cum eodem profectum in exilium, poſtquam de itinere Romam rediit, ita Felici adhæſiſſe, ut ab ejus maximè Sectatoribus in locum ejus, poſt Liberii mortem Antiſtes expoſtulatus ſit.* Unde eamdem perjurii & Schiſmatis notam ipſius Damaſi electioni inurere non veretur; qui tamen ab (e) Ambroſio *Dei judicio, Romanæ Eccleſiæ Sacerdos electus dicitur*, & (f) ab Hieronymo, non minùs *Diſcipulus crucis, quàm ſucceſſor piſcatoris* appellatur, pro merito ſcilicet Sanctitatis, & auſteritate morum quæ an cum Schiſmate & perjurio conciliari poſſit viderint adverſarii, alii ſanè ex ea tot tantiſque teſtimoniis conteſtata, narrationem geſtorum Pontificalium, cui Theodoretus conſentit, & nullo negotio pura & legitima utriúſque electionis ſucceſſio connectitur ſibi potiore jure exiſtimant præponendam. 4. Sozomenus varias relationes perpendens huic potiſſimùm inſiſtendum judicat, quæ Felicem (g) *quantum ad Religionem ſpectat*, quo nomine procul-dubio cum vera fide morum probitas continetur, *omni prorſùs reprehenſione caruiſſe confirmat, uno illo excepto, quod etiam ante ordinationem*, cum aulicis Orientis *Epiſcopis*, qui tunc Conſtantio & hæreſi æquè addicti videbantur *liberè communicaret.* Quo manifeſtè præter hanc unam commu-

(a) *Marcellin.* Prec. pag. 2.

(b) *Baron.* ad ann. 354. (c) Theod. *Hiſt. Eccl.* Lib. II. C. XIV. *Edit. Sirm.* pag. 610. (d) *Marcel.* pag. 2. 3. & 5. (e) *Ambr.* epiſt. 11. (f) Hieron. Tom. V. *Edit. Bened.* ep. 14. *ad Damaſum*, p. 20. (g) *Sozom.* Lib. IV. Cap. XIII.

dem omnes eos promiſſionis ejus hæredes eſſe conſtet. Tum & illud quærimus, ſi hæc Liberius non metu, ſed vel imperitiâ, vel aliâ pravâ cupiditate feciſſet; an ideò ceſſuri erant Euſebius & Damaſus ac Romana Eccleſia? Imò tantò ampliùs reſtitiſſent. Fateamur ergò

communionis maculam, omnem perjurii & Schiſmatis, aut alterius cujuſcumque criminis accuſationem excluſam eſſe voluit. Nec ſanè aliud in Felicis ordinatione reprehendit (a) Athanaſius quam quæ neceſſariò cum hac communione conjuncta ſunt, nimirum Epicteti Centum-cellarum Epiſcopi, quem ejus incentorem apud Conſtantium fuiſſe ſignificat, molitiones & artes imaginem plebis, quæ Clerum ſequi noluerat, per Palatii Eunuchos repræſentatam, itemque adhibitum pro ipſa Eccleſia Palatium, denique vocatos ad rem omnem peragendam, non è vicino, ut mos erat, puros inculpatóſque Pontifices, ſed è longinquo demum eos, qui ſibi Cataſcopi potiùs quàm Epiſcopi nominandi viderentur, in quo ſatis patet: *Hanc communionis & ordinationis*, ut Rufinus vocat, (b) *convenientiam* ab ipſo aſperrimè exagitatam fuiſſe, interim nihil habet de Schiſmate & perjurio quæ revera ex his factis quantumvis certis & indubitatis colligere nunquam potuit. Quod autem addit ubi hanc claudit deſcriptionem: *Creatum ab hujuſmodi hominibus Felicem, dignum profectò, talibus ſuffragatoribus fuiſſe*, ſiniſtram ſanè & odioſam ſuſpicionem habet, per ſe tamen admodum incertam quæ in Meletio, Cyrillo & aliis, qui ab his ipſis Epiſcopis vel ab aliis, haud certè famæ melioris ordinati ſunt evidenter falſi revincitur, & aliorum teſtimonio coarguitur. Quæ de Felice ſimiliter dici poſſe ex hac Sozomeni, aliorúmque Scriptorum ſententia nemo non videt. 5. Socrates etſi Felici, dum hæc Athanaſii veſtigia premit aliquantò iniquior, Scriptores tamen ait (c) *Non defuiſſe qui dicerent illum non ſolùm opinionem Arianam minimè amplexum eſſe, ſed vi ac neceſſitate compulſum, ordinationem ſuſcepiſſe.* Scilicet volente jam Liberio, ac deſcendente in ſententiam Euſtachii, Antiocheni Epiſcopi, qui pridem ab Eccleſiâ ſuâ fugatus ut tunc erat Liberius, omninò judicaverat non reſiſtendum vi majori, quæ alterum ſibi Epiſcopum ſubſtituere deſtinaſſet, quantumvis à ſuſpectis Epiſcopis & ipſe ſuſpectus ordinandus eſſet, periculoſiùs exiſtimans ſi Eccleſia ſine Epiſcopo remaneret, aut ſui cauſa ſcinderetur; adeòque ut Sanctus refert Chryſoſtomus, (d) *vocates omnes admonuit ut ne ſuccumberent, neve aliis, quamvis ovile ingredientibus, ab ipſe recederent, ſed intùs manerent*, quod in Felicis gratiam in tanto Eccleſiæ diſcrimine eo propenſiùs præſtare potuit Liberius, quod pro eâ quæ hactenùs fuerat inter eos amicitiâ minimè ignoraret; id quod etiam omnes Hiſtorici memorant. (e) *Formam fidei à Nicænis Patribus expoſitæ, integram ab ipſo inviolatámque ſervari*, etſi cum ſuſpectis alioquin Epiſcopis communicaret quòd ipſum infirmioréſque Fratres, qui illi ſubeſſent à perſecutione tutiores faciebat, & ſimul ne Hæretici nequitiam ſuam exercerent impediebat, & Felicem in ipſa fide confirmabat, dum illi ipſi timendus eſſet Clerus in confeſſione fidei perſeverans, à quo facilè convinci poſſet, ſi vel tantiſper ab Orthodoxâ doctrinâ deflexiſſet. Quare quod Lupus ait Liberium nec à Deo, nec ab homine fuiſſe degradatum, verum quidem eſt, ſed non ideò, ut putavit, ſit cauſa Felicis improbabilis, quia juxta hæc teſtimonia, ipſe ſe Liberius abdicaſſe videtur in gratiam ejus, dum ipſius ordinationi conſenſit, licèt tunc magna pars populi & nonnulli Clerici hæc ejus merita inſuper habuerint, ut nec Antiochiæ ab omnibus partum eſt Euſtathio. Nec tamen ideò quis hactenùs putârit delendos è ſucceſſione Epiſcoporum Antiochenorum Paulinum, Euphronium, Flacillum & alios, qui eam Sedem tenuerunt, priuſquam Euſtathius decederet, *& Dei, munere atque conceſſu*, ut ait Chryſoſtomus: (f) *Magnus Meletius adveniret qui totam maſſam reciperet.* His utique ipſa Felicis initia eò tutiùs & ſecuriùs propugnantur, quòd his neque tunc, neque poſteà reclamaſſe apud Scriptorem quemquam probatum legatur Liberius, quamdiù adversùs hæreſim ſtrenuè decertavit, & Imperatoris potentiam generosè contempſit. Poſt lapſum autem, exilii tædio & amore laudis humanæ tandem elicitum, ſpreto conſenſu, quem in ordinationem Felicis dederat; quum numeroſioris populi & Matronarum præſertim nobilium, quæ Felici communicare abnuerant, favore fretus eſſet, inſtigante Zelotypia Sedem reſumere & ſuum in urbem reditum vi & potentia Conſtantii munire ſtatuit. Tunc verò refugientibus ab eo propter impiam pactionem & ſubſcriptionem, vel iis maximè

(a) Athan. *in Ep. ad Solit.* (b) *Ruf.* Lib. I. pag. 247. (c) *Socr.* Lib. II. Cap. 37. (d) *Chryſoſt.* Tom. I. Or. 52. pag. 578.

(e) Theod. *Hiſt.* Lib. II. C. 14. item Socr. & Soz. *Unde ſuprà.* (f) Chrysost. *Unde ſuprà*, pag. 579.

ergò Romanam fidem, Romanam Eccleſiam, non modò adversùs metum, ſed adversùs omnem aliam cupiditatem potuiſſe conſiſtere. Denique ſi vel maximè metum cauſari placet, quid fiet Liberio, non jam metuenti ac perſecutionem

maximè qui pro pietate & juſtitiâ decertanti impenſiùs addicti fuerant. (a) *Felicem Catholicum & Dominum Jeſum Chriſtum invocantem, purum Epiſcopum ab omnibus declaratum fuiſſe*, vita Euſebii noſtri teſtatur. Quod facilè reducirur ad ea quæ narrat Sozomenus, Lib. IV. Hiſt. C. XV. (b) *Scripſiſſe Epiſcopos, qui Sirmium convenerant ad Felicem, qui tum Romanæ Eccleſiæ præſidebat, & ad Clerum ejuſdem civitatis, ut Liberium ſuſciperent, ſic tamen ut ambo Apoſtolicam Sedem gubernarent, & ſimul Sacerdotio fungerentur abſque ulla diſſenſione, & quidquid utrinque moleſtiæ acciderat, propter Felicis ordinationem, & abſentiam Liberii oblivioni traderent; Divina autem ordinatione eveniſſe*, ut Felix modico tempore hujus decreti beneficio uteretur: *Atque ita Liberium ſolum Eccleſiam adminiſtrâſſe.* At illo ſaltem modico & quantulocumque tempore Decretum Synodi ſervatum, & Felicem à Liberio ipſo pro vero Pontifice agnitum non dubitat, quod ſupponit etiam (c) in reſponſione ad Regem Magnæ Britanniæ Cardinalis Perronius, nec idoneè refellitur à Blondello, (d) iis teſtimoniis quæ perſecutionem Felicis cum ipſo ingreſſu Liberii in urbem conjungere videntur. Sunt enim ut plurimum compendiariæ narrationes, in quibus modicum illud tempus facilè pro nihilo computari potuit, & tamen à Marcellino, qui res diſtinctiùs enarrat, docemur eam perſecutionem ſuos gradus habuiſſe, & aliquo tempore dum Felix dignitatem tueri voluit durâſſe, undè nec rejici debet modicum pacis intervallum, quod ei prælufiſſe ex Sozomeno habemus, & eò redit omninò quod vita Euſebii noſtri ait: (e) *Felicem tam purum & Catholicum Epiſcopum ab omnibus declaratum*; ſed brevi contigit impatientia Liberii, qui hanc fidei purioris agnitionem in Felice ferre non poterat, & exprobrationem defectionis ſuæ reputabat: *Ut* (f) *notatus à Senatu vel populo Felix de urbe perpelleretur*, quaſi nimirum indictam Concilii, atque etiam Imperatoris Decreto ἀμνηστίαν vel per ſe, vel per ſuos, violâſſet. Qui tamen poſt parum temporis redux, quod hæc abſque Imperatoris conſenſu fierent, (g) *impulſu Clericorum ſuorum ſtationem in Baſilicâ Julii indixit.* Sed illic iterum à multitudine & Proceribus Liberio addictis, *cum dedecore projectus eſt.* Quod non ſine ſeditione factum ait Socrates, ſed incorrectum nihilominùs manſiſſe: (h) *Quia Imperator tandem licèt invitus illis aſſenſum præbuit*, nimirum ſi geſtis Pontificalibus credimus perſuaſus ab Urſatio & Valente, quos Liberius projecta adulatione in Litteris, quas etiam nunc apud Hilarium habemus ſibi demeruerat. Tunc cœpit illa quam eadem geſta Pontificalia memorant, atrox in Clerum perſecutio, (i) *ita ut intra Eccleſiam Presbyteri, & Clerici complures necarentur*, (k) *qui utique confiteri vel participari nolebant, ſicut Liberius & Euſebius in domo ſuâ*, quam ipſe conſtruxerat, populum docens, tentus eſt juſſu ejuſdem Liberii & per menſes ſeptem, interpoſita autoritate Conſtantii, qui jam ad omnia poſtulata Liberii reſcribebat, multo tentatus. Felix interim *ad ſua*, teſte (l) Philoſtorgio, *ſe recepit*, vel, ut ait vita Euſebii noſtri, *in prædiolum ſuum ſeceſſit orationibus vacaturus.* An ibi quiete vixerit ad mortem Conſtantii non convenit. Nec enim deſunt acta (m) quæ levatum inde referant, & in civitatem coronam ſive, ut Baronius legit, coram juſſu Imperatoris ductum *quod Urſatium & Valentem, Conſtantio Auguſto in perniciem fidei Catholicæ conſentientes*, Scripto aliquo Edito vel etiam adunatis quantiſcumque potuit Epiſcopis quos vita ejus *octo & quadraginta memorat*, publicè condemnâſſet, quo viſus erat & ipſum Conſtantium condemnâſſe. Nec abnuit (n) Blondellus, & quidam alii inter Proteſtantes criti- ci, modo res intra eos terminos ſtetiſſe dicatur, aut ſi quid aliud crudeliùs in Felicem Decretum eſt, ipſa Conſtantii morte ſuſpenſum & executioni minimè mandatum fuiſſe: Conſtat enim ex Marcellino Presbytero (o) ſuperſtitem Imperatori vixiſſe Felicem ſaltem ad quatuor aut quinque annos. Sed non ſemper intra ſua ſtetiſſe, aut in prædio ſuo commoratum fuiſſe: Theodoretus quoque inſinuat, *dum in aliam urbem tandem migraſſe* ait. Quod ad Coranum illud exilium ſub Conſtantio facilè refertur, poſt cujus mortem certè à nemine prohibitus eſt ire vel manere quò vellet. Sed poſtquam tandem reſipuiſſe Liberium & ad defenſionem Catholicæ fidei redire animadvertit, ne diutiùs Eccleſiæ tranquillitas ſuo

Qq nomine

(a) Baluz. *Miſcell.* Tom. II. pag. 141. (b) P. 558. *Edit. Valeſ.* (c) Card. Perron. *Replica. ad Regem*, Sect. 19. (d) Blondel. *de Prim. in Eccl.* p. 121. & 122. (e) Baluz. *Unde ſuprà.* (f) Marcell. *Præf. prec.* p. 4. (g) *Ibidem.*

(h) *Socr.* Lib. II. c. 17. (i) Anastas. *vita Pontif.* Cap. XXXVII. Boll. *Aprilis*, Tom. I. p. 11. (k) Baluz. *Miſcell.* Tom. pag. 142. (l) *Philoſtorg.* Lib. IV. Cap. III. (m) Bolland. Aprilis, Tom. I. p. 31. *Felicis actam notis Baluzii ad vitam Euſebii*, p. 497. *Anaſt.* C. XXXVII. (n) Blondel. *de Prim. in Eccl.* p. 118. & 119. (o) Marcell. *Præf. prec.* p. 4.

Digitized by Google

cutionem paſſo, ſed ultrò perſequenti Fratres, ut ad impiam communionem cogerentur; adhortantíque Conſtantium ad

inferenda Martyria, & quacumque adversùs Catholicam fidem geſta erant, etiam

nomine turbaretur, videtur omninò Romæ nuncium remiſiſſe (a) *Epiſcopi* quidem, ut jam citatus Philoſtorgius ait, *dignitatem retinens, ſed nulli jam civitati præſidens*, aut præſidere ambiens, ne tunc quidem cùm facta eſt à Juliano poteſtas quibuslibet Epiſcopis ad ſuos redeundi, & iis maximè qui competitores haberent, *ut diſſenſiones*, inquit Ammianus, (b) *augente licentiâ ipſi Chriſtiani ſe mutuò deſtruerent*. Quod tunc quidem nonniſi pacis Eccleſiaſticæ amore à Felice fieri potuit qui fatentibus adverſariis numeroſum Clerum ſibi addictum haberet, & ſciſſæ plebis diſcordiam, Imperatoris autoritate connivente, vel etiam apertè favente, alere vel augere facilè potuiſſet. Unde tunc Liberius abdicante Felice, curam Romanæ Eccleſiæ legitimè recepiſſe cenſendus eſt, maximè conſentientibus Felicis Clericis, quos à Marcellino, (c) *tandem in ſuis locis*, ut ritè Catholicèque ordinatos *ſuſcepiſſe* dicitur. Nec abſimile à vero eſt poſt Felicis mortem, quæ ad annum 365. Valentiniano & Valente Coſſ. X. Kalendas Decembres, contigiſſe dicitur, nomen ejus in Diptycha, cum honore relatum ab eodem Liberio. Unde in Catalogos Pontificales ſequentis ævi, & tandem in Litanias Libróſque Miſſarum & precum, ipſum etiam Gregorii Sacramentarium & Martyrologia penè omnia tranſiit, modò cum appellatione Confeſſoris & Pontificis, modò etiam Martyris, antequam hi tituli, ut nunc fit, in Eccleſia diſtinguerentur: Martyr enim primùm dicebatur non tantùm qui pro fide Chriſti mortem oppetierat, ſed etiam qui ad effuſionem uſque ſanguinis tormenta pertulerat, licèt ſuperſtes evaſiſſet, nec Martyrium conſummaſſet. Confeſſores autem appellabantur qui Chriſtum vel ſolâ voce, vel ſaltem citra ſanguinem exilio, vel mulctâ, vel etiam carcere, confeſſi erant. Sed nec ea diſtinctio ſemper ſervabatur & ſæpiùs hæ voces à Cypriano & aliis promiſcuè ſumuntur; præſertim verò à Gregorio Magno, quem ſciunt omnes Martyris appellationem Zenoni Veronenſi, Juvenali Narnienſi multiſque taliis vulgò Confeſſorum titulo notioribus tribuere. Quare non mirum ſi hujuſmodi appellationes in Felice noſtro variant, cujus vel hinc veneratio probatur Romæ antiquiſſimis conſtituta temporibus, ut optimè advertit, (d) Fronto Canonicus Regularis, ordinis Sancti Auguſtini in notis ad Kalendarium Romanum. Illic enim ſcribit exſtare Litanias in Codice manuſcripto ante octo ſæcula exarato, in quibus Felix, de quo hic ſermo eſt, in numerum Pontificum refertur cum Sancti & Confeſſoris nomine quod etiam Julio ac Damaſo, quibus medius interſeritur, attribuunt, at (e) in Sacramentario Gregoriano IV. Kal. Auguſti recenſetur ſub titulo Pontificis & Martyris, & in Martyrologiis; item omnibus quod ei imputata ſint quaſi pro fide Chriſti tolerata quæcumque à Liberio, dum reſiſtit ejus impiæ ſubſcriptioni, & injuſtæ vexationi ſub Conſtantio veriúſque Autore vel protectore perpeſſus eſt: non quòd ea cauſa ſit occiſus, licèt id tradat Anaſtaſius & ex eo Ado ex actis evidenter fabuloſis, nec fide dignis, quibus hæc Martyris appellatio poſt Gregorii Magni tempora ſtrictiori ſignificatu accepta facilè occaſionem præbuit. At venerationem ejus in hac Hiſtoria minimè fundatam oſtendunt, tum Litaniæ veteres à Frontone prolatæ, tum cætera, quæ in hac quæſtione de Schiſmate obiter de ejus vita, moribus, & cæteris quæ ad Religionem ſpectant conteſtata reperimus non in geſtis tantùm Pontificalibus, quorum fortè minor eſt apud multos autoritas, ſed in primigeniis illis monumentis quæ à Rufino, Socrate, Sozomeno, ipſóque etiam Theodoreto, cum adverſariorum accuſatione dictiſque paribus examinata ponderibus ad illius utique purgationem & defenſionem indubitanter adhibentur, & hìc nobis congerenda viſa ſunt, non tam Felicis cauſâ quàm Euſebii, cui crimini vertitur ſua cum Felice conjunctio & familiaritas, & allegatur ad deſtruendam actorum fidem, in quibus Præſul illuſtriſſimus tantum momentum poſuit. At illud nec poſito Felicis Schiſmate vim ſuam amittere ſuperiùs probatum eſt, multò magis ſi de Schiſmate illo non conſtet, quòd multis viris doctis viſum eſt, & reverâ admodum incertum eſſe, penſatis pro rei gravitate his omnibus teſtimoniis, non confitebitur. Quod cùm nobis ſatis ſit unicè quoque probatum & concluſum hac tota obſervatione volumus, non tantam litem componere, quod noſtrum non eſſe omninò agnoſcimus. Cætera quæ ex hac Euſebii vita erui poſſunt, vix aliquam his intellectis difficultatem habent, & ſi quid adhuc expoſitione indiget, omne id jam enodabit fuſa toto Capite ſequenti adversùs cavillationes adverſariorum argumentatio.

(a) Philostorg. *Unde ſuprà*, Lib. IV. C. 3. (b) *Ammian.* Lib. XXII. p. 208. & 209 & Marcell. *Unde ſuprà*. (d) *Fronto* K. lend. p. 109. & 110.

(e) Tomo III. *operum S. Gregor.* edit. Bened. pag. 116.

etiam concitatâ perſecutione firmanti, Alia profectò quærenda ſunt, quibus Liberius excuſetur.

Hîc ergò (a) Bellarminus ac (b) Baronius omni ope contendunt, nc Liberius hæreſi ſubſcripſiſſe videatur. Quo operæ pretio? cùm ſaltem ſit certum ſubſcriptam ab eo, probatámque Formulam, quâ fides Nicæna taceretur. At enim, inquiunt, Hilarius quoque hanc probavit Formulam; probavit verò tanquam integram ac perfectam? An potiùs id egit, ut qui eâ uterentur, eos alliceret ad Catholicam fidem? A quâ non penitùs abhorrere videbantur. Cæterùm ut à veris Orthodoxis, ac fidei Nicænæ defenſoribus ſubſcriberetur his Formulis, quibus fides Nicæna taceretur, non probavit Hilarius. Non probavit, ut eo ſilentio Epiſcopatus redimeretur, & pax cum perfidis iniretur; id, inquam, Hilarius neque probavit, neque fecit. At id nemo dubitat feciſſe Liberium.

Aliud eſt, inquiunt, tacere; aliud negare. Non profectò aliud eſt, cùm ad eum articulum devenitur, ut tacere negare ſit. Neque enim quidquam aliud Ariani volebant, quàm ut fidem Nicænam tacendo ſubruerent, eòque deducta res erat inter Catholicos & Hæreticos, ut utrinque contenderetur; ab illis, ne fides Nicæna ſilentio premeretur; ab his, ut ipſo ſilentio tolleretur. Neque id Liberius, aut quiſquam ignorabat. Quo tempore tacere apertè negare eſt. Neque enim fruſtrà Chriſtus dixit: (c) *Qui me erubuerit, & meos ſermones: hunc filius hominis, erubeſcet.* At qui ſciens tacet, cùm profeſſionem res poſtulat, profectò erubeſcit, imò etiam negat: unde quod apud Lucam legitur: *Qui me erubuerit*, legitur apud Matthæum: (d) *Qui me negaverit.* Negavit ergò Liberius dum tacuit, id quod tum vel maximè oportebat confiteri eum; in agone ipſo ſcilicet, in ipſo Martyrii, hoc eſt, teſtimonii articulo conſtitutum. Quo in articulo conſtitutus, dum pudendo ſilentio Sedem Apoſtolicam redimit, nempè quantùm in ipſo eſt, omnes docet patere communionem cum Cathedrâ Petri, iis qui Nicænam tacerent fidem. Neque id tantùm; ſed etiam negari iis, qui illam tuerentur: cum non aliâ cauſâ Ariani Athanaſium à communione Liberii ſegregatum vellent. Neque in his cogitandum eſt, quid ſubtiliter dici poſſit; ſed ipſius rei ſumma, quid faciat in hominum animis. Neque etiam eſt quod dicant, vituperari à ſe Liberii factum, defendi fidem, quam intùs haberet. Nos profectò ipſum rectè ſenſiſſe, & contra id quod ſentiret ſcripſiſſe & feciſſe, intelligimus, & ideò fidei defuiſſe; & talia facta ad ipſam fidei confeſſionem pertinere, nec ipſe Baronius negaverit.

Cæterùm id ſi putant promiſſioni Chriſti tutandæ ſatis eſſe, ut Romanus Pontifex intùs rectè credat, quidquid profiteatur, amplam nobis januam aperiunt: ecce enim dicemus Romanum Pontificem benè intùs ſentientem, pravâ tamen aliquâ cupiditate ſeductum, adversùs fidem ſuam pronuntiaturum. Id ſi non ſufficit tutandæ Chriſti pollicitationi, ne his excuſent Liberium. Sin autem ſufficit, en caſus, quo Pontifex, ipſis fatentibus, ſalvâ pollicitatione Chriſti, falſa definiat.

Has quidem cavillationes ſat ſcio viros graves, & æquos facilè contempturos; & tamen adverſarii ad hæc minuta & futilia, ſuâ ſubtilitate nos redigunt, placet etiam illud quærere; per eam temporum neceſſitudinem, an Romano Pontifici, Arianorum

Qq 2 rum

(a) Bell. *de R. P. Lib.* (b) Bar. Tom. III. ad ann. 357. N. 37. &c. (c) *Luc.* IX. 26.

(d) *Matth.* X. 23.

rum ſocietate polluto, communicari oporteret. At non illud Damaſus, non Euſebius, non alii Catholici ſentiebant: hoc enim ipſum erat, ſeque & Eccleſiam Catholicam Arianorum communione maculare. An fortè per eam temporum intercapedinem, Liberius ceſſavit eſſe Romanus Pontifex? quid ita? hæreticus ſcilicet, atque ipſo facto depoſitus: id enim videtur ſignificare (a) Baronius. Atque ipſe Baronius, Bellarminus, & alii id vel maximè agunt ne hæreticus fuiſſe videatur. An igitur alias, præter expreſſam, ut aiunt, hæreſim, cauſas admittimus, propter quas Romanus Pontifex caſſus ſit? Hæc ſi volunt, ab alio ducentur in aliud, neque eis quidquam erit integrum. Tum ſi in eo res vertitur, ut Romanus Pontifex ideò errare non poſſit, quod ſtatim atque erraverit, deſinat eſſe Pontifex; quid vetat nos quoque in eam arcem confugere? Certè & id nobis profiteri licet, à Romano quidem Pontifice falſa judicari ac determinari poſſe; ſed eum confeſtim non eſſe Pontificem ſi hoc dicto tuti ſumus, vicimus. At ſi quid ulteriùs à nobis exigunt, in Liberii lapſu quò ipſi confugient? fortaſſe ad illud, iſta qualiacumque ſunt, breviſſimo temporis intervallo tranſacta eſſe. At profectò durârunt ſeptem ad minus menſes, cum Sancti Euſebii paſſio tantùm temporis habeat. An verò contendent Chriſti promiſſionem vel ad certa quædam momenta vacillâſſe? Denique alia memoramus, quæ non eâ celeritate effluxiſſe conſtet. Verùm utcumque eſt, certè illud tenemus; cùm dicitur Petri fides, Romana fides ſedeſque Apoſtolica perire non poſſe, Romano Pontifici deberi obedientiam; cum Romano Pontifice à quocumque Catholico communicari oportere. Hæc ſummâ ipſâ valere & æſtimari, non ad minutias redigenda: omninò enim deficiente Liberio Petri fides ſtetit: fides ſtetit Sylveſtri, Marci, Julii, aliorumque Romanorum Pontificum, qui Liberium præceſſerant: hæc enim fides Romanos Presbyteros ſuſtentabat, quemadmodum ipſe teſtabatur Euſebius, à ſe teneri fidem, quam à B. Julio ordinatus ſuſcepiſſet: neque ſedes Apoſtolica, neque Eccleſia Romana concidit; neque caſura erat ſi etiam Liberius pejora moliretur; & cùm ab eo abſtinerent, haud minùs Eccleſiæ Catholicæ ſediſque Apoſtolicæ fovebantur ſinu; Romanoque Pontifici tantò impenſiùs adhærebant, quantò magis eum orthodoxum vellent.

(a) Ibid. n. 34.

CAPUT XXXVI.

Sanctus Zozimus *Cæleſtii Pelagiani confeſſionem apertè hæreticam probat: ejus Epiſtola ad Africanos Epiſcopos: Sancti Auguſtini loci.*

De Sancto Zozimo Papâ Sancti Innocentii ſucceſſore, Sanctus (a) Auguſtinus hæc ſcripſit, Cæleſtium ab Africanis condemnatum, ad eum edidiſſe libellum fidei, in quo hæc inerant; *quòd peccatum Adæ ipſi ſoli obfuerit, & non generi humano; quòd infantes qui naſcuntur, in eo ſtatu ſint, in quo fuit Adam ante tranſgreſſionem.* Et illud *in remiſſionem peccatorum baptizandos infantes non idcirco dicimus, ut peccatum ex traduce firmare videamur; Quod longè à Catholico ſenſu alienum eſt; quia peccatum non cum homine naſcitur* &c. apertiſſima hæreſis nulla verborum ambiguitate prodita; quod etiam Auguſtinus agnoſcit. Sanè Cæleſtius in fine

(a) *Aug. de Pecc. orig.* L. II. c. 2. 3. 6.

fine profeſſionis hæc appoſuit : (a) *Si fortè ut hominibus quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit , veſtrâ ſententiâ corrigatur.* Atque interpellatus à Zozimo de Innocentii litteris *: ſe omnia , quæ ſedes illa damnaret , damnaturum eſſe promiſit.*

His igitur auditis refert (b) Auguſtinus à ſancto Zozimo Cæleſtii libellum Catholicum dictum eſſe, in quo tam apertæ hæreſes legebantur.

Non tamen Cæleſtius ab excommunicatione ſolutus : (c) ſcriptumque eſt in Africam, atque ad duos menſes dilata res, quoad inde reſcriberetur.

In Zozimi (d) Epiſtola, Epiſcopi Africani præcipitantiæ arguuntur, quod Lazaro & Heroti viris leviſſimis ac nefariis de Cæleſtio nimiùm credidiſſent. Hîc placet excuſari ea, quibus de Africanis Patribus, deque Lazaro & Herote viris ſanctiſſimis, optimo Pontifici impoſitum eſt : non equidem ſcio quomodo id excuſari poſſit, quod de fide Cæleſtii ſcribit : *Cenſuimus innoteſcere ſanctitati veſtræ, ſuper abſoluta Cæleſtii fide noſtrum examen.* Ac paulò poſt de Cæleſtii accuſatoribus : *Quare intra ſecundum menſem aut veniant qui præſentem redarguant aliter ſentire quam libellis & confeſſione contexuit, aut nihil, poſt hac tam aperta & manifeſta quæ protulit, dubii veſtra ſanctitas reſediſſe cognoſcat.*

Res igitur examine & judicio Zozimi eò reducta erat, ut fides à Cæleſtio expoſita integra & Catholica procul dubio haberetur ; illud quærendum ſupereſſet, an probari poſſet eum aliter quàm libello dixerat docuiſſe ? Sic nihil deerat quominus abſolutum completúmque eſſet de dogmate judicium; reſque omninò deducta ad facti quæſtionem.

Itaque (e) Facundus, Hermianenſis Epiſcopus, huic ævo proximus memorat, *B. Zozimum Apoſtolicæ ſedis Antiſtitem, contra ſancti Innocentii anteceſſoris ſui ſententiam, fidem ipſius Pelagii, ejuſque complicis Cæleſtii tanquam verum & Catholicum laudantem inſuper Africanos culpantem Epiſcopos, quod ab illis hæretici crederentur* ; non quòd Zozimus ſpeciatim *præceperit, credi oportere, ſine ullo vitio peccati originalis hominem naſci* : id enim ab eo factum (f) Auguſtinus negat ; ſed quod approbavit ut Catholicam, eam Cæleſtii confeſſionem, in quâ illa hæreſis perſpicuè continetur. Neque mirum eſt Zozimum, datis paulò poſt ad eoſdem Africanos Litteris, faviſſe Pelagio, qui ſententiam ſuam miris verborum ambagibus involverat. Id mirum Cæleſtii approbatam fidem, qui maniſeſtiſſimas hæreſes admiſiſſet.

Neque enim uſus erat ullis verborum involucris, ſed planè nitidéque rem elocutus eſt ; atque omninò, ut ait ipſe (g) Zozimus, quid de fide ſentiret evidenter expreſſit.

Sanè Auguſtinus quâ erat modeſtiâ & charitate, excuſat Zozimum : quòd enim in fine Libelli Cœleſtius inſtrui ſe velle profeſſus eſt, eâ occaſione Auguſtinus ſic ſcribit : *Voluntas emendationis*, inquit, *non falſitas dogmatis approbata eſt, & propterea libellus ejus Catholicus dictus eſt, quia & hoc Catholicæ mentis eſt, velle corrigi ſi erráſſet.* Rectum etiam illud, quod Cæleſtius (h) ſancti Innocentii ſuſceperat Litteras, quibus ſi ſincero animo crederet, facilè, ut idem Auguſtinus ait, omnia ſua errata reſpueret. Itaque ſic Zozimi acta (i) interpretatur, ut Cæleſtium levibus fomentis perductum ad ſanitatem vellet. Quæ tamen profectò efficere non debebant, ut ejus fides tam claro judicio probaretur.

Qq 3 Pa-

(a) Ibid. C. 5. 6. & de gra. Chriſti L. 1. C. XXXIII. L. 2. de Pecc. orig. C. 23. Ibid. C. 7. (b) ad Bon. L. 2. C. 3. (c) De Pecc. orig. L. 2. C. 7. (d) Ep. Zoz. ad Afric. apud Bar. T. 5. ann. 417. p. 400. T. II. Conc. (e) L. 2. C. 7.

(f) Aug. L. II. ad Bonif. C. 3. (g) Ep. 2. ad Afric. de Pelag. apud Bar. Ibid. & To. II. Conc. (h) Ibid. (i) De Pecc. orig. L. 2. C. 7.

Digitized by Google

Patres verò Africani ita reſponderunt: *non* (a) *ſufficere hominibus tardioribus & ſollicitioribus, quòd ſe generaliter Innocentii Epiſcopi Litteris conſentire fatebatur, ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo Libello prava poſuerat, ne ſi id non feciſſet, multi parùm intelligentes magis in Libello ejus, illa fidei venena à ſede Apoſtolicâ crederent approbata; propterea quòd ab eâ dictum erat, cum Libellum eſſe Catholicum, quam emendata propter illud, quod ſe Papæ Innocentii Litteris conſentire ipſe reſponderat.*

Hæc ſanè non abſolvunt Zozimum, ſed docent quâ modeſtiâ ac reverentiâ docendi ſunt Romani Pontifices, etiam cùm ſanctos graveſque Epiſcopos immeritò & aſperè objurgant, ac mala non malo animo faciunt: quâ Zozimus benignitate atque admonitione correctus, Cæleſtium ac Pelagium toto orbe damnavit.

Interim prima illa Zozimi ſententia & Epiſcopale judicium, etiamſi Pelagium ac Cæleſtinum obduratos hæreticos, pejores non facerent, quis dubitet infirmos his moveri potuiſſe? Certè id effecit, ut hæretici (b) *Romanos Clericos* arguerent, tanquam eos, *qui juſſionis terrore perculſi, non erubuerint prævaricationis crimen admittere contra priorem ſententiam ſuam, quâ Catholico dogmati affuerant.* Quâ oratione, preſſo licèt nomine, Papam ipſum, qui fidem Cæleſtii approbâſſet facile deſignabant.

Memorabile verò eſt id quod reſpondet (c) Auguſtinus *ſed ſi quod abſit, ita tunc* (poſt acceptas ſcilicet Concilii Africani Litteras) *fuiſſet de Cæleſtio & Pelagio in Romanâ Eccleſiâ judicatum, ut illa eorum dogmata, quæ in ipſis & cum ipſis Papa Innocentius damnaverat, approbanda & tenenda pronuntiarentur, ex hoc potiùs eſſet prævaricationis nota Romanis Clericis inurenda*: ut intelligeremus ſibi, non veritati, non Eccleſiæ Romanæ, aut ſedi Apoſtolicæ nociturum Zozimum, ſi talia judicâſſet. Id ergò Auguſtinus abominandum, infauſtum, miſerum, non verò impoſſibile judicavit, idque ad Bonifacium Papam Zozimi ſucceſſorem ſcripſit.

Et qui jam id impoſſibile eſſe clamant, perpendant quæ facta ſint, nempè cùm doctrinam apertiſſimè hæreticam non ſatis cogitans Zozimus approbavit, nihil hoc Eccleſiæ, nihil fidei Romanæ nocuit: ita ſanè intelligant, ſi Zozimus in poſtremo illo judicio per eandem indiligentiam falſus eſſet, haud minùs ſedi Apoſtolicæ proviſurum Deum, ne prava coaleſcerent, neve Eccleſia Catholica Caput ſuum Romanam Eccleſiam amitteret. Cætera proſequamur.

(a) Aug. L. 2. ad *Bonif.* C. 3. (b) Aug. L. 2. ad *Bonif.* C. 3. (c) Ibid.

CAPUT XXXVII.

Hormiſdæ atque Honorii geſta uno verbo repetuntur, Joannes VII. Trullanam Synodum quâ Romana Eccleſia erroris accuſatur, ſuo Judicio ſubditam relinquit intactam.

QUâ acerbitate Sanctus Hormiſdas optimam propoſitionem, *unus de Trinitate crucifixus*, reſpuerit, quid poſteà ſucceſſores ejus rei veritate, atque Eccleſiæ Catholicæ conſenſione victi fecerint, commemoratum à nobis eſt; conſtitit que Catholicæ propoſitionis defenſores à Sancto Hormiſdâ, egregio licèt Pontifice, conturbatos potiùs quàm confir-

confirmatos fuiſſe: ac poſt conſultum Papam, tamen ab Oriente veritatis lumen exortum: adeò liquet multa quoad fidei elucidationem ſpectent, à doctis Pontificibus etiam interrogatis, etiam pro officio à gentibus prætermitti, nec minùs aliundè affulgere veritatem.

De Joanne VII. Anaſtaſius (a) Bibliothecarius in vitis Romanorum Pontificum hæc ſcribit: *Hujus temporibus Juſtinianus Imperator* (Secundus nomine) „illicò ut Palatium ingreſſus eſt, pro„priumque adeptus imperium, Tomos „quos antèa ſub Domno Sergio Apoſtoli„cæ memoriæ Pontifice, Romam dire„xerat, in quibus diverſa Capitula Roma„næ Eccleſiæ contraria ſcripta inerant per „duos Metropolitanos Epiſcopos deman„davit, dirigens per eos ſacram per quam „denominatum Pontificem conjuravit, „ac adhortatus eſt, ut Apoſtolicæ Ec„cleſiæ Concilium aggregaret, & quæ„que ei viſa eſſent, ſtabiliret; quæ ad„verſa, renuendo excluderet. Sed hic „humanâ fragilitate timidus, hos nequa„quam Tomos emendans, per ſuprà „fatos Metropolitas direxit ad Princi„pem; poſtque non diù in hàc vitâ „duravit„. Quod divinæ ultioni imputatum tenor ipſe verborum oſtendit.

Hi Tomi continebant Canones Synodi in Trullo habitæ, quæ *Quini-Sexta* (b) dicitur. Hæc Synodus Eccleſiæ Romanæ ritus multos, nominatim in his ipſam toto Occidente receptam, atque ab antiquâ & Apoſtolicâ traditione manantem Cœlibatûs legem, Presbyteris & Diaconis indictam, condemnabat; ut quæ Evangelicis atque Apoſtolicis teſtimoniis repugnaret. Quod quidem ſi verum eſt, jam indè a primis ſæculis Romana, totaque Occidentalis Eccleſia incidit in hæreſim. Hos Canones Joannes VII. primùm quid vano metu territus, rogante Imperatore, emendare noluit, ſanæque doctrinæ debitum officium denegavit, quin potiùs probâſſe apparet: non enim, ait Anaſtaſius, nihil egiſſe Pontificem, neque ita ſcribit; nihil reſpondit Pontifex, aut Tomos remiſit intactos: *ſed Tomos nihil emendans direxit ad Principem*: quo ritu bona probáque mitti ac dirigi ſolent.

Non ita Sergius prædeceſſor, qui, eodem jubente Juſtiniano, *non acquievit, nec eoſdem Tomos ſuſcipere aut lectioni pandere paſſus eſt*, hoc eſt, ne librum quidem aperire, aut evolvere ſuſtinuit. *Porrò eos ut invalidos reſpuit, atque abjecit, eligens ante mori, quàm novitatum erroribus conſentire.*

Honorium vidimus a tribus Patriarchis de fide interrogatum ea reſpondiſſe, quibus per totum Orientem hæretici firmarentur, Catholici turbarentur; quæ denique à ſextâ Synodo, ac ſecutis Pontificibus, ut Apoſtolicæ doctrinæ adverſa damnarentur. Quàm futilia, quàm abſurda, quàm levia reſpondeant, vidimus: quis enim ſanus hæc ferat, pro privato Doctore reſpondiſſe Honorium à tot tantiſque Eccleſiis de fide interrogatum, neque docere voluiſſe univerſalem Eccleſiam? Rogamus in Honorii Epiſtolis, ad docendam Eccleſiam quid deſiderant? Rem ipſam, ut reverâ doceat Eccleſiam; an formulam, ut exprimat docere ſe velle; certè ipſa res adeſt: docet Eccleſias principales, & in eis univerſam, quantum in ipſo eſt, Eccleſiam. Neque magis Leo ad unum Patriarcham, Flavianum ſcribens, totam Eccleſiam docuit, quàm Honorius ſcribens ad tres Patriarchas redigunt ſe ad formulas tanquam à formulâ non poſſit excidere, qui ipſâ re, ipſa ſummâ cecidit.

(a) Vitæ Rom. Pont. in Joan. VII. (b) Can. 13.

CAPUT

CAPUT XXXVIII.

STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. *ejuſque occaſione* BONIFACII VIII. *Decreta & geſta referuntur : Decretalis*, unam Sanctam.

EXtant in Conciliorum actis Gregorii II. egregii Pontificis (a) reſponſa *ad interrogationes Sancti Bonifacii, Epiſcopi Moguntini*, quorum ſecundum ſic habet : *Quod propoſuiſti, quod ſi mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum reddere, quod ejus faciat jugalis, bonum eſſet, ſi ſic permaneret, ut abſtinentia vacaret ; ſed quia hæc fortitudo magnorum eſt, ille qui ſe non poterit continere, nubat magis.* Hæc eſt illa decretalis, de quà memoravimus, dixiſſe Gratianum : *Hoc Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ penitùs invenitur adverſum* 32. quæſtione 7â. *ſed illud.* Nec immeritò, ac notandum illud : *Si mulier infirmitate correpta.* Quo apertè deſignatur infirmitas, conjugio jam inito, ſuperveniens ; conjugium verò, etiam quoad vinculum, ex ea infirmitate diſſolvi, & viro ſuaderi tantùm, non autem præcipi abſtinentiam tanquam neceſſariam ; ſed novum permitti conjugium, manifeſtè pugnat cum hac Chriſti ſententià : *Quod Deus conjunxit homo non ſeparet.* Neque hîc dici poteſt Gregorium II. pro privato Doctore reſpondiſſe : interrogatus enim à Sancto Bonifacio Moguntino, reſpondebat ea, quæ ad novellam Eccleſiam Germanicam inſtituendam pertinerent. Quare Gregorius hæc ſcripta eſſe memorat, ex Apoſtolicæ Sedis vigore : Suámque illam vocat, (b) *Apoſtolici vigoris doctrinam per Beatum Petrum, à quo & Apoſtolatûs & Epiſcopatûs principium extitit*, aut alio jam loco diximus.

Stephani II. (c) reſponſa ad varia conſulta tueri nemo poteſt : Reſponſum tertium : *Si quis in alienâ patriâ ancillam duxerit in conſortium, poſteà in patriam reverſus ingenuam acceperit, & iterum contigerit ut ad ipſam, in quâ anteà fuerat, patriam revertatur, & illa ancilla, quam priùs habuit, alii viro ſociata fuerit :* hic talis poteſt aliam accipere ; *tamen non illâ vivente ingenuâ, quam in patriâ propriâ habuit.*

Hoc Stephani II. reſponſum procedere videtur ex falſo intellectu Decreti Sancti Leonis, (d) quod ſic habet : *Ancillam thoro abjicere & uxorem certè ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, ſed profectus eſt honeſtatis.* Leo tamen non agebat de vero & juſto conjugio, quod cum ancillà iniretur ; ſed de illicità copulâ quæ ad arbitrium ſolveretur, cum perſonâ ſervili : quippè cui nullum jus, nulla actio, nulla querela contra hominem liberum legibus relinquatur. At Stephanum II. hîc loqui patet, de ea ancillâ, quæ juſtis nuptiis conjuncta ſit : cùm redire permittat in ejus conſortium, niſi alteri viro ſociata fuerit. Quare ancillæ connubium ſolvit, ingenuæ ſolvi vetat : quale diſcrimen, conditione cognitâ, neſcit Evangelium : neque Canones patiuntur, quos talia prohibentes multos invenias apud Gratianum 29. q. 2. & alibi paſſim 2.

Idem

(a) *Greg.* II. Epiſt. 9. ad *Bonif.* Tom. I. Conc. Gall.

(b) Vide ſup. Lib. III. Cap. X. (c) *Steph.* II. Reſp. ad var. Conſul. Tom. II. Conc. Gall. ann. 752. Cap. II. (d) Epiſt. ad *Ruſt.* Narbon.

Digitized by Google

Si idem Stephanus reſponſo II. *Si quis in vino propterea quòd aquam non inveniebat, periclitantem infantem baptiſârit, nulla ei adſcribitur culpa; infantes ſic permaneant in ipſo baptiſmo.* Quâ reſponſione & infantis perperam baptizati periclitabatur ſalus, & ſimili errori ampla patebat janua. Sed hæc & alia, à Petri licèt ſucceſſoribus ritè interrogatis, prolata reſponſa, ultrò conciderunt, quòd ea non admiſit Eccleſiæ Catholicæ ſumma & indeclinabilis auctoritas.

Nec magis reprobata eſt illa Nicolaï ſecundi, egregii licèt doctique Pontificis (a) reſponſio ad conſulta Bulgarorum, quâ baptiſmum, *ſi in nomine ſanctæ Trinitatis, vel tantùm in Chriſti nomine* collatus fuerit, omninò valere, neque iterandum eſſe decernit; falſumque certè dubium baptiſmum cum vero certóque æquè firmat, ac Bulgarorum naſcentem Eccleſiam falſi baptiſmatis exponit diſcrimini; neque id obiter, ut vulgò in ſcholis ludunt, ſed expreſſo decreto, atque ex actis Apoſtolorum & beato Ambroſio auctoritate adducta, ne id leviter dixiſſe videatur.

Vidimus à Sergio III. ſub Anathematis pœnâ, de ordinationibus (b) imperata ea eſſe, *quæ ad facinus pertinerent, quæ contra fidem & Catholicam Religionem agerentur*; quæ per viginti annos in univerſâ Italiâ, atque adeò in ipſâ Romanâ Eccleſiâ Sacerdotium, ſacramenta, atque ipſam Chriſtianitatem extinguerent. Hæc profitentem, hæc ſuo & ſociorum nomine conquerentem Presbyterum Auxilium, & univerſalis Concilii judicium expectantem nemo damnavit; imò Catholici ſuſceperunt.

Gregorium VII. ejuſque ſucceſſores liquidò demonſtravimus Evangelicæ veritati, & antiquiſſimæ traditioni repugnâſſe, cùm Reges deponere aggreſſi ſunt. Ac tametſi eam, quam tot anathematis exequebantur, animi ſui ſententiam neque expreſſo Canone firmarent, neque in Eccleſiaſticum dogma redigerent, tamen Eccleſiaſticæ poteſtati conflabant ingentem invidiam; ſchiſmaticis & hæreticis occaſionem præbebant; Catholicos in errorem inducebant; nedum in fide confirmarent: eàque omnia ideò non nocent, quòd Eccleſia Catholica nunquam ea approbaret numquam ut fidei doctrinam admiſerit.

Bonifacium verò Octavum qui decretali, *unam ſanctam*, hæc quoque niti viſus eſt in Eccleſiæ dogma redigere, excuſavimus quidem nos, quòd expoſitioni ipſa definitio minimè reſpondeat, ut vidimus. At illud conſtitit; & in expoſitione Scripturas à vero ſenſu contra traditionem apertè detortas, & multa intolerabilia ad infirmandam potiùs, quàm ad confirmandam fidem, fuiſſe collecta. Ad hæc alii urgent; ex ipſâ expoſitione definitionem explicandam, atque ideò ab errore manifeſto non poſſe defendi. Nec deſunt, qui omnia à Bonifacio expoſita, ut ab ipſo aſſerta, ac vera ſedis Apoſtolicæ placita tueantur: nec erubeſcant habere errantibus, aut etiam hæreticis, qui fidem his non præbeant. Quæ tamen Bonifacii decreta, utcumque ſe habent, fidei non nocent; quod tacentibus cæteris Eccleſiæ Catholicæ tanta pars, Eccleſia Gallicana apertè reclamavit, Romanoſque Pontifices ad temperandam Bonifacianæ doctrinæ acerbitatem adduxerit.

(a) Nicol. 1 ad Conſ. Bulg. reſp. de Conſt. diſt. 4. C. 23. (b) Auxil. dial. vid. ſup. C. 31.

Digitized by Google

CAPUT XXXIX.

Paſchalis II. geſta Lateranenſis Synodi: Guidonis Viennenſis, mox Calliſti II. decreta in Synodo Viennenſi à Sede Apoſtolicâ comprobata: hujus decreti verba ad Papam; Nos à veſtra obedientia repelletis.

POſt Gregorium VII. interſerere oportebat quæ Paſchalem II. à Gregorio VII. tertium ſpeciatim tangerent, ſed nos rerum connexio extra temporum ſeriem tantiſper abripuit.

Notum omnibus, quale privilegium Henricus V. Imperator à Paſchale II. per vim extorſerit; nempè ut electi non conſecrarentur, niſi ab Imperatore per Baculum priùs muniti. Id ita ferè eſt habitum, ac ſi Papa in hæreſim conſenſiſſet. Itaque Lateranenſi III. Concilio (a) congregato, plus centum Epiſcoporum, mitram ac mantum, ut vocabant, Pontificalem, hoc eſt, purpuream Cappam, ſeu Pallium abjecit: Patres hortatus eſt ut juberent ipſum jam non eſſe Pontificem. Cæterùm quod liberet, ſine ipſo Eccleſia ordinaret: hoc enim (b) Godfridus Viterbenſis diſertè ſcripſit, inconditis quidem ineruditiſque verſibus, tamen ad hiſtoriæ fidem compoſitis: ac ſic Papam loquentem inducit:

Me quoque Pontificem non fore juſſa date. Tum illud:

Ordinet Eccleſia ſine me quidquid placet, inquit.

Quin etiam, quantum in ipſo fuit, ſe ipſe depoſuit; at Patres non aſſenſi ſunt, eumque priſtino loco eſſe voluerunt: ac privilegium condemnàrunt, ut quod eſſet, *contra Spiritum Sanctum & Canonicam inſtitutionem.* Igitur (c) id decretum à duodecim Archiepiſcopis, quatuordecim & centum Epiſcopis, quindecim Presbyteris, atque octo Diaconis Cardinalibus factum eſſe in actis memoratur, nulla Papæ mentione, data quoque ſententia excommunicationis in Regem, non à Papa, (d) *qui juraverat nunquam hoc ſe facturum*; ſed ab Eccleſiâ injuriam ſui Patris vindicante. Ita refert hujus temporis manuſcriptus codex, actis Conciliorum inſertus. Decreta Concilii toto orbe vulgata ſunt. Sic optimo Pontifici, cùm intelligeret rem à ſe, ut oportebat, non poſſe peragi, Eccleſiæ Catholicæ ſuccurrit auctoritas.

Hæc geſta ſunt anno 1112. quo item tempore Guido Archiepiſcopus Viennenſis, poſtea Calliſtus II. Papa Viennenſe Concilium habuit, cujus decreta legimus in Conciliorum actis. Ipſe Guido decretorum ſummam ad Paſchalem Pontificem perſcribit his verbis: (e) *Igitur dictante Spiritu Sancto, inveſtituram omnem rei Eccleſiaſticæ de manu Laïca, hæreſim eſſe judicavimus: ſcriptum illud, quod Rex à veſtra ſimplicitate extorſit, damnavimus; in ipſum Regem nominatim & ſolemniter, & unanimiter, ſententiam anathematis injecimus.*

Horum à Papa confirmationem petit, ſubditque: *Si verò, quod minimè credimus, noſtræ Paternitatis*, (parvitatis ſeu fraternitatis legendum) *aſſertiones prædictas roborare nolueritis, propitius ſit nobis Deus; quia nos à veſtrâ obedientiâ repelletis.*

Quo loco futurus id ſi contingeret? An extra Eccleſiam, ac Sedis Apoſtolicæ communionem? Aderant Concilio Sanctus Hugo Gratianopolitanus Epiſcopus, ac Sanctus Godefredus, Ambianenſis Epiſcopus, ipſe Guido, ut Regio

(a) Conc. Later. III. ſub Paſch. II. T. 10. Conc. Labb. (b) Godfrid. Viterb.

(c) Conc. Lat. III. ibid. (d) Ibid. (e) Conc. Vienn. ſub Paſch. II. ibid.

Digitized by Google

Regio genere, ita pietate ac doctrina clarus habebatur, ita incidebant eæ temporum neceſſitudines, quibus Sancti quoque Epiſcopi à Papæ obedientiâ repellerentur.

Paſchalis II. hanc Synodum confirmavit, datis Litteris Guidoni & cæteris Archiepiſcopis, Epiſcopis & Abbatibus, ſeu dominis Sacerdotibus (a) Viennæ congregatis, quæ Litteræ in Conciliorum acta referuntur.

Quo ſenſu, quâ veritate, quâ nonnullorum ejus ævi Epiſcoporum ac maximè (b) Ivonis Carnotenſis diſcrepantia, inveſtitura hæreſis haberetur, non eſt hîc diſceptandi locus, hæreſim proprio ſtrictóque ſignificatu fuiſſe; id quod Paſchalis ſecundus indulſerit, vix quiſquam ſanus dixerit; & tamen hujus rei gratiâ de Pontifice Romano talia decernebant.

CAPUT XL.

Alexandri III. in exponenda Scriptura manifeſtus error, omnium ſententiâ reprobatus: Caput, Eum eſſe de Teſtamentis: *item Innocentii tertii falſa Scripturæ expoſitio*: Cap. per venerabilem, *qui filii ſint legitimi.*

Grave illud eſt, quod de Teſtamentis ab Alexandro tertio definitur, his verbis: *Propoſuiſti talem in tuo Epiſcopatu conſuetudinem obtinere, quòd teſtamenta, quæ fiunt in ultimâ voluntate, penitùs reſcinduntur, niſi cum ſubſcriptione ſeptem vel quinque teſtium fiant, ſecundùm quod leges humanæ decernunt: quia verò à divina lege, & Sanctorum Patrum inſtitutis, & à generali Eccleſiæ conſuetudine, id eſſe noſcitur alienum, cùm ſcriptum ſit*; IN ORE DUORUM VEL TRIUM TESTIUM, STABIT OMNE VERBUM: *præſcriptam conſuetudinem improbamus, & teſtamenta, quæ Parochiani coram Presbytero ſuo, & tribus vel duabus aliis perſonis idoneis, in extrema fecerint voluntate, firma decernimus permanere, ſub interminatione anathematis prohibentes, ne quis hujuſmodi audeat reſcindere teſtamenta* C. Eum eſſe de teſtamentis.

(a) Ibid. ann. 1112. (b) Ivo Carnot. Ep. ad Joan. Archiep. Lugd.

Atqui hæc teſtamenta quotidie reſcinduntur, valetque in multis regionibus jus civile Romanum, quod Alexander tertius ex Scriptura, ex traditione, ex univerſali conſuetudine, adhibita etiam excommunicatione proſcripſerat; tantaque auctoritate facta decretalis abjicitur.

Hanc quidem decretalem, *ad ea quæ relicta Eccleſiæ ſint Gloſſa reſtringit*, auctoritate capitis ſequentis; *relatum eſt*: eadem, quamquam Alexander III. in Capite, *Eum eſſe*; generatim de teſtamentis dixerat, quæſtionémque de Legatis Eccleſiæ relictis, ex lege generali deciderat. Sed quid noſtrâ, cùm nec in ejuſmodi Legatis ea decretalis valeat, quam Pontifex Scripturis, traditione univerſalis Eccleſiæ ſenſu, hoc eſt, iis omnibus, quæ certam fidem faciunt, aſſerebat?

Argumentum iſtud longè difficillimum, teſte Melchiore Cano, ſic ab eo ſolvitur: (c) *In decretis Pontificiis, duo cum primis diſtinguenda ſunt; unum eſt tamquam intentio, concluſioque decreti: alterum quaſi ratio eſt cauſa à Pontifice reddita ejus reì, quam conſtituerat, atque in concluſione Pontifices ſummi errare non poſſunt, ſi fidei quæſtionem ex Apoſtolico tribunali decernant; ſin verò Pontificum rationes neceſſariæ non ſunt, ne dicam aptæ, probabiles, idoneæ, in his nihil eſt videlicet immorandum; non enim pro cauſis nos à Pontificibus redditis, tanquam pro*

(c) L. 6. C. 8. ad 14.

pro aris & focis depugnamus. Id poſtquam multis exemplis argumentiſque aſſeruit, concludit valuiſſe Alexandri decretalem, in locis Eccleſiæ Romanæ, aliarúmque Eccleſiarum ditioni ſubjectis; quod id Pontifex decernere ſua auctoritate poſſet: quamquam ſcripturam & traditionem perperam allegavit.

Mitto quod Melchior Canus, decreta generatim à ſummo Pontifice edita, redigere ad eas regiones nititur, quæ ſint Eccleſiaſticæ ditionis; cùm ſoleant Pontifices accuratè notare, quæ faciant & decernant, tanquam Principes, *ubi Apoſtolica Sedes & ſummi Pontificis auctoritatem exercet, & ſummi Principis exercet poteſtatem*: C. *per venerabilem*; qui filii ſint legitimi. Quod autem idem ſcriptor Pontificii decreti concluſionem, à Sacræ Scripturæ allegatione diſtinguit; ac valere concluſionem, ex falſa etiam probatione contendit; facilè aſſentimur, ubi aliæ probationes adhibentur, vel adhiberi poſſunt. Cæterùm cùm Alexander tertius nihil hîc aliud alleget, aut allegare poſſit, præter unum Scripturæ locum malè ex confeſſo intellectum; apparet eum falſo fundamento nixum ad id decretum ſub excommunicationis pœna edendum proſiliiſſe.

Haud pluris valet ab Innocentio III. allegata Deuteronomii auctoritas, quâ docet; *cùm Deuteronomium Lex ſecunda interpretetur ex vi vocabuli comprobari; ut quod ibi decernitur, in novo teſtamento debeat obſervari.* C. *per venerabilem*; qui filii ſint legitimi rationibus.

CAPUT XLI.

Ejuſdem Alexandri III. Decretum; quo anteriorum Pontificum, de Matrimonio per verba de præſenti, ſtatuta ſolvuntur: Innocentii III. de revelanda confeſſione reſcriptum ad Ciſtercienſes. Idem Innocentius III. Cæleſtini III. erroneam decretalem ſolvit.

Idem Alexander III. ext. de Sponſa duorum; Cap. *licet præter ſolitum*, poſtquam judicavit id, quod eſt certiſſimum, valere conjugium per verba, *de præſenti*, utroque dicente, *ego accipio te in meam, & ego accipio te in meum*; ac tale conjugium non diſſolvi contracto alio connubio, atque etiam copula conſecuta addit: *quamvis aliter à quibuſdam prædeceſſoribus noſtris fuerit judicatum.* Conſulti ergo judicârunt, contra id quod eſt poſtea ab Alexandro III. totaque Eccleſia judicatum.

Neque verò eos juvat (a) Nicolaus Dubois, hanc errori manifeſto excuſationem obtendens: *Fuit olim dubium in Eccleſia, an matrimonium ſolo conſenſu firmatum diſſolvatur per Matrimonium ſubſequens cum alia, & conſummatum...... Hinc factum, quod diverſi Epiſcopi, & Archiepiſcopi Salernitanus, Paduanus, Senenſis, Norvicenſis, Januenſis &c. Sanctam Sedem conſuluerint.* Rectè & ordine; tunc enim vel maximè conſulendi ſummi Pontifices, cùm caſus arduus eſt & ambiguus. Quid tum poſteà? Nempe illi à tot Epiſcopis conſulti peſſimè reſponderunt. Ergo vel maximè conſtat Apoſtolico officio defuiſſe, cùm tot Eccleſiæ Apoſtolici officii opem requirerent.

Inno-

(a) Diſq. art. 1. n. 11. 161.

Digitized by Google

Innocentius Tertius à toto Capitulo Ciſtercienſi conſultus, an Monachi confeſſionem ſacrilegam, ab ipſo confeſſario revelari oporteret; vocatis Cardinalibus ſic reſpondet: (a) *Ego dico in tali caſu, confeſſionem eſſe prodendam, quia potiùs eſt blaſphemia quàm confeſſio; nec debet confeſſor tantam blaſphemiam ac inſaniam celare, per quam periculum toti Eccleſiæ poterit incumbere: & placuit ſententia Innocentii omnibus, & ſcripſit ſequenti anno ad Capitulum generale, quod à ſe fuerat determinatum.* En ex Canonum præſcripto ad Romanum Pontificem gravis relata quæſtio, ex quâ periculum *toti Eccleſiæ* incumbere videatur: En matura, & Canonica deliberatio, totoque anno dilata; tum ad univerſum Ciſtercienſem ordinem, totâ diffuſum Eccleſiâ, perlata reſponſio, ac determinatio; quam juri divino ac naturali repugnare Theologi, Canoniſtæque uno ore confitentur. Hæc doctiſſimis & conſultiſſimis Pontificibus ritè conſultis, ritè deliberantibus excidunt, ad teſtificationem humanæ infirmitatis: audens dixerim, (abſit verbo injuria) & ad infallibilitatis præſumptionem retundendam.

At idem Innocentius III. Cap. *quanto te novimus*, de divortio, cautè reprobavit antiquiorem decretalem Cœleſtini III. qui matrimonii vinculum inter Chriſtianos, ſuperveniente alterutrius hæreſi ſolverat, Cap. *Laudabilem*, de converſ. infidel. &c, hunc ſui Prædeceſſoris errorem Innocentius III. modeſtè reprobat his verbis: *Licèt quidam Prædeceſſor noſter ſenſiſſe aliter videatur.* Quod quidem dat honori anteceſſoris ſui, qui perſpicuè Matrimonii vinculum ſolverat. Gloſſa quoque abſolutè, *verbo Prædeceſſor*, hæc habet; *ſcilicet Cœleſtinus, cujus dictum habuiſti decretali* LAUDABILEM de converſ. infid. *& malè Cœleſtinus*, quare decretalis ejus è corpore juris excluſa eſt.

Et quidem habemus hujus decretalis verba apud Antonium Auguſtinum, quæ ſic habent: *Cum Chriſtiano viro propter odium uxoris Chriſtum negante, & ſibi copulante Paganam, & ex eâ filium procreante, Chriſtiana in opprobrium Jeſu-Chriſti relicta eſt: tamen aſſenſu Archidiaconi ſui, ad ſecundas nuptias convolavit, & filios ſuſcepit ex ipſis; non videtur nobis, quòd ſi prior maritus redeat ad unitatem Eccleſiaſticam, eadem debeat recedere à ſecundo, & reſignari priori: maximè cùm ab eo viſa fuerit, Eccleſiæ judicio receſſiſſe.*

Hìc vero Nicolaus Dubois (b) Adrianum VII. reprehendit, quòd Cœleſtinum III. hujus decretalis gratiâ Hæreticum judicârit: *Nondum enim*, inquit, *res erat ab Eccleſia definita; nec erat contrarius totius Eccleſiæ conſenſus, qui vim haberet definitionis.* En interim ille conſenſus, quem tot vanis, ſtultiſque inceſſit, (c) irridetque dicteriis ab ipſo quoque agnitus. Addit *Cœleſtinus, tantùm reſpondit per verba* NON VIDETUR NOBIS; *ut patet ex textu: nihil adhuc verò definivit; quomodo ergo Adrianus poteſt Hæreticis annumerare Cœleſtinum?* Quid noſtrâ? Quis enim contendit Cœleſtinum fuiſſe Hæreticum, qui nulla contumacia hæc ſcripſerit? Id tantùm cum Adriano VI. volumus Romanum Pontificem de quæſtione ad fidem pertinente ordine interrogatum,

Rr 3 reſpon-

(a) Cæſarius Ciſt. Mon. L. 3. Hiſt. memorab. C. 32. Bibli. Ciſt. C. 1.

(b) Refut. arg. art. 14. n. 146. 147. (c) Vid. ſup. L. 3. C. 11.

reſpondiſſe id, quod revera eſt certiſſimè hæreticum, eumque Pontificem, impoſito confirmandi fratres officio defuiſſe, cujus ſententia vir juſta uxore privatus, mulier adultera copulata manſerit; peſſimum verò Archidiaconi judicium confirmetur.

CAPUT XLII.

Franciſcana controverſia: primo loco ponitur decretalis, Exiit *Nicolaï III. Probatur hanc veram eſſe definitionem doctrinalem ac dogmaticam.*

Ultimo ponimus quæ Nicolaï III. ſeu IV. ac Joannis XXII. temporibus contigerunt.

Nicolaus III. ut Sancti Franciſci Regula perfectè obſervaretur, & compeſcerentur illi, qui hæc inſtituta mordebant; ejus interpretationem edidit decretali, *Exiit qui ſeminat* de verborum ſignificatione, in 6. in eo verò verſatur quàm maximè, ut altiſſimam Franciſcani ordinis paupertatem exponat; cujus articuli hæc ſumma eſt: *quod* (a) *abdicatio proprietatis, tam in ſpeciali, quàm in communi, meritoria eſt & ſancta, quam Chriſtus & verbo docuit & exemplo firmavit, ut etiam primi Eccleſiæ fundatores; quod Chriſtus loculos interdum habuiſſe dicitur, id egiſſe infirmorum perſonâ ſuſceptâ, quo condeſcenſu factum ſit ut & infirma ageret*, ſicut interdum in fugâ patet, & in loculis.

Hoc igitur fundamento poſito, diſtinguit, *in rebus temporalibus proprietatem, poſſeſſionem, uſumfructum, jus utendi, & ſimplicem facti uſum*; quòd ultimum nempe ſimplicem facti uſum, ab ipſo etiam utendi jure diſcretum, ſolum relinquit fratribus; propterea quòd id *condecens fuerit, ei profeſſioni, quæ ſpontè devovit Chriſtum pauperem in tanta paupertate ſectari.*

Sic igitur docet, Chriſtum quoque id paupertatis & abdicationis genus fuiſſe ſectatum, diſtinctèque declarat, ſic à ſe intelligi uſum ſimplicem, *qui facti eſt tantùm; in utendo, præbet utentibus nihil juris.* Hunc igitur uſum ſanctum ac meritorium eſſe definit, quippe qui exemplo Chriſti confirmetur. Atque hæc ſumma doctrinæ eſt, qua etiam ipſiſſimam inſtituti Franciſcani rationem ac perfectionem, Chriſti imitatione conſtantem, expreſſam eſſe voluit.

Neque verò in hoc ſimplice facti uſu, conſumptibilia, putà veſtimenta ac cibos, diſtincta voluit ab inconſumptilibus, juſta ædibus ac cellis: imò verò diſertè expreſſit ea, *quæ ad uſum neceſſariæ ſuſtentationis*, pertinerent, quæque fierent *pro neceſſitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis*, ut fratres in his quoque ad ſimplicem facti uſum redigantur, nullo interim utendi jure ipſis reſervato.

Ergò quæ data eſſent utenda fratribus, in dominio dantis permanere poſſe voluit: & quoniam qui hæc darent fratribus ita affecti eſſe viderentur, ut à ſe conceſſa verè dimittere, atque *ad alios transferre cupiant propter Deum*, ne *talium rerum*, quæ fratribus utendæ dentur, *incertum videatur eſſe dominium:* illud exemplo Innocentii IV. ad ſe & Eccleſiam Romanam transfert omnimodum uſum relinquit fratribus, conceſſa etiam poteſtate vendendi, & com-

(a) §. *Porro.* & ſeq.

Digitized by Google

commutandi libros, & alia mobilia, prout fratrum uſibus conveniret.

Sic deinde concludit: (a) *Cùm ex prædictis & aliis multa maturitate diſcuſſis, regula ipſa licita, ſancta, perfecta, & obſervabilis, nec ulli patens diſcrimini evidenter appareat*: ut hæc conſtitutio ſit *perpetuæ firmitatis*, hæc, *ſicut cæteræ conſtitutiones vel decretales Epiſtolæ, legatur in ſcholis, ac fideliter exponatur ad litteram*: nullis additis Gloſſis, quocumque prætextu, ſub excommunicationis pœnâ, niſi iis, *per quas verba, ſeu verbi ſenſus, ſeu conſtructio, quaſi Grammaticaliter exponatur.* Sic ſancta eſſe debuit hæc conſtitutio; ſic non tantùm ad fratres, ſed ad ſcholas, univerſamque dirigitur Eccleſiam, ut omnes fideles inſtruantur, quid de hac regula ſentire debeant.

Hæc igitur definitè determinatèque dicta, nemo negaverit: tum in fine ſubditur: *qui contra prædicta determinaverint*, ſeu prædicârint, *excommunicationis ſententiæ ſubjacere*: quo nihil eſt clarius ad definitionem dogmaticam exprimendam. Jam verò quanti hæc ſint, ſequentia demonſtrabunt.

CAPUT XLIII.

Decretalem Exiit, *confirmârunt Clemens* V. *Clementina*, Exivi, *& Joannes* XXII. *extravagante*, Quorumdam: *mox idem Joannes ejuſdem decretalis auctoritatem infringere aggreditur.*

SUbortis poſtea circa hanc decretalem aliquot ſcrupulis, eam Clemens V. elucidatam voluit, decretali inter Clementinas, *Exivi de Paradiſo*; de verborum ſignificatione; quâ diſertè probat, rerum utendarum ad Eccleſiam Romanam tranſlatum dominium, ac proprietatem, *dimiſſo ipſis fratribus in eis tantummodò uſu facti ſimplicis.*

Fratres contenderunt hanc Clementinam vel maximè fuiſſe irrevocabilem, quippe quæ à Concilio Viennenſi approbata fuerit; quod falſum eſſe conſtat. Nec minùs interim conſtat Apoſtolica auctoritate comprobatam fuiſſe à Clemente Quinto.

Circa has decretales Nicolaï III. & Clementis V. Joannes XXII. edidit extravagantem, *Quorumdam*, de verborum ſignificatione; quâ eorum declarationes vocat *ſalubriter editas, ſolidas* quidem & *claras & lucidas*: alibi, *limpidas.* Ipſe (b) de veſtium ſimplicitate ac forma, deque habendis cellis frumentariis ac vinariis, quid agendum ſit, Superiorum permittit arbitrio, Pontificatûs anno 3. Chriſti 1318.

Etenim multi ex fratribus, fallace deluſi paupertatis imagine, vaniſſima quæque in deformandis veſtibus comminiſci cœperant: non ullis monitis, non ullis parere Superiorum imperiis; ſeque eò pauperiores ac perfectiores arbitrari, quò inſaniora cogitarent.

Neque verò Joannes ea decretali tantos motus comprimere potuit; quin potiùs hinc exorti Fatricellorum inſani clamores: Joannem hac decretali feciſſe *contra Evangelicam paupertatem*, & per conſequens contra Evangelium Chriſti; & ideò factum hæreticum, ac Papalem poteſtatem perdidiſſe, ſi in hoc perſeveraverit.

Tantæ poſtea exortæ ſunt circa illam ingloſſabilem Nicolaï III. Conſtitutionem difficultates & rixæ, tam turbidi motus, tam inſana deliria, ut id Joannes XXII. eam paulatim, quàm minima poterat anteceſſoris contumelia, con-

(a) §. Cùm igitur.

(b) *Raynal.* T. 15. ad ann. 1318. n. 53.

convellere cogeretur. Ac primum illud Gloſſandi interdictum ſub excommunicationis pœnâ à Nicolao poſitum, ad beneplacitum ſuſpendit, edita extravagante; *quia nonnumquam*, de verborum ſignificatione, anno Pontificatûs 6. Chriſti 1321. Quo tempore decretalis *Exiit*, cœpit vacillare auctoritas; multaque adversùs eam ſcripta prodierunt, quæ Raynaldus (a) edidit. Imprimis impugnabant illud quod erat in ea decretali dictum: Chriſtum habuiſſe loculos, infirmorum ſuſcepta perſona, quemadmodum fugam præcipit: quæ omnia graviſſimè refutabant, & utrumque ſuo modo ad perfectionem pertinere contendebant; cùm perfectionis ſit providere ſuis, & egenis, ac perfugam dare locum iræ, nec temerè aggredi pericula.

CAPUT XLIV.

Joannes XXII. Extravagans, ad conditorem Canonum: *ea decretalis* Exiit, *dogma rejicit.*

NEque ita multò poſt Joannes XXII. progreſſus ulteriùs, duas decretales edidit, quibus concitati fratres adversùs Joannem, ut apertum jam hæreticum, unà cum Ludovico Bavaro Imperatore dira moliti ſunt, totaque Eccleſia famoſas ac miras tragœdias excitàrunt.

Anno igitur ſeptimo, Chriſti 1322. extravagantem edidit ad *Conditorem Canonum*, de verborum ſignificatione, qua rerum fratribus utendarum ad Eccleſiam Romanam tranſlatum dominium, à ſe & Eccleſiâ Romanâ amovet, exceptis rebus ſacris; vetat moveri lites, aliaque quæ omnia à fratribus Eccleſiæ Romanæ procuratorio nomine agebantur.

Hac autem decretali miris modis exagitat ſimplicem facti uſum ab utendi jure diſtinctum: docetque eum nec eſſe poſſibilem, nec verum, nec fratribus utilem, ad perfectionem paupertatis obtinendam, aut mundi ſollicitudines removendas. Ad hæc non eſſe juſtum, nedum ad perfectionem ullam pertineat. Cùm injuſtum ſit aliqua re uti eum, cui jus non competat utendi, reſervationem quoque dominii ac proprietatis Romanæ Eccleſiæ attributam, pari modo nec eſſe poſſibilem, nec veram aut ſinceram, nec juſtam, ac nedum Eccleſiæ Romanæ utilis fuerit, *in illius notam atque injuriam redundare*; igitur ſe, *qui veritatem colere teneretur, dignum & congruum arbitrari, ut profeſſores dicti ordinis, non verbis tantùm, non ſimulatis actibus; ſed operibus claris veritate ſuffultis, perfectionis ſtatus, ac altioris paupertatis ſibi prærogativam, præ aliis mendicantibus vendicarent.* Simul declaravit conſulere velle ſe, *honori ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cujus obnubilari poſſet gloria: ſi tam perverſæ ſimulationi quæ profectò & ipſis ſimulantibus officit, & aliis ſcandali materiam ſubminiſtrat, diſſimulando illi occurrere conſentiret.*

Addebat nolle ſe *in poſterum, ſub pretextu, ſeu pallio talis dominii temporalis, verbalis, nudi & ænigmatici, tanta bona, quanta dicti fratres faciunt, infici.* Quibus ſanè verbis Nicolaï III. uſum facti ſimplicem, ab eoque ortam perfectionis, altioriſque paupertatis id eam, non modò ſubruebat, ſed etiam irridebat: tamen prædeceſſorem; quibus verbis poterat excuſabat, *qui piâ conſideratione motus, ſupradicta ordinavit.* Curabat autem vel maximè, ut quod erat abſurdiſſimum

ab

(a) *Rain.* T. 15. ad ann. 1322. n. 55. & ſeq.

Digitized by Google

ab eo amoliretur; Nempe vindicatam Eccleſiæ Romanæ rerum, etiam conſumptibilium, proprietatem. Ejus igitur verba molliebat, ſenſum ad meliora vertebat: Id autem vel maximè inculcabat; *Neminem ſapientem æſtimare debere*, quòd Nicolaus III. abſurda, injuſta, nec poſſibilia intenderit, non ſanè addebat, omninò impoſſibile eſſe, ut talia definiret, quique id fieri poſſe ſentirent, ſchiſmatis aut erroris reos; qualia nunc venditant.

CAPUT XLV.

JOANNIS XXII. Extravagans, Cùm inter nonnullos: *Ea Decretalis,* Exiit, *doctrinam de Chriſti & Apoſtolorum paupertate hæreſeos damnat: à Romanis Pontificibus erronea definiri poſſe demonſtrat: Franciſcani appellantes in materia fidei à Papa ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam cenſuram ferunt.*

SUpererat illud à Fratribus prædicatum, à Nicolao IV. approbatum in Chriſto & Apoſtolis, per ſimplicem uſum facti, altiſſimæ, ut putabant, paupertatis exemplum. Id Joannes XXII. omninò ſubruit, editâ Extravagante, *Cùm inter nonnullos*: De verborum ſignificatione, anno Pontificatus 9. Chriſti 1325. quâ propoſitiones duas examinat; Alteram, *quòd Chriſtus & Apoſtoli in ſpeciali non habuerint aliqua, nec in communi*; Alteram; *quòd in iis, quæ ipſos habuiſſe ſcriptura teſtatur, nequaquam in ipſis jus utendi competierit.* Has ritè examinatas, erroneas, & hæreticas judicavit, hanc verò poſtremam, doctrinæ Catholicæ eò maximè inimicam, quòd Redemptori tribuat uſum, & geſta non juſta: Uſum ſcilicet, ſine jure utendi, ut erat expoſitum ſuperiore Decretali; *Ad conditorem.*

At Minores id graviſſimè tulere: Itaque Joanni XXII. Nicolai Decretalem objiciunt: Illum etiam apertè hæreticum inclamant, quòd illa, *quæ per clavem ſcientiæ in fide ac moribus, à Summis Pontificibus ſemel definita ſunt, eorum Succeſſoribus revocare non licèt in dubium.* Hos ut motus compeſceret Joannes XXII. aliam eodem anno edidit Extravagantem: *Quia quorumdam*; quâ quidem Nicolaum excuſat, ut poteſt, negatque aut ab ipſo, aut ab aliis Prædeceſſoribus definita, quæ Fratres tanto ſtudio de facti uſu ſimplice aſſerebant: Ac ſi id vel maximè definiſſent, *Conſtitutiones illas fore invalidas, erroneas & infirmas.* Neque verò, quòd nunc ſomniant, *id per impoſſibile* dixit, aut omninò negavit evenire poſſe, ut à Romano Pontifice talia definiantur; ſed duntaxat hæc ſcribit: *Quòd uſum talem non juſtum conditor Canonis Fratribus intellexit reſervare, probabile non videtur.* Profectò non putat rem eſſe impoſſibilem, qui id cauſatur tantum probabilem non videri.

Et quidem Joannes ad Nicolaum excuſandum hæc ſcripſit: *Non apparet ipſum dixiſſe, ſuſtentationem Chriſti & Apoſtolorum ejus, in ſolo & nudo conſiſtere uſu facti.* Verum id nihil eſt, nam etiamſi verum eſſet, conceſſiſſe Nicolaum Chriſto & Apoſtolis non modò uſum facti ſimplicem, ſed etiam aliquando ipſum jus utendi: Tamen aſſerebat interim, uſum illum ſimplicem, non modò eſſe juſtum, ſed etiam perfectum, & in Chriſto præluxiſſe, atque ex ejus exemplo ad Fratres propagatum; cùm Joannes uſum illum, & injuſtum eſſe univerſum definiret, & in Chriſto admittere hæreticum judicaret.

Quam profectò ſententiam Decretalis, (*a*) *Quia quorumdam*, luculentiſſimè confirmavit: Ibi enim docuit, illam expropriationem, quam in uſu facti ſimplice, abſque jure collocabant, neque à Chriſto *obſervatam*, neque Apoſtolis impoſitam, neque *ſub voto ab ipſis fuiſſe receptam.* Id enim in Evangelica Hiſtoria non fuiſſe traditum: Atque hæc Chriſto tribuere, cùm per ſe juſta non ſint, hæreticam, damnatam, blaſphemam, peſtiferam eſſe doctrinam. Ergò ſatis conſtat Nicolaum, edita Decretali, ut perfecta laudaſſe, ac præſcripſiſſe Fratribus, quæ Joannes XXII. injuſta: de Chriſto dixiſſe, quæ is Pontifex, non modò nova & in ſcripturis inaudita, ſed etiam blaſphema, atque hæretica declaravit.

Quæ cùm ita ſint, omnes, credo, intellexerunt, id egiſſe Joannem, ut Nicolai Decretalem tanto apparatu conditam, tanta auctoritate promulgatam, honeſtiſſimè quidem ac modeſtiſſimè quoad fieri poſſet, ſed tamen efficaciſſimè hac in parte ſubrueret.

Huc accedit Michaelem Cæſenatem (*b*) Fratrum Minorum Generalem, ejuſque Socios à tribus Joannis Decretalibus, conceptis verbis, ad Sanctam Romanam Eccleſiam, & ad Generale Concilium Univerſalis Eccleſiæ publicè & ſolemniter appellaſſe: & appellationem Joanni tranſmiſiſſe; Id & teſtantur Acta, & (*c*) Raynaldus confitetur, neque adverſarii negant, has duas Decretales, *Cùm inter nonnullos, & Quia quorumdam;* quibus duæ propoſitiones declarantur hæreticæ, ad fidei definitionem omninò pertinere; jam verò doceant, Minores, qui ab eis appellarent, qui profeſſi ſint Papam de fide pronuntiantem errare potuiſſe, eò certè nomine à Joanne fuiſſe damnatos. Nihil reperient tot inter Apoſtolicas Litteras, quibus eos coërcuit; cùm nihil prætermiſerit, quo impudentiſſimos, atque ineptiſſimos Sycophantas argueret.

(a) §. rurſus. (b) Mich. Cæſen. tract. contra error. Joann. XXII. Monarch. Gold. T. 2. p. 1236. (c) Raynald. t. 15. ad an. 1331. n. 11. & ſeq.

CAPUT XLVI.

Ejus ævi Doctor à RAYNALDO laudatus, harum Decretalium occaſione, Papam non eſſe infallibilem docuit.

NUnc referam ea quæ de memoratis Decretalibus ſenſerint ejus ac proximi ævi Scriptores.

De Conſtitutione quadam Joannis XXII. cùm eam Minores, ut hæreticam infamarent, (*a*) Raynaldus ſcriptum retulit Doctoris inſignis, qui per ea tempora in Curia Pontificia verſabatur.

Is igitur, ut doceat potuiſſe à Joanne XXII. hanc Decretalem condi, Quatuor concluſiones ponit, quarum 1. & 4. multum ad rem noſtram faciunt. *Prima eſt, quòd Papa non poteſt condere Canones contra determinata per Sacram Scripturam. Quarta, quòd poteſt contra determinata per Prædeceſſores ſuos, vel ſeipſum:* Quòd eò pertinebat, ut Joannes XXII. à Nicolao III. declaratam doctrinam revocare poſſet; nihil ergò in his infallibile cogitant.

Sed multò magis obſervari debet probatio primæ concluſionis; quæ ſic habet: *Illud non eſt licitum Romano Pontifici, in quo convincitur, non ſententiam dare,*

(a) To. 15. ad ann. 1317. n. 53. 54. & ſeq.

dare, ſed magis errare. Sed ſi Papa determinaret contra determinata per Sacram Scripturam, convinceretur non ſententiam dare, ſed errare. Mirum verò hîc quòd Raynaldus interſerit: *Si determinaret contra determinata per Sacram Scripturam, ex hypotheſi, nempe impoſſibili ob promiſſum Spiritus Sancti præſidium.* Hæc Raynaldus; Quæ quam ridenda ſint, omnes vident. Nemo quæſivit unquam, an homini liceat volare per aëra, quòd id impoſſibile ſit, ſic nemo quæreret, an licitum Papæ ſit, determinare contra Scripturam Sacram, ſi æquè ſit impoſſibile. Quærunt autem illud auctores, Raynaldi etiam judicio graviſſimi, non ergò profectò id impoſſibile judicabant.

CAPUT XLVII.

Reſponſio JACOBI Sanctæ Priſcæ Cardinalis, mox BENEDICTI XII. Papæ, pro JOANNE XXII. quâ Pontificiam infallibilitatem apertè rejicit: In eandem rem Gloſſa memorabilis, in Clementinam, Exivi.

NIcolaus Aimericus inſtituti Dominicani Religioſus, atque ad annum 1366. acer hæreticæ pravitatis per Aragoniam Inquiſitor, refert adversùs Minores reſponſa Benedicti XII. tunc ſub Joanne XXII. Jacobi Sanctæ Priſcæ Presbyteri Cardinalis; ex quibus hæc ſelegimus, quæ ad quæſtionem noſtram faciant.

Secundò dicunt Minores, quòd prædictam paupertatem fuiſſe Chriſti, & Apoſtolorum determinavit Dominus Nicolaus Papa. Reſpondet, *quòd licèt illud in Conſtitutione dicta contineatur, tamen ex Scriptura divina verum eſſe ibi non oſtenditur; ſed ſolummodo narratur, & tamen jam nos oſtendimus, quòd contrarium haberi poteſt ex Scriptura Apoſtolica & Evangelica, ex qua ſcriptura motus Dominus noſter Papa Joannes, declaravit dictam propoſitionem, ſi pertinax eſſet, hæreticam eſſe; nec hoc aſſerit ſimpliciter & determinatè Dominus Nicolaus, qui dictam conſtitutionem fecit, ſed ſolummodò hoc dicit incidenter & narrativè, poſito etiam quòd determinativè diceret, non obſtat, cùm contrarium*, inveniatur in Scriptura divina, & nunc eſt per Eccleſiam determinatum.

An incidenter dixerit Nicolaus tertius id quod ipſa Conſtitutio, ibique poſita & explicata perfectio nititur, æquus Lector dijudicet: Nunc profectò ſufficit dixiſſe Cardinalem, etiamſi Papa *determinativè* diceret, nihil obeſſe, & contrarium eſſe nunc per Eccleſiam determinatam.

Pergit: Tertiò dicunt: *Quòd in his, quæ pertinent ad fidem, vel mores, determinatum ſemel per Summum Pontificem, non poteſt per alium revocari: talis autem eſt aſſertio Domini Nicolai de Chriſti & Apoſtolorum paupertate.* Reſpondet, *quòd falſum eſt.* Quid autem falſum eſt? Nempè ipſa major propoſitio objecti Syllogiſmi; *quòd in his, quæ pertinent ad fidem vel mores, determinatum ſemel per Summum Pontificem, non poteſt per alium revocari.* Hanc majorem negabat tantus Cardinalis, à nullo reprehenſus, ab omnibus laudatus, atque ad Petri Cathedram poſteà ſublevatus. Id ſequentia docent: ſubdit enim ſtatim: *Nam Petrum, qui non ambulat rectè ad veritatem Evangelii, reprehendit & correxit Paulus; & tamen non erat illi par, ſed inferior.* Item Stephanus *Papa determinavit, quòd nullus baptizatus per quoscumque hæreticos, veniens ad Eccleſiam Catholicam, rebaptizaretur. Sanctus autem Cyprianus, cum multis Epiſcopis in Africa celebrans Concilium, determinavit oppoſitum,*

Digitized by Google

tum, reprobans in hoc Stephanum Papam, ut patet in Epiſtolis ad Jubaïanum & Pompejum; Concilium autem Nicænum utramque opinionem Sancti Cypriani & Sancti Stephani correxit, determinando, quòd baptizati ab hæreticis, non ſervantibus formam Eccleſiæ, baptizentur; ab aliis verò hæreticis baptizati, non rebaptizarentur.

Hæc de Stephano & Cypriano, verène, an falsò dixerit, nihil ad hunc locum pertinet, cùm utriusque nihilominùs factâ perinde mentione conſtet ex ejus ſententiâ, Concilii generalis determinatione corrigi, quæ à Romano Pontifice determinata ſint, etiam circa fidem ac mores, cùm de hoc præcisè ageretur.

Neque magis noſtra refert, an ſatis valeant ad rem ea omnia exempla, quæ deinde protulit. Scopum ipſius attendimus, probationes non præſtamus.

Neque etiam curamus, an pertineat ad rem, quòd de Petro dixit? Scio nempe & reſponſuros, non erraſſe in fide Petrum, cùm à Paulo reprehenſus eſt: nec tum ullam ejus determinationem fuiſſe correctam. Quid noſtra? Omninò huic loco ſufficit, ut quid intenderit tantus Cardinalis liquidò videamus.

An non enim ſatis clarè de vera & propriè dicta determinatione agebat, cùm de Stephano ac Cypriano ageret? An non vera erat & propriè dicta determinatio, quam Cyprianus facto Concilio protulit? An non igitur determinationem talem, Stephani determinationi opponit Cardinalis, & utramque æquè docet, Concilii generalis determinatione correctum.

Neque verò Petri exemplum usque adeò extra rem eſt; quòd ab ipſo Gratiani (*a*) Decreto Cardinalis deprompſerat. Neque per ea tempora Pontificii officii ſummam ad formulas, aùt ad minuta quæque redigebant. Graviùs agebant ſcilicet; & remque ipſam attendebant: Audiebant Paulum de Petro clarè, ac nulla tergiverſatione dicentem; (*b*) *In faciem ei reſtiti, quia reprehenſibilis erat: Et ſimulationi ejus conſenſerunt cæteri Judæi; ita ut Barnabas duceretur ab eis in illam ſimulationem: Et, cùm vidiſſem, quòd non rectè ambularent ad veritatem Evangelii.* Nempe non aderat definiendi formula; ſed facta clamabant, prava ſimulabantur, avertebantur à fide Gentiles: ipſe Barnabas, nedum confirmaretur à Petro, in peſſimæ ſimulationis ſocietatem trahebatur. *Par* autem *in ſe eſt*, ut ajebat Gratianus, (*c*) *à fide exorbitare, & alios exemplo vel verbo dejicere à fide.* At enim id Petrus bono animo faciebat. Quis id neſciat? Interim Cardinalis, aliique multi, quos hîc commemorare nihil attinet, poſt ipſum Gratianum, animadvertebant Petrum, teſte Paulo, in eo peccâſſe, quòd ad Evangelii veritatem pertineret. Neque propterea caſura erat Eccleſia, ſi vel ipſe Petrus nedum alii Pontifices, confirmandorum fratrum officio defuiſſent.

Sed omnium lucidiſſimum eſt, quòd ſubdit: *Tertio decimo dicunt, quòd ſecundùm hoc in Decretali* Exiit, *erratum fuit in doctrina & vita Chriſti & Apoſtolorum.* Reſpondet, *quòd verùm eſt: non tamen errore pernicioſo, cùm ad plenum veritas diſcuſſa non fuiſſet, ſicut nunc eſt: ſed errore veniali, ſicut Auguſtinus declarat de Cypriano, & de Petro per Paulum correcto.*

Hæc docet Cardinalis eo ævo doctiſſimus, atque ſanctiſſimus, vitæque ac doctrinæ meritò ad Petri Sedem erectus. Hæc factus Pontifex nusquam retractavit, nusquam infirmavit: hæc docentem eum laudat

(a) Grat. 2. q. 7. poſt. C. 39. §. item Paulus.

(a) Gal. II, 11. 13. 14. (c) Grat. ibid.

laudat Aymericus acer fidei Inquiſitor ſub ſecutis Pontificibus. Porrò Aimericum nemo reprehendit; imò omnibus fuit diligentiſſimi Inquiſitoris exemplar. Et quidem Cardinalis, mox Papa, clarè confitetur à Nicolao dicta, quæ Joannes condemnavit, & quamquam Nicolaum maximè excuſatum vellet, ad extremum reſpondebat, quæ determinaſſet, ab ejus Succeſſore corrigi potuiſſe, licèt pertinerent ad fidem, & mores, cùm de juſto & injuſto, deque Chriſti ac Apoſtolorum vitâ & exemplis ageretur. Non ergo profectò illam, in qua nunc Summum Fidei repoſitam volunt, infallibilitatem cogitabat.

Huc accedit, quod Joannes XXII. Decretalem *Exiit*, & Clementinam, *Exivi*, apertè probaverat in Extravagante, *Quorundam*, ut vidimus, quarum poſtea doctrinam improbavit. Neque valet reſponſio Benedicti XII. tunc Jacobi Cardinalis; *Quod Dominus Joannes in Decretali;* QUORUNDAM, non ipſam *quæſtionem de paupertate Chriſti, & inſeparabilitate dominii ab uſu, accipit determinandam;* ſed duos alios articulos, hæc, inquam, non valent: omninò enim, quæ improbat à Nicolao dicta de paupertate Chriſti, & uſu facti ſimplici, pars erant maxima harum declarationum, quas Extravagante, *Quorumdam*, ſalubriter editas, ſolidas, lucidas, limpidas appellaverat.

Quin ut ipſe improbârit Decretalem, *Exiit*, Extravagante, *Cùm inter nonnullos*, aliiſque Decretalibus ſupra memoratis; Sic has ejus Decretales nonnulli infirmari poſſe putarunt; legimuſque hæc in Gloſſa Clementinæ, *Exivi*, ad §. *Proinde; Sæpè cogitavi quod utile eſſet, quod Eccleſia Romana permitteret, liberè de hoc diſputari: An Chriſtus habuerit, vel non habuerit, vel habere potuerit proprium, vel non potuerit: & ſimiliter de vita Fratrum Minorum, an poſſint aliquod habere proprium.* Hoc eſt, ut liberè diſputari poſſet, non modo de eo, quod Joannes XXII. edita Decretali, vanum, abſurdum, injuſtum, ſed etiam de eo, quod hæreticum judicârit. Quæ in Gloſſa poſita, ac ſæpè Romæ excuſa, cum ea, quam aſſerunt, infallibilitate non conſentiunt.

CAPUT XLVIII.

Bellarmini *ac* Rainaldi *effugia*.

NUnc inutile eſt copioſiùs narrare, quæ recentiores, (a) Bellarminus primùm, ac recentiſſimè (b) Rainaldus dixerint. Summa eſt hæc: Nicolai Decretalem malè intellectam, neque verò ſuo ſenſu à Joanne damnatam; tum in quibus varient illi Pontifices, *non ad fidem & mores pertinere*, ſed eſſe de re Methaphyſica, interim pro certo (c) habitum à Romanis Pontificibus, definita circa fidei quæſtiones, tuta eſſe & irretractabilia: quæ omnia putamus ſatis clarè refutata ex ejus ævi Scriptoribus, & in ipſis Decretalium verbis. Et quidem de uſu facti ſimplice, definitionem Joannis, Decretali, *Ad conditorum*, editam, (d) Rainaldus tuetur, Bellarminus (e) impugnat, & Joannem *in controverſia ad fidem non ſpectante erráſſe*, decernunt; cùm Joannes Decretali, *Quia quorumdam;* eum qui Decretalis, *Ad conditorem*, *definita* convellat, *tanquam* contumacem, & rebellem Ro-

Ss 3 manæ

(a) To. 4. de R.P. 14. (b) T. 15. ad ann. 1322. n. 55. ad ann. 1323. n. 62. ad ann. 1324. n. 32. (c) Ibid. ad ann. 1324. n. 35. (d) Rainaldus ad ann. 1324. n. 32. (e) Bellar. idem.

Digitized by Google

manæ Eccleſiæ ab omnibus haberi jubeat.

Quid quod id Joannes non aliâ causâ, illum, absque jure, uſum facti ſimplicem in Chriſto admitti, blaſphemum, hæreticum, impium judicârit, quam quod uſus ille ſit non juſtus, in quo eum Bellarminus errâſſe aſſerit, ac duas Joannis de fide decretales obruit.

Neque verò conceſſerim in re Metaphyſica & vana verſatum eſſe Joannem: omninò enim de re Eccleſiæ erat, ut evaneſceret è Fratrum animis, illa quam Nicolaus foverat, falſæ atque inanis perfectionis idea; cùm illam etiam Chriſto adſcribere, auctore Nicolao, minimè vererentur, eaque dementati ſibi tantoperè placuerint: Neque modò ad horrenda facinora, verum etiam ad hæreſes & ſchiſmata proruperint.

Quod autem Conſtitutionem, *Exiit*, ut decretum de fide haberi nolunt; quia id Papa *non expreſſerit*; neque ſua pronuntiata, *de neceſſitate credenda propoſuerit;* tametſi contra ea *determinare ac prædicare*, ſub Excommunicationis pœna, vetuerit: Nos quanti hæc valeant, Lectori dijudicandum relinquimus. Interim intelligimus, procul ab officio confirmandæ fidei abſuiſſe Nicolaum, qui definitione edita, ad id induxerit animos, quod Joannes XXII. injuſtum, aut hæreticum declarârit.

Sed jam de Joannis Decretalibus duabus: *Cùm inter nonnullos; Et quia quorumdam*; nec habent quod hiſcant, cùm eas Decretales, adhibitis licèt omnibus, quibus decretum fidei nunc conſtare volunt; tamen à Gloſſa Corpori Juris inſerta, pro retractabilibus habitas, & ab ipſo Bellarmino ſubrutas videant: ut profectò pateat, ſubtiles illos infallibilitatis Pontificiæ defenſores, dum ad inania ac minuta nos redigunt, tandem aliquando in has coarctari anguſtias, ex quibus nullis ſe ſcholaſticis argutiis extricare poſſint.

CAPUT XLIX.

Quæſtio de viſione beatifica, ante univerſalem reſurrectionem: in ea Joannes XXII. *falſa prædicat, & ſuadere nititur, Gallis obſiſtentibus, Eccleſiæque Catholicæ conſenſioni cedit.*

SUb eodem Pontifice Joanne XXII. anno ejus 16. Chriſti 1331. teſte (a) Rainaldo, *agitari cœpta eſt in Pontificia Curia Quæſtio de viſione animarum, controverſa inter Theologos ejus temporis.* Et quidem pro certo erat, *purgatas animas in cœlum mox recipi;* idque ipſe Joannes inſtructione edita ad Officinium Regem Armeniæ definiverat, ut habet idem (b) Rainaldus; An in cœlum receptæ viſione faciali fruerentur, dubium videbatur, & negabat Joannes; atque, ut ait (c) Rainaldus: *Maxima ſollicitudine undique argumenta pro parte negante conquirere, & varia ex Patribus teſtimonia contexere cœpit: Atque ea tanquam privatus Doctor in ſuis Concionibus repetere, ut Præſules Doctoreſque ea argumenta diligentiùs diſcuterent.* His quidem Joannes ſe ipſum poſtea defenſabat. His eum excuſatum volebant, qui ex ejus auctoritate, & concionibus publicè in Eccleſia ad populum habitis, periculum fidei verebantur. Cæterùm ſi ea volebat tantum diſcuti à Doctoribus, quorſum pertinebat prædicari ad populum? omninò certum eſt, id quod etiam

(a) T. 15. ann. 1331. n. 45. (b) Ibid. & ann. 1318. n. 10. (c) Ibid. ann. 1331. n. 44.

etiam tota Eccleſia, ac maximè in Gallia divulgatum, ac creditum, eum errorem à Joanne publicè prædicatum.

His Galli noſtri movebantur, tum verò vel maximè, cùm (a) Geraldus Otho Generalis Minorum Miniſter, Pontifici intimus, atque ab eo Internuncius ad Gallias miſſus, illum errorem Pariſiis pro Concione ſacra proponendum ſuſcepiſſet; ac paſſim ferebatur, aliâ licèt ſpecie, hujus rei gratiâ, à Joanne ſummiſſum, ejusque erroris Pontificem auctorem ac ſigniferum eſſe.

Philippus verò VI. Valeſius dictus (b) Francorum Rex, extrema minabatur iis, qui claram viſionem animabus denegabant: ad quem Pontifex epiſtolam ſcripſit, quam Raynaldus profert.

Hac Epiſtola ſcribit, quæſtionem dubiam etiam Auguſtino viſam; variare Doctores: ſe quidem hujus rei in ſermonibus habuiſſe mentionem, quæſtionem juſſu ſuo, ut ſic pleniùs poſſet inveniri veritas, diſputatam.

Subdit hæc poſtea: *Et quia, fili dilectiſſime, forſan tibi dicitur, quòd Nos non ſumus in Theologia Magiſter, audi quid unus ſapiens dicat; Non quis, inquit, ſed quid dicat, intende.* Adeò & ad ſe quoque pertinere intelligebat illud, ut non quis, ſed quid diceret, cogitemus. Pergit: *Utinam, fili, ſicut & aliàs meminimus nos ſcripſiſſe, velles audire, quæ in noſtris ſermonibus diximus, Regia Celſitudo; & ut prædiximus, unum verbum de capite noſtro non protuliſſe reperies: Sed quæ vel Chriſtus, vel Apoſtoli, vel Sancti Patres & Doctores Eccleſiæ protulerunt.* Sic dubitantis ſpecie, quam ſequebatur doctrinam Regiis auribus inſtillabat. Tum Regem dehortabatur ab inſectandis iis, qui claram viſionem negabant animabus; Neque enim hoc ad Regium honorem pertinere: atque omninò permitteret, utramque liberè diſputari, ac prædicari ſententiam; donec aliud per Sedem Apoſtolicam declaratum fuerit. Hæc ſcripſit 14. Kal. Decemb. Pontificatus anno 17. qui erat anno. Chriſti 1333.

Nihil his motus Philippus, non multis poſt diebus, quam Epiſtolam acceperat, Dominicâ ſcilicet 4. Adventus, Magiſtros Pariſienſes congregavit, juſſitque eos de quæſtione ferre ſententiam, qui omnes unanimi conſenſu in id convenerunt; ut clara viſio beatis animabus negaretur. Quam cenſuram Facultatis habemus integram, ejusdem juſſu Principis ſcriptam, pendentibus Magiſtrorum Sigillis.

Teſtatus quidem Rex erat, nihil à ſe quæri, quod Papam tangeret, quem omni honore proſequeretur: at Doctores præfati erant, audiſſe ſe, *Quod quidquid in hac materia ſua Sanctitas dixit, non aſſerendo, ſeu opinando, protulerit, ſed tantummodò recitando;* Adeo verebantur, ne Pontificium animum offenderent.

Hujus cenſuræ exemplum, teſte (c) continuatore Nangii hujus ævi Hiſtorico, Rex miſit ad Papam, *mandans ſibi à Litere, quatenus ſententiam Magiſtrorum de Pariſiis, qui meliùs ſciunt, qui debet teneri & credi in fide, quam Juriſtæ Clerici, qui parum aut nihil ſciunt de Theologia, approbaret, & quod ſuſtinentes in contrarium corrigeret.*

Facinus audax, inquies, ut Galli Rom. Pontificem fidem ipſam docerent, tanta erat fiducia agnitæ veritatis, atque his quidem Joannes ceſſiſſe videtur. Certè anno ſequente, ſui Pontificatus ultimo, Chriſti 1334. editam voluit profeſſionem

(a) *Renald.* ibid. anno 1333. n. 44. an. 1334. n. 30. (b) ibid. ad an. 1333. n. 45. ibid. n. 46.

(c) *Du Ches* T. 5.

nem eam, quâ, *cum Catholica Eccleſia* ſatebatur, *quòd animæ purgatæ vident divinam eſſentiam facie ad faciem.* Atque adeo Eccleſiæ Catholicæ conſenſione, in veram certamque veritatis fidem, non jam cunctabundus aut fluctuabundus adductus eſt.

Quod autem eam fidem Benedictus XII. aſſeruit, eique obſiſtentes hæreticos judicavit; nihil aliud quàm publicum & ſtabilitum Eccleſiæ Catholicæ eam in rem conſenſum declaravit; Quem jam Pariſienſes, quem ipſe Joannes XXII. moriens agnoverant. Neque interim illud admittimus, quod eſt à Rainaldo, aliiſque reſponſum: quæ idem Joannes adverſus eam fidem publicè in Eccleſia prædicavit, ea ab ipſo fuiſſe prædicata, ut privato Doctore, omninò enim prædicatio in Eminentiſſima Eccleſiæ Romanæ arce edita, ad Apoſtolicum Officium pertinet: Veramque fidem oportet in Eccleſia Romana, non modo definiri prolato anathemate; ſed etiam ita doceri, prædicarique. Ut inde (a) *annuntietur per univerſum Orbem.* Cui planè officio Joannes XXII. defuit. An ergò, cùm ille falſa prædicaret, nutabat ea, quam Eccleſia Romana prædicabat, fides; aut Eccleſia Romana Sedesque Apoſtolica falſa & hæretica prædicavit? Aut quæ prædicanti Papæ, eadem judicanti ac definienti, non obſtitiſſet Eccleſia Catholica? defuiſſentque vires, quibus falſa definitio ſolveretur? abſit: dictum enim de Joanne XXII. eſſet, quod ipſe de Nicolao III. dixit; ſi quid falſi definiſſet, *Conſtitutiones eas fore invalidas, erroneas & infirmas* (b) neque eò ſeciùs exiſtimaſſent, ſtetiſſe immotam Eccleſiæ Catholicæ fidem. Ergò intelligamus, quæ Romani Pontifices prædicarint, nondum eſſe Romanæ Eccleſiæ, quoad à Romano Pontifice promulgata, totaque Eccleſia recepta obtinuerint, & coaluerint: atque hanc eſſe Romanam, hanc Petri, hanc Sedis Apoſtolicæ Fidem, que deficere non poſſit.

Finis Libri Decimi Quarti.

DEFEN-

Digitized by Google

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicana hæc: Quòd Romana Sedes fideſque nunquam defectura ſit; Et quòd prima Sedes non judicetur à quoquam.

CAPUT PRIMUM.

Fides Petri *quid ſit: Verba Petri*, Tu es Chriſtus, *&* *Chriſti*, Tu es Petrus &c. *Petri Fides Eccleſiæ fundamentum: ad locum Matth. XVI. ℣. 16. & ſeq.*

IN fine inſtituti operis, ne quid tam neceſſariæ diſputationi deſit, placet exponere luculentiùs illud immotum, quod in fide Petri omnis ab origine agnovit antiquitas; Id duplici modo à Patribus intellectum: Primùm, ut Eccleſia Catholica in Petri fide immota conſiſtat: tum ut immotum aliquid, & invictum in Eccleſiam quoque peculiarem à Petro fundatam, quæ Romana hactenus dicitur ac Sedes Apoſtolica, Petri fide, prædicatione, ſanguine, auctoritate, ac ſucceſſione translatum fuerit.

Et quidem immotum illud, quod à Petri fide in univerſam Eccleſiam diffundatur, Sancti Patres ducunt ab illa egregia Petri confeſſione: *Tu es Chriſtus*, ac deinde ſubſecutâ Chriſti ſententia: *Tu es Petrus.*

Petrus enim Apoſtolus (a) jam primus Apoſtolorum à Chriſto conſtitutus, jam à Chriſto Petra dictus, atque his cauſis omnium primus ab Evangeliſtis omnibus appellatus, quod ipſe textus Evangelii prodit legentibus; cùm Chriſtus quæreret: *Quem me eſſe dicitis?* omnium nomine confeſſionem hanc edidit, quâ Fidei Chriſtianæ ſumma continetur:

(a) Matth. X. 2. Marc. III. 16. Luc. VI. 14.

Digitized by Google

tinetur: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi.* Quæ cùm Petrus dixiſſet, hoc ſtatim audivit à Chriſto: *Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Quibus verbis Chriſtus, qui ſuam maximè unam volebat Eccleſiam, creavit Magiſtratum ampliſſima præ cæteris poteſtate, ac majeſtate præditum, qui omnes moveret ad unitatem, maximè in fide. Atque hic duo quidem confirmavit: alterum, haud immeritò Petrum omnium nomine reſpondiſſe, qui omnium Princeps ab ipſo Magiſtro Chriſto conſtitutus eſſet: alterum, quoties Succeſſores Petri communem Eccleſiarum fidem, ex communi traditione, pro officio promerent, eorum decretum, prædicationem, fidem, fore Eccleſiæ fundamentum.

Hinc Chriſtus pollicetur, hac Petri confitentis fide Eccleſiam æternùm conſtiturum: *Super hanc Petram*, inquit, *ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferni non prævalebunt adverſus eam;* nempe Eccleſiam, ea fide nixam. Quo loco Sanctus Leo: *Super hanc*, inquit, *fortitudinem æternum exſtruam templum, & Eccleſiæ meæ Cœlo inferenda ſublimitas in hujus fidei firmitate conſurget.*

Hæc idem Pontifex paſſim inculcat; hæc omnes uno ore Romani Pontifices; hæc denique Patres omnes; ut in re clara & confeſſa plures locos congerere ſupervacaneum ſit. Omninò fixum illud eſt & immotum. Cùm Eccleſia Catholica ædificio comparetur, eam quam Petrus confeſſus eſt fidem, æterni ædificii æternum fundamentum eſſe.

CAPUT II.

Ipſe Petrus *& Petri Succeſſores propter injunctum officium prædicandæ & aſſerendæ fidei, Eccleſiæ fundamentum: huic officio meritò adjunctæ claves.*

Neque minùs ipſe Petrus, ejusque Succeſſor Romanus Pontifex, tanto in ædificio fundamenti loco eſt: Ut qui ex commiſſo munere, Eccleſiaſtici Regiminis Princeps, præcipuique ac fundamentalis officii, prædicandæ ſcilicet, & aſſerendæ Fidei Caput executorque ſit.

Qua ex re, ſi quis ſequi putat, Romanum Pontificem commiſſi officii gratiâ fundamento comparatum, ideò in exponenda fide eſſe infallibilem, fallitur: Aliud enim eſt, ut ei aliquid officii injungatur: Aliud, ut illud procul omni dubio præſtiturum eſſe conſtet.

Atque ut officium, quemadmodum oportet, ab ipſo effectu ſecernamus, advertendum ſupereſt, cui rei Chriſtus æternæ ſtabilitatis promiſſionem adjecerit: An ipſi Pontifici? an verò Eccleſiæ? Eccleſiæ certè, ut verba declarant: *Et portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adverſus eam.* Eccleſiam ſcilicet, ut & verborum docet ipſa connexio, & Leo atque alii Patres luculentiſſimè profitentur, cui loco convenire alia Chriſti dicta jam vidimus, quale illud eſt; (a) *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* (b) *Ecce ego vobiſcum ſum usque ad conſummationem ſæculi.* (c) *Et cum venerit ille Spiritus Veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Quæ ad unitatem Apoſtolici Ordinis manifeſtè referuntur. Unde etiam extat illud Apoſtolici primi Concilii: (d) *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.* Cui congruit illud in Symbolo item Apoſtolico, quod attributum eſt toti

(a) Matth. XVIII. 17. (b) Id. XXVIII. 20. (c) Joan. XVI. 13. (d) Act. XV. 28.

toti & ſoli Eccleſiæ, certiſſimum Spiritus Sancti Magiſterium. *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Eccleſiam Catholicam*, nihil ut ſit clarius, quàm ipſi Eccleſiæ Catholicæ Primatus promiſſionem, & vim æternæ ſtabilitatis adjunctam.

At enim, inquiunt, Petra ipſa, fundamentum ipſum, per ſeſe eſt ſtabile; ipſoque adeo ædificio ſtabilius; quippe quo ædificium id habeat, ut firmum ac ſtabile ſit. Id qui dicunt, non ſatis advertunt, ipſa etiam fundamenta poſſe convelli. Quare Chriſtus æternum ſtructurus ædificium, non in eo præcisè reponit æternam ejus ædificii ſoliditatem, quod in tali miniſtrali fundamento, Petro ſcilicet, ac Petri Succeſſore ſit poſitum: ſed quod ipſo Chriſto ædificante conſurgat; *Super hanc*, inquit, *Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*, propter ædificantem, ſcilicet Chriſtum, qui & fundamentum poſuit, & extruxit ædificium, & invictâ virtute utrumque continet.

Quòd ergo moderni quidem eò usque provehuntur, ut in Petro & Succeſſoribus, certiorem & clariorem, quàm in ipſa Catholica Eccleſia, ſtabilitatem agnoſcant: næ illi nimii ſunt, neque tolerandi, quibus clarius ac firmius videatur: *Credo Romanum Pontificem infallibilem*; *quàm credo Sanctam Eccleſiam Catholicam.*

Certum quidem eſt, Eccleſiam Catholicam, conſtituto Principe tanquam totius regiminis fundamento, factam eſſe firmiorem. Neque tamen tu mihi fundamenti ſimilitudinem ſic urgeas, ut Eccleſia collapſura ſit, ſi quando Principis ceſſet officium, alioquin eum, qui in Eccleſia ſumma poteſtate fungatur, non modò infallibilem, ſed etiam immortalem eſſe oportebat, aut ſi ad extremum urgeri placet fundamenti rationem ac vim, aliud certè eſt, ut ipſum fundamentum penitùs ſubruatur, aliud ut ſit aliqua in fundamento labes. Primum ſi acciderit, ruet ædificium; Secundum, non ita: nonnunquam enim opus eſt ipſum reſici fundamentum. Aliquis Petri Succeſſor, ſive Liberius, ſive Honorius, ſive quivis alius in tacenda fide officio deſit, atque ipſi etiam fidei adverſetur: en aliqua in ipſo fundamento labes, quæ ab Eccleſia facilè reparari poſſit: non item ſi Petri officium in totum tolleretur, Chriſti inſtitutione contempta.

Illud ergo officium, ut conſtituere, ita diſtrahere nulla humana vis poteſt, ſtatque illud immobile à Chriſto conſtitutum Eccleſiaſtici Regiminis fundamentum.

Quare & illud certum eſt, in ipſa miniſteriali petra, Romano ſcilicet Pontifice Petri Succeſſore, vim eſſe, præcipuam illam quidem ac principalem, ſed tamen partialem, ut vocant, ita ut totum ipſum parte ſit firmius.

Namque & aliquatenus aptis lapidibus ædificii compages ſeſe ipſa ſuſtentat: mutuámque ſibi operam fundamentum ipſum, compageſque præſtant: atque ut compages fundamento ſuſtentatur, ſic fundamentum compage protegitur. Quin ut in Papatu maxima, ita in Epiſcopatu magna eſt à Chriſto indita vis, ſuntque Epiſcopi capita & fundamenta particularium Eccleſiarum, ex quibus univerſa coaleſcit: & in vivo ædificio, vivi lapides ſeſe ultrò coagmentant; ipſique fundamento præcipuò,

ſcilicet Romanæ Sedi, non nudo tantùm obſequio, ſed etiam adunati, auctoritate provident. Sic illa in infando Schiſmate horrenda fundamenti labes totius compagis ope ſanata refectáque eſt.

Stat ergo æternus ille in Eccleſia Chriſti, ab ipſo Chriſto conſtitutus Magiſtratus, ad unitatem movens, fideique firmitati ex officio providens. Cui quidem officio meritò attributæ claves, ſolvendique ac ligandi tanta poteſtas; ut quidquid in terra ſolverit vel ligaverit, in cœlo quoque ſolutum, ligatumque ſit; quibus verbis deſignari, non perſonæ injuncto officio defungentis infallibilitatem, ſed ipſius officii efficaciam ac vim, omnes conſentiunt.

Hæc igitur pertinent ad illud Chriſti dictum: *Tu es Petrus*, conſtititque omninò, Petri officium eſſe fundamentum, eò quòd Eccleſia unitate conſiſtat, cujus Sacramentum ac radix in Petro eſt.

CAPUT III.

Locus, Rogavi pro te: & Confirma Fratres tuos, Luc. XXII. 32. *aliud præceptum, aliud promiſſum; præceptum*, confirma fratres, *quid ſit*.

Eodem pertinet aliud Chriſti dictum ad Petrum: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribaret ſicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

IN hac Chriſti ſententia, ut in priore, rurſus diſtinguimus ea, quæ ad officium Petri pertinent, & ea quæ ad Chriſti promiſſionem. Ad officium Petri pertinet: *Confirma fratres tuos*, ad Chriſti promiſſionem certam: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.*

Hoc ergo ex officio Petrus habet: hoc Petri Succeſſores in Petro acceperunt, ut fratres confirmare jubeantur; non profectò, ut ei officio nunquam defuturi ſint.

Si enim jubendo Chriſtus id præſtat, ut præceptum ipſum impleatur, jam omnes ſunt impeccabiles; Romanusque Pontifex, cui Chriſtus in Petro dixit: *Paſce oves meas*, non modo in doctrina nunquam peccaturus eſt; ſed nec in ulla parte paſtoralis officii, cùm nulla profectò ſit, quam non illa vox complectatur.

Jam quod ajunt ipſa confirmandi voce, ſupremum & indeclinabile judicium, eamque auctoritatem indicari, quà nulla major eſſe poſſit, falſum eſt: nam *confirma*, hoc eſt, quantum in te eſt, enitere, ut firmi ſint. (a) *Miſi enim Timotheum*, inquit, *ad confirmandum vos;* Et cuicumque Epiſcopo dictum eſt: (b) *Eſto vigilans, & confirma cætera, quæ peritura erant.* Et oſtendunt Scripturæ paſſim, confirmare vacillantes animos, per omnia Eccleſiaſtica Miniſteria fuſum, quod Petro ejusque Succeſſoribus ſingulari titulo attributum id efficit quidem, ut præ cæteris, ut erga cæteros, atque etiam erga fratres & Apoſtolos facere jubeantur: non autem, ut id certiſſimè præſtent: nam quod objiciunt, cuique officio ſuam eſſe à Deo providentiſſimo adjunctam gratiam, quis id neſciat? Adjungitur quidem ut omni officio, ita etiam Papatui, perpetua Dei benignitate, gratia ſingularis: gratiam ſingularem non propterea ſequitur ſemper accipientis certa fidelitas: alioquin nunquam in eo officio peccaretur; quod eſt falſiſſimum.

CAPUT

(a) 1. Theſſ. III. 2. (b) Apoc. III. 2.

CAPUT IV.

Promiſſio in illa precatione, Ut non deficiat fides tua: *Fides Petri quid ſit; nunquam defectura, neque in ipſo Petro, neque in Catholica Eccleſia, neque in Sede Apoſtolica, ſeu peculiari Petri Eccleſia.*

ATque hæc ſunt quæ pertinent ad Chriſti præceptionem, *confirma fratres tuos.* Jam ad promiſſionem iſta: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*: Quæ quidem promiſſio multipliciter intelligi poteſt, pro multiplice perſonæ Petri intellectu.

Eſt enim primùm Petrus ſingularis homo, cui Chriſtus, teſte (*a*) Auguſtino, promiſerit; *Ut haberet in fide liberrimam, fortiſſimam, invictiſſimam, perſeverantiſſimam voluntatem.* Quo ſenſu promiſſio ſolum Petrum ſpectat, non autem Succeſſores; quos in fide confirmatos nemo, credo, niſi inſipientiſſimus dixerit.

Et ea quidem promiſſione ad exequendum officium Petrus juvabatur: quis enim dubitet promptius fuiſſe ac certius, ut confirmatus in fide confirmaret, quòd Chriſtus Petro ſignificavit, his verbis: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribaret ſicut triticum, Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quo loco Leo (*b*) præclarè: *Pro fide Petri propriè ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit.* Neque propterea Petri Succeſſores id habent, ut in fide confirmentur: ſicut non omnes habent illam eminentiſſimam charitatem, quâ Petrus plus cæteris Chriſtum diligens audire meruit; *Paſce oves meas.*

(a) De Corr. & grat. C. 6. 7. 12. &c. (b) Serm. 3. in anniv. aſſump.

Hoc igitur eſt quòd Petro in propria perſona promiſſum eſt, neque ad poſteros tranſiturum, nempè ut in fide & gratia confirmetur. Jam quòd ſit ad poſteros tranſiturum, ex alia duplici Petri perſona pendet: Petrus enim præter perſonam ſuam, aliam perſonam gerit; nempè Eccleſiæ univerſæ; quòd ipſum ad ejus Primatum pertinet, ſicut Auguſtinum dicentem audivimus. (*a*) *Petrus gerebat Eccleſiæ, figurata generalitate, perſonam, propter Primatum quem in diſcipulis habuit.* Cùm ergò Petro dicitur pro hujus perſonæ ratione; *Non deficiet fides tua*, hoc nempe eſt, non deficiet Eccleſiæ Catholicæ fides, cujus tu figuram atque perſonam propter primatum geris, ac jubetur poſteà *confirmare fratres*, qui primatu impoſito tantam perſonam induerit.

Neque immeritò Petro dicitur: *non deficiet fides tua*; fides illa ſcilicet, quæ cùm ſit Chriſtianorum omnium, vel maximè eſt tua; quòd eam primus omnium, atque omnium nomine prædicaveris.

Hunc ſenſum interpretes ſæpe memorati ſecuti ſunt, ad eumque alludere videtur (*b*) Auguſtinus: dicente Chriſto, ROGAVI PRO TE UT NON DEFICIAT FIDES TUA; *intelligamus ei dictum, qui ædificatus eſt ſuper Petram, hoc eſt, omnibus in Chriſto perſeveraturis.*

Hic ergò ſecundus ſenſus, pro ſecundo intellectu perſonæ Petri, totam in ſe repræſentantis Eccleſiam, ac maximè electos; at tertio modo, Petrus intelligi poteſt ſtrictiore ſignificatione, ut qui non modò Eccleſiæ univerſæ perſonam ſuſceperit, ſed Succeſſores in Primatu ſuos, eorumque curæ commiſſam

(a) Aug. En. Spal. 107. &c. (b) De Corr. & Grat. C. 12.

miſſam peculiarem Eccleſiam, Romanam ſcilicet, ſingulari titulo repræſentet. Quo etiam ſenſu, meritò Petro dicitur, non deficiet fides tua: cùm nunquam futurum ſit, ut Petri Succeſſores, eorumque univerſa ſeries, atque ſucceſſio, Sedesque cui præſint, atque Eccleſia, quam docendam, & regendamque ſuſceperint, à vera fide evellantur.

CAPUT V.

Petrus ejusque Succeſſores cuidam peculiari Eccleſiæ ac Sedi præſidere debent: Petri fides in Petri Sede, & in Succeſſorum ſerie non deficit.

ET quidem de Succeſſorum ſerie ſatis conſtat; cùm Catholici omnes uno ore fateantur, Petri officium, hoc eſt, Papatum ipſum atque Primatum à Chriſto inſtitutum, nunquam in Eccleſia deſiturum: ſed Petri Succeſſores, cùm ordinandi fuerint, è cœlo lapſuri non ſunt; neque ad creandos eos opus fuerit, totam Eccleſiam citari, commoverique oportebit; neceſſe ergò eſt, aliqua ut ſit Catholicæ Eccleſiæ pars, ex qua exiſtant, aliique aliis ſubrogentur. Quare ita conſtituti ſunt, ut non modò univerſæ Eccleſiæ præſint, ſed quemadmodum cæteri Epiſcopi, peculiarem habeant, quam regant Eccleſiam; Nempe Romanam, quam Petrus fundaverit & rexerit: imò quàm ſemper & foveat & legat. Hæc ergò Eccleſia ex avita atque Apoſtolica traditione, eo jure, ea dignitate eſt, ut quemcumque ſibi, eundem etiam Eccleſiæ univerſæ ducem paſtoremque eligat; nec niſi ab orthodoxa, orthodoxum eligi par eſt. Hæc igitur Cathedra, hæc Sedes, hæc Eccleſia eſt, quæ pro ſui Pontificis dignitate, uniendæ Eccleſiæ neceſſaria, nunquam à vera Eccleſia, numquam à vera fide abrumpatur.

Neque objiciant, Sedem à ſedente Pontifice minimè diſtinguendam; hunc enim errorem, multis jam veterum teſtimoniis ſublatum eſſe credimus: vel Sanctum (a) Leonem audiant de Sede Antiochena dicentem; *aliud ſunt Sedes, aliud præſidentes.*

Neque propterea dicimus, ipſam Sedem aliquid exercere poſſe poteſtatis aut juriſdictionis, aliter quàm per ipſum præſidentem: Sed ſi præſidens erraverit, errorem eum ſtatim repellendum, neque coaliturum.

Neque verò diſtinguimus à Romanorum Pontificum fide, Romanæ Eccleſiæ fidem; quam ſcilicet non aliter quàm à Petro primo atque à Petri Succeſſoribus Romani didicerint.

Neque huic fidei oberit, ſi aliquot Pontifices officio defuerint, atque à verà fide, eique conjuncta fidei profeſſione ac prædicatione aliquando aberrarint. Stat enim Romana fides, ab eorum anteceſſoribus ſtabilita, ab eorum ſucceſſoribus ſtatim vindicanda; ut factum in Liberio, Honorio, aliiſque vidimus, nullo Romanæ fidei, aut Romani Primatus detrimento, *Etſi enim*, inquit (b) Leo, *diverſa nonnumquam ſunt merita Præſulum, tamen jura permanent Sedium:* quantò magis permanent jura in Sedem Apoſtolicam per Petrum, autore Chriſto collata.

Accipiendi ergò Romani Pontifices, tanquam una perſona Petri, in qua nunquam fides penitùs deficiat, atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat, non tamen deficit in totum, quæ ſtatim revictura ſit: Nam & Petrus negavit, & incredulus fuit, poſtquam etiam audivit illud: *Et rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*: ſed ſtatim exſurgit, confirmaturus fratres, atque omnium nomine commu-

(a) *Leo* Epiſt. 53. ad Anaſt. vid. ſeq. (b) *Leo* Epiſt. 62. ad Maxim.

communem prædicaturus fidem, ſicut in Actis legimus; Sit ergò in Leone; ſit in Agathone; ſit in aliis egregius Pontificibus Petrus, fratres confirmans. Sit etiam in Liberio, ſit in Honorio, Petrus ad horam nutans, & negans: ſed ſtatim reſpiciente Domino convaleſcens, ſeque ipſo validior; ut firmitudini, Domino providente, etiam lapſus ipſe ſerviat; neque ſuperſit ullum errati veſtigium, id in Eccleſia Romana contigiſſe multa exempla docuerunt, neque porrò aliter ad conſummationem usque ſæculi in tota Pontificum Succeſſione eventurum eſſe, certa fide credimus.

Id autem Beati Petri meritis tributum volumus; omninò enim Apoſtoli ad Chriſtum recepti, diſcipulorum ac ſucceſſorum ſuorum & regunt Eccleſias: neque illa vacat Eccleſiæ oratio, Dominum deprecantis; *ut Gregem tuum, Paſtor æterne, non deſeras: ſed per beatos Apoſtolos tuos, continua protectione cuſtodias.* Certumque eſt id, quòd ſubditur; *iis Rectoribus Eccleſiam gubernari*; quantò magis Petrus omnium Princeps, *in propria Sede vivit, ac præſidet*; ut & Sanctus (a) Leo egregiè docet, & univerſa Eccleſia in œcumenicis etiam Conciliis ſæpè confitetur.

Sic ergò tertio ſenſu intelligatur Petri nunquam defectura fides; quòd eam Eccleſiæ Romanæ ſemel traditam, in eadem Eccleſia, ipſaque Succeſſorum ſerie, conſervat ac fovet; Quibus hæc magna & præclara, Sedisque Apoſtolicæ majeſtatis digna non ſufficiunt, ii ut ſe in minuta atque oppidò abſurda, ac falſa conjiciant, non ratiociniis, ſed jam experimentis vidimus.

(a) *Leo* Serm. 3. in anniv. aſſ.

CAPUT VI.

Traditio Patrum de fide & Eccleſia Romana, deque Sede Apoſtolica nunquam defectura: Romanorum Pontificum de ſua Sedis dignitate tuenda traditio.

HÆc, ita uti diximus, ſe habere univerſa agnovit antiquitas: Sancti enim Patres ab ipſa Chriſtianitatis origine, dum quærunt illud immotum in fide, quod Eccleſiæ Principali, Romanæ ſcilicet, ineſſe neceſſe ſit, non Romanum Pontificem Doctorem publicum, quem à Romano Pontifice homine ſingulari, atque ut peccatis, ita erroribus obnoxio, ſecernendum cogitent; id enim poſtremæ ætatis inventum eſt: ſed ipſam Romanam Eccleſiam, ac Romanam fidem, ipſam Petri Cathedram, ac Sedem Apoſtolicam uno ore commemorant.

Primus omnium (a) Irenæus occurrit, dum *maximam, antiquiſſimam, & omnibus cognitam, à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo, Roma fundatam & conſtitutam Eccleſiam* celebrat, *Ad hanc enim*, inquit, *Eccleſiam, propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt undique fideles: in qua ſemper ab iis qui ſunt undique conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio.* Hæc Irenæus noſter Gallicanæ Eccleſiæ Lumen.

Ludunt qui *potentioris Principalitatis* nomine, urbis amplitudinem deſignari putant; agit enim Irenæus, non de urbe, quam propter imperium frequentari, ſed de Eccleſia fundata ab Apoſtolis, ad quam eâ causâ convenire, in qua conſervare omnes undique fideles avitam

(a) Lib. 3. C. 3.

avitam & Apoſtolicam traditionem oporteat. Neque aliter (a) Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis quoque* (Afris ſcilicet) *auctoritas præſto eſt; iſta quàm felix Eccleſia, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine profuderunt;* inde auctoritas, & illa apud Chriſtianos jam inde ab origine Romanæ Eccleſiæ præcipua commendatio. Neque (b) Cyprianus rem tantam conticeſcit: *Navigare*, inquit, *audent ad Petri Cathedram, & ad Eccleſiam principalem, unde unitas ſacerdotalis exorta eſt.* En unde principalis, quòd Irenæus (c) dicebat, & jam Sermone Eccleſiaſtico frequentatum, hunc *locum Petri, & Cathedra Sacerdotalis* gradum; hanc Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem, Eccleſiaſticæ unitatis originem idem Cyprianus ſæpè commendat. Neque ab ejus Eccleſiæ principalis unitate, & fide deflectere ſe putabat, cùm Stephani Papæ de hæreticorum iterando baptiſmate decretum, tot undique conquiſitis ſcripturarum locis, vehemens accuſator urgebat.

Nec taceam illam (d) Optati unicam, ſingularemque Cathedram, quàm Petrus primus inſederit *Apoſtolorum Caput*; quam Petri Succeſſores, Optato (e) referente, uſque ad Siricium, ac cœteri deinde teneant uſque ad Sæculi finem; quâ (f) Donatiſtæ careant; quam fruſtra occupare ſatagerent, conſtituto Romæ ſuæ Sectæ vano Epiſcopatu; quam Sola Catholica; nulla Schiſmatica habeat Eccleſia; quæ proinde Cathedra, ſi concidere poſſet, fieretque jam Cathedra, non veritatis, ſed erroris & peſtilentiæ; Eccleſia ipſa Catholica non haberet ſocietatis vinculum, jamque Schiſmatica ac diſſipata eſſet, quod non eſt poſſibile.

Hinc illud Concilii (a) Aquileienſis ad Gratianum, Valentinianum & Theodoſium A. A. A. *Totius orbis Romani Caput Romanam Eccleſiam, atque illam Sacro-Sanctam fidem Apoſtolorum, ne turbari ſineret, obſecranda fuit clementia veſtra: inde enim in omnes veneranda communionis jura dimanant.*

Hinc (b) Hieronymus, Oriente diſſidiis agitato, *Cathedram Petri & fidem Apoſtolico ore laudatam*, cenſuit conſulendam; atque (c) ad Theophilum Alexandrinum ſcribit: *Se Patrum non tranſire terminos, ſemperque meminiſſe Romanam fidem Apoſtolico ore laudatam, cujus ſe eſſe participem, Alexandrina Eccleſia gloriatur.*

Veneratur & (d) Auguſtinus Romanam Eccleſiam, *in qua ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit principatus*: & in *ea Romanam fidem*, quam in Ambroſii ſcriptis etiam hæretici Pelagiani ſuſcipere cogerentur.

Hanc celebrat Gelaſius ad Anaſtaſium Imperatorem totumque Orientem confidentiſſimè (e) ſcribens: *Quia mundo & radix eſt Apoſtoli Petri glorioſa confeſſio.* Quâ voce deſignari ſolet Eccleſiaſtico ſtylo ſacer ille & omni honore proſequendus locus, quo Apoſtolorum condita corpora, Eccleſiæ Romanæ, totique Chriſtianitati, nec minùs orbi, quàm urbi tutelæ ſunt: Sic enim idem (f) ad Euphemianum Conſtantinopolitanum Patriarcham: *Veniemus, frater Euphemiane, ad illud pavendum Chriſti tribunal*; ubi *comprobandum*, inquit, *utrum beati*

(a) de præſcript. C. 36. (b) Cyp. Epiſt. 55. ad Corn. Fortun. & Feliſſ. (c) Epiſt. 52. ad Anton. Epiſt. 45. ad Corn. C. 5. de unitat. Eccl. (d) *Optat.* Lib. 2. adverſ. Parmen. (e) *Optat.* (f) *Aug.* Lib. de hæreſ. 69. Lib. 3. cont. Creſc. C. 36.

(a) Conc. Rom. Ep. apud ſerm. in app. eodem Theod. (b) Ep. 57. ad Damaſ. (c) Ep. 67. ad Theoph. (d) Ep. 62. L. de Grat. Chriſ. C. 43. L. 2. de pecc. orig. C. 7. L. 1. cont. Jul. C. 7. (e) *Gelaſii* Epiſt. 7. T. 4. Conc. (f) Epiſt. 1. ibid.

Digitized by Google

beati Petri confeſſio glorioſa, cuique eorum, quos regendos accepit, quicquam ſubtraxerit ad Salutem. Eccleſiam Romanam nominat à potiſſima parte, ab ipſo Sacrario, quo Petri reliquiæ requieſcunt, quo ex loco Eccleſia Romana Primatum repetebat ſuum. Inde ſcilicet facta eſt Eccleſiarum Caput, quòd Apoſtolorum Princeps in ea Sedem fixerit, in ea Martyrium fecerit, eam ſanguine dedicarit; quem ad locum videas, priſcorum quoque Pontificum tempore, Synodos celebratas, tanquam à Petro deductis Apoſtolicæ doctrinæ ac diſciplinæ rivis.

Hujus ergò & rei gratiâ Stephanus Metropolita Lariſſæus ad Bonifacium ſecundum & Synodum (a) Romanam hæc ſcribit: *Dixi, quia autoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ à Deo & Salvatore noſtro, Summo Apoſtolorum data eſt, omnibus Sanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit, in cujus confeſſione omnes mundi & requieſcunt Eccleſiæ.*

Eſt & iſtud Sancti (b) Gelaſii: *Duodecim certè fuere Apoſtoli, paribus meritis, parique dignitate ſuffulti; cumque omnes æqualiter ſpirituali luce fulgerent, unum tamen Principem eſſe ex illis voluit Chriſtus, eumque diſpenſatione inviabili, in Dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua urbe vel prima, primum & præcipuum dirigeret Petrum; ibique ſicut doctrinæ virtute ſublimis emicuit, ita ſanguinis glorioſa effuſione decoratus æterno hoſpitio conquieſcit; præſtans Sedi, quam ipſe benedixit, ut portis inferi nunquam pro Domini promiſſione vincatur, omniumque ſit fluctuantium tutiſſimus portus.*

Audio quid dicant: Romanis Pontificibus, Sedis ſuæ dignitatem commendantibus, in propria videlicet cauſa non eſſe credendum. Sed abſit, pari enim jure dixerint; ne Epiſcopis quidem, aut Presbyteris eſſe adhibendam fidem, cùm ſacerdotii ſui honorem prædicant; quòd contra eſt, nam quibus Deus ſingularem honoris dignitatiſque prærogativam contulit, iiſdem inſpirat verum de ſua poteſtate ſenſum; ut ea in Domino, cùm res popoſcerit, liberè & confidenter utantur, fiatque illud, quod ait Paulus: (a) *Accepimus Spiritum qui à Deo eſt, ut ſciamus quæ ab eo donata ſunt nobis.* Quòd quidem hîc ſemel dicere placuit, ut temerariam ac peſſimam reſponſionem confutarem; profiteorque me de Sedis Apoſtolicæ majeſtate, Romanorum Pontificum doctrinæ & traditioni crediturum. Quamquam eorum Sedem non ipſi magis, quàm reliqui, ac tota Eccleſia, atque Orientales haud minùs quàm Occidentales prædicent, id ſequentia declarabunt.

CAPUT VII.

Libellus à Sancto HORMISDA ad Eccleſias Orientales miſſus: ab eiſdem Eccleſiis ſubſignatus mittitur eidem Papæ: tum Sancto Agapeto, Nicolao I. atque Adriano II. prædicata in eo libello Romana fides numquam defectura.

SAncti Hormiſdæ ac Juſtini Auguſti tempore, Eccleſiæ Orientales hanc adversùs Acacium Eutychetis defenſorem à Beatiſſimo Papa miſſam formulam juſſi ſubſcripſerunt. *Prima ſalus eſt rectâ fidei regulam cuſtodire, & à Patrum traditione nullatenus deviare, quia non poteſt Domini noſtri JESU Chriſti prætermitti ſententia dicentis.* TU ES PETRUS ET SUPER HANC PETRAM

(a) Synod. Rom. ſub Bonif. II. Collect. Holſt. I. part. (b) Tract. Gelaſ. Pap. apud Sir. in app. cod. Theod.

(a) I. Cor. II. 12.

TRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM. *Hæc quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apoſtolica immaculata eſt ſemper ſervata religio.* Ergò ut ſemper ſervaretur, ad hæc Chriſti promiſſa referunt. Subdunt poſtea: *Unde ſequentes in omnibus Apoſtolicam Sedem, & prædicantes ejus omnia conſtituta, ſpero ut in una communione vobiſcum, quàm Sedes Apoſtolica prædicta, eſſe merear; in qua eſt integra & verax Chriſtiana Religionis ſoliditas: profitens etiam ſequeſtratos à communione Eccleſiæ Catholicæ, id eſt, non in omnibus conſentientes Sedi Apoſtolicæ, eorum nomina inter ſacra non recitanda eſſe myſteria. Hanc autem profeſſionem meam, propria manu ſcripſi, & tibi Hormiſdæ ſancto & venerabili Papæ urbis Romæ obtuli.* Atque hæc profeſſio ab Hormiſda Pontifice ſic data ab omnibus Epiſcopis Orientalibus, eorumque anteſignanis Conſtantinopolitanis Patriarchis eſt recepta. Qua de re Occidentales Epiſcopi, præſertim (a) Gallicani, multùm in Domino collætantur, ut certum ſit, hanc formulam à tota Eccleſia Catholica comprobatam.

Eandem fidem Juſtinianus Imperator ad Sanctum (b) Agapetum Papam à ſe ſubſignatam, iteratis vicibus mittit, in ſecunda verò ſubſcriptione ſic legitur: (c) *Quapropter, ſicut præfati ſumus, ſequentes in omnibus Sedem Apoſtolicam, quæ ab ea ſtatuta ſunt prædicamus, ac promittimus iſta inconcuſsè ſervari, & compellere, ut juxta tenorem libelli iſtius, omnes faciant Epiſcopi: ut Sanctiſſimi quidem Patriarchæ ad veſtram faciant Sanctitatem, Metropolitani verò Patriarchis; Quatenùs per omnia Sancta Catholica Eccleſia noſtra ſuam habeat firmitatem:* univerſali ſcilicet, ut ſæpè diximus, conſenſione conſtantem.

Omnes ergò Eccleſiæ, ſubſignatâ formulâ profitebantur, Romanam fidem, Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiæ Romanæ fidem, integra & perfecta ſoliditate conſtare; ac ne unquam deficiat, certa Domini pollicitatione firmatam. Nempe hanc fidem ab Epiſcopis ad Metropolitanos, ab his ad Patriarchas, à Patriarchis ad Papam mitti oportebat: ut omnium confeſſionem unus exciperet, ac pro confeſſione fidei, communionem omnibus, unitatemque rependeret.

Hanc profeſſionem eodem initio, eadem concluſione, additis ſubinde hæreſibus atque hæreticis, qui ſuis temporibus Eccleſiam conturbaſſent, per ſecuta ſæcula frequentatam ſcimus, hanc uti Sancto Hormiſdæ Papæ, ſanctoque Agapeto, ac Nicolao, omnes Epiſcopi fecerant, ita iiſdem verbis Adriano II. Papæ, Nicolai Succeſſori factam in (a) Concilio 7. œcumenico legimus. Hæc ergò ubique diffuſa, omnibus ſæculis propagata, ab œcumenico Concilio conſecrata, quis reſpuat Chriſtianus?

Interim id obſervemus, quid fixum ac divina pollicitatione firmatum ubique inculcetur: Nempe id, Sedis Apoſtolicæ, atque Eccleſiæ Romanæ fidem minimè perituram.

Neque eò ſeciùs per eadem tempora de ipſis Romanorum Pontificum definitionibus quæſitum, deliberatum, retractatum, factoque examine judicatum fuit; in Concilio 6. 7. 8. Neque obſtitit Sancti Papæ Hormiſdæ ſententia adversùs Scythas Monachos, quominùs eorum de Uno Trinitatis crucifixo doctrina, totâ Eccleſiâ, probaretur, ut ſuo loco vidimus.

CAPUT

(a) Epiſt. Arit. Vienn. ad Horm. T. 1. Conc. Gall. (b) Poſt Epiſt. 1. Agap. T. 4. Conc. (c) Poſt Epiſt. 7. Agap. ibid.

(a) Conc. 8. Act. 1. T. 7. Conc.

CAPUT VIII.

Concilium Lateranenſe ſub Sancto MARTINO Papa: Sancti Agathonis ad Synodum 6. Epiſtola: item BENEDICTI II. de viſione beatifica Decretalis.

IN (a) Concilio Lateranenſi ſub Martino Papa leguntur Epiſtolæ, ac ſupplicationes Orientalium æquè ac Occidentalium, quibus Sedis Apoſtolicæ Romanique Pontificis dignitas & auctoritas mirificè commendatur, quòd ejus ſit definire de ſummæ fidei rebus, deponere hæreticos, rectam pronuntiare ac firmare ſententiam; aliaque ejuſmodi, quæ ad ejus officium pertinere nemo Catholicus negaverit. Hæc igitur vehementer inculcant, ubi illud ſempiternum exponunt, quòd deficere non poſſit; Eccleſiam Romanam, Sedemque Apoſtolicam ejusque fidem prædicant. Cyprii (b) quidem Epiſcopi: *Firmamentum adeò fixum & immobile, atque tituli formam lucidiſſimam, veſtram Apoſtolicam Sedem conſtituit Chriſtus Deus noſter*, dicens: TU ES PETRUS &c. Africani (c) verò: *Manifeſtum & indeficientem omnibus Chriſtianis apud Apoſtolicam Sedem conſiſtere fontem, de quo rivuli prodeunt affluenter, latiſſimè irrigantes orbem Chriſtianum.*

Placet autem in primis audire Stephanum Dorenſem Epiſcopum; quæ prima erat Sedes ſub Hieroſolymitano Patriarcha. Is igitur conteſtatur, Oriente turbato per Sergium, Pyrrhum, & Paulum Conſtantinopolitanos Præſules, advenisse ſe ad Apoſtolicam Sedem, quoniam Petrus Apoſtolorum Princeps, à Deo claves ſortitus, juſſusque ſit primus paſcere oves: *Et ipſe præcipuè ac ſpecialiter formam præ omnibus habens, in Dominum Deum noſtrum, & immutabilem fidem convertere aliquando & confirmare exagitatos conſortes ſuos & ſpirituales meruit fratres: Utpote diſpenſativè ſuper omnes, ab ipſo qui propter nos incarnatus eſt Deus, poteſtatem accipiens & Sacerdotalem auctoritatem.*

Hoc igitur fundamento poſito ſubdit: *Quòd utique ſciens Beatæ memoriæ Sophronius quondam Patriarcha Sanctæ Chriſti Dei civitatis, ſub cujus Diœceſi ſungebar Sacerdotali officio, ſtuduit humilitatem meam ſine mora ad hanc Apoſtolicam, magnamque dirigere Sedem.* Ac paulò poſt: *Duxit me indignum & ſtatuit in Sancto Calvariæ loco, ubi Chriſtus ſponte crucifigi dignatus eſt, & ibi alligavit me vinculis inſolubilibus dicens; Quantocyus ergò de finibus terræ ad terminos ejusdem deambula, donec ad Apoſtolicam Sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt, pervenias.* &c.

Hæc igitur dicebat ille Sophronius, ille, inquam, qui Honorium conſulens reſponſum tulerat, de tacendis una vel duabus voluntatibus: neque verò his motus eſt; ſed duas voluntates prædicare non deſtitit: neque exiſtimavit Romanam fidem concidiſſe, eo quòd Honorius unus Pontifex peſſima & Catholicæ pietati adverſa præcepiſſet. Sed intellexit in Eccleſia Petri manere Petri doctrinam, atque *optima fundamenta*; neque futurum unquam, ut illa Eccleſia à vera religione abſtrahatur: quòd etiam Succeſſorum Honorii, atque imprimis

(a) Conc. Later. ſub Mart. Sect. 2. T. 6. Conc. (b) Ibid. (c) Ibid.

primis Sancti Martini teſtabatur fides. Quare deficiente Conſtantinopolitana Eccleſia, ac totum Orientem conturbante, veræ fidei rationem, *in* illa *in*concuſſa Petri Sede quærebat.

Ex eodem Hieroſolymitano tractu Romam advenerant (a) Abbates ſanctiſſimi, quorum ſupplicationem alio loco (b) memoravimus. Hos, cùm poſtulaſſent rectam & antiquam à Martino, Sacroque Concilio firmari fidem, hæc ſubdidiſſe jam legimus: *Certiſſimè hoc ſcientibus vobis ſanctiſſimis, quòd ſi aliter quàm à nobis pro pietate poſtulata ſunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à veſtra terminetur* (id eſt, definiatur) *Beatitudine, liberi ſine dubio atque innocentes ab hoc, quòd fiet, exiſtimus.*

Cùm hæc ſub dubio proponerent, non tamen diſſentiebant ab iis, quæ reliqui de Romana fide ſemper invicta dixerant: eoſque Martinus ac Sancta Synodus ſuſcepit æquè ac cæteros: quòd nempe intelligerent, non propterea Romanam abnegari fidem, ſi de alicujus Romani Pontificis judicio dubitetur.

Sanctum Agathonem Papam à (c) Synodo 6. ſuſceptum vidimus hæc ſcribentem: *Quòd Petro adnitente, Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à veritate deflexa ſit: quòd ejus auctoritatem ac doctrinam Catholica Eccleſia, & œcumenica Synodi ſemper amplexæ ſint: quòd eadem Eccleſia ſemper illibata permanſerit, propter eam Chriſti promiſſionem.* ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc præclara, hæc magnifica, hæc vera ſunt: Ita ut ab Agathone dicta, & à ſexta Synodo ſuſcepta eſſe vidimus; hoc eſt, ipſa ſumma, ſucceſſionis ipſius habita ratione; atque omninò iſta, ut cùm illis ſtent de ipſius Agathonis judicio habita quæſtio; atque in Honorii reſcriptum Anathematis lata ſententia. Quid plura? ipſa me charta deficiat, ſi referre aggrediar eos, qui quærentes illud immotum, quòd in Eccleſia Romana ſit, nihil aliud quàm ipſam Eccleſiam, ipſam Cathedram, ipſam Sedem Apoſtolicam memorârunt.

Nec Romani Pontifices unquam aliter locuti: Sæculo XIV. Benedictus II. viſionem beatificam ſanctis ac purgatis animabus aſſeruit. Quo in diplomate, de Eccleſiæ Romanæ, Capitis Eccleſiarum, Principatu multa præfatur, conclusitque (a) ſic: *Pro quâ Eccleſia, ut in ſe ipſa ſubſiſtens alios confirmaret paſſionis ſuæ tempore Salvator noſter JESUS CHRISTUS Patrem exoraſſe perhibetur, dicens:* SIMON, SIMON &c. EGO AUTEM PRO TE ROGAVI &c. Sic ille ad ipſam Eccleſiam Romanam Chriſti precationem refert: quo fieri aſſerit, ut *in* illa Eccleſia non dogmatizetur improvidum, inſeraturvè incautum, aut in fide temerarium ingeratur.

Hæc ait ille (b) Benedictus, quem audivimus ita diſſerentem, ut apertè fateretur; determinationes in cauſa fidei à Romano Pontifice editas, poſſe eſſe falſas, & à Succeſſoribus retractari. Quin etiam aliquas Joannis XXII. meritò retractatas. Quæ cùm is Cardinalis protuliſſet, non infirmavit Papa, imò verò perſpicuè confirmavit, dum editam à Joanne anteceſſore de beatarum animarum ſtatu & ipſe promulgat; & tamen poſt eam fidem editam, ipſam quæſtionem de integro tractat; ut ſuprà vidimus.

Ergò ille cùm oſtendat, Anteceſſoris ſuam-

(a) Ibid. (b) vid. ſup. L. 14. C. 19. (c) Conc. 6. art. 4. T. 6. Conc.

(a) *Bened.* II. (b) Ibid. Sup. L. 14. C. 47.

ſuámque adeò fidem, toti Eccleſiæ propoſitam, rurſus in quæſtionem vocari à ſe poſſe; tamen Eccleſiæ Romanæ fidem immotam, inconcuſſamque prædicat: adeò hæc diverſa ſunt, atque iterum id confidenter dixerim, cùm Romani Pontifices, pro eo, ut par eſt, ſoleant in omnibus diplomatis Sedis ſuæ dignitatem, auctoritatemque commendare, qui ſe, aut Romanum Pontificem, in definiendis fidei quæſtionibus infallibilem dixerit, ad hæc uſque tempora neminem extitiſſe: adeo id in Eccleſiâ Chriſti novum, nimiumque eſt.

CAPUT IX.

Sancti Gelaſii *Papæ Epiſtola ad Anaſtaſium Imperatorem nobis objicitur.*

Objicitur nobis inſignis (a) Gelaſii locus ad Anaſtaſium Auguſtum de Acacio Conſtantinopolitano, qui Synodum Chalcedonenſem improbaverat. Eum à Felice III. excommunicatum, & in excommunicatione mortuum, cum Orthodoxis Epiſcopis in Sacra Liturgia memorari optabat Imperator, agebatque cum Gelaſio, ut id fieri vellet. At negabat Gelaſius, Catholicam Fidem pati, ut impiorum nomini communicaretur. Quæ de Catholicæ Fidei Sanctitate præfatus, de Sede ſua hæc ſubdit: *Hoc eſt, quod Sedes Apoſtolica magnopere cavet; ut quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio, nullâ rimâ pravitatis, nulla prorſus contagione maculetur, nam ſi (quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus) tale aliquid proveniret, unde cuique reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus? Proinde ſi pietas tua, unius civitatis populum negat poſſe pace componi, quid nos de totius Orbis terrarum ſumus univerſitate facturi, ſi, quod abſit, noſtra fuerit perverſitate deceptus?* Hinc triplex argumentum conficiunt; Primum, ſi in Sede Apoſtolica ulla rima pateret pravitati, officio ſuo fungi non poſſet; quæ errori reſiſtere non auderet; at Sedem Apoſtolicam ſuo officio fungi poſſe oportet. Oportet ergo in illa nullam pravitati patere rimam. Alterum, Sanctus Gelaſius fieri non poſſe confidit, ut in Sede Apoſtolica, ulla pravitati rima pateat: at ſi Romanus Pontifex de fide judicando aberraret, rima pateret pravitati: ergo Gelaſius id fieri non poſſe confidit. Tertium, ſi Romanus Pontifex erraret, totus deciperetur Orbis; at totus Orbis non poteſt decipi. Ergo Romanus Pontifex à vero errare non poteſt.

Non his moverentur, ſi id quod Gelaſius hic ageret, cogitare vellent. Id autem agebat, ut adverſus pravitatem omnem, ne unquam irreperet, ſumma Sedis Apoſtolicæ cautio omnibus eſſet cognita: ſubditque rationem; alioquin, *unde reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus?* quo ſenſu à Domino dictum eſt: (b) *Vos eſtis ſal terræ, quod ſi ſal evanuerit, aut inſulſum fuerit, in quo ſalietur?* Non quaſi ſal illud inſulſum non poſſit fieri, ſed quia ne id fiat, diligentiſſimè cavendum eſt. Quo item ſenſu omnibus Epiſcopis Synodus (c) Romana ſub Damaſo dixit: *Quemadmodum enim poterunt corrigere errata populorum, ſi ipſos error obſederit?* quod non eò dictum, ut ſe infallibiles cogitent; ſed ut falli metuant & caveant; atque eò illa ſpectant à Sancto Gelaſio prædicata ſua, & aliorum

Uu 3 Roma-

(a) Epiſt. Gelaſ. ad Anaſt. T. 4. Conc.

(b) Matth. V. 13. Marc. IX. 34. (b) Synod. Rom. Epiſt. ad Orient. Collect. Holſt. 1. pag.

Romanorum Pontificum ſumma cautela adverſùs errorem, ne ſi illis irrepſerit, alios aut reprehendere non audeant, aut curare non poſſint, quo loco ſi concludis, fieri ergo non poſſe, ut errent; peſſima argumentatio: ab eo quod fieri non debeat, ad id quod nequeat: aut ab eo quod fieri ſine gravi detrimento non poſſit, ad id quod fieri omninò non poſſit; concludendumque erat, ne errent Doctores Orbis, omni ope cavendum, non tamen impoſſibile: imo eo cavendum diligentiùs, quod impoſſibile non ſit.

Jam illud Gelaſii: *Quod Deus avertat*; *quod fieri non poſſe confidimus*; ut rima ullo errori aut pravæ hæreticorum communioni pateat; profectò pium votum; pia fiducia eſt: non certa illa fides, quæ nunquam falli non poſſit, neque abſolutam impoſſibilitatem denotat, ſed ſummam difficultatem, ſpemque maximam, ut vigilantibus, attentis, caventibus, Deus obrepi non ſinat.

Cæterum abſolutè impoſſibile eſſe, ut hæretici aliquando per fraudes in Eccleſiæ Romanæ communionem obrepant, quâ de re hîc agebatur, ne ipſi quidem adverſarii dixerint; nemoque eſt, qui non videat, ſub Liberio, ſub Honorio, ſub reliquis Pontificibus ſuo loco memoratis, quàm ampla pravitati, errorique patuerit, non rima, ſed janua. Quin etiam illi, qui poſſibile eſſe negant, ut Romanus Pontifex falſa definiat, poſſibile fateantur eſſe, ut falſa prædicet, ſummâ etiam contumaciâ, tantoſque aditus errori aperiat, ut loco movendus ſit, ne error ſerpat latiùs: ut vel ipſis fratribus, id quod dicit Gelaſius, ad piam fiduciam, non ad omnimodam certitudinem referri neceſſe ſit; Quod autem Gelaſium movet ille metus, quid Orbi terrarum fieret? *Si noſtra*, inquit, *quod abſit, fuerit prævaricatione deceptus*; ſenſit ille quidem id fieri poſſe, ut quantum in ipſo eſſet, totus deciperetur Orbis: quantum enim in ipſo eſt, totum Orbem decipit, qui docendi Orbis auctoritate pollens, prævaricatur officio; Neque tamen propterea neceſſe eſt totum orbem decipi; cui adverſus errorem alia remedia adfutura ſint, ſic enim Liberius, ſic Honorius, ſic alii, quantum in ipſis erat, totum Orbem deceperunt, nec tamen deceptus eſt Orbis, quem adverſus errantes vigilaſſe, ac ſtetiſſe legimus. Hæc ſcripſit ille Gelaſius: quo nullus Pontificum de ſuæ Sedis amplitudine magnificentiùs dixit.

CAPUT X.

Leonis IX. & Gregorii VII. *loci objiciuntur nobis.*

An verò recentioris ævi Pontifices ab Anteceſſorum traditione deflexerint, videamus. Profert Scriptor (a) Anonymus Sancti Leonis IX. egregii Pontificis (b) locum, quod pro ſolius Petri fide, ne deficeret, Dominus rogaverit: *Quæ*, inquit, *oratio obtinuit*, *quod hactenus fides Petri non defecit*, *nec defectura creditur in throno illius*, *usque in ſæculum ſæculi*: *ſed confirmabit corda fratrum*, *ſicut usque nunc confirmare non ceſſavit*. Hæc Leo, ſed quid contra nos? Qui quidem tanto conatu id agimus, ne illa Petri Sedes à vera unquam fide avellenda credatur. Quod autem ea Sedes

(a) Tract. de Lib. Gall. Lib. 7. C. 12. n. 11. 12. (b) Leo IX. Ep. 5. ad Pet. Antioch. C. 9. Conc.

Digitized by Google

Sedes in fide labaſcentes confirmare non ceſſet, id à Sancto Agathone depromptum, eodem intelligendum modo, nempe ut id ipſa (a) ſeries, ipſa Succeſſio, non ut ſinguli quique præſtiterint. Quin idem Scriptor Anonymus ibidem impenſiſſimè (b) laudat illum Sancti Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani locum ad Nicolaum primum, quo allegata Chriſti ſententia: *Tu es Petrus &c.* ſic concludit: *Et ideo ab olim & priſco tempore, in exortis hæreſibus, eradicatores & interemptores malorum zizaniorum,* MULTI MULTOTIES FACTI SUNT, *qui Sanctitatem tuam illic in Petri ſcilicet Sede, prædeceſſerunt: quam Epiſtolam in Concilio octavo lectam & ſuſceptam Anonymus* refert. Sed advertat ad illa verba: *Multi multoties*, quibus conſtat communem eum eſſe Chriſtianorum ſenſum, quod Romani Pontifices & officio Præpoſiti, tantam rem ſummâ quidem ipſâ præſtiterint, non ut omnes nemine excepto nullis ejus partibus deſuerint.

Idem Anonymus (c) objicit Gregorii VII. locum; (d) quod Eccleſia Romana *per Beatum Petrum quaſi quodam privilegio ab ipſis fidei primordiis omnium mater Eccleſiarum adſtruitur, & ita uſque in finem habebitur ſemper, in qua nullus hæreticus præfuiſſe dignoſcitur, nec unquam præficiendum, præſertim Domino promittente, confidimus; Ait enim Dominus Jeſus:* EGO ROGAVI PRO TE, PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Quæ omninò nihil ad rem: non enim quærimus, an Romanus Pontifex poſſit fieri hæreticus; quod iſti poſſe fieri paſſim confitentur; ſed utrum hæreſim definire poſſit, quod etiam non hæreticum facere poſſe conſtat.

Neque enim neceſſe eſt, ut ſit hæreticus, qui hæretica definiat, cùm poſſit id facere non hæretico, & contumace animo; atque ipſe Cyprianus rebaptizationis hæreſim, ipſe non hæreticus, habito Concilio definierit. Jam quorſum id ſpectat: quod neget Gregorius VII. Romanæ Sedi ullum unquam præpoſitum fuiſſe hæreticum; nullum idem proponendum eſſe confidat? an eò ut nullus Romanus Pontifex futurus ſit unquam hæreticus? id ne ipſi quidem dixerint, vel ergo Gregorius VII. nimius fuerit, vel pia illa ſic ejus fiducia, non certiſſima fides, non dogma Catholicum; quod ipſa verba præferunt, ſi quis cautè attenderit.

Atque hinc liquidò patet, quàm indiligenter in hac quæſtione verſentur, qui hos locos non ſatis conſideratos, lectoſque venditant. Neque tamen mirum, ſi Gregorius VII. aſſeverare auſus eſſet, Romanum Pontificem non poſſe fieri hæreticum; qui etiam id aſſerere auſus eſt: *quod Romanus Pontifex, ſi Canonicè fuerit ordinatus, meritis Beati Petri indubitanter efficitur Sanctus: ut etiam inter ejus dictatus* (f) *fertur.* Neque tamen ibi legimus, Romanum Pontificem errare non poſſe; adeo id ſupra hominem in Sanctis quoque viſum eſt. Sed hoc tantum, *Eccleſiam Romanam nunquam erraſſe; nunquam erraturam; Catholicum non haberi, qui non concordat Romana Eccleſia.* Quod nos quoque credimus, omnique ope aſſerimus.

CAPUT

(a) Ibid. n. 7. (b) Act. 3. Conc. 7. T. 7. Conc. (c) Ibid. n. 14. (d) Greg. VII. L. 7. Ep. 1. ad Archie. Synnad.

(e) L. 7. Ep. 21. (f) Dictat. Pap. L. 2. poſt Epiſt. 55.

Digitized by Google

CAPUT XI.

Innocentii III. *ab Anonymo Auctore locus objicitur : ſed truncus & mutilus.*

CEnſores noſtros in impugnandis nobis, multa quidem, id autem vel maximè peccaſſe vidimus, quod officium pro re, piam ſpem ac fiduciam, pro certa fide accipiant. Id verò confirmabit Innocentii III. inſignis locus, & quidem auctor (a) Anonymus id vehementer urget, quod eſt ab eo Pontifice dictum in Sermone 2. conſecrationis, qui locus ſic incipit: (b) *Cùm enim ſim ſervus, debeo eſſe fidelis & prudens, ut dem familiæ cibum in tempore. Tria præcipuè Deus requirit à me, videlicet fidem cordis, prudentiam operis, cibum oris: hoc eſt, ut ſim fidelis in corde, ut ſim prudens in opere, & dem cibum in ore.* Hæc quidem dixit, quæ ab ipſo requirantur; quæ præſtare ipſe debeat; non quæ neceſſariò ipſe, aut alii exequantur. Pergit: *Niſi enim ego ſolidatus eſſem in fide, quomodo poſſem alios in fide firmare, quod ad officium meum noſcitur ſpecialiter pertinere; Domino, proteſtante,* Ego, *inquit,* PRO TE ROGAVI PETRE &c. *rogavit & impetravit, quoniam exauditus eſt pro ſua reverentia: & ideò Fides Apoſtolicæ Sedis, in nulla unquam turbatione defecit; ſed integra ſemper & illibata permanſit, ut Petri previlegium perſiſteret inconcuſſum.* Hæc ſunt, quæ Anonymus urget; apertâ fallaciâ: quippe, cum id quod Innocentius tantum ait, eſſe id quod ab ipſo requiratur; id quod ſit ejus, ut profitetur, officii, confundat cum eo, quòd neceſſariò credatur præſtiturus: rogo enim, quid illud eſt: *Niſi ego ſolidatus eſſem in fide, quomodo poſſem alios in fide firmare*? de qua fide loquitur? de ea profectò quæ in corde ſit: *Tria enim,* inquit, *Deus requirit à me, fidem cordis:* atque iterum, *ut ſim fidelis in corde.* Unde affert illum Apoſtoli locum: *Corde creditur ad juſtitiam.* An ergò Innocentius ita ſe in ea fide, quæ in corde ſit ad juſtitiam, ſolidatum eſſe credit, ut infirmitatem humanam non jam reformidet, ab eaque tutum ſe eſſe jactet? id ſuperbiſſimus, id inſipientiſſimus, non profectò Innocentius dixerit. Quare illud quod ait, niſi ego ſolidatus eſſem in fide, quomodo poſſem alios in fide firmare? ita intelligendum eſt, ut niſi ſit in fide firmus, officium firmandi alios non, pro eo ac par eſt, poſſit præſtare: non ut ipſe ſe credat plenè & inconcuſsè, nulloque unquam metu, in fide eſſe ſolidatum.

At enim eo loco, Chriſti precationem affert, ut Petri fides non deficiat; unde concludit fidem Eccleſiæ Romanæ nunquam defeciſſe, nunquam defecturam. Atqui hæc urget Anonymus, hæc continuò addita & contexta prætermiſit: *In tantum enim mihi fides neceſſaria eſt, ut cùm de cæteris peccatis Deum ſolum Judicem habeam; propter ſolum peccatum, quod in fide committitur, poſſem ab Eccleſia judicari;* Ergo non credebat ſuam penitùs inconcuſſam fidem, ſed quòd ei Eccleſiæ præſideret, cujus fidem, pollicente Domino, inconcuſſam prædicaret: ſibi accommodabat, quæ ad univerſam Petri Succeſſionem, eique conjunctam Romanam Eccleſiam pertinerent: eo planè ſenſu, quo illud: Ecce ego vobiſcum ſum; toto Apoſtolico atque Epiſcopali Ordini dictum, ſinguli ſuo modo ſibi applicant; pia,

ut

(a) Tract. de Lib. L. 7. C. 12. n. 12. (b) Innoc. III. Serm. 2. in Conſec.

Digitized by Google

ut diximus, fiduciâ, non certâ & indubitatâ Fide.

Id apertè explicat (*a*) Sermone 3. de conſecratione; *Officium injungit, cùm dicit*, Confirma Fratres tuos; *auxilium impendit cùm ait*; Ego pro te rogavi, Petre: *exauditur enim in omnibus pro ſuâ reverentiâ, Dominus mihi adjutor, non timebo, quid faciat mihi homo.* Hæc an ad piam fiduciam, an verò ad certam pertineant fidem, ſequentia oſtendunt: *Propter cauſam verò fornicationis Eccleſia Romana poſſet dimittere Romanum Pontificem; Fornicationem non dico carnalem; ſed ſpiritualem; id eſt, propter infidelitatis errorem: Quoniam* ***qui non credit, jam judicatus eſt.*** Tum ſubdit: *Ego tamen facilè non crediderim, ut Deus permitteret Romanum Pontificem contra fidem errare, pro quo ſpiritualiter oravit in Petro: Ego*, inquit, ***pro te rogavi &c.*** Audis quid dicatur de Romano Pontifice per infidelitatem; quàmque illud dubitantis, ac metuentis ſit: *Non facilè crediderim;* Quod ergo eò trahit Chriſti precationem, non dogma Fidei, ſed pia fiducia, pia accommodatio eſt, huic favere licet ſperando & præſumendo: pro Fidei Decreto hanc habere, novum ac temerarium eſt.

Atque alios quidem hujus Pontificis locos (*b*) memoravimus, quibus noſtra firmentur. Sed hîc oſtendiſſe juvat, quàm hi quoque nihil ſint, ut profectò illos pudere debeat, tantum præſidii in iis collocâſſe, quæ non niſi imperitis, & curſim legentibus fucum faciant.

(*a*) Innoc. III. Serm. 3. in Confec.
(*b*) Vid Sup. L. 14. C. 26. 41.

CAPUT XII.

Petri Cardinalis de Alliaco de Sede Apoſtolica nunquam defectura, deque Pontifice interim fallibili, & deviabili ſententia.

ULtimo loco proferimus Petrum Alliacenſem & Joannem Gerſonem de Romanæ Sedis æterna firmitate diſſerentes; ut eam cum Pariſienſium ſententia egregiè conſentire conſtet.

Et quidem Petrus de Alliaco in illa Legatione nobili, quam adversùs Monteſonum Univerſitatis Pariſienſis nomine, Avenione geſſit, ad Clementem, ſeptimum: (*a*) ita peroravit: *Non ignoramus, ſed firmiſſime tenemus, & nullatenùs dubitamus, quòd Sancta Sedes Apoſtolica eſt illa Cathedra Petri, ſuprà quam, eodem Hieronymo teſte, fundata eſt Eccleſia; ut habetur in Capitulo*, Quondam vetus: *& ſicut dicit Cyprianus*, 93. diſt. Capite, Qui Cathedram: *de quâ Sede in perſona Petri in ea ſedentis dictum eſt;* Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: Luc. XXII.

In eadem Legatione tractatum edidit ad Papam & Cardinales, in quo hæc leguntur: *De hac Sancta Sede, in perſona Petri Apoſtoli in ea præſidentis dictum eſt;* Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Luc. XXII. *propter quod dicit Cyprianus*, 93. diſt. Qui Cathedram Petri, ſcilicet Sanctam Sedem Apoſtolicam, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat. *Et Hieronymus* 24. 4. 1. *Cap.* Quoniam vetus; dicit, *Quòd ſuper eam fundata eſt Eccleſia, & quòd quicumque ſecum non colligit, diſpergit*, & in capite; Hæc eſt fides, *dicitur*,

(*c*) Alloc. ad Pap.

quod ipſa ſemper immaculata permanſit, & in futuro permanebit: ex quibus omnibus ſatis patet, quod ejus nunquam deficit fides.

Hæc igitur cùm dicat de Sede Apoſtolica nunquam defutura, nihilo ſeciùs docet Romanum Pontificem in Fide poſſe deficere. Ibidem enim hæc habet. *In cauſa Fidei à ſummo Pontifice appellari poteſt ad Concilium Generale, ſicut patet* 19. diſt. Cap. Anaſtaſius; *& manifeſtum eſt, quod ad ipſum pertinet Concilium, in cauſis Fidei definire, ſicut patet ex autoritate Gregorii* 15. diſt. Cap. ſicut.

Atque hæc, inquit, *declarantur, ſupponendo quid ſit Sedes Apoſtolica: Nam vel ipſa eſt Univerſalis Eccleſia, vel aliquod Generale Concilium Univerſalem Eccleſiam repræſentans, vel particularis Eccleſia Romana, in qua ſcilicet Eccleſia ſedet, id eſt, cui præſidet ſummus Pontifex; & ideo ipſe & Sedes Apoſtolica non ſunt idem, ſicut non idem ſunt Sedes & Sedens.*

Cùm ergo ex Petro Alliacenſi aliud ſit Sedes, aliud Sedens, non mirum eſt aliquid convenire Sedi, quod Sedenti non conveniat: nempe ut deficere non poſſit, cùm Sedens ſit *deviabilis*, etiam in Judicio de Fide: quippe à quo judicante, etiam in cauſis Fidei, ad Concilium Generale, ſecundum eundem autorem, appellare liceat.

Et quamvis doceat ſic appellari poſſe, haud minùs disertè docet; *Quod ad Sanctam Sedem Apoſtolicam pertinet, auctoritate judiciali ſuprema, circa ea quæ ſunt Fidei, judicialiter definire:* quia Sedes Apoſtolica, tametſi ſubjecta eſt Univerſali Eccleſiæ, eamque repræſentanti Concilio Generali, tamen ſuprema eſt reſpectu ſingularum Eccleſiarum; quemadmodum tradit non modò Schola Pariſienſis, ſed etiam ipſum Conſtantienſe Concilium, ut ſæpè diximus.

Huc ſpectat (*a*) ejusdem Alliacenſis, alio jam loco relata ſententia, quâ explicans illud Privilegium, de non errando, quale ſit; *Aliqui*, inquit, *extendunt ad Romanam Eccleſiam: aliqui verò reſtringunt, ad auctoritatem Univerſalis Eccleſiæ; ſed non poteſt extendi ad Papam.* Sic clarè & perſpicuè Sedis indefectibilem firmitatem, cum Romani Pontificis defectibilitate conjungi poſſe declarat.

CAPUT XIII.

Joannis GERSONIS eadem de re ſententia: confutantur qui putant variaſſe Gerſonem: Dionyſii Carthuſiani loci repetuntur.

JOannes verò Gerſon (*b*) ejus diſcipulus hæc coram Alexandro V. prædicat: de Indis quidem: *Habent Chriſtum,* inquit, an purè? quis doceat? *Facilè in eis ſinceritas corrumpitur, cùm Eccleſiæ Romanæ non cohæreant; à quâ Fidei certitudo petenda eſt.* De Græcis verò: *Illos mala tempeſtas à Sede Petri disjectos, non modò Schiſmatis, ſed nonnullius etiam hæreſis maculâ fœdavit:* Latinitas *ipſa purior & immaculatior, Sedem habet Petri, pro cujus Fide ne deficeret, ſpecialiter oravit ille, qui in omnibus exauditus eſt pro ſuâ reverentiâ.*

Hæc docet ille, qui ubique aſſenſit Romanum Pontificem, etiam de Fide judicantem, errare potuiſſe: & in eodem quoque coram Alexandro V. Sermone prædixerat: *Quid ſi, quod perrarum eſt, ſummus Pontifex labatur in hæreſim, ut legimus Liberium Arianæ hæreſi ſubſcripſiſſe.* Cùm ergo doceret talia, tamen Eccleſiæ Romanæ inconcuſſam prædicabat fidem. Hinc

(*a*) Alliac. tract. de auct. Eccl. 3. C. 1. 4. vid. Sup. Lib. 1. C. 7.

(*b*) Serm. cor. Alex. Pap. in aſcenſ. Domini T. 1. 1. p.

Digitized by Google

Hinc etiam illud : (*a*) *Papa fluit*, *Papatus ſtabilis eſt*, quo ſcilicet oſtenderet, in Papa mortali, labili, atque ut vocat, deviabili, inconcuſſam tamen Papatûs à Chriſto inſtituti ſtate rationem.

Neque audiendi qui dicunt, variâſſe Gerſonem, eumque ſub Alexandro V. infallibilitatis Pontificiæ defenſorem : circa Conſtantienſis Concilii tempora in aliam ſententiam deflexiſſe : qui ſi legiſſent (*b*) tractatum de Unitate Eccleſiaſtica, & conſiderationes de pace, anno 1403. editas ; ſi propoſitiones coram Anglicis ante Concilium Piſanum, anno 1408. Si tractatum de auferibilitate Papæ ; ſi conſiderationes quatuor, alioſque tractatus circa Alexandri Quinti : (*c*) Pontificatum ; facilè intelligerent ejuſdem fixam invariabilémque ſententiam, Concilium Papæ, ut indeviabile deviabili, anteponi oportere.

Certè hæc ſcribebat tum : *Jubebit exempli gratiâ ſummus Pontifex*, (d) *coram Theologis expertis, quòd fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio, Theologorum erit doctrinaliter reſiſtere &c.* ergo id jubere potuiſſe credebat, quod Evangelicæ doctrinæ repugnaret, haud minùs inconcuſſâ Eccleſiæ Romanæ Sede.

Hæc quidem non à Joanne Gerſone diverſis temporibus, diverſa dicta eſſe ; ſed quæ iſti diverſa putant, in unam revera coite ſententiam. Quod item demonſtrat pius ille doctuſque Dionyſius Carthuſianus, qui & Papam in judicando fallibilem, & Eccleſiæ Romanæ fidem nihilò ſeciùs nunquam defecturam credidit, ut (*a*) ſuo loco diximus. Adeò liquebat, hæc duo ſimul ſtare : atque hinc utraque amplexi Gallicani Patres, & conſenſum Eccleſiæ poſt Pontificalia Decreta neceſſatium ; & (*f*) nihilò ſeciùs, *Apoſtolicæ Sedis, in qua fides prædicatur & unitas ſervatur Eccleſia, reverendam omnibus Gentibus Majeſtatem prædicunt.*

(*a*) Prop. Cor. Aug. T. 1. 1. p.
(*b*) Tract. de Unit. Eccl. conſid. de pace T. 1. 1. p. ibid.
(*c*) De Unit. Eccl. conſid. X. 10.
(*d*) Tract. de aufer Pap. conſid. 14.
(*e*) Vid. ſup. L. 1. C. 9.

(*f*) De Cler. Gall. C. 4. Præfat. ibid.

CAPUT XIV.

Dubium reſolvitur : Eccleſiæ Seduque Romanæ firmitas, ab Eccleſiæ Catholicæ firmitate : Eccleſiæ Romanæ traditio, Univerſalis traditionis pars ac ſpecimen.

DIces ex ante dictis, ne ipſam quidem Romanam peculiarem Eccleſiam, Sedemque Apoſtolicam ſatis eſſe firmam, cùm oſtenderimus, de Romanorum Pontificum, Cæleſtini, Leonis, Agathonis, aliorumque Decretis in Synodis œcumenicis habitam quæſtionem ; cùm ea Decreta, toto Cleto Romano conſentiente, Agathonis etiam toto ferè Occidentali Concilio probante, & condecernente, edita fuerint.

Id qui objiciunt, non ſatis advertunt, quid immotum invictumque dixerimus ; nempè id quod infixum penitùs inſertumque ſit : Hæc eſt illa Petri ; hæc eſt Romana fides, quam ipſa Succeſſio certi inſtar firmique dogmatis attulerit. Neque verò probamus Turrecrematam, alioſque docere viſos, Papam quidem per ſeſe errare in Fide, etiam prædicando & definiendo poſſe ; non autem ſi cum Cardinalibus ac Synodo ſua deliberet : tanquam peculiaris Papæ Synodus, aut Cardinalium Collegium, id Papæ tribuant, ut errare non poſſit. Certiora cogitent

tent oportet, qui Eccleſiæ Romanæ, Sedisque Apoſtolicæ inviolabilem ſtatum fidemque prædicent: nempè id eventurum nunquam, ut quemadmodùm Eccleſiæ, exempli gratiâ, Conſtantinopolitanæ, Alexandrinæ, & nunc Anglicanæ, Danicæ, ita Eccleſiæ Romanæ error inhæreat; quem contumace propoſito tueatur, & à veræ Eccleſiæ ſe abrumpat ſinu. Neque verò nunquàm Romani Pontifices refugerunt, ut quod Cleri ſui conſenſu judicâſſent, cum œcumenicâ Synodo, ſi res poſtularet, æquo animo retractarent. Quo profectò conſtabat, ſi aliquid fortè erroris irreperet, certè abeſſe contumaciam, quâ ſolâ fit hæreſis. Quin vidimus Sanctum Zozimum cum Cleto ſuo ſedentem comprobâſſe quidem Cæleſtii fidem, at nullâ contumaciâ; atque ab Africanis Patribus commonitum ſtatim ad meliora ac priſca rediiſſe. Quantò magis, ſi tota ſe Eccleſia, aut œcumenica Synodus commoviſſet.

Unum ergo Eccleſiam Catholicam, utpote Spiritûs Sancti Magiſterio inſtructam, quæque eam repræſentet, Synodum œcumenicam, unam eſſe credimus, in quam circa fidem nullus unquam obrepat defectus, neque per contumaciam, neque per imprudentiam: Clerum verò Romanum, ſi quid erraret ab Eccleſiâ Catholicâ, atque ejus œcumenicâ Synodo dirigi, revocari, doceri debere, perficique omninò, ne error inoleſcat. Unde illa Romanæ Eccleſiæ, Sedisque Apoſtolicæ invicta firmitas, ipſa Eccleſiæ Catholicæ firmitate conſtat, quæ quidem Eccleſia Catholica, cùm ex Chriſti promiſſione ſit immobilis, Petri Succeſſionem, eique conjunctam principalem Eccleſiam, Sedemque Romanam, partem Eccleſiæ neceſſariam, ea vi quæ totum continet, ſtare quoque oportet.

Quamobrem firma quidem eſt Sedis Romanæ atque inconcuſſa traditio: Sed illud robur Catholicæ Eccleſiæ traditione conſtat. Unde (a) Auguſtinus vim traditionis exponens, id ſemper inculcat, ut quæ per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab Apoſtolis tradita & commendata credantur: & Vincentius Lirinenſis firmum & inconcuſſum id eſſe definit, *quod ubique, quod ſemper eſt*: cui congruit (b) Tertulliani ſententia; *Quod apud multos unum invenitur, non eſt erratum, ſed traditum*, quo concludit fieri non potuiſſe, *ut tot ac tantæ Eccleſiæ in unam fidem erraverint*. Tum illud præcipuum poſſibile non fuiſſe, ut Spiritus Sanctus *nullam earum in veritatem deduceret, ad hoc miſſus à Patre, ut eſſet Doctor veritatis*. Atque hinc illud invictum, *ut veritas (c) nobis adjudicetur, quicumque in ea Regula incedimus, quam Eccleſia ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus à Deo tradidit*. Quæ clarè demonſtrant, vim traditionis in Univerſalis Eccleſiæ conſenſione eſſe poſitam; in qua quippe ſit certiſſimum Spiritûs Sancti miniſterium: Neque ab ea ſententia abludit his antiquior (d) Irenæus: *Eccleſia enim*, inquit, *per Univerſum orbem uſque ad fines terræ ſeminata, & ab Apoſtolis & à Diſcipulis eorum accepit eam fidem, quæ eſt in unum Deum*. Ac rursùs: (e) *Hanc prædicationem cùm acceperit, & hanc fidem Eccleſia, & quidem in univerſum mundum diſſeminata, diligenter cuſtodit quaſi unam domum inhabitans*. Pulchrè, ut totius orbis terrarum tam fida ſit, quàm unius domûs Conſenſus. Atque iterum: (f) *Traditionem itaque Apoſtolorum, in toto mundo manifeſtatam in omni Eccleſia adeſt perſpicere omnibus, qui vera velint audire*,

(a) *Aug.* L. II. cont. Donat. C. 7. L. 4. C. 24. Ep. 118. ad Joan.
(b) Tertul. de præſcrip. 28.
(c) Ibid. 37.
(d) Lib. I. C. 2.
(e) Ibid. C. 2.
(f) Lib. 3. C. 3.

dire, & continuò hujus Univerſalis traditionis egregium ſpecimen editurus, Eccleſiæ principalis, Romanæ ſcilicet, traditionem adducit, quâ, inquit, (*a*) *confundimus eos, qui quoque modo præterquam oportet colligunt.* Ac meritò univerſali traditione propoſitâ, partem ejus neceſſariam, Eccleſiæ Romanæ traditionem commendat, cùm profectò certum eſſet, non potuiſſe fieri, ut à reliquis Eccleſiis diſcreparet, in quâ omnes unitatem ſervare debeant.

Quæ cùm ita ſint, apparet Eccleſiam Catholicam primitùs eſſe immotam, cui dictum ſit: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; &, *ego vobiſcum ſum*: Eccleſiam verò Romanam ita eſſe immotam, ut partem Eccleſiæ principalem ſumméque neceſſariam: quæ mater ac magiſtra Eccleſiarum, totam ipſam Eccleſiam matrem ac magiſtram agnoſcat.

Atque hinc obiter illud ſolvitur, quod paſſim objiciunt, (*b*) *Non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum*: Nec ſi diſcipulorum turba millies congregetur, ideò Magiſtrum auctoritate vincet. Id quidem Chriſtum de ſe dicere, ut magiſtro unico, ſequentia docent; *Nec Servus ſuper Dominum ſuum*: Neque enim Chriſtiani alterius quàm Chriſti ſervi ſumus, ſed propter reverentiam quorumdam Romanorum Pontificum, qui hunc ſibi locum attribunt, reſpondemus ex ante dictis: in Chriſtianâ Eccleſiâ docendi auctoritatem acceptæ à Chriſto per Apoſtolos traditionis niti teſtimonio. Porrò traditionis omnes Epiſcopi teſtes ſunt; ac vis teſtimonii teſtium conſenſu conſtat. Summa ergo auctoritas in eo conſenſu eſt poſita, tum Papa in Chriſti nomine, reſpectu Eccleſiarum particularium eſt Magiſter ille quidem, ſed reſpectu Eccleſiæ Catholicæ diſcipulus, cùm in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione manifeſtum appareat Spiritûs Sancti Magiſterium.

(*a*) Ibid.
(*b*) Matth. X. 24.

CAPUT XV.

Ex Sedis Apoſtolicæ immobili firmitate concludi cauſas Fidei ad eam Sedem referendas; Non autem propterea infallibili judicio finiendas: Formulæ interrogandi Romani Pontificis: de ejus Judicio piam præſumptionem, non tamen continuò certam fidem fuiſſe: cujus rei exempla proferuntur.

JAm ex tota antecedente doctrina id facile conſequemur, ut majores, ac præſertim Fidei quæſtiones, in ea potiſſimum Sede definiri oporteat, in qua error non obtineat; & ab eo potiſſimum Pontifice, qui in eam ſeriem intexatur, quæ à Fide penitùs abrumpi nequeat. Id voluit Sanctus Bernardus loco celebri ad Innocentium II. (*c*) *Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque & ſcandala emergentia in regno Dei, ea præſertim quæ de Fide contingunt: Dignum namque arbitror, ibi potiſſimum reſarciri damna Fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum. Hæc quippe ejus prærogativa Sedis.* En *Sedis* univerſim ex antiquâ traditione; non ſinguli cujuſque Romani Pontificis: quâ tamen prærogativâ Sedis id fit, ut de Fidei periculis ad ejus Sedis Præſidem potiſſimè referatur. Pergit, cui enim alteri aliquando dictum eſt; *Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua*: Ergo quod ſequitur à Petri Succeſſore exigitur: *Et tu aliquando converſus confirma Fratres tuos*, exigitur certe; quis enim neget, id à Petri Succeſſore poſtulari? An id officii ſit ſemper ac neceſſariò præſtiturus, Bernardus non dicit; ac fidenter dixerim, ad Bernardi tempora dixiſſe neminem.

(*c*) Ep. 191.

Interim de Pontificis reſponſo optima quæque præſumebant; atque hinc illæ formulæ interrogandi de Fide Romani Pontificis, Hieronymi quidem clamantis ad Damaſum: (*a*) *Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ*, id eſt, *Cathedræ Petri communione conſocior; ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio; quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt, ſi quis in Arcâ Noë non fuerit, peribit regnante diluvio;* Quæ de Sedis dignitate præfatus, Damaſo hæc infert: *Quicumque tecum non colligit, ſpargit; hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.* Ac paulò poſt: *Decernite, obſecro: non timebo tres hypoſtaſes dicere, ſi jubetis.* Cui cognatum illud ſuprà memoratum (*b*) Juſtiniani ad Hormiſdam de uno Trinitatis crucifixo: *Hoc enim reputamus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum.*

Quæ formulæ ideò per totam Eccleſiam frequentatæ, quòd in Clero Romano tanta lux, tanta doctrina eſſet, atque in docenda Fide tanta cautio, tantum præterea in Sede nunquam defectura Chriſti præſidium, ut facilè præſumerent, ejus Sedis Præſulem officio non defuturum. Cæterùm ſi hæc ad ſummos apices, non Sedi Succeſſionique univerſim, ſed ſingulis quibuſque Romanis Pontificibus tribuendum putant; jam dicant Liberio; dicant Sergio III. dicant cæteris, à quorum communione tantiſper abſtinendum fuit: *Qui tecum non colligit, ſpargit.* Dicant Honorio: *Non timebo unam, duaſve voluntates tacere vel promere, ſi jubeatis*, tota quidem Eccleſia confundetur. Hæc ergo piæ fiduciæ, non certæ ſunt Fidei. Quod ad Hormiſdam attinet, recordentur velim, poſtquam à Juſtiniano interrogatus, ſpem Orientis haud ſatis idoneo reſponſo deſtituit, Orientalem Eccleſiam in priſca ſententia perſtitiſſe; Ac demùm perpuliſſe Romanos, ut unum Trinitatis crucifixum ſecum agnoſcerent. Jam illud recordemur, Patres atque ipſos Romanos Pontifices, ſæpè ita eſſe locutos, ut qui de Romani Pontificis judicio dubitarent; hinc quæſitum in Synodis Generalibus, an eorum Decreta rectè haberent, necne: hinc illud (*c*) Auguſtini; *Romanos Clericos nihil veritati nocituros*, ſed tantùm *inuſturos ſibi prævaricationis notam*, ſi Sancti Innocentii Decreta reſcidiſſent: Hinc illa conteſtatio Monachorum Hieroſolymitanorum, innocuos ſe eſſe, ſi (*d*) Martinus cum Concilio ſuo prava & Fidei adverſa definiſſet; Multa ejuſmodi retulimus, quæ utique cum illis formulis conciliandа ſunt, (*e*) ut una ſit Eccleſiaſticæ doctrinæ facies; Conciliantur autem, ſi de Romani Pontificis Judicio dubitatum quidem, ſed interim optimè præſumptum eſſe dicamus.

Quin etiam memoravimus ſimiles de cæteris quoque Epiſcopis locutiones, atque illud imprimis (*f*) Concilii Romani ſub Damaſo: *Neque enim hæreſis malum cadere in Dei Antiſtites poteſt:* non quod Epiſcopi à Fide cadere non poſſent; ſed quod id futurum non facilè præſumerent.

Notum illud Cypriani (*g*) ad Florentium Pupianum in ſe rebellantem, de ſingulis quoque Epiſcopis dictum; Neque volens hæc jacto, ſed dolens, & argumenti neceſſitate coactus profero: *Cùm te Judicem Dei conſtituas, & Chriſti, qui dicit ad Apoſtolos, ac per hos ad omnes præpoſitos, qui Apoſtolis vicariâ ordinatione ſuccedunt:* Qui audit vos, me audit: *Inde enim Schiſmata & hæreſes obortæ ſunt, & oriuntur, dum Epiſcopus qui unus eſt, & Eccleſiæ præeſt, ſuperbâ quorumdam præſumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honora-*

(*a*) Epiſt. 57 ad Damaſ.
(*b*) *Juſt.* Ep. ad Horm. Ep. 67. T. 4. Conc.

(*c*) *Aug.* L. 11. ad Boni. C. 3. Vid. Sup. Lib. XIV. C. 27.
(*d*) Conc Later. ſub Mart. I.
(*e*) Vid. Sup.
(*f*) Epiſt. Rom. Syn. collect. Holſt. 1. p.
(*g*) Epiſt. 69. ad Flor. Pup.

honoratus, indignus hominibus judicatur, quem locum ad cujuscumque Diœceſis Epiſcopum pertinere, & ſermonis probat ſeries, & noviſſimus (*a*) Auctor Anonymus confitetur. An ergo volebant ſingulis Epiſcopis ſic aptari illud; *Qui vos audit, me audit*, ut nemo à Fide caderet, nemini unquam obſiſtendum eſſet? hæc aptè, hæc temperatè, hæc piâ fiduciâ præſumebant, non ad extremos apices exigebant. Similis locus apud Cyprianum, (*b*) in Epiſtolâ ad Cornelium Papam. Quid Hieronymus? nonne de Rufino hæc prodidit? (*c*) *Scribis quoque me litteris indicâſſe, quod Papa Theophilus expoſitionem Fidei nuper ediderit, & pollliceris, quod quidquid ille ſcripſerit, tu ſequaris.* An ergo Alexandrinum Antiſtitem infallibilem cogitabat? ſubdit Hieronymus: *Si Papæ Theophili ſententiis delectaris, & nefas putas Pontificum Decreta convellere, quid de cæteris dicis, quos ipſe damnavit?* Adeò optima quæque de Epiſcoporum Judiciis præſumebant, neque tantùm in Fidei quæſtionibus, ſed etiam in particularibus cauſis. Unde ſubdit: *Quid de Anaſtaſio, de quo nulli, ut ais, verum videtur, ut tantæ Urbis ſacerdos, vel innocenti tibi facere injuriam potuerit, vel abſenti.* Nempè adverſarii, ſi de Fide ageretur, ſtrictè illud urgerent, non potuiſſe fieri, ut Anaſtaſius Romanus Pontifex à Fide deficeret: cùm de Rufini peculiari cauſâ agatur, fateri coguntur, humani ſermonis conſuetudine, pro certis aſſumi ſolita, quæ piâ fiduciâ præſumerent.

Sexcenta ejuſmodi commemorare poſſem, ſed in re tam obviâ pudet eſſe diligentem. Quin ipſe noviſſimus Scriptor Anonymus quanta refert, quæ per ſe ipſa vana ſint, niſi in noſtram Interpretationem temperentur, nempè Innocentius I. (*d*) ad Macedonas hæc ſcripſit: *Adverti Sedi Apoſtolicæ, ad quam relatio, quaſi ad Caput Eccleſiarum, miſſa currebat, aliquam fieri injuriam, cujus ad huc in ambiguum ſententia duceretur.* Hìc Anonymus, (*e*) qui nihil niſi infallibilitatem cogitat, ſtatim infert, Romanorum Pontificum in Fide certiſſimum eſſe Judicium. Atqui non de Fide, ſed de diſciplinâ variabili agebatur. Percurrat capita Lector diligens; nihil aliud quàm inſtituta Eccleſiaſtica inveniet; cujuſmodi Decreta non ſemper admitti, & etiam ad incudem revocari poſſe, idem Anonymus cum Theologis omnibus confitetur: tùm illud Innocentii perpendatur: *Adverti Sedi Apoſtolicæ aliquam fieri injuriam; cujus adhuc in ambiguum ſententia duceretur.* Audis aliquam injuriam; non hæreticos, non Schiſmaticos cogitabat: aliquam injuriam fieri querebatur; quod de tantâ poteſtate non ſatis æqua præſumerent, ut etiam ſi de Fide ageretur, locus hic adverſario nihil prodeſſet.

Idem Auctor laudat (*f*) Tarraconenſe Concilium, ejuſque Epiſtolam ad Hilarium Papam; in qua ſic habetur, Privilegium Sanctæ Sedis id eſſe, *quo per totum orbem beatiſſimi Petri prædicatio univerſorum illuminationi proſpexit.* Subdunt: Ad fidem recurrimus, *Apoſtolico ore laudatam:* (g) *inde reſponſa quærentes, unde nihil errare, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* De Silvani Calaguritani cauſa agebatur, ejuſque ordinationibus præter Canones factis: id petunt ab Hilario, *Ut quid ſuper hac parte obſervare velitis, Apoſtolicis affatibus inſtruantur,* Ac poſteà: *veſter triumphus, ſi Apoſtolatûs veſtri temporibus, quod Sancti Petri Cathedra obtinet, Catholica audiat Eccleſia.*

(*a*) Tract. de Lib. Gal. Lib. 7. C. 8. Num. 7.
(*b*) Ep. 55.
(*c*) Apol. adv. Ruf. L. 3. C. 4.

(*d*) Innoc. I. Ep. 22. ad Epiſ. Maced. T. II. Conc.
(*e*) De Lib. Gal. L. 7. C. 12. tit. & Num. 3.
(*f*) Tract. de Lib. L. 7. C. 5. Num. 12.
(*g*) Conc. Tarr. T. 4. Conc.

Digitized by Google

Eccleſia, exclamant Papam in Fide eſſe infallibilem, cùm de Fide nullus quæreret: præſumebat Synodus Pontificem, cui depoſitum Fidei commiſſum eſſet, ut in illo depoſito, ita in peculiaribus cauſis, *nihil errore*, *nihil præſumptione*, ſed omnia *Pontificali deliberatione* geſturum, ut in tanta Sede fieri conſueverat. Cætera ejuſmodi æquè inania commemorare piget. Memoratur & illud Paſchalis ſecundi; In (*a*) Concilio Lateranenſi III. de Privilegio agebatur, quod ad inveſtituras Laïcales tuendas, Henricus Quintus Imperator à Paſchale ſecundo in vinculis detento, per vim extorſerat. Bruno Signinus Epiſcopus dixit: (*b*) *Gratias agamus omnipotenti Deo, qui Dominum Paſchalem audivimus proprio ore clamantem, illud privilegium, quod pravitatem & hæreſim continebat.* Hîc quidem Epiſcopi commonere cœperunt Paſchalem hæreticum immeritò appellari: Privilegium illud malum quidem fuiſſe; hæreſim non fuiſſe. Paſchalis deinde hæreſis horrenda voce pulſatus, in hæc verba prorumpit, *Fratres & Domini mei, audite: Eccleſia iſta nunquam habuit hæreſes: imò hîc omnes hæreſes conquaſſatæ ſunt; & pro hâc Eccleſiâ Filius DEI in paſſione oravit, cùm dicit; Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* Hæc ſi ad extremos apices urgent, dicant velim, an putent Papam, nec hæreticum eſſe poſſe; profeſſionem hæreticam ab eo, ne per vim quidem, extorqueri poſſe. Non id dicent, ſat ſcio. Ergo hæc ad commodam interpretationem temperanda, quâ de Pontifice, propter honorem Sedis, optima præſumantur.

Quid quod Guido Viennenſis, tum Legatus Apoſtolicus, mox Calliſtus Papa, in Viennenſi Synodo definivit, dictante Spiritu Sancto; (*c*) *Inveſtituram omnem de manu Laïcâ hæreſim eſſe judicamus?* Quid quod Paſchalis ſecundi hæc Decreta firmavit, ſeque adeò in eam hæreſim, per vim quidem, ſed tamen lapſum eſſe confeſſus eſt? Quid quod idem Synodus ſanctis Epiſcopis conſentientibus ad Paſchalem ſcripſit; *Si noſtræ parvitatis aſſertiones roborare nolueritis, nos à veſtra obedientia repelletis?* Ubi tum illud: *Qui tecum non colligit, ſpargit*, ubi illud: *Hoc reputamus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum?* Si quidem ea ad extremos apices exigantur. Ex quibus colligitur, quæcumque pro hâc infallibilitate ſpecioſiſſima venditant, ea penitùs introſpecta, nihil aliud præferre, præter præſumptionem probabilem ac piam fiduciam.

Sic profectò nobis integra, quod ad fidem attinet, Judiciorum Eccleſiaſticorum ratio conſtat. Sic enim intelligimus, aliud eſſe, quod piâ fiduciâ præſumimus, aliud quod certa Fide credimus. Cùm Epiſcopi ac Synodi particulares de Fide judicant; hos vera judicâſſe pia fiducia ſuadet; ſuccurrit enim illud: (*d*) *Ubi ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Meritóque præſumitur, tanto præſidio fultos officio non defuturos; neque aberraturos ab antiquâ Eccleſiarum ſuarum traditione, cujus cuſtodes ſunt. Jam ſi ad Romanum Antiſtitem quæſtio devolvitur; atque is Eccleſiarum omnium communione vigens, ad quem proinde omnia referuntur, promit Judicium ex illâ Petri Sede, quæ eſt ædificata in generationem & generationem; ubi ſtabiliendæ Fidei tanta conſtantia & adversùs hæreſes atque novitates tanta cautela eſſe ſolet; Multò magis præſumitur judicium, ex Petri æquitate ac prædicatione & communi Eccleſiarum traditione

(*a*) Conc. Lat. III. ſub Paſch. II. T. 10. Conc.
(*b*) Urſp. ad an. 1116.
(*c*) Conc. Vienn. ſub. Paſch. II. T. 10. Conc.

(*d*) Matth. XVIII. 20.

Digitized by Google

traditione eſſe deprómptum. Cùm verò Eccleſia Catholica ipſa decernit, aut ipſa verè conſentit, non præſumptio, ſed ipſa res, nec jam pia illa fiducia, ſed πληροφορία, quam Paulus appellat, ac plenæ fidei certitudo.

CAPUT XVI.

De Sancto THOMA & S. BONAVENTURA Facultatis Pariſienſis Doctoribus, quid GERSON ſenſerit, utriuſque ac præſertim Angelici Doctoris ſententia explicatur.

QUanquam Theologi graves, poſtquàm exploratam habent Patrum ſententiam, non multùm commoveri ſolent novellis Scholaſticorum opinionibus; noſtra tamen poſtulat erga Sanctum Thomam ac S. Bonaventurum, Scholæ Pariſienſis decora, reverentia ſingularis, ne illos ſilentio prætermittamus.

Et quidem Joannes Gerſon (a) Sermone Conſtantiæ dicto Feſto die Sancti Antonii, in hæc verba; *Nuptiæ factæ ſunt in Cana Gallilea:* Poſtea quàm retulit illud Seſſionis quintæ Conſtantienſis de Conciliari poteſtate Decretum: *Huic*, inquit, *veritati fundatæ ſupra Petram Sacræ Scripturæ quiſquis à propoſito detrahit, cadit in hæreſim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus Pariſienſis & Sanctus aſſeruit. Vidi nuper Sanctum Thomam & Bonaventuram, dantes ſupremam & plenam Summo Pontifici poteſtatem Eccleſiaſticam, Rectè: procul dubio: ſed hoc faciunt in comparatione ad fideles ſingulos, & particulares Eccleſias.* Neque revera quidquam aliud apud Sanctos illos Doctores legimus.

(a) Serm. in Feſto S. Ant. T. 1. 1. p.

Certè Sanctus Thomas (b) alicubi docet: *ad Romanum Pontificem à Synodo appellari, quæ omnia patent ex geſtu Chalcedonenſis Synodi.* Quo uno ſatis conſtat, Sanctum Doctorem locutum generatim de Synodis, abſtrahendo ab univerſali vel particulari Synodo: In Actis enim Chalcedonenſibus videmus appellatum à particulari Flaviani Conſtantinopolitani Synodo, ad Sanctum Leonem; à Synodo univerſali appellatum fuiſſe non videmus. Jam de Pontificia infallibilitate, quem unum quæſtionum fontem vidimus, apud Bonaventuram quidem nihil invenio, quo eam Romano Pontifici aſſerat. Imò verò tractans promiſſionem illam, quâ Pontificia infallibilitas vel maximè ſtare videatur; *Rogavi pro te &c.* (c) Bonaventura ſic exponit, ut ad fidem Eccleſiæ Catholicæ referat, quemadmodum ſuo loco retulimus.

Sanctum verò Thomam ibidem audivimus ſecundâ ſecundæ eodem modo exponentem: *Univerſalis Eccleſiæ fides non poteſt deficere, Domino dicente*, Rogavi pro te, ut &c.

Huic interpretationi reliqua Sancti Doctoris, in ſecundâ ſecundæ de Fide tractantis, doctrina congruit: nam quæſtione prima articulo 9. ſic habet: *Sed contra eſt, quod Eccleſia Univerſalis non poteſt errare, quia Spiritu Sancto gubernatur, qui eſt Spiritus veritatis: hoc enim promiſit Dominus Diſcipulis*, Joan. XVI. *dicens* Cùm venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Eodem Articulo ad tertium exponens, cur in Symbolo ita dicatur, *Credo in Deum*; quod ad fidem formatam, id eſt, cum charitate conjunctam pertinet, ait; *Quod confeſſio fidei traditur in Symbolo quaſi* ex

(b) S. Thom. T. 8. q. de Pot. Art. 4. ad 13.
(c) T. 11. expoſ. in Ev. Luc. vid. ſup. L. 1. C. 7.

Digitized by Google

ex perſona totius Eccleſiæ ; quæ per fidem unitur. Fides autem Eccleſiæ eſt fides formata : talis enim fides invenitur in omnibus illis, qui ſunt numero & merito de Eccleſiâ. Quare illud : *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua ;* quod Fidei formatæ eſt : talis enim fides Petro promittitur ; meritò refertur ad Univerſalem Eccleſiam, cui ſemper ineſſe conſtat fidem, eamque formatam.

Quod autem idem Doctor, (*a*) articulo ſequente, concludit, quòd *ad ſummum Pontificem pertineat fidei Symbolum ordinare :* ita eſt intelligendum, ut ab ipſum præcipuè ; ut ſine ipſo ad nullum ; denique ut ad ipſum, ut publicam perſonam, hoc eſt, *Utentem conſilio, & requirentem adjutorium univerſalis Eccleſiæ ;* quemadmodum Antoninus (*b*) Thomæ Diſcipulus exponebat.

Unde Sanctus Doctor eodem articulo X. ſic habet : *Sed contra eſt, quod editio Symboli facta eſt in Synodo Generali ; ſed ejus modi Synodus auctoritate ſolius Summi Pontificis poteſt congregari , ut habetur* in dec. diſt. 17. *Ergò editio Symboli ad autoritatem Summi Pontificis pertinet* : Summi certè Pontificis, *utentis conſilio , & requirentis adjutorium Univerſalis Eccleſiæ.*

Et ibidem ad ſecundum reſpondens ad illud Synodi Epheſinæ interdictum, quod aliam fidem præter Nicænam nulli proferre liceat, ſic ait : *Ad ſecundum, dicendum, quod prohibitio & ſententia Synodi ſe extendit ad privatas perſonas , quarum non eſt determinare de Fide : non enim per ejuſmodi ſententiam Synodi Generalis ablata eſt poteſtas ſequenti Synodo , novam editionem Symboli facere ; non quidem aliam fidem continentem, ſed eandem magis expoſitam : Sic enim qualibet Synodus obſervavit, ut ſequens Synodus aliquid exponeret , ſupra id quod præcedens Synodus expoſuerat , propter neceſſitatem alicujus hæreſis inſurgentis. Unde pertinet ad ſummum Pontificem, cujus autoritate Synodus congregatur , & ejus ſententia confirmatur.* Porrò confirmare quid ſit alibi diximus ; ſed Eccleſiaſticam vocem ex univerſali traditione intelligendam relinquit.

Idem Sanctus Doctor articulo 9. præcedente dixerat argumento, *Sed contra ; Symbolum eſt auctoritate univerſalis Eccleſiæ editum : nihil ergo inconveniens in eo continetur* , hìc robur , hìc omnimoda & inconcuſſa firmitudo.

Cùm ergo concludit in corpore articuli, quod ad Summi Pontificis *auctoritatem pertineat editio Symboli ;* (c) *quod ad ejus auctoritatem pertineat finaliter determinare ea quæ ſunt Fidei , ut ab omnibus inconcuſſâ Fide teneantur ; quod Unitas ſervari non poteſt , niſi quæſtio Fidei determinetur per eum , qui toti Eccleſiæ præeſt , ut ſic ejus ſententia firmiter à totâ Eccleſia teneatur :* Intellige ex ipſo, non quòd in ſummo Pontifice ſolo ea auctoritas reſideat : nam univerſali Eccleſiæ, ejusque Synodis tribuit *auctoritatem & poteſtatem* edendi Symboli, eamque inconcuſſam : Sed quòd in Summo Pontifice ſit ea auctoritas, quæ omnibus præſit, quæ omnes moveat ad Unitatem, quæ ubi opus eſt, & omnes convocet & acta confirmet. Qui autem convocat & confirmat, non proinde ipſe ſolus judicat, atque determinat ; ſed omnium judicio determinationique conſentit, atque ex iis pronuntiat.

Sic ejus ſententia à totâ Eccleſiâ firmiter tenetur, ut dixit Sanctus Thomas : quia ex omnium ſenſu ac totius Eccleſiæ traditione judicat. Unde etiam Synodi ſententia, ejus ſententia eſt ; alluditque Sanctus Thomas ad eum decernendi morem, qui

(*a*) Ibid. art. 10. Corp.
(*b*) *S. Ant.* ſum. T. 3. C. 3. §. 4 ſup. L. 11. C. 3.

(*c*) Art. 10.

qui jam obtinuerat, ut ſub Papæ nomine Synodale Decretum ederetur, atque ipſe, Synodo apprōbante, decerneret.

Ex quibus intelligitur, id quod ipſe Sanctus Doctor ſic deinde concludit. *Et ideò ad ſolam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli, ſicut & omnia alia quæ pertinent ad totam Eccleſiam, ut congregare Synodum & alia ejuſmodi*: Satis ex dictis patet, *Symboli editionem ad ſolam auctoritatem* referri Pontificis, quòd & ipſa præcipua ſit, & ſine illa nihil fiat, aut valeat, quòd ſæpè diximus.

Cùm autem Sanctus Thomas ait, ad ſummum Pontificem pertinere, ut congreget Synodum, oſtendit ſe loqui de ordinariis caſibus, cùm omnes fateantur, multos eſſe caſus, quibus Synodus, etiam invito ſummo Pontifice, congregari poſſit, ut vidimus.

Jam quòd idem Sanctus Doctor Fidei Unitatem indè proficiſci docet, quòd Fidei quæſtio ad eum referatur, qui toti Eccleſiæ præſit, omnes Catholici conſentiunt: atque id eſt quòd Joannes (*a*) Gerſon his affirmat verbis: *Ea quæ Fidei ſunt, debent eadem eſſe apud omnes: & hæc identitas & unitas, vix aut nunquàm perpetuari poteſt, niſi recurſus eſſet finalis ad unum Caput.* Non profectò quòd omnia à ſolo Papa finiantur: nihil enim magis abhorret à Gerſonis ſententiâ; Sed quòd finale illud ſit, quod cum tota Eccleſiâ Papa definiat.

Meritò ergò Gerſon nihil ſe à Sancto Thoma diſcrepare docet; ac ſi rectè intelligatur eorum ſententia, ſumma quidem ipſa in unum convenit. Id tantùm Gerſon, aliique Pariſienſes Sancti Thomæ doctrinæ addiderunt, quòd diuturniſſimi atque hactenùs inexperti ſchiſmatis malis docti, multa experiri, multa providere coacti ſunt, circa diſſenſionem Synodi ac Papæ; quæ Sanctus Thomas non attigit: tùm quòd occaſio & tempus non id poſtulabat; tùm quòd minùs neceſſaria videbantur rudioribus Theologis, quos ipſe in ſumma inſtruebat: Unde hîc ſumma capita attigiſſe contentus reliqua prætermittit.

Denique quòd Sanctus Thomas eodem articulo X. majores ac difficiliores quæſtiones ad ſummum Pontificem referri inde probat, *quod Dominus*, Luc. XXII. *Petro dixit* quem ſummum Pontificem conſtituit, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando converſus confirma Fratres tuos*: rectè omninò facit, atque id directè probant illa Chriſti verba *Confirma Fratres tuos*: Quo quidem officio confirmandi Fratres maximè opus eſt, in ardua & ancipiti re. Neque tamen concludendum, ad ſummum Pontificem propriè pertinere, *ut non deficiat fides ejus*: neque enim Sanctus Thomas id dicit: imò ex ejus dictis conſtitit, quòd illa non defectura fides Petri ſit ipſa univerſalis Eccleſia, aut certe peculiaris Eccleſiæ Romanæ fides. Atque ita Sanctus Thomas expoſuit, cùm hunc Lucæ locum deditâ operâ interpretaretur, ut vidimus.

Quare ſi rem, uti diximus, ſummâ ipſâ perpendamus, nihil Sanctus Thomas à reliquis Pariſienſibus differre videatur, quem tametſi perfractè nihil tale memorantem, ad Romani Pontificis omninò abſolutam atque independentem ab Eccleſiæ conſenſu auctoritatem trahunt, patiantur certè nos in doctrinâ Patrum, qui anteceſſerint, atque in poſterioribus, jam quæſtione motâ, Concilii Conſtantienſis judicatis, tutò acquieſcere.

(*a*) Gerſ. de Conc. gener. T. 1. 1. p.

CAPUT XVII.

Teſtimonium ex CLERI GALLICANI *cœtu anno* 1626. *petitum : alia argumenta ex Janſeniano negotio deprompta ſolvuntur : conventus anni* 1653. *Bullaque ſolennis acceptatio.*

AT enim objiciunt, malè hæc à nobis memorari tanquam Eccleſiæ Gallicanæ dogmata, cùm à Cleri Gallicani cœtu recente memoriâ rejecta ſint. Atque hic referunt Conciliorum Generalium anni 1626. articulum 137. in quo hæc verba ſunt, *Hortandos Epiſcopos, uti Sedem obſervent Apoſtolicam, Eccleſiamque Romanum infallibili Dei promiſſione fundatam.* At quorſum nobis hæc objiciunt, quæ tuemur? certè enim Sedem Apoſtolicam, partem Eccleſiæ principalem, atque omnium Caput, eâ promiſſione, quâ totum ipſum nititur, fulciri diximus. Gravius illud ſubditur: *Petro cum clavibus datam infallibilitatem Fidei, quam videmus, divina potentia miraculo, in Petri Succeſſoribus ad hodiernum uſque diem immobilem permanere.* Quis enim noſtrûm negat, Petro promiſſam eam, quæ nunquam deficiat, fidem? ſummâ quidem ipsâ, ita ut ipſa ſeries atque Succeſſio nunquàm à Fide abrumpatur: quemadmodùm à Patribus intellectum eſſe vidimus. Miror hæc à viris gravibus, atque à noviſſimo Auctore (*a*) Anonymo venditari. Neque pluris valet id quod à Gallicanis depromit Epiſcopis, in ea epiſtola, quam ad Innocentium X. anno 1653. de condemnandis Janſenii propoſitionibus præſcripſerunt; *Majores Eccleſia cauſas ad Sedem Apoſtolicam referri, ſolennis Eccleſia mos eſt; quem fides Petri nunquàm deficiens perpetuò retineri pro jure ſuo poſtulat.* Quæ ſanè nihil contra nos, qui confitemur, fidem Petri in Sede Apoſtolica minimè defecturam, atque ejus rei gratiâ Fidei cauſas ad eam referendas; hæc ergo ex communi traditione deſumpta nobis objici ratio non ſinit. Sed quia ex Janſenii negotio, alia argumenta ducunt, quæ magni putant ponderis, rem ipſam ab exordio repetamus.

(*a*) Tract. de Lib. Gall. L. 7. 6. 17. Num. 19.

Primùm ergò prodiit ea Epiſtola anni 1653. quâ plurimi Epiſcopi Gallicani Cornelii Janſenii Iprenſis Epiſcopi libro poſthumo & doctrinâ commoti à ſummo Pontifice flagitabant, ut *quinque præſertim propoſitiones Epiſtola inſertas, de quibus diſceptatio periculoſior, & contentio ardentior eſſet, ſua Sanctitas expenderet, ac perſpicuam & certam de unaquâque ſententiam ferret.* Hæc ſumma Epiſtolæ eſt, cui LXXX. Epiſcopi ſubſcripſerunt.

Re diù perpenſâ, multiſque & graviſſimis habitis conſultationibus, Innocentius X. uti rogatus fuerat, ſententiam tulit de illis quinque omnium ſermone celebratis propoſitionibus, *de quibus occaſione libri, cui titulus, Auguſtinus Cornelii Janſenii Iprenſis, inter alias ejus opiniones orta fuerat, præſertim in Gallis, controverſia; quas propoſitiones ſingulas Pontifex ſuâ notâ confixit, nec tamen probatis aliis opinionibus, quæ continentur in dicto Janſenii libro*; datum pridiè Cal. Junii anno 1653. Pontificatûs IX.

Eam definitionem per Nuntium Apoſtolicum miſit in Galliam cum duplici Brevi Apoſtolico; Altero ad Regem; Altero ad Epiſcopos Gallicanos. Rex IV. Julii anno 1653. dedit *Patentes*, quas vocant Litteras ad Archiepiſcopos & Epiſcopos. His cùm declarâſſet, nihil Innocentii Conſtitutione contineri, *quod Eccleſiæ Gallicanæ Libertatibus & Regiæ Coronæ juribus eſſet adverſum*: Epiſcopos hortabatur atque admonebat, ut eam publicarent & executioni darent: nam quod

quod primum irrepſerat, id etiam jubere Regem, Clero poſtulante, ſublatum eſt.

Quid deinde in recipienda atque publicanda Pontificia Conſtitutione Epiſcopi Gallicani geſſerint, docet (*a*) relatio anno 1655. juſſu Congregationis Cleri Gallicani linguâ vulgari facta, atque edita ad rei memoriam ſempiternam; atque à Quadraginta Epiſcopis totoque ipſis adjuncto Presbyterio, univerſi Cleri nomine ſubſignata.

Quæ ergo doceat illa relatio (*b*) hæc ſunt. Primum quidem eſſe viſum, *ut ad firmiorem Conſtitutionis executionem, Sediſque Apoſtolica majorem dignitatem, atque Epiſcopatùs honorem, ipſa Conſtitutio facto Epiſcoporum cœtu reciperetur atque firmaretur.* Habitus ille cœtus undecimo Julii anno 1653. in ipsa Regia, in ea ſcilicet Luparei Palatii parte, in qua morabatur Eminentiſſimus Julius Cardinalis Mazarinus, præcipuus Regni adminiſter, qui ſacro Cœtui præſidebat.

Ibi primùm lectæ ſunt Patentes Litteræ, obſervatumque ab Epiſcopis, à Rege pro more declaratum, ipſam Conſtitutionem nihil Regni juribus nocituram, juſſóſque Regis adminiſtros, ut operam ſuam in exequenda Bulla Epiſcopis adjungerent. Cæterum (*c*) *quòd attineret ad Conſtitutionis ſolemnem receptionem, qua auctoritate Eccleſiaſtica fieret, id totum Epiſcopali deliberationi à Rege permiſſum.* Atque iterum *definitionem à Papa editam, libera Epiſcoporum deliberationi relinquendam, ut ejus publicationem, atque executionem decernerent, nullo coacti judicio ſæcularis poteſtatis.*

De ipſa deliberatione, ſic eſt in noſtra (*d*) Relatione proditum: *Cùm Conſtitutionis materia & argumentum à duodecim annis per Gallias agitatum, omnibus notum eſſet, facilè agnitum, Pontificiâ Conſtitutione firmatam antiquam Eccleſia fidem, à Conciliis ac Patribus traditam, atque in Concilio Tridentino innovatam: itaque communi omnium ſententiâ concluſum ab Epiſcopis congregatis, ut acceptarent Bullam, omnique obſequio ac reverentiâ ſuſciperent, qua in ea deciſa eſſent.* Sic à Clero Gallicano Pontificia Conſtitutio, factâ deliberatione, ſuſcepta & *accepta eſt.* Quam vocem rei exponendæ neceſſariam condonari nobis volumus: ut quæ linguâ noſtrâ aliquid ſpontaneum atque, ut ita dicam, auctoritativum ſonet.

Hîc ſubit recordatio ſuſceptæ à Majoribus noſtris Sancti Leonis adversùs Eutychetem (*e*) epiſtolæ: *Quòd in ea recognoſcerent Fidei ſua ſenſum, & ita ſe ſemper ex paternâ traditione latentur tenuiſſe.* Jam ad Relationem redeamus.

Decretum in eadem congregatione Epiſcoporum, ut ad ſummum Pontificem, & ad omnes Epiſcopos ſcriberetur: utque Epiſtola ad Epiſcopos ita conſcriberetur, ut *Epiſcopis Gallicanis* conſtaret integrum jus definiendarum, primo certè gradu primâque inſtantiâ, Fidei quæſtionum, ubi id utile videretur; ſive pœnas juris decernendo adversùs manifeſtos hæreticos, ſive res dubias, congregatione habitâ, decidendo. Sic Eccleſia Gallicana juris Epiſcopalis ubique recordatur.

Epiſtolæ, congregatione habita, lectæ, probatæ, ac ſubſignatæ ſunt ab omnibus Epiſcopis, xv. Julii.

Epiſtola ad Papam hæc habet: (*f*) *Non ſolùm ex Chriſti Domini noſtri pollicitatione, Petro factâ, ſed etiam ex Actu priorum Pontificum, & anathematiſmis adversùs Apollinarium & Macedonium non-*

Y y 3 dùm.

(*a*) Relation des deliberations du Clergé chez Vitré Imprim. du Clergé 1656.

(*b*) Relatio p. 6.

(*c*) P. 8.

(*d*) P. 9.

(*e*) Epiſt. Epiſc. Gall. ad Leo T. 1. Conc. Gall

(*f*) Relat. p. 47.

Digitized by Google

dum ab ullâ œcumenica Synodo damnatos, à Damaſo paulò anteà jactis; judicia perſancienda regulâ Fidei, à Summis Pontificibus lata, ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſivè ſuam in actis relationis ſententiam ponant, ſivè omittant, uti illis collibuerit) divinâ aquè ac ſummâ per univerſam Eccleſiam auctoritate niti: cui Chriſtiani omnes ex officio, ipſius quoque mentis obſequium præſtare teneantur. Quo loco id volebant, non eſſe ſemper neceſſariam Synodi œcumenicæ ſententiam, ut Chriſtiani ad fidei officium tenerentur: ſed omninò ſufficere, conſulentibus Epiſcopis, Romani Pontificis auctoritatem; ſiquidem decretum ejus reciperetur, ut ipſi fecerant, atque à ſe factum eſſe geſtis indiderant ad rei memoriam.

In epiſtolâ (*a*) ad Epiſcopos disertè ſcriptum erat; *Et ad Epiſcoporum neceſſariam atque eſſentialem dignitatem pertinere, ut de fidei quæſtionibus primam ferrent ſententiam, & ne id facerent, Epiſcopos, qui Papam conſuluerant, animorum diſſenſionibus fuiſſe prohibitos.*

Addebant: Ad nos conſtitutione (*b*) perlatâ, *Epiſcopos congregatos, ut deliberarent quid in hoc negotio facto opus eſſet, uno Spiritu, uno corde, uno ore ita conſenſiſſe ad recipiendum illius judicium, cui per Unitatem Chriſtiani Epiſcopatus hierarchicâ ſubordinatione colligati eſſent; Ut meritò crediderint propoſitionum condemnationem, unà cum eo à ſe quoque eſſe prolatam ac pronuntiatam.* Sic ſe Epiſcopos, hoc eſt, *conjudices* & condecernentes, quòd ſæpè diximus; ſuumque conſenſum, non nudi obſequii, ſed etiam judicii, decretique Eccleſiaſtici loco eſſe meminerant.

Hæc triginta Epiſcopi decreverunt, ſubſignârunt, totâ Galliâ divulgârunt; eoque Spiritu omnes Epiſcopi Conſtitutionem ad ſe ab eo cœtu miſſam receperunt, ut dubium non ſit, quin communis is fuerit Eccleſiæ Gallicanæ ſenſus.

(*a*) Relat. p. 53.
(*b*) Ibid. p. 54.

CAPUT XVIII.

Tres aliæ ſecutæ CLERI GALLICANI CONGREGATIONES probant neceſſariam Epiſcoporum conſenſionem, atque hanc pro Eccleſiaſtico judicio eſſe habendam.

PErgit (*c*) Relatio, docetque, *harum turbarum auctores, neque Summi Pontificis auctoritate, neque Eccleſiæ Gallicanæ univerſali aſſenſu, cohiberi potuiſſe; ſubortam de genuinis propoſitionum ſenſibus quæſtionem, ſive vitilitigationem, cujus gratiâ* (anno 1654. 9. Martii) 38. *Epiſcopi iterum ad Luparam, apud Eminentiſſimum Mazarinum convenirent.*

Quæſtio gravis Patribus viſa eſt, atque omninò id agi, ut Conſtitutio evaneſceret, ſummuſque Pontifex tantùm inani murmure detonâſſe videretur; Itaque datum negotium aliquot Epiſcopis, ut quæ ad hanc rem facerent, diligenter ponderarent, quorum relatione factâ, lectiſque Janſenii neceſſariis locis, aliiſque in eam rem editis ſcriptis, atque documentis, re in deliberationem adductâ, (*d*) *concluſum eſt à Sacro Cœtu, declaratum iri per modum Judicii, viſis omnibus cauſæ ex utraque parte documentis, in Conſtitutione damnatas propoſitiones, ut quæ Janſenii eſſent, atque ſenſu Janſenii, cujus judicii relatio ad ſummum Pontificem atque etiam ad univerſos Epiſcopos Gallicanos, datis litteris*, mitteretur 28. Martii, anno 1654.

Sic

(*c*) P. 10. n. 12.
(*d*) Pag. 19.

Digitized by Google

Sic Epiſcopi in Conſtitutionis Apoſtolicæ executione atque interpretatione, ſubortâ difficultate, quam ad Decreti Fidei robur maximè pertinere conſtaret, agunt ut Judices, idque ad Innocentium X. ſcribunt (*a*) his verbis: *Ad munus Epiſcopale pertinere putavimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione noſtra compeſcere; quâ Conſtitutionis Apoſtolicæ integra executio, quæ nobis commiſſa eſt, adversùs alienas à vero illius ſenſu expoſitiones ſanciatur.* Atque iterum: *Nos in hac Urbe Pariſienſi congregati cenſuimus, & per Epiſtolam encyclicam his Litteris adjunctam declaravimus; propoſitiones illas & opiniones eſſe Cornelii Janſenii, & in Senſu ejusdem Janſenii à Sanctitate veſtrâ damnatas, disertis & manifeſtis verbis: denique Conſtitutionem Ordine Canonico latam, atque genuino in ſenſu intellectam, quem Litteræ iſtæ pateſaciunt, nos ſuſcipere teſtamur.*

Sic profectò teſtari pergunt conſenſionem ſuam, cùm ad Papalis Decreti auctoritatem accedit, judicium eſſe Eccleſiaſticum; quâ etiam Conſtitutionis verus genuinúſque, quem ipſi admittant, ſenſus exponatur; *genuino ſenſu*, inquiunt, *quem Litteræ iſtæ pateſaciunt.*

Epiſtolâ verò ad Præſules Gallicanos miſſâ, ſic dicunt: *Declaravimus & hoc noſtro judicio declaramus.* Ut nemini dubium eſſe poſſit, quin judicium Eccleſiaſticum hâc ſuâ definitione protulerint.

Hæc igitur omnia ad Innocentium X. miſſa, ac per Epiſcopum Lodevenſem tum Romæ agentem, tradita, ſummâ Pontificis gratulatione accepta ſunt, probatumque eſt latum de ſublatâ difficultate ac Bullæ interpretatione ab Epiſcopis judicium; dato Brevi 29. Septembris, anno 1654.

Quo Brevi recepto, ac per Univerſam Galliam promulgato, tertiò Epiſcopi Pariſiis congregantur atque ad Univerſos Galliarum Epiſcopos hæc geſta perſcribunt, teſtanturque ab Epiſcopis primùm congregatis, *cum reverentiâ receptam Conſtitutionem, unoque Spiritu cum Sanctiſſimo Papa probatam ac pronuntiatam quinque propoſitionum, quas ipſe Cenſurâ confixerat, condemnationem.* Quo rursùs declarant conſenſionem ſuam verum Eccleſiaſticumque judicium.

Subdunt ab Epiſcopis iterum congregatis verum Conſtitutionis ſenſum, expreſſo judicio declaratum, datâ epiſtolâ 10. Maji 1655.

Anno denique 1656. Epiſcopi quartùm congregati numero XL. cum deputatis omnibus, in ordinario Cœtu Cleri Gallicani, quæ tribus ante actis cœtibus geſta erant, Ordine recenſita confirmârunt 2. Septembris. Inſuper affirmârunt, intactam & inviolatam manere Sancti Auguſtini doctrinam, quam Janſenius perperàm ſibi vendicavit; Atque hæc omnia ad Alexandrum VII. perſcripſerunt.

In epiſtolâ (*b*) ad Regem hæc dicunt: *A ſe denuò confirmata & approbata, quæ Mazarino Cardinale Præſide geſſiſſent Epiſcopi ad acceptandum judicium ſuæ Sanctitatis, & condemnationem falſorum:* Regique ſupplicant ut jubeat Judices ſuos adeſſe auxilio Epiſcopis exequentibus Conſtitutionem, (c) *eorum conſenſu receptam.*

Ad Reginam verò matrem; ab Innocentio X. confirmatum (*d*) *id quod ipſi judicâſſent:* tùm: *acceptam* (e) *à ſe unanimi conſenſu Sedis Apoſtolicæ definitionem.*

Poſteà ad Epiſcopos: *Exequendam Conſtitutionem eo ſenſu, qui judicio Epiſcopalis cœtûs declaratus eſſet Menſe Martio 1654.* Ad

(*a*) Lettre ecritte à N. S. P. le Pape Relat. p. 59.

(*b*) Relat. p. 89.
(*c*) Pag 87.
(*d*) Pag. 94.
(*e*) Pag. 97.

Ad quos etiam mittunt formulam ab omnibus ſubſcribendam.

Denique relationem, ex quâ hæc omnia retulimus, fieri juſſerunt, comprobârunt, manû ſuâ confirmârunt. Hæc geſta primâ, ſecundâ, & quartâ Septembris in Congregatione Generali totius Cleri Gallicani, anno milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo ſexto.

Sic igitur Eccleſia Gallicana Decretum Fidei à Sede Apoſtolica miſſum, conſenſu, judicio, deliberatione accepit.

CAPUT XIX.

Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus GALLICANARUM CONGREGATIONUM geſta firmantur: Sancti Siricii de Joviniano judicium: Capuana Synodus, & ejuſdem Siricii reſponſio ad Macedonas.

SIc quoque ſolebat antiquitas. Quarto ſæculo, cùm Jovinianus virginitatis propoſitum improbaret, eamque hæreſim in ipſâ etiam Urbe Româ diſſeminare inciperet, (a) Sanctus Siricius Papa, facto Presbyterio eum condemnavit, atque hoc judicium ad Mediolanenſem direxit Eccleſiam; ſic autem erat conſtitutum: *Unde Apoſtolorum ſecuti præceptum, quia aliter quàm quod accepimus, annuntiabant, omnium noſtrorum tàm Presbyterorum, quàm etiam totius Cleri, una ſequuta fuit ſententia; ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, & cæteri, qui inventores novæ hæreſis & blaſphemiæ inventi ſunt, divinâ ſententiâ & noſtro judicio in perpetuum damnati extra Eccleſiam remanerent; quod cuſtoditùram Sanctitatem veſtram non ambigens, hæc ſcripta direxi.*

Hoc Sancti Siricii Papæ ac Sedis Apoſtolicæ judicium Itali Epiſcopi, Sancto Ambroſio præſide Mediolani congregati, Synodali judicio receperunt his verbis: (b) *Itaque Jovianum, Auxentium & cæteros, quos Sanctitas tua damnavit, ſciat apud nos quoque ſecundùm judicium tuum eſſe damnatos.* Sic damnatos Sedis Apoſtolicæ judicio, ipſi quoque ſed prolato pariter judicio damnant. Unde ille conſenſus, quo Eccleſiaſtica judicia ſummam vim obtinent, perinde haberi cenſetur, cùm vel Epiſcopos præeuntes Sedes Apoſtolica probat, vel Sede Apoſtolicâ præeunte, coëunt & conſentiunt Eccleſiæ.

Sic ab Epiſcopis Gallicanis Lutetiæ Pariſiorum frequente conventu ſæpiùs congregatis, Innocentii X. recepta Conſtitutio: reliqua in Janſenii Auguſtinum Sacro-Sanctæ Sedis Acta, eodem Epiſcoporum conſenſu valuerunt: in Galliis maxima ſolemnitate, graviſſimóque judicio expreſſus conſenſus eſt editus; ut ſolet eſſe clarior, ubi controverſiæ maximè viguerunt; Bullas interim toto orbe Catholico receptas eſſe conſtat, ut nullus omninò ſit dubitationi locus, quin iſtud hæreticum dogma æterno judicio condemnatur.

Jam quòd Epiſcopi Gallicani Epiſcopalis Juris eſſe profitentur, ut cùm res tulerit, ipſi admoti de quæſtionibus Fidei primam ferant ſententiam, ex antiqua item traditione depromptum eſt: ita enim Antiochenæ, Conſtantinopolitanæ, Africanæ Synodi, de Pauli Samoſateni, Eutychis, Pelagii, ac Celeſtii hæreſi judicârunt, multáque alia hujus rei exempla memorantur, quæ Sedes etiam Apoſtolica comprobavit. Illud inſigne eſt, quod à Synodo Capuenſi geſtum eſt ſub eodem beato Papa Siricio, cujus adversùs Jovinianum Decreta retulimus. Ea

(a) Siric. Ep. II. ad Mediol. Eccl. int. Ambroſ. Ep. LX. Ep. 80.

(b) Ambr. LX. Ep. 81. ad Siric.

Digitized by Google

Ea Synodus paulò ante decretum illud, ut videtur, duabus de cauſis celebrata eſt; primùm ad finiendum Eccleſiæ Antiochenæ veterem diſcordiam, cùm Evagrius & Flavianus de Epiſcopatu contenderent; ſecundò ut de Bonoſo Epiſcopo ferretur judicium, qui adversùs beatæ Mariæ virginitatem blaſphemare auſus fuerat.

Cùm neque Flavianus neque, ut videtur, Bonoſus Synodo Capuenſi ſe ſiſterent, illius cauſa Theophilo Alexandrino atque Egyptiis Epiſcopis, hujus Anyſio Theſſalonicenſi ejuſque Synodo delegatur.

Hæc quidem decreta erant, ſalva ſedis Apoſtolicæ auctoritate; unde beatus Ambroſius ad Theophylum Synodi Capuenſis nomine hæc ſcribit: (a) *Sanè referendum arbitramur ad S. fratrem noſtrum Romanæ ſacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſuminus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant.* Subdit pacem futuram; *cùm id*, inquit, *geſtum eſſe cognoverimus quod Eccleſia Romana haud dubiè comprobaverit.*

Neque eſt ambiguum quin Anyſio Macedonibuſque, quibus præerat, Epiſcopis eadem lex dicta ſit, cùm conſtet eam Provinciam ſedi Apoſtolicæ peculiari jure fuiſſe ſubditam. Quo etiam factum eſt, cùm quædam cauſæ pars indeciſa penderet, ut Beati Siricii Papæ ſententiam exquirerent. At ſanctus Pontifex ſic reſcripſit: (b) „Accepi litteras veſtras „de Bonoſo Epiſcopo, quibus vel pro „veritate vel pro modeſtia noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis; ſed cùm „ejuſmodi fuerit Concilii Capuenſis judicium, ut finitimi Bonoſo atque ejus „accuſatoribus judices tribuerentur, & „præcipuè Macedones, qui cum Epiſcopo „Theſſalonicenſi de ejus factis cognoſcerent, advertimus quòd nobis judicandi „forma competere non poſſet: nam ſi integra eſſet hodie Synodus, rectè de his quæ „comprehendit veſtrorum ſcriptorum ſeries decerneremus. Veſtrum eſt igitur, „quia hoc recepiſtis judicium, ſententiam ferre de omnibus; nec refugiendi, „nec elabendi vel accuſatoribus, vel accuſato copiam dare: vicem enim Synodi recepiſtis, quos ad examinandum Synodus „delegit„. Ac paulò poſt: *Vos enim potius, ut ſcribitis, Synodi vice decernitis; nos quaſi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* Hæc deindè ſubjungit: *Sanè negare non poſſumus de Mariæ filiis jure reprehenſum, meritòque veſtram Sanctitatem abhorruiſſe, quòd ex eodem utero virginali, ex quo ſecundùm carnem Chriſtus natus eſt, alius partus effuſus ſit.* Quam cauſam multis ac præclarè egit.

Hanc egregiam epiſtolam inter B. Ambroſii Epiſtolas ſub ejuſdem Ambroſii (c) nomine legebamus. Sed ipſa verborum ſeries atque ibidem facta Ambroſii mentio repugnabat. Eam vir doctiſſimus & candidiſſimus Lucas Holſtenius Bibliothecæ Vaticanæ præfectus ex veteribus Archivis ſancto Siricio reſtituit.

Jam ex ea Epiſtolâ hæc habemus: primùm cauſam fidei Anyſio ejuſque Coëpiſcopis à Capuanâ Synodo delegatam, atque ab iis judicatam fuiſſe: neque tantùm judicatum Bonoſum B. Mariæ virginitati detraxiſſe, ſed etiam eam blaſphemam eſſe ſententiam: quod judicium ſanctus Siricius comprobavit. Hoc primùm. Tum illud: B. Pontificem, etiam Macedonum Epiſcoporum, id deferente Concilio, nullam judicii partem delibare voluiſſe, ſed rem integram reliquiſſe iis, quibus Capuenſis Synodus demandâſſet.

Et Magna quidem erat, cujus auctoritati S^tus. Siricius detulit, Capuenſis Synodus; non tamen œcumenica. Verùm Romani Pontifices Eccleſiaſtici ordinis, atque æqui juris obſervantiſſimi, non ea at-

(a) L. 10. Ep. 78. (b) Epiſt. *Siric.* Pap. Collect. Holſt. 1. part.

(c) Lib. XI. Ep. 79.

Digitized by Google

attingebant, quæ à particularibus etiam Synodis decernerentur, niſi poſtquàm ad eos Canonico ordine deveniſſent.

Hinc illud: ***Veſtrum eſt judicium ferre de omnibus; & nobis judicandi forma competere non poteſt,&: Vos potiùs Synodi vice decernitis, nos quaſi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.*** Et quidem ſatis indicat, neque id ſe detrectaturum fuiſſe, ſic res integræ eſſent; ſed poſt Capuenſis Concilii judicium, eo modo atque ordine procedi oportere, quo ſacrum Concilium judicâſſet: tanta erat modeſtia, tam æquo jure omnia diſceptabant; neque interim cùm res ac locus expoſceret, ſuæ poteſtatis obliti, ſed vim Eccleſiæ in Canonico ordine reponebant.

Ergò in Janſeniano negotio Epiſcopi Gallicani, ex antiquo more ac jure, hæc duo ſibi meritò venditârunt; & ut Epiſcopale ſit in cauſis fidei, primam ferre ſententiam; & ut Epiſcopi ſedis Apoſtolicæ ad ſe perlata judicia, ipſi dato judicio, recipiant, interpretentur, exequantur; neque ullà in re ab antiquà traditione, ac Patrum ſententià deflexerunt.

CAPUT XX.

Dictum illud; Prima ſedes non judicatur à quoquam; *an cum Declaratione Gallicanâ conſentiat; duplex ejus ſenſus; alter de perſonâ Papæ; alter de ſententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinueſſana Synodus: Romana Concilia ſub Symmacho Papâ.*

NUnc exponendum ſupereſt, quomodò cum Declaratione Gallicana conſentiat illud à prima antiquitate depromptum, *prima ſedes non judicatur à quoquam*: vel quidquid dictum eſt in eam ſententiam.

Id duplici modo poteſt intelligi: Alter ut perſona Pontificis eam ſedem tenentis à nemine judicetur: Alter ut lata ab ea ſententia à nemine retractetur.

Primo itaque ſenſu ſic legimus in Sinueſſano (a) illo ſuſpectiſſimo Concilio ab Epiſcopis ad Marcellinum Papam dictum, cùm in Diocletiani perſecutione thurificâſſet: *Tu eris judex; ex te enim damnaberis, & ex te juſtificaberis; tu enim judex, tu reus.* Et iterum: *Juſtè ore ſuo condemnatus eſt.* Ac poſtea: *Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec Præſul Sacerdotem ſuum;* QUONIAM PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM.

Quæ utcumque ſe habent, nihil ad rem: quæſtio enim ſupereſt, an hâc voce, ***à quoquam***, intelligenda veniat tota Eccleſia Catholica, ſivè Concilium œcumenicum eam repræſentans. Ac ſi cum Baronio & Binio vel maximè volumus hanc admiſſam Synodum, jam illud conſtabit, coactam Synodum abſque Romano Pontifice, citatúmque eum qui reſponderet, ac negantem convictum eſſe, adductis teſtibus, & ad confeſſionem addactum; & graviter reprehenſum, ultimâ tantùm ſententiâ ipſi reſervatâ.

Hæc enim omnia fieri potuiſſe legitimo ordine, in fidei violatæ cauſâ, Canoniſtæ omnes, etiam Ultramontani, facilè conſentiunt, atque ex his actis probant. Alii ad alia extendunt, atque ultimam tantùm excipiunt ſententiam.

Verùm hanc ſi dare non potuit privata Synodus, & in facto particulari, eoque obſcuro, quod nec niſi adductis infinitis teſtibus probaretur, & adversùs Pontificem ſtatim pœnitentem: non profectò ſequitur, ut in re notoriâ & quæ totam ſpectet Eccleſiam, & adversùs contumacem totique Eccleſiæ pernicioſum Pontificem nihil fieri poſſit.

Sed omittamus ſuſpectiſſimam Synodum, cujus nec acta ſunt integra, totaque

(a) Conc. Sinueſſ. T. 1. Conc.

Digitized by Google

que actio, ipſeque adeò locus, non cuiquam unquam notus.

Atque ut ad certiora veniamus. Primùm occurrit illud ex Concilio (a) Chalcedonenſi, damnatum Dioſcorum Alexandrinum, qui Leoni Papæ auſus ſit Anathema dicere, *quod nunquam factum eſt*: ut in ea Synodo legimus.

Verùm & hoc nihil ad rem: certum enim à Dioſcoro id in particulari ſuâ Synodo factum; ut ex hiſtoriis conſtat, & (b) Baronius confitetur.

Graviora fortè ſint ac propiùs rem, quæ in Conciliis Romanis ſub ſancto Symmacho geſta ſunt, ad annum Chriſti circiter 501.

Clerici quidam ac multi de plebe, Symmachum (c) multorum ſcelerum poſtulabant; atque ab eo per ſchiſma receſſerant: quin etiam rebus ſuis ſpoliaverant, & tanquàm vacante ſede viſitatorem induxerant. Ingens turba in urbe conſecuta erat. Theodoricus Rex, civitatis ſuæ paci conſulens, Synodum ex diverſis provinciis, nempè Liguriâ, Æmiliâ ac Venetiarum congregat; *ut de iis quæ venerabili Papæ Symmacho ab adverſariis dicerentur impingi, judicaret legitimè.* Hæc ex Synodo III. conſtant.

Quænam illa ſcelera Symmacho imputata eſſent, nedùm ſcimus, nullâque eſt hiſtoriâ, nullis geſtis proditum, adeò obſcura res erat. Id tantùm in geſtis legimus, dixiſſe Regem, *plura ad ſe de Papæ Symmachi actibus horrenda fuiſſe relata.* Denique ab accuſatoribus ſervi ad teſtimonium poſcebantur; quod cùm etiam Legibus interdictum eſſet, facilè demonſtrabat, quàm eos idoneæ probationes deficerent.

Ipſe Rex teſtabatur: *nihil ad ſe præter reverentiam de rebus Eccleſiaſticis pertinere*: penès Synodum eſſe judicium; ac ſi à cauſæ cognitione abſtinere vellent, paci certè urbis conſulerent; id unum imperabat.

At Epiſcopi in Synodo III. ſæpe (d) teſtati ſunt, cauſam divino committendam eſſe judicio, vel maximè propter ſedis Apoſtolicæ dignitatem; & cùm Sancto Pontifici rerum ablatarum reſtitutio negaretur, cùmque ſponte judicio ſe ſiſtentem adverſarii penè ad necem cecidiſſent, Epiſcopi Romam convocati eò magis in propoſito perſtiterunt. Itaque in Synodo (e) V. ipſos accuſatores Symmachi damnant, ejus cauſam divino reſervant arbitrio.

Interim Ennodius Diaconus Synodi auctoritate ac juſſu apologiam Symmachi edidit, in quâ hæc erant ſcripta: *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluit homines terminare, ſed ſedis illius Præſulis, ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit B. Petri Apoſtoli ſucceſſores cælo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.* Quem librum Synodus, quæ fieri juſſerat, unà cum Symmacho Papâ, Synodali & Apoſtolicâ auctoritate firmavit, ac robur decreti Apoſtolici obtinere voluit.

Hæc igitur ad facta particularia, eaque obſcura, & ad particularis Synodi auctoritatem ſpectant. An proindè ad facta notoria, totique Eccleſiæ noxia, & ad Concilii œcumenici auctoritatem trahi poſſent, lector dijudicet.

Certè Sancta Synodus, cùm ei Theodoricus eorum criminum judicium delegaret, reſpondit: *ipſum qui dicebatur impetitus debuiſſe Synodum convocare: quia ejus ſedi primùm Petri Apoſtoli meritum & Principatus: deinde ſecuta juſſionem Domini, Conciliorum venerandorum auctoritas, ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem, nec antedictæ ſedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio, in propoſitione ſimili facilè forma aliqua teſtaretur.* En ut clarè ſe

Zz 2

(a) Conc. Chalce. (b) *Bar.* T. 5. ad ann. 443. (c) Rom. Syn. III. *T. IV.* Conc. *Anaſt.* in Symm.

(d) Ibid. (e) Conc. Rom. V. ſub Cod. ibid.

ſe redigant ad *propoſitionem ſimilem*; Atque id per ſe intelligendum eſſe, etiamſi ipſi tacuiſſent.

Quin etiam Papa Symmachus, Synodo probante, ſic infit: *Eſt enim à multis prædeceſſoribus noſtris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere*, NISI A RECTA FIDE EXORBITAVERIT, *præſumant. Nec ullatenus pro quacumque re alia*, NISI PRO SUA INJUSTITIA, *accuſare audeant.*

En quàm gravem ac patentem decreto ſuo, atque Ennodii dictis exceptionem adhibeant!

Cæterùm hæc de Romana ac particularibus Synodis dicta, nihil ad nos, quibus propoſitum eſt de Conciliis œcumenicis agere. Ejuſdem generis eſt id quod à Carolo Magno ac Majoribus noſtris factum in cauſa Leonis III. neque his lectorem diſtineri placet. Sit ergò profectò, nobis etiam auctoribus, Romani Pontificis ſacroſancta Majeſtas, nulla eam Synodus particularis judicare audeat; ac ne quidem œcumenica, niſi propter eas cauſas quas in Concilio Conſtantienſi memoratas ſæpe retulimus.

CAPUT XXI.

Perſona Pontificis quatenùs ab œcumenicis Conciliis judicari non poſſit: Photii geſta Nicolaum excommunicantis Papam. Concilii VIII. Can. 13.

JAm de ipſis Conciliis œcumenicis Concilium VIII (a) Canone 13. id egit, quod diligentiſſimè conſiderari oporteat. Sed priùs ejus Canonis occaſio referenda eſt. Photius, coacto Conciliabulo, Nicolao Papæ Anathema dicere auſus erat. Id (b) Conciliabulum à Romanâ Synodo ſub Adriano II. reprobatur; ac Photius Dioſcori imitator eo quô Dioſcorus Anathemate percellitur. Quæ ſententia (c) Synodi œcumenicæ VIII. Canone 13. confirmatur. Quâ occaſione compreſſis Synodorum particularium auſibus, de Synodo quoque œcumenicâ in hæc verba decernitur: *Si quâ verò œcumenicâ Synodo collectâ de Romanâ etiam Eccleſiâ controverſia extiterit, licebit cum decente reverentiâ de propoſitâ quæſtione veneranter ſciſcitari, reſponſumque admittere; non tamen impudenter contra ſenioris Romæ Pontifices ſententiam dicere.* Hæc eò pertinent, ne Synodo quidem œcumenicæ liceret, ſententiam dicere iis caſibus, quibus Photius dixerat; nempè adversùs Romanum Pontificem Apoſtolicum officium exequentem: aut ſi qua peculiaria adversùs eum crimina & jurgia ſererentur; aut ſi fortè moverentur aliquæ peculiares quæſtiones, qualis tum erat controverſia de Bulgarorum parœciis, quas Eccleſia Conſtantinopolitana adversùs Romanam ſibi vendicabat. Hæc igitur amicè ac reverenter tractari placebat Patribus, neque horum aut ſimilium caſuum vulgarium cauſâ, laceſſi Pontificiam majeſtatem, pacemque Eccleſiæ perturbari; quod eſſet reverâ impudentiſſimum. Nec ideò Synodo œcumenicæ ſilentium imponunt, ſi fortè inciderent ejuſmodi cauſæ, quæ Patres VI. Synodi adversùs Honorium concitàrunt, aut eæ, quæ à Concilio Conſtantienſi memorantur: Scitum enim illud eſt, generalibus Legibus non comprehendi caſus extraordinarios, eoſve actus, quos in re improviſâ ipſa neceſſitas expreſſerit. Atque hæc de primo ſenſu hujus ſententiæ, *prima ſedes à nemine judicatur*: quatenus nimirùm ad perſonam Pontificis pertinere poteſt.

CA-

(a) Syn. Rom. C. XIII. (b) Conc. VIII. Act. VII. (c) Conc. VIII. Act. X. C. 13. *T. VIII. Conc.* Ibid.

Digitized by Google

CAPUT XXII.

De Sententiis Romanorum Pontificum non retractandis; eâ de re relati Canones, eorumque vis: Gelaſii Papæ loci.

AD ſecundum ſenſum ejus dicti pergimus: *prima ſedes non judicatur à quoquam*: quo ſignificari videtur, ne ejus ſententia retractari poſſit. Ad hæc igitur ſpectant hæc Bonifacii I. ad Ruſum Theſſalonicenſem Bonifacio II. in (a) Concilio Romano repetita: *Nunquam licuit de eo rurſus quod ſemel ſtatutum eſt ab Apoſtolicâ ſede, tractari.* Quæ ſi ad quoſcumque caſus, & ad Concilia etiam generalia prorendantur, nempè Synodi œcumenicæ III. IV. VI VII. VIII. à quibus Romanorum Pontificum decretales atque judicia retractari conſtat, illicita perpetrârint. Eodem ſpectat illud ejuſdem Bonifacii à Nicolao I. ſub Innocentii nomine recitatum: *Nemo unquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, (b) manus obvias audacter intulit: nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe voluit judicari.* Quæ ipſo tenore ſermonis oſtendunt, de privatis agi, non profectò de totius Eccleſiæ Catholicæ judiciis.

Unde illud paſſim in ejuſmodi decretis frequentatum; *ut à nemine, ut à nullo, ut non à quoquam*, ſedis Apoſtolicæ judicia retractentur. Neque verò deerant quibuſque temporibus ſui Dioſcori, ſui Photii, aliique contumaces, adversùs quos ſedis Apoſtolicæ auctoritatem inculcari oportebat.

Talis erat ſub Gelaſio Acacius Conſtantinopolitanus, ſedi Apoſtolicæ Chalcedonenſia decreta exequenti obluctatus. Hujus ut contumaciam frangeret (c) Gelaſius de ſedis Apoſtolicæ poteſtate, hæc vera & fortia memorabat: *Quòd de omni Eccleſiâ fas habeat judicandi, neque cuiquam de hujus liceat judicare judicio.* Atque alibi: (d) *illam de totâ Eccleſiâ judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari.* Quæ ſi ad Concilia etiam œcumenica, & omnes cauſas indiſcriminatim extendantur, falſa ſunt nimiùm. Neque tantus Pontifex ignorabat Anteceſſorum ſuorum, Cæleſtini, Leoniſque ſententias in Epheſinâ & Chalcedonenſi Synodis retractatas; deque iis canonicè judicatum. Idem in poſterioribus œcumenicis Conciliis factitatum, acta docuerunt; quin ipſe Gelaſius ejuſque Anteceſſores ea tantùm habent pro irretractabilibus, quæ univerſali ſunt conſenſu conſtituta. Quos locos alibi relatos qui cum his conferet, profectò comperiet, hæc irretractabilia & incommutabilia ſedis Apoſtolicæ judicata ex Gelaſio eſſe ea, quæ Conciliaria decreta exequendo protulerit; quæque adeò totius orbis conſenſione nitantur. Cùm verò Gelaſius ſedi Apoſtolicæ facultatem attribuit *de omni Eccleſiâ* judicandi; ſivè quod idem eſt, *de totâ Eccleſiâ*; *omnem ac totam* in Synodis congregatam ne quidem cogitâbat; ſed quod ſæpè diximus; quod Synodus Conſtantienſis, Martino V. approbante, atque exſcribente, expoſuit omnem per partes; ut ſcilicet ab ejus judicio nulla pars orbis immunem ſe putaret. Id vel hæc Gelaſii ſubjuncta verba declarant: (e) *ſiquidem ad illam de quâlibet mundi parte Canones appellari* voluerunt. Quod erat, omnem per partes, non omnem collectim judicare; quod autem Gelaſius ſub-

(a) Collect. Holſt. 1. part. (b) Ibid. Cap. pat C. 93.

(c) *Gelaſ.* Ep. 13. ad Epiſc. Dard. T. IV. Conc. C *uncta* C. 93. (d) Ep. 4 commou. ad Fauſt ibid. (e) Ep. 13.

ſubdit : *ut ab eâ nemo ſit appellare permiſſus : ab ipſâ nunquam prorsùs appellari debeat.* Peculiarem quæſtionem de appellationibus tangit, de quâ mox dicturi ſumus. Interim conſtat eſſe multa ſedis Apoſtolicæ decreta, quæ in Synodis œcumenicis retractata fuerint; neque ad eas cauſas pertinere Gelaſii dicta, cùm negat à quoquam de ſedis Apoſtolicæ judiciis judicatum.

Neque verò quiſquam exiſtimet à ſe ſatis intelligi has Gelaſii ſententias, ſi eas accipit à cauſâ, propter quam dicebantur, avulſas. Nempè his Acacius petebatur, quem Chalcedonenſis Synodi contemptorem Gelaſius, Apoſtolici officii poteſtate, Synodorum & Canonum executor, meritò condemnabat. Quæ ſanè executio decreti Synodalis, ſi ullâ provocatione, aut tergiverſatione ſuſpendi poſſet, peſſum irent omnia, nec tantùm Pontificia, ſed etiam Conciliaris auctoritas labefactaretur.

Neque verò contendimus, omnia ſedis Apoſtolicæ quâcumque de re decreta, in Synodis œcumenicis retractanda; ne in quibuſcumque privatis etiam negotiis, Chriſtianus orbis ſollicitari oporteat: ſed tantùm ea quibus univerſalis Eccleſia conturbetur.

His facilè ſolvuntur omnia, quæ ex Nicolao aliiſque ſummis Pontificibus, apud Gratianum decreta referuntur, de ſedis Apoſtolicæ judiciis non retractandis. Hæc qui ad vivum perſecuerit, age comperiet de quotidianis, quæ per Provincias recurrunt, negotiis; non de iis, quæ ad Synodos œcumenicas extraordinariè præferuntur.

Summa eſt his decretis caveri hæc duo: alterum ne ordinaria, conſuetaque negotia, poſt ſedis Apoſtolicæ judicium, ad ulteriora judicia referantur: alterum ne in cauſis etiam maximis, retractentur ea, quæ in Conciliaribus ſtatutis exequendis, hæc ſedes egerit; aut quæ univerſali firmâque conſenſione recepta jam fuerint.

CAPUT XXIII.

Appellationes à Papa ad Concilium: non eſſe de iis in Gallicanâ declaratione quæſitum: quo ſenſu improbari poſſint: Petrus de Marcâ appellationes eas à vetere diſciplinâ alienas, non ſatis cautè dixit: varii appellationis effectus; inſtaurata cognitio, prolatæ ſententiæ ſuſpenſa executio: tutela & præſidium in Eccleſiæ Catholicæ auctoritate adversùs Papalem etiam ſententiam, in certis quidem cauſis, res eſt antiquiſſima.

NUnc dicendum aliquid de Appellationibus à Papâ ad Concilium; quamquam id ad cauſam noſtram, atque ad Gallicanæ declarationis defenſionem non pertineat: id enim Gallicani Patres tuendum ſuſceperunt, quod in Conſtantienſi Concilio, ſeſſione quarta & quinta continetur; Quo loco de his appellationibus nihil actum eſt: id tantùm conſtituitur, Concilium in incertis & generalibus cauſis poteſtate præſtare.

Atqui illa ſuperior poteſtas non neceſſariò ſe exerit per propriè dictam appellationem ad univerſale Concilium, ſed multis aliis modis. Id nobis ſufficit, certas cauſas eſſe, quibus Concilii Oecumenici neceſſaria ſit auctoritas; illud ſemel congregatum ejuſmodi eſſe, ut etiam Papam parere oporteat.

Cæterùm appellationes, ſi ſtricto forenſique uſu dicimus, ut ſit perpetuum, ſive ordinarium tribunal erectum, ad quod provocetur; Atque illud omninò ſejunctum ab eo tribunali, à quo provocatur; ſanè appellatio à Papâ ad generale Concilium non eo ſignificatu conſtat. Primùm ideò quòd Generalis Syno-

Synodus extraordinariè tantùm, atque ex cauſâ convocetur; deinde quòd ipſum etiam complectatur Papam, & quidem tanquam caput; Denique quòd certum ſit, nonniſi ſummâ neceſſitate ac renuente Papa, Concilium abſque eo convocari poſſe; ſoleantque fieri appellationes eæ ad Papam ſimul atque Concilium. Quare ſtrictè loquendo, Papalis ſententiæ in Concilio facta retractatio, reviſioni, ſive inſtauratæ cognitioni, quàm appellationi propior eſſe videatur.

Interim habet aliquid ex appellatione, cùm ipsâ convocatione Concilii generalis Papalis ſententiæ executio pendeat, in eoque ſolvi poſſit; nec niſi approbata robur (a) obtineat, ut acta Epheſina & Chalcedonenſia, aliaque docuerunt.

Quin ipsâ petitione & expectatione Concilii generalis Auxilius à Papâ depoſitus, in ſuo ordine ſtare ſe tutum arbitratus, à nemine Catholico, (b) quod ſciam, hujus rei gratiâ reprehenſus eſt.

Hoc eò ne contigerit, quòd Papale decretum præter Canones, ac nullum haberetur, nihil noſtrâ: cùm id tantùm velimus, certis in cauſis, ſolâ invocatione Concilii generalis, ſuſpendi poſſe Papalem ſententiam.

Ac ſi quidem contenderint, pendere ipſo jure propter nullitatem, ut vocant, ſententiæ, hoc nobis ſufficit, eum qui hoc jure agat, interim in Synodi, hoc eſt, in Eccleſiæ Catholicæ tutelâ & præſidio eſſe; quod nemo negaverit.

Cùm ergò appellationes à Papâ ad Concilium, malo intellectu celebrari poſſint; hoc intellectu putamus, tot graviſſimis pœnis à poſterioribus Romanis Pontificibus Pio II. & Julio II. fuiſſe vetitas.

Quod autem vir Illuſtriſſimus Petrus de Marcâ, appellationes à Papâ ad Concilium à vetere diſciplinâ alienas eſſe (c) cenſuit; quoad aliquos appellationis effectus, concedimus; quoad omnes, ne ipſe quidem dixerit.

Namque ipſe profitetur generalibus Conciliis poſt Papæ ſententiam imperatoriâ auctoritate convocatis, quæſitum in eis extraordinarium remedium: quo vel uno conſtat in Eccleſiâ Catholicâ adversùs Papale judicium tutelam aliquam fuiſſe. An ergò ſublata eſt ea, poſteàquam Imperator Concilia convocare deſiit? An adversùs Papalem poteſtatem nullum jam præſidium mutataque Eccleſiæ conſtitutio eſt, tanquam ab Imperatoriâ poteſtate penderet? Abſit. Id ergo volumus; cùm Chriſtus ita conſtituerit Eccleſiam, ut ſummis in rebus ſumma & indeclinabilis auctoritas penès ipſam totam ſit; aliquid in ipſo jure præſidii eſſe debere; quo nemini fraudi ſit, certis quidem in rebus, Eccleſiæ Catholicæ expectare ſententiam. Eam verò tutelam, illud præſidium majores noſtri in appellatione poſuerunt. Novum ſit fortaſſe vocabulum; ipſa res antiquiſſima, & cum ipſius Eccleſiæ conſtitutione conjuncta eſt.

CAPUT XXIV.

Sanctus Gelaſius non eo ſenſu appellationes à Papâ vetuit, quo ſunt poſteà in Eccleſiâ frequentatæ.

Appellationes eo ſenſu explicatas, nec ipſe Gelaſius vetuerit: qui ubique confitetur, vim ipſam irretractabilem cum univerſali conſenſione eſſe conjunctam.

Ac reverà (d) diligentiùs rem inſpicien-

(a) Vid. ſup. L. XII. C. 10. & ſeq. (b) Vid ſup. L. XIV. C. 31.

(c) L. 4. C. 17. n. 1. (d) Ep. 8. & 13. T. 4. Conc.

Digitized by Google

cienti patebit, dicta Gelaſii nihil ad appellationes eas pertinere, quas diximus. I. Nempè ille commemorat multiplicis generis Apoſtolicum judicium: alterum proviſorium, quale erat à Leone latum in Flaviani causâ: alterum decretorium; idque rursùs duplicis generis: alterum in abſolvendo, quale in Athanaſii causâ dictum erat à Julio Papa: alterum in condemnando, quale eſt adversùs Acacium.

His caſibus negat Gelaſius appellari poſſe; rectè: primùm enim à proviſorio judicio appellari non ſolet: Ecce enim Flavianum in Epheſino latrocinio à Dioſcoro condemnatum, atque appellantem, Leo decernit in communione permanere interim, (a) quoad Synodus univerſalis cauſam cognoverit. Id jure ſuo poterat, neque erat appellationi locus.

Idem dixerim in decretorio judicio, quo Athanaſius ſive quis alius, ab inferiore judice damnatus abſolvitur: appellatio enim in rei auxilium comparata, reo abſoluto, vacat; neque appellatio, quam à minimâ vocant, noſtris jam moribus introducta, publici actoris nomine, in Eccleſiaſticis judiciis unquàm invenitur.

Jam in eo judicio, quo ab Apoſtolica Sede damnatur Acacius, fruſtrà ille Synodum Oecumenicam invocâſſet: quippe Romanus Pontifex nihil hîc aliud fecerat, quàm ut Synodi Chalcedonenſis exequeretur ſententiam. Id cùm aſſiduè inculcet Gelaſius, meritò profectò negat appellari poſſe ab iis judiciis, quibus Romanus Pontifex communis decreti ſuſcipit executionem.

Hæc ego ſat ſcio placitura iis, qui antedicta perpenderint, & cum Gelaſianis iſta contulerint. Neque verò illa verba, *nuſquam*, *nunquam*, & ſi qua ſunt alia, unquam efficient, ut à propoſito argumento Gelaſii dicta penitùs avellantur, traducanturque ad eos caſus, quos neque oratione complecti, neque animo providere Gelaſius potuerit: inſolita enim & extraordinaria remediis agent extraordinariis. Jam ergo videamus circa ejuſmodi appellationes quid in anteriorum ſæculorum geſtis habeamus.

(a) Vid. ſup. L. 13. C. 4.

CAPUT XXV.

Ante Schiſmatis magni tempus appellationes à Papa ad Concilium, exacta pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab Anglis: adversùs Bonifacium octavum à Gallis: adversùs Joannem vigeſimum ſecundum à Franciſcanis, nullo Pontificio decreto condemnatæ.

QUi appellationes à Papâ ad Concilium oppugnant, id aſſeverant paſſim, eas fuiſſe ignotas ante illud luctuoſum Schiſma ſub Urbano Sexto & ſucceſſoribus; quod eſt falſiſſimum: (b) Anno enim 1246. Eccleſia Anglicana, maximè Catholica, Sedique Apoſtolicæ addictiſſima, grandi pecuniâ imperata, adversùs Innocentium Quartum ad Concilii Lugdunenſis tutelam ſe contulit. Poſt ipſum Concilium, gravata iterum multâ ſupplicatione recurrit ad Papam. Quo nihil curante, ad Legatos ſuos hæc ſcribit: (c) *Cùm igitur huic exactioni contradicat Eccleſia Anglicana, per procuratores, hanc contradictionem communem Domino Papæ inſinuare velitis pro ſtatu Eccleſiæ Anglicanæ, præſentiam Domini Noſtri Jeſu-Chriſti appellantes, & Concilii univerſalis aliquo tempore per Dei gratiam convocandi.* Teſtis Matthæus Paris in Henrico III. ad ann. 1246. Mat-

(b) *Matth. Paris.* hiſt. Ang. in Henr. III. ad an. 1246. Edit. Lond. 1640. p. 691. (c) Ibid. p. 717.

Digitized by Google

Matthæus Weſtmonaſterienſis ad eundem annum refert quòd Papa graviter ſuccenſuerit Anglis, eò quòd auſi erant de oppreſſionibus & injuriis conqueri in Concilio, Lugdunenſi ſcilicet.

At ad annum 1264. ſub Urbano Quarto & Henrico Tertio idem refert Hiſtoricus, à Cardinale Salinenſi, Legato Apoſtolico, excommunicatos Barones Anglos, urbeſque interdictas: *At illi*, inquit, *ſententiam ipſam contra juſtitiam allatam attendentes, appellârunt ad Papam, ad meliora tempora, vel ad generale Concilium, necnon & ſupremum judicem, certis de cauſis & rationibus commendabilibus: quæ poſteà appellatio, in Anglia congregato apud Radingam Concilio, recitata eſt, & ab Epiſcopis approbata & executa.* En appellatio ad Papam & ad Concilium generale, ut ſi Papa defuiſſet, Concilii tutela ſupereſſet, idque habito Concilio ab Epiſcopis approbatum & executioni datum.

Anno 1267. cùm Angli à Legato ejuſdem Urbani multis exactionibus gravarentur, (a) *Appellant ad Sedem Apoſtolicam, & etiam ad generale Concilium, vel, ſi neceſſe foret, ad ſummum judicem.* Refert Matthæus Paris ad eundem annum.

De Bonifacii octavi ac Philippi Quarti Pulchri rebus, per aliam occaſionem multa jam diximus; quæ ad hanc quæſtionem ſpectent hæc ſunt.

Bonifacium (b) recordemur adversùs ſupremam Regis auctoritatem ea molitum, quæ univerſi Regni Ordines improbârint. Cùm illa contentio ad extremum deveniſſet, ac Bonifacius, non ipſe quidem, excommunicaret Regem, ſed tamen declararet variis modis in excommunicationem latæ ſententiæ incidiſſe; Rex totius Regni cœtum habuit; quo in cœtu prodierunt, qui Bonifacium hæreſis, impietatis, multorum aliorum criminum accuſarent, & Concilium generale, quod de his cognoſceret, omni ope procurare peterent. Neque verò contendebant hæreſim eſſe notoriam; ſed tantùm ea quæ objicerent, ſe Sacro Concilio probaturos: interim ſe qui talia ſuſcepiſſent, in Concilii tutela adversùs Bonifacium eſſe voluerunt; à futuris gravaminibus ad illud provocârunt. Huic provocationi Rex & univerſi Ordines aſſenſerunt: Prælati magno numero, ad quos alii poſtea acceſſerunt, pollicentur ſe Regem ac Regiam familiam, Regnique libertates & jura, contra quemcumque, etiam contra Bonifacium defenſuros, ſalvâ Sedis Apoſtolicæ reverentiâ: neque ullis adversùs hæc ejus ſententiis, decretisvè adhæſuros. His conſenſit Univerſitas Pariſienſis, omnes Regni Ordines, Capitula, religioſi Conventus, atque adversùs omnia, quæ Bonifacius moliretur, Concilii Oecumenici protectione ſe muniunt.

His liquet, non tantùm hæreſis, ſed multorum etiam aliorum criminum cauſâ, Concilium Oecumenicum poſtulatum, atque ad id appellatum, etiam ad Regni tuenda jura: non quòd jura Regia in Synodi poteſtate ponerent; ſed quòd ea defenſuros, adversùs Bonifacii minas, Concilii generalis præſidio tuerentur.

Addebant & de Sanctorum locorum ab infidelibus occupatorum reſtitutione, atque ut omnium animis ſatisfacerent, omnes, quas poterant, Concilii congregandi cauſas congerebant. Hæc acta ſunt anno ferè 1303.

Bonifacius (c) eodem anno edito diplomate, firmat Regem in excommunicationem incidiſſe: blaſphemiæ imputat imputata ſibi crimina: *Concilium ſine ſe non poſſe convocari dicit*, ſeque proceſſurum, *non obſtante hujus frivolæ ap-*

(a) Ibid. p. 1003. (b) Diſſ. de Bonif. VIII. p. 101. & ſeq.

(c) Ibid. p. 160.

appellationis obtentu, quæ ad majorem, vel parem, ſive mortalem aliquem non potuit interponi. De appellatione ad Concilium nihil dicit gravius, atque etiam id quod dicit, auctoritate eſt vacuum, cùm ea Bulla inter eas ſit, quas Clementis V. juſſu eraſas (a) vidimus.

Idem Bonifacius Regem ultimâ ſententiâ proſcripturus, quæ tamen prolata non eſt, propter Bonifacii interitum, multas cauſas excommunicationis obtendit, nihil de appellatione ad futurum Concilium.

Ejus quoque Succeſſores Benedictus duodecimus & Clemens V. hujus provocationis gratiâ, nihil Regi aut Regni ordinibus, ipſiſque adeò Prælatis ac Religioſis ſuccenſuerunt.

Joannem vigeſimum ſecundum adversùs appellantes ad Oecumenicum Concilium, à definitione fidei, quam ipſe protulerat, (b) nihil decreviſſe, ſuo loco vidimus.

Hæc quidem Conſtantienſe Concilium præceſſerunt, ne quis exiſtimet, ab ejus decretis ortum habuiſſe, ſed à priſcâ omninò traditione manâsſe, quòd Concilium Papa præſtare eſt creditum.

CAPUT XXVI.

Appellationes à Papa ad Concilium primus omnium condemnavit Petrus de Lunâ in Schiſmate obduratus: ejus ea de re decretum, in Concilio Conſtantienſi revocatum.

OMnibus igitur obticescentibus primus omnium mortalium, qui appellationes à Papâ, expreſsâ ſententiâ condemnavit, Benedictus fuit ille decimus tertius ſeu Petrus de Lunâ in Schiſmate obſtinatus & induratus.

Is cùm ab eo fuiſſet provocatum; Bullam edidit, *creſcit faciliter*; non licere declarat à Romano Pontifice *appellare, ſive etiam provocare*: (c) ejusmodi appellationem manifeſtè eſſe contra *plenitudinem poteſtatis; ac ſacrorum Canonum inſtituta, nec carere ſuſpicione Schiſmatis*; ſed adversùs eam Bullam iterùm provocatum.

Poſt annos aliquot aliam protulit; *in dierum ſucceſſu*: anno 1407. (d) quâ adversùs eos, *qui à ſe, & Romanis Pontificibus appellare præſumpſerint, aut à ſuâ, eorumque obedientiâ receſſerint*; excommunicationis ſententiam promulgavit. In epiſtolâ verò ad Carolum ſextum datâ, cui Bullam interſerit, hæc quæritur, (e) *quòd nonnulli Catholicæ veritatis æmuli, qui contra nos & Eccleſiam Romanam rebellionis calcaneum erigere præſumpſerant, à nobis quod eſt contra Canonicas ſanctiones, appellationes interponere non verentes.*

Quas in eo Schiſmate ex utraque parte appellationes ediderint ad Concilium, ſuo loco vidimus, neque hîc repetimus.

Tacendum illud non eſt, Bullam, *in proceſſu dierum*, à Concilio Conſtantienſi ſeſſione trigeſima & trigeſima ſexta, jam tribus obedientiis congregatis, revocatam fuiſſe: ut nullum ſit adhuc decretum Pontificum, ac ne quidem in Schiſmate editum, quo eæ appellationes condemnentur.

CAPUT XXVII.

Martini V. Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperàm objecta.

AIunt à Martino V. ſtante Concilio Conſtantienſi editam eâ de re Bul-

(a) Vid. ſuprà. (b) Vid. ſup. L. 14. C. 45.

(c) T. 4. hiſt. uni. (d) Spicil. T. 6. p. 184
(e) Ibid. p. 180.

Bullam, quam Joannes Gerſon retulerit: id vehementiſſimè Emmanuel Schelſtratus urget. Quidam Galli ſcriptores, atque ipſe etiam Petrus (d) de Marcâ confitentur, haud profectò id facturi, ſi rem diligentiùs conſideràſſent. Ac primùm certum eſt, hujus Bullæ nullam unquam à quoquam, ſive Pontifice, ſive privato ſcriptore, Hiſtorico, Theologo, Canoniſtâ, aut Bullarum Collectore haberi mentionem; præterquàm à Gerſone in duobus locis; quos proindè locos, ut ſunt apud (b) Gerſonem, integros commemorare nos oportet, & is quidem libellum; *quomodò & an liceat in cauſâ fidei à Papâ appellare?* ſic incipit: „Quæritur utrùm hæc aſſertio „ſit Catholica: nulli fas eſt à ſupremo „judice, videlicet Apoſtolicâ Sede, ſeu „Romano Pontifice, Jeſu Chriſti vicario in terris, appellare, aut ejus judicium in cauſis fidei (quæ tanquam „majores ad ipſum, & ſedem Apoſtolicam deferendæ ſunt) declinare. *Tum ſubdit*: arguitur quòd ſic: auctoritate „ſanctiſſimi Domini Martini Papæ V. „in ſuâ conſtitutione ad perpetuam rei „memoriam factâ & promulgatâ in Conſiſtorio generali celebrato Conſtantiæ V. Idus Martii, Pontificatûs ſui „anno 1. (*hoc eſt* 10. *Martii* 1418.) „ubi reperitur hæc aſſertio, ſicut dicitur„.

His in Gerſonis verbis primùm illud occurrit: non ipſum id per ſe dixiſſe Gerſonem, ſed tanquam ab aliquo objectum memorare: quo loco id obſervatu dignum, quod eſt à Gerſone poſitum: *ubi reperitur hæc aſſertio, ſicut dicitur*. Quæ quidem oſtendunt Bullam non fuiſſe publici juris, & ubique vulgatam, de cujus verbis nec Gerſoni conſtitiſſet.

Cujus autem auctoritatis ea Bulla viſa ſit, quæ poſteà ſecuta ſunt Concilii Conſtantienſis acta indicabunt, cùm in ſeſſione XLV. & ultimâ ejus Concilii, die 22. Aprilis, altero menſe, poſtquam ea Bulla in publico Conſiſtorio lecta & promulgata dicitur, Poloni Regis legati, jam dimiſſis Patribus, à Martino Quinto ad futurum Concilium œcumenicum appellàrint.

Nempè illi à Papâ ſupplicabant, Joannis Falkembergii librum, *crudeliſſimos errores atque hereſes* continentem, jamque in ſecretis Congregationibus condemnatum, in ſeſſione publicâ condemnari: à quo denegante, provocabant ad Concilium. An, rogo, id facturi, ſi earum appellationum ulla legitima aut probata condemnatio præceſſiſſet? An non ipſe Martinus V. inclamàſſet impudenter agere Polonos contra interdictum? Non id autem factum eſt; ſed Martinus *dixit reſpondendo ad prædicta; ſe quidem probare quæ per Concilium conciliariter facta eſſent, non alia*; quæ ſcilicet in ſecretis conventibus. Hoc tantùm: ac de appellatione nihil quidquam. Non ergò verum eſt, eam ulto legitimo decreto, menſe antecedente, fuiſſe prohibitam.

Et Joannes quidem Gerſon in Dialogo Apologetico (c) de ſupplicatione Polonorum copiosè egit, memorátque ab illis oblatam ſchedulam de libello Joannis Falkembergii, neque illis ſatisfactum eſſe, remque in deteriora lapſam; *uſque adeò*, inquit, *quòd pro parte Dominorum Polonorum, interjecta eſt tandem appellatio ad futurum Concilium.* Cui appellationi cùm reſpondendum eſſet, lecta eſt, *ut dicitur, in conſiſtorio generali & publico, quod ultimò Conſtantiæ celebratum eſt, minuta quædam ſub formâ Bullæ, deſtruens, ut aſſerunt qui legerunt eam, fundamentale penitùs robur, nedùm Piſani, ſed Conſtantien-*

(a) *Marca* L. C. (b) *Gerſ.* T. I. I. p. tract. *quomodo & an liceat?*

(c) *Gerſon* dial. apol. T. II. 3. p.

Digitized by Google

ſis Concilii, &c. Continebat itaque IN NULLO CASU LICERE APPELLATIONEM A PAPA FACERE, NEC EJUS JUDICIUM IN CAUSIS FIDEI DECLINARE; *planè contra legem Dei decretáque Concilii.*

En poſt Bullam de non appellando à Papâ ad Concilium, quæ decimo Martii 1418. edita dicitur, iterùm occaſione interjectæ à Polonis appellationis ad futurum Concilium ejuſdem Bullæ *minuta* lecta dicitur. At ſiquidem 10. Martii tranſacta referat; quid neceſſe fuit, poſt eam appellationem, actum agere; ac Bullæ minutam iterùm legere? An quòd ita oportebat refelli Polonos? Quidni ergò Martinus V. in ipſâ Concilii publicâ ſeſſione, cùm Poloni appellarent, eâ Bullâ objectâ, eos comprimebat? An quia intelligebat, ſacram Synodum non id laturam fuiſſe infelicem Bullam, quæ Concilii œcumenici lucem auctoritatémque non ſuſtinet? Cur autem Joannes Gerſon iterùm de eâ Bullâ loquitur, ut de eâ, quæ nec à ſe viſa ſit? *Lecta*, inquit, *dicitur*, &c. *ut aſſerunt qui legerunt eam*; ergonè dicemus publicam, de quâ ipſe dubitat, aut omninò divulgatam, quæ non ab omnibus videretur? Quid verò *minutam* bullæ memorat? Certè 10. Martii editam, ac poſt ſex hebdomades adversùs Polonos innovatam; jam groſſatam, ut aiunt, oportebat, ſuiſque veſtitam formulis, dimiſſam per Eccleſias ubique ſervandam. Atque illud abſurdum eſt; omnibuſque ſæculis inauditum, ejus momenti Bullam, ſtante Concilio generali, atque ei præſidente Papâ, in ipſo Concilio non fuiſſe prolatam: Cur enim Martinus V. tantâ de re Synodi præſentis ſententiam ne requiſivit quidem? At multas quidem Bullas minoris momenti ſeſſione XLIII. lectas, nonniſi approbante Concilio edidit; hanc verò cur ſolus, atque adhibito tantùm Conſiſtorio; ſeu Cardinalium cœtu? An quia intelligebat repugnaturos Concilii Patres? Bullam ergò repugnante Concilio œcumenico editam, valere credemus? At ſi Concilii auctoritatem Martinus metuebat; ne ſaltem vereretur publicam lucem, ne minutam ſemel atque iterum lectam, nec intellectam premeret; Adeòne ejus Bullæ pudebat, ut eam nec ipſe Gerſon, à quo ſolo memorata eſt, unquam viderit? itaque nullibi legitur, nullibi viſitur: nulli Collectioni Bullarum inſeritur; non eam Pius II. in bullâ, *Execrabilis*; non Julius II. in Bulla; *ſuſpecti regiminis*, quibus appellationes à Papâ ad Concilium tantis pœnis prohibent, vel leviter memorant. Et quidem Julius II. Pii II. Bullam firmat: de Martino ambo tacent; cùm id ſtante Concilio Conſtantienſi geſtum vel maximè commemorari è re eſſet. Quare apparet rem à Martino tentatam, potiùs quàm confectam fuiſſe. Quod ſi in Conſiſtorio Bulla vero animo à Pontifice propoſita & prolata eſt, profectò rejectam, improbatam, exploſam oportuit; cujus & auctorem puduit, & apud poſteros nulla memoria eſt.

Sed age Bullam tanto ſtudio Eccleſiæ toti poſteriſque occultatam, placet inſpicere propiùs, & quid incommodi alat intelligere, & quidem certum eſt, ex eâ ſupereſſe nihil; præter ea verba, quæ nunquam ſibi lecta Gerſon, à neſcio quo audiſſe ſe memorat. His autem, utcumque ſe habent, duo vetari videntur: Alterum generalius, *ut nulli liceat*; ſivè, *ut in nullo caſu liceat à Romano Pontifice appellare*: Alterum, *ne liceat in Cauſis fidei illius declinare judicium*. Quæ duo quàm diverſa ſint, vocum diſcrimina ſatis indicant.

Primum eſt generaliter dictum, admittitque eos ſenſus, quos reliqui ejuſmodi Canones; nempe ne paſſim, ne

in

in ordinariis & quotidianis caſibus appelletur.

Alterum quod in cauſis fidei Romani Pontificis judicium *declinare non liceat*: quanquam ambiguum videri poteſt, ſtrictè tamen loquendo, verum eſt: aliud enim eſt, declinare judicium, tanquam judex non ſit legitimus & competens; aliud ab eo appellare, quia non ſit uſquequaque ſupremus.

Jam ex Gerſone (a) conſtat, Martini V. famam graviter laboráſſe, quod ab eo talia promulgata jactarentur quin ipſe Gerſon, ne Martinum ea conatum reprehendiſſe videatur, pro ſuâ modeſtiâ, atque in Romanum Pontificem reverentiâ factum excuſat, ut poteſt; & quâ demum ratione, verba Martini ab ejus benevolis ad commodum ſenſum leniter inflectantur oſtendit. Denique viam docet, quâ Pontifex hujus rei declinet invidiam, ac factis dicta compenſet. Adeò hæc non modò nulla & irrita, ſed etiam Pontifici noxia videbantur. His ergo omnibus conſtat, primùm appellationem à Papâ, ad futurum Concilium, ipſo Concilio deſinente quidem, ſed tamen adhuc præſente, factam, non fuiſſe improbatam; ſed in acta relatam, nulla omninò nota; tùm Martinum V. eas appellationes bis condemnare viſum, ſacræ Synodi, imò totius Eccleſiæ refugiſſe lucem, atque Synodi talia repellentis prævaluiſſe ſententiam, denique ut vel maximè fuerit diploma bullatum, vulgatum, ritu ſolenni promulgatum, omninò conçidiſſe; eorúmque loco eſſe quorum in Eccleſiâ nulla vis, nulla mentio eſt.

(a) In fine tractatûs quomodo, &c.

CAPUT XXVIII.

Bulla, Execrabilis, *Pii ſecundi in Conventû Mantuano: quâ occaſione lata: noſtri intellexerunt de privatis tantùm negotiis, fundamento ex Bulla verbis petito: nec recepta eſt in Galliâ, & ab eâ quoque appellatum: Appellationes poſtea frequentata.*

ANno 1454. poſt Conventum Mantuanum Pius II. edidit Bullam; *execrabilis & inauditus*; hæc damnat, *qui à Romano Pontifice appellare præſumant*: *qui fecerit, ſententiam excommunicationis incurrat*; aliáſque pœnas quæ in reos majeſtatis, & hæreticæ pravitatis fautores decernuntur.

Hujus ſententiæ has potiſſimùm exponit cauſas: *quia ridiculum appellare ad id quod nuſquàm eſt, neque ſcitur quandò futurum ſit: quòd eo obtentu, pauperes à potentioribus opprimantur multipliciter; remanent impunita ſcelera; nutritur adverſùs primam ſedem rebellio; libertas delinquendi conceditur, & omnis Eccleſiaſtica diſciplina & hierarchicus ordo confunditur.* Quæ docere videntur animum Pontificis fuiſſe, has appellationes prohibere in ordinariis tantùm caſibus, ac peculiaribus negotiis.

Et reverà (a) conſtat eam Bullam conditam occaſione appellationis Sigiſmundi Ducis Auſtriæ, à monitorio Calliſti III. in quâdam controverſiâ cum Nicolao de Cusâ Cardinali, Epiſcopo Brixinenſi, rerum temporalium causâ.

Itaque anno ſequente 1460. in (b) appellatione eâ, quam adversùs Pii II. Orationem in Conventu Mantuano habitam, vir clariſſimus Joannes Danvet, Procurator generalis, edidit, hoc etiam interpoſuit (c) *de Bullâ* EXECRABILIS: *neque eſt æſtimandum ſanctiſſimum Dominum noſtrum, per litteras, quas Mantua*

Aaa 3

(a) Act. appell. Sigis. Duc. Auſt. monit. Imp. Gold. T. II. p. 1576. (b) 1. Bull. Pii II. Ibid. p. 1577. (c) Preuves des Lib. de l'Egl. Gall. C. 13.

Digitized by Google

tuæ publicâſſe fertur, quæ incipiunt: EXECRABILIS ET INAUDITUS; *voluiſſe prohibere ut in nullo caſu, ſivè tangat conſervationem orthodoxæ fidei, ſivè extirpationem ſchiſmatis, ſivè univerſalem reformationem Eccleſiæ in capite & in membris, ſuper gravaminibus, quæ per aliquem ſummorum Pontificum inferri contingeret, Principibus & Regionibus liceat quovis modo habere recurſum: cùm ſub generali prohibitione non veniant ea quæ ſpeciali expreſſione indigerent: & præſertim talia ex quibus fidei orthodoxæ læſio, & ſchiſmatum fomenta, atque graviſſima decoloratio ſtatûs Eccleſiæ univerſæ ſequi poſſent.* Sic publicis Eccleſiaſticis cauſis accenſebant magnorum Imperiorum ſalutem ac pacem: cùm ea Imperia pars maxima Eccleſiæ, eique ornamento & præſidio eſſent.

Cùm autem ipſe dicat, Bullam, *execrabilis*; in conventu Mantuano, ut fertur, publicatam, oſtendit eam ad nos non fuiſſe perlatam, neque promulgatam conſueto & Canonico more; ac nedùm recepta ſit, palam ei reclamatum fuiſſe, eo quidem ſenſu, quo appellationes in graviſſimis illis, quas diximus, cauſis prohiberet.

Cæterùm quod Pius II. ridiculum dicebat, appellare ad id quod non ſit, & quando exiturum ſit ignorabatur, reſpondebant, Concilium ex Conſtantienſi decreto debuiſſe celebrari, & quominus haberetur, elapſo decennio, jam per Papam ſtare: tum verò Eccleſiam Catholicam ſemper eſſe præſentem; neque cuiquam fraudi eſſe, quòd non congregata eſſet: cùm appellatio dirigatur ad Papam, qui eam congregare tenetur.

Poſt eam ergo bullam ejuſdem (a) Pii II. tempore, multæ appellationes ſunt editæ à noſtris ab ipſo ad Concilium, quòd pragmaticæ Sanctionis condemnationem moliri videretur.

(a) Ibid.

Has & alias ejuſmodi multas per ea ferè tempora in Galliâ frequentatas omittimus; quòd in probationibus libertatum Eccleſiæ Gallicanæ integræ referantur.

Annotamus tantùm appellationem editam ad generale Concilium ab univerſitate, anno 1491. adversùs Innocentii VIII. gravem decimam imponentis Bullam.

Similem appellationem ab inclyta & venerabili Eccleſiâ Pariſienſi prolatam eodem anno, eademque de causâ legimus, ex quâ etiàm multa ſuprà retulimus.

CAPUT XXIX.

Bulla ſuſpecti regiminis; *Julii* II. *in eâ clauſulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedùm recepta: Appellationes poſteà frequentatæ, non tantùm à noſtris, ſed etiam ab aliis, atque à Carolo* V. *Imperatore.*

ANno 1509. Julius II. Bullam edidit; *Suſpecti Regiminis*; quâ bullam; *Execrabilis*, Pii II. renovat ac firmat: Leonardum Lauredanum Ducem, generale conſilium & commune Venetiarum excommunicat, quòd jàm excommunicati, quia urbes Pontificiæ ditionis retinerent, *ad damnatum & prohibitum* appellationis remedium confugiſſent. Alios eadem appellatione uſos ſimili pœnâ plectit: Conſtitutionem ſuam adversùs omnes valituram decernit; *cum ſuppletione ſolennitatis cujuslibet, etiam publicationis omiſſæ*: quæ quò magis decernuntur extra ordinem, ac ſupra omnem Legem & Canonem, eò minoris eſſe putantur à noſtris. Certè ut Galli clariùs deſignentur, nominatim Parlamenta commemorat; quod quia apud nos nec publicatum, nedùm receptum fuit, noſtri more conſueto in gravibus cauſis, ac præ-

ſer-

ſertim in concordatorum cauſâ ad Concilii generalis tutelam provocârunt, in eâque ſententiâ innoxii & illæſi diutiſſimè perſtiterunt.

Neque Galli tantùm eas appellationes (a) emiſêre, ſed alii quoque in libris probationum Eccleſiæ Gallicanæ Libertatum memorati, quæ tantùm indicamus cujusmodi ſint, Lectori judicanda relinquimus.

Illud profectò prætermittere non poſſumus, quod eſt à (b) Carolo V. Imperatore factum.

Anno 1526. Clemens VII. de eo multa queſtus, quæ ad Italiæ Libertatem pertinere arbitrabatur, miſſo etiam Brevi ſignificavit, (c) niſi ab inceptis deſiſteret, *ſe juſta & ſancta arma moturum.*

His acceptis litteris, Carolus ſolenni more rituque Clementi palàm renuntiavit; ſe quidem ea (d) omnia *ad ſacri generalis Concilii totius Chriſtianitatis cognitionem & judicium remittenda cenſere*; *atque omninò ſubjicere.* Sanctiſſimo Patri ſupplicat; „ Ut dignetur ipſum generale Concilium indicere & „ convocare in loco tuto & congruo, „ cum debitâ termini præfixione. *Subdit*: „ nos enim pro his omnibus ad ipſum „ ſacrum univerſale Concilium per præſentes recurrimus, ac à futuris quibuſcumque gravaminibus, eorúmve „ comminationibus provocamus & appellamus; petentes cum ea, quâ decet, inſtantiâ Apoſtolos & Litteras „ dimiſſorias „. Quæ omnia memoramus, ne quid ab eo prætermiſſum eſſe videatur.

Hanc deinde appellationem Nuntio Apoſtolico, *penes ſe exiſtenti*, ſignificari curavit; neque his contentus, dat ad Cardinales de cogendo Concilio ampliſſimas litteras: *ut vel negante, vel diſſerente Pontifice, id ipſi debito ordine procedentes præſtare non differant.* Eas verò litteras Cardinalibus in Conſiſtorio agentibus publicè *reddi*, *præſtari*, *& conſignari fecit.* Ut edito hujus rei inſtrumento conſtat.

Quæ deinde ſecuta ſunt lugenda & horrenda omnes nôrunt: id interim conſtat, Carolum V. famæ ſuæ vel maximè conſulentem, in appellando non ea editurum, aut in acta publica relaturum fuiſſe, quæ orbi Chriſtiano approbare non poſſet. Quare ex communi Chriſtianorum ſenſu agere ſe intelligebat.

(a) Prem. des Lib. c. 13. (b) Collect. act. cum. Princ. Car. Cæſ. Montg. 1627. (c) Poſit. Imp. Gold. part. 22. p. 985. & ſeq. (d) Ibid. p. 1010. 1011.

CAPUT XXX.

Bullæ Pii II. & Julii II. occaſione Litium ac diſſidiorum temporalium editæ: qui appellationes reſpuunt, quàm incommoda remedia adhibeant. Andreæ Duvallii locus.

Neque enim orbis Chriſtianus adeò movebatur datis à Julio II. in Venetos, flagrante bello, ſententiis; bellum gerebatur inter Julium ut Principem, & Venetos. Jam ſi editis Bullis, ac ſub anathemate, Julius Pontifex repetit civitates eas, quæ de Principe Julio captæ ſint, nullumque adversùs ea decreta præſidium eſt: nempe id ſupereſt, ut & Veneti & quicumque Principes, quâcumque neceſſitate talia bella geſſerint, deditionem faciant.

Neque verò res (e) ab eo ſtatu multùm abhorrebant, cùm Pius VII. diploma ſuum edidit. Nempè Sigiſmundus cum Cardinale Cuſano de temporalibus maximè litigabat, atque arma moverat, Cardinalemque ceperat; cujus rei gratiâ à Pio citabatur (f) Romam cum

(e) Monard. Gold. 24. (f) Bull. Pii II. de citat. Sigis. II. p. 1579. 1580.

cum ſuis Conſiliariis; atque omnibus civibus, infinito licèt numero uti de articulo; *credo in Eccleſiam Catholicam*; ejuſque conſectaneis reſponderent: quem ſanè articulum ideò negare viderentur, quòd Pontificiis decretis de re etiam temporali, dicto audientes non eſſent. Sic à temporali lite, ad hæreſis quæſtionem controverſia deducitur, ut miſeri nec mutire auderent. Quas adversùs ambages atque circuitus aliquod petere refugium omnes optabant.

Neque verò id quæro, jurène, an injuriâ Sigiſmundus egerit. Hoc tantùm indico: grave ac magnis quoque Principibus, nedùm privatis metuendum, ita procedi: miſcerique hæreſim, ſubortis maximè temporali cauſâ litigationibus: nec mirum ſi Chriſtiani Principes, Nationes, Cœtus, quod negari non poteſt, à Romanis Pontificibus aliquando vexati, everſis antiquis juribus, imperatâ ingente pecuniâ, intentatis, ſivè etiam allatis armis, in Eccleſiæ Catholicæ ſupremâ, atque indeclinabili auctoritate, aliquid ſibi præſidii relictum voluerint. Certè appellationes eas, ut ante Concilium Conſtantienſe celebratas, ita nec poſt Pii ac Julii decreta deſiiſſe, multis exemplis oſtenſum eſt.

Unum ſupereſt quod objiciant; (e) Nempe à Leone X. Bulla; *exurge Domine* Luthero vitio datum, *quòd citatus à Papâ, in vocem temerariæ appellationis perrupit ad futurum Concilium, contra Conſtitutionem Pii* II. *ac Julii* II. *taliter appellantes hæreticorum pœnâ plectentes*. XVII. Kal. Julii, anno 1520. Bullam autem toto orbe Chriſtiano receptam eſſe conſtat.

Facilè reſpondemus receptam quoad ea, quæ ad Lutherum condemnatum pertinerent. Cœterùm verba prolata recitativè, ut aiunt, non decretivè poſita, nullam vim addunt Pii II. ac Julii II. conſtitutionibus. Atque adeò ut poſt eas, ita poſt hanc Leonis Decimi Bullam frequentatas appellationes etiam à Germanis, atque ab ipſo Imperatore, relata ſuperiùs exempla demonſtrant.

Cæterùm Lutheri appellationem verè temerariam fuiſſe, multis (f) demonſtravimus; hìc inſuper addimus, planè temerariam & cavillatoriam, quòd à citatione appellans in negotio fidei ſedis Apoſtolicæ judicium detrectârit.

Neque eam tantùm cauſam Leo commemorat, cur Lutherus meritò condemnetur: ſubdit enim, *fruſtra etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi ſe credere non profitetur*. Quarè impuro ſycophantæ, omnia per ſummam & apertam inſaniam molienti, æquum erat nullum patere ſuffugium, non proinde debitum omne intercludi præſidium iis, qui verè gravati eſſent.

Nunc qui id genus præſidii renuunt, alias vias docent haud leviter incommodas; nempè *nullitatis*, ut aiunt, quam iniquis ſententiis objiciant. At Galli non ſolent illam probare juriſprudentiam, quâ objectâ nullitate, ſententia contemnatur. De cauſis nullitatis coram judice agi volunt, ne ſibi quiſque judicet; modeſtiùs putant, ſi fortè à Pontifice vexatos ſe ſentiunt, Concilium habere judicem, quàm nullo judice agere, ut libet.

Andreas (g) Duvallius, cùm appellationem omnem à Papâ illicitam judicet, idque ſive ſit infrà, ſive ſuprà Concilium, permittit, tamen Principibus ac Rebus publicis, ad graves injurias depellendas, primùm, *non obedire mandatis Pontificis*; *imò ſi aliter ſibi ſuccurrere non poſſint, ſtrenuè prudentèrque reſiſtere*. An ergo læſos Principes ſtrenuè rem gerere, quàm conciliare judicium expectare malint, ipſi dijudicent? nos in his, ut diximus, noſtræ quæſtionis ſummam non

(e) T. 15. Conc. p. 396.

(f) Vid. ſuprà. (g) Duv. de ſup. R. P. poteſt. part. 4. q. ult.

non ponimus: ut quæ ad variabilem fortè diſciplinam aliquà ex parte pertineant. Certè Eccleſiæ Catholicæ, ejuſque œcumenici Concilii, in rebus generalibus, maximè verò in fidei quæſtionibus, gravi contentione ortâ, ſupremam & ineluctabilem poteſtatem, ex omnium ſæculorum traditione aſſerimus; & inter res judicatas poſt Conſtantienſia & Baſileenſia probatiſſima decreta referimus.

CAPUT XXXI.

Variæ de Conciliis generalibus noviſſimi Auctoris Anonymi vitilitigationes: quæſtionem ab eo peſſimè conſtitutam. An Concilia inter res incertas numeranda? Perſecutionis tempore quomodò gerentur res: Quæſtiones generales à particularibus, ad Conſtantienſis Synodi mentem, jam inde ab initio diſtinctæ.

Qui unius Papæ voluntati ſine more modoque permittunt omnia, eò peccare ſolent; primùm quòd argumentationibus malunt agere, quàm traditionibus; tùm eò vel maximè quò à quæſtionis ſtatu procul abſint, quæque plana per ſe & expedita ſunt, miris involvant modis.

Et quidem in quæſtione malè conſtituendâ Auctorem (a) Anonymum, qui diligentiſſimus videri voluit, ubique multa peccâſſe jam vidimus. Illud imprimis quòd nos ita refellit, quaſi infallibilitatem (b) ſoli Concilio Oecumenico tribuamus, cùm ſine Concilio Oecumenico, Catholicæ Eccleſiæ valere conſenſum, Gallicana declaratio diligentiſſimè expreſſerit.

Jam de Concilii ſuperiore (c) poteſtate, ad II. Caput Gallicanæ declarationis idem Auctor hæc ſcribit: *Satis*, inquit, *patet in declaratione Cleri Gallicani, accipi hinc ſummum Pontificem ſine Concilio, illinc Concilium ſine ſummo Pontifice: cùm declaratio decretis Concilii Conſtantienſis nitatur, quæ aliam ſententiam non admittunt.* Quæ omnia falſiſſima ſunt.

Primum enim oſtendimus (d) falſum eſſe, à Clero Gallicano ea tantùm ſpectata eſſe Concilia, quæ ſine P. pà celebrentur. Nec minùs falſum eſt, quòd decreta Conſtantienſis Concilii non aliam admittant ſententiam, quàm eam ſcilicet de Conciliis ſine Papâ congregatis: primùm quia Concilium Conſtantienſe declarat, Papam ſubeſſe, non modò Conſtantienſi (e) Concilio, *ſed etiam cuicumque generali Concilio legitimè congregato*: Non autem ſupponit omnia futura Concilia ſine Papâ congreganda eſſe: non ergò loquitur de Conciliis ſine Papâ congregatis; tùm quia nec ipſum Conſtantienſe Concilium ſine Papâ congregatum erat; quippe convocatum à Joanne XXII. qui verus Pontifex meritò haberetur. Neque is Concilium diſſolverat: imò ſe Concilio adhærere fatebatur, cùm illud Conſtantienſe decretum eſt conditum, (f) ut vidimus. Poſtremò Conſtantienſe Concilium, in reformationis quoque causâ, Papam ſubeſſe Concilio decernit, cùm reformationis negotium, nonniſi electo ſummo Pontifice tractaturum eſſet.

Quare quod idem (g) Anonymus ubique teſtatur, cùm ipſe Papam Synodo anteponit, agi de Concilio, à quo ſummus Pontifex ejusque legati abſint, nihil aliud teſtari viſus, quàm ſtatum quæſtionis à ſe ignoratum, eosque, quos congerit, Scripturæ ac Patrum locos planè eſſe extra rem, idque ab eo actum, ut fucum faceret imperitis.

Bbb Sanè

(a) Tract. de Liber. Gall. L. 7. C. 9. n. 12.
(b) Vid. ſup. L. 3. C. 1. (c) Idem L. V. C. 1. n. 6.

(d) Vid. ſup. L. 3. C. 1. (e) Conc. Conſt. S. 5.
(f) Vid. ſuprà. (g) L. 5. C. 10. n. 4. C. XI. n. 3. C. XIII. titul. &c.

Digitized by Google

Sanè & illud conſtitit, (a) non aſſeri à Gallis Synodos ſine Papâ congregatas, niſi iis in caſibus, quibus eas & Auctor Anonymus, & alii paſſim Theologi, Canoniſtæque admittant, hoc eſt, *in iis qui dilationem remedii non paterentur*.

Alia quidem quæſtio eſſe poteſt, an Concilium à Romano Pontifice ſemel convocatum, ipſoque præſide conſtitutum, ipſo jure ceſſet, ubi ab eo Concilio Papa receſſerit, quemadmodùm Conſtantiæ; vel ubi illud Concilium Papa diſſolverit, ut Baſileæ factum eſt. Sed quæſtionem eam, neque Clerus Gallicanus ſuâ declaratione complexus eſt, neque Anonymus pertractavit. Interim certum eſt, rem eſſe ab Eugenio IV. judicatam: Baſileenſe Concilium ab eo diſſolutum, haud minùs ſtetiſſe integrum; ut eam quæſtionem aliquo certè caſu, res inter judicatas referre neceſſe ſit.

Quo fateantur neceſſe eſt, pleraque ac potiſſima Anonymi argumenta, quoad hanc quidem quæſtionem, planè concidere; cùm non eò (b) quò oportet, collimare conſtet. At argutulum iſtud æque ac invidioſum quod objicit, quamvis Reges ac Principes à populo plerumque ſuam auctoritatem acceperint; *tamen Galliarum Comitiis generalibus ſuperiorem eſſe*; & majeſtatis reos eos, qui ſub Henrico III. exegiſſent, ut Rex Comitiorum ſententiam ſequi teneretur. Quorsùm enim iſta? An ut neceſſe ſit ad Gallicani Imperii formam, Eccleſiam à Chriſto eſſe conſtitutam? Aut verò oporteat cuſtodiendæ fidei ac Religionis per univerſum orbem, eandem ac unius gentis adminiſtrandæ eſſe rationem? cùm nec ipſa imperia eandem formam habeant, neque Eccleſiam ad alias, quàm Chriſti regulas exigi liceat. Quid autem illud eſt, ab eodem (c) Anonymo jactatum, non poſſe ſummum Pontificem Eccleſiæ ſubjacere, à quâ ſuam non eſt mutuatus poteſtatem? Quaſi quis cui ſubjaceat, non in Chriſti arbitrio ac ſapientia poſitum fuerit, aut id ratione aut humanis exemplis, non Dei & revelatione, atque Eccleſiæ traditione quærendum ſit nobis.

Ejusdem notæ eſt, quod (d) objiciunt, ut Eccleſia particularis, nec tota ſimul ſumpta, Epiſcopo ſuo capiti & Paſtori particulari; ita univerſalem Eccleſiam, nec totam ſimul ſumptam, Papæ ſuo capiti ac Paſtori univerſali prævalere poſſe: non enim quemadmodùm Eccleſia univerſa, ita particularis ex promiſſione Chriſti, certâ & infallibili Sancti Spiritûs aſſiſtentiâ pollet; ut proindè neceſſe ſit, quemadmodum in Eccleſiæ univerſæ, ita in Eccleſiæ particularis conſenſu, certum collocare Spiritûs Sancti magiſterium ac teſtimonium.

Neque illud pluris (e) eſt, non poſſe ſtare in Papâ eam, quam Clerus quoque Gallicanus agnoſcat, *plenam poteſtatem*, ſi Gallicanæ declarationi detur locus: neque enim plenam eſſe, *quæ ab alterius arbitrio vel judicio pendet*. Quod quidem nihil aliud eſt, quàm in verbis ludere: plena enim dicitur reſpectu poſitivi juris, ea poteſtas, quæ omnia poteſt, ubi id neceſſitas, atque evidens utilitas poſtulaverit: non ita ſanè, ut omnia ſine lege modoque poſſit.

At illud etiam argutius ac vanius, quod involvendæ quæſtioni ab Anonymo eſt poſitum, Papam agnoſci facilè ab omnibus, Concilia rem incertam, nullâ verâ firmâque definitione conſtantem; ad hæc raram, *difficilem, ac ferè impoſſibilem*; parùmque abeſt, quin eam ab Eccleſiâ alienam prædicet; cùm (f) præſertim tribus primis ſæculis. Concilia generalia, ipſa perſecutio prohibe-ret,

(a) L. 5. C. 5. n. 13. (b) Idem L. 5. C. 13. n. 12. (c) Ibid.

(d) Idem L. 5. C. 13. n. 3. (e) Idem. L. 5. C. 1. n. 4. (f) Idem L. 5. C. 13. n. 4.

Digitized by Google

ret, *non*, inquit, (a) *veroſimile Chriſtum in Concilio ſolo principalem Eccleſiæ poteſtatem contuliſſe.*

At perſecutionis tempore, ut inde ordiamur, cùm Concilia generalia haberi non poſſent; non minùs conſtat Eccleſiæ ſumma negotia, Papâ quidem duce, communi Epiſcoporum conſilio ac judicio fuiſſe definita: per Provincias Litteræ commeabant, rata habebantur ea, in quæ omnes Eccleſiæ conſentirent.

Ac de fide quidem quomodò rem gererent, vel unius Pauli Samoſateni exemplum luculentè probat: Is enim Antiochenus Epiſcopus, Chriſtum nudum hominem prædicans, in ipſâ (b) Antiochiâ Concilio habito; à vicinis Epiſcopis primùm, mox litteris ad omnes Epiſcopos atque omnium Principem Romanum Dionyſium deſtinatis, toto orbe damnatus eſt. Quare Alexander, Alexandrinus (c) Epiſcopus, in Epiſtolâ ad Alexandrinum Conſtantinopolitanum Epiſcopum de Ario ſcriptâ, hæc ait: Paulus Samoſatenus *Concilio & judicio omnium ubique Epiſcoporum ab Eccleſiâ ejectus eſt.* Et tamen (d) nulla Synodus univerſalis coacta erat, ſed omnium Epiſcoporum conſenſio, non privatâ tantùm auctoritate, ſed etiam univerſalis Synodi privilegio fruebatur.

Schiſma ingens à Novatiano pſeudo-Papâ adversùs Sanctum Cornelium Papam excitatum, quâ auctoritate compreſſum ſit ſancti Cornelii, ſanctique Cypriani Litteræ indicabunt. Ac primùm quidem conſtat, à Novatiano ejusque aſſeclis, *litteras calumniis ac maledictis plenas, per omnes Eccleſias fuiſſe miſſas, quæ penè omnes Eccleſias perturbâſſent.* Id teſtatur Cornelius; hinc neceſſe fuit, totius orbis intervenire auctoritatem. Cyprianus id Antonianum, adhuc nutabundum, docet: *Venio nunc ad perſonam Cornelii Collegæ noſtri, ut Cornelium noveris, non de detrahentium mendacio, ſed de Domini Dei judicio, qui Epiſcopum fecit, & de Coëpiſcoporum teſtimonio, quorum numerus univerſus, per totum mundum concordi unanimitate conſenſit.* Ac paulò pòſt: *factus eſt Cornelius Epiſcopus, cùm nemo ante ſe factus eſſet, cùm Fabiani locus, id eſt, locus Petri, & gradus Cathedræ Sacerdotalis vacaret; Quo occupato, de Dei voluntate atque omnium noſtrûm conſenſione firmato, quiſquis jam Epiſcopus fieri voluerit, foris fiat neceſſe eſt.* En unde auctoritas in gravi Schiſmate, quo tota Eccleſia turbaretur; En Catholicæ conſenſus Eccleſiæ tàm perſpectus in ipſo perſecutionum æſtu, quàm in altiſſimâ Eccleſiæ pace.

Jam quod ad diſciplinam generalem attinet, per eadem Cornelii ac Cypriani tempora cauſa lapſorum, hoc eſt, eorum qui in perſecutione defecerant, ea viſa eſt, quæ communi Eccleſiarum judicio, conſulta imprimis Sede Romanâ finiretur; *quoniam*, ut ait (e) Cyprianus, *non paucorum, nec Eccleſiæ unius, aut unius Provinciæ, ſed totius orbis hæc cauſa eſt.* Atteſtantur Romani (f) Confeſſores: *grande delictum & per totum penè orbem incredibili vaſtatione graſſatum.* Itaque in cauſâ generali Cyprianus, vacante Apoſtolica Sede, ad Clerum Romæ conſiſtentem ſcripſerat, à ſe omnia delapſis integra reſervari; (g) *ut cum pace à Domino nobis datâ, plures præpoſiti in unum convenire potuerimus, communicato etiam vobiſcum Concilio, deponere ſingula & reformare poſſimus.* Presbyteri ac Diaconi Romani ſic reſcribunt; *per quam nobis & oneroſum & invidioſum videtur, non per multos commiſſum videtur fuiſſe, & unam ſen-*

(a) L. 7. C. 2. n. 2. 3. (b) *Euſeb.* L. 7. Hiſt. Eccl. C. 23. 24 (c) *Ep. Alex. Alex.* ad Alex. Ep. Conſ. T. 11. Conc. p. 17. (d) Theod. L. I. c. 4.

(e) *Cyp.* Ep. ad Cler. 13. (f) Ep. Moy. & Max. ap. Cyp. 26. (g) *Cyp.* Ep. 14.

tentiam dicere, cùm tam grande crimen per multos diffuſum notetur exiſſe; aſpice totum orbem penè vaſtatum & ubique jacere dejectorum reliquias & ruinas, & idcircò tam grande expeti conſilium, quàm latè propagatum eſt malum. Videmus quò ſpectarent in cauſâ communi, inque reformandâ generali diſciplinâ, quàm non unum tantâ re oneratum vellent, quàm infirmum vir deretur, in ejusmodi quidem cauſis, decretum non à pluribus factum; quàm neceſſariò totus appellandus ſit orbis, ubi totum orbem cauſa ſpectat.

Itaque hæ litteræ Cleri Romani, teſte (a) Cypriano, *per totum mundum miſſæ ſunt, & in notitiam Eccleſiis omnibus, & univerſis fratribus perlatæ ſunt*; ut eſſet forma quædam, in quam omnes Eccleſiæ conſentirent.

Memoratu digna ſunt in Epiſtolâ Romanorum Confeſſorum ad Sanctum Cyprianum ea verba, quorum partem retulimus: *Cùm grande delictum, & per totum penè orbem incredibili vaſtatione graſſatum, non oporteat, niſi ut ipſe ſcribit, cautè moderatèque tractari, conſultis omnibus Epiſcopis, Preſbyteris, Diaconis, Confeſſoribus, & ipſis ſtantibus Laïcis.* Stantibus, id eſt, in ipſâ perſecutione non lapſis.

Ne quis hoc mihi dixerit, pari gradu conſultos Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, ipſos etiam Laïcos, facilè demonſtramus in Collegarum, id eſt, Epiſcoporum ſententiâ vim fuiſſe poſitam, ſingulos Epiſcopos Presbyterii ſibi aſſiſtentis, quam regerent ferre ſententiam; perferri omnia ad conſcientiam plebis, ſed docilis, quæque in Eccleſiaſticis cauſis, nihil ſibi præter obedientiam vendicaret. Sed hæc alterius loci ſunt; nos verò his locis id demonſtratum volumus, etiam ſub perſecutorum tyrannide, ſemper (b) imminente gladio, cauſas quaſdam fuiſſe, quæ cùm non unius Eccleſiæ, aut Provinciæ, ſed totius orbis eſſent, totius orbis judicio finirentur.

Non ita illæ cauſæ, quas per loca & Provincias finiri oportere, ipſe (c) Cyprianus memorat; quarum proinde rationem *unusquiſque Præpoſitus Domino redditurus eſſet*; quod ubique Cyprianus inculcat, adeò per illa etiam tempora ſecernebant peculiares *unius Eccleſiæ aut provinciæ cauſas, ab iis quæ totius orbis* eſſent, & *communi judicio* finiendæ.

Cùm autem Cornelius poſt diuturnam vacationem ſedis, Romæ Epiſcopus conſtitutus eſſet, Cyprianus qui anteà cum Clerô Romano, nunc cum ipſo Cornelio conſilia contulit, quâ de re ad Antonianum (d) ſcribens; *ac ſi minùs ſufficiens in Africâ Epiſcoporum numerus videbatur, etiam Romam ſuper hâc re ſcripſimus ad Cornelium Collegam noſtrum, qui & ipſe cum pluri-mis Coëpiſcopis habito Concilio, in eandem nobiſcum ſententiam pari gravitate & ſalubri moderatione conſenſit.* Et ad ipſum (e) Cornelium: *Statueramus jam pridem participato invicem vobiſcum conſilio.* Quæ cùm ubique terrarum præpoſiti facerent, ac per provincias Romani Pontificis reſponſa commearent; hinc nempè exiſtebat ille conſenſus, quem talia negotia poſtularent. Sic in fide, in ſchiſmate, totam Eccleſiam perturbante, atque in reformandâ generali diſciplinâ qui caſus ad commune Eccleſiæ judicium à Synodo quoque Conſtantienſi relati ſunt; jam inde ab origine, ac ſub ipſâ tyrannide conſtituti, quanta per Provincias poterant Concilia celebrabant, cum ſede Apoſtolicâ, quæ omnium Eccleſiarum communicatione polleret, conſilia partici-

pa-

(a) Ep. 52. ad Anton. (b) Cyp. ſup. Ep. 13.

(c) Ep. 55. ad Cornel. (d) Ep. 52. (e) Ep. 54.

pabant, ejus operâ totius orbis ſententiam exquirebant.

Nam & illud Eccleſiarum communicationi imprimis inſerviebat, quod Eccleſiæ omnes, Eccleſiæ Principi Romanæ ſcilicet, ſocietate connexæ, per eam ad cæteras conſilia ac decreta perferenda curarent. Hinc illud Arelatenſis Concilii primi ad Sanctum Sylveſtrum Papam: *Quid decreverimus communi conſilio*, (a) *charitati tuæ ſignificamus, ut omnes ſciant quid in futurum obſervare debeant*, cùm à Romano Pontifice tanquam omnium præſide, Canones mitterentur. Quò pertinet illud in epiſtola ad eundem Papam: (b) *placere hæc per eum potiſſimùm qui majores Diæceſes teneret, omnibus fratribus inſinuari.* Quare hæc monita non ita accipienda ſunt, tanquàm unum id eſſet Romani Pontificis miniſterium, ut veluti juſſus aliorum decreta perferret ad alios. Non ita: ſed ad eum perlata decreta, cùm inde ad alios pervenirent graviore auctoritate aucta commeabant, Romanique Pontificis omnium capitis nomine, ad omnes jam Eccleſias pertinebant. Hæc ſcripta ſunt anno Chriſti 314. cùm vix perſecutionis deferbuiſſet æſtus, antequàm ullum Concilium œcumenicum eſſet celebratum: & cùm Concilium generale primum, Nicænum ſcilicet, tardiſſimè poſt natam Eccleſiam, atque anno demùm Chriſti 325. quarto ſæculo adunatum fuerit, nihil novi evenire ſenſit Eccleſia, quippè quæ jam inde ab origine, quantùm tempora finerent, in unum ſeipſa colligeret; atque à particularibus cauſis ſecerneret res maximas, quæ communi Epiſcoporum conſilio, Romano Pontifice totius Collegii duce, finiri conſueviſſent, nec mirum in rebaptizationis quæſtione ſub Stephano & Cypriano, perſecutione vigente, tamen ab Auguſtino deſideratam Concilii generalis auctoritatem, cui Cyprianus acquieſceret: Etſi enim nondum Concilia generalia congregata erant, ſummâ tamen ipſâ valebat ea res, quæ ab iis cœtibus quærebatur, nempè conſenſio, cui certæ & exploratæ Cyprianus cederet.

Jam quod pace partâ, Conciliiſque Generalibus congregari (c) ſolitis, Concilia rem incertam dicunt, quia dubium eſt per quos & *quomodò* conſtitui debeant; hominum eſt ut leniter dicam, nodum in ſcirpo quærentium: vanas enim & inanes difficultates congerunt; non conſtare ſcilicet an Concilia ex Epiſcopis tantùm, an etiam ex Presbyteris conſlentur neceſſariò: quantus numerus aut Epiſcoporum aut Provinciarum adeſſe debeat: quinam *ex jure*, quinam *ex privilegio*: an per ſe, an per procuratores: tum quæ ratio abſentium & excuſatorum haberi debeat; imò an Concilium univerſale ſit; quæ cùm dixerint, eò rem redigi volunt, *ut ſuprema & infallibilis ſit ſummi Pontificis ſententia, quam ſeu regulam ſemper tutò ſequantur fideles.* Quæ profectò ſi quid valent, illud efficient, ut Conciliorum generalium omnem omitti mentionem præſtabilius ſit: an enim id agunt, ut unus Pontifex, cuicumque cœtui voluerit, Concilii generalis nomen adjiciat? an ut Concilia generalia haberi, ut non haberi perindè ſit? Id quidem nonnulli apud ſe ſentiunt; ſed palam promere pudor, & Chriſtiani orbis reverentia prohibet. Ergo vel hæc omittant vel nobiſcum ſolvant. Cæterùm plana ſolutio eſt; primùm enim certâ traditione conſtat ſufficere, ut Epiſcopi Concilio præſtò ſint; tum illud Concilium eſſe œcumenicum cui

Bbb 3 Papâ

(a) Init Conc. Arel. T. I. Conc. Gall.
(b) Ep. ad. Sylv. P. ibid.

(c) *Anony.* tract. de Lib. L. 5, C. 2. n. 17.

Papâ auctore, pro œcumenico Concilio ſe gerenti Eccleſia univerſa communicaverit. Hinc Concilii Conſtantienſis auctoritas aſſeritur. Hinc prioribus Baſileenſibus geſtis ſua firmitas conſtat. Neque nocuit ea diſſolutio, quæ ab ipſo quoque Eugenio quarto nulla & irrita declarata eſt; cùm totus Chriſtianus orbis haud minùs ſanctæ Synodo pro œcumenicâ ſedenti & agenti communicaret.

Papâ autem auctore dicimus, ordinariè quidem, ac niſi ipſa neceſſitas aliud expreſſerit; quod ſchiſmatis cauſâ aliiſque in caſibus admitti ab omnibus ſummo conſenſu vidimus. Sed quoniam in Conciliis non ſtatim ſemper æquè perſpecta eſt nominis Chriſtiani repræſentatio, quin interdum dubitari contingat, (a) an aliquod Concilium verè generale ſit; tùm Eccleſiæ conſenſu rem confici, Romanorum quoque Pontificum auctoritate oſtendimus.

Jam qui omnia incerta & perturbata eſſe volunt, niſi Chriſtiani aliis Eccleſiis, & Epiſcopis perinde habitis, in unius Romani Pontificis infallibilitate acquieſcant, in majores turbas ſe ipſi conjiciunt: certè enim in Eccleſiæ Catholicæ decimo ſeptimo ſæculo vivimus, nec dum de illâ infallibilitate inter orthodoxos pioſque conſtitit. Atque ut Conſtantienſem & Baſileenſem Synodos omittamus, viri docti ſanctique ei vehementiſſimè reſtiterunt: & quidem privati multi multa inclamârunt, & incautas cenſuras profuderunt. Eccleſia Catholica ac Roma ipſa nihil egit quo noſtri vel leviter notarentur. An Eccleſia ut tuta tranquillaque eſſet, noſtram ætatem, ac propè jam elapſum decimum ſeptimum ſæculum expectabat? Ergo neceſſe eſt, ut priorum animorum quietem tutiſſimam, in ipſo Eccleſiæ Catholicæ conſenſu collocemus: neque enim fieri poteſt, ut in Romani Pontificis dubia infallibilitate acquieſcant, quin dubia illa infallibilitas, ne infallibilitas quidem eſt à Chriſto conceſſa, qui ſi eam conceſſiſſet, Eccleſiæ quoque ſuæ inde ab initio revelaturus eſſet, ne non revelata eſſet inutilis.

(a) Vid. ſup. L. 14. C. 14. 15. &c.

CAPUT XXXII.

Recapitulatio eorum, quæ ad Caput IV. declarationis Gallicanæ dicta ſunt, atque imprimis eorum quæ libro XII. & XIII.

Abſoluto noſtro ad Caput IV. declarationis Gallicanæ tractatu, ſupereſt ut quæ hîc dicta ſunt ad rei memoriam in compendium redigamus.

PRimùm illud præſtruximus rem eſſe judicatam: quod ſic conficimus: (a) judicatum in Concilio Conſtantienſi Papam, etiam in fidei queſtionibus, Concilio ſubjici oportere. At qui errare non poſſit, in fidei negotio alteri ſubjici nefas. Non ergò Papa is eſt, qui errare non poſſit. Rurſùs in illo Concilio de Papâ, ut eſt Papa, actum eſt, non autem de Papâ, ut eſt privatus Doctor. Ergò Papa, etiam ut Papa, non is eſt, qui errare non poſſit. At Conſtantienſe Concilium à totâ Eccleſiâ, atque adeò à Romanis Pontificibus comprobatum fuiſſe, rationibus adſtruximus neceſſariis. Ergò Papam non eum eſſe quem dicunt, res inter judicatas haberi debet. Hoc certiſſimum præjudicium. Nunc ad rem. ſi ad adhuc injudicata eſſet, conficiendam, hoc fundamentum (b) poſuimus, à Patribus vim ſummam & inde-

(a) Vid. ſupr. L. 12. c. 2. 3. 4. (b) Ibid. c. 5.

declinabilem eſſe repoſitam in eo, *quod ubique, quod ſemper eſt creditum.* Non ergò in eo quod ſolus Papa definiat exinde Concilia generalia ab Apoſtolico uſque Concilio perſecuti ſumus; quod Apoſtolicum Hieroſolymitanum Concilium Actorum XV. relatum, normam cæterorum datamque in eo quæſtionum finiendarum formam, & ipſa auctoritate Apoſtolici nominis, & ſancti Cæleſtini Papæ, ſanctæque Synodi Quintæ ſententia, & omnium poſteà ſæculorum ſecutâ praxi oſtendimus, collatiſque geſtis comperimus, ubique valere Apoſtolicum (a) illud: *Viſum ſpiritui ſancto & nobis*, atque illud, *viſum eſt Spiritui ſancto*, cum illo, *& nobis*, hoc eſt cum ipſâ Epiſcopalis atque Apoſtolici ordinis unitate eſſe conjunctum. Non ergo quod nunc fingunt, Synodos habere a Papâ, ut recta decidant, ſed à Spiritu Sancto, eique conjunctâ univerſalis Eccleſiæ auctoritate ac teſtimonio.

Hìc igitur Conciliorum geſtis evolutis apparuit ita eſſe Eccleſiam conſtitutam (b) ut ſiquidem primæ ſedis ſententiæ conſenſum accommodaret ſuum, quæſtiones finitæ haberentur: ſin autem graves altercationes orirentur, adunatâ Eccleſiâ opus eſſet: compertumque item eſt, eô quidem rerum ſtatu, (c) primæ ſedis ſententiam, Concilii œcumenici convocatione ſuſpendi; remque tantâ Eccleſiæ adunatæ auctoritate geſtam, ut de Pontificio decreto quæreretur, rectenè haberet, necnè, reſponderetur que à Patribus, ſi decretum probaretur, probandum videri; non quia falſum eſſe non poſſet, ſed quia verax eſſe, facto examine comperiſſent. Atque omninò quo ritu cœterorum epiſtolæ, eodem quoque ritu Romanorum Pontificum decretales epiſtolas examinatas, evolutis, geſtis, & Synodi Quintæ (d) auctoritate monſtravimus. Quo item loco patuit Romanorum Pontificum epiſtolas & fuiſſe autenticas, totâ ſcilicet ſedis Apoſtolicæ auctoritate prolatas, neque tamen fuiſſe normam fidei, cùm de illis quoque quæſtio haberetur: de Synodis autem nunquam eo ritu eſſe quæſitum; ſed obedientiam ſtatim conſecutam: non aliâ cauſâ tanti diſcriminis, quam quod illa decreta retractabilia, hæc irretractabilia, viderentur.

Atque hæc etiam de probatiſſimis Romanorum Pontificum decretis facta eſſe vidimus. Jam quædam demonſtravimus à Sanctis Synodis improbata conſtituta & reſponſa, quæ Romani (e) Pontifices, putà Vigilius & Honorius, ritè interrogati ad Eccleſias edidiſſent. Non ergo valere illud, pro privatato Doctore eſſe edita, omneſque vitilitigationes ita incidimus, ut quomodocumque reſpondeant, quoſdam Pontifices (f) Apoſtolico officio confirmandi fratres, in neceſſario articulo defuiſſe conſtet.

His complexi ſumus primorum octo (g) Conciliorum traditionem noſtræ ſententiæ congruentem, quibus deinde Conciliis reliqua omnia conſentire, ex actis & ex Romanorum Pontificum conſenſione docuimus.

Quin etiam oſtendimus, quæſtionem (h) hanc noſtram, vel ipſâ operoſiſſimâ Conciliorum generalium convocatione confectam; ne fruſtrà Eccleſia collectis toto orbe Patribus, quærere laboraret auctoritatem irrefragabilem, quæ ſtatim in Romano Pontifice, vel ſolo, præſtò eſſet. Ac ſiquidem Papa per ſe infallibilis, conſilio tantùm atque admonitione indigeret, quod nunc comminiſcuntur; adſciſcendos fuiſſe eos, qui doctrinâ, non eos qui auctoritate pollerent; qui Papam docerent, non qui cum eo conjuncti docerent, Eccleſias. deni-

(a) Ibid. c. 6. (b) C. 7. & ſeq. uſque ad 34. (c) C. 10. (d) C. 19.

(e) C. 20. (f) C. 21. (g) C. 34. & ſeq. uſque ad finem L. 12. (h) Lib. 13. c. ultim.

Digitized by Google

denique qui admonerent, non qui conjudicarent & condecernerent; atqui omninò conſtiſtit non ita eſſe geſtum; ſed quæſitam in Conciliis non tantùm majorem lucem, ſed etiam majorem, jamque irrefragabilem auctoritatem. Non ergò ſummam illam & indeclinabilem vim in Romano Pontifice collocabant.

Quod autem objicitur, ſuperioritatem atque infallibilitatem Romano Pontifici à Conciliis generalibus jam eſſe adjudicatam, Lugdunenſique ac Florentinâ, Lateranenſique Synodis quæſtionem judicatam, & Conſtantienſia jam Baſileenſiaque ſoluta eſſe decreta; primùm quidem præſtruximus, peſſimè agere eos, qui Eccleſiaſtica decreta collidant, non concilient. Tùm (c) illud; perperàm pro judicato haberi, quod palàm à noſtris aſſertum, à ſanctà Tridentinà Synodo, (d) atque à Pio IV. pro integro ſanoque ſit habitum. Denique ne quid deeſſet, id quoque ex geſtis probavimus, Lugdunenſem, Florentinam, Lateranenſem Synodos nihil nocere Conſtantienſibus, neque Baſileenſibus prioribus (e) geſtis; ſed Conciliorum omnium unam eſſe faciem, traditionem unam.

His igitur confectis, illud (f) argumentum, quod ex Conciliorum confirmatione repetebant, ſolvimus, docuimuſque ipſum confirmare quid ſit; neque eo quidquam ſuperioritatis includi; vanoſque eſſe eos qui Synodorum decreta; aut qui ſaltem anathemata à confirmatione ſuſpendunt, Conciliorum omnium (g) geſtis evolutis pandimus. Confutamus denique qui Epiſcopalem poteſtatem ac jurisdictionem, à Papali poteſtate ac juriſdictione manare contendunt; opponimuſque his novellis ſive adinventionibus, ſive adulationibus, ſeu potiùs ludibriis, cùm priorum ſæculorum firmam, ac Scripturæ inhærentem doctrinam, tum Gallicanorum Epiſcoporum, ac noſtræ Facultatis conſtantem ſententiam.

(c) L. I. c. 1. 2. 3. 4. (d) L. XIII. c. 35. 36. 37. (e) L. X. (f) L. XIII. uſque ad cap. XI. (g) Ibid. c. XI. uſque ad finem Libri.

CAPUT XXXIII.

Recapitulatio eorum quæ ſunt in Libro XIV.

His quidem abſolvimus, quæ ad Conciliorum generalium praxim ac traditionem attinebant. At ſequente libro de rebus ſine Concilio generali tractatis dicere aggredimur. Ac ſtatim (h) id conſtituimus, ad finiendas fidei quæſtiones ſufficere Papæ judicium, niſi gravis diſſenſio conſequatur. Quo loco exponimus illud ſancti Auguſtini de Pelagianis (i) dictum; *cauſa finita eſt:* poſteàquàm ſcilicet à ſede Apoſtolicâ reſponſa venerunt: & illud ejuſdem: *Datum Pelagianis competens ſufficienſque judicium.* Collatâque cauſa Pelagianorum cum illâ Cypriani de rebaptizandis hæreticis, ex Auguſtino effecimus, ut Pelagianorum potiùs quàm Cypriani cauſa per Papæ judicium finita intelligatur: quòd de Pelagianis quidem, ut apertè hæreticis tota Eccleſia conſentiret; Cypriani verò quæſtio *magnis altercationum nebulis involuta*, Concilii univerſalis ſententiam poſtularet. Non ergò in eo caſu ſancti Stephani judicium, totâ licèt ſedis Apoſtolicæ auctoritate prolatum, à ſancto Cypriano, à ſancto Auguſtino, atque aliis orthodoxis pro ultimo & irrefragabili eſſe habitum.

Qui deindè ut hoc argumentum eluderent, reſponderunt, Rebaptizationis (k) quæſtionem à Cypriano & Auguſtino, non inter fidei quæſtiones, ſed inter adiaphora eſſe repoſitam, Patrum teſti-

(h) C. 1. (i) C. 2. 3. 4. 5. (k) C. 6. 7. 8. 9.

Digitized by Google

teſtimoniis obruimus, docuimuſque omninò rebaptizationem eam, ex ipſis quibus tunc propugnabatur, argumentis ad manifeſtam hæreſim pertinere.

Multa poſteà exempla ac decreta retulimus, quibus conſtet; generales (a) quidem omnes, ut Cæciliani, & ſancti Joannis Chryſoſtomi; præſertim (b) verò fidei, ut Origeniſtarum, ſemi-Eutychianorum, Scytharum Monachorum, Elipandique cauſas, nonniſi univerſali conſenſione pro terminatis habitas, in eamque (c) ſententiam cum cæteris omnibus, Romanos quoque Pontifices, ſimplicium, Gelaſium, Gregorium, alios conſentire: non ergò ſummi Pontificis judicium per ſe antè conſenſum, pro irreformabili eſſe habitum. De (d) ſancto quoque Leone Libro XII. & XIII. confectum eſt; cùm de Concilio Chalcedonenſi ageremus.

Quem ad locum oſtendimus, (e) quæ ſit illa obedientia ſecundùm Canones, quam ſummo Pontifici præſtarent Epiſcopi & Eccleſiæ; idque Conciliorum & ipſorum Pontificum auctoritate firmavimus: neque unquam ab Epiſcopis poſtulatum, ut decreta Pontificia etiam indiſcuſſa reciperent. Quo item concluſum, ad ſummam & indeclinabilem auctoritatem, conſenſum Eccleſiæ eſſe neceſſarium.

Hinc oſtendimus viris bonis ſanctiſque non fraudi fuiſſe, quod poſt Romanorum Pontificum in fidei quoque negotiis, pronuntiata etiam veridica, tamen ſuſpenſo animo manerent, donec Eccleſiæ conſenſus accederet; id, inquam, bonis viris nunquam (f) fraudi fuiſſe; non Polycrati Epheſio, aliiſque Aſianis; non Sancto Cypriano, ſanctoque Firmiliano, eorumque Collegis, tot ac tantis viris: non Gallis noſtris ac ſancto Columbano, quibus Romanorum Pontificum Pelagii I. ac Bonifacii III. ſuſpecta erat fides, eò quòd (g) Concilium V. pro œcumenico approbâſſent: non item Gallis noſtris: quòd Nicænam II. Synodum, Papa auctore ac præſide geſtam, ad quam vocati non eſſent, pro œcumenica non agnoſcerent, neque ullo modo admitterent; non omnibus denique Conciliis, quæ Romanorum Pontificum latas, etiam de fide, ſententias, nonniſi quæſtione habitâ, ſuſciperent. Ex quo illud argumentum: Si Romani Pontificis judicium pro irreformabili eſſet, non profectò qui poſt illud per Eccleſias promulgatum, ſuſpenſo animo manerent, orthodoxi haberentur. Habiti autem ſunt orthodoxi. Non ergo illud judicium pro irreformabili habitum.

His ſubjungimus claram (h) profeſſionem Romanorum Pontificum Innocentii III. Gregorii XI. Pii etiam IV. qui ſibi à Concilio, aut à Chriſto metuerent, ſi publico officio functi, falſa ac fidei adverſa reſpondiſſent. Non ergò exiſtimâſſe eos, ſe in fidei negotiis, Apoſtolico fungentes officio, fuiſſe infallibiles. Quo loco attulimus Joannis XXII. totâ Eccleſiâ (i) promulgatam fidem, & Eccleſiæ judicio ab eo eſſe ſubditam, & à ſucceſſore ad examen revocatam, non ergò eam fidem pro infallibili fuiſſe habitam.

Atque interim conſtitit, qui de Pontificis judiciis dubitarent, non tamen dubitâſſe de fide Apoſtolicæ ſedis: ergò hæc duo ſtare poſſe, & Pontificem etiam judicantem errare potuiſſe, & tamen ſedis Apoſtolicæ non defecturam fidem.

Quo item loco claruit, multos incidiſſe caſus; quibus ſedi Apoſtolicæ ac Pontificiæ auctoritati laboranti nihil aliud ſubveniret, niſi Eccleſiæ Catholicæ auctoritas, id Eccleſiæ Romanæ ſtatus X. Sæculo; 2. ingens illud ſchiſma XIV. Sæculo demonſtrâſſe: ſtetiſſe (k) interim

Ccc unâ

(a) C. 10. 11. (b) C. 16. & ſeq. (c) C. 14. & 15. (d) L. XII. c. 17. 18. L. XIII. c. 45. (e) L. XIV. c. 21. 22. (f) C. 23.

(g) C. 24. 25. (h) C. 27. 28. 29. (i) C. 28. (k) C. 30. 31.

unâ Eccleſiæ Catholicæ auctoritate & ope ſedem Apoſtolicam, ac Pontificiam dignitatem; nec minùs (b) potuiſſe ſuccurrere Eccleſiam, ne quibuſdam licèt Pontificibus, falſa docentibus, ſedes tamen Apoſtolica, aut ſeries Pontificum à fide abrumperetur.

Cui etiam rei ſerviunt graves Romanorum Pontificum, (c) Liberii, Zozimi, aliorum plurimorum commemorati lapſus; rejectaque in ſingulis caſibus vana effugia; & clarè demonſtratum aberrâſſe à fide eos, etiam Apoſtolico officio defungentes. Qui lapſus memorati, non ad improperium; ſed ut illud conſtet: cùm Romani Pontifices, etiam ut tales, aliena à fide docent, haud minùs Eccleſiam Catholicam, fidemque Romanam, ac Sedem Apoſtolicam, tanquam fidei caput, & communionis Eccleſiaſticæ vinculum, perſtituram.

Quem ad locum pertinent (d) ea quæ pro Joanne XXII. ab ejus ævi Doctoribus, ac præſertim Jacobo Sanctæ Priſcæ Cardinale, mox Benedicto XI. dicta ſunt: ideò potuiſſe ab eo Nicolai IV. decretalem tolli, aut corrigi, quòd Romani Pontifices errare poſſent etiam determinando de fide. Id ſæculo XIII. ut certum proponebant: id in gloſſis quoque Romanis ad Joannis XXII. decretales (e) habebatur, cui addendum illud quod primo & (f) ſecundo Libro eſt dictum, XIV. & XV. ſæculo, non modò Alliacenſem, Gerſonem, Toſtatum & alios pios ſanctoſque viros, ſed etiam (g) Joannem à Turrecremata ejuſque conſortes, qui Eugenio IV. adversùs Baſileenſem Synodum, tanto ſe ſtudio adjunxiſſent, id pro certo potuiſſe, quòd à Romano Pontifice falſa & erronea definiri poſſint, ejuſque judicio Concilii judicium anteponi oporteat XVI. denique ſæculo Dominicum Jacobatium (h) Cardinalem, haud abſimilia Romæ quoque docuiſſe: Adrianum verò Florentium Ultrajectinum, id Lovanii deditâ operâ defendiſſe: mox eundem virum, jam Caroli Quinti præceptorem, Epiſcopum, Cardinalem, Papam, non eam ſententiam retractâſſe, imò potiùs recudiſſe, neque (i) quemquam Theologorum contrà inſurrexiſſe, imò illi faviſſe Lovanienſes ſuos, denique decimo ſexto ſæculo exeunte, oriri cœpiſſe privatorum quorundam Theologorum dubias cunctanteſque cenſuras: Eccleſiam verò Catholicam, (k) Tridentinumque Concilium, ac Sedem Apoſtolicam, ab omni penitùs cenſurâ temperâſſe. Hæc, credo, cogitantes cenſores noſtros pudeat, ex ſuâ dubiâ novellâque ſententiâ, novum fidei articulum repentè condere; Pariſienſiumque ſententiam, tot retrò ſæculis, ſaltem innoxiam nunc demum proſcribere, ex trepidis Bellarmini aliorumque cenſuris, inſuper in re tam novâ, tam fluxâ, tam incertâ, omne Eccleſiæ Sediſque Apoſtolicæ præſidium collocare.

CAPUT XXXIV.

Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo Libro dicta ſunt, de Romanæ Sedis ac fidei firmitate; ac de illis verbis; Tu es Petrus.

ULtimo loco docuimus, noſtram ſententiam cum Romanæ Sedis, Romanæque fidei æternâ firmitate egregiè cohærentem; conſenſuque Patrum id obtinuimus, ut qui de hujus aut illius Romani Pontificis definitione dubitâſſent, haud minùs certam tutamque Romanæ fidei, Sedique Apoſtolicæ adſcriberent æternitatem. Atque hinc argumentum noſtrum: ſi quid eſſet periculi in eâ ſententiâ, quæ Romanum Pontificem negat eſſe infallibilem; maximè ex eo quod, cùm ipſe deficeret, Eccleſiæ Catholicæ, vel ſaltem Sedis Apoſtolicæ periclitaretur fides: atqui demonſtravimus, ex eo quod Romanus Pontifex unus aut alter deficiat, haud eò minùs ſtare, non modò

(b) C. 32. (c) C. 30. 31. 32. (d) C. 46. 47. (e) C. 47. (f) Vid. ſup. L. I. c. 5 & ſeq. (g) Vid. ſup. L. II. c. 1. & ſeq. (h) Vid. ſup. L. I. c. 12.

(i) C. 13. & ſeq. (k) L. I. c. 1. 2. 3. 4.

Digitized by Google

dò Eccleſiam Catholicam, ſed etiam Romanam Sedem, atque fidem. Ergò in eâ ſententiâ nihil eſt periculi. Quo loco Chriſti de Petro & ſucceſſoribus promiſſa dictaque ex perpetuâ Patrum traditione ita expoſuimus, ut & noſtra tueremur, & Hæreticorum audaciam retunderemus. Sed quoniam noſtri cenſores Chriſti dictis præfidere videntur, quæ in hunc contulimus locum, paucis repetimus: atque id Scholaſtico more, ad juvandos eos, qui hoc genere delectantur.

Locus (a) ille; *Tu es Petrus*; id effecit ut Petrus, quique Petri vice, Apoſtolici ſive Epiſcopalis collegii Princeps futurus ſit, ex officio teneatur exemplo Petri, communem fidem omnium nomine promere, omneſque Chriſtianos movere ad fidei unitatem, ex quo ſequitur, cùm eo munere benè defungitur, ipſum, fidemque ab eo expoſitam, eſſe Eccleſiæ fundamentum.

Neque verò dicant, quemvis alium Epiſcopum ac Doctorem, eo modo futurum Eccleſiæ fundamentum, ſi vera prædicet: in eo enim vis eſt; quod Petrus ejuſque vice Romani Pontifices Petri ſucceſſores ad id conſtituti ſint. Quò fit ut illud officium, ille magiſtratus, illa poteſtas ad unitatem movens fidei, ſit Eccleſiæ fundamentum: neque tolli ab Eccleſiâ aut ullâ unquàm vi labefactari poſſit.

Dices; non modò in genere Pontificale officium, ſed quivis Romanus Pontifex Petri ſucceſſor, petra eſt, fundamentum eſt: ergò immobilis eſt. Diſtinguimus: petra eſt, fundamentum eſt, officio; concedimus: ipſâ re, ſemper & neceſſariò; negamus.

Inſtant: non mortalis ædificii fundamentum deficere non poteſt; at Eccleſia immortale ædificium eſt, ergò quiſquis eſt Eccleſiæ fundamentum, is deficere non poteſt. Hoc argumento facilè concludi poſſet, Papam ne mori quidem poſſe, neque vacare poſſe Sedem Apoſtolicam, ne Eccleſia interiret. Ergò ne nimis probes ita diſtinguito: quòd immortalis ædificii fundamentum deficere non poſſit, primarium, qui Chriſtus eſt, verum; ſecundarium ac miniſteriale, qui Papa eſt, rursùs diſtinguito, deficere non poteſt abſolutè & univerſim, hoc eſt, ſummâ ipsâ, & quoad integram ſeriem & ſucceſſionem; verum: ſecundùm quid & accidentariò & particulariter; falſum eſt.

Exemplum adduci poteſt ab ipsâ fundamenti ratione, à quâ deducta Chriſti locutio eſt: ædificium enim ſtare nequit, penitùs excuſſo fundamento; non autem ſtatim omne collabitur, ſi ſit aliqua in fundamento labes facilè ſarcienda. Ita fieri nequit, ut ipſe primatus, ipſum Pontificale officium in Eccleſiâ intereat; neque enim inſtitutum à Chriſto officium aboleri poteſt. Ipſe ergo Papatus, ipſe Primatus, ipſa ſucceſſio certum fundamentum eſt; ex Romanis Pontificibus particularibus velut eximiis lapidibus conſtat. Summâ ergò conſiſtat oportet. Certè aliquis lapis, aliquis ſummus Pontifex excuti ac labefactari poteſt, nullo totius ædificii periculo: aliud enim petram ipſam excindi, aliud aliquam ejus quaſſari partem.

Exemplum aliud ſumi poteſt ab ipſo Epiſcopatu, qui abſolutè in Eccleſiâ ceſſare non poteſt, eò quòd ſit officium à Chriſto inſtitutum, neque ſi aliqui Epiſcopi, ideò ipſe Epiſcopatus concidit, dicente Chriſto ad Apoſtolos: *Ecce ego vobiſcum ſum*: Hæc enim promiſſa, ſummâ ipſâ valent: ita de Papatu dicendum: nec magis fieri poſſe, ut Papale, quàm ut Epiſcopale officium in Eccleſiâ intereat.

Eodem modo ſolvitur illud quod aiunt, in eo vim eſſe, qui petra eſt; quemvis autem Papam petram eſſe: vim ergò repoſitam non tantùm in univerſis, ſed etiam in ſingulis: reſpondetur enim, vim quidem ipſam invictam & inconcuſſam in eo eſſe, qui petra principalis & angularis eſt, nempè in Chriſto: neque tamen negandum eſt in ipſâ miniſteriali pe-

(a) Vid. ſup. c. 1. & 2.

trâ vim eſſe, maximam illam quidem, ac præcipuam; ſed tamen partialem; ita ut totum ipſum parti prævaleat, ut ſæpè diximus: conſiderandum quippè eſt, cui ſit firmitatis adjecta promiſſio, & unde petita ſit, & quidem à Chriſto petitur: *ædificabo*, inquit, unde continuo ipſi adjicitur Eccleſiæ; *& portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adversùs eam*, ut vim ipſam eſſe doceat ab eo qui ædificet, qui totum ædificium ſuâ virtute contineat, hoc eſt, ab ipſo Chriſto.

Si qui autem Interpretes illud; *portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam*: ad petram quoque referunt; Primùm quidem pauci ſunt, ac pro uno mille in contrarium recenſere poſſumus, tum qui ita interpretantur, non ipſum Romanum Pontificem ſemper, ſed quemvis fidelem in Chriſto conſiſtentem ſpectant. Tertiò eò nos ducit & verborum tenor, & ſumma Interpretum, ut ipſa Eccleſia ſit, contra quam inferi prævalere nequeant. Poſtremò & illud docuimus, quo ſenſu Petra ipſa miniſterialis, ſedeſque Apoſtolica, Eccleſiarum Caput, everti nequeat; ipſâ ſcilicet toti Eccleſiæ corpori promiſſâ & adjectâ vi.

CAPUT XXXV.

***Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo libro dicta ſunt circa illud*; Rogavi pro te.**

JAm in eo, (a) *rogavi pro te*, diſtinguendum diximus quod ad præceptionem, & quod ad promiſſionem pertinet: ac præceptionem quidem ſemper, promiſſionem verò non ſemper implendam. Atque in promiſſione rurſùs diſtinximus, quod Petro eſſet proprium, & id quod ad poſteritatem tranſiturum eſſet: ac Petro id eſſe proprium, quod Petri ſingulari perſonæ; tranſiturum autem ad poſteritatem quod Petro figuram Eccleſiæ gerenti, & quod Petro Eccleſiæ principalis fundatori promittitur.

(a) Vid. ſup. c. 3. 4. 5.

Quam ob rem tria hæc ex æquo vera eſſe; fidem, fideique conjunctam veram profeſſionem, primùm in perſonâ ſingulari Petri nunquam defecturam, ac poſteà eandem fidem, quam Petrus prædicavit, cùm in Eccleſiâ Catholicâ, tùm in Eccleſiâ particulari Romanâ, ubi Petrus Sedem fixit, æternùm victuram, totoque orbe celebrandam. Unde jubeatur confirmare fratres, non modò ipſe Petrus, ſed quicumque in illâ ſede ſederit.

Hinc noſtrum argumentum: Non poteſt à nobis quidquam exigi amplius quàm ut Chriſti promiſſio certiſſimè impleatur. Impletur autem Chriſti promiſſio, ſi Petrus ipſe, ſi Eccleſia Catholica in Petro figurata, atque Eccleſia Romana à Petro fundata, æternùm in fide manſerint. Neque ad id neceſſe eſt, ut quivis Romanus Pontifex ſit infallibilis. Non ergo id à nobis poſtulari poteſt. Quod cùm per ſe clarum ſit, tum illud invictum: de fide ipſâ agi; quâ corde credimus, eique conjunctâ fidei confeſſione, quâ nempè ad ſalutem ore confitemur. Ergo ad implendam Chriſti promiſſionem, quærendum aliquid eſt in quo fides ipſa, quâ intùs creditur, nunquàm defectura ſit. Non autem talis eſt quivis Romanus Pontifex, neque aliud quidquam eſt præter ipſum Petrum, atque in Petro intellectam EccleſiamCatholicam, peculiaremque Romanam. Non ergò aliud quidquam ad Chriſti promiſſionem pertinet.

Dices: Quivis Romanus Pontifex jubetur (a) confirmare fratres; qui autem titubat, non ipſe confirmat. Nullus ergo Romanus Pontifex titubat. Id cenſores noſtri paſſim; id noviſſimus Auctor Anonymus ubique inculcant. Argumentum vaniſſimum, quod ſæpè notavimus;ab eo quod fieri debeat, ad id quod ſemper futurum ſit, ſive ab injuncto officio ad effectum neceſſariò ſecuturum.

At enim cuicumque officio ſua eſt adjuncta gratia, quâ impleri poſſit fatemur: qua neceſſariò impleatur, non ipſi quidem dixerint: Simi-

(a) Tract. de Lib. L. VII. c. 11. &c.

Simile argumentum in illo præcepto: *Paſce oves meas*, certè ad illud implendum officium requiritur ſumma præ cæteris Charitas, dicente Domino: *Simon Joannis, diligis me plus his. Paſce oves meas.* Neque illa ſumma Charitas ad paſcendum gregem minùs neceſſaria eſt, quàm inconcuſſa fides ad fratres confirmandos. Ergone concludes: in Romano Pontifice ſemper eſt ſumma Charitas? Abſonum abſurdumque ſit.

Inſtas: at enim Petro illud *ne deficiat fides*, datum eſt ad illud implendum; *confirma fratres tuos*: Confirmatur ex (a) Leone: *pro fide Petri propriè ſupplicatur: tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit.* Totum concedimus: atque omninò conſtat, ideò vel maximè confirmatum in fide Petrum, ut alios certiùs confirmaret. Ergò omnes ſucceſſores æquè in fide confirmati ſunt: nunquam eorum mens victa eſt; quod de Petro Leo dixit; nullo unquam errore, ne intùs quidem laborârunt, aut laboraturi ſunt, quemadmodum Petrus: id aliquis fortaſsè Pighius, non verò ſanus homo, rerumque humanarum expertu dixerit.

Quod ergò noviſſimus Auctor Anonymus verba Chriſti ita connectit: *rogavi pro te, & confirma fratres tuos*: quaſi diceret: *Ego indeficientem tibi fidem impetravi: da operam ne alii deficiant.* De Petro ipſo verum eſt: qui ideò ſit maximè idoneus ad confirmandos cæteros, quòd in eo fides, ne intùs quidem; quâ de re agitur, deficiat. Petri quidem ſucceſſoribus id omnibus tribuere, nec ipſi audeant.

Quod autem idem (c) Anonymus ſubdit, id Petro conceſſum, non ſolùm ipſius causâ, ſed etiam in bonum gregis, rectum eſt. Ut autem proinde in ſucceſſores tranſeat, & illa ſumma Charitas, & ille in fide confirmatus animus, & cætera dona, quæ Petro in bonum gregis data ſunt; falſa conſecutio eſt.

Quomodò autem nos verba Chriſti connectamus reſpectu cujuſvis Romani Pontificis, ſæpè expoſitum eſt, nempè ſic: ut qui Petro ſuccedit, præeſtque Eccleſiæ ſivè univerſali, ſivè peculiari, in quâ Petri fides ſemper victura ſit, is Petri exemplo, ac vice, fratres confirmare jubeatur.

CAPUT XXXVI.

An quemquam hominem infallibilem eſſe ſit congruum, aut Eccleſiæ neceſſarium? An nulla ſit Papæ, niſi infallibilis auctoritas? An Papâ errante nullum remedium?

QUæres cur tantoperè laboremus, ne id tribuamus Romano Pontifici, quod & ipſi & gregi utiliſſimum foret? Reſpondemus, ideò quòd non ratiociniis aut votis duci nos, ſed certis promiſſis certaque traditione niti oporteat: ac ſi vovere, aut potiùs ſomniare placet, certè expetemus homines, ut Romanus Pontifex, tanti gregis ductor, non modò nullo errore, ſed etiam nullo unquam peccato, nullâ ignorantiâ, aut negligentiâ, aut cupiditate teneatur. Quod cur Chriſtus non fecerit, ne quæri quidem fas eſt.

Pari jure quærerem, cùm Chriſtus Apoſtolis dixerit: *Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi;* cur non Epiſcopi Apoſtolis ſubſtituti, æternæ fidei promiſſo gaudeant? Valebit fortaſſe illud ſancti Auguſtini aliâ occaſione dictum, non id convenire (a) huic tentationum loco; *in quo tanta ſit infirmitas, ut ſuperbiam poſſit generare ſecuritas.* Atque ideò factum eſt, ut illud, *vobiſcum ſum*, deficere poſſit in ſingulis: ipſâ tamen ſummâ & univerſim valeat: quod idem in Romanorum Pontificum ſeriem meritò conferri poſſit.

Quod autem objiciunt, ſi Romanus Pontifex falſa definiat, actum eſſe de fide, nullumque remedium; ac ruitura om-

(b) Serm. 3. de anniv. aſſump. (c) Ibid.

(a) De Corr. & grat. c. 13.

omnia, cùm omnes ei ſtatim parere debeant. Quærimus etiam ne parere debeant adversùs juſſa divina Imperanti? Ne ipſi quidem id cogitant; at enim, inquiunt, hàc ſemel apertà januà fas erit omnibus reuiti palàm, neque Romano Pontifici vis ulla adfutura eſt, quà ſua etiam juſta & neceſſaria decreta tueatur. Falſum id quidem: non enim ſi reluctante Eccleſià nihil poteſt, quemadmodum ſub Liberio: aut ſi in gravi diſſenſione, ſententia ſuſpenditur, ut ſub Stephano Papa factum: ideò neceſſe eſt hæſitare Romanum Pontificem, ſtatim atque aliqui obloquuntur. Quin eos & ſuà & Petri auctoritate & reliquorum conſenſu premit, damnatque, neque effugio locus. Inſtant; at ſaltem in gravi diſſenſione, aut incerta erunt omnia, aut periculum ſchiſmatis imminebit, neque quidquam remedii eſt. Neutrum: nam & eruditiores traditione tenebantur, ut factum ſub Stephano Auguſtinus docet; & imperitiores, ſiquidem ſunt Eccleſiæ veri filii, piæ Matris judicium obedientiſſimè expectabunt: at enim repugnabunt Romano Pontifici, quod per ſe ipſum grave eſt malum; grave quidem illud in quocumque negotio; eſſet autem peſtiferum, ſi id ſine ordine & ſine modo fiat. Sed ut non ita fiat, ille Eccleſiæ pacificus ac temperatiſſimus ſpiritus prohibet. Quid autem laboremus in quærendis iis quæ tum facto opus ſit? Sunt quidem ea de re multa à (a) Gerſone non incommodè ſcripta. Verum id ſufficiat: infinita eſſe quæ ille ſpiritus, in ſe unus ac ſimplex, in Donis varius, Eccleſiæ ſuggerat, id quidem certa fide credere nos oportet; non remedia, non auctoritatem defuturam, cùm Eccleſia Catholica diſperſa & adunata tanta poſſit.

Hinc exiſtit argumentum: id tantùm in Eccleſià habendum eſt pro impoſſibili, quo facto nullum ſupereſt veritati præſidium: at in caſu, quem dicimus, tutum ſupereſſet in Eccleſiæ Catholicæ auctoritate præſidium: non ergò ille caſus eſt impoſſibilis. Quæ cùm ita ſint, Eccleſia Catholica ſola eſt, quæ nunquam deficere, nunquam errare poſſit, ac ne momento quidem: unde enim revictura? Pontifex mortuus in alio revicturus: vis enim illa Creatrix Eccleſiæ ineſt. Quod idem fieret, ſi fidei defectu moreretur. At non ut Pontificem, ſi fortè aberrantem Eccleſia Catholica; ita aberrantem Eccleſiam Catholicam, alia Eccleſia Catholica corrigeret, coërceret, amoveret; tamen labaſceret ea, quà omnium animos teneri ac niti oportet, auctoritas; nullumque omninò remedium ſupereſſet, ſi Eccleſia Catholica diſperſa, adunatavè, ſemel à vero deflexiſſet, quare ipſam primitùs & radicitùs immotam eſſe oportet.

Hinc etiam diximus, conſtare ſuam Sedi Apoſtolicæ, Eccleſiarum capiti, firmitatem. Sivè ergò, quod abſit, SacroSancta illa Sedes infidelium tyrannidi ſubſit, ut factum ſub Romanis perſecutoribus; ſivè exagitati Seditionibus Romani Pontifices aliò ſe conferant, ibique conſiſtant, ut perſæpè contigit; ſivè quid aliud humano animo proviſum, aut improviſum eveniat, providebit Deus, ut clara, perſpicua, certa, intaminata, immota conſiſtat, ſeſeque aſſiduè reparet, atque propaget illa Petri ſucceſſio quæ Catholicæ Eccleſiæ radix fundamentumque eſt.

In eà quiſquis quocumque modo à fide deficiat; non tamen Romana, non Petri ac Pontificum interibit fides: ipſi enim immortale ſemen poſt ſe reliquerunt.

Hæc igitur fides, ut mortuo Pontifice non moritur, ita quoque deficiente, non deficit. Atque hoc eſt illud immotum, quod in Sede Petri, ab ipsà Chriſtianitatis origine Patres prædicàrunt.

CA-

(a) L. de examine Doct. &c.

CAPUT XXXVII.

An contraria ſententia dignum aliquid Eccleſiaſticâ gravitate dicat?

QUi aliud poſtulant, nec ipſi ſe capiunt: primum enim non capiunt ipſam fidei vocem: Chriſtus enim ſidem dixit; quâ Chriſtiani ſumus, quamque intùs corde gerimus. Hanc ſi omnibus & ſingulis Petri ſucceſſoribus promiſſam arbitrantur, planè deſipiunt; neque id profectò faciunt. At ſi id vel maximè contendant, nam proindè ſuam confirment ſententiam: eo enim ſenſu Romanus Pontifex, putà Liberius, modò rectè intus credat, licèt exteriùs prava decernat, in fide Petri ſtabit: quod nec ipſi volunt, & eſt abſurdiſſimum.

Damus etiam caſum, quo Romanus Pontifex, putà Honorius, non indocili aut contumaci animo falſa definiat; quid dicent? Defeciſſe in illo fidem? Nequaquam: atque haud magis quàm in Cypriano Sanctiſſimo Chriſti confeſſore defecerit, cùm Synodo convocatâ, falſam pronuntiavit de rebaptizatione ſententiam. Quid ergò? Stetiſſe in fide Petri? ergò ſtante promiſſo, falſam fidei definitionem ediderit; quod maximè reſpuunt.

An dicent, nullum Pontificem neque per contumaciam, neque per imprudentiam de Catholicâ fide, falſa unquam crediturum? Id, credo, ne ille quidem irriſus ab omnibus dixerit Pighius: is enim à Romano Pontifice, non errorem ſanè omnem, ſed contumaciam, qua fiat Hæreticus, amoliri videtur. Ad alia ergò confugiunt; nempè huc, ut Romanus Pontifex, falſa licèt credens, tamen ea decernere aut definire prohibeatur, at nec ſic ſe ipſi intelligunt, qui primùm eam, quam Chriſtus dixit, fidem, in externam ac nudam profeſſionem vertunt: tùm ne quidem capiunt quæ ſit illa profeſſio, quam in Petri ſucceſſoribus extingui poſſe negant.

Ecce enim Joannes XXII. moriens (a) de viſione beatificâ fidei profeſſionem edidit: hanc Benedictus XI. ad omnes Eccleſias Apoſtolicâ auctoritate direxit. Ipſe tamen poſteà, tanquàm re integra, de eodem argumento quæſtionem habuit. Talis ergò profeſſio tam ſolennis, tam autentica, non id fuerit, quod immotum, inconcuſſum, irreformabile, infallibile eſſe velint.

Hùc paſſim decurrunt, ut tum Romanus Pontifex errare non poſſit, cùm Doctorem agit publicum, cùm fungitur officio confirmandi fratres; tanquam Joannes, atque Benedictus non id docuerint totam Eccleſiam, quod dato diplomate, toti Eccleſiæ teſtarentur atque profiterentur. An ergò conſultos interrogatóſque eſſe oportet, ut Doctorem agant publicum, atque Apoſtolico fungantur officio? Quid ſi ipſi ultrò doceant, Eccleſiarum neceſſitate compulſi? Quid quod interrogatos pro officio falſa reſpondiſſe conſtat? Teſtis (b) Honorius, aliique complures, quos interrogatos, etiam ab Epiſcopis, falſa & Evangelicæ adverſa doctrinæ, reſcripſiſſe in confeſſo eſt.

Hìc quidem in varias interpretationes abeunt: (c) Bellarminus enim, jure licèt interrogatos, pro privatis Doctoribus reſpondiſſe dicit. Quod quoniam abſurdum eſt, nec ſtat Romanos Pontifices pro officio rogatos, privatam egiſſe perſonam; ecce Lovanienſes quidam nova comminiſcuntur, nempè urgebat locus Adriani VI. affirmantis certum eſſe; (d) *Quod Eccleſia Romana caput Pontifex poſſit errare, etiam in iis quæ fidem tangunt, hæreſim per ſuam determinationem aut decretalem aſſerendo.* Quo loco mira narrant: *non enim omnia*, inquiunt, *quæ Pontifex etiam conſultus ſcribit, aut reſcribit tanquàm vir doctus & poteſtatem habens, mox habenda ſunt pro definitione Sedis Apoſtolicæ.* Ac rursùs: *multa referuntur ad ſummum Pontificem tanquam ad*

(a) Vid. ſup. L. XIV. c. 28.

(b) Vid. ſup. L. XII. c. L. XIV. c. 36. 37. 38 40. 41. (c) *Bell.* de R. P. (d) Mald. & Vig. in Poſt. Lov. p. 5 9.

ad ſupremum judicem, non quidem ſemper ut ipſe tanquam univerſalis Doctor, ex infallibili Spiritûs Sancti aſſiſtentiâ illa dijudicet: ſed ſæpiùs tantùm, ut auctoritate ſupremâ, ſecundùm ſuam ſapientiam & prudentiam particularem, deſuper dicat judicium; & difficultatibus quæ in facto ſic occurrunt, finem aliquem imponat: ſaltem donec pleniori examine præmiſſo, ſi res ſit gravior, & ad fidem vel bonos mores tendens, ex Cathedrâ à Pontificibus definiatur.

En quot in partes Pontificem ſcindant ac diſtrahant; neque tantùm ſecernant privatum Doctorem à Doctore publico; ſed etiam ab univerſali Doctore ſupremum judicem, & ab ipſâ Cathedrâ ſupremam auctoritatem particulari prudentiâ exercendam; atque ab his omnibus ſegregant Spiritûs Sancti aſſiſtentiam: tanquam ad Apoſtolicum officium confirmandi fratres non iſta pertineant.

Atque hæc dicunt evenire etiam in iis, quæ ad fidem moreſque ſpectent: nam id omninò ibi agebatur, ut ex ipſo argumento, verbiſque ipſis conſtitit: quæ quis intelliget? Ne ipſos quidem arbitror. At unde iſta deſumunt? Ex Scriptura? Ex Patribus? Ex Conciliis? Ex Romanis Pontificibus? Ne verbum quidem. Atque interim hanc novam, recènſque eductam è cerebro ſapientiam, ſi Deo placet, pro fidei Catholicæ decreto venditant.

Ad formulas quippe nos redigunt: & tamen (a) Gregorium II. falſum eſſe fatentur, in quæſtione fidei, cùm evulgare ſe diceret: *Apoſtolici vigoris doctrinam per B. Petrum, unde Apoſtolatûs & Epiſcopatûs initium eſt.*

Hæc ergò tam nobilis formula (b) non ſufficit. Additam volunt excommunicationem. Atqui Alexander III. excommunicationem addidit ei decreto, cujus doctrinam tanquam ex Scripturâ proditam exponens, haud minùs fallebatur, ut vidimus.

Ergò Romani Pontifices edicant oportet doceri à ſe omnes, aut ab omnibus, quæ doceant, teneri oportere, ſiquidem ſe infallibiles eſſe voluerint. Quo ictu quot acta bona probaque concidunt? Quid ſi reverà doceant omnem Eccleſiam, nec docere ſe dicant? Caſſi erunt: quis has ferat inſanias hos de tanto officio, de tantâ perſonâ ludos? At ſi licet adverſariis hæc ex cerebro comminiſci, atque his explicare, quid ſit ex Cathedrâ; & nobis licebit ex Cathedrâ dicere, quod ex communi traditione & conſenſione ſit proditum.

Ac reverà patet via, quâ omne verum decretum Pontificium ab omni erroris notâ eximamus. Nempè confitentur omnes, multa decreta ipſo jure eſſe nulla, quòd ſint contra Canones: quantò magis ſi fidei adverſentur? non ergò habebuntur pro veris Pontificiis decretis, ea quæ ipſo jure nulla ſint.

Quin & illud in promptu eſt cum quibuſdam dicere, nullum Romanum Pontificem, falſum contra fidem profiteri ac pronuntiare poſſe, quando profeſſus ac pronuntians ceſſat eſſe Pontifex.

Sic enim ſanctus Damaſus ac ſanctus Euſebius, aliique Romani Presbyteri, Liberium Arianorum communione pollutum ſtatim reſpuerunt, Felicem agnoverunt; quòd Papa tam notoriè fidem abnegans, atque Eccleſiam perſequens, quodam modo loco dejectus eſſe videatur.

Ac ſaltem licebit dicere, nullum certum Pontificem falſa pronuntiare, cùm falſa pronuntians ſtatim ſit dubius, quippè quem multi graveſque Doctores, nullum ipſo facto eſſe doceant. Quid quod Turrecremata docuit, Papam hæreticum, occultum licèt, ipſo facto ceſſare eſſe Papam: quo caſu contra fidem pronuntians, ipſo conſenſu in hæreſim, Papa eſſe deſierit.

Quòd ſi hæc Eccleſiæ Catholicæ gravitate parum digna videantur, jam omnes eo pariter conſiſtamus gradu, ut Eccleſiam Romanam, ſedemque Apoſtolicam, ſummamque ipſam ac ſeriem Romanorum Pontificum, ſanam, integram ſtare ac Romanam fidem vigere ſtatuamus, quidquid quocumque modo quidam fortè Pontifices doceant, judicentque, definiant.

Finis Libris XV.

(a) Greg. II. Ep. 9. ad Bonif. T. 1. Conc. Gall. (b) Vid. ſup. L. XIV. C. 40.

INDEX

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

COROLLARIUM.

Quod doctrinâ noſtrâ Primatus Romanus non obſcuratur, ſed illuſtratur & confirmatur.

JAM exacto opere gloriari libet in Domino, non modò vindicatam declarationis Gallicanæ, majorumque doctrinam, ſed etiam, quod (a) ab initio polliciti ſumus, adversùs hæreticos, ſchiſmaticos, & quoscumque obtrectatores, Primatum Romanum ac ſedis Apoſtolicæ majeſtatem, optimâ & exquiſitiſſimâ ratione à nobis propugnatam, confirmatam, illuſtratam fuiſſe. Id ita conficimus: ea eſt optima & exquiſitiſſima ratio tuendi & illuſtrandi Romani Primatûs ac Papatûs, quæ cùm abſurda, incommoda, inviſa, ad hæc inania fugiat, maxima, pleniſſima, ac ſufficientiſſima æquè docet. Talis autem eſt ea doctrina, quam, Galli præſertim, tuemur. Noſtra ergo doctrina Papatum Romanum optimâ, & exquiſitiſſimâ ratione confirmat & illuſtrat. Iſtud argumentum cùm pertractavero, perorabo. Res autem planiſſimè conficietur, cùm ad id intelligendum non nova promere, ſed antedicta repetere, & mente complecti oporteat.

I. Regimen Eccleſiaſticum in duobus poſitum; docendâ fide; adminiſtrandâ diſciplinâ: Mennæ Patriarchæ dictum in Conſtantinopolitanâ Synodo: hæc duo à nobis illuſtrari.

(a) Sup. præf. operis.

Ut autem procedamus clariùs, præmittimus Eccleſiaſticum Regimen, cujus Romanus Pontifex Caput ſit, duobus contineri. Primum, docenda fide; Tùm regendâ diſciplinâ. Hæc igitur ſunt, quæ in ſede

Romanâ eminere debeant ; hæc ſunt , quæ de illâ *Sede* , Sancta etiam Orientalis Eccleſia , & ſacer ille Mennas Conſtantinopolitanus Antiſtes , in Conſtantinopolitanâ Synodo prædicabat his verbis : (b) *Non mirum ſi ſua ſequitur magna & Apoſtolica Sedes , ſacras Sanctiones ſanctarum Eccleſiarum inviolatas conſervando , & quæ recta ſunt fidei defendendo , & his qui peccaverunt clementem veniam tribuendo.* Quibus quidem ea duo , quæ protulimus , paulùm inverſo ordine continentur : uti à Romana ſede recta doceatur fides ; regaturque diſciplina : quæ duobus item conſtat ; ſervandis Canonibus , atque ubi neceſſe ſit , relaxandis quod ad veniam , ſivè indulgentiam , atque ad eam , quam vocamus , diſpenſationem pertinet. Hæc ergo Apoſtolica , Pontificia , ac verè Romana ſunt ; hæc à nobis illuſtrari , confirmarique luce clarius oſtendemus : nam de directâ , indirectâve temporalium poteſtate nihil hîc ultrà dixerimus ; quippè quam Eccleſiæ Catholicæ , ſedique Apoſtolicæ minimè profuturam ; plerique ultrò fateantur : Satis enim illi quidem , Davidem armis paſtoritiis expeditiorem , ac fortiorem futurum , alienis armis gravari & impediri , potiùs quàm ornari intelligunt.

(b) Conc. Conſtant. ſub Mennâ Act. I. tom. 5. Conc.

II. De fide: in quot abſurda adverſarii ſe induant , è re Eccleſiaſticâ eſſe ea reſecari ; ac primum in antiquis.

Primùm igitur ad fidem quod attinet : à nobis tribuuntur Romanæ ſedi , ac Romano Pontifici , quæ , remotis incommodis , ſivè abſurdis ; tum etiam invidiis ; denique inanibus ; maxima & ad fidem docendam ſufficientiſſima ſint , ea ſic ordine colligimus.

Ac primùm , qui à noſtrâ abhorrent ſententiâ , incommoda & abſurda multa ſectantur , quæ nos fugimus , incommoda , inquam , & abſurda ſectantur : primùm , in antiquâ traditione explicandâ : deinde etiam in explicandis poſtremæ ætatis decretis , ac dogmatibus.

Antiqua memoramus , quæ octo primorum Conciliorum tempore , hoc eſt , octo ferè primis ſæculis comprehenſa , uſque ad Photium , & Græcorum inchoatum ſchiſma. In his , ſi quæ falſa dixerint adverſarii , commemorare vellemus , totum opus replicare oporteret: quæ autem apertè abſurda ſint hæc notamus.

Imprimis Epiſcopos in fidei quæſtionibus finiendis Romano Pontifici Conſultores , non condecernentes & conjudices aſſediſſe : aut in Romani Pontificis auctoritate , potiùs quàm in ipſâ conſenſione vim poſitam. Quæ ſi quis tueri velit , tot abſurda dixerit , quot argumenta ſolvat.

Quid enim abſurdius , quàm Nicænos illos Patres (c) ſancto Sylveſtro tantùm Conſultores datos ; aut ut ſuum Symbolum aſſererent , illius expectâſſe ſententiam ; aut in ejus ſententiâ intellexiſſe vim poſitam , non quòd omnes per orbem Domini Sacerdotes , in eandem conſentirent fidem.

(c) Conc. Nicen.

Quid autem (d) Conſtantinopolitani Patres ; an ſancto Damaſo Conſultores dati , qui in diverſâ orbis parte collecti edebant Symbolum : non autem id agebant , ut Occidentis , Orientiſque conſenſu , fides vera conſtaret.

(d) Conc. Conſtantin.

Item quàm abſurdum eſt , ut Sancti Cæleſtini , ac Sancti Leonis

(a) de

(a) de Neſtorio & Eutychete judicia, vel non totâ ſedis Apoſtolicæ auctoritate lata, quemadmodùm Bellarminus; vel certè cum cœteris, pro ſummâ & irretractabili fidei regulâ fuiſſe habita, & tamen ad examen æquè ac aliorum privatam, publicamve ſententiam revocata dicamus. (a) Conc. Ephef. Conc. Calced.

Idem de ſancti Agathonis, ſanctique Gregorii Secundi, atque Adriani primi, deque Nicolai primi & Adriani Secundi decretalibus Epiſtolis eſto judicium: quæ & totâ auctoritate prolatæ, & tamen examinatæ rurſùs, nec ſine Synodica cognitione prolatæ ſunt.

An etiam placebit abſurdum illud, elucidationis tantùm, non etiam auctoritatis causâ, factum iſtud examen? Definitiones editas? Dicta Anathemata? Ac de novo quæſitum, rectène, an ſecùs, Romani Pontifices dixerint, docuerint, judicârint.

Jam in uno Honorii facto, quot abſurda congerunt; vel pro privato Doctore egiſſe, cùm trium Patriarcharum conſultationibus reſponderet, vel rectè dixiſſe, quem vera, falſaque juxta improbantem (b) ſexta Synodus æquè ac cœteros hæreſis condemnavit; vel falſata eſſe ſanctæ Synodi acta; falſata, inquam, toto orbe vulgata, toto orbe inſcio, legatis Apoſtolicæ ſedis, qui geſtis interfuerant, conſentientibus, nec muſſitantibus; falſatas quoque Leonis ſecundi Epiſtolas, queis acta firmentur; doloſque Græcorum ad extremam uſque Latinitatis oram pervaſiſſe, omnibus obdormientibus, ſivè potius emortuis? Hæc omninò dicenda ſunt, ac præfractè tuenda, adverſam ſententiam defenſuris. (b) Conc. VI. Chalced.

Quid quod nec iſta profuerint? Cùm vel ſi ſit ab omni errato putus Honorius, ſufficiat tamen tantùm ejus erratum, aut à ſexta Synodo credi potuiſſe; aut ſi ſextæ Synodi acta falſata ſint, ſufficiat id quoque pro veris fuiſſe habita: totamque Eccleſiam in id conſenſiſſe, ut tribus Patriarchis pro officio reſcribens erravit Honorius.

An verò quia iſta aſſiduè vexantur in ſcholis & vanis diſtinctiunculis eluduntur, ideò viros graves ad ea cogi oportet? Non ea cogitanda quæ Orientalibus, Occidentalibuſque ſchiſmaticis, ad nos utique, ſi Deus dederit, reverſuris, ſuaderi poſſint? Non pudet denique in his cauſæ Catholicæ collocare ſummam, quæ doctis irriſa, ſcholæque altercantis ludibria, non docentis, ſapientiſque reſponſa habeantur.

Vel de Vigilio quid dicent? Egiſſenè (c) perperam ſanctam quintam Synodum; quæ ipſo vetante, nedùm abſente, de tribus Capitulis quæſtionem habuerit, quæque hæreſis condemnârit Ibæ Epiſtolam, quam idem Vigilius, conſtituto ad omnes Eccleſias edito comprobâtit? Ac ſi Synodus quinta egit perperam, cur ejus judicium ſecuti Pontifices, Pelagii duo, & ipſe Gregorius non reprehenderunt, ſed ut legitimam comprobârunt? (c) Ibid.

Hæc ergò tot ac tanta egiſſe Epiſcopos Romano Pontifici tantùm Conſultores datos? Aut ſi ab adverſariis extorquemus, fuiſſe judices, inferiores licèt, etiam Concilio habito: quî factum, ut Concilio habito,

 bito,

bito, de Romani Pontificis judicio toties judicarent?

(a) Sup. Lib. XII. c. 3. & ſeq.
(b) Ibid. c. 6.
(c) Ibid. c. 4. 5.
(d) *Bell.* L. IV. de R. P. c. 25.

Quid Cyprianus? Quid Firmilianus, totique Africani & Aſiani Patres? (a) Nonne ſancti Stephani Papæ rebaptizationem vetantis, decreto per omnes Eccleſias divulgato, factis etiam Conciliis obſtiterunt? An & illud placebit, pro indiferentibus (b) hæc habita; quæ cum Apoſtolica traditione conſtarent, tamen à diversâ parte aperriſſimis Scripturarum teſtimoniis, adverſa haberentur? An eò decurremus, quòd Stephanus ageret (c) pro privato Doctore, qui, teſte Auguſtino, pro officio præceperat? Aut, ut ait (d) Bellarminus, *quod noluerit rem de fide facere*, is, qui diſſentientes communione abſtineret, & hi tamen ab ipſo quoque Auguſtino excuſantur, quod in ambiguâ re Eccleſiæ univerſalis ſententiam expectarent, elucidationis, ſcilicet, non auctoritatis causâ? Aut fortè contumaces, quibus æqua & ſufficientia Romani Pontificis judicia non ſatisfacerent? ſuperflua ex Eccleſiæ toties auctoritate remedia, tanquam ægris, ac deſperatis concederentur? Hæc de Martyribus cogitârit? Hæc ſancto Auguſtino probari, in his ſummam fidei adversùs hæreticos collocari potuiſſe.

Omninò enim aut ipſa tuenda ſunt, aut cauſa deſerenda. An ergò Catholicos non pudeat talibus præſidiis nixam, non privatorum Doctorum, ſed univerſalis Eccleſiæ cauſam eſſe? Abſit hoc dedecus ab Eccleſiæ Catholicæ Majeſtate.

(e) *Leo* Epiſt. 63. ad Theod. ſup. Lib. XII. c. 17.
(f) *Simplic.* Epiſt 4. Sup. L. XIV. c. 14.
(g) Declar. c. 4.

Cætera omittimus, quibus poſt decreta Romanorum Pontificum, viros etiam ſanctos, nationeſque integras Catholicas toties hæſitâſſe conſtat, Romanis Pontificibus non ægrè ferentibus. Nondùm hæc novitia in mentem venerant. Hærebat animis antiqua traditio à beato (e) Leone Papâ? A beato (f) Simplicio poſt illum tertio explicata; fixa eſſe, quæ Apoſtolico miniſterio definita eſſent: cùm ea *Deus*, ſcilicet, UNIVERSÆ FRATERNITATIS FIRMARET ASSENSU: ſtare inconcuſſum, quod *Apoſtolicis manibus*, ſed CUM ECCLESIÆ UNIVERSALIS ASSENSU conſtabilitum eſſet, quid autem aliud jam Galli poſtulant, qui Pontificia decreta ſumma quidem & indeclinabili auctoritate conſtare (g) profitentur: ſed, *cùm Eccleſiæ conſenſus acceſſerit*. Quæ totidem verba à ſanctis Pontificibus dicta, nunc pro novis ac ſuſpectis haberi, omni abſurdo abſurdius eſt.

III. De poſterioris ætatis monumentis, quæ Conſtantienſem Synodum anteceſſerunt: adverſarii quot abſurda congeſſerint.

Poſtquàm Orientales à ſedis Apoſtolicæ communione ſejuncti ſunt: in Occidente ferè ſolo remanſit Eccleſia. Quà in Eccleſiæ parte Romani Pontificis poteſtatem, non modò ſummi Primatûs ratione valuiſſe conſtat; ſed eò etiam quòd à priſcis temporibus, Romanus Epiſcopus Occidentali Eccleſiæ peculiari titulò præſideret, & tamen antiquam de Eccleſiæ Catholicæ ſumma & irretractabili auctoritate doctrinam, non modò integram remanſiſſe, ſed etiam occaſione datâ ab ipſâ Eccleſiâ in Conſtantienſi Concilio definitam eſſe, luce meridianâ eſt clarius.

Quo loco adverſarii ad incommoda illa & abſurda coguntur: noſtram ſententiam occaſione magni illius poſt Gregorium XI. ſchiſmatis

natam

natam eſſe: cùm etiam oblitteratis, quod abſit, antiquæ Eccleſiæ monumentis, hæc ante Gregorium undecimum ex novellâ quoque ætate prodantur.

A Papâ ad Concilium ſæpè appellâſſe (a) Anglos; appellâſſe Gallos; appellâſſe Franciſcanos, nihil eâ gratiâ à Romanis Pontificibus reprehenſos: quibus certò conſtet, Conciliarem auctoritatem abſque controverſia habitam eſſe potiorem.

(a) Sup. L. XV. c. 25.

Ad hæc Clementis V. tempore, (b) cùm is in eo eſſet, ut Vienneſe generale Concilium celebraret; Guillelmum Durandum Epiſcopum Mimatenſem, ejus ævi virum maximum; ejuſdem Pontificis juſſu, de Concilio celebrando tractantem hæc ſcripſiſſe: (c) quòd Eccleſia *in capite & membris* à ſacro Concilio *reformanda ſit*. Quòd *communia communibus decretis ſancienda eſſent*: nec *nova* à Pontifice, ſine *Concilio* decerni oportere: quòd ideò *quovis decennio* generale Concilium celebrandum eſſet, quòd Papa, *præter Concilii generalis placitum* non *extenderet plenitudinem poteſtatis*: quæ omnia ab auctore probatiſſimo, Romaniſque Pontificibus acceptiſſimo, eorum juſſu edita, Concilio Conſtantienſi prælùxiſſe nemo non videt.

(b) Sup. L. XII. c. 1.

(c) Conc. Vien. Clem. V.

Addimus ſubortâ (d) poſteà quæſtione de paupertate Chriſti à Joanne XXII. (e) propoſitiones duas hæreticas judicatas, editâ decretali; *cùm inte nonnullos*: hinc ei objectam decretalem; *exiit*: quâ Nicolaus III. contraria determinâſſet: ac denique hunc nodum à viris eâ ætate præcipuis fuiſſe ſolutum, quòd Romanum Pontificem, etiam determinando circa fidem & mores, errare contingeret: quòd ejus reſponſa adverſa ſcripturæ; nullius momenti ſint: Denique quòd unius Pontificis determinata, etiam circa fidem, à ſucceſſoribus immutari poſſint: quæ tunc pro certis edita à Jacobo ſanctæ Priſcæ Cardinale, mox Benedicto XI. Papa, Joannis ſucceſſore, neque unquam improbata, aut ab ipſo retractata, ſed confirmata potiùs; nunc pro erroneis aut ſchiſmaticis haberi, nihil aliud eſſet, quàm prodere omnibus fœdam in dogmatibus tradendis levitatem, & inconſtantiam.

(d) Sup. L. XIV c. 46. 47.

(e) Extrav. *cùm inter nonnullos de verb. ſign.*

Quid quod ipſe (f) Joannes XXII. decretali; *quia quorumdam*: (g) cùm fratres Minores objicerent contrarium ejus quod ipſe definîſſet ab ejus anteceſſoribus definitum, primùm quidem id negat: tum ſi vel maximè id feciſſent, totum illud reſpondet eſſe irritum. Sed verba placet ponere: *procul dubio*, inquit, *falſa aſſerunt dicendo, prædeceſſores noſtros definiviſſe talia: & adhuc ſic loquentes, dum per talia conſtitutiones noſtras impugnare ſatagunt; Conſtitutiones illas, quibus ſe adjuvant, oſtendunt* (*ſi eorum falſa aſſertiones non exiſterent*) FORE INVALIDAS, ERRONEAS ET INFIRMAS. Nunc autem, ſi Deo placet, erronea erunt, atque ſchiſmatica, quæ iis Pontifex editâ decretali docuit.

(f) Ibid. c. 45.

(g) Extrav. *quia quorumdam* de verb. ſign. §. ex præmiſſis.

Huc etiam pertinet; quòd Joannis XXII. decretalem ſuprà memoratam; *cùm inter nonnullos*; quamquam eſt definitio de fide, (h) gloſſa quidem Romana tollit cupit, remque in medio (i) relinqui ut liberam: at Sanctus Antoninus (k) poteſtatis Pontificiæ aſſertor eximius, ideò pro certo firmoque decreto haberi vult, quòd per Prælatos & Docto-

(h) Gloſſ. in Clem. *exivi*: de verb. ſign. ad §. proinde.

(i) Sup. L. II. c. 4.

(k) *Anton.* ſumm.

Doctores *acceptata*, *approbata & examinata fuerit*. Quæ declarationi Gallicanæ aut genuina ſunt, aut etiam fortiori & explicata clariùs. Sic antiqua traditio in poſtremis quoque ſæculis manet; ſic ſedis Apoſtolicæ ſtudioſiſſimi Pontificias definitiones, Prælatorum & Doctorum, non modò *acceptationi*, & *approbationi*, ſed etiam *examinationi* ſubdunt. Nunc ea ſubitò ſunt erronea & ſchiſmatica.

(a) Sup. L. I. c. 6.
(b) *Gratianus.*

Hæc igitur XIII. XIV. XV. ſæculo dicta, facta edita ſunt: (a) nec mirum: cùm Gratiani dictis congruant, quæ omnium manibus terebantur. His nempe conſtabat; orbem *urbi* etiam auctoritate eſſe *majorem*; ſi enim auctoritas quæritur (b). *orbis major eſt urbe*, diſt. 93. legimus; hoc eſt, gloſſâ interpretante; *ſtatuta Concilii præjudicare ſtatutis Papæ, ſi contradicerent*. Nunc ſalva ſunt omnia ſi orbis extenſivè quidem, non autem intenſivè major eſſe dicatur; quaſi de extenſione, non de ipſo pondere auctoritatis ageretur.

(c) Ibid.

Neque minùs clarum erat in (c) Gratiani dictis, vulgaribuſque gloſſis; quædam ſtatuta Papalia *fuiſſe contra Evangelium*: quaſdam epiſtolas *decretales*; quædam reſponſa autentica *Evangelicis præceptis*, *Evangelicæ & Apoſtolicæ veritati penitùs eſſe adverſa*. Nunc eas ſanctiones, ea reſponſa, ea decreta, privata eſſe ſomniant; Pontificemque pro officio conſultum etiam ab Eccleſiis, tamen pro privatò Doctore reſpondiſſe. At (d) Melchior Canus *Gratianum* accenſebat iis, qui Pontificiam infallibilitatem negâſſe (e) videantur. Nunc, credo, damnabitur, quem juris Pontificii fontem, Romani Pontifices eſſe voluerunt.

(d) *Melc. Can.* Loc. Theol. L. VI. c. 1.
(e) Sup. L. I. c. 6.

His igitur conſtat quàm falsò dixerint, opiniones, quæ Pontificiæ infallibilitati & Superioritati derogent, fœdi illius poſt Gregorium XI. ſchiſmatis eſſe fœtus; cùm eam doctrinam per manus traditam, ad extrema quoque ſæcula deveniſſe, tot acta demonſtrent. Quò etiam factum eſt, ut Eccleſia ſchiſmati proviſura, œcumenicam Synodum imploraret, non ut eam, cui extraordinaria poteſtas in ſchiſmate daretur; ſed ut eam, *à quâ & in quâ ſolent geſta etiam Romanorum* (f) *Pontificum quæcumque pertractari, decerni & judicari*. En quàm conſuetum eſſet illud remedium, quod nunc (g) extraordinarium & ſchiſmati proprium eſſe contendunt. En quid Synodis liceat in quæcumque geſta Romanorum Pontificum.

(f) Raінald. T. 17. an. 1408. n. 9.
(g) Sup. L. IX. c. 9.

IV. In Conſtantienſi Synodo nihil novum: rei judicatæ auctoritatem neceſſariâ cauſâ tranſiiſſe: id qui negent in quot abſurda cogant.

Nunc poſteaquàm omnium ſæculorum traditione conſtitit vim Eccleſiæ ſupremam & indeclinabilem in ipſâ conſenſione eſſe poſitam, intuendum ſanè, quomodo datâ occaſione cauſâque neceſſariâ, tanta res Conſtantiæ in rem judicatam tranſierit.

Qui id judicium incauti aſpernantur, incredibile eſt in quot, quantaque, quàmque manifeſta incommoda ſe induant.

(h) Sup. L. IX. c. 11. 14. & ſeq.

Ac primùm quidem ut Sanctæ Synodi mentem obſcurent, ſic verba (h) torquent, ut *quilibet*, *quâcumque dignitate*, *etiam Papali*, præditus, ſit tantùm Papa dubius: tum ut *cujuslibet Concilii generalis legitimè congregati* nomine; intelligatur Concilium in ſchiſmate habitum: denique ut ad cauſam ſchiſmatis, Concilii auctoritas conſtringatur, quam

Digitized by Google

quam Patres non tantùm ad *ſchiſma*, ſed etiam *ad fidem & ad reformationem in capite & in membris* patere definiant.

Hæc igitur ludibria vim illatam (a) Synodo tam apertè clamant, ut Turrecremata hujus Gloſſæ auctor, (b) id ipſe fateatur: clariſſimèque patuit ex geſtis, Conſtantienſem (c) eamque ſecutam Baſileenſem Synodum non modò poteſtatem ſibi vindicâſſe in Papam etiam certum; ſed etiam exercuiſſe, Romanis Pontificibus Martino V. & Eugenio IV. conſentientibus, imò exequentibus.

(a) Ibid. c. 14.
(b) Ibid.& ſeq.
(c) Sup. L. X. c. 1. 2. 3. 4.

Ex quo infirmantur ea, quæ de Conſtantienſium decretorum fluxâ auctoritate commenti ſunt.

Primùm enim conſtitit (d) à ducentis Patribus communi conſenſu ſeſſionis IV. & V. Canones, de quibus agitur, fuiſſe conditos: Synodicoque decreto, non modò celeberrimas orbis Academias; prælucente Pariſienſi, omneſque religioſos ordines, verùm etiam longè maximam Eccleſiæ Catholicæ partem adhæſiſſe, tum horum Canonum conditores eos fuiſſe, qui primi omnium extinguendo ſchiſmati manum admoverint: qui cæteros à ſchiſmate redeuntes in ſinum ſuſceperint: qui hæreticos Wicleſum, Huſſum, alioſque compreſſerint, ut profectò pudere debeat aſpernari, imò fœdis erroris, ac ſchiſmatis notis tantum infamare cœtum, vel ſi etiam, quod abſit, pro œcumenicâ Synodo non valeret.

(d) Sup. L. IX.

Cùm id negare nemo poſſit, tùm verò Conſtantienſem Synodum pro œcumenicâ jam inde ab initio valuiſſe, ſeſſioniſque IV. & V. Canones Conciliariter factos, totâque Eccleſiâ approbatos; (e) tot actis Martini V. Eugenii IV. Pii II. probavimus: tot deinde decretis Senenſis, Papienſis, Baſileenſis, Florentinique œcumenicorum (f) Conciliorum; ac profectò Baſileenſis, dum etiam ab Eugenio pro legitimo œcumenicoque Concilio habebatur: ut id in dubium revocari, nihil aliud ſit, quàm contemnendis Synodis viam pandere; tot retrò Pontificibus illudere; ut unus Papa ſummâ, ſemperque indeclinabili auctoritate polleat, Conciliis, ipſis Pontificibus, totique Eccleſiæ eam auctoritatem detrahere; uno verbo fidem evertere.

(e) Vid. ſup. L. IX. c. 29. 30.
(f) Ibid. c. XIV. & ſeq. uſque ad finem, & toto Libro X.

Jam quod aiunt, Conſtantienſes (g) Canones in Florentinâ Lateranenſique Synodis antiquatos: primùm quidem ſatis conſtitit, ne nominatos quidem; nec de illis quæſitum; imò pro certis eſſe ſuppoſitos, cùm eorum auctoritate in Florentinâ Synodo, etiam Baſileenſes (h) premerentur: atque interim Græci Latinique ipſeque Eugenius IV. dictis factiſque firmarent (i) ſummam tractandæ fidei auctoritatem, non in ſolo Papâ, ſed in Eccleſiæ conſenſione eſſe poſitam.

(g) Sup. L. X. c. 9. 10.
(h) Ibid. c. 11.
(i) L. XII. c.

De Lateranenſi verò ſub Leone X. Synodo, quod aiunt; tantùm abeſt, ut Conſtantienſes Canones abrogârit, ut ne Baſileenſes quidem, niſi poſt ſecundam diſſolutionem; hoc eſt, (k) poſt ſeſſionem XXIV. anteriores verò ſeſſiones, præſertim uſque ad XVI. ſtare integras: quibus Conſtantienſes Canones tot decretis, atque Eugenii

(k) Sup. L. X. c. 18.

genii

genii IV. non modò conſenſione & approbatione, ſed etiam executione atque obedientiâ firmati ſunt.

(a) Ibid. c. 1. 2. 3. 4.

Omninò enim Eugenius & (a) Synodum diſſolverat, & continuatam damnaverat; & tamen ad obedientiam ſeſſionis V. Conſtantienſis auctoritate adactus, Baſileenſibus hæſit, decreta ſua reſcidit edito diplomate: an verax ac rectè decernens? confecta ergò res eſt; an errans? haud minùs confecta res eſt erroremque ſemel faſſus, fruſtrà deinde infallibilitatem obtenderis.

(b) Decl. Gall. c. 11.
(c) Sup. L. IX. c. 1.

Quo ex loco duo fiunt: primum, ut Conſtantienſes Canones, invictâ auctoritate; tùm ut in Pontificem certum quoque & indubium, qualis erat Eugenius, valeant; ſtentque omninò Synodi Conſtantienſis & ſenſus & auctoritas: neque jam revocari poſſint in dubium ea, quæ Patres (b) Gallicani ſuâ declaratione complexi ſunt.

• V. Conſtantienſes Canones poſtremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm abſurdum à privatis configi: quàm item abſurdum ea quæ Tridentina Synodus, ac noſtra etiam ætas tuta eſſe cenſuerit, repentè damnari & de Papæ auctoritate poſtulari plura, quàm ipſe Duvallius aliique Romanæ ſedis ſtudioſiſſimi popoſcerint.

Quæ cùm ita ſint, ſi quid (c) Romani Pontifices contra Conſtantienſium Canonum auctoritatem moliti eſſent irritum caderet: utpote tot anterioribus, firmiſque decretis contrarium. Nunc autem certum eſt, nihil ab ullo Romano Pontifice, contra eos Canones geſtum eſſe: imò tota Conſtantienſis Synodus, æquè ac cæteræ Concilii generalis titulo inſignitæ, in editione Romana Pauli V. juſſu prodiit. Unus Binius tanto Concilio auſus eſt hanc notam apponere: *Concilium Conſtantienſe ex parte approbatum*: nullis Eccleſiaſticis geſtis, nullâ autoritate nixus, uno, ſcilicet Bellarmino, præeunte. Quæ ſi privatis liceant; nihil eſt quod Theologi adversùs hæreticos Conciliorum œcumenicorum fixa & irrevocabilia decreta jactemus.

(d) Sup. L. I. c. 1. 2. 3 4.
(e) Sup. L. I. c. 3. 6. 7. 8. 12.
(f) Ibid. c. 9. & ſeq.
(g) Lib. II. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
(h) Turrecr. Sum de Eccleſ. L. c. Sup. L. II. c. 2.

Tantùmque abeſt ut Conſtantienſes Canones, ullo Eccleſiæ decreto læſi ſint, ut Patres noſtros eam fidem profeſſos, Synodus (d) Tridentina ac Pius II. ſuſceperint ex eâ doctrinâ ſuos Canones, ipſamque adeò fidei profeſſionem temperaverint, diligentiſſimèque caverint ne ea doctrina vel in ſpeciem læderetur. Quæ ſi jam jaceant, nempè nihil in Eccleſiâ firmum fixúmque eſt, dogmata quoque, quod abſit, temporibus ſerviunt; omniſque Eccleſiaſtica proſtrata eſt auctoritas.

Jam illud quis non doleat, tot Eccleſiæ lumina Alliaeenſem, Cardinalem, Gerſonem, pium illum Dionyſium, ſanctiſſimi Carthuſiani Ordinis decus, Toſtatum, (e) Abulenſem, Hiſpaniæ lumen, cæteros innumerabiles, ipſumque Adrianum VI. nuſquam hactenus reprehenſos, imò ſummâ cum laude nominatos; quin ipſam Pariſienſem (f) Academiam ſtudiorum decus ac lucem, repente damnari? Quid Turrecrematam? quid Stum. (g) Antonium? quid alios tot ac tantos eximios poteſtatis Pontificiæ defenſores commemorem? qui ultimum fidei robur in Eccleſiæ auctoritate collocârunt; qui in fidei negotio, rebuſque univerſam Eccleſiam tangentibus, Concilium Papæ prævalere docuerunt? Quid autem hæc memorem; cùm ipſum Turrecrematam illum, quo capite tot illa abſurda & nimia profluxerunt, planè & apertè docuiſſe conſtet, fieri (h) poſſe, *ut Papa errorem definiat ſolemniter, & à Chriſtianis aſſerat tenendum tanquam Catholicum*? Ergo Eugenii IV. tempore cùm ſumma omnia peterent, ab hoc tamen tem-

Digitized by Google

temperabant ne mortalis unus infallibilis haberetur: an in eos quoque cenſura ſæviat? noviſque nova ſemper ſuperſtrui placet? quid verò privatos memorare libet, cùm ipſas Synodos, earumque ſacroſancta decreta ſuſque deque habita lugeamus?

An quia (a) Bellarminus ſuam de Pontificià ſuperioritate ſententiam, *ferè de fide*, Pariſienſium, Adrianique VI. de infallibilitate ſententiam, *videri ſibi erroneam, atque hæreſi proximam dixerit*, nova ac trepida privati Doctoris cenſura: atque illud videri, pro certâ firmâque Eccleſiæ Catholicæ fide habeatur? aut quia alii *nunc* de fide eſſe dixerint, eorum ſententiam pro certà auctoritate teneamus; ac nunc illud habeamus (b) illius loco, quod ubique, quod ſemper? quam Catholicæ fidei teſſeram, cum Vincentio Lirinenſi omnes Catholici celebrârunt. Abſit hæc ab Eccleſiæ Catholicæ gravitate ac majeſtate levitas.

(a) *Bellar.* I. c. Sup. L. IV. c. 8. 9.

(b) Ibid. c. 10. 13.

Quid Andreas Duvallius? nonne cùm Edmundum Richerium, ad Simonem Vigorem adortus eſt; Pariſienſes (c) Doctores *à parte Conciliorum Generalium ſtetiſſe*, atque ad ea *ultimam analyſim fidei retuliſſe* (d) confitetur? nonne ſummi muneris loco poſtulat, ut non ea doctrina de fide habeatur? nonne ipſe palam edixit ſententiam, quæ Concilium Papæ anteponat, neque eſſe hæreticam, neque erroneam, neque temerariam? Pontificiam verò infallibilitatem, quàm apertè, quàm clarè non *videri de fide*, dixit? neque tantùm dixit, ſed argumentis probavit, non eſſe de fide, & contraria argumenta ſtudioſiſſimè ſolvit. Hæc cùm anno 1612. 1614. 1636. doceret ac ſcriberet, tamen Pontificiæ dignitatis acerrimus vindex Romæ quoque eſt habitus. Hunc Cardinalis Ubaldinus ſedis Apoſtolicæ Nuntius præcipuè fovit. Notæ in urbe ſunt, ac Doctorum inter manus ubique verſantur ejuſdem Cardinalis Litteræ, quibus id conſcribitur; conſtatque Duvallii adverſùs Richerium libros, Româ probante, Româ inſtigante, compoſitos & editos. Nunc adverſarii Romam incendunt atrocibus dictis, ut quæ noſtrâ ætate pro indifferentibus habuit, acri cenſurâ configat. Quo operæ pretio? an ut omnia hæc repentè de fide fiant, ipſeque jam Duvallius dignitatis Apoſtolicæ proditor habeatur? Abſurdum. Imò ſi hæc fierent, quod illi contendunt, nihil aliud ageretur, quàm ut novum experimentum novumque monumentum extaret publicum Pontificem falli poſſe.

(c) Ibid. c. 11.

(d) *Du Vallius.*

VI. De Pontificum lapſibus agnitis vel prævisis; denique Conciliorum congregandorum cauſâ quàm vana & abſurda dicta ſunt.

Antiquorum Pontificum lapſus alios negant; quàm inani operâ res ipſa docet: alios etiam corpori juris inſertos confitentur, ſed Romanos Pontifices non eo animo egiſſe, ut docerent univerſalem Eccleſiam, neque pro Cathedrâ dixiſſe contendunt. Quâ quidem in reſponſione miris ſe involvunt ambagibus: primùm (b) enim ea errata vidimus, quæ ad univerſalem Eccleſiam ederentur: tam abſurdum illud eſt Romanum Pontificem juſſum univerſim confirmare fratres officio fungi, cùm univerſos docet, non autem cùm ſingulos; imò cùm ritè conſultus (c) reſpondet Eccleſiis aut religioſis cœtibus, atque eo ritu conſultos Stephanum II. Gregorium II. Cæleſtinum III. Innocentium III. alioſque egregios, licèt Pontifices, falſa & erronea

(d) Sup. L. XIV. c. 33. & ſeq.

(e) Ibid. c. 38. 40. 41.

nea reſpondiſſe in confeſſo eſt: ergò Apoſtolico officio confirmandi fratres defuiſſe conſtat: eò quidem magis quò viam ſalutis quærentibus, cùm certa & infallibilia poſſent, dubia & errori obnoxia reſcripta miſerunt.

(a) Sup. n. 3. L. XIV. c. 18. 19. 26. 27. 29. 36. 45. 46. 47. (b) L. XV. c. 8. 9.

Jam illud toties (a) dictum à Doctoribus ipſoque Auguſtino; dictum ab ipſis Pontificibus; ipſoque Gelaſio, Innocentio III. Joanne XXII. cæteris, dictum ad ipſos Pontifices in Conciliis ſedentes: ſiquidem ipſi prava definirent: nihil (b) id veritati, nihil Eccleſiæ nociturum; an elevari putant, cùm reſponderint: non id tanquam dubios, ut ipſa verba proferam; *ſed per impoſſibile* voluiſſe dictum: quem verò non pudeat, doctrinæ Catholicæ ſummam, ad hæc minuta & ſubtilia deduci?

Denique illud quàm invictum inconcuſſumque eſt fruſtrà convocari generales Synodos, ſi tota definiendæ veritatis ratio in uno Pontifice conſtat? Quo uno argumento attoniti, ne veluti palabundi in diverſa fugiunt: ſed undique præcipitia, neque quidquam perfugii eſt.

Hi nempè reſpondent conſultores dari judicaturo Papæ, conſultores verò ei qui jam judicâſſet, ut de ſancto Cæleſtino, de ſancto Leone, de ſancto Agathone, aliiſque certum: conſultores ei qui tàm longè abeſſet; qui legatos mitteret; non ad ſe relaturos, aut ſuam expectaturos ſententiam, ſed ſtatim cum patribus judicaturos: conſultores eos, qui profectò non conſultatoriam, ſed decretoriam ſententiam promerent. An non pudet Epiſcopos toto orbe convocatos, non alio loco eſſe, quàm Academias ac Theologicas Facultates, conſultatoria decreta proferentes?

At fortè illud melius; convocari Synodos elucidandæ rei? Cur ergò non tractatus, & elucidationes, ſed definitiones, ſed anathemata, ſed judicia & decreta? Jam irretractabilia produnt.

Denique decurrunt ad illud, convocatas Synodos, quacumque in quæſtione, non ex neceſſitate ad ſolvenda dubia, ſed ex abundanti ad frangendos contumaces. Frangendos verò an potius adjuvandos; ſi poſt infallibile, ut illi quidem volunt, Pontificis judicium, quæſtio innovetur? Vel enim illuſoria deliberatio eſt; ludibriumque fit de re jam confectâ quærere: vel vera ſeriaque habetur quæſtio; jam dubitante Synodo, non modò contumaces, ſed etiam modeſti, probique dubitare coguntur.

His victi alii, neque quidquam aliud habentes, quod Concilio tribuerent; reſpondent, Papam quidem per ſeſe eſſe infallibilem: ſed congregatâ Synodo, ad totam Synodum infallibilitatem tranſmitti; nec jam Papæ fas judicare ſoli. Quæ primùm nec ſibi conſtant: abſurdum enim eſt à Papâ, convocata Synodo abdicatam innatam poteſtatem: neque quæſtionem ſolvunt, & remanet quæſtio, cur operoſa moliantur, cùm prompta & expedita ſuppetant. Denique qualis Papa in adunatâ Eccleſiâ, talis in diffuſa eſt; neque enim habet aliud adunata Eccleſia, quàm ut toto orbe diffuſam repræſentet: quare quæ in adunatâ virtus, ejus profectò radicem in diffuſâ eſſe oportet.

Quæ

Quæ cùm ita ſint, quæſtionem noſtram ipsâ Conciliorum convocatione finitam contendimus. Compendioſa ſanè & explorata demonſtratio, quæ in ipſo Concilii nomine continetur.

VII. Quàm grave ſit Eccleſiæ Catholicæ cauſam in tot abſurdis collocari, cùm præſertim ea invidioſiſſima ſint.

Hæc igitur abſurda ſunt, in quæ, noſque, ſeque, totamque Eccleſiam, quantum in ipſis eſt, conjectum eunt. Quis autem non videt, quàm eadem invidioſa ſint; ſummam Eccleſiæ ac fidei, uni homini, ſummo quamvis, ſummâque dignitate prædito, ſed mortali tamen, ne quid dicam amplius, permittendam? Convocari Epiſcopos, ac viduari Eccleſias, ut unum audiant? Rem per ſe tantam, tam incredibilem, atque huc uſque pro dubiâ ſaltem habitam pro certo Eccleſiæ fundamento collocari? Denique ut id fiat, everti formulam ab Apoſtolicâ uſque ætate firmiſſimam; nempè illam, *viſum eſt*, non Petro, *ſed Spiritui Sancto & nobis*, quanta autem audent, qui Petro negata Petri ſucceſſoribus tribuunt.

Atque hanc Apoſtolici (a) Concilii formam ſanctus Cæleſtinus & ſancta V. Synodus ad omnia deinde Concilia pertinere putant: unde VII. (b) Synodus: *Dominus Deus noſter nos Sacerdotii Principes, beneficio ſuo undique convocavit, quatenùs Deifica Catholica Eccleſia traditio, communi decreto recipiat firmitatem. Et* VIII. *Synodus, qua nulla ſanctæ ſedis reverentior* (c) *extitit, ſanctiſſimi vicarii ſenioris Romæ, & nos, qui reliquarum ſedium vicarii ſumus, hac omnia diſſolvimus; gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui dedit nobis ſummi Sacerdotii poteſtatem juſtè & congruè ligandi & ſolvendi.* En qui Papæ conſultores atque vicarii habeantur; tùm illud: *Spiritus enim Sanctus, qui locutus eſt in ſancta Romana Eccleſia, credimus, quòd & in noſtris Eccleſiis locutus extiterit: meminerant enim illud, viſum eſt Spiritui Sancto & nobis:* quæ Legati Apoſtolici pronis animis ſuſcepêre, atque adjecêre inſuper ad Imperatorem; *ſanctiſſimus Papa nos famulos ſuos direxit in hanc urbem, ad manifeſtationem veri & juſti judicii in conſpectu Imperii veſtri & ſanctæ univerſalis Synodi: ita ut non habeant,* (*Photiani ſcilicet*) *vocem appellationis vel repedationis, ſed quemadmodum jam judicati ſunt & dejecti, in ſæculum maneant.* En in quo vim ſummam collocarent: cùm ſcilicet capiti univerſa ſe Eccleſia conjunxiſſet; quam modeſtiam omni elatione firmiorem qui infringere ſatagunt, ſedis Apoſtolicæ principatum extollunt in ſpeciem, re ipſa deprimunt, invidiamque tantùm non veram auctoritatem conciliant.

(a) Sup. L. XII. c. 6.

(b) Conc. Nicæn. II. Act. VII. Sup. L. 12. c. 30.

(c) Conc. VIII. act. 61. Sup. L. XII. c. 32.

VIII. Hæc abſurda & invidioſa etiam & inania, neque prohiberi poſſe quin ad Eccleſiæ conſenſum neceſſariò recurratur. Duvallii locus probante

At illa importuna, nimia, invidioſa ſectati nec ſic proficiunt: huc enim illis res redit, ut quantumlibet judicante Pontifice, tamen ad ultimum fidei ſtabiliendæ robur conſenſus Eccleſiæ requiratur; quod ita conficimus.

Sanè qui Pontificem ut Pontificem errare poſſe negant, non eandem ineunt viam, neque omnes conveniunt illud, *pro Cathedra pronuntiare*, quid ſit Turrecremata ſic docet: *Si Romanus Pontifex efficitur hæreticus; ipſo facto quo cadit à fide Petri, cadit à Cathedra & ſede*

Româ ex Cathedrâ pronuntiari quid ſit.

& ſede Petri, *ejuſque* (a) *judicium non eſſet judicium Apoſtolicæ ſedis*. Quid ergò? Repetendum, donec verum pronuntiet. Undè autem vera dixiſſe conſtabit, niſi cùm Eccleſia conſenſerit.

(a) Sup. L. II. c. 2.
(b) Sup. L. II. c. 4.
(c) *S. Ant.*

Nihil horum refugimus: placet non imputari ſedi Apoſtolicæ, (b) ſi quid erit noxium, ſi quid erroneum, ſi quid alienum: quæ ſanctus (c) Antoninus paulò enucleatiùs explicare viſus eſt. Is quidem ſic diſtinxit: *Papam ut perſonam particularem, ex motu proprio agentem, errare poſſe in fide. At Papam ut perſonam publicam, errare non poſſe: perſonam autem publicam ſic interpretatur; utentem Concilio & requirentem adjutorium univerſalis Eccleſiæ, quæ non habet maculam, neque rugam.*

Sit ergò Pontifex ex officio interpres Eccleſiæ: quoties avita & Eccleſiæ tradita interpres attulerit, toties è cathedra dixerit, toties Pontificem, perſonamque agat publicam; privatus habeatur Doctor, teſte Antonino, cùm *ex motu proprio* in fidei negotiis egerit.

(d) Sup. L. II. c. 4. Sup. num. 3.

Hinc idem Antoninus Pontificiam definitionem valere quidem dicit ſummâ & ultimâ firmitate: (d) ſed *acceptatam*, *examinatam*, *approbatam*, quemadmodum & ſuo loco diximus & mox retulimus: ut cùm varii varia, de eo, quod ſit pro Cathedra dictum, attulerint, certiſſimum ſignum ſit pro Cathedrâ eſſe dictum, cùm Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.

Decorum magnificumque Pontifici, ut pari ferè loco, atque Concilia generalia habeatur: Certum eſt apud Catholicos Concilia generalia infallibilia eſſe: at cùm dubitari poſſit, Concilium ne aliquod generale ſit, id ex Eccleſiæ conſenſione repetatur, ita certum firmumque, ſi velint, habeatur, Pontificem pro cathedrâ docentem eſſe infallibilem: at cùm dubitari poſſit, an pro cathedrâ dixerit, adhibitis omnibus conditionibus ultima nota ac teſſera ſit Pontificis ex cathedrâ docentis, cùm Eccleſiæ Catholicæ conſenſus acceſſerit.

Id ſi Romæ placeat, pacique profuturum ſit haud equidem contradixerim, ſed alia Bellarmino, ac Duvallio placent: placet quippe Pontificem, quoties adhibita formulâ aliquid Eccleſiæ propoſuerit, ſaltem cum anathemate, eſſe infallibilem: an vel ſic Eccleſiæ conſenſum excludent? Audiamus verba Andreæ Duvallii adversùs Richerium diſputantis: (e) *Diligentiſſimè itaque obſervandum eſt, ut aliquod dogma tanquam hæreticum habeatur, non eſſe neceſſariam Concilii generalis celebrationem, ſed ſufficere ſummi Pontificis condemnationem, unâ cum acceptatione totius Eccleſiæ per orbem diffuſæ, licèt enim decretum Pontificis; quatenùs ab eo ſolo promanat, de fide non ſit, cùm ejus in decernendo infallibilitas fide catholica minimè conſtet, ut ſuprà declaravimus: nihilominus ſi hæc condemnatio, ab univerſali Eccleſiâ, licèt diffuſâ & non coactâ in Concilio, approbatur; jam nemo citra fidei detrimentum ei poteſt contradicere: eſt enim de fide Eccleſiam non tantùm ut congregatam in œcumenico Concilio, ſed ut diffuſam per orbem errare non poſſe.*

(e) *Duval.* tract. de Sup. Sum. Pont. pot. p. 2. edit. 16. p. 233. Edit. Paris. p. 757. col.

(f) Ibid. c. 4. §. p. 768. col. 2.

Nec ſemel dixiſſe contentus hæc addit: *Reſpondeo* (f) *definitiones Ponti-*

Pontificis non eſſe de fide, donec univerſalis Eccleſia, quam de fide eſt errare non poſſe, eas acceptaverit. Quo quid eſt planius? ergò ut decreta Pontificia plenum fidei robur obtineant, ad conſenſum Eccleſiæ recurrendum. Quod unum declaratio Gallicana voluit.

Hæc igitur Romæ probata, imò concepta anno 1614. adversùs Richerium & Vigorem edita, anno 1636. unà cum Duvallii reliquis Commentariis excuſa iterùm; eam famam quoque Romæ Duvallio pepererunt, ut unus adversùs Richerium Pontificiæ majeſtatis vindex haberetur. Quæ nunc reſpui & condemnari, quid eſſet aliud, quàm toti orbi illudere, ac de fide ludos facere?

Neque verò (c) Bellarminus tametſi in ſpeciem aſperior ſummâ ipſa diſcrepat: is enim eſt, qui dixerit: *definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apoſtolicâ & conſenſu Eccleſiarum; ut autem cognoſcatur, quæ ſit totius Eccleſiæ ſententia, & quam traditionem ſervent Eccleſiæ, non eſſe meliorem rationem, quàm ut conveniant Epiſcopi ex omnibus provinciis, & quiſque referat Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem*, addit neceſſaria videri Concilia, *quia nonnulli apertè dicunt, ſummum Pontificem potuiſſe errare.* Quorum nullam rationem haberi oporteret, niſi aut vera, aut ſaltem probabilia dicerent.

(a) *Bell.* L. IV. de R. P. c. 7. Sup. L. XIII. c. 19.

Quare quidquid illud eſt, quod Bellarminus dixerit, Pariſienſium ſententiam ſibi *videri erroneam atque hæreſi proximam;* ſanè intellexit ſuum illud, *videri*, minimè prohibere quominùs ea ſententia adeò probabilis videatur, ut in celebrandis Conciliis & quæſtionibus ſummâ & indeclinabili auctoritate finiendis, ejus rationem haberi neceſſe ſit.

Neque aliud, ſi ſatis attendimus, Patres Gallicani voluerunt. Hîc enim patere volumus Gallicanæ declarationis arcanum; Gallicanos Patres non id edixiſſe, ne Romanus Pontifex infallibilis haberetur, de quo in ſcholis tantæ rixæ ſint: Procul has ſcholæ voces, rixaſque habuerunt: non id Epiſcopale ſuumque æſtimârunt. Ad praxim maximè reſpicere placuit, atque illud pro certo figere; utcumque ſcholaſtica ac ſubtilis quæſtio ſe habeat, tamen convenire inter omnes Catholicos, Pontificum decretum non haberi pro irreformabili, neque ultimum robur eſſe conſecutum, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit. Quo dogmate conſtituto, tota infallibilitatis quæſtio, ſpeculativas inter vanaſque quæſtiones, habeatur.

Hunc in ſenſum ſi accipi placet Gallicanam declarationem non ipſi Gallicani Patres, credo, refugient. Ego verò toto hoc tractatu id egi, ne tantoperè pro eâ infallibilitate litigent, quæ dubia ſaltem (pro dubia enim habemus in fidei negotio, quæ fide certa non ſit) numquam conciliare poſſit Pontificiis decretis certam & indeclinabilem auctoritatem. Ut & illud omittam, nimis incredibile & abſurdum videri, infallibilitatem, tantum munus à Chriſto Pontifici traditum nec dùm Eccleſiæ revelatum fuiſſe. Interim quæ ſedis Apoſtolicæ (b) majeſtatem decerent, & certâ traditione conſtarent, aſſerui clariùs, quàm ut in dubium revocari poſſint; nempe in ſede Apoſtolicâ ſemper vivere, ac

(b) Sup. L. I. c. 7. 15, 16. L. III. c. 3. L. XV. integ.

ac victurum Petrum fidei Principem : neque ſucceſſionem ejus nunquam à fide abrumpendam, & Catholicam fidem ad finem uſque ſæculi, non aliam quàm Romanam futuram : ex quâ fide quoties Romanus Præſul dixerit ; tunc ex Cathedrâ dictum videri, atque his confido, me talem exhibuiſſe Papatum, qui reſecatis dubiis, incommodis, invidioſis omnibus, ad hæc inanibus ; ſanctus & ſanus, omnibus gratus, venerandusque habeatur ; præterea tam ſit ad fidem ſtabiliendam ſufficiens, ut neque Duvallius, neque Bellarminus, quantumlibet infenſus, atroxque eſſe videatur, aliam poſtulent ſufficientiam.

IX. De regendâ diſciplinâ diſcrepantes in ſpeciem ſententias ſummâ ipſâ convenire. Duvallii loci. Item locus Anonymi, qui de Gallicanis Libertatibus ſcripſit.

Jam ergò Magna & Apoſtolica ſedes ex declaratione Gallicanâ ſecundùm Mennam, circa fidem obtinuit, quod ſuum eſt, nempè ut eam tueretur ; quod eſt præcipuum Eccleſiaſtici regiminis officium. De altero quod ad ſervandos, diſpenſandoſque Canones ſpectat, audiamus.

Hîc verò, ſat ſcio, nihil difficultatis occurret, ſi quæ in confeſſo ſint advertantur : namque Eccleſiam & Canone regi & Canones interdùm relaxari oportere conſtat ; neque quis diffitetur.

At enim fortè id poſtulant, ut Papa pro plenitudine poteſtatis, ſupra omnia Concilia in omnibus, pro arbitrio diſpenſare poſſit. At non ita Antoninus ; tametſi enim negat Papæ à Concilio præfigi poſſe Legem, id tamen addit : (a) *Dico quòd in concernentibus univerſalem ſtatum Eccleſiæ, non poteſt Papa diſponere, contra ſtatutum Concilii, ſi ſtatuendo decoloraretur ſtatus Eccleſiæ.* Ita Turrecremata ; Ita omnes etiam Pontificiæ poteſtatis ſtudioſiſſimi confitentur.

(a) *S. Antonin.* ſum. T. 3. c. 2. §. 6.

Quid Duvallius (b) quæſtione an ſit abſoluta Eccleſiæ Monarchia, hæc habet : *Non poteſt ſuprema illa poteſtas* (Romani Pontificis) *ſtatum Eccleſiaſticum in toto, aut in parte minuere, nedùm evertere : verbi gratiâ uni eidemque ſexcenta beneficia conferre : pueros ad Epiſcopatum promovere ; ritus etiam generaliter per Eccleſiam ab omni avo inviolabiliter obſervatos abolere &c.* Sic enim Eccleſiæ dignitas & ſplendor maximè minueretur, & ad certiſſimum exitium devolveretur.

(b) *Duval.* T. 5. de Sup. R. P. pot. p. 1. q. 2. p. 4. q. 11. &c.

Enumerant Theologi Canoniſtæque Canones longè plurimos, quos Romanus Pontifex reſcindere nequeat : verbi cauſâ Canonem latæ ſententiæ adverſùs percuſſores Clericorum, quòd, eo reſciſſo, Eccleſiaſticus ſtatus decolorari videretur : quaſi non alii ſint innumerabiles, quibus conculcatis honos Eccleſiæ deflore ſcat magis.

Quin addit (c) Duvallius, Benedicto XIII. *merito denegatam obedientiam*, non modò quòd ſchiſmaticus eſſet, *ſed quòd de Eccleſiaſticis beneficiis, contra jus, faſque in detrimentum Eccleſiæ ſtatuere præſumeret.* En quot Canones Romanæ potentiæ invictos eſſe conſtet. Quid eos qui non univerſam, ſed tamen ſingulares peſſundent Eccleſias ? An Romanus Pontifex abolere, & alios Canones pro arbitrio ſtatuere poſſet ? Anonymus Libertatum Gallicanarum oppugnator (d) audiatur. Is uno verbo rem conficit : ſic namque decernit : *nihil differre Gallicanam nationem à cæteris, in acceptandis, vel recuſandis legibus Eccleſiaſticis ſiquidem nulli non licet Legum executioni ſuperſedere, ſi vel*

(c) *Duval.* ibid.

(d) Anony. tract. de libert. Gallic. L. II. c. 12. n. 4. 5. Sup. L. XI. c. 22.

vel annuat Eccleſia, vel penſatis rerum, locorum ac perſonarum conditionibus injuſtum ſit ejus mandatis ad litteram ſervire. En quid de abolendis ſtatutis veteribus, novíſque inducendis ſanciant, qui nos vexatos volunt.

An autem in ſuperſedere tantùm, non verò novam legem in totum reſpuere liceat, ſequentia demonſtrabunt. (a) *Si is erat in Galliâ rerum ſtatus, ut ei ſicut cæteris Provinciis orbis Chriſtiani, leges illæ non convenirent, jure naturali & ipſa Legiſlatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt.* Quid Gallos exagitant libertatum defenſores, ſi cæteræ gentes alio ſub titulo, aliove ritu idem jus obſervent & exerceant? (a) Ibid.

At enim, inquies, ſe tutos Galli putant non modò naturali jure, aut intentione Pontificis, ſed etiam Concilii generalis auctoritate Superioris. Quid autem? an ideò in nos Vaticana ab arce fulmina detonabunt, quod poſtquam intelleximus Concilii generalis decreto legem naturalem, ac Pontificis intentionem congruere rati, omnia in unum conjungimus, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſervire cogimus?

Nempe, inquiunt, in Pontificem Canonum everſorem à Concilio pro poteſtate, animadverti poſſe dicitis: quò enim pertinebat Concilii Conſtantienſis allegatus Canon? nonne ut conſtaret Pontificem (b) Concilio contumaciter inobedientem, *debitè puniendum?* jam ergò non nos Galli; ſed tanta Synodus, pacis Eccleſiaſticæ inſtauratrix vapulat. (b) Conc. Conſtant. Seſſ. 5.

At enim Conſtantienſe Concilium de dubio Pontifice interpretandum erat. Abſurdum. Fac tamen, ut mollioribus auribus parceremus (c) vim Concilio illatam, tortaque ejus verba. Quid deinde proficiunt? nempè oſtendimus, ſcandaloſum, & contumacem, utpote jam hæreſis ſuſpectum, pro dubio, imò pro nullo Pontifice haberi ab optimis, ac Pontificiæ poteſtatis ſtudioſiſſimis Doctoribus. Quid quòd mitiores ne ſententiâ quidem ſi rectè advertatur, ſed verbis tantùm ab aliis diſcrepant? hoc ergò peccemus, quod Pariſienſium, imò Concilii Conſtantienſis ſimplicitate magis, quàm aliorum ambagibus, ac ſubtilitate delectamur? certè bonus & æquus Pontifex nihil metuit ab illis extraordinariis caſibus, qui vix mille annis eveniant; uti ex Joanne Majore (d) diximus. Sed tamen mortalem tantâ poteſtate præditum, tot tentationibus obnoxium, tantâ adulatione circumdatum, aliquo Canonum metu coërceri oportet. (c) Sup. L. I. c. 10. 17. L. III. c. 9. (d) Sup. L. I. c. 17.

Hîc ſubit admirari Romanam Poteſtatem uniendæ Eccleſiæ natam, unde perducamur ad æternam Charitatem quâ in Deo unum ſimus. Petrus ergò & Petri ſucceſſor, ne inter ſe diſſentiant Eccleſiæ, communis traditionis interpres; ne in certis motibus fluitent, communium Canonum executor, ſede Apoſtolicâ auctore, vel probante confectos cuſtodit & vindicat. Hæc habens & exercens Apoſtolica ſedes, tanta antiquitùs auctoritate viguit, ut poſteà, fidens dixerim, imminuta magis quàm aucta eſſe videatur. X. Sedis Apoſtolicæ majeſtas & poteſtas.

En ille Leo Magnus ex Patrum traditione influentem in omnium ani-

animos edit Epiſtolam; Imperatorem adverſum nactus ad Epheſinam generalem Synodum, invitus nec ſuo loco poſitus cogitur, nec auditur: itaque antiqua condemnatur fides. At ille Latrocinalem Synodum valere non eſt paſſus Imperatoriâ poteſtate fretum Alexandrinum Dioſcorum fregit ad inſtaurandam cognitionem Imperatorem perpulit. Chalcedonenſis Synodi auctor, ac deinde executor, ad conſtabiliendam communem Eccleſiæ fidem, invictâ potentiâ ſtetit.

Eâdem exequendi auctoritate freti, Gelaſius, ac deinde ſecuti Romani Pontifices, adversùs Imperatores, ac Regiæ urbis Antiſtites, in Chalcedonenſem Synodum rebellantes, nullâ, novâ Synodo indigere ſe profeſſi, tantâ egêre confidentiâ, tantâque vi, ut Imperatores, totamque Orientalem Eccleſiam, ad condemnandos perduelles, ſolâ jam ſedis Apoſtolicæ auctoritate perpulerint.

Quid ubi nulla Synodus intervenit? Eccleſiarum conſenſione freti, haud minùs fiducialiter egerunt: Pelagianos nullo loco conſiſtere paſſi ſunt, ac ſuperbis ne illud quidem ſolatium reliquerunt, ut ab œcumenicâ Synodo damnati viderentur. Quis autem Pontifex poſteriore ætate, quâ nonnullis poteſtate aucti videntur, tantâ auctoritate tanta geſſit? tanta poteſt, auctore & executore Petro, capiti connexa Eccleſiarum fides.

An ideò putamus infirmam ſedis Apoſtolicæ auctoritatem, quia Eccleſiarum conſenſum poſtulamus? imò firmiorem: id enim tantùm tribuimus Eccleſiis, ut agnoſcant, an communis interpres, ſatis ex communi traditione dixerit; in eâ acquieſcant; in eâ Spiritûs Sancti Magiſterium collocatum, neque unquam defuturum, certâ fide credant. Nec minùs invicti fuerunt Romani Pontifices, cùm Canones ab Eccleſiis, ſede Apoſtolicâ, ſive auctore, ſive probante, ſuſceptos vindicârunt. His Conſtantinopolitanos Præſules alta ſpirantes, & Principum gratiâ ferocientes; & à Neſtorianis, Acacianiſque uſque temporibus, Eccleſiæ graves, tanquam in ſchiſma erupturos animo providerent, quâ gravitate poterant, coërcebant. Orientali Eccleſiæ, quæ novæ Romæ faveret, Nicænos Canones opponebant, invictos ſe rati, quamdiù, ut ipſi profitebantur, ſecundùm Canonum regulas paternorum, rem gererent.

Itaque eorum tanta vis fuit, ut Agapetus Papa exul, & ſupplex Conſtantinopolitanum Præſulem ad priſtinam Trapezuntinam ſedem contra Canones dimiſſam amandaret; ab hâc quoque dejiceret, niſi rectam profiteretur fidem: ejus ſociis certis conditionibus veniam indulgeret: ex quo illud, quod (a) hujus Corollarii initio poſuimus: *Magna & Apoſtolica ſedes antiquam obtinet, rectam fidem tuens; ſanctarum Eccleſiarum ſanctiones ſervans, ubi potuerit, indulgentiâ utens.*

(a) Conc. Conſtant. ſub Menn. act. I. Sup. n. 1.

Interim cùm Epiſcopis rectam fidem & regulam ſecutis æquo propemodum jure agebant. Eulogius Alexandrinus Epiſcopus ſcripſerat ſe Sancti Gregorii Papæ juſſa capeſſere. At ille (b) ea verba ac juſſionis vocem procul à ſe amolitus hæc ait: *Quod verbum juſſionis peto à meo auditu removete: Loco enim mihi fratres eſtis: moribus patres. Non ergò juſſi, ſed quæ utilia viſa ſunt, indicavi.*

(b) Greg. L. VII. Ep. 30.

Annon

Annon ergo ille ſe ſuperiorem ſentiebat? id Hæretici; id Imperiti jactent: non enim intelligunt quænam à Domino conſtituta ſit Eccleſiaſticæ poteſtatis ratio ac vis. At Gregorius tam modeſtus, quàm fortis: (a) *Nam quod*, inquit, *ſe dicit ſedi Apoſtolicæ ſubjici, ſi qua culpa in Epiſcopis invenitur, neſcio quis ei Epiſcopus ſubjectus non ſit. Cùm verò culpa non exigit, omnes ſecundùm rationem humilitatis æquales ſunt.* Quam communem regulam omnibus præpoſitis eſſe voluit. *Sit*, inquit, (b) *rector benè agentibus per humilitatem ſocius; contra delinquentium vitia per Zelum juſtitiæ erectus; ut & bonis in nullo ſe præferat, & cùm pravorum culpa exigit, poteſtatem protinùs ſui prioratûs agnoſcat.* Quod ille multis exemplis, Scripturarumque teſtimoniis proſecutus, ſic denique concludit: (c) *Summus itaque Locus benè regitur, cùm is qui præeſt, vitiis potiùs quàm fratribus dominatur.* Itaque ille Gregorius tam humilis, tam modeſtus, tam æquo cum cæteris jure uſus, ſummâ poteſtate Conſtantinopolitanorum Præſulum ſuperbiam contudit; acta Synodica per ſedem Apoſtolicam diſſoluta, caſſataque memorat, & anteceſſoris eâ de re ſententiam vindicat. Neque ullus unquam Pontifex majore conſtantiâ Apoſtolicam auctoritatem exercuit. Quid ita? quia Canones, quia priſcas conſuetudines, quia omnium fratrum jura æquè ac ſua ſervabat, ut vidimus.

(a) Idem L. VII. Ep. 65.

(b) Idem de Cur. Paſtor. part. II. C. 6.

(c) Idem L. VII. Ep. 64. L. IV. Ep. 36. 38.

XI. Quàm fœdam Eccleſiaſtici regiminis Pontificiſque poteſtatis ideam adverſarii, ac præſertim Auctor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dùm Papatui favere velle videntur.

At Auctor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus ſcripſit, aliam Papatûs ideam informavit: libro enim VI. quo Caput 3. Gallicanæ declarationis aggreditur, id agit, ut quia Romanus Pontifex, omnium fidelium Paſtor etiam immediatus habeatur, omnia pro arbitrio ad ſe trahere poſſit, nullis obſtrictus Canonum, vel avitæ probatæque conſuetudinis vinculis. Ac primùm quidem eos affert locos, quibus univerſa Eccleſia atque etiam Gallicana Romano Pontifici ſubjecta ſit; quod nemo noſtrûm negat. Atque id ille ſenſit: ſubdit (d) verò: *Hæc quidem ita in communi dicta negantur à nemine, quia nemini ſunt incommoda; ſed cùm ad praxim deducenda ſunt, auctoritas Concilii generalis, libertas Eccleſiæ, Canones & ſimilia opponuntur: quaſi verò illa excepta intelligantur in verbis Chriſti, aut etiam in declarationibus ſolemnibus.*

Eò ergò nos adigit, ut non modò ex ſolemnibus obedientiæ Romano Pontifici præſtandæ declarationibus, ſed etiam ex Chriſti verbis ad omnia extraordinaria & arbitraria teneamur: ut quia Chriſtus generalibus verbis Petro dixerit, *quodcumque ligaveris, quodcumque ſolveris*; jam neque Eccleſiæ libertatem, neque Canones, neque Concilia Generalia allegare liceat.

(d) Anony. Tract. de Libert. Gall. L. 6. integ. ibid. C. 11.

Sanè ille prævidit obſtitura ſibi primorum ſæculorum tot ac tanta documenta, quibus (e) Romanus Pontifex, anteceſſorum quoque auctoritate, canonibus ſervire jubeatur. Quæ nos libro XI. executi ſumus, quo loco id etiam oſtendimus, promiſſam ſanè obedientiam, ſed ſecundùm Canones, & jure ſervato: cui etiam profeſſioni (f) Romanorum Pontificum antiqua profeſſio reſponderet. At Anonymus, ne priſca illa traditio, verborum Chriſti interpres, ſibi objici

(e) Sup. L. XI.

(f) Ibid. C. 8.

(a) Anony. L. VI. C. 3. n. 2. objici poſſit, hoc commento cavet. *In quo*, inquit (a) *repoſita eſſet Romani Pontificis auctoritas, non ſatis clarè ſtatim omnibus perſpectum fuit: quia enim perſecutionum tempore, vel ſchiſmatum, aliarumque calamitatum, impedita erat exterior Capitis cum membris communio, ſtante ſemper fidei ac Charitatis unione, vix à Romano Pontifice ad alios præſertim remotos Paſtores, aut Greges primis tribus ſæculis, aliud quàm quædam epiſtola pervenire potuit. Quamobrem Epiſcopi populos, ac ſeipſos à tanto tempore, ſuo judicio, vel cum aliorum conſilio regere ſoliti, Papæ auctoritatem ab impedimentis, quibus diſtenta fuerat, ſolutam, non tam ſubitò exceperunt*: SED ALII CITIUS, ALII TARDIUS, NUNC IN ISTO, NUNC IN ILLO CAPITE; *prout ſeſe offerebat occaſio, donec integram libertatem conſecuta, ſuum ubique robur obtinuit.* Ac paulò pòſt: *Verùm quia uſus optimus legis interpres, videndum eſt quæ fuerit auctoritatis Pontificiæ praxis illis temporibus cùm eâ liberè uti Papæ potuerunt, cùmque diligentiùs & clariùs cognita fuit: Quanquam enim omni ævo aliqua identidem ejus ſpecimina edita fuerint, tamen cùm per tria prima ſæcula ferè omninò à tyrannis ligata fuerit, ideòque ejus exercitium quaſi novum quiddam aliquoties Epiſcopos, præſertim Africanos, commoverit, non potuit tam citò ſuum explicare fulgorem & omnibus* (b) Ibid. n. 13. *innoteſcere.* Hæc Anonymus (b); atque illi ſunt, ſi Deo placet, ſedis Apoſtolicæ unici defenſores, cui infeſtiora ne hoſtes quidem atque hæretici cogitàrint.

Rogo enim quid illud ſit: *quòd Epiſcopi populos ac ſeipſos à tanto tempore* (tribus ſcilicet primis ſæculis) *ſuo judicio regere ſoliti eſſent.* An illi primi Eccleſiarum fundatores ac Doctores quid Chriſtus Papæ dediſſet, neſciebant? judicium nulli expectabant? per ſeipſos regendam ſuſcipiebant Eccleſiam, neque] Caput datum ſibi à Chriſto cogitabant? Id hæretici velint: quid illud hinc factum ut ſequens ætas, Quartum fortaſsè, Quintumve, aliaque ſæcula propiora *non tam ſubitò exceperint* (ſolutam illam) *Papæ auctoritatem: ſed alii citiùs, alii tardiùs, nunc in iſto, nunc in illo Capite*, ita ſanè, *ut illius exercitium quaſi novum quiddam aliquoties Epiſcopos, præſertim Africanos, commoverit.* Africana illa ſub Aurelio diſſidia ſpectat, (c) de quibus egimus? Quis autem à Chriſto eſſe dicat ea, (c) Sup. L. 11. C. 14. quæ ſancto Aurelio, Sancto Auguſtino atque aliis tot ac tantis Patribus doctrina & ſanctitate conſpicuis nova viderentur? *Alii*, inquit, *citiùs, alii tardiùs, nunc in iſto, nunc in illo capite eam auctoritatem exceperunt.* Hoc hæretici clamant; Papæ auctoritatem creviſſe per tempora: humanam ſcilicet, nec totam ab initio, ſed ſuis partibus hinc inde coalitam & conſarcinatam: Quid enim Sancti Viri, *alii citiùs, alii tardiùs, alii in hoc, alii in illo capite data occaſione*, agnoſcebant Papæ auctoritatem, ſi ſemel animo imbiberant Papæ voluntatem ex Chriſti inſtituto pro lege eſſe debere, exceptione nullâ, neque Canones allegandos; nempe hæc divina juſſa inſtitutaque ignorabant.

Jam illud quis ferat *per tria prima ſæcula Papæ poteſtatem à tyrannis*

Digitized by Google

nis ligatam fuiſſe, impeditam, externam capitis cum membris communionem, atque à Romano Pontifice ad alios præſertim remotos, vix quidquam præter quaſdam epiſtolas pervenire potuiſſe ? Quaſdam autem ? an quia non omnes ad nos per temporum injuriam devenerunt paucas fuiſſe conſcriptas dicemus ? non enim facilè Romam, non Româ quaquâverſus Litteræ commeabant ? non quotidie Diaconos mittebant ? non denique neceſſaria negotia communicabant ? Atqui vel unius Cypriani docent epiſtolæ quanta eſſet Eccleſiarum cum Eccleſiâ Principe communicatio. Ac nos demonſtravimus quæ generalia eſſent, illis quoque temporibus, nonniſi communicato cum omnibus Epiſcopis conſilio geſta eſſe. Hoc, inquam, vel unius Cypriani docent epiſtolæ. Quot verò tales fuiſſe præſcriptas quæ ad nos non devenerint ? quàm porrò inſulſum illud à Romano Pontifice vix quidquam præter litteras perferri potuiſſe ? an verò Litteræ non ſufficiunt ? an neceſſe erat ut ſua ipſi mandata traderent ? ſic impedita, ſic ligata Romana auctoritas à Tyrannis fuit ?

Hæc tamen omnia commenta admittamus : dic tandem quo demum ſæculo expedita ? poſt Conſtantinum ſcilicet, perſecutione ceſſante ; quarto ac ſecutis ſæculis : atque tum vel maximè invaluit illud, (a) ne Romano quidem Pontifici, aliquid contra Canones licuiſſe. Id ipſi Romani Pontifices primi omnium prædicabant ac profitebantur. Si quid ab Afris, ſi quid ab aliis poſtulabant, Nicænos Canones, alioſve proferebant ex Canonibus reſponderi ſibi æquo animo patiebantur ; an & ipſi, quid ſibi à Domino conceſſum eſſet ignorabant ? Ligati, impeditique à tyrannis, nec ſeipſi intelligebant.

(a) Sup. L. II. integ.

Ergonè, inquies, nulla tunc Canonum relaxatio, imò aliqua, non promiſcua, extorta (b) neceſſitate, non ad libitum proflua, provida & modeſta ; non quæ ſe ſuper omnia jura ſuperferret ? Hæc ad XI. uſque ſæculum permanâſſe ; hæc omnium cordatiorum, præſertim verò Gallorum animis inhæſiſſe ; hæc in Concilio Conſtantienſi ſtabilita eſſe ; hæc paulò ante Conſtantienſe Concilium, à Durando Mimatenſi, Clemente V. jubente, ſcripta eſſe (c) vidimus. Ille per diſpenſationes, & exemtiones impunem regnare licentiam ac perdita eſſe omnia conclamabat ; ille per ſynodos generales his adhiberi modum, utque Eccleſia Romana, (d) *non omnia ad ſe traheret*, ne *omnia perderet*, poſtulabat. Cætera alibi memorata, ac præſertim egregiam illam, jubente Paulo III. de reformandâ Eccleſiâ (e) ſummorum virorum conſultationem, atque ipſa decreta Tridentina prætermittimus. Quidnam ergò illud eſſe dicemus, quo poteſtatis Pontificiæ, ſecundùm Anonymum, totus ſeſe *fulgor explicuit* ? an cùm non jam ferè tutandis Canonibus, ſed exemtionibus, diſpenſationibus, reſervationibus, denique extraordinariis, arbitrariiſque mandatis & imperiis eminere cœpit auctoritas ? cùm Papa longè poſitus, tot Capitula, tot Monaſteria, de quibus ne cogitare quidem vacat, immediatè regenda ſuſcepit ; proprios arcet Epiſcopos, atque ab iis ſuum quoque Clerum avellit ; Cùm Epiſcopalem

(b) Sup. L. XI.

(c) Sup. L. XII. C. 38.

(d) *Durand. Mimat.* Tract. de mod. gener. Conc. celeb. p. 1. tit. 4. 5. diſ.

(e) Sup. L. XI. C. 18.

 juriſdictio-

juriſdictionem in Monachos atque in mulieres effundit, aut effuſam tutatur; Cùm denique Romana Curia Epiſcopos veluti adverſos habere, in tot exemtis præſidium ac firmamentum, ponere voluiſſe viſa eſt? Hìccine ille eſt Eccleſiæ Romanæ fulgor explicitus? an fumus potiùs? at nos ex illo fumo dari lucem votis omnibus ſupplicamus; id in Concilio Tridentino, pro temporum quidem neceſſitate, inchoatum Eccleſiæ gratulamur; certóque ſtatuimus, numquam Eccleſiæ Catholicæ, numquam ſedi Apoſtolicæ ſuam dignitatem conſtituram, niſi defenſis Canonibus, adſcitiſque Epiſcopis, quos ipſe Chriſtus adjutores dederit.

XII. Quàm falsò aſſerant Gallicanâ declaratione contentam doctrinam diſſidiorum occaſione proditam, aut innovatam Cleri Facultatiſque Pariſienſis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quædam Gallis malevolentiſſimè ab Anonymo objecta refelluntur: votum auctoris ejuſdemq; erga Eccleſiam Catholicam ſedemque Apoſtolicam atque Innocentium XI. devotus animus.

Jam luce eſt clarius peſſimè objectum, Gallis, quod de ſede Apoſtolicâ malè ſentiant, cujus dignitatem confirmare & illuſtrare non ceſſant, ſed quandoquidem Auctor Anonymus tractatu de libertatibus Gallicanis, eâ de re mendaciſſimè ac malevolentiſſimè ſcripſit, non feremus Chriſtianiſſimi Regni impunè violari Majeſtatem.

Ac primùm grave illud eſt, quod (a) ſemel atque iterum inculcat, à Bonifaciani diſſidii tempore Gallorum in ſedem Apoſtolicam ſtudia refrixiſſe. Cùm, ut cætera omittamus, id etiam imperitiſſimis rei hiſtoricæ notum ſit, poſt ea diſſidia, ſub Benedicto II. & Clemente V. aliiſque Pontificibus Curiam Pontificiam translatam ad Gallias, atque Avenione toto ferè ſæculo reſidentem, cum Gallicano regno conjunctiſſimam ejus obſequiis floruiſſe: ſed nos inſulſiſſimum commentum (b) jam confutavimus.

At Anonymus (c) graviora protulit. Nempe & id ſcribere auſus quæ à Gallis ſcriptoribus de Romani Pontificis auctoritate proferuntur, *avitum ac ferè ingenitum teſtari illius nationis erga ſanctam ſedem ſtudium magis fortè quàm modernorum affectum*; tanquam ab eo ſtudio moderni deſciverint. Poſteà *quòd Galli aliquibus ſchiſmaticorum nomine ſuſpecti ſunt, aut inimicorum eſſe invidiam aut politicorum minas, aut fortè juſtum piorum metum, ne ſi creſcat Pontificiorum mandatorum neglectus, in contemtum tranſeat, quia ſchiſmate ſolet non longè abeſſe*: Quaſi jam Gallis ſolemne ſit Pontificia mandata negligere. Gravius & acerbius illud: *ferè pœnitere* (d) *Galliam, quod olim ſanctam ſedem tantâ reverentiâ proſecuta fuerit, tantâ humilitate audierit, tanto zelo defenderit*, at illud dirum & abominandum de Gallicanis etiam Antiſtitibus dictum: (e) *fruſtra Antiſtites Gallicani auctoritati Pontificiæ graviſſimum vulnus illaturi honorificâ præfatiunculâ ferrum occultant*: ut parum eſſe videatur quod Romano Pontifici adverſentur, niſi etiam blandientium ac venerantium ſpecie parricidiales manus inferant. Quo argumento? quâ probatione? nullâ: niſi quod avitam Eccleſiæ Catholicæ ſedique Apoſtolicæ ſalutarem certè tot retrò ſæculis à ſtudioſiſſimis ſedis Apoſtolicæ defenſoribus pro innoxia habitam ſententiam, nulla cujusquam offenſione proponunt.

Et quidem toto (f) Anonymi tractatu ſparſum illud, priſcas illas de

(a) *Anony.* tract. de Libert. Gall. L. I. C. 16. n. 12. L. III. C. 9. n. 3.
(b) Sup. L. VII. C. 23. & ſeq. L. VIII. C. 22. (c) *Anony.* L. VI. C. 2. n. 1. 2.
(d) Idem L. II. præf. p. 68. 3. (e) Idem L. VII. C. 1. n. 3. (f) Idem L. III. C. 8. n. 9. 10. L. VIII. præf. n. 1. ibid. C. 8. n. 2. L. IX. C. 10. n. 3. 4. Conc. n. 13. & alibi paſſim.

de Eccleſiæ Catholicæ & Conciliorum generalium auctoritate ſententias in Gallia tunc eſſe prolatas: *cùm Reges à Romano Pontifice diſſiderent.* In his igitur Gallos *Aulæ deſideriis obſecutos atque alicujus ſpei vel timoris impulſu* eſſe permotos; quin ipſos Epiſcopos Gallicanos anno 1682 *odioſam & importunam objeciſſe doctrinam ut ſummum Pontificem ab executione Lugdunenſis de Regalia canonis deterrerent.* Sed hæc quàm falſa ſint, quàmque iniquo animo exprobrata, alia Eccleſiæ Gallicanæ acta teſtantur.

Vetuſta omittimus, poſteriorum ſæculorum exempla (a) proferimus. Nullum ſanè erat Chriſtianiſſimo regno cum Martino V. diſſidium, cùm ſacra Facultas Joannem Sarrazinum, qui Conciliarium ſtatutorum vigorem in ſummo Pontifice reponeret, repellebat & ad iſta adigebat, quod *tota auctoritas, dans vigorem ſtatutis Conciliaribus, reſidet, non in ſolo Pontifice, ſed principaliter in Eccleſia Catholica & Spiritu Sancto.*

(a) Sup. L. X. C. 21.

Nullum erat diſſidium (b) cum Romanis Pontificibus eo tempore, quo eadem Facultas ad hæc Lutheranos compellebat, ut Eccleſiæ Catholicæ & Conciliorum generalium determinationes abſolutè admitterent: decreta verò Romanorum Pontificum ita *ſi ab Eccleſia recepta & approbata* eſſent.

(b) Ibid. c. 24.

Nullum erat diſſidium, cum editis adversùs Lutherum (c) articulis, Eccleſiaſticam poteſtatem exponere aggreſſi: Pontifici quidem ſuam; at ut errare non poſſet, nonniſi Eccleſiæ Catholicæ & Conciliis generalibus tribuebant.

(c) Ibid. c. 24.

Nullum erat diſſidium, (d) cùm toti orbi Chriſtiano Tridenti collecto, atque ipſi Pio IV. teſtatum volebant, ſe in Conſtantienſibus, iiſque conjunctis Baſileenſibus decretis perſiſtere ac porrò perſtituros, neque laturos unquam, ut ſacroſancta decreta ulla vel ambigua formula læderentur.

(d) Sup. L. I. c. 1. & ſeq.

Recentiora ac noſtri ſæculi exempla poſtulas? nullum erat diſſidium anno 1615. cùm gravis illa extitit de tertii ordinis articulo ac Regum ſupremâ auctoritate diſſenſio, & tamen in actis ordinis Eccleſiaſtici conſcriptum legimus, lecto articulo Patribus viſum; (e) *eo articulo ſterni viam ad ſchiſma: ac fieri ut civiles ordines nullâ auctoritate nec poteſtate legitimâ de verbo Dei judicent, decernantque quid illi congruat: damnent ac ligent conſcientias; quæ auctoritas Concilio generali & Eccleſiæ univerſæ ſpirituali poteſtati reſervata eſt.* Quo etiam die pro meridiano conventu iteratum: *hujus quæſtionis judicium Concilio œcumenico reſervatum.*

(e) Procès Verbal de la Chambre Eccleſiaſtique 1614. du mardi 30. Septembre.

At enim, inquies, non hîc tractabant quæſtionem, neque Conciliarem poteſtatem cum Pontificia comparabant. Rectè. Tantò ergo magis, quæ animis erant inſita, nullo contentionis ſtudio proferebant arduam quæſtionem ſummaque inter Catholicos diſſenſione agitatam, ubi etiam de Papæ auctoritate quæreretur, *Concilio œcumenico*, ſive ut explicitiùs in ſuperiori congregatione dictum erat, nec jam repetere neceſſarium, *Concilio œcumenico & Eccleſiæ Catholicæ poteſtati* reſervabant? de fidei quæſtionibus terminandis communem

Digitized by Google

Cleri conſenſum ſimplici animo teſtabantur : Sancti & orthodoxi mirificas laudes à Paulo V. ſummo Pontifice Brevi ſpeciali edito referebant.

(a) Act. & Memoir. du Clergé de France 1673. T. I. premiere partie titre I. C. I. n 14. 15. & ſuiv.

(b) Ibidem nomb. 22. & 24. & ſuiv.

Nullum erat diſſidium ann. 1625. cùm (a) Clerus Gallicanus Stephani Louytori Decani Nannetenſis , Apoſtolicæ ſedis auctoritate prolatam ſententiam adversùs Epiſcopum Leonenſem declaratione edita , impiam , ſacrilegam , nullam eſſe cenſuit. Accepto deinde nuncio declarationem à ſummo Pontifice eſſe abrogatam ; Regi Chriſtianiſſimo Cleri Gallicani nomine ſupplicavit : Si res pacificè neque Romæ , neque in Gallia componi poſſet , (b) *permitteret nationale Concilium ut conſuleretur quid factu opus eſſet , & ut Concilium œcumenicum peteretur.* Conceſſum à Rege cum Legato actum : miſſum Romam commonitorium , allatumque imprimis , *non potuiſſe à Papa contra tot Epiſcopos decerni niſi illis auditis , dataque commiſſione in partibus juxta concordata & privilegia Eccleſiæ Gallicanæ , ab Epiſcopis Gallicanis poſtulatum nationale Concilium , ac niſi Breve Apoſtolicum premeretur , daturos ibi operam , ne quid Libertates & privilegia Eccleſiæ Callicanæ detrimenti caperent.* Quid plura ? preſſum Breve ; Louytorius à ſententia deſtitit ; Leonenſi Epiſcopo ſatisfecit.

(c) Ibidem nomb. 37. 41.

Nullum erat diſſidium (c) anno 1650. cùm occaſione viri illuſtriſſimi Renati De Rieux de Sourdeac , Epiſcopi Leonenſis , à Commiſſariis Apoſtolicis depoſiti , atque aliorum Commiſſariorum ſententia reſtituti , veritus eſt Clerus ne Provinciarum juri & Canonico ordini noceretur. Itaque ſolemni proteſtatione edita & Nuntio ritè intimata id egerunt : *ut Epiſcoporum judicia congregatis in Synodo provinciæ Patribus , ſalvo jure appellationum ad Romanam ſedem antiquâ Canonum auctoritate reſervarentur ; neve Apoſtolicis litteris ullum ſibi præjudicium fieri poſſit ; neve trahantur eadem in exemplum , quo quiſquam ſibi putet contra ſalutarium reverentiam regularum temerè quid licere.* Sic cavebant ne adversùs Canones extraordinaria & arbitraria mandata valere putarentur.

(d) Sup L. X. c. 27.

Nullum erat diſſidium (d) anno 1656. cùm ſacræ Facultatis juſſu poſtulantibus ac probantibus Epiſcopis in ordinario ac frequenti conceſſu Lutetiæ congregatis è Franciſci Guillorii theſi hæc præſertim eruta ſunt : *Concilia ad melius convocari : in his , à Pontifice auditis Epiſcoporum ſententiis ac judiciis pro ſua auctoritate certoque & infallibili chariſmate verbum fidei pronuntiari.* Subſtitutum illud : *Epiſcoporum juriſdictionem eſſe juris divini , & eſſe immediatè à Chriſto , eoſque in Conciliis generalibus verè eſſe judices , atque in his ex eorum judicio ſummum Pontificem pronuntiare.*

(e) Sup. L. XV. C 17. 18.

Denique nullum erat diſſidium cùm per eadem ferè tempora tot adversùs Janſenium acta confecta ſunt , laudatique à Romanis etiam Pontificibus Epiſcopi Gallicani : cùm tamen priſcæ diſciplinæ traditioniſque memores Pontificias conſtitutiones ita admitterent , exequendaſque mandarent , ut à ſe facta deliberatione , datoque judicio acceptatas & interpretatas , ut ex actis publicis (e) fusè docuimus.

Memorat

Digitized by Google

Memorat Anonymus Libro VIII. inculcari frequenter ab Epiſcopis Gallicanis, juriſdictionem Epiſcoporum ita eſſe de jure divino, ut eam *à ſanctâ ſede neutiquam accipiant, eo fine, ut ſummum Pontificem à proferendo circa controverſiam de Regaliâ judicio deterrerent, aut ſi quid pronuntiaret, minoris videretur eſſe auctoritatis.* Tum in eodem libro hæc habet: *Abſtinuiſſemus ab hujus quæſtionis tractatione, non ſolùm propter ejus difficultatem, ſed etiam quia, cùm ſacrum hunc ordinem maximè veneremur, diſpliceant nobis quæcumque venerationem* (a) *illam poſſunt quâvis occaſione imminuere: niſi animadvertiſſemus illuſtriſſimos Epiſcopos Pariſiis congregatos ſuam in Deum juriſdictionem referre tum maximè conatos, cum juſſis ſummi Pontificis repugnabant.* (b) Quis ferat deriſorem reverentiæ ſpecie talia exprobrantem? Qui ſi Eccleſiæ Gallicanæ & Sacræ Facultatis acta (c) toties publicata & à nobis relata, amico animo perlegiſſet, profectò fateretur, juriſdictionem Epiſcopalem nullo non tempore, ut à Chriſto immediatè profectam, apud nos prædicatam; neque noſtrâ aut avorum memoriâ unquam contigiſſe, ut quiſquam hominum contrariam ſententiam impunè propugnaret. Quæ nunc, ſi Deo placet, vir amiciſſimus, erga Epiſcopalem ordinem obſequentiſſimus, adversùs Pontificem comparata eſſe prædicat.

(a) Anon. L. VIII. C. 8.
(b) Sup. L. X. C. 22. & ſeq.
(c) L. XIII. C. 14.

Hæc quidem ſunt iniquiſſima: hoc verè abſurdiſſimum, quòd (d) appellationes ad Concilium generale factas eo nomine elevat, quòd, *occaſione diſſidiorum, vel ſchiſmatis, natum ſit genus illud appellationum: tum ſi Papa negaret, quod ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra ipſum ejuſve ſubditos procedere.* Quis enim appellaret niſi aliquod exiſteret gravamen ac diſſidium? an appellatum vellet ab eo qui omnia largiretur? Cæterùm de illis appellationibus, quàm ſchiſmate (e) antiquiores ſint, quàmque non tantùm à Gallis, ſed etiam ab aliis frequentatæ (f) ſuo loco oſtendimus. Hîc quidem commonere volumus, quàm non modò iniqua, ſed etiam inſulſa Auctor Anonymus contra Gallos ſcripſerit.

(d) Idem L. X. C. 6. n. 6.
(e) Sup. L. IX. C. 8. 9.
(f) L. XV. C. 20. 25. & ſeq.

Cujus etiam (g) generis illud eſt, quod paſſim exprobrat de diſpenſationibus apud Gallos maximè frequentatis: quaſi alibi Canones purè obtineant; nullæ translationes; nulla pluralitas; nullæ commendæ ſint; uni tantùm Galliæ in diſpenſandis gratiis deſudet Curia? an quia non quemadmodum illi Laïcorum invaſiones aſſiduè improperant, ita nos ad invidiam uſque objicimus, oppreſſam ab Inquiſitoribus ordinariam poteſtatem; erepta Epiſcopis de fide judicia, quibus maximè Epiſcopatus conſtat Eccleſiaſticos reditus per graviſſimas penſiones, eaſque reſignabiles in fruſta conciſos, ac beneficiariis nudum propemodum relictum titulum; aliaque ejus generis innumerabilia, à quibus puri ſumus: ideò diſciplinam apud nos profligatam confiteri oportet; florere apud eos, quos inter extraordinaria & arbitraria imperia ſine more modoque vigent; & quidem utinam omnes prophetarent? Cœterùm ſi gloriari oportet, id dicam quod exteros audimus ſæpè memorantes: nullum eſſe regnum, in quo magis religio floreat, quàm hoc Chriſtianiſſimum: nullum, in quo ſit Clerus doctior, ſanc-

(f) *Anony.* L. VI. C. 1. n. 2.

tius

tius Sacerdotium , Monaſtica diſciplina caſtior ac ſeverior , morum doctrina purior , Scripturarum & Antiquitatum ferventius ſtudium ; nullam denique gentem , quæ accuratam diſciplinam , ſi quis id fortiter aggreſſus ſit , æquiore animo paſſura videatur.

Deſinant ergo nos inceſſere calumniis , tanquam ea , quam Galli tuemur , doctrina è diſſidiis orta ſit. Cogitent potiùs noſtra memoria aulicis artibus preſſam , ultrò poſtea erumpere , ac facilè promi , quod eſt pectori inſitum. Faxit autem Deus , ediſcant Eccleſiæ regendæ Principes Eccleſiaſticum regimen , non aulæ flatibus ac motibus , ſed æterna veritate ac Patrum traditione niti oportere.

Denique quod objiciunt , cæterarum gentium conſenſione nos premi , ac poſſe à Pontifice ſecurè damnari Galliam decreto ex noſtris quoque dogmatibus totius Eccleſiæ conſenſu valituro , tanquam Eccleſia Gallicana , tanta Eccleſiæ pars , eaque florentiſſima nihil ſit , his quidem objectis , inſcitiam hoſtilemque animum , non modò adversùs Galliam , ſed etiam adversùs Eccleſiam univerſam produnt. Nempè dum Rex optimus , ac pietate major quàm armis , tot egregiis ac immortalibus titulis , id etiam addit , ipſo regnante exciſam hæreſim in Galliis , tùm ipſam Galliam ſub tam pio Principe erroris aut ſchiſmatis damnari poſſe confidunt. Sed fruſtrà ſunt. Non ita œcumenici Conſtantienſis Concilii jacebit auctoritas. Non ita Eccleſia Catholica repentè mutatur , nec per cœteras gentes , uſque adeò proſtratam veritatem arbitramur , ut ejus apud ſe tot vetuſta , tot recentia monumenta obliterari ſinant. Quòd ſi tantam quæſtionem , tantis Catholicorum altercationibus nobilem , in quâ Conciliaris , Papaliſque auctoritatis ſumma vertitur ; ſi jam finienda eſt , non ſine œcumenico Concilio finiri poſſe ſentiunt : aderit omnium ſæculorum firma traditio : evigilabunt ſui memores Epiſcopi , ac Spiritus ſanctus veritatem vindicabit.

Illud etiam exprobrant , gratam hæreticis eſſe eam , quam Epiſcopi Gallicani de Concilii auctoritate declarationem ediderunt. At nos contrà experimur , obſtinatis hæreticis eam eſſe moleſtiſſimam , quâ calumniandi cauſas detractas eſſe ſentiant. Qui verò modeſtiores ſunt ; ac pacatiores , hos in Eccleſiam Catholicam , ſedemque Apoſtolicam propenſiores evadere , toti Eccleſiæ gratulamur.

His ergò intelligimus Petrum ab alto vocari , quemadmodùm olim
(a) Act. X. 12. in (a) Actis ; *ut comedat quadrupedia & ſerpentia terræ & volatilia Cœli* ; mundaque æquè ac immunda in ſinum congerat , in corpus trajiciat , unitati ſervet , aut reddat.

Jam qui declarationem Gallicanam veram quidem eſſe , ſed tamen præpoſteram objiciunt ; neque Eccleſiaſticæ rei conducere , ut ultrò
(b) Sup. L. III. C. 13. Catholici (b) nova & contentioſa tractent ; hos quidem confutavimus ; neque iterare piget : à nobis non nova proferri , ſed à Majoribus quæſita , imò etiam definita : quæ Catholicæ Eccleſiæ , ſediſque Apoſtolicæ æquitatem dignitatemque commendent.

De

De Regaliâ, cujus gratiâ declarationem Gallicanam exortam eſſe volunt, alii dixerint. Ego hoc tantùm: extenſam fortè nullo malo animo, ſed ex prætenſo, ac dudùm præconcepto jure Regaliam haud tantam eſſe rem, propter quam juſque faſque videretur, ex Apoſtolicâ ſede tantos intentari metus; tanquam omnia ruerent: denique utcumque eſt, rem compoſitu facilem, poſteà quàm Rex maximus, atque Eccleſiæ ſtudioſiſſimus plura ultrò reddidit, quàm abſtuliſſe dicitur: ac facilè coalitura omnia, ſi quemadmodùm Epiſcopi Gallicani, ita quod in ſe eſt, ſedes Apoſtolica præſtiterit. Neque quidquam videri cauſæ, cur tam leve jurgium, tanto Chriſtianæ rei malo, longiùs protrahatur, niſi hoſtes ſubdoli, optimum, paternumque Pontificis animum, clandeſtinis conſiliis, conſuetiſque artibus, incenderent: auſuri atrociora, ſi alium Pontificem nacti eſſent. Quod aiunt, declaratione proviſa eſſe remedia, ſi quid gravius immineret, arcanorum inſcius quid dicam? neque viri graves fortè ſuccenſeant, ſi tot inter minas, Chriſtianiſſimo regno, ex avitis conſuetiſque dogmatibus, aliquid præſidii comparetur, quæ præſidia qui Gallis erepta eſſe velint, cogitent evenire poſſe ea tempora, quibus ipſis Eccleſiæque ac ſedi Apoſtolicæ neceſſaria eſſe videantur.

Nunc poſtquam de ſuſcepta quæſtione dicta ſunt omnia; de me, uno verbo dicam; ac primùm, Deo teſte, profiteor, eum eſſe me, qui ſedi Apoſtolicæ ac Pontificiæ majeſtati, impenſiſſimè faveam: & confido fore ut, ſi qui bono animo hæc quærant, id ſentiant: ſedi Apoſtolicæ ſua & antiqua & tuta, humilis pacificuſque reddo, hoſtibus, ne per aliena & falſa eam oderint conſulo: Catholicis hominibus, ne utrinque fortè ſint nimii, vera & æqua præmonſtrare ſatago: Gallos meos, ac præſertim Epiſcopos, nonnullis ſuſpectos, tanquam ſedi Apoſtolicæ aliquid detractum velint, ab ea contumelia vendico: tuta ab illis eſſe omnia, priſcis exemplis monumentiſque probo: Petrum has ſuper aquas tutum incedere, neque fruſtrà trepidare moneo & hortor. Nomen taceo, nihil cauſæ profuturum; non erubeſcentiâ, nec metu; Deus ſcit; facilè proditurus, quoties legitimo, Canonicoque examini locum eſſe intellexero. Si cæcis agunt præjudiciis & odiis; injuriæ me ſubtraho, ne qui læſiſſe velint, plus ſe ipſos lædant. Utcumque eſt, ſecurus hanc cauſam ad Chriſti tribunal perfero: ſi ſedes Apoſtolica utrique parti, æquo jure conſulens, ſilere interim edixerit, polliceor pariturum: in Eccleſiæ Catholicæ, Romanæque & Apoſtolicæ ſedis, in eaque ſedentis Romani Pontificis, Sanctiſſimique Papæ Innocentii XI. poteſtate eſſe me, futurumque polliceor. Ita me Deus ſalvum velit; ita me Petrus; ita Innocentius XI. habeat oviculam ad ejus pedes pro pace Eccleſiaſticâ ſuſpirantem. Sub quo incurvari peto altitudinem ſæculi fruſtrà intumeſcentis, Turcicamque Barbariem, Hæreticam & Schiſmaticam, quocumque

loco, vel ſe exerit, vel latet, ſuperbiam atque id ſupplico ab ejus abeſſe temporibus, ut hæc tam antiqua, tam ſana, audens dixerim, tam pacifica, tam ferre non poſſint.

FINIS COROLLARII TOTIUSQUE OPERIS.

VITTORIO EMANUELE ROMA

INDEX

Digitized by Google

INDEX

TITULORUM SERIESQUE MATERIARUM, Quæ Tomo Secundo continentur.

LIBER NONUS.

De Concilio Conſtantienſi & Conciliorum Oecumenicorum Poteſtate, ad Caput Secundum GALLICANÆ DECLARATIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Refertur DECLARATIONIS *Caput* II. Concilium Conſtantienſe in hoc argumento non eſſe ſuſpectum. 1-2

CAPUT SECUNDUM.

Conſtantienſis Concilii in Caput Secundum Declarationis laudata decreta ex Seſſ. 4. & 5. referuntur: Cenſores noſtros, atque etiam ipſum autorem tractatûs de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, nec Synodi verba attendiſſe, nedum intellexerint. *Seſſ.* 4. 2-4

CAPUT TERTIUM.

Ordo diſputationis hujus. Cenſores noſtri tria objiciunt: primum quidem de textu, alterum de ſenſu, ac mente: poſtremum de autoritate Decretorum Conſtantienſium. 4-5

CAPUT QUARTUM.

Novum Emmanuelis *Scheleſtrati* de Textûs fucatione Commentum. 5-7

CAPUT QUINTUM.

Scheleſtrati, de falſatâ Seſſione quartâ Conſtantienſi, fabula confutatur: Probitas P. P. Baſilienſium omnium ſcriptorum conſenſu aſſeritur: Beati Ludovici Alemandi ejus cœtus Principis eximia ſanctitas. 7-9

CAPUT SEXTUM.

Seſſionis Quintæ quâ potiſſimum utimur Lectionem neque in dubium revocari poſſe, neque unquam in dubium revocatam. 9-11

CAPUT SEPTIMUM.

Ad ſenſum Conſtantienſium Canonum conſtituendum præmittitur brevis hiſtoria ſchiſmatis, ex ipſo ſchiſmate fidei periculum, Sedis Apoſtolicæ contemptus, morum corruptela, ac neceſſaria reformatio. 11-14

CAPUT OCTAVUM.

Tria Schiſmati quæſita remedia. Concilium Oecumenicum neceſſarium: Eccleſia Gallicana ab Odorico Raynaldo, Wicleſiſmi accuſata propter ſubtractam ſimul obedientiam, & Annatas. 14-15

CAPUT NONUM.

Nullum remedium niſi in Conciliorum Generalium ſuperiore poteſtate: an ea ſit agnita per ordinem ad ſchiſma: an ideò tranſlata ad Schiſmatis cauſam quòd in aliis quoque cauſis prævalere ſoleret? 15-17

CAPUT DECIMUM.

Concilium *Piſanum* ab utriuſque obedientiæ Cardinalibus convocatum, quo jure? Ejus Concilii acta. 17-18

Digitized by Google

CAPUT UNDECIMUM.

Confirmatur aſſertum illud: quòd proceſſus Eccleſiæ Catholicæ, & Piſani Concilii ſuperiore Conciliorum, etiam extra Schiſma, in ſummis quibuſque negotiis autoritate nitatur: quibus fundamentis Concilii *Piſani* decreta nitantur. 18–21

CAPUT XII.

An fine temeritate Concilii *Piſani* autoritas rejici poſſit. 21–23

CAPUT XIII.

Ad Conſtantienſe Concilium devenitur, ejus cauſæ atque initia referuntur: rerum ſeries uſque ad Seſſ. 5. Huic confutati, qui ad Schiſmatis tempus decreta reſtringunt. 24–25

CAPUT XIV.

Vana ſuffugia ex ipſo Concilii ſcopo, ac verbis confutantur. 25–28

CAPUT XV.

Ex ſeſſione octavâ Concilii Constantiensis ſeſſionis quintæ ſenſus aſſeritur. 28–29

CAPUT XVI.

Mens ſeſſionis quintæ ex Capite: *frequens*: ex capite: *ſi verò* ſeſſionis trigeſimæ nonæ demonſtratur. 29–31

CAPUT XVII.

Idem demonſtratur ex aliis capitibus Seſſionis trigeſimæ nonæ. Scheleſtrati & aliorum ſuffugia præcluduntur. 31–32

CAPUT XVIII.

Idem demonſtratur ex Seſſione decimâ L. & Octodecim tum propoſitis reformationis articulis. 32–33

CAPUT XIX.

Recapitulatio eorum quæ de mente Concilii dicta ſunt: ſolutio objectorum Cap. III. 33–34

CAPUT XX.

Seſſioni quartæ & quintæ æquè ac reliquis Concilii Oecumenici autoritas conſtat. An valeat Bellarmini reſponſio? Earum Seſſionum decreta, à Florentinâ & Lateranenſi Synodis antiquata. 34–35

CAPUT XXI.

An Seſſionis quartæ & quintæ dubia ſit autoritas, quod duæ obedientiæ defuerint. an Joannis XXIII. obedientiæ tertia pars Eccleſiæ fuerit? An Joannes XXIII. aut alii Seſſioni quartæ & quintæ contradixerint? Joannis Turrecrematæ & Joannis Gerſonis loci. 35–38

CAPUT XXII.

Quod inter Catholicos certum ſit Concilium Conſtantienſe jam inde ab initio, & ante adunatas obedientias fuiſſe Oecumenicum; Bulla *inter cunctas*, à Martino V. ſacro approbante Concilio, edita Conſtantientiæ 38–40

CAPUT XXIII.

An novæ Concilii convocationes, Gregorii & Benedicti obedientiis Conſtantiam advenientibus, pacis ſtudio factæ, antecedentium Seſſionum autoritatem infringant, de ſuſcepto Gregorio Seſſione XIV. 40–41

CAPUT XXIV.

Exemplum ſingularis in ejuſdem Schiſmatis caſu indulgentiæ & condeſcenſûs. 41–43

CAPUT XXV.

De Seſſione XXII. XXVI. quibus Aragones, Navarici, Caſtellani ſuſcepti ſunt. 43–44

CAPUT XXVI.

Ex ipſa rerum ſerie antedicta confirmantur. 44–46

CAPUT XXVII

Antiquæ Eccleſiæ exemplis Concilii Conſtantienſis œconomia aſſeritur. 46–48

CAPUT XXVIII.

Objectio ex defectu confirmati petita diſſolvitur, 48–50

CAPUT XXIX.

An Seſſionis quartæ & quintæ Decreta

iis

Digitized by Google

iis accenſeri debeant, quæ MARTINUS V. ut *Conciliariter* facta confirmavit. 50

CAPUT XXX.

Quo Senſu Bellarminus intellexerit vocem illam *Conciliariter*, & an Seſſionis quartæ & quintæ Decreta ſine examine debito proceſſerint. 50--51

CAPUT XXXI.

An illa formula, *Sacro approbante Concilio*: Papam Concilio Superiorem probet. 51--53

CAPUT XXXII.

Emmanuëlis Scheleſtrati objecta à Codicibus Manuſcriptis petita ſolvuntur circa Seſſionem quartam. 53--54

CAPUT XXXIII.

Quæ in Scheleſtrati Manuſcriptis Seſſionem quintam ſpectent. 54--56

CAPUT XXXIV.

Franciſci ZABARELLÆ Cardinalis Florentini de comparatione Concilii & Papæ. 56--57

CAPUT XXXV.

Alia SCHELESTRATI ex Manuſcriptis Codicibus objecta ſolvuntur; an aliquid contra Nos concludatur ex eo, quod reformatio ad id tempus dilata ſit, quo Papa electus eſſet 57--59

CAPUT XXXVI.

Alia objectio Scheleſtrati circa Seſſionem XIV. Concilii Conſtantienſis. 59--61

CAPUT XXXVII.

Poſtrema Objectio Scheleſtrati de ſublato tertio decimo Reformationis Articulo. Confirmatio Argumentorum pro Authoritate Conſtantienſis Concilii. 61--64

LIBER DECIMUS.

De Baſilienſi, aliisque ſæculi Synodis, quibus Conſtantienſia Decreta confirmantur ad Caput II. Declarationis Gallicanæ.

CAPUT PRIMUM.

Duo Diſſidia Baſilienſia diſtinguntur; res in primo Diſſidio geſtæ. 64--68

CAPUT II.

Ex antedictis Conſtantienſia dogmata confirmantur. 68--70

CAPUT III.

Confirmantur Argumenta Capitis præcedentis: Inſigne EUGENII IV. ad univerſos fideles Diploma refertur. 70

CAPUT IV.

Turrecrematæ & Rainaldi ſuffugia. 71--73

CAPUT V.

De ſecundo Baſileenſi diſſidio, quid ab initio reconciliatæ gratiæ uſque ad ſecundi diſſidii initium à Synodo geſtum ſit per biennium. 73--74

CAPUT VI.

Quid per idem tempus ab Eugenio quarto ſit geſtum. 74--77

CAPUT VII.

Diſſidii cauſa ex geſtis: Quæſtio proponitur, an Conſtantienſia Decreta revocata in publicum. 77--78

CAPUT VIII.

Ex aliis probatur, priora Baſileenſia, quibus Conſtantienſia confirmantur, integra auctoritate eſſe. 78--79

CAPUT IX.

Decretalis *Moyſes* in Synodo Florentinâ edita priora Baſileenſia & Conſtantienſia Decreta firmat 79--82

CAPUT X.

An Decretum Unionis Florentiæ editum Conſtantienſia Decreta antiquaret. 82--83

CAPUT XI.

De vero ſenſu eorum verborum Decreti Unionis, quemadmodum etiam in Geſtis œcumenicorum Conciliorum continetur. 83--86

Digitized by Google

CAPUT XII.

An Conſtantienſibus Decretis & Conciliari poteſtati noceat, quòd Eccleſiæ pars maxima, ac præſertim Galli Eugenio Baſileæ damnato ac depoſito obedirent. 86--89

CAPUT XIII.

Nobiliſſimas Univerſitates propter Conſtantienſium Canonum Autoritatem Baſileenſi Synodo adhæſiſſe. 89--90

CAPUT XIV.

Mors Eugenii IV. Nicolaus V. Succeſſor: Pax compoſita, immotis Decretis Conſtantienſibus: Concilii Baſileenſis Anteſignani nullâ retractatione pro Orthodoxis habiti. 90--93

CAPUT XV

Quæſtionem Baſileenſem de tranſlatione indeciſam videri: de Conſtantienſibus Decretis nullum ſupereſſe dubium: Joannis de Paradiſo Carthuſiani locus de rebus Baſileenſibus. 93--95

CAPUT XVI.

Petri Meldenſis Epiſcopi ad Eugenium IV. Caroli VII. nomine geſta Legatio, an Oderico Raynaldo eam objicienti proſit? 95--96

CAPUT XVII.

Bulla retractationis Pii II. ad Colonienſium Academiam Conſtantienſia Decreta firmat, Baſileenſia tantùm poſteriora damnat. 96--98

CAPUT XVIII.

An Lateranenſi Synodo ſub Leone X. Conſtantienſia Decreta abrogentur: quantis autoritatibus hæc firma ſint: Cur Patres Gallicani priora Baſilienſia geſta in Declaratione ſua exprimenda non putaverint. 98--100

CAPUT XIX.

An Conſtantienſibus Decretis nixa Sententia ad fidem Catholicam pertineat. 100--102

CAPUT XX.

An ea, quam vocant, Pariſienſium ſententia occaſione Schiſmatis exorta ſit lata in Joannem de Monteſono Anno 1387. 102--104

CAPUT XXI.

Facultatis articuli adverſùs Joannem Sarrazini Prædicatorem paulò poſt Conſtantienſe Concilium ac Martino V. ſedente. 104--105

CAPUT XXII.

Pergit Facultas Pariſienſis cohibere Mendicantes. Baſileenſe diſſidium: Pax: Facultas in priſca Sententia: Decreta vigente Pragmatica Sanctione. 105--107

CAPUT XXIII.

Poſt abolitam Pragmaticam Sanctionem eadem Doctrina apud noſtros etiam in Tridentino Concilio. 107--109

CAPUT XXIV.

Acta Pariſiis apud Prædicatores Richerio Syndico anno 1611. 109--110

CAPUT XXV.

Edmundi Richerii liber de Eccleſiaſticâ & Politicâ poteſtate: Aulicæ Artes: Acta Facultatis: Epiſcopales Cenſuræ: quo fundamento de priſcâ Sententiâ nihil motum. 110--112

CAPUT XXVI.

Acta Facultatis adverſùs Marcum de Dominis & Theophilum Milleterium: item de Ludovico Cellotio ac Franciſco Guillonio. 112--114

CAPUT XXVII

Articuli Facultatis ad Ludovicum Magnum allati: Cenſuræ Vernantii & Guimenii: Alexandri Septimi Bulla: Strigonenſis ejuſque Cenſura. 114--117

CAPUT XXVIII.

An ſententia de potiore Concilii poteſtate, Regum Juribus ac poteſtati noceat. 117--119

LIBER UNDECIMUS.

De Pontificiæ Poteſtatis uſu Per Canones Moderando, ad Caput Tertium Gallicanæ Declarationis.

Digitized by Google

CAPUT PRIMUM.

Refertur *Caput III.* hujus DECLARATIONIS. *Hinc Apoſtolicæ poteſtatis uſum &c.*

CAPUT II.

Exponitur tertium Caput Gallicanæ Declarationis: hujuſque duæ partes: id probandum ſuſcipitur; Eccleſiaſticam Diſciplinam, ſive univerſam, ſive particulares, ſpectet Eccleſias, in Romano Pontifice regi, adhibitis Regulis, ſive univerſim, ſive particulatim, receptis. 119–120

CAPUT III.

Eccleſia Romana iisdem Canonibus regit Eccleſias, quibus ipſa regitur, probatur ex Romanis Pontificibus. 120–121

CAPUT IV.

Idem probatur ex geſtis ſub BONIFACIO ſecundo & ex Concilio Romano ſub JOANNE nono de Tranſlationibus. 121–123

CAPUT V.

Aliud exemplum. Concilium Romanum ſub Joanne duodecimo. 123–124

CAPUT VI.

Nova & inaudita Gratiani interpretatio 25. Q. 2. *ſi ergo.* 124

CAPUT VII.

Concilium Moſomenſe: Rodulphi GLABRI locus: Concilium Alanum: de eo Anonymi reſponſiones; de exemtionibus obiter: Petri venerabilis, ut ſancti Bernardi loci: An Monachis Cluniacenſibus profuerit, quod Romanum Pontificem peculiarem Epiſcopum habere vellent. 124–127

CAPUT VIII.

Concilium Lemovicenſe ſecundum. GREGORIUS VII. Romanorum Pontificum & Epiſcoporum concors profeſſio de regendo & obediendo ſecundum Canones. 127–128

CAPUT IX.

Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica Sanctio Sancti Ludovici an ab Anonymo idoneis probationibus falſi arguatur. 128–130

CAPUT X.

Edictum CAROLI VI. Decretum Florentinum: *nulla* ſunt quæ contra Canones: Romanus Pontifex contra Canones agere nolle præſumitur, ne ipſe adverſetur ſibi: Locus inſignis Concilii Baſileenſis. 130–131

CAPUT XI.

De Decretalibus Epiſtolis, deque Conſuetudine recepta, & Canonum Origine. 131–133

CAPUT XII.

Jura, Canones, Conſuetudines particularium Eccleſiarum retinenda, in iiſque pars libertatis Eccleſiaſticæ. Cæterarum gentium ea in re cum Gallis concors ſententia. 133–134

CAPUT XIII.

Jura novella, neceſſaria ad vetera colligandum: Patrum Gallicanorum ea de re in Concilio Tridentino ſenſus: Ipſum Tridentinum Concilium eodem animo fuit. 134–135

CAPUT XIV.

Eccleſia Gallicana antiquam & ſanctam ſub Aurelio & Auguſtino Africanam Eccleſiam ſequitur: Chriſtiani Lupi hallucinationes: ſumma doctrina noſtra de Libertatibus. 135–137

CAPUT XV.

Libertates quo ſenſu privilegia dicantur, nempè ut jura antiqua, libertatum radix: An Petrus de MARCA audiendus, qui Conciliorum ſuperiorum poteſtatem à libertatibus ſeparat. 137–139

CAPUT XVI.

Hæc doctrina non obeſt diſpenſationibus Apoſtolicæ Sedis: Concilii Baſileenſis locus: GERSONIS doctrina à Sancto BERNARDO ducta. 139–140

CAPUT XVII.

Diſpenſationes ſine cauſa; Canon Lugdunenſis, in earum gratiam à Petro de MARCA citatus, an id efficiat. 140–141

CAPUT XVIII.

De diſpenſationibus ſine cauſa: Sententia Cardinalium ſub PAULO III. Concilii Tridentini decreta memoranda. 141–143

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT XIX.

Natura ipſa diſpenſationis ex Sancto Symmacho & Sancto Gelasio, Romanis Pontificibus. Hinc diſpenſationes ſine cauſa evertuntur. 143

CAPUT XX.

An Autor Anonymus tractatûs de Libertatibus ad tertiam propoſitionem Declarationis Callicanæ rectum aliquid, aut ad rem dixerit. 143–146

CAPUT XXI.

Autor Anonymus Libro Primo nihil agit; à ſcopo Quæſtionis aberrare ſe docet. 146–148

CAPUT XXII.

Anonymi Liber ſecundus: primùm multa agit extra rem. Tum in eumdem Senſum nobiſcum congruit. 148–149

CAPUT XXIII.

De reliquis Libris à Tertio uſque ad duodecimum & ultimum uno verbo tranſigitur: oſtenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem ſpectet. 149–150

CAPUT XXIV.

An Autor Anonymus Gallicanas Libertates adioſas meritò eſſe dixerit. 150

LIBER DUODECIMUS.

De quæſtionibus fidei, præſertim per Concilia generalia definitis. Ipſorum Conciliorum generalium Traditio explicatur, *ad Caput Quartum* Declarationis Gallicanæ.

CAPUT PRIMUM.

Infallibilitas quibus verbis ab antiquis explicetur: Ubi ſit ſita quæritur. 152

CAPUT II.

Sententia Pariſienſium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Conſtantienſi. 152–153

CAPUT III.

Alia Modernorum quorumdam cavillatio confutatur, oſtenditurque ex ipſis Concilii Conſtantienſis verbis ac geſtis Papam non modò teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, ſed etiam in quærendo & tractando in Concilii poteſtate eſſe. 153–154

CAPUT IV.

Aliæ Cavillationes: Papam ſubjici quidem Concilio in fidei quæſtionibus, ſed tantùm poſtquam ſe illi ſponte ſubmiſit: tum eſſe quidem illum per ſeſe infallibilem ſi non adſit Concilium, ſed præſente Concilio jam illi ſubeſſe. 154–155

CAPUT V.

An Concilii Conſtantienſis Judicium antiqua traditione nitatur. Præmittimus quædam ex Vincentio Lirinensi de Eccleſiæ Catholicæ toto orbe diffuſæ autoritate: hinc valere Concilia Oecumenica: Duplex ratio agnoſcendæ Eccleſiaſticæ conſenſionis, ac finiendarum fidei quæſtionum; altera per Concilia Oecumenica; altera ſine Conciliis Oecumenicis. Utraque ſuo ordine tractanda ſuſcipitur: A prima ordimur, atque octo primorum Conciliorum generalium traditionem, ac praxim explicare incipimus. 155–157

CAPUT VI.

Concilium Apoſtolicum Hieroſolymis habitum de Legalibus, ut omnium Conciliorum forma proponitur: Perpenditur illud; Visum est Spiritui Sancto et nobis: Vis Spiritûs in ipſa Conſenſione poſita: in eam rem egregiæ Concilii quinti ac ſancti Cæleſtini Papæ in Concilio tertio auctoritates. 157–159

CAPUT VII.

Concilii Nicæni primi decreta adversùs Arianos; ipſa Patrum Conſenſione valuerunt; nullo ante geſtam, nullo poſt geſtam Synodum ſedis Apoſtolicæ ſpeciali decreto: in eo Concilio ipſius conſenſionis autoritate Tres præcipuæ finitæ quæſtiones: ad ſedem Apoſtolicam communis decreti executio pertinet. 159–161

CAPUT VIII.

Conſtantinopolitana prima Synodus, ſecunda generalis in medium adducitur: Ex

ea

ea demonſtratur quæſtiones fidei ſola Eccleſiarum conſenſione finitas. 161--162

CAPUT IX.

Ad Epheſinam Synodum devenimus. Referuntur ea quæ Synodum præceſſerunt, demonſtraturque à Sancto Cæleſtino Papa tota Sedis Apoſtolicæ autoritate in Nestorii hæreſim ac perſonam pronunciatum fuiſſe: an tale judicium pro irreformabili ſit habitum: quæſtio ex actis poſteà diſſolvenda. 162--163

CAPUT X.

Dicta à Cælestino Papa de fide, tota Sedis Apoſtolicæ autoritate ſententia Concilii univerſalis mentione & convocatione ſuſpenditur. Id canonicè & ordine factum omnes Epiſcopi & Papa ipſe confitetur. 163--164

CAPUT XI.

Acta Synodi Epheſinæ recenſentur: Ejus actio I. Probat Synodus omnia quæ à Cælestino decreta eſſent in ſuſpenſo manere uſque ad Synodi ſententiam: Quæ de fide geſta ſunt referuntur, oſtenditurque prolatum à Papa judicium ad examen legitimum fuiſſe revocatum. 164--166

CAPUT XII.

Continuatio actionis primæ Concilii Epheſini; quæ circa Nestorii perſonam à Cælestino Papa decreta eſſent, ad Synodale examen & ipſa revocantur, nec niſi quæſtione habita comprobantur. 166--167

CAPUT XIII.

Geſta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: Quod ſit confirmare decreta, ſtilo Eccleſiaſtico ex geſtis demonſtratur. In Synodi examine, atque judicio quæſtionis finem non modò Sacra Synodus, ſed etiam Legati Apoſtolici, atque ipſe etiam Papa Cæleſtinus, agnoſcunt. 167--170

CAPUT XIV.

Epheſinæ Synodi praxis qua doctrina nitatur. Epiſcoporum autoritas in Apoſtolis inſtituta: iis omnibus fidei depoſitum in commune traditum, & communi cura cuſtodiendum: Apoſtolici in Hieroſolymis Concilii autoritas in ſecutis Conciliis: Hæc eſt Cæleſtini Epiſtola Epheſi lecta: confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papa in Epiſcopos manare contendunt. 170--171

CAPUT XV.

Chalcedonenſis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ anteceſſerint: ex his demonſtratur etiam in fidei cauſis poſt Romani Pontificis judicium, à tota Eccleſia ipſoque Romano Pontifice plenius ac majus, jamque irrefragabile judicium expectari. 171--173

CAPUT XVI.

In Chalcedonenſi Concilio duo ad rem faciunt; alterum Dioſcori Patriarchæ Alexandrini; alterum examen Epiſtolæ Leonis: hic de Dioſcoro: demonſtratur in cauſis quæ Univerſalem Eccleſiam ſpectant in ipſa conſenſione vim ſummam & indeclinabilem eſſe repoſitam. 173--174

CAPUT XVII.

Alterum Caput in Synodo Chalcedonenſi tractatum, de expoſita fide: Sancti Leonis Epiſtola, nonniſi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum, ante Chalcedonenſe Concilium de recipienda Leonis Epiſtola, Litteræ ejuſdem ſpiritûs referuntur. Decretum Apoſtolicæ ſedis, nonniſi conſenſione Eccleſiarum, irretractabile fieri, Chriſtiani omnes & ipſe Leo confitentur. 174--177

CAPUT XVIII.

Adverſariorum effugia: Bellarminus & Baronius diverſa ſectantur: aliorum cavillationes: de Theodoreto in Sedem reſtituto agitur, ex eoque facto noſtra ſententia confirmatur. 177--180

CAPUT XIX.

Concilium quintum generale, ſeu Conſtantinopolitanum ſecundum in medium adducitur: in eo referuntur 3. & 4. Synodi acta jam à nobis recenſita & clarè docetur. Romanorum Pontificum, ut & aliorum ſcripta, nonniſi inquiſitione factâ à Synodis comprobari: undè trium ſimul Synodorum Oecumenicorum autoritas noſtram ſententiam firmat. 180--181

CAPUT XX.

Synodus quinta, invitato ac repugnante Vigilio Papa, habetur: ejuſdem Vigilii conſtitutum ſolvit: Ibæ Epiſtolam ipſius ſententia ab hæreſi abſolutam, impiam, & Hæreticam judicat: à Romanis Pontificibus comprobatur. 181--182

CAPUT XXI.

In Synodo ſexta generali, quæ Conſtantinopolitana eſt tertia, cauſa Honorii

Digitized by Google

Papæ per Synodum condemnati: tria effugia proponuntur: Quæſtiones aliquot ex actis ſuo ordine reſolvendæ: brevis Monothelitarum hiſtoria præmittitur. 182–183

CAPUT XXII.

Honorius Cyri Alexandrini, & Pyrrhi Conſtantinopolitani ſcripta dogmatica, in ſextâ Synodo condemnata, directè probat. Sophronii Hieroſolymitani ab eadem ſextâ Synodo, atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: conſultus à tribus Patriarchis prava reſcribit: ejus Litteræ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: An hæc pro privato Doctore ſcripſerit? Eæ Epiſtolæ dogmaticæ habentur, hoc eſt, Decretales. Dogmatis nomen explicatur: confutantur effugia. 183–186

CAPUT XXIII.

Bellarmini ac Baronii effugium; quod hæc Honorius diſpenſatoriè pacis gratiâ ſcripſerit, quoad rem exactiùs definiret: id ipſius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis à Romanis Pontificibus, ac præſertim à ſancto Martino, preſſo licèt Nomine condemnatum. 186–188

CAPUT XXIV.

De Synodo ſexta Generali: ea poſt Romanorum Pontificum, atque imprimis ſancti Martini exquiſitiſſimas definitiones eſt habita; in ea de ſancti Agathonis, totiuſque Occidentalis Synodi Litteris, ritè deliberatur: Quo ſenſu Synodus ſuſcipiat, quæ à ſancto Agathone de Sede Apoſtolicâ prædicantur. 188–189

CAPUT XXV.

Sextæ Synodi in Honorium dicta ſententia: ejus ſententiæ frequens repetitio: Cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excuſare videantur. 189–190

CAPUT XXVI.

Actio falſi intentata Synodalibus geſtis, ac duabus Leonis Secundi Epiſtolis temeraria & abſurda: repugnantibus omnibus Scriptoribus, actiſque publicis. 190–194

CAPUT XXVII.

Potiſſimum argumentum falſitatis ex Agathonis Epiſtolâ ductum: quàm vanum illud ſit: Agatho & Leo II. inter ſe componuntur: Etſi Honorius de fide prava docuerit, haud minùs Eccleſiæ Romanæ permanere inconcuſſam fidem. 194–197

CAPUT XXVIII.

Quæſtio de Honorio concluditur, atque utcumque illius res ſe habent, invictum manet ex his petitum argumentum. 197–198

CAPUT XXIX.

Patres Toletani Concilii decimi quarti Synodum 6. pro œcumenicâ non habent, eò quòd Hiſpani ad eam vocati non eſſent, neque eam probant niſi facto examine, tametſi à Leone ſecundo probatam conſtitiſſet. 198–199

CAPUT XXX.

Synodus Nicæna ſecunda ſeu generalis ſeptima more antecedentium Synodorum, de Adriani primi Litteris quæſtionem habet: Locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione eſſe poſitam. 199–200

CAPUT XXXI.

Galli Synodum ſeptimam ſeu Nicænam II. Adriano præſide habitam pro œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipſi, nec alii Occidentales vocati eſſent: Egregius eâ de re Jacobi Sirmundi locus: Romanorum Pontificum de Gallis ſententia. 200–203

CAPUT XXXII.

Octava Synodus Generalis Conſtantinopolitana quarta æquè ac cæteræ, de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam ſibi à Chriſto, ut & Romanæ Eccleſiæ ligandi ac ſolvendi poteſtatem agnoſcit & exercet: poſt Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia ſpes eſt. 203–204

CAPUT XXXIII.

Concluditur argumentum ab octo primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adverſarii nec conſideràſſe videntur. Sancti Gelaſii & ſancti Gregorii locus de irretractabili Eccleſiaſticorum judiciorum autoritate. 204–205

CAPUT XXXIV.

Alia Concilia generalia memorantur; in iis perſtitit antiqua traditio, ut ſummæ quæſtiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, niſi ſacro approbante Concilio:

Digitized by Google

Concilio: referuntur quatuor Lateranenſia Oecumenica Concilia ſub Cæleſtino ſecundo, ſub Innocentio ſecundo, Alexandro tertio, Innocentio tertio: & Lugdunenſe primum ſub Innocentio quarto. 205--206

CAPUT XXXV.

Concilium Lugdunenſe II. ſub Gregorio X. de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur. 206--207

CAPUT XXXVI.

Decretum Concilii Lugdunenſis II. de Papæ autoritate producitur: oſtenditur nihil favere adverſariis. 207--209

CAPUT XXXVII.

Idem ex Græcorum in Baſileenſi & Florentinâ Synodis doctrinâ, Eugeniique Papæ ac Latinorum conſenſu oſtenditur. 209--211

CAPUT XXXVIII.

Viennenſe Concilium ſub Clemente V. Ejus ævi ſcriptor nobilis Guillelmus Mimatenſis Epiſcopus, Speculator dictus, à Papis juſſus de habendo Concilio ſcribere, quid ſenſerit. 211--212

CAPUT XXXIX.

Lateranenſis Synodus ſub Julio II. ex eâ Conciliorum neceſſitas & autoritas. 212--214

CAPUT XL.

Poſt Lutheranam peſtem, Concilii generalis habendi neceſſitas ab omnibus, atque adeò à Romanis Ponrificibus agnoſcitur: Eâ re Concilium Tridentinum convocatur. 214--216

LIBER DECIMUS TERTIUS

Solvuntur objectiones quædam, ac præſertim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur: *ad idem Caput quartum* Gallicanæ Propositionis.

CAPUT PRIMUM.

Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur; diſſolvendæ hujus ratio atque ordo explicatur. 216--217

CAPUT II.

Quid ſit confirmare Eccleſiaſtico ſtylo & quid autoritatis invehat: confirmari decreta non modò ab æqualibus; ſed etiam ab inferioribus paſſim. Tum ſpeciatim explicatum, non modò à Rom. Pontificibus Conciliaria decreta, ſed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta confirmari. 217--220

CAPUT III.

Quid in confirmandis Conciliis geſtum ſit; Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina Synodis, nihil in his de illa, quam quærimus, confirmatione actum; de Ariminenſi Synodo; de Epiſtolis Eutherii & Helladii ad Sixtum tertium adversùs Epheſina decreta: Chriſtiani Lupi vanæ notæ. 220--223

CAPUT IV.

De Epheſino Latrocinio. Quid Leo egerit ut ultimam ſententiam futuræ univerſali Synodo reſervavit. 223--226

CAPUT V.

A Chalcedonenſi Synodo nullam in fidei negotiis confirmationem petitam, cujus modi ſit ea, quam Sanctus Leo ultrò dederit. 226--227

CAPUT VI.

Quintum, ſextum, ſeptimum, octavum Concilium. 227--229

CAPUT VII.

Reliquæ Synodi uſque ad Tridentinam. 229--230

CAPUT VIII.

De Canonibus Conciliorum generalium à Sede Apoſtolica confirmatis vel infirmatis Conſtantinopolinati Canones, præſertim III. Chalcedonenſes Canones, ac præſertim XXVIII. 230--232

CAPUT IX.

Recapitulatio eorum, quæ de confirmatione ex Conciliorum actis dicta ſunt: hinc confutantur allati à quibuſdam recentioribus Pontificiæ confirmationis effectus: Eccleſiæ conſenſus, quatenùs ultima Synodi bene geſta teſtificatio: Sancti Gelaſii locus. 232--234

CAPUT X.

Andreæ Duval'ii de confirmatione ſententia confutatur, nempe quod ante eam Conciliorum anathemata valeant tantùm ſub ſperati Concilii VIII. Locus egregius 234–235

CAPUT XI.

Ex antedictis reſolvitur illud, duodecim ſæculis inauditum, quòd Epiſcopi jurisdictionem omnem à Papâ mutuentur, quòdque Papæ aſſiſtant ut Conſiliarii tantùm, non ut Judices. 235–236

CAPUT XII.

Quo ſenſu dictum ſit ab antiquis à Petro & per Petrum eſſe Epiſcopatum: S. Auguſtini locus. 236–237

CAPUT XIII.

Patres ante Auguſtinum. Alii Auguſtini loci. Traditio ſequentis ætatis. 237–239.

CAPUT XIV.

Cleri Gallicani ab antiqua traditione ducta ſententia: Conventus generalis anni 1655. adversùs Joannem Bagotium acta memorantur. 239–241

CAPUT XV.

Authoris Anonymi de Jurisdictione Epiſcopali à Summo Pontifice profecta, variæ commentationes: *S. Gregorii* loci: *Bellarmini* objectio: *S. Felicis tertii* locus. 241–244

CAPUT XVI.

Loci S. Joannis *Chryſoſtomi*, à noviſſimo Authore Anonymo objecti. 244–246

CAPUT XVII.

Alius *Chryſoſtomi* locus in Acta Apoſtolorum. 246–247

CAPUT XVIII.

S. AUGUSTINI locus ab eodem Anonymo objectus, contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem. 247–249

CAPUT XIX.

Alii loci AUGUSTINI ab eodem objecti, an Papa Eccleſiam Catholicam repræſentet. 249–250

CAPUT XX.

Repetuntur & urgentur quæ pro Pariſienſium ſententia, ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta ſunt: confutantur vana ſuffugia: BELLARMINI etiam reſponſionibus antedicta firmantur. 250–256

LIBER DECIMUS QUARTUS

De quæſtionibus præſertim Fidei, extra Concilia Generalia, per conſenſum Eccleſiæ definitis.

CAPUT PRIMUM.

Conſenſionis univerſalis vis & autoritas ante omnium Judicium Eccleſiaſticum: multò major, cum Romani Pontificis Decreta, nullo reclamante obtinent. 256–258

CAPUT II.

Locus *Auguſtini* de *Pelagianis*; cauſa finita eſt: quænam illæ cauſæ ſint: quæ ſine Synodis finitæ intelligantur: Duo Actorum loci comparantur: Cauſæ Pelagianæ ſtatus ex Auguſtino: ſufficiens judicium eidem Auguſtino, quid ſit Capreoli Carthaginenſis locus: Concilii Epheſini de Pelagianis decretum. 258–261

CAPUT III.

Quæ cauſæ ſine Synodo finiri poſſint, quæ finiri non poſſint; Ex Sancto AUGUSTINO & quæſtione rebaptizationis oſtenditur. 261–263

CAPUT IV.

Sancti STEPHANI Papæ contra rebaptizationem decretum tota Sedis Apoſtolicæ autoritate factum & tamen Concilii generalis ſententiam meritò expectatam. Sancti Auguſtini loci. 263

CAPUT V.

Noviſſimi Autoris Anonymi effugia: Non tantum pertinaces, ſed Sancti poſt Papale decretum, aliud quid deſiderant. 263–264

CAPUT VI.

Quæſtionem rebaptizationis à Cypriano & aſſeclis

Digitized by Google

aſſeclis inter adiaphora non fuiſſe repoſitam. 264--265

CAPUT VII.

An AUGUSTINUS aliique Patres, eam quæſtionem pro adiaphora habuerint. 265--267

CAPUT VIII.

Quid objiciant, qui hæc referunt inter adiaphora: Firmiliani & Baſilii locus. 267--268

CAPUT IX.

Quæ ſit illa Synodus Univerſalis, quam in hæc quæſtione Auguſtinus memoret. Nicænam eam eſſe, ſed utcumque ſit, noſtra immota eſſe. 268--269

CAPUT X.

Non tantùm Fidei cauſa, ſed etiam aliæ quæ Univerſalem ſpectarent Eccleſiam, ab Univerſali Concilio retractanda, nec niſi conſenſione orbis finitæ eſſe creduntur: Cauſa Cæciliani: Sancti Auguſtini locus. 269--270

CAPUT XI.

Cauſa Sancti JOANNIS CHRYSOSTOMI. 270

CAPUT XII.

Decreta adversùs Origeniſtas: Theophilus Alexandrinus Sanctum Anaſtaſium Papam præit, ac Romam ipſam liberat: in conſenſione vis poſita: Sancti Hieronymi loci. 270--271

CAPUT XIII.

Turbæ poſt Chalcedonenſem Synodum: de iis ſeorſim per Encyclicas epiſtolas Eccleſiæ conſuluntur: reſponſa mittuntur: communi conſenſione quæſtiones ſiniuntur. 271--272

CAPUT XIV.

Sancti SIMPLICII Papæ locus de decretis Apoſtolicis irrefragabilibus, Eccleſiæ Univerſalis aſſenſu. 272--273

CAPUT XV.

Sancti GELASII locus, in Epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ. 273--274

CAPUT XVI.

Propoſitio, unus Trinitatis crucifixus, à Scythis Monachis Conſtantinopoli agitatur: Monachi Hormiſdam conſulturi pergunt: Profeſſio Juſtiniani eadem de re Romanum Pontificem conſulentis pro ejus infallibilitate objicitur. 274--275

CAPUT XVII.

Viri boni Sanctique conſulendos docent per Orbem terrarum Epiſcopos: quæſtionis finem ab Eccleſiæ Univerſalis autoritate expectandum. 275--277

CAPUT XVIII.

Sancti HORMISDÆ Epiſtola ad Poſſeſſorem, quâ Scythæ Monachi condemnantur: illi Eccleſiæ Catholicæ ſententiam expectant: eorum propoſitio vincit: nonniſi Eccleſiæ Univerſalis conſenſione quæſtioni finis imponitur. 277--279

CAPUT XIX.

Formula conſulendi R. Pontificis, rei geſtæ ſerie, ac Patrum traditione explicat. 279--280

CAPUT XX.

Quæſtio Elipandi de Chriſto adoptivo Dei filio, Romani Pontificis & Eccleſiarum conſenſione finitur: particula Filioque per eadem ferè tempora Symbolo addita. 280--282

CAPUT XXI.

Tricaſſina Synodus ſub Joanne VIII. Profeſſio obedientiæ Romano Pontifici facta ſecundùm Canones ab Hincmaro Rhemenſi: Epiſcopi conjuncta autoritate cum Papa judicant: ex conſenſione robur. 281--283

CAPUT XXII.

Objecta ſolvuntur: Turonenſis II. Concilii Canon: Statuta Nicolai Papæ: Canones Pontigonenſis Synodi: quæ Petri privilegio facta habeantur: S. Leonis inſignis locus. 283--285

CAPUT XXIII.

Aggredimur demonſtrare viros bonos ſanctóſque Romanorum Pontificum decreta etiam de fide, ſuſpenſo animo manſiſſe, quoad Univerſalis conſenſus accederet: Sancti Victoris Papæ decretum de paſchate proponitur. Sancti Stephani de rebaptizatione paucis repetitur. 285--286

CAPUT XXIV.

Pelagii I. piis & Orthodoxis ſuſpecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, ſed ut Papa ſuſpectus, expoſita fide, non allegatâ infallibilitate ſe purgat. 286--288

CAPUT XXV.

Bonifacius III. ſeu IV. eâdem causâ Sancto Columbano Presbytero ſuſpectus. 288--289

CAPUT XXVI.

Romani Pontifices profeſſi ſe Apoſtolico officio fungentes eſſe errori obnoxios, in autoritate Univerſalis Eccleſiæ acquieſcunt: locus Innocentii III. 289--290

CAPUT XXVII.

Joannis XXII. Fidei profeſſio; omnia quæ in Apoſtolico officio geſſerit, etiam circa fidem, iterum examinari poſſe demonſtrat. 290--291

CAPUT XXVIII.

Ejuſdem Joannis XXII. de Animarum ſtatu ſpeciatim publico diplomate declarata fides: à Benedicto XI. ſucceſſore ad examen revocatur. 291

CAPUT XXIX.

Gregorii XI. ac Pii IV. profeſſio. 291--293

CAPUT XXX.

Eccleſiæ Catholicæ autoritas multis caſibus Eccleſiæ Romanæ laborantis autoritatem ſupplet: Primum exemplum: ſæculi X. invaſores. 293--294

CAPUT XXXI.

Alia exempla turbæ ſub Sergio III. ordinationum Formoſi Papæ gratiâ; Auxilii Presbyteri locus: Aliæ turbæ ſub Joanne XII. Turbæ graviores atque incertior ſtatus in diuturno Schiſmate inter Urbanum VI. & Clementem VII. 294--295

CAPUT XXXII.

Ex his oſtenditur, etſi quis Romanus Pontifex falſa definiat, Catholicam tamen Eccleſiam Sedemque Apoſtolicam manere ſuo pondere conſtitutam. 295--297

CAPUT XXXIII.

Lapſus Romanorum Pontificum nihil Eccleſiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apoſtolicæ nocuerunt: Liberius ordine temporum primus recenſetur. 297--298

CAPUT XXXIV.

Euſebii Romani Presbyteri ac Martyris acta referuntur. 298--301

CAPUT XXXV.

Adverſariorum effugia præcluduntur: noſtra argumenta firmantur. 301--308

CAPUT XXXVI.

Sanctus ZOZIMUS Cæleſtii Pelagiani confeſſionem apertè hæreticam probat: ejus Epiſtola ad Africanos Epiſcopos: Sancti Auguſtini loci. 308--310

CAPUT XXXVII.

Hormildæ atque Honorii geſta uno verbo repetuntur, Joannes VII. Trullanam Synodum quâ Romana Eccleſia erroris accuſatur, ſuo judicio ſubditam relinquit intactam. 310--312

CAPUT XXXVIII.

STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. ejuſque occaſione BONIFACII VIII. Decreta & geſta referuntur: Decretalis, *unam Sanctam.* 312--314

CAPUT XXXIX.

Paſchalis II. geſta Lateranenſis Synodi: Guidonis Viennenſis, mox Calliſti II. decreta in Synodo Viennenſi à Sede Apoſtolicâ comprobata: hujus decreti verba ad Papam; *Nos à veſtra obedientia repelletis.* 314--315

CAPUT XL.

Alexandri III. in exponenda Scriptura manifeſtus error, omnium ſententiâ reprobatus: Caput, *Eum eſſe de Teſtamentis:* item Innocentii tertii falſa Scripturæ expoſitio: *Cap: per venerabilem*, qui filii ſint legitimi. 315--316

CAPUT XLI.

Ejuſdem Alexandri III. Decretum; quo anteriorum Pontificum, de Matrimonio per verba de præſenti, ſtatuta ſolvuntur: Innocentii III. de revelanda confeſſione reſcriptum ad Ciſtercienſes. Idem Innocentius III. Cæleſtini III. erroneam decretalem ſolvit. 316--318

CAPUT XLII.

Franciſcana controverſia: primo loco ponitur decretalis, *Exiit* Nicolai III. Probatur hanc veram eſſe definitionem doctrinalem ac dogmaticam. 318--319

C A-

Digitized by Google

CAPUT XLIII.

Decretalem *Exiit*, confirmârunt Clemens V. Clementina *Exivi*, & Joannes XXII. extravagante, *Quorumdam*: mox idem Joannes ejuſdem decretalis autoritatem infringere aggreditur. 319–320

CAPUT XLIV.

Joannes XXII. *Extravagans, ad conditorem Canonum*: ea decretalis *Exiit*, dogma rejicit. 320–321

CAPUT XLV.

JOANNIS XXII. *Extravagans, Cùm inter nonnullos*: Ea Decretalis, *Exiit*, doctrinam de Chriſti & Apoſtolorum paupertate hæreſeos damnat: à Romanis Pontificibus erronea definiri poſſe demonſtrat: Franciſcani appellantes in materia fidei à Papa ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam cenſuram ferunt. 321--322

CAPUT XLVI.

Ejus ævi Doctor à RAYNALDO laudatus, harum Decretalium occaſione Papam non eſſe infallibilem docuit. 322–323

CAPUT XLVII.

Reſponſio JACOBI Sanctæ Priſcæ Cardinalis, mox BENEDICTI XII. Papæ pro JOANNE XXII. quâ Pontificiam infallibilitatem apertè rejicit: in eandem rem Gloſſa memorabilis, in Clementinam, *Exivi*. 323–325

CAPUT XLVIII.

Bellarmini ac *Raynaldi* effugia. 325--326

CAPUT XLIX.

Quæſtio de viſione beatifica, ante univerſalem reſurrectionem: in ea *Joannes* XXII. falſa prædicat, & ſuadere nititur, Gallis obſiſtentibus, Eccleſiâque Catholicâ contenſioni cedit. 326–329

LIBER DECIMUS QUINTUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicana hæc: Quòd Romana Sedes fideſque nunquam defectura ſit; Et quòd prima Sedes non judicetur à quoquam.

CAPUT PRIMUM.

Fides *Petri* quid ſit: Verba Petri, *Tu es Chriſtus*, & Chriſti, *Tu es Petrus &c.* Petri Fides Eccleſiæ fundamentum: ad locum Matth. XVI. ỷ. 16. & ſeq. 329–330

CAPUT II.

Ipſe *Petrus* & Petri Succeſſores propter injunctum officium prædicandæ & aſſerendæ fidei, Eccleſiæ fundamentum: huic officio meritò adjunctæ claves. 330–332

CAPUT III.

Locus; *Rogavi pro te: & Confirma Fratres tuos, Luc. XXII.* 32. aliud præceptum, aliud promiſſum; præceptum, *confirma fratres*, quid ſit 332–333

CAPUT IV.

Promiſſio *in* illa precatione, *Ut non deficiat fides tua*: Fides Petri quid ſit; nunquam defectura, neque in ipſo Petro, neque in Catholicâ Eccleſiâ, neque in Sede Apoſtolica, ſeu peculiari Petri Eccleſia. 333--334

CAPUT V.

Petrus ejusque Succeſſores cuidam peculiari Eccleſiæ ac Sedi præſidere debent Petri fides in Petri Sede, & in Succeſſorum ſerie non deficit. 334--335

CAPUT VI.

Traditio Patrum de fide & Eccleſia Romana, deque Sede Apoſtolica nunquam defectura: Romanorum Pontificum de ſuæ Sedis dignitate tuenda traditio. 335--337

CAPUT VII.

Libellus à Sancto HORMISDA ad Eccleſias Orientales miſſus ab eiſdem Eccleſiis ſubſignatus mittitur eidem Papæ: tum Sancto Agapeto, Nicolao I. atque Adriano II. prædicata in eo libello Romana fides numquam defectura. 337--339

CAPUT VIII.

Concilium Lateranenſe ſub Sancto MARTINO Papa: Sancti Agathonis ad Synodum 6. Epiſtola: item BENEDICTI II. de viſione beatifica Decretalis. 339–341

CA-

CAPUT IX.

Sancti *Gelaſii* Papæ Epiſtola ad Anaſtaſium Imperatorem nobis objicitur. 341–342

CAPUT X.

Leonis IX. & Gregorii VII. loci objiciuntur nobis. 342–243

CAPUT XI.

Innocentij III. ab Anonymo Auctore locus objicitur: ſed truncus & mutilus. 344–345

CAPUT XII.

Petri Cardinalis de Alliaco de Sede Apoſtolica nunquam defectura, deque Pontifice interim fallibili, & deviabili ſententia. 345–346

CAPUT XIII.

Joannis GERSONIS eadem de re ſententia: confutantur qui putant variaſſe Gerſonem: Dionyſii Carthuſiani loci repetuntur. 346–347

CAPUT XIV.

Dubium reſolvitur: Eccleſiæ Sediſque Romanæ firmitas, ab Eccleſiæ Catholicæ firmitate: Eccleſiæ Romanæ traditio, univerſalis traditionis pars ac ſpecimen. 347–349

CAPUT XV.

Ex Sedis Apoſtolicæ immobili firmitate concludi cauſas Fidei ad eam Sedem referendas: Non autem propterea infallibili judicio finiendas: Formulæ interrogandi Romani Pontificis: de ejus Judicio piam præſumptionem, non tamen continuò certam fidem fuiſſe: cujus rei exempla proferuntur. 349–353

CAPUT XVI.

De Sancto THOMA & S. BONAVENTURA Facultatis Pariſienſis Doctoribus, quid GERSON ſenſerit, utriuſque ac præſertim Angelici Doctoris ſententia explicatur. 353–355

CAPUT XVII.

Teſtimonium ex CLERI GALLICANI cœtu anno 1626. petitum: alia argumenta ex Janſeniano negotio deprompta ſolvuntur: conventu anni 1653. Bullæque ſolennis acceptatio. 356–358

CAPUT XVIII.

Tres aliæ ſecutæ CLERI GALLICANI CONGREGATIONES probant neceſſariam Epiſcoporum conſenſionem, atque hanc pro Eccleſiaſtico judicio eſſe habendam. 358–360

CAPUT XIX.

Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus GALLICANARUM CONGREGATIONUM geſta firmantur: Sancti Siricii de Joviniano judicium: Capuana Synodus, & ejuſdem Siricii reſponſio ad Macedonas. 360–362

CAPUT XX.

Dictum illud; *Prima Sedes non judicatur à quoquam*; an cum Declaratione Gallicanâ conſentiat; duplex ejus ſenſus; alter de perſonâ Papæ; alter de ſententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinueſſana Synodus: Romana Concilia ſub Symmacho Papâ. 362–364

CAPUT XXI.

Perſona Pontificis quatenùs ab œcumenicis Conciliis judicari non poſſit: Photii geſta Nicolaum excommunicantis Papam. Concilii VIII. Can. 13. 364–365

CAPUT XXII.

De Sententiis Romanorum Pontificum non retractandis; eâ de re relati Canones, eorumque vis: Gelaſii Papæ loci. 365–366

CAPUT XXIII.

Appellationes à Papa ad Concilium: non eſſe de iis in Gallicanâ Declaratione quæſitum: quo ſenſu improbari poſſint: Petrus de Marcâ appellationes eas à vetere diſciplinâ alienas, non ſatis cautè dixit: varii appellationis effectus; inſtaurata cognitio, prolatæ ſententiæ ſuſpenſa executio: tutela & præſidium in Eccleſiæ Catholicæ autoritate adverſùs Papalem etiam ſententiam, in certis quidem cauſis, res eſt antiquiſſima. 366–357

CAPUT XXIV.

Sanctus Gelaſius non eo ſenſu appellationes à Papâ vetuit, quo ſunt poſteà in Eccleſiâ frequentatæ. 367–368

CAPUT XXV.

Ante Schiſmatis magni tempus appellationes

Digitized by Google

nes à Papa ad Concilium, exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab Anglis: adverſùs Bonifacium octavum à Gallis: adverſùs Joannem vigeſimum ſecundum à Franciſcanis, nullo Pontificio decreto condamnatæ 368.

CAPUT XXVI.

Appellationes à Papa ad Concilium primus omnium condemnavit Petrus de Lunâ in Schiſmate obduratus: ejus ea de re decretum, in Concilio Conſtantienſi revocatum. 370.

CAPUT XXVII.

Martini V. Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperàm objecta. 370–373

CAPUT XXVIII.

Bulla, *Execrabilis*, Pii ſecundi in Conventû Mantuano: quâ occaſione lata: noſtri intellexerunt de privatis tantùm negotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta eſt in Galliâ, & ab eâ quoque appellatum: Appellationes poſtea frequentatæ. 373-374

CAPUT XXIX.

Bulla *ſuſpecti regiminis*; Julii II. in eâ clauſulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedùm recepta: Appellationes poſteà frequentatæ, non tantùm à noſtris, ſed etiam ab aliis, atque à Carolo V. Imperatore. 374–375

CAPUT XXX.

Bulla Pii II. & Julii II. occaſione Litium ac diſſidiorum temporalium editæ: qui appellationes reſpuunt, quàm incommoda remedia adhibeant. Andreæ Duvallii locus. 375–377

CAPUT XXXI.

Variæ de Conciliis generalibus noviſſimi Auctoris Anonymi vitilitigationes: quæſtionem ab eo peſſimè conſtitutam. An Concilia inter res incertas numeranda? Perſecutionis tempore quomodò gererentur res. Quæſtiones generales à particularibus, ad Conſtantienſis Synodi mentem, jam inde ab initio diſtinctæ. 377–382

CAPUT XXXII.

Recapitulatio eorum, quæ ad Caput IV. declarationis Gallicanæ dicta ſunt, atque imprimis eorum quæ libro XII. & XIII. 382–384

CAPUT XXXIII.

Recapitulatio eorum quæ ſunt in Libro XIV. 384–386

CAPUT XXXIV.

Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo Libro dicta ſunt, de Romanæ Sedis ac fidei firmitate; ac de illis verbis; *Tu es Petrus.* 386-388

CAPUT XXXV.

Recapitulatio eorum quæ hoc poſtremo libro dicta ſunt circa illud; *Rogavi pro te.* 388–389

CAPUT XXXVI.

An quemquam hominem infallibilem eſſe ſit congruum, aut Eccleſiæ neceſſarium? An nulla ſit Papæ, niſi infallibilis auctoritas? An Papâ errante nullum remedium. 389–391

CAPUT XXXVII.

An contraria ſententia dignum aliquid Eccleſiaſticâ gravitate dicat? 391–392

COROLLARIUM.

Quod doctrinâ noſtrâ Primatus Romanus non obſcuratur, ſed illuſtratur & confirmatur. 393.

FINIS.

Digitized by Google

ERRATA TOMI SECUNDI.

Pag. 2. col. 1. l. 15. conſilium; lege Concilium.
p. 5. col. 1. l. 13. & 14. & ibid. l. 16. interpretatur; leg. interpretatio.
p. 7. col. 1. l. 14. teneretur; leg. tenentur.
p. 12. col. 1. l. 10. timore; leg. & more.
p. 15. col. 2. l. 3. &; leg. ad. Ibid. l. antepen. apponebat; leg. opponebat.
p. 17. col. 1. l. 34. decorandum; leg. devorandum. Ibid. col. 2. l. 7. & 8. Cardinalis; leg. Cardinales.
p. 18. col. 2. l. 7. Piſanæ; leg. Piſani.
p. 20. col. 2. l. 33. Cardinalis; leg. Cardinales.
p. 22. col. 2. l. 30. Probat; leg. Probant.
p. 23. col. 2. l. 15. confectati; leg. confutati.
p. 24. col. 1. l. 4. III. leg. XXIII.
p. 25. col. 2. l. 13. ſuffragia: leg. ſuffugia.
p. 26. col. 1. l. 14. ac; leg. à. Ibid. l 20. reſtringendam; leg. reſtringendum.
p. 27. col. 1. l. 27. & 28. haberetur; leg. haberentur.
p. 28. col. 1. l. 8. aſſumunt; leg. aſſuunt. Ibid. l. 16. quarumque; leg. quæcumque. Ibid. col. 2. l. 15. quamlibet; leg. quemlibet.
p. 30. col. 2. l. 34. at; leg. an.
p. 41. col. 1. l. 16. congregatum; leg. congregatam.
p. 47. col. 2. l. 25. Theologicos: leg. Theologicos.
p. 53. col. 1. l. 2. recipiſione; leg. recipitiſne: Ibid. col. 2. l. 5. Emanulis; leg. Emmanuëlis.
p. 57. col. 1. l. 7. tolle ſe.
p. 61. col. 1. l. 11. huſuſque; leg. hucuſque. Ibid. l. 34. ipſo; leg. ipſa.
p. 64. l. 7. Tituli, Gallicæ; leg. Gallicanæ.
p. 66. col. 1. l. 20. immune; leg. immane.
p. 78. col. 1. l 24. ſæcula; leg ſecuta.
p. 79. col. 1. l. 19. eſſa; leg. eſſe.
p. 80. col. 1. l. 8. Boncilii; leg. Concilii. Ibid. l. 23. ſed; leg. ſeu. Ibid. l. penult. pravam; leg. pravum
p. 81. col. 1. l. 24. XIII. leg. XXIII. Ibid. col. 2. l. 4. aut; leg. haud.
p. 87. col. 2. l. 12. & 13. Conſiliorum: leg. Conciliorum.
p. 88. col. 2. l. 36. Conſiliis; leg. Conciliis.
p. 92. col. 2. l. 8. Amadæum; leg. Amedæum.
p. 95. col. 2. l. 13. diſſolvendum; leg. diſſolvendam.
p. 96. col. 2. l. 1. XI. leg. II.
p. 98. col. 1. l. 8. Epiſcopicam; leg. Epiſcopicam.
p. 100. col. 1. l. 6. adolita; leg. abolita.
p. 101. col. 2. l. 15. ab; leg. ſub.
p. 105. col. 1. l. 32. inſtituta; leg. inſtitutæ.
p. 106. col. 1. l. 37. Dauret; leg. Dauvet.
p. 109. col. 1. l. 22 Itali; leg. Italiâ.
p. 111. col. 1. l. 24. pro; leg. præ. Ibid. l. 28. tyramus; leg. tyrannus.
p. 113. col. 2. l. 28. Synodus; leg. Synodo.
p. 117. col. 1. l. 14. conſtitit; leg. conſiſtit. Ibid. col. 2. l. 1. 1687. leg. 1682.
p. 118. col. 2. l. 19. quidem; leg. quidam. Ibid. l. 28. aliæ; leg. alia.
p. 123. col. 2. l. 7. affert; leg. effert.
p. 128. col. 2. l. 16. Truaſſinâ; leg. Tricaſſinâ.
p. 129. col. 2. l. 15. promulgatum; leg. promulgatam.
p. 130. col. 2. l. 23. autoritate; leg. autoritas.
p. 133. col. 1. l. 27. proferantur; leg. proterantur.
p. 135. col. 1. l. 16. ſanctiſſimæ; leg. ſanctiſſima. Ibid. col. 2. l. 2. & 3. cenſes; leg. cenſeo.
p. 137. col. 1. l. 7. Tuſſalenſi; leg. Fuſſalenſi. Ibid. l. 33. arbitrium; leg. arbitrarium.
p. 138. col. 1. l. 21. & 22. Præſuli; leg. Præſule. Ibid. col. 2. l. 17. ſpontæque; leg. ſponſæque.
p. 142. col. 2. l. 22. Tridentinum; leg. Tridentinam. Ibid. l. 24. ipſi; leg. ipſæ.
p. 150. col. 2. l. 15 jacerunt; leg. jecerunt.
p. 151. col. 1. l. 5. moleſta; leg. moleſtè.
p. 154. col. 2. l. 29. fidei; leg. in fidei.
p. 158. col. 2. l. 10. ſiccitate; leg. ſocietate.
p. 161. col. 1. l. 26. Concilio; leg. conſilio. Ibid. col. 2. l. 37. decernere; leg devenêre.
p. 164. col. 1. l. 1. titubantiar; leg. titubantia,
p. 178. col. 2. l. 39. examinabunt; leg. examinabant.
p. 181. col. 1. l. 2. futuri; leg. facturi. Ibid. col. 2. l. ult. celebratum; leg. celebratam.
p. 186. col. 1. l. 24. Apoſtoli; leg. Apoſtolici.
p. 189. col. 2. l. 21. Synodo; leg. Synodum.
p. 193. col. 1. l. ult. totum; leg. totam.
p. 194. col. 1. l. 18. conſignati; leg. conſignavi.
p. 198. col. 2. l. 23. Romani; leg. Romano.
p. 213. col. 2. l. 14. Patro; leg. Petro.
p. 228. col. 2. l. 8. confirma; leg. confirmatam.
p. 229. col. 1. l. 1. Reliqua; leg. Reliquæ. Ibid. l. 2. primorum; leg. primarum.
p. 239. col. 2. l. 25. conſenſu; leg. conſeſſu.
p. 242. col. 2. l. 16. reponi; leg. deponi.
p. 246. col. 2. l. 37. & 38. diligere; leg. deligere.
p. 250. col. 1. l. 4. ejus leg. Sanctus. Ibid. col. 2. l. 29. permaneret; leg. permearet.
p. 259. col. 2. l. 21. ſint; leg. ſunt.
p. 264. col. 2. l. 11. deſiderant; leg. deſiderârit.
p. 268. col. 2. l. 14. terminatum; leg. terminatam.
p. 274. col. 2. l. 23. Mopſueſtani; leg. Mopſueſteni.
p. 275. col. 2. l. 25. videatur; leg. videantur.
p. 278. col. 2. l. 17. noſtris; leg. veſtris.
p. 282. col. 1. l. 3. abſtiterint; leg. obſtiterint. Ibid. col. 2. l. 28. noſtris; leg. noſtræ.
p. 285. col. 2. l. 17. Romanorum; leg. poſt Romanorum.
p. 311. col. 1. l. 6. à gentibus; leg. agentibus.
p. 312. col. 2. l. 22. certè; leg. certæ.

p. 317

Digitized by Google

ERRATA TOMI SECUNDI.

p. 317. *col.* 2. *l.* 22. & 23. Adrianum VII. *leg.* Adrianum VI.
p. 318. *col.* 2. *l.* 25. juſta ; *leg.* puta.
p. 327 *col.* 2. *l.* 15. ut ; *leg.* ne. *Ibid. l.* 33. qui ; *leg.* quid.
p. 332. *col.* 1. *l.* 28. Caput III. incipit eâ voce Eodem.
p. 334 *col.* 1. *l.* 33. legat ; *leg.* regat.
p. 339 *col.* 1. *l.* 4. & *p.* 340. *col.* 2. *l.* 12. II. ; *leg.* XI.
p. 344. *col.* 2. *l.* 42. toto ; *leg.* toti.
p. 347. *col.* 2. *l.* 6. prædicunt , *leg.* prædicant.
p. 348. *col.* 1. *l.* 25. Unum ; *leg.* Unam. *Ibid. col.* 2. *l.* 36. Conſenſus ; *leg.* Conſenſio.
p. 352. *col.* 2. *l.* 5. idem ; *leg.* eadem.
p. 354 *col.* 1. *l.* 14. ab ; *leg.* ad.
p. 356 *col* 1. *l.* 10. Conciliorum ; *leg.* Comitiorum. *Ibid. l.* 13. Romanum ; *leg.* Romanam.
p. 357. *col.* 1. *l.* 33. Epiſcopoli ; *leg.* Epiſcopali.
p. 358. *col.* 1. *l.* 2. per ; *leg.* pro.
p. 360. *col.* 2. *l.* 30. condemnatur ; *leg.* condemnetur. *Ibid. l.* 33. admoti ; *leg.* adunati.
p. 362. *col.* 1. *l.* 10. ſic ; *leg.* ſi. *Ibid. l.* 20. venditârunt ; *leg.* vendicârunt.
p. 363. *col.* 1. *l.* 13. ſint , *leg.* ſunt. *Ibid. col.* 2. l. 19. ſine ; *leg.* fine.
p. 373. *col.* 2. *l.* 36. Danvet ; *leg.* Dauvet.
p. 375. *col.* 2. *l.* 34. VII. *leg.* II.
p. 377. *col.* 2. *l.* 24. XXII. *leg.* XXIII.
p. 378. *col.* 1. *l.* 6. qui ; *leg.* quæ.
p. 380. *col.* 1. *l.* 10. & 11. virderetur ; *leg.* videretur.
p. 389. *col.* 1. *l.* 28. experta ; *leg.* experto
p. 392. *col.* 2. *l.* 17. mulla ; *leg.* multa.
p. 395. *l.* 9. prolatæ : *leg.* probatæ. *Ibid. l.* [illegible] erravit ; *leg.* errârit.
p. 398. *l.* 41 induant ; *leg.* inducant.
p. 400. *l.* 38. Antonium ; *leg.* Antoninum.
p. 401. *l.* 15. ad ; *leg* ac.
p. 406. *l.* 1. nunquam : *leg.* unquam.
p. 407. *l.* 5. autem in ; *tolle* in.
p. 412. *l.* 18. II. *leg.* XI.
p. 414. *l.* 33. & 34. conceſſu ; *leg.* conſeſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google